

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings)

การประชุมวิชาการระดับชาติ

พินุลสงครามวิจัย ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2561

Thailand 4.0 นวัตกรรมและการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วันที่ 23 มีนาคม 2561

เล่ม 2 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คำนำ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติพหุสภกรรมการวิจัย ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2561 เป็นการรวบรวมผลงานวิจัยที่นำเสนอทั้งในรูปแบบบรรยายและการนำเสนอแบบโปสเตอร์ ในงานประชุมวิชาการระดับชาติพหุสภกรรมการวิจัย ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2561 ณ ศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง ในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งหมด 379 ผลงาน โดยแบ่งออกเป็นผลงานวิจัยที่นำเสนอในรูปแบบบรรยาย จำนวน 144 ผลงาน และรูปแบบโปสเตอร์ จำนวน 235 ผลงาน มีผลงานที่ได้รับการคัดเลือกให้จัดทำรวมบทความฉบับสมบูรณ์ มีการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาตินี้เป็นบทความฉบับสมบูรณ์ในกลุ่มด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 226 ผลงาน โดยแบ่งออกเป็นผลงานวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม	จำนวน	59	ผลงาน
ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	จำนวน	112	ผลงาน
ด้านการจัดการและการท่องเที่ยว	จำนวน	22	ผลงาน
ด้านนวัตกรรมและงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น	จำนวน	17	ผลงาน
ด้านวิจัยสถาบัน	จำนวน	16	ผลงาน

คณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหาร กองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงขอขอบคุณผู้นำเสนอผลงานและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดทำรายงานสืบเนื่องจากการประชุมครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
ฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์สาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม	
วีระศักดิ์ ทองอ่อน.....	1-9
การวิเคราะห์ข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุน ปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม	
จิราพร บุญมีพิพิธ.....	10-18
ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง	
นิชฌานวิชิต ชัยมณี.....	19-24
สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สังกัด สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	
ประเสริฐศักดิ์ เอี่ยมใส ญัฐกานต์ ม่วงเขียว.....	25-32
การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์	
วิลาวัลย์ มั่นคง.....	33-42
ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง	
รัชชานนท์ จิงวิสิฐวานิชกุล.....	43-51
แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน ของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	
กัญญาวิรัช สมนึก.....	52-59
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง“พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาใน เขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group”	
ประพันธ์ นัยเนตรสุวรรณ.....	60-65
ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงที่มีต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความ สามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4	
ทงเกียรติ พลไชยา.....	66-74
ผลการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย m-learning เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้แบบ Active learning ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาครุศาสตร์ บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์	
กนกกร พรชัยกุลวงษ์.....	75-83
การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41	
สุรรัตน์ บุญประสิทธิ์ ณิชดา เวชญาติลักษณ์.....	84-89
แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	
ฐิติรดา เปรมปรี.....	90-96
ผลการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาชั้นปีที่ 2	
ญัฐทิยาภรณ์ การะเกตุ.....	97-103
การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อนำไปใช้ในการสอบ TOEIC โดยการใช้แบบฝึกหัดการฟัง Mock TOEIC	
จิรสุดา เกษมสุข.....	104-109
การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์	
สุดารัตน์ จันท์ศรี นิคม นาคอ้าย.....	110-116

สารบัญ

	หน้า
การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 กมลวรรณ นาजूย นิคม นาคอ้าย.....	117-123
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและจิตวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พิรศักดิ์ แก้วจาง.....	124-132
การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 ทง มาไชยนาม นิคม นาคอ้าย.....	133-142
สร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชางานนิวมเด็กส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของ กระบอกสูบ สุรสิทธิ์ แสนทอน เกียรติศักดิ์ ยมเกิด.....	143-148
การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร วัชรภรณ์ ปาละวันนา.....	149-158
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สุธาสินี สังฤทธิ์ สมหมาย อำดอนกลอย.....	159-166
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รัฐนันท์ สุนันทวนิช นิคม นาคอ้าย.....	167-174
การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ศุภลักษณ์ ศรีรัฐวัฒน์ สมหมาย อำดอนกลอย.....	175-183
การใช้เว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน วุฒิชัย พิสิก ณิชารีย์ ป้อมสัมฤทธิ์ สิริพร ปาณวงษ์ มงคล ศัยยกุล.....	184-190
การจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์ล๊อคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน นัทกาญจน์ จัวนจินดา วุฒิชัย พิสิก ไชยรัตน์ ปรานี.....	191-199
การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 ศิริภรณ์ ยาแก้ว ณิชรา เวชญาลักษณ์.....	200-208
การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครพิษณุโลกจังหวัดพิษณุโลก กฤติกา ยอดทอง อุดลย์ วังศรีคุณ.....	209-217
การบริหารจัดการกิจกรรมและประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพราน กระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ปริศนา งามทวีกุล อนุชา กอนพวง.....	218-232
การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภูเบศร์ เข้มทอง ณิชรา เวชญาลักษณ์.....	232-240

	หน้า
ผลการใช้การเรียนรู้นอกสถานที่เสมือนที่ต่อผลการเรียนรู้ เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สุธิดา หอมลา วุฒิชัย พิสิฐ ณิชารีย์ ป้อมสัมฤทธิ์ มงคล ศัยกุล.....	241-245
การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยุติวิทย์ เทือกตา.....	246-255
ผลของการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาวิชาชีพครู ภาวิดา มหาวงค์.....	256-262
การศึกษาตำราอาหารพื้นบ้านชาวไทยทรงดำ กรณีศึกษา : หมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก วิรัชยา อินทะกันท์ จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง อภริณี ศรีประภา.....	263-272
การศึกษาเปรียบเทียบสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย เคลน บุญยานันต์ สุจิตรา เลิศเสมอ บุญยานันต์.....	273-280
การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพินิจวิทยา จังหวัดลำปาง ณิชา กันทาตง ทักษพร คำไผ่ประพันธ์กุล สมศักดิ์ กำทอง.....	281-288
การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นจากภูมิปัญญาจักสาน ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยฉัตรวิทยา จังหวัดลำปาง บุษยาบุล แซ่ย่าง สุดาพร ทิพย์มณี สมศักดิ์ กำทอง.....	289-296
การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา กรณีศึกษา : รายวิชา คศ 105 คณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จินตนา จูมวงษ์ พิลาตลักษณ์ ศรีแก้ว.....	297-302
การศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 วีไลวรรณ สุขป้อม สมหมาย อัดอนกลอย.....	303-309
การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และ สิ่งแวดล้อม (STSE) ที่ส่งผลต่อทักษะการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ จังหวัดลำปาง กุลธิดา ชายน้อย วนิดา จำปาวาด สมศักดิ์ กำทอง.....	310-314
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ภาคภูมิ บุญชื่น ณิรดา เวชญาลักษณ์.....	315-322
การศึกษาความสามารถในการใช้คำพ้องของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สุจิตรา เลิศเสมอ บุญยานันต์ กัญญารัตน์ พุ่มหมั่น ฒลวรรณ ยศปัญญา นิรวิทย์ ทองทา ภาณุพรรณ รัชผล.....	323-330
การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author ตามรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติของแอร์โร่ ปรียาภัทร สว่างเนตร วุฒิชัย พิสิฐ ไชยรัตน์ ปราณี.....	321-336

สารบัญ

	หน้า
รูปแบบและประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	
สิริรักษ์ รัชชานันติ ประภาพรรณ รักเลี้ยง ปราโมทย์ สิริจักร.....	337-344
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	
เอกพันธ์ นันติ.....	345-350
การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
ยุวดี พ่วงรอด รสสุคนธ์ ประดิษฐ์.....	351-359
การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเจตคติต่อการเรียนของ นักศึกษาโดยการใช้เกม	
จิตรภาพร งามเนตร.....	360-367
การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	
รัตน์ชนก พรหมณศิริ ญัฐวัฒน์ พระงาม บุษณีย์ เทวะ.....	368-374
คุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	
บุษณีย์ เทวะ รัตน์ชนก พรหมณศิริ ญัฐวัฒน์ พระงาม.....	375-385
วิเคราะห์โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์	
ผาณิตา เชิดเชื้อ ญัฐกานต์ เส่งขึ้น.....	386-391
พุทธิปัญญา: กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา	
พระครูปลัดเถรา นุวัตร ดีเยี่ยม.....	392-402
การศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอ พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก	
สุภฤกษ์ คชอาจ.....	403-414
กลยุทธ์การวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทย	
อรพงค์ แพทย์क्षा.....	415-427
การวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น	
จริยา ยิ่งยืน ญัฐกานต์ เส่งขึ้น.....	428-432
การศึกษาคำเหมือน (Synonyms) ที่ปรากฏในข่าวธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์ บางกอกโพสต์	
ปรัชญาภรณ์ บรรเทา ญัฐกานต์ เส่งขึ้น.....	433-438
การวิเคราะห์โครงสร้างกรรมวาจก (Passive Voice) ในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White)	
กรรณิการ์ ศรีเสน่ห์ บรรณารัตน์ สິงาม อธิษฐาน งามกิจวัตร.....	439-444
การวิเคราะห์โครงสร้างนามานุประโยค (Noun Clause) ในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White)	
คณานนท์ เสือไฉ เพชรรัตน์ เมืองทา อธิษฐาน งามกิจวัตร.....	445-450
การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด	
กัญญาณัฐ สวัสดิ์เอื้อ พัทธี ศิลารัตน์ ปิยะสุดา เพชรเวช.....	451-459
ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด	
จันทร์แดง ยุชี่ พัทธี ศิลารัตน์.....	460-467

สารบัญ

	หน้า
ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ทองรัก หมอกมัว พัทรี ศิลารัตน์ ไพรัช พันชมภู.....	468-476
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อรอุมา สระแก้ว พัทรี ศิลารัตน์.....	468-484
ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล ทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อนุภาส มั่งสระคู พัทรี ศิลารัตน์ จิราภรณ์ ผันสว่าง.....	485-492
ปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค อำเภอ เมือง จังหวัดตาก รุจาภา สุกใส ยพรัตน์ อัมพิทักษ์ สุจิตา ตาบุญถึง ภาณุพงศ์ วงษ์เนตร์.....	493-500
การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร ชามา เทียนโสภ.....	501-509
พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ญาติพิชัย กลิ่นเจริญ ไกรจักร ภักดีณรงค์อนุสรณ์ สอนใจดี พิสิษฐพล พานรัตน์.....	510-519
การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พัชรี ศิลารัตน์ พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ จิตรลดา ศิลารัตน์.....	520-526
ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านวารสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนาตาก: กรณีศึกษา นักศึกษาวิศวกรรมอุตสาหการชั้นปีที่ 3 สธิศักดิ์ รังสินานนท์.....	527-533
การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัด ตาก น้ำฝน คงสกุล.....	534-542
การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและแบบอเมริกันในการสื่อสารในชีวิตประจำวันของ นักศึกษาระดับ ปวส. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ศุภนิดา พงษ์สุวรรณ สธิศักดิ์ รังสินานนท์ กรรณิกา เครือหนู.....	543-549
การศึกษาปัจจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา นงคราญ บุญชนแก้ว จักรพงษ์ บุญตันจัน.....	550-555
การศึกษาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก กรรณิกา เครือหนู ศุภนิดา พงษ์สุวรรณ สธิศักดิ์ รังสินานนท์.....	556-560
ปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา กิจจาณภรณ์ ตั้งจิตนุสรณ์ อีรวุฒิ ปิงยศ.....	561-570
ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหาร กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สมชาย บุญอินทร์.....	571-581

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ในรายวิชาการสื่อสารทาง วิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ดวงจันทร์ แก้วกวาง.....	582-591
การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนตรัคติวิสต์ โดยใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดลำปาง จันทร์จิรา ไพบุลย์นำทรัพย์ รุ่งไพลิน ฤทธิ์พนา ดวงจันทร์ แก้วกวาง.....	592-600
การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญา เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) จังหวัดลำปาง สุพรรณษา ภูมิบริสุทธิ.....	601-608
การพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] ตามหลักสัทศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน สุพรรณษา ภูมิบริสุทธิ กาญจนา งามละออ ดวงจันทร์ แก้วกวาง.....	609-616
ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก แจ่มใส จันทร์กลาง เทวฤทธิ์ ละมูล.....	617-626
การจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์ลือคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน นัทกาญจน์ จัวนจินดา วุฒิชัย พิสิก ไชยรัตน์ ปราณี.....	627-632
การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูป ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว ยพรัตน์ อัมพิทักษ์ ภัทร์ภารดี คงมา.....	633-639
การศึกษาระบบบัญชีและการออกแบบเอกสารทางการบัญชี กรณีศึกษากลุ่มงานพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า ชุมชนวัดเขาแก้ว ยุพรัตน์ อัมพิทักษ์ ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว รุจาภา สุกใส.....	640-651
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ชญาภา อินอยู่ ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว ธรรมธัช กาวี.....	652-662
การศึกษาวิถีแห่งการดำรงชีวิตของประชากรในชุมชนโดยรอบเหมืองทองคำจังหวัดพิจิตร พีระพงษ์ เนียมเสวก.....	663-675
การศึกษาความหมายและประเภทของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น กานดา ไชยเพชร ศศิวิมล ควรสมบัติ สุจิตรา เลิศเสมอ บุญยานันต์.....	676-684
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาคันจัน อำเภอ ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย สุวัจนกานดา พูลเอียด ชลธิชา อ่องทูน เกรียงศักดิ์ วัฒนวิฑูร ยุพภรณ์ เสือด้วง.....	685-694
การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านหัวเวียงเหนือ จังหวัด น่าน ศิริลี ไชยคำ จุไรรัตน์ สวัสดิ์ พิมพร บัวแสน.....	695-702
การศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้คำ 离合词 (Lihe Ci) ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม อุมาภรณ์ เจริญศรี กาญจนา เจริญสวรรค์ สุธัญญา ปานทอง.....	703-709

สารบัญ

	หน้า
การศึกษาการพัฒนาและความเป็นไปได้ของชุมชนสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ เพื่อเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตร ตำบล หนองกุลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	
รัชฎาภรณ์ พัฒนะ อรรถพล จรจันทร์ ณัฏฐาพร ภูระหงษ์.....	710-721
การศึกษาวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก	
สิริธร อริยะเพชร อรทัย อินพะทะ ศุภลักษณ์ วิริยะสมน.....	722-731
การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ เรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเด่น ต. สมัย อ. สบปราบ จ. ลำปาง	
กันยา ลาตปะละ.....	732-740
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIโก สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	
ขจรศักดิ์ บุญช่วย กนกรัตน์ ปิลาผล.....	741-749
การวิเคราะห์การใช้คำอุทานภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนเรื่องบ้านนี้ต้องมีเหมียว	
น้ำตาล แสงสี สายทิพย์ เยื่อปุย ศุภลักษณ์ วิริยะสมน.....	750-757
การศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยาวิเคราะห์รูป You ของนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	
นพรัตน์ กลิ่งกลิ่น ณัฏฐาพร กองตัวพิต Kaori Morimoto.....	758-766
การส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	
สุภาวดี แหมมคง พัทธนันท์ โกธรรม ประภาศิริ ใจผ่อง Tuan Nguyen Ngoc ปิยวดี น้อยน้ำใส.....	767-775
แนวทางการลดใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่	
พัทธนันท์ โกธรรม ประภาศิริ ใจผ่อง สุภาวดี แหมมคง Tuan Nguyen Ngoc ปิยวดี น้อยน้ำใส ปาริชาติ อยู่แย้ม พิมลกานต์ เทียนทอง.....	776-785
การศึกษาการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน	
โชติ บดีรัฐ นันทพันธ์ คคคง อุมารณณ์ ยศเจริญ.....	786-797
การสร้างสรรค์สื่อและพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ ต่อการลดความเสี่ยงในการตั้งครุภ ในวัยเรียนของโรงเรียนบ้านหนองนกกีกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก	
ยรรยงวรกร ทองแย้ม ธนพร รังสิกรรพุม ปุณทริกา สุนทรวร.....	798-805
แนวทางการจัดการภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม บ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	
อรรถพล รอดแก้ว อรษา ภูเจริญ วิภาดา ศรีเจริญ พิมรินทร์ ศรินทร์ สุวิมล ทองแถมแก้ว รุ่งฤดี ลำชม ธัญลักษณ์ ชูศรี.....	806-813
การศึกษาพฤติกรรมและแนวทางการจัดการขยะเปลือกกล้วยเพื่อใช้เป็นต้นแบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืน ของชุมชนหนองตม อ.งิ้วราย จ.สุโขทัย	
ปณณดา ทะรังศรี จักรกฤษ ศรีละออ ชัยวินทร์ นวลศรี.....	814-821
แนวการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัด กำแพงเพชร	
นันทพันธ์ คคคง.....	822-831
การพัฒนาแบบส่วนประสมทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตโดยกลุ่ม ผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	
พัสกร ลีวัชญาพัฒนา ธนพร รังสิกรรพุม มนสิการ พงษ์พานิช.....	832-845

สารบัญ

	หน้า
การศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	846-854
การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานของตำบลบึงกระบัว อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา.....	855-862
ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาภูมิปัญญาจากข้าวหอมของชุมชนตำบลบึงกระบัว อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา.....	863-868
กลไกการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลโพธิ์ตาก จังหวัดนครราชสีมา.....	869-876
ชุมชนนาร่องลดเสี่ยงลดโรคเบาหวาน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาเขตพื้นที่รับผิดชอบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพวังตะเคียน ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร.....	
กู้เกียรติ ก้อนแก้ว เจริญกร โนนจันทร์ วิภาดา ศรีเจริญ เอกภพ จันทร์สุคนธ์ ยุทธภูมิ ใจสุวรรณ วรินทร์ ทีเวียง ปณณวัฒน์ หิมคำ.....	877-885

ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์สาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม

DATABASE SYSTEM OF SCIENCE APPARATUS OF PHYSIC PROGRAM, FACULTY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY, PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

วีระศักดิ์ ทองอ่อน* และ พิชิตชัย ปิมแปง

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม พินุลโลก

*corresponding author e-mail : Thongonkap@Psr.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม พัฒนาระบบฐานข้อมูล และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูล โดยศึกษาความต้องการใช้ระบบฐานข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาสาขาฟิสิกส์จำนวน 20 คน และศึกษาความพึงพอใจในการใช้ระบบฐานข้อมูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้แบบสอบถามจากอาจารย์เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์จำนวน 52 คน ผลการวิจัยพบว่า ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ที่ต้องการมีลักษณะที่สามารถดูรายการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ทั้งหมด, สถานะการใช้งาน, การยืมคืน และตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องมือผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์ได้ ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการพัฒนา โดยจัดทำขึ้นมาในรูปแบบ เว็บแอปพลิเคชัน ใช้โปรแกรมภาษา PHP (Personal Home Page) ผ่านเว็บเซิร์ฟเวอร์ ซึ่งใช้มายเอสคิวแอล (MySQL) เป็นตัวจัดการระบบฐานข้อมูล และผลการทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบฐานข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาตามลำดับได้แก่ ด้านการใช้งานของโปรแกรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) และด้านการทำงานของระบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

คำสำคัญ : ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล ความพึงพอใจ

Abstract

The objectives of this research were to study the needs on database system of Science apparatus of Physic Program, Faculty of Science and Technology at Pibulsongkram Rajabhat University and to study the satisfaction of the database system users. The data were collected by interviewing 20 instructors and Physic students for their needs on database system and by the satisfaction questionnaire developed by the researchers for 52 instructors, staff and Physic students. The findings found that the database system of Science apparatus of Physic Program wants the characteristics on seeing the all detailing Science apparatus, using status, the in-out apparatus, and location of the apparatus on line; the database system development, the researcher conducted the development in the forms of web application by using PHP (Personal Home Page), through web server by MySQL; the result of tryout database system found that the satisfactions of the users overall were at a high level and when considering by items ranging from high to low, it was found

that the application met the user expectations at the highest level ($\bar{X}=4.52$), then the program usage was at a high level ($\bar{X}=4.39$), and the operational system was at a high level ($\bar{X}=4.38$).

keywords : database system of science apparatus of physic program, database system development, satisfaction

บทนำ

สาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการผลิตบัณฑิต โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์มีความจำเป็นที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนทั้งด้านทฤษฎีและด้านการปฏิบัติการเกี่ยวกับการทดลอง วิเคราะห์ วิจัย ในการทำปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีเครื่องมือวิทยาศาสตร์การสนับสนุนการเรียนการสอน เครื่องมือส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือเฉพาะทาง เนื่องจากศูนย์วิทยาศาสตร์ได้จัดตั้งศูนย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เครื่องมือจึงมีอายุการใช้งานที่ยาวนานทำให้จำเป็นต้องหางานหาและหาเครื่องมือรุ่นใหม่ที่มีความทันสมัยมาทดแทนของเดิม เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนากระบวนการ วิธีการทดลองใหม่ๆ และเทคโนโลยีที่ก้าวสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งในปีที่ผ่านมา สาขาวิชาฟิสิกส์ ได้รับงบประมาณในการจัดซื้อครุภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง จึงมีจำนวนเครื่องมือเพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้ที่มีส่วนในการดูแลรักษาต้องมีระบบการจัดการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ จากเหตุผลดังกล่าวการจัดการเกี่ยวกับเครื่องมือวิทยาศาสตร์มีความสำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็นในระดับหลักสูตรหรือคณะ รวมทั้งในส่วนของสาขาวิชาฟิสิกส์ แต่เดิมระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะเป็นการเก็บข้อมูลเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ในรูปแบบของเอกสาร ซึ่งข้อมูลที่จัดเก็บมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลในส่วนของคุณสมบัติและครุภัณฑ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลการเบิกใช้ ยืม คืน ซ่อมแซม วัสดุ ครุภัณฑ์ของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรในสาขาวิชา ซึ่งการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของเอกสารจะมีความยุ่งยากในการจัดการข้อมูล สิ้นเปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บข้อมูล การเรียกใช้ข้อมูลจะยุ่งยากมาก ไม่สะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล หรืออาจมีการสูญหายของข้อมูล เสียเวลาในการออกแบบแบบฟอร์มและการป้อนข้อมูล มีกระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลที่ซับซ้อนหลายขั้นตอน ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาแนวทางการแก้ปัญหาในการใช้งานระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์บนระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยในการอำนวยความสะดวกให้กับสาขาวิชาในจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจในการใช้ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์สาขาฟิสิกส์ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ใช้วิธีการเลือกเป้าหมาย จำนวน 20 คน ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 11 คน และอาจารย์สาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 9 คน ที่ขอใช้บริการเครื่องมือวิทยาศาสตร์เป็นประจำ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ผู้ตอบคำถามความต้องการเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบลงข้อสรุป

ตอนที่ 2 การจัดทำระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีขั้นตอนดังนี้

2.1. ศึกษาข้อมูลทางด้านเอกสาร โดยใช้เอกสารรายการสำรวจครุภัณฑ์ประจำปี พ.ศ. 2559 ถึง 2560

2.2. ออกแบบโครงสร้างระบบฐานข้อมูล โดยมีแนวทางจากผลการวิเคราะห์ความต้องการระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาและอาจารย์สาขาฟิสิกส์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย กล่าวคือ มีลักษณะที่สามารถดูรายการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ทั้งหมด, สถานะการใช้งาน, การยืมคืน และตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องมือผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์ได้ ผู้วิจัยยังได้เพิ่มเติมระบบการบันทึกข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ระบบยืมคืน ระบบเพิ่ม แก้ไข ลบข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ระบบรายการคงอยู่เครื่องมือวิทยาศาสตร์ สามารถรายงานข้อมูลออกมาเป็น Excel ใช้งานได้ในระบบออนไลน์ มีการรักษาความปลอดภัยในการใช้งานโดยมีระบบสมาชิกในการล็อกอินเข้าใช้ระบบฐานข้อมูลมีผู้ใช้งาน 2 ประเภท คือ ผู้ดูแลระบบ และผู้ใช้ระบบ

2.3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยใช้โปรแกรมภาษา PHP (Personal Home Page) ในการเขียนระบบ โดยทำงานผ่านเว็บเซิร์ฟเวอร์ และนำข้อมูลมาเก็บในฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล (MySQL)

ตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ใช้วิธีการเลือกเป้าหมาย จำนวน 52 คน ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 41 คน อาจารย์สาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 9 คน และเจ้าหน้าที่สาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 2 คน ที่ทดลองใช้บริการระบบฐานข้อมูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้, ด้านการใช้งานของโปรแกรมและด้านการทำงานของระบบ

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ สาขาวิชาฟิสิกส์ หลังจากได้ทดลองใช้งานระบบฐานข้อมูล

3.4 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาแบ่งตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ พบว่า ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ที่ต้องการ มีลักษณะที่สามารถดูรายการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ทั้งหมด, สถานะการใช้งาน, การยืมคืน และตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องมือผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์ได้

2. จากการพัฒนาระบบฐานข้อมูลใช้โปรแกรมภาษา PHP (PHP : Personal Home Page) ในการเขียนระบบ โดยทำงานผ่านเว็บเซิร์ฟเวอร์ และนำข้อมูลมาเก็บในฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล (MySQL) โดยในฐานข้อมูลมีความสามารถในการบันทึกข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์จากรายการครุภัณฑ์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ ระบบยืมคืน ระบบเพิ่ม แก้ไข ลบข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ระบบรายการคงอยู่เครื่องมือวิทยาศาสตร์ สามารถรายงานข้อมูลออกมาเป็น Excel ใช้งานได้ในระบบออนไลน์ มีการรักษาความปลอดภัยในการใช้งานโดยมีระบบสมาชิกในการล็อกอินเข้าใช้ระบบฐานข้อมูล มีผู้ใช้งาน 2 ประเภท คือ ผู้ดูแลระบบ สามารถทำการจัดการข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และเรียกดูรายงานทั้งหมดบนระบบฐานข้อมูลได้ และผู้ใช้ระบบสามารถเข้าใช้ระบบ สามารถทำการยืม-คืนบนระบบฐานข้อมูลได้ โดยแสดงตามภาพระบบฐานข้อมูลในภาพที่ 1-4

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี FACULTY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี Pibulsongkrom Rajabhat University			
ระบบยืนยันตัวตนครุภัณฑ์ หลักสูตรสาขาวิชาฟิสิกส์			
ประเภท	เริ่มบันทึก	เริ่มตรวจเช็ค	สิ้นสุดการใช้งาน
เข้าสู่ระบบ	วัดอุปกรณ์ในการจัดท่าเรือ 1. เพื่อใช้ในการยืนยันตัวตนอุปกรณ์ 2. เพื่อกำหนดสถานะปัจจุบันของเครื่อง 3. เพื่อใช้ข้อมูลในการรายงาน		
สำหรับเจ้าหน้าที่			
สำหรับนิสิต			
ลงทะเบียนสมาชิก			

ภาพที่ 1 แสดงหน้าหลักของระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี FACULTY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี Pibulsongkrom Rajabhat University					
ระบบยืนยันตัวตนครุภัณฑ์ หลักสูตรสาขาวิชาฟิสิกส์					
ประเภท	เริ่มบันทึก	เริ่มตรวจเช็ค	สิ้นสุดการใช้งาน	สถานะ	หมายเหตุ
หน้าหลัก					
รายการสำหรับเจ้าหน้าที่ รายการ อุปกรณ์ รายการ เครื่องมือ รายการ เครื่องมือวัด รายการ อุปกรณ์วัด รายการ อุปกรณ์วัด รายการ อุปกรณ์ รายการ เครื่องมือวัด รายการ เครื่องมือวัด รายการ อุปกรณ์วัด รายการ อุปกรณ์วัด					

ภาพที่ 2 เมนูหลักของระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี FACULTY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี Pibulsongkrom Rajabhat University					
ระบบยืนยันตัวตนครุภัณฑ์ หลักสูตรสาขาวิชาฟิสิกส์					
หน้าหลัก	เริ่มบันทึก	เริ่มตรวจเช็ค	สิ้นสุดการใช้งาน	สถานะ	หมายเหตุ
รายการครุภัณฑ์					
หมายเลขครุภัณฑ์	รายการ	ราคา	วันที่	สถานะ	
พศ.07.106.441	SOUND SPECTRUM METER	20406.18	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.442	SOUND LEVEL METER	10006.19	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.443	SOUND LEVEL METER	10006.19	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.460	ELECTRONICS CIRCUIT TRAINER	8000.3	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.461	ELECTRONICS CIRCUIT TRAINER	8000.3	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.462	ELECTRONICS LOGIC TRAINER	19894.3	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.463	ELECTRONICS LOGIC TRAINER	19894.3	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.464	LOR METER	40761.62	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.465	LOR METER	40761.62	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.466	LOR METER	40761.62	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.467	LOR METER	40761.62	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.468	MULTIMETER;DIGITAL-PRECISION	10124.09	ค.ร. 205	ชื้อ	
พศ.07.106.469	MULTIMETER;DIGITAL-PRECISION	10124.09	ค.ร. 205	ชื้อ	

ภาพที่ 3 แสดงรายการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี FACULTY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University					
ระบบยืมคืนวัสดุครุภัณฑ์ หลักสตรสาขาวิชาฟิสิกส์					
หมายเลข	เริ่มยืม	หมวด	ยืม	ยืม	ยืม
หน้าหลัก					
ยืมคืน : 196834546					
รหัสยืม	ชื่อ	ยืม	ยืม	ยืม	ยืม
196834546	นายวิชาญ หงษ์อิน	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ฟิสิกส์	0864311269	เจ้าหน้าที่
รายละเอียดการยืม					
หมายเลขยืม	รายการ	ชื่อ	ยืม	ยืม	ยืม
ยืม 07.106.466	LCR METER	นายวิชาญ หงษ์อิน	วิทยาศาสตร์	ฟิสิกส์	086-000-020
ยืม 07.106.633	LASER OPTICS	นายวิชาญ หงษ์อิน	วิทยาศาสตร์	ฟิสิกส์	086-000-020
ยืม 07.106.467	LCR METER	นายวิชาญ หงษ์อิน	วิทยาศาสตร์	ฟิสิกส์	086-000-020
ยืม 08.36.1460	เครื่องวัดความถี่แม่เหล็กไฟฟ้า	นายวิชาญ หงษ์อิน	วิทยาศาสตร์	ฟิสิกส์	0864311269
ยืม 07.106.510	MULTIMETER, DIGITAL	นายวิชาญ หงษ์อิน	วิทยาศาสตร์	ฟิสิกส์	0864311269
ยืม 07.106.468	MULTIMETER, DIGITAL, PRECISION	นายวิชาญ หงษ์อิน	วิทยาศาสตร์	ฟิสิกส์	0864311269

ภาพที่ 4 แสดงระบบยืมคืนเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์

3. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 52 คน มีผลการสำรวจทั้ง 3 ด้าน ดังแสดงในตาราง 1 - 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นในภาพรวม

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ระบบ	4.52	0.54	มากที่สุด
ด้านการทำงานของระบบ	4.38	0.56	มาก
ด้านการใช้งานของโปรแกรม	4.39	0.57	มาก
ผลการประเมินโดยรวม	4.44	0.56	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจในด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการทำงานของระบบ มีค่าเฉลี่ย 4.38 และด้านการใช้งานของโปรแกรม มีค่าเฉลี่ย 4.39 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นในด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ระบบ

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความสามารถของระบบในการแสดงข้อมูลทั่วไป	4.50	0.50	มาก
2. ความสามารถของระบบในการเพิ่ม แก้ไข และลบข้อมูล	4.35	0.56	มาก
3. ความสามารถของระบบในการรายงานข้อมูล	4.37	0.56	มาก
4. ความสามารถของระบบในการจัดการข้อมูล	4.44	0.57	มาก

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
5. ความสามารถของระบบในการเชื่อมโยงหน้าฐานข้อมูล	4.46	0.54	มาก
6. ความเสถียรของข้อมูล	4.54	0.50	มากที่สุด
7. ความสามารถของระบบในการช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการด้านครุภัณฑ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์	4.65	0.56	มากที่สุด
8. สามารถทดแทนระบบเดิม (เอกสาร)	4.60	0.57	มากที่สุด
9. สามารถลดขั้นตอนการให้บริการ	4.69	0.51	มากที่สุด
10. ความสามารถของระบบในภาพรวม	4.60	0.49	มากที่สุด
ผลการประเมินโดยรวม	4.52	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจในด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ระบบในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมากเท่ากัน โดยประเด็นที่ผู้ทดลองใช้พอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สามารถลดขั้นตอนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมา คือ ความสามารถของระบบในการช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการด้านครุภัณฑ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และสามารถทดแทนระบบเดิม (เอกสาร) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความสามารถของระบบในการเพิ่ม แก้ไข และลบข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นในด้านการทำงานของระบบ

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความถูกต้องของระบบในการแสดงข้อมูลทั่วไป	4.42	0.54	มาก
2. ความถูกต้องของระบบในการเพิ่ม แก้ไข และลบข้อมูล	4.33	0.51	มาก
3. ความถูกต้องของระบบในการรายงานข้อมูล	4.40	0.53	มาก
4. ความถูกต้องของระบบในการจัดการข้อมูล	4.40	0.53	มาก
5. ความถูกต้องของระบบในการเชื่อมโยงหน้าฐานข้อมูล	4.37	0.60	มาก
6. ความถูกต้องของระบบในภาพรวม	4.35	0.56	มาก
ผลการประเมินโดยรวม	4.38	0.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจในการทำงานของระบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ความถูกต้องของระบบในการแสดงข้อมูลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นในด้านการใช้งานของโปรแกรม

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความง่ายและสะดวกในการใช้งาน	4.67	0.52	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของชนิดอักษร	4.25	0.52	มาก
3. ความเหมาะสมของขนาดอักษร	4.31	0.58	มาก
4. ความเหมาะสมของสีอักษร	4.35	0.56	มาก
5. ความเหมาะสมของสีพื้นหลัง	4.35	0.48	มาก
6. ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของส่วนประกอบต่างๆ	4.37	0.53	มาก
7. ความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการออกแบบระบบ	4.48	0.58	มาก
8. ความเหมาะสมของข้อความในการสื่อความหมาย	4.40	0.63	มาก
9. ความเหมาะสมของระบบโดยภาพรวม	4.35	0.62	มาก
ผลการประเมินโดยรวม	4.39	0.57	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจด้านการใช้งานของโปรแกรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงประเด็นเดียว ได้แก่ ความง่ายและสะดวกในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการออกแบบระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ความเหมาะสมของชนิดอักษร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาและอาจารย์สาขาฟิสิกส์มีความต้องการเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่สามารถดูรายการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ทั้งหมด, สถานะการใช้งาน, การยืมคืน และตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องมือผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์ได้

2. ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาโดยจัดทำขึ้นมาในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) ใช้โปรแกรมภาษา PHP (Personal Home Page) ผ่านเว็บเซิร์ฟเวอร์ ซึ่งใช้มายเอสคิวแอล MySQL เป็นตัวจัดการระบบฐานข้อมูลมีความสามารถในการบันทึกข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์จากรายการครุภัณฑ์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ ระบบยืมคืน ระบบเพิ่ม แก้ไข ลบข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ระบบรายการคงอยู่เครื่องมือวิทยาศาสตร์ สามารถรายงานข้อมูลออกมาเป็นเว็บเพจ ใช้งานได้ในระบบออนไลน์ มีการรักษาความปลอดภัยในการใช้งานโดยมีระบบสมาชิกในการล็อกอินเข้าใช้ฐานข้อมูล มีผู้ใช้งาน 2 ประเภท คือ ผู้ดูแลระบบ และผู้ใช้งาน

3. ผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบฐานข้อมูลในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย

คือ ด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา ด้านการใช้งานของโปรแกรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) และด้านการทำงานของระบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ พบว่า ระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ที่ต้องการ มีลักษณะที่สามารถดูรายการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ทั้งหมด, สถานะการใช้งาน, การยืมคืน และตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องมือผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์ได้ ระบบนี้สามารถช่วยลดความซ้ำซ้อน ข้อมูลมีความถูกต้องตรงกัน การเรียกใช้งานได้รวดเร็ว สะดวกในการยืม-คืน เครื่องมือวิทยาศาสตร์ แก้ไขปรับปรุงข้อมูล และหาตำแหน่งที่ตั้งได้ง่าย เป็นไปตามยุคสมัยที่เน้นการใช้เทคโนโลยีมาช่วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิจิตรศิลป์ คำผาสุก (2553) ที่ทำการศึกษา เรื่อง “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการครุภัณฑ์ : กรณีศึกษาระบบฐานข้อมูลครุภัณฑ์วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร” ซึ่งผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการครุภัณฑ์ สามารถช่วยในการเก็บข้อมูลครุภัณฑ์และการสืบค้นข้อมูลเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้มีความคล่องตัวอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบข้อมูลของหน่วยจัดการศึกษาลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน การพิมพ์สรุปข้อมูลรายงานให้มีความสะดวก รวดเร็วและถูกต้องยิ่งขึ้น

2. จากการพัฒนาระบบฐานข้อมูลใช้โปรแกรมภาษา PHP (PHP : Hypertext Preprocessor) ในการเขียนระบบ โดยทำงานผ่านเว็บเซิร์ฟเวอร์ และนำข้อมูลมาเก็บในฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล (MySQL) ทั้งนี้เพราะว่า โปรแกรมภาษา PHP เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้มีประสิทธิภาพและมีลูกเล่นสามารถใช้ทำงานร่วมกันกับโปรแกรม MySQL เป็นอย่างดี มีความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ กิตติศักดิ์ สิงห์สูงเนิน (2555) ได้กล่าวว่า MySQL เป็นระบบจัดการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เนื่องจาก MySQL เป็นโปรแกรมฟรีแวร์ที่มีประสิทธิภาพมาก และเป็นโปรแกรมที่สามารถทำงานได้กับหลาย ๆ ระบบปฏิบัติการ เช่น Windows, Mac OS เป็นต้น และยังมีความสามารถในการทำงานร่วมกับโปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาระบบได้หลากหลาย เช่น ภาษา C, ภาษา C++, ภาษา PHP, ภาษา Java เป็นต้น MySQL จะมีคำสั่งที่ใช้ในการจัดการกับระบบฐานข้อมูล เช่น คำสั่งในการสร้างฐานข้อมูล, คำสั่งในการสร้างตารางมาตรฐานข้อมูล, คำสั่งในการควบคุมการทำงานต่าง ๆ โดยในระบบฐานข้อมูลที่พัฒนามีความสามารถในการบันทึกข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์จากรายการครุภัณฑ์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ เพิ่ม แก้ไข ลบข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ สามารถรายงานข้อมูล มีการรักษาความปลอดภัยในการใช้งานโดยมีระบบจัดการบัญชีผู้ใช้ เป็นไปตามคุณสมบัติของโปรแกรม MySQL

3. ผลจากผู้ทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลที่พบว่า ความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้งานระบบฐานข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจในด้านการนำผลไปใช้งานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการทำงานของระบบ และ ด้านการใช้งานของโปรแกรมตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ออกแบบระบบฐานข้อมูล โดยมีแนวทางการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของสาขาวิชาฟิสิกส์ ซึ่งเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ก่อน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณหน่วยงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ร่องศาสตรจารย์วิราพร พงศ์อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผ่องลักษณ์ จิตต์การุณ ที่ได้ให้คำแนะนำ แนวคิด มุมมองและข้อเสนอแนะ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ให้ความร่วมมือ และให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ที่ได้สนับสนุนทุนในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ สิงห์สูงเนิน. (2555). การเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ด้วยภาษา PHP และภาษา MySQL. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

วิจิตรศิลป์ คำผาสุก. (2553). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการครุภัณฑ์ : กรณีศึกษาระบบฐานข้อมูลครุภัณฑ์วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร. หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

การวิเคราะห์ข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุน ปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

THE PROPOSAL ANALYSIS OF RESEARCH PROJECT SUPPORTED BY PIBULSONGKRAM

RAJABHAT UNIVERSITY FUND IN THE BUDGET YEAR OF 2557-2559

จิราพร บุญมีพิพิธ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

corresponding author e-mail : tabu.jiraporn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุน ปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้าน งบประมาณ กลุ่มสาขา ลักษณะข้อมูลของโครงการวิจัย ประเภทการวิจัย และพื้นที่ดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูล โดยแหล่งข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุน ปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 132 โครงการ สถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean, $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation , S.D.) ผลจากการศึกษาพบว่าโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้รับการจัดสรรงบประมาณเฉลี่ยอยู่ในช่วง 20,000 ถึง 200,000 บาท โดยเฉลี่ยเป็น 194,910.98 บาทต่อโครงการวิจัย กลุ่มสาขาที่มีการทำวิจัยมากที่สุดคือกลุ่มสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา คิดเป็นร้อยละ 21.97 รองลงมาคือกลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช คิดเป็นร้อยละ 18.94 และ 15.15 ตามลำดับ แต่กลุ่มสาขาการวิจัยที่น้อยที่สุดคือกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีเพียงร้อยละ 0.76 ซึ่งลักษณะโครงการวิจัยจะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร้อยละ 36.37 การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ร้อยละ 33.33 และการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research) ร้อยละ 30.30 โดยเป็นการวิจัยประยุกต์ (applied research) ร้อยละ 68.18 และการวิจัยพื้นฐาน (basic research) การพัฒนาการทดลอง (experimental development) ร้อยละ 15.91 เท่ากัน สำหรับพื้นที่การดำเนินการวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ทั้งลักษณะการลงพื้นที่ชุมชนและการทำวิจัยในห้องปฏิบัติการ (lab scale) คิดเป็นร้อยละ 49.24 และ 34.09 ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารสำหรับกำหนดแนวทางหรือนโยบายทางด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต่อไป

คำสำคัญ : ข้อเสนอโครงการวิจัย ทุนสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Abstract

The objective of this research was to analyze the proposal of research projects that were supported funds by Pibul Songkram Rajabhat University in the budget year of 2557-2559. This research collected and analyzed the information of budgets, fields, information features of research projects, types of research, and study areas of the research. The research resources of this study were 132 research projects that were supported funds by Pibul Songkram Rajabhat University in the budget year of 2557-2559. The statistics of this study consisted of percentage, arithmetic mean, and standard deviation. The results of this study revealed that the research projects of Pibul Songkram Rajabhat University were supported funds about 20,000-200,000 Baht and in average about 194,910.48 Baht a project. The fields that made the research most were agriculture and biology fields; 21.97%, then engineering and research industry fields; 18.95%, and chemistry and pharmacy science fields; 15.15%, respectively. The field that made the research least was medical science; 0.76%. The features of the research projects were qualitative research; 36.37%, quantitative research; 33.33%, and mixed research; 30.30%. The types of the research projects were applied research; 68.18%, and basic research and experimental development, equally; 15.91%. The study areas of the research were mostly in Phitsanulok province both in communities and lab scales that were 49.24% and 34.09%, respectively. Finally, the information of this research would be submitted to the administrators to define the guidelines or make the policies for the research of Pibul Songkram Rajabhat University.

keywords : proposal of research project, supported fund, Pibulsongkram Rajabhat University

บทนำ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นองค์กรที่สนับสนุนส่งเสริมการวิจัย และการบริการวิชาการ เพื่อให้เกิดผลงานวิจัยและบริการวิชาการที่มีชื่อเสียงด้านการพัฒนาท้องถิ่น โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งมีพันธกิจหลัก 3 ประการ คือ 1) บริหารจัดการและส่งเสริมสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้จากงานวิจัย 2) บริหารจัดการงานบริการวิชาการและถ่ายทอดความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และ 3) บริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งคณาจารย์ที่สังกัดภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหลากหลายสาขาวิชาส่งผลให้งานวิจัยที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายสาขา/ประเภทหรือพื้นที่ จากการจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นของสถาบันวิจัยและพัฒนา พบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 – 2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีโครงการวิจัยจำนวน 132 โครงการ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน (แบบปกติ) จำนวน 83 โครงการ ในวงเงินทั้งสิ้น 22,659,600 บาท และงบประมาณรายได้ผ่านช่องทางกองทุนพัฒนาการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 49 โครงการ ในวงเงินทั้งสิ้น 3,068,650 บาท ซึ่งโครงการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมานั้นมีความหลากหลายของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร สาขา/ประเภท หรือพื้นที่การวิจัย และยังไม่มีการจัดระบบหมวดหมู่ หรือลักษณะของโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญจึงจัดทำโครงการวิจัยขึ้นเพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอโครงการวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2559 เพื่อเป็นการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้เป็นระบบและสะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้งาน เช่น นำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แนวทางการส่งเสริม หรือทิศทางการทำงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในลำดับต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกข้อมูล

1.1 การกำหนดแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน (แบบปกติ) และงบประมาณรายได้ (กองทุนพัฒนาการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2559 จำนวน 132 โครงการ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจัดทำแบบบันทึกข้อมูลเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยผู้วิจัยเอง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 การบันทึกข้อมูลของงบประมาณแต่ละโครงการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ

ตอนที่ 2 การบันทึกข้อมูลสาขาการวิจัยแต่ละโครงการวิจัย จากกลุ่มวิชาของสภาวิจัยแห่งชาติ ทั้ง 12 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและคณิตศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์ และสาขาการศึกษา [1]

ตอนที่ 3 การพิจารณาลักษณะข้อมูลโครงการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research) [2]

ตอนที่ 4 การพิจารณาลักษณะพื้นที่การดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) จังหวัดพิษณุโลก 2) จังหวัดพิจิตร 3) จังหวัดอุตรดิตถ์ 4) จังหวัดสุโขทัย 5) จังหวัดเขียงราย 6) มีการลงพื้นที่ตั้งแต่ 2 จังหวัด ขึ้นไป 7) จังหวัดพิษณุโลก ในระดับห้องปฏิบัติการ (lab scale)

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูล จำนวน 132 โครงการ ดำเนินการดังนี้

2.1 ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลและกำหนดรหัสของแบบบันทึกข้อมูล (coding)

2.2 นำข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลทั้ง 4 ตอน จำนวน 132 โครงการ มาวิเคราะห์

ตอนที่ 1 การพิจารณาจัดกลุ่มโครงการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ โดยแบ่งเป็น 9 ช่วง คือ

- 1) ระหว่าง 20,000 บาท ถึง 100,000 บาท
- 2) ระหว่าง 100,001 บาท ถึง 200,000 บาท
- 3) ระหว่าง 200,001 บาท ถึง 300,000 บาท
- 4) ระหว่าง 300,001 บาท ถึง 400,000 บาท
- 5) ระหว่าง 400,001 บาท ถึง 500,000 บาท
- 6) ระหว่าง 500,001 บาท ถึง 600,000 บาท
- 7) ระหว่าง 600,001 บาท ถึง 700,000 บาท
- 8) ระหว่าง 700,001 บาท ถึง 800,000 บาท
- 9) ระหว่าง 800,001 บาท ถึง 900,000 บาท

ตอนที่ 2 การพิจารณากลุ่มสาขาการวิจัย จากกลุ่มวิชาของสภาวิจัยแห่งชาติ ทั้ง 12 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและคณิตศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์ และสาขาการศึกษา

ตอนที่ 3 การพิจารณาลักษณะข้อมูลโครงการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research)

ตอนที่ 4 การพิจารณาลักษณะพื้นที่การดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) จังหวัดพิษณุโลก 2) จังหวัดพิจิตร 3) จังหวัดอุตรดิตถ์ 4) จังหวัดสุโขทัย 5) จังหวัดเชียงราย 6) มีการลงพื้นที่ตั้งแต่ 2 จังหวัด ขึ้นไป 7) จังหวัดพิษณุโลก ในระดับห้องปฏิบัติการ (lab scale)

2.3 นำข้อมูลเบื้องต้นจากข้อ 2.2 มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการประเมินแนวโน้มของการทำงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ และนำเสนอในรูปแบบของตารางและกราฟประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการประเมินแนวโน้มของการทำงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ มีดังนี้ [3]

1) ค่าร้อยละ (percentage)

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ	P	=	ค่าร้อยละ
	f	=	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	=	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean, $\bar{x}$)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation , S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n}}$$

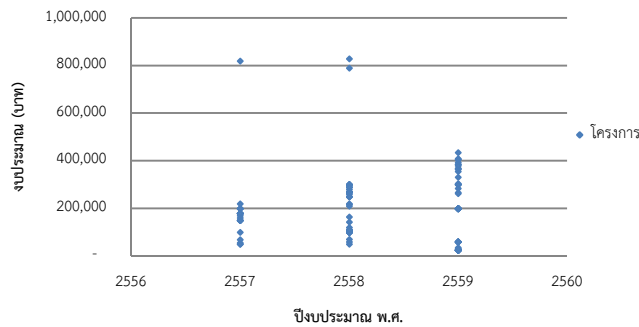
เมื่อ	$S.D.$	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	แทน	ข้อมูล
	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์จัดกลุ่มงบประมาณโครงการวิจัย

ตารางที่ 1 งบประมาณเฉลี่ยโครงการวิจัยในแต่ละปีงบประมาณ

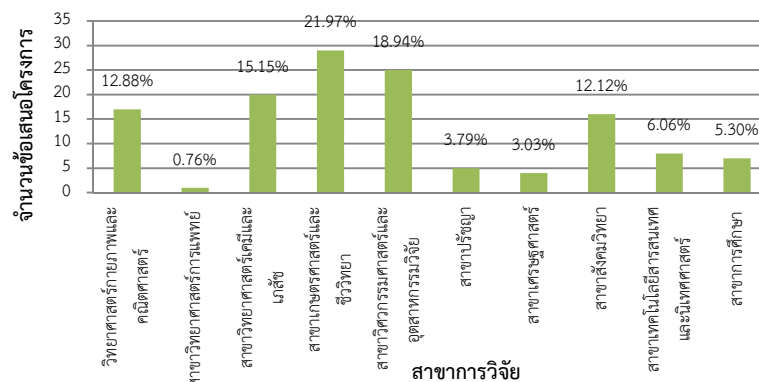
ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	โครงการที่ได้รับจัดสรร งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (บาท)		เฉลี่ยงบประมาณ ต่อโครงการวิจัย (บาท)
	งบประมาณแผ่นดิน (แบบปกติ)	งบประมาณรายได้ กองทุนพัฒนาการ วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ	
2557	19 โครงการ	5 โครงการ	181,444.67
	4,030,000	324,600	
2558	27 โครงการ	18 โครงการ	219,534.44
	8,120,000	1,759,050	
2559	37 โครงการ	26 โครงการ	182,454.00
	10,509,600	985,000	
รวม	83 โครงการ	49 โครงการ	194,910.98
	22,659,600	3,068,650	

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงการกระจายตัวของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรของทุกโครงการวิจัย

จากตารางที่ 1 พบว่าการพิจารณาจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ.2557, 2558 และ 2559 โดยเฉลี่ยเป็น 181,444.67 219,534.44 และ 182,454.00 บาทต่อโครงการวิจัย ตามลำดับ และเมื่อนำข้อมูลในตารางที่ 1 พิจารณาประกอบกับภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าในแต่ละปีงบประมาณมีการจัดสรรทุนวิจัยให้แก่โครงการวิจัยใกล้เคียงกัน จึงมีการกระจุกตัวของแหล่งข้อมูล ซึ่งจะมีบางโครงการวิจัยเท่านั้นที่ต่างออกไปและได้รับการจัดสรรงบประมาณในช่วง 700,001 ถึง 900,000 บาท ซึ่งโครงการเหล่านั้นล้วนเป็นชุดโครงการวิจัยทั้งสิ้น

ตอนที่ 2 การจำแนกกลุ่มสาขาการวิจัยของโครงการวิจัย

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงสาขาการวิจัยของโครงการวิจัย

จากภาพที่ 2 พบว่าโครงการวิจัยโดยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยาเป็นลำดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 21.97 รองลงมาคือกลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช คิดเป็นร้อยละ 18.94 และ 15.15 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มสาขาที่พบน้อยที่สุดคือกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีเพียงร้อยละ 0.76

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลโครงการวิจัย

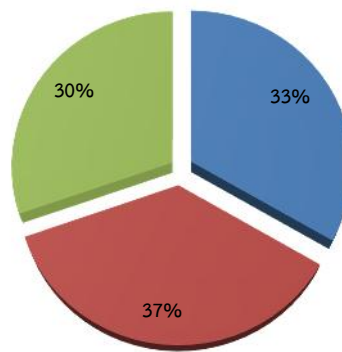
ตารางที่ 2 แสดงลักษณะของโครงการวิจัย

ลักษณะโครงการวิจัย	ปีงบประมาณ พ.ศ. (โครงการ)			รวม	ร้อยละ
	2557	2558	2559		
การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)	6	15	23	44	33.33
การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)	7	15	26	48	36.37
การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research)	11	15	14	40	30.30
รวม	24	45	63	132	100

■ ข้อเสนอโครงการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

■ ข้อเสนอโครงการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

■ ข้อเสนอโครงการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

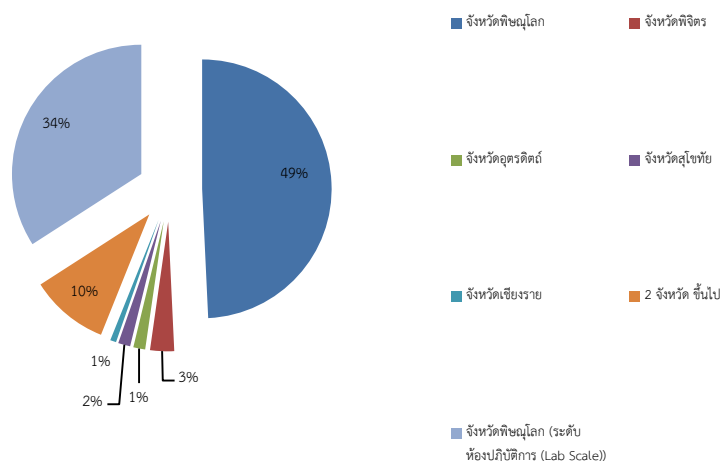
ภาพที่ 4 แผนภูมิแสดงลักษณะของข้อมูลโครงการวิจัย

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 4 พบว่าลักษณะของข้อมูลโครงการวิจัยทั้งจากงบประมาณแผ่นดิน (แบบปกติ) และ กองทุนพัฒนาการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 จำนวน 132 โครงการ โครงการวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) จำนวน 44 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 33.33 โครงการวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) จำนวน 48 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 36.37 และ โครงการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research) จำนวน 40 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 30.30

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่การดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 3 พื้นที่การดำเนินการวิจัยของข้อเสนอโครงการวิจัย

พื้นที่การวิจัย	ปีงบประมาณ พ.ศ. (โครงการ)				ร้อยละ
	2557	2558	2559	รวม	
จังหวัดพิษณุโลก	11	24	30	65	49.24
จังหวัดพิจิตร	2	0	2	4	3.03
จังหวัดอุตรดิตถ์	0	0	2	2	1.52
จังหวัดสุโขทัย	0	1	1	2	1.52
จังหวัดเชียงราย	0	1	0	1	0.76
2 จังหวัด ขึ้นไป เช่น					
> จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิษณุโลก	3	5	5	13	9.85
> จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเลย					
เป็นต้น					
จังหวัดพิษณุโลก					
(ระดับห้องปฏิบัติการ (Lab Scale))	8	14	23	45	34.09
รวม	24	45	63	132	100.00

ภาพที่ 5 แผนภูมิแสดงพื้นที่การวิจัยของโครงการวิจัย

จากตารางที่ 3 และภาพที่ 5 เมื่อวิเคราะห์พื้นที่การดำเนินการวิจัยในแต่ละโครงการวิจัย พบว่าพื้นที่ดำเนินการวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ถึงร้อยละ 49.24 รองลงมาคือโครงการดำเนินการวิจัยในระดับห้องปฏิบัติการ (Lab Scale) แต่ยังคงอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ร้อยละ 34.09 และในลำดับที่สามคือโครงการดำเนินการวิจัยในพื้นที่ตั้งแต่ 2 จังหวัด ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.85

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลการทำงานวิจัยของนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 โครงการวิจัยส่วนใหญ่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณอยู่ในช่วง 20,000 ถึง 200,000 บาท โดยที่ในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 พ.ศ.2558 และพ.ศ.2559 งบประมาณเฉลี่ยต่อโครงการวิจัยอยู่ที่ 181,444.67 219,534.44 และ 182,454.00 บาท ตามลำดับ แต่จะเห็นได้ว่ามีบางโครงการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณมากกว่า 700,000 บาท เป็นเพราะโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นโครงการวิจัยแบบชุดโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามโดยสถาบันวิจัยและพัฒนาได้มีการจัดทำประกาศสนับสนุนทุนวิจัยในทุกปีงบประมาณและมีการกำหนดงบประมาณสูงสุดที่สามารถเสนอขอรับทุนได้คือ โครงการวิจัยเดี่ยวจะต้องไม่เกิน 300,000 บาทต่อโครงการ และชุดโครงการวิจัยจะต้องไม่เกิน 1,000,000 บาทต่อโครงการ ด้านพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย พบว่าพื้นที่โดยส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ทั้งในลักษณะการลงพื้นที่ชุมชนและการทำวิจัยในห้องปฏิบัติการ (lab scale) คิดเป็นร้อยละ 49.24 และ 34.09 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายหรือข้อกำหนดให้พื้นที่บริการชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอยู่ใน 2 จังหวัด คือ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดสุโขทัย ประกอบกับนักวิจัยส่วนใหญ่เป็นคณาจารย์สายวิทยาศาสตร์การดำเนินการวิจัยจึงเน้นไปที่การทำวิจัยในห้องปฏิบัติการ (lab scale) ซึ่งสาขาการวิจัยที่มีมากที่สุดก็คือกลุ่มสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยาอยู่ที่ ร้อยละ 21.97 ส่วนหนึ่งเพราะนักวิจัยในกลุ่มสาขาดังกล่าวสังกัดในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ซึ่งเมื่อนับจำนวนคณาจารย์ของทั้งสองคณะรวมกันแล้วมีจำนวนมากกว่าครึ่งของคณาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจึงมีโอกาสได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยมากกว่า อีกทั้งนักวิจัยทั้งสองคณะมีความสนใจ กระตือรือร้น และมีความเชี่ยวชาญในการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยกันอย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่มสาขาการวิจัยที่น้อยที่สุดคือกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีเพียงร้อยละ 0.76 อาจเป็นเพราะในสาขาดังกล่าวยังมีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านน้อยและสาขาดังกล่าวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเพิ่งมีการเปิดการเรียนการสอนได้ไม่นาน และเมื่อพิจารณาในประเภทและลักษณะงานวิจัยพบว่าโครงการวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ถึงร้อยละ 37 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research) ร้อยละ 30 และ 33 ตามลำดับ ซึ่งพบว่าแนวโน้มหรือความสนใจในการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (quantitative research) และเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีเพิ่มมากขึ้นในทุกปีงบประมาณ แต่การวิจัยที่ใช้ลักษณะการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research) ค่อนข้างคงที่ ทั้งนี้เป็นเพราะการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research) นักวิจัยจะต้องอาศัยการศึกษาติดตามในเรื่องนั้นๆ เป็นระยะเวลายาวนานและต้องผสมข้อมูลข้อเท็จจริงเชิงตัวเลขในการรายงานผลการวิจัยเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของผลงาน ดังนั้นงานวิจัยแบบนี้ นักวิจัยจะต้องมีประสบการณ์และมีความชำนาญพอสมควรที่จะสามารถรายงานผลการวิจัยแบบผสมผสานได้ ซึ่งต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) หรือเชิงคุณภาพ (qualitative research) ที่จะรายงานผลการวิจัยเพียงแง่มุมเดียวคืออาจเป็นการแสดงผลการทดลองเชิงตัวเลขหรือการพรรณนา/บรรยายเนื้อหาเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะโครงการวิจัยจากประโยชน์หรือความต้องการที่จะได้รับการวิจัย ทำให้ทราบว่าโครงการวิจัยถึงร้อยละ 68 เป็นการวิจัยประยุกต์ (applied research) ส่วนการวิจัยพื้นฐาน (basic research) และการพัฒนาการทดลอง (experimental development research) อยู่ร้อยละ 16 เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าการทำวิจัยส่วนใหญ่ของนักวิจัยในช่วง 3 ปีงบประมาณจะเป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ ทั้งนี้เพราะในช่วงปีงบประมาณดังกล่าวนโยบายของภาครัฐมุ่งเน้นให้มีการประยุกต์งานวิจัยให้สามารถนำไปต่อยอดทางเศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมได้ ซึ่งผู้บริหารหน่วยงานสามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดแนวทางหรือนโยบายทางด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอโครงการวิจัยในปีงบประมาณดังกล่าวอย่างเป็นระบบดังนี้

1) งบประมาณการวิจัย

การพิจารณาจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ.2557, 2558 และ 2559 โดยเฉลี่ยเป็น 181,444.67 219,534.44 และ 182,454.00 บาทต่อโครงการวิจัย ตามลำดับ โดยชุดโครงการวิจัยเท่านั้นที่สามารถได้รับการจัดสรรงบประมาณมากกว่า 700,000 บาทต่อโครงการวิจัย

2) กลุ่มสาขาการวิจัย

โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ตั้งตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2559 จำนวน 132 โครงการ เมื่อแบ่งตามกลุ่มสาขาการวิจัยโครงการวิจัยโดยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยาเป็นลำดับที่หนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 21.97 รองลงมาคือกลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช คิดเป็นร้อยละ 18.94 และ 15.15 ตามลำดับ แต่กลุ่มสาขาการวิจัยที่น้อยที่สุดคือกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีเพียงร้อยละ 0.76

3) ลักษณะข้อมูลของโครงการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research)

โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ตั้งตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2559 จำนวน 132 โครงการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) จำนวน 44 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 33.33 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) จำนวน 48 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 36.37 และเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed research) จำนวน 40 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 30.30

4) พื้นที่ดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ตั้งตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2559 จำนวน 132 โครงการ มีพื้นที่ดำเนินการวิจัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 49.24 รองลงมาพื้นที่การวิจัยเป็นลักษณะห้องปฏิบัติการ (lab scale) แต่คงอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ที่ร้อยละ 34.09 จากนั้นจึงเป็นโครงการวิจัยที่ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ 2 จังหวัด ขึ้นไป เช่น จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิษณุโลก หรือจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเลย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 9.85

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหารสถาบันวิจัยและพัฒนา สำหรับข้อมูลข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุน ปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ รวมทั้งขอขอบพระคุณกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ที่ให้งบประมาณในการสนับสนุนการวิจัยสถาบันในครั้งนี้ ทำให้นักวิจัยสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยดี ขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อนร่วมงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2552). การวิจัยเชิงคุณภาพกับการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารศูนย์บริการวิชาการ, 17(63), 1-4.
- drjirapan. (2555). การบริหารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา. <https://drjirapan.wordpress.com/2012/02/15/>.
- drjirapan. (2560). รายละเอียดสาขาวิชาการ. <http://www.nrct.go.th/%>. วันที่สืบค้น 8 เมษายน 2560.

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง

USER'S SATISFACTION OF PHRAE PROVINCIAL LAND OFFICE LONG BRANCH

นิชมานชวิศ ชัยมณี

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยอินเทอร์เน็ตเทคโนโลยี ลำปาง

*corresponding author e-mail : nc.chaimanee@gmail.com

บทคัดย่อ

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง ขนาดตัวอย่างจำนวน 132 ราย สุ่มตัวอย่างใช้แบบความสะดวก สร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) χ^2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์เชิงพรรณนา จากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการทั้งเพศชายและเพศหญิง ในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง มีความพึงพอใจแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผู้ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง มีความพึงพอใจได้แก่ ด้านรูปลักษณ์ มีความทันสมัยของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ มีที่พักสำหรับประชาชน ห้องปรับอากาศเย็นสบาย มีห้องน้ำสะอาดปลอดภัย เจ้าหน้าที่แต่งกายเรียบร้อย มีเอกสารเผยแพร่ข้อมูลกรมที่ดิน ด้านความน่าเชื่อถือ เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการได้ตรงตามที่สัญญาไว้ การเก็บรักษาข้อมูลของประชาชนและการนำข้อมูลมาใช้ในการให้บริการแก่ประชาชน การทำงานไม่ผิดพลาด การบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมใช้งานเสมอ มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการ ด้านการตอบสนองของประชาชน มีระบบการให้บริการที่รวดเร็ว เจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนทันทีที่ต้องการ ด้านการรับประกัน/ ความมั่นใจ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการ การสร้างความปลอดภัยและเชื่อมั่นในการรับบริการ ความมีมารยาทและความสุภาพของเจ้าหน้าที่ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการของสำนักงานที่ดินฯ การดูแลเอาใจใส่ การให้ความสนใจและเอาใจใส่ประชาชนแต่ละคนของเจ้าหน้าที่ เวลาในการเปิดให้บริการและให้ความสะดวกแก่ประชาชน โอกาสในการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของกรมที่ดิน ความสนใจประชาชนอย่างแท้จริงของเจ้าหน้าที่ การเข้าใจความต้องการเฉพาะของประชาชนชัดเจน ส่วนที่ไม่แตกต่างกันได้แก่ ด้านรูปลักษณ์ ได้แก่ ที่จอดรถสะดวกสบายและกว้างขวาง

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ สำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง ผู้ใช้บริการ

Abstract

The objectives of this independent study for Users' Satisfaction of Phrae Provincial Land Office Long Branch. Sample size was 132 samples by Chi-square χ^2 . Analysed used SPSS to test the hypotheses. From research found that in overview of 5 sides on Pleased level. Detailed consideration found that most satisfied level was Empathy, Responsiveness, Assurance, Empathy and least satisfied was Tangibles. Comparing results of Users' Satisfaction of Phrae Provincial Land Office Long Branch. In sex's difference found has both significant difference and not difference at 0.05. User's Satisfaction of Phrae Provincial Land Office Long Branch, there was statisfied on Tangibles: Good technology, Comfortable place, Clean toilet, Dress appropriately, Have a publications. Reliability : Good service, Privacy policy, Meticulous and thorough, Maintenance office equipment, Enough staff to service. Responsiveness: Fast service system, Fast service employee, Happy to be of service. Assurance: Knowledgeable staff, Create confidence for customers, Courteous staff. Empathy : Attention and empathy of the staff, Open and close the appropriate service, Get information, Customer Care, Meet demand. Tangibles : extensive parking lot was significant difference

Keywords : satisfaction, Phrae provincial land office long branch, service person

บทนำ

การบริหารราชการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centered) ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวมและประโยชน์สูงสุดของประเทศ เป็นการปฏิรูประบบราชการโดยมีผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง คือการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นพันธกิจสำคัญอันดับแรกของรัฐพึงกระทำ การปรับปรุงคุณภาพของการบริการและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่น่าประทับใจกับประชาชนทั้งในฐานะที่เป็นผู้รับบริการและในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้กลยุทธ์การให้บริการจากการสร้างความแตกต่างในการให้บริการ ไปจากผู้ให้บริการอื่น ๆ วิธีการปฏิบัติงานที่ดีในการให้บริการแก่ผู้รับบริการนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรัฐในการให้บริการ สามารถนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพของการบริการและทำให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น และช่วยให้ผู้บริหารรับรู้ได้โดยเร็วถึงระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้มีการปรับปรุงคุณภาพของการบริการสาธารณะอย่างต่อเนื่อง (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546)

กรมที่ดิน เป็นหน่วยงานภาครัฐ สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกลไกสำคัญของรัฐบาลในการผลักดันและนำนโยบายการพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ไปสู่เป้าหมายการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข มีภารกิจหลักในการคุ้มครองสิทธิในที่ดินของบุคคล และจัดการที่ดินของรัฐ โดยการออกหนังสือแสดงสิทธิการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้บุคคลมีความมั่นคงในการถือครองที่ดิน และได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ มีเจตนารมณ์ ในการปฏิบัตินโยบายการให้มีความโปร่งใส มีคุณธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์กรมที่ดินที่กำหนดว่า “เป็นศูนย์ข้อมูลที่ดินและแผนที่แห่งชาติสู่การบริการที่เป็นเลิศ” กรมที่ดินได้พัฒนาระบบบริการให้มีความเป็นเลิศ โดยมีสำนักงานที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนภารกิจในการให้บริการประชาชน ภารกิจหลักของกรมที่ดินคือ บทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิประชาชนด้านความมั่นคงของภาครัฐ และยังมีบทบาทสำคัญที่ควบคู่ไปกับการกิจอีกประการหนึ่งคือ เป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชน จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในฐานะผู้ให้บริการ ซึ่งต้องคำนึงถึงการอำนวยความสะดวก และความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ รวมทั้งเป้าหมายการสร้าง ความพึงพอใจสูงสุดให้กับประชาชนผู้ใช้บริการ และมุ่งการปฏิบัตินโยบายการให้มีความโปร่งใสเป็นธรรมในการให้บริการ ดังนั้นจึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง (แผนปฏิบัตินโยบาย 4 ปี พ.ศ. 2555-2558 กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย, 2555)

ด้วยสภาพการเปลี่ยนแปลงตามกระแสความเจริญทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี ความเข้มแข็งของภาคธุรกิจและภาคเอกชน กรมที่ดินจึงได้มีการพัฒนาสำนักงานที่ดินให้มีการบริการ และเพิ่มเติมขยายรูปแบบการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น กรมที่ดินได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนในการพัฒนาระบบงานของสำนักงานที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการประชาชนด้านการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่ดินสามารถปฏิบัติงานในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อความต้องการของประชาชน และจัดให้มีการให้บริการเพิ่มขึ้นจากภารกิจปกติ เช่น โครงการนัดจดทะเบียนล่วงหน้าโครงการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ในสำนักงาน โครงการรับจดทะเบียนต่างสำนักงาน รวมทั้งได้มีการปรับปรุงระบบงานให้มีความทันสมัย กระชับ ลดขั้นตอนลดระยะเวลาการดำเนินงาน มีการมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติสามารถตัดสินใจเพื่อให้ การทำงานสำเร็จรวดเร็วขึ้น และมีความมุ่งมั่นที่จะบริการให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจตามบทบาทและ หน้าที่หลักคือ ภารกิจในการคุ้มครองที่ดินของรัฐและประชาชน และสร้างรูปแบบการอำนวยความสะดวก หรือการจัดวิธีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการ ให้สามารถสร้างความเข้าใจในการบริการระหว่าง ผู้ให้และผู้รับบริการ รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการให้ได้มากที่สุด และเพื่อให้ ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด โดยมีระดับความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพตามตัวชี้วัด ร้อยละของประชาชนที่รับบริการมีความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่องานบริการของกรมที่ดิน สำนักงานที่ดินจึงเป็นหน่วยให้บริการที่มีหน้าที่โดยตรงในการตอบสนองต่อภารกิจของกรมที่ดิน (ตัวชี้วัดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กรมที่ดิน)

สำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง เป็นหน่วยงานบริการประชาชนสังกัดกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทยมีการปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมาย ๆ อื่น มีพื้นที่ความรับผิดชอบในการให้บริการประชาชน อำเภอลองจังหวัดแพร่ จากหน้าที่และภารกิจในการให้บริการประชาชนสำนักงานที่ดินได้มีการดำเนินการปรับปรุง และพัฒนาระบบการให้บริการมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน ลดขั้นตอนและ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว อบรมเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่ดิน ให้มีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการประชาชนอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งเป็นการลดภาระให้แก่ประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันจะส่งผลให้ประชาชนผู้ใช้บริการมีความมั่นคงในสิทธิในที่ดินและสนับสนุนผู้ประกอบการด้านธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์อย่างกว้างขวางทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนสอดคล้องกับการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศในภาพรวม ตามวัตถุประสงค์ ในการให้บริการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผล สร้างความพึงพอใจและสนองตอบต่อความต้องการของ ประชาชนหรือผู้รับบริการ สร้างความเป็นธรรมเสมอภาคสำหรับผู้มาติดต่อขอรับบริการแต่เนื่องด้วยภารกิจของสำนักงานที่ดินฯเป็นการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วไป ประกอบกับการดำเนินการเกี่ยวเนื่องด้วยข้อกฎหมายและระเบียบแบบแผนกำหนดไว้ให้ปฏิบัติซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบให้ถูกต้องเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้หรือมีความจำเป็นต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อมิให้มีการปฏิบัติงานนั้นไม่ชอบ ด้วยกฎหมายบางครั้งจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควร เพราะการเร่งรัดการให้บริการ ด้วยความรีบเร่งอาจเกิดความผิดพลาดในทางปฏิบัติขึ้นในขณะที่ประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการต่างมีความ คาดหวังที่จะได้รับการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่มีมิตรไมตรีพร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างจริงใจ และจริงจัง และมีความรู้เรื่องที่จะให้บริการอย่างแท้จริง

สำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง ยังคงได้รับเรื่องราวร้องเรียนอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่ดินไม่ให้บริการที่ดีการปฏิบัติงานล่าช้า การเลือกปฏิบัติหรือการใช้อำนาจหน้าที่ในการหาผลประโยชน์ให้ตนเองไม่เปิดเผยข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วนจากการชี้แจง ไม่ชัดเจน การสื่อสารไม่ตรงกันตลอดจนความไม่โปร่งใสในการให้บริการ จากสถิติเรื่องราวร้องเรียนของสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง 3 ปี ย้อนหลังคงปรากฏเรื่องราวร้องเรียนที่เกิดจากความไม่เข้าใจ การสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนผู้มาติดต่อไม่ถูกต้อง ซึ่งเรื่องราวการร้องเรียนของประชาชนจึงมีผลต่อภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดิน ความคิดเห็นมุมมองของผู้มาใช้บริการอาจทำให้สำนักงานที่ดินได้รับคำแนะนำที่มีคุณค่าต่อการเพิ่มความพึงพอใจให้เกิดขึ้นในการใช้บริการในครั้งต่อ ๆ ไป และสามารถไขว้วัด ระดับความสำเร็จของคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินที่มีความมุ่งมั่นที่จะบริการให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจตามวิสัยทัศน์กรมที่ดิน ดังนั้นการวิจัยศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง จึงเป็นการวัดระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ และสามารถนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพของการบริการ ทำให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น และช่วยให้ผู้บริหารรับรู้ได้โดยเร็วถึงระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ เพื่อให้มีการปรับปรุงคุณภาพของการ บริการของสำนักงานที่ดินอย่างต่อเนื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

แผนงานวิจัย

ใช้เครื่องมือแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์แบบ Applied Research และเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ Quantitative Research

ขนาดตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ มีประชาชนมาใช้บริการที่สำนักงานที่ดินฯ เดือนมิถุนายน 2560 จำนวนทั้งหมด 206 ราย กลุ่มประชาชนที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือผู้ใช้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง โดยใช้ตารางในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างของ Krejcie&Morgen (ที่มา : Robert V.Krejcie and Eayle W.Morgen. Educational and Psychological

Measurement, 1970 : 608-609 อ้างถึงในการสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย, 2550 : ระบบออนไลน์) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชาชน ซึ่งจะกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และความคลาดเคลื่อนที่ 5% โดยแทนจำนวนประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง

จากตารางที่มีขนาดประชากร 206 ราย คนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ 5% จะได้ขนาดตัวอย่างที่ 132 ราย ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดตัวอย่างให้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 132 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยเก็บแบบสอบถามตามสะดวก (Convenience Sampling) จากประชาชนผู้ใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง จำนวน 132 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และสถานภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการให้ระดับความสำคัญและระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อประชาชนผู้ใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปลักษณ์ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองของประชาชน ด้านความมั่นใจ และด้านการดูแลเอาใจใส่ประชาชน แบบกำหนดข้อเลือกตอบ พอใจหรือไม่พอใจ

ส่วนที่ 3 ปลาย-เปิด ขอคำแนะนำ

สถิติที่ใช้วิเคราะห์

วิเคราะห์ความแตกต่างข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) χ^2

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS For Windows) ในการประมวลผลข้อมูลเพื่อให้ผลการศึกษากลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

สถานที่ทำวิจัย

วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

เครื่องมือในการวิจัย

1. Microcomputer
2. ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

เดือนเมษายน ถึง เดือนกรกฎาคม 2560

ผลการวิจัย

สรุปการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพอใจของประชาชนที่ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือไคสแควร์ (Chi-square) χ^2 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถทำการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 132 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาลอง 5 ด้าน

1. ด้านรูปลักษณ์ (Tangibles) จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพอใจและไม่พอใจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ สรุปประเด็นที่แตกต่างกันดังนี้

1. ความทันสมัยของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โดยรวมแล้วมีความพอใจร้อยละ 90.2 และไม่พอใจ ร้อยละ 9.8
2. มีที่พักสำหรับประชาชน ห้องปรับอากาศเย็นโดยรวมแล้วมีความพอใจร้อยละ 97 และไม่พอใจร้อยละ 3
3. มีห้องน้ำสะอาดโดยรวมแล้วมีความพอใจร้อยละ 63.60 และไม่พอใจร้อยละ 36.40
4. เจ้าหน้าที่แต่งกายเรียบร้อย โดยรวมแล้วมีความพอใจร้อยละ 88.60 และไม่พอใจร้อยละ 11.40
5. มีเอกสารเผยแพร่กรมที่ดิน โดยรวมแล้วมีความพอใจร้อยละ 97.70 และไม่พอใจร้อยละ 2.30

ส่วนประเด็นที่ไม่แตกต่างกันได้แก่ ที่จอดรถสะดวกสบายกว้างขวาง มีความพอใจร้อยละ 55.30 และไม่พอใจร้อยละ 44.70

2. ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability)

จากการศึกษาพบว่าความพอใจด้านความน่าเชื่อถือ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทุกประเด็น ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศด้านความน่าเชื่อถือ พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจด้านการเก็บรักษาข้อมูลของประชาชนและการนำข้อมูลมาใช้ในการให้บริการแก่ประชาชนมากที่สุด ซึ่งมีความพอใจร้อยละ 98.50 ไม่พอใจร้อยละ 1.50 การบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมใช้งานเสมอ พอใจร้อยละ 95.50 ไม่พอใจร้อยละ 4.50 ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการได้ตามที่สัญญาไว้ พอใจร้อยละ 93.20 ไม่พอใจร้อยละ 6.80 การทำงานไม่ผิดพลาด พอใจร้อยละ 89.40 ไม่พอใจร้อยละ 10.60 และประเด็นที่มีความพอใจน้อยที่สุดคือ มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการ พอใจร้อยละ 77.30 ไม่พอใจร้อยละ 22.70

3. ด้านการตอบสนองของประชาชน (Responsiveness)

จากการศึกษาพบว่าความพอใจด้านการตอบสนองของประชาชน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทุกประเด็น ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศด้านการตอบสนองของประชาชน ประชาชนมีความพอใจมากที่สุดคือ ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชน พอใจร้อยละ 98.50 ไม่พอใจร้อยละ 1.50 รองลงมา ความรวดเร็วในการทำงานของเจ้าหน้าที่ พอใจร้อยละ 96.20 ไม่พอใจร้อยละ 3.80 ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนทันทีที่ต้องการ พอใจร้อยละ 91.70 ไม่พอใจร้อยละ 8.30 และประเด็นที่ประชาชนพอใจน้อยที่สุดคือ ระบบการให้บริการที่รวดเร็ว พอใจร้อยละ 67.40 ไม่พอใจร้อยละ 32.60

4. ด้านการรับประกัน/ความมั่นใจ (Assurance)

จากการศึกษาพบว่าความพอใจด้านการรับประกัน/ความมั่นใจ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทุกประเด็น ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศด้านการรับประกัน/ความมั่นใจ ประชาชนพอใจมากที่สุดในด้านความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการ พอใจร้อยละ 99.20 ไม่พอใจร้อยละ 0.80 รองลงมาคือ ความมีมารยาทและความสุภาพของเจ้าหน้าที่ พอใจร้อยละ 96.20 ไม่พอใจร้อยละ 3.80 การสร้างความปลอดภัยและเชื่อมั่นในการรับบริการ พอใจร้อยละ 94.70 ไม่พอใจร้อยละ 5.30 และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการของสำนักงานที่ดินฯ พอใจร้อยละ 93.20 ไม่พอใจร้อยละ 6.80 ซึ่งมีความพอใจน้อยที่สุด

5. การดูแลเอาใจใส่ประชาชนเป็นรายบุคคล (Empathy)

จากการศึกษาพบว่าความพอใจด้านการตอบสนองของประชาชน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทุกประเด็น ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศด้านการตอบสนองของประชาชน ประชาชนมีความพอใจมากที่สุดด้านการให้ความสนใจและเอาใจใส่ประชาชนแต่ละคนของเจ้าหน้าที่ พอใจร้อยละ 98.50 ไม่พอใจร้อยละ 1.50 รองลงมาคือ การเข้าใจความต้องการเฉพาะของประชาชนชัดเจน พอใจร้อยละ 97.70 ไม่พอใจร้อยละ 2.30 โอกาสในการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของกรมที่ดิน พอใจร้อยละ 96.20 ไม่พอใจร้อยละ 3.80 ความสนใจประชาชนอย่างแท้จริงของเจ้าหน้าที่ พอใจร้อยละ 91.70 ไม่พอใจร้อยละ 7.60 และเวลาในการเปิดให้บริการและให้ความสะดวกแก่ประชาชนมีความพอใจน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 90.90 ไม่พอใจร้อยละ 9.10

อภิปรายผล

เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ, ด้านความน่าเชื่อถือ, ด้านการตอบสนองของประชาชน, ด้านการรับประกัน/ความมั่นใจ และด้านการดูแลเอาใจใส่ ผู้ใช้บริการไม่พึงพอใจด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ที่จอดรถ ที่เหลือพึงพอใจทุกประการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำวิชา ผู้ซึ่งให้ออกส้อมมีค่าในการค้นคว้าวิจัยหัวข้อที่ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา อีกทั้งให้ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนแนวคิดของการทำงานวิจัย ให้คำชี้แนะแก้ปัญหาและมอบประสบการณ์ที่ดี แก่ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณ ดร.อนุสรณ์ คุณานุสรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์จินตนา สุนทรธรรม ผู้ซึ่งให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข อีกทั้งให้ความรู้และทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเล่มนี้สมบูรณ์ที่สุด ขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม) วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านงานวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยโปรแกรม SPSS และเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาจนสำเร็จด้วยดีตามหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา อรุณสุขจุ. (2546). ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตรไชยปราการ จำกัด อำเภอยะปราชญ์ จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมที่ดิน. (2560). “ประวัติกรมที่ดิน”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dol.go.th> (2560)
- จิราภรณ์ พลสุวดี. (2549). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- จิรปริยา เวศยาลิรินทร์ (2558). ความต้องการของลูกค้าที่ใช้บริการเงินฝากของ ธนาคารออมสิน สาขาเซ็นทรัลพลาซ่า ลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี.
- ทวีพงษ์ หินคา. (2541). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานสุขาภิบาลริมใต้ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง และการปกครอง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิภาพร นินเนินนนท์. (2556). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร. สาขาบางเขน การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม
- ภุมรินทร์ ทวีศรี. (2554). ความคาดหวังและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทพรอคเตอร์ แอนด์แกมเบลล์ แมนูแฟกเจอร์ (ประเทศไทย) จำกัด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราช มงคลธัญบุรี
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่องิจกรรมไร่นาสวนผสมภายใต้โครงการ ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการผลิต การเกษตรของจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธพงษ์ กังแฮ. (2559). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาสันป่าตอง จ.เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี.
- เสรี วงศ์วิลาภ. (2552). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงศรี อยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาลองครุ จังหวัดสมุทรสาคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรุฬ พรรณเทวี. (2542). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานกระทรวง มหาดไทยในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- อรอนงค์ เกาทอง. (2547). คุณภาพการให้บริการของงานบุคลากรสำนักงานเลขานุการ คณะศิลปกรรมศาสตร์. บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

**สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ
สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ**
**CURRENT CONDITION PROBLEMS THE NEED AND GUIDELINE OF DEVELOPING POTENTIAL
OF ACADEMIC SUPPORTING PERSONNEL RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
SUARNABHUMI**

ประเสริฐศักดิ์ เอี่ยมใส* และ ญัฐกานต์ ม่วงเขียว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี นนทบุรี
*corresponding author e-mail : prasertsak-benz@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัย สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เพื่อหาความจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ เพื่อให้บุคลากรสายสนับสนุนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และให้เห็นถึงศักยภาพ และสามารถดึงศักยภาพของตนเองมาใช้ในการปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุน สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เป็นการผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 112 คน และ เพศ ชาย จำนวน 57 คน วิธีการพัฒนาศักยภาพของท่านที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการปฐมนิเทศ จำนวน 169 คน รองลงมาการอบรมสัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ ในช่วงเวลา 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560 การพัฒนาที่บุคลากรเป็นผู้ดำเนินการเอง การศึกษาจากตำรา ระเบียบข้อบังคับต่างๆ จำนวน 167 คน รองลงมา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน จำนวน 162 คน การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นๆ จำนวน 157 คน และลำดับท้ายสุด การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน จำนวน 156 คน ปัญหาการพัฒนาบุคลากรที่ท่านผ่านมา ส่วนใหญ่ ไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานให้ศึกษา จำนวน 79 คน รองลงมา งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอจำนวน 78 คน วิธีการพัฒนาที่ท่านคิดว่าจะเกิดประโยชน์ ส่วนใหญ่การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ จำนวน 160 คน รองลงมา การศึกษาดูงาน จำนวน 157 คน การอบรมสัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 156 คน การศึกษาจากตำราและข้อบังคับต่างๆ จำนวน 156 คน การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน จำนวน 151 คน การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นๆ จำนวน 146 คน และลำดับท้ายสุด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานจำนวน 141 คน ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของท่าน พบว่า ส่วนใหญ่ แรงจูงใจสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน จำนวน 160 คน

คำสำคัญ : ความต้องการ การพัฒนาศักยภาพ บุคลากรสายสนับสนุน

Abstract

The research on the objective to study the current condition, problems, the need and guidelines of developing potential of academic supporting personnel, dean-related work office of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi to find the necessity and guideline in developing potential of academic supporting personnel in dean-related

work office of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi so that the supporting personnel's potential would be developed continuously and to see the potential and can put their potential and use it in the operation effectively. The population used in the research was academic supporting personnel (supporting personnel), in dean-related work office of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi who were working in Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. They were received by specifying the sample group. The size of the group of people were 169 . The tools used in collecting the data was a combination between qualitative and quantitative research. From the research it was found that most of questionnaire answerers were female in the number of 112 people which were 66.3% and male in the number of 57 people. How to develop your potential in the past, most of the questionnaire answerers used to receive orientation for 169 people and arranged by university for 169 people. Seminar training and operating meeting during the 1st of October, 2016 - the 30th of December, 2017 most of them used to be trained for 111 people and had never received the training for 58 people, arranged by the university for 98 people, from work trip during the 1st of October, 2016 - the 30th September, 2017. Most of them have never partied the work trip for 103 people and used to received work trip for 66 people and arranged by university for 66 people. Development of personnel who is the operator. From the study of the rule and regulation in the number of 167 people. It was exchange from colleagues for 162 people and never further the study for 161 people, furthering study from the work start day - today in the number of 158 people, teaching the work by superiors or other people in the number of 157 people and lastly, studying form work operation manual for 156 people. The problem of developing personnel was mostly because there was no manual in the work operation to study in the number of 79 people. Then it was insufficient budget for 78 people. Developing method that you think would be beneficial. Most of questionnaire respondents were ne personnel orientation for 160 people. Then it was work trip for 157 people. Training and seminar and work operation meeting for 156 people. The study from the books and various guidelines for 156 people, from studying from work operating manual for 151 people, teaching the work by superior the people for 146 people and the last one exchanging from colleagues for 141 people. The necessary knowledge and skill for developing the potential of most question respondents it was found that the motivation to the work operating success for 160 people.

Keywords : the need, guideline of developing, staff personal

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร นั้น หากมีทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถสูง มีคุณธรรมและจริยธรรม ย่อมสามารถพองค์กร หรือหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จ และเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญทั้งต่อตัวเองและต่อองค์กร ความสำคัญต่อตนเอง ได้แก่ การได้รับความรู้ ความคิดใหม่ๆ ท้นต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี สามารถเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งเป็นการสนองความต้องการที่ก้าวหน้าของบุคลากรส่วนความสำคัญขององค์กร ได้แก่ การเพิ่มผลผลิตขององค์กรทำให้องค์กรได้ผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยงานวิจัยเรื่องนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และ หาความจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ให้บุคลากรสายสนับสนุนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และให้เห็นถึงศักยภาพ และสามารถดึงศักยภาพของตนเองมาใช้ในการปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อเป็นการหาแนวทางหรือวิธีการในการพัฒนาที่เหมาะสมต่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสังกัด สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่องนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

1.1 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย คำนึงตามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รวมถึง ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นและ ได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 7 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของท่าน

ตอนที่ 3 วิธีการพัฒนาศักยภาพของท่านที่ผ่านมา

ตอนที่ 4 ปัญหาการพัฒนาศักยภาพที่ผ่านมา

ตอนที่ 5 วิธีการพัฒนาที่ท่านคิดว่าจะเกิดประโยชน์

ตอนที่ 6 ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของท่าน

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะ

และแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรด้วยตนเองเพื่อเพิ่มความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม และ เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศ หญิง จำนวน 112 คน และ เพศ ชาย จำนวน 57 คน ประเภทของบุคลากร ส่วนใหญ่ เป็น พนักงานมหาวิทยาลัย จำนวน 131 คน รองลงมา ข้าราชการ จำนวน 21 คน และอันดับ ท้ายสุด พนักงานราชการ จำนวน 17 คน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ส่วน ใหญ่ มากกว่า 6 -10 ปี จำนวน 89 คน รองลงมา มากกว่า 3 - 5 ปี จำนวน 69 คน มากกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 1 -3 ปี จำนวน 10 คน มากกว่า 3 - 5 ปี จำนวน 27 คน มากกว่า 6-10 ปี จำนวน 87 คน และ มากกว่า 10 ปี จำนวน 45 คน การศึกษา ส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 163 คน รองลงมาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน และอันดับท้ายสุด ปริญญาโท จำนวน 3 คน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของท่าน

(n:169)

สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของท่าน		S.D	ระดับปัญหา
1. แรงจูงใจสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	3.59	0.67	มาก
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและการนำเสนอข้อมูล	3.43	1.01	ปานกลาง
3. ความรู้เกี่ยวกับการวางแผน วิเคราะห์งาน และการตัดสินใจ	3.32	0.77	ปานกลาง
4. งานที่ท่านได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของท่าน	2.55	0.67	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการพัฒนาศักยภาพของท่านที่ผ่านมา

(n:169)

วิธีการพัฒนาศักยภาพของท่านที่ผ่านมา	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. ไม่เคยเข้ารับการปฐมนิเทศ	0.00	100.00
2. เคยเข้ารับการปฐมนิเทศ	169	100.00
3. การอบรมสัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ ในช่วงเวลา 1 ตค 59 – 30 กย 60		
3.1 ไม่เคยเข้ารับการอบรม	58	34.32
3.2 เคยเข้ารับการอบรม	111	65.68
3.3 จัดโดยมหาวิทยาลัย	98	57.99
4. การศึกษาดูงานใน (ช่วงเวลา 1 ตค 59 – 30 กย 60)		
4.1 ไม่เคยเข้าศึกษาดูงาน	103	60.95
4.2 เคยเข้ารับการศึกษาดูงาน	66	39.06
4.3 จัดโดยมหาวิทยาลัย	66	39.06

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาที่บุคลากรเป็นผู้ดำเนินการเอง

(n:169)

การพัฒนาที่บุคลากรเป็นผู้ดำเนินการเอง	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. การศึกษาจากตำรา ระเบียบข้อบังคับต่างๆ	167	98.82
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน	162	95.86
3. ไม่เคยศึกษาต่อ	161	95.27
4. การศึกษาต่อตั้งวันเริ่มเข้าปฏิบัติงาน – ปัจจุบัน	158	93.50
5. การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นๆ	157	92.90
6. การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน	156	92.31

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา

(n:169)

ปัญหาการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. ไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานให้นักศึกษา	79	46.16
2. งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ	79	5.92
3. เวลาในการเข้าพัฒนาไม่มี	10	46.75
4. ขาดผู้สอนงาน	1	0.54

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการพัฒนาที่ท่านคิดว่าจะเกิดประโยชน์

(n:169)

วิธีการพัฒนาที่ท่านคิดว่าจะเกิดประโยชน์	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่	160	94.68
2. การอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ	156	92.31
3. การศึกษาจากตำราและข้อบังคับต่างๆ	157	92.30
4. การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน	156	92.31
5. การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน	151	89.35
6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน	141	83.44
7. การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นๆ	146	86.39

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของท่าน

(n:169)

ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของท่าน	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. แรงจูงใจสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	160	94.68
2. การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการนำเสนอข้อมูล	140	82.84
3. การบริการสู่ความเป็นเลิศ	120	71.01
4. ขั้นตอนกระบวนการวิจัย	118	69.83
5. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	115	68.05
6. ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ	113	66.87
7. แนวคิด วิธีการ ขั้นตอนการทำงาน และพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ	112	66.28
8. การวางแผน การวิเคราะห์งาน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการคิด เป็นอย่างเป็นระบบ	105	62.13
9. เทคนิคการติดต่อประสานงานและการสื่อสาร	98	57.99
10. การบริหารเวลา	97	57.40
11. มนุษย์สัมพันธ์ และการทำงานเป็นทีม	96	56.81
12. หลักการครองตน ครองคน ครองงาน	85	50.30
13. การเกี่ยยน การเขียนหนังสือที่ใช้ในราชการและการจับประเด็น	75	44.38
14. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	73	43.20

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ในการวิจัยเรื่องนี้ มีข้อค้นพบที่เด่น ๆ เห็นควรนำมาอภิปรายโดยใช้หลักตรรกวิทยาและอภิปรายผลการวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกข้อทุกประเด็น ดังต่อไปนี้

สภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ บุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับแรงจูงใจสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและการนำเสนอข้อมูล ความรู้เรื่องการวางแผน วิเคราะห์งาน การตัดสินใจเมื่องานมีปัญหา และอันดับท้ายสุด งานที่ท่านได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความสามารถของท่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ลักษณ์ อยู่วัฒนา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา

ศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน เครือข่ายบริการสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงาน ในความคุดเห็น ส่วนใหญ่ เรืองแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การคุดอย่างเป้นระบบ การคุดสนใจเมื่องานมึปัญหา สามารถอภปรายผลเพ่มเติมได้ หากมึการเพ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หรือ มึข้อเสนอแนะมึผู้ช่วยในการปฏิบัติงานคุดให้คำแนะนำจะทำให้สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานคุดขึ้น

วธการพัฒนาศักยภาพของทํานที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการปฐมนิเทศ และ จดัโดยมหาวิทยาลัย การอบรมสัมนนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ ในชวงเวลา 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560 ส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการอบรม ที่จัดัโดยมหาวิทยาลัย การศีกษาคูงาน ในชวงเวลา 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560 ส่วนใหญ่ ไมเคยเข้าศีกษาคูงาน รองลงมา เคยเข้ารับการศีกษาคูงาน ที่จัดัโดยมหาวิทยาลัย การปฐมนิเทศส่วนใหญ่บุคลากรทุกคนต้องเข้าร่วมปฐมนิเทศตามนโยบายของมหาวิทยาลัยเพ่มมึความรู้ความเข้าใจและการใช่วิตดในมหาวิทยาลัยและเป้นการสร้งแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

การพัฒนาที่บุคลากรเป้นผู้คุดเนินการเอง ส่วนใหญ่ พบว่า คุดเนินการพัฒนาโดย การศีกษาจากตำราระเบียบข้อบ้งคุดต่างๆ การแลกเปลี่ยเรียนรูจากเพือนร่วมงาน การสอนงานโดยผู้บ้งคุดบัญชา หรือบุคคลอื่ๆ การศีกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน การศีกษาต่อ ระดับปริญญาโท สำเร็จการศีกษาแล้ว ระดับปริญญาตรี จํานวน 167 คน สำเร็จการศีกษาแล้ว ระดับปริญญาโท จํานวน 3 คน โดยสรุปเพ่มเติม บุคลากรส่วนใหญ่มึความต้องการในการพัฒนาตนเอง ซึ่งมึหลายวธและมี ความสำคัญและวตุประสงค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จุฑามาส แสงอาวุธ และคณะ(2551) ได้ศีกษาเรืองแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า สำหรับรูปแบบการพัฒนาที่ผู้ปฏิบัติงานเป้นผู้คุดเนินการเอง พบว่า การพัฒนาตนเองด้วยวธการแลกเปลี่ยเรียนรูจากเพือนร่วมงานมากที่สุด รองลงมาคุดการศีกษาจากตำรา ระเบียบข้อบ้งคุดต่างๆ การสอนโดยผู้บ้งคุดบัญชา หรือบุคคลอื่ๆ การศีกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน

ปัญหาการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ พบว่า ไม่มึคู่มือในการปฏิบัติงานให้ศีกษา รองลงมา งบประมาณสนับสนุนไมเพียงพอ เวลาในการเข้าพัฒนาไมมี ผู้ทํางานเดิมออกไปก่อน ผู้บ้งคุดบัญชา หรือผู้ทํางานเดิมขาดความรู้ความเข้าใจ และลำดับท้ายสุด ผู้บ้งคุดบัญชา ไมสํใจรายละเอียดงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพลักษณ์ อยู่วัฒนา(2557) ได้ทํการวิจัยเรืองแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน เครือข่ายบริการสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัญหาในการพัฒนาบุคลากรส่วนใหญ่ไม่มึคู่มือในการปฏิบัติงาน งบประมาณไมเพียงพอ ไมมีหลักสูตรและที่ตรง และไมมีเวลาในการเข้าพัฒนาเพราะไมสามารถปลีกตัวเองออกจากงานได้

วธการพัฒนาที่ทํานคุดว่าจะเกิดประโยชน์ ส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญ กับเข้าร่วมการปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ รองลงมา การศีกษาคูงาน การอบรมสัมนนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ การศีกษาจากตำราและข้อบ้งคุดต่างๆ การศีกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน การสอนงานโดยผู้บ้งคุดบัญชา หรือบุคคลอื่ๆ และลำดับท้ายสุด การแลกเปลี่ยเรียนรูจากเพือนร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัย ของจุฑีพร บรรณฤกษิตติ (2542) ได้ทํการวิจัยเรือง สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาบุคลากร โรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง 3 อันดับแรกคุด คุดด้านการงบประมาณ คุดบุคลากร และคุดด้านการรับรู้ข่าวสาร ความต้องการคุดนํวธการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับ 3 อันดับแรก คุด การฝึกอบรมเพ่มทักษะในการปฏิบัติ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ และการศีกษาคูงานเพ่มเติม ความต้องการคุดนํวธการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยอันดับแรก คุด คุดด้านมนุษยสัมพันธ์ในการทํางานรองลงมาอยู่ในระดับมาก คุด เทคนิคการพัฒนาคุณภาพบริการ และทักษะหรือเทคนิคในการบริหาร จัดัการคุดนํจริยธรรมตามลำดับ ความต้องการคุดนํระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคุด ต้องการเข้าร่วมประชุมอบรม ศีกษาคูงาน ระยะสั้นในเวลาไมเกิน 1 สัปดาห์ รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คุด ใช้เวลาไมเกิน 2 สัปดาห์และไมเกิน 1 เดือนตามลำดับ และซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จุฑามาส แสงอาวุธ และคณะ(2551) ได้ศีกษาเรืองแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี พบว่า สภาพการคุดเนินการพัฒนาบุคลากร ส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รูปแบบการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนที่คุดเนินการที่

ผ่านหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมี 4 รูปแบบ คือ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การปฐมนิเทศ และการศึกษาต่อ โดยรูปแบบที่บุคลากรเห็นว่าจำเป็นจะเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การประชุมอบรมสัมมนา โครงการ/กิจกรรมส่วนใหญ่ที่บุคลากรเข้ารับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของบุคลากร

ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของท่าน พบว่า ส่วนใหญ่ แรงจูงใจสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รองลงมา การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการนำเสนอข้อมูล การบริการสู่ความเป็นเลิศ และลำดับท้ายสุด ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับงานวิจัย จุฑามาส แสงอาวุธ และคณะ(2551) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม ด้านแนวคิดวิธีการขั้นตอนการทำงาน และพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ ด้านหลักการครองตน ครองคน ครองงาน และด้านการวางแผนการวิเคราะห์งานความสามารถในการแก้ปัญหาและคิดอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ สภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ บุคลากรมีระดับปัญหาในเรื่อง แรงจูงใจสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และ งานที่ท่านได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของท่าน และสามารถสรุปเพิ่มเติมได้ว่า อันเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาทำให้บุคลากรไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดสภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน วิธีการพัฒนาศักยภาพของท่านที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการปฐมนิเทศ จัดโดยมหาวิทยาลัย และการอบรมสัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ ในช่วงเวลา 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560 ส่วนใหญ่ พบว่า เคยเข้ารับการอบรมจัดโดยมหาวิทยาลัย การศึกษาดูงาน ในช่วงเวลา 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560 ส่วนใหญ่ ไม่เคยเข้าศึกษาดู การพัฒนาที่บุคลากรเป็นผู้ดำเนินการเอง ส่วนใหญ่ จะดำเนินการศึกษาจากตำรา ระเบียบข้อบังคับต่างๆ รองลงมา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน ส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาต่อ และมี การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นๆ ลำดับท้ายสุด การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน อยู่ระหว่างการศึกษาต่อ ระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน สำเร็จการศึกษาแล้ว ระดับปริญญาตรีจำนวน 167 คน สำเร็จการศึกษาแล้วระดับปริญญาโท จำนวน 3 คน ปัญหาการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ ไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานให้ศึกษา งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอจำนวน และลำดับท้ายสุด เวลาในการเข้าพัฒนาไม่มี และปัญหาการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ผ่านมา พบว่า ผู้ทำงานเดิมออกไปก่อน รองลงมา ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ทำงานเดิมขาดความรู้ความเข้าใจ และลำดับท้ายสุด ผู้บังคับบัญชา ไม่ใส่ใจรายละเอียดงาน วิธีการพัฒนาที่ท่านคิดว่าจะเกิดประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ พบว่า การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ รองลงมา การศึกษาดูงาน การอบรมสัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาจากตำราและข้อบังคับต่างๆ การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นๆ และลำดับท้ายสุด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของท่าน พบว่า ส่วนใหญ่ แรงจูงใจสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รองลงมา การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการนำเสนอข้อมูล จำการบริการสู่ความเป็นเลิศ และลำดับท้ายสุด ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสามารถสรุปเพิ่มเติมได้ดังนี้ เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยฯ อยู่ระหว่างการพัฒนาซึ่งต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการค่าใช้จ่ายในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร สิ่งที่สำคัญด้านการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพ ควรมีการจัดการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนในแต่ละด้านอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ควรมีการจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจนและมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีการส่งเสริมอย่างจริงจังด้านการประชุมสัมมนา ควรมีระเบียบให้เสนอผลงานเพื่อปรับตำแหน่ง ควรมีการประชุมสัมมนาให้ เหมาะสมกับบุคลากรของแต่ละหน่วยงาน ด้านการลาศึกษาต่อ ควรมีการส่งเสริมพนักงานสายสนับสนุนทุกระดับ ทุกตำแหน่ง ควรมีประกาศ ระเบียบข้อบังคับอย่างชัดเจนในการขอรับทุนการศึกษาและการเรียนต่อของบุคลากรสายสนับสนุน และควรเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์จิระวัฒน์ ใจอ่อนนุ่ม รองอธิการบดี ประจำศูนย์พื้นที่นนทบุรี และอาจารย์เฉลิม ขุนเอียด ผู้อำนวยการกองบริหารทรัพยากรนนทบุรี คุณณัฐกานต์ ม่วงเขียว หัวหน้างานบริหารและแผน ที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการวิจัย และคำแนะนำ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ว่าที่ร้อยตรีชัย ยง ศิริพรมงคลชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชระ กัญจนกาญจน์ อาจารย์ญาดา อธิปัญญา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กุลธน ธนาพงศ์. (2540). **การพัฒนาบุคลากร**. กรุงเทพฯ : วิกเตอร์พาเวอร์พอยซ์.
- จรัสพร บวรผดุงกิตติ. (2552). **สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาบุคลากร โรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น** “วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราวดี ปฏิวัติวงศ์. (2552). **การจัดทำสมรรถนะ.การประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำสมรรถนะของศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- ทองฟู ศิริวงศ์. (2553). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมคิด บางโม. (2551). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม Techniques in Training and Conference**. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- พิมพ์ลักษณ์ อยู่วัฒนา. (2557). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน เครือข่ายบริการสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม. กลุ่มบริหารงานทั่วไป โรงพยาบาลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.**
- สวเพ็ญ คำต้อย. (2555). **แนวทางการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยพะเยา.วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.**
- จุฑามาส แสงอาวุธ และ พรนิภา จินดา. (2551). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.**

การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ ENHANCEMENT OF SAFETY PRACTICE OF ANALYTICAL CHEMISTRY LABORATORY

วิลาวณย์ มั่นคง

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : wilawanm@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ของภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยการสำรวจสภาพความปลอดภัยของห้องปฏิบัติการ และทำการพัฒนาตามองค์ประกอบหลักความปลอดภัย 7 ด้าน ของระบบ ESPReL Checklist จากผลการประเมินหลังการพัฒนา พบว่า ด้านที่ 7 การจัดการข้อมูลและเอกสาร มีการพัฒนาด้านความปลอดภัยเพิ่มขึ้นสูงสุด คือ 95.24 % รองลงมา คือ ด้านที่ 6 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการเพิ่มขึ้น 90.14 % และด้านที่เพิ่มขึ้นน้อยสุด คือ ด้านที่ 1 การบริหารระบบการจัดการด้านความปลอดภัย 62.24 % ซึ่งจากการพัฒนาดังกล่าวทำให้ภาควิชาเคมี มีห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับการเรียนการสอนและการวิจัยทางเคมีวิเคราะห์ ตามนโยบายส่งเสริมความปลอดภัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อใช้อ้างอิงในการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับนักวิจัยในภาควิชาเคมี นอกจากนี้ได้ทำการถ่ายทอดความรู้ด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาห้องปฏิบัติการของคณะวิทยาศาสตร์ให้มีความปลอดภัยมากขึ้น

คำสำคัญ : การยกระดับมาตรฐาน ความปลอดภัย ห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์

Abstract

The purpose of this research is to enhancement a safety standard in the analytical chemical laboratory at Faculty of Science, Naresuan University. By investigating the laboratory safety and development in accordance with 7 key safety components of the ESPReL Checklist and based on the results of the post-development evaluation, it was indicated that the evaluation score from section 7: Data management and documentation increased by 95.24%, followed by the 6th component: Basic knowledge about laboratory safety increased by 90.14%. The least improvement was observed in the 1st component which is related to the safety management system. From these development, the department of chemistry has a laboratory that meets safety standards for teaching and research in chemistry according to the safety policy from National Research Council's (NRC) for research funding to researchers in the department. Furthermore, the safety knowledge in the laboratory has been transferred to related personnel. This can be a guideline for developing the laboratory in the Faculty of Science to be more concern in chemical safety.

Keywords : enhancement, safety, analytical chemistry laboratory

บทนำ

การปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ มักจะเกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมี ของเสียอันตราย หรือวัตถุมีพิษ ซึ่งอาจมีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากอุบัติเหตุ เช่น การหกหล่น การระเบิดของสารเคมี หรือการเกิดเหตุอื่น ๆ อันส่งผลอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ระบบความปลอดภัยจึงถือเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ ลักษณะของห้องปฏิบัติการที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน ควรได้รับการออกแบบอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้งาน รวมถึงห้องปฏิบัติการที่มีการป้องกันและลดความเสี่ยงอย่างเพียงพอที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานตามข้อบังคับเกิดความปลอดภัยในการทำงานและไม่ก่อมลพิษกับสิ่งแวดล้อม (แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ, 2555) ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีห้องปฏิบัติการที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวมีการใช้ห้องปฏิบัติการ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ สารเคมีและวัตถุอันตราย ซึ่งมีความเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดจากระบบความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการไม่ได้มาตรฐาน จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ห้องปฏิบัติการต่างๆ ของภาควิชาเคมียังขาดการจัดการที่ดีทั้งด้านการจัดระบบความปลอดภัย การจัดการสารเคมี และการจัดการของเสีย ส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายจากการปฏิบัติงาน ดังนั้น โครงการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ จึงได้ดำเนินการพัฒนา มาตรฐานความปลอดภัยภายในห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ทั้งนี้เพื่อป้องกันและสร้างความตระหนักต่อความเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนวิชาการ ตลอดจนนิสิต ระดับปริญญาตรี โท และเอก ทั้งในด้านการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการทางเคมีและการทำวิจัยต่างๆ และมีตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการด้านการเรียนการสอนและด้านการวิจัยทางเคมีวิเคราะห์ ให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินตามนโยบายส่งเสริมความปลอดภัยตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำหรับใช้อ้างอิงในการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งทุนของนักวิจัยในภาควิชาเคมี
2. เพื่อประเมินผลห้องปฏิบัติการตามระบบมาตรฐานความปลอดภัยทางเคมี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบค้นข้อมูลภายในห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยใช้ คู่มือการประเมินความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ หรือที่เรียกว่า ESPReL Checklist ซึ่งมีรายการสำรวจที่ครอบคลุม 7 ด้านความปลอดภัย คือ

ด้านที่ 1 การบริหารระบบการจัดการด้านความปลอดภัย มีนโยบาย แผนงาน รวมถึงโครงสร้างการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยตั้งแต่ระดับมหาวิทยาลัยจนถึงระดับห้องปฏิบัติการและกำหนดผู้รับผิดชอบดูแลด้านความปลอดภัย

ด้านที่ 2 ระบบการจัดสารเคมี มีการบันทึกข้อมูลสารเคมีอย่างเป็นระบบ ทั้งการจัดเก็บ การเคลื่อนไหว การจัดการสารที่ไม่ใช้แล้ว รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ

ด้านที่ 3 ระบบการจัดการข้อมูลของเสีย ที่มีระบบการจัดการของเสีย เกณฑ์การเก็บ/แยกของเสีย เพื่อความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ 4 ลักษณะทางกายภาพของห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์และเครื่องมือ มีห้องปฏิบัติการที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมต่อการทำงาน มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่สามารถใช้งานได้

ด้านที่ 5 ระบบการป้องกันและแก้ไขภัยอันตราย มีการกำหนดระเบียบ/ข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ มีอุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยในภาวะฉุกเฉิน

ด้านที่ 6 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ มีการให้ความรู้พื้นฐานด้านความปลอดภัยแก่พนักงานทำความสะอาด และผู้ปฏิบัติงานทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ

ด้านที่ 7 การจัดการข้อมูลและเอกสาร มีการจัดการข้อมูลและเอกสารด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบที่สามารถติดตาม ทบทวนและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. การพัฒนาระบบความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ พัฒนาสภาพทางกายภาพที่จำเป็นและสามารถกระทำได้

3. การประเมินมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน และด้านการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการเรียนการสอน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามก่อนและหลังการพัฒนาระบบความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ทั้ง 7 ด้าน ตาม ESPReL Checklist

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 รายวิชาปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์ทางเคมีด้วยเครื่องมือ รหัสวิชา 256353 ประจำปีการศึกษา 2559 ประชากรทั้งหมด 56 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 49 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามสูตรของการหาขนาดตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1967)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจาก ESPReL checklist เป็นลักษณะแบบ 2 ตัวเลือก โดยให้คะแนนข้อที่ตอบใช่ ข้อละ 1 คะแนน ข้อที่ตอบไม่ใช่และข้อที่ไม่ได้ทำ ให้ 0 คะแนน นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ในแต่ละด้านทั้ง 7 ด้าน เพื่อประเมินผลการพัฒนายกระดับความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ ว่าอยู่ในระดับใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลแบบสอบถามที่ได้มาทำการบันทึกแบบลงรหัส และทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ยและคะแนนร้อยละแต่ละด้าน เทียบคะแนนโดยใช้วิธีอิงเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1971) ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารระบบการจัดการด้านความปลอดภัย	จำนวน 2 ข้อ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 - 1.18 มีค่าคะแนนร้อยละ 0-59	ระดับความปลอดภัยต่ำ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.19 - 1.58 มีค่าคะแนนร้อยละ 60-79	ระดับความปลอดภัยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.59 - 2 มีค่าคะแนนร้อยละ 80-100	ระดับความปลอดภัยสูง
ด้านที่ 2 ระบบการจัดสารเคมี	จำนวน 19 ข้อ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 - 11.21 มีค่าคะแนนร้อยละ 0-59	ระดับความปลอดภัยต่ำ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.22 - 15.01 มีค่าคะแนนร้อยละ 60-79	ระดับความปลอดภัยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.02 - 19 มีค่าคะแนนร้อยละ 80-100	ระดับความปลอดภัยสูง
ด้านที่ 3 ระบบการจัดการข้อมูลของเสีย	จำนวน 9 ข้อ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 - 5.31 มีค่าคะแนนร้อยละ 0-59	ระดับความปลอดภัยต่ำ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.32 - 7.11 มีค่าคะแนนร้อยละ 60-79	ระดับความปลอดภัยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.12- 9 มีค่าคะแนนร้อยละ 80-100	ระดับความปลอดภัยสูง
ด้านที่ 4 ลักษณะทางกายภาพของห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์และเครื่องมือ	จำนวน 15 ข้อ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 - 8.85 มีค่าคะแนนร้อยละ 0-59	ระดับความปลอดภัยต่ำ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.86 - 11.85 มีค่าคะแนนร้อยละ 60-79	ระดับความปลอดภัยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.86 - 15 มีค่าคะแนนร้อยละ 80-100	ระดับความปลอดภัยสูง

ด้านที่ 5 ระบบการป้องกันและแก้ไขภัยอันตราย	จำนวน 13 ข้อ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 - 7.67 มีค่าคะแนนร้อยละ 0-59	ระดับความปลอดภัยต่ำ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.68 - 10.27 มีค่าคะแนนร้อยละ 60-79	ระดับความปลอดภัยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.28 - 13 มีค่าคะแนนร้อยละ 80-100	ระดับความปลอดภัยสูง
ด้านที่ 6 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ	จำนวน 6 ข้อ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 - 3.54 มีค่าคะแนนร้อยละ 0-59	ระดับความปลอดภัยต่ำ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 - 4.74 มีค่าคะแนนร้อยละ 60-79	ระดับความปลอดภัยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 - 6 มีค่าคะแนนร้อยละ 80-100	ระดับความปลอดภัยสูง
ด้านที่ 7 การจัดการข้อมูลและเอกสาร	จำนวน 3 ข้อ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 - 1.77 มีค่าคะแนนร้อยละ 0-59	ระดับความปลอดภัยต่ำ
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.78 - 2.37 มีค่าคะแนนร้อยละ 60-79	ระดับความปลอดภัยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 - 3 มีค่าคะแนนร้อยละ 80-100	ระดับความปลอดภัยสูง

3.2 ด้านการวิจัย เป็นการประเมินหลังการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์โดยใช้แบบสอบถามของ ESPReL Checklist ที่มีรายการสำรวจ (checklist) รวม 162 รายการที่ครอบคลุม 7 ด้านความปลอดภัย ทำการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ เชื้อขวด ชัยสิทธิ์ ตำแหน่ง กรรมการมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร และทำการขึ้นทะเบียนห้องปฏิบัติการในระบบ ESPReL ตามโครงการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการวิจัยในประเทศไทย (Enhancement of Safety Practice of Research Laboratory in Thailand)

4. การถ่ายทอดผลงานวิจัย โดยดำเนินการจัดโครงการอบรม เรื่อง การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยสู่ห้องปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดผลงานวิจัยให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์ พนักงานวิทยาศาสตร์ พนักงานปฏิบัติการ ของภาควิชาเคมี และศูนย์ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และจัดทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานต่อการจัดโครงการ

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจ รวบรวมข้อมูลภายในห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ (ห้อง SC4-318) โดยใช้ ESPReL Checklists สำรวจประเมินสภาพความปลอดภัยของห้องปฏิบัติการ ทั้ง 7 ด้าน พบว่าภาควิชาเคมียังขาด ด้านที่ 1 ไม่มีนโยบาย แผนงาน โครงสร้างบริหารงานด้านความปลอดภัยที่ชัดเจน ไม่มีข้อกำหนดระเบียบ/ปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ด้านที่ 2 การจัดการสารเคมี ไม่มีการบันทึกข้อมูลสารเคมีภายในห้องปฏิบัติการ จัดเก็บสารเคมีรวมไว้ทั้งของแข็งและของเหลว ในตู้ไม้ที่ไม่ทนการกัดกร่อนจากสารเคมี ด้านที่ 3 การจัดการของเสียไม่เป็นระบบ ด้านที่ 4 ลักษณะทางกายภาพของห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์วางไม่เป็นระเบียบ กีดขวางการปฏิบัติงาน ด้านที่ 5 เครื่องมือการป้องกันและแก้ไขภัยอันตรายมีเพียงบางส่วนและขาดการบำรุงรักษา ด้านที่ 6 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ไม่สม่ำเสมอขาดความต่อเนื่อง ด้านที่ 7 การจัดการข้อมูลและเอกสารไม่ได้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ผลการพัฒนาตามองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารระบบการจัดการด้านความปลอดภัย มีการจัดทำป้ายชื่อห้องปฏิบัติการ มีคำสั่งแต่งตั้งกำหนดผู้รับผิดชอบประจำห้อง มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยติดประจำห้องกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และมีระเบียบ/ปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการอยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน ลักษณะห้องปฏิบัติการดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สภาพห้องปฏิบัติการ ด้านที่ 1 (ก) ก่อนการพัฒนา (ข) ป้ายแสดงชื่อห้องปฏิบัติการต้นแบบและป้ายแสดงข้อกำหนด ระเบียบ/ปฏิบัติห้องปฏิบัติการหลังการพัฒนา

ด้านที่ 2 ระบบการจัดสารเคมี มีการบันทึกข้อมูลสารเคมีในรูปแบบเอกสาร ทั้งการจัดเก็บ การเคลื่อนไหวย การจัดการสารที่ไม่ใช้แล้ว รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อนำไปใช้คำนวณปริมาณการใช้สำหรับการจัดซื้อในปีต่อไป ใช้ตู้สำหรับจัดเก็บสารเคมีที่มีความแข็งแรง ทนทานต่อการกัดกร่อนสารเคมี ไม่เก็บสารเคมีประจำในตู้ตู้ดัดวัน มีเอกสารข้อมูลด้านความปลอดภัย SDS (Safety Data Sheet) ของสารเคมีทุกตัวที่อยู่ภายในห้องปฏิบัติการที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย จัดเก็บสารเคมีโดยใช้การแยกประเภทตามสถานะคือ ของแข็ง ของเหลว แก๊ส และจัดเก็บตามสมบัติความเข้ากันไม่ได้ของสารเคมีแบบอย่างง่ายโดยใช้รหัสสี 8 สี ดังภาพที่ 2 ซึ่งใช้ระบบเดียวกับสารเคมีของห้องปฏิบัติการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (โสหส สุวรรณยืนและคณะ, 2546) ได้แก่

สีแดง หมายถึง สารเคมีไวไฟ (flammability hazard)

สีขาวสลับแดง หมายถึง สารเคมีไวไฟพิเศษ

สีเหลือง หมายถึง สารเคมีทำปฏิกิริยา (reactivity hazard)

สีขาวสลับเหลือง หมายถึง สารเคมีทำปฏิกิริยาพิเศษ

สีขาว หมายถึง สารเคมีกัดกร่อน (corrosive hazard)

สีดำสลับขาว หมายถึง สารเคมีกัดกร่อนพิเศษ

สีน้ำเงิน หมายถึง สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (health hazard)

สีเขียว หมายถึง สารเคมีที่ไม่เข้าข่ายรหัสสีทั้ง 7 ซึ่งหมายถึง สารเคมีปกติ

ภาพที่ 2 การจัดเก็บสารเคมีก่อนและหลังการพัฒนา ด้านที่ 2 (ก) การจัดเก็บสารเคมีที่ไม่ได้แยกสถานะในตู้ไม้ที่ไม่แข็งแรง และการเก็บสารเคมีประจำในตู้ดูดควัน (ข) การจัดเก็บสารเคมีที่แยกประเภทตามสถานะและตู้ดูดควันที่เหมาะสมต่อการใช้งาน

ด้านที่ 3 ระบบการจัดการข้อมูลของเสีย ใช้ระบบเดียวกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีรายงานข้อมูลของเสียที่เกิดขึ้น ทั้งของเสียชนิดของแข็ง ของเสียชนิดของเหลว มีการติดป้ายให้ข้อมูลในการจัดเก็บของเสีย ที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนรวมถึงมีการระบุรหัสการจัดเก็บของเสียในแต่ละบทปฏิบัติการ มีการกำหนดพื้นที่ในการจัดเก็บทั้งของเสียอันตรายชนิดของแข็ง และของเหลว ใช้ภาชนะที่บรรจุของเสียที่เหมาะสม มีภาชนะรองรับของเสียที่เหมาะสมโดยสามารถทนต่อสารเคมีและรองรับปริมาณของเสียได้หากเกิดการรั่วไหล มีเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของเสีย แบ่งเป็น ของเสียอันตรายชนิดของเหลว 18 ชนิด ของเสียอันตรายชนิดของแข็ง 5 ชนิด และของเสียอันตรายชนิดพิเศษ ลักษณะตามภาพ ที่ 3

ภาพที่ 3 การจัดเก็บของเสียก่อนและหลังการพัฒนา ด้านที่ 3 (ก) การจัดเก็บของเสียที่มีหลากหลายภาษา (ข) การจัดเก็บของเสียชนิดของเหลว (ค) การจัดเก็บของเสียชนิดของแข็ง (ง) ป้ายการจัดเก็บของเสียรายวิชา 256353, 256252 (จ) ป้ายสัญลักษณ์อันตรายและป้ายการจัดเก็บของเสียอันตรายทั้งของเหลวและของแข็ง

ด้านที่ 4.ลักษณะทางกายภาพของห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์และเครื่องมือ มีการจัดเก็บอุปกรณ์เป็นอย่างดี เป็นระเบียบและปลอดภัย ไม่มีของวางกีดขวางพื้นที่สำหรับการปฏิบัติงาน มีป้ายระบุตำแหน่งการจัดเก็บอุปกรณ์ชัดเจน มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่สามารถใช้งานได้ ดังภาพที่ 4

(ก)

(ข)

ภาพที่ 4 สภาพห้องปฏิบัติการ ด้านที่ 4 (ก) ก่อนการพัฒนา (ข) หลังการพัฒนา

ด้านที่ 5 ระบบการป้องกันและแก้ไขภัยอันตราย มีชุดอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่สามารถใช้งานได้เหมาะสมกับงาน มีชุดตุ้มยากรณีเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อย มีการติดตั้งชุดอุปกรณ์สำหรับล้างตาและชำระล้างร่างกาย และมีการบำรุงรักษาให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา มีการจัดทำป้ายบอกตำแหน่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายและชัดเจน ดังภาพที่ 5

(ก)

(ข)

(ค)

(ง)

(จ)

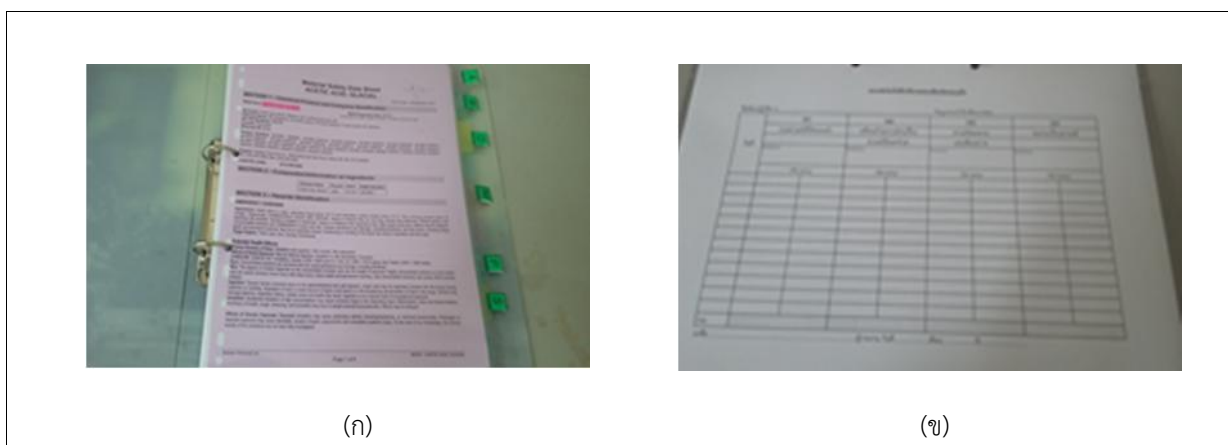
ภาพที่ 5 อุปกรณ์ป้องกันกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินด้านที่ 5 (ก) ตู้เก็บอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (ข) อุปกรณ์ดับเพลิง (ค) ตู้ยา (ง) อ่างล้างตา (จ) ชุดอุปกรณ์สำหรับล้างตาและชำระล้างร่างกาย

ด้านที่ 6 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ มีการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสารเคมี การจัดเก็บของเสีย การป้องกันอันตราย เพื่อความปลอดภัยก่อนการเริ่มปฏิบัติการทุกครั้ง รวมถึงการนำข้อมูลด้านความปลอดภัยบรรจุในหนังสือปฏิบัติการรายวิชา ปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์ทางเคมีด้วยเครื่องมือ (256353) และรายวิชาเคมีวิเคราะห์ 2 (256252) ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การให้ความรู้พื้นฐานด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ด้านที่ 6 (ก) การอธิบายการจัดเก็บสารเคมี และของเสียอันตราย (ข) นิสิตเทศบาลได้ถูกต้องเมื่อได้รับความรู้

ด้านที่ 7 การจัดการข้อมูลและเอกสาร มีการจัดเก็บ บันทึกข้อมูลเอกสารความปลอดภัย (SDS) ในห้องปฏิบัติการ มีคู่มือการใช้งานเครื่องมือต่างๆภายในห้องปฏิบัติการ มีแบบฟอร์มรายงานอุบัติเหตุและแบบฟอร์มการรายงานของเสียเป็นรายเทอม/รายปี ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 การจัดทำข้อมูลหลังการพัฒนา ด้านที่ 7 (ก) แฟ้มข้อมูล SDS ของสารเคมีทุกตัวในห้องปฏิบัติการ (ข) ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลของเสียชนิดของแข็ง

3. ผลการประเมินมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์

3.1 ด้านการเรียนการสอน ก่อนการพัฒนาการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ 7 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ และหลังการพัฒนามีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการแปลผลแต่ละด้าน เปรียบเทียบก่อน – หลัง การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย ห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ 7 ด้าน

ด้านความปลอดภัย	ก่อน			หลัง		
	($\bar{x}$)	ร้อยละ	แปลผล	($\bar{x}$)	ร้อยละ	แปลผล
1.ด้านการบริหารระบบการจัดการด้านความปลอดภัย	0.69	34.70	ระดับต่ำ	1.94	96.94	ระดับสูง
2.ด้านระบบการจัดสารเคมี	1.94	10.20	ระดับต่ำ	18.12	95.38	ระดับสูง
3.ด้านระบบการจัดการข้อมูลของเสีย	1.43	15.87	ระดับต่ำ	8.82	97.96	ระดับสูง
4.ด้านลักษณะทางกายภาพของห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์และเครื่องมือ	5.37	35.78	ระดับต่ำ	14.47	96.46	ระดับสูง
5.ด้านระบบการป้องกันและแก้ไขภัยอันตราย	2.57	19.78	ระดับต่ำ	12.63	97.17	ระดับสูง
6.ด้านการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ	0.47	7.82	ระดับต่ำ	5.88	97.96	ระดับสูง
7.ด้านการจัดการข้อมูลและเอกสาร	0.08	2.72	ระดับต่ำ	2.94	97.96	ระดับสูง

3.2 ด้านการวิจัย ผลการประเมินความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์สำหรับการวิจัย ภาควิชาเคมี ได้ห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐานความปลอดภัย เลขทะเบียน 2-0100-0020-0 เพื่อใช้อ้างอิงในการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับนักวิจัยตามนโยบายส่งเสริมความปลอดภัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

4. ผลการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยทางเคมีวิเคราะห์ ให้กับนักวิทยาศาสตร์ พนักงานวิทยาศาสตร์ พนักงานห้องปฏิบัติการของภาควิชาเคมี และศูนย์ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยการจัดโครงการอบรมเรื่อง การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยสู่ห้องปฏิบัติการ มีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

จากการประเมินผลการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ด้านการเรียนการสอนและด้านการวิจัย พบว่าห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ก่อนการพัฒนาอย่างขาดระบบการจัดการที่ดีเกี่ยวกับระบบมาตรฐานความปลอดภัย จึงได้นำ ESPReL Checklist ทั้ง 7 ด้าน เป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการพัฒนา หลังการพัฒนาผลการประเมินความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เนื่องจากห้องปฏิบัติการมีระเบียบข้อบังคับ ป้ายแสดงสัญลักษณ์อันตราย ระบบป้องกันแก้ไขภัยอันตราย การจัดเก็บสารเคมี การจัดเก็บของเสียอย่างเป็นระบบ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการปฏิบัติตนภายในห้องปฏิบัติการ จึงเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยในสถานที่ทำงาน จากการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่มีนโยบายส่งเสริมผลักดันให้เกิดห้องปฏิบัติการต้นแบบด้านความปลอดภัยภายในองค์กร ซึ่งนักวิจัยมีความจำเป็นต้องใช้สำหรับอ้างอิงเพื่อขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งทุน การดำเนินการด้านความปลอดภัยจะประสบผลสำเร็จต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกระดับและควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปผลการวิจัย

จากการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการทางเคมีวิเคราะห์ ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการสำรวจ รวบรวมข้อมูลความปลอดภัย แล้วดำเนินการพัฒนาตามระบบ ESPReL Checklist ที่ครอบคลุมความปลอดภัยทั้ง 7 ด้าน ผลการประเมินห้องปฏิบัติการด้านการเรียนการสอน พบว่า ด้านที่ 7 การจัดการข้อมูล และเอกสาร มีการพัฒนาด้านความปลอดภัยเพิ่มขึ้นสูงสุด คือ 95.24 % รองลงมา คือ ด้านที่ 6 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการเพิ่มขึ้น 90.14 % และด้านการพัฒนาด้านความปลอดภัยน้อยสุด คือ ด้านที่ 1 การบริหารระบบการจัดการด้านความปลอดภัย 62.24 % และผลการประเมินด้านการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาควิชาเคมีได้ขึ้นทะเบียนห้องปฏิบัติการเลขทะเบียน 2-0100-0020-0 ซึ่งนักวิจัยสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ นอกจากนี้ได้จัดโครงการอบรม เรื่อง การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยสู่ห้องปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักวิทยาศาสตร์ พนักงานวิทยาศาสตร์ พนักงานห้องปฏิบัติการของภาควิชาเคมี และศูนย์ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาห้องปฏิบัติการของคณะวิทยาศาสตร์ให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีงบประมาณ 2559 ขอขอบคุณ ผศ.ดร.วิภารัตน์ เชื้อขวด ชัยสิทธิ์ และผศ.ดร.ขวัญจิตต์ เหมะวิบูลย์ ที่ปรึกษาโครงการ ดร.อนุสรณ์ วรสิงห์ และดร.ทิพย์วัลย์ เกตุอินทร์ ที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำ

เอกสารอ้างอิง

- แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ. (2555). ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Safety Guideline for Laboratory).
- สุชาติ ชินะจิต. (2527). คู่มือความปลอดภัยในการปฏิบัติการเคมี. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โสฬส สุวรรณยืน และคณะ. (2546). คู่มือการจัดแยกประเภทและจัดเก็บสารเคมีภายในห้องปฏิบัติการ. ฝ่ายจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ศูนย์การจัดการด้านพลังงานสิ่งแวดล้อมความปลอดภัยและชีวนามัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- Bloom, B.S. et.AL. (1971). Handbook on formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw – Hill Book Company.
- Yamane, T. (1967). Statistics an introductory Analysis. 2 nd ed. New York : Harpe & Harper.

ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง Personnel's satisfaction towards Pa-sang school

รัชชานนท์ จิงวิสิฐวานิชกุล

สำนักงาน รัชชานนท์ จิงวิสิฐวานิชกุล ทนายความ

*corresponding author e-mail : ratchanonlawyer@gmail.com

บทคัดย่อ

โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 51 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้แบบง่ายโดยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา สร้างแบบสอบถาม ออกภาคสนามสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ และค่า Chi-Square วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อโรงเรียนป่าซางโดยรวมทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันในทุกประเด็น คือ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ เพศชายมีความพึงพอใจในประเด็นสวัสดิการต่างๆที่ได้รับมากกว่าประเด็นอื่นๆ ส่วนเพศหญิงมีความพึงพอใจในประเด็นความสะดวกในการใช้สิทธิ์เบิกค่ารักษาพยาบาลมากกว่าประเด็นอื่นๆ ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจในประเด็นปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากกว่าประเด็นอื่นๆ ด้านการยอมรับทางสังคม เพศชายมีความพึงพอใจในประเด็นการเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน,สามารถปรึกษาปัญหาการทำงานได้ และมีกิจกรรมส่งเสริมความผูกพันระหว่างบุคลากรมากกว่าประเด็นอื่นๆ เพศหญิงมีความพึงพอใจในประเด็นเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน,การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น,ยอมรับในด้านความรู้ ผลงาน และความสามารถ ,สามารถปรึกษาปัญหาการทำงานได้ ,คอยให้ความช่วยเหลือ ,กิจกรรมส่งเสริมความผูกพันระหว่างบุคลากรมากกว่าประเด็นอื่นๆ ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง เพศชายมีความพึงพอใจเท่ากันในทุกประเด็น ส่วนเพศหญิงมีความพึงพอใจในประเด็น การจัดพิธีต่อบุคลากรที่เกษียณอายุมากกว่าประเด็นอื่นๆ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ เพศชายมีความพึงพอใจในประเด็นมีโอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์การเข้ารับการศึกษา/สัมมนา มากกว่าประเด็นอื่นๆ ส่วนเพศหญิงมีความพึงพอใจในประเด็นการกำหนดความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอย่างชัดเจน การมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อความก้าวหน้ามากกว่าประเด็นอื่นๆ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ โรงเรียนป่าซาง บุคลากร

Abstract

The purpose of research aims for studying personnel satisfaction towards Pa-sang school by studying from 51 representatives. Using easy random method by drawing tools applied in studies creating questionnaire, interviewing in field trip. Statistics using in data analysis are frequency, percentage and Chi-square. Data analysis by using microcomputer and SPSS program package. Research results reveal that representative personnel has got the overall satisfaction towards Pa-sang school in five different topics which are Salary and welfare issue; Male has got the satisfaction in welfare issue more than other issues while female has got the satisfaction in convenience issue in medical reimbursement rights more than other issues. For Safety workplace issue ; both Male and Female have got the satisfaction in life safety issue and property more than other issues. For Social acceptance issue ; Male has got the satisfaction in

colleague issue and helpfulness or promotion from commander including getting some advice from work and have activities that promote co-operation between personnel more than other issues while Female has got satisfaction in colleague helpfulness or promotion from commander , opinion exchanging , acceptance in knowledge achievement and abilities , also could get consultation in working problems , helpful and activities that help promoting relationship between personnel more than other issues For Honour and reputation issue ; Male has got the same level of satisfaction in all topics while Female has got the satisfaction in retirement ceremony holding more than other issues. For Security and profession progress; Male has got the satisfaction in knowledge development opportunity and experiences in attending trainings or seminars more than other issues while Female has got the satisfaction in clearly career path progress specification assignments from commander that has an effect on profession progress more than other issue.

Keywords : satisfaction, Pa-sang school, personnel

บทนำ

ภารกิจหลักขององค์การคือการให้บรรลุวัตถุประสงค์และได้ประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ องค์การจำเป็นต้องมีปริมาณบุคลากรในส่วนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับปริมาณงาน ทรัพยากรมนุษย์จัดเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ใช้ในการบริหารงาน บุคลากรในองค์การนั้นต้องมีผู้จัดหา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอื่นๆขององค์การ เพื่อใช้ในการบริหาร เช่น วัสดุอุปกรณ์สำนักงาน ซึ่งหากมีการจัดการองค์การด้วยบุคลากรที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในปัจจัยด้านต่างๆ ความสำเร็จในมิติต่างๆขององค์การก็จะตามมา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้แก่ “ทุนมนุษย์” ที่หน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนต้องเร่งทำความเข้าใจวางแผนแนวทางการกระทำของตน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อม ทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการเมืองที่แปรผันอย่างรวดเร็ว (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2549) ในด้านการบริหารองค์การธุรกิจในปัจจุบัน ซึ่งภาวะปัจจุบันที่องค์กรต้องพบเจอกับปัญหาความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นทางสังคมและในการแข่งขันในทางธุรกิจ โดยหน้าที่หลักในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การนั้นคือการวางแผนพัฒนาเพื่อให้เกิดความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันขององค์การ

การสร้างควมพึงพอใจของบุคลากรที่จะเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด เพราะความพึงพอใจของบุคลากรจะเป็นกุญแจที่สำคัญที่ทำให้้องค์การประสบความสำเร็จได้อย่างเต็มที่อีกทั้ง ต้องทำด้วยความรู้สึกที่ดีที่เต็มใจ เข้าใจบุคลากรมีความใส่ใจรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ องค์กรหรือกิจการใดก็ตาม หากบุคลากรมีความพึงพอใจต่อการทำงานแล้ว ก็จะช่วยให้บุคลากรมีความสุข และยินดีในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น และทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้้องค์การมีประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ดังนั้นผลจากงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ทำให้สามารถทราบถึง ระดับความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง ในแต่ละด้านที่สำคัญ เพื่อสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการดำเนินการของโรงเรียนใหม่ ความเหมาะสมสอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับงานเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้พนักงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างและเพิ่มความสามารถของบุคลากรและความพึงพอใจในระดับสูงสุดของบุคลากร นำมาปรับปรุงในด้านต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งเป็นการรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้อยู่กับโรงเรียนป่าซางต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการกำหนดตัวอย่างของ AERA MINI Presentation ,Darwin, Hendel, 1977 โดยดูตามขนาดของประชากรความคลาดเคลื่อนหรือความเที่ยงของค่าประมาณ และขนาดความเชื่อมั่น ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นอยู่ที่ (Confidence Level) 1-95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5 % ซึ่งได้ขนาดประชากรตัวอย่างจำนวน 51 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการจับฉลากจากจำนวนประชากรทั้งหมด 51 คน และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ โดยโดยมุ่งเน้นทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's Theory Motivation) ตลอดจนศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่างๆ และปรับคำถามของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับโรงเรียนป่าซาง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามในเรื่องที่เกี่ยวกับข้อมูลลักษณะสำคัญของบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม โดยถามในเรื่องที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานะ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน ประเภทตำแหน่งงาน และค่าตอบแทนที่ได้รับต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง โดยเป็น แบบกำหนดข้อเลือกตอบ (Fix-Alternating) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ เงินเดือนและสวัสดิการ ,ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ,ด้านการยอมรับทางสังคม ,ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง ,ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กรรมวิธีทางข้อมูลเมื่อเก็บข้อมูลเมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดจะดำเนินการโดยการใช่วิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1 ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
- 2 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลข้อมูลและจัดทำตารางวิเคราะห์สถิติต่างๆที่ต้องการ
 - 2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายความถี่ และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) เพื่อใช้อธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ในส่วนที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง
 - 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าไคสแควร์ (Chi-square Test : χ^2)
3. แปลความหมายข้อมูลที่ประมวลผลเรียบร้อยแล้ว เพื่อจัดทำรายงานผลวิจัย
4. ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่โดยการคำนวณ ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในความพึงพอใจในแต่ละด้านวิเคราะห์ด้วยการหาค่า χ^2 ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ และแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินใจ

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าบุคลากรกลุ่มตัวอย่าง เพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง ร้อยละ 58.8 เพศชาย ร้อยละ 41.2 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 49 มากกว่าช่วงอายุอื่นๆ สถานะสมรส ร้อยละ 80.4 มากกว่าสถานะอื่นๆ การศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 68.6 มากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ อายุการทำงานตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 64.7 ซึ่งมากกว่าอายุการทำงานอื่นๆ ตำแหน่งงานสายผู้สอน ข้าราชการครู ร้อยละ 72.5มากกว่าตำแหน่งงานอื่นๆ ค่าตอบแทนที่ได้รับต่อเดือนมากกว่า 30,001 บาท ร้อยละ 66.7 มากกว่าค่าตอบแทนที่ได้รับต่อเดือนในช่วงอื่นๆ

ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบดังนี้

ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรโรงเรียนป่าซาง ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ กลุ่มตัวอย่างบุคลากรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกันในทุกประเด็น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

	เพศ	ชาย				หญิง				รวม				χ^2	p
		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
		ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ													
1. เงินเดือนที่ได้รับและค่าตอบแทนที่ได้รับ	14	66.66	7	33.33	11	36.66	19	63.33	25	49.02	26	50.98	8.647	.003*	
2. เงินเดือนเมื่อเปรียบเทียบกับในสายอาชีพอื่นๆ	16	76.19	5	23.81	20	66.66	10	33.33	36	70.59	15	29.41	8.647	.003*	
3. การปรับเงินเดือน	15	71.43	6	28.57	22	73.33	8	26.67	37	72.55	14	27.45	10.373	.001*	
4. สวัสดิการต่างๆที่ได้รับ	18	85.71	3	14.29	16	53.33	14	46.67	34	66.67	17	33.33	26.843	.000*	
5. ความสะดวกในการใช้สิทธิ์เบิกค่ารักษาพยาบาล	16	76.19	5	23.81	24	80.00	6	20.00	40	78.43	11	21.57	16.490	.000*	

$\infty 0.05$

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรเพศชายมีความความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ สวัสดิการต่างๆที่ได้รับ มีความพึงพอใจ 85.71% ไม่พึงพอใจ 14.29 % , รองลงมา คือ เงินเดือนเมื่อเปรียบเทียบกับในสายอาชีพอื่นๆและความสะดวกในการใช้สิทธิ์เบิกค่ารักษาพยาบาล มีความพึงพอใจ 76.19 % ไม่พึงพอใจ 23.81 % เท่ากัน , การปรับเงินเดือน มีความพึงพอใจ 71.43% ไม่พึงพอใจ 28.57 % , เงินเดือนที่ได้รับและค่าตอบแทนที่ได้รับ มีความพึงพอใจ 66.66 % ไม่พึงพอใจ 33.33 %

บุคลากรเพศหญิงมีความความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ ความสะดวกในการใช้สิทธิ์เบิกค่ารักษาพยาบาล มีความพึงพอใจ 80.0 % ไม่พึงพอใจ 20.0 % , การปรับเงินเดือน มีความพึงพอใจ 73.33 % ไม่พึงพอใจ 26.67 % , เงินเดือนเมื่อเปรียบเทียบกับในสายอาชีพอื่นๆมีความพึงพอใจ 66.66 % ไม่พึงพอใจ 33.33 % , สวัสดิการต่างๆที่ได้รับ มีความพึงพอใจ 53.33 % ไม่พึงพอใจ 46.67% , เงินเดือนที่ได้รับและค่าตอบแทนที่ได้รับมีความไม่พึงพอใจมากกว่าพึงพอใจ ที่ระดับความพึงพอใจ 36.66 % ไม่พึงพอใจ 63.33 %

ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ความพึงพอใจของบุคลากรโรงเรียนป่าซาง ด้านการทำงาน กลุ่มตัวอย่างบุคลากรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกันในทุกประเด็น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ด้านความปลอดภัยในการทำงาน	เพศ	ชาย				หญิง				รวม				χ^2	p
		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1.สภาพแวดล้อม และบรรยากาศทั่วไปเหมาะสม		19	90.48	2	9.52	26	86.87	4	13.33	45	88.24	6	11.76	29.824	.000*
2. สภาพแวดล้อมต่างๆไปทำให้เกิดความกระตือรือร้น		20	95.24	1	4.76	25	83.33	5	16.67	45	88.24	6	11.76	29.824	.000*
3. การจัดบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก		20	95.24	1	4.76	24	80.0	6	20.0	44	86.27	7	13.73	26.843	.000*

4. การจัดสถานที่ เป็น สัดส่วน สะอาด	20	95.24	1	4.76	27	90.0	3	10.0	47	92.16	4	7.84	36.255	.000*
5. ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน	21	100.0	0	0	30	100.0	0	0	51	100.0	0	0	47.078	.000*

∞ 0.05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรเพศชายมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความพึงพอใจ 100 % ไม่พึงพอใจ 0 % รองลงมา มีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในระดับที่เท่ากัน คือ สภาพแวดล้อมต่างๆไปทำให้เกิดความกระตือรือร้น,การจัดบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดสถานที่เป็นสัดส่วน สะอาด มีความพึงพอใจ 95.24% ไม่พึงพอใจ 4.76 % , ส่วนสภาพแวดล้อม และบรรยากาศทั่วไปเหมาะสม มีความพึงพอใจ 90.48 %ไม่พึงพอใจ 9.52 % ตามลำดับ

บุคลากรเพศหญิงมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความพึงพอใจ 100%ไม่พึงพอใจ 0 % , การจัดสถานที่เป็นสัดส่วน สะอาด มีความพึงพอใจ 90.0 % ไม่พึงพอใจ 10.0 % , สภาพแวดล้อม และบรรยากาศทั่วไปเหมาะสม มีความพึงพอใจ 86.87 % ไม่พึงพอใจ 13.33 % , สภาพแวดล้อมต่างๆไปทำให้เกิดความกระตือรือร้น มีความพึงพอใจ 83.33 % ไม่พึงพอใจ 16.67 % , การจัดบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก มีความพึงพอใจ 80.0% ไม่พึงพอใจ 20.0 % ตามลำดับ

ด้านการยอมรับทางสังคม เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรโรงเรียนปาชาง ด้านการยอมรับทางสังคม กลุ่มตัวอย่างบุคลากรมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันในทุกประเด็น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ด้านกร ยอมรับทางสังคม	เพศ	ชาย				หญิง				รวม				χ^2	p
		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึง พอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. เพื่อนร่วมงานและ ผู้บังคับบัญชาให้ความ ช่วยเหลือหรือสนับสนุน		20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*
2. เพื่อนร่วมงานและ ผู้บังคับบัญชาได้มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น		19	90.48	2	9.52	29	96.67	1	3.33	48	94.12	3	5.88	39.706	.000*
3. เพื่อนร่วมงานยอมรับในด้าน ความรู้ ผลงาน และ ความสามารถ		19	90.48	2	9.52	29	96.67	1	3.33	48	94.12	3	5.88	39.706	.000*
4. เพื่อนร่วมงานที่สามารถ ปรึกษาปัญหาการทำงานได้		20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*
5. เพื่อนร่วมงานที่คอยให้ความ ช่วยเหลือ		19	90.48	2	9.52	29	96.67	1	3.33	48	94.12	3	5.88	39.706	.000*
6. กิจกรรมส่งเสริมความผูกพัน ระหว่างบุคลากร		20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*
7. การทำงานเป็นทีม เพื่อสร้าง ความร่วมมือ และการ ทำงานที่มีคุณภาพ		19	90.48	2	9.52	28	93.33	2	6.67	47	92.16	4	7.84	36.255	.000*

∞ 0.05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรเพศชายมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน , เพื่อนร่วมงานที่สามารถปรึกษาปัญหาการทำงานได้ และกิจกรรมส่งเสริมความผูกพันระหว่างบุคลากรมีความพึงพอใจ 95.24 % ไม่พึงพอใจ 4.76% ซึ่งมีค่าเท่ากับทั้งสามประเด็น รองลงมา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น,เพื่อนร่วมงานยอมรับในด้านความรู้ ผลงานและความสามารถ,เพื่อนร่วมงานที่คอยให้ความช่วยเหลือ และการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างความร่วมมือ และการทำงานที่มีคุณภาพมีความพึงพอใจ 90.48 % ไม่พึงพอใจ 9.52 % ซึ่งมีค่าเท่ากับทั้งสี่ประเด็น ตามลำดับ

บุคลากรเพศหญิงมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน, เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ,เพื่อนร่วมงานยอมรับในด้านความรู้ ผลงานและความสามารถ,กิจกรรมส่งเสริมความผูกพันระหว่างบุคลากร และเพื่อนร่วมงานที่สามารถปรึกษาปัญหาการทำงานได้ มีความพึงพอใจ 96.08 % ไม่พึงพอใจ 3.92 % ซึ่งมีค่าเท่ากับทั้งห้าประเด็น รองลงมาได้แก่ เพื่อนร่วมงานที่คอยให้ความช่วยเหลือและการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างความร่วมมือ การทำงานที่มีคุณภาพมีความพึงพอใจ 92.16% ไม่พึงพอใจ 7.84% ซึ่งมีค่าเท่ากับทั้งสองประเด็น ตามลำดับ

ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรโรงเรียนป่าซาง ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง กลุ่มตัวอย่างบุคลากรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกันในทุกประเด็น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ด้าน เกียรติยศและชื่อเสียง	เพศ	ชาย				หญิง				รวม				χ^2	p
		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. การคัดเลือกบุคลากรดีเด่นด้านคุณธรรม		20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.31	.000*
2. การให้รางวัลต่างๆแก่บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ		20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.31	.000*
3. โครงการเชิดชูบุคลากรเป็นประจำทุกปี		20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.31	.000*
4. การจัดพิธีรดน้ำดำหัวในเทศกาลสงกรานต์		20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.31	.000*
5. การจัดพิธีแสดงมุทิตาจิตต่อบุคลากรที่เกษียณอายุ		20	95.24	1	4.76	30	100.0	0	0	50	98.04	1	1.96	47.07	.000*

∞ 0.05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรเพศชายมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ การคัดเลือกบุคลากรดีเด่นด้านคุณธรรม, การให้รางวัลต่างๆแก่บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ, โครงการเชิดชูบุคลากรเป็นประจำทุกปี, การจัดพิธีรดน้ำดำหัวในเทศกาลสงกรานต์ และการจัดพิธีแสดงมุทิตาจิตต่อบุคลากรที่เกษียณอายุ มีความพึงพอใจ 95.24% ไม่พึงพอใจ 4.76 % ซึ่งมีค่าเท่ากับทั้งห้าประเด็น

บุคลากรเพศหญิงมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ การจัดพิธีแสดงมุทิตาจิตต่อบุคลากรที่เกษียณอายุ มีความพึงพอใจ 100% ไม่พึงพอใจ 0 % รองลงมาคือ การคัดเลือกบุคลากรดีเด่นด้านคุณธรรม ,การให้รางวัลต่างๆแก่บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ, โครงการเชิดชูบุคลากรเป็นประจำทุกปี และการจัดพิธีรดน้ำดำหัวในเทศกาลสงกรานต์ มีความพึงพอใจ 96.67 %ไม่พึงพอใจ 3.33 % ซึ่งมีค่าเท่ากับทั้งสี่ประเด็น

ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรโรงเรียนป่าซาง ด้านความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าในอาชีพ กลุ่มตัวอย่างบุคลากรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกันในทุกประเด็น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

	เพศ	ชาย				หญิง				รวม				χ^2	p
		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ		พึงพอใจ		ไม่พึงพอใจ			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
		ด้านความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าในอาชีพ													
1. การกำหนดความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอย่างชัดเจน	19	90.48	2	9.52	30	100.0	0	0	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*	
2. การมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า	19	90.48	2	9.52	30	100.0	0	0	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*	
3. โอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์โดยการเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา	21	100.0	0	0	28	93.33	2	6.66	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*	
4. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพ	20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*	
5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งงานปฏิบัติอย่างชัดเจน	20	95.24	1	4.76	29	96.67	1	3.33	49	96.08	2	3.92	43.314	.000*	

∞ 0.05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรเพศชายมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ โอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์โดยการเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา มีความพึงพอใจ 100% ไม่พึงพอใจ 0% , รองลงมาคือ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพ และความก้าวหน้าในตำแหน่งงานปฏิบัติอย่างชัดเจน มีความพึงพอใจ 95.24% ไม่พึงพอใจ 4.76% ซึ่งมีค่าเท่ากันทั้งสองประเด็น และ การกำหนดความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอย่างชัดเจนและการมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า มีความพึงพอใจ 90.48% ไม่พึงพอใจ 9.52% มีค่าเท่ากันทั้งสองประเด็น ตามลำดับ

บุคลากรเพศหญิงมีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนี้ การกำหนดความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอย่างชัดเจน , การมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า มีความพึงพอใจ 100% ไม่พึงพอใจ 0% ซึ่งมีค่าความพึงพอใจสูงสุดทั้งสองประเด็น รองลงมาคือ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพ และความก้าวหน้าในตำแหน่งงานปฏิบัติอย่างชัดเจน มีความพึงพอใจ 96.67% ไม่พึงพอใจ 3.33% ส่วนโอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์โดยการเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา มีความพึงพอใจ 93.33% ไม่พึงพอใจ 6.66%

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตามไว้โดยจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกันในทุกประเด็น

ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนป่าซาง มีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรกร้อยละ 78.43 รองลงมาคือ การปรับเงินเดือนร้อยละ 72.55 และเงินเดือนเมื่อเปรียบเทียบกับสายอาชีพอื่นร้อยละ 70.59 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามเพศพบว่าในประเด็นเงินเดือนที่ได้รับและค่าตอบแทนที่ได้รับในเพศชายมีความพึงพอใจ ร้อยละ 66.66 ในส่วนเพศหญิงไม่พึงพอใจ

ร้อยละ 63.33 ซึ่งสอดคล้องกับสุภาษณ์ ชัยอนันต์ อ่างในสมหมาย เปียณอม (2551) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัว ที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคล ซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใด ๆ นั้นและยังสอดคล้องกับ สมยศ นาวิการ (2538) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความพอใจในการคือผลตอบแทน ได้แก่ค่าจ้าง และเงินเดือน นั้นสำคัญต่อการสร้างความพอใจมาก เพราะผลตอบแทนนั้นสามารถใช้ตอบสนองความต้องการของคนได้หลายอย่าง และยังสอดคล้องกับเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538) ได้กล่าวถึงปัจจัยหรือสิ่งที่ทำให้คนอยากทำงานคือเงินเดือน ผลตอบแทนที่น่าพอใจ ในประเด็นเรื่องเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับ บุคลากรโรงเรียนปทุมธานีไม่พึงพอใจ อาจเป็นเพราะบุคลากรได้รับเงินเดือนตามวุฒิการศึกษา หรือตำแหน่งของงาน ซึ่งไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

ด้านความปลอดภัยในการทำงาน จากการศึกษาพบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนปทุมธานีมีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรกร้อยละ 100% รองลงมาคือ การจัดสถานที่ที่เป็นสัดส่วน สะอาด ร้อยละ 92.16 และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไปเหมาะสม,สภาพแวดล้อมต่างๆไปทำให้เกิดความกระตือรือร้น มีความพึงพอใจที่เท่ากัน ร้อยละ 88.24 ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของนิยม ศรีวิเศษ (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครูส่วนจังหวัด ตำแหน่งครู เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีความพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ผู้ใต้บังคับบัญชา ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับกาญจนา เรืองรจิต ปรกรณ์ (2530) ที่ได้กล่าวว่า Maslow's hierarchy of needs ในลำดับขั้นที่ 2 คือความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงว่า เป็นความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆที่เกิดขึ้นกับร่างกาย จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด

ด้านการยอมรับทางสังคม จากการศึกษาพบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนปทุมธานีมีความพึงพอใจต่อประเด็นเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน , ประเด็นเพื่อนร่วมงานที่สามารถปรึกษาปัญหาการทำงานได้ และประเด็นกิจกรรมส่งเสริมความผูกพันระหว่างบุคลากร มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุดเป็นอันดับแรกเท่ากัน ร้อยละ 96.08 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณู บุญเจ็ด (2519) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ สภาพของงาน ตำแหน่งงาน การยอมรับนับถือ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคำนิง นกแก้ว (2523) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการทำงานได้แก่ ความยอมรับนับถือ

ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง จากการศึกษาพบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนปทุมธานีมีความพึงพอใจในประเด็นการจัดพิธีการแสดงความยินดีต่อนักเรียนที่เกษียณอายุ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุดเป็นอันดับแรก ร้อยละ 98.04 รองลงมาคือ การคัดเลือกบุคลากรดีเด่นด้านคุณธรรม,การให้รางวัลต่างๆแก่บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ,โครงการเชิดชูบุคลากรเป็นประจำทุกปี ,การจัดพิธีรดน้ำดำหัวในเทศกาลสงกรานต์ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่เท่ากัน ร้อยละ 96.08 ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าบุคลากรมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และได้รับรางวัลและการยกย่องชมเชย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Maslow, 1954) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2541) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตามความต้องการของมนุษย์ ในลำดับขั้นที่ 4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับ ยกย่องและให้เกียรติยศชื่อเสียง ความต้องการของบุคคลที่จะสร้างการเคารพตนเองและการชมเชยจากบุคคลอื่น, ความต้องการชื่อเสียงและการยกย่องจากบุคคลอื่นจะเป็นความต้องการในขั้นนี้

ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจในทุกประเด็น เมื่อเปรียบเทียบกับจำแนกตามเพศ พบว่าเพศชายมีความพึงพอใจในประเด็นโอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์โดยการเข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนา มีความพึงพอใจสูงสุด ร้อยละ 100 ในส่วนเพศหญิงมีความพึงพอใจที่เท่ากันในประเด็นการกำหนดความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอย่างชัดเจนและประเด็นการมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า ร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับณัฏฐ์ ไพรรุ่งเรือง (2541) ได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า โอกาสความก้าวหน้าในการทำงานเป็นแรงเสริมให้พนักงานเห็นคุณค่าในการพัฒนาตนเอง หากพนักงานมีโอกาสก้าวหน้าก็จะรู้สึกรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าต่อหน่วยงานและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานว่า มีความมั่นคงไม่ถูกโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้สึกว่ามีความมั่นคงในอาชีพ มั่นคงในองค์กร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนา กบิลกาญจน์และคณะ (2521) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ สวัสดิการในการทำงาน ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย การยอมรับในสังคม โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและความมุ่งหวัง หรืออุดมคติในการทำงานของอาจารย์ ซึ่ง(อ้างถึง รุจี อุศิสัยศักดิ์, 2546) ความ

เจริญก้าวหน้าเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ผู้บริหารควรให้โอกาสแก่ผู้ปฏิบัติงานตามสมควรของแต่ละบุคคล ให้โอกาสในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งในหน้าที่การงานให้สูงขึ้นให้โอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ มีการวางแผนในการพัฒนา เพื่อความสำเร็จขององค์กร ตลอดจนการดำรงรักษาบุคคลในองค์กรเพื่อให้เกิดความรักความผูกพันในงานตลอดไป

ทั้งผลงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับกรอบแนวความคิดในประเด็นผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งบุคลากรนั้นมีความพึงพอใจต่อโรงเรียนป่าซางทั้ง 5 ด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยไม่ได้มีการเก็บข้อมูลจาก ผู้บริหารและบุคลากรระดับต่าง ๆ ในเชิงลึก ดังนั้น การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งการสังเกต หรือการสัมภาษณ์มารวมประกอบการศึกษาวิจัยด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในการสร้างความพึงพอใจของบุคลากร

2. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพียงองค์การเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในองค์การที่มีลักษณะแตกต่างกันและคล้ายกันเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาองค์การต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อโรงเรียนป่าซาง” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อย จากความกรุณาอย่างที่สุดจากท่านอาจารย์ดร.อนุสรณ์ คุณานุสรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความกรุณาแนะนำตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนให้กำลังใจในการค้นคว้าแบบอิสระนี้ รวมถึงคณาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตวิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี รศ.จินตนา สุนทรธรรม , ดร.อนุสรณ์ คุณานุสรณ์ และ รศ.รพีพร เวชยันต์วุฒิ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการและกรรมการ ในการสอบรายงานการค้นคว้าแบบอิสระ ขอขอบคุณ นายประชากร เชื้อนปัญญา ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าซาง คณะครูและบุคลากรโรงเรียนป่าซางทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งให้คำแนะนำต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เรืองจิตปกรณ. (2530). **พฤติกรรมของมนุษย์**. กรุงเทพฯ: ธนพรการพิมพ์.
- คำนิง นกแก้ว. (2524). **ความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา สุนทรธรรม. (2560). **วิจัยทางธุรกิจ(Business Research)**. ลำปาง: วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี.
- จุฑามาศ โพธิ์ศรี. (2549). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกรณีศึกษา: กรณีศึกษาบริษัทแอตวานซ์ อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)**.สารนิพนธ์ปริญามหาบัณฑิต.โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิยม ศรีวิเศษ. (2521). **ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการจังหวัด ตำแหน่งครู เขตการศึกษา9 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อานวย บุญศรี. (2531). **การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร**. รายงานการวิจัย ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อานวยชัย บุญศรี. (2560). **ทฤษฎีของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg and other)**. [ออนไลน์]. จาก: <http://aumnuychai.blogspot.com/2013/09/herzberg-and-other.html>. [เข้าถึง 10 มิถุนายน 2560].

**แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน
ของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**
**THE GUIDELINE FOR RISK MANAGEMENT ON THE WORK IN THE LABORATORY OF
PERSONNEL AT THE FACULTY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY PIBULSONGKRAM
RAJABHAT UNIVERSITY**

กัญญาวีร์ สมนึก

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : kanyawee122@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ และเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของการทำงานในห้องปฏิบัติการของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการ จำนวน 80 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีอยู่ด้านเดียวที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนให้ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 นอกนั้น อีก 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 และด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควรดำเนินการ ดังนี้ มีคณะกรรมการความปลอดภัย เพื่อกำหนดนโยบาย โครงสร้างการบริหารจัดการ แผนงานด้านความปลอดภัย การจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย มีการตรวจสอบสุขภาพให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารเคมี การสร้างอาคารเก็บขยะอันตราย แยกจากอาคารอื่น

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง ความปลอดภัยในการทำงาน บุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

Abstract

The purposes of this research were to study the state of the safety in the laboratory and to propose the guideline for risk management on the work in the laboratory of personnel at the Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University. The samples were 80 personnel who work for academic and supporting staff of the faculty. The data were collected by using a questionnaire. The findings found that the state of risk management overall was at a moderate level and the only item being at a high level was how to operate oneself safely with the mean of 3.76 whereas the rest of 3 items were at a moderate level as follows: a safe building and environment with the mean of 3.18, a risk management in laboratory with the mean of 3.15, and a safe operation with mean of 3.11. Therefore, the Faculty of Science and Technology should have a safety committee to designate the policy on management structure, plan on safety, knowledge training for the personnel, making the working manual on safety, health checking for the personnel who deal with chemicals, building the place for storing the dangerous wastes separating from other buildings.

keywords : risk management, work safety, personnel of faculty of science and technology

บทนำ

การปฏิบัติงานของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยส่วนใหญ่ มีความจำเป็นที่ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ เพื่อจัดการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ การวิจัย การทดลอง ที่มีลักษณะการใช้งานที่มีความหลากหลาย ได้แก่ หลักสูตรสาขาวิชาชีววิทยา จุลชีววิทยา เทคโนโลยีชีวภาพ เคมี ฟิสิกส์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ซึ่งบุคลากรมีความเสี่ยงต่ออันตรายในการปฏิบัติงาน และอุบัติเหตุในห้องปฏิบัติการเป็นสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่ได้วางแผนไว้หรือไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น ดังนี้

1. ไฟไหม้ เนื่องจากการปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ บางครั้งจะต้องใช้ตะเกียงก๊าซด้วยการใช้ตะเกียงก๊าซนั้นหากเปลวไฟอยู่ใกล้กับสารที่ติดไฟง่ายหรือสารที่มีจุดวาบไฟต่ำโอกาสที่จะเกิดไฟก็ยิ่งมากขึ้นด้วย จึงต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังและไม่ให้สารที่ติดไฟง่ายอยู่ใกล้ไฟ

2. แก้วขาด เนื่องจากอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์จำพวกเครื่องแก้วซึ่งแตกได้ง่ายถ้าอุปกรณ์เหล่านี้แตกผู้ปฏิบัติงานอาจถูกแก้วบาดได้ ผู้ปฏิบัติงานจะต้อง ระมัดระวังไม่ให้อุปกรณ์เครื่องแก้วแตกหรือหัก หากพบควรรีบเก็บกวาดโดยเร็วเพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้น

3. สารเคมีถูกผิวหนัง สารเคมีทุกชนิดมีอันตรายมากน้อยแตกต่างกัน บางชนิดมีฤทธิ์กัดกร่อนต่อสิ่งของและเนื้อเยื่อเป็นอันตรายต่อผิวหนัง บางชนิดให้ไอรระเหยเป็นอันตรายต่อระบบหายใจ บางชนิดไวไฟเป็นพิษหรือระเบิดได้ บางชนิดสามารถซึมผ่านเข้าไปในผิวหนังทำให้เกิดอันตรายได้มากมายผู้ปฏิบัติงานจึงไม่ควรให้สารเคมีถูกผิวหนังหรือเสื้อผ้า ถ้าทราบว่าจะถูกสารเคมี ไม่ว่าจะชนิดใดก็ตามจะต้องรีบล้างบริเวณนั้น ด้วยน้ำมากๆ ทันที เพื่อไม่ให้สารเคมีมีโอกาสทำลายเซลล์ผิวหนังหรือซึมเข้าไปในผิวหนังได้

4. สารเคมีเข้าตา ขณะปฏิบัติงานหากก้มหรือมองใกล้เกินไปอาจทำให้ไอของสารเข้าตาหรือสารกระเด็นถูกตาได้

5. การสูดไอหรือก๊าซพิษ เมื่อสูดไอของสารเคมีหรือก๊าซพิษ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานหรือสารที่ใช้ในการทดลองก็ตามปกติจะมีอาการต่างๆ เกิดขึ้น เช่น วิงเวียน คลื่นไส้ หายใจขัด ปวดศีรษะ เป็นต้น ซึ่งแล้วแต่พิษของสารเคมีนั้นๆ หากไอนั้นกัดเนื้อเยื่อก็คจะทำให้ระคายต่อระบบหายใจด้วย

6. การกลืนกินสารเคมี เนื่องจากการปฏิบัติงานบางอย่างผู้ปฏิบัติงานใช้ปากดูด สารเคมีอาจพุ่งเข้าปากได้หากสารเคมีนั้นเป็นสารพิษก็ย่อมจะเกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงานควรใช้อุปกรณ์สำหรับช่วยในการดูดสารเคมี

อันตรายในห้องปฏิบัติการเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายตามมามากมาย บางครั้งเป็นความเสียหายร้ายแรงถึงเสียชีวิต และสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย นอกจากนี้แล้ว ยังมีความเสียหายที่มองไม่เห็นในที่นี้ ได้แก่ การสูญเสียเวลาในการทำงานเนื่องจากไม่สามารถทำงานได้ ต้องเสียเวลาฝึกหัดผู้อื่นให้ทำหน้าที่แทน เสียเวลาในการสืบสวนและวิเคราะห์สาเหตุ เสียค่าใช้จ่ายซ่อมแซมอาคารและเครื่องมือ อุปกรณ์ และอื่นๆ อีกมาก ดังนั้น อันตรายเกิดขึ้นได้เสมอ แต่ถ้ามีมาตรการความปลอดภัยที่บังคับใช้อย่างจริงจัง อันตรายจะมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมากและจะไม่ร้ายแรง แต่การเกิดอันตรายมักเกิดขึ้นเมื่อการเลือกและตัดสินใจทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งผิดพลาดไป หรือผู้ปฏิบัติงานขาดความเอาใจใส่ในงานที่ทำหรือละเลยเรื่องความปลอดภัยก่อนจะทำการใดๆ จึงจำเป็นต้องศึกษาหาข้อมูลของงานที่จะทำทั้งหมด เพื่อเตรียมความพร้อมและการป้องกันอันตรายและต้องทำงานด้วยความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจที่ศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยการทำงานของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ว่ามีสภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการอย่างไร และควรมีแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของการทำงานในห้องปฏิบัติการอย่างไร ซึ่งผลจากการวิจัย สามารถใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาระดับความปลอดภัยห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีให้ได้มาตรฐาน อันจะส่งผลให้บุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความปลอดภัยในการทำงานและมีขวัญกำลังใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นผลงานวิจัยเชิงสำรวจสภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ และเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของการทำงานในห้องปฏิบัติการของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการ และสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ จำนวน 80 คน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 วิเคราะห์ระดับแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน โดยรวม และรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย และด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย มีข้อคำถาม จำนวน 48 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ติดต่อประสานผู้บริหาร เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร โดยแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง จำนวน 80 ฉบับ และตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้ จำนวน 80 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจก

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยด้วยศึกษางานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

1. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการโดยภาพรวม

สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติงานโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเพียงด้านการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเท่านั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) นอกนั้น อีก 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ($\bar{X} = 3.18$) ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.15$) และด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย ($\bar{X} = 3.11$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการในภาพรวม

ความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความปลอดภัย
1. ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ	3.15	0.83	ปานกลาง
2. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย	3.18	0.80	ปานกลาง
3. ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย	3.76	0.76	มาก
4. ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย	3.11	0.91	ปานกลาง
รวม	3.30	0.73	ปานกลาง

2. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ

สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 1 ประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ หน่วยงานให้ความรู้เรื่องการติดเชื้อสารอันตรายสู่ร่างกาย ($\bar{X} = 2.91$) หน่วยงานจัดอบรมฝึกซ้อมดับเพลิงเบื้องต้นให้กับบุคลากร ($\bar{X} = 3.00$) หน่วยงานมีการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนให้บุคลากร ($\bar{X} = 3.01$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ

ความปลอดภัยด้านบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความปลอดภัย
1. หน่วยงานมีนโยบายด้านความปลอดภัยในการทำงานและสุขภาพ	3.41	0.76	มาก
2. หน่วยงานมีการตรวจติดตามด้านความปลอดภัย	3.22	0.81	ปานกลาง
3. หน่วยงานมีการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนให้บุคลากร	3.01	1.19	ปานกลาง
4. หน่วยงานจัดอบรมฝึกซ้อมดับเพลิงเบื้องต้นให้กับบุคลากร	3.00	1.03	ปานกลาง
5. หน่วยงานจัดอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการให้กับบุคลากร	3.05	0.97	ปานกลาง
6. หน่วยงานให้ความรู้เรื่องการติดเชื้อ/สารอันตรายสู่ร่างกาย	2.91	0.96	ปานกลาง
7. หน่วยงานมีคู่มือความปลอดภัย	3.12	1.08	ปานกลาง
8. หน่วยงานมีป้ายระบุวิธีการใช้ติดที่เครื่องมือปฏิบัติการ	3.32	1.12	ปานกลาง
9. หน่วยงานมีการตรวจสอบสุขภาพบุคลากรสม่ำเสมอ	3.30	1.22	ปานกลาง
รวม	3.15	0.83	ปานกลาง

3. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 5 ประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ หน่วยงานมีสถานที่กักเก็บขยะอันตรายให้ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 2.65$) หน่วยงานมีระเบียบการนำส่ง ทำลายเชื้อ ทั้งของมีคม ($\bar{X} = 2.78$) และหน่วยงานกำหนดจุดรับตัวอย่างที่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.85$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย

ความปลอดภัยด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความปลอดภัย
1. หน่วยงานมีโครงสร้างอาคารมั่นคงแข็งแรงพื้นเรียบไม่ลื่นแสดงเครื่องหมายพื้นต่างระดับ	3.48	0.94	มาก
2. ในห้องปฏิบัติการมีแสงสว่าง อุณหภูมิ การระบายอากาศเหมาะสม	3.56	0.84	มาก
3. ในห้องปฏิบัติการมีการจัดวางเครื่องมือ/การนั่งเหมาะสม	3.58	0.81	มาก
4. ในห้องปฏิบัติการมีอ่างล้างมือเพียงพอในพื้นที่ปฏิบัติงาน	3.79	0.86	มาก
5. ในห้องปฏิบัติการมีน้ำยาล้างมือ ผ้าเช็ดมือเพียงพอ	3.35	0.94	ปานกลาง
6. หน่วยงานมีฝักบัว/ที่ล้างตา ในรัศมี 30 เมตร	2.95	1.08	ปานกลาง
7. หน่วยงานแยกพื้นที่ และขีด จำกัดพื้นที่สะอาด และพื้นที่อันตราย	2.88	1.06	ปานกลาง
8. หน่วยงานแยกตู้เย็นจัดเก็บตัวอย่าง/สารเคมี/อาหาร	3.54	1.04	มาก
9. ในห้องปฏิบัติการมีป้ายห้ามกิน ดื่ม เสริมสวย	3.30	1.06	ปานกลาง
10. หน่วยงานมีภาชนะจัดเก็บของมีคมอย่างถูกต้องปลอดภัย	3.20	1.08	ปานกลาง
11. หน่วยงานมีระเบียบการนำส่ง ทำลายเชื้อ ทั้งของมีคม	2.78	1.13	ปานกลาง
12. หน่วยงานกำหนดจุดรับตัวอย่างชัดเจน	2.85	1.14	ปานกลาง
13. หน่วยงานมีการแยกประเภทขยะมูลฝอย/ของเสียอันตราย และขยะติดเชื้อ	2.96	1.12	ปานกลาง
14. หน่วยงานมีสถานที่กักเก็บขยะอันตรายให้ได้มาตรฐาน	2.65	1.13	ปานกลาง
15. หน่วยงานมีการตรวจสอบประสิทธิภาพเครื่องนี้ดูดปลอดภัย	3.11	1.10	ปานกลาง
16. หน่วยงานมีอุปกรณ์ดับเพลิงและระบบสัญญาณเตือนภัย	3.19	1.06	ปานกลาง
17. หน่วยงานมีป้ายบอกทางหนีไฟ ทางออกฉุกเฉิน	3.04	1.03	ปานกลาง
18. หน่วยงานมีเครื่องสำรองไฟสำหรับเครื่องมือหลัก/สำคัญ	3.18	1.06	ปานกลาง
19. หน่วยงานมีพัดลมดูดอากาศในห้องเก็บสารเคมีห้องเรียน/ห้องวิจัย	3.11	1.15	ปานกลาง
รวม	3.18	0.80	ปานกลาง

4. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียง 1 ประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านฉีดวัคซีน HBV หรือวัคซีนอื่น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 3.06$) หน่วยงานมีน้ำยาฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพใช้เมื่อเสร็จงานเกี่ยวกับเชื้อ ($\bar{X} = 3.48$) ท่านสวมหน้ากากป้องกันสารเคมี ($\bar{X} = 3.49$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย

ความปลอดภัย ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความปลอดภัย
1. สวมเสื้อกาวน์เมื่อตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง	3.99	1.09	มาก
2. ถอดเสื้อกาวน์เมื่อออกจากห้องปฏิบัติการ	3.98	1.08	มาก
3. ทำความสะอาดเสื้อกาวน์อย่างถูกวิธีก่อนนำกลับมาใช้ซ้ำ	3.80	1.07	มาก
4. ฉีดวัคซีน HBV หรือวัคซีนอื่น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน	3.06	1.27	ปานกลาง
5. สวมหน้ากากป้องกันสารเคมี	3.49	1.15	มาก
6. ใส่ถุงมือป้องกันสารเคมี	3.78	1.10	มาก
7. ไม่รับประทานอาหารในห้องปฏิบัติการ	4.04	1.20	มาก
8. ถอดถุงมือจับโทรศัพท์/เปิด-ปิดประตู/ใช้ key board/ออกจากห้องปฏิบัติการ	3.95	0.94	มาก
9. ทำความสะอาดบริเวณปฏิบัติงานทุกครั้งเมื่อเสร็จงาน	4.05	0.88	มาก
10 หน่วยงานมีน้ำยาฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพใช้เมื่อเสร็จงานเกี่ยวกับเชื้อ	3.48	1.11	มาก
รวม	3.76	0.77	มาก

5. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีชุดทำความสะอาดสำหรับการหกเลอะ (Spill Kit) ($\bar{X} = 2.64$) หน่วยงานมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงของความปลอดภัยอย่างน้อยปีละครั้ง ($\bar{X} = 2.82$) หน่วยงานมีแบบฟอร์มและการบันทึกอุบัติเหตุ ($\bar{X} = 3.49$) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย

ความปลอดภัย ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความปลอดภัย
1. ในห้องปฏิบัติการมีป้ายสัญลักษณ์ติดบนเครื่องมือหรือบริเวณที่ต้องการชี้แจง biohazard/สารเคมีอันตรายและสารกัมมันตรังสี	3.26	0.96	ปานกลาง
2. ในห้องปฏิบัติการมีภาชนะทิ้งของมีคม ติดเชื้อ ไม่รั่วซึม มีป้ายbiohazard	2.86	1.16	ปานกลาง
3. ท่านใช้น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพเช็ดโต๊ะเมื่อเสร็จงานเกี่ยวกับเชื้อ	3.55	1.05	ปานกลาง
4. หน่วยงานมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีเกิดอุบัติเหตุ	3.18	1.04	ปานกลาง
5. หน่วยงานมีแบบฟอร์มและการบันทึกอุบัติเหตุ	2.85	1.18	ปานกลาง
6. ท่านมีชุดทำความสะอาดสำหรับการหกเลอะ (Spill Kit)	2.64	1.26	ปานกลาง
7. หน่วยงานมีตู้เก็บสารเคมีแยกประเภท	3.08	1.21	ปานกลาง
8. ในห้องปฏิบัติการมีภาชนะทิ้งแยกเครื่องแก้วแตก	2.96	1.26	ปานกลาง
9. หน่วยงานมีหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อบุคคล/หน่วยงานเพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	2.95	1.26	ปานกลาง
10. หน่วยงานมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงของความปลอดภัยอย่างน้อยปีละครั้ง	2.82	1.16	ปานกลาง
รวม	3.11	0.91	ปานกลาง

สรุปผลวิจัย

1. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ 2) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย 3) ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย 4) ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีอยู่ด้านเดียวที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนให้ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.76$) นอกนั้น อีก 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ($\bar{X} = 3.18$) ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.15$) และด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย ($\bar{X} = 3.11$)

2. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 1 ประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ หน่วยงานให้ความรู้เรื่องการติดเชื้อสารอันตรายสู่ร่างกาย ($\bar{X} = 2.91$) หน่วยงานจัดอบรมฝึกซ้อมดับเพลิงเบื้องต้นให้กับบุคลากร ($\bar{X} = 3.00$) หน่วยงานมีการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนให้บุคลากร ($\bar{X} = 3.01$)

3. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 5 ประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ หน่วยงานมีสถานที่กำจัดเก็บขยะอันตรายให้ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 2.65$) หน่วยงานมีระเบียบการนำส่ง ทำลายเชื้อ ทั้งของมีคม ($\bar{X} = 2.78$) และหน่วยงานกำหนดจุดรับตัวอย่างที่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.85$)

4. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียง 1 ประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ฉีดวัคซีน HBV หรือวัคซีนอื่น (ถ้ามี) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 3.06$) หน่วยงานมีป้ายฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพติดโต๊ะเมื่อเสร็จงานเกี่ยวกับเชื้อ ($\bar{X} = 3.48$) สวมหน้ากากป้องกันสารเคมี ($\bar{X} = 3.49$)

5. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ มีชุดทำความสะอาดสำหรับการหกเลอะ (Spill Kit) ($\bar{X} = 2.64$) หน่วยงานมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงของความปลอดภัยอย่างน้อยปีละครั้ง ($\bar{X} = 2.82$) หน่วยงานมีแบบฟอร์มและการบันทึกอุบัติเหตุ ($\bar{X} = 3.49$)

อภิปรายผล

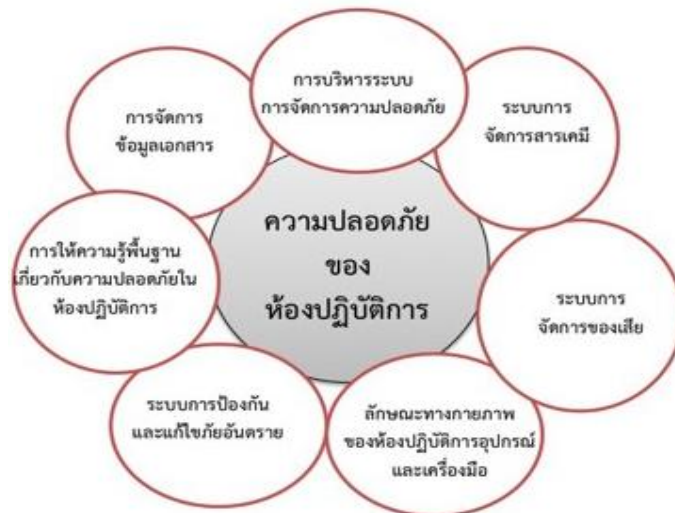
1. สภาพความปลอดภัยในการทำงานในห้องปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 1 ประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ หน่วยงานให้ความรู้เรื่องการติดเชื้อ/สารอันตรายสู่ร่างกาย, หน่วยงานจัดอบรมฝึกซ้อมดับเพลิงเบื้องต้นให้กับบุคลากร และหน่วยงานมีการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนให้บุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเพ็ญ กำนารายณ์ กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการเป็นสิ่งสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรในห้องปฏิบัติการ สิ่งแวดล้อม และชุมชนได้ การสำรวจปัจจัยอันตรายและวิเคราะห์ความเสี่ยงในห้องปฏิบัติการ ทั้งด้านกายภาพ สารเคมี สารชีวภาพ อุปกรณ์ป้องกันตนเองส่วนบุคคล ระบบรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมทั้งระบบการจัดการของเสียจากห้องปฏิบัติการ และด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับห้องปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการทางอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่เรียกว่าวิธีการ checklist โดยทำการสำรวจในห้องปฏิบัติการสำหรับจัดการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ของหน่วยงาน และพบว่าระดับความปลอดภัยที่ได้

มาตรฐานน้อยที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยของบุคลากรในห้องปฏิบัติการ การจัดการระบบการกำจัดของเสียจากห้องปฏิบัติการ และการบริหารระบบจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ซึ่งจัดเป็นลำดับความเสี่ยงของห้องปฏิบัติการสำหรับการเรียนการสอนของสถานศึกษาศาสตร์คลินิกที่ควรหามาตรการในการป้องกันและหาแนวทางการปฏิบัติ เพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลากรของห้องปฏิบัติการต้องสัมผัสสารเคมีอันตรายหลากหลายชนิดทั้งสารเคมีที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง สารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สารก่อมะเร็ง รวมทั้งสารชีวภาพต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงานได้

2. สภาพความปลอดภัย ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 5 ประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ หน่วยงานมีสถานที่กำจัดเก็บขยะอันตรายให้ได้มาตรฐาน, หน่วยงานมีระเบียบการนำส่ง ทำลายเชื้อ ทั้งของมีคม และหน่วยงานกำหนดจุดรับตัวอย่างที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรพรรณ ภูษภักดีภพ (2545) กล่าวว่า สถานที่กำจัดเก็บขยะอันตรายให้ได้มาตรฐาน ควรเป็นห้องซึ่งอยู่ในตัวอาคารชั้นเดียว แยกจากอาคารอื่น คุณลักษณะของห้องปฏิบัติการ วัสดุก่อสร้างผนังเพดาน พื้นและพื้นผิวโต๊ะจะต้องเลือกให้เหมาะกับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของวัสดุที่จะนำมาใช้ห้องเก็บสารเคมี ควรแยกจากห้องปฏิบัติการ กรณีจำเป็นต้องเก็บสารเคมีหลายๆ ประเภทในปริมาณมากๆ ควรออกแบบโดยเฉพาะอาคารเก็บสารเคมีที่ยังไม่ได้ใช้และใช้แล้ว และจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรงของอาคารแล้ว จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และการป้องกันการปนเปื้อนของสารพิษซึ่งจะมีผลต่อ ผู้ปฏิบัติงาน อาจารย์ และนักศึกษาได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชนด้วย

3. สภาพความปลอดภัย ด้านการปฏิบัติตนปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียง 1 ประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านฉีดวัคซีน HBV หรือวัคซีนอื่น (ถ้ามี) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน, หน่วยงานมีป้ายฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพเมื่อเสร็จงานเกี่ยวกับเชื้อ และท่านสวมหน้ากากป้องกันสารเคมี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และการปฏิบัติตนปลอดภัย จะต้องมียุทธวิธีป้องกัน และการให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อะเคือ อุนทเลทกะ และคณะ (2557) เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อจากเลือดและสารคัดหลั่งขณะปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน เครือข่ายบริการสุขภาพที่ 1 กล่าวว่า การป้องกันการติดเชื้อ มีดังนี้ 1) การแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ จะต้องใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล 2) การทำความสะอาดมือเพื่อป้องกันเชื้อไวรัสตับอักเสบ บี และซี 3) การป้องกันอุบัติเหตุจากการติดเชื้อจากของมีคมการบาดเจ็บ โดยทุกข้อที่กล่าวมา หน่วยงานจะต้องให้ความรู้พื้นฐานกับผู้ปฏิบัติงานว่าหนทางไหนที่เชื้อเข้าสู่ร่างกาย โดยการตรวจสุขภาพประจำปี การฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้กับผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการอบรมการป้องกันการติดเชื้อขณะปฏิบัติงาน ด้วยการบรรยาย สาธิต และการฝึกปฏิบัติใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล

4. สภาพความปลอดภัย ด้านการปฏิบัติงานปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยจากต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ มีชุดทำความสะอาด (Spill Kit) ($\bar{X}$ 2.64) หน่วยงานมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงของความปลอดภัยอย่างน้อยปีละครั้ง ($\bar{X}$ 2.82) หน่วยงานมีแบบฟอร์มและการบันทึกอุบัติเหตุ ($\bar{X}$ 3.49) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ เสนอไว้ว่า ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยของห้องปฏิบัติการ “ความปลอดภัย” คือ เป้าหมายหลักของการที่จะทำให้ทุกห้องปฏิบัติการมีความปลอดภัย จำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีโครงสร้างการบริหารจัดการและ ผู้รับผิดชอบงานด้านต่างๆ ที่ชัดเจน มีนโยบายเป็นเครื่องกำหนดทิศทางการทำงาน การดำเนินการต่างๆ เหล่านี้ ต้องใช้ความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน จึงควรมีการแบ่งงานออกเป็นกลุ่มตามลักษณะของงานและความรู้ที่ใช้ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้คล่องและง่ายต่อการกำกับดูแลติดตามตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขได้ทันกาล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการป้องกันและลดความเสี่ยง ระบบบริหารจัดการความปลอดภัย มีองค์ประกอบ 7 ด้านซึ่งมีความเชื่อมโยงกัน ดังรูปที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบหลักของห้องปฏิบัติการปลอดภัย

จากผลการวิจัยสรุปข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ ได้ดังต่อไปนี้

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย เพื่อกำหนดนโยบาย โครงสร้างการบริหารจัดการ แผนงานด้านความปลอดภัย
2. การจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ
3. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย
4. การตรวจสอบสภาพให้กับผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารเคมี
5. การสร้างอาคารเก็บขยะอันตราย แยกจากอาคารอื่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์วิราพร พงศ์อาจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ ที่ได้ให้คำแนะนำ แนวคิด มุมมองและข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ที่ได้ให้คำปรึกษา และให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัยครั้งนี้ ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดูตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และสามที่ให้กำลังใจ อีกทั้งขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ สำนักงานคนบติฯ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จิตรพรรณ ภูษาภักติภพ. (2542). การศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกรที่มีการใช้สารเคมีจำกัดศัตรูพืชในจังหวัดชลบุรีและจันทบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรเพ็ญ กำนารายณ์. (2558). ผลการสำรวจชี้บ่งอันตรายและวิเคราะห์ความเสี่ยงในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์การแพทย์. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ปทุมธานี.
- ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย. (2555). แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร
- อะเคื้อ อุนเหลก และคณะ. (2557). รายงานผลการดำเนินงานโครงการป้องกันติดเชื้อจากเลือดและสารคัดหลั่งขณะปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน เครือข่ายบริการสุขภาพที่ 1. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

**การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองตันเปา โดยกระบวนการ Focus group”
DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES ON "GOOD CITIZENS IN PRIMARY
SCHOOL LIFE IN TON PAO MUNICIPALITY BY FOCUS GROUP PROCESS"**

ประพันธ์ นัยเนตรสุวรรณ

สำนักงานเทศบาลตำบลเมืองตันเปา เชียงใหม่

*corresponding author e-mail: nansankumphaeng@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้และหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองตันเปา และ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองตันเปา ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองตันเปาจำนวน 30 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตัวเอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ t – test (Distribution) ผลการวิจัยพบว่า 1.ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ค่า E1/E2 เท่ากับ 84.78 / 84.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้โดยใช้เกณฑ์ 80/80 2.คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย กระบวนการกลุ่ม ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

Abstract

This study aims to develop a set of learning activities. And find the efficiency of the activity series on "Good citizens in democratic way of life for primary students in Tampon Municipality. Comparison of learning achievement between pre and post-learning activities using learning activities. Good citizenship in democratic way of life for primary students in Ton Pao Municipality. The study population was 30 students in Tambon municipality. There were 20 post-test and post-test tests conducted by the researcher. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test. 1.A set of learning activities were constructed with the E1 / E2 efficiency of 84.78/ 84.28, which was higher than the standard set by the 80/80 criterion. At the .01 level of significance.

Keywords : good citizens in primary, focus group, learning activities

บทนำ

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยปรากฏไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นและจากการสอบถามและสำรวจครูในเขตเทศบาลเมืองตันเปาพบว่าการจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเน้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือเน้นการเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนเพราะเนื่องจากว่าเวลาเรียนไม่พอที่จะส่งเสริมการเป็นพลเมืองดีและไม่มีครูทางด้านสังคมศึกษาที่จะให้คำแนะนำ จึงทำให้ไม่มีความรู้และความเข้าใจในประชาธิปไตยหรือความรู้ความเข้าใจที่เป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเด่นของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระและเป็นนวัตกรรมการสอนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมช่วยสร้างความสนใจ รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียน และสร้างความมั่นใจให้แก่ครูเพราะชุดกิจกรรมมีการจัดระบบการใช้สื่อ ผลิตสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งมีข้อเสนอแนะ การใช้สำหรับครู ทำให้ครูมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะสร้างชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ความรู้ความเข้าใจและการเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาอันจะเป็นการปลูกฝังเพื่อให้เป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยในอนาคต

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group” ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา ก่อน และหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นเชิงปริมาณ

เชิงปริมาณ คือ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนในเขตเทศบาล จำนวน 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำนวน 1 ฉบับ มี 20 ข้อ

เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย

- 1.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2 สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมายของ “พลเมืองดี” ในวิถีชีวิตประชาธิปไตย
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักการทางประชาธิปไตย
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิต ประชาธิปไตย
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก

- 1.3 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (IOC) และประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมซึ่งพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง
- 1.4 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปทดสอบกับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) จำนวน 9 คน เพื่อหาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมโดยสังเกตพฤติกรรมการเรียน ชักถามปัญหาต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 1.5 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง
- 1.6 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียน

- 2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษา แนวทางการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียน
- 2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย
- 2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย เป็นข้อทดสอบ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหา และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน
- 2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความ สอดคล้องระหว่าง แบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 2.5 การหาค่าความตรงของเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ของแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้
- 2.6 จัดพิมพ์ข้อสอบที่ผ่านการตรวจสอบหาคุณภาพแล้วเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า ต่อไป
- 2.7 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปทดลองใช้ ดังนี้
 - 2.7.1 ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ
 - 2.7.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 6 เล่มตามกิจกรรมการเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา เพื่อนำผลมาหาประสิทธิภาพ
 - 2.7.3 ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นชุด เดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อนำคะแนนไปหาประสิทธิภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การทดลองใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง แบบ (One – Group Pretest – Posttest Design) ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้
ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิต ประชาธิปไตยสำหรับ
3. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดการเรียนด้วยชุด กิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อดูพัฒนาการของนักเรียน
- 3.1 แจกแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการอบรมนักเรียน
- 3.2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน

ผลการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group ” ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1 .พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้และหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group ” ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group ” กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30คน

กลุ่มทดลอง	E_1/E_2
กลุ่มตัวอย่าง	84.78 / 84.28

จากตารางที่ 1 พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group ” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.78 / 84.28 ซึ่งทั้ง E_1/E_2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา โดยกระบวนการ Focus group ”

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	D	D^2	t
ก่อนเรียน	30	3.47	0.97	149	798	-21.29*
หลังเรียน	30	8.54	0.92			

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการสอนด้วยชุดกิจกรรม สูงกว่าก่อนที่ได้รับการสอน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ ช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย

อภิปรายผล

1. จากการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา มีประสิทธิภาพ 84.78 /84.28 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80 / 80 ที่เป็นเช่นนี้ เรื่องมาจาก การพัฒนา ชุดกิจกรรม ได้ดำเนินการตามหลักการสร้างชุดการเรียนรู้อย่างมีระบบโดยมีการวิเคราะห์เนื้อหา และกิจกรรม กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน อีกครั้งผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทั้งในด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา เพื่อหาข้อบกพร่อง ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง และนอกจากนี้ได้หาประสิทธิภาพของก่อนนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สิริพร ทิพย์สิงห์ (2545 หน้า 75) ที่กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้ ทำให้ครุ่นใจ ว่า ชุดการเรียนรู้การสอนนั้นมีประสิทธิภาพ ในการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง โดยการหาประสิทธิภาพทุกขั้นตอนตามลำดับจะทำให้ชุดการเรียนรู้มีคุณภาพจึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้เรียนรู้จากชุดกิจกรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ ช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ กินวงศ์ (2542) ที่กล่าวว่าชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่ทับซ้อนเขาความสนใจของผู้เรียนให้สนใจเรียนดีขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนช่วยให้ผู้สอนมั่นใจในการสอนช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดอย่างเดียวกัน ช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจเร็วขึ้นและช่วยเปลี่ยนเจตคติ ในการเรียนได้ ชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้มีการวางแผนและดำเนินการทำอย่างมีขั้นตอนรวมทั้งมีการประเมินประสิทธิภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และการประเมินผลอย่างเป็นขั้นตอนได้เรียนรู้ว่าเป็นระบบ และนอกจากนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะ บัวลา (2540) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองกับการสอนตามคู่มือครูพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

สรุปผลการวิจัย

1.ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา มี ชุดกิจกรรมทั้งหมด 5 กิจกรรมและชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพค่า E1/E2 เท่ากับ 84.78 / 84.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้โดยใช้เกณฑ์ 80/80

2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทางโรงเรียนบ้านสันมะฮักฟ้าที่อนุเคราะห์สถานที่และนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลองในโรงเรียน และขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิจัยที่ให้คำปรึกษาและแนะนำกระบวนการต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

จักรพงษ์ บุญตันจิน. (2553) . การพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนม่งฟอร์ตวิทยาลัย ที่ได้รับการสอนจากรายวิชาวิทยาศาสตร์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องตะโกนา : วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ฉวีวรรณ กินวงศ์. (2542). หลักการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

ปราณี หีบแก้ว. (2552) . การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปริศนา พลหาญ. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะหลักเกณฑ์ทางภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

รัตนะ บัวลา . (2540) . การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการสอนตามคู่มือของครู . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ศิริพร ทิพย์สิงห์ .(2545) . การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนเรื่อง “ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม” โดยใช้ประโยชน์จากแหล่ง
ประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ บริเวณชุมชนวัดประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมนึก ภัททิยธนี . (2541). การวัดผลการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กทม.สินธุ์ : ประสานการพิมพ์
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Educational*. New York :Mc Graw– Hill. Book Company Inc.
- Karyn, W.H., & Ingird G. (2004). *Creating Effective Learning Environment*. NY : Delmar learning, a division of
Thomson learning.
- Shantz, E.J.S. (1973). *A Student of Attitude Tward Citizenship as Reported by Suburban High School
Students,* Dissertation Abstracts International,(No 35 : October, 1973), p 1499.

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์
ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้
เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
EFFECTS OF ORGANIZING LEARNING ACTIVITIES USING REALISTIC
MATHEMATICS EDUCATION APPROACH ON MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING AND
REASONING ABILITIES OF TENTH GRADE STUDENTS

ทนงเกียรติ พลไชยา

โรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัย เลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

*corresponding author e-mail: tanongkiat_p@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ 3) ศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัย เลย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 เป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 24 คน และกลุ่มควบคุม 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถในการให้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ดีขึ้น

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องชีวิตจริง ความสามารถในการแก้ปัญหา
ความสามารถในการให้เหตุผล

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare mathematical problem solving and reasoning ability of students learning by using an organizing learning activities using realistic mathematics education approach between, before and after learning., 2) to compare mathematical problem solving and reasoning ability of students between experimental group and control group., and 3) to study the mathematical problem solving and reasoning abilities of students learning by using an organizing learning activities using realistic mathematics education approach. The results of the study revealed that: 1) the mathematical problem solving and reasoning ability of students after learning by using the organizing learning activities using realistic mathematics education approach were higher than those before the experiment at a .05 level of significance., 2) the mathematical problem solving and reasoning ability of students in the

experimental group were higher than those of the students in the control group at a .05 level of significance., and 3) the mathematical problem solving and reasoning abilities of students learning by using an organizing learning activities using realistic mathematics education approach were developed in positive direction

Keywords : realistic mathematics education / problem solving / reasoning

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุผล กระบวนการคิด และการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์จึงเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างมาก มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือที่แสดงออกทางความคิด มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและเป็นระบบ เป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างให้เป็นคนมีเหตุผลตลอดจนมีทักษะการแก้ปัญหา ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้นคณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนศาสตร์อื่นๆ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ทำให้โลกมีการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมากมาในทุกวันนี้นี้ และส่งเสริมให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สสวท., 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของอัมพร ม้าคอง (2558) ที่ว่าคณิตศาสตร์มีความสำคัญทั้งในแง่ของการใช้งานในชีวิตจริง และการพัฒนาการศึกษาให้กับคนในสังคม จึงมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในทุกยุคทุกสมัยอย่างต่อเนื่อง และในปัจจุบัน คณิตศาสตร์ยังมีความสำคัญมากขึ้นในมุมมองการเป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาความคิด ความเป็นเหตุเป็นผล และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิต แม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่มีความสำคัญมากก็ตาม แต่การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนจำนวนไม่น้อยยังด้อยความสามารถเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การแสดงหรืออ้างเหตุผล การสื่อสารหรือการนำเสนอแนวคิดทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาคณิตศาสตร์กับสถานการณ์ต่างๆ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปัญหาเหล่านี้ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้คณิตศาสตร์ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันและในการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สสวท., 2555) เห็นได้จากผลการประเมิน เช่น การประเมินผลนักเรียนนานาชาติ หรือ PISA ประเมินนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งการประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ มีจุดเน้นที่การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในปัญหาแปลกใหม่ที่อยู่ในบริบทของโลกในชีวิตจริง ผลการประเมินยังพบอีกว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ในปี 2009 ปี 2012 และปี 2015 คิดเป็น 419 คะแนน 427 คะแนน และ 415 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่ 500 คะแนนของ OECD ทั้งสามครั้ง (โครงการ PISA ประเทศไทย สสวท., 2557) อีกทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (ONET) พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 ปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558 มีคะแนนเฉลี่ย 22.73 คะแนน 20.48 คะแนน และ 21.74 คะแนน ตามลำดับจากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ได้มีค่าต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2556 - 2558) และจากรายงานการประเมินผลการเรียนรู้จาก PISA พบว่า ถ้าจำแนกตามแขนงวิชา ได้แก่ ฟิสิกส์ คณิต ฟังค์ชัน เรขาคณิต จำนวน ความน่าจะเป็นและสถิติ ผลการประเมินชี้ว่าฟิสิกส์เป็นเรื่องที่ยากที่สุดสำหรับนักเรียนอายุ 15 ปีในทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่านักเรียนไทยมีความอ่อนด้อยในด้านฟิสิกส์มากที่สุดเมื่อเทียบกับแขนงวิชาอื่นๆ (สสวท., 2555) จากผลการวิจัยและผลการประเมินที่กล่าวมาบ่งบอก ถึงการขาดคุณภาพของนักเรียนไทยและการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ของประเทศ

การประยุกต์คณิตศาสตร์ไปสู่สถานการณ์ในชีวิตจริงสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ที่มีจุดเน้นที่การประยุกต์ ใช้ความรู้และทักษะในปัญหาแปลกใหม่ที่อยู่ในบริบทของโลกในชีวิตจริง ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันควรที่จะต้องปรับเปลี่ยนจากการเน้นท่องจำข้อมูลพื้นฐานมาเป็นการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างเพียงพอที่จะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ยุทธพงศ์ ทิพย์ชาติ, 2558) สอดคล้องกับแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการให้นักเรียนได้คิดค้นคณิตศาสตร์ภายใต้การแนะนำของครู โดยนำปัญหาหรือสถานการณ์ในโลกจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เช่นเดียวกับกระบวนการที่นักคณิตศาสตร์ได้คิดค้นคณิตศาสตร์ขึ้นมา ให้นักเรียนพัฒนาและใช้โมเดลแบบไม่เป็นทางการที่สร้างขึ้นเองในการแก้ปัญหาความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เป็นแบบแผนพัฒนาขึ้นจากความรู้แบบไม่เป็นทางการของนักเรียนผ่านการแนะนำของครูและการ

อภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น (Doorman and others, 2007) จากความสำคัญ หลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และ ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เซตและการให้เหตุผล เพื่อใช้เป็น แนวทางในการประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ
5. เพื่อศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จังหวัดเลย ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีการจัดห้องเรียนแบบละความสามารถ ผู้วิจัยเลือกนักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน เพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงสำหรับกลุ่มทดลอง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม เรื่อง เซตและการให้เหตุผล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 18 แผน ใช้เวลาสอน 18 คาบเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ทั้งฉบับก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย ฉบับละ 4 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมด้านภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย พบว่า มีค่าความเที่ยง ความยาก อำนาจจำแนก ดังนี้

2.1 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ฉบับก่อนเรียน มีค่าความเที่ยงเป็น 0.84 ค่าความยากเป็น 0.56 – 0.67 และค่าอำนาจจำแนกเป็น 0.43 – 0.77

2.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ฉบับหลังเรียน มีค่าความเที่ยงเป็น 0.86 ค่าความยากเป็น 0.47 – 0.54 และค่าอำนาจจำแนกเป็น 0.48 – 0.68

2.3 แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ฉบับก่อนเรียน มีค่าความเที่ยงเป็น 0.75 ค่าความยากเป็น 0.58 – 0.66 และค่าอำนาจจำแนกเป็น 0.41 – 0.60

2.4 แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ฉบับหลังเรียน มีค่าความเที่ยงเป็น 0.79 ค่าความยากเป็น 0.57 – 0.67 และค่าอำนาจจำแนกเป็น 0.52 – 0.65

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตทำการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เลย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. คัดเลือกห้องเรียนผู้วิจัยคัดเลือกห้องเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียนด้วยวิธีการ ดังนี้

2.1 นำคะแนนการสอบเข้าเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนทุกห้องมาหาค่าเฉลี่ยแล้วพิจารณาเลือกห้องเรียนที่นักเรียนมีคะแนนสอบเข้าเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ใกล้เคียงกันจำนวน 2 ห้องเรียนพบว่าห้องที่มีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน 2 ห้องคือห้อง 4/5 มีคะแนนเฉลี่ย 32.09 คะแนนและห้อง 4/6 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 30.91 คะแนน

2.2 ทดสอบความแปรปรวนโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) พบว่า ความแปรปรวนไม่แตกต่างกันจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ก่อนการทดลองด้วยการทดสอบที (t-test) ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกันนั้นคือนักเรียนทั้งสองห้องมีผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

2.3 สุ่มห้องทดลอง 1 ห้องและห้องควบคุม 1 ห้องด้วยวิธีการจับสลากปรากฏว่าสุ่มได้นักเรียนห้อง 4/5 เป็นกลุ่มทดลองห้อง 4/6 เป็นกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำผลจากการทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ มาตรวจให้คะแนนและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และวิเคราะห์ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์โดยใช้คะแนนสอบจากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลฉบับก่อนเรียน และหลังเรียนของทั้ง 2 ฉบับ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ดังนี้

1.1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (t-test dependent)

1.2 เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (t-test dependent)

1.3 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ (t-test independent)

1.4 เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ (t-test independent)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 วิเคราะห์พัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของ นักเรียนกลุ่มทดลอง โดยศึกษาจากร่องรอยการทำงานของนักเรียนจากใบกิจกรรม และการตอบ คำถามในชั้นเรียน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบขณะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อประกอบการอธิบายผลที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 วิเคราะห์พัฒนาการของความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยศึกษาจากร่องรอยการทำงานของนักเรียนจากใบกิจกรรม และการตอบคำถามในชั้นเรียน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบขณะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อประกอบการอธิบายผลที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจบริบทปัญหา เป็นขั้นตอนของการให้สถานการณ์หรือบริบทปัญหาที่อยู่ในชีวิตจริง จากนั้นให้นักเรียนทำความเข้าใจบริบทปัญหานั้น

ขั้นที่ 2 การแสดงวิธีการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนของการให้นักเรียนสร้างแบบจำลองที่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือบริบทที่กำหนดให้ โดยให้ นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม และให้คำแนะนำนักเรียนตามความจำเป็น

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบหรืออภิปรายคำตอบ เป็นขั้นตอนของการนำเสนอและเปรียบเทียบแบบจำลองกับนักเรียนคนอื่นๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบของการทำงานร่วมกัน การอภิปราย และการสะท้อนความคิด เพื่อหาวิธีการ แก้ปัญหาที่เหมาะสมจากวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และให้นักเรียนเกิดความเข้าใจโมทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในรูปแบบที่เป็นทางการมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การสรุป เป็นขั้นตอนของการให้นักเรียนสรุปผลและ สะท้อนสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

ความสามารถในการ
แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ความสามารถในการให้
เหตุผลทางคณิตศาสตร์

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

รายการ	n	$\bar{X}$	s	t
ก่อนเรียน	24	9.79	1.99	-9.83*
หลังเรียน	24	18.29	3.73	

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 9.79 และ 18.29 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 32 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.99 และ 3.73 ตามลำดับ จากการทดสอบค่าที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และการทดสอบค่าที่ (t-test) เพื่อทดสอบคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

รายการ	n	$\bar{X}$	s	t
ก่อนเรียน	24	6.75	1.98	-20.75*
หลังเรียน	24	14.41	1.38	

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 6.75 และ 14.41 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.98 และ 1.38 ตามลำดับ จากการทดสอบค่าที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และการทดสอบค่าที่ (t-test) เพื่อทดสอบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

รายการ	n	$\bar{X}$	s	t
กลุ่มทดลอง	24	18.29	3.73	5.32*
กลุ่มควบคุม	24	13.95	1.39	

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 18.29 และ 13.95 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 32 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.73 และ 1.39 ตามลำดับ จากการทดสอบค่าที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และการทดสอบค่าที่ (t-test) เพื่อทดสอบคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

รายการ	n	$\bar{X}$	s	t
กลุ่มทดลอง	24	14.41	1.38	6.25*
กลุ่มควบคุม	24	11.16	2.14	

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 14.41 และ 11.16 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.38 และ 2.14 ตามลำดับ จากการทดสอบค่าที่

พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ดีขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประเด็นการอภิปราย 4 ประเด็นตามสมมติฐาน ดังนี้

1. จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความเหมาะสมในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dickinson & others (2010) ที่ได้ศึกษาผลของการนำแนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงมาใช้ในการสอนคณิตศาสตร์แก่นักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การนำแนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนและพัฒนาความรู้ในเนื้อหาวิชาให้แก่ นักเรียนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ ฉิมมาลี (2550) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์โดยใช้คำถามระดับสูงประกอบแนวทางการพัฒนาความคิดทางคณิตศาสตร์ของพรายวิไลกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้คำถามระดับสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด ร้อยละ 50

2. จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความเหมาะสมในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fauzan, Slettenhaar, and Plomp (2002) ที่พบว่า การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงส่งผลในเชิงบวกกับกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในเชิงบวก และเป็นวิธีการที่มีศักยภาพสำหรับการเรียนการสอนและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการให้เหตุผลและความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับการวิจัยของ ัญญพิมล จันทรนุ้ม (2558) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงร่วมกับการพัฒนาความคิดของเด็กที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงร่วมกับการพัฒนาความคิดของเด็กมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความเหมาะสมในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงเป็นการเน้นให้นักเรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากการทำกิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอนเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับสุนิสา สุมิตรณะ (2555) ที่ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรู้คณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีการรู้คณิตศาสตร์ด้านสมรรถนะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์กลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความเหมาะสมในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญพิมล จันทรนุ้ม (2558) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ร่วมกับการพัฒนาความคิดของเด็กที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนว การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงร่วมกับการพัฒนาความคิดของเด็กมีความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงร่วมกับการพัฒนาความคิด ของเด็กมีพัฒนาการของความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น

5. จากการศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผล ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีพัฒนาการของ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ดีขึ้น อาจเป็นเพราะว่า การ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจบริบทปัญหา เป็นขั้นตอนของการให้สถานการณ์หรือบริบทปัญหาที่อยู่ในชีวิตจริง จากนั้นให้นักเรียนทำความเข้าใจบริบทปัญหานั้น ขั้นที่ 2 การแสดงวิธีการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนของการให้นักเรียนสร้าง แบบจำลองที่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือบริบทที่กำหนดให้ โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มและให้ คำแนะนำนักเรียนตามความจำเป็น ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบหรืออภิปรายคำตอบ เป็นขั้นตอนของการนำเสนอและ เปรียบเทียบแบบจำลองกับนักเรียนคนอื่นๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบของการทำงานร่วมกัน การอภิปราย และการ สะท้อนความคิด เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมจากวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในรูปแบบที่เป็นทางการมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 4 การสรุป เป็นขั้นตอนของการให้นักเรียนสรุปผลและ สะท้อนสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วเป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ดีขึ้น สอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีเหตุ มีผลและรู้จักการให้เหตุผล คือ ควรให้ผู้เรียนได้พบกับโจทย์หรือปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ และเป็นปัญหาที่ไม่ยากเกิน ความสามารถของผู้เรียนที่จะคิดและให้เหตุผล โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้คิดและอธิบาย ให้เหตุผลประกอบแนวคิดในแต่ละ ขั้นตอนของการแก้ปัญหา ได้แย้งหรือสนับสนุนเกี่ยวกับแนวคิดหรือข้อสรุปของสมาชิกในกลุ่ม โดยใช้ข้อมูลจากปัญหาหรือความรู้ ทางคณิตศาสตร์มายืนยันหรือคัดค้าน เพื่อแสดงความสมเหตุสมผล ทั้งหมดเป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวการศึกษา คณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงซึ่งเป็นผลมาจากการสอนตามแนวคิดอย่างเคร่งครัดของผู้วิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถ ในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีความสามารถ ในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงมีพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์ ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือศึกษา การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ นักเรียนรู้อะไร และทำอะไรได้บ้าง. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- ธัญพิมล จันทน์นุ้ม (2558). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ร่วมกับการพัฒนาความคิดของเด็กที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เบญจมาศ นิยมมาลี. (2550). ผลของการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์โดยใช้คำถามระดับสูงประกอบแนวทางการพัฒนาความคิดทางคณิตศาสตร์ของพรายวิไลที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธพงศ์ ทิพย์ชาติ. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). บทสรุปผลการวิจัย TIMSS 2011 (ด้าน นักเรียนและครูผู้สอน). สืบค้นจาก www.ipst.ac.th/files/executive%2520TIMSS%25202011_PPT.pdf+&cd=1&hl=th &ct=clnk&gl=th.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2556-2558). รายงานการวิเคราะห์คะแนนและคุณภาพของแบบทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 – 2558. ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.niets.or.th/>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สุณิสา สุมิตรณะ. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ม้าคอง. (2558). คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dickinson, P.; Eade, F.; Gough, S.; and Hough, S. (2010). Using Realistic Mathematics Education with Low to Middle Attaining Pupils in Secondary Schools. In Joubert, M. and Andrews, P. (Editors). 2010. Proceedings of the British Congress for Mathematics Education.
- Doorman, M.; Drijvers, P.; Dekker, T.; Van den Heuvel-Panhuizen, M.; De Lange, J.; And Wijers, M. (2007). Problem Solving as a Challenge for Mathematics Education in The Netherlands. ZDM Mathematics Education, 39, 405-418.
- Fauzan, A., Slettenhaar, D., & Plomp, T. (2002). Traditional mathematics education vs. realistic mathematics education: hoping for changes. Paper presented at the In: 3rd International Conference on Mathematics Education and Society, MES 2002, Helsingør.

**ผลการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์
โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์**

**THE EFFECTS OF TEACHING MULTIMEDIA ABOUT MATHEMATICAL DEVELOPMENT
ON WIRELESS NETWORK VIA M-LEARNING BY USING ACTIVE LEARNING PROCESS ON
LEARNING ACHIEVEMENT OF BACHELOR DEGREE STUDENT OF EDUCATION PROGRAM IN
MATHEMATICS**

กนกกร พรชัยกุลวงศ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ชัยภูมิ

corresponding author e-mail: kanoktip 2017@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และ เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ (1036220) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 กลุ่ม 1 จำนวน 25 คนได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (CLUSTER SAMPLING) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อสื่อการสอนมัลติมีเดีย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า หลังจากนักศึกษาได้เรียนจากสื่อนี้แล้วพบว่ามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 และผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : มัลติมีเดีย โมบายเลิร์นนิ่ง แอคทีฟเลิร์นนิ่ง

ABSTRACT

THE PURPOSES OF THIS RESEARCH WERE : TO COMPARE THE STUDENT ACHIEVEMENT BEFORE AND AFTER STUDY THE USING OF TEACHING MULTIMEDIA ABOUT MATHEMATICAL DEVELOPMENT ON WIRELESS NETWORK VIA

M-LEARNING BY USING ACTIVE LEARNING PROCESS ON LEARNING ACHIEVEMENT OF BACHELOR DEGREE STUDENT OF EDUCATION PROGRAM IN MATHEMATICS AND TO STUDY THE STUDENT'S SATISFACTION TOWARDS LEARNING BY USING OF TEACHING MULTIMEDIA ABOUT MATHEMATICAL DEVELOPMENT ON WIRELESS NETWORK VIA M-LEARNING BY USING ACTIVE LEARNING PROCESS ON LEARNING ACHIEVEMENT OF BACHELOR DEGREE STUDENT OF EDUCATION PROGRAM IN MATHEMATICS. THE SAMPLE GROUP IN THE RESEARCH WAS 25 STUDENTS STUDYING IN MATHEMATICS DEPARTMENT, FACULTY OF EDUCATION CHAIYAPHUM RAJABHAT UNIVERSITY OF THE ACADEMIC YEAR 2017. THE SAMPLE WAS SELECTED BY CLUSTER SAMPLING. THE RESEARCH INSTRUMENTS WERE 10 LESSON PLANS AND 40 ITEMS OF MATHEMATICS LEARNING ACHIEVEMENT TEST WITH SUBJECTIVE TEST AND EVALUATION OF SATISFACTION

WITH THE LEARNING ACTIVITIES. THE INSTRUMENTS FOR COLLECTING DATA MEANS, STANDARD DEVIATION AND T-TEST WERE USED FOR THE DATA ANALYSIS. RESULTS OF THE STUDY WERE REVEALED AS FOLLOWS: 1) THE SCORE OF LEARNING ACHIEVEMENT HAD STATISTICAL SIGNIFICANCE HIGHER THAN BEFORE AT 0.01 LEVEL. AND 2) THE STUDENT'S SATISFACTION TOWARDS LEARNING BY USING OF TEACHING MULTIMEDIA ABOUT MATHEMATICAL DEVELOPMENT ON WIRELESS NETWORK VIA M-LEARNING BY USING ACTIVE LEARNING PROCESS WAS RATED AT THE MOST LEVEL.

Keywords : MULTIMEDIA M-LEARNING ACTIVE LEARNING

บทนำ

ในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) หมวด 4 มาตราที่ 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและมาตราที่ 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 2552 ที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาศักยภาพด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นความสามารถของผู้เรียนที่ทำให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และตามเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 ที่กล่าวถึงพันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันการศึกษา คือการผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนดการสอนในยุคปัจจุบันใช้หลักการของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การที่ผลการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในสภาพต้องปรับปรุงคงเนื่องมาจากหลายสาเหตุประกอบกันแต่สาเหตุที่สำคัญมากเป็นที่ยอมรับกันในวงวิชาการทั่วไป คือ วิธีการสอนของครูผู้สอน โดยส่วนใหญ่ครูจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางในการสอน เน้นเนื้อหาที่มีในหลักสูตรเท่านั้น มุ่งเน้นไปที่การให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้องโดยไม่คำนึงถึงวิธีการคิดหาคำตอบนั้นมา ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้พัฒนาศักยภาพทางสมองเท่าที่ควร (วรรณิ โสมประยูร, 2541)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการสอนและสื่อการสอนที่ครูใช้อยู่กันนับได้ว่ามีความสำคัญและสัมพันธ์กับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์อย่างมาก (สมพร จารุณภู, 2540) ไม่มีวิธีการสอนวิธีใดที่เหมาะสมและสนองความต้องการทุกอย่าง วิธีการสอนทุกวิธีจะมีคุณสมบัติที่ติบางอย่างและจะประสบความสำเร็จได้มากที่สุด เมื่อคุณสมบัตินั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนและลักษณะของนักเรียน ที่แตกต่างกัน

สื่อการสอนมัลติมีเดียเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นเครื่องมือระหว่างนักเรียนกับครู ได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนกับครูดีขึ้น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521) กล่าวว่า ถ้านำสื่อการเรียนการสอนตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปที่ใช้เลือกสรรแล้วเหมาะสมกับเนื้อหานั้นๆ มาใช้ประกอบเข้าด้วยกันจะช่วยให้ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ช้า สามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นกว่าการใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวและสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) กล่าวว่า การสอนโดยใช้บทเรียนสื่อการสอนมัลติมีเดียที่มีระบบผลิตโดยการนำสื่อการเรียนการสอนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าส่งเสริมกันและกันจะทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของนักศึกษา จากผู้สอนคือผู้ถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อ

พัฒนานักศึกษาให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ACTIVE LEARNING เป็นแนวคิดค่อนข้างใหม่ในการปฏิรูประบบการศึกษาแบบเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนโดยตรง โดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป (BONWELL, C.C. & EISON, J.A., 1991) นำวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน ดังนั้น ACTIVE LEARNING จึงถือเป็นการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษาของประเทศไทย การศึกษาไม่ได้อยู่เพียงแคในห้องเรียนอีกต่อไป เมื่อโลกย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สถานการณ์ทาง การเรียนรู้ในสังคมได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วในรูปแบบและสาระทางการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสอิทธิพลการสื่อสารแบบไร้สาย ที่มีการเชื่อมต่อจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็กที่มีคุณภาพสูงและมีลูกเล่นต่างๆมากมาย ด้วยแนวโน้มจากการพัฒนาดังกล่าว ทำให้ MOBILE PHONE หรือ SMARTPHONE จึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เป็นอุปกรณ์ไร้สายที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากกลุ่มคนหลายวัย ทั้งนักเรียน นักศึกษา รวมถึงกลุ่มคนวัยทำงานด้วย และจากการสำรวจการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารไร้สายของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 100 ใช้การสื่อสารไร้สายผ่าน SMARTPHONE และยังใช้ช่องทางนี้ในการสืบค้นหาความรู้ความบันเทิงต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

การเรียนการสอนผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มี หลากหลายประเภท การจัดการเรียนการสอนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (M-LEARNING) ถือเป็นส่วนหนึ่งของ E – LEARNING ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สนับสนุนการเรียนการสอนทางไกล M-LEARNING จึงมีช่องทางมากมายในการเป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ให้คนเราได้อยู่บนฐานของการเรียนรู้ จัดการความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (มนต์ชัย เทียนทอง, 2547)

ที่ผ่านมามีผลจากผลสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68 ปีการศึกษา 2558 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65.50 และปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.25 จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ ในแต่ละปีการศึกษาลดลงเรื่อยๆ ซึ่งจากการ วิเคราะห์และประเมินผลการเรียนของนักศึกษาทุกคนพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดการจดบันทึกสิ่งที่อาจารย์อธิบายเพิ่มเติมในชั้นเรียน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์และการสรุปประเด็นสำคัญ นักศึกษาจึงไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้กับเนื้อหาแต่ละบทเข้าด้วยกันได้ นอกจากนี้พบว่านักศึกษายังขาดทักษะทางคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐาน จึงทำให้คะแนนสอบทั้งภาค บรรยายและภาคปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถสอบผ่านตามเกณฑ์ประเมินผลได้ ดังนั้นเพื่อแก้ไขจุดอ่อนของการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง คือ ผู้เรียนส่วนใหญ่เฉื่อย ไม่ กระตือรือร้น คิดไม่เก่ง อ่อนทักษะการแสวงหาความรู้ ทำงานเป็นกลุ่มไม่เป็น และนำเสนอไม่เก่ง ผู้วิจัยจึงได้พยายามออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษามีความใฝ่รู้และสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งน่าจะเป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่ตอบสนองนโยบายผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญอันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ มีความกระตือรือร้น คิดเป็น มีทักษะการแสวงหาความรู้ ทำงานเป็นกลุ่มและ นำเสนอข้อมูลได้ดีกว่าการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว และเนื่องจากรายวิชานี้เนื้อหามีมาก ทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนบางครั้งไม่บรรลุวัตถุประสงค์ จากประสบการณ์การสอนคณิตศาสตร์ของผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนอ่อนไม่สนใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะคิดว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก น่าเบื่อ มีกฎ สูตรมาก แบบฝึกหัดมาก

นอกจากนี้การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพได้จำเป็นต้องใช้สื่อเพื่อช่วยส่งความรู้ต่าง ๆ ไปยังผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันพบว่าสื่อมัลติมีเดียมีบทบาทในกระบวนการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กิตานันท์ มลิทอง, 2536) ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่าสื่อมัลติมีเดียมีการใช้ภาพประกอบที่มีสีสัน มีทั้งภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวที่เหมือนของจริง ทำให้ช่วย เร้าความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้และทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเอง และยังส่งผลให้ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น (ผจญ รุ่งอรุณเลิศ, 2551)สอดคล้องกับสุกัลยา นิลกระยา (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับ ด้านเพื่อส่งเสริมการนำ

ตนเอง ซึ่งพบว่า ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากผู้เรียนได้ศึกษาจากสื่อการสอนนี้แล้วพบว่ามีความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเช่นเดียวกับ ชัยณรงค์ ชันผณี (2549) พบว่า ผู้เรียนจากการใช้ชุดการเรียนและคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ วิชา การคิดและการตัดสินใจ จากกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING จำแนกตามหน่วยการเรียนรู้ของชุดการเรียน 3 หน่วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบสอนในรายวิชาพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ รหัสวิชา (1036220) หน่วยกิต 3(2-2-5) เป็นหนึ่งรายวิชาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ รายวิชานี้ประกอบไปด้วยภาคบรรยาย ภาคปฏิบัติ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่าการสอนโดยใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING จะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความสนใจการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสอนโดยใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ซึ่งนำมาใช้กับนักศึกษา ชั้นปี 2 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์การสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ผลที่ได้จากการวิจัย ครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาทดลอง 10 ชั่วโมง ดังรายละเอียดของขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ (1036220) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 46 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ (1036220) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 กลุ่ม 1 จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (CLUSTER SAMPLING) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์

3.2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ ที่ใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 10 แผน เมื่อเสร็จเรียนร้อยแล้วจะนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้อง ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้ต่อไป

4.2 สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING จะอยู่ในรูปแบบวีดิทัศน์ที่มีการจัดการกลุ่มเรียนด้วยโปรแกรม EDMODO ผ่านโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ต โดยมีเอกสารแบบฝึก และใบงาน โดยอาศัยหลักการออกแบบของ ADDIE MODEL ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการสร้าง ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

4.3 แบบสำรวจการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารไร้สาย สร้างขึ้นโดย การศึกษาการใช้งาน และแนวโน้มการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารไร้สายจากนักศึกษาโดยการสอบถามและนำมาสร้างเป็นแบบสำรวจ นำแบบสำรวจไปตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ แก้ไขปรับปรุงแบบสำรวจตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบสำรวจมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ จำนวน 40 ข้อ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ปฐมนิเทศ จัดปฐมนิเทศนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING

5.2 ทดสอบก่อนเรียน (PRE-TEST) เมื่อกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาคณิตศาสตร์กลุ่ม 1 จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (CLUSTER SAMPLING) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555) ผ่านการแนะนำสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING แล้ว ผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (PRETEST) เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถอยู่ในระดับใด และทำการเก็บผลคะแนนจากการทดสอบของกลุ่มตัวอย่างไว้ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง โดยไม่รวมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน 40 ข้อ

5.3 การจัดกระทำ (TREATMENT) ให้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาคณิตศาสตร์กลุ่ม 1 จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (CLUSTER SAMPLING) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555) เรียนจากสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ซึ่งผู้เรียนจะมีวิธีการเรียนโดยมีสื่อหลักคือสื่อมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยการศึกษานอกเวลาเรียน

5.4 ทดสอบหลังเรียน (POST-TEST) หลังจากที่ถูกกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาคณิตศาสตร์กลุ่ม 1 จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (CLUSTER SAMPLING) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555) ได้ศึกษา จากสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING แล้วผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียน (POSTTEST) เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้ความเข้าใจหลังจากศึกษาแหล่งเรียนรู้ เพิ่มขึ้นในระดับใดพร้อมกับให้นักเรียนทุกคนทำแบบประเมินความพึงพอใจ และการเก็บผลคะแนนจากกลุ่มตัวอย่างไว้

5.5 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ ของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาคณิตศาสตร์กลุ่ม 1 จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (CLUSTER SAMPLING) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555) ซึ่งจะนำมารวมและหาค่าเฉลี่ยของข้อมูลและค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำมาเปรียบเทียบกับสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ปรากฏผล ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่องพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา คณิตศาสตร์ (40 คะแนน)

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S	T	P
ก่อนเรียน	25	13.86	2.84	35.663*	.000
หลังเรียน	25	32.60	3.56		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 40 คะแนน กลุ่มตัวอย่างสามารถทำ ได้คะแนนเฉลี่ย 13.86 และผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 40 คะแนน เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างสามารถทำ ได้คะแนนเฉลี่ย 32.60 เมื่อนำผลที่ได้มาหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่าทางสถิติ (INDEPENDENT T-TEST) ปรากฏว่าค่า T ที่คำนวณได้ เท่ากับ 35.663 เมื่อนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับตารางมาตรฐาน T ปรากฏว่าค่าที่ได้มีค่ามากกว่านัยสำคัญ .05 แสดงว่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

2.ความพึงพอใจต่อการใช้อสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่องพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ปรากฏผล ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการใช้อสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่องพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์

ข้อความ	$\bar{X}$	S	ความหมาย
ด้านเนื้อหา			
1. อธิบายเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย	4.60	0.50	มากที่สุด
2. ได้รับความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น	4.84	0.37	มากที่สุด
3. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
4. การจัดลำดับเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เหมาะสม	4.68	0.48	มากที่สุด
ภาพรวมด้านเนื้อหา	4.68	0.06	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
5. ส่งเสริมให้เกิดความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
6. สนับสนุน/ช่วยให้แก่นักเรียนศึกษาบทเรียนนอกเวลาเรียน	4.20	0.71	มาก
7. นักศึกษาทำแบบฝึกหัดได้ด้วยตนเอง	4.32	0.63	มาก
8. ส่งเสริมให้รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	4.36	0.64	มาก
ภาพรวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.37	0.09	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนการสอน			
9. ความน่าสนใจของสื่อ	4.44	0.58	มาก
10. การสนับสนุนให้เข้าใจในเนื้อหาบทเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
11. ความต้องการให้มีการใช้อสื่อการเรียนการสอน	4.60	0.50	มากที่สุด
12. ศึกษาเนื้อหาได้อย่างสะดวกทุกที่ ทุกเวลา	4.72	0.46	มากที่สุด
ภาพรวมด้านสื่อการเรียนการสอน	4.59	0.05	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
13. การสอนนี้สามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง	4.60	0.50	มากที่สุด

14. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.68	0.48	มากที่สุด
15. ความพึงพอใจในคะแนนที่ได้รับ	4.60	0.58	มากที่สุด
16. การได้ทราบคะแนนและผลการปฏิบัติงานทันทีหลังจาก	4.48	0.51	มาก
ภาพรวมด้านการวัดและประเมินผล	4.59	0.04	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.56	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจ ต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอนมัลติมีเดีย บนเครือข่าย ไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.08

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสำรวจการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารไร้สายของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า อุปกรณ์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการ ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ SMARTPHONE ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 สถานที่ที่มักใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือบ้านหรือ หอพัก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80 ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดเฉลี่ยสูงสุดวันละ 1 – 3 ชั่วโมง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56 กลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการบทเรียนออนไลน์ (E-LEARNING) คิดเป็นร้อยละ 62 และใช้บทเรียนออนไลน์มากที่สุดคือ น้อย กว่า 1 ชั่วโมงซึ่งคิดเป็นร้อยละ 84

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING พบว่า ผลที่ได้จากการทำ แบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 40 คะแนน กลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.86 และผลที่ได้จากการ ทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 40 คะแนน กลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.60 เมื่อนำผลที่ได้มา หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING จากการศึกษาพบว่านักศึกษามีความ พึงพอใจต่อสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากนักศึกษาได้ศึกษาจากสื่อการสอนนี้แล้วพบว่า มี คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการเรียนจากสื่อการ สอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING เป็นการเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความรู้ความสามารถ ได้มีโอกาสใช้เวลาใน การศึกษาบทเรียนนอกเวลาเรียนในการเพิ่มเติมความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาและบ่อยครั้งเท่าที่ต้องการด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING ผู้เรียนที่ยังไม่เข้าใจเนื้อหาหรือเข้าใจน้อยก็จะสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา รวมถึงมีการจัด กิจกรรมในห้องเรียนที่หลากหลายมากกว่าการฟังบรรยายส่งผลให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจมากขึ้น อีกทั้งผู้เรียนยังได้ ลงมือปฏิบัติจริงในห้องเรียนทำให้มีทักษะทางด้านคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้น รวมถึงรูปแบบการเรียนนี้ยังทำให้นักศึกษาทราบว่า ตนเองต้องศึกษาเรื่องอะไร ที่ไหน อย่างไร ด้วยแหล่งการเรียนรู้ใด ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียน มากยิ่งขึ้นดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนซึ่งเท่ากับ 32.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.56 ซึ่ง สอดคล้องกับสุกัลยา นิลกระยา (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับ ด้านเพื่อส่งเสริมการนำตนเอง ซึ่งพบว่า ผลการศึกษาผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากผู้เรียนได้ศึกษาจากสื่อการสอนนี้แล้วพบว่ามีความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเช่นเดียวกับ ชัยณรงค์ ชันผณี (2549) พบว่า ผู้เรียนจากการใช้ชุดการเรียนและ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ วิชา การคิดและการตัดสินใจ จากกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING จำแนก

ตามหน่วยการเรียนรู้ของชุดการเรียนรู้ 3 หน่วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้

2. การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง พัฒนาการทางคณิตศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING เป็นสื่อที่แปลกใหม่มีความน่าสนใจ ท้าทายยุคสมัยชวนให้ติดตาม จึงกลายเป็นแรงดึงดูดนักศึกษาที่เป็นวัยแห่งความทันสมัยให้สนใจในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถติดต่อซักถามผู้สอนได้อย่างสะดวกรวดเร็วไม่ว่าอยู่แห่งไหน สถานที่ใด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัลณ์ลิต เอี่ยมอำนาญสุข (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างสื่อบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เรื่องการเคลื่อนไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้น ซึ่งพบว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยสื่อนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนยังมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก เช่นเดียวกับ เดชดนัย จุ้ยชุม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (THINKING SKILLS) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (ACTIVE LEARNING) พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (THINKING SKILLS) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (ACTIVE LEARNING) โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, $S.D.=0.476$)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : เอ็ดสันทเพรสโปรดักส์จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เดชดนัย จุ้ยชุม. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (THINKING SKILLS) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (ACTIVE LEARNING). วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 3(2), 47-57.
- ชัยณรงค์ ชันผีก. (2549). การศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING จากการใช้ชุดการเรียนรู้และคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ วิชาการคิดและการตัดสินใจของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (รายงานผลการวิจัย). เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2521). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2547). “ M-LEARNING : แนวทางใหม่ของ E – LEARNING”. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. 1(1), 3 – 11.
- ลัลณ์ลิต เอี่ยมอำนาญสุข. (2555). การสร้างสื่อบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เรื่องการเคลื่อนไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้น ที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2541). การวิจัยและพัฒนาแบบการสอนและสื่อการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร จารุณญ. (2540). การวางแผนการเรียนการสอนสื่อและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2555). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย.(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัลยา นิลกระยา. (2557). การพัฒนาสื่อการสอนมัลติมีเดียบนเครือข่ายไร้สาย M-LEARNING เรื่อง ตรรกศาสตร์ โดยผ่าน

กระบวนการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับ ด้านเพื่อส่งเสริมการนำตนเอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

BONWELL, C.C. & EISON, J.A. (1991). ACTIVE LEARNING: CREATING EXCITEMENT IN THE CLASSROOM. ERIC

CLEARINGHOUSE ON HIGHER EDUCATION WASHINGTON DC.| GEORGE WASHINGTON UNIV : WASHINGTON DC.

การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

A STUDY OF CULTURAL OPERATION OF SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 41

สุรัตน์ บุญประสิทธิ์* และ นิรดา เวชญาลักษณ์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ พิชญ์โลก
*corresponding author e-mail : suraratb@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 168 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา วัฒนธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to study the cultural operation of school under secondary educational service area office 41. This study is a quantitative study. The sample size 168 people. The instrument used to collect research data was a questionnaire. The data were analyzed by mean, and standard deviation The research found that. The cultural operation of school under secondary educational service area office 41. The overall picture is very high. When considering each side, it was found that. Firstly, The areas with the highest mean operating are cultural conservation and restoration at a high level. Secondly, the cultural transfer at a high level. Lastly, The lowest level is in cultural research and development at a high level.

Keywords : performance of school administrators cultural educational manager

บทนำ

วัฒนธรรมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ แต่เมื่อคำนึงถึงกระบวนการทางวัฒนธรรมจะพบว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งเผยแพร่ หรือกระจายจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งบางครั้งก็เข้าไปครอบงำวัฒนธรรมเดิม จนทำให้วัฒนธรรมเดิมถูกกลืนเลือน และคายความสำคัญลงไป โดยเฉพาะวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากอดีต และเป็นวัฒนธรรมที่ดำรงอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งถ้าหากวัฒนธรรมเดิมสิ้นสูญหรือถูกกลืนโดยวัฒนธรรมสังคมอื่น สังคมนั้นย่อมหมดความเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น การสืบสานวัฒนธรรมไทยของสังคมจึงมีความสำคัญต่อความคงทนอยู่ของชาติอย่างยิ่ง (จิตาภา จิตต์วิญญาน, 2550)

การส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นการดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมที่มีบทบาทและส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดีของเยาวชน รวมทั้งการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กและเยาวชน โดยใช้มิติวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเข้มแข็งจริงจังและต่อเนื่อง ในปัจจุบันการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ปรับเปลี่ยนไปจากเดิม จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นเครือข่ายการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมที่เข้มแข็งในการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม โดยการสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและคุณภาพของเยาวชนและครอบครัว อันนำไปสู่สังคมชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป (คู่มือศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา, 2552)

ข้อมูลด้านวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาที่มีความสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอน 2 ประการ คือ ประการแรก การศึกษาทำหน้าที่อนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้ไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน ประการที่สองการศึกษาจะทำหน้าที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา โดยภาระหน้าที่ดังกล่าวนี้การศึกษาจะช่วยควบคุมการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา โดยเหตุนี้จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับค่านิยมและสังคมอย่างแยกไม่ออกและโดยธรรมชาติของสังคมและวัฒนธรรมนั้น มักจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้นการพัฒนาการเรียนการสอนจึงมีความจำเป็นจะต้องคำนึงถึงข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนนั้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสังคม สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสม (สมชาย รัตนทองคำ, 2550)

จากสภาพปัญหาปัจจุบันกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่เน้นการหาเงินเพื่อการบริโภค ได้ทำลายการศึกษาในระดับให้เป็นเพียงโรงงานฝึกอาชีพ เพื่อที่คนจะมีความรู้ มีทักษะ มีประกาศนียบัตร ปริญญา ออกไปทำงานหาเงินเพื่อบริโภคเท่านั้น การสอนเรื่องจริยธรรม คุณธรรม เป็นเพียงเครื่องประดับที่ไม่มีความหมายจริงจัง ในเมื่อค่านิยมของสังคมยกย่องคนมีเงิน คนมีอำนาจ ไม่ว่าจะได้มาด้วยวิธีใดก็ตาม สิ่งที่ต้องเร่งทำคือการทำความเข้าใจ ถึงความหมายของวัฒนธรรมไทยที่แท้จริง ผ่านระบบกระบวนการศึกษา ซึ่งจะต้องปลูกฝังค่านิยม ที่ถูกต้องให้กับเยาวชนของชาติ เนื่องจากทุกวันนี้เยาวชน เป็นเหยื่อของการบริโภค และเงินตรา โดยไม่คำนึงถึงวัฒนธรรม ที่ดำรงของชาติ (สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 2552) ทำให้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาวัฒนธรรมในการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันจะลงไปสู่นักเรียน และชุมชน ดังนั้น จึงต้องเร่งให้มีการแก้ไข ปรับปรุง และสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

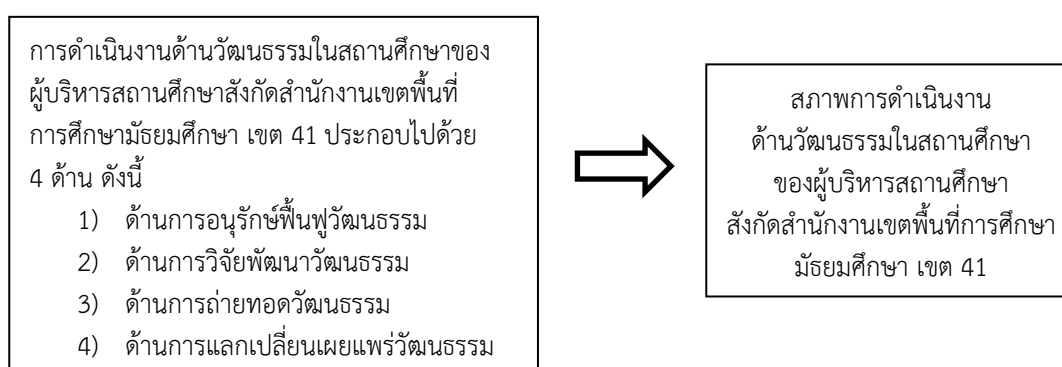
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อจะได้นำไปวางแผน และหาแนวทางการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เป็นการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน 2,843 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของเคจซีและมอร์แกน ได้เป็นจำนวน 168 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม ด้านการวิจัยพัฒนาวัฒนธรรม ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม ด้านการแลกเปลี่ยนเผยแพร่วัฒนธรรม จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตาราง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ทั้ง 4 ด้าน

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม	4.14	0.50	มาก	1
2	ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม	3.87	0.61	มาก	4
3	ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม	4.08	0.53	มาก	2
4	ด้านการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่วัฒนธรรม	3.97	0.59	มาก	3
รวม		4.01	0.51	มาก	

จากตารางสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม มีสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านที่ 1 ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมมือกับภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และชุมชนในการรักษา และธรมรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.35$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 4. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำทะเบียนผลิตผลทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การฟื้นฟู ($\bar{X} = 3.84$)

ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม มีสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านที่ 2 ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีการศึกษา สำนวณข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.02$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 7. ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและนำมาทำการวิจัย ($\bar{X} = 3.70$)

ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม มีสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านที่ 3 ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 8. สถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.23$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครู นักเรียน และชุมชนมีการสอนให้คนรุ่นหลังรู้ถึงระบบสัญลักษณ์ของวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.01$)

ด้านการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่วัฒนธรรม มีสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านที่ 4 ด้านการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่วัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ นำมาซึ่งการยอมรับ นับถือซึ่งกันและกัน ระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.12$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดรายการที่นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.88$)

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน กำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม และมีบทบาท มีส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริม พัฒนางานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ มีการพัฒนาการเรียนการสอน คำนึงถึงข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : 2) ได้กล่าวถึงการกำหนดนโยบายพื้นฐานของรัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคี และการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับสมชาย รัตนทองคำ (2550 : 1) ได้ศึกษาข้อมูลด้านวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาที่มีความสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอน 2 ประการ คือ ประการแรกการศึกษาทำหน้าที่อนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้ไปสู่คนรุ่นหลัง ประการที่สองการศึกษาจะทำหน้าที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยภาระหน้าที่ดังกล่าวนี้การศึกษาจะช่วยควบคุมการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา โดยเหตุนี้จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับค่านิยมและสังคมอย่างแยกไม่ออกและโดยธรรมชาติของสังคมและวัฒนธรรมนั้น มักจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้นการพัฒนาการเรียนการสอนจึงมีความจำเป็นจะต้องคำนึงถึงข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนนั้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสังคม สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสม

2. สภาพดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ในรายด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สภาพดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมอันดีงาม โดยร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานอื่นในการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมในแขนงต่างๆ และยังจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับนักเรียน ครู และคนในชุมชนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553 : ออนไลน์) สรุปได้ว่าอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม เป็นการคัดสรรวัฒนธรรมท้องถิ่นที่จำเป็นและควรค่าแก่การอนุรักษ์ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนอนุรักษ์ วัฒนธรรม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมตามประเพณีและเทศกาลต่างๆ วางแผนส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการเห็นคุณค่าวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์แก่ประชาชน รณรงค์ประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรม รวมถึงทำหน้าที่ค้นหาวัฒนธรรมที่สูญหายหรือเสื่อมสลายไปของชุมชน หรือคัดสรรวัฒนธรรมที่ต้องการฟื้นฟูให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ภายในชุมชน โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วางแผนฟื้นฟูและแนวทางดำเนินการ เพื่อให้วัฒนธรรมนั้นมีคุณค่าและความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และสอดคล้องกับปรีดา เหลือบแล (2557 : 26) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดตาก พบว่าการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือของสถานศึกษาและชุมชนในการพิทักษ์รักษาวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ โดยการสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นที่ต้องร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่น ตลอดจนการเลือกสรรวัฒนธรรมที่สูญหายหรือเสื่อมสลายมาให้ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในชาติ โดยการฟื้นฟูการดำเนินชีวิต ศิลปะ ประเพณีท้องถิ่น ให้มีความสำคัญ อีกด้วย

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นการปฏิบัติงานตามนโยบาย ซึ่งยังไม่ได้มีการวิจัยมาเป็นฐานของการพัฒนาทางวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด และเป็นรูปธรรม ซึ่งหากมีการกำหนดนโยบายให้มีการปฏิบัติด้านการวิจัย จะทำให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับขวณี ทองโรจน์. (2557) ในขณะที่มีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งมีทุนทางวัฒนธรรมเป็นหัวใจในการดำเนินการนั้น การวิจัยทางวัฒนธรรมยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น ผลจากการศึกษาวิจัยทางวัฒนธรรมทำให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายลักษณะ เช่นเกิดนวัตกรรมใหม่ การพัฒนาให้มีมูลค่าเพิ่ม การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี พร้อมทั้งนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีมาพัฒนาภูมิปัญญาเดิม การศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อสร้างคุณค่าภูมิปัญญาให้ประจักษ์ การแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนอันเกิดจากธรรมชาติและตัวมนุษย์ และการพัฒนาสังคมในกรอบของศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมมือกับภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และชุมชนในการรักษา และธรมรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 4. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำทะเบียนผลิตผลทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การฟื้นฟู
2. ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครู และนักเรียน มีการศึกษา สํารวจข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 7. ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและนำมาทำการวิจัย

3. ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 8. สถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครู นักเรียน และชุมชนมีการสอนให้คนรุ่นหลังรู้จักระบบสัญลักษณ์ของวัฒนธรรม

4. ด้านการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่วัฒนธรรม พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ นำมาซึ่งการยอมรับ นับถือซึ่งกันและกัน ระหว่างวัฒนธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดรายการที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ ดร.สมหมาย อำตจนกลอย และอาจารย์ ดร.อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณผู้บริหารการศึกษา ศึกษาในเทศก์ และนักวิชาการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตลอดจนที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดามารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภา จิตต์วิญญา. (2550). เจตคติวัฒนธรรมไทยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ขวณิ ทองโรจน์. (2557). การวิจัยวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารวิจัย มสค สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ปรีดา เหลือบแล. (2557). แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย.
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). แนวทางการพัฒนางานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นขององค์กรภาคประชาชน. เข้าได้ถึงจาก : <http://www.oknatiom.net/blog/print.php?id=552331>. (วันที่ค้นข้อมูล : 23 พฤศจิกายน 2558).
- สมชาย รัตนทองคำ. (2550). การสอนทางกายภาพบำบัด. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการศึกษา. เข้าได้ถึงจาก : <http://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/1philos.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 สิงหาคม).
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2552). คู่มือศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง(พ.ศ.2552-2559) : บทสรุป. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น PROMOTING APPROACHES TO LEARNING MANAGEMENT OF LOCAL WISDOM

จิตรดา เปรมปรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ชัยภูมิ

*corresponding author e-mail : aon_2523@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ 2) เพื่อศึกษาความต้องการและปัญหาในการเรียนการสอน รายวิชาสังคมและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปีการศึกษา 2559 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะหข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เลือกใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการจัดการเรียนการสอน /ผู้สอน ด้านสื่อประกอบการสอน ด้านเอกสารประกอบการสอนและด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ 1) ผู้เรียนต้องการให้คณะสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการจัดการกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ผู้เรียนต้องการลงภาคสนามเพื่อศึกษาภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้จากนักปราชญ์ท้องถิ่น

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research were: 1) to study promoting approaches to learning management of local wisdom, 2) to study needs and problems of instruction in the subject areas of social studies and Thai cultural studies of Chaiyaphum Rajabhat University students, academic year 2016. The tool of data collection was questionnaire. The statistics used for analyzing data included percentage, arithmetic mean, standard deviation. The sample was selected by means of purposive sampling. The findings revealed that overall 5 facets of instructional environment, including contents, instruction, teaching materials, course materials, and assessment, were very high at $\bar{X}=4.09$ in average. The problems affecting instruction on local wisdom were as follows: 1) the learners required financial support from the department to promote local wisdom activities, 2) the learners wanted to work in the field in order to acquire local wisdom and exchange experiences and knowledge with local wisdom elites

keywords : Local Wisdom Learning Management of Local Wisdom

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี รายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งรายวิชาดังกล่าวได้ระบุคำอธิบายรายวิชาไว้ว่าผู้เรียนต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ วิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของสังคมและวัฒนธรรมไทย สถาบันที่สำคัญในสังคมไทย เอกลักษณ์ของสังคมไทย วัฒนธรรมที่สำคัญของชาติและของท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ปัญหาที่สำคัญของวัฒนธรรมไทย การอารักขาพัฒนาและสืบทอดวัฒนธรรมไทย ความหมาย ประเภท และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิด รูปแบบ และสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน

จากการจัดการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ในรายวิชารายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย พบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเหตุสำคัญหลายประการ อาทิ ปัจจัยจากผู้สอน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน

การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น และปัจจัยจากตัวนักศึกษา ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดความตระหนักให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดความกระตือรือร้นให้ความสนใจใฝ่ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นย่อมมีปัญหามาจากนักศึกษาหรือเกิดจากการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนทำให้ผู้วิจัยตระหนักและให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลได้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาและสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ 2) เพื่อศึกษาความต้องการและปัญหาในการเรียนการสอน รายวิชาสังคมและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปีการศึกษา 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนรายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 72 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนสร้างเครื่องมือตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบวัดสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพในการเรียนการสอนรายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นรายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ นักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาวិเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพในการเรียนการสอนรายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ข้อมูลจากแบบสอบถามจากแบบสอบถามตอนที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นวิเคราะห์เป็นความเรียงแสดงค่าความถี่ของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางการเขียนข้อคำถาม

2. การกำหนดขอบข่ายในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 4 ตอน

3. นำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและจัดพิมพ์

4. นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง “แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนสร้างเครื่องมือตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตารางที่ 1 สถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

รายการ	ร้อยละ (%)
1. เพศ	
- ชาย	30
- หญิง	70
2. นักศึกษาชั้นปี	
- ชั้นปีที่ 1	100
3. สาขาวิชา	
- คอมพิวเตอร์ศึกษา	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามตอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งกำลังศึกษาในสาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา ระดับชั้นปีที่ 1

ตารางที่ 2 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพในการเรียนการสอน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านเนื้อหาวิชา			
1. เนื้อหาครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา	4.29	0.54	มาก
2. เนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.11	0.57	มาก
3. ความยากง่ายของเนื้อหาวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย	3.99	0.70	มาก
4. เนื้อหาวิชาตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	4.06	0.63	มาก
5. เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	4.07	0.64	มาก
6. ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากเนื้อหาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้	4.08	0.64	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอน/ผู้สอน			
7. การจัดการเรียนการสอนครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา	4.07	0.59	มาก
8. การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.04	0.64	มาก
9. ผู้สอนใช้วิธีการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย	4.11	0.62	มาก
10. ผู้สอนจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.99	0.69	มาก
ด้านสื่อประกอบการสอน			
11. สื่อการสอนมีความหลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	4.17	0.69	มาก
12. สื่อการสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ	4.03	0.77	มาก
เอกสารประกอบการสอน			
13. เอกสารประกอบการสอนมีความหลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรม	4.14	0.68	มาก
14. เอกสารประกอบการสอน มีความทันสมัย น่าสนใจ	4.13	0.73	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล			
15. การวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.11	0.72	มาก
รวมเฉลี่ย	4.09	0.36	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับสภาพในการเรียนการสอน รายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทยประกอบด้วยคำถามจำนวน 15 ข้อ แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1) ด้านเนื้อหาวิชา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเนื้อหาครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา ได้แก่ ความหมาย ประเภทและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิด รูปแบบ และสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.29$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือเนื้อหาครอบคลุมตามจุดประสงค์และวัตถุประสงค์ของรายวิชา ได้แก่ ผู้เรียนทราบถึงแนวทางการศึกษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ($\bar{X} = 4.11$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือผู้เรียนสามารถนำความรู้จากเนื้อหาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้ ($\bar{X} = 4.08$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.07$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือเนื้อหาวิชาตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.06$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความยากง่ายของเนื้อหาวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 3.99$)

ภาพที่ 1 บรรยากาศการจัดการเรียนรู้แบบระดมสมอง

ภาพที่ 2 การสัมภาษณ์นักปราชญ์จากสถานพลาสดัก

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน/ผู้สอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้สอนใช้วิธีการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.11$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือการจัดการเรียนการสอนครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา ($\bar{X} = 4.07$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.04$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้สอนจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.99$)

3) ด้านสื่อประกอบการสอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสื่อการสอนมีความหลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนสอน ($\bar{X} = 4.17$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสื่อการสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.03$)

4) ด้านเอกสารประกอบการสอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเอกสารประกอบการสอนมีความหลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.14$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเอกสารประกอบการสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.13$)

5) ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.11$)

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการเรียนจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางส่งเสริมการเรียนจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่	3.88	0.69	มาก
2. การสนับสนุนงบประมาณจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.83	0.79	มาก
3. การส่งเสริมให้อาจารย์พัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.89	0.80	มาก
4. การมีสื่อด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับใช้ในการเรียนการสอน	3.96	0.72	มาก
5. การจัดกิจกรรมให้มีการฝึกปฏิบัติภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลท้องถิ่น	3.83	0.82	มาก
6. การนำความรู้จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	4.08	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.91	0.60	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 6 ข้อ (ข้อ 1-6) โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากซึ่งค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการนำความรู้จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.08$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือการมีสื่อด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือการส่งเสริมให้อาจารย์พัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.89$) ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือการสนับสนุน จากมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.88$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่และการจัดกิจกรรมให้มีการฝึกปฏิบัติภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.83$)

ภาพที่ 3 การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมทอผ้า

ภาพที่ 4 การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมเครื่องจักสาน

ตารางที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

ลำดับ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน	ความถี่
1.	อยากให้คณะสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการจัดการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น	65
2.	การศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่นอยากให้ออกภาคสนาม	51
3.	อาจารย์ให้คำแนะนำในการทำงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดี	20
4.	ต้องการนำความรู้ที่ได้รับจากรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมไทยไปใช้ได้จริง	15

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่าปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ อยากให้คณะสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการจัดการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น (ความถี่ = 65) รองลงมาคือการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่นอยากให้ออกภาคสนาม (ความถี่ = 51) รองลงมาคืออาจารย์ให้คำแนะนำในการทำงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดี (ความถี่ = 20) และลำดับสุดท้ายคือต้องการนำความรู้ที่ได้รับจากรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมไทยไปใช้ได้จริง (ความถี่ = 15)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยดังกล่าวอภิปรายผลได้ว่าหมวดรายวิชาศึกษาทั่วไปมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนรายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย ปีการศึกษา 2559 ให้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต 5 ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพในการเรียนการสอน รายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านเนื้อหาวิชาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2548) กล่าวว่าได้ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเน้นให้โอกาสกับท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้นโดยโรงเรียนสามารถจัดรายวิชาให้นักเรียนได้หลากหลายตามทรัพยากรในท้องถิ่นนั้น และสามารถนำความรู้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับประเวศ วะสี (2546) กล่าวถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาของชาติว่ามีแนวทางที่สำคัญคือรัฐ

ต้องประกาศให้เป็นนโยบายการศึกษาทั้งหมดให้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ทำนุบำรุงภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดแทรกในหลักสูตรเพื่อให้ เกิดการเรียนรู้และตระหนักในการอนุรักษ์ร่วมกัน อีกทั้งการปลูกฝังให้ผู้เรียนทราบถึงแนวทางการศึกษาและพัฒนาภูมิปัญญา ท้องถิ่นของตนจึงจะเกิดการเชื่อมโยงของภูมิปัญญาชาวบ้าน สามารถนำมาสู่การพัฒนาให้เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว เกิดความเข้มแข็งหลายด้าน เช่น ช่วยให้คนในท้องถิ่นมีรายได้ ขยายกิจกรรมที่หลากหลายและ มีความสามัคคี (วิมลสิริ สุริยาสพรพงศ์, 2550) ในการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาให้ตรงกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการเรียนการสอนให้มีสภาพที่เหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน มีการคัดสรรบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเข้ามาร่วมเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม (กรมวิชาการ, 2544)

ด้านการจัดการเรียนการสอน/ผู้สอน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ผู้สอนใช้วิธีการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย 2) การจัดการเรียนการสอนครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา 3) การ จัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) ผู้สอนจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับทฤษฎี ปิตรัตน์ (2548) พบว่าความสามารถของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมที่หลากหลายจะส่งผลทำให้ผู้เรียน มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี

ด้านสื่อประกอบการสอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้สอนได้เลือกใช้สื่อการสอนที่มีความ หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีความทันสมัย น่าสนใจและควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ มีการพิมพ์หนังสือและสื่อในรูปแบบอื่น ๆ ที่ว่าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีจำนวนมาก มีคุณภาพที่เหมาะสมและส่งเสริมให้ นำมาใช้ในการศึกษา (ประเวศ วะสี, 2546)

ด้านเอกสารประกอบการสอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เอกสารประกอบการสอนมีความ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีความทันสมัย น่าสนใจ ซึ่งในรายวิชา 1253034 สังคมและวัฒนธรรมไทย

ด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้รับผิดชอบสอนให้นักศึกษามีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์วัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เรียน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รายวิชา 1253034 สังคมและ วัฒนธรรมไทย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) การนำ ความรู้จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน 2) การมีสื่อด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับใช้ ในการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมให้อาจารย์พัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ 5) การสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ 6) การจัดกิจกรรมให้มีการฝึกปฏิบัติภาคสนาม เพื่อศึกษาข้อมูลท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับประเวศ วะสี (2546) กล่าวถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาของชาติ ว่ามีแนวทางไว้ว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ระบบการศึกษาทุกระดับทำการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรปรับระบบ การศึกษาโดยทั่วไปรวมทั้งในมหาวิทยาลัยให้เป็นการศึกษาที่สร้างรากฐานความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง รัฐบาลควรจัด งบประมาณอุดหนุนทั่วไปให้มีการสร้างตำราท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ครูในท้องถิ่นสร้างตำราจากความรู้ท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ใน ท้องถิ่นตนเอง จึงจะได้การบูรณาการความรู้สร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้รูปแบบการสอนความคิด สร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์จะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและสนใจใฝ่รู้มากขึ้น (สุชัยญา วงศ์เวช , 2550)

สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นคือการขาดแคลน งบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องการลงภาคสนามเพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตคนใน ชุมชนอย่างทั่วถึง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้จากวิทยากรที่เป็นนักปราชญ์ในท้องถิ่น และร่วมกันผลิตสื่อวัฒนธรรมที่ ส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงต้องใช้งบประมาณในการจัดทำโครงการ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปีการศึกษา 2559 สะท้อนให้เห็นถึงผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ กล่าวคือแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

คือการจัดการการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญหลายด้าน ได้แก่ ความต้องการของผู้เรียน ความความยากง่ายของเนื้อหาสื่อที่ใช้ประกอบการสอน เอกสารประกอบการสอนและด้านการวัดการประเมินผล หากผู้สอนไม่ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนจะส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ อาทิ ทศนคติด้านลบที่มีต่อการเรียน ผู้เรียนอาจเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจที่จะเรียนรู้ส่งผลเสียต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เรียนต้องได้รับการศึกษาทั้งภาคทฤษฎี และฝึกปฏิบัติสัมผัสกับวิถีชีวิตคนในชุมชนจึงจะเกิดความเข้าใจ ความรู้สึกรักและตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ของผู้อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

สำหรับความต้องการและปัญหาในการเรียนการสอนผู้เรียนมีความต้องการในด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงการเพื่อสร้างองค์ความรู้และเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ในชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากบุคลากรนักปราชญ์ในท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณดังกล่าวต้องนำเสนอต่อผู้บริหารคณะหรือมหาวิทยาลัยในลำดับต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัย ขอขอบคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้บริหารที่ได้ให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย การดำเนินการวิจัยมีอาจสำเร็จลุล่วงไปได้หากปราศจากความร่วมมือจากนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจทำงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **สรุปผลการประชุมสัมมนา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณีย์ ปีตุรัตน์. (2548). **ผลของการใช้ชุดฝึกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ที่พัฒนามาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2546). **ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่มที่ 2**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัมรินทร์ปรินต์ติ้ง กรุป.
- วิมลสิริ สุริภาสพรพงศ์.(2550). **การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน:กรณีศึกษาการทำข้าวหลามในชุมชนพระงาม จังหวัดนครปฐม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชัยญา วงศ์เวช. (2550). **ผลการใช้รูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์เพื่อสอนเขียนนิทานอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผลการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาชั้นปีที่ 2
THE EFFECT OF POSITIVE REINFORCEMENT TO DEVELOP RESPONSIBLE BEHAVIOR OF
STUDENTS 2^{ED} YEAR

ณัฐทิยาภรณ์ กระเกตุ
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี
*corresponding author e-mail: kara_ket_1234@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย (2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษานักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ก่อนและหลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก ประชากรคือนักศึกษาชั้นปี 2 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ลงทะเบียนในรายวิชาศิลปะสำหรับครูปฐมวัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียน ได้แก่ แบบ สังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบก่อน และหลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก สถิติที่ใช้ในงานวิจัย สถิติพื้นฐานในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในชั้นเรียน ของนักศึกษาหลังได้รับการเสริมแรงทางบวกอยู่ในระดับดี ทั้งโดยรวม และรายด้าน ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ย 2.57 และ 2) พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 2.64

คำสำคัญ ความรับผิดชอบ การเสริมแรงทางบวก การศึกษาศาสตร์

Abstract

The research aims to : (1) Develop the Behavioral responsibility of students in early childhood education. (2) To compare the behavior of classroom responsibility of Early Childhood the before and after using positive reinforcement the population is the second year students of Early Childhood Education Faculty of Education Thepsat Rajabhat University registered in the Art course for preschool teachers 1st semester academic year 2560 about number 29 person to be acquired by choosing a specific method. Research tools is classroom behavior observation before and after. Include Observation form and follow by Positive reinforcement method. Statistics research is average the standard deviation. The results of the Study: 1) The student's behavioral responsibility after the positive reinforcement was at the overall and the Individual level including 1) Self-control behavior 2.57 and 2) Corporate Responsibility The average is 2.64

Keyword: accountability positive reinforcement early childhood education

บทนำ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของบุคคล หากเยาวชนในสังคมมีความรับผิดชอบก็จะช่วยลดปัญหา ของสังคมได้ขณะเดียวกันหากสังคมขาดความคนที่มีความรับผิดชอบอยู่ร่วมกันมากๆ สังคมนั้นจะเกิดปัญหาต่างๆ มากมาย จึง ถือได้ว่าความรับผิดชอบเป็นเรื่องสำคัญ ชม ภูมิภาค (2553:13) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่จะต้อง ปลุกฝังให้เกิดเป็นคุณธรรมประจำใจของมนุษย์ทุกคนหากทุกคนมีความรับผิดชอบในใจของตนเองแล้วปัญหาต่างๆ ของสังคมก็ จะลดน้อยลงไปซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ อุรุสมัย(2551: 54) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบไว้ว่าความ

รับผิดชอบเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของเด็กเพราะเด็กที่มีความรับผิดชอบในตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นจะส่งผลไปถึงการมีผลการเรียนสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และสามารถเป็นผู้นำได้

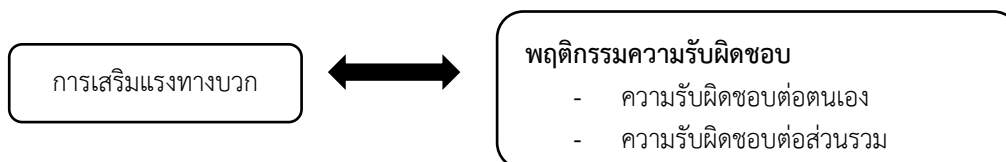
นักการศึกษาหลายท่านเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับ เยาวชนไทย ที่กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ทำการระดมสมองของผู้เชี่ยวชาญทางด้านปฐมวัยเพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวเด็กอีกทั้งพบว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญควรได้รับการส่งเสริมมี 3 ลักษณะคือความเชื่อมั่นในตนเองความรับผิดชอบและวินัยในตนเองการรู้จักตนเองและผู้อื่นมีความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเยาวชนทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนของชาติซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปเพราะคนที่มีความรับผิดชอบย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานและพยายามปรับปรุงงานทั้งของตนเองและของส่วนรวมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของคนจึงจำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนของชาติซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศเพราะความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่ทำให้คนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขนอกจากนี้ยังทำให้สังคมและคนในสังคมได้รับการยกย่องและส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าส่วนเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนหากขาดความรับผิดชอบในการเรียนย่อมส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้เนื่องจากไม่ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลรอบข้าง เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้วิธีเสริมแรงทางบวก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 29 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และนักศึกษากลุ่มที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ

ขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา จุดประสงค์และรูปแบบของการสังเกต เพื่อวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2

2. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์

3. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไข การเสริมแรงทางบวก

4. ศึกษาแนวทางการประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ

5. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ จำนวน 1 ชุด 10 ข้อ ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 5 ข้อ

5.1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 5 ข้อ

โดยสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้

ระดับ 3 ปฏิบัติสม่ำเสมอ หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติเป็นประจำและสม่ำเสมอ

ระดับ 2 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติได้เป็นครั้งคราวหรือบางครั้ง

ระดับ 1 ไม่ปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาไม่ปฏิบัติเลย

และมีระดับพฤติกรรม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง พฤติกรรมความรับผิดชอบอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง พฤติกรรมความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง พฤติกรรมความรับผิดชอบอยู่ในระดับต่ำ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน โดยมีแผนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนมาประเมินก่อน ใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก จำนวน 29 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเสริมแรงทางบวก ด้วยการพูดคำชมเชย สอดแทรกในขณะทำการเรียนการสอน และกิจกรรมวัดประจำวัน นักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่ดีในด้านความรับผิดชอบในชั้นเรียน จำนวน 29 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการประเมินหลังการทดลอง ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนมาประเมินหลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก จำนวน 29 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อน และหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบของ The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 249)

กลุ่มทดลอง	T ₁	x	T ₂
------------	----------------	---	----------------

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ แทนการทดสอบก่อนการทดลอง (pretest) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

T₂ แทนการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

X แทนการจัดประสบการณ์แบบเสริมแรงทางบวก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ

2. ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการทดลองโดยการทดสอบของ

The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

สัญลักษณ์ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

X แทน คณะนักเรียน (Men)

S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับชั้น ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา
2. การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้วิธีเสริมแรงทางบวก
3. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาก่อนและหลังการเสริมแรงทางบวก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 4.1 พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก

พฤติกรรมความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1. เข้าเรียนตรงเวลา	1.59	0.78	2.59	0.50
2. ส่งงานตามกำหนด	1.83	0.80	2.66	0.48
3. ไม่นำอาหารเข้ามารับประทานในห้องเรียน	1.76	0.79	2.52	0.51
4. ถอดรองเท้าและเก็บเข้าชั้นเรียบร้อย	1.83	0.89	2.69	0.47
5. แต่งกายเรียบร้อยตามระเบียบมหาวิทยาลัย	1.69	0.71	2.76	0.44
รวม	1.74	0.79	2.57	0.57

ด้านความรับผิดชอบตอส่วนรวม				
1. เก็บอุปกรณ์เข้าที่หลังทำกิจกรรมเสร็จ	1.55	0.69	2.59	0.63
2. ปิดไฟ ปิดแอร์ หลังหมดเวลาเรียน	1.55	0.78	2.59	0.57
3. รักษาความสะอาดของห้องเรียน	1.62	0.82	2.52	0.51
4. รักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน	1.79	0.82	2.62	0.56
5. ใช้วัสดุอุปกรณ์ของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่า	1.48	0.74	2.55	0.63
รวม	1.60	0.77	2.64	0.48

จากตารางที่ 4.1 พบว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตอตนเองก่อนการทดลองโดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก มีผลดังนี้ 1) การส่งงานตามกำหนด และถอดรองเท้าและเก็บเข้าชั้นเรียนเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย 1.83 2) ไม่นำอาหารเข้ามารับประทานในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ย 1.763) แต่งกายเรียบร้อยตามระเบียบมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ย 1.69 และ 4) เข้าเรียนตรงตามเวลา มีค่าเฉลี่ย 1.59 ส่วนด้านความรับผิดชอบตอส่วนรวม มีผลดังนี้ 1) การรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนมีค่าเฉลี่ย 1.76 2) รักษาความสะอาดของห้องเรียน มีค่าเฉลี่ย 1.62 3) การจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่หลังทำกิจกรรมเสร็จ และการปิดไฟ ปิดแอร์ หลังหมดเวลาเรียน มีค่าเฉลี่ย 1.55 และ 4) การใช้วัสดุอุปกรณ์ของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่า มีค่าเฉลี่ย 1.48

หลังการทดลอง พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักศึกษาโดยการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกด้านความรับผิดชอบตอตนเอง มีผลดังนี้ 1) การแต่งกายเรียบร้อยตามระเบียบมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ย 2.76 2) ถอดรองเท้าและเก็บเข้าชั้นเรียนเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย 2.69 3) การส่งงานตามกำหนดมีค่าเฉลี่ย 2.66 4) เข้าเรียนตรงตามเวลา มีค่าเฉลี่ย 2.59 และ 5) ไม่นำอาหารเข้ามารับประทานในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.52 และส่วนพฤติกรรมความรับผิดชอบตอส่วนรวม มีผลดังนี้ 1) การรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนมีค่าเฉลี่ย 2.62 2) การจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่หลังทำกิจกรรมเสร็จ และการปิดไฟ ปิดแอร์ หลังหมดเวลาเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.59 3) การใช้วัสดุอุปกรณ์ของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่า มีค่าเฉลี่ย 2.55 และ 4) รักษาความสะอาดของห้องเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.52

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก แสดงได้ดังตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก

พฤติกรรมความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านความรับผิดชอบตอตนเอง	1.74	0.79	2.57	0.57
2. ด้านความรับผิดชอบตอส่วนรวม	1.60	0.77	2.64	0.48

จากตารางที่ 4.2พบว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบก่อนการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกมีค่าเฉลี่ยรายด้านดังนี้ ด้านความรับผิดชอบตอตนเองมีค่าเฉลี่ย 1.74 อยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านความรับผิดชอบตอส่วนรวมมีค่าเฉลี่ย 1.60 อยู่ในระดับต่ำ หลังการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบตอตนเองมีค่าเฉลี่ย 2.57 อยู่ในระดับดี และด้านความรับผิดชอบตอส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 2.64 อยู่ในระดับดี จะเห็นได้ว่านักศึกษาที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ด้วยการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษา ก่อนการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกมีค่าเฉลี่ยรายด้านดังนี้ ด้านความรับผิดชอบตอตนเอง มีค่าเฉลี่ย 1.74 อยู่ใน

ระดับ ปานกลาง และด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 1.60 อยู่ในระดับต่ำ หลังการทดลองโดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกพบว่าพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในชั้นมีค่าเฉลี่ยรายด้านดังนี้ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมีค่าเฉลี่ย 2.57 และ 2) ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 2.64 ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากนักศึกษาได้รับการพัฒนาโดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวมดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา สิทธิไทย. (2553). ผลการวิจัย 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบระหว่างการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองสูงขึ้น และไฉไลศรี เพชรไต้. (2552). ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม 3 กิจกรรมคือการเล่านิทานประกอบละคร สร้างสรรค์การจัดกิจกรรมประกอบเพลงการแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนทุกคนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีการพัฒนาเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในตนเองในด้านความรับผิดชอบดีขึ้นแสดงว่าการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนบรรลุเป้าหมายและส่งผลให้ได้รับคำยกย่องชมเชยว่าเป็นแบบอย่างของนักเรียนที่ดีด้วย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ด้วยการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษา ก่อนการใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกมีค่าเฉลี่ยรายด้าน ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ย 1.74 อยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 1.60 อยู่ในระดับต่ำ หลังการทดลองโดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก พบว่าพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในชั้นเรียนของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยรายด้านดังนี้ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมีค่าเฉลี่ย 2.57 และ 2) ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 2.64 ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากนักศึกษาได้รับการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบโดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมดีขึ้นอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางให้ทราบถึงการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนด้วยวิธีการเสริมแรงทางบวก สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่นๆของนักศึกษาและเด็กปฐมวัยได้
2. การเสริมแรงทางบวก เป็นวิธีที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง
3. คำชมเชยของครู / ผู้สอน ควรให้เป็นธรรมชาติและจริงใจต่อผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงในการให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาลัย เนรนาถ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณบดี คณะครุศาสตร์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนทุนการวิจัยและอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ชม ภูมิภาค. (2551). **เจตคติ**. เข้าถึงได้จาก : <http://socialscience.igetweb.com/index.php?mo=3&art=59345>. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม, 2560.

ประดิษฐ์ อูปรมย์. (2553). **การคิดเชิงบวกเพื่อคุณภาพชีวิต**. เข้าถึงได้จาก : http://www.vibhavadi.com/web/health_detail.php?id=399 สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม, 2560.

สุจิตรา สิทธิไทย. (2553). **รายงานวิจัยในชั้นเรียนการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โรงเรียนบ้านจั่ว จังหวัดชัยภูมิ**. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ไฉไลศรี เพชรใต้. (2552). **รายงานวิจัยในชั้นเรียนการพัฒนาการดำเนินงานการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/6 โรงเรียนอนุบาลสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร**. หลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสกลนคร.

**การศึกษาความสามารถด้านทักษะการฟังโดยใช้แบบทดสอบและแบบฝึกทอิกจำลองของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง**
**THE STUDY ON RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY LANNA LAMPNAG
STUDENTS' LISTENING ABILITY BY USING MOCK TOEIC LISTENING TEST AND EXERCISES**

จิรสุดา เกษมสุข

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

*corresponding author e-mail : Jeerasuda.g@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสามารถด้านทักษะการฟังของนักศึกษาโดยใช้แบบทดสอบและแบบฝึกทอิกจำลอง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยคือ นักศึกษาสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบทอิกจำลองก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบฝึกทอิกจำลอง ผลการวิจัยพบว่าก่อนการใช้แบบฝึกทอิกจำลอง ความสามารถด้านทักษะการฟังของกลุ่มเป้าหมายต่ำโดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยที่ 31.48 เปอร์เซนต์ และหลังการใช้แบบฝึกทอิกจำลองพบว่าระดับคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 90 เปอร์เซนต์โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความสามารถในการฟัง การฟังการทดสอบ TOEIC แบบจำลอง แบบฝึกหัดการฟังแบบ TOEIC แบบจำลอง

Abstract

The purpose of the research was to evaluate student's listening ability by using MOCK TOEIC Listening Test and Exercises. The sample was 21 first year Accounting students who were studying in Faculty of Business Administration and Liberal Arts at Rajamangala University of Technology Lanna Lampang. The instruments in this research were pre and post Mock TOEIC listening test and exercises. It was found that before practice the listening ability of the participants is low with the score of 31.48%. After practicing and conducting sessions which target the participants listening ability, the score was increased. The difference between their pretest and posttest revealed that the participant's listening ability have been significantly increased by 90% The increase of the score in percentage was statistically significant at 0.0.

Keywords: listening ability mock TOEIC listening test mock TOEIC listening exercises

Introduction

Learning a foreign language has been necessary in an increasingly globalized world. Foreign languages specifically English has impacted the world of science, technology, economy, and education as it is used as a business language globally.(Mufwene 2010) Because of this reason, English became the language for international communication. However, to use language to communicate effectively requires the four language skills that include listening, speaking, reading and writing.Listening is an important skill and uses different cognizant behavior to recognize different acoustic information into meaningful units such as speech sounds, syllables, and words(Houstijn, 2003). It is also important in communication as it is the first skill that is used in oral communications(Sumitra Aungwattanakun, 2553) Moreover, listening comprehension is important to success in learning, business, career and personal relationship(Goh, 2002). In addition, effective listening skills affect communication quality in every way(Galvin, 1985).As such the

development of listening skill is necessary for the transfer of ideas, the ability to coordinate and economic success.

In addition Learning, a foreign language also has a positive neurological impact on the brain. According to in the study of Ellen Bialystok(2011), it is found that the constant use of two languages by bilinguals leads to changes in the configuration of the executive control network and results in more efficient performance on executive tasks. And oral language can only be understood through listening.

From the study of Education First: English Proficiency Index (2017) Thailand is ranked 53 out of 80 countries included in the ranking with a score of 49.78 with low proficiency being ranked 15 out of 20 countries in Asia. In addition, according to the Commission on higher education (n. d) found that Thailand is ranked in the bottom of many countries in ASEAN with the average score of Thai people around 501 points. TOEIC exam reports around the world in 1997 – 1998, including all 16 countries around the world consisting of Brazil, China, Columbia, France, Japan, Malaysia, Thailand, Taiwan, and others with the average of 487 points in which is considered the last of many countries monitored according to The Chauncey Group International Ltd(2000)

TOEIC(Test of English International Communication) is a standardized test that was developed in 1997 and was since used Internationally to be used to measure English proficiency of non-English speaking countries. The content usually focuses on the listening and reading skills of the students. Many organization both public and private uses TOEIC as the main criterion for hiring employees.

Most Thai even with more than six years of basic English education from primary to tertiary education still have a problem with their English proficiency in both listening and speaking. A prominent indicator of this the inability to understand the accent of the native speaker due to the lack of vocabulary. (Chalpati, 2007)

Furthermore, in the study of Franz (2017) that most of Thai students despite learning language from primary education has not reached a competent or proficient level in English due to the lack of practice in the language. This is compounded by the attitude of Thai students towards learning the English language is too challenging, too shy to speak, unchallenging English lesson and the lack of opportunity to listen or speak English has caused Thai students to have a low English proficiency. (Wiryachitra, 2002) By continuous drilling of the students to practice their listening skills they will be able to improve their listening skills. Where the students are drilled repeatedly to enhance their skills in a selected subject. (Paulston and Brauder, 1976). The mere exposure to the English language can improve TOEIC results and improve the listening skills of students. Through exercise, it will become natural for students to improve their TOEIC scores.

From the above reasons, the researcher is interested in developing the listening abilities of a student based on the TOEIC exam using exercises and comparing their learning achievement using pretest and posttest design.

Purpose of the study

1. To evaluate student's TOEIC Listening Ability by using Mock TOEIC listening test and exercises.

Scope of the study, Methodology, and Application

This study is aimed to evaluate student's TOEIC listening ability by using Mock TOEIC listening test and exercises. This study has a sample of 21 first year accounting students who were studying in Faculty of Business Administration and Liberal Arts at Rajamangala University of Technology Lanna Lampang. The research instruments used are Mock TOEIC listening test composing of 40 items and three sets of Mock TOEIC listening exercises

Research Instruments

The research instrument in this study consists of Mock TOEIC listening test used for student's assessment and different Listening Exercises (Part 1: Photograph) There are 40 items in the test. They are designed with the intent of measuring their learning achievements. In addition, there are three sets of Mock TOEIC listening exercises with ten items each. The items were prepared and based on the TOEIC examination prepared by the researchers and were validated by experts and English Teachers at Rajamangala University of Technology Lanna Lampang.

The instruments in this research are used are the following

1. Pre and Post Mock TOEIC Listening test
2. Mock TOEIC Listening exercises

Methodology

The study is conducted with the following steps.

- 3.1 Make an appointment with the participants in the classroom and explain in detail about Mock TOEIC listening pretest.
- 3.2 Divided the students into groups according to the row of seats in a classroom
- 3.3 Distribute the pre-test which consists of 30 questions and 4 multiple choices of each
- 3.4 Start the pretest by listening from Mock TOEIC listening test which is controlled by the researcher
- 3.5 Practice 3 exercises which consist of 10 questions and 4 multiple choices every week. During the exercises, the researcher explains and provides techniques in listening to each question
- 3.6 Mock TOEIC listening posttest is completed by the participants.

Data Analysis

The data analysis is focused on the variance of the pre and post mock TOEIC listening test before and after the exercise session to see if there is an improvement in the student's TOEIC Listening ability.

The data will be statistically treated using T-test using a probability of 0.05 because the researcher would like to know if there is a difference statistically significance between the pretest and posttest before and after using he exercise. The researcher will also use change score to find significant improvement in listening ability of the students

$$T = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2)}{\sqrt{\frac{(S_1)^2}{N_1} + \frac{(S_2)^2}{N_2}}}$$

T-Value Formula

$$SD = \sqrt{\frac{\sum |x - \bar{x}|^2}{n}}$$

Standard Deviation Formula

$$s^2 = \frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}$$

Variance Formula

Table 1 T-Test Mean, Standard Deviation Variance

Data Set	N	$\bar{X}$	S.D	Variance	T-Test(Value)
PostTest	21	12.66666667	3.0713732	9.433333333	1.7523608909E-
PreTest	21	36.0952381	3.207877209	10.29047619	25

$\bar{X}$ =mean score, S.D = Standard Deviation

T-Test result is in Scientific notation*

The 21 students scored a mean of 12.66 in the post-test out of the 40 items. The data also suggest a 9.43 variance and a 3.07 Standard Deviation with students scores which suggest that there is high variance between the student's score.

In the post-test, the student mean score increased from 12.67 to 36.095 with a difference of 23.425 which means that the score has increased significantly after treatment. The Standard Deviation and Variance from data also increased meaning that even if the students had higher grades there is still a significant difference between the data sets.

T-table for a two-tailed test probability of 0.05($N_1 + N_2 - 2 = 40$)	
Degrees of Freedom	P=0.05
30	2.04
40	2.02
60	2.0
120	1.98

The T-test shows that there are results with the score of “1.7523608909E-25” suggest that there is a statistically significant difference before and after the pretest and posttest and the exercises conducted in between. This suggests that students by exercising their TOEIC Listening ability can improve their skills.

Table 2 Mock TOEIC Score of Participants

#	Name of Students	Pretest Score (40 points)	Posttest Score (40 points)	Change Score
1	Suangsuda Saikhumfoo	16	38	+22
2	Sureerut Meekamrai	13	38	+25
3	Athiya Dountoui	9	34	+25
4	Pairwa Vitipawd	14	38	+24
5	Suthiporn Tapeng	13	35	+22
6	Pitseenee Tanwisai	10	34	+24
7	Suthiporn Tapeng	15	39	+24
8	Pitsinee Tanwisai	9	32	+23
9	Anyanee Somrang	12	37	+25
10	Suthipon Liemtrakul	8	28	+20
11	Somruethai Khamjan	13	37	+24
12	Namfon Sorndee	9	36	+27
13	Sagoonrat Jaiman	13	38	+25
14	Pornpirun Inhom	16	40	+24

15	Nungruthai Wungwidit	10	30	+20
16	Patcharin Lawa	19	40	+21
17	Yupha Chaikew	12	36	+24
18	Onpinya Piyasopha	12	35	+23
19	Siriluck Chuantua	18	40	+22
20	Benyarat Chokhinrunsatit	15	38	+23
21	Hatchainok Phawo	10	35	+25

Furthermore, by using change scores, we can see the individual improvements of each student from their test scores as can be seen with the positive change score averaging +23.428. This means that students TOEIC Listening ability can be improved significantly by proper coaching and proper drilling.

Conclusion

From this study, it was concluded that using Mock TOEIC listening exercises can help improving English Listening ability. The study has shown that there is statistic significance between the data sets and that by doing the proper exercises Thai students are able to improve their listening ability.. Furthermore, the researcher suggests that Thai students should be given more listening exercises that can help them with identifying words.

Currently, Thailand is ranked as one of the developing countries with low English proficiency and ranked the lowest in ASEAN member countries. And the only way to improve this is to create an environment where listening and constant drilling of English can improve.

To conclude this study, The researcher recommends that there should be more courses that focus more on the listening skills of the students rather than grammar. As identifying sounds form words is the first step in learning the language. Teachers should also encourage the use of English in the classroom and challenge students to exercise English more academically.

Acknowledgement

I would like to express my sincere thanks to many people for their assistance in the completion of this research, Ms. Waljilyn Jantharaviroj, the head of English Department, Faculty of Business of Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Lanna Lampang and Mr. JoJah Jared S. Dela Paz for their invaluable help and my friends in English Department who shared the valuable experiences and cheered me up during my hard time and thank you for Accounting Students for supporting this research.

Reference

- Bialystok, E. (2011). **Reshaping the mind: the benefits of bilingualism**. Canadian Journal of Experimental Psychology/Revue Canadienne de Psychologie expérimentale, 65(4), 229
- Chalapati, S. (2007). **Internationalisation of Higher Education in Thailand: case studies of two English-medium business graduate program**.
- EF English Proficiency Index - **A comprehensive ranking of English Proficiency**. Retrieved from: EF Education First:. (12 September 2016).
- English-test.net. **TOEIC listening : Autobahn**. [Online] Retrieved from : www.english-test.net/toEIC/listening/autobahn.html. (11 September 2016).

- English-test.net. **TOEIC listening exercises**. [Online]. Retrieved from : www.english-test.net/toEIC/listening/. (12 September 2016).
- EST GLOBAL. **Test-Preparation**. [Online]. Retrieved from www.etsglobal.org/Test-Preparation/The-TOEIC-Tests/TOEIC-Listening-Reading-Test (11 September 2016).
- ETS TOEIC. [Online]. Retrieved from : www.ets.org/toEIC/listening-reading/test-preparation/sample_question. (11 September 2016)
- Franz, J., & Teo, A. (2017). **'A2 is Normal'–Thai Secondary School English Teachers' Encounters with the CEFR**. *RELC Journal*, 0033688217738816.
- Hulstijn, J. H. (2003). **Connectionist models of language processing and the training of listening skills with the aid of multimedia software**. *Computer Assisted Language Learning*, 16 (5), 413-425.
- Ina Thomas and Brian Dyer. (2007). **The Problem of Poor Listening Skills**. [Online]. Retrieved from : <https://lectureug4.files.wordpress.com/2011/11/listening-skills-for-turn-it-in.pdf>. (10 September 2016)
- Mufwene, S. S. (2010). **Globalization, global English, and world English (es): Myths and facts**. *The handbook of language and globalization*, 29-55
- Paulston, C. B., & Bruder, M. N. (1976). **Teaching English as a Second Language. Techniques and Procedures**.
- Somsak Nawayut. (2012). **The Study to enhance Students Integrated Skills for TOEIC tests and their Satisfaction using interactive Longman Dictionary of Contemporary English DVD New Edition for the second year Business English Students from Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai Campus, 2012,125**. Retrieved from ThaiLis : tdc.thailis.or.th. (8 September 2016).
- Suredej Anandapong. 2011. **A Study of English Listening Problem and Listening Proficiency of Business Students at Bangkok University**. [On-line] Retrieved from : <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/lg/0641/title-appendices.pdf>. (10 September 2016).
- Suwimon Maliwan. (2012). **The development of The improved English skill exercise On English Vocabulary learning for first year undergraduate students at Aviation Personnel Developmen Institute, Kasem Bundit University**. [On-line]. Retrieved from : <http://airline.kbu.ac.th/old/download/download/research/research12.pdf>. (8 September 2016).
- UE UsingEnglish.com. **TOEIC Exam Problems and Solutions**. [Online]. Retrieved from : www.usingenglish.com/articles/toEIC-exam-problems-solutions.html. (11 September 2016).
- Wiriyachitra, A. (2002). **English language teaching and learning in Thailand in this decade**. *Thai TESOL focus*, 15(1), 4-9.

**การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ
ของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์**

**A STUDY OF PROBLEMS ENGAGING ACADEMIC ADMINISTRATION BY TEACHERS OF
HIGH SCHOOL IN NAKHON SAWAN PROVINCE**

สุดารัตน์ จันทร์ศรี* และ นิคม นาคอ้าย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : krusuzaa_31@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครซีและมอร์แกน ได้จำนวนทั้งสิ้น 216 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการและแนวทางมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปัญหาการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ : บริหารงานวิชาการ มีส่วนร่วม นครสวรรค์

Abstract

The purposes of this research were to study of problems and development engaging academic administration by teachers of high school in Nakhon Sawan province, by quantitative methods. The sample was set determined by "Krejcie & Morgan" sample size table to get 216 people. The instrument used to collect research data was a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. The finding showed that the participation on research was highest and be the first item, secondly was the participation on curriculum development and last item was internal participation and information technology

Keywords : academic administration engaging Nakhon Sawan

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (ราชกิจจานุเบกษา, 2550: 23) ในหมวด 5 แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ข้อที่ (4) คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยเฉพาะงานบริหารวิชาการซึ่งนับว่าเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะมีนักเรียนเก่ง ดี หรือไม่เก่ง ไม่ดีขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และสำนึกงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง จากนั้นแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษาโดยความร่วมมือของบุคคลหลายๆ ฝ่าย ในการสร้างสรรค์ กิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมหรือผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ที่ผ่านมาครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการค่อนข้างน้อยทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในทุกกระบวนการ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานกลุ่มวิชาการมีประสิทธิภาพ มีโครงสร้าง การงาน รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม ครอบคลุมงานวิชาการทั้งหมด จึงได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหารจัดการ โครงสร้าง ภาระงาน ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นำมาประยุกต์และบูรณาการหลักการ แนวคิดและทฤษฎี เป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการหลักๆ มี 6 รูปแบบที่สำคัญ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 7) คือ การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร การมีส่วนร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมวัดผลและประเมินผล การมีส่วนร่วมวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การมีส่วนร่วมพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการมีส่วนร่วมนิเทศภายในสถานศึกษา

ดังนั้นการบริหารงานสถานศึกษาให้มีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือ การมีส่วนร่วม ประสานงานกันของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะครูในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความร่วมมือกัน อาจทำให้การบริหารงานประสบปัญหาได้ ดังที่คณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาไว้ในปี พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 85 – 86) ได้ระบุถึงปัญหาของการบริหารงานวิชาการในภาพรวมในส่วนของ การมีส่วนร่วมไว้ว่า ขาดการมีส่วนร่วมของครู ไม่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ

จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นมาแล้ว ผู้วิจัยจึงศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ และนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมในจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ของโรงเรียนจำนวน 38 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครซีและมอร์แกน ได้เป็นจำนวน 216 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 100-103)

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ และ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ โดยประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วยการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร
2. ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การมีส่วนร่วมวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
5. ด้านการมีส่วนร่วมนิเทศภายในสถานศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

ประเด็นการมีส่วนร่วม	ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 1 การมีส่วนร่วม พัฒนาหลักสูตร	1	ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมกัน ในการเตรียมการและแต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและการ ใช้หลักสูตร	2.85	0.79	ปานกลาง
	2	ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมกันไม่ทั่วถึง ในการออกแบบหลักสูตรและการใช้ หลักสูตร	2.82	0.87	ปานกลาง
ด้านที่	ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับ
	3	ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมกันในการ ประชุมชี้แจงการพัฒนาหลักสูตร ที่ใช้ ในสถานศึกษาไม่ชัดเจนเท่าที่ควร	2.81	0.62	ปานกลาง

ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วม พัฒนากระบวนการเรียนรู้	1	ผู้บริหารและครูไม่มีส่วนร่วมกัน ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ฝึกทักษะกระบวนการคิดคิดเป็น ทำ เป็น ป้องกันและแก้ไขปัญหาเท่าที่ควร	2.84	0.75	ปานกลาง
	2	ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมกัน ในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมใน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่ ผู้เรียน	2.69	0.77	ปานกลาง
	3	ผู้บริหารและครูไม่ชัดเจนในการมีส่วน ร่วมกัน ปรับปรุง และ พัฒนา กระบวนการเรียนรู้	2.67	0.80	ปานกลาง
ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วม วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	1	ผู้บริหารและครูไม่มีความชัดเจนใน การมีส่วนร่วมกันวางแผน การเรียนรู้ กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้ การวิจัย หัวข้อ กลุ่มเป้าหมาย วัน เวลา และการนำความรู้ไปใช้ไม่ได้ เท่าที่ควร	3.95	0.95	มาก
	2	ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมใน การดำเนินการลงมือปฏิบัติตามแผน วิจัยที่วางไว้ใน การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	3.93	1.04	มาก
	3	ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมใน การรวบรวมผลงานวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	3.88	0.90	มาก
ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วม พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	1	ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมกัน ในการจัดหาบุคลากรสำรวจความ ต้องการของผู้ใช้ซึ่งสัมพันธ์กับ จุดประสงค์ที่ตั้งไว้และเหมาะสมกับ ผู้เรียนเท่าที่ควร	1.89	0.76	น้อย
	2	ผู้บริหารและครูประสบปัญหาการมี ส่วนร่วมกันในการลงมือปฏิบัติจัดทำ สื่อการเรียนรู้ตามรูปแบบและวิธีการที่ กำหนดไว้	1.86	0.72	น้อย
	3	ผู้บริหารและครูไม่ชัดเจนในการมีส่วน ร่วมกำหนดวิธีการแนวทางรูปแบบ และการออกแบบสื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้ตรงตามที่ตั้งไว้	1.83	0.79	น้อย

ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วม นิเทศภายในสถานศึกษา	1	ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมใน การวางแผนยุทธวิธีในการประชุม นิเทศระบุหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์เทศ ผู้บริหารและครูขาดความชัดเจนใน	2.43	0.81	น้อย
	2	การมีส่วนร่วมกันวางแผนการนิเทศ การจัดองค์กรการนิเทศ ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมใน	2.40	0.89	น้อย
	3	การวิเคราะห์วิธีการสอนหลายแบบ ทักษะในการคิดสร้างสรรค์ในการ นิเทศภายในสถานศึกษา	2.39	0.77	น้อย

จากตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร มีระดับปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 1 คือ ข้อ 5 ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมกันในการเตรียมการและแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 2 คือ ข้อ 7 ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมกันไม่ทั่วถึงในการออกแบบหลักสูตรและการใช้หลักสูตร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 3 คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมกันในการประชุมชี้แจงการพัฒนาหลักสูตร ที่ใช้ในสถานศึกษาไม่ชัดเจนเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81) ตามลำดับ

ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีระดับปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 1 คือ ข้อ 14 ผู้บริหารและครูไม่มีส่วนร่วมกันดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ฝึกทักษะกระบวนการคิดคิดเป็น ทำเป็น ป้องกันและแก้ไขปัญหาเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 2 ข้อที่ 15 ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมกันในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับที่ 3 คือ ข้อ 17 ผู้บริหารและครูไม่ชัดเจนในการมีส่วนร่วมกันปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67)

ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีระดับปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 1 คือ ข้อ 20 ผู้บริหารและครูไม่มีความชัดเจนในการมีส่วนร่วมกันวางแผน การเรียนรู้กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัย หัวข้อ กลุ่มเป้าหมาย วัน เวลา และการนำความรู้ไปใช้ไม่ได้เท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 2 ข้อที่ 21 ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการลงมือปฏิบัติตามแผนวิจัยที่วางไว้ในการใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับที่ 3 คือ ข้อที่ 23 ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมในการรวบรวมผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88) ตามลำดับ

ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีระดับปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.81) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 1 คือ ข้อ 28 ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมกันในการจัดหาบุคลากรสำรวจความต้องการของผู้ใช้ซึ่งสัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และเหมาะสมกับผู้เรียนเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 2 ข้อที่ 30 ผู้บริหารและครูประสบปัญหาการมีส่วนร่วมกันในการลงมือปฏิบัติจัดทำสื่อการเรียนรู้ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับที่ 3 คือ ข้อที่ 29 ผู้บริหารและครูไม่ชัดเจนในการมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการแนวทางรูปแบบ และการออกแบบสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ตรงตามที่ตั้งไว้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.83) ตามลำดับ

ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมนิเทศภายในสถานศึกษา มีระดับปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 1 คือ ข้อ 36 ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธวิธีในการประชุมนิเทศระบุหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์เทศ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 2 คือ ข้อ 35 ผู้บริหารและครูขาดความชัดเจนในการมีส่วนร่วมกันวางแผนการนิเทศการจัดองค์กรการนิเทศ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40) และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยมากอันดับที่ 3 คือ ข้อที่ 34 ผู้บริหารและครูวิชาการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วิธีการสอนหลายแบบ ทักษะในการคิดสร้างสรรค์ในการนิเทศภายในสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากครูโรงเรียนมัธยมมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมีแค่บางประเด็นที่มีปัญหาระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน สมเพชร (2545:73) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย วัดประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ คงรุ่งเรือง (2542:78) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัดประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน ได้แก่ นโยบายและการวางแผนงานวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการ การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การนิเทศและติดตามผล และการวัดผลและประเมินผลส่วนปัญหาที่พบที่เป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับครู ได้แก่ เรื่อง คุณวุฒิและประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสม ขาดความรู้เรื่องหลักสูตร ขาดการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านการสอน และการพัฒนาตนเอง และขาดความรู้เรื่องการวัดผล และปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ขาดความพร้อมในการเปิดวิชาเลือกที่หลากหลายขาดการวางแผนการจัดกิจกรรม ขาดงบประมาณ และขาดการนิเทศการสอน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องงานวิจัยของ พิษณุ คงรุ่งเรือง (2542:78) อาจเป็นเพราะครูยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การสรุปความรู้ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำไปใช้ในการพัฒนาวิเคราะห์ปัญหาการวิจัย วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมวางแผน การเรียนรู้ กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัย หัวข้อ กลุ่มเป้าหมาย วัน เวลา และนำความรู้ไปใช้อย่างไร การมีส่วนร่วมขึ้นดำเนินการลงมือปฏิบัติตามแผนวิจัยที่วางไว้ รวมถึงตรวจสอบ รวบรวมและเผยแพร่ผล เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย การมีส่วนร่วมประเมินผล เพื่อนำบทเรียนมาวางแผนปรับปรุงหรือนำไปใช้ในการพัฒนา ซึ่งต้องมีการปรับปรุงพัฒนาหาแนวทางให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในลำดับต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อสรุปสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ระบุว่า เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับปัญหาการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 1 คือ ด้านการมีส่วนร่วมวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับ 2 คือ การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67)

กิตติกรรมประกาศ

ศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคล้าย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำองค์ความรู้แนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในด้านวิชาการ

ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ราชกิจจานุเบกษา .(2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก วันที่ 24 สิงหาคม 2550)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครู.สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การขับเคลื่อนนโยบาย สพฐ. ปี 2550-2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พิษณุ คงรุ่งเรือง. (2542). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด
- กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมาน สมเพชร. (2545). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย.

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

A STUDY OF CHANGE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
KAMPHAENGPHET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

กมลวรรณ นาจู้* และ นิคม นาอ้าย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : krupoy.nachui@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูผู้สอน 322 คน รวมทั้งหมดจำนวน 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างจุดเชื่อมต่อ รองลงมาคือ ด้านเป้าหมายเชิงจริยธรรม และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสร้างและแบ่งปันความรู้

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research was to study of Change Leadership of School Administrators under the Office of Kamphaengphet Primary Educational Service Area 1. The samples 440 people who were 118 school administrators and 322 teachers. The instrument was the 5 ratingscale questionnaire which collected from reliability of 0.93. The data were analyzed by using mean and standard deviation. The finding showed that the level of school administrators' change leadership under the Office of Kamphaengphet Primary Educational Service Area 1 overall was at a high level and when considering each area it was found that the highest mean was coherence making, secondly, the moral purpose and the lowest mean score was knowledge creating and sharing.

Keywords : leadership change leadership school administrators

บทนำ

จากกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้หลายประเทศ ทั่วโลกต้องเผชิญกับความหลากหลายทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจและการศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตเป็นอย่างมาก ทำให้หลายประเทศต้องเร่งเตรียมพร้อมโดยการสร้างกลไกและพัฒนาคนให้มีศักยภาพสูงขึ้น ให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม ซึ่งประเทศไทยมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาคมโลกอย่างกว้างขวางเพื่อให้สังคมไทยก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง มีความรู้และทักษะความสามารถที่จะปรับตัวตนเองอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ การพัฒนาคุณภาพคนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดประเทศชาติใดหากคนในชาติได้รับการศึกษาสูงย่อมหมายถึงความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันที่สูงตามไปด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศไทย มาตรา 37 ได้กำหนดว่า การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นๆ เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3), 2553) จากการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาโดยการปฏิรูปการศึกษาดังที่กล่าวมา การบริหารจัดการในสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีลักษณะภาวะผู้นำสูงเป็นผู้มีบทบาทในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สามารถปรับตัวได้เหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์และเข้ากับทุกสถานการณ์ได้โดยใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ทุกส่วนในสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ในปัจจุบันทุกสังคมย่อมมีผู้นำและผู้ตามเสมอ ผู้นำที่ดีและเข้มแข็งยังต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่ดี เพื่อที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามที่เป้าหมายได้ตั้งไว้ขณะเดียวกันก็ต้องทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดความพึงพอใจในงานที่เขาทำด้วย ซึ่งในสถานศึกษาก็จะมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำ บุคคลที่ทำงานร่วมกับผู้นำเรียกว่า ผู้ตาม ผู้นำจะเป็นบุคคลที่สามารถทำให้ผู้อื่นยอมรับ และสามารถจูงใจ ชักนำ ชี้นำ มีบทบาทเหนือบุคคลอื่น สามารถจัดปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี (ธีระ รุญเจริญ, 2554)

การจัดการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพการศึกษา กระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ได้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน จะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ผู้นำสถานศึกษาทุกระดับจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษา มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ ต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ เป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารและจัดการศึกษาในยุคนี้โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ธีระ รุญเจริญ, 2554) ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานในสถานศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งแนวคิดทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมากในปัจจุบันคือแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของฟูลแลน (Fullan, 2004 อ้างถึงใน ปริญญา อ่อนดั่ง, 2557) มีลักษณะพิเศษที่แสดงให้เห็นถึงการเข้าสู่หากันในทางทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความรู้และกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้นำมาเผชิญหน้ากับปัญหาที่มีความซับซ้อนได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายเชิงจริยธรรม (Moral Purpose) 2) ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลง (Understanding Change) 3) การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship Building) 4) การสร้างและแบ่งปันความรู้ (Knowledge Creating and Sharing) 5) การสร้างจุดเชื่อมต่อ (Coherence Making) เนื่องจากผู้นำประเภทนี้เป็นผู้นำที่มีทัศนะกว้างไกลสร้างความผูกพันต่อจุดมุ่งหมายขององค์การและนำผู้ตามให้ดำเนินการตามจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ให้ประสบผลสำเร็จเมื่อผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำของสถานศึกษาย่อมทำให้งานบริหารสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจึงมีความสำคัญในแง่ของการส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ยังขาดความพร้อม ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อการยอมรับความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และศรัทธา ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำเหมาะสมย่อมทำ

ให้ขวัญและกำลังใจ รวมทั้งความเลื่อมใสต่อผู้บริหารของผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ในระดับสูงด้วย งานของสถานศึกษาก็จะสามารถดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย แต่ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้สถานศึกษาขาดประสิทธิภาพ ผู้ได้บังคับบัญชาขาดความเชื่อถือ ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 170 โรงเรียน มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้มีมาตรฐาน จัดได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ประเด็นสำคัญที่พบในการบริหารจัดการศึกษา คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารยังขาดการกระจายอำนาจความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ได้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน ขาดการเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการศึกษาจึงไม่บรรลุตามเป้าหมายเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1, 2559)

ซึ่งปัญหาดังกล่าว การจะพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556) กล่าวว่า สิ่งสำคัญของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารต้องริเริ่มการเปลี่ยนแปลง มีการกระจายอำนาจตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีจุดมุ่งหมาย มีวิสัยทัศน์ และมีความมุ่งมั่นที่ดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับบทบาทผู้นำให้เป็นผู้สร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น เป็นผู้นำที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนสถานศึกษาเข้าสู่กระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โดยการร่วมมือกันบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เกิดความพึงพอใจจากทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาสถานศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำและแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลตามความมุ่งหวังของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน 2,234 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของเคจซีและมอร์แกน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูผู้สอน 322 คน รวมทั้งหมดจำนวน 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอำเภเทพ เขต 1 และ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเทพ เขต 1 โดยประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วย การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเทพ เขต 1 ดังนี้

1. เป้าหมายเชิงจริยธรรม (Moral Purpose)
2. ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลง (Understanding Change)
3. การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship Building)
4. การสร้างและแบ่งปันความรู้ (Knowledge Creating and Sharing)
5. การสร้างจุดเชื่อมต่อ (Coherence Making)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเทพ เขต1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเทพ เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน

ด้านที่	ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับภาวะผู้นำ
1. เป้าหมายเชิงจริยธรรม	1	ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร	4.30	.60	มาก
	2	ผู้บริหารสถานศึกษามีความยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ	4.24	.65	มาก
	ลำดับสุดท้าย	ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข	3.96	.65	มาก
2. ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลง	1	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้วยสันติวิธี	3.88	.60	มาก
	2	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับปรุงงานให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง	3.86	.53	มาก
	ลำดับสุดท้าย	ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรตลอดเวลาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง	3.60	.62	มาก
3. การสร้างความสัมพันธ์	1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างกัลยาณมิตรที่ดี มีส่วนร่วมในการทำงาน	4.12	.65	มาก
	2	ผู้บริหารสถานศึกษามีความจริงใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.03	.62	มาก
	ลำดับสุดท้าย	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสำรวจความต้องการ ความถนัด ก่อนที่จะมีการมอบหมายงานทุกครั้ง	3.70	.61	มาก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน (ต่อ)

ด้านที่	ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ภาวะผู้นำ
4. การสร้าง และแบ่งปัน ความรู้	1	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกระจายความรู้ ถ่ายทอด หรือแบ่งปันความรู้ไปสู่องค์กร	3.44	.80	ปานกลาง
	2	ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพัฒนาและการสร้างความรู้จากทักษะ และความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กร	3.42	.81	ปานกลาง
	ลำดับสุดท้าย	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาวิธีการทำงานจากผู้ที่มีประสบผลสำเร็จในการทำงาน	3.33	.83	ปานกลาง
5. การสร้างจุด เชื่อมต่อ	1	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยภาวะทางอารมณ์ในการทำงานร่วมกับเครือข่าย	4.49	.57	มาก
	2	ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นในการประสานงานกับเครือข่ายจนประสบความสำเร็จ	4.34	.59	มาก
	ลำดับสุดท้าย	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างความมั่นใจให้กับบุคคลภายนอก	4.17	.63	มาก

จากตาราง 1 ด้านเป้าหมายเชิงจริยธรรม มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) ข้อคำถามที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษามีความยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24) และข้อคำถามที่ 6 ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) ตามลำดับ

ด้านความเข้าใจการเปลี่ยนแปลง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่ 12 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้วยสันติวิธี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88) ข้อคำถามที่ 14 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับปรุงงานให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยรองลงมา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86) และข้อคำถามที่ 19 ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรตลอดเวลาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60) ตามลำดับ

ด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างกัลยาณมิตรที่ดี มีส่วนร่วมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12) ข้อคำถามที่ 22 ผู้บริหารสถานศึกษามีความจริงใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยรองลงมา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03) และข้อคำถามที่ 28 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสำรวจความต้องการ ความถนัด ก่อนที่จะมีการมอบหมายงานทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70) ตามลำดับ

ด้านการสร้างและแบ่งปันความรู้ มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่ 33 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกระจายความรู้ ถ่ายทอด หรือ

แบ่งปันความรู้ไปสู่องค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44) ข้อคำถามที่ 34 ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพัฒนา และการสร้างความรู้จากทักษะ และความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กร มีค่าเฉลี่ยรองลงมา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42) และข้อคำถามที่ 37 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาวิธีการทำงานจากผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33) ตามลำดับ

ด้านการสร้างจุดเชื่อมต่อ มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่ 50 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะทางอารมณ์ในการทำงานร่วมกับเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49) ข้อคำถามที่ 49 ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นในการประสานงานกับเครือข่ายจนประสบความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34) และข้อคำถามที่ 46 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้าง ความมั่นใจให้กับบุคคลภายนอก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่น ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนันท์ เรือนตาหลวง (2554 : 23) ที่ได้สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำว่า การบริหารงานใดๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา ในหน่วยงานของตน ในองค์กรผู้บริหารหรือผู้นำจะนำพาองค์กรไปสู่การมีเป้าหมายที่วางไว้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้นำนั้นซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในสังคมเกิดจากการที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งมีอิทธิพลหรือใช้อำนาจ ที่มีอยู่จริงใจให้สมาชิกภายในกลุ่มคล้อยตามเพื่อปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย สมาชิกของกลุ่มจะทำงานสำเร็จมากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำกลุ่มที่จะทำให้สมาชิกซึ่งเป็นผู้ตามเกิดความศรัทธายอมรับ และพร้อมที่จะร่วม ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้สำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรุ่ง ธนุสา (2557 : 50) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างจุดเชื่อมต่อ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสร้างเครือข่าย และมีการทำงานเป็นทีม เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สามารถเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดีให้ความร่วมมือกับชุมชนเมื่อ มีโอกาส เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงาน มีการแสดงอุดมการณ์ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา อ่อนดั่ง (2557 : 69) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและแนวทางการ ส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างจุดเชื่อมต่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างและแบ่งปันความรู้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ไม่นำความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลมาใช้ ประโยชน์ ไม่มีการกระจายความรู้ ไม่ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาวิธีการทำงานจากผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จในการทำงาน ไม่ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนางานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงไม่สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้แสดงออกในการ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลาย และไม่สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา อ่อนดั่ง (2557 : 69) ได้ศึกษาได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับผลการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างและแบ่งปันความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อสรุปสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ระบุว่า เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้ระดับภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างจุดเชื่อมต่อ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านเป้าหมายเชิงจริยธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างและแบ่งปันความรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำองค์ความรู้แนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ คุณณณางค์ ศรีสุข คุณพจน์ ภูมิ ที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในด้านวิชาการ

ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2559). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2559. เข้าถึงได้จาก : <http://www.kpt1.go.th/images/hot-news/Plan/plan%201%20year%202559.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 8 กรกฎาคม 2559).

ณัฐมานันท์ เรือนตาหลวง. (2554). พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ธีระ รุญเจริญ. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

ปริญา อ่อนด่าง. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุประสงค์.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3). (2553). ราชกิจจานุเบกษา. เข้าถึงได้จาก <http://www.otepec.go.th/index.php/notice-law-rule/law-act/468-2012-07-16-02-03-01>. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 มกราคม 2561).

เพชรรัฐ ธนสา. (2557). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุประสงค์.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางการพัฒนา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Fullan, M. (2004). Leading in Culture of Change : Personal Action Guide and Workbook. p.3

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL FOR SCIENCE ON THE BASIS OF SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY AND PROBLEM-BASED TEACHING FOR ENHANCE PROBLEM SOLVING WITH CRITICAL THINKING ABILITIES AND SCIENCE MIND OF SIXTH GRADE STUDENTS

พีรศักดิ์ แก้วจ้ง

โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมโศภิต เทศบาลเมืองอุทัยธานี อุทัยธานี

*corresponding author e-mail : pirasakkaewjung@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) เพื่อเปรียบเทียบจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา(Research and Development) ผลการศึกษา พบว่า

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 89.79/88.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน เท่ากับ 44.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.16

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาแบบแผนการสอน ทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Abstract

The objectives of this research were : 1) develop and verify the efficiency of instructional model, 2) compare problem solving with critical thinking abilities and 3) investigate satisfaction of the sixth grade students. The research design of this study was Research and Development. Results of the study are as follows : 1) The instructional model who enhanced problem solving with critical thinking abilities in science of sixth grade student achieved the criterion of 89.79/88.00 , which was higher than the required

standard criterion of 80 / 80 . 2) Problem solving with critical thinking abilities of sixth grade students, including knowledge, problem solving with critical thinking abilities, and science process skills with the instructional model were higher than before. 3) The satisfaction of the grade students toward the EIRSK Model to enhance problem solving with critical thinking abilities in science was at the highest level.

Keywords : the development of instructional model problem solving with critical thinking abilities problem-based teaching

บทนำ

การศึกษาที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในการพัฒนาจะต้องมีความสมดุลระหว่างกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ รวมถึงกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคม ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างทั่วถึง นั่นคือมนุษย์เราจำเป็นต้องมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม รู้เท่าทันซึ่งเหตุและผลของ ความเปลี่ยนแปลง พินิจพิเคราะห์ (2557 : 5-6) กล่าวว่า อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นโดยตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากการได้รับรู้หรือประสบการณ์จากการจัดการศึกษา หรือกิจกรรมในชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย

แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นแนวคิดใหม่ที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า (อ้างถึงใน ทิศ นนา แชนนี 2558 : 4-5) “เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีค่านิยมในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่ เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการ รอรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้ เป็นอย่างดี”

ซึ่งปัจจุบันสภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนักเรียนเข้าใจว่าการเรียนวิทยาศาสตร์ต้อง เรียนเนื้อหาความรู้ไว้ท่องจำเพื่อให้ได้คะแนนดี ๆ ทำให้การเรียนวิทยาศาสตร์ขาดความเป็นวิทยาศาสตร์ที่เป็นศาสตร์ของการ ค้นคว้าหาคำตอบบนฐานของเหตุและผล การจัดการเรียนการสอนจึงไม่ส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล และไม่ส่งเสริมทักษะ การแก้ปัญหา กลายเป็นว่าวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพราะเป็นแค่ความรู้ ความจำที่ใช้สอบเท่านั้น เจตคติแบบนี้อาจเป็นสาเหตุให้สังคมไทยมีความเป็นวิทยาศาสตร์น้อยลงเมื่อถึงภาวะของสังคมที่ต้องตัดสินใจอะไรร่วมกันก็ ตัดสินใจโดยขาดความรอบคอบหรือใช้ความรู้สึกตัดสินอาจทำให้เกิดผลเสียกับตนเองและสังคมไทยในระยะยาวได้ ดังนั้นผู้ที่ มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ศึกษาทุกท่านควรหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตาม ธรรมชาติของความรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเป็นคนช่างคิดกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

ด้วยหลักการ แนวคิดและการพัฒนาดังกล่าวที่เกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ การที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์จำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการ เรียนการสอนที่ดำเนินการต่อเนื่องอย่างเป็นระบบพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและวิจัยการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เนื้อหาวิชาพร้อม ๆ กับการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญของมนุษย์

ควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพของตนเองและพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์
รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีภูมิคุ้มกันในสังคมโลกยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่
เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็น
ฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อเปรียบเทียบจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน
วิทยาศาสตร์พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด
แก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน
วิทยาศาสตร์พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด
แก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้
ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
6 เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา(Research and Development)

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย(Research :R) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน(Analysis : A) : เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์
ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่
นำมาใช้วิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีดังนี้

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา
วิเคราะห์เป้าหมาย มาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิเคราะห์สมรรถนะ
สำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับสภาพที่เป็นจริงของการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
2) แบบวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
2. แบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ฉบับ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานวิธีการเรียนรู้(Learning Style) ของกลุ่มผู้เรียน
ที่ศึกษา โดยการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D) เป็นการออกแบบและพัฒนา(Design and Development :
D and D) : การพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษา รวบรวมข้อมูลพื้นฐานแล้วนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการสอนโดยสร้างโครงร่าง
รูปแบบก่อนแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างรูปแบบการเรียนการสอนและเครื่องมือประกอบการใช้
รูปแบบการเรียนการสอนแล้วนำไปทดลองใช้(Tryout) กับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบ
ความเป็นไปได้และประสิทธิภาพก่อนนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหา
เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6(EIRSK Model)
2. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนและแผนการจัดกิจ
กรร มการเรียนรู้
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 3 ฉบับ คือ แบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความ
คิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research :R) เป็นการนำไปใช้ (Implementation : I) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำแนวคิดการออกแบบการเรียนการสอน ADDIE Model ปรับปรุงโดยครูส (Kruse 2007 : 1) ในขั้นการนำไปใช้ (Implementation : I) ร่วมกับแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (research and development) ในขั้นการวิจัย (Research : R₂) ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี การผสมผสานข้อมูลใช้รูปแบบการวิจัยแบบ Embedded (The Embedded Design) วิธีการเชิงปริมาณเป็นวิธีหลักและวิธีเชิงคุณภาพเป็นวิธีรอง ร่วมกับการใช้รูปแบบการวิจัย Pre-Experimental Design โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มอย่างเดียวก่อนเรียนและหลังเรียน (The One-Group Pretest-Posttest Design) ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการเขียนบันทึกพฤติกรรมการเรียนและการทำงานของนักเรียนเพื่อสะท้อนพฤติกรรมจิตวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้บันทึกและจากการที่ผู้เรียนเขียนบันทึกสะท้อนพฤติกรรมจิตนิสัยของตนเองแบบพรรณนาความ (Journal Writing) ก่อนเรียนและระหว่างเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมโศภิต จำนวน 20 คน แบบแผนการทดลองการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวก่อนเรียนและหลังเรียน (The One-Group Pretest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

3.2 แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) เป็นการประเมินผล (Evaluation :E) การประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในขั้นของการพัฒนา (Development : D₂) และแนวคิดการประเมินผลตามแบบจำลองการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE Model ปรับปรุงโดย ครูส ร่วมกับแนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบของ Dick, Carey and Carey และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ Joyce and Weil การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นพร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบและประมวลสรุปข้อมูลด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา

2. วิเคราะห์ค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3. วิเคราะห์พัฒนาการทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

4. วิเคราะห์พัฒนาการทางด้านจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประมวลสรุปข้อมูลจากการสังเกตและการเขียนบันทึกแบบพรรณนาความ (Journal wrtting) ของนักเรียนและครูด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา

5. วิเคราะห์ผลด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 89.79/88.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 44.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.16
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด($\mu = 4.64$, $\sigma = 0.11$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีชื่อว่า “EIRSK Model” มีองค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สารความรู้และทักษะความสามารถ สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง และสิ่งสนับสนุน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจด้วยสถานการณ์ปัญหา (Engagement with problem) ขั้นที่ 2 สำรวจโดยมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Investigation) ขั้นที่ 3 วิเคราะห์เหตุผล (Reason) ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ความพอเพียง (Sufficiency) ขั้นที่ 5 จัดการความรู้ (Knowledge Management) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกัน (IOC = 0.89) และนำไปหาประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) แบบกลุ่มใหญ่ (Filed Tryout) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมโศภิต จำนวน 20 คน โดยได้ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเท่ากับ 89.79/88.00 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างครอบคลุม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา วิทยาศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหา แผนการศึกษาแห่งชาติ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อย่างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังวิเคราะห์แนวคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ หลักการและแนวคิด ADDIE Model ของเควิน ครอส ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่กำหนดมีความสัมพันธ์ส่งเสริมกันและกันตลอดทั้งระบบ ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ศิริธัญญรัตน์ (2556 : บทคัดย่อ) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิต วิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีชื่อว่า PIAEIED Model มี องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอนและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ กระบวนการเรียน การสอนมี 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อมด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น (Preparing Essential Knowledge and Skills) 2) ขั้นร่วมกันตั้งคำถามเพื่อการสืบเสาะและการแก้ปัญหา (Identifying and Enquiry Questions and Problem Solving) 3) ขั้นร่วมกันวิเคราะห์เจาะลึกความรู้และแนวทางการแก้ปัญหา (Analyzing and Examining Deeper Knowledge and Solution) 4) ขั้นประเมินผลแนวทางการแก้ปัญหาและระบุวิธีการแก้ปัญหา (Evaluating and Identifying Solutions Methodology) 5) ขั้นดำเนินการสืบเสาะและแก้ปัญหา (Investigating and Problem Solving) 6) ขั้นขยายความรู้ (Extending of New Knowledge) 7) ขั้นการพัฒนาและเผยแพร่ (Developing and Distributing the Results) อีกทั้งในการกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ได้กำหนดตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอน ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive theory) ของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีกระบวนการสมองในการ ประมวลผลข้อมูล (Information processing theory) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist theory) ที่มุ่งให้นักเรียน คิดอย่างมีเหตุผลตามลำดับขั้นตอน สามารถรู้คิดนำข้อมูลที่เก็บไว้ในความจำระยะสั้นและระยะยาวออกมาใช้อย่างเหมาะสม โดยเชื่อว่าสมองเป็นเครื่องมือสำคัญในการแปลความหมายดังนั้นในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดตามรูปแบบการเรียน การสอนนี้จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว มีการทำงานและ ฝึกทักษะการคิดร่วมกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน ฝึกแปลความหมายของสิ่งที่ค้นคว้าหาคำตอบเพื่อ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุมีผลมีภูมิคุ้มกันและมีการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีการแสวงหาข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ

แหล่งความรู้ที่หลากหลายด้วยตนเอง มีการประเมินข้อมูลแล้วเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและถูกต้อง รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้กำหนดหลักการไว้ว่าพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณไปพร้อมกับเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ โดยในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ใช้เนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหารและสารอาหาร ร่างกายมนุษย์ สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สารในชีวิตประจำวัน เป็นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิตของนักเรียนที่สามารถนำปัญหาหรือประสบการณ์เหตุการณ์ที่เข้ามาในชีวิตของนักเรียนมาเป็นประเด็นในการคิดแก้ปัญหาแล้วดำเนินการตามขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณเพื่อสรุปเป็นคำตอบหรือวิธีการแก้ปัญหาซึ่งก็คือองค์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์นั่นเอง เช่น ภาวะสุขภาพในเรื่องของอ้วน น้ำหนักเกินมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุ ความคาดหวังที่จะไปสู่จุดมุ่งหมาย ความเหมาะสมความพอดีและการมีภูมิคุ้มกันบนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนพบคำตอบและสรุปองค์ความรู้ที่มาจากการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ การบูรณาการการคิดกับเนื้อหาสาระดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นส่งเสริมทักษะและความสามารถในการคิดโดยตรง โดยจัดกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอนทุกขั้นตอนได้รับการออกแบบให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีคิดและฝึกคิดจนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 เป็นข้อมูลในการคิดร่วมกับหลักคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วยความมีเหตุผล ความพอประมาณและมีภูมิคุ้มกันในตนเองที่ตีจึงทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณจำแนกตามขั้นตอนการคิดหลังเรียนพบว่า ทักษะในการคิดที่ต่ำที่สุด คือ ทักษะในการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลจากการทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ($\mu = 8.24$, $\sigma = 0.77$)

ทั้งนี้เนื่องมาจากทักษะการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเป็นทักษะขั้นสูง ขั้วข้อที่ต้องอาศัยสาระความรู้ หลักการ ความคิดรวบยอดที่สอดคล้องกันและต้องมีการฝึกฝนที่ยาวนานซึ่งนำไปใช้ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจในการเลือกการกระทำริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และทักษะที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำรองลงมา ได้แก่ ทักษะในการระบุลักษณะข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินข้อมูลในด้านความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือและความพอเพียงจากการทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า คะแนนเฉลี่ย ($\mu = 8.37$, $\sigma = 0.74$) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สังเกตพบจากการจัดการเรียนการสอนระหว่างเรียนในด้านทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุปที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.25$) ที่ครูต้องคอยช่วยเหลือตลอดเวลาเนื่องจากเป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระดับที่ยากต้องใช้เวลาในการสะสมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน ภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ส่วนความพึงพอใจรายด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อแยกเป็นรายข้อ ได้แก่ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติการคิดด้วยตนเองและการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม มีการเรียนเนื้อหาและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมและสรุปความรู้ เชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างหลากหลายและนักเรียนจะได้อ่าน ได้ออกแบบการทดลอง ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนรวบรวมเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน โดยได้พิจารณาจากการตรวจสอบความต้องการของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอน และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารแนวคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบหลักการและแนวคิด ADDIE Model ของเควิน ครูส (Kevin Kruse 2008 : 1)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิด ผลสัมฤทธิ์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ควรเข้าใจและดำเนินการตามองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง โดยเน้นการสอนทักษะการคิดควบคู่ไปกับเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูควรเตรียมแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าที่หลากหลายไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ต้องฝึกนักเรียนให้กำกับการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีครูเป็นผู้แนะนำ อำนวยความสะดวกในขั้นตอนของการเรียนรู้ให้ดำเนินไปตามขั้นตอน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพราะความสัมพันธ์ทางสังคมจะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิด แลกเปลี่ยนแนวความคิด ใช้สร้างองค์ความรู้ อีกทั้งการเสริมแรงเป็นแรงผลักดันให้ใฝ่เรียนรู้รักในวิทยาศาสตร์ห้องเรียนที่มีความยืดหยุ่น รู้สึกผ่อนคลายไม่กดดันจะช่วยเสริมสร้างความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมและส่งผลต่อการกล้าแสดงออกทางความคิดและเกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างสมบูรณ์และมีคุณค่าต่อนักเรียนระยะแรกควรให้เวลาในการคิดอย่างเพียงพอและควรให้นักเรียนมุ่งมั่นและตระหนักถึงความสำเร็จในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและควรยกตัวอย่างสถานการณ์ในการคิดที่นักเรียนมีโอกาสได้ประสบการณ์การนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพัฒนาทั้งการคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งต่อไปจึง ควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำกว่าปัจจุบันโดยมุ่งเน้นทั้งความรู้และทักษะรายวิชารวมทั้งทักษะในโลกของเทคโนโลยี และเพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ควรศึกษาการวัดเจตคติ ความคิดเห็น และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนควบคู่กันด้วย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น ชื่อว่า “EIRSK Model” พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีค่าความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย (μ) ระหว่าง 4.40 – 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) 0.45 – 0.89 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/สอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้และผลการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) โดยการทดลองภาคสนาม ได้ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยภาพรวมเท่ากับ 89.79/88.00 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน
3. จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 3 ด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน
5. จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีพัฒนาการในช่วงระยะเวลาระหว่างเรียนอยู่ในระดับสูงทุกระยะและมีพัฒนาการสูงขึ้นเป็นลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำหรับการอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนางานวิจัยจนสำเร็จ ดังนี้

1. ดร.สยาม สุ่มงาม ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสรรพยา อ.สรรพยา จ.ชัยนาท
2. ดร.เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ และอาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา จ.นครสวรรค์
3. ดร.วินัย คำพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางศรีเจริญ อ.สรรพยา จ. ชัยนาท
4. นางปราณี น้อยสอน ครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ เทศบาลนครนครสวรรค์ จ. นครสวรรค์
5. นางเปมิกา แสงเขียว ครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ เทศบาลเมืองอุทัยธานี จ.อุทัยธานี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ.(2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545**.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา คุณารักษ์.(2552). การออกแบบการเรียนการสอน.พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กัญญารัตน์ โครจ.(2552). “การพัฒนาแบบการเรียนรู้อการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์(CPS)เรื่องสารและสมบัติของสารสำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินตนา ศิริชัยกัญญารัตน์.(2556). “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิราภรณ์ ไชยมงคล. “ผลการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิด อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครวิทยาคม”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ทิตนา แหมณี.(2552). ศาสตร์การสอน.พิมพ์ครั้งที่ 10.กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- _____. (2558). **ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด**.พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองสุข รวยสูงเนิน.(2552). **โครงสร้างทักษะการคิด.สถาบันพัฒนา ความก้าวหน้า**
- _____. (2552). **คู่มือการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า**.
- _____. (2552). **รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด. สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า**.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์.(2557) .สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชัย พงศกรนฤวงศ์.(2552). “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนช่วงอุตสาหกรรม”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์.(2551). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.พิมพ์ครั้งที่ 3 นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์.(2552). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6 นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา.(2552). **กระบวนการค้นพบใหม่การพัฒนา**. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วัชร เล่าเรียนดี.(2556). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**.พิมพ์ครั้งที่ 10 . นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Creswell , John W. and Plano , Clark V.L. (2011). **Designing and Conducting Mixed Methods**

Research. United States of America : Sage Publication , Inc.,
Kevin , K.(2011) **Introductional Design and The ADDIE Model.** Accessed. 22 August. Available from
<http://www.educationaltechnology.net/wp-content>.

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3

A STUDY OF PROBLEMS FOR SUPPORTING LEARNING ORGANIZATION IN SCHOOLS UNDER
THE PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ทนง มาไยนาม* และ นิคม นาคอ้าย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

* corresponding author e-mail: thanong.m@psru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลกเขต 3 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของเคซีและมอร์แกน ได้จำนวนทั้งสิ้น 312 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลกเขต 3 ในภาพรวมอยู่ใน ระดับ น้อย เมื่อพิจารณาตามระดับบุคคลและระดับองค์กรพบว่า ระดับบุคคล (การเป็นบุคคลรอบรู้ รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ) อยู่ในระดับ น้อย ส่วนในระดับองค์กร (การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการเรียนรู้ของทีม) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were to study of problems for supporting learning organization in schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3 by quantitative methods. The sample was 312 people setting by the formula "Krejcie & Morgan" The research instrument was a questionnaire to use for collecting research data. The data was analyzed by mean, and standard deviation. The finding showed that the level of problems for supporting learning organization in schools in overall was at low level. The problems for supporting learning organization in personal level was at low level and organization level was in a moderate. The problems level of share vision was in highest.

Keywords: problems for supporting learning organization learning organization

บทนำ

ปัจจุบันเข้าสู่ ยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือ ยุคดิจิทัลซึ่งก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัด อย่างที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า หากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ย่อมส่งให้การจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปด้วย สถานศึกษาในฐานะองค์กรที่สำคัญองค์กรหนึ่ง ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และไม่ล้าหลัง ซึ่งวิธีหนึ่งที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถเดินตามความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ก็คือ การพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กร

แห่งการเรียนรู้ (อัญญรัตน์ บำรุงราษฎร์, 2552) ซึ่งเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การมองเป็นภาพขององค์กรในอนาคตร่วมกันได้อย่างชัดเจน

Peter Senge (1990) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ องค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า เป็นการพัฒนาศักยภาพภายในองค์กรให้สามารถขยายความสามารถ หรือ เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการพัฒนาตัวบุคคลให้เกิดความรู้และความชำนาญ การสร้างรูปแบบแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์เดียวกัน การให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมกำหนด และมองเห็นภาพในอนาคตร่วมกัน การสร้างเป้าหมายในอนาคตในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจนนำไปสู่การคิดอย่างเป็นระบบที่จะทำให้ทุกคนมองเห็นองค์กรที่เดินหน้าเรียนรู้สิ่งใหม่ๆอย่างต่อเนื่องในภาพรวมแทนการมองเห็นในแต่ส่วน

หัวใจของคุณภาพการศึกษาอยู่ที่สถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาไม่มีคุณภาพนักเรียนก็จะมีคุณภาพ และเมื่อนักเรียนไม่มีคุณภาพ การจัดการศึกษาก็จัดได้ว่าไม่ประสบผลสำเร็จ สถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรการศึกษาที่เป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด จำต้องมีความพร้อมในหลายด้านที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ในยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยในปัจจุบัน สถานศึกษาในหลายๆแห่งยังไม่พร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และหากสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรการศึกษายังไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ที่เกิดขึ้นก็จะทำให้การบริหารจัดการล้าหลังหรือก้าวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 พบว่า สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดความพร้อมในการบุคลากรผู้สอน โดยบุคลากรผู้สอนไม่ครบตามกรอบโครงสร้าง มีการเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ภูเขาสูง ทุรกันดาร มาสู่พื้นที่ราบอยู่ในเกณฑ์สูง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และบุคลากร ที่ได้รับการบรรจุใหม่แม้จะมีความตั้งใจ พยายาม มีความรู้ ความสามารถ และปฏิบัติงานได้ แต่ขาดแคลนสื่อ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย และมีความต้องการการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ประกอบกับ คณะครู ญาติพี่น้อง ของการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 เปรียบเทียบกับ ปีการศึกษา 2555 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อยู่ในระดับต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และมีแนวโน้มลดลง ซึ่งสาเหตุหนึ่งของปัญหานี้ที่มาจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ อันเป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายออกจากพื้นที่ของบุคลากรเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้การพัฒนาบุคลากร ขาดความต่อเนื่อง รวมถึงบุคลากรที่มีความถนัดในแต่ละสาขาวิชาน้อย และบุคลากรที่มีอยู่ขาดโอกาสในการพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานในถิ่นทุรกันดาร (แผนปฏิบัติการราชการประจำปีการศึกษา 2558, สำนักงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3)

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 เพื่อแสดงให้เห็นถึง ระดับปัญหาด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด และหาแนวทางส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กรให้สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมในระดับบุคคลและในระดับองค์กร ว่าบุคลากรในสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะใดบ้างที่จะนำพาองค์กรสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสถานศึกษาควรดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างที่นำไปสู่ องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้มากขึ้น วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3

ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 ภายใต้แนวทางการพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ

Peter Senge (1990) เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน 1,655 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของเคจซีและมอร์แกน ได้เป็นจำนวน 312 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายของข้อมูลตามเกณฑ์ของค่าเฉลี่ย (Mean) กำหนดเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 100-103)

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
อยู่ในระดับ มากที่สุด		
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
อยู่ในระดับ มาก		
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
อยู่ในระดับ ปานกลาง		
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
อยู่ในระดับ น้อย		
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
อยู่ในระดับ น้อยที่สุด		

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาในการดำเนินงานความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลกเขต 3 จำแนกตามระดับบุคคลและระดับองค์กร

ปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
	n = 294		ระดับ	
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ระดับบุคคล	2.49	0.20	น้อย	-
1.1 การเป็นบุคคลรอบรู้	2.45	0.27	น้อย	5
1.2. รูปแบบความคิด	2.51	0.28	ปานกลาง	3
1.3. การคิดอย่างเป็นระบบ	2.50	0.25	น้อย	2
2. ระดับองค์กร	2.52	0.23	ปานกลาง	-
2.1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	2.54	0.30	ปานกลาง	1
2.2 การเรียนรู้ของทีม	2.49	0.25	น้อย	4
รวม	2.50	0.18	น้อย	

จากตาราง 1 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลกเขต 3 ในภาพรวมอยู่ใน ระดับ น้อย เมื่อพิจารณาตามระดับบุคคลและระดับองค์กรพบว่า ระดับบุคคล (การเป็นบุคคลรอบรู้ รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ)

อยู่ในระดับ น้อย ส่วนในระดับองค์กร (การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการเรียนรู้ของทีม) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลกเขต 3 ทั้ง 5 ด้าน

ด้านที่	ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ปัญหา
1.ด้านการเป็น บุคคลรอบรู้	1	ข้อ 5 การทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ ตนเองในการทำสิ่งใหม่ๆยังไม่ สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง	2.58	0.51	ปานกลาง
	2	ข้อ 2 ยังขาดความต่อเนื่องในการ สร้างสรรค์ผลงานของตนเอง ด้วย ความกระตือรือร้นในการพัฒนา ผลงานอย่างสร้างสรรค์	2.49	0.50	น้อย
	ลำดับ สุดท้าย	ข้อ 4 การศึกษาหาความรู้เพื่อ พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดยังพบ ข้อจำกัดในบางประการ	2.45	0.50	น้อย
2. ด้านรูปแบบ ความคิด	1	ข้อ 2 การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความ เข้าใจในนโยบายของโรงเรียน ร่วมกัน	2.59	0.49	ปานกลาง
	2	ข้อ 5 การร่วมกันสร้างแนว ทางการปฏิบัติตนยังไม่สะท้อนให้ เห็นถึงภาพพจน์ของโรงเรียนได้ อย่างชัดเจน	2.55	0.50	ปานกลาง
	ลำดับ สุดท้าย	ข้อ 6 การทำความเข้าใจสภาพ ปัจจุบันของโรงเรียนของตนยังพบ ข้อจำกัดด้านการพิจารณาร่วมกัน จากหลากหลายมุมมองอย่าง รอบคอบถี่ถ้วนร่วมกัน	2.51	0.51	ปานกลาง

ด้านที่	ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ปัญหา
3.ด้านการคิด อย่างเป็นระบบ	1	ข้อ 6 การใช้ความคิดเชื่อมโยงของการทำงาน ของฝ่ายต่างภายในโรงเรียนทั้งในภาพรวม และภาพย่อยยังพบข้อจำกัดด้านเหตุผลที่ สนับสนุนอย่างเพียงพอ	2.72	0.45	ปานกลาง
	2	ข้อ 8 การฝึกฝนตนเอง หรือทำกิจกรรม หรือทำงานที่ต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อน ยังพบข้อจำกัดในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ระเบียบ	2.52	0.50	ปานกลาง
	ลำดับ สุดท้าย	ข้อ 2 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำให้ สภาพปัจจุบันของโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการ ได้อย่างเป็นระบบระเบียบ	2.50	0.50	น้อย
4.ด้านการสร้าง วิสัยทัศน์ ร่วมกัน	1	ข้อ 4 การส่งเสริมให้ตนเองและบุคคลในโรงเรียน สร้างวิสัยทัศน์ของแต่ละบุคคล บนพื้นฐานของ วิสัยทัศน์ของโรงเรียนยังอยู่ในระดับต่ำ	2.93	0.26	ปานกลาง
	2	ข้อ 3 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่มาจาก การแสดงการร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน ยังอยู่ในระดับต่ำ	2.45	0.50	น้อย
	ลำดับ สุดท้าย	ข้อ 2 ยังขาดการมีส่วนร่วมทางความคิดของ ทุกๆคนอย่างครอบคลุมและทั่วถึงในการกำหนด แนวทางการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่ความก้าวหน้า	2.41	0.49	น้อย
5.ด้านการ เรียนรู้ของทีม	1	ข้อ 5 ยังขาดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องในการสร้าง และปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติให้ตรงกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	2.76	0.43	ปานกลาง
	2	ข้อ 4 การใช้ความคิดร่วมกันเพื่อพัฒนาความรู้ และความสามารถของทีมให้ยังขาดการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง	2.51	0.50	น้อย
	ลำดับ สุดท้าย	ข้อ 3 การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ให้กันและกัน อย่างเต็มศักยภาพ ยังขาดช่องทางและ รูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลาย	2.50	0.50	น้อย

ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5 การทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองในการทำสิ่งใหม่ๆ ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่าง ข้อ 2 ยังขาดความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง ด้วยความกระตือรือร้นในการพัฒนาผลงานอย่างสร้างสรรค์ และข้อ 4 การศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดยังพบข้อจำกัดในบางประการ

ด้านรูปแบบความคิด ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจในนโยบายของโรงเรียนร่วมกัน ข้อ 5 การร่วมกันสร้างแนวทางการปฏิบัติตนยังไม่สะท้อนให้เห็นถึงภาพพจน์ของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน และข้อ 6 การทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันของโรงเรียนของตนยังพบข้อจำกัดด้านการพิจารณาร่วมกันจากหลากหลายมุมมองอย่างรอบคอบถี่ถ้วนร่วมกัน

ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 6 การใช้ความคิดเชื่อมโยงของการทำงานของฝ่ายต่างภายในโรงเรียนทั้งในภาพรวมและภาพย่อยยังพบข้อจำกัดด้านเหตุผลที่สนับสนุนอย่างเพียงพอ ข้อ 8 การฝึกฝนตนเอง หรือทำกิจกรรม หรือทำงานที่ต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อน ยังพบข้อจำกัดในการดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบ และข้อ 2 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันของโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบระเบียบ

ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 4 การส่งเสริมให้ตนเองและบุคคลในโรงเรียนสร้างวิสัยทัศน์ของแต่ละบุคคล บนพื้นฐานของวิสัยทัศน์ของโรงเรียนยังอยู่ในระดับต่ำ ข้อ 3 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่มาจากการแสดงการร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน ยังอยู่ในระดับต่ำ และข้อ 2 ยังขาดการมีส่วนร่วมทางความคิดของทุก ๆ คนอย่างครอบคลุมและทั่วถึงในการกำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่ความก้าวหน้า

ด้านการเรียนรู้ของทีม ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5 ยังขาดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องใน การสร้างและปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติให้ตรงกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ข้อ 4 การใช้ความคิดร่วมกันเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของทีมให้ยังขาดการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง และข้อ 3 การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กันและกัน อย่างเต็มศักยภาพ ยังขาดช่องทางและรูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อสรุปสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ระบุว่า เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 ได้ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน ระดับ น้อย เมื่อพิจารณาตามระดับบุคคลและระดับองค์กรพบว่า ระดับบุคคล (การเป็นบุคคลรอบรู้ รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ) อยู่ในระดับ น้อย ส่วนในระดับองค์กร (การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการเรียนรู้ของทีม) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลกเขต 3 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลกเขต 3 ในภาพรวมอยู่ใน ระดับ น้อย เมื่อพิจารณาตามระดับบุคคลและระดับองค์กรพบว่า ระดับบุคคล (การเป็นบุคคลรอบรู้ รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ) อยู่ในระดับ น้อย ส่วนในระดับองค์กร

(การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการเรียนรู้ของทีม) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างวิสัยทัศน์ รูปแบบความคิดและการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุดนั้น เนื่องมาจากความยากลำบากและอุปสรรคในการปรับเปลี่ยนวิธีคิด เจตคติ วิธีปฏิบัติ และตั้งเป้าหมายร่วมกันจนกลายมาเป็นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันอย่างชัดเจน การปรับเจตคติของบุคลากรที่เป็นสมาชิกขององค์กรให้เป็นไปในทางเดียวหรือเป็นเชิงบวก มองภาพขององค์กรด้วยเจตคติที่ดีและนำไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นไปได้เพราะวิธีคิดและเจตคติที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ธีรภูมิ แก้วกัณหา (2554) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง วินัย 5 ประการที่ส่งผลต่อความรู้และเจตคติเกี่ยวกับ การลดต้นทุนด้วยระบบการผลิตแบบ TPS (Total Production System) ของหัวหน้างาน ใน บริษัท เอ็นเอชเค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความรอบรู้แห่งตนและการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ ส่วนวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ของทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับเจตคติ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับ ความรู้ และระดับเจตคติเกี่ยวกับการลดต้นทุนด้วยระบบการผลิตแบบ TPS ของหัวหน้างาน พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5 การทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองในการทำสิ่งใหม่ๆ ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง ข้อ 2 ยังขาดความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง ด้วยความกระตือรือร้นในการพัฒนาผลงานอย่างสร้างสรรค์ และข้อ 4 การศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดยังพบข้อจำกัดในบางประการ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษาก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น องค์กรประกอบส่วนหนึ่งมาจากลักษณะการเรียนรู้ของบุคคลในองค์กร ซึ่งจากลักษณะการเรียนรู้ของบุคคลในองค์กรจะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ขององค์กรนั้นๆได้ การเป็นคนรอบรู้ เชี่ยวชาญ และเห็นความสำคัญของการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงไปของสถานการณ์ต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนานเอง เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนและมุ่งสู่จุดมุ่งหมายและความสำเร็จที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา บัณฑิตา อินสมบัติ. (2550) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง

การพัฒนาแบบการประเมินความ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการ ศึกษาวิจัยพบว่า การสังเคราะห์แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และศึกษาสภาพความเป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 ลักษณะของเรียนรู้เพื่อพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่องของบุคคลในองค์กร 1.2 ระบบการทำงานที่มีแนวทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและชัดเจน 1.3 ปฏิสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากรในองค์กร 1.4 การเปลี่ยนแปลงขององค์กรที่ก้าวทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และ 1.5 การจัดระบบระเบียบงานที่ดีขององค์กร

ด้านรูปแบบความคิด ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจในนโยบายของโรงเรียนร่วมกัน ข้อ 5 การร่วมกันสร้างแนวทางการปฏิบัติตนยังไม่สะท้อนให้เห็นถึงภาพพจน์ของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน และข้อ 6 การทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันของโรงเรียนของตนยังพบข้อจำกัดด้านการพิจารณาร่วมกันจากหลากหลายมุมมองอย่างรอบคอบถี่ถ้วนร่วมกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรประกอบด้านรูปแบบความคิดซึ่งเป็นระดับบุคคลนั้น สมาชิกในองค์กรจำเป็นจะต้องร่วมกันศึกษาหาความรู้ หาแนวทางปฏิบัติ และวิธีคิดที่เป็นรูปแบบเฉพาะตามบริบทขององค์กรร่วมกันสร้างนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพพจน์ความสำเร็จขององค์กร ซึ่งอาจจะใช้วิธีการศึกษาจากตัวอย่างขององค์กรก่อนอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยอาศัยหลักทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ เช่น การเทียบเคียงมาตรฐาน (Ben Marking) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คาร์ตาซินาร์ (Katarzyna ,2015 : 89 – 101) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง การใช้การเทียบเคียงมาตรฐานในการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นองค์กร

แห่งการเรียนรู้ (The Benchmarking in University Development towards a Learning Organization) ซึ่งผลการศึกษาและวิจัยพบว่า วิธีการเชิงระบบในการใช้การเทียบเคียงมาตรฐานในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้สามารถสนับสนุนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ มหาวิทยาลัยที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องพัฒนากระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์และการคิดเชิงเทียบเคียงที่เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเทียบเคียงมาตรฐาน

ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 6 การใช้ความคิดเชื่อมโยงของการทำงานของฝ่ายต่างภายในโรงเรียนทั้งในภาพรวมและภาพย่อยยังพบข้อจำกัดด้านเหตุผลที่สนับสนุนอย่างเพียงพอ ข้อ 8 การฝึกฝนตนเอง หรือทำกิจกรรม หรือทำงานที่ต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อน ยังพบข้อจำกัดในการดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบ และข้อ 2 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันของโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบระเบียบ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่สมาชิกในองค์กรมีกระบวนการคิดที่ยังไม่เป็นระบบ และการทำงานอย่างไม่ระบบระเบียบ ไม่เป็นไปตามขั้นตอน ทำให้ไม่สามารถมองเห็นระบบการทำงานขององค์กรในภาพรวมและภาพย่อยได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สร้างความยากลำบากในการสร้างและขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกูร์แคน (Gurcan ,2014 : 48 – 62) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่องความยากลำบากในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Difficulties of Creating Organization ซึ่งผลการศึกษาและวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความยากลำบากในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้แก่ ปัจจัยด้านสมาชิก โดยสมาชิกในองค์กรไม่ตระหนักถึงการสื่อสารที่ดี ขาดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการทำงานและกระบวนการแก้ไขปัญหาที่ตกลงร่วมกัน และ ด้านการจัดการภายในองค์กร โครงสร้างขององค์กรที่ไม่ชัดเจน มองไม่เห็นภาพรวมและภาพย่อยและขาดองค์ประกอบที่จำเป็น ในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ควรเน้นที่ปัจจัยด้านสมาชิก และการบริหารจัดการที่ชัดเจน

ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 4 การส่งเสริมให้ตนเองและบุคลากรในโรงเรียนสร้างวิสัยทัศน์ของแต่ละบุคคล บนพื้นฐานของวิสัยทัศน์ของโรงเรียนยังอยู่ในระดับต่ำ ข้อ 3 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่มาจากการแสดงการร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน ยังอยู่ในระดับต่ำ และข้อ 2 ยังขาดการมีส่วนร่วมทางความคิดของทุกคนอย่างครอบคลุมและทั่วถึงในการกำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่ความก้าวหน้าทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันอาจจะมาจากหลายสาเหตุนอกจากการขาดการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างวิสัยทัศน์ของตนเอง การขาดการร่วมมือกันกำหนดเป้าหมาย และการขาดการมีส่วนร่วมทางความคิดในเรื่องต่าง ๆ แล้ว การไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในรางวัลหรือผลงานที่สำเร็จขององค์กร การขาดการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการขาดการส่งเสริมให้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ถือได้ว่าเป็นอีกปัจจัยและปัญหาหนึ่งของดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในทางกลับกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องหาวิธีการ หรือแนวทางหาแก้ไขปัญหา ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธรณรงค์ คงทวี. (2554:) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ผลการศึกษาและวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ และส่วนที่ต่ำที่สุด คือการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งในด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดนั้น ได้มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรการมีส่วนร่วมในรางวัลขององค์กร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ด้านการเรียนรู้ของทีม ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5 ยังขาดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องใน การสร้างและปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติให้ตรงกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ข้อ 4 การใช้ความคิดร่วมกันเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของทีมให้ยังขาดการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง และข้อ 3 การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กันและกัน อย่างเต็มศักยภาพ ยังขาดช่องทางและรูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลาย ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่บุคลากรขององค์กรขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กันและกัน ผ่านช่องทางต่าง ๆ ในหลายรูปแบบ ขาดเวลาและการส่งเสริมการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาต่อ รวมถึงการทำงานและเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ตนเองและแก่ทีมงานนั้นเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ปัญหาด้านการเรียนรู้ของทีม ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องหาวิธีการ หรือแนวทางหาแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การจัดกิจกรรมอบรมแบบบูรณาการโดยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธรณรงค์ คงทวี. (2554:) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่

ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการศึกษาและวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ และส่วนที่ต่ำที่สุด คือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งในด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ได้มีการส่งเสริมให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกอบรมต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมที่บูรณาการความรู้และความคิดมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม และการจัดกิจกรรมที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า ระดับปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตรเขต 3 ในภาพรวมอยู่ใน ระดับ น้อย เมื่อพิจารณาตามระดับบุคคลและระดับองค์กรพบว่า ระดับบุคคล (การเป็นบุคคลรอบรู้ รูปแบบความคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ) อยู่ในระดับ น้อย ส่วนในระดับองค์กร (การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการเรียนรู้ของทีม) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การสร้างเป้าหมายหรือภาพแห่งความสำเร็จในอนาคตนั้นเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งอาจจะต้องเริ่มดำเนินการโดยเริ่มจากการส่งเสริมบุคคลในโรงเรียนสร้างวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละบุคคล บนพื้นฐานของวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่กำหนดร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตรเขต 3 ซึ่งจำกัดเพียงแค่สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ 4 อำเภอ ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเขตพื้นที่ทั้งจังหวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งพื้นที่จังหวัดซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไปในบางเรื่องบางตอน

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามหลักวินัย 5 ประการของ ปีเตอร์ เซนเจ้ (Peter Senge) เท่านั้น ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับ องค์กรแห่งการเรียนรู้มีหลายแนวคิด ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจจะศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดอื่น ๆ ตามบริบทที่เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด อาจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ อาจารย์ ดร.สมหมาย อ่าดอนกลอย และอาจารย์ ดร.อดุลย์ วงศ์ศิริคุณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ และนักวิชาการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตรเขต 3 ตลอดจน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดามารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

ธีรฤทธิ แก้วกัณฑ์. (2554). วินัย 5 ประการที่ส่งผลต่อความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการลดต้นทุนด้วยระบบการผลิต

แบบ TPS (Total production system) ของหัวพนักงาน ใน บริษัทเอ็นเอชเค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม

วิทยาลัยบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจุลจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- บัณฑิตา อินสมบัติ. (2550).การพัฒนาแบบการประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต) สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- รณรงค์ คงทวี. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1.
(การศึกษานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์
- Gucan. (2014). **Difficulties of Creating Organization.** International Journal of
Economic and Administrative Studies,pp.48 -62.
- Katarzyna. (2015). **Benchmarking in University Development towards a Learning Organization.**
International Journal of Contemporary Management.
14(2) : 89 – 101.
- Senge. P.M. (1990). **The Fifth Discipline.** London: Random House Business.

การสร้างและการหาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น DEVELOPMENT AND EVALUATION OF INSTRUCTIONAL PACKAGE FOR INTRODUCTION TO PNEUMATIC AND HYDRAULIC COURSE

สุรสิทธิ์ แสนทอง* และ เกียรติศักดิ์ ยมเกิด

¹คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

²แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก

*corresponding author e-mail: san_surasit@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างและการหาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก พุทธศักราช 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย คู่มือครูและสื่อการเรียนการสอน คู่มือ ประกอบด้วย ใบประกอบ แบบฝึกหัดหลังบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับสื่อการเรียนการสอนจะเป็นตัวอักษร และรูปภาพที่สร้างด้วยโปรแกรม Microsoft Power Point โดยได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก จำนวน 20 คน เมื่อนักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้เรียน ด้วยชุดการสอนแล้วจึงทำการทดสอบด้วยแบบฝึกหัดหลังบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัย ปรากฏว่า ชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ที่สร้างขึ้นมามี ประสิทธิภาพ 84.54/81.15 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

คำสำคัญ: ชุดการสอน ประสิทธิภาพ นิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น

Abstract

The research aims to development and evaluation of instructional package for introduction to pneumatic and hydraulic course, principles of the cylinder subject according to curriculum of high vocational certificate in electrical power technology in 2013. The instructional package consists of teacher manual and instruction media. The teacher manual composes of lab sheets, exercise and achievement test. The instruction media is text and pictures that are created by Microsoft power point program. The set used with the samples which are twenty students in second year of high vocational certificate in electrical power technology of tak technical college. After the sample students have studied by instructional set then test by using exercise and achievement test. The research results found that the created instructional package for introduction to pneumatic and hydraulic course, principles of the cylinder subject has the efficiency about 84.54/81.15 higher than the defined criterion that is 80/80.

Keywords: instructional package efficiency introduction to pneumatic and hydraulic

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการกำหนดนโยบาย Thailand 4.0 ในภาคอุตสาหกรรมจะต้องมีการปรับเปลี่ยนการผลิตของแต่ละโรงงานอุตสาหกรรม ให้มีการทำงานของเครื่องจักรเป็นอัตโนมัติมากขึ้น เครื่องจักรที่มีระบบการทำงานแบบอัตโนมัติ ส่วนมากจะมีระบบนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เป็นส่วนหนึ่งของระบบการทำงาน ดังนั้นในภาคอุตสาหกรรมจึงต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ เชี่ยวชาญในการใช้งานระบบนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์

วิทยาลัยเทคนิคตาก เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนทางด้านช่างอุตสาหกรรม เพื่อผลิตช่างเทคนิค ที่ตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่างไฟฟ้ากำลัง ก็เป็นหลักสูตรหนึ่งที่มีความรู้ ความ

เชี่ยวชาญทางด้านระบบไฟฟ้าและทางด้านระบบนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์ การเรียนการสอนในรายวิชา 2100-1009 งานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับ หลักการทำงานของนิวแมติกส์เบื้องต้น, โครงสร้างและหลักการทำงานของกระบอกสูบ, การทดสอบอุปกรณ์นิวแมติกส์, การต่อวงจรควบคุมทิศทางวงจรปรับความเร็ว, วงจรควบคุมโดยอัตโนมัติของระบบนิวแมติกส์, หลักการเบื้องต้นของไฮดรอลิกส์ ในหัวข้อเรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ผู้วิจัยจะพบปัญหา คือ ขาดรายละเอียดที่ยังไม่สมบูรณ์ของเนื้อหาวิชา ใบประกอบ วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน แบบฝึกหัดหลังบทเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังจะส่งผลทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจหลักการทำงานของหลักการทำงานของกระบอกสูบ ว่ามีกระบวนการทำงานอย่างไร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์

จากปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาควรมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ใบประกอบ แบบฝึกหัดหลังบทเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เหมาะสม โดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพราะจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะชุดการสอน จากผลการวิจัยที่ผ่านมาสรุปได้ว่าการสอนโดยใช้ชุดการสอนได้ผลดีกว่าการสอนแบบปกติที่ปฏิบัติกันอยู่ นอกจากนี้ชุดการสอนยังจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความจำ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ง่ายและชัดเจนขึ้น มีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นสื่ออีกรูปแบบหนึ่งที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สุรสิทธิ์ แสนทอง และภาณุวัฒน์ จันตะภา, 2558)

ผู้วิจัยจึงมีการสร้างและการหาประสิทธิภาพชุดการสอนรายวิชา 2100-1009 งานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก พุทธศักราช 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างและการหาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่องหลักการทำงานของกระบอกสูบ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก พุทธศักราช 2556 โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียน วิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 กลุ่ม 1 แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 20 คน ที่ลงทะเบียนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้นโดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ใช้หาประสิทธิภาพของเครื่องมือ คือ นักศึกษาที่ผ่านการเรียน วิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้นมาแล้ว จำนวน 20 คน สำหรับใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ คู่มือครู เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามประเมินคุณภาพชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการสร้างแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

1. คู่มือครู เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ที่จัดสร้างขึ้นมา ประกอบด้วย

1.1 ใบประกอบ มีทั้งหมด 2 ใบประกอบ คือ งานควบคุมกระบอกสูบทางเดียว และงานควบคุมกระบอกสูบสองทาง โดยมีรายละเอียดครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเพียงพอกับระดับผู้เรียน

1.2 สื่อการเรียนการสอน โดยยึดจากวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ใบประกอบและข้อดีข้อจำกัดของสื่อการเรียนการสอนแต่ละชนิดเป็นหลัก เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนมากที่สุด สามารถสร้างสื่อการเรียนการสอนที่แสดงด้วยคำอธิบายที่เป็นตัวอักษรและรูปภาพหลักการทำงานของกระบอกสูบ ที่สร้างด้วยโปรแกรม Microsoft Power point

1.3 แบบฝึกหัดหลังบทเรียน จำนวนทั้งหมด 22 ข้อ โดยมีจำนวนของแบบฝึกหัดหลังบทเรียนทางการฝึกฝนความรู้ จำนวน 16 ข้อ ทางด้านการประยุกต์ความรู้ จำนวน 6 ข้อ ตามตารางการวิเคราะห์ออกแบบฝึกหัดหลังบทเรียน ซึ่งเป็นใบประเมินผลวัดความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนในการเรียนแต่ละหัวข้อเรื่อง มีลักษณะเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2559) ซึ่งสร้างให้ครอบคลุมและระดับของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน พร้อมใบเฉลย

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนทั้งหมด 13 ข้อ โดยมีจำนวนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทางด้านการฟื้นคืนความรู้ จำนวน 8 ข้อ ทางด้านการประยุกต์ความรู้ จำนวน 5 ข้อ ตามตารางการวิเคราะห์ ออกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นใบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการเรียนแต่ละหัวข้อ เรื่องมีลักษณะเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2559) ซึ่งสร้างให้ครอบคลุมและระดับของ วัดอุปสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน พร้อมใบเฉลย

3. แบบสอบถามประเมินคุณภาพชุดการสอน สำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเป็นแบบ ประเมินผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านใบประกอบ แบบฝึกหัดหลังบทเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสื่อการเรียนการสอน

ดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ One Group Posttest Only Design (ไพศาล วรคำ, 2561) การทดลองในลักษณะนี้จะเลือกกลุ่มตัวอย่างมาทดลองเพียงกลุ่มเดียวแล้วทำการทดลอง เมื่อทำการทดลองแล้วก็ทำการทดสอบเพื่อดูผลการทดลองได้เลย โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากตำรา หนังสือ หลักสูตร บทความ งานวิจัย และสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และแนวทางต่าง ๆ ในการกำหนดรูปแบบของชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ

2. สร้างชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ

3. นำชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน

4. หาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ใช้หาประสิทธิภาพของเครื่องมือ เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. ทดลองและเก็บข้อมูลชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 กลุ่ม 1 แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 20 คน ที่ลงทะเบียนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้นโดยการเลือกแบบเจาะจง จากการทำแบบฝึกหัดหลังบทเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. นำผลที่ได้จากการทดลองและเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์แบบสอบถามประเมินคุณภาพชุดการสอน สำหรับความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

2. การหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

2.1 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) โดยค่าของความยากง่ายของแบบทดสอบที่ใช้ได้อยู่ในช่วงระหว่าง 0.2-0.8

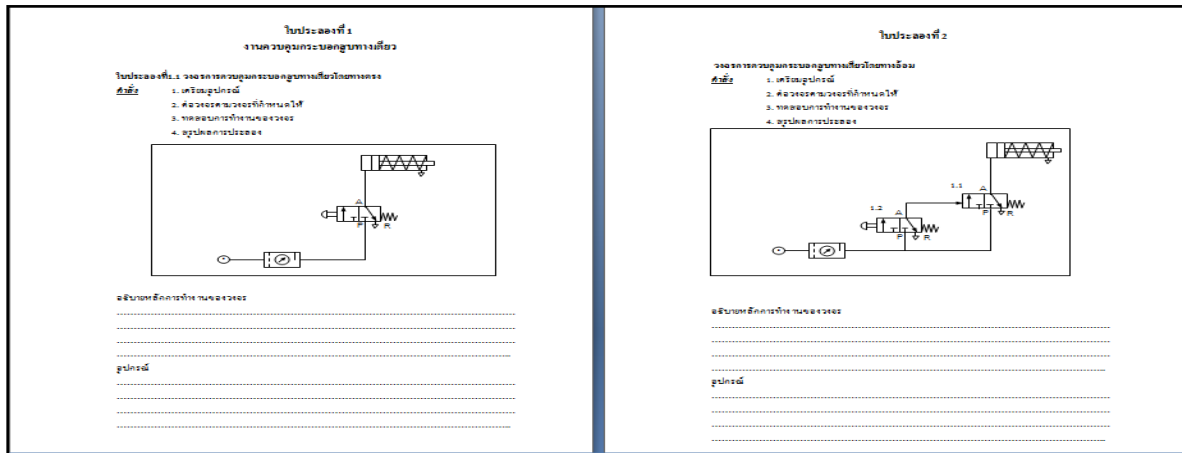
2.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) โดยค่าอำนาจจำแนกที่ถือว่าจำแนกคนเก่งและอ่อนได้จะใช้ค่าอยู่ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ใช้ได้ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

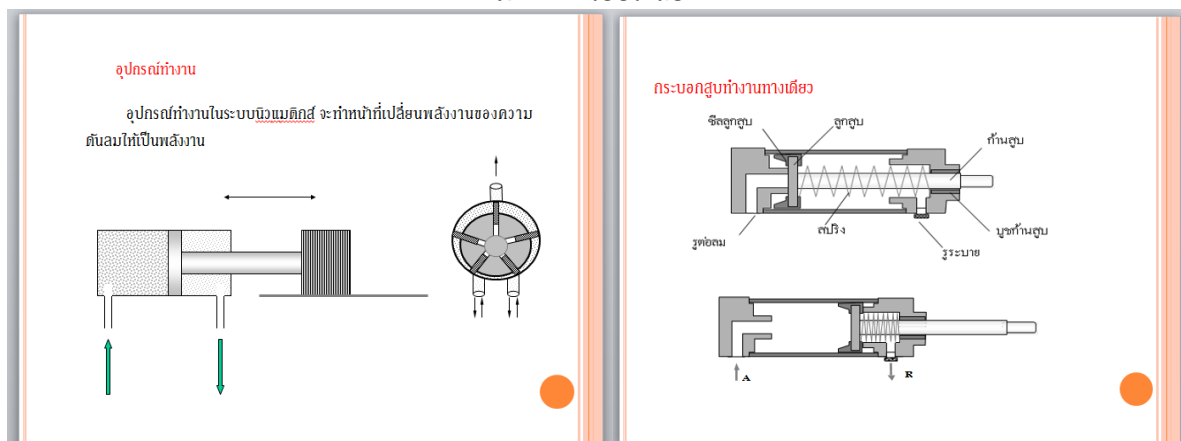
3. การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ตามเกณฑ์กำหนด 80/80 โดยใช้สูตรสำหรับการหาประสิทธิภาพทางการเรียน

การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

ชุดการสอนรายวิชา 2100-1009 งานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก พุทธศักราช 2556 จะประกอบไปด้วย ใบประกอบ ดังรูปที่ 1, สื่อการเรียนการสอน ดังรูปที่ 2, แบบฝึกหัดหลังบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภาพที่ 1 ใบประลอง

ภาพที่ 2 สื่อการเรียนการสอน

แบบสอบถามประเมินคุณภาพชุดการสอน

ผู้วิจัยทำการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แสดงความคิดเห็น ผลปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อชุดการสอน ดังต่อไปนี้

1. ด้านใบประลอง อยู่ในระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.51 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญประเมินอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับใบประลองที่จัดทำขึ้น
2. ด้านแบบฝึกหัดหลังบทเรียน อยู่ในระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.56 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญประเมินอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแบบฝึกหัดหลังบทเรียนที่จัดทำขึ้น
3. ด้านแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.54 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญประเมินอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จัดทำขึ้น
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.67 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญประเมินอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับสื่อการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้น

สรุปผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญยอมรับ ชุดการสอนวิชางานนิวแมติกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ที่สร้างขึ้นมานี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้

การหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ใช้หาประสิทธิภาพของเครื่องมือ เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผล

การทดลอง พบว่า จะได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2-0.65 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26-0.60 และค่าความมั่นคงเท่ากับ 0.89 เมื่อผ่านการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วปรากฏว่าได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 13 ข้อ ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำชุดการสอนวิชางานนิเวศน์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 กลุ่ม 1 แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 20 คน โดยทำแบบฝึกหัดหลังบทเรียนระหว่างเรียน จำนวนทั้งหมด 22 ข้อ โดยมีจำนวนของแบบฝึกหัดหลังบทเรียนทางด้านการฟื้นคืนความรู้ จำนวน 16 ข้อ ทางด้านการประยุกต์ความรู้ จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ผลของการทำแบบฝึกหัดนักศึกษามีคะแนนต่ำสุด 15 คะแนน คะแนนสูงสุด 22 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 18.60 คะแนน และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียน จำนวนทั้งหมด 13 ข้อ โดยมีจำนวนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทางด้านการฟื้นคืนความรู้ จำนวน 8 ข้อ ทางด้านการประยุกต์ความรู้ จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ผลของการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษามีคะแนนต่ำสุด 8 คะแนน คะแนนสูงสุด 13 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 10.55 คะแนน ผลการวิจัยโดยสรุปปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายการ	ร้อยละ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนจากการหาค่าคะแนนเฉลี่ยที่นักศึกษาสามารถตอบคำถามในแบบฝึกหัดหลังบทเรียนได้ถูกต้อง	84.54
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียนจากการหาค่าคะแนนเฉลี่ยที่นักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียนได้ถูกต้อง	81.15

อภิปรายผล

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนจากการหาค่าคะแนนเฉลี่ยที่นักศึกษาสามารถตอบคำถามในแบบฝึกหัดหลังบทเรียน ร้อยละ 84.54 จะมีค่าสูง เป็นเพราะว่านักศึกษาได้กระทำการทำแบบฝึกหัดหลังบทเรียนทันทีเมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนในการทดลองจากใบประกอบเสร็จสิ้น ทำให้มีความรู้ ความจำ และความเข้าใจในเนื้อหาวิชามีความแม่นยำสูง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียนของการหาค่าคะแนนเฉลี่ยที่นักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียน ร้อยละ 81.15 จะมีค่าต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียน เป็นเพราะว่านักศึกษาได้กระทำการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังที่กระบวนการเรียนการสอนผ่านไปนานแล้ว อาจจะทำให้มีความรู้ ความจำและความเข้าใจในเนื้อหาวิชาความแม่นยำลดลงหรือถูกลืมไปบ้าง แต่ก็สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าเมื่อนักศึกษาได้เรียนด้วยชุดการสอนวิชางานนิเวศน์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีความรู้ ความเข้าใจในหลักการทำงานในแต่ละขั้นตอนของกระบอกสูบและกระบวนการต่าง ๆ ของกระบอกสูบ ได้ง่ายและชัดเจนขึ้น มีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นสื่ออีกรูปแบบหนึ่งที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ชุดการสอนรายวิชา 2100-1009 งานนิเวศน์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของกระบอกสูบ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก พุทธศักราช 2556 ที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพ 84.54/81.15 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นอย่างดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก และวิทยาลัยเทคนิคตาก ที่ให้ความ

อนุเคราะห์สถานที่ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการจัดทำและเก็บข้อมูลในการทำวิจัยและขอขอบคุณนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคตาก ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล วรคำ. (2561). การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุรสิทธิ์ แสนทอน, พิษณุ สังข์คำ, และภาณุวัฒน์ จันทะภา. (2558). สร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชาการพัฒนาวัสดุช่วยสอน. การประชุมสัมมนาทางวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ครั้งที่ 8 (น. 48-52). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF USING THE MULTIPLICATION AND DIVISION SKILLS PRACTICES
FOR THE STUDENTS IN PRATHOMSUKSA 3

วัชรารณณ์ ปาละวันนา

โรงเรียนบ้านเด่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ลำปาง

*corresponding author e-mail: Palawanna2521@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหารและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่น อำเภอสบปราบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 คน

ใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการใช้ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.28 / 83.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 47.04 โดยคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 36.30 และ 83.33 ตามลำดับ ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (μ) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เท่ากับ 0.22

คำสำคัญ : แบบฝึกเสริมทักษะ คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Abstract

This research were to 1) develop the multiplication and division skills for the students in Prathomsuksa 3 that had efficiency of 80/80 according to criterion 2) to compare the achievement and

attitude toward mathematics subject before and after using the skills practices. The populations were 9 students in Prathomsuksa 3 at Ban Den school, Sobprab district, The office of Lampang Primary Education Area 2 during semester 2 in academic year 2017.

To use the multiplication and division skills practices for the students in Prathomsuksa 3, the multi-choice achievement tests, the multiplication and division lesson plan and the statistical analysis were arithmetic average, standard deviations. The results of this research were the multiplication and division skills for the students in Prathomsuksa 3 that had efficiency of 90.28 / 83.33 higher than criterion (80 / 80) students learning with skills practices had post- test scores significantly higher than pre-test scores. Test scores before and after learning the average score was 36.30 and 83.33% respectively which the average point increased 47.04% .The students had positive attitude toward learning by the multiplication and division skills practices. The students were very satisfied according to 4.44 of arithmetic average and 0.22 of standard deviations.

Keywords: skills practices for the students in Prathomsuksa 3

บทนำ

การพัฒนาประเทศจะพัฒนาไปด้วยดีทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม นั้นย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสำคัญ ฉะนั้นการพัฒนาคุณภาพของประชากรจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศ การศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากร การพัฒนาความคิดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี การฝึกทักษะการคิดและกระบวนการคิด จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญาของเด็ก เพื่อที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (จิราภรณ์ ศิริทวี, 2545 : 35) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม อีกทั้งยังได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งให้ความสำคัญของความรู้ ความคิด ความสามารถ กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มุ่งไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น อีกทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง การเรียนการสอนคณิตศาสตร์สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่เปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิตตามศักยภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่พอเพียง สามารถนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นคณิตศาสตร์เป็นวิชากลุ่มสาระพื้นฐานที่จำเป็นต้องมีการฝึกฝนอย่างเพียงพอ ดังนั้น การฝึกทักษะจึงมีความจำเป็นและเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการสอนคณิตศาสตร์ ซึ่งการฝึกทักษะนั้นไม่เฉพาะฝึกในแบบเรียนและแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียว ครูจำเป็นต้องหากิจกรรมอื่น ๆ เช่น เกม และสร้างแบบฝึกเสริมทักษะต่าง ๆ มาเพิ่มเติมให้กับนักเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย บทเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น ซึ่งชุดกิจกรรมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพราะชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษารูปแบบหนึ่ง que จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสามารถ และความสนใจ มีอิสระในการคิด สามารถใช้ความคิดได้อย่างเต็มความสามารถของตนเอง โดยครูเป็นผู้สร้างโอกาสทางการเรียนการสอน มีกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มซึ่งผู้เรียนจะดำเนินการเรียนตามคำแนะนำที่ปรากฏอยู่ในชุดกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่อยากรู้อยากเห็นอยากคิดค้นสิ่งต่างๆ จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ไม่ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เนื่องจากผลสัมฤทธิ์กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งสภาพปัญหาส่วนใหญ่เนื่องมาจากนักเรียนขาดทักษะในการคิดคำนวณ ทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา และขาดความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้พื้นฐานเชื่อมโยงสาระอื่น ๆ โดยเฉพาะ เรื่อง การคูณและการหาร นักเรียนไม่มีทักษะในการ การคูณ และการหาร ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ ซึ่งในปีการศึกษา 2558 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.30 (สมุดบันทึกการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านเด่น, 2558) ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้คือร้อยละ 80.00

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์จากผลการทดสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT:National Test) ปีการศึกษา 2558 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการคิดคำนวณ ต่ำกว่าทุกด้าน คือได้คะแนนเฉลี่ย 39.43 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2558) จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าทักษะทางด้านคิดคำนวณสมควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหาการคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 ชุด เพื่อให้นักเรียนได้เกิด การเรียนรู้ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่นให้เพิ่มสูงขึ้นตามเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนและการดำเนินการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านเด่น อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 9 คน

1.2 ตัวแปรที่ต้องการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ภายหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.3 รูปแบบในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษากลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียว โดยมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และในระหว่างนั้นมีการใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ต่อเนื่องกันไป 12 ชุด โดยมีรูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 1 รูปแบบการวิจัย

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	O ₁	X	O ₂
เมื่อ E	หมายถึง กลุ่มทดลอง		
O ₁	หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน		
O ₂	หมายถึง การทดสอบหลังเรียน		
X	หมายถึง การดำเนินการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3		

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 เล่ม
2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ฉบับ 10 ข้อ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.สร้างแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดย วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย วารสาร สิ่งพิมพ์ และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ และการจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะ ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เทคนิควิธีการที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตลอดจนเทคนิคการสอน การสร้างนวัตกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากเอกสาร เว็บไซต์และ งานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อการออกแบบโครงสร้าง และหน่วยการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิเคราะห์ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และความคิดรวบยอด สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อกำหนดชิ้นงาน/ภาระงานรวบยอด และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ออกแบบชุดแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์เรื่องการคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และความคิดรวบยอด สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สร้างแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 เล่ม นำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 เล่ม เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และเนื้อหา รวมทั้งประเมินความเหมาะสมความสอดคล้องของประเด็นต่างๆ ของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณและการหาร นำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามขั้นตอน ดังนี้ ทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสมัย ตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 3 คน นำผลคะแนนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ ได้ค่าประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) คือ 75.56/72.00 นำแบบฝึกเสริมทักษะมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปทดลองกับกลุ่มเล็กในขั้นที่สองต่อไป ทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) นำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำหลง ตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 คน นำผลคะแนนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ ได้ค่าประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) คือ 79.67/78.33 ผู้วิจัยบันทึกปัญหาข้อบกพร่องไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาในการเขียนคำสั่ง

เมื่อทดลองกับกลุ่มเล็กเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง โดยอาศัยข้อมูลที่นักเรียนบันทึกปัญหาข้อบกพร่องหรือข้อสงสัยไว้การทดลองภาคสนามได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลสบปราบ ตำบลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน นำผลคะแนนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะได้ค่าประสิทธิภาพ(E_1/E_2) คือ82.92/81.78 นำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์แล้วไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่น ตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2560 จำนวน 9 คน

2. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และขอบข่ายเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ศึกษาขอบข่ายเนื้อหาของการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการคูณและการหารชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากเอกสารการสอนคณิตศาสตร์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางจัดทำขอบข่ายเนื้อหาและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหารวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน 15 ชั่วโมง นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความสอดคล้องของ ประเด็นต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ นำผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 67-71) นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้สอนนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

3. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ ศึกษาหลักสูตร เอกสารคู่มือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เครื่องมือวัด และประเมินผล และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การคูณและการหารชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และหลังใช้ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหารกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสอดคล้องกับเนื้อหา เรื่อง การคูณและการหาร สร้างเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ ต้องการจริง 30 ข้อ ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อ คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดให้ 0 คะแนน นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง ความยากง่าย ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ตัวลวง เนื้อหาที่ต้องการวัด และความถูกต้องทางด้านภาษา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข นำผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญไปทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่า IOC ค่าเฉลี่ยของคะแนนตั้งแต่ 0.05 ถึง 1.00 ถือว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2546 : 217-220)

4. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์เนื้อหาที่วัด เลือกรูปแบบเครื่องมือที่วัด สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อยที่สุด นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหารชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบข้อความ และภาษาที่ใช้ เพื่อให้มีความชัดเจน และเหมาะสมกับงานวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขนำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรต่อไป

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนนี้ ได้แก่ การรวบรวมผลการทำกิจกรรมโดยใช้ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร การทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post - test) และการตอบ

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำการวิเคราะห์จากคะแนนผลทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยร้อยละ 3) วิเคราะห์ระดับแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (1) สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ร้อยละ (Percentage) $P = \frac{\sum f}{N} \times 100$

2) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ซึ่งใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 105) $\mu = \frac{\sum x}{N}$ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

Deviation) ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 103) $\sigma = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N^2}}$ (2) สถิติหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชา (IOC) ด้วยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์ (อ้างในวโร เฟิงส์วีสต์, 2546, หน้า 88) จากสูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$ 2) ค่าความยากง่ายของ

แบบทดสอบ (P) ใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2544 : 221) $P = \frac{R}{N}$ 3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20) 4) การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 130) $r = \frac{R_u R_v}{N/2}$ 5) การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริม

ทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร ดังนี้ (เผชญิ กิจระการ, 2545 : 46-51) $E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$ และ $E_2 = \frac{\sum x}{N} \times 100$

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 ได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่น อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 คน โดยทดสอบก่อนเรียนแล้วจึงสอนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อสอนจบเรียบร้อยแล้วทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งได้ผลการทดลอง ปรากฏดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายการ	N	คะแนนเต็ม	$\sum x$	$\bar{x}$	ร้อยละ	เกณฑ์ร้อยละ
คะแนนระหว่างเรียน	9	120	975.00	108.33	90.28	80 (E ₁)
คะแนนหลังเรียน	9	30	225	25.00	83.33	80 (E ₂)

จากตาราง 1 จากตาราง 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน 108.33 คะแนน จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.28 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 25.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.33 แสดงว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

80/80 มีค่า E₁ / E₂ เท่ากับ 90.28 / 83.33

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบวัด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่น อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 9 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ตัวเลือก โดยทำการทดสอบก่อนและหลังการเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ร้อยละที่เพิ่มขึ้น
ก่อนเรียน	9	19.60	36.30	
หลังเรียน	9	45	83.33	47.04

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่น ปีการศึกษา 2560 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 47.04 โดยคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 36.30 และ 83.33 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 4 รายการ จากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนในภาพรวมทั้งฉบับ พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ เท่ากับ 4.44 มีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดในการแปลผล คือค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 เป็นระดับที่พอใจมาก หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ผลการศึกษาและผลการอภิปรายดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.28 / 83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 นอกจากนี้แบบฝึกเสริมทักษะสร้างขึ้น ยังสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้เรียน เริ่มจาก เนื้อหาไปหายาก มีตัวอย่างชัดเจน ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รองศาสตราจารย์พร มิกกลาง (2556 : 177) ได้พัฒนาการเรียนรู้อยู่เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบฝึกกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง การคูณ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 76.80/76.12 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางปราณี จินฤทธิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 81.21/82.99 สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี นุ่นสี (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.16/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 75/75 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนา เสียมไหม (2551 : 42) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องทักษะการคูณด้วยชุดฝึกทักษะการคูณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การ

คุณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 90.28 / 83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 47.04 โดยคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 36.30 และ 83.33 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุหลาบ สีขาลี. (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของรองศาสตราจารย์พร มีกลาง (2556 : 177) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบฝึกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้เรื่องการคูณ โดยใช้แบบฝึกกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของนางปราณี จินฤทธิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นเพชร ไชยประเสริฐ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่องการบวก ลบเศษส่วน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการบวก ลบเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังการเรียนโดยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน

3.นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (μ) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เท่ากับ 0.22 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของนายสุทัศน์ โพธิ์ขำ (2557 : บทคัดย่อ) ได้รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ การคูณ และการหารเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ การคูณ และการหารเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 นั่นคือนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ระดับพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รองศาสตราจารย์พร มีกลาง (2556 : 177) ได้การพัฒนการเรียนรู้เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบฝึกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบฝึก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาววนิดา ผลานิสงส์ (2550 : บทคัดย่อ) ผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 1000 ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะระดับมาก

ข้อเสนอแนะ 1) การนำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แต่ละชุดไปใช้ควรมีการวางแผนจัดกิจกรรมในเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน 2) แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นี้จะใช้ได้ผลดี มีหลักสำคัญคือ 2.1) ควรให้นักเรียนได้เริ่มฝึกคิด ฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มในแนวคิด วิธีการคิดนั้นๆ ก่อนที่จะให้ทำแบบฝึกรายบุคคล 2.2) ให้อเวลาในการฝึกคิด ฝึกปฏิบัติรายบุคคลตามความรู้ ความสามารถในการฝึกที่นักเรียนยังหาหลักการคิดในเรื่องใดไม่ได้ ครูควรเข้าไปช่วยชี้แนะ กระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นพบหลักการคิด หรือวิธีการคิด 2.3) ควรให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติในแบบฝึกหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้สาระ เนื้อหาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ปกติเสร็จสิ้นแล้ว 2.4) มีการเสริมแรง โดยการยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีพัฒนาการเรียนรู้ดี

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $90.28 / 83.33$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ $80/80$ ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 47.04 โดยคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 36.30 และ 83.33 ตามลำดับ
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (μ) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เท่ากับ 0.22

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเด่น อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก นายประคอง อินทร์นวล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเด่น อำเภอสบปราบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำการพัฒนาผลงานทางวิชาการและเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและตรวจสอบเครื่องมือในการทำผลงานทางวิชาการ

ขอกราบขอบพระคุณ นายอรรถพร หลีกแก้วเครือ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่ง นางศิริจันทร์ ใจเย็น ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวัฒนา นางกฤษณา ใจดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวัฒนา อำเภอสบปราบ และนางอรุณพัฒน์ ทุ่งแก้ว ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมขวาวิทยา อำเภอสว่างงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการวิจัย จนรายงานนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนบ้านเด่น และเพื่อนครูในอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

คุณค่าอันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้กำลังใจและสนับสนุนแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ สีชาลี. (2556). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2545). การปฏิรูปทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : รูปแบบเสนอแนะ. วารสารวิชาการ. 5(11), 35.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาสานส์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2543). การวัดผลแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาสานส์.
- ปราณี จินฤทธิ์. (2552). ผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเคหะประชาสามัคคี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, ราชภัฏอุบลราชธานี.
- พชร มิกกลาง. (2556). การพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบฝึกกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารบัณฑิตศึกษา. 10(48), 117.
- มาลินี อุ่นสี. (2552). การพัฒนาชุดฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องบทประยุกต์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนหลักสูตรและการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :

สุวีริยา สารสิน

สมนึก ภัททิยธนี. (2544). การวัดผลทางการศึกษา. กทม. สันติ, ประสานการพิมพ์.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

A STUDY ON RELATIONSHIP BETWEEN EXPERTISE POWER ADMINISTRATOR'S AUTHORITY
EXERCISE AND EDUCATIONAL INSTITUTION'S EFFICIENCY IN PHITSANULOK
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

สุธาสินี สังฤทธิ* และ สมหมาย อ่อนกลอย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*corresponding author e-mail : suthasinee_1986@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถานศึกษา จำนวน 98 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานด้านงบประมาณ และการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ทิศทางลบ ($r = -0.066$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : อำนาจความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

Abstract

The present research aimed to determine the relationship of utilization of expertise power by education institutional administrators and the efficiency of educational institutions under the Third District of the Primary Education Office in Phitsanulok Province. The samples included 98 educational institutions. Informants were 98 administrative staffs under the Third District of the Primary Education Office in Phitsanulok Province. Measurement instruments consist of a five-scale rating questionnaire. Results were presented with percentage, means standard deviations and Pearson's Correlation Coefficient. The results demonstrated that the utilization of expertise power by educational institution administrators was perceived as high. When each domain of the utilization of expertise power was separately analyzed, the utilization was found highest in the financial budget administration. There was a non-significant, negative relationship between the utilization of expertise power and the efficiency of educational institutions ($r = 0.066$).

keywords : expertise power school administrator educational institution's efficiency

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในสังคมและการพัฒนากระบวนการศึกษา มีการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตามความถนัดหรือความสนใจของตนเองได้ สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความเหมาะสม โดยให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และสามารถนำความรู้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เกิดความสัมพันธ์กันได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 11-12) เพื่อให้เยาวชนของชาติมีความพร้อม มีความเจริญงอกงามพร้อมที่จะเป็นกำลังหลักของชาติได้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าต่อไป

การศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ผู้บริหาร ครู ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ในบรรดาปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารเป็นตำแหน่งสูงสุดในสถานศึกษาต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจเพื่อโน้มน้าวและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบังเกิดประสิทธิผล ดังนั้นการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารต้องใช้อำนาจ เพราะอำนาจเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหาร หากผู้บริหารที่ใช้อำนาจหน้าที่ไม่เหมาะสมกับคนและงานย่อมทำให้งานประสบความล้มเหลวหรือได้ผลไม่ตรงเป้าหมาย การใช้อำนาจบังคับที่เคร่งเครียดมีกฎเกณฑ์อย่างเข้มงวด การทำงานที่มุ่งแต่ผลงานมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงผู้ร่วมงาน ย่อมมีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจ ในบางครั้งผู้บริหารใช้อำนาจพร่ำเพรื่อ อ้างข้อกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ มาใช้กับครูมากเกินไป กล่าวคือ การใช้อำนาจตามความพึงพอใจและอารมณ์ของตนเอง และไม่ยึดหลักคุณธรรมเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร คณะครูไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ขาดความสามัคคี มีการลาหรือขาด การมาทำงานสายผิดปกติ อันเป็นผลต่อประสิทธิผลของงาน (ศักดิ์ชัย ณรงค์หนู, 2543 : 84 อ้างถึงใน ปาริฉัตต์ก พิศิฐฐศักดิ์, 2551 : บทนำ) ขณะที่ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548 : 96) กล่าวว่าความสำเร็จของผู้บริหารขึ้นอยู่กับลักษณะของการใช้อำนาจ ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะมีความชาญฉลาดในการใช้อำนาจ มีความเข้าใจในความละเอียดอ่อนของอำนาจ โดยระมัดระวังมิให้การใช้อำนาจของตนไปก่อให้เกิดช่องว่างทางสถานภาพระหว่างบุคคล พยายามหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ ช่มชู้ ทำลายศักดิ์ศรีและสถานภาพของผู้อื่น ในทางตรงกันข้าม ผู้นำที่ขบใช้อำนาจด้วยความอหังการเพื่อกลั่นแกล้งลงโทษ กดขี่ข่มเหง และขาดความเป็นธรรมย่อมสร้างบรรยากาศที่เกิดความโกรธแค้น เกิดการต่อต้านผู้นำและส่งผลกระทบในทางเสียหายต่อองค์กร

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีหลากหลายรูปแบบ ผู้บริหารที่ฉลาดจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เลือกใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เป็นแรงกระตุ้น จูงใจให้ผู้ร่วมงานได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอำนาจความเชี่ยวชาญ (Expert Power) ก็เป็นแหล่งอำนาจอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ กล่าวคืออำนาจความเชี่ยวชาญ (Expert Power) เกิดจากการที่ผู้บริหาร มีความสามารถที่เกิดขึ้นจากความรู้ความเชี่ยวชาญจนเป็นที่ต้องการขององค์กร หน่วยงาน อำนาจนี้เกิดจากคุณวุฒิและวัยวุฒิ หรือเกิดจากการเรียนรู้ การศึกษา การฝึกอบรมจากประสบการณ์ หรือการมีทักษะความรู้ความสามารถด้านอื่น ๆ จนได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ และจากบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง อำนาจความเชี่ยวชาญนี้หากผู้ใต้บังคับบัญชาไม่รับรู้ในข้อนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความศรัทธา ความเชื่อถือ การไม่ปฏิบัติตาม แต่ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชารับรู้ในข้อนี้ อำนาจความเชี่ยวชาญจะมีพลังมาก ความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรจะมี เช่น เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน มีความสามารถในการวางแผน มีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดการเงิน การติดต่อสื่อสาร ความสามารถในการด้านเทคโนโลยี มีความรู้ความสามารถในการสัทธิการสอน การเสนอแนะให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่บุคลากร ฯลฯ เหล่านี้เป็นสิ่งที่คณะครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือแม้แต่นักเรียนต่างก็คาดหวังต่อผู้บริหารสถานศึกษา (French and Raven : อ้างถึงใน ณรงค์ศักดิ์ เหมือนชาติ, 2547 : 16)

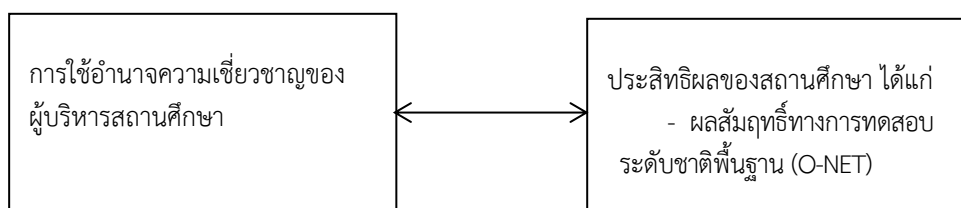
ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ได้มีการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากข้อมูลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทุกกลุ่มสาระ (กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3) ซึ่งผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตข้้นพ้้นฐาน (O-NET) สามารถบ่งบอกถึงประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ต้องได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนา โดยปัญหาที่เกิดขึ้นอาจมาจากสาเหตุหลายประการ เหตุสำคัญประการหนึ่งคือ การเลือกใช้อํานาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

จากข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อํานาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการใช้อํานาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสม ซึ่งจะทำให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสถานศึกษามีประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อํานาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย สถานศึกษาจำนวน 132 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษา จำนวน 98 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 98 คน โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 42 - 43) และเพื่อให้ได้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 โรงเรียน ที่มาจากผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จึงใช้วิธีการแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอำเภอ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพรหมพิราม อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอชาติตระการ และอำเภอนครไทยที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เป็นฐานเทียบสัดส่วนประมาณและกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่องการใช้อํานาจความเชี่ยวชาญ (Expert Power) ของผู้บริหารสถานศึกษา 1 ฉบับ ตรวจสอบหาความตรง เชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 95 - 113) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ทั้งฉบับ จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการใช้อํานาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษา และนำไปหาค่าความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติพ้้นฐาน (O-NET) โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้อํานาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้อํานาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมและรายด้านดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.	ด้านการบริหารงานด้านวิชาการ	4.22	0.50	มาก	4
2.	ด้านการบริหารงานด้านงบประมาณ	4.30	0.50	มาก	1
3.	ด้านการบริหารงานด้านบุคลากร	4.29	0.52	มาก	2
4.	ด้านการบริหารงานด้านบริหารทั่วไป	4.28	0.47	มาก	3
เฉลี่ยรวม		4.27	0.44	มาก	

กำหนดเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 122 143)

- ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานด้านบุคลากร ด้านการบริหารงานด้านบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานด้านวิชาการตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ประกอบด้วย 5 วิชา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ใน ภาพรวมและรายวิชา

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระดับ เขตพื้นที่ฯ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระดับ ประเทศ	เปรียบ เทียบระดับ ประเทศ
1	ภาษาไทย	51.36	12.53	52.98	-1.62
2	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	43.15	11.45	46.68	-3.53
3	ภาษาอังกฤษ	29.24	10.19	34.59	-5.35
4	คณิตศาสตร์	37.29	15.5	40.47	-3.18
5	วิทยาศาสตร์	39.55	9.96	41.22	-1.67
	รวมเฉลี่ย	40.12	11.93	43.19	-3.07

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพนฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 3.07 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชาทั้ง 5 วิชา พบว่า วิชาภาษาไทย อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 1.62 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 3.53 วิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 5.35 วิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 3.18 และวิชาวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 1.67

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยภาพรวม

ความสัมพันธ์การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา	ประสิทธิผลของสถานศึกษา
การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษา	-0.066 .541

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้ (Hinkle D. E. 1998 : 118)

- 1) ค่า $r = 1.00$ หมายความว่า มีความสัมพันธ์อย่างสมบูรณ์
- 2) ค่า $r = 0.71-0.99$ หมายความว่า มีความสัมพันธ์ระดับสูง
- 3) ค่า $r = 0.31-0.70$ หมายความว่า มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
- 4) ค่า $r = 0.01-0.30$ หมายความว่า มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
- 5) ค่า $r = 0.00$ หมายความว่า ไม่มีความสัมพันธ์
- 6) ค่า r มีค่าเป็นบวก (+) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางบวก
- 7) ค่า r มีค่าเป็นลบ (-) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางลบ

จากตารางที่ 3 พบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ทิศทางลบ ($r = -0.066$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

ผลปรากฏว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยอำนาจความเชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือหลักในการทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา และยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งโดยปราศจากข้อสงสัย อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของเฟรนช์และราเวน (French & Raven, 1968) ที่กล่าวว่า มนุษย์ต้องการทำสิ่งที่ดีให้กับบุคคลที่ตนชื่นชอบเป็นพิเศษ รวมถึงยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำร้องขอของผู้นั้นอย่างเต็มใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ จึงได้รับการยอมรับเชื่อถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดไป ตราบใดที่ผู้บริหารคนนั้นมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน หมั่นฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาพลิน (Sharplin, 1987) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพของฐานอำนาจ พบว่า อำนาจที่ทำให้พลั้งเชื่อฟังและ/หรือ ปฏิบัติมากที่สุด คือ อำนาจความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ริงโรส (Ringrose อ้างถึงใน รองรัตน์ วิเศษ, 2540 : 89) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของครูกับฐานอำนาจครูใหญ่ ระบบการบริหารโรงเรียนและบุคลิกลักษณะของครูใหญ่ พบว่า เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ฐานนิยม (mode) แล้ว ฐานอำนาจครูใหญ่ที่ครูยอมรับ คือ อำนาจความเชี่ยวชาญและอำนาจตามกฎหมาย และถ้าพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย (mean) ฐานอำนาจที่ครูใหญ่ใช้มากที่สุด คือ ฐานอำนาจความเชี่ยวชาญ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ทั้งนี้เนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เช่น ความเอาใจใส่ของครู ตัวผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง และความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยชาญ น้อยนัน, ทวี แยมดี และลูกน้ำ มากลิน (2551 : 61) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพียงอย่างเดียวไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ได้ สอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบางละมุง อ. บางละมุง จ. ชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มี 4 ประการ คือ ปัจจัยหลักด้านโรงเรียน ด้านชุมชน ด้านครอบครัว และด้านนักเรียน และปัจจัยหลักด้านนักเรียนส่งผลโดยตรงต่อปัจจัยหลักด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเกี่ยวข้องกับปัจจัยย่อยทุก ๆ ด้าน คือ ด้านความประพฤติ กีฬาและสุขภาพ ร่างกาย ความขยันหมั่นเพียร และความตั้งใจเรียน การหารายได้พิเศษ ความกตัญญูและคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะของนักเรียน การค้นคว้าเพิ่มเติมและอุปกรณ์เสริมความรู้ (เช่น อินเทอร์เน็ต) ระดับความสามารถและผลการเรียนพื้นฐาน การศึกษา ทศนคติและความคาดหวังของนักเรียน ส่วนปัจจัยที่เหลือเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมถึงการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานด้านบุคลากร ด้านการบริหารงานด้านบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานด้านวิชาการ ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ผลปรากฏว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ซึ่งได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ผลปรากฏว่าในภาพรวมการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีความสัมพันธ์กันระดับต่ำ ทิศทางลบ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.สมหมาย อ่าดอนกลอย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ ดร.นิรดา เวชญาลักษณ์ และอาจารย์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดามารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ชัยชาญ น้อยนัน, ทวี แยมดี และลูกน้ำ มากลิ่น. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. (การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545) . *การวิจัยเบื้องต้น* (ฉบับปรับปรุงใหม่). พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ณรงค์ศักดิ์ เหมือนชาติ. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำทฤษฎีและปฏิบัติ : ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิรัตน์เอดิเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. (2559). *รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559*. กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา พิษณุโลก.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ.

- ปาริฉัตตัก พิศิษฐศักดิ์. (2551). การใช้อำนาจของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ฉะเชิงเทรา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- รองรัตน์ วิเศษ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารกับขวัญของบุคลากรในการปฏิบัติงานใน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เขตการศึกษา 12. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย),
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- French, J. R. P. and B. H. Raven. (1968). *Bases of Social Power. Group Dynamics : Research and Theory*.
Darwin Cartwright and Alvin Zander. (ed.). New York: Harper & Row. 259 270
- Sharplin, Arthur D. (1978). *Power Base Effectiveness Perceptions*, Ad Empirical Study. Dissertation Abstracts
International. 38(June) : 7436 A

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

A STUDY ON RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATION LEADERSHIP WITH JOB
SATISFACTION OF TEACHERS UNDER THE SUKHOTHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

รัฐนันท์ สุนันทวนิช * และ นิคม นาคอ้าย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ

*corresponding author e-mail: aof_naraklove@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของเคจซีและมอร์แกน รวมทั้งสิ้น จำนวน 383 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้าน มีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสำเร็จของงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยอมรับนับถือ และความรับผิดชอบ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์

Abstract

The purposes of research were to study on relationship between transformation leadership with Job Satisfaction of teachers under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 by quantitative methods. The sample of this study were 383 educators from these schools setting by the formula "Krejcie & Morgan". The research instrument was a questionnaire 5 rating scale to use for collecting research data. The data were analyzed by mean and standard deviation and Pearson's correlation coefficient. Results of this research were the following: 1.The administrators' transformational leadership under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 in overall and each aspect were at a high level considering each aspect, it was found the aspect ranked in high level of the average value ranking in order were Idealized Influence and the aspect ranked in lowest level of the average value ranking in order were Intellectual stimulation. 2. Job satisfaction of teachers under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 was generally graded "high" Considering each aspect, it was found the aspect ranked in high level of the average value ranking in

order were success in work and being recognized and the aspect ranked in lowest level of the average value ranking in order were recognition and responsibility. 3. Relationship between transformation leadership with job satisfaction of teachers under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 in overall were positive and most of relationship were moderate level with the statistical significance at level .01

Keywords: transformational leadership job satisfaction relationship

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้เพื่อมีอิทธิพลต่อบุคลากรในโรงเรียนในการทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การบริหารงานในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีประสิทธิภาพในการทำงานและที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์และใช้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะบริหารงานของโรงเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์โดยความถูกต้องชอบธรรมอันจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งฮอปพ็อค (Hoppock, 1935 : 47 ; อ้างถึงใน ศุภกิจ สานุสสัย, 2546 : 4) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นผลรวมความรู้สึทางด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับทางด้านร่างกายและสภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ (เทิดชัย อุทัยวี, 2549 : 2) ได้กล่าวว่า สิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจคือ ความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียน เพราะความพึงพอใจของบุคลากรมีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การอย่างมาก ถ้าหากบุคลากรในองค์การไม่เกิดความพึงพอใจในงานจะทำให้ผลการปฏิบัติงานด้อยลง แต่ถ้ามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแล้วก็จะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง เพราะเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาพึงพอใจในการปฏิบัติงานแล้วจะส่งผลไปสู่การตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ที่มีประสิทธิภาพ ตรงกันข้าม ถ้าหากผู้ใต้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่ำ จะส่งผลให้เกิดอัตราการขาดงานสูง มีความเห็นแก่ตัวในการปฏิบัติงาน เอาใจตัวเองเปรียบเพื่อนร่วมงาน ผลของการปฏิบัติงานมีคุณภาพต่ำซึ่งแสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอย่างหนึ่งของทุก ๆ หน่วยงาน (วาสนา ไทรงาม, 2546 : 2)

ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้นำนโยบาย และโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติ ถ้าการดำเนินการตามนโยบายเป็นไปได้อย่างดีเยี่ยมเป็นผลดีต่อคณะครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนและโรงเรียนที่ตั้ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการบริหารเพียงใดนั้น ผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมการบริหารอย่างเหมาะสม ต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการที่มุ่งการปรับเปลี่ยน และพัฒนาองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (วันเพ็ญ เจริญแพทย์, 2545 : 2)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้บริหารที่สามารถสนองความต้องการหรือสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ถูกทางอาจช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ ผู้ที่เป็นเสมือนแรงผลักดันให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายดังกล่าวไว้นั้นคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงบทบาทของผู้นำในด้านต่าง ๆ การประพฤติปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานและบุคลากรในโรงเรียนให้เหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้สัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน โดยระลึกเสมอว่า ความก้าวหน้าเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของมนุษย์ การส่งเสริมทั้งในเรื่องการเรียน การศึกษา การค้นคว้าวิจัย ให้ครูมีความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน (อินตกร ไชยมงคล, 2556 : 3)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนานตนเองและเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 124 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,188 คน รวม 1,312 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของเคจซีและมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนแยกแต่ละอำเภอ และผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องอยู่สถานศึกษาเดียวกัน ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 383 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครูผู้สอน จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90) กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูล แบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน (ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85) กำหนดให้ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูล จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยแปลความหมายของข้อมูลตามเกณฑ์ของค่าเฉลี่ย (Mean)

กำหนดเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

4.51 – 5.00	หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยแปลความหมายของข้อมูลตามเกณฑ์ของค่าเฉลี่ย (Mean) กำหนดเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

4.51 – 5.00	หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการหาความสัมพันธ์ โดยแปลความหมายของข้อมูลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

ความหมายระดับความสัมพันธ์

0.81 – 1.00	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.61 – 0.80	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันในระดับ ค่อนข้างสูง
0.41 – 0.60	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันในระดับ ปานกลาง

0.21 – 0.40	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันในระดับ ค่อนข้างต่ำ
0.01 - 0.20	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันในระดับ ต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

หาก r มีค่าเป็นบวก (+) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางบวก

หาก r มีค่าเป็นลบ (-) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางลบ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

ข้อ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ระดับความคิดเห็น		
		n = 383		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	4.15	0.31	มาก
2.	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.13	0.24	มาก
3.	ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.10	0.26	มาก
4.	การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.14	0.26	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.14	0.23	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) เมื่อพิจารณาตามรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15) รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

ข้อ	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น		
		n = 291		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านความสำเร็จของงาน	4.15	0.36	มาก
2.	ด้านการยอมรับนับถือ	4.10	0.31	มาก
3.	ด้านลักษณะของงาน	4.14	0.26	มาก
4.	ด้านความรับผิดชอบ	4.10	0.30	มาก
5.	ด้านความก้าวหน้า	4.13	0.39	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.12	0.24	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12) เมื่อพิจารณาตามรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ

ด้านความสำเร็จของงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15) รองลงมาคือ ด้านลักษณะของงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) ด้านความก้าวหน้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10)

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน				
	ด้านความสำเร็จของงาน	ด้านการยอมรับนับถือ	ด้านลักษณะของงาน	ด้านความรับผิดชอบ	ด้านความก้าวหน้า
ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	.557**	.465**	.412**	.384**	.183
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	.379**	.499**	.520**	.448**	.346**
ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา	.391**	.471**	.472**	.558**	.308**
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	.281**	.425**	.400**	.391**	.351**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญากับด้านความรับผิดชอบ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .558**) รองลงมา ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์กับด้านความสำเร็จของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .557**) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจกับด้านลักษณะของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .520**) โดยทุกคู่อันดับ 3 ลำดับแรก มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์กับด้านความก้าวหน้า (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .183) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .557**) รองลงมา ด้านการยอมรับนับถือ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .499**) ด้านลักษณะของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .412**) ตามลำดับ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านลักษณะของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .520**) รองลงมา ด้านการยอมรับนับถือ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .499**) ด้านความสำเร็จของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .448**) ตามลำดับ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .558**) ด้านลักษณะของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .472**) ด้านการยอมรับนับถือ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .471**) ตามลำดับ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .425**) รองลงมา ด้านลักษณะของงาน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .400**) ด้านความรับผิดชอบ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .391**) ตามลำดับ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่อันดับสองลำดับแรกมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ส่วนคู่อันดับในลำดับที่สามมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านมีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่แสดงบทบาทของตนอย่างชัดเจน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้ร่วมงาน มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร พัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปกครองผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาคและเห็นคุณค่า ผู้บริหารพร้อมเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่เดิมพร้อมรับฟังและพร้อมที่จะร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่คาดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุขามนตร์ แยมเจริญกิจ, 2553 : 89) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาประเภทที่ 1 ปี การศึกษา 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและด้านการสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีเฉลี่ยจากสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน รองลงมาคือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้า ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูพึงพอใจที่สามารถทำงานของครูได้สำเร็จและเห็นผลได้อย่างรวดเร็ว ความสำเร็จของงานทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า ครูพึงพอใจที่ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาและรู้จักป้องกันปัญหาในการทำงานจนประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (บุญธรรม ไวยมิตรรา, 2553 : 111) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน และ ด้านเงินเดือนและสิทธิประโยชน์

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญากับด้านความรับผิดชอบ รองลงมา ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์กับด้านความสำเร็จของงาน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจกับด้านลักษณะของงาน โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำสามารถนำไปใช้ในการโน้มน้าวให้บุคคลอื่นกระทำการกิจกรรม หรือปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศุภกิจ สาณस्थ्य, 2547 : 102) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.815$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการคำนึงถึงเอกบุคคผล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นเชาว์ปัญญา ($r=.803$) ด้านการสร้างบารมี ($r=.749$) และการสร้างแรงบันดาลใจ ($r=.737$) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านมีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีเฉลี่ยจากสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน รองลงมาคือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้า ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความรับผิดชอบ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญากับด้านความรับผิดชอบ รองลงมา ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์กับด้านความสำเร็จของงาน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจกับด้านลักษณะของงาน โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์กับด้านความก้าวหน้า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรประเมินภาวะผู้นำของตนเองจากผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และจากพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

3. ผู้บริหารควรเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างมีเหตุผล เนื่องจากผู้ร่วมงานคือกระจกสะท้อนถึงการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่นเพิ่มเติมเช่น ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้นจะทำให้เห็นพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในเชิงประจักษ์

2. ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเป็นรายกรณี เช่น ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา และได้รับรางวัลดีเด่นด้านต่าง ๆ หรือผู้บริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทานดีเด่น เป็นต้นจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร จากผู้ร่วมงานตามสภาพความเป็นจริง ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

3. ควบศึกษาวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้สำหรับผู้บริหารโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาอ้าย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี นับเป็นพระคุณอย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ นายสมศักดิ์ คงอิม และนายภักดี จันทระพิบูล ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยตลอดจนให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่ได้กล่าวถึงและผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการสนับสนุนให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านด้วยจริงใจ

เอกสารอ้างอิง

เทิดชัย อุทัยวี. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธันตรกร ไชยมงคล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม ไวยมิตร. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูกับ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วันเพ็ญ เจริญแพทย์. (2545). การศึกษาพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วาสนา ไทรงาม. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจใน

การปฏิบัติงานของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ศุภกิจ สานุสสัย. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุขามนตร์ แยมเจริญกิจ. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2
A STUDY OF STATE IN ENGLISH LEARNING MANAGEMENT OF TEACHERS IN THE SCHOOL
UNDER PHICHIT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ศุภลักษณ์ ศรีวัฒน์* และ สมหมาย อำดอนกลอย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก

*corresponding author e-mail: fasai_suphalak@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูในสถานศึกษา โดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน จากสถานศึกษา 110 แห่ง แห่งละ 2 คน ประกอบด้วย ครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้น ที่ 2 อย่างละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 220 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : สภาพการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research were to study of state in English Learning Management of Teachers in the School under Phichit Primary Educational Service Area Office 2. The sample was the teacher in the school by using the tables of "Krejcie & Morgan" from the school of 110 consisting of 2 teachers of each school who teach English in grade 1-3 1 people and grade 4-6 1 people total 220 people. The instrument used to collect research data was a questionnaire. The data were analyzed by mean, and standard deviation. The results of the study showed that state in English Learning Management of Teachers in the School under Phichit Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level when considering each side, found that the highest mean is the learning management and the lowest mean is the improvement of the learning process.

Keywords : state learning management english

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วยอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้า ทำให้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีมีความสลับซับซ้อน เชื่อมโยง และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษาจึงเกิดขึ้นเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อเป็นการเตรียมคนในชาติให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งที่

จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ คือ ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลภาษาหนึ่งที่มีอิทธิพลมากในโลก เพราะว่าเป็นภาษาที่สามารถสื่อสารได้ทั่วทุกมุมโลก นอกจากนี้ภาษาอังกฤษยังเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ รวมทั้งเป็นภาษาที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ ดังนั้นการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน (ทิพาชา นวลหลง, 2557 : 493)

ประเทศไทยมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานาน และมีการนำวิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการสอน แต่การสอนภาษาอังกฤษยังประสบปัญหาต่างๆ เช่น ผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษหลายปีแต่ไม่สามารถสื่อสารหรือพูดภาษาอังกฤษได้ หรือไม่สามารถอ่านเขียนภาษาอังกฤษได้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากครูผู้สอนและตัวผู้เรียน ด้านครูผู้สอนนั้น พบว่าในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนบางท่านไม่ได้จบเอกวิชาภาษาอังกฤษโดยตรง อาจไม่มีความถนัดและเชี่ยวชาญทางการสอนในวิชาที่สอน ทำให้ขาดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการสอน เนื่องจากไม่ได้สอนในสาขาที่เรียนมา ส่วนด้านผู้เรียนนั้น มีปัญหาในเรื่องการขาดแรงจูงใจในการเรียน รูปแบบการสอนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำให้กิจกรรมในชั้นเรียนเป็นไปอย่างน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ หากไม่เป็นไปตามที่กล่าว อาจทำให้ได้ผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ลลิตา ภูทอง, 2552)

จากการสรุปผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี พ.ศ. 2559 ที่ดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า ในระดับชั้น ป.6 มีผู้เข้าสอบประมาณ 724,336 คน วิชาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.59 ข้อเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่อยู่ในระดับต่ำ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2559) แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของผู้เรียนที่ยังถือว่าอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ จึงทำให้ต้องย้อนกลับไปหาต้นตอของปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนไม่มีคุณภาพ ซึ่งปัญหานั้นย่อมเกิดจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ยังไม่มีคุณภาพ และจากรายงานผลการสำรวจเรื่องความต้องการการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ, 2540)

การที่นักเรียนมีคะแนนภาษาอังกฤษที่อยู่ในระดับต่ำ อาจทำให้ต้องมีการทบทวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาว่าต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงในส่วนใด และที่ไม่อาจมองข้ามได้ คือคุณภาพและความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครู รวมไปถึงด้านความรู้ ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน และทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีกด้วย วิชาภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างยิ่ง แต่ครูผู้ที่ได้รับหน้าที่ในการสอนภาษาอังกฤษบางท่านกลับมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย ดังที่ รัตนดา จันทโรสกา (2550: 2) กล่าวว่าในวิจัยว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีวุฒิทางการศึกษาด้านภาษาอังกฤษโดยตรง ดังนั้นอาจจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ทำให้การเรียนรู้อังกฤษของนักเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ทำให้การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษไม่บรรลุวัตถุประสงค์โดยเชื่อมโยงกับวงจรคุณภาพเดมมิง(PDCA) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 เป็นการศึกษาทั้งในเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 จำนวน 154 แห่ง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูในสถานศึกษา โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากสถานศึกษา 110 แห่ง แต่ละ 2 คน ประกอบด้วย ครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษช่วง

ชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 อย่างละ 1 คน รวมท้้งสิ้น 220 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีท้้งหมด 2 ตอน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.5 และค่าความเที่ยง 0.8 จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 มีกรอบแนวคิดในการศึกษา 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ท้้ง 4 ด้าน (n=176)

สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	3.78	.34	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.79	.35	มาก
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้	3.65	.42	มาก
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้	3.58	.42	มาก
รวม	3.70	.27	มาก

สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวม โดยมีการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 มีสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 มีสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 มีสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 มีสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 มีสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้น้อยที่สุด

ดังนั้น สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมท้้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก และด้านที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษต่ำที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจนทุกครั้ง	3.95	0.69	มาก	1
2. ท่านมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง	3.88	0.78	มาก	3
3. ท่านมีการกำหนดวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	3.78	0.78	มาก	5
4. ท่านมีการเตรียมแผนการสอนก่อนปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	3.77	0.75	มาก	6
5. ท่านวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	3.92	0.76	มาก	2
6. ท่านมีการเตรียมสื่อการสอนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	3.65	0.76	มาก	9
7. ท่านนำแผนการจัดการเรียนรู้มาทดลองใช้ก่อนนำไปจัดกิจกรรม	3.50	0.86	ปานกลาง	10
8. ท่านมีการกำหนดวิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้	3.73	0.77	มาก	7
9. ท่านมีการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	3.85	0.77	มาก	4
10. ท่านมีการนำเครื่องมือวัดผลมาชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เรียน	3.73	0.72	มาก	8
รวม	3.78	0.34	มาก	

ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ท่านมีการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจนทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ท่านวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง และข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 7 ท่านนำแผนการจัดการเรียนรู้มาทดลองใช้ก่อนนำไปจัดกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.97	0.87	มาก	1
2. ท่านมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้มาจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง	3.76	0.84	มาก	7
3. ท่านมีการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน	3.77	0.82	มาก	6
4. ท่านมีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา	3.78	0.80	มาก	5
5. ท่านมีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้	3.81	0.74	มาก	2
6. ท่านมีการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการ เปลี่ยนแปลงทางความคิด จิตใจ และพฤติกรรม	3.81	0.70	มาก	3
7. ท่านมีการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิด สร้างสรรค์ คิดเป็น และสามารถแก้ปัญหาที่มีเงื่อนไข สลับซับซ้อนได้	3.71	0.70	มาก	10

8. ท่านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง	3.78	0.83	มาก	4
9. ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง	3.74	0.87	มาก	8
10. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด	3.72	0.90	มาก	9
รวม	3.79	0.35	มาก	

ด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่สูงที่สุด คือ ข้อที่ 1 ท่านสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ท่านมีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้และข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 7 ท่านมีการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็น และสามารถแก้ปัญหาที่มีเงื่อนไขสลับซับซ้อนได้ อยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 3 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษก่อนเรียนทุกครั้ง	3.64	0.81	มาก	5
2. ท่านมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษขณะเรียนทุกครั้ง	3.59	0.79	มาก	9
3. ท่านมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนทุกครั้ง	3.64	0.74	มาก	6
4. ท่านมีการสังเกตจากการทำงานของนักเรียนทั้งหมดในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.82	0.69	มาก	1
5. ท่านมีการสังเกตจากการทำงานของนักเรียนในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการสอบถามคำถามหลังจากจบการเรียนการสอนแล้ว	3.70	0.76	มาก	3
6. ท่านนำผลที่ได้จากการสังเกตการทำงานของนักเรียนมารวมกันแล้วพิจารณาตัดสินคุณค่าตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้	3.71	0.72	มาก	2
7. ท่านนำผลที่ได้จากการวัดหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	3.60	0.77	มาก	8
8. ท่านมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวท่านเองก่อนทำการสอนทุกครั้ง	3.60	0.80	มาก	7
9. ท่านมีการประเมินวิธีการสอนของตัวท่านเองหลังทำการสอนทุกครั้ง	3.53	0.87	มาก	10
10. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอนของท่านหลังทำการสอนทุกครั้ง	3.68	0.81	มาก	4
รวม	3.65	0.42	มาก	

ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่สูงที่สุด คือ ข้อที่ 4 ท่านมีการสังเกตจากการทำงานของนักเรียนทั้งหมดในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 6 ท่านนำผลที่ได้จากการสังเกตการทำงานของนักเรียนมารวมกันแล้วพิจารณาตัดสินคุณค่าตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการ

เรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 9 ท่านมีการประเมินวิธีการสอนของตัวเองหลังทำการสอนทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีการนำผลของการวัดและการประเมินผลก่อนเรียนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	3.60	0.78	มาก	3
2. ท่านมีการนำผลของการวัดและการประเมินผลในขณะที่กำลังเรียนที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	3.59	0.71	มาก	5
3. ท่านมีการนำผลของการวัดและการประเมินผลที่ได้หลังเรียนมาวิเคราะห์ผลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	3.57	0.80	มาก	6
4. ท่านมีการนำผลของการวัดและการประเมินผลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคลทุกครั้งก่อนจัดการเรียนรู้	3.56	0.71	มาก	9
5. ท่านมีนำผลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคลทุกครั้งในขณะทำการจัดการเรียนรู้	3.57	0.76	มาก	7
6. ท่านมีการสังเกตพฤติกรรมและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลทุกครั้งหลังจากจัดการเรียนรู้แล้ว	3.54	0.83	มาก	10
7. ท่านมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากการ	3.59	0.77	มาก	4
8. ท่านมีการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนเมื่อมีโอกาส	3.64	0.69	มาก	1
9. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงาน	3.61	0.76	มาก	2
10. ท่านนำผลที่ได้จากการประเมินการจัดการเรียนรู้อย่างมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาจุดเด่นจุดด้อยของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง	3.56	0.73	มาก	8
รวม	3.58	0.42	มาก	

ด้านการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้ สภาพการดำเนินงานด้านจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษสูงที่สุด คือ ข้อที่ 8 ท่านมีการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนเมื่อมีโอกาส อยู่ในระดับมาก รองลงมา ข้อที่ 9 ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงาน และข้อที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 6 ท่านมีการสังเกตพฤติกรรมและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลทุกครั้งหลังจากจัดการเรียนรู้แล้ว อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญของการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากครูในสถานศึกษามีวิธีหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เพื่อต้องการให้การดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงส่งผลให้มีสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของ

ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จีราภรณ์ สว่างพลกรัง (2551 : 49) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นไปตามแผนที่ได้กำหนด เพื่อที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด จิตใจ และพฤติกรรม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทุกครั้งเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอน โดยมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้มาจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้งและเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็น และสามารถแก้ปัญหาที่มีเงื่อนไขซับซ้อนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอียน สมิต (2550 : 2) กล่าวว่า ห้องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนตั้งเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าให้ผู้เรียนฟังผู้สอนบรรยายตลอดบทเรียน ครูจะใช้เวลาไม่มากให้ข้อมูลเบื้องต้น แนะนำแนวทางเวลาส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม เช่น อภิปรายกลุ่มย่อย ศึกษาข้อมูลจากตำรา ห้องสมุด หรือจากอินเทอร์เน็ต ระดมความคิด สร้างโครงการ ผลิตผลงาน การแสดงบทบาทสมมติการแก้ปัญหา

ด้านที่มีการปฏิบัติมากเป็นอันดับที่ 2 คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย กำหนดวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน ซึ่งมีการวางแผนปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเตรียมสื่อการสอนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ นวพร ชลารักษ์ (2559 : 140) กล่าวว่า การวางแผนการสอนในรายวิชาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ นอกจากเชื่อมโยงและเน้นทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 แล้ว ยังต้องเน้นการเรียนรู้แบบที่นักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำและคิด เน้นการหา กิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม และแลกเปลี่ยนความรู้ ในส่วนของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่มีประเด็นสำคัญในด้านครูผู้สอน และด้านหลักสูตรการสอน ผู้สอนต้องศึกษาข้อมูลและหาแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมอย่างดีที่สุดเพื่อให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดทางการเรียน

ด้านที่มีการปฏิบัติมากเป็นอันดับที่ 3 คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษทั้งก่อนเรียน , ขณะที่กำลังเรียน และหลังเรียน สืบเนื่องจากการทำงานของนักเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ จากนั้นนำมารวมกันแล้วพิจารณาตัดสินคุณค่าอย่างมีเกณฑ์โดยอาศัยผลการวัดหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวเองก่อนทำการสอน และหลังทำการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้วมีการประเมินวิธีการสอนของตัวเองและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน ผู้สอนต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพมีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และยังสอดคล้องกับ นางนุช เอี่ยมสวัสดิ์ (2547: 14-20) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นระยะๆ เพื่อการแก้ไขและการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนได้นำผลของการวัดผล และประเมินผลมาวิเคราะห์ ซึ่งวิเคราะห์ได้จากกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวิเคราะห์ได้จากการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนเรียน, ขณะที่กำลังเรียน และหลังเรียน วิเคราะห์และสังเกตผู้เรียนเป็นรายบุคคล และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ มีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมหรือเปิดโอกาสให้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงานมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ รวมถึงการนำผลที่ได้จากการประเมินการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาจุดเด่นจุดด้อยของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระบุว่า (2542 : 124) กล่าวไว้ว่า ระหว่างการเรียนการสอนจะเป็นการปรับปรุงผลการเรียนและเพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะๆ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละรายวิชา/ภาคเรียนจะเป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน เพื่อตรวจสอบให้แน่ชัดว่า ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปรับปรุง แก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.สมหมาย อำนวยกุล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ และอาจารย์ ดร.อศุลย์ วงศ์ศรีคุณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วย ตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณ ศึกษาานิเทศก์ นักวิชาการศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิด จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดามารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: **คุรุสภาลาดพร้าว**.
- จิราภรณ์ สว่างพลกรัง. (2551). **การศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏ **นครราชสีมา**.
- นงนุช เอี่ยมสวัสดิ์. (2547). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน: โครงการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการ สอน**. สารนิพนธ์.กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: **บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ถ่าย **เอกสาร**.

- นวพร ชลารักษ์. (2559). สภาพการเรยนการสอนวษาภาษาอังกฤษของครูไทยระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพ้นที่การศีกษาประถมศีกษาลำพูน เขต 1. วารสารวษาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การววจัยเบื้องต้น ฉบับปรบปร่งใหม่ (พิมพ์คร้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลลิตา ภูทอง. (2552). รูปแบบการจัดการเรยนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศีกษา เขตภาคเหนือตอนบน.
รายงานผลการววจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วัฒนาพร ระงับทุกซ์. แผนการสอนที่เน้นผู้เรยนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บริษัทแอลทีเพรส, 2542.
- เอียน สมิต. (2550). การจัดการเรยนรู้ที่เน้นผู้เรยนเป็นสำคัญ Facilitating Student - Centered Learning. วารสาร
ศีกษาศาสตร์. ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 เดือนพฤศจิกายน 2549-มีนาคม 2550.

การใช้เว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน USING LOCAL WISDOM KNOWLEDGE MANAGEMENT WEB FOR LEARNING MANAGEMENT IN SCHOOL

วุฒิชัย พิทักษ์ * ณิชากรย์ ป้อมสัมพันธ์ สิริพร ปาณางษ์ และ มงคล ศัยกุล
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
* corresponding author e-mail: woodiefamous@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลเรียนจากการบูรณาการเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีการดำเนินการวิจัยแบบเชิงคุณภาพและปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการใช้วิธีการสำรวจโดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูประจำการปฏิบัติการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ผลการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันเป็นการสอนแบบเดิมที่ยึดเอาเนื้อหาวิชาเป็นหลักและยึดครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาไม่เห็นความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ ขาดทักษะการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนขาดการเชื่อมโยงความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย จากการศึกษาผลเรียนจากการบูรณาการเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่าผลการเรียนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลวิจัยยังแสดงถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระความรู้ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางการเชื่อมโยงองค์ความรู้ของนักเรียนเข้ากับการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : เว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

This research was aimed to investigate the students' learning outcomes from using web knowledge management in Nakhon Sawan's local wisdoms for Junior High School students. The quantitative and qualitative methods were used by using studying related studies and documents and using SWOT analysis to study the current status and study's environment. The sample group were teachers and Grade 8 students in Small Sized Schools in Krokpra District, Nakhon Sawan Province. Mean, S.D., and T-Test were used as statistical method in analysis. The results showed that, in today situation, using the traditional teaching method which used teacher centered and content based caused the students perception in linking between the various subjects and lack of problem solving skills. Moreover, student were lacked of the self's information seeking ability and linking to local wisdom and modern technology. According to the learning outcome, there was posttest score higher than pretest score with 0.5 statistically significant, this showed that the learning process management by using appropriated learning environment to the content which implemented in computer laboratory gave more advantage to student in exploring and linking to the local wisdoms in Nakhon Sawan Province.

Keywords : local wisdom knowledge management web learning management junior high school

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สังคมไทยมิได้เน้นเฉพาะชนเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน โดยเฉพาะสังคมชนบท ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง กระบวนการพัฒนาไปสู่สังคมยุคดิจิทัลหรือยุคเทคโนโลยีสารสนเทศเต็มรูปแบบด้วยนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลของรัฐต้องครอบคลุมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมในทุกภาคส่วนของประเทศ โดยเน้นการขับเคลื่อนด้วยภาคเอกชน แต่รัฐมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ไม่ว่าจะด้วยการมีนโยบายกฎหมาย กฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่เหมาะสม พร้อมกับรัฐต้องปฏิรูปกระบวนการทำงานและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ภาครัฐมี เพื่อให้การบริการของตนมีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ในทางปฏิบัตินั้น เป็นที่รับทราบกันว่า ภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการ ยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ หรือระเบียบ กฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน ที่ไม่เอื้อกับการใช้งานด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่วิธีการทำงานแบบเดิม หรือการขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้เกิดวิธีการทำงานใหม่ (Transformative use) ด้วยเหตุนี้ สมาคม ATCI จึงเห็นว่า การจะก้าวสู่เศรษฐกิจดิจิทัลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปฏิรูประบบราชการให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) โดยเปลี่ยนการทำงานของระบบราชการให้ใช้เทคโนโลยีอย่างเต็มที่ ในการลดขั้นตอนและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคกับการดำเนินธุรกิจและการให้บริการประชาชน มีการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิด Digital Government อย่างเต็มรูปแบบ โดยเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่จะช่วยเป็นการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาให้นักเรียนตระหนักถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

ปัญหาการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า หลักสูตรและการเรียนการสอนแบบเดิมที่ยึดเอาเนื้อหาวิชาเป็นหลัก และยึดครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาไม่เห็นความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ และความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียน ขาดทักษะการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนขาดการเชื่อมโยงความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย (กรมสามัญศึกษา.2544) ซึ่งการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีที่หลากหลาย (Lardizabal and Others.1970) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ยังผลให้เกิดการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพในทุกๆ ด้านผู้เรียนสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อทุกสถานการณ์ การแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้พื้นฐาน การสอนแบบบูรณาการจะให้ความสำคัญกับครูและนักเรียนเท่าเทียมกัน ทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันแบบประชาธิปไตย (อัญชลี ศรียังเล็ก. 2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาที่ใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนคลองลาดช้าง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการใช้หลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาที่ใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนคลองลาดช้าง จังหวัดปทุมธานี จากผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียนชั้นอนุบาล 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยที่ระดับ 4.25 – 4.75 แสดงว่าหลักสูตรที่ใช้มีระดับความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด และผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนของผู้เรียน ขณะทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษาพบว่าเด็กแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 96.82 – 97.66 แสดงว่าเด็กแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนดีมาก

ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงขอเสนอผลการศึกษาที่ทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขนาดเล็กขยายโอกาสในเขตอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นอาชีพและการเข้าถึงเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลเรียนจากการบูรณาการเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอน เครื่องมือและสถิติที่ใช้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ดังนี้

1.1 ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกับความต้องการองค์ประกอบของเว็บการจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

1.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการศึกษาแบบบูรณาการ และทฤษฎีเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

1.3 พัฒนาเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์

1.4 พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการตรวจสอบความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามกลุ่มเป้าหมายไปทดลองใช้

1.6 สรุปผลการวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แบบสำรวจวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ความต้องการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

2.2 แบบสอบถามความต้องการเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

2.3 แบบสอบถามองค์ประกอบเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

2.5 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สบู่สมุนไพร

2.6 แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สบู่สมุนไพร

2.7 เว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ในการจัดการเรียนรู้

3. กลุ่มประชากร

3.1 ครูประจำการปฏิบัติการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดหนองพรมหน่อ จำนวน 2 คน 2) โรงเรียนบ้านคลองม่วง จำนวน 2 คน และ 3) โรงเรียนวัดนากลาง จำนวน 2 คน

3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดหนองพรมหน่อ จำนวน 8 คน 2) โรงเรียนบ้านคลองม่วง จำนวน 20 คน และ 3) โรงเรียนวัดนากลาง จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น 42 คน

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัย

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ กับรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีผลการดำเนินการ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จาก 48 คน ทั้งนี้โดยการนำเสนอจำแนกสถานภาพ เพศ อายุ กลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับครู/อาจารย์ และปฏิบัติการสอน/กำลังศึกษาอยู่ในระดับ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 1 – 2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. นักเรียน	42	87.50
2. ครู/อาจารย์	6	12.50
โดยรวม	48	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	31	64.58
2. หญิง	17	35.42
โดยรวม	48	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า จำนวนและร้อยละตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 64.58 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจในการทำงานของเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการประมาณค่าแบบ 5 ระดับ (Likert Scale) จำนวน 30 ข้อ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายประเด็นความพึงพอใจในการทำงานของเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และข้อมูลมีการปรับปรุงอยู่เสมอ	4.31	.47	มากที่สุด
2. การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ภาพ มีความเหมาะสมน่าสนใจ	4.11	.38	มาก
3. ปริมาณเนื้อหาไม่เพียงพอกับความต้องการ	4.47	.63	มากที่สุด
4. การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่อง อ่านแล้วเข้าใจ	4.36	.83	มากที่สุด
5. มีการจัดหมวดหมู่ให้ง่ายต่อการ ค้นหาและทำความเข้าใจ	4.29	.59	มากที่สุด
6. ข้อความในต้นแบบเว็บถูกต้องตามหลักภาษา และไวยากรณ์	4.49	.63	มากที่สุด
7. เนื้อหากับภาพมีความสอดคล้องกัน	4.69	.47	มากที่สุด
8. การจัดรูปแบบในเว็บง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน	4.47	.55	มากที่สุด
9. หน้าโฮมเพจมีความสวยงาม มีความทันสมัย น่าสนใจ	4.64	.53	มากที่สุด
10. สีสีนในการออกแบบเว็บมีความเหมาะสม	4.31	.67	มากที่สุด
11. สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่าน	4.18	.68	มาก
12. ขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษร มีความสวยงามและอ่านได้ง่าย	4.38	.68	มากที่สุด
13. มีความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ	4.49	.63	มากที่สุด
14. ภาพประกอบสามารถสื่อความหมายได้	4.49	.51	มากที่สุด
15. ความถูกต้องในการเชื่อมโยงภายในเว็บ	4.22	.67	มากที่สุด
16. ความถูกต้องในการเชื่อมโยงไปยังเว็บอื่น	4.42	.58	มากที่สุด
17. ความเหมาะสมของเมนูการใช้งาน	4.20	.79	มากที่สุด
18. ความถูกต้องของการประมวลผลและรายงานต่างๆ	4.38	.68	มากที่สุด
19. ความรวดเร็วในการตอบสนองของเว็บ	4.40	.69	มากที่สุด
20. ความเหมาะสมของขั้นตอนการบันทึกข้อมูลพื้นฐาน	4.24	.65	มากที่สุด
21. การจัดการรักษาความปลอดภัย และกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้งาน	4.44	.59	มากที่สุด
22. การเชื่อมต่อของเว็บการจัดการความรู้ฯ มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน (การใช้งานเว็บหลุดบ่อยหรือไม่ การบันทึกข้อมูล การอัปโหลดภาพ การส่งข้อมูล)	4.20	.59	มากที่สุด
23. ความง่าย (User Friendly) ของการใช้งานของต้นแบบเว็บ	4.31	.87	มากที่สุด
24. การเชื่อมต่อของเว็บการจัดการความรู้ฯ ช่วยทำให้การทำงานรวดเร็วขึ้น	4.38	.68	มากที่สุด

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
25. การเชื่อมต่อของเว็บการจัดการความรู้ฯ ช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษ	4.18	.89	มาก
26. ภาษาที่ใช้ในการเชื่อมต่อของเว็บการจัดการความรู้ฯ เป็นทางการ ตรงประเด็น และสื่อความหมายชัดเจน	4.51	.51	มากที่สุด
27. การเชื่อมต่อของเว็บการจัดการความรู้ฯ อำนวยความสะดวกในการค้นหาค้นหาองค์ความรู้	4.49	.51	มากที่สุด
28. เนื้อหา มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.44	.50	มากที่สุด
29. เป็นสื่อในการเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน	4.20	.73	มากที่สุด
30. สามารถเป็นแหล่งความรู้ได้	4.47	.63	มากที่สุด
31. เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน	4.67	.48	มากที่สุด
32. ความพึงพอใจโดยรวมของการเชื่อมต่อของเว็บการจัดการความรู้ฯ	4.56	.62	มากที่สุด
โดยรวม	4.68	.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .58) โดยพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่ภาพมีความสอดคล้องกัน ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = .47) รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = .48) และน้อยที่สุด ได้แก่ การเชื่อมต่อของเว็บการจัดการความรู้ฯ ช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = .89) ตามลำดับ

3. แบบสำรวจวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ความต้องการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT	รายการ
จุดแข็ง (Strengths)	1. ครูมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนได้ทุกคนในขณะทำการสอน 2. ครูมองเห็นพฤติกรรมและจดจำนักเรียนได้ทุกคน เพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก
จุดอ่อน (Weaknesses)	1. ขาดเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน 2. ผู้สอนที่ต้องการนำเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะความสามารถในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
โอกาส (Opportunities)	1. ผู้ปกครองให้ความเชื่อถือโรงเรียน ในการนำลูกหลานให้มาศึกษา 2. การส่งครูในโรงเรียนไปศึกษาดูงาน อบรม เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. การให้บริการอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนขนาดเล็ก
อุปสรรค (Threats)	1. งบประมาณ 2. การคมนาคม 3. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนขนาดเล็ก

จากตารางที่ 4 พบว่า จุดอ่อนของความต้องการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอโกรกพระ คือ ขาดเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงได้มีแนวทางและวิธีการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อช่วยให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอโกรกพระสามารถนำการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสภาพจริงของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

4. ผลจากการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน เรื่อง สบู่สมุนไพร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สถิติทดสอบที่คะแนนการทดสอบก่อนเรียน-หลัง เรื่อง สบู่สมุนไพร

กลุ่มเป้าหมาย (n=42)	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	3.40	1.33	17.11*	.00
หลังเรียน	8.14	1.14		

*P < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนก่อนเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีคะแนน $\bar{x} = 3.40$,S.D. = 1.33 และมีคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีคะแนน $\bar{x} = 8.14$,S.D. = 1.14 เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนและคะแนนก่อนเรียนโดยใช้การทดสอบที (t-test) พบว่า = 17.11 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยมีการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนร่วมกับเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนขนาดโอกาสในกลุ่มอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

สรุปผลและเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงผลการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลการเรียนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการสอนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่เน้นการบูรณาการกับต้นแบบระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคะแนนสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ซึ่งการเรียนรู้นี้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีที่หลากหลาย

ผู้เรียน ให้ความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้ และเชื่อฟังคำแนะนำจากผู้สอน สามารถสังเกตได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจการทำงานของเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ โดยส่วนใหญ่ให้ความพึงพอใจเกี่ยวกับเนื้อหาเป็นอย่างมาก กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นแหล่ง ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน

ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สบู่สมุนไพร ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุนและอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งค่อนข้างไปได้ยากกับการใช้ต้นแบบระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนที่ต้องการนำเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ไปใช้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะความสามารถในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และเนื่องจากเว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มุ่งเน้นเสริมสร้างให้นักเรียน มีคุณลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองและการใฝ่รู้ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากครูผู้สอนมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitator) เป็นผู้ให้คำปรึกษา (Advisor) ช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าช่วยเหลือให้นักเรียน และกระตุ้นนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการใฝ่รู้ อีกทั้งโรงเรียนมีความพร้อมในส่วนของอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ การมีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการเพียงพอแก่นักเรียนจะช่วยสนับสนุนการใช้เว็บการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านคณบดีและรองคณบดีตลอดจนคณาจารย์ในสาขาวิชาที่ทำให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กองการวิจัยการศึกษา.

กรมสามัญศึกษา. (2544). รายงานการวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดกรม
สามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โฆษิตการพิมพ์.

อัญชลี ศรียังเล็ก. (2552). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ระดับปฐมวัยศึกษาที่ใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
โรงเรียนคลองลาดช้าง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการการปฐมวัย
ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Lardizabal, Amparo S. and et al. (1970). *Methods and Principles of Teaching*. Quezon City :
Aleamar– Phoenix.

การจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน LEARNING MANAGEMENT IN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY BY USING PROJECT BLOKS BASED ON PROBLEM BASED LEARNING

นัทกาญจน์ จ้วนจินดา * วุฒิชัย พิธิ์ และ ไชยรัตน์ ปรานี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นครสวรรค์
* corresponding author e-mail : natakan.n@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการสอนที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก และ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จัดการเรียนการสอนด้วยการใช้โปรเจกต์บล็อก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนภาณุทัตถ์กริธาเวทย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการสอนที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก คือ การจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยโปรเจกต์บล็อก พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน โดยที่ ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 15.00 และคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 10.50

คำสำคัญ : โปรเจกต์บล็อก การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Abstract

The aims of this research were to 1) investigate the appropriated instruction method by using Project Bloks, and 2) study the effects of using instruction method by using Project Bloks for Grade 6 students of Phanuthatkreethawet School, Krok Pra District, Nakhon Sawan Province who study in second semester of 2560 Academic Year. The results found that, 1) the appropriated instruction method was Project Based Learning, and 2) students have higher score in posttest than pretest by the Mean of posttest was 15.00 while the pretest was 10.50.

keywords : Project bloks problem base learning grade 6 students

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 นั้น มีทิศทางการเตรียมให้ผู้เรียนเป็นนักวิเคราะห์ นักแก้ปัญหา เป็นนักสร้างสรรค์ เป็นนักประสานความร่วมมือ รู้จักใช้ข้อมูลและข่าวสาร เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นนักสื่อสาร ตระหนักรับรู้สถานะของโลก เป็นพลเมืองทรงคุณค่า มีพื้นฐานความรู้เศรษฐกิจและการคลัง จะเห็นได้ว่า การคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา เป็นทักษะจำเป็นที่ผู้เรียนควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำทักษะดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำผลการวิเคราะห์นั้นมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และอาจช่วยแก้ปัญหาของผู้อื่นในอนาคต

โปรเจกต์บล็อกเป็นสิ่งที่จับต้องได้ ในการใช้งานจะได้ผลตอบกลับด้วย เช่น การสัมผัส ภาพ และเสียงที่มากกว่าในเทคโนโลยีอื่น และในการเขียนโค้ดนั้นจะไม่ใช้ทักษะของงานแต่เป็นทักษะการคิด โปรเจกต์บล็อกมีฟังก์ชันที่หลากหลาย เช่น Sensor Lab , Music Maker และ Coding Kit เพื่อให้เด็กได้ลงมือใช้อุปกรณ์จะช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้ และจะทำให้เด็กเกิดการสังเกต การแก้ปัญหา และเกิดความคิดที่สร้างสรรค์ (Bliskstein, 2016) เป็นการสอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาไว้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูและกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เป็นการเรียนแบบบูรณาการโดยการนำวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษมาบูรณาการกัน เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนในการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ

การคำนวณ (computing) เป็นศาสตร์พื้นฐานแห่งอนาคต ที่รวมสาระเกี่ยวกับ วิธีคิด การแก้ปัญหา การแปลงร่าง จากจินตนาการสู่รูปธรรม การคิดแบบมีขั้นมีตอน เช่น การเขียนโค้ด การลงมือทำ การแก้ปัญหา การใช้สื่อสารสนเทศกับการ เรียนรู้ เป็นต้น การเรียนสำหรับเด็กจะเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทำให้เข้าใจขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา แยกแยะและเข้าใจความ ซับซ้อนของปัญหาได้ การเรียนการคำนวณ (computing) ในระดับนักเรียนเป็นฐานของการสร้างทักษะการคิด ที่จำเป็นสำหรับ ทุกอาชีพ ไม่ว่าจะเป็น หมอ หนายความ นักการเกษตร วิศวกร บัญชี การเงิน นักนิเทศก์ ฯลฯ เพราะเป็นหลักการพื้นฐานของ การคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีการวางแผน เพื่อการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (ยีน ภู่วรรณ, 2560)

IoT เป็นศาสตร์การเขียนและพัฒนาโปรแกรม ร่วมกับการสร้างสรรค์ทางฮาร์ดแวร์ ให้จินตนาการออกมาเป็น รูปธรรม ใช้ความคิด การแก้ปัญหา มีการเกี่ยวข้องกับการเขียนโค้ด สามารถสร้างเด็กให้เรียนรู้ได้ มีจุดประสงค์ต้องการพัฒนา ทักษะความคิด เรียนรู้ขั้นตอนวิธีการที่เป็นรูปธรรมใกล้เคียงกับการวางแผนการทำงาน รู้จักสร้างลำดับ คิดเป็นขั้นตอน สร้าง จินตนาการ คิดเป็นระบบ และมีเหตุผล (ยีน ภู่วรรณ, 2560)

ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ ความคิดรวบยอดหรือโน้ตสไปซ์ ใช้ ในการวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล หาสาเหตุของปัญหาและตัดสินใจแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับ ปัญหาหรือความยุ่งยากเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง นำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสมเหตุสมผล

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ปัญหากระตุ้นให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ใหม่และใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่ม ผู้เรียน โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกประจำกลุ่ม

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจนำโปรเจกต์บล็อกมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือเล่นและใช้ อุปกรณ์ และจะทำให้ผู้เรียนเกิดการสังเกต การแก้ปัญหา และเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพราะธรรมชาติความสนุกจะก่อให้เกิด ความสุขกับการเรียนรู้ ความสนุกก่อให้เกิดความประทับใจ ความประทับใจก่อให้เกิดการจดจำความรู้และทักษะกระบวนการ ยิ่งประทับใจมากยิ่งขึ้นจดจำและเรียนรู้ฝังแน่นได้ยาวนาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการวิจัย

1. สํารวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการเรียนการสอนด้วยโปรเจกต์บล็อก โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับแนวการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อก
2. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากผลการศึกษาค้นคว้าที่ 1
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโปรเจกต์บล็อก (Project Bloks)
4. พัฒนาแผนการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา การเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ ปัญหาเป็นฐานไปทดลองใช้ จำนวน 10 คาบ กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11 คน
6. สรุปผลโครงการพิเศษ

2. ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11 คน โดยใช้การเลือกแบบ เจาะจง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์ บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเนื้อหาที่ได้มาจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดสำหรับนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระที่ 3 มาตรฐาน 3.1

3. เครื่องมือที่ใช้ในโครงการ

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 1.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 1.2 สอบถามและหาค่าดัชนีความเที่ยงจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.3 ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.4 นำไปทดลองใช้

3. วิธีการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1. สํารวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมด้วยโปรเจกบล็อก

1.1 ออกสํารวจโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกบล็อก โดยใช้กับครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี

1.2 วิเคราะห์ค่าทางสถิติที่ใช้ในโครงการพิเศษได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกบล็อก

ขั้นตอนที่ 2. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้การศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโปรเจกบล็อก (Project Bloks)

ขั้นตอนที่ 4. พัฒนาแผนการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน

4.1 พัฒนาแผนการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจก บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือแผนการจัดการเรียนการสอน ด้วยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน ในโรงเรียน ภาณุทัตกริชาเวทย์ ที่มีประสบการณ์สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ค่าดัชนีความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.67 – 1.00

ขั้นตอนที่ 5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา การเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจก บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปทดลองใช้ จำนวน 10 คาบ กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11 คน

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การสํารวจวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมด้วยโปรเจกบล็อก โดยการรวบรวมวิธีการสอนและสื่อการสอนมากกว่า 100 วิธี พบว่า ครูควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พัฒนาทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา และสื่อที่เหมาะสม ได้แก่ แหล่งรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ (Online Portal)

2. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือแผนการจัดการเรียนการสอน ด้วยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน ในโรงเรียน ภาณุทัตกริชาเวทย์ ที่มีประสบการณ์สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ค่าดัชนีความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.67 – 1.00

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักกับอุปกรณ์ เวลา 1 ชั่วโมง

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางปฏิบัติ
นำเข้าสู่บทเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียน ผู้สอนให้ผู้เรียนดูรูปภาพอุปกรณ์ Project Bloks
แนะนำเสนอ	ผู้สอนให้ผู้เรียนดูและสัมผัสอุปกรณ์ Project Bloks ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับหน้าที่ของอุปกรณ์แต่ละชนิด
ขั้นฝึกฝนผู้เรียน ขั้นนำไปใช้	ผู้สอนแจกใบงาน เรื่อง อุปกรณ์ Project Bloks ผู้เรียนจำแนกได้ว่าอุปกรณ์แต่ละชนิดมีหน้าที่อะไรบ้าง ตัวแทนนักเรียนสรุปความรู้ เรื่อง รู้จักกับอุปกรณ์ ว่าเป็นอย่างไร
ขั้นสรุป	ครูอภิปรายสรุปเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน Project Bloks

ตารางที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ปลุก Raspberry ให้มีชีวิต เวลา 2 ชั่วโมง

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ไม่สามารถเปิด Raspberry Pi ได้
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าเพราะเหตุใด จึงไม่สามารถเปิด Raspberry Pi ได้ แล้วคิดหาวิธีการแก้ปัญหา
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ลงมือแก้ปัญหาตามวิธีที่คิดไว้
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	เปิด Raspberry Pi เพื่อเช็คความอิมเมจ OS ที่ทำการติดตั้งไปใช้ได้และสมบูรณ์

ตารางที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 บัดกรีสายไฟกับมอเตอร์ เวลา 1 ชั่วโมง

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางปฏิบัติ
นำเข้าสู่บทเรียน	ผู้สอนถามผู้เรียนว่าจะทำอะไรให้มอเตอร์กับสายไฟนั้นติดกัน ผู้สอนและผู้เรียนพูดคุยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ
แนะนำเสนอ	ผู้สอนให้ผู้เรียนดูอุปกรณ์ในการบัดกรี เช่น หัวแร้งบัดกรี น้ำยาบัดกรี มอเตอร์ สายไฟ ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอการบัดกรีสายไฟกับมอเตอร์ ผู้สอนสาธิตการบัดกรีให้ผู้เรียนดู และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ
ขั้นฝึกฝนผู้เรียน ขั้นนำไปใช้	ผู้สอนให้ผู้เรียนบัดกรีสายไฟกับมอเตอร์ ผู้เรียนบัดกรีสายไฟกับมอเตอร์
ขั้นสรุป	ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับการบัดกรีสายไฟกับ มอเตอร์

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ประกอบร่างหุ่นยนต์ เวลา 1 ชั่วโมง

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ให้ผู้เรียนประกอบหุ่นยนต์
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหาว่าเพราะเหตุใด หุ่นยนต์ที่ประกอบออกมาแล้วจึงมีรูปร่างแปลกไปจากแผนผัง ผู้เรียนคิดหาวิธีการแก้ปัญหา
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหาตามวิธีที่คิดไว้ตามแต่ละวิธีที่นักเรียนช่วยกันเสนอมา
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	หุ่นยนต์ที่ประกอบมีรูปร่างตามแบบแผนผังและมั่นคงแข็งแรง

ตารางที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 Coding I เวลา 2 ชั่วโมง

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ทำอะไรให้รถวิ่งได้
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าเพราะเหตุใด รถจึงไม่สามารถวิ่งได้เมื่อเขียนโค้ดเสร็จแล้ว
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหาตามวิธีที่คิดไว้
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	รันโค้ดอีกครั้ง เพื่อดูว่ารถวิ่งได้

ตารางที่ 6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 Coding II เวลา 2 ชั่วโมง

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ทำอะไรให้รถสามารถวิ่งได้แบบไร้สาย
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าจะทำอะไรให้รถวิ่งได้แบบไร้สาย
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหาตามวิธีที่คิดไว้โดยนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เรื่องโปรแกรม VNC
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	รันโค้ดเพื่อตรวจสอบว่ารถสามารถวิ่งแบบไร้สายได้

ตารางที่ 7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เพิ่มพลังให้หุ่นยนต์ เวลา 1 ชั่วโมง

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	เมื่อรถวิ่งได้ช้า จะทำอะไรให้รถวิ่งได้เร็วขึ้น
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าเพราะเหตุใด รถจึงวิ่งช้า
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหาตามวิธีที่คิดไว้
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	รันโค้ดและดูว่ารถวิ่งเร็วขึ้นหรือไม่

3. การจัดการเรียนการสอนด้วยโปรเจกต์ลื้อแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตารางที่ 8 สรุปคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียน จากการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรเจกต์ลื้อแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

คนที่	Pre-Test	Post-Test	เพิ่มขึ้น
1	9	16.5	7.5
2	13	16.5	3.5
3	12	15.5	3.5
4	13.5	15	1.5
5	12	18	6
6	10	19	9
7	7.5	11	3.5
8	11	14	3
9	10	12.5	2.5
10	8.5	12	3.5
11	9	15	6
รวม	124	165	49.5
ค่าเฉลี่ย	10.50	15.00	4.50
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.49	1.95	

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน โดยที่ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 15.00 และคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 10.50

สรุปได้ว่า หลังจากดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยโปรเจกต์ลื้อ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.50

อภิปรายผล

1. ผลการสำรวจการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์ โดยการรวบรวมวิธีการสอนและสื่อการสอนมากกว่า 100 วิธี พบว่า ครูควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พัฒนาทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติจริงระหว่างทำกิจกรรม วิธีสอนแบบกิจกรรม (Self-Activity Method) และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสื่อที่เหมาะสม ได้แก่ เกม (Game) โปรแกรมสำหรับนำเสนอ (MS PowerPoint) สังคมออนไลน์ (Social Network) แหล่งรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ (Online Portal) และโปรแกรมสำหรับการสร้างเอกสาร (Word Processing) ครูจึงมีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาทักษะของนักเรียนให้เกิดการคิดมากที่สุด เพื่อให้ นักเรียนเกิดทักษะการคิดและแก้ปัญหา มีกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่เป็นขั้นตอน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผลการสำรวจจากแบบสอบถาม สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2558) ที่ได้อธิบายความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า ปัญหาสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดภาวะงุนงงสงสัย และความต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพื่อขจัดความสงสัยดังกล่าว การให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาจริงหรือสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ และร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหา นั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ อันเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สรุปได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้เป็นผลมาจากกระบวนการทำความเข้าใจและการแก้ปัญหา ซึ่งใช้ปัญหา หรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่ตามสภาพจริงมาเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีการเรียนการสอนที่ใช้โปรเจกต์ลื้อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 คน พบว่า

1) ขั้นตอนการติดตั้ง Image OS (Operating System) มีปัญหาไม่สามารถทำการติดตั้งได้นักเรียนจึงมีการวิเคราะห์ปัญหาว่าเพราะเหตุใดจึงไม่สามารถติดตั้งได้ พบว่าเป็นที่การดาวน์โหลดก่อนการติดตั้งนักเรียนจึงแก้ปัญหาด้วยการดาวน์โหลด Image OS ใหม่แล้วติดตั้งทันที

2) การประกอบโครงรถ เมื่อประกอบครั้งแรกเสร็จแล้วพบว่า เหลือชิ้นส่วนของโครงรถ จึงทำการรื้อโครงรถออกและประกอบใหม่

3) ในการโค้ดดิ้งนักเรียนมีปัญหาในการเขียนโค้ดที่ซ้ำและยังไม่ชินแป้นพิมพ์ จึงทำการแก้ปัญหาด้วยการให้มีคนบอกโค้ด และมีคนพิมพ์โค้ดตามที่เพื่อนบอก และเมื่อรันโค้ดไม่ผ่านร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหามาโดยตลอดคิดว่าเขียนผิดที่บรรทัดใด

4) การต่อสายไฟเนื่องจากสายไฟในการต่อ Raspberry เข้ากับตัวควบคุมมอเตอร์ค่อนข้างเยอะจึงมีการต่อสายไฟผิดเส้น จึงแก้ปัญหาด้วยการดูแลการต่อสายไฟอีกครั้งแล้วทำการต่อใหม่

5) การหมุนของล้อรถที่หมุนไม่ครบทุกล้อ วิเคราะห์ปัญหาได้ว่าที่ล้อหมุนไม่ครบทุกล้อเกิดมาจากการที่ต่อสายไฟไม่แน่น จึงทำการขยับสายไฟแล้วรันโค้ดอีกครั้งจนสำเร็จ

การที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขกับการเรียนและมีความอยากเรียนเพิ่มมากขึ้น และเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ เมเยอร์ (Mayer , 1992) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนเป็นผู้แก้ปัญหา ผู้เรียนจะใช้ความรู้ที่มีเพื่อหากระบวนการแก้ปัญหาและพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคไปสู่จุดมุ่งหมาย

สรุปผลการวิจัย

1. การสำรวจวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อก จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในการเก็บข้อมูล มีจำนวนทั้งสิ้น 54 คน แบ่งเป็นเพศชายและหญิง ได้ดังนี้ เพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 42.59 และเพศหญิง 31 คน คิดเป็นร้อยละ 57.41 แบ่งเป็น แบ่งเป็นตำแหน่งวิทยฐานะ ดังนี้ ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูอัตราจ้าง คิดเป็นร้อยละ 11.11 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูผู้ช่วย คิดเป็นร้อยละ 18.52 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครู ค.ศ.1 คิดเป็นร้อยละ 25.93 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ คิดเป็นร้อยละ 24.07 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 9.26 และผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 11.11 พบว่า วิธีการสอนที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก คือ การจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีการเรียนการสอนที่ใช้โปรเจกต์บล็อก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 คน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยโปรเจกต์บล็อก มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.50 โดยคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนสูงขึ้นตั้งแต่ 2.5 – 7.5 คะแนน

สรุปผลแผนการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 9 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปุ๊ก Raspberry ให้มีชีวิต

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ไม่สามารถเปิด Raspberry Pi ได้
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ได้ว่ามีปัญหาคือตัวโปรแกรมสำหรับติดตั้ง Image OS
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยการดาวน์โหลดโปรแกรมติดตั้ง Image OS ใหม่ แล้วทำการติดตั้ง Image OS ลง Raspberry Pi ทันที
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	สามารถเปิดและใช้งาน Raspberry Pi ได้

ตารางที่ 10 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบร่างหุ่นยนต์

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ให้ผู้เรียนประกอบหุ่นยนต์
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหาได้ว่าเพราะมีชิ้นส่วนของโครงรถเหลืออยู่ จึงทำให้หุ่นยนต์ที่ประกอบออกมาแล้วจึงมีรูปร่างแปลกไปจากแผนผัง
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยการรื้อโครงรถออก และประกอบใหม่พร้อมทั้งดูแผนผังประกอบ
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	หุ่นยนต์ที่ประกอบมีรูปร่างตามแบบแผนผังและมั่นคงแข็งแรง

ตารางที่ 11 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Coding I

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ทำอย่างไรให้รถวิ่งได้
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ได้ว่าที่รถไม่สามารถวิ่งได้นั้น อาจเป็นผลมาจากไม่ได้ต่อสายไฟบางเส้น หรือต่อสายไฟผิด
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนตรวจสอบสายไฟอีกครั้งว่าต่อครบทุกเส้น เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าต่อแล้วทุกเส้น จึงดูแผนผังการต่อสายไฟอีกครั้ง แล้วเริ่มต่อสายไฟใหม่อีกครั้ง
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	รันโค้ดอีกครั้ง พบว่ารถสามารถวิ่งได้

ตารางที่ 12 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Coding II

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	ทำอย่างไรให้รถสามารถวิ่งได้แบบไร้สาย
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ได้ว่าต้องเอาสาย HDMI ที่ต่อเข้ากับจอภาพออกแต่ยังต้องสามารถมองเห็นหน้าจอของ Raspberry Pi ได้ และจะต้องมีแหล่งจ่ายไฟให้กับ Raspberry Pi ที่ไม่ต้องต่อสายไฟ
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนเสนอให้ใช้แบตเตอรี่สำรองมาใช้จ่ายไฟเข้ากับ Raspberry Pi และนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เรื่อง โปรแกรม VNC มาแก้ปัญหา คือ จะทำการติดตั้งโปรแกรม VNC ลงในคอมพิวเตอร์หนึ่งเครื่อง เพื่อควบคุมการเปิด - ปิด Raspberry Pi และรันโค้ด
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	รันโค้ดการเชื่อมต่อ VNC แล้วทำการถอดสายต่อจอภาพออก รถสามารถวิ่งแบบไร้สายได้

ตารางที่ 13 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพิ่มพลังให้หุ่นยนต์

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การปฏิบัติ
ขั้นตั้งปัญหา	เมื่อรถวิ่งได้ช้า จะทำอย่างไรให้รถวิ่งได้เร็วขึ้น
ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ได้ว่าเพราะล้อหมุนไม่ครบทุกล้อ และการจ่ายไฟจากตัว Raspberry Pi นั้นไม่เพียงพอ
ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ผู้เรียนขยับสายไฟที่ต่อเข้ากับตัวควบคุมมอเตอร์ และเพิ่มถ่านไฟฉายเข้ามาจำนวน 6 ก้อน เพื่อเพิ่มกระแสไฟให้กับตัวควบคุมมอเตอร์และลดการใช้ไฟจากแบตเตอรี่สำรอง
ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์	รันโค้ดอีกครั้งพบว่ารถวิ่งเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. โปรเจกบล็อกมีหลายรูปแบบที่ผู้วิจัยเลือก คือ แบบ Robot Bloks ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการดัดแปลงหรือเลือกใช้โปรเจกบล็อกในรูปแบบอื่นๆ
2. การเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถพัฒนาต่อไปโดยให้นักเรียนฝึกโค้ดดิ้งหุ่นยนต์โปรเจกบล็อกร่วมกับอุปกรณ์อื่น
3. ควรมีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกบล็อกได้ฝึกความสามารถในด้านอื่นนอกเหนือจากการแก้ปัญหา เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
4. การเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นที่มีวัยใกล้เคียงกัน เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิเศษนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้จัดทำได้รับความช่วยเหลือ ความกรุณา และคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.วุฒิชัย พิธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษในครั้งนี้ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา และคณะครู ที่เสียสละ และเมตตาให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ทำให้ผู้จัดทำ ได้รับประสบการณ์ทิวาวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย ที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการศึกษากิจการการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปอย่างมีคุณค่า ผู้จัดทำขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนภูษัตถ์กริธาเวทย์ นายมนู สนธิรักษ์ คุณครูสลิลทิพ ชูชาติ คุณครูพรทิพย์ แสงแก้ว และผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์และให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการศึกษากิจการการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจก บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณบิดาผู้ล่วงลับ มารดา บุพการีที่อบรมเลี้ยงดู และพี่ น้อง และเพื่อนทุกๆ คนที่คอยเป็นกำลังใจให้การสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้จัดทำอย่างดียิ่งเสมอมา คุณค่าประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากวิจัยนี้ ผู้จัดทำขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดา มารดา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนผู้จัดทำมาตั้งแต่เล็กจนปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แหมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธิการพิมพ์ จำกัด.
- ยีน ภูววรรณ. (ม.ป.ป.). คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน. เข้าถึงได้จาก. <https://goo.gl/LhXReh>. 25 ตุลาคม 2560.
- ยีน ภูววรรณ, (ม.ป.ป.). ทำไมต้อง ไอโอที. เข้าถึงได้จาก. <https://goo.gl/i7jnm7>. 25 ตุลาคม 2560.
- Mayer,R.E (1992). Thinking, problem soving, cognition, 2nd ed., Freeman,NewYork, p. 52.
- Paulo Blikstein. (2016). Project Bloks : designing a development platform for tangible programming for children.

การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร

สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

A STUDY ON POWER USAGE OF ADMININTRATORS IN PHICHIT PROVINCE

UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 41

ศิราภรณ์ ยาแก้ว* และ นิรดา เวชญาลักษณ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์

*corresponding author e-mail : sirapornya@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเครชี และมอร์แกน ได้จำนวนทั้งสิ้น 315 ราย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในจังหวัดพิจิตร สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ ด้านอำนาจอ้างอิง ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจการให้รางวัล และด้านอำนาจบังคับ

คำสำคัญ : การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to study the power usage of adminintrators in Phichit Province under the Secondary Educational Service Area office 41. The sample size by opening the "Krejcie & Morgan" tables to get 315 people that consisted of adminintrators and teachers in Phichit Province under the Secondary Educational Service Area office 41. The research instrument was rating scale questionnaire. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The research found that. The power usage of adminintrators in Phichit Province under the Secondary Educational Service Area office 41. The overall was at high level when considering each aspect from the highest to the lowest, it was as follows : referent power aspect, legitimate power aspect, expert power aspect, reward power aspect and coercive poweraspect respectively.

Keywords : the power usage of adminintrators.

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการบริหารและการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้เกิดการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจจากส่วนกลางไปสู่ระดับปฏิบัติ นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีอิสระและเกิดความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหาร จึงกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของนโยบายประจำปี 2558 ที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษาและกำหนดเป้าประสงค์ของการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่เน้นย้ำการบูรณาการการทำงาน เน้นการ

บริหารแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557 : 19)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้และมีทักษะในด้านการบริหารเป็นอย่างดีที่ หวน พินธุพันธ์ (2549 : 80) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร เพื่อนำมาบริหารทรัพยากรและงานด้านต่างๆ ภายในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและจัดการศึกษาได้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้นศิลป์ที่ผู้บริหารพึงมีเป็นสำคัญคือ “การใช้อำนาจ” กล่าวคือผู้บริหารถือเป็นผู้ที่มีอำนาจโดยชอบธรรมในการคิดและตัดสินใจการดำเนินงานภายในสถานศึกษาอย่างอิสระ ดังนั้นอำนาจจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาและควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ดังที่ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961, p. 263 อ้างถึงใน ญาณวีร์ คำแผลง, 2555 : 2) กล่าวว่า บุคคลที่จะเป็นผู้บริหารที่ดีได้ย่อมต้องมีอำนาจ เพราะผู้บริหารเพียงคนเดียวไม่สามารถทำให้งานทั้งหมดขององค์กรสำเร็จลุล่วงไปได้ แต่ต้องใช้อำนาจในการบริหารงานเพื่อให้คนอื่นๆ ทำงานเพื่อองค์กร สอดคล้องกับ วิเชียร วิทยอุดม (2550 : 165) กล่าวว่า อำนาจเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในองค์กรที่จะขาดเสียมิได้ ซึ่งในการบริหารงานใดๆ ก็ตาม ถ้าขาดอำนาจแล้ว ก็จะทำให้การทำงานนั้นเกิดความสับสนล่าช้าและขาดความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ยังยุทธ เกษสาคร (2550 : 105-112) ยังได้กล่าวว่า อำนาจเป็นพลังที่สามารถบังคับทำให้ผู้อื่นคล้อยตามหรือทำตามส่งผลให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าผู้บริหารปราศจากอำนาจนั้นแล้วพฤติกรรมหรือการกระทำเช่นนั้นจะไม่เกิดขึ้น และการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับอรอนงค์ สวัสดิ์บุรี (2555 : 185) ที่กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจในการควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาและใช้ทรัพยากรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารที่ไม่ใช้อำนาจจะเป็นผู้บริหารที่ไม่ได้รับการยอมรับหรือไม่อาจใช้อำนาจสั่งการผู้อื่นให้ดำเนินงานได้ตามที่ต้องการ ย่อมส่งผลเสียผลการดำเนินงานขององค์กรหรือสถานศึกษา

สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 นั้น มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 30 แห่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 30 คน และครูผู้สอน 1,020 คน จากรายงาน การปฏิบัติราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประจำปี 2558 (2558) ในภาพรวมพบว่า มีจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาในด้านการขาดแคลนอัตรากำลัง การสอนไม่ตรงกับวิชาเอก ปัญหาดังกล่าวทำให้ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ในการสอนและงานอื่นๆ มากขึ้น รวมถึงขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้บุคลากรยื่นคำร้องและโยกย้าย จำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าเป็นผลมาจากการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ นริศรา แสงจันทร์ (2548 : 1-2) ที่กล่าวว่า ถึงแม้อำนาจจะมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาแต่ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจในทางที่ไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลถึงขวัญและกำลังใจของบุคลากร เพราะไม่มีใครอยากจะทำงานภายใต้การถูกบีบบังคับ กดดัน หรือข่มขู่ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการดำเนินการขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับญาณวีร์ คำแผลง (2555 : 3) ที่กล่าวว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถการพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรม เกรงครัตกฏระเบียบ มุ่งผลสำเร็จของงานมากกว่าสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ พิษณุ สุขนิติ (2556 : 2) ยังกล่าวไว้ว่า การที่ผู้บริหารใช้อำนาจ ที่เคร่งครัด มีกฎเกณฑ์อย่างเข้มงวดหรือการทำงานที่มุ่งแต่ผลงานมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงผู้ร่วมงาน ใช้อำนาจตามความพอใจและอารมณ์ของตนเอง ใช้อำนาจเกินขอบเขตโดยไม่ยึดหลักคุณธรรมจะเป็นพฤติกรรมที่กระทบต่อขวัญและกำลังใจของบุคลากร ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ในสถานศึกษาและส่งผลต่อผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งการใช้อำนาจที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถแบ่งได้ 5 รูปแบบตามแนวคิดของเฟรนช์และราเวน (French & Raven, 1968 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550 : 70) ได้แก่ 1) อำนาจการให้รางวัล เป็นอำนาจที่บุคคลกลุ่มเป้าหมายยอมรับอำนาจเนื่องจากต้องการจะได้รับรางวัลผลตอบแทนหรือความดีความชอบจากผู้ที่มีอำนาจนั้น อำนาจดังกล่าวจึงอาจเรียกว่าเป็นอำนาจให้ค่า 2) อำนาจบังคับเป็นอำนาจที่บุคคลกลุ่มเป้าหมายยอมรับปฏิบัติตาม เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องถูกลงโทษโดยผู้มีอำนาจ จึงอาจเรียกว่าเป็นอำนาจให้โทษ 3) อำนาจตามกฎหมาย เป็นอำนาจที่บุคคลกลุ่มเป้าหมายยอมรับปฏิบัติตามเนื่องจากยอมรับว่าผู้ใช้อำนาจมีความชอบธรรมในการใช้คำสั่งและจะต้องยอมรับปฏิบัติตามไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ อำนาจตามกฎหมายมักจะติดมากับการดำรงตำแหน่งหน้าที่อย่างเป็นทางการ 4) อำนาจอ้างอิง เป็นอำนาจที่บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายให้การยอมรับต่อใครก็ตามที่ตนให้ความเลื่อมใสศรัทธาและชื่นชมในคุณงามความดีและความมีบารมี เป็นที่ยกย่องได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปด้วยการอ้างอิงถึงบุคคลนั้นเพื่อให้คนอื่นเกิดความเชื่อถือหรือยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำว่าถูกต้อง

เหมาะสมตามไปด้วย 5) อำนาจความเชี่ยวชาญเป็นอำนาจที่บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายให้การยอมรับต่อใครก็ตามที่ตนให้ความเชื่อถือว่ามีพื้นฐานทรงความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในงานหรือวิชาการสาขาเฉพาะนั้นๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามแนวคิดการใช้อำนาจของเฟรนช์และราเวน (French & Raven, 1968 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550 : 70) 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) อำนาจการให้รางวัล 2) อำนาจบังคับ 3) อำนาจตามกฎหมาย 4) อำนาจอ้างอิง 5) อำนาจความเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้อำนาจในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน 1,050 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,020 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 30 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนโดยการเปิดตารางของเคซีและมอร์แกน ได้จำนวน 285 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ทั้ง 5 ด้าน

การใช้อำนาจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
อำนาจการให้รางวัล	4.04	0.38	มาก	4
อำนาจบังคับ	3.94	0.42	มาก	5
อำนาจตามกฎหมาย	4.09	0.41	มาก	2
อำนาจอ้างอิง	4.12	0.38	มาก	1
อำนาจความเชี่ยวชาญ	4.08	0.40	มาก	3
รวม	4.06	0.30	มาก	

การใช้อำนาจของผู้บริหารของสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้านอำนาจจากการให้รางวัล อำนาจการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจอ้างอิง และอำนาจความเชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อำนาจอ้างอิง รองลงมาคือ อำนาจตามกฎหมาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ อำนาจบังคับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้อำนาจของผู้บริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้านอำนาจอ้างอิง

อำนาจอ้างอิง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างเหมาะสม	4.25	0.67	มาก	4
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรมเป็นที่น่าเคารพนับถือ	4.13	0.72	มาก	5
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพดีเป็นที่น่าชื่นชมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป	4.28	0.61	มาก	3
4. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งกายเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี	4.46	0.62	มาก	1
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั้งใน นอกองค์การ	4.30	0.59	มาก	2
6. ผู้บริหารสถานศึกษามีการอ้างอิงถึงความใกล้ชิด ความโดดเด่น ชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลอื่นเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับให้แก่ตน	3.33	0.87	ปานกลาง	6
รวม	4.12	0.39	มาก	

ด้านอำนาจอ้างอิงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งกายเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั้งใน นอกองค์การ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการอ้างอิงถึงความใกล้ชิด ความโดดเด่น ชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลอื่นเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับให้แก่ตน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้อำนาจของผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้านอำนาจตามกฎหมาย

อำนาจตามกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่ ตามโครงสร้างการบังคับบัญชาขององค์การอย่างเคร่งครัด	4.46	0.64	มาก	1
2. ผู้บริหารสถานศึกษาอธิบายเหตุผลของคำสั่งให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบอยู่เสมอ	3.85	0.72	มาก	5
3. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม	4.22	0.64	มาก	2
4. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช้อำนาจเกินขอบเขตหน้าที่ตามกฎหมาย	4.04	0.58	มาก	3
5. ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลของการปฏิบัติงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชาตามระเบียบที่วางไว้	3.88	0.68	มาก	4
รวม	4.09	0.43	มาก	

ด้านอำนาจตามกฎหมายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่ ตามโครงสร้างการบังคับบัญชาขององค์การอย่างเคร่งครัด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอธิบายเหตุผลของคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบอยู่เสมอ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้อำนาจของผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ

อำนาจความเชี่ยวชาญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน	4.03	0.75	มาก	5
2.ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึงทักษะ ประสิทธิภาพ ความสำเร็จในการบริหารงาน	3.94	0.75	มาก	6
3.ผู้บริหารสถานศึกษารักษาความน่าเชื่อถือของตนเองอยู่เสมอ	4.18	0.67	มาก	2
4.ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว	4.04	0.71	มาก	4
5.ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญมาพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม	4.07	0.63	มาก	3
6.ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความเชี่ยวชาญของตนเองอยู่เสมอ	4.23	0.68	มาก	1
รวม	4.08	0.39	มาก	

ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความเชี่ยวชาญของตนเองอยู่เสมอ รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษารักษาความน่าเชื่อถือของตนเองอยู่เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึงทักษะ ประสิทธิภาพ ความสำเร็จในการบริหารงาน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41ด้านอำนาจการให้รางวัล

อำนาจการให้รางวัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.15	0.69	มาก	3
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการอธิบายเกณฑ์การให้รางวัลให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบ	3.88	0.63	มาก	7
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีเกณฑ์ในการให้รางวัลอย่างมีเหตุผล	3.90	0.63	มาก	6
4. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรรางวัลตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด	3.92	0.67	มาก	5
5. ผู้บริหารสถานศึกษาให้รางวัล ผลตอบแทนที่เป็นธรรม	4.12	0.70	มาก	4
6. ผู้บริหารสถานศึกษายกย่องชมเชยในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ	4.24	0.60	มาก	2
7. ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาความดีความชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม	3.85	0.72	มาก	8
8. ผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาสแห่งความก้าวหน้าในอาชีพการงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.28	0.58	มาก	1
รวม	4.04	0.38	มาก	

ด้านอำนาจการให้รางวัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาสแห่งความก้าวหน้าในอาชีพการงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษายกย่องชมเชยในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาความดีความชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้อำนาจของผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41ด้านอำนาจบังคับ

อำนาจบังคับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษาแจ้งกฎระเบียบของการลงโทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน	3.71	0.88	มาก	5
2. ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เข้าใจสถานการณ์ก่อนการลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชา	3.93	0.62	มาก	4
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการเตือนผู้ใต้บังคับบัญชากรณีทำผิดเล็กน้อย	3.57	0.82	มาก	6
4. ผู้บริหารสถานศึกษาลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเหมาะสม	3.93	0.72	มาก	4
5. ผู้บริหารสถานศึกษาลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม เสมอภาค	4.24	0.71	มาก	1
6. ผู้บริหารสถานศึกษารักษาความน่าเชื่อถือของการใช้อำนาจบังคับ ไม่ใช่อำนาจพร่ำเพรื่อ	4.06	0.72	มาก	3
7. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการปรับปรุงพฤติกรรมอยู่เสมอ	4.14	0.69	มาก	2
รวม	3.94	0.42	มาก	

ด้านอำนาจบังคับในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม เสมอภาค รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการปรับปรุงพฤติกรรมอยู่เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเตือนผู้ใต้บังคับบัญชา กรณีทำผิดเล็กน้อย

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญดังนี้

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามแนวปฏิบัติในการใช้อำนาจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจตามปฏิบัติในปริมาณมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช โฉมนาถ (2558 : 68) ที่ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และภักธฤดา คงสมัย (2555 : 111) ที่ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ ช่วยให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย ดังที่จุมพล หนิมพานิช (2551:75) ได้กล่าวว่า อำนาจเป็นสิ่งที่ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องใช้เพื่อชักจูงใจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงานเพื่อให้เป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้วีเชียร วิหยอุดม (2553:165) ยังได้กล่าวว่า อำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้นำที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ เพราะถ้าขาดอำนาจแล้วก็จะทำให้การทำงานเกิดความสับสนล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พิชญ์ สุชนิต (2558 : 16) ยังกล่าวว่า อำนาจมีความสำคัญอย่างยิ่งและมีความจำเป็นสำหรับองค์การทุกองค์การไม่ว่าจะเป็นระดับใด เพื่อให้คนศรัทธาเชื่อถือ ยอมรับและพร้อมที่จะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอำนาจถือเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งของผู้บริหารในการขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามแนวปฏิบัติในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้อำนาจอ้างอิง จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจอ้างอิงตามแนวปฏิบัติในการใช้อำนาจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากอำนาจอ้างอิงเป็นอำนาจที่ผู้บริหารสามารถแสดงให้เห็นให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับรู้และพบเห็นได้จากภายนอก โดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม มีคุณธรรมเป็นที่น่าเคารพนับถือ มีบุคลิกภาพดีและแต่งกายเหมาะสมเป็นที่น่าชื่นชม ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั้งในและนอกองค์การ จึงทำให้อำนาจอ้างอิงนี้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ ปัญญาวงศ์ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ

ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารโรงเรียนใช้อำนาจอ้างอิงมากที่สุด นอกจากนี้ญาณวีร์ คำแผลง (2555) ได้ศึกษา การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสภานศึกษาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการใช้อำนาจอ้างอิงอยู่ระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามแนวปฏิบัติในด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากแต่อยู่ในอันดับต่ำสุดคือ ด้านการใช้อำนาจบังคับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอำนาจบังคับเป็นอำนาจด้านลบซึ่งถ้าผู้บริหารใช้อำนาจด้านนี้มากไปอาจส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดปฏิกิริยายินยอมปฏิบัติตามหรือมีพฤติกรรมต่อต้านได้ ซึ่งสอดคล้องกับธวัช บุญยณ (2550 : 13) ที่ได้กล่าวว่า การใช้อำนาจบังคับจะทำให้เกิดการต่อต้านในระดับสูง การยินยอมในระดับปานกลาง และมีความผูกพันในระดับต่ำ และภักดีดา คงสมัย (2555 : 35-44) ได้กล่าวถึง ผลเสียจากการใช้อำนาจนี้คืออาจทำให้บุคคลเกิดความเคียดแค้น เจ็บปวดทางกาย และทางใจ หวาดกลัว และรู้สึกขายหน้า ทำให้มีผลงานที่แย่ลง เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานและออกจากงาน อำนาจบังคับนี้อาจเสื่อมได้ถ้าผู้บริหารดีแต่ขี้โมโหจริง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงใช้อำนาจบังคับตามแนวปฏิบัติที่อยู่ในระดับต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของภักดีดา คงสมัย (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน ที่พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาด้านอำนาจบังคับมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา อินตะปัญญา (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอำเภอเมืองเชียงราย พบว่า การใช้อำนาจบังคับมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุดเช่นเดียวกัน

อำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารหรือนำของทุกองค์การในการขับเคลื่อนองค์การไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ เพราะหากผู้บริหารไม่มีอำนาจแล้วย่อมไม่สามารถทำให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามบรรทัดฐานวัตถุประสงค์ได้แต่อย่างไรก็ตามองค์การจะบรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับทักษะ ความชำนาญของผู้บริหารในการประยุกต์ใช้อำนาจให้สัมฤทธิ์ผลเหมาะสมกับผู้ร่วมงาน ความจำเป็นและสถานการณ์ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จขององค์การ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามแนวปฏิบัติในการใช้อำนาจ โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีของเฟรนช์และราเวน 5 รูปแบบ คือ อำนาจการให้รางวัล อำนาจบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจอ้างอิง และอำนาจความเชี่ยวชาญ ผู้วิจัยสรุปผล ได้ดังนี้

จากการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามแนวปฏิบัติในการใช้อำนาจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อำนาจอ้างอิง รองลงมาคือ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจการให้รางวัล และอำนาจบังคับ ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านอำนาจอ้างอิงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาแต่งกายเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั้งใน นอกองค์การ แต่มีการอ้างอิงถึงความใกล้ชิด ความโดดเด่น ชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคลอื่นเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับให้แก่คนในระดับปานกลาง

2. ด้านอำนาจตามกฎหมายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎหมายตำแหน่งหน้าที่ ตามโครงสร้างการบังคับบัญชาขององค์การอย่างเคร่งครัด ใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม และอันดับสุดท้ายคือผู้บริหารสถานศึกษาอธิบายเหตุผลของคำสั่งให้ ผู้ใต้บังคับบัญชารับอยู่เสมอ

3. ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความเชี่ยวชาญของตนอยู่เสมอ รักษาความน่าเชื่อถือของตนเอง และอันดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึงทักษะ ประสบการณ์ ความสำเร็จในการบริหารงาน

4. ด้านอำนาจการให้รางวัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาสแห่งความก้าวหน้าในอาชีพการงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ยกย่องชมเชยในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ และอันดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาความดีความชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม

5. ด้านอำนาจบังคับในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม เสมอภาค กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการปรับปรุงพฤติกรรมอยู่เสมอ และอันดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการตักเตือนผู้ใต้บังคับบัญชา กรณีทำผิดเล็กน้อย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ ดร.สมหมาย อ่าดอนกอย และอาจารย์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ ที่ได้กรุณา ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ และนักวิชาการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 ตลอดจนที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล เป็นอย่างดีที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดามารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2557). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ปีงบประมาณ 2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จุมพล หนิมพานิช. (2551). **ผู้นำ อำนาจ และการเมืองในองค์กร.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชนิดา อินตะปัญญา. (2547). **การใช้อำนาจของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองเชียงราย.** วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ญาณวีร์ คำแผลง, (2555). **การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธวัช บุญยมณี, (2550). **ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง.** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.

นงนุช โฉมนาถ. (2558). **การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

นริศรา แสงจันทร์. (2548). **การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิษณุ สุขนิติ. (2558). **การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ภักธดา คงสมัย. (2555). **การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยงยุทธ เกษสาคร. (2550). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอส เค บุ๊คเน็ต.

วิเชียร วิทยอุดม. (2550). **ภาวะผู้นำ (LEADERSHIP).** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและเซเท็กซ์.

ศิริรัตน์ ปัญญาวงศ์. (2552). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2544). **ภาวะความเป็นผู้นำ.** กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

หวน พันธุ์พันธ์. (2549). **นักบริหารมืออาชีพ.** กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติพหุสภครามวิจัย ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2561

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. (2555). พฤติกรรมและการสื่อสารในองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

**การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลกจังหวัดพิษณุโลก**

**A STUDY ON THE IMPLEMENTATION FOR SCHOOL LIBRARY STANDARDS IN SECTION 2
TEACHER STANDARDS OF SCHOOLS UNDER PHITSANULOK MUNICIPALITY PHITSANULOK
PROVINCE**

กฤติกา ยอดทอง และ อุดลย์ วังศรีคุณ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก
corresponding author email : Krittika.y@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครูผู้สอน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ จำนวน 178 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนหมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและทุกมาตรฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มาตรฐานที่ 8 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

คำสำคัญ : มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู

Abstract

Research in this the study focused on the implementation of the School Library Standards in Section 2 teacher standards of schools under Phitsanulok municipality. Phitsanulok province.

The samples of this research were teacher and teacher acting librarian 178 people and the data was collected by using a questionnaire about the condition operations according to the school library standards in section 2 teacher standards of schools under Phitsanulok municipality, Phitsanulok province. The statistics that used in the data analysis is the average percent and the standard deviation. The research summary as follows: Operational conditions according to the school library standards in section 2 teacher standards of schools under Phitsanulok municipality, Phitsanulok province. In the overall image are included on many levels, and all the standard average are high level. The highest average standard is the standard 4, the teacher or personnel librarian is capable of administering a library. The second is standard 5, teacher or personnel acting librarian have the ability to perform in technically. And the standard that has a lowest average is standard 8, teacher or personnel acting librarian with continuous self-development and section 9, teachers use a library in teaching

Keyword : the school library standards in section 2 teacher standards.

บทนำ

ห้องสมุดโรงเรียนจัดเป็นสถานที่ที่เก็บรวบรวมสรรพวิทยาที่เป็นสื่อความรู้ความคิดตลอดจนข่าวสารต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบ และจัดระเบียบให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ (นพรัตน์ สมมุติรัมย์, 2542 : 24) ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบที่มีการจัดประมวลประสบการณ์ตามหลักสูตรใหม่ คือ การมุ่งเน้นให้นักเรียนหาวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ดังคำกล่าวที่ว่าห้องสมุดเป็นหัวใจของโรงเรียน (กรมวิชาการ, 2535 : 15)

จากเหตุผลที่กล่าวมานั้นห้องสมุดโรงเรียนกับการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกเพราะห้องสมุดโรงเรียนเป็นเสมือนศูนย์กลางการเรียนรู้ที่จะช่วงส่งเสริมแนวคิดของผู้เรียนให้กว้างขึ้น พิกุล ภูมิโคกรักษ์ (2544 : 7) ได้กล่าวว่า “ห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษา” เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การสอนที่นักการศึกษาต่างยอมรับว่าเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพและความสมบูรณ์ทางการศึกษาของโรงเรียนนั้นอย่างดีที่สุด และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคลนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน (สันติ ทองประเสริฐ, 2543 : 2) และเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอน เป็นส่วนงานที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าและสนองความใฝ่รู้ของผู้เรียน (กาญจนา หิรัญเกษตร, 2549 : 2) ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่จัดไว้ในฐานะเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในมาตรา 25 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่รัฐบาลต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 15) สืบเนื่องจากห้องสมุดมีการพัฒนาไปตามสภาพปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศของโลกยุคข่าวสาร บรรณารักษ์จึงต้องมีความรู้ความสามารถอย่างมากเพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการได้อย่างสมบูรณ์ โดยบรรณารักษ์เปรียบเสมือนเป็นนักจัดการ บรรณารักษ์ต้องมีความรู้ในด้านการจัดการ การคัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสม ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

นอกจากนี้ห้องสมุดยังมีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้จัดทำเอกสารมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน ฉบับปี พ.ศ. 2556 และเอกสารแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้ได้มาตรฐานในการจัดการศึกษา ดังนั้นห้องสมุดโรงเรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้มีคุณภาพเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริงตามมาตรฐานขั้นพื้นฐานขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียน การดำเนินการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นค่อนข้างยากในการดำเนินงานแม้ว่าจะให้ความสำคัญกับห้องสมุดก็ยังคงมีปัญหาหลายประการ เช่น ขาดบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติงานห้องสมุด เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานห้องสมุดไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ครูบรรณารักษ์มีชั่วโมงในการสอนมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานห้องสมุดได้ ขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการให้บริการ และอาคารสถานที่ที่คับแคบขาดและไม่น่าเข้าใช้ ครูบรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบปฏิบัติงานห้องสมุดคู่กับการสอนทำให้ไม่มีเวลาเต็มทีในการปฏิบัติงานห้องสมุด ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในงานห้องสมุด และนักเรียนขาดความสนใจในห้องสมุดน้อยลง ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเป็นผลให้งานห้องสมุดโรงเรียนทั่วไปยังไม่สามารถพัฒนาและจัดกิจกรรมตามที่ภารกิจในด้านการส่งเสริมรักการอ่านและการส่งเสริมการใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักเรียนได้อย่างแท้จริง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนนั้นมีมากมาย แต่การที่จะพัฒนาห้องสมุดให้ดีขึ้นนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ถ้าผู้บริหารไม่สนับสนุนกิจการห้องสมุดทั้งๆ ที่เราทราบทฤษฎีว่าควรทำอย่างไร ก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ในความเป็นจริง ดังนั้นงานสิ่งใดที่ผู้บริหารมีความสนใจให้ความเอาใจใส่เข้าร่วมในการแก้ปัญหา ปัญหาต่างๆ เหล่านั้นก็ลดน้อยลง แม้ว่าปัญหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับงบประมาณและโรงเรียนมีงบประมาณจำกัด ก็อาจแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ อย่างไรก็ตามผู้บริหารต้องมีแนวทางที่แก้ปัญหาให้หมดไปได้

สำนักการศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก รับผิดชอบการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกมีโรงเรียนในสังกัดภาครัฐ จำนวน 5 โรงเรียน มีข้าราชการครู 178 คน มีนักเรียนทั้งหมด 2,780 คน มีภารกิจสำคัญคือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

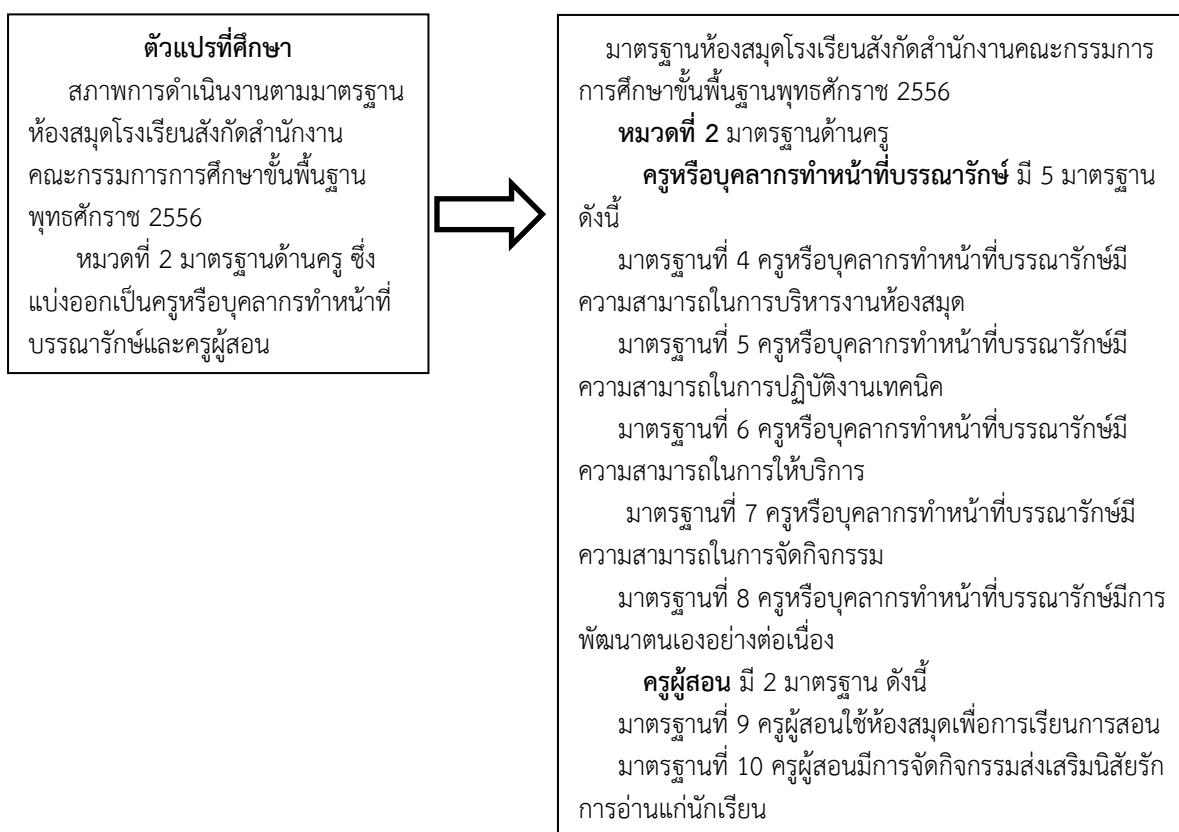
ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาด้านการดำเนินงานห้องสมุดตามมาตรฐานหมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู และการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลในการพัฒนา วางแผนการดำเนินงาน ส่งเสริมสนับสนุนและปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนรู้และสนองความต้องการความใฝ่รู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริงต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาศภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลกจังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 178 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
มาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด	4.08	0.61	มาก
มาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค	4.07	0.56	มาก
มาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ	4.03	0.66	มาก
มาตรฐานที่ 7 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม	4.03	0.75	มาก
มาตรฐานที่ 8 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.90	0.88	มาก
มาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน	3.90	0.81	มาก
มาตรฐานที่ 10 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน	4.01	0.85	มาก
เฉลี่ย	4.00	0.66	มาก

สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด รองลงมาคือมาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ข้อที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ข้อที่ 1 มีการจัดทำแผนงาน และโครงการห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และข้อที่ 2 มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานห้องสมุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 7 นำมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานมาใช้ในการบริหารงานห้องสมุด ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ข้อที่ 3 มีการจัดหมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสากล รองลงมาคือ ข้อ 5 มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสมตามสภาพของโรงเรียน สะดวกต่อการเข้าถึงและใช้บริการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 1 จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน มาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ข้อที่ 1 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด

รองลงมาคือ ข้อที่ 2 มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 4 มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากจากสารสนเทศ ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 7 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มาตรฐานที่ 7 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 3 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน รองลงมาคือ ข้อที่ 2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 1 มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามลำดับ

มาตรฐานที่ 8 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มาตรฐานที่ 8 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 2 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ในการให้บริการและการจัดเก็บข้อมูลหนังสือ รองลงมาคือข้อที่ 1 มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็นสมาชิกสมาคม ชมรม กลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือเครือข่ายห้องสมุดภายนอกหน่วยงาน ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ข้อที่ 2 มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการภายในห้องสมุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 4 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุด ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 10 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มาตรฐานที่ 10 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 2 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ข้อที่ 1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 6 มีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมของความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก มีการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2556 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและทุกมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่าครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุดมีการจัดทำแผนงาน และโครงการห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเมินผลการดำเนินงานของห้องสมุดและนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนางานห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับบุษณา ป้อมลิขิต (2554 : 106) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมีการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน เป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552 : 8-22) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/

ประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีเนื้อหาเหมาะสม และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ การจัดหมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสากล เตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสมตามสภาพของโรงเรียน สะดวกต่อการเข้าถึงและใช้บริการ และมีการบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับสังวณ ชายเพชร (2549 : 111) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานด้านงานเทคนิค และด้านระบบการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีคนจำนวนเพียงพอมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ มีการจัดการที่ดี ก็จะทำให้งานสำเร็จด้วยดีตามวัตถุประสงค์ สุชาติา คุณชมพู่ (2542 : 30) ได้กล่าวไว้ว่าห้องสมุดโรงเรียนควรมีการดำเนินงานด้านเทคนิค โดยใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามหลักวิชาการให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (2533 : 39) กล่าวถึงการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดไว้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ควรให้บริการอย่างครบถ้วน ถูกต้อง รวดเร็ว โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้เป็นสำคัญ และมีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุด เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งได้แก่ ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีวุฒิบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ หรือผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านงานห้องสมุด บรรณารักษ์มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ในการให้บริการและการจัดเก็บข้อมูลหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับสังวณ ชายเพชร (2549 : 112) ได้กล่าวไว้ว่า สถานภาพในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ขนาดของโรงเรียน และขนาดของห้องสมุด ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าไม่ส่งผลต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับมาร์กาเรท อลิซาเบท (Margaret Elizabet, 1997 : 1453-A1) พบว่าผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ได้รับการอบรม พัฒนาและเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และทำผลงานทางวิชาการ ได้ศึกษาเอกสารตำราต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ครูและบรรณารักษ์มองเห็นสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลกที่เหมือนกัน

สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและทุกมาตรฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 5 มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 7 มีความสามารถในการจัดกิจกรรม และมาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

1.1 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือข้อที่ 1 มีการจัดทำแผนงาน และโครงการห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และข้อที่ 2 ครูมีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานห้องสมุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 7 นำมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานมาใช้ในการบริหารงานห้องสมุด

1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ด้านมาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มี

ความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 3 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่ บรรณารักษ์มีการจัดหมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสากล รองลงมาคือ 5 มีการใช้เทคโนโลยีในการ จัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสมตามสภาพของโรงเรียน สะดวกต่อการเข้าถึงและใช้บริการ และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1 จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้าน ครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ด้านมาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มี ความสามารถในการให้บริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่ บรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด รองลงมาคือ ข้อที่ 2 มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 4 มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากจากสารสนเทศ

1.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้าน ครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ด้านมาตรฐานที่ 7 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มี ความสามารถในการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 3 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่ บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน รองลงมาคือ ข้อที่ 2 มี การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ที่ 1 มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1.5 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้าน ครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ด้านมาตรฐานที่ 8 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 2 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ในการให้บริการและการจัดเก็บข้อมูลหนังสือ รองลงมาคือข้อที่ 1 มีการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 4 เป็นสมาชิกสมาคม ชมรม กลุ่มวิชาชีพที่ เกี่ยวข้อง หรือเครือข่ายห้องสมุดภายนอกหน่วยงาน

1.6 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้าน ครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ด้านมาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็น แหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ข้อที่ 2 มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการภายในห้องสมุด และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 4 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุด

1.7 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาศาภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้าน ครูของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ด้าน มาตรฐานที่ 10 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านแก่นักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 2 ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการ อ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ข้อที่ 1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระ การเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 6 มีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการ บริหารงานห้องสมุด รองลงมาคือมาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องกำหนดนโยบายในการ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. สำนักการศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก ควรส่งเสริมครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระต้องให้ความสนใจในการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ

2. สำนักการศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. สำนักการศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สนับสนุนการใช้หนังสือให้เหมาะกับระดับชั้น และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการรักการอ่านและการเรียนรู้ผ่านห้องสมุด

4. สำนักการศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก ควรสนับสนุนครูหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ให้มีการจัดบริการสืบค้นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต มีการสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมสัมมนาในเรื่องการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สะดวกในการให้บริการมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้จากอาจารย์ ดร.อดุล วังศรีคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชรา เวชญาลักษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย และอาจารย์ ดร.สมหมาย อ่อนดอนกลอย ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ คณะครูในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอน ของการดำเนินการวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดามารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2535). **คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2543). **ชุดฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เล่ม 2 ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน**.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กุหลาบ ปันลายนาถ. (2542). **การปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์
_____. (2545). **การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

เจลิยว พันธุ์. (2542). **ห้องสมุดโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

_____. (2542). **คู่มือการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเฟิล.

ดวงดาว ทองผ่อง. (2545). **สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการ
บริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**

พริ้มเพรา คงชนะ. (2543). **การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.

พวา พันธุ์เมฆา. (2535). **สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.

_____. (2540). **ห้องสมุดโรงเรียน: ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : อักษรสยาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2556). **มาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน**

พุทธศักราช 2556. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สังวาน ชายเพ็ชร. (2549). **สภาพปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่**

7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

- สุชาดา คุณชมภู. (2542). การจัดห้องสมุดที่ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัมพร นามเหล่า. (2542). สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า. นครราชสีมา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- อาภารัตน์ ขำสกุล. (2539). รายงานความก้าวหน้าของการจัดห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- อุษณา ป้อมลิขิต. (2554). การดำเนินงานในการบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนครพนม.

**การบริหารจัดการกิจกรรมและประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษา
โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร**
**THE ACTIVITIES MANAGEMENT AND EFFECTIVENESS OF MODERATE CLASS-MORE
KNOWLEDGE ACTIVITIES: A CASE STUDY OF PRANKRATAIPITTAYAKOM SCHOOL,
KAMPHAENGPHET**

ปรีศนา นามทวีกุล* และ อนุชา กอนพ่วง
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ พิชญ์โลก

*corresponding author e-mail: ngamtaweekul@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรม ประสิทธิผลของกิจกรรม และปัจจัยความสำเร็จการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษา โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จำนวน 291 คน รวมทั้งสิ้น 296 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List)และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้วัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และแบบสัมภาษณ์ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมและผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมีโครงสร้างใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษาแล้วสรุปอุปนัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบสมมุติฐานเปรียบเทียบข้อมูลโดยใช้ค่าที(t-test) ผลวิจัย พบว่า 1. การบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษา โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1.1 ด้านการวางแผน (Plan) ศึกษาวิเคราะห์นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ แต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบ จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจการดำเนินงาน กำหนดภาพความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ วิเคราะห์และปรับโครงสร้างตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมและบริบทของโรงเรียน 1.2 ด้านการดำเนินงาน (Do) ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการดำเนินกิจกรรม ซึ่งโรงเรียนได้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม 1.3 ด้านการติดตามและประเมินผล (Check) กำกับติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน เช็ชข้อด้วยระบบออนไลน์ จัดประชุมเสวนาทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) 1.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) ประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อทบทวนหลักการปฏิบัติกิจกรรม โดยประมวลผลการดำเนินงานมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข 2. ประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ตามตัวชี้วัด 4H ที่เป็นผลมาจากกิจกรรมและผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของผลการพัฒนาตามตัวชี้วัด 4H วัดระดับก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยผลการพัฒนาหลังการมีกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สูงกว่าก่อนมีกิจกรรม 3. ปัจจัยความสำเร็จในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่ม

เวลา รู้ พบว่า มาจากการบริหารจัดการกิจกรรมของผู้บริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมและนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม การได้รับความร่วมมือจากผู้สนับสนุนของหน่วยงานภายนอก มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนที่เพียงพอและเหมาะสมเป็นปัจจัยที่ทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: บริหารกิจกรรม ประสิทธิภาพ

Abstract

The purposes of this research was to study activity management, effectiveness and success factors of moderate Class ,more Knowledge activities in case study of Prankrataipittayakom School, Kamphaengphet. The samples of data collection were 2 school administrators, 3 teachers ,and 291 junior high school students which were totally 296. The research instrument used to collect data from the students was a questionnaire which designed as a checklist, and a five-rating-scale used before and after measuring moderate class-more knowledge activities. The interview forms which structured to analyze the content of the study and concluded by inductive method were used to collect the data from the teachers who concerned with the activities and the school administrators. The data were analyzed using by frequency, percentage, mean, standard deviation, and compare the data by using t-test. The results showed that: 1. There are 4 sides of the Management of a Moderate Class–More Knowledge activities in case of Prankrataipittayakom School, Kamphaengphet, such as 1.1 For Planning side (Plan), the school analyzes the policy of the project and appoint the responsible team. Then organized the meeting to clarify the operation of the project. After that, determined the success of driving policy. Finally, analyze and re-structured school hours appropriate with school activities and the context of the school. 1.2 For Doing side (Do), the school organized the meeting in order to clarify the format and method for operations in which the school has also conducted concrete activities. 1.3 For checking side (Check), the school supervised and evaluated the project systematically, including appointing supervisors to supervise and monitor the results. Otherwise, there was student attendance record with online checking system. And the end, the meeting set after project operation. 1.4 For acting side (Act), the school set the meeting for all teachers and related participants to review the principle operation of activity by evaluation of operation in order to be a guideline of improvement. 2. The results was found that the effectiveness of moderate class-more knowledge activities according to 4H indicators as a result of activities and results of comparisons of differences in development outcomes based on 4H indicators which measured before and after operating the activities to the junior high school students in the second semester, 2016 had a different significant .05 when classified by overview of aspects and points. From this result, the development after doing moderate class-more knowledge activities is higher than before doing the activities.

3. The finding reveals that there are several factors of success in Moderate Class-More Knowledge activities management, such as administration the project of the school administrator and the cooperation of external supporters. In addition, there were sufficient and appropriate sources of learning both in and out of the school, which could be the factors to achieve the project by the sample group which consisted of 2 school administrators, 3 teachers and 291 Junior High School students.

Keywords: activities management effectiveness

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาระบบการเรียนรู้ของคนในชาติ แผนนโยบายการศึกษาที่สามารถจับต้องได้จะขับเคลื่อน และปรับเปลี่ยนความคิดจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ แต่ผลจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งระดับชาติและนานาชาติที่ผ่านมาสะท้อนว่าเด็กไทยไม่สามารถนำคิดวิเคราะห์และนำความรู้ที่เรียนในห้องเรียนไปปรับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ขาดการคิดเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์ และการใช้เหตุผลการลงทุนและระดมทรัพยากรทางการศึกษาแปรผกผันกับผลลัพธ์ที่ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) ด้วยความห่วงใยถึงคุณภาพการศึกษาและอนาคตของชาติ รัฐบาลภายใต้การนำของท่านนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาจึงมีแนวคิดผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ในหลายประเด็น และประเด็นที่สำคัญที่ทำให้ผู้เขียนหยิบยกขึ้นมาเสนอคือนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งนโยบายนี้ได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงปลายปี พ.ศ. 2558

ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นกรอบวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนา 4H คือ การพัฒนาสมอง (Head) พัฒนาจิตใจ(Heart) พัฒนาทักษะการปฏิบัติ(Hand) และพัฒนาสุขภาพ(Health) มุ่งพัฒนาเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของไทยนั้น สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน เน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่นักเรียนพึงมีเพื่อให้สำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2555 อ้างอิงใน ปกรณ์ ประจันบาน และอนุชา กอนพวง, 2559, น. 1) โลกกำลังเปลี่ยนแปลง คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งจากผลการศึกษาดำเนินโครงการตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนนำร่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 จำนวน 25 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนแต่ละแห่งมีการประชุม วางแผน ปรับโครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และมีการกำกับติดตามจากคณะศึกษานิเทศก์อย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังมีการสรุปผลการดำเนินงาน รายงานผลให้กับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสรุปและประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 และมีการคัดเลือกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการมากที่สุด ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่มีการ

จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนที่สุด โดยสามารถสร้างสรรค์และบูรณาการกิจกรรมได้อย่างหลากหลายครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมและประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรม ประสิทธิภาพของกิจกรรม และปัจจัยความสำเร็จของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

1. **กรณีศึกษา** ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม อำเภอพรานกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เป็นแหล่งพื้นที่ศึกษา เนื่องจากได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนเดียวของทั้งหมดที่เป็นโรงเรียนนำร่องตามโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการกิจกรรมอย่างเป็นระบบและมีความหลากหลายของกิจกรรมตรงตามความต้องการของนักเรียน

2. **ขอบเขตของเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมและประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยมีประเด็นศึกษาดังนี้

2.1 การบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน(Plan) 2) ด้านการปฏิบัติ (Do) 3) ด้านการติดตามและประเมินผล(Check) และ 4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act)

2.2 ประสิทธิภาพของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ 1) ผลการพัฒนาตามตัวชี้วัด 4H วัดระดับก่อนมีการจัดกิจกรรมและหลังมีการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของผลการพัฒนา 2) ผลการพัฒนานักเรียนตามตัวชี้วัดที่เป็นผลมาจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งประเมินผลหลังจากมีกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้แล้ว เพื่อให้ทราบว่าการพัฒนาตามตัวชี้วัดในแต่ละตัวเกิดจากการจัดกิจกรรมใดเป็นส่วนใหญ่

2.3 ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้สนับสนุนของหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

3. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ผู้วิจัยให้ความสำคัญ โดยอาศัยหลักการเป็นตัวแทนที่ดีของปรากฏการณ์นั้นๆ ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลในแง่ของเวลา สถานที่ บุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 เวลา ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเข้าสนามวิจัยเป็นระยะเวลา 2 วัน คือ วันที่ 10 มีนาคม และ วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2560 โดยใช้เวลาดังตั้ง 09.00 น.– 16.00 น.

3.2 สถานที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

3.3 แหล่งข้อมูล ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

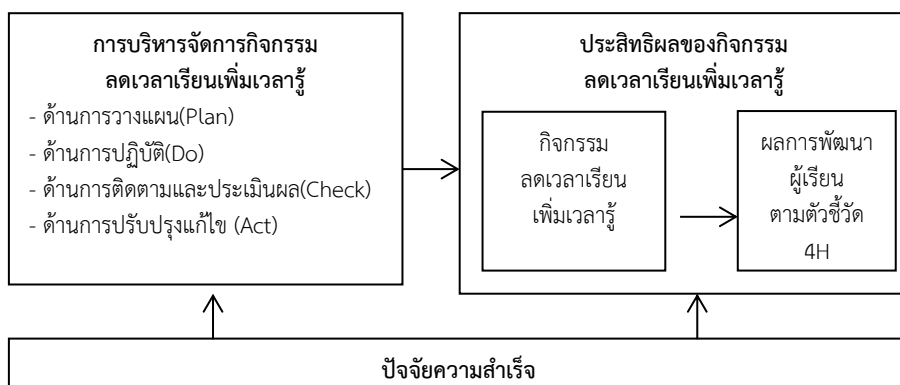
ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ปัจจัยความสำเร็จ และประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 3 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ปัจจัยความสำเร็จ และประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 จำนวน 291 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมและประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร มีกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมและประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ และมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณประกอบ ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่มุ่งแสวงหาข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรม ประสิทธิผลของกิจกรรม และปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติที่มีมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลของเวลา สถานที่ และบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเข้าสนามเป็นระยะเวลา 2 วัน คือ วันที่ 10 มีนาคม และ 17 มีนาคม พ.ศ. 2560 สถานที่ คือ โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีแหล่งข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 291 คน ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนที่มีกระบวนการดำเนินงานการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน พร้อมทั้งวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมตัวเข้าสนามวิจัย ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ เอกสาร และติดต่อขอข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 รวมทั้งได้ข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต(Internet) โดยผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน มีการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนเพื่อขอเข้าทำงานวิจัย พร้อมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ แล้วศึกษาเส้นทางการเดินทางเพื่อไปเก็บข้อมูล โดยมีการจัดเตรียมเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความชัดเจนมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าสนามวิจัย ผู้วิจัยเดินทางเข้าสนามวิจัยในวันที่ 10 เมษายน และ 17 เมษายน พ.ศ. 2560 โดยในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้และศึกษาเอกสารของโรงเรียนตามประเด็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในเอกสารตามความเหมาะสม และวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2560 เพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จำนวน 291 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลรวบรวมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆตามประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งประเด็นคำถามมี 2 ประเด็น คือ 1) ผลการพัฒนาตามตัวบ่งชี้ 4H ของนักเรียนที่เป็นผลมาจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) และ 2) ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตามตัวบ่งชี้ 4H เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย เพื่อทำการสรุปวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา และนำมาสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analysis Induction) สำหรับการตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และสถิติ t-test นำผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยายและเปรียบเทียบข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเสนอเชิงพรรณนาโดยสรุปตามประเด็นที่ศึกษา และนำมาสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analysis Induction)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากิจการการจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน (Plan) โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และแต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจการดำเนินงานให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดภาพความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ วิเคราะห์และปรับปรุงโครงสร้างตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมและบริบทของโรงเรียน

1.2 ด้านการดำเนินงาน (Do) โรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายงานผลการดำเนินงานและให้ครูทุกคนเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมคนละ 1 กิจกรรม นักเรียนมีความอิสระในการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ มีการจัดบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล ซึ่งโรงเรียนได้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการจัดทำเอกสารและรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน มีการดำเนินกิจกรรมจริง ปฏิบัติจริง มีผลงานยืนยันความสำเร็จของการจัดกิจกรรม สามารถติดตามตรวจสอบและประเมินผลได้ นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ชื่นชมและยอมรับของชุมชนเป็นอย่างดี

1.3 ด้านการติดตามและประเมินผล (Check) โรงเรียนมีการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้อย่างเป็นระบบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรม มีแบบบันทึกการเข้าการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน เช็ชข้อด้วยระบบออนไลน์ จัดประชุมเสวนาทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR)

1.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) โรงเรียนมีการประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อทบทวนหลักการปฏิบัติงานกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างต่อเนื่อง โดยนำผลการดำเนินงานจากเอกสารและการเสนอแนวคิดต่างๆ ทั้งของครูและนักเรียนมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรม

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า

2.1 ผลการพัฒนาตามตัวชี้วัด 4H วัดระดับก่อนจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อย่อย มีผลการพัฒนาหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม ดังตาราง

ที่	ผลการพัฒนาตามตัวชี้วัด	ก่อนมีกิจกรรม (n=291)		หลังมีกิจกรรม (n=291)		ความต่าง t-test
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1.	ผลการพัฒนาด้านสมอง(Head)	3.10	0.59	3.70	0.43	15.89*
2.	ผลการพัฒนาด้านจิตใจ(Heart)	3.18	0.64	3.74	0.44	12.82*
3.	ผลการพัฒนาด้านทักษะ(Hand)	3.15	0.65	3.62	0.56	8.62*
4.	ผลการพัฒนาด้านสุขภาพ(Health)	3.33	0.86	3.68	0.67	8.13*
	รวมเฉลี่ย	3.18	0.61	3.68	0.42	12.14*

2.2 ผลการพัฒนานักเรียนตามตัวชี้วัด 4H ที่เป็นผลมาจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ตามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า หลังมีกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาตามตัวชี้วัดที่พิจารณาจากตัวชี้วัด 4H ได้แก่ ด้านสมอง(Head) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมภาพยนตร์สารคดีวิทยาศาสตร์ รองลงมาเป็นกิจกรรมเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และกิจกรรมเกมคณิตคิดสนุก ด้านจิตใจ (Heart) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมศิลปะพาเพลิน รองลงมาเป็นกิจกรรมครีเน่ย์เพลงไทยลูกทุ่ง กิจกรรม Homework และกิจกรรมใจสบายใจสงบสมองฉลาด ด้านทักษะ (Hand) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมดนตรีไทย รองลงมาเป็นกิจกรรมก๊ากซ์เทนเทน และกิจกรรมสร้างสรรค์งานปั้น และด้านสุขภาพ(Health) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมกีฬาฟุตบอล รองลงมาเป็นกิจกรรมว่ายน้ำ และกิจกรรมลีลาพาเพลิน ดังตาราง

ที่	ผลการพัฒนาตามตัวชี้วัด	ผลที่เกิด		เป็นผลมาจากกิจกรรม									
		เกิด	ไม่เกิด	นิทานแสนดี	ปริศนาตัวเลข	ภาพยนตร์สารคดีวิทยาศาสตร์	ภาษาจีนน่ารู้	มหัศจรรย์นาฬิกาพีช	ลับสมอง	เกมคณิตคิดสนุก	เรียนรู้การวาดเส้น	เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านภาพยนตร์
1	ผลการพัฒนา ด้านสมอง (Head)	✓		177 (8%)	301 (13%)	458 (20%)	281 (12%)	239 (10%)	220 (9%)	343 (15%)	322 (14%)	405 (17%)	136 (9%)
				1 Hour 1 Happy	Homework	mini theater	ครีเน่ย์เพลงไทยลูกทุ่ง	ดูหนังประวัติศาสตร์	ตามใจผู้เรียน	ศิลปะพาเพลิน	สวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ	สิ่งเล็กๆที่เรียกว่าดินไม่	ใจสบาย ใจสงบ สมองฉลาด
2	ผลการพัฒนา ด้านจิตใจ (Heart)	✓		136 (7%)	301 (15%)	115 (6%)	302 (15%)	156 (8%)	240 (12%)	313 (15%)	260 (13%)	219 (11%)	301 (15%)

ที่	ผลการพัฒนาตามตัวชี้วัด	ผลที่เกิด		เป็นผลมาจากกิจกรรม									
		เกิด	ไม่เกิด	108 ไอเดียสิ่งประดิษฐ์	soundtrack movies	กิจกรรมเทพ	คอมพิวเตอร์	ดนตรีไทย	ตุ๊กตาลักโศก	นักประชาสัมพันธ์น้อย	พ.พ.ชาลอน	สร้างสรรค์งานปั้น	พื้นที่ผ้าด้วยสื่อครีเอทีฟ
3	ผลการพัฒนาด้านทักษะ (Hand)	✓		303 (10%)	365 (13%)	438 (15%)	304 (10%)	489 (17%)	239 (8%)	344 (12%)	136 (5%)	428 (15%)	302 (10%)
				การฝึกทักษะกีฬากอล์ฟ	กีฬาบาสเกตบอล	กีฬาฟุตบอล	กีฬาเทเบิลเทนนิส	ฟุตซอล	มวยไทย	ลีลาพาเพลิน	ว่ายน้ำ	เซปักตะกร้อ	เปตอง
4	ผลการพัฒนาด้านสุขภาพ (Health)	✓		52 (3%)	135 (8%)	541 (31%)	115 (7%)	199 (11%)	199 (11%)	239 (14%)	279 (16%)	136 (8%)	209 (12%)

3. ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารมีความเป็นภาวะผู้นำสูง มีความสามารถในการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยเป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายสู่บุคลากรในโรงเรียน สร้างและพัฒนา ติดตามกำกับ การดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยใช้ระบบการเช็คชื่อออนไลน์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการตรวจสอบและจัดการข้อมูลที่ดี ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถดำเนินงานจัดการกิจกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม รวมทั้งนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนั้นโรงเรียนยังตั้งอยู่ในเขตชุมชนและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการกิจกรรม หน่วยงาน องค์การ ชุมชนและท้องถิ่นทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในการสนับสนุนเรื่องขอวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน วิทยากร และแหล่งเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนทำให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า โรงเรียนมีการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่เป็นไปตามวงจรเต็มมิ่ง PDCA ดังนี้

การวางแผน (Plan) มีการจัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนการดำเนินงานตามโครงการ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานร่วมกัน จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาและดำเนินกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4H” ที่มีความชัดเจนครอบคลุมทุกฝ่ายเป็นลายลักษณ์อักษร จัดทำแผนปฏิบัติงานหรือปฏิทินการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน โดยเริ่มจากการ

วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแล้วนำหลักสูตรไปใช้ ออกแบบตารางเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามแนวทางการบริหารจัดการเวลาเรียนและเพิ่มเวลารู้ สํารวจ ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับผู้เรียนสนองความสนใจ ความถนัดและความต้องการของคณะครู นักเรียน และจัดเตรียมความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ตามความต้องการของแต่ละกิจกรรม สอดคล้องกับวิจัยของ อีรพงศ์ ทับอินทร์ (2556: 6-8) ได้ศึกษาการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ขั้นการวางแผนภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการวางแผนงานโดยใช้หลักการที่ว่า การวางแผนจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริง โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง สามารถเข้าใจได้ สามารถวัดได้ สามารถปฏิบัติได้และสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ จึงทำให้การใช้วงจรเดมมิ่งในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร เถาว์หิรัญ (2548, หน้า 80) ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนในภาพรวมแต่ละบริการมีระดับการปฏิบัติมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกอบ พอดิ (2549, บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วงจรเดมมิ่งกับการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ด้านการวางแผนภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรยา คำแหง (2552, บทคัดย่อ) ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีตามวงจรเดมมิ่งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี ด้านการวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การดำเนินงาน (Do) มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน ทำการสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนสนใจเพื่อเป็นแนวทางให้ครูกำหนดกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนให้มากที่สุด ซึ่งครูทุกคนจะต้องกำหนดกิจกรรมอย่างน้อยคนละ 1 กิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นตามความสนใจ โดยครูเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการและวิธีการของแต่ละบุคคล และจัดกิจกรรมตามตารางที่กำหนด ครูมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนด ออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่สอน สอดคล้องกับอีรพงศ์ ทับอินทร์ (2556: 6-8) ได้ศึกษาการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ขั้นการปฏิบัติ พบว่า ขั้นการปฏิบัติ ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการดำเนินงานต่อเนื่องจากการวางแผน โดยมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ตามลักษณะงาน เวลาและภารกิจของแต่ละส่วนงาน โดยมีการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม เพื่อให้งานเป็นตามที่กำหนด จึงทำให้การใช้วงจร เดมมิ่งในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ขั้นการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร เถาว์หิรัญ (2548, หน้า 80) ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมด้านการปฏิบัติตามแผน (do) แต่ละบริการมีระดับการปฏิบัติมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกอบ พอดิ (2549, บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้วงจรเดมมิ่งกับการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ด้านการปฏิบัติตามแผนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรยา คำแหง (2552, บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ตามวงจรเดมมิ่งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี ด้านการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การติดตามและประเมินผล (Check) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครูผู้สอนและนักเรียน โดยมีแบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมและการเช็คชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยระบบออนไลน์ที่สามารถทราบข้อมูลได้รวดเร็วและสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ สอดคล้องกับ อีรพงศ์ ทับอินทร์ (2556: 6-8) ได้ศึกษาการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ขั้นการ

ตรวจสอบ ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมีขั้นตอนการตรวจสอบ และประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน กล่าวคือ ขั้นตอนนี้เป็นกำกับการกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติหรือการดำเนินงานที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น ว่าได้ปฏิบัติตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ แปรผลความหมาย เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จึงทำให้การใช้วงจรเดมมิงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ด้านการตรวจสอบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจตุพร เถาว์หิรัญ (2548, หน้า 80) ผลการวิจัยพบว่า การตรวจสอบภาพรวมแต่ละขั้นตอน และแต่ละบริการมีระดับการปฏิบัติมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประกอบ พอดี (2549, บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วงจรเดมมิงกับการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ด้านการตรวจสอบติดตาม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การปรับปรุงแก้ไข (Act) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยมีการประชุม เสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) ร่วมกันของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประจำทุกเดือน เพื่อสรุปถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของแต่ละกิจกรรม แล้วหาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมถึงการเสนอแนะ แนะนำวิธีการบริหารจัดการกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และเกิดผลดีต่อผู้เรียนของครูที่สามารถจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ อีรพงศ์ ทับอินทร์ (2556: 6-8) ได้ศึกษาการใช้วงจรเดมมิง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ด้านการปรับปรุง ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนาโดยการทบทวนแผนงานเพื่อปรับปรุงระบบและวิธีการดำเนินการให้เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานมีการจัดระบบการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการนำข้อมูลข่าวสารสนเทศที่ได้จากการตรวจสอบ มาพิจารณาวางแผนหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานและข้อบกพร่องของคณะทำงาน เพื่อให้เกิดมาตรฐานและมีประสิทธิภาพของงานมากยิ่งขึ้น และมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป จึงทำให้การใช้วงจรเดมมิงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ด้านการปรับปรุง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร เถาว์หิรัญ (2548, หน้า 80) ผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงและพัฒนา ภาพรวมแต่ละขั้นตอนและแต่ละบริการมีระดับการปฏิบัติมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกอบ พอดี (2549, บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วงจรเดมมิงกับการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ด้านการแก้ไขปรับปรุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับการบริหารงานในระดับต่าง ๆ ทุกระดับตั้งแต่เล็กสุดถึงในระดับใหญ่ที่ต้องใช้กำลังคนและเงินงบประมาณจำนวนมากย่อมมีกิจกรรม PDCA เกิดขึ้นเสมอ โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่ครบวงจรบ้าง ไม่ครบวงจรบ้างแตกต่างกันตามลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน สอดคล้องกับ บุศรา สารเกษ (2555: 8-9) ได้กล่าวว่า ในแต่ละองค์กรจะมีวงจร PDCA อยู่หลายๆ วง วงใหญ่สุดคือวงที่มีวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรเป็นแผนงาน (P) แผนงานวงใหญ่นี้อาจครอบคลุมระยะเวลาต่อเนื่องกันหลายปีจึงจะบรรลุผล การจะผลักดันให้วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปรากฏเป็นจริงได้จะต้องปฏิบัติ (P) โดยนำแผนยุทธศาสตร์มากำหนดเป็นแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานต่างๆ ขององค์กร แผนการปฏิบัติงานประจำปีจะก่อให้เกิดวงจร PDCA ของหน่วยงานขึ้นใหม่ หากหน่วยงานมีขนาดใหญ่ มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องจำนวนมากก็ต้องแบ่งกระจายความรับผิดชอบไปยังหน่วยงานต่างๆ ทำให้เกิดวงจร PDCA เพิ่มขึ้นอีกหลายๆ วง โดยมีความเชื่อมโยงและซ้อนกันอยู่ การปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งหมดจะรวมกันเป็นการปฏิบัติ (D) ขององค์กรนั้น ซึ่งองค์กรจะต้องทำการติดตามตรวจสอบ (C) และแก้ไขปรับปรุงจุดที่เป็นปัญหาหรืออาจต้องปรับเปลี่ยนใหม่ในแต่ละปี (A) เพื่อให้

วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวนั้นปรากฏเป็นจริง ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

2. จากผลการศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีศึกษาโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ตามที่โรงเรียนได้จัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้และกิจกรรมต่างๆขึ้น เพื่อเป็นการขับเคลื่อนนโยบาย“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (Moderate Class More Knowledge) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเองได้อย่างครบถ้วน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558, หน้า 1-2) นั้นสอดคล้องกับผลการประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม ที่พบว่า

ผลการพัฒนาด้านสมอง(Head) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมภาพยนตร์สารคดีวิทยาศาสตร์ รองลงมา เป็นกิจกรรมเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และกิจกรรมเกมคณิตคิดสนุก ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ ช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการสืบค้นความรู้และหาคำตอบในสิ่งที่ตนสนใจได้ ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และประเมินค่า ได้เรียนรู้คำศัพท์และการใช้ภาษาอื่นๆ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดคำนวณให้ได้รวดเร็วขึ้น สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงได้ เป็นการฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นคว้าความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ผลการพัฒนาด้านจิตใจ (Heart) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมศิลปะพาเพลิน รองลงมาเป็นกิจกรรมครื้นเครงบทเพลงไทยลูกทุ่ง กิจกรรม Homework และกิจกรรมใจสบายใจสงบสมถะฉลาด เพราะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถซึมซับความงดงามและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ทำให้มีสติ จดจ่อ รู้เท่าทันสิ่งต่างๆ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและส่วนรวม พัฒนานิสัยที่ดีในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

ผลการพัฒนาด้านทักษะ (Hand) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมดนตรีไทย รองลงมาเป็นกิจกรรมก๊ากขึ้นเทพ และกิจกรรมสร้างสรรค์งานปั้น เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตในการทำงาน การใช้อุปกรณ์ ทักษะในการพูด การอ่าน การเขียน ถ่ายทอดและนำเสนอความรู้และผลงานสู่ชุมชนที่กว้างขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เทคนิควิธีการนำและสร้างสิ่งใหม่ๆขึ้นมาให้มีคุณค่า สามารถสร้างอาชีพและหารายได้ระหว่างเรียนได้

ผลการพัฒนาด้านสุขภาพ(Health) ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมกีฬาฟุตบอล รองลงมาเป็นกิจกรรมว่ายน้ำ และกิจกรรมลีลาศพาเพลิน เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวสามารถพัฒนานักเรียนรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้อง เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ การเจ็บป่วยของนักเรียนน้อยลง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวนโยบายการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของรัฐบาล(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558) ที่ว่า โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆให้นักเรียนปฏิบัติและควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีม และที่สำคัญควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้ค้นหาศักยภาพและความสามารถ ความชอบของตนเอง ซึ่งเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถพิเศษ มีความสามารถในแบบฉบับของตนเอง การจัดกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดให้เฉพาะห้องเดียวกัน หรือระดับชั้นเดียวกัน บางกิจกรรมสามารถศึกษาหรือทำร่วมกันหลายระดับชั้นได้ เพื่อให้เด็กๆรู้จัก

ปรับตัว การช่วยเหลือดูแลกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย โดยการจำลองสภาพจริงในสังคมให้เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กไทยได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (2541 : 36, อ้างถึงใน สุกัญญา งามบรรจง, 2559: น.147) กล่าวถึง นักเรียนที่มีความสุขในการเรียนรู้ว่าจะสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้รับการตอบสนองจากการ ใฝ่รู้ การกระทำ การสร้างสรรค์ของตนเองใช้ความสามารถในการคิด การใช้เหตุผลเกี่ยวกับการบริโภค การเลือกใช้วัสดุสิ่งของ รวมทั้งทรัพยากรอย่างประหยัดด้วยการอนุรักษ์และเห็นคุณค่า การที่ผู้เรียนได้ทำสิ่งที่ตนสนใจ สามารถเรียนรู้ให้รู้ความจริง บรรลุความดี ความงาม ความรัก อิสรภาพ มีการแบ่งปันซึ่งกันและกันเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลและมีความสุข นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนสามารถแสวงหาข้อมูลเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ที่ได้รับ เสริมสร้างนิสัยรักการเรียนรู้ สามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้ กิจกรรมต่างๆช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระ เรียนรู้ตามที่คุณเรียนนัด ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

3. จากผลการศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติของบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนจนประสบความสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการและขององค์กร การบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จำเป็นต้องอาศัยความสามารถและภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหารในการสร้างและพัฒนา กำกับ ติดตาม การดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยใช้ระบบการกำกับติดตามทั้งครูและนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยการเช็คชื่อระบบออนไลน์ ซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการตรวจสอบและจัดการข้อมูลที่ดี ทำให้เกิดความคล่องตัวสามารถกำกับติดตามได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญดี บุญญาภิก (2549) ที่กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ขององค์กร ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านการจัดการความรู้ (Technology) เช่น อินเทอร์เน็ต ระบบข้อมูลความรู้ ระบบสำนักงานอัตโนมัติ ระบบงานสนับสนุนผู้ใช้ความรู้ เป็นต้น เป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และระบบรองรับที่ทำให้พนักงานในองค์กรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างสะดวก เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ในองค์กร นอกจากนี้การให้ร่วมมือในการมีส่วนร่วมของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม รวมทั้งนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและสมบูรณ์แบบที่สุด สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ (2554, หน้า 85) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้นองค์กรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ในส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วย โดยเป็นกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการของทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานของกลยุทธ์องค์กร นอกจากนี้ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคมประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ คือ โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตชุมชนและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการกิจกรรม หน่วยงาน องค์กร ชุมชนและท้องถิ่นทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในการสนับสนุนเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน วิทยากร และแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ทำให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ จีรวัตร ป.ปาน, (2556 : บทคัดย่อ อ้างอิงใน นิดา นิมวงษ์, 2559) ศึกษาผลการเปรียบเทียบระดับการใช้ประเภทแหล่งเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มไตรสัมพันธ์ สังกัดสภานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกคนเห็นความสำคัญ ประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ภายในโรงเรียน นอกโรงเรียน ครูผู้สอนควรเลือกสรร

แหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับ สมทรง สรรพสาร(2547: บทคัดย่อ อ้างอิงใน วรรณีย์ วรหาคำ, 2554) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งในด้านทางกายภาพ สังคมและจิตใจ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่ทำให้ทราบถึงการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคมที่เป็นไปตามวงจรเดมมิ่ง PDCA นั้น ทำให้ทราบว่าทุกขั้นตอนของกระบวนการ PDCA จะทำให้การดำเนินงานสามารถตอบโจทย์ขององค์กรได้ตรงจุด ส่งผลให้การดำเนินงานสอดคล้องกับธรรมชาติของคนในองค์กร จากการวางแผนอย่างเหมาะสมด้วยการใช้ข้อมูลของสถานการณ์จริง และที่สำคัญคือการดำเนินการได้รับการเฝ้าติดตามอย่างเป็นระยะและเป็นระบบ ซึ่งก็จะทำให้สามารถปรับแผนหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ รวมถึงมีการสรุปบทเรียนที่ได้หลังจากจบโครงการหรือกิจกรรม ทำให้สามารถเรียนรู้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนและองค์กร นอกจากนั้นยังสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานรอบใหม่ ซึ่งจะทำให้กิจกรรมได้รับการพัฒนาและยกระดับได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนสำหรับประสิทธิผลของกิจกรรมที่วัดจากผลการพัฒนาตามตัวชี้วัด 4H และผลการพัฒนานักเรียนตามตัวชี้วัดที่มาจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้น เกิดจากรูปแบบของการจัดกิจกรรมและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ดังนั้น หากหน่วยงาน สถานศึกษาหรือครูที่สนใจที่จะนำแนวทางการจัดกิจกรรมนี้ไปใช้ ควรปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปใช้

2.1 ควรมีการสังเคราะห์ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่แล้วนำมาเป็นกรอบสำหรับการวิจัยพัฒนาความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู โดยอาจจะมียุทธศาสตร์ประกอบที่แตกต่างไปจากความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะเป็นขยายขอบเขตของความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กว้างขวางและเหมาะสมกับบริบทแต่ละสถานศึกษามากขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เอกสารอ้างอิง

คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย. (2559). “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

จตุพร เถาว์หิรัญ. (2548). สภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนว โดยใช้วงจรเดมมิ่ง (พีดีซีเอ) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

วรรณีย์ วรหาคำ. (2554). การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ. สารนิพนธ์ กศม.(บริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธีรพงศ์ ทับอินทร์. (2556). การใช้วงจรเดมมิง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. มหาวิทยาลัย

ราชภัฏเทพสตรี

นิดา นิมวงษ์. (2559). การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนอัสสัมชัญ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา),
มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บุญดี บุญญากิจ. (2548). การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
จิรวัดน์เอ็กซ์เพรส.

บุศรา สารเกษ. (2555). แนวทางการพัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปกรณ ประจันบาน และอนุชา กองพวง. (2559). การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ด้านการ
รู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(1), 144-
154.

ประกอบ พอดี. (2549). การนำวงจรเดมมิงมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

วีรยา คำแหง. (2552). สภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ตามวงจรเดมมิง ใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี.

สุกัญญา งามบรรจง. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่
21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนัก
วิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สุรศักดิ์ ชะมรัมย์. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้
ในการบริหารจัดการของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในเขต

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา

วิทยาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

(2557). สภาพการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”.

สืบค้น 1 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก www.kroobannok.com/76716.

**การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนใน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41**

**A STUDY OF CONDITION IN PARTICIPATORY ADMINISTRATION FOR MODERATE CLASS
MORE KNOWLEDGE ACTIVITY OF SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 41**

ภูเบศร์ เข้มทอง* และ ณิชดา เวชญาติภักษ์²
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย

*corresponding author e-mail: trombone_yippi@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเครชี และมอร์แกน โดยการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 62 โรงเรียนเป็นฐานได้จำนวนทั้งสิ้น 56 โรงเรียน และนำโรงเรียนที่ได้มาสุ่มแบบเจาะจงโดยสอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการและครูภายในสถานศึกษานั้นๆ ได้จำนวนทั้งสิ้น 168 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้านคือ 1)ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3)ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4)ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้ง4ด้านค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับที่ 3 คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this research was to study the participatory management in the activities of reducing learning time, This study was a quantitative study to determine the size of the sample by the opening of the Crazy and Morgan Tables by simple random sampling from 62 schools. There were 56 schools and the schools were randomly selected. Educational Manager The teacher and the teacher within the institution. The total of 168 instruments were collected. The questionnaire was analyzed by Frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research found that the participatory management in the activities of reducing the learning time increased the knowledge of the school. The district's 41 offices are the areas where participation in decision-making is important. 2) Participation in practice 3) Participation in benefits 4) Participation in evaluation The average is 4 levels. When considering each side, it was found that. The most participatory aspect was participation in evaluation. Second, the participation in the third rank was the participation in decision making and The lowest mean is participation in benefits

Keywords : participatory management

บทนำ

การจัดการศึกษาโดยที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสิ่งที่ผู้เรียนสนใจนั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ใน การบริหารด้านจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์จำเป็นต้องอาศัยครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดย กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จึงต้องมีการบริหารจัดการวางแผนในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับ บริบทของโรงเรียนและตัวผู้เรียนให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลา รู้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของทั้งโรงเรียนและผู้เรียนที่ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ นั้นขึ้นมา โดยกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จะสามารถสร้างทักษะทางด้านอาชีพหรือสามารถให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในด้านที่ ตนเองถนัดและชื่นชอบอย่างแท้จริงโดยได้มีนักวิชาการได้ศึกษา(ปรัชญา เวสารัชช, 2553 : 13) ได้กล่าวว่า การศึกษาจึง เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาเพราะได้เปิดโอกาสให้มีช่องทางในการเรียนรู้แก่บุคคลที่สนใจ การศึกษาจำเป็นต่อสังคมที่ต้องนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์อย่างแท้จริงจึงเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันการดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จัดให้ประชาชนทุกคนในสังคมนั้นได้รับการศึกษาน่า ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาชีวิตให้มีความเป็นอยู่และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของ ตน

การบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและคณะครู เพื่อ จะให้เห็นถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมในทางความคิดตัดสินใจ ปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบผลประโยชน์ทั้งทางบวกและทาง ลบ ร่วมกันประเมินกิจกรรม จากการทำงานและจะทำให้เกิดความสำเร็จกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบให้มี ประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ และในแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานยังมีส่วนร่วมที่เป็นหัวใจของการเสริมพลังในการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มที่มีความมั่นคงในการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ให้เกิดความสำคัญของการจัดการศึกษาและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงาน แบบมีส่วนร่วม และเป็นการบริหารงานก็เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน เนื่องจากงานด้านการบริหาร เป็นงานที่จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่น มั่นใจและให้ความไว้วางใจในระบบการบริหารงานของโรงเรียน การบริหาร ของสถานศึกษามีความเข้มแข็งและเปิดโอกาสให้หลายๆ ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ความไว้วางใจจากผู้ปกครองก็จะตามมา ด้วย ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

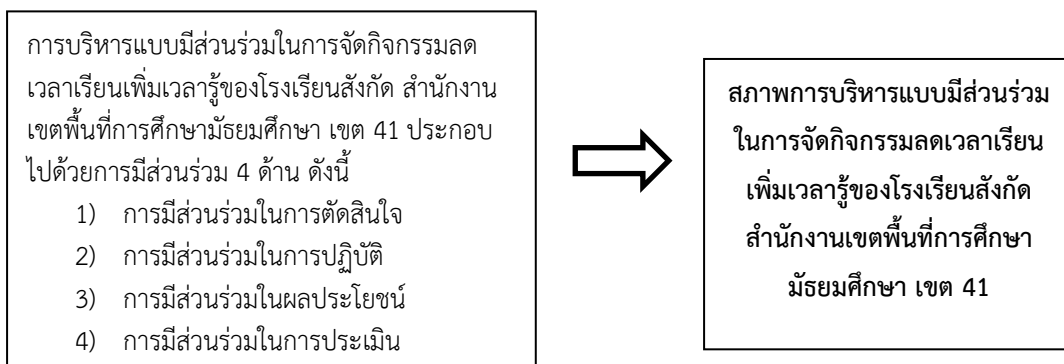
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41เพื่อจะ ได้นำผลการวิจัยไปวางแผนการดำเนินงานและพัฒนากิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้วยรูปแบบการมีส่วนร่วมให้กิจกรรม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณขอเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 2,843 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเครซี และมอร์แกน โดยการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียน ทั้งหมดจำนวน 62 โรงเรียนเป็นฐานได้จำนวนทั้งสิ้น 56 โรงเรียน และนำโรงเรียนที่ได้มาสุ่มแบบเจาะจงโดยสอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการและครูภายในสถานศึกษานั้นๆ ได้จำนวนทั้งสิ้น 168 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ทั้ง 4 ด้าน

สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้าน	ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41				
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.79	0.20	มาก	3
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.84	0.24	มาก	2
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.65	0.27	มาก	4
4	การมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.11	0.41	มาก	1
รวม		3.85	0.14	มาก	

สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับที่ 3 คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีสภาพการมีส่วนร่วม

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 28 โรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการทบทวนการทำงานในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมหลังจากมีการประเมินมีระดับสูงเป็นอันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือข้อที่ 27 โรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในการประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและข้อที่ 29 โรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพบว่า อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 13 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการบูรณาการองค์ความรู้ด้านต่างๆ เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มีระดับสูงเป็นอันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือข้อที่ 15 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบหรือเทคนิคการสอน

ใหม่ๆ ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่ 11 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานในแต่ละกลุ่มสาระวิชาเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพบว่า อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 ผู้บริหารให้ครูได้มีส่วนร่วมในการรับรู้และเข้าใจสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ตรงกันมีระดับสูงเป็นอันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือข้อที่ 2 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่ 7 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดเกณฑ์การให้รางวัลเพื่อเป็นการสร้างให้เกิดแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 20 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการนำผลงานจากการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปใช้ประโยชน์ในโรงเรียนหรือภายนอกโรงเรียนมีระดับสูงเป็นอันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือข้อที่ 18 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีของครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และข้อที่ 16 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณารางวัลตามเกณฑ์ตามที่กำหนดร่วมกันภายในโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นดังนี้

ผลของภาพรวมของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการบริการเป็นสิ่งที่มีโรงเรียนมีการจัดให้ครูได้มีส่วนร่วมในงานส่วนต่างๆ อยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร พันธุ์โคตร(2558 : 68) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานของโรงเรียนที่โรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่แล้ว และสมาน สมเพชร (2555 : 57-59) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย พบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่าการบริหารในแต่ละโรงเรียนจะมีการจัดการมีส่วนร่วมให้ครูได้มีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษาดังนั้นในสถานศึกษาจึงได้มีการบริการแบบมีส่วนร่วมจัดให้ครูได้มีส่วนร่วมในงานด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

และเมื่อพิจารณาผลเป็นรายด้าน โดยมีด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินมีระดับสูงเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับ3 คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการประเมินเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกที่โรงเรียนให้ความสำคัญในการทำงานหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสละ กิ่งโพธิ์ (2548 : 161) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ด้านการร่วมในการประเมิน พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มาเป็นอันดับสูงสุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่า การประเมินเป็นสิ่งแรกที่โรงเรียนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อนำผลมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา และเจริญ งานดี(2550 : 40) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้านการร่วมในการประเมิน พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มาเป็นอันดับสูงสุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกกิจกรรมต้องมีการประเมินเพื่อตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในกิจกรรมและนำไปพัฒนา ดังนั้นการประเมินจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการทำงาน โรงเรียนจึงให้ความสำคัญกับการจัดการประเมินสำคัญมาเป็นอันดับแรก

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผลของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าในการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน โรงเรียนจัดให้ฝ่ายต่างๆมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกเหนือจากหน้าที่ที่ปฏิบัติหรือมีการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร พันธุ์โคตร(2558 : 75) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อให้งานบริหารเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และสมาน สมเพชร(2555 : 61) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย พบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษาดังนั้นในสถานศึกษาจึงได้มีการบริการแบบมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติให้ทุกคนได้ร่วมลงมือดำเนินงานทำตามแผนงานที่ได้วางไว้ ร่วมกันติดต่อประสานงาน ร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การทำงานและให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญจัดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร พันธุ์โคตร(2558 : 70) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสำคัญในการทำงานด้านการบริหารเพื่อให้ครูภายในโรงเรียนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ ขั้นตอน วิธีการทำงาน ไปในทิศทางเดียวกัน และสมาน สมเพชร(2555 : 57-59) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย พบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษาดังนั้นในสถานศึกษาจึงได้มีการบริการแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจจัดให้ทุกคนได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ แผนการทำงาน วิธีการทำงาน ปัญหา การกำหนดเกณฑ์การพิจารณา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การทำงานและให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผลของสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้รางวัล การได้รับชื่อเสียงจากกิจกรรม มีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้ายในการจัดกิจกรรมโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสละ กิ่งโพธิ์ (2548 : 159) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ด้านการร่วมในผลประโยชน์ พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มาเป็นอันดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์นั้นเป็นอันดับสุดท้ายในการมีส่วนร่วมของการบริหารและสุวิมล เปลื้องกระโทก (2550 : 63) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการร่วมในผลประโยชน์ พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริการงานวิชาการในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มาเป็นอันดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนมีการจัดการการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์อยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นด้านชื่อเสียง ผลงาน รางวัล ขึ้นเงินเดือน แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับเกณฑ์การให้รางวัลมาเป็นลำดับแรก หรือ การให้รางวัลไม่ได้ยึดจากกิจกรรมด้านใดด้านหนึ่งเพื่อมาเป็นเกณฑ์การให้รางวัลเพียงอย่าง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารในงานและกิจกรรมภายในโรงเรียน ในการบริหารโรงเรียนได้มีการจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่แล้ว

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับที่ 3 คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 28 โรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการทบทวนการทำงานในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมหลังจากมีการประเมินมีระดับสูงเป็นอันดับแรก และข้อที่ 29 โรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการทำกิจกรรม ในการมีส่วนร่วมในการประเมินได้ให้ความสำคัญในการทบทวนขั้นตอนการทำงานมาเป็นอันดับแรกเพื่อการพัฒนาในครั้งต่อไป และอันดับสุดท้ายเป็นการมีส่วนร่วมในการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสรุปงานได้ให้ผู้รับผิดชอบงานสรุปด้วยตนเองไม่ได้จัดให้มีส่วนร่วมในการนำมาสรุปงานร่วมกัน

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพบว่า อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 13 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการบูรณาการองค์ความรู้ด้านต่างๆ เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มีระดับสูงเป็นอันดับแรก และข้อที่ 11 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานในแต่ละกลุ่มสาระวิชาเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นสรุปได้ว่าโรงเรียนจัดให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและบูรณาการองค์ความรู้ให้เข้ากับกิจกรรมต่างๆ อยู่แล้ว แต่ยังคงขาดการติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่มงานหรือกลุ่มสาระวิชาต่างๆ

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพบว่า อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 ผู้บริหารให้ครูได้มีส่วนร่วมในการรับรู้และเข้าใจสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ตรงกันมีระดับสูงเป็นอันดับแรกและข้อที่ 7 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดเกณฑ์การให้รางวัลเพื่อเป็นการสร้างให้เกิดแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญในการบริหารและโรงเรียนได้มีการจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่แล้วแต่ต้น โดยโรงเรียนให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการรับรู้เข้าใจปัญหาในการจัดกิจกรรมร่วมกันมาเป็นอันดับแรก แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาเกณฑ์เพื่อให้งานร่วมกัน เป็นข้อตกลงร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้รางวัลขึ้นอยู่กับผู้บริหาร

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตรในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 20 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการนำผลงานจากการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปใช้ประโยชน์ในโรงเรียนหรือภายนอกโรงเรียนมีระดับสูงเป็นอันดับแรก และข้อที่ 16 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณารางวัลตามเกณฑ์ตามที่กำหนดร่วมกันภายในโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นสรุปได้ว่าโรงเรียนได้จัดการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่แล้วแต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญมาเป็นอันดับต้นๆ จากการจัดกิจกรรมได้มีการนำผลผลิตจากกิจกรรมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนได้ แต่กิจกรรมในบางส่วนอาจจะยังไม่ได้มีผลต่อการให้รางวัล หรือได้รับรางวัล ตามเกณฑ์การให้รางวัลที่กำหนดไว้ภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษานี้จะเห็นได้ว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลเป็นรายด้าน โดยมีด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินมีระดับสูงเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับ3 คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เป็นอันดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ควรมีการเก็บข้อมูลในรายกิจกรรม ว่าในแต่ละกิจกรรมมีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร เพื่อมาเป็นส่วนประกอบการพิจารณาการให้รางวัลตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ควรให้ติดต่อประสานงานแต่ละกลุ่มสาระวิชามากขึ้นในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อให้กิจกรรมมีความหลากหลายและมีการบูรณาการในกิจกรรมต่างๆได้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระวิชา
3. ควรให้ความสำคัญในการสรุปและรายงานผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้เป็นไปตามระบบเพื่อนำไปใช้ในการประเมิน ให้ได้ผลการสรุปและรายงานผลกิจกรรมไปพัฒนากิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการทำงานหรือกิจกรรมที่ส่งผลต่อการประกอบการพิจารณาการให้รางวัลตามเกณฑ์
2. ควรศึกษารูปแบบของกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการเนื้อหาสาระหว่างกลุ่มสาระวิชาต่างๆ
3. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมสรุปและรายงานผลกิจกรรมในกิจกรรมต่างเพื่อนำไปพัฒนากิจกรรมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ ดร.สมหมาย อ่ำดอนกลอย และอาจารย์ ดร.อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ และนักวิชาการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดามารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- เจริญ งามดี. (2550). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2553). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สมาน สมเพชร. (2555). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- สละ กิ่งโพธิ์. (2548). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

- สุภาพร พันธุ์โคตร. (2558). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการใช้การเรียนรู้นอกสถานที่เสมือนที่มีต่อผลการเรียนรู้ เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้นสำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

THE EFFECTIVENESS OF USING VIRTUAL FIELDTRIP ON RENEWABLE ENERGY S' LEARNING OUTCOME FOR GRADE 6 STUDENTS

สุจิตา หอมลา* วุฒิชัย พิธิก ณิชารีย์ ป้อมสัมฤทธิ์ และมงคล ศัยกุล

¹ โรงเรียนวัดสว่างวงษ์ (ตาคีรีประชานุกล) นครสวรรค์

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นครสวรรค์

* corresponding author e-mail : wudhijaya@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้การศึกษานอกสถานที่เสมือนบนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้นและศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองกับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ สืบเนื่องมาจากพลังงานที่ใช้ในประเทศไทยมาจากหลายแหล่ง ส่วนใหญ่มาจากธรรมชาติและใช้หมดไป ไม่สามารถสร้างขึ้นมามากได้อีก ยิ่งประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้นความต้องการใช้พลังงานก็ยิ่งมากขึ้นด้วย เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้การศึกษานอกสถานที่เสมือนบนอินเทอร์เน็ต จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการศึกษานอกสถานที่เสมือนบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น มีคะแนนทดสอบก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 5.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.35 และมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 14.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.78 การทดสอบ t (t-test) พบว่า ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต การศึกษานอกสถานที่เสมือน พลังงานทดแทน

Abstract

This research were aimed 1) to develop the learning resource website for virtual fieldtrip on the internet in introduction to renewable energy for Grade 6 students, and 2) to investigate the effectiveness of using learning resource website for virtual fieldtrip on the internet in introduction to renewable energy in learning management for Grade 6 students. The quasi experimental research was used as research method. The sample was Grade 6 students at Bannurnsala Schools in Krokpra District, Nakhon Sawan Province. According to the use of natural energy, it is concerned that the natural energy have been used in today' s World society will going out and cannot remade it, and the Worlds' population were increased, so that why the study of renewable energy is the hot topic which have to teach in schools. This study will help the students learn about renewable energy in their own place and can learn anytime they want. The results also showed that Grade 6 students who trained by using virtual fieldtrip learning management method

integrated to learning resource on the internet in introduction to renewable energy have higher learning outcomes score of posttest ($\bar{x} = 14.50$, S.D. = 1.78) than pretest ($\bar{x} = 5.40$, S.D. = 1.35) of knowledge which gave the statistical significant at .05.

Keywords : learning resource on the internet virtual fieldtrip renewable energy

บทนำ

ประเทศไทยก็มีความต้องการพลังงานเพื่อกิจกรรมต่างๆ เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ พลังงานที่ใช้ในประเทศไทยมาจากหลายแหล่ง ส่วนใหญ่มาจากธรรมชาติและใช้หมดไป ไม่สามารถสร้างขึ้นมามากได้อีก ยิ่งประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ความต้องการใช้พลังงานก็ยิ่งมากขึ้นด้วย ประเทศไทยใช้พลังงานเพื่อการอุตสาหกรรมและคมนาคมเป็นส่วน พลังงานเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์และมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านอุตสาหกรรม คมนาคมขนส่ง เกษตรกรรมและด้านอื่นๆ อีกมากมาย (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2559) การอนุรักษ์พลังงานไว้ เราจะต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้กับทุกคน โดยเฉพาะเด็กๆ ให้เริ่มมีการเรียนรู้พลังงาน เรียนรู้เรื่องประโยชน์และโทษให้มากขึ้น เพื่อที่เติบโตไปจะได้มีพลังงานไว้ใช้อย่างเพียงพอ ใหญ่ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) การที่จะทำให้เด็กหันมาสนใจ พลังงานไม่ใช่เรื่องยาก แต่มีกิจกรรมที่มีแรงดึงดูด เด็กหลายคนก็จะหันมาสนใจ พลังงานมีประโยชน์มากนัก หากเราเรียนรู้ที่จะอนุรักษ์ย่อมมีผลดี โรงเรียนบ้านเนินศาลา มีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพลังงานทดแทนเบื้องต้น (กรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, 2559) การศึกษานอกสถานที่เสมือน (Virtual Field Trip) หมายถึง การสำรวจและการศึกษาความรู้จากสถานที่ต่าง ๆ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยผ่านเว็บไซต์และระบบออนไลน์ ผู้สอนควรศึกษาถึงความเหมาะสมในการศึกษาสถานที่นั้นๆ เช่น สถานที่ที่จะศึกษามีความห่างไกล ไม่สามารถเดินทางไปได้สะดวกด้วยงบประมาณหรือความพร้อมของผู้เรียน หรือสถานที่นั้นมีความอันตรายเกินกว่าผู้เรียนจะเข้าไปศึกษาได้ เช่น โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาเนื้อหาที่ต้องการได้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญของการใช้พลังงาน เพราะพลังงานมีความสำคัญและความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน และให้ผู้เรียนได้รู้คุณค่าและช่วยกันประหยัด จึงได้ทำการศึกษาเรื่องพลังงานทดแทนเบื้องต้น จากการศึกษาจากสถานที่เสมือนบนแหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดประโยชน์สูงสุดในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและออกแบบแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต
2. ศึกษาหลักการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการศึกษานอกสถานที่เสมือน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต และจัดทำแผนการจัดกิจกรรม แล้วนำไปใช้สอน
4. ปฏิบัติใช้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเนินศาลา และเก็บรวบรวมผลงานเป็นระยะเวลา 13 ชั่วโมง
5. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

1. แหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น ลักษณะมีการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ทั้งเอกสาร ภาพนิ่ง ภาพพาโนรามา และวีดิทัศน์ การสื่อสารภายในแหล่งเรียนรู้ การเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอก

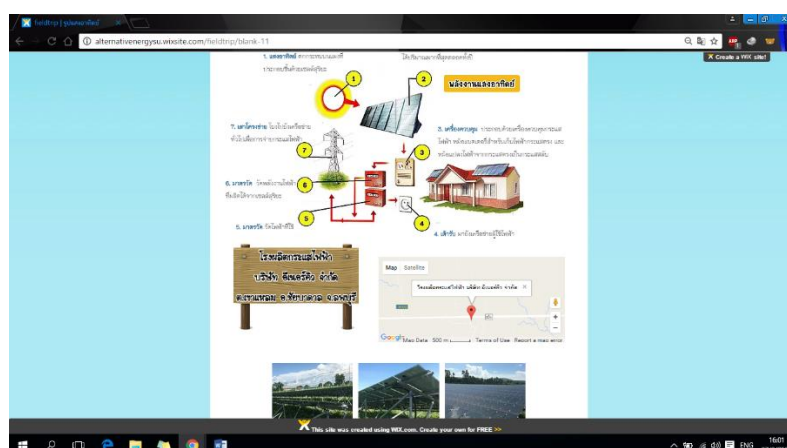
รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติพหุศาสตร์ ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2561

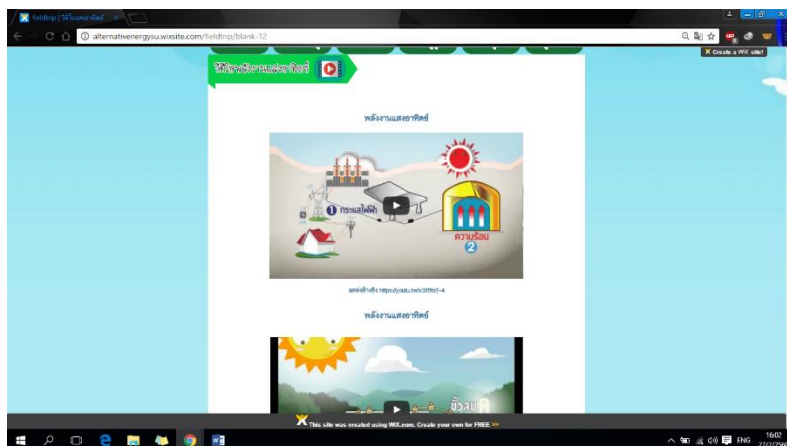
ภาพที่ 1. ตัวอย่างหน้าแรกของแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาพที่ 2. ตัวอย่างหน้าหลักของแหล่งเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาพที่ 3. ตัวอย่างคลังภาพ เรื่อง พลังงานน้ำของแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาพที่ 4. ตัวอย่างคลังวิดีโอ เรื่อง พลังงานน้ำ
ของแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนออนไลน์ที่เสมือน เป็นแผนการจัดกิจกรรม มีทั้งหมด 6 แผน เวลา 13 ชั่วโมง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมทั้งหมด 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเตรียมสร้างความรู้ กิจกรรมรวบรวมข้อมูล กิจกรรมแลกเปลี่ยนต่อยอดความคิด กิจกรรมสร้างผลงาน และกิจกรรมนำเสนอผลงาน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	15	5.40	1.35	11.93*
หลังเรียน	15	14.50	1.78	

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ด้วยโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกสถานที่เสมือนบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต พบว่า ผลจากการศึกษารูปแบบการศึกษานอกสถานที่เสมือนเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาได้ดำเนินขึ้นในความควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะผู้เชี่ยวชาญ จนทำให้แหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.64

2. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกสถานที่เสมือนบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต สรุปได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กิจกรรมเตรียมสร้างความรู้ ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมแลกเปลี่ยนต่อยอดความคิด ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรมสร้าง และขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน ตามเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน (Rubric Score)

3. ผลการสอนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกสถานที่เสมือนบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนทดสอบหรือผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=11.93$; $p < .05$)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาได้ดำเนินขึ้นในความควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะผู้เชี่ยวชาญ จนทำให้แหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

2. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกสถานที่เสมือนบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต สรุปได้ 5 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ Foley Ruffini, M. (2010) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กิจกรรมเตรียมสร้างความรู้ ในขั้นนี้จะเป็นการปฐมนิเทศระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ครูสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านเนื้อหา รายวิชา วิธีการเรียน นักเรียนทำการเข้าสู่แหล่งเรียนรู้ โดยใช้ Username และ รหัสผ่าน ในการเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมรวบรวมข้อมูล การรวบรวมความรู้ของนักเรียนระหว่างการศึกษาออกสถานที่นั้น นักเรียนจะต้องศึกษาข้อมูลที่อยู่ภายในแหล่งเรียนรู้ เช่น ข้อความ วิดีโอคลิป ภาพนิ่ง ภาพพาโนรามา แล้วบันทึกความรู้ที่ได้ลงใน Microsoft Word แล้วส่งมาที่เมลครูผู้สอน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ต่อยอดความคิดในการตอบคำถามภายในเว็บบอร์ดและสร้างผลงาน ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมแลกเปลี่ยนต่อยอดความคิด ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว เพื่อเป็นการระดมสมองและต่อยอดความคิดของผู้เรียน การเรียนในรูปแบบความเป็นจริงเสมือน คือ รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรมสร้างผลงาน โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office PowerPoint นักเรียนสามารถใช้ความคิดและออกแบบผลงานของตนเอง โดยนักเรียนใช้ความรู้และทักษะการสร้างผลงาน มาทำเป็นชิ้นงาน เพื่อสรุปความเข้าใจของนักเรียน ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน นักเรียนจะต้องทำการนำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน เพื่อให้ทุกคนเห็นผลงานและแลกเปลี่ยนความรู้ของแต่ละคนที่ได้เข้าศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ พร้อมทั้งครูผู้สอนให้คำแนะนำ เพื่อให้ผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผลงาน ตามเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน (Rubric Score) และให้คะแนน ให้คำแนะนำและชมเชยกับผลงานของนักเรียน

3. การสอนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกสถานที่เสมือนบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต เรื่อง พลังงานทดแทนเบื้องต้น ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนทดสอบหรือผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=11.93$; $p<.05$) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วันวิสาข์ อิมคุ้ม (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบแผนการศึกษานอกสถานที่เสมือนด้วยฐานกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่ากลุ่มทดลองมีระดับความคิดสร้างสรรค์ที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ โรงเรียนวัดสว่างวงศ์ (ตาคีลีประชานุกูล) และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ใช้การทำงานวิจัยเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน (2559) ศูนย์องค์ความรู้พลังงานทดแทน. เข้าถึงได้จาก http://www.dede.go.th/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=215. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2559.

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.3egat.co.th> ค้นข้อมูล: 7 พฤษภาคม 2559.

เนาวนิตย์ สงคราม (2557). การศึกษานอกสถานที่และการศึกษานอกสถานที่เสมือนเพื่อการเรียนรู้เชิงรุก

กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

วันวิสาข์ อิมคุ้ม (2555). การพัฒนารูปแบบการศึกษานอกสถานที่เสมือนด้วยฐานกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 .สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ (2556). พลังงานทดแทนกับการใช้ประโยชน์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น .กรุงเทพมหานคร.

Foley Ruffini, M. (2010). *Designing Virtual Field Trips*. In J. Herrington & C. Montgomerie (Eds.), *Proceedings of ED-MEDIA 2010--World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications* (pp. 2896-2900). Toronto, Canada: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved October 3, 2017 from <https://www.learntechlib.org/p/35052/>.

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการ
บวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

DEVELOPMENT OF A SKILL-BASED LEARNING MODEL BASED ON THE 4-STAGE PROBLEM
SOLVING METHOD OF SOLVING PROBLEM PROBLEMS. ADDITION, SUBTRACTION,
MULTIPLICATION AND DIVISION. PRATHOMSUKSA 3

ยุติวิษณุ เทือกตา

โรงเรียนบ้านหัวน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 2 ลำปาง

*corresponding author e-mail : s.tuakta@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้
ประกอบด้วย 1) แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ
และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เพื่อประเมินความรู้ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา
เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน
ของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการ
แก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.60/84.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้
แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ
คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา
โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แบบฝึกเสริมทักษะ

Abstract

This research aims to Comparison of pre and post-learning achievement of Prathomsuksa 3 students
who conducted learning activities on problem solving, addition, multiplication and division of
mathematics learning topics. Use the skill-based exercises to solve four problems. The tools used in this
study were 1) a 4-step problem-solving technique for solving the problem of adding, subtracting, and
dividing mathematics. 2) The achievement test. To assess student knowledge before and after class. Using
the 4-step problem-solving method of problem solving, adding, subtracting, multiplying, and dividing
mathematics. 3) The satisfaction questionnaire of Prathom Suksa III students. To organize learning
activities; Use the 4-step problem-solving technique to solve the problem of adding, subtracting,
multiplying, and dividing mathematics. Statistics used in data analysis were mean ($\bar{X}$), percentage and
standard deviation (S.D.). The research found that 4-step problem-solving skills in problem solving,
multiplication, and division. The results of the study were as follows. The students in grade 3 who are

learning the problem solving, adding, subtracting, and dividing learning mathematics. Use the skill-based exercises to solve four problems. The students' satisfaction scores were higher than before learning at the .01 level. The students were satisfied with learning activities on problem solving, addition, subtraction and division. Use the skill-based exercises to solve four problems. Overall, it was at a high level

Keywords : skills practice

บทนำ

จากการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมานั้นนักเรียนส่วนหนึ่งยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เกิดจากตัวครูผู้สอนและตัวนักเรียนเอง คือ ครูผู้สอนยังถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าให้นักเรียนเรียนรู้จากสภาพจริง ยังไม่เน้นทักษะกระบวนการที่จะแสดงให้นักเรียนได้พัฒนาด้านความคิด วิเคราะห์ การแสดงออกและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นยังสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อยมากเพราะนักเรียนเป็นเพียงผู้ฟัง (สุกัญญา ไกรมา , 2547)

จากการวิเคราะห์ปัญหาและความยากของเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านหัวน้ำ พบว่าเนื้อหาเรื่อง การบวก การลบ การคูณ และการหาร เป็นเนื้อหาที่มีความยาก เพราะเป็นเนื้อหาที่มีความเป็นนามธรรมสูง นอกจากนั้นยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2559 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (ร้อยละ 58.45) และจากประสบการณ์การสอนวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้ศึกษาค้นคว้าพบว่า เนื้อหาของเรื่อง การบวก การลบ การคูณ และการหาร เป็นเนื้อหาที่นักเรียนเข้าใจยาก ต้องใช้เวลาในการศึกษามากกว่าหลายๆ เรื่อง จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดการเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และส่งผลต่อเนื่องให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง การบวก การลบ การคูณ และการหาร ได้

การพัฒนาในเรื่องของการแก้โจทย์ปัญหา จะเป็นการพัฒนาในเรื่องการวิเคราะห์ขั้นตอนของการแก้โจทย์ปัญหา เพราะในการแก้โจทย์ปัญหานั้นเป็นเรื่องที่ยากกว่าโจทย์ที่เป็นประโยคสัญลักษณ์ ซึ่งต้องใช้ความรู้และทักษะหลายๆ อย่างพร้อมกัน ดังที่ Brancan (1980) กล่าวว่า โจทย์ปัญหาเป็นทักษะที่เรียนและสอนได้ยากที่สุดในจำนวนเนื้อหาวิชาต่างๆ ทักษะการแก้โจทย์ปัญหานั้นมีความสำคัญ ดังนั้นขั้นตอนและวิธีการแก้โจทย์ปัญหาจึงต้องปลูกฝังในตัวนักเรียนให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียน หากนักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง มีทักษะกระบวนการและมีเหตุผลแล้ว ความสามารถดังกล่าวย่อมสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้ในการคิดและแก้ปัญหาไปยังศาสตร์อื่นๆ ได้ (สมทรง สุวานิช , 2549)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกข้อมูลหลังการสอนและชิ้นงานของนักเรียน พบว่าเนื้อหาที่นักเรียนมีปัญหาในการเรียนรู้คือ การแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้นำหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนตามแนวคิดของโพลยา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเน้นการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการแก้โจทย์ปัญหา เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และเพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ กระบวนการต่างๆ ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าคาดหวังว่า แบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้น จะช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การบวก การลบ การคูณ และการหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and development) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านหัวน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 ชุด ดังนี้

- 1.1.1 การแก้โจทย์ปัญหาการบวก
- 1.1.2 การแก้โจทย์ปัญหาการลบ
- 1.1.3 การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ
- 1.1.4 การแก้โจทย์ปัญหาการคูณ
- 1.1.5 การแก้โจทย์ปัญหาการหาร
- 1.1.6 การแก้โจทย์ปัญหาการหาร (มีเศษ)
- 1.1.7 การแก้โจทย์ปัญหาการคูณและการหาร

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อประเมินความรู้ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความรู้และเทคนิคการสร้างแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้ขั้นตอนของ โพลยา ของปรีชา เนาว์เย็นผล และคณะ (2545 : 1-121) พรเทพ รุ่งแผน (2548 : 1-93) และยุพิน พิพิธกุล(2546 : 1-156)

1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 56-91) และหลักสูตรของโรงเรียนบ้านลิกอ เพื่อวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

1.3 ศึกษาข้อมูลและเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.4 ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางในการทำแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.5 กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

1.6 สร้างโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามองค์ประกอบที่กำหนด

1.7 นำแบบฝึกเสริมทักษะและแบบประเมินคุณภาพเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบฝึกเสริมทักษะในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของการใช้ภาษา และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้

1.8 ผู้เชี่ยวชาญประเมินโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด , 2545)

เหมาะสมมากที่สุด มีค่าเท่ากับ	4.51-5.00	คะแนน
เหมาะสมมาก มีค่าเท่ากับ	3.51-4.50	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง มีค่าเท่ากับ	2.51-3.50	คะแนน
เหมาะสมน้อย มีค่าเท่ากับ	1.51-2.50	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ	1.00-1.50	คะแนน

1.9 นำแบบฝึกเสริมทักษะที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-5.00 จึงถือว่าแบบฝึกเสริมทักษะมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ส่วนแบบฝึกเสริมทักษะที่ไม่เข้าเกณฑ์ได้นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.72

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
S. D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E_1	แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
E.I.	แทน ดัชนีประสิทธิผล
t-test	แทน สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
df.	แทน Degree of freedom

ลำดับขั้นตอนที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา

ตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้ดำเนินการนำแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 ชุด ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านลึกอ จำนวน 20 คน ในเวลาการทดลอง 16 ชั่วโมง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เล่มที่	คะแนนระหว่างเรียน			คะแนนทดสอบหลังเรียน			E ₁ /E ₂
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ร้อยละ (E ₁)	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ร้อยละ (E ₂)	
1	80	67.09	83.86	10	8.50	85.00	83.86/85.00
2	80	67.72	84.65	10	8.44	84.44	84.65/84.44
3	80	68.39	85.49	10	8.47	84.72	85.49/84.72
4	80	67.72	84.65	10	8.47	84.72	84.65/84.72
5	80	67.33	84.17	10	8.50	85.00	84.17/85.00
6	80	67.86	84.83	10	8.50	85.00	84.83/85.00
7	80	67.67	84.58	10	8.35	83.50	84.58/83.50
เฉลี่ย	80.00	67.68	84.60	10.00	8.46	84.63	84.60/84.63

จากตารางที่ 4.1 พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 ชุด ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้ง 7 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก	มีประสิทธิภาพ 83.86/85.00
ชุดที่ 2 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการลบ	มีประสิทธิภาพ 84.65/84.44
ชุดที่ 3 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ	มีประสิทธิภาพ 85.49/84.72
ชุดที่ 4 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการคูณ	มีประสิทธิภาพ 84.65/84.72
ชุดที่ 5 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการหาร	มีประสิทธิภาพ 84.17/85.00
ชุดที่ 6 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการหาร (มีเศษ)	มีประสิทธิภาพ 84.83/85.00
ชุดที่ 7 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการคูณและการหาร	มีประสิทธิภาพ 84.58/83.50

ดังนั้นแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.60/84.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา

การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา ดังสมการ

$$\begin{aligned} E. I. &= \frac{\sum X_2 - \sum X_1}{(\text{Total}) - \sum X_1} \\ &= \frac{501 - 366}{(30 \times 20) - 366} \\ &= \frac{135}{234} \end{aligned}$$

ดังนั้นค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.5769

ผลปรากฏว่า จะได้ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีค่าเท่ากับ 0.5769 ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 57.69

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา

การเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา แสดงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df.	t	Sig.
	$\bar{X}$	S. D.	$\bar{X}$	S. D.			
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	18.30	2.34	25.05	1.05	19	11.83	0.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหารกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา

การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา แสดงดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการ บวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ของโพลยา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S. D.	การแปลผล
1. สอดคล้อง เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน	2.52	0.14	มาก
2. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.46	0.42	ปานกลาง
3. เนื้อหาสั้นยาวเหมาะสม	2.85	0.06	มาก
4. มีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน	2.57	0.09	มาก
5. มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมและน่าสนใจ	2.48	0.39	ปานกลาง
6. มีภาพประกอบเหมาะสม สีสันสวยงาม น่าสนใจ	2.74	0.08	มาก
7. ขนาดตัวอักษรมีความชัดเจน อ่านง่าย	2.52	0.12	มาก
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องตามหลักภาษา เข้าใจง่าย	2.65	0.08	มาก
9. นักเรียนมีความสนุกสนานและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง	2.88	0.04	มาก
10. ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	2.88	0.04	มาก
เฉลี่ย	2.66	0.17	มาก

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$, S. D.= 0.15) โดยนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ นักเรียนมีความสนุกสนานและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง และช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 42.88$, S. D.= 0.17)

อภิปรายผล

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.60/84.63 หมายความว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยทั้งหมดระหว่างเรียนในแต่ละแบบฝึกเสริมทักษะทั้ง 7 ชุด เฉลี่ยร้อยละ 84.60 และคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน เฉลี่ยร้อยละ 84.63 แสดงว่าแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้เนื่องจากการใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร ได้รับความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำแบบฝึกเสริมทักษะ ซึ่งสามารถฝึกเสริมทักษะด้วยตนเอง สนุกกับบทเรียน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น เนื้อหามีความทันสมัย มีความยากง่ายเหมาะสม รูปแบบของแบบฝึกเสริมทักษะมีขนาดที่เหมาะสม ประกอบกับการมีภาพประกอบน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ญาณินท์ บุญศาสตร์ (2550 : 79 - 81) ที่ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 77.40/82.88 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา พบว่ามีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5769 หรือร้อยละ 57.69 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้ ความก้าวหน้าและพัฒนาการทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 57.69 เนื่องจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้

คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ทำทลายความสามารถของผู้เรียน กระตุ้นให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาในสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่ โดยคิดเป็นกระบวนการและเป็นขั้นตอน มุ่งเน้นให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมใน การทำงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์และสื่อต่างๆ ร่วมกันทุกคนต่างตระหนักว่าตนเป็นส่วนสำคัญของกลุ่ม ความสำเร็จของตนคือความสำเร็จของกลุ่ม ประสบความสำเร็จร่วมกัน และได้รับรางวัลร่วมกัน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตัวเอง โดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ที่กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะว่าแบบฝึกเสริมทักษะเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกเสริมทักษะมากๆ และช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น หลังจากฝึกผู้เรียนได้ทราบผล ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษาในเนื้อหาอื่นๆ ต่อไป และประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของประพาพรรัตน์ แก้วเกิด (2554 : 79-84) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้ขั้นตอนของโพลยา ผลการศึกษาพบว่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ การแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้ขั้นตอนของโพลยา มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7271 หรือร้อยละ 72.71 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือเท่านั้น จึงทำให้นักเรียนมีความรู้หรือพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากที่เรียนรู้ตามกระบวนการดังกล่าว

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ ความสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น อยากเรียน มีความสนุกสนาน และตื่นเต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อีระพงษ์ ทองพันธ์ (2552 : 1-75) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวิไลวรรณ พุกทอง (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการคูณ การหาร จำนวนที่ตัวตั้งมี 2 หลัก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการทำงานเป็นกลุ่มโดยสมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะช่วยส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน ซึ่งทิศนา ขัมมณี (2547 : 101) กล่าวว่าจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีผลงานมากขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงของ ธอร์นไคค์ เรื่อง กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ที่กล่าวว่า การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจ จะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามไปด้วย

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 2.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17 แสดงว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญรุ่ง จันทวงษ์วานิชย์ (2549 : 1-92) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมี

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน อยู่ในระดับมากที่สุด และการศึกษาของประภาพรรัตน์ แก้วเกิด (2554 : 79-84) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปทุมวิทยุหนองบัว โดยใช้อยู่แบบฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้ขั้นตอนของโพลยา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้ขั้นตอนของโพลยา อยู่ในระดับมากที่สุด การที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เนื่องจากการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกเสริมทักษะกระบวนการทางสังคม เช่น ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะการเป็นผู้นำ และฝึกความรับผิดชอบ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ , 2545) และ เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยที่คล่องความสามารถ กิจกรรมการเรียนรู้ส่วนมากจะให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติค้นคว้าด้วยตนเอง ทุกคนมีการร่วมมือกันทำงานตามที่มอบหมายมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมถึงการเรียนรู้สภาพอารมณ์การปรับตัว เป็นแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามความเหมาะสมแต่ละบุคคลต่อไป จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความก้าวหน้าและพัฒนาการทางการเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่ม มีขั้นตอนที่น่าสนใจ ส่งเสริมกระบวนการคิดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และเกิดความสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายเหมือนกระบวนการสอนแบบเดิม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งไม่ใช่เฉพาะเพียงให้นักเรียนได้เรียนรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังเป็นการฝึกทักษะ ทศนคติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้องด้วย ซึ่งครูเป็นคนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนเท่านั้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างน่าพอใจ และทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.60/84.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5769 หรือร้อยละ 57.69
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะตามหลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- ญาณินท์ บุญศาสตร์. ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร สาขาวิชาหลักสูตร
- ธีระพงษ์ ทองพินลา. การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5. ชัยภูมิ : โรงเรียนบ้านพิพวย, 2552.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุญรุ่ง จันทวงษ์วานิชย์. การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล และคณะ. วิธีสอนคณิตศาสตร์. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสอนคณิตศาสตร์หน่วยที่ 6. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545.
- พรเทพ ฐิณ. เอกสารประกอบการสอนวิชา 1025601 นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการสอน. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2548.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. การพัฒนาการเรียนการสอนภาควิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- วิไลวรรณ พุกทอง. การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการคูณการหารจำนวนที่ตัวตั้งมีสองหลัก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- สมทรง สุพานิช. โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.
- สุกัญญา ไกรมาก. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องเศษส่วนและทศนิยม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนโรงเรียนโนนไทย ครูอุบลมภ์ อำเภอนโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2545.

ผลของการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาวิชาชีพครู
THE EFFECT OF BRAIN ACTIVATION FOR DEVELOPING LEARNING ACHIEVEMENT
OF TEACHER STUDENT

ภาวิดา มหาวงค์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก
*corresponding author e-mail: pavida.m@psru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครู ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน ซึ่งในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยเป็นผู้สอน 2 ห้องจึงแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มสาขาคณิตศาสตร์ คบ./59 กลุ่ม 1 จำนวน 18 คน และกลุ่มควบคุม คือกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คบ./60 กลุ่ม 1 จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กิจกรรมบริหารสมอง และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : กิจกรรมบริหารสมอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาวิชาชีพครู

Abstract

The purposes of this research were to study learning achievement after Brain Activation and compared the learning achievement before and after Brain Activation. The sample of the study who enrolled in EDUC 251 Psychology for teacher with purposive random sampling divided into 2 groups ; experimental group 18 students from Math/59 group 1 major and control group 27 students from Science/60 group 1 major. The instruments used in this research were Brain Activation and learning achievement. The statistics used were percentages, means, standard deviation and t-test. The results were the post-test score on the learning achievement of the experimental group was significantly higher than pre-test score at .01 level and the post-test score on the learning achievement of the experimental group was significantly higher than control group score at .01 level

Keywords : brain activation learning achievement teacher student

บทนำ

การพัฒนาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับผู้สอน เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในระดับพัฒนาการของวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ที่มีสมองพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาและส่งเสริม ในเรื่องของการเรียนรู้และเรื่องทักษะวิชาการต่างๆ เพื่อที่จะเตรียมตัวให้พร้อมในโอกาสเข้าทำงานในอนาคต ดังนั้นหากนักศึกษามีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่อาจารย์ผู้สอนถ่ายทอดอยู่ตลอดเวลาแล้ว จะทำให้นักศึกษาเก็บเกี่ยวความรู้ และสามารถประยุกต์ใช้หรือต่อยอดความรู้นั้นๆ ในการพัฒนานตนเองเพื่อวิชาชีพในอนาคตได้

ในส่วนของการออกแบบการเรียนการสอนของผู้สอนที่ดี จึงควรที่จะใช้เทคนิควิธีการหรือกิจกรรมที่สามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ได้อย่างเต็มที่ด้วย เพราะจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ตนเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้กำหนดโอกาสในการศึกษาต่อหรือการเข้าทำงานของนักศึกษาได้ เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ย่อมมีโอกาสดีในการศึกษาต่อหรือการเข้าทำงานในอนาคตได้

จากการที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา สังเกตเห็นว่าพฤติกรรมของนักศึกษาในปัจจุบัน มีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านสมาธิและจิตใจจดจ่อในเนื้อหาบทเรียนของผู้สอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษากิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) อ.สุพัทธรา ชัมเจริญ (2553) และ พอล อี เดนนินสัน & เกล อี เดนนินสัน (2549) ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารร่างกายในส่วนที่สมองควบคุมโดยเฉพาะกล้ามเนื้อ Corpus Callosum ซึ่งเชื่อมสมอง 2 ซีกเข้าด้วยกันให้ประสานกัน ทำให้แข็งแรงและทำงานคล่องแคล่ว จะทำให้การถ่ายโยงข้อมูลและการเรียนรู้ของสมอง 2 ซีกเป็นไปอย่างสมดุลเกิดประสิทธิภาพ และยังช่วยให้เกิดการผ่อนคลายความตึงเครียด ทำให้สภาพจิตใจเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ เกิดความจำทั้งระยะสั้นและระยะยาว อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการจำเนื้อหาบทเรียน ในขณะที่ผู้สอนได้ถ่ายทอด เพื่อไปประยุกต์ใช้ในอนาคต นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นว่าสภาพจิตใจของนักศึกษาที่มีความตึงเครียดและไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ อันจะส่งผลถึงสารเคมีในสมองที่สามารถกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ เพราะสารเคมีในสมอง เป็นสารที่เป็นตัวส่งข้อมูลเรียกว่า สารสื่อประสาท (Neurotransmitter) มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะทางจิตใจที่มีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคล นับตั้งแต่ความคิด อารมณ์ การรับรู้ ความรู้สึก การมีความสุข ความเศร้า ความเสียใจ ความเครียด ความจำ และการเรียนรู้ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ. 2544 : 50) ซึ่งประโยชน์จากกิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) จะช่วยให้คลื่นสมองของผู้เรียนอยู่ในช่วงแอลฟาเวฟ (Alpha Waves) เป็นคลื่นที่มีความถี่ประมาณ 8 ถึง 12 รอบต่อวินาทีเกิดเมื่อร่างกายและจิตใจสงบทำให้เรียนรู้ได้ง่ายหรือเร็วขึ้นและจดจำได้ดี ซึ่งอยู่ในขั้นของการรับรู้แต่ผ่อนคลาย ในสภาวะนี้ บุคคลสามารถรับข้อมูลได้มากที่สุด จะทำให้ผู้เรียนอยู่ในสภาวะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (Super Learning) โดยเฉพาะเป็นการเรียนรู้ระดับที่ส่งผลต่อจิตใต้สำนึก (Subconscious) สมองของผู้เรียนมีสภาพเหมือนฟองน้ำ ซึ่งจะรับข้อมูลได้เร็วที่สุด ดีที่สุด และผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี โดยใช้ความจำระยะยาว (Long-Term Memory) (ชนาธิป พรกุล ,2554: 26-27) ดังนั้นจึงควรปรับคลื่นสมองให้อยู่ในช่วงแอลฟาเวฟอยู่เสมอ เพราะจะช่วยสร้างความผ่อนคลาย ร่างกายจะได้ไม่ทำงานบนฐานของความกลัวหรือความวิตกกังวล แต่จะมองชีวิตและโลกของงานด้วยความสนุกสนาน มีความสุข และอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เข้ามาในชีวิตอยู่เสมอ เหมาะกับช่วงวัยของนักศึกษาที่ต้องใช้สมองในการเรียนรู้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ให้ผู้สอนได้สามารถนำเอากิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) ไปใช้ในกระบวนการสอนได้

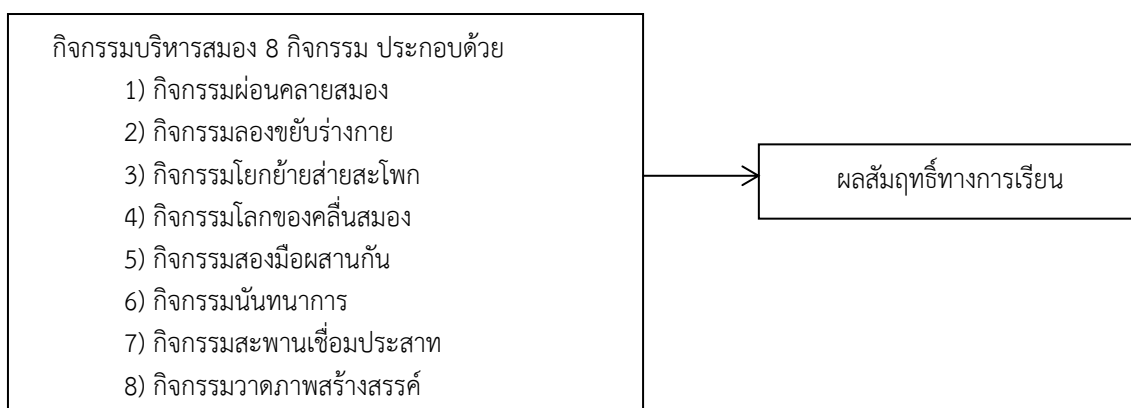
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) ของกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง (Brain Activation) ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 133 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครู ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน ซึ่งในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยเป็นผู้สอน 2 ห้องจึงแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง คือกลุ่มสาขาคณิตศาสตร์ คบ./59 กลุ่ม 1 จำนวน 18 คน และกลุ่มควบคุม คือกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คบ./60 กลุ่ม 1 จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ประกอบด้วยกิจกรรมบริหารสมองทั้งหมด 8 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมผ่อนคลายสมอง 2) กิจกรรมลงขยับร่างกาย 3) กิจกรรมโยกย้ายสายสะโพก 4) กิจกรรมโลกของคลื่นสมอง 5) กิจกรรมสองมือประสานกัน 6) กิจกรรมนันทนาการ 7) กิจกรรมสะพานเชื่อมประสาท และ 8) กิจกรรมวาดภาพสร้างสรรค์ กิจกรรมละ 30 นาที และจัดกิจกรรมก่อนเข้าสู่บทเรียนเป็นจำนวนทั้งสิ้น 8 ครั้ง ครั้งละ 1 กิจกรรม โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางเทคนิคการบริหารสมอง ของ อ.สุพัทธรา ชัมเจริญ (2553) และ พอล อี เดนนิสัน & เกล อี เดนนิสัน (2549) มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมบริหารสมองในครั้งนี้ และ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครู

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้นำกิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ที่ประยุกต์ขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสมอง ด้านการจัดกิจกรรม และด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งกิจกรรมบริหารสมองทั้ง 8 กิจกรรม มีผลแตกต่างกันไปตามแต่ละกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมผ่อนคลายสมอง เป็นกิจกรรมเพื่อกระตุ้นสมองให้ผ่อนคลายด้วยการกรอกสายตา และขยับใบหน้า พร้อมนวดปุ่มสมอง ให้ผ่อนคลายก่อนเข้าสู่บทเรียน

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมลงขยับร่างกาย เป็นการเคลื่อนไหวสลับข้าง (Cross Over Movement) มีจำนวน 8 ท่า

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมโยกย้ายสายสะโพก เป็นการยืดส่วนต่างๆ ของร่างกาย (Lengthening Movement) มีจำนวน 5 ท่า

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมโลกของคลื่นสมอง การเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น (Energizing Movement) ซึ่งเป็นการกระตุ้นการทำงานของกระแสประสาท ทำให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกทางอารมณ์ และเกิดแรงจูงใจ ในการช่วยให้เรียนรู้ได้ดีขึ้นมีจำนวน 4 ท่า

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมสองมือประสานกัน เป็นการบริหารสมองด้วยสองมือ ซึ่งเป็นการบริหารสมองอย่างง่าย ใช้ท่าบริหารสมองของ สุพัทธรา ชัมเจริญ ได้แก่ การบริหารปุ่มสมอง ปุ่มขมับ ปุ่มใบหู การเคลื่อนไหวสลับข้าง (Cross Crawl)

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมนันทนาการ เป็นการผสมผสานท่าในการบริหารสมองทั้งหมดที่ได้เรียนมาทั้ง 5 ครั้ง มาประยุกต์ให้เข้ากับเพลง และให้นักศึกษาออกแบบท่าเต้น

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสะพานเชื่อมประสาท เพื่อเชื่อมประสาทหูตาให้สัมพันธ์กัน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ ได้แก่ ท่าจีบ - L ท่าโป้ง-ก้อย ท่าตะแหมก-ตะหู และท่าตะหู

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมวาดภาพสร้างสรรค์ เป็นการบริหารสมองโดยใช้มือที่ไม่ถนัดวาดภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นสมองทั้งสองข้างให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งกิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ที่ประยุกต์ขึ้น ทั้ง 8 กิจกรรม พบว่า มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้น จำนวน 60 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่สอนในรายวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ รวมถึงตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านภาษา พบว่า มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ทั้งหมด 60 ข้อ จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนก เพื่อคำนวณหาความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยให้นักศึกษาที่เคยเรียนวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครูมาแล้วในภาคเรียนก่อนหน้า พบว่า มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.20-0.84 และมีค่าอำนาจจำแนก (R) อยู่ระหว่าง 0.20-0.62 จากนั้นนำไปหาค่าความเที่ยงของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร KR-21 พบว่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง

2. ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นอาจารย์ผู้สอนในวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครู ช่วงตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2560 ถึง 31 ตุลาคม 2560 โดยทำการทดลองดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ประกอบด้วยกิจกรรมบริหารสมองทั้งหมด 8 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมผ่อนคลายสมอง 2) กิจกรรมลงขยับร่างกาย 3) กิจกรรมโยกย้ายสายสะโพก 4) กิจกรรมโลกของคลื่นสมอง 5) กิจกรรมสองมือประสานกัน 6) กิจกรรมนันทนาการ 7) กิจกรรมสะพานเชื่อมประสาท และ 8) กิจกรรมวาดภาพสร้างสรรค์ ก่อนเข้าสู่บทเรียน เป็นเวลากิจกรรม 30 นาที จำนวน 8 ครั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมผ่อนคลายสมอง วันที่ 12 กันยายน 2560

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมลงขยับร่างกาย วันที่ 19 กันยายน 2560

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมโยกย้ายสายสะโพก วันที่ 26 กันยายน 2560

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมโลกของคลื่นสมอง วันที่ 3 ตุลาคม 2560

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมสองมือประสานกัน วันที่ 10 ตุลาคม 2560

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมนันทนาการ วันที่ 17 ตุลาคม 2560

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสะพานเชื่อมประสาท วันที่ 24 ตุลาคม 2560

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมวาดภาพสร้างสรรค์ วันที่ 31 ตุลาคม 2560

2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการสอนเนื้อหาตามปกติ ไม่ได้รับกิจกรรมบริหารสมองก่อนการสอนเนื้อหา

3. ผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาวัดกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มอีกครั้ง และเก็บคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ t-test

2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation)

ตารางที่ 1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	Sec	สาขา	n	Pre-test	Post-test	Std. Deviation	t	df
				Mean	Mean			
ทดลอง	02	คณิตศาสตร์ /59 ก.01	18	25.50	52.44	5.30	21.5822	17

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเฉลี่ยคะแนน ก่อนการทดลองเท่ากับ 25.50 คะแนน และคะแนนหลังการทดลอง เท่ากับ 52.44 คะแนน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดกิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	Sec	สาขา	n	Post-test	Std. Deviation	t	df
				Mean			
ทดลอง	02	คณิตศาสตร์ /59 ก.01	18	52.44	25.91	1.8200	17
ควบคุม	01	วิทยาศาสตร์ทั่วไป/60 ก.01	27	44.04			

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 52.44 คะแนน และคะแนนค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม เท่ากับ 44.04 คะแนน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาวิชาชีวเคมี ผู้วิจัยอภิปรายผลตามข้อค้นพบดังนี้

1.อภิปรายผลของการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ของกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ดังนี้

ประการแรก กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) เป็นกิจกรรมที่ทำให้สมองทั้ง 2 ซีกทำงานเชื่อมโยงประสาน สัมพันธ์กัน และในการทำกิจกรรมก่อนการเข้าสู่บทเรียนทุกครั้ง จะทำให้สมองของผู้เรียนได้รับการกระตุ้น ดังที่ ชนาธิป พรกุล (2554:27) กล่าวว่า การบริหารสมองจะทำให้คลื่นสมองอยู่ในระดับคลื่นแอลฟา ซึ่งเป็นคลื่นที่ทำให้ร่างกายและจิตใจ สงบ ทำให้เรียนรู้ได้ง่ายหรือเร็วขึ้นและจดจำได้ดี บุคคลสามารถรับข้อมูลได้มากที่สุด จะทำให้ผู้เรียนอยู่ในสภาวะการเรียนรู้ที่ ดีที่สุด (Super Learning) สามารถเรียนรู้และจดจำบทเรียนได้ดี

ประการที่สอง กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนผ่อนคลาย และมีความสุขใน การเรียน เพราะทั้ง 8 กิจกรรมที่จัดให้กับนักศึกษาทำให้นักศึกษาได้สนุกสนาน ไม่มีความเครียดและกังวลในขณะที่เรียน ดังที่ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ (2544 : 50 – 61) ได้กล่าวถึงสารเคมีในสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ไว้ว่า กลุ่มสารกระตุ้นสมอง ได้แก่ เซโรโทนิน (Serotonin) เอ็นโดर्फิน (Endorphine) อะซิติโคลีน (Acetylcholine) และโดปามีน (Dopamine) สารเคมีเหล่านี้ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรม การแสดงออกและอารมณ์ ทำให้สมองตื่นตัวและมีความสุข ทำให้การอ่านข้อมูล ข่าวสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น ทำให้ร่างกายรู้สึกดีและมีความสุข ทำให้เกิดภูมิคุ้มกัน ตลอดจนทำให้สุขภาพ แข็งแรง สารเคมีกลุ่มนี้จะหลั่งออกมาเมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์ที่ดีทำให้เกิดความสุข

ประการสุดท้าย กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ทักษะการอ่าน การเขียน การพูด รวมถึงความจำของผู้เรียนดีขึ้น ดังที่ สุขพัชรา ชุ่มเจริญ (2553:28-31) กล่าวว่า การบริหารสมอง ทำให้สมองแข็งแรงและการ ทำงานอย่างสมดุลของสมอง 2 ซีกทั้งซีกซ้ายและซีกขวา จะทำให้การทำงานของร่างกายประสานสัมพันธ์กันและสร้างสมดุล มี พัฒนาการจำ ทำให้ความจำมีประสิทธิภาพดีขึ้น ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด และช่วยให้เกิดความรู้สึกสงบของร่างกายและ

จิตใจพร้อมทั้งเกิดความมั่นใจในตนเอง ทำให้เกิดความคิดที่ชัดเจนและมีความจำแนกชัด และทำให้ทักษะทางด้านการติดต่อสื่อสารและภาษามีการพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. อภิปรายผลการศึกษเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังการจัดกิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่นักศึกษากลุ่มทดลองได้รับการเสริมกิจกรรมบริหารสมองก่อนเรียน เป็นเวลา 30 นาที ก่อนเข้าสู่บทเรียน ซึ่งมีผลทำให้สมองได้รับการกระตุ้นอยู่เสมอ และมากกว่ากลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้มีกิจกรรมเสริมเลย จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอบทิศ ไวยสุศรี (2557) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เทคนิคบริหารสมองเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาที่ได้รับการฝึกด้วยเทคนิคบริหารสมองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการคิดเชิงวิจารณ์และสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักศึกษาที่ได้รับการฝึกด้วยเทคนิคบริหารสมองจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการคิดเชิงวิจารณ์และสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ชนิสร่า ใจชัยภูมิ (2552) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดคล่องแคล่วของเด็กปฐมวัยด้วยการบริหารสมอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความคิดคล่องแคล่วโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองทำบริหารสมองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) มีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Activation) สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. กิจกรรมบริหารสมอง ทั้ง 8 กิจกรรมนี้ ใช้เวลา 8 ครั้ง ใน 8 คาบเรียน ซึ่งอยู่ในช่วงของการเปิดเทอมถึงสอบกลางภาคเท่านั้น ทำให้ช่วงเวลาที่เหลือไม่ได้ใช้กิจกรรมบริหารสมองกับนักศึกษา ดังนั้นจึงควรคิดและศึกษากิจกรรมเพิ่มเติมให้ครบทั้ง 16 คาบเรียน เพื่อจะได้พัฒนาการของนักศึกษาจนครบทั้งภาคเรียน
2. กิจกรรมบริหารสมองเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นสมองของผู้เรียน ดังนั้นหากนำมาช่วยกระตุ้นสมองของผู้เรียนในช่วงที่ผู้เรียนกำลังเหนื่อยล้า เบื่อหน่ายในการเรียนได้ จะส่งผลให้ผู้เรียนกระตุ้นและสนใจเรียนได้มากขึ้น
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารสมองให้ครอบคลุม 4 H (Head Hand Heart Heath) เพื่อนำมาเป็นกิจกรรมเสริมให้กับผู้เรียนขณะเรียน เพราะจะได้ช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพดีทั้งทางกายและใจ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจากที่ปรึกษาโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อติรัตน์ งามสุขเกษมศรี ที่ได้ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย และได้รับทุนสนับสนุนจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ประจำปี 2560 นอกจากนี้ต้องขอขอบใจนักศึกษารายวิชา EDUC 251 จิตวิทยาสำหรับครู ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด ทักษะและการนำไปใช้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท วิพรินทร์ (1991) จำกัด.
- ชนิสร่า ใจชัยภูมิ. (2552). ความคิดคล่องแคล่วของเด็กปฐมวัยด้วยการบริหารสมอง. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พอล อี เดนนิสัน & เกล อี เดนนิสัน (2549). บริหารสมอง ฉบับครูและผู้ปกครอง -Brain Gym. กรุงเทพฯ : ชวัญข้าว.
- รอบทิศ ไวยสุศรี. (2557). รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การใช้เทคนิคบริหารสมองเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ. (2544). การเรียนรู้อย่างมีความสุข : สารเคมีในสมองกับความสุขและการเรียนรู้ .กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์.
- สุขพัชรา ชุ่มเจริญ. (2553). การบริหารสมอง. วารสารหมอชาวบ้าน ปีที่ 32 ฉบับที่ 377.

การศึกษาตำรับอาหารพื้นบ้านชาวไทยทรงดำ
กรณีศึกษา : หมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
LOCAL FOOD RECIPES OF THAI SONG DAM
THE CASE STUDY: LAEM MAKHA VILLAGE, PAN SAO SUBDISTRICT, BANG RAKAM DISTRICT,
PHITSANULOK PROVINCE.

วิรัชยา อินทะกันท์* จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง และ อภิรดี ศรีประภา
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิจั พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : wirachya067@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำ หมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นชาวไทยทรงดำ พูดภาษาไทยทรงดำและมีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำมีทั้งหมด 20 ตำรับ แบ่งออกเป็น อาหารประเภทแกง จำนวน 6 ตำรับ อาหารประเภทน้ำพริก จำนวน 3 ตำรับ ขนมหวานจำนวน 5 ตำรับ และประเภทอื่นๆ จำนวน 6 ตำรับ เนื้อสัตว์ที่นิยมนำมาประกอบอาหาร ได้แก่ เนื้อหมู เนื้อไก่และเนื้อปลานิยมใช้ผักในท้องถิ่นและสมุนไพรพื้นบ้านเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารทุกตำรับ เช่น กระเทียม ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด มะแข่น เป็นต้น ขนมหวานส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบหลักจากข้าวเหนียวและแป้งข้าวเหนียว เช่น ขนมเทียน ข้าวจี๊ และขนมต้ม เป็นต้น อาหารที่ชาวไทยทรงดำนิยมใช้ในประเพณีและเทศกาลต่างๆเป็นประจำได้แก่ แกงหน่อส้ม ผักจิ้มและผัดเผ็ดไส้หมู ส่วนขนมหวาน ได้แก่ ขนมก้อนและขนมเทียน

คำสำคัญ: ตำรับอาหาร อาหารพื้นบ้าน ไทยทรงดำ

Abstract

The objective of this study was to study the collection local foods of Thai Song Dam people, Laem Makha Village, Pan Sao Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province. The samples used in the study were 10 Thai Song Dam people, verbal language identify, 60 years and older were interviewed. The study indicated that there are 20 recipes for Thai Song Dam recipes, which can be classified as curry 6 recipes, dips (Nam Prik) 3 recipes, desserts 5 recipes and others 6 recipes. The recipes of popular meats include pork, chicken, meat and fish and use local herbs as the raw materials for cooking all kinds of recipes, such as garlic, galangal, lemongrass, kaffir lime leaves, etc. The most of the dessert is used mainly raw materials from glutinous rice and glutinous rice flour such as Stuffed Dough Pyramid Dessert (Ka-Nhom-Tian), grilled sticky rice with egg (Khao Jee).

Keywords : recipes local food thai song dam

บทนำ

ชาวไทยทรงดำ เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์อาศัยอยู่บริเวณมณฑลทวาย ยูนาน ตั้งเกีย ลุ่มแม่น้ำดำและแม่น้ำแดง จนถึง แคว้นสิบสองจุไทยในประเทศเวียดนามตอนเหนือ ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยในสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ.2322 และถูกกวาดต้อน เพิ่มอีกในรัชสมัยรัชกาลที่ 1 พ.ศ.2335 และในสมัยรัชกาลที่ 4 พ.ศ.2377 จากการถูกกวาดต้อนเป็นเชลยศึกสงคราม ชาวไทย ทรงดำบางกลุ่มได้มีการอพยพหาถิ่นทำกินที่ใหม่โดยได้พยายามเคลื่อนย้ายถิ่นฐานไปทางทิศเหนือของประเทศไทย จึงทำให้มี การกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตรและจังหวัดพิษณุโลก (สร้อยน้ำค้าง มงคล, 2552) ใน ยุคกระแสโลกาภิวัตน์และระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี ชุมชนชนบทชาวไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำรงเอกลักษณ์ของ ตนเองทั้งทางด้านอาหาร ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งการดำรงชีวิต ประจำวันที่ผูกพันกับประเพณีและความเชื่อ (กานต์ พรหมพงศ์, 2556) เช่น พิธีปาดตงข้าวใหม่ เป็นพิธีการลงแขกเกี่ยวข้าว ตามประเพณีของประเทศไทย และพิธีจะต้องทำให้เสร็จภายในวันเดียวโดยเจ้าของบ้านเป็นผู้ทำพิธี พิธีปาดตงข้าวใหม่จะทำ 1 ครั้งต่อปี โดยจะปาดข้าวใหม่ในช่วงเดือนอ้าย สิ่งที่ต้องเตรียม ได้แก่ ข้าวเม่า (ข้าวในนานำมาคั่วแล้วตำ) นึ่งข้าวเหนียว ข้าว ฮางปางข้าวใหม่ (ข้าวเปลือกที่เป็นข้าวเหนียวมานึ่งแล้วนำมาตากแดดแห้งแล้วก็นำไปตำฟาดเอาเกลือบอกเอาแต่เมล็ดข้าว เหนียวมานึ่งอีกครั้งหนึ่ง) ข้าวตะหลาย (เป็นเมล็ดข้าวเหนียวที่เกี่ยวมาตากแล้วนำมาสีมาตำเป็นข้าวเหนียว) เครื่องเซ่นที่ เตรียมสำหรับวันปาดตงจะมี เหล้า 1 ขวด ชันหมาก ชันน้ำ ข้าวเหนียวใส่กลอง ข้าวเม่า ข้าวฮางใส่ถ้วย แล้วจัดสำรับทั้งคาว และหวานไปไว้ที่กะล่อหองวางไว้บนเสื่อที่ปูเตรียมไว้ จากนั้นเจ้าของบ้านและเพื่อนบ้านก็เรียกผีปู่ย่ามากิน โดยระยะเวลา ประมาณครึ่งชั่วโมงหลังจากนั้นจึงเรียกญาติพี่น้องมากินปาดตงข้าวใหม่พอถึงวัดปาดตง จึงนำข้าวเหนียวข้าวฮาง ส่วน ข้าวเม่าคลุกเคล้ากับมะพร้าวขูดพรมน้ำเกลือ ขนมข้าวต้มมัด ขนมมนสาว (ขนมเทียน) อ้อย กล้วย เผือก มัน และผลไม้และจะ หาได้และไก่ 1 ตัว สำหรับทำแกงใส่หน่อไม้ ซึ่งเป็นอาหารหลักของแกงอื่นๆ เช่น ผักจู้บ แก้ว ปลาไร่ เป็นต้น ส่วนการเลี้ยงผี นานที่เป็นเทวดาประจำไร่นานั้น ชาวไทยทรงดำจะเลี้ยงผีก่อนทำนาในเดือนสี่ เนื่องจากผีนามีการให้คุณให้โทษได้หากไม่เซ่น ไหว้ การเลี้ยงผีนาจะเลี้ยงอาหารประเภท หมู ไก่ ซึ่งถ้าเลี้ยงผีนาแล้วก็จะไม่เลี้ยงผีนาอีกส่วนการปาดตงนาจะทำปาดตงในตอน ข้าวสุกเหลืองทำบุญลานนวดข้าว ก่อนการนวดข้าว และเลี้ยงผีก่อนนำยั้งข้าว (สมคิด ศรีสิงห์, 2521) จากการศึกษาการ กระจายตัวของชาวไทยทรงดำของ(พระมหาอนันต์ เหลือบแล, 2552) พบว่า จังหวัดพิษณุโลก เป็นอีกถิ่นหนึ่งที่ชาวไทยทรง ดำได้ทำการโยกย้ายถิ่นฐานจากแหล่งต่างๆแล้วมาลงหลักปักฐาน ถือครองที่ดินเป็นถิ่นอาศัยจนถึงปัจจุบัน ชาวไทยทรงดำ อาศัยอยู่ในตำบลบางระกำ ได้แก่ หมู่บ้านวัดคลองไร่ หมู่บ้านคุดยาง หมู่บ้านโป่งหม้อข้าว หมู่บ้านบึงคุด หมู่บ้านกรงกรัก หมู่บ้านยางแขวนอู และหมู่บ้านหนองเขาควย ตำบลบึงกอก ได้แก่ หมู่บ้านหนองบัว ตำบลพันเสา ได้แก่ หมู่บ้านแหลมมะค่า หมู่บ้านหนองตาเขียว หมู่บ้านหล่ายขานาง หมู่บ้านดงยาง และหมู่บ้านบ่อทอง ตำบลอิทก ได้แก่ หมู่บ้านวัดกลาง ตำบล ชุมแสงสงคราม ได้แก่ หมู่บ้านคุดขวาง หมู่บ้านคุดม่วง หมู่บ้านหนองขานาง หมู่บ้านห้วยกระได และหมู่บ้านหนองแพงพวย ตำบลหนองกุลา ได้แก่ หมู่บ้านใหม่คลองเจริญ ตำบลพัฒนานิคม ได้แก่ หมู่บ้านคลองน้ำเย็น จากการย้ายถิ่นฐานชาวไทยทรง ดำได้นำเอาวัฒนธรรมด้านอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนมาด้วยและสืบทอดสู่รุ่นลูกหลานจนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาดำรงอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำ ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบาง ระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นการรวบรวมและรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมอาหารของชาวไทยทรงดำให้คงอยู่ต่อไปโดย เล็งเห็นคุณค่าทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่จากผู้สูงอายุโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งจะได้อะไรเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกันจากการประกอบ อาหารและการบริโภคอาหารของกลุ่มชนที่แตกต่างกันและที่สำคัญอาหารเหล่านั้นจะได้รับการปรับปรุงแต่งรสให้ถูกกับ ความชอบของผู้บริโภคและมีการถ่ายทอดสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นและกลายเป็นอาหารประจำถิ่นนั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารวบรวมตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำ หมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.ตำรับอาหาร หมายถึง อาหารพื้นบ้าน ที่มีวิธีปรุงและส่วนผสมอาหารแตกต่างกัน ได้แก่ ประเภทแกง แจ่ว (น้ำพริก) ยำ ปิ้ง ลาบ ลู และขนมหวาน
2. อาหารพื้นบ้าน หมายถึง อาหารที่นิยมรับประทานกันเฉพาะถิ่นซึ่งเป็นอาหารที่ทำขึ้นด้วยวิธีง่ายๆ โดยอาศัยวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมีการสืบทอดวิธีการปรุงและการรับประทานต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน
- 3.ชาวไทยทรงดำ หมายถึง ไทยทรงดำ ลาวโซ่ง หรือ ไทยโซ่ง หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่พูดภาษาไทย คนไทยเรียกชนกลุ่มนี้ว่า ลาว หรือลาวโซ่ง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชาวไทยทรงดำ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตำรับอาหารพื้นบ้าน ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแหลมมะค่า ต.พันเสา อ.บางระกำ จ. พิษณุโลก ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาการเลือกจากประสบการณ์การทำอาหาร และการได้รับการยอมรับของคนในชุมชน พูดภาษาไทยทรงดำได้และมีอายุ 60 ปีขึ้นไป ใช้การสุ่มแบบ Snowball Sampling เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และทักษะอย่างแท้จริง จำนวน 10 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

หมู่บ้านแหลมมะค่า ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1.การศึกษาตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำในหมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีวิธีในการดำเนินการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ค้นคว้า ตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลชาวไทยทรงดำในตำบลพันเสาวัดหมู่บ้านใดมีชาวไทยทรงดำมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่สำรวจสอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับอาหารพื้นบ้านและอาหารในเทศกาลต่างๆทั้งอาหารคาวและอาหารหวานของชาวไทยทรงดำ

ขั้นตอนที่ 4 ลงพื้นที่โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อที่จะได้รู้เกี่ยวกับรายการอาหารและวัตถุดิบและวิธีขั้นตอนในการทำ

ขั้นตอนที่ 5 ลงพื้นที่ประกอบอาหารกับชาวบ้านโดยการให้ชาวบ้านสอนวิธีการทำเพื่อที่จะได้เรียนรู้วิธีการทำและรสชาติที่แท้จริงของอาหารต้นตำรับชาวไทยทรงดำ

2.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์

3. การสร้างเครื่องมือ

ดำเนินการสร้างและตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ดำเนินการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-31 ตุลาคม 2560

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์หลังจากนั้นเขียนรายงานและนำเสนอข้อมูลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำ จากหมู่บ้านแหลมมะค่า อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกโดยจะนำเสนอตำรับอาหาร รวมทั้งหมด 20 ตำรับ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งตามวิธีการปรุงอาหารแต่ละประเภท ดังนี้

1. อาหารประเภทแกง จำนวน 6 ตำรับ ดังตารางที่ 1
2. อาหารประเภทแจ่ว “น้ำพริก” จำนวน 3 ตำรับ ดังตารางที่ 2
3. อาหารประเภทยำ จำนวน 2 ตำรับ ดังตารางที่ 3
4. อาหารประเภทปิ้ง จำนวน 2 ตำรับ ดังตารางที่ 4
5. อาหารประเภทลาบหลู่ จำนวน 1 ตำรับ ดังตารางที่ 5
6. ขนมหวาน จำนวน 5 ตำรับ ดังตารางที่ 6
7. อาหารประเภทผัดเผ็ด จำนวน 1 ตำรับ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 1 อาหารประเภทแกง

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ			วิธีปรุง
1. แกงบอน 	1. ต้นบอน 2. เนื้อหมู 3. ใบมะกรูด 4. น้ำกะทิ 5. น้ำมะขาม 6. น้ำปลาร้า 7. น้ำตาลปีบ 8. น้ำปลา	6 200 5 ½ ¼ ½ 3 ¼	ต้น กรัม ใบ ถ้วยตวง ถ้วยตวง ถ้วยตวง ช้อนโต๊ะ ถ้วยตวง	1. นำต้นบอนมาปอกเปลือกและหั่นเป็นท่อน แล้วนำเนื้อหมูมาหั่นเป็นชิ้นพอดีคำ 2. นำพริกแกงไปผัดพอผัดพริกแกงหอมแล้วใส่น้ำกะทิลงไปเคี่ยวจนกะทิแตกมันแล้วใส่น้ำเนื้อหมู 3. เนื้อหมูสุกแล้วเติมน้ำเปล่าแล้วใส่ต้นบอนรอจนบอนเปื่อย 4. ปรุงรสโดยใส่น้ำปลาร้า น้ำมะขาม น้ำตาลปีบ น้ำปลาใบมะกรูด แล้วยกลงได้เลย.
2. แกงโฮเฮ 	1. ปลาชิว 2. น้ำปลาร้า 3. ใบกะเพรา 4. น้ำเปล่า 5. พริกแกงเผ็ด	500 ½ 9-10 3-4 50	กรัม ถ้วยตวง ใบ ถ้วยตวง กรัม	1. นำปลาชิวมาตัดหัวแล้วล้างให้สะอาด 2. นำพริกแกง น้ำปลาร้า น้ำเปล่า ใส่ในหม้อต้มพอน้ำเดือดใส่ปลาชิว แล้วใบกะเพรา พอปลาสุกแล้วยกลง
3. แกงหน่อไม้ส้มใส่ไก่ 	1. หน่อไม้ดอง 2. เนื้อไก่ 3. น้ำกะทิ 4. น้ำปลาร้า 5. น้ำปลา 6. น้ำเปล่า 7. พริกแกง	500 350 2 ½ ¼ 4-5 50	กรัม กรัม ถ้วยตวง ถ้วยตวง ถ้วยตวง ถ้วยตวง กรัม	1. นำหน่อไม้ดองมาต้มให้จืด แล้วหั่นไก่ชิ้นพอดีคำ 2. ผัดพริกแกงพอพริกแกงหอมแล้วใส่กะทิ แล้วใส่ไก่ลงไปผัดพอไก่สุกแล้วเติมน้ำเปล่า 3. ใส่หน่อไม้ดองลงไปตั้งให้เดือดแล้วปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า น้ำปลา พอสุกแล้วยกลง

ตารางที่ 1 อาหารประเภทแกง (ต่อ)

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
4. แกงหอยขม 	1. หอยขม 1 กิโลกรัม 2. ข้าวคั่ว 300 กรัม 3. น้ำปลาร้า 1 ถ้วยตวง 4. กะทิ ½ ถ้วยตวง 5. ใบชะพลู 5-6 ใบ 6. น้ำเปล่า 4-5 ถ้วยตวง 7. น้ำปลา ¼ ถ้วยตวง 8. พริกแกง 50 กรัม	1. นำหอยขมไปล้างน้ำให้สะอาดแล้วพักทิ้งไว้ แล้วหั่นใบชะพลูให้เล็กลง 2. ผัดพริกแกงแล้วนำน้ำกะทิมาใส่แล้วใส่น้ำเปล่าพอน้ำเดือดแล้วใส่หอยลงไป 3. ปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า น้ำปลา แล้วใส่ข้าวคั่ว ใส่ใบชะพลู พอสุกแล้วยกลง
5. แกงฟักทองใส่ไก่ 	1. ฟักทอง 500 กรัม 2. เนื้อไก่ 400 กรัม 3. น้ำกะทิ 1 ถ้วยตวง 4. น้ำปลา ¼ ถ้วยตวง 5. ใบแมงลัก 8-9 ยอด 6. น้ำเปล่า 4-5 ถ้วยตวง 7. น้ำปลาร้า ½ ถ้วยตวง 8. พริกแกง 50 กรัม	1. ปอกฟักทองแล้วหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วหั่นไก่ให้ชิ้นพอดีคำ 2. ผัดพริกแกงให้หอมแล้วใส่กะทิแล้วนำไปผัดพอไก่สุกเติมน้ำเปล่าพอน้ำเดือดใส่ฟักทองลง 3. ปรุงรสด้วย น้ำปลาร้า น้ำปลา ใส่ใบแมงลักแล้วยกลง
6. แกงผำ 	1. ไข่ผำ 500 กรัม 2. เนื้อหมูสับ 200 กรัม 3. ใบมะกรูด 5 ใบ 4. น้ำกะทิ ½ ถ้วยตวง 5. น้ำปลาร้า ½ ถ้วยตวง 6. น้ำปลา ¼ ถ้วยตวง 7. น้ำเปล่า 2-3 ถ้วยตวง 8. พริกแกง 50 กรัม	นำไข่ผำไปล้างแล้ววางพักไว้แล้วนำมาต้มน้ำพอไข่ผำสุกนำไก่ใส่แล้วตามด้วยพริกแกง กะทิ น้ำปลาร้า น้ำปลา ใบมะกรูดพอสุกแล้วยกลง

ตารางที่ 2 อาหารประเภทแจ่ว (น้ำพริก)

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
1. แจ่วเอือดด้าน 	1. พริกแห้ง 8-9 เม็ด 2. หัวหอม 4 หัว 3. กระเทียม 7-8 กลีบ 4. มะแข่น 5 เม็ด 5. มะขามเปียก ¼ ถ้วยตวง 6. น้ำปลาร้า ¼ ถ้วยตวง	1. นำพริก หัวหอม กระเทียม ไปคั่วพอสุก แล้วนำมาโขลกรวมกันใส่มะแข่น 2. พอละเอียดแล้วปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า น้ำมะขาม พอเสร็จแล้วตักใส่ถ้วย

ตารางที่ 2 อาหารประเภทแจ่ว (น้ำพริก) (ต่อ)

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
2. ซุปมะเขือ 	1. มะเขือเปราะ 8 ลูก 2. หัวหอมแดง 3 หัว 3. กระเทียม 1 หัว 4. พริกสด 5 เม็ด 5. น้ำปลาร้า ½ ถ้วยตวง	1. นำมะเขือไปต้มจนนิ่ม 2. นำพริกสด หัวหอมแดง กระเทียม ไปเผา แล้วนำมาโขลก 3. นำมะเขือมาโขลกรวมกับพริกนำไปผัดแล้วปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า
3. แจ่วปลาแหร 	1. พริกสด 10 เม็ด 2. หัวหอม 5 หัว 3. กระเทียม 5-6 กลีบ 4. เนื้อปลา 3 ช้อนโต๊ะ 5. น้ำปลาร้า ¼ ถ้วยตวง	1. นำพริกสด หัวหอม กระเทียมไปเผาไฟให้สุก แล้วนำมาโขลก 2. ปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า แล้วใส่เนื้อปลาพอเสร็จแล้วตักใส่ถ้วย

ตารางที่ 3 อาหารประเภทยำ

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
1. ยำหมูใส่ใบมะกอก 	1. หมูสามชั้น 350 กรัม 2. ยอดมะกอก 10 ยอด 3. พริกแกง 80 กรัม 4. น้ำปลาร้า ½ ถ้วยตวง	1. นำหมูไปผัดจนสุก 2. นำพริกแกงมาผัดใส่หมูจนหอม 3. นำใบมะกอกมาต้มแล้วพักไว้ 4. นำใบมะกอกที่พักไว้มาซอยแล้วนำมาคลุกกับหมูที่ผัดพริกแกงไว้ แล้วปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า
2. ผักจู้บ 	1. ผักแว่น 15 ยอด 2. ถั่วฝักยาว 5 ฝัก 3. ถั่วพู 4 ฝัก 4. ตำลึง 10 ยอด 5. ผักบุ้ง 4 ยอด 6. พริกแกง 30 กรัม 7. น้ำปลาร้า 1/3 ถ้วยตวง	1. นำผักทุกอย่างไปต้มรวมกันด้วยน้ำที่ร้อนจัด 2. นำผักมาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ 3. นำน้ำปลาร้าไปต้มให้สุก 4. นำผักที่หั่นมาผสมกับพริกแกงแล้วปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า

ตารางที่ 4 อาหารประเภทปิ้ง

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
1. ปลาปิ้งดิบ 	1. ปลาช่อน 1 ตัว 2. พริกแกง 150 กรัม 3. เนื้อปลาล้าง 100 กรัม	1. ปลาช่อนขอดเกล็ด เอาไส้ออก แล้วผ่ากลางตัวปลาให้แบนออก 2. นำพริกแกงกับเนื้อปลาไปผัดรวมกันให้หอม 3. ตักพริกแกงใส่ที่กลางตัวปลา แล้วพับหางขึ้นมาทางหัว แล้วใช้ดอกรัดตัวปลาให้ติดกัน 4. นำไปปิ้งด้วยไฟอ่อนๆ สุกเหลืองสวย

ตารางที่ 4 อาหารประเภทปิ้ง

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
2. กบโด้ 	1. กบ 1 ตัว 2. พริกแกง 150 กรัม 3. เนื้อปลาสด 100 กรัม	1. นำกบไปล้างใส่ออกจากทางปากแล้วล้างน้ำให้สะอาด โดยการเอาน้ำกรอกเข้าไปทางปาก 2. นำพริกแกงกับเนื้อปลาไปผัดรวมกันให้หอม 3. นำพริกแกงที่ผัดมายัดไปในปากกบ แล้วเย็บปิดปากกบ 4. นำไปปิ้งด้วยไฟอ่อนๆ จนสุก

ตารางที่ 5 อาหารประเภทลาบ

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
1. ลาบ 	1. เครื่องในหมู 300 กรัม 2. หมูสับ 200 กรัม 3. เลือดหมู 300 กรัม 4. พริกสด 200 กรัม 5. ใบมะกรูด 5 ใบ 6. ต้นหอม 5 ต้น 7. ผักชี 5 ต้น 8. ข้าวคั่ว 150 กรัม 9. น้ำปลา 2 ช้อนโต๊ะ	1. นำเครื่องในหมูไปต้มจนสุก แล้วนำมาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ 2. นำน้ำมะนาวมาใส่หมูสับแล้วคลุกให้เข้ากัน แล้วพักไว้ 3. ซอยต้นหอมผักชี แล้วก็เอาก้านใบมะกรูดออกแล้วซอยเป็นฝอย 4. ผัดพริกสดให้เหลืองหอม แล้วนำเครื่องในหมูที่หั่นเตรียมไว้มาผัดรวมกับหมูสับ ผัดจนเข้ากับพริกสดแล้วใส่เลือดลงไปผัดให้สุก 5. ใส่ข้าวคั่ว ใส่ใบมะกรูด ปรุงรสแล้วปิดไฟใส่ต้นหอมผักชี

ตารางที่ 6 ขนมหวาน

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
1. ข้าวเหนียวแดง 	1. ข้าวเหนียวแช่เย็น (เก่า) 500 กรัม 2. หัวกะทิ 300 กรัม 3. น้ำตาลปี๊บ 350 กรัม 4. งาขาวคั่ว 30 กรัม 5. น้ำเปล่า 10 ถ้วย	1. นำข้าวเหนียวแช่น้ำประมาณ 3 ชั่วโมง ใส่ตะแกรงพักให้สะเด็ดน้ำ 2. นำข้าวเหนียวไปนึ่งจนสุก 3. ใส่หัวกะทิและน้ำตาลปี๊บลงไปนึ่งในกระทะทอง 4. เคี่ยวจนเหนียว เคี่ยวเป็นฟอง 5. ใส่ข้าวเหนียว กวนจนข้าวเหนียวแห้ง ยกลงพักให้เย็น ใส่พิมพ์อัดแล้วโรยด้วยงาขาวคั่ว

ตารางที่ 6 ขนมหวาน (ต่อ)

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
3. ข้าวจี 	1. ข้าวเหนียว 200 กรัม 2. ไข่ไก่ 1 ฟอง 3. กะทิ 1 ช้อนโต๊ะ 4. เกลือเล็กน้อย	1. นำกะทิใส่ข้าวเหนียวคลุกให้เข้ากัน แล้วนำข้าวเหนียวมาปั้นเป็นก้อนเสียบไม้ 2. นำมาทาไข่แล้ว โรยเกลือนิดหน่อย แล้วนำไปปิ้งไฟอ่อนๆ จนข้าวเหนียวเกาะตัวแข็งขึ้น
4. ขนมก้อน (ขนมต้ม) 	1. มะพร้าวทึนทึกขูด 2 ถ้วย 2. น้ำตาลปี๊บ 200 กรัม 3. น้ำลอยดอกมะลิ 1/3 ถ้วย 4. แป้งข้าวเหนียว 2 ถ้วย 5. หัวกะทิ 1/3 ถ้วย	1. ชูดมะพร้าวเป็นฝอยๆ และนำมาใส่ในกระทะทอง พร้อมกับน้ำตาลปี๊บ เปิดไฟปานกลาง ผัดไปเรื่อยๆจนแห้งก็ดับไฟ พักจนเย็น แล้วปั้นเป็นก้อนๆ 2. นำแป้งผสมกับกะทิ ใส่กะทิทีละนิด นวดจนใส่กะทิหมดจนเข้ากันดี แล้วก็พักแป้งประมาณ 5 นาที 3. นำแป้งมาปั้น แบบตรงกลางเพื่อใส่ไส้แล้วก็ปั้นเป็นลูกกลมๆ นำไปต้มน้ำเดือดๆจนลอยขึ้นมา แล้วก็นำมาคลุกกับมะพร้าว
5. ขนมเทียน 	1. แป้งข้าวเหนียว 1 กิโลกรัม 2. หมูสับ 200 กรัม 3. น้ำเปล่า 2 ถ้วยตวง 4. ถั่วเหลือง 500 กรัม 5. น้ำตาลปี๊บ 800 กรัม 6. รากผักชี 2 ช้อนโต๊ะ 7. พริกไทย 1 ช้อนโต๊ะ 8. น้ำตาลทราย 1 ถ้วยตวง 10. เกลือ 1 ช้อนโต๊ะ	1. แช่วถั่วเหลืองไว้ประมาณ 30 นาที นำใส่ไปนึ่งให้สุก แล้วโขลกรากผักชีพริกไทยรวมกันให้ละเอียด 2. ใส่หมู ถั่วเหลืองบดผสมรวมกันแล้วปรุงรสด้วยน้ำตาล เกลือ ผัดจนเข้ากันดี แล้วพักให้เย็น ปั้นเป็นก้อน 3. น้ำตาลปี๊บกับน้ำตั้งไปให้ละลาย แล้วพักให้เย็น แล้วค่อยๆเทลงแป้งนวดจนกระทั่งแป้งเย็น แล้วพักไว้ 30 นาที แล้วปั้นแป้งนำใส่ไส้ห่อใบตองนึ่งจนสุก

ตารางที่ 7 อาหารประเภทผัดเผ็ด

ชื่ออาหาร	วัตถุดิบ	วิธีปรุง
1. ผัดเผ็ดไส้หมู 	1. ไส้หมู 500 กรัม 2. ถั่วฝักยาว 1 กำ 3. พริกอ่อน 5-6 เม็ด 4. น้ำปลา ¼ ถ้วยตวง 5. พริกแกง 50 กรัม	1. นำไส้หมูมาล้างแล้วหั่นให้ชิ้นพอดีคำ แล้วหั่น ถั่วฝักยาว แล้วพริกอ่อน 2. ผัดพริกแกงพอหอมแล้วใส่ไส้หมูลงไปผัด แล้วใส่ ถั่วฝักยาว พริกอ่อน แล้วปรุงรสด้วยน้ำปลา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า วัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารจะนิยมใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น เนื้อสัตว์จะหาจากแหล่งน้ำในหมู่บ้านหรือตามทุ่งนาเพราะอาชีพหลักของคนในหมู่บ้านคือการปลูกข้าวเป็นหลัก ส่วนผักที่นิยมนำมาประกอบอาหารจะนิยมใช้ผักประเภทใบมากกว่าผักประเภทหัวและรากเนื่องจากผักประเภทใบสามารถหาได้ในท้องถิ่นและปลูกกันในบ้านของตนเอง เช่น ตำลึง ถั่วฝักยาว มะเขือ ผักแว่น ยอดมะกอก เป็นต้นแล้วยังมีพืชผักอีกหลายชนิดที่ขึ้นตามฤดูกาลหรือหาได้ง่ายในหมู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล บุญมากาศ (2544) พบว่า ตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวยองที่อาศัยในจังหวัดลำพูนนิยมใช้ผักประเภทใบ ประเภทยอด ได้แก่ ยอดตำลึง ยอดฟักทอง ยอดกระถิน นำมาประกอบอาหารมากกว่าผักประเภทอื่นๆ จากการสัมภาษณ์พบว่าวิธีการประกอบอาหารที่นิยมใช้มากที่สุด ได้แก่ การแกง และไม่นิยมใช้น้ำมันในการประกอบอาหารแต่นิยมใช้น้ำปลาร้าเป็นเครื่องปรุงรสสำหรับทุกตำรับ เครื่องปรุงพริกแกงจะมีส่วนประกอบเหมือนกันแต่รสชาติอาหารต่างกันขึ้นอยู่กับผักและเนื้อสัตว์ที่ใช้ในการปรุง เครื่องปรุงรสหลัก ได้แก่ ปลาร้า เกลือ มะแข่น มะขามเปียก ส่วนลักษณะเครื่องปรุงน้ำพริกจะมีส่วนประกอบเหมือนกันที่ใช้ในการปรุง ได้แก่ กระเทียม หัวหอม ปลาร้า การรับประทานน้ำพริกทุกครั้งนิยมใช้ผักสดมากกว่าผักลวก ผักต้มหรือผัดหนึ่งเป็นเครื่องเคียง ส่วนอาหารพื้นบ้านที่ชาวไทยทรงดำนิยมทำตามประเพณีหรือเทศกาลมีการใช้อาหารที่เหมือนกัน ได้แก่ แกงหน่อส้มใส่ไก่ ผักจู้บ แกงบอน แกงฟักทองใส่ไก่ ปลาบั้งดิบ กบโอ้ย่าหมูใส่ใบมะกอก ผัดเผ็ดไส้หมู ลู่มู ข้าวจี ขนมหิย่น ตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำที่นิยมรับประทานในงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญ ได้แก่ แกงหน่อส้ม ผักจู้บ ลาบหมูและผัดเผ็ดไส้หมู และเนื้อสัตว์ที่นิยมนำมาเป็นวัตถุดิบ ได้แก่ เนื้อหมู เพราะชาวไทยทรงดำจะนิยมเลี้ยงหมูไว้ทุกครัวเรือนเพื่อใช้ในงานพิธีกรรมต่างๆ เช่น ประเพณีไหว้ศาลประจำหมู่บ้าน ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีการเสนเฮือน (เสนเรือน) ประเพณีการแต่งงาน (งานกินหลองหรือกินดอง) เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล ศักดาและคณะ(2558) ที่พบว่า รูปแบบการจัดเตรียมอาหารสำหรับสมาชิกในครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนวิถีให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การหุงข้าวที่เปลี่ยนจากการหุงข้าวแบบเช็ดน้ำเป็นการหุงข้าวจากหม้อหุงข้าวไฟฟ้าและนิยมเตรียมอาหารในปริมาณมากหรือเรียกว่าทำเป็นหม้อ เพื่อให้สามารถอุ่นไว้รับประทานได้หลายมื้อ และการเตรียมอาหารรูปแบบใหม่คือ เตรียมเฉพาะมื้อที่จะรับประทาน หากเป็นรูปแบบสังคมเกษตรกรรม ยังให้ความสำคัญกับการเตรียมอาหารมื้อเช้าอยู่มาก หากเป็นสังคมเมืองการเตรียมอาหารในมื้อเช้าจะถูกลดความสำคัญลงไปเพราะความเร่งรีบ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสรัจจ์ วิสุทธิแพทย์ (2557) พบว่า การใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาอาหารสำหรับผุคนในท้องถิ่นยังคงมีต่อเนื่องแต่มีแนวโน้มลดลง มีสาเหตุจากรูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปทำให้การเตรียมอาหาร ปรุงอาหาร รับประทานอาหารรวมกันในครอบครัวลดน้อยลง การซื้ออาหารจากผู้ผลิตได้รับความนิยมมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการใช้วัตถุดิบปรุงแต่งและตกแต่งมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำ หมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง 10 คน เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นชาวไทยทรงดำโดยกำเนิด เก็บข้อมูลโดยมีการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ตำรับอาหารที่รวบรวมได้ มีทั้งหมด 20 ตำรับ แบ่งออกเป็น อาหารประเภทแกง จำนวน 6 ตำรับ อาหารประเภทน้ำพริก จำนวน 3 ตำรับ ขนมหวน จำนวน 5 ตำรับ และประเภทอื่นๆ จำนวน 6 ตำรับ เนื้อสัตว์ที่นิยมนำมาประกอบอาหาร ได้แก่ เนื้อหมู เนื้อไก่และเนื้อปลา นิยมใช้ผักในท้องถิ่นและสมุนไพรพื้นบ้านเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารทุกตำรับ เช่น กระเทียม ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด มะแข่น เป็นต้น ขนมหวนส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบหลักจากข้าวเหนียวและแป้งข้าวเหนียว เช่น ขนมหิย่น ข้าวจี และขนมต้ม เป็นต้น อาหารที่ชาวไทยทรงดำนิยมใช้ในประเพณีและเทศกาลต่างๆเป็นประจำ ได้แก่ แกงหน่อส้ม ผักจู้บและผัดเผ็ดไส้หมู ส่วนขนมหวน ได้แก่ ขนมหิย่นและขนมเทียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณผู้สูงอายุชาวไทยทรงดำหมู่บ้านแหลมมะค่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกที่
ให้ข้อมูลในการทำตำรับอาหารพื้นบ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ กานต์พรณพงค์. (2556). การสร้างความชอบธรรมทางอำนาจผ่านความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยทรงดำ. (รายงาน
ผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย.
- พรพิมล ศักดาและคณะ. (2558). การศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไททรงดำ กรณีศึกษา ตำบลสระสี่มุม อำเภอกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม. (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลรัตนโกสินทร์). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- พระมหาอานนท์ เหลือบแล. (2552). กวีามขับ : การวิเคราะห์วิถีชีวิตไทยทรงดำ ในเขตอำเภอวังทอง จังหวัด พิษณุโลก.
(วิทยานิพนธ์). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- พิกุล บุญมาทศ. (2544). การศึกษาตำรับอาหารพื้นบ้านชาวยอง. (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมคิด ศรีสิงห์. (2521). วัฒนธรรมของไทยโซ่งดำ (ลาวโซ่ง)ในจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร. (รายงานผลการวิจัย).
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- สร้อยน้ำค้าง มงคล. (2552). การสืบทอดภูมิปัญญาผ้าไทยทรงดำ. (วิทยานิพนธ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- โสรัจจ์ วิสุทธิแพทย์.(2557). ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น: การจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออก.
(วิทยานิพนธ์). มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยสารคาม

การศึกษาเปรียบเทียบสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย A COMPARATIVE STUDY OF POSTGRADUATE MUSIC PROGRAMS IN MALAYSIA AND THAILAND

เคลน บุญยอนันต์* และ สุจิตรา เลิศเสม บุญยอนันต์

¹คณะครุศาสตร์ ²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก

*corresponding author e-mail: klenget@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักสูตรดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ และฐานข้อมูลการรับรองคุณวุฒิทางดนตรีทั้งในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย จากนั้นจึงนำข้อมูลมาแสดงผลเชิงเปรียบเทียบกัน 5 ด้านได้แก่ สถาบันการศึกษา, ระดับปริญญา, หลักสูตร, สาขาวิชา, และลักษณะการเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจุบันประเทศมาเลเซียมีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษา 8 แห่ง ส่วนประเทศไทยมี 13 แห่ง 2) ทั้งสองประเทศมีการเปิดสอนทั้งระดับปริญญาโทและเอกเช่นเดียวกัน 3) มีหลักสูตรที่เหมือนกัน 4 หลักสูตร มีหลักสูตรเฉพาะในประเทศมาเลเซีย 3 หลักสูตร และหลักสูตรเฉพาะในประเทศไทย 4 หลักสูตร โดยทุกหลักสูตรในประเทศมาเลเซียเป็นหลักสูตรนานาชาติทั้งหมด ส่วนในประเทศไทยมีหลักสูตรนานาชาติ 2 หลักสูตร 4) ทั้งสองประเทศมี 6 สาขาวิชาที่เหมือนกัน มีสาขาเฉพาะในประเทศมาเลเซีย 3 สาขาวิชา และมีสาขาเฉพาะในประเทศไทย 10 สาขาวิชา 5) ลักษณะการเรียนระดับปริญญาโททั้งสองประเทศส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกันโดยเรียนแบบเน้นรายวิชาและการทำวิจัย (mixed mode) ส่วนในระดับปริญญาเอกประเทศมาเลเซียจะเรียนด้วยการทำวิจัยเพียงอย่างเดียว (by research) ในขณะที่ประเทศไทยเรียนแบบเน้นรายวิชาและการทำวิจัย (mixed mode) เพียงเท่านั้น

คำสำคัญ : การศึกษาเปรียบเทียบ ดนตรีศึกษา สาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษา ประเทศมาเลเซีย ประเทศไทย

Abstract

The objective of this research was to compare the postgraduate music programs in Thailand and Malaysia. Using the qualitative research methodology, the data were collected by documenting postgraduate music program details and qualification accreditation database in Malaysia and Thailand. After gathering data, the results were shown comparatively in 5 aspects: institutions, degree levels, qualifications, fields of study, and modes of study. The finding revealed that there are 8 institutions in Malaysia and 13 institutions in Thailand that have postgraduate music programs which are master degree and doctoral degree. Both countries have 4 same degree titles, 3 specific degree titles in Malaysia, and 4 specific degree titles in Thailand. Besides, all degree in Malaysia are international programs whereas only 2 international programs in Thailand. Both countries have 6 same academic programs, 3 specific academic programs in Malaysia, 10 specific academic programs in Malaysia. Lastly, the study modes for master degree of both countries are mostly similar which is mixed mode. Merely, Mode of study for doctoral degree in Malaysia is research mode whereas Thailand's is mixed mode.

Keywords: comparative study music education postgraduate music programs Malaysia thailand

บทนำ

มาเลเซีย เป็นหนึ่งในประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียนที่มีชายแดนส่วนหนึ่งติดกับพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย เนื่องจาก ประเทศมาเลเซียประกอบไปด้วยประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ เช่น ชาวมลายู ชาวจีน ชาวอินเดีย ชาวพื้นเมืองดั้งเดิม และชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ซึ่งความหลากหลายเช่นนี้ทำให้มาเลเซียเป็นดินแดนพหุวัฒนธรรมที่ดึงดูดให้มีผู้สนใจเข้าไปทำการศึกษาวิจัยทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม และการศึกษา (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555) เมื่อกล่าวถึงระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซีย นั้นนับเป็นระบบบริหารการศึกษาจากส่วนกลางซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลกลาง และมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หลังมัธยมศึกษา อุดมศึกษา โดยที่ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาเพราะเชื่อว่าเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นเอกภาพของประเทศ และเป็นกลไกในการพัฒนาคนที่สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจภายหลังการได้รับเอกราช (ไพลิน ภูจินาพันธุ์, 2556)

ยิ่งไปกว่านั้น กระทรวงศึกษาธิการของประเทศมาเลเซียยังได้จัดให้มีการเรียนการสอนดนตรีเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาตั้งแต่ในระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ดังนั้นดนตรีจึงนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญชิ้นหนึ่งในการพัฒนาประเทศ (Ministry of Education Malaysia, 1995 cited in Chew, 2014: 6) ด้วยเหตุนี้สถาบันการศึกษาในประเทศมาเลเซียจึงมีนโยบายในการเปิดทำการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษาขึ้นมากมาย โดยในช่วงแรกนั้นเน้นผลิตบุคลากรทางดนตรีในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรีเพื่อไปประกอบอาชีพในหลายด้าน เช่น ครู ศิลปิน ผู้ประกอบการ ฯลฯ แต่ในช่วงระยะหลังนี้ สถาบันการศึกษาหลายแห่งในประเทศมาเลเซียได้ขยายหลักสูตรการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรทางดนตรีในระดับที่สูงขึ้นทั้งทางด้านทักษะปฏิบัติ ทฤษฎี และงานวิจัย (Malaysian Qualifications Register, 2007)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ในปัจจุบันประเทศไทยก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนดนตรีในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีเช่นกัน โดยมีหลายสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรการศึกษาดนตรีในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้น เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฯลฯ แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่ได้มีการศึกษาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับสาขาวิชาดนตรีในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนในประเทศไทยและประเทศมาเลเซียอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยหวังว่างานชิ้นนี้จะแหล่งข้อมูลที่ช่วยให้เข้าใจการดนตรีศึกษาของทั้งสองประเทศในมุมมองของการศึกษาเปรียบเทียบมากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการอุดมศึกษาในประเทศไทยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารจากการศึกษาเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันการศึกษาต่างๆ ในประเทศไทยและมาเลเซีย รวมถึงฐานข้อมูลการรับรองคุณวุฒิ Malaysian Qualifications Register (2007) ของประเทศมาเลเซีย และฐานข้อมูลการรับรองคุณวุฒิของสำนักงาน ก.พ. (2560) โดยมีขั้นตอนการวิจัยคือ

1. ศึกษาข้อมูลหลักสูตรของสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศมาเลเซียและประเทศไทย
2. เปรียบเทียบสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศมาเลเซีย พบว่าปัจจุบันมีสถาบันการศึกษา 8 แห่งที่เปิดทำการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซีย (เป็นหลักสูตรนานาชาติทั้งหมด)

สถาบันการศึกษา	ระดับปริญญา	หลักสูตร	สาขาวิชา	ลักษณะการเรียน
1. Sultan Idris Education University	Master	Master of Arts	Ethnomusicology	By Research
		Master of Music	Composition	By Research
			Performance	
	Doctorate	Master of Education	Creative Music Technology	
			Music Education	By Research, Mixed Mode, Course work
		Doctor of Philosophy	Music Education	By Research
2. Universiti Malaysia Sabah	Master	Doctor of Philosophy	Ethnomusicology	
			Music Composition	
3. Universiti Malaysia Sarawak	Master	Doctor of Philosophy	Music Performance	
4. Universiti Putra Malaysia	Master	Doctor of Philosophy	Music	By Research
			Music	By Research
5. Universiti Sains Malaysia	Master	Master of Arts	Music	By Research
			Music Pedagogy and Performance	Mixed Mode
			Music	By Research
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Ethnomusicology	
			Musicology	
			Composition	
			Pedagogy-Music Education	
			Music	By Research
			Ethnomusicology	
			Musicology	
			Composition	
			Pedagogy-Music Education	

ตารางที่ 1 สรุปสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซีย (เป็นหลักสูตรนานาชาติทั้งหมด (ต่อ)

สถาบันการศึกษา	ระดับปริญญา	หลักสูตร	สาขาวิชา	ลักษณะการเรียน
6. Universiti Teknologi MARA	Master	Master of Music Education	ไม่มี	Coursework
		Master of Music	ไม่มี	By Research
7. University of Malaya	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music	By Research
	Master	Master of Performing Arts	Music	Mixed Mode
			Musicology	By Research
			Composition	
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music Analysis	
			Music Pedagogy	
			Music Education	
			Musicology	By Research
8. Monash University Malaysia	Master	Master of Arts	Musicology	
			Composition	
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music Analysis	
			Music Pedagogy	
	Master	Master of Arts	Music Education	
			Music Composition	By Research
			Music Performance	By Research
			Music Composition	By Research
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music Performance	By Research
			Music Composition	By Research

2. ผลการศึกษาสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทย พบว่ามีสถาบันการศึกษา 13 แห่งที่เปิดทำการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย

สถาบันการศึกษา	ระดับปริญญา	หลักสูตร	สาขาวิชา (แขนงวิชา)	ลักษณะการเรียน
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	Master	Master of Education	Music Education	Mixed Mode
		Master of Fine and Applied Arts	Western Music (Composition) (Performance)	
		Master of Arts	Thai Music	
	Doctorate	Doctor of Fine and Applied Arts	Fine and Applied Arts (Music)	Mixed Mode
2. มหาวิทยาลัยมหิดล	Master	Master of Arts	Cultural Studies (Ethnomusicology)	Mixed Mode
			Music (Musicology) (Music Education) (Music Business) (Music Therapy)	
		Master of Music (หลักสูตรนานาชาติ)	Music Performance and Pedagogy Music Composition and Theory Music Conducting	
			Piano Accompaniment Jazz music	
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music (Musicology) (Music Education)	Mixed Mode
		Doctor of Music (หลักสูตรนานาชาติ)	Music Performance and Pedagogy Music Composition and Theory Music Conducting	
3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	Master	Master of Education	Art Education (Music Education)	Mixed Mode
		Master of Arts	Ethnomusicology	
	Doctorate	Doctor of Fine and Applied Arts	Ethnomusicology	Mixed Mode
4. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	Master	Master of Fine and Applied Arts	Music	Mixed mode
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music	Mixed Mode

ตารางที่ 2 สรุปสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย

สถาบันการศึกษา	ระดับปริญญา	หลักสูตร	สาขาวิชา (แขนงวิชา)	ลักษณะการเรียน
5. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	Master	Master of Music	Musicology Music Education	Mixed mode
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music (Musicology) (Music Education)	Mixed Mode
6. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	Master	Master of Music	Music	Mixed mode
	Doctorate	Doctor of Philosophy	Music	Mixed Mode
7. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	Master	Master of Arts	Music	Mixed mode
8. มหาวิทยาลัยศิลปากร	Master	Master of Music	Music Research and Development	Mixed mode
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	Master	Master of Education	Music Education	Mixed mode
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	Master	Master of Arts	Western Music (Music education) (Music Administration)	Mixed mode
11. มหาวิทยาลัยพายัพ	Master	Master of Music	Music education Music Composition Music Performance	Mixed mode
12. มหาวิทยาลัยรังสิต	Master	Master of Music	Music Performance Jazz Studies Music Pedagogy Music Composition Music Theory	Mixed mode
13. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	Master	Master of Fine Arts	Thai Music	Mixed mode

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาของประเทมาเลเซียและประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 5 หัวข้อ ได้แก่

3.1 สถาบันการศึกษา ประเทศมาเลเซียมีสถาบันการศึกษา 8 แห่งที่เปิดสอนโดยทุกแห่งเปิดสอนทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ในขณะที่ประเทศไทยมีสถาบันการศึกษา 6 แห่งที่เปิดสอนทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก และมี 7 แห่งที่เปิดสอนทั้งระดับปริญญาโทเท่านั้น

3.2 ระดับปริญญา ทั้งสองประเทศมีการเปิดสอนดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาโดยแบ่งเป็นปริญญาโทและปริญญาเอกเช่นเดียวกัน

3.3 หลักสูตร ทั้งสองประเทศมีหลักสูตรทางดนตรีที่เหมือนกัน 4 หลักสูตร ได้แก่ Master of Arts, Master of Education, Master of Music และ Doctor of Philosophy หลักสูตรที่มีเฉพาะในประเทศมาเลเซียมี 3 หลักสูตร ได้แก่ Master of Science, Master of Music Education และ Master of Performing Arts หลักสูตรที่มีเฉพาะในประเทศไทยมี 4 หลักสูตร ได้แก่ Master of Fine and Applied Arts, Master of Fine Arts, Doctor of Fine and Applied Arts, และ Doctor of Music นอกจากนี้ ทุกหลักสูตรของประเทศมาเลเซียเปิดเป็นหลักสูตรนานาชาติทั้งหมด

ในขณะที่ประเทศไทยมีการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติแค่เพียง 2 หลักสูตรคือ Master of Music และ Doctor of Music ของมหาวิทยาลัยมหิดล

3.4 สาขาวิชา ทั้งสองประเทศมีการเปิดสอนสาขาวิชาทางด้านดนตรีที่หลากหลาย โดยมี 6 สาขาวิชาที่เปิดสอนเหมือนกัน ได้แก่ Musicology, Ethnomusicology, Music Education, Music Pedagogy, Music Composition, และ Music Performance สาขาวิชาที่มีเฉพาะในประเทศมาเลเซียมี 3 สาขา ได้แก่ Creative Music Technology, Music Pedagogy and Performance, Pedagogy-Music Education, และ Music Analysis ส่วนสาขาวิชาที่มีเฉพาะในประเทศไทยมี 10 สาขา ได้แก่ Western Music, Thai Music, Music Performance and Pedagogy, Music Theory, Music Composition and Theory, Music Research and Development, Music Conducting, Piano Accompaniment, Jazz Music, และ Jazz Studies นอกจากนี้ในประเทศไทยยังมีการเปิดแขนงย่อยทางดนตรีภายใต้สาขาทางดนตรีและสาขาวิชาอื่นๆ ด้วย เช่น ปริญญาเอกสาขาวิชา Fine and Applied Arts แขนงวิชา Music ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปริญญาโทสาขาวิชา Cultural Studies แขนงวิชา Ethnomusicology ของมหาวิทยาลัยมหิดล, ปริญญาโทสาขาวิชา Art Education แขนงวิชา Music Education ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปริญญาโทสาขาวิชา Western Music แขนงวิชา Music Administration ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, และปริญญาโทสาขาวิชา Music แขนงวิชา Music Business และ Music Therapy ของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งแตกต่างจากประเทศมาเลเซียที่ไม่มีการเปิดแขนงย่อยเลยทั้งสิ้น

3.5 ลักษณะการเรียนรู้ การศึกษาในระดับปริญญาโทของประเทศมาเลเซียมีทั้งแบบเน้นรายวิชาอย่างเดียว (course work), แบบเน้นทั้งรายวิชาและวิจัย (mixed mode), และแบบเน้นการทำวิจัยอย่างเดียว (by research) โดยที่ในระดับปริญญาเอกนั้นจะเป็นแบบเน้นการทำวิจัยอย่างเดียว (by research) หมดทั้งสิ้น ในขณะที่การเรียนระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในประเทศไทยจะเป็นแบบเน้นทั้งรายวิชาและวิจัย (mixed mode) ทั้งหมด

อภิปรายผล

1. สถาบันการศึกษาในประเทศไทยและมาเลเซียมีการเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเหมือนกันแสดงให้เห็นว่ามีการแบ่งระดับการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน แต่ประเทศไทยเน้นขยายหลักสูตรทีละระดับโดยจะเห็นได้จากที่ 7 ใน 13 สถาบันการศึกษาในประเทศไทยยังเปิดการสอนถึงระดับปริญญาโท ต่างจากประเทศมาเลเซียที่เน้นเปิดการสอนถึงระดับสูงสุดโดยทั้ง 8 สถาบันการศึกษาเปิดสอนถึงระดับปริญญาเอกทั้งหมด

2. หลักสูตรที่เปิดสอนของทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกันโดยมีทั้งหลักสูตรแบบทั่วไป เช่น Master of Arts, Master of Education, และ Doctor of Philosophy และหลักสูตรเฉพาะทางด้านดนตรี เช่น Master of Music แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีหลักสูตรเฉพาะทางด้านดนตรีที่เปิดสอนโดยเฉพาะในแต่ละประเทศ ซึ่งในประเทศมาเลเซีย ได้แก่ Master of Music Education ของ Universiti Teknologi MARA และในประเทศไทย ได้แก่ Doctor of Music ของมหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนสาขาวิชาทางดนตรีที่เปิดสอนของทั้งสองประเทศก็มีความหลากหลายเช่นเดียวกัน แต่ประเทศไทยยังมีการเปิดแขนงย่อยทางดนตรีภายใต้สาขาวิชาดนตรีและในสาขาวิชาอื่นๆ ด้วย เช่น แขนงวิชา Music Business ภายใต้สาขาวิชา Music, แขนงวิชา Music Therapy ภายใต้สาขาวิชา Music, แขนงวิชา Ethnomusicology ภายใต้สาขาวิชา Cultural Studies, แขนงวิชา Music Education ภายใต้สาขาวิชา Art Education, และแขนงวิชา Music ภายใต้สาขาวิชา Fine and Applied Arts ในขณะที่ประเทศมาเลเซียไม่มีการเปิดแขนงวิชาทางดนตรีภายใต้สาขาวิชาใดๆ เลยทั้งสิ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแม้สถาบันการศึกษาในประเทศไทยมีความต้องการเปิดหลักสูตรหรือขยายสาขาวิชาให้มีความหลากหลายมากขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ เช่น เกณฑ์ด้านคุณภาพหรือจำนวนของอาจารย์ประจำหลักสูตร ทำให้บางสถานศึกษาไม่สามารถเปิดหลักสูตรหรือสาขาวิชาทางดนตรีขึ้นได้ และอาจต้องเปิดเป็นแขนงวิชาแทน

3. แม้ลักษณะการเรียนสาขาดนตรีในระดับปริญญาโทของสองประเทศจะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นแบบมีทั้งรายวิชาและการทำวิจัย (mixed mode) แต่ก็มีหลายหลักสูตรในระดับปริญญาโทของประเทศมาเลเซียเป็นการเรียนแบบเน้นทำวิจัยอย่างเดียว (by research) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับปริญญาเอกของประเทศมาเลเซีย การเรียนระดับปริญญาเอกทางดนตรีของประเทศมาเลเซียจะเป็นการเรียนแบบเน้นการทำวิจัยอย่างเดียวโดยไม่มีรายวิชาเลยทั้งสิ้น (by research) โดยทุกหลักสูตรที่เปิดสอนเป็น Doctor of Philosophy ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าประเทศมาเลเซียมองประเด็นด้านการเรียนระดับปริญญาเอกทางดนตรีว่าเป็นการพัฒนาองค์ความรู้จากการทำวิจัยเป็นหลัก

4. ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน ปัจจุบันในประเทศไทยยังมีแค่หลักสูตร Master of Music และ Doctor of Music ของมหาวิทยาลัยมหิดลที่เปิดเป็นหลักสูตรนานาชาติซึ่งใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน แตกต่างจากประเทศมาเลเซียที่แม้ว่าการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีจะใช้ภาษามลายู (Bahasa Melayu) เป็นหลัก แต่ทุกหลักสูตรทางดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซียจะใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในประเทศและเป็นโอกาสของสถาบันการศึกษาต่างๆ ในการดึงดูดผู้สนใจเข้ามาศึกษาต่อจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบสาขาวิชาดนตรีระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย สามารถแบ่งได้เป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ สถาบันการศึกษา, ระดับปริญญา, หลักสูตร, สาขาวิชา, และลักษณะการเรียนรู้ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจการดนตรีศึกษาของทั้งสองประเทศมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาเป็นประเด็นในการศึกษาเพื่อพัฒนาการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทยได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่สนับสนุนเงินทุนในการทำวิจัยในโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากร (อาจารย์) ในกลุ่มประเทศอาเซียน และขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา Dr. Jason Tye Kong-Chiang ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาและสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางดนตรีโดยตลอด ในช่วงที่ผู้วิจัยพำนักอาศัยในประเทศมาเลเซีย

เอกสารอ้างอิง

- วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). มาเลเซีย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : วิวรินทร์.
- ไพลิน ภูจินาพันธ์. (2556). ระบบการปกครองท้องถิ่นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน: สหพันธรัฐมาเลเซีย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- Chew, L. Z. (2014). *Musical exposures and creativity among music major trainee teachers in Malaysia*. (Doctoral Dissertation). University of Malaya.
- Malaysian Qualifications Register. (2007). *Daftar Kelayakan Malaysia*. เข้าถึงได้จาก : <http://www2.mqa.gov.my/mqr/MaklumatMQR.cfm> Retrieved 15 December 2017.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560). *การรับรองคุณวุฒิในประเทศ*. เข้าถึงได้จาก : <http://www.ocsc.go.th/civilservant/accreditation> วันที่สืบค้น 16 ธันวาคม 2560.

**การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพินิจวิทยา จังหวัดลำปาง**

**THE DEVELOPMENT OF SOLVING ABILITY BY USING THE SCIENCE, TECHNOLOGY SOCIETY
AND ENVIRONMENT (STSE) FOR 9TH GRADE STUDENTS IN A PINITWITTAYA SCHOOL
LAMPANG**

ณิชา กันทาตง* ทักษพร คำไผ่ประพันธ์กุล และ สมศักดิ์ ก่ำทอง
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง

*corresponding author e-mail : somsak_gat@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม (STSE) ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 31 คน จากโรงเรียนพินิจวิทยา จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2560 ประเมินผลการทดสอบวัดความรู้ก่อน-หลังเรียนด้วยแบบทดสอบทางการเรียนโดยมีเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับสาระที่ 2 เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม จำนวน 10 ข้อ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยกำหนดสถานการณ์ให้ 3 สถานการณ์ จะถามเกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 5 ด้าน คือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การเสนอวิธีการแก้ปัญหา การตรวจสอบผลลัพธ์ และการนำไปประยุกต์ใช้ (Richardson and Blades, 2000) นำคำตอบของนักเรียนมาวิเคราะห์เนื้อหาตามตัวบ่งชี้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ตามบริบทการจัดการเรียนการสอนแบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม (STSE) โดยก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มคำตอบที่ถูกต้อง ในด้านการระบุปัญหาและการนำไปประยุกต์ใช้ อยู่ในกลุ่มคำตอบที่ถูกต้องแต่ไม่ขยายความให้ครบถ้วน ในด้านการวิเคราะห์ปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์ และช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้ โดยนักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น พบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บริบทการสอนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์

Abstract

The purpose of this research was to study the effect of learning management in Science, Technology, Society and Environment (STSE) on the problem solving abilities of 31 students from Secondary 3 at Pinitwittaya School, Lampang in the first semester of school year 2017. The research tool used is a 10-item Pre and Post Tests using the contents in Science, Environment and Natural Resources following the STES process. Data analysis was performed by using content analysis setting three situations: each situation asks about five possible problem solving indicators: problem identification, problem analysis, offering the solution, checking the results and applications. The students' answers were analyzed in terms of their problems solving abilities. The research found that learning management in the context of teaching Science, Technology, Society and Environmental (STSE) prior to learning management most students were in the correct answer group. In terms of problem identification and application, the students were in the correct answer group, but not fully expanded. For problem analysis and result verification that can develop students' problems solving abilities, students' abilities to solve problems after studying is significantly higher than before at the level of .01.

Keywords: teaching context by using science technology society and environment problem solving ability nature of science

บทนำ

การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของสิ่งแวดล้อมต่อมนุษย์ และมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของ ชนิด ปริมาณ และสัดส่วนของการอยู่ร่วมกันภายในระบบสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ที่มีบทบาท และความสำคัญต่อมนุษย์เป็นหลัก สำคัญ โดยจะเน้นถึงปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ใช้หลักการประยุกต์หลักการทางวิทยาศาสตร์ มาเพื่อ การศึกษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีขั้นตอนและมีเงื่อนไข สำหรับการค้นคว้าหาความจริงต่างๆ ซึ่งขั้นตอนเหล่านั้นได้แก่ การสังเกต, การบันทึก, การทดลอง ขบวนการให้เหตุผล และการคิดแก้ปัญหา จนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐาน สิ่งแวดล้อมได้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้กับการดำเนินชีวิต หรือนำไปปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหมาะสมต่อ คุณภาพชีวิตที่ดีได้

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและอนาคตนั้น ควรเป็นกระบวนการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ระดับอายุของผู้เรียน ธรรมชาติของ วิชา ลักษณะเนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และชีวิตจริงของผู้เรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) ที่จะติดตัวผู้เรียนตลอดไป การเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ครูจะคอยส่งเสริมสนับสนุน สร้างสภาพแวดล้อมและการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่จะ เติบโตอย่างผู้รอบรู้ทั้งทักษะ องค์ความรู้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี ฉะนั้นครูผู้สอนจะต้องพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูจะต้องเตรียมสถานการณ์ที่ผู้เรียนสนใจ กระตุ้น จูงใจ ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะไปเป็นโค้ช คอยช่วยเหลือ ส่งเสริม อำนวยความสะดวกและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อ และให้ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ที่ถูกต้องต่อผู้เรียนเพื่อนำข้อมูล เหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่างๆ ปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน โดยส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการฝึกทักษะปฏิบัติ ให้สามารถค้นคว้าเรียนรู้ปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ (วิจารณ์, 2555)

จากปัญหาในด้านการจัดหลักสูตรการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 2 มาตรฐาน ว 2.2 คือ เข้าใจความสำคัญ ของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2551) ดังนั้น กระบวนทัศน์ ใหม่ในการจัดหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ควรเป็นการจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ เน้นประเด็นผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Pedretti, 2005) โดยแนวคิดนี้ได้พัฒนามาจากแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ สังคม ซึ่งสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนได้ (รพีพร, 2540; สุภาวดี, 2548; อัมพวา, 2549) โดยการ เรียนรู้รูปแบบนี้สามารถตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียนและสามารถเพิ่มพูนความรู้ใหม่ได้โดยผ่านทักษะการแก้ปัญหา การ ลงมือปฏิบัติ และการนำไปใช้ (Carin, 1997)

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์จะช่วยทำให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิดแบบต่างๆ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มี ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2553) จากประสบการณ์ของผู้วิจัย พบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ต้องแก้ไขด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจใช้แนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม (STSE) ที่มีต่อความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนพินิจวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเอกชน ซึ่งมีอยู่จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 93 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนพินิจวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเอกชน จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 31 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
3. แบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ของครู
4. แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด (STSE) เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีแบบทดสอบวัดความรู้ก่อน-หลังเรียน กำหนดประเด็นในการประเมินตามแนวคิดขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาของ (Richardson and Blades, 2000) คือ 1. ขึ้นตั้งคำถาม จากประเด็นหรือสถานการณ์ 2. ขึ้นสืบค้นหาสาเหตุ 3. ขึ้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4. ขึ้นนำไปปฏิบัติจริง 5. ขึ้นประเมินผล โดยสร้างเป็นแบบวัดชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ การให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหามีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 สถานการณ์ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 เรื่อง แหล่งน้ำแห่งชีวิต

สถานการณ์ที่ 2 เรื่อง ดินทรงคุณค่า

สถานการณ์ที่ 3 เรื่อง ขยะภัยล้างโลก

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกทั้ง 5 ด้านคือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การเสนอวิธีการแก้ปัญหา การตรวจสอบผลลัพธ์ และการนำไปประยุกต์ใช้ ได้ 6 คะแนน ตอบถูก 1 ด้าน ได้ 1 คะแนน ตอบเนื้อหาได้เข้าเรื่องเล็กน้อย ได้ 0.5 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ยกเว้นด้านการนำไปประยุกต์ใช้ ตอบถูก ได้ 2 คะแนน

3. แบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ของครู บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้โดยบันทึกผลจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้ ผลการจัดการเรียนการสอน, ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

4. แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้สอนบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนในการทำกิจกรรม ประกอบด้วย การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ความมุ่งมั่น และความถูกต้องของเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ชี้แจงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ใช้เวลา 15 นาที

3. ดำเนินการทดลอง โดยทำการสอนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง ระหว่างที่สอนจะมีการแทรกทำกิจกรรม และให้กลุ่มตัวอย่างคิดแก้ปัญหาตามหัวข้อสถานการณ์ที่กำหนดให้

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยชุดเดียวกับก่อนเรียน ใช้เวลา 15 นาที

5. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดความรู้และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

6. จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้แนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างดำเนินการปฏิบัติการวิจัยและหลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ก่อน-หลังเรียน และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มาวิเคราะห์หาค่าระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ กลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-test for Dependent Sample)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลจากการบันทึกของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ตามข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบการเรียนรู้ของครู และแบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน มาวิเคราะห์ วิเคราะห์ ตีความ และสรุป เพื่อประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีอุปสรรคหรือปัญหาอะไรบ้าง ซึ่งเป็นการพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น เพื่อนำไปพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการปฏิบัติการ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ผู้วิจัยได้เริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2560 ถึงวันที่ 6 ตุลาคม 2560 ดำเนินการปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้โดยผู้วิจัยข้อเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ครั้ง การปฏิบัติการ ดังนี้

1. การปฏิบัติการครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้นำผลของการสังเกตโดยผู้วิจัย ครูผู้ร่วมวิจัย และผู้เรียน ทำการวิเคราะห์ ผล และสามารถสรุปปัญหาที่พบ และแนวทางการแก้ไขในรอบการปฏิบัติการที่ 1 เพื่อปรับปรุงในรอบการปฏิบัติที่ 2 ดังนี้

1.1 นักเรียนส่วนมากให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสนใจ กระตือรือร้นในการทำงาน การจัดกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอน แต่มีความล่าช้าอยู่บ้าง แต่ไม่มีผลกระทบต่อกิจกรรม สื่อและเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสมดี ในการเรียนการสอนนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ สนใจในกิจกรรม แต่นักเรียนบางส่วนไม่ค่อยให้ความสนใจ ทำกิจกรรมการแก้ปัญหา และยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบให้น้ำหนักการประเมินไปที่การทำงานตามกระบวนการของ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานเป็นขั้นตอนมากขึ้น และมีการอภิปรายในกลุ่มถึงปัญหาที่เจอในการทำงาน เพื่อที่จะได้ร่วมกันแก้ไขตามขั้นตอนต่อไป

1.2 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เพราะกลัวคำตอบไม่ถูกต้อง จึงตัดสินใจด้วยการไม่ออกความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มเงื่อนไขในการเสริมแรงให้กับนักเรียน โดยตอบคำถามถ้านักเรียนตอบคำถามถูกต้องจะมีรางวัลให้ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการแสดงออกของผู้เรียน

2. การปฏิบัติการครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำผลของการสังเกตโดยผู้วิจัย ครูผู้ร่วมวิจัย และผู้เรียน ทำการวิเคราะห์ ผล และสามารถสรุปปัญหาที่พบ และแนวทางการแก้ไขในรอบการปฏิบัติการที่ 2 เพื่อปรับปรุงในรอบการปฏิบัติที่ 3 ดังนี้

2.1 ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบในการงาน ไม่มีการวางแผนในการทำงาน งานออกมาไม่ตรงตามที่วางแผนไว้ ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม จากนั้นได้สร้างเงื่อนไขของการทำงานกลุ่มต่างๆ ต้องทำงานเป็นขั้นตอนตามออกแบบไว้ ไมเช่นนั้นจะโดนหักคะแนนในการทำงาน เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้กับผู้เรียน

2.2 ผู้เรียนบางคนไม่มีความเข้าใจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้ต้องไปศึกษาเพิ่มเติมและต้องทำความเข้าใจในเรื่องชีวิตและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงได้เตรียมข้อมูลในการสืบค้นเพิ่มเติมให้กับผู้เรียน เพื่อสนับสนุนความเข้าใจของผู้เรียนให้มากขึ้น

3. การปฏิบัติการครั้งที่ 3

ผู้วิจัยได้นำผลของการสังเกตโดยผู้วิจัย ครูผู้ร่วมวิจัย และผู้เรียน ทำการวิเคราะห์ ผล และสามารถสรุปปัญหาที่พบ และแนวทางการแก้ไขในรอบการปฏิบัติการที่ 3 ดังนี้

3.1 ผู้เรียนเล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมมากขึ้น โดยปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่ผู้วิจัยวางไว้ ทำให้กิจกรรมสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

3.2 ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาตามโจทย์สถานการณ์ได้ มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของกิจกรรม ส่งผลให้ สามารถแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง

ผลการศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลหลังจากที่ได้ทำการสอนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ และได้ทดสอบวัดความสามารถในการคิด แก้ไขปัญหาของนักเรียน จำนวน 31 คน ด้วยแบบทดสอบปรนัย จำนวน 10 ข้อ ผลการทดสอบแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบวัดความรู้ก่อน-หลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	$\bar{D}$	$\overline{SD}$	t
ก่อนเรียน	31	6.73		1.71	
หลังเรียน	31	9.62	2.89	0.66	15.06

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดย คะแนนการทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.73 และคะแนนการทดสอบวัดความรู้หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.62 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทวนริสา, 2552; ปรัชญา, 2553) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด แก้ไขปัญหาสูงขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงผลการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ลำดับ	ด้าน	$\bar{X}$	$\overline{SD}$	แปลผล
1	การระบุปัญหา	2.93	0.24	ดี
2	การวิเคราะห์ปัญหา	3.00	0.00	ดีมาก
3	การเสนอวิธีการแก้ปัญหา	2.96	0.17	ดี
4	การตรวจสอบผลลัพธ์	2.96	0.17	ดี
5	การนำไปประยุกต์ใช้	2.80	0.39	ดี
รวม		2.91	0.39	ดี

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนในแต่ละด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.91 จากการคิดแก้ปัญหาทั้ง 5 ด้าน ในด้านวิเคราะห์ปัญหาผู้เรียนสามารถทำได้ดีกว่า ด้านการเสนอวิธีการแก้ปัญหา ด้าน การระบุปัญหา ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ และด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และ สิ่งแวดล้อม (STSE) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ ได้รับการสอนโดยใช้แผนการเรียนรู้ตามแนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาค้นคว้าสามารถ อภิปรายได้ดังนี้ พบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดย แยกตามขั้นตอนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอน แสดงให้เห็นว่า

ขั้นที่ 1 ขั้นตั้งคำถาม การจัดการเรียนรู้ในช่วงแรก นักเรียนส่วนน้อยที่สามารถตั้งคำถามได้ตรงประเด็น แต่ต่อนักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุสาเหตุและวิเคราะห์ปัญหาได้ถูกต้อง รวมทั้งตั้งปัญหาได้ชัดเจนและครอบคลุมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นสืบค้นหาสาเหตุ การจัดการเรียนรู้ในช่วงแรก นักเรียนสามารถวางแผนการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาได้ แต่ข้อมูลของนักเรียนบางคนยังไม่มีหลากหลาย ไม่ผ่านการวิเคราะห์ และไม่ตรงประเด็น แต่ต่อนักเรียนส่วนใหญ่สามารถวางแผนการทำงานและสืบค้นข้อมูลการแก้ปัญหาได้รวดเร็ว ตรงประเด็น และครอบคลุม ปัญหามากขึ้น รวมทั้งมีการถกเถียง วิเคราะห์ และเรียบเรียงข้อมูล

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในช่วงแรก นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเมื่อได้ผ่านการฝึกฝนในการจัดการเรียนรู้ต่อๆ มา ทำให้กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือถามคำถาม ทำให้มีทักษะในการนำเสนอดีขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันมากขึ้นทำให้ได้ความรู้ในการแก้ปัญหาที่หลากหลายและสามารถนำมาปรับปรุงข้อมูลของกลุ่มตนเองให้สมบูรณ์ขึ้นได้

ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปปฏิบัติจริง นักเรียนได้นำความรู้การแก้ปัญหาที่ได้จากการสืบค้นและการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนกลุ่มอื่นไปเผยแพร่ให้กับบุคลากรในโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การจัดทำโปสเตอร์ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การทำคลิปวีดิทัศน์เผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ การจัดกิจกรรมให้รุ่นน้อง และการเขียนข้อเสนอแนะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน ซึ่งรูปแบบของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งมีความหลากหลายและนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้พบว่านักเรียนมีแนวคิดในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ประเมินจากสถานการณ์ของปัญหาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการระบุปัญหา, ด้านการวิเคราะห์ปัญหา, ด้านการเสนอวิธีการแก้ปัญหา, ด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้

การวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทั้ง 5 ด้าน มีขั้นตอนดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 เรื่อง แหล่งน้ำแห่งชีวิต

1) ด้านการระบุปัญหา ผู้เรียนมีความเข้าใจในสถานการณ์เรื่องน้ำ สามารถระบุปัญหาได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียลงน้ำ สารเคมีหรือการปนเปื้อนจากสารพิษในน้ำ เนื่องจากมลพิษทางจารจร เช่น ฝุ่น ควัน เชื้อโรค ฯลฯ เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

2) ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ผู้เรียนแต่ละคน สามารถวิเคราะห์แต่ละสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง เช่น สาเหตุมาจากปัจจุบันมีการใช้สารเคมีอย่างแพร่หลาย และไม่มีความรู้ ไม่ทราบพิษภัยของสาร สารอาจจะเข้าสู่ร่างกายได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงวิเคราะห์แนวทางสาเหตุ และร่วมกันแก้ปัญหา เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

3) ด้านการเสนอวิธีแก้ปัญหา ผู้เรียนเสนอวิธีแก้ปัญหาได้ดี มีความเข้าใจในสถานการณ์ เช่น ควรจัดการรณรงค์ให้ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มาปรับปรุงแก้ไข หรือช่วยเหลือ และมีการแจกใบปลิวให้ประชาชนร่วมกันช่วยเหลือนรักษาความสะอาดในแหล่งน้ำ เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

4) ด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ ผู้เรียนมีการตรวจสอบผลลัพธ์ในการเสนอวิธีแก้ปัญหา การตรวจสอบแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างถูกต้อง เช่น ผู้เรียนมีการบริโภค หรือใช้น้ำไปในทิศทางที่ดีขึ้น แหล่งน้ำสะอาดขึ้นเกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

5) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงกับโรงเรียน และชุมชน มีการประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมจริง เช่น สภาพบริบทในโรงเรียน เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

สถานการณ์ที่ 2 เรื่อง ดินทรงคุณค่า

1) ด้านการระบุปัญหา ผู้เรียนมีความเข้าใจในสถานการณ์เรื่องดิน สามารถระบุปัญหาได้ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำการเกษตรต่างๆ ส่วนมากต้องอาศัยดินเพื่อการปลูกพืช ดินต้องทำงานหนักเมื่อเจอพืชที่ทำลายดิน เจอยาฆ่าแมลง เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

2) ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ผู้เรียนแต่ละคน สามารถวิเคราะห์แต่ละสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง เช่น สาเหตุมาจากดินเสียโดยธรรมชาติทำลาย คือ ลมแรง กระแสน้ำกัดเซาะพัดพาหน้าดินหลุดลอยหายไปและดินเสียโดยมนุษย์ทำลาย คือ การตัดไม้ทำลายป่า ชาวเกษตรกรทำการเกษตรไม่ถูกวิธี จึงวิเคราะห์แนวทางสาเหตุ และร่วมกันแก้ปัญหา เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

3) ด้านการเสนอวิธีแก้ปัญหา ผู้เรียนเสนอวิธีแก้ปัญหาได้ดี มีความเข้าใจในสถานการณ์ เช่น การประกาศเสียงตามสายในชุมชนโดยเสนอวิธีการแก้ปัญหาดังนี้ การปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวหน้ากระดานเพื่อเป็นการป้องกันการกัดเซาะหน้าดินการปลูกพืชคลุมดิน เพื่อเป็นการรักษาหน้าดินไม่ให้เกิดการพังทลาย และจะได้ช่วยเก็บน้ำให้อยู่ในดินในชุมชน การ

ปลูกพืชตระกูลถั่วอาสลับกับพืชชนิดอื่น เพื่อเป็นการเพิ่มไนโตรเจนให้กับดิน, การใช้ปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมีเพื่อเป็นการไม่ทำให้ดินเสียและรักษาดินได้และการปลูกไม้ยืนต้นที่ช่วยบำรุงดิน อย่างฉำฉา กระถินเทพา กระถินณรงค์ เป็นต้น เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

4) ด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ ผู้เรียนมีการตรวจสอบผลลัพธ์ในการเสนอวิธีแก้ปัญหา การตรวจสอบแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างถูกต้อง เช่น ผู้เรียนเห็นคุณค่าของดินมากขึ้น และรู้จักวิธีการรักษาดิน เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

5) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงกับโรงเรียน และชุมชน มีการประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมจริง เช่น สภาพบริบทในโรงเรียน และในชุมชน เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

สถานการณ์ที่ 3 เรื่อง ขยะภัยล้างโลก

1) ด้านการระบุปัญหา ผู้เรียนมีความเข้าใจในสถานการณ์เรื่องขยะ สามารถระบุปัญหาได้ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการบริโภคการใช้สอยมากขึ้น และการทิ้งขยะโดยไม่แยกประเภทขยะ เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

2) ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ผู้เรียนแต่ละคน สามารถวิเคราะห์แต่ละสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง เช่น สาเหตุมาจากการใช้ทรัพยากรที่สิ้นเปลืองทำให้ปัจจุบันมีปริมาณขยะที่มากมาย, ประชาชนยังยึดติดกับการแก้ไขปัญหามลพิษแบบเดิมๆ, เทศบาลไม่มีแหล่งกำจัดขยะจึงต้องนำขยะไปทิ้งในพื้นที่ทางไกล นอกพื้นที่ในป่า สถานที่รกร้าง สร้างปัญหาให้กับชุมชนในพื้นที่นั้นๆตามมา, ทุกคนยังมองไม่เห็นคุณค่าของขยะเพราะว่ามีมูลค่าเล็กน้อย ไม่ทราบว่าขยะบางชนิดมีมูลค่า เมื่อแยกขยะแล้วจะไปขายที่ไหนหรือมีวิธีใดบ้างที่จะจัดการขยะได้โดยเปลี่ยนให้เป็นรายได้เข้ามา เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

3) ด้านการเสนอวิธีแก้ปัญหา ผู้เรียนเสนอวิธีแก้ปัญหาได้ดี มีความเข้าใจในสถานการณ์ เช่น การจัดทำโครงการทำโครงการปฎิบัติจากขยะสด ขยะเศษผักเศษอาหาร ในชุมชนที่ทางไกลจากตัวเมืองมีพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตร เพื่อความยั่งยืนในการทำการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลให้ความรู้แก่ชุมชนในลักษณะต่างๆ คือ ทำแผ่นพับแจก ทำโปสเตอร์ติดต่างจุดต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

4) ด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ ผู้เรียนมีการตรวจสอบผลลัพธ์ในการเสนอวิธีแก้ปัญหา การตรวจสอบแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างถูกต้อง เช่น ผู้เรียนเห็นคุณค่าของขยะมากขึ้น ทางโรงเรียนมีการจัดแยกประเภทขยะเพื่อเพิ่มมูลค่าขยะ และนำรายได้เข้าสู่โรงเรียน เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

5) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงกับโรงเรียน และชุมชน มีการประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมจริง เช่น สภาพบริบทในโรงเรียน และในชุมชน เกณฑ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี

จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ต่วนริสา, 2552; ปรัชญา, 2553) ได้ทำวิจัยศึกษาเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม (STSE) ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ต่วนริสา, 2552; ปรัชญา, 2553) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์สมศักดิ์ ก่ำทอง, ว่าที่ ร.ต.ชีพสิทธิ์ อ้นเกียรติพงษ์, คุณครู รอเปีย วุฒิ รวมถึงบุคลากรในโรงเรียนพินิจวิทยา และคณะอาจารย์ประจำวิชาโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และความร่วมมือในการให้ข้อมูลและเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- โชคชัย ยืนยง. (2006). การใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. วารสารวิชาการ. 10(2): 29-34.
- ด่วนริสา ด่วนสุหลง. (2551). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรัชญา จันตา. (2553). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รพีพร โตไทยะ. (2540). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหาตามแนววิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2549). แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554. เข้าถึงได้จาก <http://www.onep.go.th>. เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560.
- สำนักนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/webld>. เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุภาวดี แก้วงาม. (2548). ความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบูรณาการของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้รับการสอนตามแนววิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม. วิทยานิพนธ์ศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัมพวา รักบิดา. (2549). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และ ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Carin, A. (1997). *Teaching Modern Science*. 7th ed New Jersey Practice-Hall, Inc
- Pedretti, E. (2005). "STSE education: principles and practices." in Aslop S., Bencze L., Pedretti E. (eds.) *Analysing Exemplary Science Teaching: theoretical lenses and a spectrum of possibilities for practice* Maidenhead Open University Press: 116-126
- Uoren, G. (2007). *A science–technology–society paradigm and Cross River State secondary school students' scientific literacy: problem solving and decision making*. Educational Research and Review. 2(4): 082-091.
- Yager, R. E. (1996). *Science/Technology/Society as Reform in Science Education*. Albany: State University of New York Press.

**การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นจากภูมิปัญญาจักสาน ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติ
ต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา จังหวัดลำปาง**

**THE DEVELOPMENT OF LOCAL SCIENCE ACTIVITIES FROM WISDOM WOVEN.
ACHIEVEMENT AND ATTITUDE TOWARDS SCIENCE OF STUDENTS IN MATAYOM 3
SCHOOL, HANG CHATWITTAYA SCHOOL, LAMPANG**

ปุษาลุ แซ่ย่าง* สุดาพร ทิพย์มณี และ สมศักดิ์ ก่ำทอง
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง

*corresponding author e-mail : somsak_gat@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน เพื่อสร้างชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์จากภูมิปัญญาการจักสาน และเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่มเป้าหมายคัดเลือกแบบเจาะจงเป็นนักเรียนจำนวน 24 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีการนำภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ สารที่ 5 พลังงาน เรื่อง ความร้อนในกล่องข้าวไม้ไผ่และใบลาน จำนวน 10 ข้อ สารที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต เรื่อง การทดสอบแป้ง และน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่ จำนวน 10 ข้อ สารที่ 3 สารและสมบัติของสาร เรื่อง การย้อมสีและวิเคราะห์เฉดสีของดอก จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ วิเคราะห์ความแตกต่างของนักเรียนด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent) ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนด้านเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ด้วยข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีการถ่ายทอดโดยอาศัย รูปแบบของการพูด การบอกเล่าบรรยายด้วยวาจา การสาธิต โดยการอธิบายบรรยายในรูปแบบ เป็นการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เห็นขั้นตอนวิธีการที่ชัดเจน ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.08 , 80.83 , 80.00 / 85.55 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เจตคติต่อวิทยาศาสตร์

Abstract

The purposes of this study were: To examine the transmission of weaving wisdom, To create scientific activities from weaving wisdom, and To measure achievement and attitudes toward science from efficiency criteria of 80/80. The target group consisted of 24 students in a class of Matayom 3, second semester, academic year 2017 , Hang Chatwittaya School, Lampang, Office of Education Area Secondary School District 35. The teaching aid which was used to collect data from evaluation of students' achievement by the wisdom related to science in 10 items of unit 5 (Energy) about heat in rice box made from bamboos and palm leaves, 10 items of unit 1 (Living things and living process) about testing flour and sugar in the bamboo wood ,and 10 items of unit 3 (Substances and properties of substances) about Dyeing and color shade analysis of flowers . There are all 30 items to analyze the difference of students with statistic, average, standard deviation, and t-test (Dependent) to assess students' attitudes toward science by 30 items of question. It was found that. Methods to convey the weaving wisdom from Ban Huay Peng , Ban Kha Sub-district , Muang District , Lampang by descriptive speech with practical learning to understand the process clearly with step-by-step. Scientific activities improved efficiency of 82.08,

80.83, 80.00 / 85.55 science achievement of students after studying is higher than before studying with statistically significant level of .01. and Students' attitudes toward science after studying is higher than before studying with statistically significant level of .01.

Keywords : methods to convey the weaving wisdom scientific activities the achievement of studying attitudes toward science

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ชุมชนได้สะสมประสบการณ์ รวมทั้งความรู้ที่สะสมจากบรรพบุรุษจากรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่งรุ่นระหว่างการสืบทอดได้มีการปรับ การประยุกต์เกิดเป็นความรู้ใหม่ ตามสภาพการณ์ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในแต่ละยุคแต่ละสมัย เป็นองค์ความรู้ที่ชุมชนคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่มาแก้ไขปัญหาการดำรงชีวิต การจักสานเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นไทยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตทั้งทางด้านการอำนวยความสะดวก และด้านคุณค่าทางจิตใจ มีความงดงามประณีต มีการนำงานจักสานมาพัฒนา สร้างสรรค์เกิดเป็นงานจักสานแบบใหม่ที่มีความทันสมัย ซึ่งงานจักสานท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง เป็นงานฝีมือที่มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ซึ่งได้แก่การจักสานจากใบลาน ไม้ไผ่ และก้านมะพร้าว งานเหล่านี้ล้วนเกิดจากภูมิปัญญาของคนไทยในท้องถิ่น

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาภูมิปัญญาการจักสานหมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า บุคคลที่ประดิษฐ์เครื่องจักสานมีแต่ผู้สูงอายุ ซึ่งเด็ก วัยรุ่น และวัยกลางคน ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการทำเครื่องจักสานในขณะเดียวกันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น อาทิ เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ Internet เข้ามาช่วยในการสืบค้นข้อมูล อำนวยความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น จึงทำให้การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป คนส่วนใหญ่จึงนิยมใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช่วัสดุจากธรรมชาติ จึงส่งผลทำให้เครื่องจักสานที่นำมาใช้งานลดน้อยลง ส่งผลต่ออาชีพ รายได้ และการสืบทอดภูมิปัญญาการจักสาน ทำให้คนรุ่นหลังไม่สนใจ ขาดความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการและขั้นตอนในการผลิตเครื่องจักสาน ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบัน เน้นการเรียนแบบการอธิบาย บรรยาย การท่องจำมากกว่าการลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะด้านการเชื่อมโยงเนื้อหา กิจกรรมในห้องเรียนและโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน รวมถึงส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำลาย มองเห็นปัญหาเป็นโจทย์ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ เป็นการเรียนรู้ที่มีพลัง ต้องเกิดจากแรงบันดาลใจของผู้เรียน เมื่อได้เห็นสัมผัส เข้าใจ และสนุกกับกิจกรรมตามที่ผู้สอนได้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้สอนก็คือแรงบันดาลใจหนึ่งของผู้เรียน เพื่อที่จะเป็นหรืออยากจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ใฝ่เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนรวมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น แต่ในปัจจุบัน ผู้เรียนยังไม่เห็นความสำคัญ ในเรื่องของภูมิปัญญา จึงมีการประยุกต์นำเรื่องภูมิปัญญาเข้ามาจัดการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี2551 เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน จากงานวิจัยของ ทศนวรรณ รามณรงค์ (2557) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่การเรียนวิทยาศาสตร์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง คือ ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเด่นของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ สมองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ทำให้สามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน จากการศึกษาของงานวิจัยของ ชานีนา พลสา (2553) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นและสามารถพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน และสร้างชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จากภูมิปัญญาการจักสานโดยมีการเชื่อมโยงภูมิปัญญาเข้ากับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนห้างฉัตรวิทยา

อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เนื่องจากโรงเรียนในหมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่ทำการศึกษา มีจำนวนผู้เรียนไม่เพียงพอต่อการศึกษา จึงได้เลือกโรงเรียนห้างฉัตรวิทยา เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสานของหมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เพื่อสร้างชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์จากภูมิปัญญาการจักสาน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มจักสานหมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 35 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 77 คน จาก 3 ห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เรื่องการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิปัญญาการจักสาน
2. ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่องวิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา
3. แบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

3. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 เรื่อง ความร้อนในกล่องข้าวไม้ไผ่และใบลาน
- ชุดที่ 2 เรื่อง การทดสอบแป้งและน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่
- ชุดที่ 3 เรื่อง การย้อมสีและวิเคราะห์เจดสีของดอก

องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง, แผนผังแสดงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู, คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน, มาตรฐานการเรียนรู้, ตัวชี้วัดสาระสำคัญ, จุดประสงค์การเรียนรู้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ส่วนที่ 2 บัตรคำสั่ง, แบบทดสอบก่อนเรียน, ใบกิจกรรม, เฉลยใบกิจกรรม, คำถามท้ายกิจกรรม, บัตรความรู้, แบบทดสอบหลังเรียน, เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจชุมชนที่มีการตั้งกลุ่มประดิษฐ์เครื่องจักสานในหมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ซึ่งกลุ่มผลิตเครื่องจักสานนี้มีประมาณ 30 คน
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็น และนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้านที่ทำเครื่องจักสาน ที่หมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
3. เมื่อผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปใช้กับชาวบ้านแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาวิเคราะห์ เพื่อที่จะวิเคราะห์ประเด็นวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาสร้างเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ชื่อว่า วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา ซึ่งชุดกิจกรรมประกอบไปด้วยเรื่อง การวัดอุณหภูมิในกระติบข้าวไม้ไผ่และใบลาน การทดสอบแป้งและน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่ และสุดท้าย การย้อมสีและวิเคราะห์เจดสีของดอก ซึ่งจะมีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวนอย่างละ 30 ข้อ

5. นำชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์และแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ไปหาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

6. นำชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ไปใช้กับกลุ่มทดลอง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเวียงตาลพิทยาคม

7. นำผลที่ได้จากแบบทดสอบและแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ และนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงชุดกิจกรรม

8. นำชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยผาวิทยาคม อำเภอห้วยผา จังหวัดลำปาง โดยให้ผู้เรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์โดยการทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน ซึ่งชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความร้อนในกล่องข้าวไม่ไฟและใบลาน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การทดสอบแป้งและน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การย้อมสีและวิเคราะห์เจตสีของดอก โดยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่องวิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา สำหรับได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่องวิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 นำคะแนนแบบทดสอบของนักเรียนแต่ละคนมารวมกันและหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 เปรียบเทียบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์ 80/80

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Sample

5.3 เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Sample

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่สำรวจ สอบถามข้อมูล และการสัมภาษณ์ในแหล่งชุมชนหมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลที่ได้คือ การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน หมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ซึ่งการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน มีการสืบทอดแบบ การบอกเล่าบรรยายด้วยวาจา เป็นการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้แก่ผู้รับ การถ่ายทอดในรูปแบบของการพูด การสาธิต โดยการอธิบายบรรยายในรูปธรรม เป็นการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เห็นขั้นตอนวิธีการที่ชัดเจน การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะผลิตเครื่องจักสานได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องมีประสบการณ์ และมีใจรักในการจักสาน มีความอดทน ใจเย็น และมีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตเครื่องจักสานเพื่อใช้งานและจำหน่าย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในภูมิปัญญาการจักสานมาพัฒนาเป็นชุดกิจกรรม วิทยาศาสตร์ โดยผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือ จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่านอยู่ในระดับมาก เพื่อนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยผาวิทยาคม

จากการที่ผู้วิจัยได้นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายข้อมูลดังนี้

1. การหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้สูตร E_1/E_2

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Sample

3. เปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Sample

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประสิทธิภาพของชุด กิจกรรม	N	A	X	E ₁	B	F	E ₂
เรื่องที่ 1	24	10	197	82.08			
เรื่องที่ 2	24	10	194	80.83	30	616	85.55
เรื่องที่ 3	24	10	192	80.00			

จากตารางที่ 1 พบว่าชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ละเรื่องได้ค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	$\bar{D}$	$\overline{SD}$	t
ทดสอบก่อนเรียน	24	14.25	9.3	3.06	
ทดสอบหลังเรียน	24	23.54		2.99	15.71

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญาท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

เจตคติต่อวิทยาศาสตร์	n	$\bar{X}$	$\bar{D}$	$\overline{SD}$	t
ทดสอบก่อนเรียน	24	106.63	13.87	12.95	
ทดสอบหลังเรียน	24	120.50		12.42	8.85

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน และสร้างชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา จากการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

การศึกษการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสานของหมู่บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า การศึกษการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาแบบการบอกเล่าบรรยายด้วยวาจา การสาธิต โดยการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้แก่ผู้รับ หรือถ่ายทอดในรูปแบบของรุ่นสู่รุ่น คือ การถ่ายทอดจากพ่อสู่ลูก การถ่ายทอดในรูปแบบของการพูด เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจถึงกระบวนการผลิต การใช้เครื่องมือที่ถูกต้องและปลอดภัย การสาธิต เป็นการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เห็นในแต่ละขั้นตอน โดยเน้นการอธิบายบรรยายในรูปแบบ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะสามารถผลิตเครื่องจักรสานได้ บุคคลนั้นจะต้องมีประสบการณ์ มีความรู้และทักษะ รวมถึงมีใจรักในงานจักสาน มีความอดทน

ใจเย็น มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตเครื่องจักรสานเพื่อใช้งาน และจำหน่าย เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชน

จากข้อมูลที่กล่าวมานี้ จึงนำมาพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในภูมิปัญญาการจักสานมาพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยฉัตรวิทยา โดยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์จากภูมิปัญญาการจักสาน เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา แบ่งออกเป็น 3 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความร้อนในกล่องข้าวไม้ไผ่และใบลาน กิจกรรมที่ 2 เรื่อง การทดสอบแป้งและน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่ กิจกรรมที่ 3 การย้อมสีและวิเคราะห์เจดสีของตอก ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ในระดับมาก เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยฉัตรวิทยา โดยวัดจากคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของชุดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม ซึ่งผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากข้อมูลชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความร้อนในกล่องข้าวไม้ไผ่และใบลาน ในระหว่างทำการทดลองผู้เรียนมีความสนใจ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม มีข้อซักถามในระหว่างการทำทดลอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียน มีความรู้ในเรื่องทักษะการคำนวณ เรื่องของการแปลงหน่วยอุณหภูมิ องศาเซลเซียส องศาฟาเรนไฮต์, เคลวิน และ องศาโรเมอร์ รวมทั้งสามารถนำไปใช้กับการเรียน รวมทั้งอธิบายให้เพื่อนเกิดความเข้าใจได้

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การทดสอบแป้งและน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่ ผู้เรียนมีความตื่นตัว ในการทำการทดสอบเรื่องแป้งและน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่ โดยใช้สารละลายเบเนดิกต์และสารละลายไอโอดีนในการทดสอบน้ำตาลและแป้ง เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนยังไม่เคยทำการทดลองมาก่อน จึงเป็นเรื่องที่แปลกใหม่ และน่าเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การย้อมสีและวิเคราะห์เจดสีของตอก ผู้เรียนให้ความสนใจ ในระหว่างทำการเรียนการสอน ผู้เรียนซักถามบ่อยครั้ง เนื่องจากให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและใช้เครื่องมือ Colar meter (เครื่องมือวัดสี) วิเคราะห์หาค่าเจดสีเพื่อเทียบสีที่ได้ ผู้เรียนมีความตั้งใจทำ บางกลุ่มใช้เครื่องมือไม่ถูก แต่ก็พยายามที่จะแก้ปัญหาเองในระหว่างทำ จนสุดท้ายก็สามารถเทียบค่าเจดสีได้

จากทั้ง 3 กิจกรรม มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา ภาษา และกิจกรรม ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ที่จัดไว้ในชุดกิจกรรม มีการเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด การทดลอง การสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ เกิดความรู้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการกำหนดตัวแปร ทักษะการตั้งสมมติฐาน และทักษะการทดลอง ตลอดจนผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งรัตน์ สุขแสงและ คณะ (2557) การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน : กรณีเครื่องจักสานไม้ไผ่ลายขีดบ้านหนองห้าง ตำบลห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานพื้นบ้านไม้ไผ่ลายขีด มีการถ่ายทอดโดยการอาศัยบุคคลเป็นแหล่งความรู้ในการสาธิต และฝึกอบรม ระยะสั้นซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาถือเป็นแหล่งถ่ายทอดที่สำคัญในการถ่ายทอดการเรียนรู้ คือการเรียนรู้จากบรรพบุรุษถ่ายทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง และแหล่งความรู้ที่สำคัญคือ ครอบครัว ตั้งแต่พ่อสอนลูก แม่สอนลูก พี่สอนน้อง น้องสอนหลาน ใช้วิธีสอนด้วยการปฏิบัติจริง อธิบายวิธีการทำโดยการบอกกล่าวหรือบางครั้งคนในหมู่บ้านก็รวมกลุ่มกันเพื่อทำเครื่องจักสาน ไม่เข้าใจปฏิบัติ ไม่ได้ก็สอบถามได้ การสอนไม่มีการปิดบังความรู้ สถาพร พลราช และคณะ (2556) กล่าวว่า การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ น้ำฝน คูเจริญไพศาล และคณะ (2559) ที่ศึกษาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่องการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่องการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติฯ ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนคิดเป็นร้อยละ 76.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่องการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติฯ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meeks, Eliza Bruce (1972) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดกิจกรรมกับวิธีสอนแบบธรรมดา ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Strickland, Dorothy S. and Lesley, M.M. (1971) ได้ศึกษาผลการใช้

บทเรียนสำเร็จรูปที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการสอนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอบแบบปกติ

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีการนำเอาปัญหาที่ได้จากข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มาพัฒนาชุดกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่ตรงกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ปัญหาในเรื่องของการเก็บรักษาความร้อนของกล่องข้าวที่สานด้วยใบลานและไม้ไผ่ ซึ่งพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมในสาระที่ 5 พลังงานเรื่อง ความร้อนในกล่องข้าวไม้ไผ่และใบลาน ปัญหาในเรื่องของมอดกินเนื้อไม้ไผ่ ซึ่งเกิดจากสาเหตุที่ไม่ได้มีแหล่งสะสมของแบคทีเรียและน้ำตาล ผู้วิจัยจึงพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมในสาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต เรื่อง การทดสอบแบคทีเรียและน้ำตาลในเนื้อไม้ไผ่ ปัญหาของการนำสารเคมีเข้ามาใช้ในกระบวนการจักสาน จึงทำให้ได้สีที่แตกต่างกันผู้วิจัยจึงพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร เรื่อง การย้อมสีและวิเคราะห์เจดสีของดอก โดยมีการนำเอาเทคโนโลยี เครื่องมือ Colar meter (เครื่องมือวัดสี) ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ในระดับมาก หลังจากให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง วิทยาศาสตร์ในภูมิปัญญา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการถ่ายถอดภูมิปัญญาการจักสาน บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีการถ่ายถอดโดยอาศัย รูปแบบของการพูด การบอกเล่าบรรยายด้วยวาจา การสาธิต โดยการอธิบายบรรยายในรูปธรรม เป็นการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เห็นขั้นตอนวิธีการที่ชัดเจน
2. ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.08 , 80.83 , 80.00/82.87
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์สมศักดิ์ ก่าทอง ดร. เทพวรินทร์ เขียนปัญญา นางคำสุข จรุงมาก รวมถึงบุคลากรในโรงเรียนห้างฉัตรวิทยา และคณะอาจารย์ประจำวิชาโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ คณะชุมชนผู้ร่วมผลิตเครื่องจักรสานทุกคน ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และความร่วมมือในการให้ข้อมูลและเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนพพร ฉิมพลี. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา 1 – 386
- ชาธินา พลสา. (2553). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 . ระดับปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. (สาขาวิชาการมัธยมศึกษา.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดชวิทย์ นิลวรรณ และ ทิพย์พุด ฤกษ์สุนทร. (2557). กลยุทธ์การถ่ายถอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 1-18
- ทัศนวรรณ งามณรงค์. (2557). ชุดกิจกรรมการเรียนรู้. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/561214>. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 พฤศจิกายน 2560).
- นพคุณ แดงบุญ. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์. การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- น้ำฝน คูเจริญไพศาล, ชมพูนท ศิยะพงษ์, อภิษฎา เดชชวย, และอารีวรรณ เข้มขัน. (2559). ศึกษาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่องการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 18(3): 125-142

- รัตติยา ภูบุญเดิม. (2553). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้วิธีการศึกษานอกห้องเรียน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หน่วยชีวิตกับสิ่งแวดล้อม**. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งรัตน์ สุขแสง ,ปิยะธิดา ปัญญา , และประสพสุข ฤทธิเดช. (2557). **การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน : กรณีเครื่องจักสานไม้ไผ่ลายขีดบ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**, 203-212
- รุ่งอรุณ กันเหตุ, เปรมจิตร บุญสวย, อุษา คงทอง. (2552). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมทางวิทยาศาสตร์**.วารสารบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- สถาพร พลราชม, ดร.อมรา เขียวรักษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุรัตน์ สายทอง. (2556). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 10(49):1-6
- Anggraini P, Kusniarti T. (2017). **Character and Local Wisdom-Based Instructional Model of Bahasa Indonesia in Vocational High Schools**. University of Muhammadiyah Malang 8(5):23-29
- Meeks, Eliza Bruce. (1972, February). **Learning Packages Versus Conventional Methods of Instruction**. Dissertation Abstracts International. 32(8): 4295–A
- Strickland, Dorothy S. ; & Lesley, M.M.,eds. (1971). **Emerging Literacy : young children Learn to Read and Write**. New York : Delaware : International Reading Association. 2510 –A.
- Toharudin U, Kurniawan S.K., (2017). **Values of Local Wisdom : A Potential to Develop an Assessment and Remedial**. University Bandung 6 (1):71-78

การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา
กรณีศึกษา : รายวิชา คศ 105 คณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

THE STUDY OF STUDENT'S LEARNING BEHAVIOR
CASE STUDY : MA105 MATHEMATICS FOR BUSINESS AND ECONOMICS 1, MAEJO
UNIVERSITY

จินตนา จูมวงษ์ และ พิลาศลักษณ์ ศรีแก้ว*
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่
*corresponding author e-mail: pisorn@mju.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชา คศ 105 คณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1 จำนวนทั้งหมด 157 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เคยผ่านการ ลงทะเบียนในรายวิชานี้มาแล้วแต่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินของรายวิชานี้ การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านเจตคติ ด้านนิสัยในการเรียน และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการ วิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ยรวม 3.63, 3.73 และ 3.94 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : พฤติกรรมการเรียนรู้ เจตคติ นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Abstract

The purpose of this research was to study students' learning behaviors at Maejo University. There are 157 students register course in Mathematics for Business Administration and Economics 1 and have been enrolled in this course. But not consistent with the evaluation criteria of the course. This research used questionnaire on an attitude, a habit of learning and an achievement motivation to collect data. The results of this study revealed that, for each learning behaviors, the total mean were 3.63, 3.73 and 3.94 respectively at a high level. They were positively and significantly related at the 0.01 level.

keywords : Learning behaviors an attitude a habit of learning and an achievement motivation.

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาความคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหา เป็น และยังเป็นรากฐานของวิทยาการทุกแขนงวิชาอีกด้วย โดยรายวิชา คศ 105 คณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและ เศรษฐศาสตร์ 1 เป็นรายวิชาที่อยู่ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาแกน สำหรับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและคณะเศรษฐศาสตร์ และจัดการเรียนสอนสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในทุกภาคการศึกษา ซึ่งคณิตศาสตร์ถือว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญและทั้งยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอน เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ฝึกให้ผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผล มีความละเอียด รอบคอบ ทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาต่างๆ ได้

จากการสอนในรายวิชา คศ 105 คณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1 ที่ผ่านมาผู้สอนได้สังเกต พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชานี้ พบว่า นักศึกษาจะให้ความสนใจเรียนเฉพาะบางคนเท่านั้น ซึ่งทำให้ส่งผล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ในรายวิชานี้ที่ผ่านมามีอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และเมื่อนำเปอร์เซ็นต์การ ยกเลิกกระบวนวิชาและไม่ผ่านกระบวนวิชานี้มารวมกันแล้ว ปรากฏว่าเปอร์เซ็นต์ที่ออกมาเกือบถึง 50 เปอร์เซ็นต์ สมควร จำเริญพัฒนา และคณะ (2552) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความรู้พื้นฐาน

เดิม ความถนัดทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ในส่วนของตัวแปรที่มีอิทธิพล มณิดา เรืองสินชัยวานิช (2009) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรง ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ เวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติมและคุณภาพการสอน ตัวแปรที่มีอิทธิพล ในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัดทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่สำคัญวิชาหนึ่ง เป็นวิชาที่สร้างเสริมมนุษย์เกี่ยวกับความคิด โดยให้คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล สามารถคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นนักศึกษาจึงต้องมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน ซึ่งนิสัยทางการเรียนเป็นหนึ่งในเครื่องมือในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (อัจฉรา เพ็งเล็งผลและคณะ. 2551; อ้างอิงจาก นิพนธ์ สีนพูน. 2545.) แล้วนิสัยการเรียนเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ทุกระดับชั้น ความสำเร็จในการจัดการศึกษา บ่งบอกถึงคุณภาพของนักศึกษา เช่น การพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (เต็มศักดิ์ คทวนิช. 2549; อ้างอิงจาก ไพศาล หวังพานิช. 2523) และ กู๊ดและคนอื่นๆ (เต็มศักดิ์ คทวนิช. 2549; อ้างอิงจาก Good and Others. 1973) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้รับมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะทำการศึกษาวงการการเรียนรู้ของนักศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา คศ 105 คณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีเครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1 แบบวัดนิสัยในการเรียน และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน วิชา คศ 105 คณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1 ในปีการศึกษา 2555 ภาคฤดูร้อน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำนวนทั้งสิ้น 157 คน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ส่วน พบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 และเป็นเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ตารางที่ 2 เพศชายจะมีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่าเพศหญิง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.98 และส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01 – 2.50 คิดเป็นร้อยละ 70.7 และยังพบว่าสถิติในการขาดเรียนในรายวิชานี้ในเทอมที่ผ่านมา ร้อยละ 49.0 ไม่เคยขาดเรียนเลย และร้อยละ 1.3 ขาดเรียนมากกว่า 6 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เพศหญิงจะขาดเรียนมากกว่าเพศชาย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.72 ตามตารางที่ 3 ในการลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ ร้อยละ 82.8 ที่เคยลงทะเบียนแล้วจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 16.6 ลงเรียนมาแล้วจำนวน 2 ครั้ง และ ร้อยละ 0.6 ลงเรียนมากกว่า 2 ครั้ง เหตุผลที่ลงเรียนมากกว่า 1 ครั้ง เพราะไม่ผ่านกระบวนการวิชานี้จำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 63.7 สำหรับผู้ที่ไม่ผ่านกระบวนการวิชานี้จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งมากที่สุดในการลงทะเบียน เรียนครั้งนี้ คิดเป็นร้อยละ 1.3

ส่วนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สำหรับบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติ

เจตคติ	Mean	S.D.	ความหมาย
1. วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้คนมีเหตุผล	3.87	0.70	มาก
2. ชั่วโมงเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นเวลาที่ข้าพเจ้ามีความสุขที่สุด	3.30	0.84	ปานกลาง
3. ถ้าจำเป็นต้องหนีเรียนวิชาแรกที่คิดคือวิชาคณิตศาสตร์	2.90	1.16	ปานกลาง
4. วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่น่าสนใจ	3.46	0.78	ปานกลาง
5. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่สามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้	3.04	0.92	ปานกลาง
6. ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	3.73	0.67	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติ (ต่อ)

เจตคติ	Mean	S.D.	ความหมาย
7. วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ฝึกให้คนฉลาด มีไหวพริบ	4.01	0.78	มาก
8. ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นทันทีเมื่ออาจารย์เปิดโอกาสในช่วงเรียนวิชาคณิตศาสตร์	3.40	0.76	ปานกลาง
9. การฝึกทักษะบ่อยๆ ทำให้ข้าพเจ้าเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างสนุกสนาน	3.94	0.79	มาก
10. เมื่อเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าจะหาเวลาปรึกษาอาจารย์ทุกครั้ง	3.50	0.75	ปานกลาง
11. วิชาคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาในสาขาวิชาของข้าพเจ้า	3.83	0.97	มาก
12. วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ฝึกให้ข้าพเจ้ารู้จักคิด และแก้ปัญหาได้	3.92	0.87	มาก
13. ถึงแม้ว่าเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ค่อนข้างยาก ข้าพเจ้าก็ยังอยากเรียน	3.45	1.04	ปานกลาง
14. วิชาคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.98	0.78	มาก
15. ข้าพเจ้าเกิดความกลัวเมื่อคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ	4.25	0.83	มาก
16. ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์	3.15	1.07	ปานกลาง
17. เมื่อพบข้อสอบที่ยากๆ ทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากทำข้อสอบต่อไป	3.68	0.96	มาก
18. ผลการเรียนของข้าพเจ้าจะดีขึ้นถ้าไม่มีเรียนวิชาคณิตศาสตร์	3.60	1.07	มาก
19. การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกกว้างขวางทางความคิดมากขึ้น	3.60	0.73	มาก
20. วิชาคณิตศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา	3.88	0.77	มาก
ภาพรวมของเจตคติต่อรายวิชา	3.63	0.94	มาก

จากตารางที่ 1 ในการวัดเจตคติ คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดมีค่าเท่ากับ 3.63 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความกลัวเมื่อคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 แต่ก็ยังคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ฝึกให้คนฉลาด มีไหวพริบ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.01 ข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ถ้าจำเป็นต้องหนีเรียนวิชาแรกที่คิดคือวิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90

ส่วนที่ 3 แบบวัดนิสัยในการเรียน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดนิสัยในการเรียน

แบบวัดนิสัยในการเรียน	Mean	S.D.	ความหมาย
1. เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ข้าพเจ้าจะปรึกษาหารือกับอาจารย์	3.69	0.72	มาก
2. ก่อนลงมือทำแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าต้องแน่ใจว่าเข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะทำอย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน	3.89	0.65	มาก
3. ข้าพเจ้าพยายามที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดในแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมายหลังจากที่อาจารย์ได้เฉลยแล้ว	3.98	0.66	มาก
4. ถึงแม้ว่าแบบฝึกหัดหรืองานที่ได้รับมอบหมายในบางวิชาจะน่าเบื่อ ข้าพเจ้าก็พยายามตั้งใจทำจนเสร็จ	3.95	0.77	มาก
5. ในการสอบถ้ามีเวลาเหลือ ข้าพเจ้าจะตรวจคำตอบก่อนที่จะส่งกระดาษคำตอบนั้น	3.89	0.79	มาก
6. ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองทุกครั้งและไม่ลอกผู้อื่น	3.57	1.10	มาก
7. ถ้าข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดไม่ทันข้าพเจ้าจะลอกเพื่อน เพื่อให้มีงานส่งอาจารย์	3.52	0.91	มาก
8. ข้าพเจ้าพยายามเลือกที่นั่งข้างหลังห้องในระหว่างชั่วโมงเรียน เพราะไม่ชอบให้อาจารย์เรียกตอบ	2.71	1.32	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดนิสัยในการเรียน (ต่อ)

แบบวัดนิสัยในการเรียน	Mean	S.D.	ความหมาย
9. ข้าพเจ้าเอาใจใส่เป็นพิเศษในด้านความสะอาด เรียบร้อยในการทำแบบฝึกหัดหรือรายงานส่งอาจารย์	3.96	0.75	มาก
10. ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายทันทีที่อาจารย์มอบหมายให้ เพื่อไม่ให้งานค้างส่ง	3.96	0.85	มาก
11. หลังจากสอบเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าจะรีบซักถามอาจารย์หรือพยายามค้นคว้าหาคำตอบที่ข้าพเจ้าตอบไม่ได้ในการสอบ	3.44	0.86	ปานกลาง
12. ข้าพเจ้ามีวสันใจกับการลอกข้อความบนหน้าจอ ทำให้ฟังอาจารย์สอนไม่ทัน	3.11	1.16	ปานกลาง
13. เมื่ออาจารย์ตำหนิหรือวิจารณ์งานที่ข้าพเจ้าทำ ข้าพเจ้าจะมีความพยายามในครั้งต่อไปมากขึ้น	4.01	0.75	มาก
14. เมื่อข้าพเจ้าทราบกำหนดการสอบ ข้าพเจ้าจะวางแผนในการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบทันที	3.90	0.80	มาก
15. ข้าพเจ้ามีสมาธิในการอ่านหนังสือไม่นาน	3.62	1.10	มาก
16. เมื่ออาจารย์ถามในห้องเรียน ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงการตอบหรือก้มหน้า	3.04	1.09	ปานกลาง
17. ในขณะที่สอบข้าพเจ้ามักจะเว้นข้อสอบที่ทำไม่ได้ก่อนแล้วค่อยย้อนกลับมาทำทีหลัง	4.15	0.77	มาก
18. ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดทุกครั้งเมื่อเรียนจบเนื้อหาในแต่ละบท	3.71	0.78	มาก
19. ถ้าไม่จำเป็นหรือป่วยจริง ข้าพเจ้าจะไม่ขาดเรียน	4.26	0.82	มาก
20. ข้าพเจ้ามีความขยันมากขึ้นเมื่อรู้ว่าได้คะแนนสอบน้อยกว่าเพื่อน	4.16	0.76	มาก
ภาพรวมของแบบวัดนิสัยในการเรียน	3.73	0.46	มาก

จากตารางที่ 2 ในการวัดนิสัยในการเรียน คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดมีค่าเท่ากับ 3.73 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่บอกว่าถ้าไม่จำเป็นหรือป่วยจริง จะไม่ขาดเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และยังคิดว่าต้องขยันมากขึ้นเมื่อรู้ว่าได้คะแนนสอบน้อยกว่าเพื่อน โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.16 ข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักศึกษาพยายามที่จะเลือกนั่งข้างหลังห้องในระหว่างชั่วโมงเรียน เพราะไม่ชอบให้อาจารย์เรียกตอบ คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70

ส่วนที่ 4 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดนิสัยในการเรียน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	Mean	S.D.	ความหมาย
1. ข้าพเจ้าจะมุ่งเรียนหนังสืออย่างหนัก เพื่อต้องการให้ตนเองประสบความสำเร็จ	4.17	0.91	มาก
2. ข้าพเจ้าต้องการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างเข้าใจ	4.17	0.82	มาก
3. เมื่อได้ลงมือทำสิ่งใดแล้ว ข้าพเจ้าจะพยายามทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด	4.06	0.73	มาก
4. ข้าพเจ้าต้องการเพิ่มเกรดเฉลี่ยในการเรียน	4.36	0.76	มาก
5. ข้าพเจ้าเรียนหนังสือไปวันๆ โดยไม่คาดหวังว่าจะเรียนได้สำเร็จมากนักน้อยเพียงใด	2.44	1.31	ปานกลาง
6. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนวิชาหรือเนื้อหาที่ยากๆ เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนเองเป็นอย่างดี	3.65	0.82	มาก
7. ข้าพเจ้าจะพยายามทุ่มเทเวลาให้มากขึ้นสำหรับแบบฝึกหัดข้อที่ยากๆ	3.71	0.82	มาก
8. ข้าพเจ้าจะเกิดความภูมิใจเป็นอย่างมาก ถ้าคะแนนในการสอบแต่ละครั้งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ	4.36	0.79	มาก
9. ข้าพเจ้าต้องการเป็นผู้มีการศึกษาดี	4.25	0.83	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดนิสัยในการเรียน (ต่อ)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	Mean	S.D.	ความหมาย
10. ข้าพเจ้ารู้สึกผิดหวังมากถ้าอาจารย์ไม่เข้าสอนในคาบเรียนนั้น	3.46	0.89	ปานกลาง
11. การเรียนของข้าพเจ้าจะต้องพัฒนาและดีขึ้นเรื่อยๆ	4.15	0.71	มาก
12. ข้าพเจ้าเชื่อว่า ไม่มีสิ่งใดยากเกินความสามารถของตนเอง	4.18	0.77	มาก
13. ข้าพเจ้าหวังไว้ว่าวันหนึ่งความสำเร็จจากการเรียนของข้าพเจ้าจะต้องนำชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูล	4.22	0.86	มาก
14. ข้าพเจ้าอยากทำงานที่มีความยากหรืองานที่ต้องใช้ความพยายามสูง	3.91	0.84	มาก
15. เมื่อข้าพเจ้ารู้ว่าเรียนหนังสืออ่อนกว่าเพื่อนๆ ข้าพเจ้าจะหาวิธีใหม่เพื่อทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ	4.08	0.78	มาก
16. ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง	3.67	0.84	มาก
17. เมื่อประสบความล้มเหลวหรือทำงานผิดพลาด ข้าพเจ้าจะหาวิธีใหม่เพื่อทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ	3.99	0.64	มาก
18. ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองต้องประสบความสำเร็จในการเรียนอย่างแน่นอน	3.94	0.79	มาก
19. ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น เป็นสำนวนที่ข้าพเจ้าคิดเสมอเวลาทำงาน	4.21	0.76	มาก
20. ในการเปรียบเทียบผลการเรียนหรือผลการสอบต่างๆ ข้าพเจ้ามักเปรียบเทียบกับผู้ที่มีความสามารถมากกว่า	3.82	0.88	มาก
ภาพรวมของแบบวัดนิสัยในการเรียน	3.94	0.93	มาก

จากตารางที่ 3 ในการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดมีค่าเท่ากับ 3.94 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่บอกว่า ต้องการเพิ่มเกรดเฉลี่ยในการเรียนและจะเกิดความภูมิใจเป็นอย่างมาก ถ้าคะแนนสอบแต่ละครั้งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และยังต้องการเป็นผู้มีการศึกษาดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.25 ข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักศึกษาเรียนหนังสือไปวันๆ โดยไม่คาดหวังว่าจะเรียนได้สำเร็จมากนักน้อยเพียงใด คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.44

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติ นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

	เจตคติ	นิสัยในการเรียน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
เจตคติ		0.687**	0.707**
การวัดนิสัยในการเรียน			0.742**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า แบบสอบถามทั้ง 3 แบบ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก ในระดับสูง

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นภาระลงทะเบียนซ้ำก็ยังคง มีเจตคติ การวัดนิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ที่สรุปผลข้างต้นแล้ว ยังพบว่า ในด้านเจตคติ นักศึกษายังคงยอมรับว่า วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้เป็นคนมีเหตุผล วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ฝึกให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาได้ และวิชาคณิตศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา แต่นักศึกษาก็ไม่ยอมทำข้อสอบต่อไป เนื่องจากข้อสอบยาก และมีความคิดเห็นว่า ผลการเรียนของนักศึกษาจะดีขึ้นถ้าไม่ต้องเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนในด้านการวัดนิสัยในการเรียน นักศึกษายังคงยอมรับว่า นักศึกษาจะเว้นข้อสอบที่ทำไม่ได้ไว้ก่อนแล้วค่อยย้อนกลับมาทำอีกครั้ง และเมื่อใดที่มีการติติงจากผู้สอน นักศึกษาจะพยายามทำมากขึ้นในครั้งถัดๆ ไป แต่เมื่อไรที่มีการทำงานแล้วทำไม่ทันจะทำการลอกเพื่อนเพื่อให้มีงานมาส่ง และในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นักศึกษายอมรับว่า ความสำเร็จจากการเรียนจะนำมาซึ่งชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูลความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น และไม่มีสิ่งใดยากเกินความสามารถ และในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ด้าน

ยังมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สุพัตราและคณะ กล่าวไว้ว่า ทศนคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา และอรรดาและคณะ กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ จากผลการวิจัย ผู้วิจัยคิดว่า จะเป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้งบประมาณในการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำให้บทความนี้สมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เดิมศักดิ์ คทวนิช, (2549). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์.
- สุพัตรา ผลรัตน์ไพบูลย์และคณะ, (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์.
- อรรดา เพ็งเล็งผลและคณะ, (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชาลัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์.
- อดิศักดิ์ พงษ์พลผลศักดิ์และคณะ, (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนของรัฐ กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร.

การศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้วัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

A STUDY OF CONDITION AND DEVELOPMENT OF SCHOOL TEACHER PROFICIENCY
IN FIELD OF EDUCATIONAL INNOVATION AND INFORMATION TECHNOLOGY ON
PRIMARY OFFICE OF PHITSANULOK EDUCATIONAL AREA 3

วิไลวรรณ สุขป้อม* และ สมหมาย อ่อนนถอย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก

* corresponding author e-mail : tang.poohh@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้วัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 โดยเป็นการศึกษาวิจัยกรอบแนวคิดมาตรฐานวิชาชีพของครู ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข้อที่ 8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 2) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 3) ด้านการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 จำนวน 306 ราย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้วัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 โดยภาพรวมสมรรถนะครูด้านการใช้วัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$ S.D.= 0.57) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมรรถนะครูด้านการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.60$ S.D.= 0.65) รองลงมา คือ สมรรถนะครูด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$ S.D.= 0.64) และสมรรถนะครูด้านการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$ S.D.= 0.62)

คำสำคัญ : สมรรถนะ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study about condition of teacher competency in using innovation and ICT in schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3. This research is studying teacher competency under framework of professional teacher standard (knowledge and professional teacher experience standards). There 3 issues for studying teacher competency including : 1) Using, designing, creating and improving innovation, 2) Technology and ICT development and 3) searching resources for supporting learning of students. The sample was 306 teachers who work in

Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3. The research instrument was a questionnaire to use for collecting research. The data was analyzed by mean, and standard deviation. The finding showed that the condition of teacher competency in using innovation and ICT in schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3 in overall was in high level ($\bar{x} = 3.59$ S.D.= 0.57) . When we consider in each issues founded that the level of searching several resources for supporting learning of students was in highest. ($\bar{x} = 3.60$ S.D.= 0.65) then, , the level of technology and ICT development were in high level ($\bar{x} = 3.60$ S.D.= 0.64) and the level of using, designing, creating and improving innovation was high level ($\bar{x} = 3.56$ S.D.= 0.62)

Keywords: competency innovation evaluation educational information and communication technology

บทนำ

ขออัญเชิญพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2510 ความว่า

“งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว รัชนีบ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้น ด้วยว่าพลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในความประพฤติกเล็ดเล็ด ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตก ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจจะเอาตัวไม่รอด ประการสำคัญเช่นนี้ นอกจากเหตุอื่นแล้วต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษา ด้วยอย่างแน่นอน เราต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น” พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2510 (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, 2558 : 3) ดังนั้นประเทศจำเป็นต้องมีพลเมืองที่มีการศึกษาดี จากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบให้การศึกษาไทยต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีสติปัญญา เจริญงอกงามเพื่อจะได้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ประสบการณ์อื่นๆ ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ (ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล, ม.ป.ป. : 5) ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการที่จะกระตุ้นการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (สุชาติ วงศ์สุวรรณ, 2542 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยจัดให้อยู่ในหมวด 9 มาตรา 63-69 ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมโลกปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554-2556 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการใช้สารสนเทศที่สามารถบรรลุภารกิจด้านต่างๆ ด้วยความพร้อมที่จะรองรับการบริหารจัดการและการเรียนการสอน รวมทั้งปรับเปลี่ยนการดำเนินงานทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อที่จะประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนนั้น ซึ่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการ

ปฏิรูปการศึกษา โดยบุคลากรครูมีส่วนสำคัญในการผลักดันและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะด้านเทคโนโลยีมากที่สุด ครูจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในด้านนี้เป็นอย่างดีเพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีในยุคปัจจุบันที่ต้องก้าวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ในอนาคต ซึ่งมีความสำคัญกับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ สร้างมาตรฐานการเรียนการสอนและการพัฒนาครู การพัฒนาเนื้อหาสาระ เพื่อเป็นเครื่องมือให้เกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3, 2556 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ นาทัน (2550) พบว่าโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรที่จำเป็นไม่เพียงพออีกทั้งคอมพิวเตอร์มีน้อยด้านการดำเนินการ ต่าง ๆ ด้าน ICT ล่าช้าไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนด ขาดผู้มีความเชี่ยวชาญมาดูแลระบบเครือข่ายขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาบุคลากรในด้าน ICT ได้อย่างถูกต้อง ด้านการจัดการเรียนการสอนขาดการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557 – 2561 ที่ใช้ให้เห็นผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแผนแม่บท ICT เพื่อการศึกษา พ.ศ. 2554 – 2556 สภาพปัญหาการใช้ ICT เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา ที่ประสบปัญหาในการเข้าถึงความรู้เนื่องจากระบบเครือข่ายและความรวดเร็วในการเชื่อมต่อทำให้ไม่สามารถใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้มีการผลิตสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาเพื่อใช้ในการเรียนการสอนยังไม่ครบเนื้อหาสาระวิชา

สรุปได้ว่า นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาต่างๆ ทั้งด้านบุคคลและสังคมซึ่งเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ก้าวไกลมีส่วนผลักดันให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูต้องอาศัยการพัฒนาทักษะสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่บุคลากรครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ความรู้ ความสามารถและทักษะ หรือที่เรียกว่า สมรรถนะของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูที่ใช้กับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 เพื่อให้ทราบถึงสภาพการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาศภาพการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 โดยเป็นการศึกษาวิจัยกรอบแนวคิดมาตรฐานวิชาชีพของครู ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข้อที่ 8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) การ

เลอกรใช้ ออกรแบบ สร้ง และปรบปรนงนวกตรกรนเพื่อใหผู้เรยน กรดกรเรยนรู้ที่ด 2) กรดพนนเทคโนโลยแลสรสนเทศ เพื่อใหผู้เรยนกรดกรเรยนรู้ที่ด 3) กรดแสวงหาหล่งเรยนรู้ที่หลกหลยเพื่อส่งสรกรเรยนรู้ของผู้เรยน โดยเป็น กรดศกรในจงปรมณขอบเขตปรชกรที่ใช้ในกรดกรวกรรจกัจกักรน 1,504 คน กักรนคณนคกรลุ่มดวอย่งดวยสุตรกรร คักรนคณของเคจขแลมอรกน ดัเป็นจกักรน 306 คน กรบรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสบอถม จกักรนนักรผลกรดกรรที่ ดัมวกรเครษหข้อมูลกรเครษหข้อมูลโดยหคเคลยแลส่วนเปยงเบนมตรฐน แลนักรเสนอผลกรรกรเครษหข้อมูล จ้งใน กรพรวมด้นที่มีคเคลยด่ำที่สุดแลรยด้นข้อมที่มีคเคลยด่ำที่สุดสมอ้นดบรกรขงทุกด้น เพอกรดพนนสมรณษครด้น กรรใช้นวกตรกรนแลเทคโนโลยสรสนเทศในสถนศกรด้น

ผลกรรกรรจกั

ผลกรรกรเครษหสภสมรณษครด้นกรรใช้นวกตรกรนแลเทคโนโลยสรสนเทศในสถนศกรร สังกดสักรกนงน เขตพ้นที่กรรศกรรปรณศกรรพษณโลกเขต 3

ดกรรจกั 1 คเคลยแลส่วนเปยงเบนมตรฐนของสภสมรณษครด้นกรรใช้นวกตรกรนแลเทคโนโลยสรสนเทศใน สถนศกรร สังกดสักรกนงนเขตพ้นที่กรรศกรรปรณศกรรพษณโลกเขต 3 โดยรวมแลเป็นรยด้น

สภสมรณษครด้นกรรใช้นวกตรกรน แลเทคโนโลยสรสนเทศในสถนศกรร	$\bar{x}$	S.D.	รศดบ
1. ด้นกรรเลอกรใช้ ออกรแบบ สร้ง แลปรบปรนงนวกตรกรนเพื่อใหผู้เรยน กรดกรเรยนรู้ที่ด	3.56	0.62	มก
2. ด้นกรรดพนนเทคโนโลยแลสรสนเทศ เพื่อใหผู้เรยนกรดกรเรยนรู้ที่ด	3.60	0.64	มก
3. ด้นกรรแสวงหาหล่งเรยนรู้ที่หลกหลย เพื่อส่งสรกรเรยนรู้ของผู้เรยน	3.60	0.65	มก
รวม	3.59	0.57	มก

รศดบของสภกรรดพนนสมรณษครด้นกรรใช้นวกตรกรนแลเทคโนโลยสรสนเทศในสถนศกรร สังกด สักรกนงนเขตพ้นที่กรรศกรรปรณศกรรพษณโลก เขต 3 ในกรพรวมจ้ง 3 ด้น อยู่ในรศดบมก เมอพจรณเป็นรย ด้น โดยเรยงลักรดบคเคลยจกัมกไปห่นอยพวว ด้นที่มีสภสมรณษครสูงสุค คคด้นกรรแสวงหาหล่งเรยนรู้ที่

หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งอยู่ในระดับมาก และที่ด้านการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีอยู่ในระดับมาก

ด้านการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ระดับของสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถนะครูด้านการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรมที่มีระดับสูงสุด คือ ข้อ 1.1 ท่านมีความรู้ในการเลือกใช้นวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีในการสอนแต่ละครั้ง รองลงมา คือ ข้อ 1.5 ท่านมีทักษะในการเลือกใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ข้อ 1.12 ท่านมีเจตคติที่ดีในการปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมเพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1.3 ท่านมีความรู้ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ในการสอน

ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ระดับของสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถนะครูด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศที่มีระดับสูงสุด คือ ข้อ 2.2 ท่านมีความรู้ค้นคว้าพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง รองลงมา คือ ข้อ 2.3 ท่านมีทักษะในการพัฒนาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ข้อ 2.7 ท่านฝึกฝนพัฒนาการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2.9 ท่านได้รับความรู้ด้านการพัฒนาการใช้สารสนเทศในการสอนแล้วนำไปใช้ได้

ด้านการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ระดับของสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถนะครูด้านการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีระดับสูงสุด คือ ข้อ 3.7 ท่านมีเจตคติที่ดีเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ รองลงมา คือ ข้อ 3.5 ท่านมีเจตคติที่ดีในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน ข้อ 3.3 ท่านมีการค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3.4 ท่านมีทักษะในการใช้เครื่องมือเพื่อสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษาที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยในภาพรวมด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและรายด้านข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสามอันดับแรกของทุกด้าน เพื่อนำไปพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพสมรรถนะครูสูงสุด คือด้านการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี อาจเนื่องมาจากการเห็นความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมให้โรงเรียนได้จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้

ผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี แล้วครูยังได้รวบรวมความรู้ในท้องถิ่นมาใช้สอนผู้เรียนเพื่อจัดทำแผนการสอนพร้อมสอดแทรกเนื้อหาเพื่อบูรณาการให้เด็กผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูภายในสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญ จึงจัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า อบรมครูเพื่อสนองนโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ให้กับผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา มาละวรรณโณ (2545 : 61-67) พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ด้านวิชาการด้านการสนับสนุนวิชาการและส่งเสริมวิชาการมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในระดับพอใช้ ปัญหาในการพัฒนาคือด้านงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ ด้านบุคลากรและด้านการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และด้านการบริหารจัดการ ความต้องการในการพัฒนามีความต้องการในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านงบประมาณและด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรและการให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองอยู่ เตียงสกุล (2550 : 77-86) พบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้เรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้เรียนพบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่าสภาพการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และด้านการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนควรหาวิธีการส่งเสริมพัฒนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ โดยโรงเรียนควรมีการจัดสรรครูหรือวิทยากรให้ความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากเพื่อการหาแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามกรอบแนวคิดมาตรฐานวิชาชีพของครู ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข้อที่ 8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ

1. ผลการวิจัยจะช่วยให้ครูได้ทราบถึงสมรรถนะของตนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 และสามารถนำผลไปปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สามารถที่จะนำผลจากการศึกษาวิจัยไปกำหนดนโยบายในการพัฒนาให้แก่ครูในการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อให้สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาครูในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสภาพการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างต่างเขตพื้นที่

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ควรมีการศึกษารูปแบบ
แนวทางการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูผู้สอนในแต่ละช่วงชั้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.สมหมาย อ่าดองกลอย อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด และอาจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วย
ตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ ครู บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามใน
การวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจาก
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ประสิทธิ์
ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. 2542เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยี สารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์

เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2556). กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม,

สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). ศูนย์สารสนเทศ. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว,

กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษณา ศรีเกียรติ. (2545). ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อาเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี. รายงานการ

ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จิตรนันท์ ศรีเจริญ. (2550). การสร้างนวัตกรรม e-Learning ระเบียบวิธีวิจัยและโปรแกรมประยุกต์

ทางด้านสถิติและวิจัย. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

ปกรณศักดิ์ ถินอภัย. (2547). การพัฒนาครูเกี่ยวกับสารสนเทศด้านบุคลากร โรงเรียนหามแห่พินพินทอง

วิทยาคม อาเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุชาติ วัฒนชัย และคณะ. (2550). ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด. ขอนแก่น :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Cowan, Greg L. (1993). "A Study of Effective Information System Users" Dissertation

Abstracts International. 54(3) : 747-A ; September.

**การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และ สิ่งแวดล้อม (STSE) ที่ส่งผลต่อ
ทักษะการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ จังหวัดลำปาง**

**SCIENCE LEARNING MANAGEMENT BASED OF THE SCIENCE, TECHNOLOGY, SOCIETY AND
ENVIRONMENT CONCEPT (STSE). THAT AFFECT THE PROBLEM SOLVING SKILLS AND
ATTITUDE TOWARD SCIENCE OF MATHAYOM GRADE 9 STUDENT , CHITAREE WELFARE
SCHOOL.**

กุลธิดา ชายน้อย* วณิดา จำปาวาด และ สมศักดิ์ ก่ำทอง

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง

*corresponding author e-mail : Khuntida_38@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและ สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางดิน แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางน้ำ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางอากาศ และแบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและ สิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนช่วยส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก โดยผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม ทักษะการแก้ปัญหา เจตคติ

Abstract

This research aims to: Develop science learning based on the concepts of science, technology, society and environment; and Promote problem solving skills that affect students in Mathayom grade 9 , based on the concepts of science, technology, society and environment. Sample The research instrument was development plan for science, technology, society and environment. Three learning plans were: Learning Management Plan Water Pollution Management Plan Learning Management Plan about The air pollution and the problem solving model. To perform a single-group test. To analyze data by average. The research found that the development of science learning plan toward science, technology, society and environment. To enhance students' problem-solving skills, they can enhance their problem-solving skills according to the objectives of the research. The students had a good attitude toward learning science at a high level. The students had higher cognitive skills after the study.

Keywords : science learning management based of science1, technology, society and environment concept (stse)2, problem solving skills, attitude3

บทนำ

ประเทศไทยมีแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 23 และมาตรา 24 เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ สนับสนุน การบูรณาการความรู้ให้เข้ากับตนเอง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ รวมทั้งกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสอดคล้องกับความคิดและความสนใจของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผูกทักษะกระบวนการคิดการประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่นอกเหนือจากบทเรียนภายใต้หลักคุณธรรม ค่านิยมที่พึงงาม รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542) การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสอดคล้องกับเป้าหมายแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการบนทางสายกลาง โดยมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อม และจริยธรรม ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากมนุษย์ที่ใช้โอกาสในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์ โดยมีได้คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มนุษย์มีความตระหนักและเข้าใจความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์อันเนื่องมาจากความต้องการพื้นฐานและความต้องการความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างสะดวกสบายและง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพัฒนากระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าทั้งที่เป็นสินค้าประเภททุน (Capital Goods) และสินค้าบริโภค (Consumer Goods) ซึ่งกระบวนการผลิตนี้เองที่ก่อให้เกิดของเสียออกสิ่งแวดล้อม หลายครั้งที่มนุษย์เราทำลายสิ่งแวดล้อมเพราะความรู้ถึงสาเหตุและผลกระทบ ขาดข้อมูลความเข้าใจที่ถูกต้อง ทำให้มนุษย์เข้าถึงและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พบในภาคเหนือ ได้แก่ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ และปัญหาดินเสื่อมโทรม จากปัญหาข้างต้น การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จำเป็นต้องเป็นไปในทิศทางที่มีการมุ่งเน้นพัฒนาความสามารถทางการคิด การแสวงหาความรู้เพื่อสร้างทักษะการแก้ปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 2) โดยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับปัญหาในชีวิตจริง สอดคล้องกับแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม (STSE) ที่เป็นรูปแบบการศึกษาของแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) ซึ่งให้ความสำคัญกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น มีเป้าหมายหลักคือช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมที่มีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิทยาศาสตร์ โดยผลการวิจัยต่างๆ ได้ยืนยันว่าการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมทำให้ผู้เรียนเข้าใจในวิชาวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ สนใจการเรียนรู้มากขึ้นนำไปสู่การแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม และเพื่อประเมินเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม ศึกษาโดยใช้ประโยชน์จากรูปแบบการวิจัยที่ได้ทำการสร้างสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาสงเคราะห์จิตตอารีฯ จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ด้านสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1.2 ออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ ได้แก่ 1.แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางดิน 2.แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางน้ำ 3.แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางอากาศ โดยผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงค่าของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน

1.3.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้แล้วบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์

3.3 ทำการประมวลผลวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของแผนการจัดการเรียนรู้

2. ขอบเขตของการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน

2.2 ขอบเขตข้อมูล ข้อมูลการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม คือ หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำคะแนนที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาและแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาจำนวน 20 ข้อ

4.2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

4.3 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 เรื่อง ประกอบด้วย 1.แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางดิน 2.แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางน้ำ 3.แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มลพิษทางอากาศ

ผลการวิจัย

ตอนที่1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม คะแนนเต็ม 20 คะแนน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ ของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
ก่อนเรียน	30	7.33	0.30	36.65
หลังเรียน	30	16.13	0.43	80.65

ตารางที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มีทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.33 คิดเป็นร้อยละ 36.65 ของคะแนนเต็ม และคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.13 คิดเป็นร้อยละ 80.65 ของคะแนนเต็ม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลและแจกแจงความถี่ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ระดับเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน โดยพิจารณาความถี่

ค่าเฉลี่ย	ระดับเจตคติ	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
4.50 – 5.00	มากที่สุด	3	10.00
3.50 – 4.49	มาก	25	83.33
2.50 – 3.49	ปานกลาง	2	6.66
1.50 – 2.49	น้อย	0	0
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด	0	0

ตารางที่ 2 นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม หลังการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลและแจกแจงความถี่ พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมากที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ระดับมาก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และระดับปานกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การศึกษาทักษะการแก้ปัญหา ผ่านการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม ภาพรวมผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหามีต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหของผู้เรียน จำนวน 3 แผน ประกอบด้วย 1) มลพิษทางดิน 2) มลพิษทางน้ำ 3) มลพิษทางอากาศ ที่ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในแนวคิดวิทยาศาสตร์ด้วยตัวผู้เรียนเอง มีความยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล โดยอาศัยบริบทกิจกรรมและผลงานที่เป็นจริงซึ่งต่างจากการเรียนวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปส่วนใหญ่ ที่ใช้หัวข้อในการจัดการเรียนรู้ห่างไกลจากความเป็นจริงของสังคมและความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในโลก(สุดารัตน์, 2558)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม คะแนนเต็ม 20 คะแนน จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการแก้ปัญหาลงจากได้เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 7.33 คิดเป็นร้อยละ 36.65 และค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการแก้ปัญหาลงจากมีค่าเท่ากับ 16.13 คิดเป็นร้อยละ 80.65 เนื่องจาก ผู้เรียนมีความสามารถในการนำประสบการณ์ ทักษะ และความรู้เดิมมาเรียงลำดับใหม่ ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการอย่างมีเหตุผล นักเรียนสามารถระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาได้ถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้ สามารถเสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องและเหมาะสม นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสืบค้นหาสาเหตุและแนวทางป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์สิ่งแวดล้อมนั้น ๆ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการสังสมกระบวนการ แนวทาง และทักษะการแก้ปัญหา เพื่อนำมาใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ อย่างมีลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากการมองเห็นปัญหาไปจนถึงการลง

ข้อสรุปให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มีผลต่อทักษะการแก้ปัญหา(สูตรตัน, 2558)

3. ผลการประเมินเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผ่านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลและแจกแจงความถี่ โดยภาพรวมนักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 83.33 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยผ่านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์และสามารถบูรณาการองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน จำนวน 3 แผน ประกอบด้วย 1) มลพิษทางดิน 2) มลพิษทางน้ำ 3) มลพิษทางอากาศ ที่ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ผลการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม จำแนกการประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประเมินก่อนและหลังเรียนจากโจทย์สถานการณ์โดยให้นักเรียนแสดงทักษะการคิดแก้ปัญหา พบว่า คะแนนการประเมินก่อนเรียนสูงกว่าคะแนนประเมินหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการประเมินเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ อ.สมศักดิ์ กำทอง ผศ.ดร.หทัย ไทยสุชาติ ผศ.ดร.ธีรพันธ์ สอนแก้ว ผศ.พูนทวี สมบัติศิริ ดร.ไพบุลย์ หม่อมมาศ ข้าราชการครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ จังหวัดลำปาง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยและขอขอบใจนักเรียนโรงเรียนวัดหลวงวิทยาในการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม (STSE)

เอกสารอ้างอิง

รุ่งทิพา กองสอน (2560). การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเคมี ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน. เข้าถึงได้จาก : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download/30364/26172/0>. (วันที่ค้นข้อมูล : 16 กรกฎาคม 2560).

สูตรตัน อะหลีแอ (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. เข้าถึงได้จาก : kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/10612/1/TC1204.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 ธันวาคม 2560).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2554). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>. (วันที่ค้นข้อมูล : 16 กรกฎาคม 2560).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. เข้าถึงได้จาก : <http://www.moe.go.th/webld>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 ธันวาคม 2560).

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
A STUDY ON RELATIONSHIP BETWEEN ROLES EMPOWERMENT OF SCHOOL
ADMINISTRATORS
AND LEARNING ACHIEVEMENT OF STUDENTS IN PHETCHABUN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ภาควิชา บัญชี และ นิรดา เวชญาลักษณ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ

*corresponding author e-mail : krupoom666@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 108 โรงเรียน และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 113 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน และครู 297 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีเทียบสัดส่วนตามจำนวนของแต่ละโรงเรียน และใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา และนำไปหาค่าความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเสริมพลังให้ได้รับโอกาส อยู่ในระดับมากและสูงเป็นอันดับแรก และด้านการเสริมพลังให้ได้รับอำนาจ อยู่ในระดับมากและเป็นอันดับรองลงมา ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในภาพรวม พบว่า บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = 0.070$) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่งผลให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

คำสำคัญ : การเสริมสร้างพลังอำนาจ,ผู้บริหารสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purpose of this research was to study on the role of empowerment from school administrators for learning achievement of students in Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1. Using the population and the sample was the school. The sample by the formula “Krejcie and Morgan” by simple random sampling from 108 schools and stratified random sampling. The school administrators 113 people was the respondents with at least one person per school and 297 teachers was the respondents. Each school identified using relative proportions of each school and to sample a coincidence. The instrument used to collect data was a questionnaire. Then the results were derived by percentage, mean and standard deviation from the empowerment of school administrators. And to evaluate the relationship with the academic achievement of students by used statistical correlation

Pearson. The research found that the role of empower of school administrators in Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1 were perceived as high. Considering in each aspect found that power to give a chance was high level and the first. And the power to power was high level and the second. The relationship between roles empowerment of school administrators and learning achievement of students In Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1 it was founded that the role of the empowerment of school administrator has the positive relationship in low level ($r = 0.070$) with the achievement of students and no statistically significant. The findings are not consistent with the hypothesis

Keywords : empowerment school administrators learning achievement

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้เผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมากขึ้นและรวดเร็วขึ้นในหลายด้าน มิติการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้สะท้อนระบบสังคมไทย หลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียนมากขึ้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) มาตราที่ 9 มาตราที่ 39 และมาตราที่ 54 ได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารและการจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่การปฏิรูประบบบริหารจัดการจากแบบเดิมที่เน้นการรวมอำนาจ ไปยังเขตพื้นที่และสถานศึกษา และปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ คือโรงเรียนนั้นต้องมีสภาพแวดล้อมที่มีความร่วมมือกันจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ต้องมีสิ่งที่เป็นอำนวยการความสะดวกแก่คณะทีมงานที่จะร่วมมือกันปฏิบัติงานตามหน้าที่ รวมทั้งมีทักษะในการแก้ปัญหา ร่วมกัน การสร้างวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจและการร่วมมือในการกำหนดแผนงานต่างๆ ของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการ และการตัดสินใจนั้น ความพึงพอใจของบุคลากรน่าจะมีความสัมพันธ์กับระดับการตัดสินใจในการทำงาน มีความพึงพอใจเมื่อเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกกระบวนการ ก่อให้เกิดผลกระทบด้านขวัญและกำลังใจ หรือการได้รับการยกย่องนับถือในสถานภาพของข้าราชการ รวมไปถึงการได้รับโอกาสพัฒนาตนเองในเชิงวิชาชีพ และความคาดหวังในบทบาทความสามารถของตนเอง การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นรูปแบบการบริหารที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบริหารงาน เป็นผลให้บุคลากรได้ค้นพบตนเองและเกิดการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งทำให้บุคลากรได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในด้านการให้ความยอมรับและการประสบความสำเร็จในชีวิต บุคลากรจึงเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความสุขในการทำงาน ด้วยสำนึกถึงเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรส่งผลถึงความรู้สึกยึดมั่นผูกพันในองค์กร ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาและทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ เชื่อมโยงกับหลักการเสริมสร้าง พลัง อำนาจ ตามรูปแบบของสกอตต์และเจฟฟ์ (Scott and Jeffe, 1991 อ้างถึงใน พระมหาสมพร สิริโย, 2552 : 82) ซึ่งการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ครูนั้นเป็นกระบวนการเพิ่มศักยภาพให้แก่ครูเพื่อให้ครูมีความสามารถ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและรับรู้ในความสามารถนั้นๆ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จทั้งของตนเองและของโรงเรียน ซึ่งกระบวนการใดๆ ที่ช่วยเพิ่มศักยภาพให้ครูมีพลังในการทำงานสำเร็จตามเป้าหมายได้ถือเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ครูทั้งสิ้น

แนวคิดของแคนเตอร์ (kanter 1983 : 136-180 , อ้างถึงใน รัตนา ลีอวานิช 2539 : 4) กล่าวว่าไว้ว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจแก่บุคลากรจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องเริ่มจากลักษณะสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและยินยอมให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และยินยอมให้บุคลากรมีการเติบโต โดยผู้บริหารต้องให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าถึงอำนาจ และเข้าถึงโอกาสได้โดยง่ายด้วยการให้ข่าวสารข้อมูลให้การส่งเสริมสนับสนุน ให้ทรัพยากรให้โอกาสที่เพียงพอ ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้บุคลากรนั้นสามารถใช้ความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานเต็มที่เต็มศักยภาพนั้นย่อหมายถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน และผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อมั่นมีความพึงพอใจในงานที่รับผิดชอบ

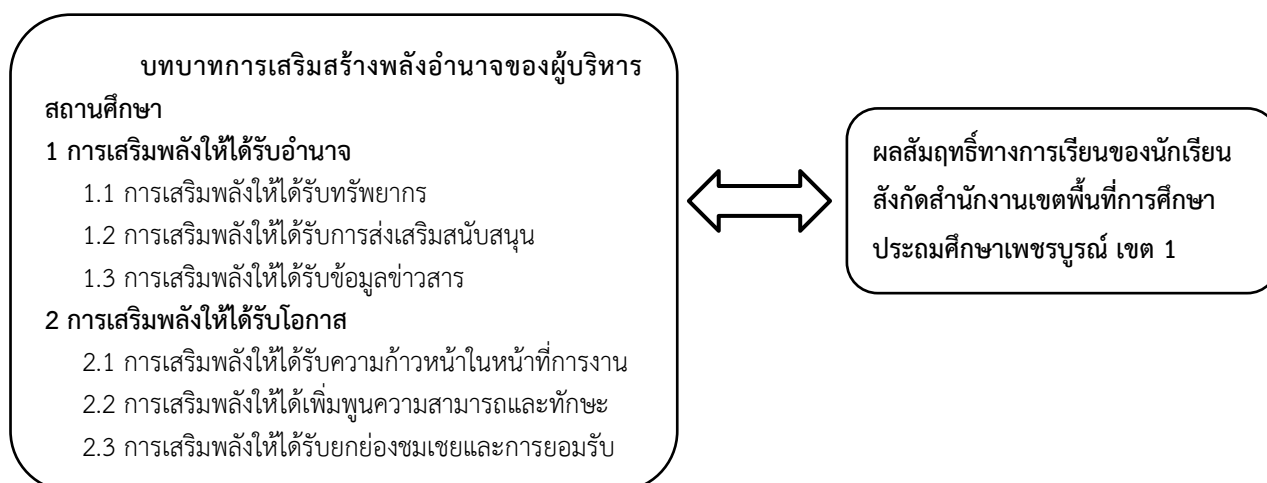
บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับครูผู้สอนที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก ถ้าครูได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย เช่น ขาดความเชื่อมั่นในอำนาจและสถานภาพขององค์กร ขาดการส่งเสริมและสนับสนุน

ปัจจัยที่จำเป็นจากองค์กร จะทำให้ส่งผลต่อมาตรฐานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูได้ จากสภาพปัญหาดังกล่าวจะมีผลกระทบโดยตรงกับพลังอำนาจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่จะไปมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อมาตรฐานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และภาระหน้าที่อื่นๆ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ก็ประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติดังจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2558 พบว่ามีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในทุกสาระการเรียนรู้ คือ สาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับประเทศ 0.94 คะแนน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับประเทศ 2.18 คะแนน สาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับประเทศ 1.19 คะแนน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับประเทศ 1.39 คะแนน และสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับประเทศ 1.38 คะแนน ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมน้อยกว่าระดับประเทศ 1.42 คะแนน ดังนั้นครูควรได้รับการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานและมีการเสริมพลังอำนาจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แผนพัฒนาบุคลากรตลอดจนการปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานด้านอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพพอที่จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ครั้งนี้มีประชากรเป็นโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 151 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 165 คน และครู 1,391 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 108 โรงเรียน และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 113 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน และครู 297 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีเทียบสัดส่วนตามจำนวนของแต่ละโรงเรียน และใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม รวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของแต่ละโรงเรียน จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา และขอข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 โรงเรียน จากนั้นนำทั้งสองตัวแปร ไปหาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 รวมทุกด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 รวมทุกด้าน (n=108)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ การเสริมสร้าง พลังอำนาจ
ด้านการเสริมพลังให้ได้รับอำนาจ				
1	การเสริมพลังให้ได้รับทรัพยากร	4.36	0.40	มาก
2	การเสริมพลังโดยการส่งเสริมสนับสนุน	4.37	0.36	มาก
3	การเสริมพลังให้ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4.42	0.37	มาก
	เฉลี่ยด้านที่ 1	4.38	0.34	มาก
ด้านการเสริมพลังให้ได้รับโอกาส				
1	การเสริมพลังให้ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	4.40	0.36	มาก
2	การเสริมพลังให้ได้เพิ่มพูนความสามารถและทักษะ	4.36	0.35	มาก
3	การเสริมพลังให้ได้รับยกย่องชมเชยและการยอมรับ	4.43	0.36	มาก
	เฉลี่ยด้านที่ 2	4.40	0.32	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.39	0.32	มาก

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของทั้ง 2 ด้าน พบว่าบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการเสริมพลังให้ได้รับโอกาสอยู่ในระดับสูงกว่าด้านการเสริมพลังให้ได้รับอำนาจ พิจารณาข้อย่อยของแต่ละด้านพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อพบว่า การเสริมพลังให้ได้รับยกย่องชมเชยและการยอมรับ อยู่ในระดับมากและสูงสุดเป็นอันดับแรก การเสริมพลังให้ได้รับข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมากและรองลงมาเป็นอันดับที่ 2 และการเสริมพลังให้ได้รับทรัพยากรและการเสริมพลังให้ได้เพิ่มพูนความสามารถและทักษะ อยู่ในระดับมากและสูงเป็นอันดับสุดท้าย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ประกอบด้วย 5 วิชา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในภาพรวมและรายวิชา (n=108)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระดับ เขตพื้นที่ฯ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระดับ ประเทศ	เปรียบ เทียบระดับ ประเทศ
1	ภาษาไทย	51.17	6.92	52.98	-1.81
2	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	43.24	5.99	46.70	-3.46
3	ภาษาอังกฤษ	30.99	5.42	34.60	-3.61
4	คณิตศาสตร์	37.61	8.35	40.50	-2.89
5	วิทยาศาสตร์	38.93	5.40	41.20	-2.27
รวมเฉลี่ย		40.39	5.21	43.19	-2.80

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของทั้ง 5 วิชา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชาทั้ง 5 วิชาพบว่า วิชาภาษาไทย อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ และสูงเป็นอันดับแรก วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ และสูงรองลงมาเป็นอันดับ 2 วิชาวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ และสูงรองลงมาเป็นอันดับ 3 ส่วนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศและสูงเป็นอันดับสุดท้าย

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมและทั้ง 2 ด้าน กับภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 วิชา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 9

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรวมเฉลี่ย	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	นัยสำคัญทางสถิติ (sig.)
ด้านการเสริมพลังให้ได้รับอำนาจ	0.049	0.306
ด้านการเสริมพลังให้ได้รับโอกาส	0.086	0.189
ภาพรวม	0.070	0.235

จากตารางที่ 3 พบว่าความสัมพันธ์ ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในภาพรวม บทบาท

การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการเสริมพลังให้ได้รับอำนาจ มีค่าความสัมพันธ์ ทางบวกในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้าน การเสริมพลังให้ได้รับโอกาส มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1

ผลปรากฏว่าบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเสริมพลังให้ได้รับโอกาส อยู่ในระดับสูงกว่าการเสริม พลังให้ได้รับอำนาจเล็กน้อย อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้การยอมรับในความสามารถของครูที่มีความสามารถในการสร้าง นวัตกรรมใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ยกย่องชื่นชมครูที่มีความสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และสนับสนุนครู ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้รับประกาศเกียรติคุณ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ประชุม เพื่อทำความเข้าใจและแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ครูอยู่เสมอ ให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายในสถานศึกษาที่รวดเร็วและ ทัวถึง สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพให้ได้รับความก้าวหน้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่ สูงขึ้นตามศักยภาพของครู ตลอดจนการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาย บุญศิริเกษ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจ การทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยพื้นฐานของครูในการเสริมสร้างพลังอำนาจ การทำงานกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน และพลังอำนาจการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต การศึกษา 8 อยู่ในระดับดี พลังอำนาจการทำงานของครูมีความสัมพันธ์กับทุกด้าน ในปัจจัยพื้นฐานของครู และทุกด้านใน กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาปัจจัยพื้นฐานของครูโดยรวมในทุกด้าน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วินัย พลสิทธิ์ (2547 : 162) ที่ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของการเสริมสร้างพลังอำนาจกับประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจในการ ส่งเสริมให้ครูได้มีอิสระในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ และร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 5 วิชา ต่ำกว่าระดับประเทศ โดยเมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายวิชาทั้ง 5 วิชา เรียงลำดับตาม ค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปต่ำพบว่า วิชาภาษาไทย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 51.17 คะแนน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 43.24 คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 38.93 คะแนน วิชา คณิตศาสตร์ และมีค่าคะแนนเฉลี่ย 37.61 คะแนน ส่วนวิชา ภาษาอังกฤษ 30.99 คะแนน สอดคล้องกับ ปรีชา ศรีทา (2554 : 61) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาใน จังหวัดหนองคาย ที่กล่าวไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมแล้วต่ำกว่าเกณฑ์ 50 % อยู่มาก อาจจะเนื่องจากหลายสาเหตุ เช่นมีครูไม่เพียงพอ, ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก, ครูมีภาระงานอื่นมากเกินไป ครูสอนโดยไม่ยึดมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร แกนกลางกำหนด หรือนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอบ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = 0.070$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยชาญ น้อยนันทน์, ทวี แยมดี และลูกน้ำมากลิน (2551 : 61) ซึ่งได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนสูงขึ้นได้ เนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เช่น ตัวนักเรียนเองที่ขาดความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการเรียน ไม่เห็นถึงความสำคัญของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวผู้ปกครอง แบบทดสอบกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูไม่มี ความสอดคล้องกัน การขาดแคลนครูจึงทำให้ครูผู้สอนไม่ตรงตามเอกวิชาที่เรียนมา สภาพแวดล้อมและขนาดของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิต อินทร์แสง (2557 : 61) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่ระดับนัยสำคัญ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้านโดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดกลับพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับน้อยมาก ทำให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานนั้น อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษามีองค์ประกอบและสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ทำให้มีตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน และอาจมีหลายตัวแปรที่ร่วมกันส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ผลปรากฏว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการเสริมพลังให้ได้รับโอกาส อยู่ในระดับมากและสูงเป็นอันดับแรก และด้านการเสริมพลังให้ได้รับอำนาจ อยู่ในระดับมากและเป็นอันดับรองลงมา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 5 วิชา ต่ำกว่าระดับประเทศ โดยเมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายวิชาทั้ง 5 วิชา เรียงลำดับตาม ค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาวิทยาศาสตร์ วิชา คณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = 0.070$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทำให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้จากอาจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ประธานหลักสูตรสาขาวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย ดร.อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ และอาจารย์ ดร.สมหมาย อ่าดอนกลอย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณนายสำเร็จ ปิ่นพิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวังโป่ง นายนิพล พลกลาง ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ทุกท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเป็น อำนาจความสะดวก ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าใด ๆ ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องกตเวทิตาแด่บิดา มารดา บุพการี ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้กำลังใจมาโดยตลอด รวมทั้งผู้เขียนตำราวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้าและใช้อย่างยิ่งทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2553).**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชัยชาญ น้อยนัน, ทวี แยมดี และลูกน้ำ มากลิ่น. (2551). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.** (การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2554).**การวิจัยเบื้องต้น.**(พิมพ์ครั้งที่ 9) .กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรีชา ศรีทา. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองคาย.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** (แขนงวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543).**วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.**(พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- พระมหาสมพร สุริโย. (2552). **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.**
- รัตนา ลือวานิช. (2539). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคใต้. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต .จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.มหาวิทยาลัย.**
- วินัย พลสิทธิ์. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างพลังอำนาจกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาการบริหารการศึกษา)** บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สมจิต อินทร์แสง. (2557).**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคีสกลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (แขนงวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- สมชาย บุญศิริเกษ. (2545).**การศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**

การศึกษาความสามารถในการใช้คำพ้องของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
A STUDY OF ABILITY IN USING HOMONYM OF THIRD-YEAR JAPANESE MAJOR STUDENTS
AT PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

สุจิตรา เลิศเสม บุณยานันต์* กัญญารัตน์ พุ่มหมั่น ธมลวรรณ ยศปัญญา นิรวิทย์ ทองทา และภาณุพรรณ รัชผล
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail: oil.sujitra@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงและคำพ้องความหมายที่ปรากฏในหนังสือเรียนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในภาคการศึกษาที่ 1/2560 จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบตัวเลือก จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบคำพ้องเสียงและแบบทดสอบคำพ้องความหมาย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.70 2) นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.09 และ 3) นักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในระดับผ่านเกณฑ์มีจำนวนมากกว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในระดับผ่านเกณฑ์ ในอัตราร้อยละ 75.00 และ 25.00 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความสามารถ คำพ้อง ภาษาญี่ปุ่น

Abstract

This research aims to examine the level of ability in using homophone and synonym addressed in basic Japanese grammar books of 32 third-year Japanese major students at Pibulsongkram Rajabhat University in the semester of 1/2017. The research instruments are 2 of multiple choices tests: homophone test and synonym test, which are analyzed by the statistical ways of mean and percentage. The results show that 1) students' ability in using Japanese homophone is at Moderate level (52.70%). 2) Students' ability in using Japanese synonym is at Good level (76.09%). And 3) there are students at Pass level in using Japanese synonym more than students at Pass level in using Japanese homonym about 75% and 25%, respectively.

Keywords: ability homonym Japanese

บทนำ

ภาษาญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องในกลุ่มผู้เรียนชาวไทย แต่กลับหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยส่วนใหญ่มักจะกล่าวตรงกันว่า “ภาษาญี่ปุ่นยาก” อาจด้วยลักษณะของภาษาญี่ปุ่นที่มีความแตกต่างจากภาษาไทยทั้งในด้านการลำดับคำและโครงสร้างประโยค อีกทั้งคำศัพท์ในภาษาญี่ปุ่นที่มีเป็นจำนวนมาก ทั้งคำศัพท์ที่รับมาจากภาษาจีนซึ่งเขียนด้วยอักษรคันจิ (kanji) คำศัพท์ของญี่ปุ่นเองซึ่งเขียนด้วยอักษรฮิรางานะ (hiragana) หรือคันจิ และคำศัพท์ที่มาจากภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ซึ่งเขียนด้วยอักษรคาตากานะ (katakana) คำศัพท์หลายคำออกเสียงหรือมีรูปเขียนด้วยอักษรฮิรางานะที่คล้ายกันแต่กลับมีความหมายและใช้ในบริบทที่ต่างกัน เช่น 橋 “สะพาน” 箸 “ตะเกียบ” และ 端 “ปลาย ขอบ” ต่างออกเสียงว่า hashi จะเรียกคำกลุ่มนี้ว่า “คำพ้องเสียง” (homophone) และคำศัพท์หลายคำที่มีรูปเขียนต่างกันแต่กลับมีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน และอาจใช้ได้ทั้งในบริบทที่เหมือนกันหรือต่างกัน เช่น お手洗い (otearai) 化粧室 (keshoo'shitsu) 便所 (binjo) และ トイレ (toire) ที่ต่างหมายถึง “ห้องน้ำ” จะเรียกคำกลุ่มนี้ว่า “คำพ้องความหมาย” (synonym) โดยในการสื่อสารนั้น คำศัพท์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ผู้สื่อสารจะสามารถถ่ายทอดสิ่งที่

ตนเองต้องการสื่อสารออกไปสู่ผู้รับสารได้ ไม่ใช่เรื่องโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้น ซึ่งเทียบได้กับวัยเด็กที่เรียนรู้การสื่อสารภาษาในระดับคำศัพท์ก่อนที่จะขยายไปสู่ระดับประโยคนั่นเอง

ในการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นนั้น สังเกตพบว่านักศึกษาจำนวนมากยังมีปัญหาในการจดจำความหมายของคำศัพท์และไม่สามารถนำคำศัพท์ไปใช้จริงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบท โดยเฉพาะในกลุ่มคำศัพท์ที่มีลักษณะบางประการสอดคล้องกัน เช่น คำพ้องเสียงหรือคำพ้องความหมาย ซึ่งคำพ้องเสียงหรือที่เรียกในภาษาญี่ปุ่นว่า 同音異義語 (doo'on'i'gigo) คือคำที่มีรูปต่างกัน ความหมายต่างกัน แต่ออกเสียงเหมือนหรือคล้ายกัน (กนกวรรณ เลหาบุรณกิจ คตะกิริ, 2558) นั้นพบว่ายังไม่มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำพ้องเสียงในภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ในขณะที่คำพ้องความหมาย หรือที่เรียกในภาษาญี่ปุ่นว่า 類義語 (rui'gigo) คือคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือซ้ำกัน แต่อาจเขียนหรืออ่านต่างกัน (ณัฐริรา ทับทิม, 2557) พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำพ้องความหมายในภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเน้นการศึกษาเฉพาะบางกลุ่มคำที่มีความหมายร่วมกัน เช่น การศึกษาความหมายและวิธีการใช้คำกำหนดขอบเขต shika dake bakari ของภาณิการ์ สุรังสิกุล (2551) หรือเน้นการศึกษาเฉพาะบางรูปไวยากรณ์ที่มีความหมายสอดคล้องกัน เช่น การศึกษาความเข้าใจของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเกี่ยวกับประโยคกรรมวาจกและประโยค -temorau -tekureru ของสุจิตรา เลิศเสมอ (2548) โดยยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาคำศัพท์ประเภทคำพ้องเสียงและคำพ้องความหมายที่ครอบคลุมข้อมูลไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นแต่อย่างใด

จากการรวบรวมรายการคำศัพท์ประเภทคำพ้องเสียงและคำพ้องความหมายที่ปรากฏในหนังสือเรียนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น みんなの日本語 “มินนะ โนะ นิฮงโกะ” ที่แปลและเรียบเรียงโดยสำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ซึ่งเป็นหนังสือเรียนระดับมาตรฐานที่ใช้กันในประเทศไทยและฉบับแปลเป็นภาษาอื่น ๆ ที่ใช้กันทั่วโลก พบคำพ้องเสียงประเภทคำกริยาซึ่งสังเกตพบว่าเป็นปัญหามากที่สุด ทั้งหมด 31 กลุ่มคำ รวม 67 คำ และพบคำพ้องความหมายซึ่งเรียงตามจำนวนที่พบมากไปน้อย ได้แก่ ประเภคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษณ์ ทั้งหมด 52 กลุ่มคำ รวม 105 คำ โดยเป็นจำนวนที่มากในระดับหนึ่งที่สามารถสร้างความสับสนในการใช้คำศัพท์ของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสำรวจระดับความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงและคำพ้องความหมายของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 ที่เพิ่งเรียนจบไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏทิปูลงศรรม โดยผลวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นต่อไปได้

วิธีการดำเนินวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยสำรวจความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงและคำพ้องความหมายในระดับไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น มีกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏทิปูลงศรรม ในภาคการศึกษาที่ 1/2560 จำนวน 32 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงจากนักศึกษาที่เพิ่งเรียนจบไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้คำพ้องในภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นแบบปรนัยหลายตัวเลือก จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้คำพ้องเสียง 15 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้คำพ้องความหมาย 20 ข้อ โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมข้อมูลคำพ้องเสียงเฉพาะกลุ่มคำกริยาซึ่งสังเกตพบว่าเป็นปัญหามากที่สุดจากหนังสือเรียนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น มินนะ โนะ นิฮงโกะ เล่ม 1-4 และหนังสือรวมคำศัพท์มินนะ โนะ นิฮงโกะ รวมจำนวน 5 เล่ม ได้คำพ้องเสียงทั้งหมด 67 คำ แบ่งเป็น 31 กลุ่ม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับหนังสือภาษาญี่ปุ่นต้นได้ ซึ่งได้รวบรวมกลุ่มคำพ้องเสียง 100 กลุ่มที่พบเห็นบ่อยในชีวิตประจำวันไว้ ได้คำกริยาพ้องเสียงทั้งหมด 44 คำ แบ่งกลุ่มตามเสียงที่พ้องกันได้ 19 กลุ่ม
3. รวบรวมข้อมูลคำพ้องความหมายประเภทคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ ซึ่งเป็นคำเนื้อหาที่มีความหมายในตัวเองจากหนังสือเรียนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น มินนะ โนะ นิฮงโกะ เล่ม 1-4 รวมจำนวน 4 เล่ม ได้คำพ้องความหมายทั้งหมด 105 คำ แบ่งกลุ่มตามความหมายที่พ้องกันได้ 52 กลุ่ม
4. วิเคราะห์และกำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบทดสอบแต่ละฉบับ โดยพิจารณาเลือกข้อมูลคำศัพท์ที่มีความถี่ในการใช้จริงสูงจากเว็บไซต์ <http://nlt.tsukuba.lagoinst.info/> (online)
5. สร้างแบบทดสอบคำพ้อง ฉบับละ 20 ข้อ และ 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประสิทธิภาพของข้อสอบด้านความตรง หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบ (ค่า IOC เท่ากับ 0.5 ขึ้นไป)

6. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 เพื่อคัดเลือกใช้จริง 15 ข้อ และ 20 ข้อ ตามลำดับ

7. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ ฉบับละ 15 ข้อ และ 20 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (reliability) โดยใช้สูตร KR20 ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบเท่ากับ 0.80 และ 0.60 ตามลำดับ โดยแบบทดสอบแต่ละฉบับมีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างแบบทดสอบคำพ้องเสียง

- この薬であなたの頭痛は【 直る 治る 】でしょう。

Kono kusuri-de anata-no zutsuu-wa [naoru]-deshoo.

ยาตัวนี้-ด้วย คุณ-ของ อาการปวดศีรษะ หาย-คงจะ

“อาการปวดศีรษะของคุณคงจะหายด้วยยาตัวนี้”

(直る “(ซ่อม) หายแล้ว เป็นปกติดั้งเดิม” และ 治る “หายคืนสู่สภาพเดิม” คำตอบที่ถูกต้องคือ 治る)

- 蛇を【 飼う 買う 】ために、必要なものを揃えましょう。

Hebi-o [kau]-tame ni, hitsuyoo-na mono-o soroe-mashoo.

งู เลี้ยง-เพื่อ/สำหรับ จำเป็น สิ่งของ เตรียม-กันเถอะ

“เตรียมของจำเป็นสำหรับการเลี้ยงงูกันเถอะ”

(飼う “เลี้ยง (สัตว์)” และ 買う “ซื้อ” คำตอบที่ถูกต้องคือ 飼う)

ตัวอย่างแบบทดสอบคำพ้องความหมาย

- 子供を【 牛乳 ミルク 】で育てる動物は種類がたくさんあります。

Kodomo-o [gyuunyuu miruku]-de sodeteru doobutsu-wa shurui-ga takusan arimasu.

ลูก [นม]-ด้วย เลี้ยงดู สัตว์ ชนิด/พันธุ์ มาก มี

“มีสัตว์หลายชนิดที่เลี้ยงลูกด้วยนม”

(牛乳 “นม” หมายถึงนมที่มาจากวัว และ ミルク “นม” หมายถึงนมหรือนมผงสำหรับเด็ก คำตอบที่ถูกต้องคือ ミルク)

- 【 寝 眠り 】ながら、本を読んでいる。

[ne nemuri]-nagara, hon-o yon-de iru.

[นอน]-พลา ง หนังสือ อ่าน-กำลัง

“(กำลัง)นอนไปพลา งอ่านหนังสือไปพลา ง”

(寝る “นอน” หมายถึงนอนราบ เอนตัวนอน และ 眠る “นอน” หมายถึงนอนหลับ นอนแบบไม่ได้สติ นอนไม่รู้สึ กตัว คำตอบที่ถูกต้องคือ 寝る)

8. นำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นนำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และค่าร้อยละ (percentage) โดยเทียบเกณฑ์วัดและประเมินผล ดังนี้

คะแนนร้อยละ	81-100	หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ	61-80	หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับดี
คะแนนร้อยละ	41-60	หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับดีพอใช้
คะแนนร้อยละ	21-40	หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับอ่อน
คะแนนร้อยละ	0-20	หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับอ่อนมาก

9. สรุป และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและแผนภูมิประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการใช้คำพ้องเสียง

การศึกษาความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 จำนวน 32 คน ด้วยแบบทดสอบปรนัยแบบหลายตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ ปรากฏผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3

คนที่	คะแนน (15)	ร้อยละ	ระดับความสามารถ
1	7	46.67	พอใช้
2	10	66.67	ดี
3	4	26.67	อ่อน
4	12	80.00	ดี
5	11	73.33	ดี
6	8	53.33	พอใช้
7	8	53.33	พอใช้
8	7	46.67	พอใช้
9	8	53.33	พอใช้
10	6	40.00	อ่อน
11	9	60.00	พอใช้
12	7	46.67	พอใช้
13	8	53.33	พอใช้
14	8	53.33	พอใช้
15	6	40.00	อ่อน
16	9	60.00	พอใช้
17	8	53.33	พอใช้
18	5	33.33	อ่อน
19	6	40.00	อ่อน
20	5	33.33	อ่อน
21	8	53.33	พอใช้
22	11	73.33	ดี
23	9	60.00	พอใช้
24	10	66.67	ดี
25	6	40.00	อ่อน
26	10	66.67	ดี
27	6	40.00	อ่อน
28	12	80.00	ดี
29	7	46.67	พอใช้
30	6	40.00	อ่อน
31	8	53.33	พอใช้
32	10	66.67	ดี
เฉลี่ย	7.97	52.70	พอใช้

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับพอใช้ มีคะแนนเฉลี่ย 7.97 จาก 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52.70

เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า มีนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์หรือมีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาญี่ปุ่นในระดับดีขึ้นไป รวมจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 โดยเป็นความสามารถในระดับดีทั้งหมด และมีนักศึกษาที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์หรือมีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาญี่ปุ่นในระดับพอใช้ลงมา รวมจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 กล่าวคือ ความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 46.87 และในระดับอ่อน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 28.12 โดยไม่ปรากฏนักศึกษาที่มีความสามารถทั้งในระดับดีมากและอ่อนมาก

2. ความสามารถในการใช้คำพ้องความหมาย

การศึกษาความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 จำนวน 32 คน ด้วยแบบทดสอบปรนัยแบบหลายตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ปรากฏผลดังตาราง 1

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3

คนที่	คะแนน (20)	ร้อยละ	ระดับความสามารถ
1	15	75	ดี
2	16	80	ดี
3	13	65	พอใช้
4	19	95	ดีมาก
5	15	75	ดี
6	17	85	ดีมาก
7	12	60	พอใช้
8	12	60	พอใช้
9	12	60	พอใช้
10	11	55	อ่อน
11	14	70	ดี
12	16	80	ดี
13	12	60	พอใช้
14	15	75	ดี
15	14	70	ดี
16	19	95	ดีมาก
17	13	65	พอใช้
18	16	80	ดี
19	15	75	ดี
20	14	70	ดี
21	18	90	ดีมาก
22	17	85	ดีมาก
23	14	70	ดี
24	15	75	ดี
25	14	70	ดี
26	17	85	ดีมาก
27	18	90	ดีมาก
28	17	85	ดีมาก
29	19	95	ดีมาก
30	18	90	ดีมาก
31	17	85	ดีมาก
32	13	65	พอใช้
เฉลี่ย	15.22	76.09	ดี

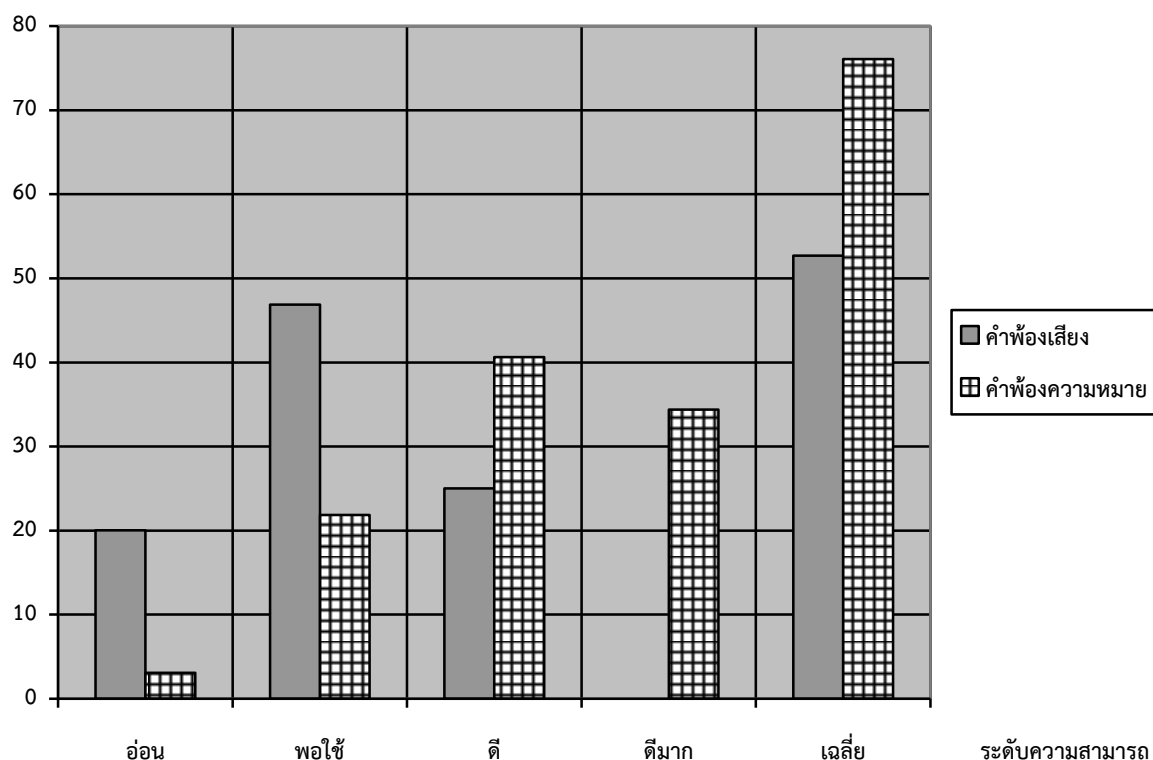
จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 15.22 จาก 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.09

เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า มีนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์หรือมีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาญี่ปุ่นในระดับดีขึ้นไป รวมจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 กล่าวคือ ความสามารถอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38 และในระดับดี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 40.62 และมีนักศึกษาที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์หรือมีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาญี่ปุ่นในระดับพอใช้ลงมา รวมจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 กล่าวคือ ความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.87 และในระดับอ่อน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10 โดยไม่ปรากฏนักศึกษาที่มีความสามารถในระดับอ่อนมาก

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้คำพ้องในภาษาญี่ปุ่น

การเปรียบเทียบระดับความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงและคำพ้องความหมายในภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 ปรากฏดังแผนภูมิที่ 1

ร้อยละ

แผนภูมิที่ 1 การเปรียบเทียบระดับความสามารถในการใช้คำพ้องในภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายเฉลี่ยในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.09 ในระดับที่สูงกว่าความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงซึ่งเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 52.70

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความสามารถในการใช้คำพ้องในภาษาอังกฤษของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาอังกฤษในระดับผ่านเกณฑ์ (มีผลคะแนนร้อยละ 61 ขึ้นไป) มีจำนวนมากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาอังกฤษในระดับผ่านเกณฑ์ กล่าวคือ ร้อยละ 75.00 และร้อยละ 25.00 ตามลำดับ โดยไม่ปรากฏกลุ่มนักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาอังกฤษในระดับดีมาก ซึ่งตรงข้ามกับความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาอังกฤษที่มีนักศึกษาที่มีความสามารถในระดับดีมากในอัตราหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.38)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า มีนักศึกษาที่มีระดับความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาอังกฤษอยู่ในระดับอ่อน สูงถึงร้อยละ 46.88 นั้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความเคยชินกับการทดสอบคำศัพท์ในชั้นการจำความหมาย ยังไม่ค่อยมีโอกาสได้ฝึกการนำคำศัพท์ไปใช้สื่อสารในบริบทต่าง ๆ เมื่อต้องเลือกใช้คำศัพท์ให้เหมาะสมกับบริบทจึงไม่สามารถใช้ได้จริง ผลการวิจัยนี้ทำให้เห็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในด้านคำศัพท์ต่อไปได้ว่าควรเน้นการนำคำศัพท์ไปใช้มากขึ้นกว่าการท่องจำความหมาย และควรมีการสอนเชื่อมโยงคำศัพท์ที่มีรูปหรือเสียงพ้องกันพร้อมยกตัวอย่างบริบทการใช้ให้เข้าใจความแตกต่างนั้นด้วย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า มีนักศึกษาที่มีระดับความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาอังกฤษอยู่ในระดับอ่อนเพียงร้อยละ 24.97 นั้น อาจเป็นผลมาจากในชุดหนังสือเรียนมินนะ โนะ นิฮงโกะนั้น นอกจากให้ความหมายของคำศัพท์

แล้ว ยังมีการอธิบายถึงบริบทการใช้ของคำศัพท์นั้น ๆ ไว้อีก ๑ พอเข้าใจได้ และในชั้นเรียนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นก็มักมีการยกตัวอย่างหรือสร้างแบบทดสอบที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์การใช้คำศัพท์นั้นซ้ำ ๆ ทำให้นักศึกษาเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้จริง ผลการวิจัยนี้ทำให้เห็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในด้านคำศัพท์ต่อไปได้ว่า การฝึกฝนซ้ำ ๆ และการสอนให้นักศึกษาเข้าใจความหมายของคำศัพท์จากบริบทแวดล้อมจะทำให้นักศึกษาสามารถนำคำศัพท์ไปใช้ได้มากขึ้น

3. จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในระดับที่สูงกว่าความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงทั้งที่คำพ้องความหมายเป็นเรื่องที่ยากกว่านั้น อาจเป็นผลมาจากลักษณะของแบบทดสอบทั้งสองฉบับที่ให้นักศึกษาเลือกใช้คำศัพท์ในบริบทแวดล้อมที่กำหนดความหมายที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับคำศัพท์นั้นไว้อย่างชัดเจน โดยในส่วนของคำพ้องความหมายนั้น นักศึกษาอาจอาศัยการจดจำความหมายของคำศัพท์และบริบทการใช้ได้ แต่ในส่วนของคำพ้องเสียงยังจะต้องเชื่อมโยงไปสู่รูปเขียนคือ อักษรคันจิ หรืออักษรภาพแบบจีนของคำศัพท์แต่ละคำที่ปรากฏแตกต่างกัน ซึ่งสังเกตพบว่าการจดจำอักษรคันจิก็เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผู้สนใจอาจเพิ่มเติมการทดสอบความสามารถในการใช้คำพ้องของนักศึกษาในรูปแบบการแปลประโยคจากภาษาไทยเป็นภาษาญี่ปุ่นเพื่อสำรวจข้อมูลในลักษณะที่แตกต่างและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 61 ขึ้นไป ร้อยละ 25.00 ไม่ปรากฏนักศึกษามีความสามารถในระดับดีมากและอ่อนมาก
2. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับดี โดยมีนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 61 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.00 ไม่ปรากฏนักศึกษามีความสามารถในระดับอ่อนมาก
3. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในระดับที่สูงกว่าความสามารถในการใช้คำพ้องเสียง โดยกลุ่มนักศึกษามีความสามารถในการใช้คำพ้องความหมายในระดับผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 75.00) มีจำนวนมากกว่ากลุ่มนักศึกษามีความสามารถในการใช้คำพ้องเสียงในระดับผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 25.00) ในอัตราสามเท่า

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดีด้วยการสนับสนุนจากสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจนทำให้งานวิจัยนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ เลหาบุณกิจ คະตะกิริ (บรรณาธิการ). (2558). **ศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นที่ควรรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐริตา ทับทิม. (2557). **ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณิการ์ สุรังสิกุล. (2551). **การศึกษาความหมายและวิธีการใช้คำกำหนดขอบเขต shika, dake, bakari: เปรียบเทียบภาษาญี่ปุ่นภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ภาษาและวัฒนธรรม. (2549). **รวมศัพท์ มินนะ โนะ นิฮงโกะ**. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- มิจิโกะ, วาดะ. (2552). **ภาษาญี่ปุ่นต้นได้**. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- โยเนะ, ทานากะ. (2549). **มินนะ โนะ นิฮงโกะ 1 : แบบเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- โยเนะ, ทานากะ. (2549). **มินนะ โนะ นิฮงโกะ 2 : แบบเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- โยเนะ, ทานากะ. (2549). **มินนะ โนะ นิฮงโกะ 3 : แบบเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- โยเนะ, ทานากะ. (2549). **มินนะ โนะ นิฮงโกะ 4 : แบบเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ:

ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

สุจิตรา เลิศเสมอ. (2548). ความเข้าใจของผู้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเกี่ยวกับประโยคกรรมวาจกและประโยค

[-te morau] [-te kureru]. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เข้าถึงได้จาก. <http://nlt.tsukuba.lagoinst.info/>.

การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม DESKTOP AUTHOR ตามรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

DEVELOPMENT OF WEB BASED TRAINING IN USING DESKTOP AUTHORBASED ON INSTRUCTIONAL MODEL OF HARROW'S PROCESSES FOR PSYCHO-MOTOR SKILL DEVELOPMENT

ปริยาภัทร สว่างเนตร* วุฒิชัย พิสิก และไชยรัตน์ ปราณี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นครสวรรค์
* corresponding author e-mail: satoey666@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)พัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการพัฒนาทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ 2)ศึกษาผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยด้วยเว็บฝึกอบรม 3)ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเว็บฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 40 คน จากการสมัครเพื่อเข้ารับการอบรม จากการศึกษาพบว่า 1)ผลการประเมินคุณภาพเว็บฝึกอบรม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2)ผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยเว็บฝึกอบรม หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลของการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.4, S.D.=0.15)

คำสำคัญ: เว็บฝึกอบรม ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ desktop author

Abstract

The purposed of this research were 1) to develop the web based training in using Desktop Author based on Instructional Model of Harrow's Processes for Psycho-Motor Skill Development, 2)to study learning outcome of students, and 3) to study students' satisfaction towards web based training in using Desktop Author based on Instructional Model of Harrow's Processes for Psycho-Motor Skill Development. The sample was 40 Grade 12 students at Ladyao Vitayakom School, Nakhon Sawan Province which came from volunteer. The results show that: 1) there was high quality of web based training by assessment from experts, 2) there was high score of learning outcome in post training than pre training, and 3) there was very high satisfaction after using web based training ($\bar{X}$ = 4.4, S.D.=0.15).

keywords: web based training harrow's processes for psycho-motor skill development desktop author

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ข่าวสารข้อมูลจัดเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ ผู้รับสาร ในโลกปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้ประเทศไทย ต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและ สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้และสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัดได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมให้เกิดการแข่งขัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: หน้า 1)

ความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารมนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทันต่อโลกในยุคปัจจุบันฉะนั้นการพัฒนาความรู้ และทักษะต่างๆ จึงไม่ควรหยุดอยู่เฉพาะในโรงเรียน หรือสถานศึกษาเท่านั้น แต่ควรดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมจึงเป็นช่องทางในการพัฒนาประชาชนนอกเหนือจากการศึกษาใน

สถาบันการศึกษาโดยการฝึกอบรมนั้นต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ดังที่ สแตน (Stan Vangilder.1999: Online) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรม มีพัฒนาการเรื่อยมาตั้งแต่การเรียนในห้องเรียน การฝึกอบรมในการทำงาน การใช้เทปวีดิทัศน์เพื่อการฝึกอบรม ไปสู่ การฝึกอบรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ดังนั้นการฝึกอบรมในรูปแบบใหม่ที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเครือข่าย อินเทอร์เน็ตจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ในฐานะที่เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของการเรียนรูบบนเครือข่ายได้มีบทบาทในสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับงานทางด้านการฝึกอบรมและเรียนรู้คือ การใช้การฝึกอบรมผ่านเว็บฝึกอบรมซึ่ง ชุดฝึกอบรม เป็นการจัดกิจกรรมการศึกษาหรือการให้ความรู้โดยใช้เทคโนโลยีเว็บเป็นสื่อกลางผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเอางค์ประกอบต่างๆ ในเว็บมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา มีการร่วมมือการทำงานผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ในลักษณะของห้องเรียนเสมือนจริง โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม การฝึกอบรมบนเว็บนั้นมีข้อดีหลายประการคือ สามารถเข้าถึงทุกหน่วยงานที่มีอินเทอร์เน็ต เป็นการสอนหรือการฝึกอบรมเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม เป็นลักษณะของการเรียนการสอนโดยสื่อหลายมิติ บทเรียนมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับบทเรียนและสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนได้นอกจากนี้ผู้เรียนยังเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระในเรื่องของสถานที่และเวลา มีผู้วิจัยหลายท่านได้นำเว็บฝึกอบรมมาใช้ในการพัฒนาความรู้ในด้านต่างแล้วเกิดผลของการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

จากปัญหาการเรียนการสอนที่กล่าวมาจึงทำให้ผู้วิจัยทำการพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์ล เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการวิจัย

ในการพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์ล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยกระบวนการ ADDIE 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis)

เป็นขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล เพื่อรวบรวมขอบเขตของเนื้อหาที่ควรจะมีอยู่ในชุดการเรียนรู้ที่จะนำมาพัฒนาเว็บฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design)

ขั้นตอนการออกแบบเป็นขั้นตอนสำคัญที่ใช้ผลลัพธ์จากขั้นตอนการวางแผน เพื่อวางแผนกลยุทธ์สำหรับพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นการกำหนดโครงร่างวิธีการให้บรรลุถึงเป้าหมายการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Development)

เป็นขั้นตอนการสร้างเว็บฝึกอบรม ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์ล

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปทดลองใช้ (Implementation)

นำเว็บฝึกอบรม ที่แก้ไขจนสมบูรณ์แล้วไปทดลอง ซึ่งผู้วิจัยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่เคยเรียน เรื่อง การใช้โปรแกรม Desktop Author และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน โดยการทดลองครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียน ระหว่างการทดลองผู้วิจัยจะสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนในขณะที่เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation)

ผู้วิจัยทำการประเมินจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ เพื่อนำผลที่ได้จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างมาผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์ล

ตารางที่1 แบบแผนการทดลองการประเมินผลการเรียน

Pre-test	Treatment	Post-test
T ₁	X	T ₂
T ₁	แทน การทดสอบก่อนการทดลอง	
X	แทน การเรียนเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์	
T ₂	แทน การทดสอบหลังการทดลอง	

2. ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ รวมจำนวนทั้งหมด 40 คน โดยนักเรียน
ทำแบบสอบถามต้องการอบรมจำนวน 113 คน มีนักเรียนจำนวน 40 คนที่สมัครสมาชิกเพื่อเข้ารับการอบรม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์ล ประกอบไปด้วยเนื้อหาดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1. แนะนำโปรแกรม Desktop Author

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2. เริ่มสร้างหนังสือ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3. ข้อความและ Multimedia

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4. ปุ่ม Buttons และการเชื่อมโยง

3. เครื่องมือที่ใช้ในโครงการงาน

1.1 แบบสอบถามความต้องการที่จำเป็นในการฝึกอบรม

1.2แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำรูปแบบการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติมาประยุกต์ใช้ในการสอนโปรแกรม Desktop Author

1.3 เว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแฮร์โรว์

1.4 แบบประเมินคุณภาพแบบฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแฮร์โรว์

1.5 แบบทดสอบผลการเรียน ก่อนและหลังเรียนแบบฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอโรล์

1.6 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกอบรม มีลักษณะเป็น Rating scale จำนวน 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การพัฒนาเว็บไซต์แบบประเมินคุณภาพเว็บไซต์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์

1.1 จัดทำบทเรียนออนไลน์ แบบประเมินคุณภาพเว็บไซต์وبرม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์

1.2 สอบถามและหาคำดัชนีความเที่ยงจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.4 นำไปทดลองใช้

3. วิธีการเก็บข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ ส่งให้ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดยาววิทยาคม เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

2. ดำเนินการทดสอบความรู้ของนักเรียนก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียน เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop

3. นักเรียนศึกษาเว็บไซต์กิจกรรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแฮร์ล

4.ดำเนินการทดสอบความรู้ของนักเรียนหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียน เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop

5. นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังจากเรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้แก่ การหาค่าความตรงโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) การทดสอบหาดัชนีค่าความยากง่าย (P) การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐานได้แก่ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ (t-test) แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์

ภาพที่ 1

ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณภาพเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57

2. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์

ตารางที่ 4.1 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วย เว็บฝึกอบรม

ห้องเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t
คะแนนก่อนเรียน	40	13.27	1.96	23.63*
คะแนนหลังเรียน	40	20.12	1.93	

*p<.05

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 13.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.96 ($\bar{X} = 13.27, S.D. = 1.96$) ส่วนคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 20.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.93 ($\bar{X} = 20.12, S.D. = 1.93$) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์

ตารางที่ 4.2 ผลการการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเว็บฝึกอบรม

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คุณภาพ
ด้านวิธีการเรียนการสอน	4.51	0.01	มากที่สุด
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.50	0.01	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน	4.40	0.01	มาก
ด้านรูปแบบบทเรียนและเว็บไซต์	4.35	0.03	มาก
ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน	4.24	0.07	มาก
รวม	4.4	0.15	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.4$, S.D.=0.15)ความพึงพอใจที่มากที่สุดคือ ด้านวิธีการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.01) รองลงมาคือ ด้านการนำเสนอเนื้อหา ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.01) ส่วนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.01)รองลงมาคือ ด้านรูปแบบบทเรียนและเว็บไซต์($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.03)และ ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.07)

อภิปรายผล

1.ผลการประเมินคุณภาพเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเว็บฝึกอบรมตามหลักของ ADDIE Model จึงส่งผลให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยมีเหตุผลดังนี้ มีการบอกวัตถุประสงค์เอาไว้อย่างชัดเจนก่อนเรียน ส่วนขั้นตอนการสอนจะนำเสนอเนื้อหาใหม่ ๆ โดยนำเสนอเนื้อหาในครั้งละน้อยๆ ส่วนมากเป็นวิดีโอให้ผู้อบรมสามารถ ปฏิบัติตามได้มีการชี้แนะแนวทางการเรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและทำความเข้าใจได้ง่าย ไม่สับสน จะให้ผู้เรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติทันทีหลังจากที่เรียนเนื้อหา นั้นๆ ไปแล้ว ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้อบรมซักถามต่างๆ เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนจากกระดานสนทนาและยังมีการวัดผลและประเมินผลเป็นการประเมินผลการเรียนหลังเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยยึดจากเนื้อหาของบทเรียนแต่ละบท จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลการเรียนรู้เว็บฝึกอบรม มีค่าของกระบวนการ:ประสิทธิภาพของผลลัพธ์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพราะในเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author มีความน่าสนใจ มีการใช้รูปภาพ วิดีโอเข้ามาเป็นส่วนประกอบ บทเรียนไม่น่าเบื่อหน่าย ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เนื้อหาไม่ซับซ้อนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนตามความสามารถของตนเอง

2. ผลการเรียนรู้ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์ มีผลการเรียนรู้เฉลี่ยเท่ากับ 13.27 และหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 20.12 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ ที่ได้ออกแบบตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนในการสร้างอย่างเป็นขั้นตอน มีเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาในด้านทักษะ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์ มีระดับความพึงพอใจรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.4$,S.D.=0.15)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพเว็บฝึกอบรม เรื่องการใช้โปรแกรม Desktop Author โดยใช้เทคนิคการสอนของแอร์โรว์ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่อบรมด้วยเว็บฝึกอบรม มีผลการเรียนรู้ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยเว็บฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.4, S.D.=0.15$) ความพึงพอใจที่มากที่สุดคือ ด้านวิธีการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.01$) รองลงมาคือ ด้านการนำเสนอเนื้อหา ($\bar{X}=4.50, S.D.=0.01$) ส่วนความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.40, S.D.=0.01$) รองลงมาคือ ด้านรูปแบบบทเรียนและเว็บไซต์ ($\bar{X}=4.35, S.D.=0.03$) และ ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.24, S.D.=0.07$)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิเศษฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความอนุเคราะห์ และกรุณาอย่างสูงจาก ดร.วุฒิชัย พิสิทธิ์ และ ดร.ดวงใจ พุทธิเชม อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือให้ข้อคิดต่างๆ ช่วยตรวจเนื้อหาและชี้แนะการแก้ไขข้อบกพร่องในระหว่างทำวิจัย จนทำให้การทำโครงการพิเศษได้ดำเนินการต่อตามที่วางแผนไว้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบโครงการพิเศษทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์พชรวรรณ ธนวิสุกุล อาจารย์เกศรี แจ่มสกุล และอาจารย์อนิรุทธิ์ พูนวิวัฒน์ อาจารย์พี่เลี้ยงอาจารย์วิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนลาดยาววิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบและประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และแนะนำสิ่งที่บกพร่องเพื่อนำไปสู่หนทางแก้ไข

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ผู้อำนวยการ คณะครูทุกโรงเรียน และนักเรียนโรงเรียนลาดยาววิทยาคม ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดจากโครงการพิเศษฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับบิดา มารดาตลอดจนครูบาอาจารย์ที่เคารพทุกท่าน ที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.จำกัด.

Harrow, A.J. (1972) **A taxonomy of the psychomotor domain: A Guide for Developing**

Behavioral Objectives New York: David McKay.

Stan Vangilder. (1999). **New Techniques for Substation Training**. [online] 2010, October 30. Available from : <http://www.ieee.org/porta/site>.

รูปแบบและประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ
ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
THE MODEL AND EFFECTIVENESS OF INFORMATION TECHNOLOGY KNOWLEDGE AND
SKILLS DEVELOPMENT FOR ELDERLY SAMORKAE SUB DISTRICT, MUANG DISTRICT,
PHITSANULOK PROVINCE

สิริรักษ์ รัชชานันตี* ประภาพรรณ รักเลี้ยง และ ปราโมทย์ สิริจักร
¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก พิษณุโลก
²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : pramotes.plu@gmail.com

บทคัดย่อ

กระแสของเทคโนโลยีสารสนเทศที่นับวันยังมีบทบาทแก่บุคคลทุกเพศวัย รวมทั้งผู้สูงอายุที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคแห่งเทคโนโลยีไร้พรมแดน เป็นโจทย์สำคัญของงานวิจัยนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ แล้วจึงทำการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ งานวิจัยนี้ทำการรวบรวมข้อมูลกับผู้สูงอายุของโรงเรียนร่มสมอวิทยา ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 90 คน โดยใช้แบบสอบถาม การประชุมสนทนากลุ่ม และแบบประเมินทักษะความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.3 มีความต้องการพัฒนาทักษะความรู้การใช้เทคโนโลยีสร้างงานกราฟิกและศิลปะ ในระดับมากและมากที่สุด กิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ การสร้างสติ๊กเกอร์บนสื่อสังคมออนไลน์ และเทคนิคการถ่ายภาพ และตกแต่งภาพด้วยสมาร์ทโฟน การประเมินประสิทธิผลของการพัฒนา พบว่า ผู้สูงอายุมีคะแนนพัฒนาการด้านทักษะความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 44.9

คำสำคัญ : รูปแบบ ประสิทธิภาพ ทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้สูงอายุ ตำบลสมอแข

Abstract

The trends of information technology have the role increasingly for everyone. Including elderly must adapt to the generation of technology without borders which is an important part of this research. This research aims to study elderly requirements in information technology knowledge and skills development and creation the effective activities of information technology knowledge and skills development and evaluation effectiveness of information technology knowledge and skills development of elderly. This research collected data from elderly 90 persons of romsamorvittaya school, samorkae sub district, muang district, phitsanulok province by using questionnaire, focus group methodology, pretest and posttest. The results of this research showed that most elderly 83.3% want to develop knowledge and skills for using technology design graphic and work art in high and highest level. The elderly's activities include 1) creation stickers on social media and 2) photograph and decoration techniques by smartphone. The evaluation of the effectiveness of activities showed that the elderly had score on information technology knowledge and skills higher than before joint in activities 44.9%.

keywords: model effectiveness information technology knowledge and skills elderly Samorkae sub district

บทนำ

จากกระแสความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่หยุดนิ่งในปัจจุบัน มีบทบาทแก่บุคคลทุกเพศวัยเป็นอย่างมาก รวมทั้งผู้สูงอายุที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคแห่งเทคโนโลยีไร้พรมแดนเหล่านั้นอย่างเท่าทัน ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในด้านต่างๆ เช่น การติดต่อสื่อสารกับญาติพี่น้อง การเข้าถึงระบบการแพทย์ทางไกล รวมถึงการสืบค้นข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น และผลจากการคาดการณ์ พบว่าประชากรผู้สูงอายุในอนาคตจะแตกต่างจากผู้สูงอายุในทศวรรษที่ผ่านมา กล่าวคือ จะเป็นผู้สูงอายุที่มีการศึกษาที่ดีกว่า มีสุขภาพที่ดีกว่า เป็นผู้รู้ทางวัฒนธรรม มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่กระฉับกระเฉงกว่า เป็นผู้บริโภคที่มีความฉลาดมากขึ้น และที่สำคัญคือ จะเผชิญกับความเจริญเติบโตและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความท้าทายอย่างต่อเนื่อง (The Demographics of Aging, 2009) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิจัยของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ร่วมกับสำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ ที่ได้ทำการศึกษาและถอดบทเรียนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุที่ดี เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสรุปได้ว่า ควรมุ่งเน้นในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ทั้งร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ค่านิยม ปัญญา และมีความสุข และส่งเสริมให้โรงเรียนผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาเพิ่มเติมความรู้ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนไป (อาภาวรรณ โสภณธรรมรักษ์, 2560)

ชุมชนตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานวิจัย ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งแรกของจังหวัดพิษณุโลก ชื่อว่า “โรงเรียนร่มสมอวิทยา” ตั้งอยู่ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข ซึ่งมีผู้สูงอายุเข้าร่วมเรียนรู้ฝึกทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน และมีผู้สนใจเข้าเรียนในปี 2560 - 2561 เพิ่มอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งโรงเรียนผู้สูงอายุได้กำหนดหัวข้อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การเรียนรู้การดูแลสุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม การละเล่นดนตรีพื้นบ้าน รวมทั้งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน โดยการกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ต่างๆ ในหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่จะเป็นผู้กำหนดหัวข้อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีความแตกต่างกันออกไป (องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข, 2560) ซึ่งการจัดทำหลักสูตรควรต้องอาศัยข้อมูลประกอบทั้งสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุตามนโยบายของรัฐบาล แต่ในปัจจุบันกระบวนการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุยังขาดข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งส่งผลให้การจัดทำหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีอยู่ ก็ยังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการ และผู้สูงอายุไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น เป็นโจทย์สำคัญของการดำเนินงานวิจัยนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ แล้วจึงทำการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเรื่องรูปแบบและประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยและพัฒนา โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินงานวิจัย จำแนกได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ

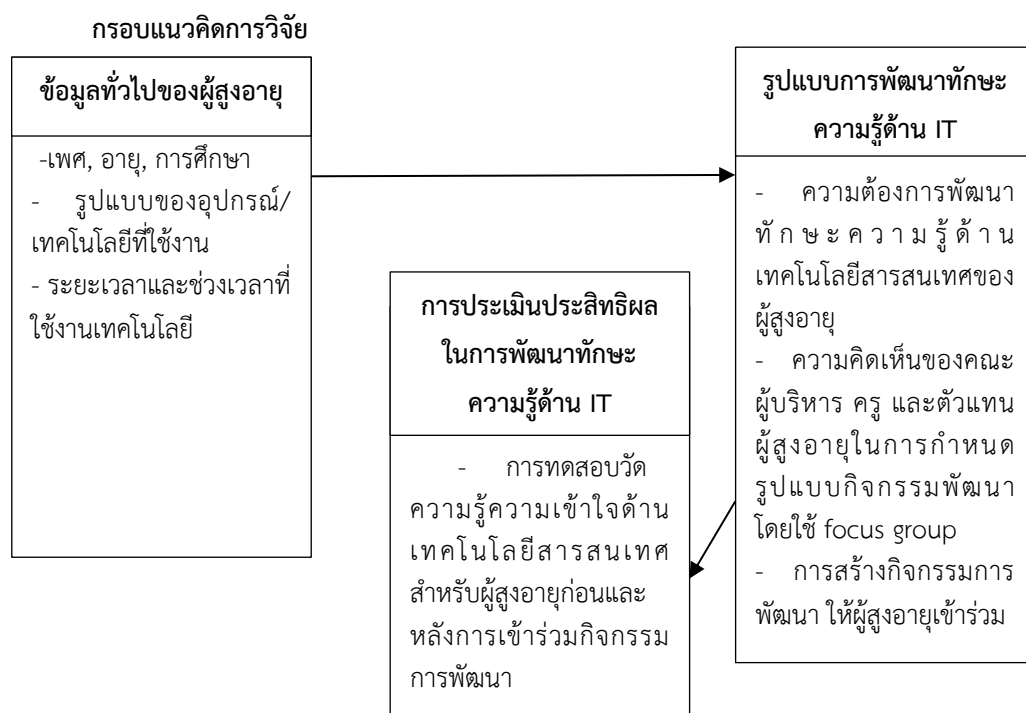
ผู้วิจัยทำการศึกษาและทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ จากนั้นทำการสรุปสาระความรู้ เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามความต้องการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 คน ทำการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป มาใช้ และทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามทำการรวบรวมข้อมูลกับผู้สูงอายุของโรงเรียนร่มสมอวิทยา ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 90 คน แล้วทำการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ รวมทั้งใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการสรุปประเด็นความต้องการของผู้สูงอายุในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด

2. การสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร ครู และตัวแทนผู้สูงอายุของโรงเรียนร่มสมอวิทยา ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยการทำการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เพื่อกำหนดและสรุปแนวทางในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ ในรูปแบบการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) จากนั้นนำผลสรุปจาก Focus group มาสร้างกิจกรรมการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับความต้องการและสมรรถนะของผู้สูงอายุในขั้นต่อไป

3. การประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยทำการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาในลักษณะข้อสอบกาเครื่องหมายถูก/ผิด จากนั้นนำผลการทดสอบมาทำการวิเคราะห์และแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ เพื่อสรุปคะแนนพัฒนาการด้านทักษะความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องรูปแบบและประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องรูปแบบและประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัย จำแนกได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับผู้สูงอายุ จำนวน 90 คน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 65 – 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.0 และสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 68.0

1.2 รูปแบบของอุปกรณ์/เทคโนโลยีที่ใช้งาน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟน คิดเป็นร้อยละ 58.0 ติดตั้งระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ คิดเป็นร้อยละ 92.0 และติดตั้งโปรแกรมประยุกต์เพื่อใช้งานในชีวิตประจำวัน คือ โปรแกรมไลน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ โปรแกรมเฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 93.0 และโปรแกรมตกแต่งรูป คิดเป็นร้อยละ 73.2 ตามลำดับ

1.3 ระยะเวลาและช่วงเวลาที่ใช้งานเทคโนโลยี พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยี จำนวน 1 - 5 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 73.0 และใช้เทคโนโลยีในช่วงเวลาเย็นถึงค่ำ 18.00 ถึง 20.00 คิดเป็นร้อยละ 77.5 การศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 1

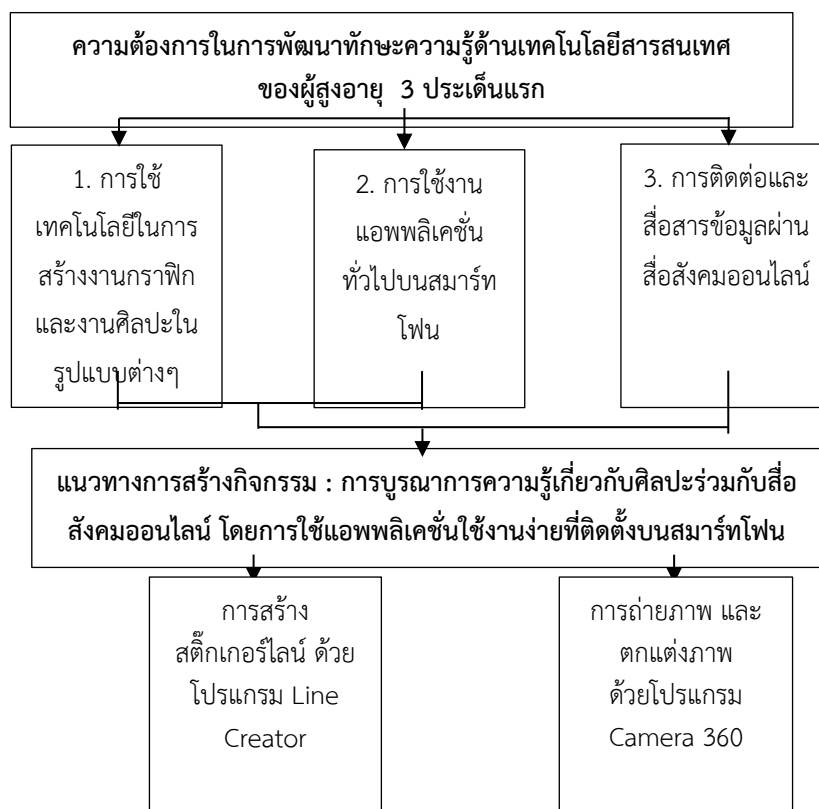
ตารางที่ 1 ความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ

ความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ความถี่และร้อยละของความต้องการของผู้สูงอายุ						ความต้องการระดับน้อยและน้อยที่สุด
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ความต้องการระดับมากและมากที่สุด	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. การติดต่อและสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์	25 (27.8%)	33 (36.6%)	58 (64.4%) (3)*	18 (20.0%)	9 (10.0%)	5 (5.6%)	14 (15.6%)
2. การใช้งานโปรแกรมสำนักงาน	8 (8.9%)	14 (15.6%)	12 (24.5%)	24 (26.7%)	25 (27.8%)	19 (21.0%)	44 (48.8%)
3. การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจำหน่ายสินค้าออนไลน์	7 (7.8%)	9 (10.0%)	16 (17.8%)	30 (33.3%)	21 (23.3%)	23 (25.6%)	44 (48.9%)
4. การใช้เทคโนโลยีในการสร้างงานกราฟิกและศิลปะ	29 (32.2%)	46 (51.1%)	75 (83.3%) (1)*	10 (11.1%)	5 (5.6%)	0 (0.0%)	5 (5.6%)
5. การใช้งานแอปพลิเคชันทั่วไปบนสมาร์ตโฟน	18 (20.0%)	51 (56.7%)	69 (76.7%) (2)*	11 (12.2%)	8 (8.9%)	2 (2.2%)	10 (11.1%)
6. การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	15 (16.7%)	5 (5.6%)	20 (22.3%)	34 (37.8%)	24 (26.6%)	12 (13.3%)	36 (39.9%)
7. การดูแลรักษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาร์ตโฟนเบื้องต้น	4 (4.4%)	14 (15.6%)	18 (20.0%)	30 (33.3%)	26 (28.9%)	16 (17.8%)	42 (46.7%)
รวม	106 (16.8%)	172 (27.3%)	278 (44.1%)	157 (24.9%)	118 (18.8%)	77 (12.2%)	195 (31.0%)

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า ในภาพรวม ผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 44.1 มีความต้องการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับมากและมากที่สุด และผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 31.0 มีความต้องการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับน้อยและน้อยที่สุด หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหัวข้อต่างๆ ในระดับมากและมากที่สุด สูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) การใช้เทคโนโลยีในการสร้างงานกราฟิกและศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 83.3 2) การใช้งานแอปพลิเคชันทั่วไปบนสมาร์ตโฟน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และ 3) การติดต่อและสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 64.4

2. ผลการสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ ที่ได้ตั้งตารางที่ 1 มาใช้กำหนดประเด็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร ครู และตัวแทนผู้สูงอายุของโรงเรียนร่วมสมอวิทยา ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 คน ในการประชุม Focus group เพื่อการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ โดยสรุปผลได้รูปที่ 2

ภาพที่ 2 การสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ จากการ Focus group

จากรูปที่ 2 อธิบายได้ว่า การ Focus group ทำให้ได้แนวทางการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยีในการสร้างงานกราฟิกและงานศิลปะในรูปแบบต่างๆ 2) การใช้งานแอปพลิเคชันทั่วไปบนสมาร์ตโฟน และ 3) การติดต่อและสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และกลุ่มตัวอย่าง Focus group ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และตัวแทนผู้สูงอายุของโรงเรียนร่วมสมอวิทยา ได้ให้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุ คือ การบูรณาการความรู้เกี่ยวกับศิลปะร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยการใช้แอปพลิเคชันใช้งานง่ายที่ติดตั้งบนสมาร์ตโฟน ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ การสร้างสติ๊กเกอร์ไลน์ ด้วยโปรแกรม Line Creator และการถ่ายภาพ และตกแต่งภาพด้วยโปรแกรม Camera 360

จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ในการสร้างสติ๊กเกอร์ไลน์ ด้วยโปรแกรม Line Creator และการถ่ายภาพ และตกแต่งภาพด้วยโปรแกรม Camera 360 โดยทำการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีความสนใจ และมีสภาพร่างกายที่สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมได้ เข้าร่วมจำนวน 20 คน โดยได้ผลดังรูปที่ 3 และ 4

ภาพที่ 3 ผู้สูงอายุร่วมทำกิจกรรมการสร้างสติ๊กเกอร์ไลน์ด้วยโปรแกรม Line Creator

ภาพที่ 4 ผู้สูงอายุร่วมทำกิจกรรมการถ่ายภาพและตกแต่งภาพด้วยโปรแกรม Camera 360

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยทำการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 20 คน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา จากนั้นนำผลการทดสอบมาทำการวิเคราะห์และแปลผล โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

หัวข้อที่ใช้วัดความรู้	ก่อนการทำกิจกรรม		หลังการทำกิจกรรม		คะแนนพัฒนาการ (%) (ร้อยละผู้ตอบถูกก่อน การทำกิจกรรม - ร้อย ละผู้ตอบถูกหลังการทำ กิจกรรม)
	จำนวนผู้ตอบ ถูก (%)	จำนวนผู้ตอบ ผิด (%)	จำนวน ผู้ตอบถูก (%)	จำนวน ผู้ตอบผิด (%)	
1.ความรู้เกี่ยวกับการใช้ เครื่องมือพื้นฐานบนโปรแกรม ไลน์	38.0	62.0	82.0	18.0	+44.0 (3)
2.ความรู้เกี่ยวกับการใช้ เครื่องมือพื้นฐานบนโปรแกรม	45.0	55.0	86.0	14.0	+41.0

เฟสบู๊ค					
3.ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ภาพกราฟิก และรูปแบบ สตีกเกอร์	13.3	86.7	73.0	27.0	+59.7 (1)
4. ความรู้เรื่องมูมกล้อง	42.0	58.0	82.5	17.5	+40.5
5. ความรู้เรื่องแสงและเงา	26.0	74.0	65.0	35.0	+39.0
6. ความรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ ตกแต่งรูปภาพในโปรแกรม สำเร็จรูปบนสมาร์ตโฟน	40.0	60.0	85.0	15.0	+45.0 (2)
7. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ เงื่อนไขและกฎหมายเชิง พาณิชย์ของการวางจำหน่าย สตีกเกอร์บนสื่อสังคม ออนไลน์	35.0	65.0	80.0	20.0	+45.0 (2)
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม	34.2	65.8	79.1	20.9	+44.9

จากตารางที่ 2 อธิบายได้ว่า ในภาพรวม ผู้สูงอายุมีคะแนนพัฒนาการทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ การออกแบบงานกราฟิก รวมทั้งการถ่ายภาพและตกแต่งภาพด้วยสมาร์ตโฟน ในระดับที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาที่จัดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 44.9 ซึ่งหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุมีพัฒนาการทางด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ดีขึ้น สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาพกราฟิก และรูปแบบสตีกเกอร์ มีคะแนนพัฒนาการดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 59.7 2) ความรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ตกแต่งรูปภาพในโปรแกรมสำเร็จรูปบนสมาร์ตโฟน และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเงื่อนไขและกฎหมายเชิงพาณิชย์ของการวางจำหน่ายสตีกเกอร์บนสื่อสังคมออนไลน์ มีคะแนนพัฒนาการดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 45.0 และ 3) ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือพื้นฐานบนโปรแกรมไลน์ มีคะแนนพัฒนาการดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 44.0

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาทักษะความรู้ของตนเองในด้านการสร้างงานกราฟิกและศิลปะด้วยเทคโนโลยี การใช้งานแอปพลิเคชันทั่วไปบนสมาร์ตโฟน และการติดต่อและสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ได้มีความคุ้นเคยกับการใช้งานเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์มาบ้างแล้ว ซึ่งทราบได้จากผลการศึกษารูปแบบของอุปกรณ์/เทคโนโลยีที่ผู้สูงอายุใช้งานในชีวิตประจำวัน คือ ใช้โปรแกรมไลน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 และรองลงมา คือ ใช้โปรแกรมเฟสบู๊ค คิดเป็นร้อยละ 93.0 แต่อาจยังต้องการความรู้ด้านการสร้างสรรค์งานศิลปะบนอุปกรณ์สมาร์ตโฟนที่ตนเองใช้งานอยู่เป็นประจำเพิ่มเติมเข้ามา ทั้งนี้การบูรณาการงานศิลปะเข้ากับเครือข่ายทางสังคมผ่านการทำกิจกรรมการสร้างสตีกเกอร์ การถ่ายภาพและตกแต่งภาพด้วยสมาร์ตโฟน แบ่งปันไปยังเพื่อนๆ ในกลุ่มเครือข่ายสังคมออนไลน์ จะช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้เทคโนโลยีอย่างผ่อนคลาย กว่า การเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาความสุข 5 มิติในผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในผู้สูงอายุตำบลกระหวั้น อำเภอนพพรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ (สุภารัตน์ นามกระจำ และคณะ, 2560) ซึ่งได้กล่าวว่า โปรแกรมของกิจกรรมนันทนาการที่ช่วยสร้างความสดชื่น สร้างพลังความมีชีวิตชีวาอย่างสร้างสรรค์และดีงามแก่ผู้สูงอายุ จะประกอบด้วยการแสดงออกในด้านกีฬา ดนตรี และศิลปะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้สูงอายุมีการพัฒนาความสุขสนุกได้ เนื่องจากผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย แสดงออกอย่างเหมาะสม และเข้าสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งใน

การวิจัยครั้งต่อไปนี้ ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบกิจกรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านอื่นๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน การออม และสวัสดิการสังคม ด้านการสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต เป็นต้น จากนั้นจึงนำกิจกรรมมาปฏิบัติใช้โดยให้ผู้สูงอายุมมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ แล้วจึงติดตามประสิทธิผลหรือความสำเร็จอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขในกระบวนการต่างๆ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ สมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และวิถีชีวิตดั้งเดิมของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนสามารถจัดปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบันที่เกิดขึ้น ให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป ซึ่งจะช่วยให้ได้งานวิจัยที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

ผู้สูงอายุของโรงเรียนร่มสมอวิทยา ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาทักษะความรู้ของตนเองในด้านการสร้างงานกราฟิกและศิลปะด้วยเทคโนโลยี การใช้งานแอปพลิเคชันทั่วไปบนสมาร์ทโฟน และการติดต่อและสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จึงเป็นที่มาของการสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุที่มีการบูรณาการความรู้ทั้ง 3 ส่วน เข้าด้วยกัน โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น Workshop อย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การสร้างสตอรี่ไลน์ ด้วยโปรแกรม Line Creator และการถ่ายภาพ และตกแต่งภาพด้วยโปรแกรม Camera 360 ซึ่งผลที่ได้ทำให้ผู้สูงอายุ สามารถนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังช่วยสร้างสุนทรียภาพที่ดีแก่ผู้สูงอายุอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรพรณ รักเลี้ยง อธิการบดีมหาวิทยาลัยพิษณุโลก อาจารย์สุนทร รักเลี้ยง อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพิษณุโลก ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ วัฒนประภา รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ที่ช่วยสนับสนุนงบประมาณเสริมเพื่อเป็นค่าอาหาร และค่าเบี้ยเลี้ยงของวิทยากรรับเชิญในการฝึกอบรม และที่ขาดไม่ได้ขอขอบพระคุณนายกทองม้วน พันธุ์รี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ใช้ศูนย์ ICT เป็นสถานที่จัดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุ รวมทั้งคุณพ่อ คุณแม่ ผู้สูงอายุ ที่น่ารักทุกท่าน ที่ได้ร่วมสุขในงานวิจัยนี้ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- สุดารัตน์ นามกระจำง์ ลักษณะ สมนรัตน์ และอนัญญา เดชะคำภู. (2560). ประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาความสุข 5 มิติในผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในผู้สูงอายุตำบลกระหวิน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ปี 2560 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข. (2560). หลักสูตรพัฒนาผู้สูงอายุโรงเรียนร่มสมอวิทยา. พิษณุโลก : งานกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข.
- อาภาวรรณ ไสภธรรมรักษ์. (2560). โรงเรียนผู้สูงอายุปลูกฝังความคิดเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/33376/โรงเรียนผู้สูงอายุปลูกฝังความคิดเยาวชน.html>.
- The Demographics of Aging. (2009). Retrieved 24 September 2017, from <http://transgenerational.org/aging/demographics.htm>.

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
THE PERFORMANCES IN WORKING OPERATIONAL OF CO-OPERATIVE STUDENTS
PHITSANULOK UNIVERSITY

เอกพันธ์ นันติ

ศูนย์สหกิจศึกษา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : coopplu@gmail.com

บทคัดย่อ

สหกิจศึกษา มีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีคุณลักษณะตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นโอกาสที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนก้าวสู่โลกของการทำงานหลังจบการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้การบริหารจัดการสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการวิจัยนี้ทำการรวบรวมข้อมูลกับสถานประกอบการ จำนวน 10 แห่ง ซึ่งได้ส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาในปี 2559 จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสอบถามประเมินผลกับผู้นิเทศงานในสถานประกอบการ ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และแปลผลโดยใช้ค่าความความถี่ และค่าร้อยละ โดยผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการมีความเห็นว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีคะแนนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมเท่ากับ 90.2/100

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ สหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Abstract

Cooperative Education contributes to improving the quality of students to meet the needs of the labor market. It is an opportunity for students to learn from their experiences. To prepare for the world of work after graduation. For this reason, it is important to conduct research to study the performance of student co-ops. Phitsanulok University To improve and develop the management of cooperative education. Phitsanulok University To be more effective. This study collected data from 10 enterprises, which sent 20 students to cooperative education in the year 2016 using the evaluation form with the supervisors in the establishment. The moral and ethical knowledge of intellectual skills. Skills and interpersonal relationships and responsibilities. The data were analyzed and then analyzed using frequency and percentage. The establishment is of the opinion that. Cooperative Student of Phitsanulok University The overall performance score was 90.2 / 100.

keywords : performances co-operative students Phitsanulok university

บทนำ

มหาวิทยาลัยพิษณุโลกมีนโยบายในการเตรียมบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงและเป็นที่ต้องการของตลาดก่อนป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกเหนือไปจากความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการแล้วบัณฑิตต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา เช่น ประกอบอาชีพอิสระการทำงานในสถานประกอบการของรัฐและเอกชน เป็นต้น การที่จะดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ได้อย่างประสบความสำเร็จเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีศักยภาพของชาติ นักศึกษาควรได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติงานในสายงานเฉพาะทางที่ตนศึกษาในสถานประกอบการซึ่งจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมาเพื่อทำงานในสาขาอาชีพตนได้เรียนรู้การทำงานและมีทักษะในการใช้อุปกรณ์และภาษาในสถานประกอบการมีโอกาสพบเห็นและเรียนรู้กระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการทำงานพร้อมๆ กับการฝึกทักษะด้านการบริหารจัดการการ

สื่อสารการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการปลูกฝังความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบเพื่อให้นักศึกษาเกิดความคุ้นเคยกับการทำงานในสภาวะแวดล้อมของการทำงานในอนาคต

ศูนย์งานสหกิจศึกษา ได้ดำเนินงานในการพัฒนาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ ให้มีความเข้มแข็ง อันจะช่วยส่งเสริมศักยภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพเพื่อเป็นที่ยอมรับและต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีรายละเอียดของการปฏิบัติงาน ได้แก่ การจัดปฐมนิเทศนักศึกษาและการเตรียมความพร้อม การส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษาในการปฏิบัติงานในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาโครงการที่ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาองค์กรได้ ซึ่งการส่งนักศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลกไปสหกิจศึกษา จะทำให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพและมีอัตราการได้งานอย่างรวดเร็ว ดังผลจากการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาและบัณฑิตเห็นวาทนเองมีพัฒนาการดีขึ้นมากหลังจากการออกไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการสหกิจศึกษานำร่องของสถาบันอุดมศึกษา มีความคิดเห็นว่า สหกิจศึกษามีส่วนในการได้งานทำของบัณฑิตเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการดำเนินงานวิจัย เพื่อการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ในครั้งนี้ จะส่งผลให้ได้รับทราบข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพในงานสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก ให้เกิดผลสำเร็จที่ดีทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของรัฐบาล และนานาชาติ โดยวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

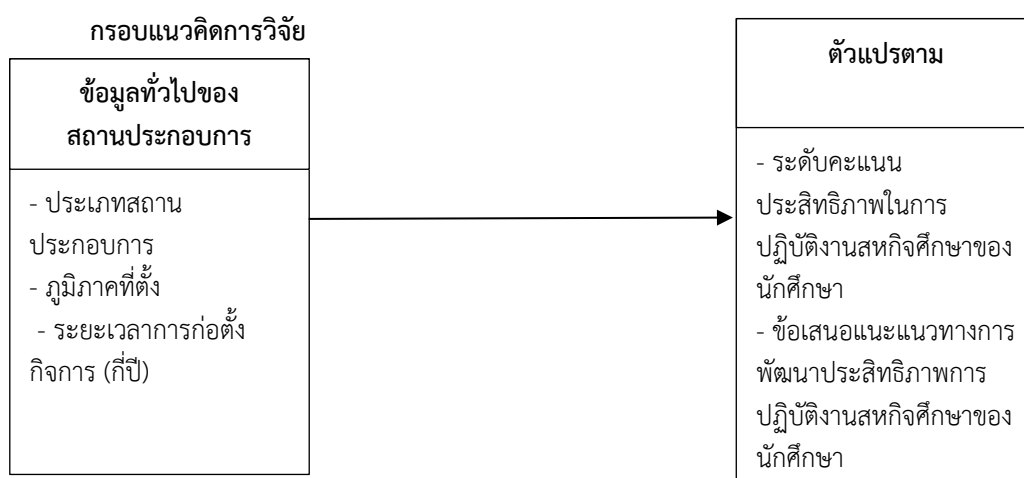
การดำเนินการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ผู้วิจัยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก โดยแบบประเมินผลจะผ่านการประเมินค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการอบรมคณาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก จำนวน 3 ท่าน แล้วจึงทำการปรับปรุงคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะปรับแก้ไข ให้มีความครบถ้วน และถูกต้องมากยิ่งขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามทำการรวบรวมข้อมูลกับพนักงานพี่เลี้ยงในสถานประกอบการ ซึ่งได้ส่งนักศึกษาออกไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ในปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งหมด 20 ชุด และจึงทำการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

2. การเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลคำแนะนำโดยพนักงานพี่เลี้ยงในสถานประกอบการ ซึ่งตอบคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม นำมาสรุปเกี่ยวกับจุดเด่น/แนวทางที่ดี และสิ่งที่ควรปรับปรุงในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัย จำแนกได้ 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ได้ผลสรุป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ของนักศึกษาสหกิจศึกษาของ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

หัวข้อประเมิน	คะแนนการประเมิน (เต็ม 100)
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	
1. มีความรับผิดชอบดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง สามารถปล่อยให้ทำงานได้โดยไม่ต้องควบคุมมากเกินไปสามารถไว้วางใจได้ให้รับผิดชอบงานที่มากกว่าเวลางานประจำ	91
2. มีความสนใจ และความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความอดทน ความพยายาม ความตั้งใจที่จะทำงานได้สำเร็จ ความมานะบากบั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหา	91
3. มีบุคลิกภาพและการวางตัวได้อย่างเหมาะสม เช่น ทักษะคิด วิเคราะห์ ความอ่อนน้อม ถ่อมตน การแต่งกาย กิริยาอาการ การตรงต่อเวลา	93 (3)
4. มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร ปฏิบัติตามระเบียบบริหารงานบุคคล	91
5. มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ เสียสละ เอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น	95 (1)
6. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	95
คะแนนเฉลี่ยด้านคุณธรรมจริยธรรม	92.7 (1)
ด้านความรู้	
7. มีความรู้ทางวิชาการเพียงพอที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย (ในลักษณะที่นิสัยจะปฏิบัติได้)	90
8. มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติการ เช่น การปฏิบัติงานในภาคสนาม การปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการ	88
9. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม	89
10. สามารถนำความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้	91
คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้	89.5
ด้านทักษะทางปัญญา	
11. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้	92
12. มีวิจารณญาณและการตัดสินใจได้ดี ถูกต้อง รวดเร็ว มีการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหาต่างๆ อย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สามารถไว้วางใจให้ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง	90
13. มีทัศนคติเชิงบวก	94 (2)
14. สามารถพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติตาม Job position และ Job description ที่มอบหมายได้อย่างเหมาะสม หรือตำแหน่งงานนี้เหมาะสมกับนิสัยตนหรือไม่เพียงใด	88
คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะทางปัญญา	91.0 (3)
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	
15. มีมนุษยสัมพันธ์ (ทั้งการพูดและการวางตัว) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่รักใคร่ชอบพของผู้ร่วมงาน เป็นผู้ช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือประสานงาน	93 (3)

หัวข้อประเมิน	คะแนนการประเมิน (เต็ม 100)
16. มีจิตสาธารณะ	93 (3)
17. มีความสามารถทำงานเป็นทีม	93 (3)
18. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น	90
คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	92.3 (2)
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	
19. วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปประเด็นเนื้อหาสำหรับการนำเสนอเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้	84
20. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสามารถใช้ความรู้ในเชิงสถิติ คณิตศาสตร์ เพื่อแก้ไขปัญหาโจทย์ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเหมาะสม	87
คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	85.5
คะแนนเฉลี่ยในภาพรวม	90.2

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า สถานประกอบการ มีความเห็นว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมเท่ากับ 90.2/100 ซึ่งหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด 3 ด้านแรก ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม คะแนนเท่ากับ 92.7/100 2) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คะแนนเท่ากับ 92.3/100 และ 3) ด้านทักษะทางปัญญา คะแนนเท่ากับ 91.0/100 และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ เสียสละ เอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น คะแนนเท่ากับ 95.0 2) มีทัศนคติเชิงบวก คะแนนเท่ากับ 94.0 และ 3) มีบุคลิกภาพและการวางตัวได้อย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสามารถทำงานเป็นทีม คะแนนเท่ากับ 93.0 เท่ากัน ตามลำดับ

2. ผลการเสนอแนะทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลคำแนะนำโดยพนักงานที่เลี้ยงในสถานประกอบการ มาทำการสรุปเกี่ยวกับจุดเด่น/แนวทางที่ดี และสิ่งที่ควรปรับปรุงในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก โดยสรุปข้อมูลได้ดังนี้

ข้อมูลคำแนะนำจากสถานประกอบการ	ด้านที่เป็นจุดเด่น/ควรปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
1. จุดเด่น/แนวทางที่ดี	
1.1 นักศึกษามีความตรงต่อเวลา	ด้านคุณธรรมจริยธรรม
1.2 นักศึกษาสามารถรับรู้อาสาได้อย่างรวดเร็ว	ด้านทักษะทางปัญญา
1.3 นักศึกษาทำงานเป็นระเบียบ และสามารถจัดการงานของตนเองได้ดีและเหมาะสม	ด้านทักษะทางปัญญา
1.4 นักศึกษามีการพัฒนาและเรียนรู้เกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จนสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และปฏิบัติงานอื่นๆที่พี่เลี้ยงมอบหมายให้ได้ดี	ด้านทักษะทางปัญญา
1.5 นักศึกษามีความใฝ่รู้ พยายามขอเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	ด้านทักษะทางปัญญา
1.6 นักศึกษามีความมานะอดทน พยายามทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ หากพยายามแล้วไม่ได้ผล	ด้านคุณธรรมจริยธรรม
1.7 นักศึกษาจะมีกระบวนการหาทางเลือกใหม่ โดยมีการลองผิดลองถูกด้วยตนเองถือเป็นจุดเด่น	ด้านทักษะทางปัญญา

ข้อมูลคำแนะนำจากสถานประกอบการ	ด้านที่เป็นจุดเด่น/ควรปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน		
สรุปร้อยละความคิดเห็นในด้านที่เป็นจุดเด่นของ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา	ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2 ความคิดเห็น (28.6%)	ด้านทักษะทางปัญญา 5 ความคิดเห็น (71.4%)	
2. สิ่งที่ต้องปรับปรุง			
2.1 นักศึกษาควรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เรียบร้อยปิดงานให้ได้เป็นงานๆ แล้วค่อยเริ่มงานใหม่	ด้านทักษะทางปัญญา		
2.2 นักศึกษาไม่ควรลางานบ่อย	ด้านคุณธรรมจริยธรรม		
2.3 นักศึกษายังขาดความคล่องแคล่ว	ด้านทักษะทางปัญญา		
2.4 การพูดสื่อสารเสียงเบาควรพูดเสียงดังฟังชัด	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		
2.5 การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นต้องใช้ความอดทน-อดกลั้น	ด้านคุณธรรมจริยธรรม		
2.6 การตัดสินใจในปัญหางาน ยังไม่กล้าตัดสินใจเอง	ด้านทักษะทางปัญญา		
2.7 นักศึกษาต้องกล้าแสดงออกให้มากกว่านี้	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		
สรุปร้อยละความคิดเห็นในด้านที่ต้องปรับปรุงประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา	ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2 ความคิดเห็น (28.6%)	ด้านทักษะทาง ปัญญา 3 ความคิดเห็น (42.9%)	ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และความ รับผิดชอบ 2 ความคิดเห็น (28.6%)

จากตารางที่ 2 อธิบายได้ว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีจุดเด่น และควรปรับปรุงเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ในด้านทักษะทางปัญญา เหมือนกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก พบว่า สถานประกอบการ มีความเห็นว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรมสูงที่สุด ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยพิษณุโลกที่มุ่งผลิตบัณฑิตโดยเน้นให้มี คุณภาพ คุณธรรม นำสังคม มีอุดมการณ์ (มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, 2556) รวมทั้งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการ ประเมินผลโครงการสหกิจศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ สาขาวิชาการบัญชี (เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล, 2553) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้แทนสถานประกอบการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาสหกิจศึกษา ในเรื่องวุฒิ ภาวะความอ่อนน้อมถ่อมตน และความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตามระเบียบวินัยขององค์กร เช่น การลา การขาดงาน การแต่งกาย ในเรื่องบุคลิกภาพและการวางตัว การปรับตัว และการมีมนุษยสัมพันธ์สามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยพิษณุโลก และมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ได้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนานักศึกษาลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ การ สร้างคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งการที่มหาวิทยาลัยมุ่งสร้างนักศึกษาให้มี อัตลักษณ์เป็นแบบใด ก็ย่อมจะส่งผลออกมาเป็นลักษณะเด่นที่ติดตัวนักศึกษาออกสู่สังคมเฉกเช่นเดียวกันนั้น และผลการวิจัย ในครั้งนี้ ยังพบว่า ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยพิษณุโลก ในด้านทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้คะแนนการประเมินอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ควรมีการพัฒนา เพิ่มขึ้นในการสร้างกิจกรรมการฝึกทักษะทางกระบวนการคิดของนักศึกษาออกนอกไปสหกิจศึกษา ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (รัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม, 2558) ซึ่งได้เสนอแนะว่า การจัดการเรียนการสอนนักศึกษาต้อง ส่งเสริมทักษะทางปัญญาและการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีให้แก่นักศึกษาให้มากยิ่งขึ้นด้วยการจัดการ

เรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นคว้าด้วยตนเองและฝึกทักษะ ทางกระบวนการคิด ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่หรือชุมชนสังคมให้มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีจุดเด่นในด้านทักษะทางปัญญา และด้านคุณธรรมจริยธรรม แต่นักศึกษาบางคนก็ยังมีสิ่งที่ควรปรับปรุงในสองด้านนี้เช่นกัน และการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาในขั้นแรก ควรให้ความสำคัญในการแก้ไขข้อบกพร่องและเติมเต็มในรายละเอียดที่สำคัญของด้านต่างๆ เหล่านี้ดังที่ปรากฏตามผลการวิจัย ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมทั้งควรใส่ใจในการปรับปรุงพัฒนาในด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้คะแนนการประเมินน้อยที่สุดจาก 5 ด้าน นี้ อีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรพรณ รักเลี้ยง อธิการบดีมหาวิทยาลัยพิษณุโลก อาจารย์สุนทร รักเลี้ยง อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพิษณุโลก ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ และที่ขาดไม่ได้ขอขอบพระคุณหัวหน้าสถานประกอบการที่อนุเคราะห์รับนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานสหกิจศึกษา รวมทั้งพนักงานพี่เลี้ยงในสถานประกอบการที่ได้ช่วยดูแลนักศึกษาเป็นอย่างดี และอนุเคราะห์ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยพิษณุโลก. (2556). แผนการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยพิษณุโลก. พิษณุโลก : สำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- รัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. Veridian E-Journal Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 8, ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม):12.
- เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล. (2553). การประเมินผลโครงการสหกิจศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ สาขาวิชาการบัญชี. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). สมรรถนะของสหกิจศึกษา. สืบค้นเมื่อ 23 พ.ค. 2560. เข้าถึงได้จาก. http://www.mua.go.th/users/bphe/cooperative/data/p1_p5.pdf.

**การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ
จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**
**HOW RESIDENTS OF BUENGKOK COMMUNITY, BANGRAKAM DISTRICT, PHITSANULOK
PROVINCE LIVE THEIR LIVES FOLLOWING THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY**

ยุวดี พ่วงรอด* รสสุคนธ์ ประดิษฐ์

วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : aoryuvadee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ “Taro Yamane” จำนวนทั้งหมด 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรม จริยธรรม และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการดำเนินชีวิตที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านการดำเนินชีวิตที่มีความพอประมาณ ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ที่มีอย่างถูกต้อง และด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความมีเหตุมีผล ตามลำดับ 2. ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การที่ประชาชนจะสามารถพึ่งตนเองและนำไปสู่การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้นั้น หัวใจสำคัญคือ มุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน สร้างระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในอย่างรอบคอบ เสริมสร้างบทบาทผู้นำชุมชนในการสร้างพลังขับเคลื่อนคนในชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียว สร้างความรู้รักห่วงหาผูกพัน ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปัน เพื่อให้ประชาชนอยู่ดี กินดี มีความสุขอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิตของประชาชน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to study how residents of Buengkok Community, Bangrakam District, Phitsanulok Province live their lives following the Philosophy of Sufficiency Economy, as well as to study problems, obstacles, and ways for living their lives. The sample group used in this research is from the setting up of sample group for 400 people according to “Taro Yamane” ready-to-use table. The data collection is conducted by distributing questionnaires and taking the data for statistic analysis finding mean, and standard deviation. The research result found that: 1. There are 5 aspects in living their lives of residents of Buengkok Community, Bangrakam District, Phitsanulok Province following the Philosophy of Sufficiency Economy. The overall picture is in the excellent level. If consider each aspect, it shows that

living their lives with morality contains the most average value. Next is living their lives with having good self-protection, living their lives with appropriate satisfaction, living their lives with using knowledge in the right way, as well as living their lives reasonably, chronologically. 2. For problems, obstacles, and ways for living their lives of residents of Buengkok Community, Bangrakam District, Phitsanulok Province following the Philosophy of Sufficiency Economy, it demonstrates that in order that residents are able to help themselves for strengthening their community, the most important issue is aiming toward the development for a balance and sustainable result among every change, creating self-protection thoughtfully for dealing with both inside and outside problems, promoting manpower within the community to realize the uniqueness, creating love and sharing as well as helping each other too have a better living, to eat well, and to be sustainably happy.

Keywords : residents' living their lives, the philosophy of sufficiency economy

บทนำ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พสกนิกรชาวไทยมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรง เน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550)

โดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้ประมวลและกลั่นกรองกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโอกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่าย และประชาชนโดยทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ได้นิยามว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อกระแส โลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ ในระดับโลกก็ได้ยอมรับและยกย่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าเป็นปราชญ์ด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ได้จริง ดังจะเห็นได้จากความหมายของคำว่าความพอเพียงที่มีความหมายครอบคลุมถึงคำว่า ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ฉบับที่ 10 และฉบับที่ 11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ที่ยึดวิสัยทัศน์

ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะเดียวกันได้มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่างๆ ของแผนพัฒนาฯ โดยยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่องค์กรระหว่างประเทศกำหนดขึ้น อาทิ การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น เป็นต้น ส่วนแนวทางการพัฒนาได้มีการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำหรับการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เนื่องด้วยบริบทของ คนในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกร และหลังจากฤดูการเก็บเกี่ยวพืชผลการผลิต ประชาชนก็จะมีการรวมกลุ่มทำอาชีพเสริม อาทิ กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มเย็บปักถักร้อย หรือทำพืชสวนผสมต่างๆ ฯลฯ โดยได้มีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและพัฒนาชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับ นโยบายด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา และวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงกอก ไม่ว่าจะเป็นในด้าน 1) ส่งเสริมให้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษา และพัฒนาความพร้อมแก่เด็กและเยาวชน ให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น 2) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมทางด้านศาสนา 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและให้มีการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบ 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการก่อสร้างปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 7) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมประจำตำบล

จากบริบทดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์ในระดับนโยบาย พร้อมนำผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องและนำผลการวิจัยครั้งนี้มาปรับทิศทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในเขตตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข “พออยู่ พอกิน พอใช้ เดินทางสายกลางพอเพียง มีเหตุมีผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” จนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตงานวิจัยออกเป็น 4 ขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีความพอประมาณ 2) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความมีเหตุมีผล 3) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ที่มีอย่างถูกต้อง และ 5) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรม จริยธรรม

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาในเขตชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 9,698 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ “Taro Yamane” ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5 \%$ ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 400 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตัวแปรตาม ได้แก่ การน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก รวม 5 ด้าน คือ 1) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีความพอประมาณ 2) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความมีเหตุมีผล 3) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ที่มีอย่างถูกต้อง และ 5) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรม จริยธรรม

ผลที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางใน การน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎีจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 ด้าน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

4. ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของของครอนบาค (Cronbach, 1990) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนตำบลบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนขึ้นไป หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสต์ (Best: 1978) ซึ่งมีเกณฑ์การวัดระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามกระบวนการต่างๆ ดังนี้

1. ทำหนังสือถึงประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำการจัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 400 ชุด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม
5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists) โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ หาจำนวนและหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ดังนี้ คือ

1. การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 5 ด้าน (จากตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 5 ด้าน จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ทั้งหมด 5 ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีความพอประมาณ	4.51	.67	มากที่สุด
2) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความมีเหตุมีผล	4.48	.82	มาก
3) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	4.58	.71	มากที่สุด
4) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ที่มีอย่างถูกต้อง	4.49	.84	มาก
5) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรม จริยธรรม	4.61	.69	มากที่สุด
รวม	4.53	.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = .69) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการดำเนินชีวิตที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .71) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .67) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ที่มีอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .84) และด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความมีเหตุมีผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .82)

2. ผลการวิจัยปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีความพอประมาณ

ด้านความพอประมาณ ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก พบว่า ประชาชนมีการวางแผนในเรื่องปัญหาหนี้สิน การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว รวมถึงเรื่องของรายรับกับรายจ่ายที่ไม่สมดุลกัน มีการประมาณตนว่าจะต้องดำเนินชีวิตอย่างไรให้การใช้จ่ายมีความพอดี กล่าวคือ ทุกอย่างที่จะดำเนินในวิถีชีวิตแต่ละวันจะต้องไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ อย่างนี้เป็นต้น

2) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความมีเหตุมีผล

ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความมีเหตุมีผลของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก พบว่า ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงของตนว่า จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลอย่างไร โดยเฉพาะการพิจารณาจากสาเหตุที่เกี่ยวข้อง และการคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ ดังตัวอย่างที่ชัดเจนนั้นคือ เรื่องของการใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล การพิจารณาและแก้ไขปัญหาด้วยความรอบคอบ การปลูกฝังให้ประชาชนมีการใช้เหตุและผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3) ด้านการดำเนินชีวิตที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ด้านการดำเนินชีวิตที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก พบว่า ประชาชนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ตัวอย่างเช่น เมื่อเป็นหนี้เป็นสิน เกิดปัญหารายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว ก็จะต้องมีการวางแผนและมีการปลูกฝังให้ประชาชนมีนิสัยประหยัด อดออม มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ที่สำคัญคือ การปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบ วินัย ขยัน และอดทน

4) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ที่มีอย่างถูกต้อง

ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ที่มีอย่างถูกต้องของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก พบว่า ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านรวมถึงความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม

5) ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรม จริยธรรม

ด้านการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรม จริยธรรมของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก พบว่า ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการตระหนักในคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตอยู่ตลอดเวลาด้วยสติรู้ตัว ปัญญา รู้คิด รู้ว่า สิ่งไหนดี ถูกต้อง เหมาะสม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้จักประมาณตน มีความพอเพียง เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ลดการพึ่งพาจากภายนอก สามารถพึ่งพาตนเอง สร้างความเข้มแข็งในชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ดังนั้น แนวทางในการน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ก็คือ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยจะต้องมีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า

1. การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระก่า จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 5 ด้าน พบว่า การวิจัยที่อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่ประชาชนเห็นว่ามีสำคัญในอันดับต้นๆ ในการดำเนินชีวิต นั่นก็คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า คุณธรรมจริยธรรมถือเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต การที่ชุมชน สังคมใดมีผู้คนที่เปี่ยมล้นไปด้วยคุณธรรมจริยธรรม สังคมนั้นก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ท้ายที่สุดในชุมชนก็จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพราะการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ก็คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้สามารถพึ่งตนเองในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน มีความเพียรและความอดทน มีสติและปัญญา การช่วยเหลือเกื้อกูล และความสามัคคี โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับหลักวิชาการ ใช้การพิจารณาวางแผนและขั้นตอนการปฏิบัติอย่างรอบคอบ ที่ตระหนักในคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ใช้สติปัญญาและความเพียรในการดำเนินชีวิตเป็นฐานสำคัญ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ตรงงาม (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และสอดคล้องกับแนวคิดของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549) ที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้อย่างน่าสนใจว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติของแต่ละบุคคล องค์กรโดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวกจนนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระก่า จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า แนวทางในการน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระก่า จังหวัดพิษณุโลก ก็คือ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต จะต้องมีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้ถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ชุมชน หรือรัฐ ในการปฏิบัติงานหรือบริหารพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาท มีเหตุผล และสร้างระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบต่างๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากภายนอกและภายในอย่างรอบคอบ ในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของเราทุกคน ทุกฝ่าย โดยเฉพาะบทบาทของผู้นำชุมชนที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนคนในชุมชน ถักร้อยเชื่อมโยงให้เป็นหนึ่งเดียว รู้รักหวงแหนมีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และความรอบรู้ที่เหมาะสม ที่สำคัญการดำเนินชีวิตควรใช้ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี การดำรงชีวิตและปฏิบัติตนมุ่งเน้นการอยู่รอดปลอดภัย และวิฤต สร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

การศึกษาน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระก่า จังหวัดพิษณุโลก จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลของการวิจัยจะนำมาซึ่งแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากนักน้อย หากวิจัยฉบับนี้เกิดข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยก็ขออภัยมา ณ ที่นี้ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระก่า จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร

มีการสร้างรูปแบบของชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนต้นแบบ ขับเคลื่อนให้ไปสู่นโยบายและนำมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนทุกชุมชนได้เห็นถึงคุณภาพของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความสำคัญ จำเป็นในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข พอเพียง พอประมาณ เดินทางสายกลาง มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เกิดความรู้จักสามัคคี สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 5 ด้าน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชน ว่าเป็นไปในทิศทางใด ตลอดจนสามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการศึกษามาพัฒนาและสร้างรูปแบบการน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน จนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่**

12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550).

นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/sufficiency>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2549).

นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : เอสพีเอสพรีนติ้ง.

Best. (1978). **Developmentally Appropriate Curriculum: Best practices in early childhood education.** (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychology Testing.** 5th ed. New York : Harper Collins Publishers Inc.

การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเจตคติต่อการเรียนของ นักศึกษาโดยการใช้เกม

ENGLISH LANGUAGE PREPARATION FOR ENTERING THE ASEAN COMMUNITY AND ATTITUDE OF STUDENTS BY USING GAMES

จิตราพร งามเนตร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี

*corresponding author e-mail : thepaulux@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้เกม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์จำนวน 20 คน ที่ศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 หน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสำรวจข้อมูลนักศึกษา 2) เกมที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 3) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 4) แบบวัดเจตคติก่อนและหลังการเรียนสถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนมากขึ้น 2) เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยรวมของนักศึกษาหลังการเรียนโดยใช้เกม อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : ภาษาอังกฤษ ประชาคมอาเซียน เกม

Abstract

The purpose of this research was to study English Language Preparation for Entering the ASEAN Community and Attitude of Students by Using Games. The samples were the 20 students of first -year student in Human Resource Management in the semester 2 /2016, Thepsatri Rajabhat University Sing Buri Campus. They were selected by Purposive Sampling. The instruments used for collecting data were: 1) students survey data in an opinion on the teaching of English, 2) games, 3) pretest and posttest 4) and attitude form. The data was analyzed by mean. The results of the study were: 1) Students have more knowledge of English and ASEAN 2) students' attitudes toward learning English by game was higher

Keywords : english, asean community, game

บทนำ

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในช่วงเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการปรับตัวเพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลงในการเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ณ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผู้อำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และผู้แทนกรม

อาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบร่างนโยบายเพื่อดำเนินงานตามปฏิญญา ชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553, หน้า 12) เมื่อประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งสมาชิกที่กำลังจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในอนาคตอันใกล้ภาษาอังกฤษยิ่งทวีความสำคัญและความจำเป็นมากขึ้น ดังนั้นการเตรียมการวางแผนและเตรียมพร้อมพัฒนาเด็ก เยาวชน และคนไทยให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมคาดหวัง ครูผู้สอนซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสังคม ควรมีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ใฝ่ศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลา แสวงหาเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และผู้บริหารต้องให้ความสำคัญพร้อมสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอนในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษา ประจำชาติและภาษาต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ในสังคมอาเซียนและเวทีโลกต่อไป (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2553, หน้า 9) จากเป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการกำหนดให้มหาวิทยาลัยจัดหลักสูตรเสริมพิเศษที่จำเป็นสำหรับยังชีพในปัจจุบัน และการก้าวสู่ตลาดแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งทางด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยี ดังนั้น การจัดตั้งและพัฒนาศูนย์ภาษาต่างประเทศเพื่อบริการวิชาการและพัฒนาทักษะทางภาษา เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ต้องดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ระบบการศึกษาไม่ได้มองข้ามความสำคัญและความจำเป็นของภาษาอังกฤษ มีการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องได้เรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน เข้าใจความแตกต่างของภาษา การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสามารถสื่อสารกับชาวชาติได้ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ ต่างๆทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ง่ายและกว้างขึ้น ในขณะที่ภาษาต่างประเทศ อื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเวียดนามและภาษาลาว เป็นต้น สถานศึกษาสามารถจัดสอนได้ตามความเหมาะสมโดยให้อยู่ในดุลพินิจ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสถาบันทุกแห่งต้องคิด ต้องทำ เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรบุคคลของประเทศ คนไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะเรื่องศักยภาพคน ทั้งด้านภาษา ทักษะฝีมือแรงงาน ภาคธุรกิจ การออกนอกประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็น และการเข้ามาของประเทศสมาชิกอาเซียนก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าหากเราไม่พร้อม เราก็จะถูกกลืนไปกับประเทศอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554, หน้า 1)

ในปัจจุบันภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศได้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก และภาษานับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารปัจจุบันการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษและจากการสอบถามอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ มักพบว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มักยังไม่เห็นความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษ ยังคิดว่าการติดต่อสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติเป็นเรื่องที่ไกลตัว และนักศึกษาบางคนยังไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้ สำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษานั้นนักศึกษายังมองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัวและไม่มีผลกระทบต่อการเรียนของตน

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ และกิจกรรมอาเซียนศึกษา ได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำการวิจัยเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้เกม ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้เกม

วิธีดำเนินการวิจัย

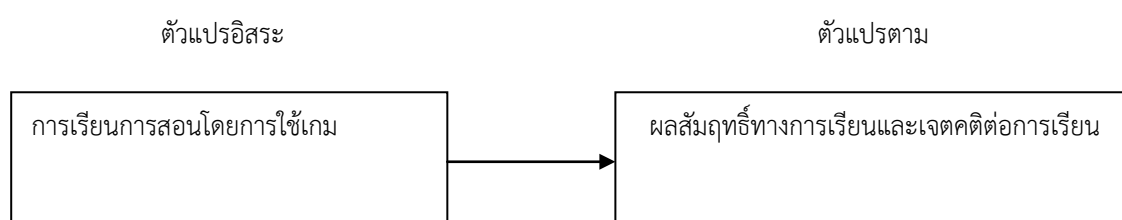
ประชากรที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์จำนวน 20 คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 หน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 20 คนที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 หน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีของดอบสัน (Dobson,1998, p.9) นักการศึกษาที่เชื่อว่า เกม เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานมีกฎเกณฑ์ กติกา กิจกรรมที่ใช้เล่นมีทั้งเกมเฉย (Passive Games) หรือเกมที่เล่นไม่ต้องเคลื่อนไหวและเกมที่ใช้ความว่องไว (Active Games) หรือเกมที่ต้องเคลื่อนไหว เกมเหล่านั้นขึ้นอยู่กับความไว ความแข็งแรง การเล่นเกมมีทั้งเล่นคนเดียว สองคน หรือเล่นเป็นกลุ่ม บางเกมก็กระตุ้นการทำงานของร่างกายและสมอง บางเกมก็ฝึกทักษะบางส่วนของร่างกายและจิตใจซึ่งสอดคล้องกับ รีส (Reese.1999, p.12) ที่ได้เสนอแนะวิธีการนำเกมมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ในการใช้เกมนำเข้าสู่บทเรียนโดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

1. ให้เกมนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เกมทบทวนพื้นฐานความรู้เดิม เช่น ใช้รูปภาพ จับคู่คำศัพท์หรือแบ่งกลุ่มสลับกันเติมอักษรที่หายไป
2. ดำเนินการสอน มีการนำรูปภาพ หรือของจริงมาสนทนากัน มีการนำเสนอคำศัพท์ และอธิบายความหมายของคำศัพท์ จากนั้นนำเสนอรูปประโยคเพื่อฝึกพูดและเขียนขั้นสุดท้ายมีการสรุปโดยการทบทวนเช่น ครุ่นภาพติดบนกระดานดำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตัวแทนออกไปเขียนคำศัพท์ให้ถูกต้องหรือเติมอักษรที่หายไป หรือเติมคำศัพท์ให้สัมพันธ์กับประโยค
- 3.ครูให้นักเรียนแต่งประโยค หรือเติมคำที่หายไปของประโยค

กรอบแนวคิดของการวิจัย แสดงได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสำรวจข้อมูลนักศึกษา 2. เกมที่ใช้ในการจัดกิจกรรม (เกมค้นหาชื่อประเทศอาเซียน, เกมค้นหาคำที่หายไปของประเทศอาเซียน, เกมจับคู่ธงในกลุ่มอาเซียน, เกมจิ๊กซอว์ต่อภาพแผนที่อาเซียน, เกมจับคู่ชุดประจำชาติอาเซียน) 3. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 4. แบบวัดเจตคติก่อนและหลังการเรียน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักการและเทคนิคในการสร้างแบบทดสอบจากเอกสารการวัดและประเมินผลต่าง ๆ
 - 1.2 สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีลักษณะเป็น ปรนัย จำนวน 20 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน

2. แบบวัดเจตคติ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยสอบถามแบบวัดเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบวัดเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษจากเอกสารการวัดและประเมินผลต่าง ๆ

2.2 แบบวัดเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดค่าระดับความพึงพอใจ/ความคิดเห็นแต่ละช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

2.3 กำหนดน้ำหนักในการตอบตัวเลือกต่างๆ แต่ละข้อความตามเกณฑ์ดังนี้

แบบวัดที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนน	3	หมายถึง	เห็นด้วยไม่แน่ใจ
คะแนน	2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของข้อความ เป็นดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีเจตคติที่ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีเจตคติที่ดี
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีเจตคติที่ดีปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีเจตคติที่ไม่ดี
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีเจตคติที่ไม่ดีอย่างมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งประกอบไปด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ เก็บรวบรวมได้โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติก่อนและหลังเรียนภาษาอังกฤษ

3. วิเคราะห์ผลจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ หา

ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลาและสถานที่ ที่ใช้ในการทดลอง เพื่อขอความร่วมมือไปยังหัวหน้าสาขาวิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอบางระจัน

2. ผู้วิจัยทดสอบนักศึกษาก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมโดยใช้รูปแบบการทดลองวัดก่อนและหลังการทดลอง

4. ทดสอบนักศึกษาก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกันกับการวัดผลก่อนการเรียน

5. ทำการรวบรวม แบบประเมินเจตคติของนักศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนมากขึ้น และมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยรวมของนักศึกษาหลังการเรียนรู้โดยใช้เกม อยู่ในระดับดี

สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้ ผู้วิจัยได้ทำการการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ผลแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน

ลำดับที่	คะแนนก่อนและหลังเรียน					
	แบบทดสอบก่อนเรียน (20 คะแนน)	ร้อยละ	แปลผล	แบบทดสอบหลังเรียน (20 คะแนน)	ร้อยละ	แปลผล
คนที่ 1	10	50	พอใช้	13	65	ดี
คนที่ 2	6	30	พอใช้	9	45	พอใช้
คนที่ 3	7	35	พอใช้	12	60	ดี
คนที่ 4	12	60	ดี	13	65	ดี
คนที่ 5	8	40	พอใช้	10	50	พอใช้
คนที่ 6	10	50	พอใช้	15	75	ดี
คนที่ 7	14	70	ดี	17	85	ดีมาก
คนที่ 8	8	40	พอใช้	13	65	ดี
คนที่ 9	15	75	ดี	16	80	ดีมาก
คนที่ 10	12	60	ดี	14	70	ดี
คนที่ 11	9	45	พอใช้	12	60	พอใช้
คนที่ 12	11	55	ดี	13	65	ดี
คนที่ 13	13	65	ดี	17	85	ดีมาก
คนที่ 14	17	85	ดีมาก	19	95	ดีมาก
คนที่ 15	13	65	ดี	15	75	ดี
คนที่ 16	15	75	ดี	17	85	ดีมาก
คนที่ 17	9	45	พอใช้	12	60	ดี
คนที่ 18	11	55	ดี	14	70	ดี
คนที่ 19	16	80	ดีมาก	18	90	ดีมาก
คนที่ 20	7	35	พอใช้	10	50	พอใช้
ค่าเฉลี่ยรวม	11.15	55.75	ดี	13.95	69.75	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการใช้เกม นักศึกษามีค่าเฉลี่ยรวม 11.15 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 55.75 โดยนักศึกษามีคะแนนระดับดีมาก จำนวน 2 คน ระดับดี จำนวน 9 คน ระดับพอใช้ จำนวน 9 คน มีคะแนนก่อนเรียนอยู่ในระดับดี และหลังการเรียนรู้โดยการใช้เกมนักศึกษามีค่าเฉลี่ย ในระดับที่ดีขึ้น คือ ค่าเฉลี่ย 13.95 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 69.75 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 2.80 โดยนักศึกษามีคะแนนระดับดีมาก ดี และพอใช้จำนวน 6 คน 10 คน และ 4 คนตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบเจตคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนและหลังการเรียน

ที่	รายการ	เจตคติ				ความแตกต่าง
		ก่อนการเรียน		หลังการเรียน		
		ค่าเฉลี่ย	แปล	ค่าเฉลี่ย	แปล	
1.	วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่เรียนสนุก	3.39	ปานกลาง	3.52	ดี	0.13
2.	วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ง่าย	4.24	ดี	4.69	ดีมาก	0.45
3.	ข้าพเจ้าคิดว่าจะสามารถพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษได้	4.47	ดี	4.62	ดีมาก	0.15
4.	ข้าพเจ้ามั่นใจในการแสดงออกโดยใช้ภาษาอังกฤษ	3.24	ปานกลาง	3.54	ดี	0.30
5.	ข้าพเจ้ามีความตื่นตัวทุกครั้งเมื่อเรียนภาษาอังกฤษ	3.44	ปานกลาง	3.55	ดี	0.11
6.	ข้าพเจ้าคิดว่าการพูดภาษาอังกฤษเป็นเรื่องง่าย	3.35	ปานกลาง	3.54	ดี	0.19
7.	การเรียนรู้ไวยากรณ์เป็นสิ่งจำเป็น	4.36	ดี	4.44	ดี	0.08
8.	ข้าพเจ้ากล้าพูดโต้ตอบโดยใช้ภาษาอังกฤษ	4.29	ดี	4.78	ดีมาก	0.49
9.	การออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่จะต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ	4.25	ดี	4.35	ดี	0.10
10.	เมื่อเปรียบเทียบวิชาภาษาอังกฤษกับวิชาอื่นๆแล้วข้าพเจ้าคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก	3.26	ปานกลาง	3.54	ดี	0.28
ค่าเฉลี่ยรวม		3.82	มีเจตคติที่ดี	4.05	มีเจตคติที่ดี	0.23

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการเรียนภาษาอังกฤษ นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับที่ดี มีค่าเฉลี่ยรวม 3.82 และหลังการเรียนโดยใช้เกม นักศึกษามีเจตคติในระดับที่ดีขึ้น คือ ค่าเฉลี่ย 4.05 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.23 โดยศึกษาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษามีเจตคติสูงสุดในด้าน การกล้าพูดโต้ตอบโดยใช้ภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 4.78 รองลงมาคือ วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ง่าย มีค่าเฉลี่ย 4.69 และคิดว่าจะสามารถพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษได้มีค่าเฉลี่ย 4.62

อภิปรายผล

1.จากการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยได้เท่ากับ 13.95 และค่าเฉลี่ยเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ 4.05 เนื่องจากการสอนโดยใช้เกมเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นักศึกษาได้ทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียดก่อให้เกิดการรับรู้เข้าใจ และจดจำซึ่งจะเห็นได้จากการทำกิจกรรม และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งคะแนนที่ได้นี้บรรลุลักษณะที่พึงประสงค์ที่ตั้งไว้เนื่องจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยนำเกมเข้ามาประกอบการสอน เกมทำให้ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินสนุกสนาน ตื่นตัวไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียน คำศัพท์ที่นำมาสอนส่วนใหญ่จะอยู่ในเนื้อหาอาเซียน และบางคำเป็นคำศัพท์ใหม่ และนำมาจัดกิจกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนต้องเคลื่อนไหว และออกกำลังกายไปด้วย จากการสังเกตและจดบันทึกของผู้วิจัยขณะทำการสอนพบว่านักศึกษาจะรู้สึกตื่นตัวมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นจะเรียนรู้ ในขณะที่ทำกิจกรรมที่กำหนดนักศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือ กล้าแสดงออก มีความเพียรพยายามในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ถึงแม้ว่าบางครั้งนักศึกษาจะทำผิดบ้างก็ตาม แต่นักศึกษาก็มีความพึงพอใจ ในการเล่นเกม ได้ฝึกทักษะต่างๆ ทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีโอกาสนำภาษาที่เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรม ซึ่ง

นักศึกษาเห็นว่าเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่ามาก ตรงกับคำกล่าวของบาร์ง โตรัน (2540, หน้า 147) ที่กล่าวไว้ว่า “เกมมีประโยชน์ในการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเพลิดเพลินกับการเล่นเกม และยังช่วยทบทวนบทเรียน” และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ วนา ชลประเวศ (2541, หน้า 20) ที่ว่าเกมเปลี่ยนสภาพห้องเรียนให้สนุกสนาน เกมทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกัน เกมช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนอยากเรียนภาษาอังกฤษ และยังช่วยสรุปบทเรียน ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

1.2.เจตคติต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษายู่ในระดับดี โดยลำดับแรกได้แก่ นักศึกษาคิดว่านักศึกษาถนัดการใช้ภาษาอังกฤษได้มากขึ้น เพราะการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้เกมนั้นส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการพูดโต้ตอบกัน มีการใช้ความจำ มีสมาธิจดใจจ่อต่อสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาสามารถโต้ตอบออกมาโดยที่ไม่ว่าลำดับต่อมาคือนักศึกษาคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ง่าย ซึ่งเนื่องมาจากกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้ทำเน้นการทำงานเป็นทีมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นลักษณะกลุ่มหรือหมู่คณะ นักศึกษาที่เก่งกว่าก็จะสามารถช่วยเหลือเพื่อนได้ ส่วนนักศึกษาที่เรียนอ่อนกว่าจดจำไม่ค่อยได้ ก็จะสามารถทำได้ง่ายขึ้น จึงคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ง่าย และลำดับสุดท้ายที่นักศึกษามีเจตคติที่ดีคือ นักศึกษาคิดว่าจะสามารถพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้คัดเลือกเกมที่หลากหลาย มีประโยชน์สามารถนำมาแทรกในขั้นตอนต่างๆของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้ มีการให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดทบทวนให้กับนักศึกษายหลัง เพื่อช่วยให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจึงพอสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้เกม จะช่วยทำให้นักศึกษามีความสนุกสนาน บรรยากาศในห้องเรียนไม่ตึงเครียด นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้เกมพบว่านักศึกษามีความรู้ทางภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอาเซียนดีขึ้น และมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับดีที่ 4.05 สูงกว่าก่อนเรียน 3.82 จากการวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนนั้นแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาบางคนยังไม่มีความรู้พื้นฐานด้านอาเซียนหรือมีพื้นฐานความรู้มาบ้างแต่ยังขาดทักษะการนำไปใช้ แต่หลังจากนักศึกษาได้เรียน ได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับเกมและทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมทำให้นักศึกษามีความรู้เพิ่มมากขึ้นและสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้นถึงแม้ว่าจะมีนักศึกษาบางคนที่มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบไม่ค่อยดีเท่าที่ควร นั่นก็อาจเป็นเพราะว่านักศึกษายังขาดความต่อเนื่องในการทำความเข้าใจและอีกสาเหตุจากการสอบถามโดยตรงจากนักศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเพิ่มเติมว่านักศึกษาไม่ได้กลับไปทบทวนและทำความเข้าใจเพิ่มเติมนอกห้องเรียนดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าปัญหานี้ควรจะนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการใช้เกมเพื่อให้เกิดประโยชน์ที่สุดแก่นักศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อธิการบดี ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และคณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความกรุณา และให้ประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการสนับสนุนทุนทางวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษา เป็นอย่างดี และขอขอบคุณเอกสารตำราที่ใช้ในการอ้างอิงในการดำเนินวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). **แนะนำให้อ่านอาเซียน**. กรุงเทพฯ : เอกสารแผ่นพับ.
- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2554). **บันทึกการเดินทางอาเซียน**. กรุงเทพฯ : วิถีตาแอนิเมชัน จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2548). **การวิจัยสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2549). **การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พลทรัพย์ นาคานาค. (2548). **เทคนิคการสอน**. เข้าถึงได้จาก : <http://www.skru.ac.th/km/pdfDownload/p2.pdf>.
(วันที่ค้นข้อมูล : 28 ธันวาคม 2556).
- ฟาฏินา วงศ์เลขา.(2553). **พัฒนาภาษาอังกฤษเตรียมเด็กไทยสู่อาเซียนและเวทีโลก**. จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่
เข้าถึงได้จาก : <http://social.obec.go.th/node/89>. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ธันวาคม 2556)
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2549). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- สุภาษิต พาณยง. (2555). **การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนรัษฎวิทยา กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- New Standard Encyclopedia. (1999). **“Games”** P.9-12. Chicago : Standard Educational Corporation.

การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก CONSUMER BUGGING 7-ELEVEN STORE DECISION PHITSANULOK PROVINCE.

รัตน์ชนก พรหมณศิริ* ญัฐวัฒน์ พระงาม และ บุษณีย์ เทวะ
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

*corresponding author e-mail : Ratchanok_nok1970@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลเพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 351 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) t-test, F- test ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกใน 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

คำสำคัญ : การตัดสินใจซื้อ , ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น

Abstract

The purpose of this research was 1) to study consumers' purchasing decisions in 7-Eleven stores in Amphoe Mueang, Phitsanulok, Thailand. 2) To compare consumer purchasing decisions in 7-Eleven stores. I'm in town, Phitsanulok Province. Based on personal information to study the level of consumer purchasing decisions in 7-Eleven stores in Muang District, Phitsanulok Province in seven aspects, namely, product pricing, distribution channels. Marketing promotion Human Services Process The samples were 351 persons. The statistic questionnaire used for the data analysis was Percentage, Mean, Standard Deviation, S.D., t-test, F- test. The research found that The decision to buy consumer goods in 7-Eleven stores in Muang District, Phitsanulok Province in 7 aspects is the price of the distribution channels. Marketing promotion Human Services Process The overall level was at all levels. Comparison of consumer purchasing decisions in 7-Eleven stores in Muang District, Phitsanulok Province by sex, age, education, occupation, income were found differently. Statistical significance was at 0.05.

Keywords : Buying decision, 7-Eleven stores

บทนำ

เนื่องจากสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ในส่วนพฤติกรรมของผู้บริโภคก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมด้วย กล่าวคือ ผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าตามความสะดวกของตน ดังนั้นธุรกิจจำต้องปรับตัวเองเพื่อรองรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าสังคมปัจจุบันเป็นสังคมข่าวสาร ซึ่งเป็นสังคมที่ต้องมีการแข่งขันการใช้เวลาที่มีอยู่ ต้องเป็นไปอย่างคุ้มค่า และเวลาที่มีอยู่ส่วนใหญ่จะใช้ไปกับการเดินทางและการทำงานในขณะเดียวกันผู้บริโภคมีความรู้มีการศึกษามากขึ้น จึงมีการตัดสินใจซื้อ โดยการตรวจสอบราคาและคุณภาพสินค้าก่อนซื้อ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้บริโภคหันไปสนใจร้านค้าประเภทสะดวกซื้อมากขึ้นโดยผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพควบคู่กับการบริการที่สะดวกรวดเร็วและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ตลอด 24 ชั่วโมงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคไปอย่างมากดังกล่าว ประกอบกับการที่ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกบริโภคมีการจัดระเบียบแบบแผนการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่าและมีเป้าหมายในขณะที่ร้านค้าในรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา จึงมีผลทำให้ร้านค้าในระบบเดิมกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง นอกจากนี้จากปัญหาการจราจรที่ติดขัดทำให้เวลาในการจับจ่ายน้อยลงร้านค้าปลีกแบบสะดวกซื้อ (Convenience Store) ส่วนมากจะเลือกตั้งแหล่งที่อยู่อาศัยของผู้บริโภค มีการจัดวางสินค้าอย่าง เป็นระเบียบทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ง่าย จึงทำให้เป็นที่นิยมของผู้บริโภคการบริการถือเป็นหัวใจหลักที่สำคัญที่จะเอาชนะคู่แข่ง ตลอดจนเอาชนะผู้บริโภคเพราะการจัดการทุกอย่างให้ลูกค้าเป็น ผู้บริการตนเองแม้กระทั่งการทักทายลูกค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก (นฤกร สภาเจริญกุล, 2553 : 2)

ร้านค้าปลีกนับได้ว่า เป็นวงจรขั้นสุดท้ายของการขายที่สัมผัสกับผู้บริโภคโดยตรง สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะใกล้ชิดและทราบความต้องการของผู้บริโภค ได้เป็นอย่างดี ในอดีตร้านค้าปลีกมักจะดำเนินธุรกิจโดยเจ้าของกิจการและครอบครัว สภาพ การดำเนินงานไม่ค่อยทันสมัย สินค้าวางอยู่เป็นกอง ๆ ทำให้แรงจูงใจในการซื้อสินค้าจะถูกลวง อยู่ที่เดิม ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นปี ๆ สินค้าบางชนิดเก่าหมดอายุ การจัดการหน้าร้านบางครั้งจะเป็นอย่างง่าย ๆ แทบจะไม่มีการตกแต่งหน้าร้าน ปัจจุบันธุรกิจร้านค้าปลีกมีการแข่งขันกันมากขึ้น จึงจำเป็นต้องประคองและปรับตัวให้อยู่รอด การแข่งขันดังกล่าวเกิดการที่ห้างสรรพสินค้า และซูเปอร์มาเก็ต ที่เปิดกิจการเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับรูปแบบการค้าปลีกได้เปลี่ยนแปลง ไปสู่ยุคของสังคมข่าวสาร ธุรกิจทุกประเภทจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม ให้ทันกับยุคสมัย และค่านิยมที่แปรเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา เพราะถ้าธุรกิจขาดการพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องธุรกิจ ที่ดำเนินการอยู่นั้นก็ยากที่จะอยู่รอดหรือประสบความสำเร็จได้ในส่วนของผู้บริโภคผู้บริโภคมีการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับสินค้ามากขึ้น สินค้าที่จะซื้อต้องผ่านการพิจารณาเป็น อย่างดี ดังนั้นร้านค้าปลีกจึงจำเป็นต้องปรับปรุงตัวเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยเปิด โอกาสให้ผู้บริโภคได้มีโอกาสเลือกสินค้า และค้นหารีวิวที่จะเอาใจผู้บริโภค (ประชา ศิริไชย, 2554 : 3)

อย่างไรก็ตามการทราบข้อมูลการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จะเป็นประโยชน์สำหรับธุรกิจร้านค้าปลีกในการจัดการบริการ ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนนำไปกำหนดส่วนประสมทาง

การตลาด เพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่งต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์สู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจสะดวกซื้อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าในร้าน และนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเรื่องการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกใน 7 ด้าน คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2)ด้านราคา 3)ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4)ด้านการส่งเสริมการตลาด 5)ด้านกระบวนการให้บริการ 6)ด้านบุคลากร 7)ด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

5 หมายถึง มีการนำมาปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการนำมาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการนำมาปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการนำมาปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการนำมาปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเรื่องการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกสามารถอธิบายขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย แบ่งได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารต่างๆ ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

2. สร้างแบบสอบถามที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเนื้อหาการวิจัยเรื่องการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

3. นำโครงร่างแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้แก่ 1) รศ.ดร.สมคิด ศรีสิงห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารรัฐกิจ 2) รศ.ดร. อำนวยพร สุนทรสมัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และ 3) ผศ.ดร.สิริศักดิ์ รัชชานันติ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

4.หลังจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้ตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัยกับข้อคำถามก็นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
6. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในมหาวิทยาลัย

ราชภัฏพหุประสงค์ จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.7944

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้วางแผนและดำเนินงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเรื่อง การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแบ่งออกได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยกับบุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเอกชนพื้นที่ภาคเหนือทั้ง 7 แห่ง
2. จัดส่งแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนพื้นที่ภาคเหนือ ไปยังบุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเอกชนพื้นที่ภาคเหนือทั้ง 7 แห่ง
3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้อง แล้วเข้าสู่ กระบวนการวิเคราะห์และแปลผลงานวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกใน 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่าแดง ที่มีอายุ ตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป และเป็นผู้ใช้บริการร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่าง 351 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทางสถิติ Independent Sample t-test, F-Test เพื่อวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.10 มีอายุ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.10 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49.30 มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.70 มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.30 มีความถี่ในการใช้บริการ วันละครั้งหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 69.80 มีช่วงเวลาในการใช้บริการ 14.01 - 18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 28.50

ส่วนที่ 2 ระดับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการให้บริการด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร พบว่ามีระดับ ความคิดเห็น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ส่วนที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

เพศ รายได้ ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันทำให้มีระดับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกพบว่าไม่แตกต่างกันทางระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับกลุ่มตัวอย่าง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างกัน ทำให้มีระดับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกพบว่าแตกต่างกันทางระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปราย

จากการศึกษา กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ประเภทของสินค้าที่มีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐพร ต้นลากเจริญ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการของร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า มีสินค้าหลายชนิดหลากหลายให้เลือก เพราะเซเว่น อีเลฟเว่นมีสินค้าอุปโภคบริโภคที่ได้รับการคัดสรรอย่างพิถีพิถันมากกว่า 3,000 รายการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เพราะมีสินค้าตามความต้องการที่มีมากชนิดให้เลือก ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มเด็กวัยรุ่น และคนวัยทำงานที่ต้องแข่งขันกับเวลา เป็นการเพิ่มความสะดวกอย่างที่ไม่เคยปรากฏที่ใดมาก่อน

ด้านราคา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะราคาของสินค้ามีความเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับ ประชา ศิริไชย (2554) ศึกษา วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพการให้บริการร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในเขตจังหวัดยะลา พบว่า ราคามีความเหมาะสม เพราะเซเว่น อีเลฟเว่นมีผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลายชนิดหลายราคา ดังนั้นผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ ซึ่งแตกต่างไปจากคู่แข่ง และความแตกต่างนั้นจะมีอยู่ในสายตาของผู้บริโภคในด้านของคุณภาพของสินค้าเหมาะสมกับเงินที่จ่ายออกไป ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เพราะมีความยินดีที่จะจ่ายเพื่อแลกกับความสะดวกและคุณภาพสำหรับการซื้อสินค้า เนื่องจากสินค้าที่มีอยู่ในเซเว่น อีเลฟเว่น จะมีราคาโดยเปรียบเทียบสูงกว่าร้านค้านอื่น

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ทำเลของร้านอยู่ใกล้บ้าน ที่ทำงาน สถานศึกษาหรือเส้นทางผ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ นวลฉวี ศรีเสน (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ของผู้บริโภคเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนใกล้บ้านและที่ทำงาน ซึ่งลักษณะของสังคมปัจจุบันที่มีรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างเร่งรีบ จึงคำนึงถึงความต้องการร้านจำหน่ายที่อยู่ใกล้บ้าน ที่ทำงานหรือเส้นทางที่ผ่าน ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น จึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือก ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีการเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงและอยู่ใกล้บ้านจึงเป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากร้านขายปลีกอื่นอย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริโภคได้มาใช้บริการเพื่อเลือกซื้อสินค้าพื้นฐานในชีวิตประจำวัน

ด้านการส่งเสริมการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ มีการสะสมยอดซื้อหรือสะสมแต้มเพื่อแลกสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับ นฤกร สภาเจริญกุล (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังด้านการรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อการใช้บริการของลูกค้าเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตพื้นที่บางแคเหนือ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการสะสมยอดซื้อหรือสะสมแต้มเพื่อแลกสินค้า เพราะเป็นการส่งเสริมการตลาดที่ผู้บริโภคชอบ และมีความแตกต่างจากร้านค้าอื่นที่เพียงแค่ขายสินค้าให้ผู้บริโภคเท่านั้น ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีความรู้สึกสนุกกับการได้ซื้อสินค้าและมีความตื่นเต้นในการได้สะสมยอดและสะสมแต้มเพื่อนำมาเป็นส่วนลด หรือนำมาแลกของขวัญ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการตลาดที่ได้ผลและผู้บริโภคเองก็มีความยินดีที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นอกจากจะทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจในร้านเซเว่นอีเลฟเว่นแล้วยังเป็นการเพิ่มมูลค่า เพิ่มกำไร และเพิ่มยอดขายให้แก่ทางร้านได้อีกทางหนึ่ง

ด้านกระบวนการให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ บริการชำระผ่านบัตร สะสมแต้ม เพื่อแลกสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพร ขตานนท์ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีการสะสมแต้มในบัตร Seven value card เพื่อสิทธิพิเศษต่างๆ เช่น มีส่วนลดในการซื้อสินค้า สะสมแต้มเพื่อแลกสินค้า ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการและก่อให้เกิดความคล่องตัวในการใช้จ่ายใช้สอย ซึ่งเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของลูกค้าผู้มาใช้บริการ ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีการใช้บัตรเพื่อซื้อสินค้าและสะสมแต้มเพราะมีความสะดวกสบายและเป็นสื่อกลางในการชำระเงินแทนเงินสดโดยไม่จำกัดวงเงินขั้นต่ำของราคาสินค้า ซึ่งถือเป็นการสร้างเครือข่ายและกระตุ้นให้มีการใช้เงินในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ด้านบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ พนักงานพูดจาสุภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ ต้นตือภิบาลกุล (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับบริการร้านสะดวกซื้อ : กรณีศึกษาเซเว่น อีเลฟเว่น สาขาชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่า พนักงานพูดจาสุภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพราะร้านเซเว่น อีเลฟเว่นเป็นร้านสะดวกซื้อที่มีเครือข่ายเป็นจำนวนมาก ได้มีการวางระเบียบแบบแผนและอบรมพนักงานเพื่อให้มีมาตรฐานที่ดีในการให้บริการ โดยมีการทักทายสวัสดีก่อนและหลังที่เข้ามาใช้บริการ ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เพราะพนักงานผู้ให้บริการมีความสุภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีการทักทายและเชิญชวนให้ซื้อสินค้าที่จัดรายการร่วมและให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้าภายในร้านซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ที่ผู้มาใช้บริการรู้สึกประทับใจ

ด้านลักษณะทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ บริเวณภายในร้านมีความสะอาด ซึ่งสอดคล้องกับ ทรงพล คลังบุญคลอง (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของร้านสะดวกซื้อ เซเว่นอีเลฟเว่น สาขา ปตท. เอส เอ็น เค ตำบลหุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ภายในร้านมีความสะอาดและมีการตกแต่งสถานที่โดดเด่น ความแตกต่างของการออกแบบลักษณะของร้านที่แตกต่างจากคู่แข่งอื่น ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการทำธุรกิจ ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เพราะบรรยากาศภายในร้านมีความสะอาด เย็นสบาย เหมาะแก่การเดินเลือกซื้อสินค้า ซึ่ง

ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น มีความแตกต่างของลักษณะตรากิจการที่เหนือกว่าคู่แข่งอื่น ที่สามารถดึงดูดใจลูกค้าและมองเห็นภาพลักษณ์ของการบริการได้อย่างชัดเจนด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ต้องกราบขอบคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยพิษณุโลก ที่ให้การสนับสนุนแหล่งทุนและต้องกราบขอบคุณผู้อำนวยการสำนักวิจัยที่ช่วยดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินการเผยแพร่งานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ชวัลนุช สันธรโสภณ. (2553). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกใช้บริการร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในเขต

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทรงพล คลังบุญครอง (2553). ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของร้านสะดวกซื้อเซเว่น

อีเลฟเว่น สาขา ปตท. เอส เอ็น เค บลูลูป อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ : วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นฏกร สภาเจริญกุล (2553). ความคาดหวังด้านการรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ บริการของลูกค้าเซเว่น อีเลฟเว่นใน

เขตพื้นที่บางแคเหนือกรุงเทพมหานคร. : การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประชา ศิริไชย. (2554). ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในเขต จังหวัดยะลา

การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สุนันท์ รัตนกาล. (2555). ส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการ ร้านเซเว่น-อีเลฟ เว่นใน

เขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Kotler. (2003). *Marketing management*. New Jersey: Prentice-Hall.

**คุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ
ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก**

**CHARACTERISTICS OF THE ACCOUNTING GRADUATES PHITSANULOK UNIVERSITY
ACCORDING TO NEED OF ESTABLISHMENT IN MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE**

บุษณีย์ เทวะ* รัตน์ชนก พรหมณศิริ และ ณฐวัฒน์ พระงาม
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

*corresponding author e-mail : bussanee_ae@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ต่อความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (t-test) และ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อันดับที่สูงที่สุด คือ ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ เงินทุนจดทะเบียน ลักษณะของหน่วยงาน และประเภทของหน่วยงาน มีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี ตามความต้องการของสถานประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : คุณลักษณะบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี สถานประกอบการ

Abstract

The purpose of this research is to study the characteristics of the graduates of department of accounting Phitsanulok University according to need of establishment in Muang District, Phitsanulok Province and to compare private factors of entrepreneurs in Muang District, Phitsanulok Province according to Need of establishment in Muang District, Phitsanulok Province. The population used in the research was the establishments in the district. Phitsanulok Province 338 simple sampling methods were used. The reliability of the questionnaire was 0.84. Data were analyzed by means of descriptive statistics, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics including t-test, one-way analysis of variance (One-way ANOVA) with the F-test and multiple comparison test, and LSD method. The results showed that the overall mean

was very high. The first is skills, interaction with others, and communication. The second is personal skills. Intellectual skills Academic, practical and functional skills and finally, organizational skills and business management. The results of hypothesis testing showed that Personal factors include gender, age, education, experience, capital, registered capital. Characteristics of the agency And type of agency Affect the characteristics of the graduates of department of accounting Phitsanulok University according to Need of establishment in Muang District, Phitsanulok Province is no different. Statistically significant at the 0.05 level

Keywords : Characteristics of the Graduates, Department of Accounting, Establishment

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง สำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้เป็นผู้รู้จักคิดรู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรวัตถุที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้ จำเป็นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความคิด ความสามารถเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่หลักสูตรต่างๆ ได้กำหนดเอาไว้จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือผู้ใช้บัณฑิต

(กรกัญญา ราชพลสิทธิ์, 2549) โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิต ซึ่งถือว่าเป็นระดับสูงที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพต่างๆ เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ นำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป และการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีบทบาทในการสร้างผู้นำทางด้านวิชาชีพ หลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี เป็นวิชาชีพอิสระที่ต้องมีสภาวิชาชีพบัญชี ทำหน้าที่พิจารณารับรองคุณวุฒิการศึกษาปริญญาทางการบัญชีของสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เปิดดำเนินการสอนสาขาวิชาการบัญชีในระดับปริญญาตรี และสามารถปฏิบัติกับทุกสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเสมอภาค เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553ก: ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก เริ่มเปิดสอนในปีการศึกษา 2547 เริ่มเปิดสอนโดยเริ่มจัดการเรียนการสอนเป็นปีแรกโดยเปิดสอนคณะบริหารธุรกิจ ได้แก่ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต 4 ปี และหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง) รวม 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขาวิชาการจัดการ โดยมีเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สาขาวิชาการบัญชีมีความตระหนักถึงคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปทำงาน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานตามความต้องการของสถานประกอบการ

การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นวิธีการหนึ่งสำหรับการตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการบัญชีว่าเมื่อไปประกอบอาชีพยังสถานประกอบการต่างๆ ในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลกแล้วได้รับความพึงพอใจและการตอบรับจากนายจ้างอย่างไร ผลที่ได้รับจากการศึกษาจะช่วยนำไปสู่การปรับปรุง การพัฒนา หรือการเพิ่มคุณภาพบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการบัญชี เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น (อัจจิมา สมบัติปิ่น, 2554 : 1)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อให้สถานประกอบการได้บัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีที่ตอบสนองความต้องการได้ และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณลักษณะบัณฑิต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และผู้รับผิดชอบงานด้านบัญชีที่มีส่วนตักต้อนในการรับบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีเข้าทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีให้มีความรู้ความสามารถเข้าไปปฏิบัติงานในองค์กรต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ต่อความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2,680 ราย (สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดพิษณุโลก, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสุ่มสถานประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อย่างเป็นระบบได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มสำเร็จรูปกลุ่มตัวอย่าง (Krejcie and Morgan, 1970 : 606-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน

ช่วงระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย และเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2559 – มีนาคม 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ เงินทุนจดทะเบียน ลักษณะของหน่วยงาน และประเภทของหน่วยงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เอกสารหลักฐานต่างๆ ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การใช้แบบสอบถาม สํารวจคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้วิธีการศึกษาและสำรวจ ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ส่วนประกอบที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญของการศึกษาวิจัยโดยมีการรวบรวมและจัดเก็บแบบสอบถามทันที เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและทันเวลา และนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทุกๆ ด้านโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยจำแนกตามลักษณะของตัวแปร สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และการทดสอบค่า เอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และแปลความหมาย
4. ข้อเสนอแนะต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire)
5. เสนอการพิจารณาค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีช่วงค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้ผลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ประกอบการของสถานประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 338 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 80.77 อายุ 41-50 ปี มีจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 38.76 ระดับการศึกษาสูงสุดระดับปวส. จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 27.22 มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 38.76 มีเงินทุนจดทะเบียน มากกว่า 10,000,000 บาท จำนวน 147 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.49 ลักษณะของหน่วยงานเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด จำนวน 176 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 52.07 ประเภทของหน่วยงานเป็นการบริการ จำนวน 84 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.85

1.2. ผลการศึกษาระดับความพึงประสงค์ต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงประสงค์ต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและรายด้าน

คุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงประสงค์
1. ด้านทักษะทางปัญญา	3.83	0.29	มาก
2. ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน	3.84	0.42	มาก
3. ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	3.96	0.30	มาก
4. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร	4.01	0.22	มาก
5. ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ	3.77	0.27	มาก
รวม	3.88	0.32	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$, $S.D=0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่ง คือ ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ($\bar{X}=4.01$, $S.D=0.22$) รองลงมาคือ ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ($\bar{X}=3.96$, $S.D=0.30$) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X}=3.83$, $S.D=0.29$) ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ($\bar{X}=3.84$, $S.D=0.42$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ($\bar{X}=3.77$, $S.D=0.27$) ตามลำดับ

ผู้วิจัยยังมีประเด็นที่น่าสนใจในการวิเคราะห์ระดับความพึงประสงค์ต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก เป็นรายชื่อ ดังนี้

1. ด้านทักษะทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่งคือ มีความสามารถที่จะจัดทำ และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมา คือ มีความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุป มีความสามารถที่จะระบุและแก้ไข ปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ด้านการสอบบัญชี การคำนวณต้นทุน การวางระบบบัญชีและสารสนเทศทางการบัญชี และอันดับสุดท้าย คือ ประยุกต์ใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงการระบุ และการประเมินทางเลือก เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตามลำดับ

2. ด้านทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่งคือมีความสามารถในการวิเคราะห์ความเสี่ยงของการปฏิบัติงานบัญชี เช่น ความผิดพลาดของการบันทึกบัญชี หรือ ปัญหาจากระบบการควบคุมภายใน และจัดการลดความเสี่ยงเหล่านั้นได้ รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีความสามารถในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจ ถูกต้อง ครบถ้วนตามเกณฑ์ และทันต่อเวลา มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความชำนาญทางตัวเลข การใช้คณิตศาสตร์และ

สถิติ มีความเข้าใจและมีความสามารถในการวิเคราะห์ทางการเงินได้และรายงานผลได้ และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถวัด/คำนวณมูลค่าของสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้อง ตามลำดับ

3. ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่งคือ ความสามารถในการจัดการตนเอง เช่น การควบคุมอารมณ์ให้คงที่เมื่อเจอกับปัญหาที่งาน เพื่อนร่วมงาน หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติ ให้เข้ากับการตัดสินใจ ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัดและจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา ตามลำดับ

4. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่งคือ สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ รองลงมา คือ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรม และความคิดเห็นต่างกันได้ เจรจาต่อรองหนทางแก้ปัญหา และกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเสนออภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และอันดับสุดท้าย คือ ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม และภาษาที่แตกต่างกัน ตามลำดับ

5. ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่งคือ มีความสามารถพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ ได้อย่างผู้บริหาร รองลงมา คือ ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งานที่จะมุ่งใจและพัฒนาบุคลากร มีภาวะเป็นผู้นำ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแนวปฏิบัติที่ระบุไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์การบริหารโครงการจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ต่อความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

จากที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จึงขอสรุปแต่ละประเด็นดังนี้

2.1 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ (t-test) พบว่า เพศที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลกตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ (F-test) พบว่า อายุที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลกตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษา (F-test) พบว่า ระดับ

การศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลกตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ (F-test) พบว่า ประสบการณ์ที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลกตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเงินทุนจดทะเบียน (F-test) พบว่า เงินทุนจดทะเบียนที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลกตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามลักษณะของหน่วยงาน (F-test) พบว่า ลักษณะของหน่วยงานที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลกตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน (F-test) พบว่า ประเภทของหน่วยงานที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลกตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สถานประกอบการมีความพึงประสงค์ต่อคุณลักษณะบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านทักษะทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะมีความสามารถที่จะจัดทำ และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุป มีความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ด้านการสอบบัญชี การคำนวณต้นทุน การวางระบบบัญชีและสารสนเทศทางการบัญชี และประยุกต์ใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงการระบุ และการประเมินทางเลือก เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยุทธ เลิศพาชิน และอัจฉรา เมฆสุวรรณ (2555) ได้วิจัยเรื่องการสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการผู้ใช้มหาวิทยาลัยพิษณุโลก มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารระดับสูงและผู้ประกอบการเป็นหน่วยงานของรัฐมากกว่าภาคเอกชน ระยะเวลาที่ร่วมทำงานกับมหาวิทยาลัย 1 ปีขึ้นไปและมีระดับความคุ้นเคยกับมหาวิทยาลัยค่อนข้างดี มีความต้องการหรือความพึงพอใจต่อมหาวิทยาลัยระดับมากที่สุดทุกปัจจัย โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความต้องการหรือพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรู้และด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านจิตอาสาเป็นลำดับสุดท้าย

2. ด้านทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะมีความสามารถในการวิเคราะห์ความเสี่ยงของการปฏิบัติงานบัญชี เช่น ความผิดพลาดของการบันทึกบัญชี หรือ ปัญหาจากระบบการควบคุมภายใน และจัดการลดความเสี่ยงเหล่านั้นได้ มีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีความสามารถในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจ ถูกต้องครบถ้วนตามเกณฑ์ และทันต่อเวลา มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความชำนาญทางตัวเลข การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ มีความเข้าใจและมีความสามารถในการวิเคราะห์งบการเงินได้และรายงานผลได้ และมีความสามารถวัด/คำนวณมูลค่าของสินทรัพย์หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉิมา สมบัติปัน (2554) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีจากนายจ้างในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีจากนายจ้างที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติ และหน้าที่งานได้แก่ มีความชำนาญทางตัวเลข มีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย และกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีความชำนาญด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความสามารถวัดคำนวณมูลค่าของสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้องเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ ได้แก่ มีความละเอียดรอบคอบ มีความซื่อสัตย์ และรู้จักรักษาความลับของกิจการ และมีความขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบในระดับมากที่สุด ส่วนทักษะทางด้านปัญญาได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีในด้านการคำนวณต้นทุนในระดับมาก ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา สถาบันการศึกษาควรปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาระบบการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ควรบูรณาการเรียนรู้อยู่โดยเน้นความสำคัญของสภาพความต้องการของนายจ้าง และผู้ประกอบการ

3. ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะความสามารถในการจัดการตนเอง เช่น การควบคุมอารมณ์ให้คงที่เมื่อเจอกับปัญหากับงาน เพื่อนร่วมงาน หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติ ให้เข้ากับการตัดสินใจ ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัดและจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริมา บุรณ์กุล และธนาศักดิ์ ชำยกระโทก (2558) คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการ จำนวน 290 ชุด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ เชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 41-45 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งในสถานประกอบการ คือ ผู้จัดการ ประเภทธุรกิจของสถานประกอบการคือ การขายส่งและการขายปลีก ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 11-15 ปี มีจำนวนนักบัญชีที่อยู่ในบริษัท จำนวน 1-2 คน และนักบัญชีที่อยู่ในบริษัทจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของรายด้านของสถานประกอบการ ต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และ ด้าน

ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่ คุณลักษณะรายข้อของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์

4. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรม และความคิดเห็นต่างกันได้ เจรจาต่อรองจนทางแก้ปัญหา และกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาคัดแย้ง การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเสนอ อภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม และภาษาที่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภพรรณไชยพัฒน์ (2555) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจ ในจังหวัดภูเก็ต จากการศึกษาข้อมูล พบว่าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อายุ 36-45 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่งในสถานประกอบการส่วนใหญ่ ตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการกรรมการ และประสบการณ์ทำงานส่วนใหญ่ 10 ปีขึ้นไป ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการและการปฏิบัติงานทางบัญชี ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจบริการมากกว่าธุรกิจพาณิชยกรรมและธุรกิจอุตสาหกรรม มีรูปแบบของธุรกิจเป็นบริษัทจำกัดมากกว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทุนจดทะเบียน 1 – 5 ล้านบาท รองลงมาคือมากกว่า 10 ล้านบาท ส่วนใหญ่ระยะเวลาในการดำเนินงานของกิจการไม่มีนักบัญชี (ไม่มีการจัดทำบัญชีเองแต่ใช้บริการสำนักงานบัญชี) นักบัญชีส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านบัญชี ส่วนใหญ่ลักษณะการจัดทำบัญชีของกิจการใช้บริการสำนักงานบัญชี รองลงมาคือจัดทำเองร่วมกับการใช้บริการสำนักงานบัญชีโปรแกรมที่ใช้ในกิจการจัดทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นโปรแกรม Express for Windows ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดภูเก็ตทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยคือ ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน และทักษะทางปัญญา ผลการศึกษาในแต่ละด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ย จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดภูเก็ต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ในระดับมาก ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีทุนจดทะเบียนประเภทธุรกิจ และรูปแบบธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

5. ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ตามความต้องการของสถานประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะมีความสามารถพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ ได้อย่างผู้บริหาร ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งานที่จะจูงใจและพัฒนาบุคลากร มีภาวะเป็นผู้นำ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแนวปฏิบัติที่ระบุไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และมีความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์การบริหารโครงการการจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลิดา ลิ่นจี (2558) ได้วิจัยเรื่องทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย จำนวน 91 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผู้บริหารสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย มีความเห็นว่าทักษะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีทักษะวิชาชีพในแต่ละด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ทักษะทางปัญญา ระดับมาก ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ระดับมาก ทักษะทางวิชาการ

เชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานระดับมาก ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ระดับมาก และทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ระดับมาก และได้รับการยอมรับตามลำดับผลการศึกษานี้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เงินทุนจดทะเบียน ลักษณะของหน่วยงาน และประเภทของหน่วยงาน มีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตของสาขาวิชาการบัญชี ตามความต้องการของสถานประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทยประยุกต์ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ โดย ทรงสิริ วิชิรานนท์ และคณะ (2557) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทยประยุกต์ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ โดยการจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้กราบขอบพระคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยพิษณุโลก ที่ให้การสนับสนุนแหล่งทุน และต้องขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักวิจัยที่ช่วยดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินการเผยแพร่งานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรกัญญา ราชพลสิทธิ์. (2549). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และที่เป็นจริง ของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2540). **การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 : บริษัทธรรมสาร.
- ชยพล ทิพย์ทอง. (2550). **คุณลักษณะของผู้บริหารต่อจรรยาบรรณวิชาชีพผู้ทำ บัญชีบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมใน กรุงเทพมหานคร**. งานนิพนธ์หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชลิตา ลั่นจี. (2558). **ทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย**. คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ชัยยุทธ เลิศพาชิน และอัจฉรา เมฆสุวรรณ. (2555). **การสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการผู้ใช้ มหาบัณฑิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. วารสารการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 5. ฉบับที่ 1. เดือนมกราคม-มิถุนายน 2555.
- เพ็ญธิดา พงษ์ธานี. (2557). **ผลของความรู้ ทักษะ คุณค่า จรรยาบรรณ และทัศนคติในวิชาชีพที่มีต่อสมรรถนะของผู้สอบบัญชีภาษีอากร**. คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ลักขณา คำชู และปทุมพร ชโนวรรณ. (2560). **การพัฒนาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 8. 22 มิถุนายน 2560. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- ทรงสิริ วิชิรานนท์ วีนาง สงวนพงษ์ และอรุณี อรุณเมือง. (2557). **คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทยประยุกต์ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- วิไล พินโยภรณ์ และคะนิงนิจ นิรมิตเจียรพันธ์. (2559). **คุณลักษณะนักบัญชีตามความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีก จังหวัดภูเก็ต**. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 6. 45 ปี. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สร้างสรรค์การศึกษา พัฒนางานวิจัยใช้นวัตกรรมนำสังคม.

- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). **มาตรฐานการศึกษาและเทคโนโลยี**. เข้าถึงได้จาก : <http://www.fap.or.th/มาตรฐานวิชาชีพบัญชี/มาตรฐานการศึกษาและเทคโนโลยี.html>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ : 8 มกราคม 2560).
- มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ**. (2553). เข้าถึงได้จาก <http://fap.or.th.a33.readyplanet.net/images/> (วันที่ค้นข้อมูล : 8 มกราคม 2560).
- สุภาพันธุ์ สายทองอินทร์. (2556). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ทำบัญชีหลังจากเข้ารับการพัฒนารู้เรื่องทางวิชาชีพ**. การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สิริมา บุรณ์กุล และธนาศักดิ์ ช่างกระโทก. (2558). **คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษา ผู้ประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี**. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2. 442. 18-19 มิถุนายน 2558. วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- โสภภาพรรณ ไชยพัฒน์. (2555). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจ ในจังหวัดภูเก็ต**. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดพิษณุโลก. (2559). **ภาวะธุรกิจจากสถิติการจดทะเบียนนิติบุคคล (ห้างหุ้นส่วน/บริษัท)**. เข้าถึงได้จาก : <http://dbd.go.th/phitsanulok/main.php?filename=index>. (วันที่ค้นข้อมูล 8 มกราคม 2560).
- อัจจิมา สมบัติปัน. (2554). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีจากนายจ้าง ในอำเภอเมืองนครสวรรค์**. การค้นคว้าแบบอิสระบัณฑิตมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Best, J. W. (1977). **Research in Education**. (3 rd ed). New Jersey: Prentice hall Inc.
- Krejecie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

การวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ THE ANALYSES OF ENGLISH LANGUAGE USED IN CRIME NEWS HEADLINES OF BANGKOK POST NEWSPAPER

ผาณิตา เชิดเชื้อ และ ญัฐกานต์ เส่งขึ้น *

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*corresponding author e-mail : ajnattakan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและความถี่ของโครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ กลุ่มตัวอย่าง คือ พาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ประจำเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2560 จำนวน 165 พาดหัวข่าว โดยใช้โครงสร้าง จำนวน 12 โครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบโครงสร้างพาดหัวข่าวประเภทข่าวอาชญากรรมที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างที่ 3 คำนาม + กริยา ช่อง 3 จำนวน 67 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 40.6 และโครงสร้างที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ โครงสร้างที่ 8 คือ กริยา, คำนาม, คุณศัพท์ + to กริยา จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 0.6

คำสำคัญ : โครงสร้างพาดหัวข่าว ข่าวอาชญากรรม หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

Abstract

The objective of this study was to analyze and frequency of the usage of forms of crime news headlines in Bangkok Post newspaper. The data of this research comprised 165 crime news headlines in Bangkok Post newspaper from June to July of 2017. The structures were based on 12 structures. The results indicated that the most frequently used of structures appearing in crime news headlines was Structure 3 Noun + Verb with the amount of 67 headlines (40.6%) and the least frequently used of structures appearing in crime news headlines was Structure 8 Verb, Noun, Adjective + to verb with the amount of 1 headlines (0.6%)

keywords : headline structure, crime news, Bangkok Post

บทนำ

ปัจจุบันถึงแม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสื่อสารทั่วโลกแต่คนก็ยังติดตามข่าวสารทุกวัน ไม่ว่าจะจากสำนักข่าวในอินเทอร์เน็ตหรือจากหนังสือพิมพ์ คนจำนวนมากมักกับการอ่านข่าวที่เป็นภาษาอังกฤษเพราะไม่เข้าใจโครงสร้างของข่าว และคำศัพท์ แต่ในความเป็นจริงภาษาอังกฤษที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ไม่ได้ยากอย่างที่หลายคนเข้าใจ เพียงแต่จะมีลักษณะเฉพาะตัวที่ต้องทำความเข้าใจ (ยงยุทธ ขำคง, 2550)

หนังสือพิมพ์มีข่าวหลายประเภทให้คนเลือกอ่านแต่ข่าวหนึ่งที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับล้วนให้ความสำคัญ คือ ข่าวอาชญากรรม เพราะข่าวอาชญากรรมเป็นตัวสะท้อนความผิดปกติของสังคม และการกระทำ ของมนุษย์ที่ถูกบีบคั้นจากทุกๆ ด้าน จนทำให้เขาเหล่านั้นมี พฤติกรรมที่โหดร้าย และกระทำการที่ขัดต่อกฎหมายอาญา สร้างความเสียหายรวมทั้งส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติได้ อาทิ พฤติกรรมของพ่อค้า ยาเสพติด กระบวนการค้ามนุษย์ และแก๊งโจรกรรมทรัพย์สินของ ศาสนา เป็นต้น ซึ่งการรายงานข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ ย่อมส่งผลให้ผู้อ่านข่าวสารเกิดความรับรู้ร่วมกันในด้านผลเสียของ การกระทำดังกล่าวจนหยุดความคิดที่จะปฏิบัติตามแบบอย่าง ของผู้ต้องหาที่ตกเป็นข่าว (ปริณดา เรืองศักดิ์, 2554)

ส่วนประกอบของข่าว โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ พาดหัวข่าว (Headline) ข่าวนำ (Lead) และเนื้อข่าว (Body) โดยส่วนที่ต้องทำความเข้าใจและต้องมีความเข้าใจมากที่สุด และเป็นส่วนที่ยากที่สุดก็คือ พาดหัวข่าว (Headline) เนื่องจากผู้เขียนข่าวจะใช้กลวิธีในการเขียนพาดหัวข่าวให้น่าสนใจ ดึงดูดใจผู้อ่าน จึงทำให้ภาษาที่ใช้ในการเขียนพาดหัวข่าวนั้นไม่ตรงตามหลักโครงสร้างของไวยากรณ์ เป็นประโยคที่ไม่สมบูรณ์ ประกอบกับเนื้อหาที่จำกัดและต้องใช้อักษรตัวใหญ่ หากผู้อ่านสามารถอ่านพาดหัวข่าวได้เข้าใจ นั่นเท่ากับว่าเข้าใจเรื่องราวของข่าวไปมากแล้ว นักอ่านที่มีเวลาน้อยจะเลือกอ่านเฉพาะพาดหัวข่าว (Headline) และข่าวนำ (Lead) เพื่อให้รู้ว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นในข่าว หัวข้อข่าวภาษาอังกฤษก็ไม่ต่างจากข่าวของไทยที่นิยมใช้คำหือหาและเล่นคำ และยัดคำบางคำออกไปจนไม่เป็นประโยค (ยงยุทธ ชำคง, 2550)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิธีการเขียนพาดหัวข่าวและวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ว่ามีการใช้โครงสร้างในการเขียนพาดหัวข่าวแบบใด โดยเฉพาะในข่าวอาชญากรรมที่เป็นข่าวที่ประชาชนให้ความสนใจ และสามารถสะท้อนถึงการกระทำของมนุษย์ที่ผิดปกติในสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยทำการ ศึกษาเอกสาร ตำราต่างๆที่เกี่ยวกับโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ จากนั้นทำการสรุปหลักเกณฑ์โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวจากเอกสารที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ และดำเนินการส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง เมื่อได้หลักโครงสร้างที่จะนำมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์โครงสร้างและความถี่แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการสืบค้น พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรม จากหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ประจำเดือนมิถุนายน ถึง เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2560 ได้จำนวนทั้งสิ้น 290 พาดหัวข่าว และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan และใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ได้จำนวนทั้งสิ้น 165 พาดหัว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์
2. เพื่อวิเคราะห์ความถี่ของโครงสร้างที่ปรากฏในพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาโครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ประจำเดือนมิถุนายน ถึง เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2560 เป็นจำนวน 290 พาดหัวข่าว
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษของ เศรษฐวิทย์ (2550) จำนวน 12 โครงสร้าง

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์วิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ผู้วิจัยออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร คือ พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ออนไลน์ ประจำเดือนมิถุนายน ถึง เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2560 จำนวนทั้งสิ้น 290 พาดหัวข่าว

กลุ่มตัวอย่าง คือ พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ออนไลน์ จำนวน 165 พาดหัวข่าว ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie และ Morgan และใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษของเศรษฐวิทย์ (2550) ประกอบด้วย 12 โครงสร้าง คือ

1. ประธาน + กริยา + (กรรม) + ส่วนขยาย
2. คำนาม + v-ing
3. คำนาม + กริยาช่อง 3
4. คำนาม + คำคุณศัพท์
5. คำนาม + คำบุพบท
6. to + กริยา
7. to + คำนาม
8. กริยา, คำนาม, คุณศัพท์ + to กริยา
9. เครื่องหมาย (,)
10. Colon (:)
11. Hyphen (-)
12. คำนาม + คำนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาโครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. รวบรวมพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ออนไลน์วันที่ 1 มิถุนายน ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ได้จำนวนทั้งสิ้น 290 พาดหัวข่าว
2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan และใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ได้จำนวนทั้งสิ้น 165 พาดหัว (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)
3. ศึกษาและสรุปโครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษของเศรษฐวิทย์ (2550) ได้ทั้งสิ้น 12 โครงสร้าง
4. นำโครงสร้างที่ผู้วิจัยทำการศึกษาและวิเคราะห์ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้าง
5. ทำการปรับแก้โครงสร้างที่วิเคราะห์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
6. ทำการวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ที่ตรงกับโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษของเศรษฐวิทย์ (2550) ประกอบด้วย 12 โครงสร้าง

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความถี่ของโครงสร้างที่ปรากฏในพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถี่ของโครงสร้างที่ปรากฏในพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

	โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าว	จำนวน	ร้อยละ
โครงสร้างที่ 1	ประธาน + กริยา + (กรรม) + ส่วนขยาย	40	24.24
โครงสร้างที่ 2	คำนาม + v-ing	3	1.81
โครงสร้างที่ 3	คำนาม + กริยาช่อง 3	67	40.6
โครงสร้างที่ 4	คำนาม + คำคุณศัพท์	6	3.63
โครงสร้างที่ 5	คำนาม + คำบุพบท	16	9.69
โครงสร้างที่ 6	to + กริยา	6	3.63
โครงสร้างที่ 7	to + คำนาม	4	2.42
โครงสร้างที่ 8	กริยา, คำนาม, คุณศัพท์ + to กริยา	1	0.6
โครงสร้างที่ 9	เครื่องหมาย (,)	10	6.06
โครงสร้างที่ 10	Colon (:)	4	2.42
โครงสร้างที่ 11	Hyphen (-)	5	3.03
โครงสร้างที่ 12	คำนาม + คำนาม	3	1.81
รวม		165	100

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถี่ของโครงสร้างที่ปรากฏในพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ประจำปีฉุยนและเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560 จำนวน 165 พาดหัวข่าว จากโครงสร้าง 12 โครงสร้าง พบว่า ความถี่ของโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวที่พบมากที่สุดในการเขียนพาดหัวข่าวประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ คือ โครงสร้างที่ 3 คำนาม + กริยาช่อง 3 จำนวน 67 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมา คือ โครงสร้างที่ 1 ประธาน + กริยา + (กรรม) + ส่วนขยาย จำนวน 40 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 24.24 และโครงสร้างที่พบน้อยสุด คือ โครงสร้างที่ 8 กริยา, คำนาม, คุณศัพท์ + to กริยา จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 0.6

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ พบว่า การเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์มีการใช้ลักษณะของโครงสร้าง คำนาม + กริยาช่อง 3 ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ประโยค Passive Voice มากที่สุดในการเขียนนำเสนอข่าวประเภทข่าวอาชญากรรม ซึ่งต่างจากโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวของประเภทข่าวธุรกิจ และข่าวการเมือง ซึ่งใช้ลักษณะของโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวเป็นแบบ Active Voice ดังเช่น ผลการวิจัยของ สุรศักดิ์ พรหมจรรย์ ที่ทำการศึกษาลักษณะภาษาพาดหัวข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ โดยมุ่งศึกษาข่าวการเมืองใน 3 ประเด็น ได้แก่ ประเภทของภาษา โครงสร้างของภาษา และรูปแบบของประโยค พบว่า ข่าวประเภทข่าวการเมืองมีรูปแบบการใช้ประโยค Active Voice มากที่สุด และใช้โครงสร้าง คำนาม + คำกริยา มากที่สุด และผลการวิจัยของ ศิริพร เมฆสุจิตต์ ที่ได้

ทำการศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์ที่ใช้ในข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ พบว่า การเขียนข่าวธุรกิจใช้โครงสร้างแบบ Active Voice มากกว่า แบบ Passive Voice ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าข่าวอาชญากรรมมีรูปแบบการใช้ประโยค Passive Voice เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงประธานอย่างจงใจ แต่ข่าวการเมืองและข่าวธุรกิจมีรูปแบบการใช้ประโยค Active Voice

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความกรุณาและการได้รับสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างยิ่งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงในงานวิจัยฉบับนี้ได้รับความสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤติกา พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2555). การสื่อความหมายของคำกริยาในพาดหัวข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ **ไทยรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธง วิทย์วัฒน์. (2555). **รวมหลักไวยากรณ์อังกฤษที่สำคัญและควรรู้**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). ปทุมธานี: บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- นิตา สุขเหมือน. (2542). การสื่อความหมายของคำกริยาในพาดหัวข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ **ไทยรัฐ**. หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยการพัฒนาอาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประชัน วัลลิโก. 2536. ข่าว. กรุงเทพฯ : ประชาชน
- ปริญดา เรืองศักดิ์. (2554). ข่าวอาชญากรรมกับการเล่าเรื่องผ่าน. *Executive Journal*. 205-210.
- ปณณรัตน์ พิงคานนท์. (2550). การสื่อข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศิษฐ์ ขวาลาวัช. (2543). **การรายงานชั้นสูง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนัก ดับเบิลยู.บี.
- ภาคภูมิ ธรรมชา. (2555). **การเขียนข่าวเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อินทนิล.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2537). **หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ประกายพริก
- ยงยุทธ ชำคง. (2550). **คู่มือภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ.).
- คันสนีย์ แสงโรจน์เพิ่มสุข. (2553). **อิทธิพลของการพาดหัวข่าวอาชญากรรม ที่มีผลกระทบต่อผู้อ่านพาดหัวอาชญากรรม** **ในหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิดา เขียมขันติถาวร. (1991). **เรียนภาษาอังกฤษจากหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัท วี.พริ้นท์.
- ศิริพร เมฆสุจิตต์. (2545). **โครงสร้างไวยากรณ์ที่ใช้ในข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร
- เศรษฐวิทย์. (2551). **เรียนภาษาอังกฤษผ่านข่าว (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์เม็ดทราย.
- สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ. (2539). **งานหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ประกายพริก.
- สุพรรณิการ์ กำลังหาญ. (2546). **โครงสร้างภาษาอังกฤษที่ใช้ในการพาดหัวข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย**. เหนือ.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุรศักดิ์ พรหมจรรย์. (2554). ลักษณะภาษาพูดหัวข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์. สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2545). การสื่อข่าว : หลักการและเทคนิค. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

Juliet Adam. (1965). *Press Time*. New York: Hell.

Terry L. Fredrickson. (2552). *You can read the Bangkok Post*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัท โพสต์ พับลิชชิง จำกัด (มหาชน).

สุปรีดี สุวรรณบุรณ. ส่วนประกอบของหนังสือพิมพ์. เข้าถึงได้จาก : <http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/chapter8-2.html/> (วันที่ค้นข้อมูล 18 กุมภาพันธ์ 2560).

พุทธิปัญญา: กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา

COGNITIVISM: STRATEGIC HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT FOLLOWING THE THREEFOLD TRAINING

พระครูปลัดเถรานุวัตร, ดร.

คณะสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*corresponding author e-mail: suthepdee55@gmail.com

บทคัดย่อ

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญเพราะเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ เพราะ มนุษย์เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าสูงสุด มีชีวิตจิตใจ มีสติปัญญา มีอารมณ์และความรู้สึก สามารถเรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะทางความคิด และการกระทำได้อยู่ตลอดเวลา อนึ่ง มนุษย์นั้น เป็นทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในอนาคต และสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ส่วนพุทธิปัญญา ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ทรงมีพุทธวิธีการบริหารกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักไตรสิกขา 3 กล่าวคือ ศีล หรืออริยศีลสิกขา เป็นการฝึกความประพฤติสุจริตทางกาย วาจา และอาชีวะ ดำรงตนด้วยดีในสังคม รักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบทางสังคมให้ถูกต้อง สมาธิ หรืออริยจิตตสิกขา เป็นการฝึกปรีชาในด้านคุณภาพและสมรรถภาพของจิต ฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง มั่นคง แน่วแน่ ควบคุมตนได้ดี มีกำลังใจสูง ให้เป็นจิตที่สงบ ผ่องใสเป็นสุข บริสุทธิ์ และปัญญา หรืออริยปัญญสิกขา เป็นการฝึกปรีชาปัญญาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จนถึงความหลุดพ้น มีจิตใจที่เป็นอิสระ ผ่องใส เบิกบานโดยสมบูรณ์ รู้แจ้งชัดตรงตามสภาพความเป็นจริง สามารถแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องตรงตามเหตุปัจจัยเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : พุทธิปัญญา กลยุทธ์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไตรสิกขา

Abstract

Human resource development strategies are important because They are the development of human potentiality. Human is the invaluable resource since human has mind, intellect, emotion, skills which can be improved. Moreover, human is the effective capital to support the organization to achieve goals. Human resource is also the superior resource in the competition. Cognitivism, wisdom is what the Buddha enlightened. The Buddha's way to develop human resource is the threefold training which consists of the training in higher morality. The purposes of the threefold training are to live mindfully and to train human to be ready for work. The training begins with practicing physical and speech in proper way to be ready for stable mind which supports the wisdom. Sila or the training in higher morality is to train action, speech and livelihood to behave well in society, to be discipline and to take responsibility. Samati or the training in higher mentality is to train mind both quality and power. To train mind to be strong, high willpower, calm, clear, happy and pure. Panya or the training in higher wisdom is to train wisdom mind to aware, to understand things as they are and to be liberated. With this quality of mind one can be free and solve problems for oneself and for others.

Keywords : cognitivism, strategy, human resource development, the threefold training

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านการแข่งขันด้านกฎหมายและการเมือง จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าธุรกิจที่ต้องการความเจริญเติบโต และการอยู่รอดในระยะยาวจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้กลยุทธ์เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ทั้งนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก็จำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพในการปฏิบัติงาน และทำให้ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพิ่มขึ้น กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกลยุทธ์ระดับหน้าที่ เมื่อสังคมมนุษย์ขยายใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ เริ่มจะเกิดปัญหาในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามมา มนุษย์จึงได้เริ่มสนใจคิดค้นวิธีแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้น เช่น ฝึกหัดบุคลากรให้มีความสามารถเข้มแข็งกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อแสวงหาคนมีความสามารถมาก ๆ เข้ามาปฏิบัติงาน การที่องค์กรจะกระทำภารกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน (อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์, 2551)

กลยุทธ์ (Strategy) หรือยุทธศาสตร์ เป็นแนวคิดทางการจัดการ ซึ่งสามารถตอบโจทย์ของการปรับตัวให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ในภาวะที่เกิดความขาดแคลนในทรัพยากร และมีความไม่แน่นอนในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเผชิญหน้ากันระหว่างคุณค่า จำนวนมากของคนในสังคมที่แตกต่างกันอันนำไปสู่ความเห็นที่ไม่สอดคล้องหรือแม้แต่เกิดความขัดแย้ง ภาคเอกชนได้ใช้แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถแข่งขันกับ คู่แข่งขันบนพื้นฐานจุดแข็งขององค์กรและโอกาสจากบริบทของอุตสาหกรรมที่เอื้อให้องค์กรได้เปรียบ และพยายามปกป้องจุดอ่อนไม่ให้ถูกโจมตี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงมีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงขององค์กร เป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดความก้าวหน้า และเกิดความเรียบร้อยดีงาม ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารเองต้องประพฤติธรรม และใช้หลักไตรสิกขาเป็นหลักในการบริหาร และต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์, 2551)

พุทธปัญญา ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้น พระพุทธองค์ได้ทรงวางหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อใช้สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ดำรงอยู่ด้วยความไม่ประมาท ไม่เมาในชีวิต เป็นยารักษาให้พ้นจากความทุกข์ ซึ่งแนวทางในการพัฒนามี 3 แนวทางสำคัญ (ทวิวัฒน์ ปุณฺณทริภุชฌณ, 2545) คือ แนวทางของการใช้ “ศีล” นำการพัฒนา เป็นการใช้ศีลเป็นจุดเริ่มต้น เป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ถูกพัฒนา แนวทางที่สอง คือ การใช้ “สมาธิ” เป็นจุดเน้นในการพัฒนา และแนวทางที่ 3 คือ การใช้ “ปัญญา” เป็นแนวทางจุดเน้นในการพัฒนา แนวทางทั้งสาม จะต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย ลักษณะและความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา จึงเป็นการฝึกอบรม (Training) ที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่า จะเป็นการเรียนการสอนในทางทฤษฎี (Teaching) เมื่อกล่าวในเชิงบริหาร เราต้องยอมรับว่าพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญ แก่การศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนา จึงถือว่าเป็นศาสนาแห่งการศึกษา บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ก็จะได้รับ การจัดสรรภาระหน้าที่ให้ปฏิบัติงานภายในองค์กรตามความรู้ความสามารถ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), 2549)

ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะบุคลากรเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรในบริหารงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการซึ่งถ้าองค์กรเริ่มต้นด้วยการมีบุคลากรที่ดี มีความสามารถ ปัจจัยด้านอื่น ๆ ก็จะได้ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงมีความสำคัญเพราะเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคคล ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์กรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนาให้ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยมีภารกิจหลัก ได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การกำหนดงานหรือออกแบบงาน การวิเคราะห์งาน การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การส่งเสริมงานวิชาการ การศึกษาดูงานและการศึกษาต่อ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้หลักไตรสิกขา เป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเป็นข้อศึกษาและปฏิบัติที่เป็นหลักในการศึกษา ฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญาโดยใช้ปัญญาเป็นเครื่องช่วยนำทาง ให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ป้องกันโทษและความ

ผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรมไตรสิกขา ก็เพื่อให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้มีการพัฒนาที่เริ่มจากร่างกาย วาจา อันเป็นส่วนภายนอกที่เห็นได้ง่ายให้มีสภาวะปกติ และให้เกิดความสงบเรียบร้อยในกลุ่ม ในสังคม พร้อมรับการพัฒนาด้านจิตใจ ที่มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง พร้อมกล้าต่อการเผชิญปัญหาอุปสรรค และทั้งช่วยส่งเสริมให้ปัญญาได้ทำงานอย่างอิสระ คล่องแคล่ว สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยดี เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหา และการพัฒนาจนบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์

กลยุทธ์เป็นเรื่องของความคิด แผนงาน และการปฏิบัติต่าง ๆ ที่บริษัทนำมาใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จเหนือคู่แข่ง จากความได้เปรียบทางการแข่งขันที่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้เด่นชัดมากกว่า หรือมีประสิทธิภาพเหนือกว่าคู่แข่ง ความหมายของคำว่า “กลยุทธ์” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “strategy” มาจากคำว่า “Strategos” ในภาษากรีก ที่เกิดจากคำว่า “Stratos” ซึ่งหมายถึง “Army” หรือกองทัพ ผสมกับคำว่า “Agein” ซึ่งหมายถึง “Lead” หรือ “นำหน้า” จึงทำให้นักวิชาการทางด้านการบริหารตีความหมายว่า “Leading the total organization” หรือการนำทางให้องค์กรโดยรวม ซึ่งมีนัยทั้งเชิงจุดมุ่งหมายและวิธีการว่า ต้องการอะไรที่ใหสำเร็จและทำอย่างไร (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคนอื่น, 2548) และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ระยะยาว ที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ การขยายตัวทางพื้นที่ การขยายสินค้าที่หลากหลาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่วนแบ่งการตลาดหรือการเข้าร่วมกิจการ (Fred R. David, 2007) กล่าวได้ว่า กลยุทธ์จะประกอบด้วย แผน (Strategy as a plan) วิธีการ (Strategy as a ploy) รูปแบบ (Strategy as a pattern) ตำแหน่ง (Strategy as a position) และมุมมอง (Strategy as a perspective) (C. Gopinath and Julie Siciliano, 2005, pp.7-8). ส่วนความหมาย กลยุทธ์ในเชิงธุรกิจ หมายถึง แนวความคิดแผน ซึ่งสามารถสนับสนุนศักยภาพในการแข่งขันของบริษัทให้บรรลุเป้าหมายได้ กลยุทธ์เป็นการออกแบบ เพื่อช่วยให้บริษัทมีความได้เปรียบในการแข่งขัน (Robert A, Pitts and David Lei, 2006, p.8). ใกล้เคียงกับการบริหารกลยุทธ์ว่า เป็นศาสตร์และศิลป์ของการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินผลของกลยุทธ์ใช้เพื่ออ้างถึงการสร้างกลยุทธ์ (สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน, 2550)

การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรโดยทั่วไป แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) เป็นการกำหนดนโยบายหรือทิศทางของผู้บริหารระดับสูง เพื่อตัดสินใจว่า ธุรกิจควรขยายกิจการรักษาสภาพปัจจุบัน ลดการดำเนินงาน หรือเลิกกิจการ 2) กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ (Business Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่อยู่ในระดับหน่วยธุรกิจ มุ่งเน้นในด้านการปรับปรุงการแข่งขันของสินค้าและบริการให้สูงขึ้น 3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นกลยุทธ์ระดับฝ่ายปฏิบัติการหรือแผนกต่าง ๆ มุ่งเน้นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติการกิจกรรมกระบวนการดำเนินงาน เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประโยชน์มากที่สุด เช่น กลยุทธ์การตลาด กลยุทธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์ กลยุทธ์การผลิต กลยุทธ์การเงิน โดยมีจุดมุ่งหมายและทิศทางที่ชัดเจนที่องค์กรกำหนดขึ้น เพื่อการปฏิบัติในอนาคตและเป็นแผนที่มุ่งพิจารณาถึง ทิศทางการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว จะต้องตรงตามความเป็นจริงและเกิดจากความเข้าใจร่วมกัน เพื่อมุ่งปฏิบัติเป็นสำคัญ (บุญมี จันทรวงศ์, 2553) กลยุทธ์การบริหารที่ทรงประสิทธิภาพ จะต้องดีพร้อมสมบูรณ์ตามความหมายของการบริหาร คือ การมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) ที่สามารถกำหนดเป้าหมายที่ดี และสามารถบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายนั้น ๆ ได้ และการมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ที่สามารถทำสำเร็จในเป้าหมายเหล่านั้นโดยมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด ด้วยการจัดการเชิงกลยุทธ์นั้น ช่วยให้ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลง และได้รับผลกระทบ โดยคำนึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ที่มีต่อการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิผล

สรุปได้ว่า กลยุทธ์เป็นแผนปฏิบัติการ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ระยะยาวในอนาคต จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกกับสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาวอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เผชิญอยู่ จึงต้องวางแผนกลยุทธ์ ที่แตกต่างจากแผนทั่วๆ ไป เพราะคำว่า “กลยุทธ์” จะต้องเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง กลยุทธ์ในการพัฒนานั้นคือ การนำแผนงานต่าง ๆ ที่องค์กรได้กำหนดไว้

ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายภารกิจ และวัตถุประสงค์ทางกลยุทธ์ ขององค์การนโยบายต่าง ๆ ที่สำคัญ แผนงานหลัก และแผนงานอื่น ๆ ที่จะนำมาปฏิบัติและบูรณาการ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงสอดคล้องกับหลักการบริหารขององค์การ เพื่อให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า “พัฒนา” คือ “ทำให้เจริญ” ดังนั้น การพัฒนาจึงหมายถึง การทำให้เจริญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) อาจจะกล่าวได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี ก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึง การเพิ่มขึ้นของปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น หากแต่การพัฒนานั้น ยังหมายถึง การพัฒนาด้านการผลิตการจำหน่ายแจก การแลกเปลี่ยนการลงทุน เพื่อให้ประชาชนไม่ยากจน การพัฒนาด้านจิตใจแบบแผนพฤติกรรม ตลอดจนความสัมพันธ์ของคนในสังคม เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ และการพัฒนาด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย ดังนั้น การพัฒนาไม่ว่าจะสื่อไปในลักษณะของการเป็นสภาวะเป้าหมาย หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่สภาวะเป้าหมายก็ตาม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2542) น่าจะแตกต่างจากคำว่า การพัฒนามนุษย์ สองคำนี้ไม่เหมือนกันทีเดียว ยิ่งเวลานี้เราเน้นการพัฒนาคน เราจะต้องเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของคำว่า การพัฒนามนุษย์ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาคนในฐานะที่เป็นการพัฒนาทรัพยากรอย่างหนึ่ง และเป็นคำที่เกิดขึ้นมานานนัก (ช่วง พ.ศ. 2503-2508) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงที่เน้นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ และต่อมาก็ขยายไปถึงการพัฒนาสังคม เป็นการมองคนอย่างเป็นทุนเป็นเครื่องมือ เป็นปัจจัยหรือเป็นองค์ประกอบที่จะใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต่อมาเราเห็นว่า การที่จะพัฒนาโดยมุ่งเน้นแต่ในด้านเศรษฐกิจนั้นไม่ถูกต้อง แต่สิ่งที่สำคัญ คือ คนเรานี่เอง ซึ่งควรจะให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ เราจึงหันมาเน้นในเรื่องการพัฒนาคน แต่ก็ยังมีการใช้ศัพท์ที่ปะปนกัน บางทีใช้คำว่า ทรัพยากรมนุษย์ บางทีใช้คำว่า พัฒนามนุษย์ แต่ก่อนนี้เราไม่มีคำว่า ทรัพยากรมนุษย์ คำนี้เกิดขึ้นมาเพื่อสนองความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น จะต้องเข้าใจให้ดีกว่าว่า ทรัพยากรมนุษย์นั้น เป็นการมองมนุษย์ในฐานะทรัพยากร คือ เป็นทุน เป็นปัจจัยในการที่จะนำมาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการพัฒนามนุษย์มองคนในฐานะเป็นมนุษย์ มีความหมายว่า มนุษย์มีความเป็นมนุษย์ของตัวเอง ชีวิตมนุษย์นั้นมีจุดหมาย จุดหมายของชีวิต คือ ความสุข อิสราภาพ ความดี ความงามของชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล เราต้องให้ความสำคัญว่า เราจะพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างไร พร้อมกับที่อีกด้านหนึ่ง เขาก็จะเป็นทรัพยากรเป็นทุนเป็นปัจจัย ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนามนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ กับการพัฒนามนุษย์ในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์นี้ มีความหมายต่อการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคน ทั้งในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยตัวของมันเองและในฐานะที่เป็นทรัพยากร ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกัน คือ การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวมนุษย์นั้นเป็นการศึกษาที่เรียกได้ว่า เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความหมายขึ้นกับกาลเทศะ หรือยุคสมัยมากกว่า คือเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของยุคสมัยนั้น ๆ เช่น เพื่อสนองความต้องการของสังคมในด้านกำลังคนในสาขางานและกิจการต่าง ๆ ฉะนั้น เราจึงควรจัดการศึกษาสองอย่างนี้ให้สัมพันธ์กัน เพราะถ้าเราสามารถพัฒนาทั้งสองส่วนนี้ให้สัมพันธ์กันจนเกิดดุลยภาพขึ้น ก็จะเป็นผลดีต่อชีวิตและสังคมเป็นอย่างมาก

กลยุทธ์เป็นวิธีการจัดการที่คำนึงถึงความสอดคล้องขององค์การกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพิจารณาถึงโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ขององค์การโดยการประเมินจากสภาพแวดล้อมภายนอก และเพื่อพิจารณาถึงจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ขององค์การโดยการประเมินจากสภาพแวดล้อมภายในขององค์การ ซึ่งการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์การนี้ เรียกว่า การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้สำคัญที่สุด เมื่อพัฒนามนุษย์ขึ้นไปก็จะค่อยๆ ทำให้คนห่างออกไปจากการที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลครอบงำของตัณหา มานะ ทิฐิ คือถูกตัณหา มานะ ทิฐิ ครอบงำน้อยลงเมื่อครอบงำน้อยลงก็เป็นอิสระแก่ตัวมากขึ้น สามารถทำสิ่งที่ติงามได้ มากขึ้น การที่จะสร้างสันติก็มีทางเป็นไปได้โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็คือการศึกษา ซึ่งได้แก่ สิกขานั้นเอง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2543) ส่วนการดำเนินงานบนพื้นฐานกระบวนการลูกโซ่ ตั้งแต่การวางนโยบาย กำหนดแผนงาน อัตราค่าจ้างคน การสรรหาคัดเลือกคนดี มีความสามารถเข้ามาทำงานในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม การวางโครงสร้างและกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ การฝึกอบรมให้คนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผล การปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง โยกย้าย การพัฒนาศักยภาพให้คนในองค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง มีขวัญกำลังใจ มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในองค์กร มีความจงรักภักดีจนกระทั่งพ้นสภาพการเป็นคนในองค์กร โดยตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ใน 3 ประการ คือ

1. ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพย์สินขององค์กรมีใช้ค่าใช้จ่าย
2. ศักยภาพของมนุษย์พัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด
3. ทรัพยากรมนุษย์เป็นแหล่งสร้างเสริมและเพิ่มคุณค่าของผลผลิตและการบริการขององค์กร (ธงชัย สมบูรณ์, 2549)

ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาในองค์กรเจริญเติบโต เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติ เหมาะสมเพื่อที่จะเข้ามาทำงาน ในองค์กร เมื่อองค์กรได้บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ก็ย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนาขึ้น
2. ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กร มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร
3. ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ ถ้าการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็ย่อมไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและผู้บริหารทำให้สภาพสังคมโดยรวมมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน (พะยอม วงศ์สารศรี, 2538)

ธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ คือ เป็นสัตว์ที่ต้องฝึกและฝึกได้ การที่มนุษย์เราจะมีชีวิตที่ดีงาม เราจะต้องศึกษาฝึกฝนพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นไปในระบบการดำรงชีวิตของเรา ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม จิตใจและปัญญา เมื่อเราฝึกฝนพัฒนามีการศึกษา ก็ทำให้การดำรงชีวิตของเราดีขึ้น แต่ถ้าเราไม่เรียนรู้ ไม่ฝึก เราที่เป็นมนุษย์นั้นก็จะดำรงชีวิตได้ไม่ดีเลย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2549) มนุษย์เรามีศักยภาพที่พัฒนาได้ พุทธด้วยภาษาทางพระว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้และประเสริฐได้ด้วยการฝึก เรามักจะพูดว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ แต่ไม่ถูกต้องตามหลักธรรมไม่ได้บอกว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ ท่านว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐด้วยการฝึก ถ้าไม่ฝึกก็ไม่ประเสริฐ เพราะฉะนั้น มนุษย์ จึงเป็นสัตว์ที่ประเสริฐด้วยการฝึก สัตว์ทั้งหลายที่เอามาฝึกนั้นว่าตามคำ บาลีว่า วรมสตรา ทนตา เป็นต้น ซึ่งมีใจความว่า ช่างม้าเอามาฝึกแล้ว ก็เป็นสัตว์ที่ประเสริฐ ใช้งานได้ เอามาเล่นละครสัตว์ต่าง ๆ ตามที่เคยพูดก็ได้ แต่มนุษย์นี้ถ้าฝึกแล้ว ประเสริฐกว่านั้นมากมาย สัตว์ทั้งหลายเอามาฝึกให้ประเสริฐได้ ก็แค่ที่มนุษย์ฝึกให้มันมีขีดจำกัดแค่นั้น แต่มนุษย์สามารถฝึกตัวเองไปได้โดยตลอด ตกลงว่า มนุษย์มีศักยภาพ ซึ่งจะต้องฝึกต้องพัฒนาขึ้นมา จึงเป็นเครื่องเตือนใจ ทำให้เราต้องมิจิตสำนึกในการที่จะพัฒนาศักยภาพของตน โดยเตือนตัวเองอยู่เสมอว่า เราจะต้องพัฒนาศักยภาพของตนให้เต็มที่ เริ่มแต่ต้องมีความเชื่อในศักยภาพที่ฝึกได้ และมี จิตสำนึกในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอว่า เราจะต้องฝึกตน เราจะต้องพัฒนาด้านให้เต็มที่ นี่ก็เป็นตัวช่วยที่สำคัญ ถ้าไม่มีหลักข้อนี้ แรงส่งก็จะขาดไปอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้น จะต้องมิตัวช่วยนี้ด้วย ศัพท์ทางภาษาบาลีเรียกว่า อัตตสัมปทา แปลว่า การทำตนให้ถึงพร้อม (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2542) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น มีความสำคัญก็เพื่อให้มนุษย์ได้มีการศึกษา การฝึกฝนตนเอง ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างถูกต้อง แก้ไขปัญหาให้กับตนเองและสังคมได้ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นสัตว์ประเสริฐ ด้วยการห่างออกไปจากการที่จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลครอบงำของตัณหา มานะ และทิฐิ

พุทธิปัญญา: กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีแหล่งใหญ่อยู่ที่มโนกรรม ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติที่ปรากฏในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความเห็น ความเชื่อ เจตจำนงหรือทัศนคติ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้เกิดกายกรรม และวจีกรรม ตามมาอย่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เมื่อคิดอย่างไร ก็จะทำและพูดเช่นนั้น หรือเมื่อทำและพูดอย่างไร ก็จะมีสะท้อนถึงความคิดว่าเป็นอย่างไร ดังนั้น การมีความเข้าใจในมโนกรรมว่ามีความสำคัญและส่งผลอย่างไรทั้งต่อตนเองและต่อโลก นั่นคือ การทำให้เกิดการพัฒนาคนและโลกไปในทิศทางที่ถูกต้องพร้อมกันไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2544) ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่อาศัยมโนกรรมที่ถูกต้อง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างอารยธรรม สร้างสังคมที่สงบสุขต่อไป และด้วยเหตุที่มโนกรรมเป็นตัวชี้วัดถึงทิศทางแห่งการพัฒนาคน มโนกรรม ความหมายของคำนี้ จึงสามารถเป็นตัวบอกลักษณะของมโนกรรม พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อเรื่องจิต เพราะจิตเป็นผู้นำการให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ในการพัฒนาจิตของบุคคลตามแนวพุทธนี้ เป็นการฝึกให้บุคคลมีจิตใจสงบ ถือว่า เป็นการทำให้บุคคลได้พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ตามที่สังคมต้องการ ผู้ที่ได้รับการอบรมทางจิตให้ถูกวิธี จะสามารถพัฒนาจิตได้ การพัฒนาจิตตามแนวพระพุทธศาสนานั้น บุคคลทุกคนจำเป็นต้องลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง จึงจะสามารถพัฒนาจิตได้เพราะการพัฒนาจิตในลักษณะนี้ เป็นการฝึกจิตให้หลุดจากกิเลสและเกิดความอดกลั้นต่อสิ่งยั่วยั่วทั้งหลาย

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องมีการปฏิบัติศีล สมาธิ และปัญญา การศึกษาที่สมบูรณ์ต้องทำความเป็นมนุษย์ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ อันประกอบด้วย

- 1) ความฉลาด หรือสติปัญญาในขั้นพื้นฐานพอตัว คือ พอแก่ความต้องการ
- 2) มีความรู้เรื่องวิชาชีพและอาชีพพอตัว คือ การเรียนอาชีพ
- 3) มีมนุษยธรรม คือ มีความเป็นมนุษย์อย่างถูกต้อง คือ การเรียนความเป็นมนุษย์ ซึ่งกระทำได้ด้วยการสอน การอบรมจริยธรรม (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส ภิกขุ), 2537)

พระพุทธเจ้า ทรงแสดงหลักการศึกษาตามแนวทางพระพุทธศาสนาไว้ในพระไตรปิฎกว่า ภิกษุทั้งหลาย สิกขา 3 ประการนี้ สิกขา 3 ประการมี อะไรบ้าง คือ 1) อธิศีลสิกขา 2) อธิจิตสิกขา 3) อธิปัญญาสิกขา (อง.ต.ก.(ไทย) 20/87/312,20/90/318), และ ขุ.ม.(ไทย) 29/10/48-49). ความหมายของไตรสิกขาในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมว่า ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา 3 ประการ เพื่อฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไป จนบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546)

คำว่า “ไตรสิกขา” แยกศัพท์ออกเป็น “ไตร” กับ “สิกขา” คำว่า ไตร หรือตรี (ภาษาอังกฤษ = Three) เป็นภาษาสันสกฤตแปลว่า 3 ตรงกับภาษากรีกว่า Tri ตรงกับภาษาละตินว่า Tres ตรงกับภาษามครหรือบาลีว่า ตี หรือ เต ซึ่งก็แปลว่า 3 เช่นกัน ส่วนคำว่า สิกขา เป็นภาษามครหรือภาษาบาลี แปลว่า “ข้อที่พึงหรือข้อที่ต้องศึกษาและปฏิบัติ” ตรงกับภาษาสันสกฤตว่า “ศึกษา” ภาษาไทยนำมาใช้เป็นศึกษาหลักไตรสิกขามาในพระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค และอังคุตตรนิกาย ติกนิบาต (ที.ปา.(ไทย)11/228/2. และ อง.ต.ก. (ไทย) 2/521/259)

การพัฒนาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เริ่มที่หลักการของการศึกษา เพราะการพัฒนานั้น แท้ที่จริงก็คือสิ่งเดียวกันกับการศึกษาหรือสิกขา สิ่งที่ต้องศึกษาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนาแยกออกไปเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มี 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา เรียกว่า ไตรสิกขา ซึ่งมีสาระสำคัญ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2539) ดังนี้

1) **ศีล** หรืออริศีลสิกขา คือ การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมทางกาย และวาจาให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง มีผลดี สิ่งแวดล้อมที่เราเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม ให้ถูกต้องตามหลักจุลศีล มัชฌิมศีล และมहाศีล ปฏิบัติอยู่ในหลักมัชฌิมศีลและมहाศีลตลอดถึงปฏิบัติอยู่ในหลักอินทริยสังวร สติสัมปชัญญะ และสันโดษ

อริศีลสิกขา กล่าวคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มศีล สำรวมด้วยการสังวรในปาติโมกข์ สมบูรณ์ด้วยอาจารย์และโคจร เห็นภัยในโทษเพียงเล็กน้อย สมาทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลายอยู่ มีศีลเป็นที่พึ่ง เป็นเบื้องต้น เป็นความประพฤติ เป็นความสำรวม เป็นความระวัง เป็นหัวหน้า เป็นประธาน เพื่อความถึงพร้อมแห่งธรรมที่เป็นกุศลนี้ชื่อว่า อริศีลสิกขา” (ขุ.ม.(ไทย)

29/1/48). จะเห็นได้ว่า เมื่อคนอยู่ร่วมกัน หรือทำงานทำกิจการร่วมกันเป็นชุมชน เป็นหน่วยงาน เป็นองค์กร ตลอดจนเป็นประเทศชาติ จะต้องมีการกฎเกณฑ์กติกา ตลอดจนกฎหมาย เพื่อจัดระเบียบระบบให้เกิดความเรียบร้อย ความประสานสอดคล้อง ความเกื้อหนุนต่อกัน ความร่วมรับผิดชอบและสามัคคี ที่จะเอื้อโอกาสหรือเป็นหลักประกันให้ชีวิตความเป็นอยู่และกิจการต่างๆ ดำเนินไปด้วยดี สมตามวัตถุประสงค์แห่งชีวิตหรือกิจการของชุมชนนั้น ดังเช่นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มีวินัยแม่บทที่เรียกชื่อ เฉพาะว่า ปาฏิโมกข์ ซึ่งเรามักเรียกกันง่าย ๆ ว่าศีล 227 ชุมชนอื่นๆ เช่น โรงเรียนก็ต้องมีกฎกติกาที่เป็นวินัยแม่บทของตนเช่นเดียวกัน วินัยแม่บทสำหรับสังคมคุณุศลหรือสังคมแห่งมนุษยชาติทั้งหมด ก็คือ ศีล 5 ซึ่งถือว่า เป็นคุณค่าของชีวิตและสังคม เป็นมนุษยธรรม เพราะเป็นบรรทัดฐานที่จะทำให้มนุษย์มีชีวิตที่สุกกว่าสัตว์ดิรัจฉาน อยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนกัน และรักษาสังคมให้มีสันติสุข สังคมมนุษย์ส่วนย่อยลงไป เช่น ประเทศ สถาบัน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ นอกจากจะต้องรักษาศีล 5 แล้ว ก็ยังต้องปฏิบัติตามวินัยแม่บทที่เป็นส่วนเฉพาะของตนเองย่อยลงไปอีกเช่น (1) กฎหมาย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญลงมา (2) จรรยาบรรณของวิชาชีพต่างๆ เช่น จรรยาแพทย์ จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน เป็นต้น

การทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นพฤติกรรม หลักในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ถ้ามีผู้หาเลี้ยงชีพโดยวิธีทุจริต เป็นมิฉาชีพ นอกจากชีวิตของคนนั้นเองจะชั่วร้ายเสื่อมเสียแล้ว ก็จะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมอย่างมาก จึงต้องย้ำเน้นกันอย่างยิ่ง ในเรื่องการพัฒนาสัมมาชีพและส่งเสริมให้ประชาชนฝึกฝนตนให้สามารถประกอบสัมมาชีพ คือ หาเลี้ยงชีพโดยทางสุจริต ไม่ผิดกฎหมาย สัมมาชีพ ยังมีลักษณะที่สำคัญๆ ดังนี้ 1) เป็นอาชีพการงานที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อเวรภัย หรือสร้างความเดือดร้อนเสียหายแก่สังคม 2) เป็นอาชีพการงานที่ช่วยแก้ไขปัญหา หรือสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมในทางใดทางหนึ่ง 3) เป็นอาชีพการงานที่ช่วยให้ผู้ทำได้พัฒนาชีวิตของตนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นทั้งด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา 4) เป็นอาชีพการงานที่ไม่ทำลายคุณค่าของชีวิต และไม่เสื่อมเสียคุณภาพชีวิต แต่ทำให้ชีวิตของตนมีคุณค่าน่าภาคภูมิใจ และ 5) เป็นอาชีพการงานที่ทำให้ได้ปัจจัยเลี้ยงชีพมาด้วยเรี่ยวแรงกำลังกาย กำลังสติปัญญา ความเพียรพยายาม ความสามารถและมีมือของตน และทำให้ได้ฝึกฝนพัฒนาความเชี่ยวชาญจัดเจน หรือฝึกปรีดีฝีมือในทางสร้างสรรค์ยิ่งขึ้นไป

2) สมภาติ หรืออภิจิตตสิกขา หมายถึง การฝึกพัฒนาในด้านจิตใจ มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจิตใจ เป็นฐานของพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนา และเป็นไปตามเจตจำนงและแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ตั้งงามแล้ว ก็จะควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในทางที่ตั้งงามด้วย แม้ความสุขความทุกข์ในที่สุดก็อยู่ที่ใจ ยิ่งกว่านั้น ปัญญาจะเจริญงอกงามได้ ต้องอาศัยจิตใจที่เข้มแข็งสู้ปัญหา เอาใจใส่ มีความเพียรพยายามที่จะคิดค้นไม่ทอดทิ้ง ยิ่งเรื่องที่ดีหรือพิจารณาณันยากหรือละเอียดลึกซึ้งก็ยิ่งต้องมีจิตใจที่สงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่พลุ่งพล่าน กระวนกระวาย คือ ต้องมีสมภาติ จึงจะคิดได้ชัดเจน เจาะลึกทะลุได้ และมองเห็นทั่วตลอด จิตที่ฝึกดีแล้ว จึงเป็นฐานที่จะให้ปัญญาทำงานและพัฒนาอย่างได้ผล การพัฒนาจิตใจนี้ มีสมภาติเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง ซึ่งอาจแยกออกได้เป็นการพัฒนาคุณสมบัติของจิตใจในด้านต่างๆ คือ (ขุ.ม.(ไทย) 29/1/48). พัฒนาคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณภาพของจิตใจ กล่าวคือคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงามให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีต และประเสริฐ พัฒนาสมรรถภาพและประสิทธิภาพของจิตใจ โดยเสริมสร้างคุณสมบัติที่ทำให้จิตใจมีความเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง แก่กล้า สามารถทำกิจหน้าที่ได้ผลดี และพัฒนาความสุขและภาวะที่เกื้อหนุนสุขภาพของจิตใจ คุณสมบัตินี้ควรเสริมสร้างขึ้นให้มีอยู่ประจำในจิตใจ เพื่อความมีสุขภาพจิตที่ดี

อภิจิตตสิกขา ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิต เพื่อให้เกิดสมาธิอย่างสูง คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ ได้แก่ การบำเพ็ญสมณกัมมัฏฐาน ของผู้สมบุรณ์ด้วยอริยสัจจนได้บรรลุญาณ 4 อภิจิตตสิกขา เป็นอย่างไร คือ ภาวนาในธรรมวินัยนี้ สัตว์จากกามและอกุศลธรรมทั้งหลาย บรรลุปฐมฌานที่มีวิตก วิจาร ปีติ และสุข อันเกิดจากวิเวกอยู่ เพราะวิตก วิจาร สงบระงับไปแล้ว บรรลุทุติยฌาน มีความผ่องใสในภายใน มีภาวะที่จิตเป็นหนึ่งผุดขึ้น ไม่มีวิตก ไม่มีวิจาร มีแต่ปีติ และสุขที่เกิดจากสมาธิอยู่ เพราะปีติจางคลายไป มีอุเบกขา มีสติสัมปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกาย บรรลุทุติยฌานที่พระอริยะทั้งหลาย สรรเสริญว่า ผู้มีอุเบกขา มีสติอยู่เป็นสุข เพราะละสุขและทุกข์ได้แล้ว เพราะโสมนัสและโทมนัสดับไปก่อนแล้ว บรรลุจตุตถฌานที่ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข มีสติบริสุทธิเพราะอุเบกขาอยู่นั้น ชื่อว่า อภิจิตตสิกขา (ขุ.ม.(ไทย) 29/10/49). โดยการฝึกอบรมจิตนั้น มุ่งเน้นที่ความตั้งมั่นแห่งจิต การทำใจให้สงบแน่วแน่ เพื่อให้จิตบริสุทธิ์ ไม่ฟุ้งซ่าน เป็นกลาง ปราศจากอคติ

3) ปัญญา หมายถึง การพัฒนาปัญญา ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาเป็นตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด คนเราจะมีพฤติกรรมอะไร อย่างไร และแค่นั้นก็อยู่ที่ว่าจะมีปัญญานำหรือบอกทางให้เท่าใด และปัญญาเป็นตัวปลดปล่อยจิตใจ ให้ทางออกแก่จิตใจ เช่น เมื่อจิตใจอึดอัดมีปัญหาคิดตันอยู่ พอเกิดปัญญารู้ว่าจะทำอย่างไร จิตใจก็โล่ง เป็นอิสระได้การพัฒนาปัญญาเป็นเรื่องกว้างขวางแยกออกไปได้หลายด้าน เช่น ปัญญาที่ช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จ ความรู้ ความเข้าใจในข้อมูล รวมทั้งศิลปวิทยาการต่างๆ เข้าถึงเนื้อหาความหมายถูกต้องชัดเจน การเรียนรู้อย่างถูกต้องตามเป็นจริง โยงเข้ามาประสานเป็นภาพองค์รวมทั้งชัดเจน หรือโยงออกไปสู่ความหยั่งรู้หยั่งเห็นใหม่ๆ ปัญญาที่ช่วยให้ดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ความรู้เข้าใจในระบบความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลาย ที่อิงอาศัยสืบเนื่องส่งผลต่อกันตามเหตุปัจจัย และปัญญาที่ช่วยให้บรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิตที่ดีงาม ความเข้าใจเข้าถึงเท่าทัน ความจริงของสังขารคือโลก และชีวิตที่เปลี่ยนแปลงเป็นไปตามกฎธรรมชาติ จนสามารถวางใจถูกต้องต่อสิ่งทั้งหลาย ทำจิตใจให้หลุดพ้น เป็นอิสระได้โดยสมบูรณ์

พฤติกรรมของมนุษย์ ในที่สุดก็มาลงที่การกิน ใช้ เสพ บริโภค ถ้ามนุษย์ไม่พัฒนาพฤติกรรมในการเสพบริโภค ก็จะก่อปัญหาอย่างมากทั้งแก่ชีวิต แก่สังคม และแก่โลก เพราะเขาจะกิน ใช้ บริโภคปัจจัย 4 และสิ่งของเครื่องใช้ทั้งหลาย รวมทั้งเทคโนโลยีด้วยโมหะ ก่อให้เกิดความลุ่มหลง มัวเมา ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ ความเสื่อมเสียคุณภาพชีวิต การใช้จ่ายสิ้นเปลือง การขัดแย้ง แย่งชิง เบียดเบียนกันในเรื่องสังคม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการก่อมลภาวะ เป็นต้น จึงต้องพัฒนาพฤติกรรมในการกิน ใช้ เสพ บริโภค ให้เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากปัญญาที่รู้เข้าใจ และปฏิบัติให้ถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ของปัจจัย 4 ตลอดจนเทคโนโลยีนั้นๆ โดยการพิจารณาจัดสรรควบคุมให้ได้ปริมาณ ประเภท และคุณสมบัติของสิ่งที่บริโภคตรงพอดีกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการบริโภคสิ่งนั้น เช่น บริโภคอาหารในปริมาณ และประเภท ซึ่งพอดีกับความต้องการของร่างกายที่จะช่วยให้มีสุขภาพดี และสามารถละเว้นหรือเลิกเสพบริโภคสิ่งที่ไม่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนชีวิต เช่น สิ่งที่ทำลายสุขภาพ เป็นต้น โดยไม่เห็นแก่การเสพหรือความโก้หรูหร่า เป็นต้น

อธิปัญญาศึกษา คือ ศึกษาคือปัญญาอันยิ่ง หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามความเป็นจริงในอริยสัจ 4 เป็นลำดับไป จนทำให้แจ้งทั้งเจตวิมุตติและปัญญา วิมุตติ สามารถทำลายอาสวะกิเลสให้หมดไป อธิปัญญาศึกษา เป็นอย่างไร คือ ภาวนาในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ที่มีปัญญา ประกอบด้วยปัญญาอันประเสริฐ หยั่งถึงความเกิดและความดับ เพิกถอนกิเลสให้บรรลุถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย (เหตุเกิดทุกข์) นี่ทุกข์นิโรธ (ความดับทุกข์) นี่ทุกข์นิโรธ คามินีปฏิบัติทา (ข้อปฏิบัติเครื่องดำเนินไปสู่ความดับทุกข์)” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “เหล่านี้อาสวะนี้อาสวะสมุทัย นี้อาสวนิโรธ นี้อาสวนิโรธคามินีปฏิบัติทา” นี้ชื่อว่า อธิปัญญาศึกษา (ขุ.ม.(ไทย) 29/10/49). โดยการฝึกอบรมปัญญานั้น มุ่งเน้นที่การรู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เพื่อให้เกิดความเห็นที่บริสุทธิ์ จึงจะสามารถทำลายกิเลสได้ (ขุ.บ.(ไทย) 31/41/606-607). ดังนั้น อธิปัญญาศึกษา จึงเป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง รู้แจ้งไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาคือ ศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ได้แก่ การบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐานของผู้ได้ฌานแล้ว จนได้บรรลุวิชา 8 คือ เป็นพระอรหันต์ เรียกว่า ง่าย ๆ ว่า ศีล (morality) สมาธิ (concentration) และปัญญา (wisdom)

ไตรสิกขา เป็นระบบการศึกษา หรือระบบการฝึกอบรม เพราะเมื่อมีการศึกษาและการฝึกอบรม ก็เกิดเป็นการดำเนินชีวิตที่ดี หรือการดำเนินชีวิตที่ดีก็เกิดขึ้น ซึ่งสิกขา 3 อันประกอบด้วย 1) อธิศีลสิกขา คือ การฝึกความประพฤติสุจริตทางกาย วาจา และอาชีวะ ได้แก่ รวมเอาองค์มรรคข้อสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ เข้ามาว่าโดยสาระก็คือ การดำรงตนด้วยดีในสังคม รักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบทางสังคมให้ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีงาม เกื้อกูลเป็นประโยชน์ ช่วยรักษาและส่งเสริม สภาพแวดล้อมโดยเฉพาะในทางสังคม ให้อยู่ในภาวะเอื้ออำนวยแก่การที่ทุกๆ คนจะสามารถดำเนินชีวิตที่ดีงามหรือปฏิบัติตามมรรคกันได้ด้วยดี 2) อธิจิตตสิกขา คือ การฝึกปรือในด้านคุณภาพและสมรรถภาพของจิต ได้แก่รวมเอาองค์มรรคข้อสัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เข้ามาว่าโดยสาระก็คือ การฝึกให้มีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงแน่วแน่ ควบคุมตนได้ดี มีสมาธิ มีกำลังใจสูง ให้เป็นจิตที่สงบ ผ่องใส เป็นสุข บริสุทธิ์ ปราศจากสิ่งรบกวนหรือทำให้เศร้าหมอง อยู่ในสภาพเหมาะแก่การใช้งานมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้ปัญญาอย่างลึกซึ้ง และตรงตามความเป็นจริง 3) อธิปัญญา

สิกขา คือ การฝึกบรื้อมปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จนถึงความหลุดพ้น มีจิตใจเป็นอิสระ ผ่องใส เบิกบานโดยสมบูรณ์ ได้แก่ รวมเอาองค์มรรคข้อสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ สองอย่างแรกเข้ามาว่าโดยสาระก็คือ การฝึกอบรมให้เกิดปัญญารัฐที่รู้แจ้งชัดตรงตามสภาพความเป็นจริง ไม่เป็นความรู้ความคิดความเข้าใจ ที่ถูกบิดเบือนเคลือบคลุม ย้อมสี อำพราง หรือพรางมัว เป็นต้น เพราะอิทธิพลของกิเลสมีวิชา และค้นหาเป็นผู้นำที่ครอบงำจิตใจอยู่ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2538)

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา เป็นข้อศึกษาและปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับ ศึกษา ฝึกหัดอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้มีการพัฒนาที่เริ่มจากร่างกาย วาจา ให้เกิดความสงบเรียบร้อย พร้อมรับการพัฒนาด้านจิตใจ ที่มีความตั้งมั่น เข้มแข็งและทั้งช่วยส่งเสริมให้ปัญญาได้ทำงานอย่างอิสระ คล่องแคล่ว สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยดี การฝึกอบรมทั้ง 3 ด้าน จึงมีวัตถุประสงค์โดยรวม เพื่อการทำลายกิเลสอันเป็นเครื่องเศร้าหมองของบุคคล ดังที่พระพุทธองค์ทรงดำรัสว่า “สำหรับบุคคลผู้ตื่นอยู่ตลอดเวลา หมั่นศึกษาไตรสิกขาทั้งกลางวันและกลางคืน น้อมจิตเข้าหาณิพพาน อาสวะทั้งหลาย ย่อมตั้งอยู่ไม่ได้” (ขุ.ธ.(ไทย)25/226/103). ทั้งนี้ พระสารีบุตร ได้แสดงอรรถาธิบายวัตถุประสงค์เพิ่มเติมไว้ในคัมภีร์ มหานิเทศ (ขุ.ม.(ไทย) 29/10/50, 29/52/182), ว่า

1. เพื่อไม่ประพฤติดิตถาย วาจา ใจ เพราะรู้ในเหตุที่ทำให้ประพฤติดิตถนั้น
2. เพื่อละเมถุนธรรม เพราะรู้ว่าป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมยศและเกียรติของสมณะ
3. เพื่อกำจัดราคะในรูป เสียง กลิ่น รส และผัสสะ
4. เพื่อทางแห่งญาณ เพราะรู้เหตุแห่งความลึกลงเสียว่า เกิดจากสิ่งที่น่าปรารถนาและสิ่งที่ไม่ปรารถนา
5. เพื่อกำจัดมลทินของตน คือ ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ กิเลส ทุจริต มิจฉาทิฐิ มิจฉาสังกัปปะ มิจฉาวาจา มิจฉากัมมันตะ มิจฉาอาชีวะ มิจฉายายมะ มิจฉาสติ มิจฉาสมาธิ มิจฉาญาณ มิจฉาวิมุตติ เพราะได้สมทานไตรสิกขา จึงมีสมาธิ มีสติ มีปัญญาที่รักษาตน

เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอย่างยั่งยืนอยู่ 3 ระบบประกอบด้วย

เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอย่างยั่งยืนอยู่ 3 ระบบประกอบด้วย

1. ระบบการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economy Development) ซึ่งท่านใช้คำว่า พัฒนา โดยมีการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสนองความมุ่งหมายในทางเศรษฐกิจ ด้วยการดำเนินการเชื่อมโยงกับการพัฒนามนุษย์ (Human Development)

2. ระบบการพัฒนาคน ซึ่งท่านใช้คำว่า ไตรสิกขา โดยการพัฒนาคนให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา การนำเอาปัญญา (Wisdom) กับศีล (ethics) มาประสานกัน โดยมีจิตใจ (Mental Qualities) เป็นตัวเชื่อม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างจริยธรรม (Ethics) แต่มีใช้จริยธรรมตามความหมายของตะวันตก

3. ระบบการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีปัญหาที่เกิดจากปัจจัยสำคัญอันได้แก่ เรื่อง ประชากร ความร่อยหรอของทรัพยากร และเรื่องมลภาวะ ส่วนยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนา คือ วิธีแก้ปัญหาเบื้องต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วน 3 ประเด็น ได้แก่ เรื่องทางที่ต่อธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องปรับท่าทีต่อธรรมชาติให้ถูกต้อง มองเห็นธรรมชาติเป็นสิ่งที่เร้นรมย์ มีความสุขกับธรรมชาติ และมองสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติเป็นเพื่อนร่วมกฎธรรมชาติเดียวกันกับตน จะต้องมีเมตตาไมตรีต่อกัน เพราะมองธรรมชาติเป็นสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าเกื้อกูลต่อการพัฒนาตนของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรบุคคล (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2542)

สรุปการวิจัย

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพในการปฏิบัติงาน และทำให้ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพิ่มขึ้น กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะบุคลากรเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรในบริหารงาน และเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคคล ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนาให้ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา เป็นข้อศึกษาและปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา ฝึกหัดอบรมกาย วาจา

จิตใจ และปัญญา ให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้มีการพัฒนาที่เริ่มจากร่างกาย วาจา ให้เกิดความสงบเรียบร้อย พร้อมรับการพัฒนาด้านจิตใจ ที่มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง พร้อมกล้าต่อการเผชิญปัญหาอุปสรรค และช่วยส่งเสริมให้ปัญญาได้ทำงานอย่างอิสระ คล่องแคล่ว สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยดี กลยุทธ์ (Strategy) หรือยุทธศาสตร์ เป็นแนวคิดทางการจัดการ ซึ่งสามารถตอบโจทย์ของการปรับตัวให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ในภาวะที่เกิดความขาดแคลนในทรัพยากร และมีความไม่แน่นอนในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเผชิญหน้ากันระหว่างคุณค่า จำนวนมากของคนในสังคมที่แตกต่างกัน อันนำไปสู่ความเห็นที่ไม่สอดคล้อง หรือแม้แต่เกิดความขัดแย้ง ภาคเอกชนได้ใช้แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ ในการขับเคลื่อนองค์การ ให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่ง บนพื้นฐานจุดแข็งขององค์กร และโอกาสจากบริบทของอุตสาหกรรมที่เอื้อให้องค์กรได้เปรียบในการแข่งขัน

พุทธปัญญาของพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น พระพุทธองค์ทรงใช้กลยุทธ์ ในกระบวนการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา คือ ข้อศึกษาและปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา ฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญา โดยใช้ปัญญาเป็นเครื่องช่วยนำทาง ให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ป้องกันโทษและความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนา เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นมีเป้าหมายในการพัฒนา 2 ประการสำคัญ กล่าวคือ ประการแรก เพื่อการพัฒนาผลงาน (Performance) ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลผลิตของบุคคลและองค์การ ประการที่สอง พัฒนาเพื่อให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ (Learning) สนองความต้องการของมนุษย์เอง โดยที่เป้าหมายทั้งสองนั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา 2 แบบ คือ กระบวนการพัฒนาเพื่อผลงาน และกระบวนการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขานั้น คือ อริยมรรคมีองค์ 8 แต่พูดในฐานะที่เป็นระบบฝึกฝนอบรม เมื่อจัดเป็นระบบฝึกฝนอบรมก็จะฝึกฝนในสามมิติเท่านั้น คือ ทางด้านศีล การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม ให้มีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตได้สะดวกด้วยดี การพัฒนาด้านกายและวาจา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง มีผลดี ทางด้านจิต การฝึกฝนพัฒนาด้านจิตใจมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนา และเป็นไปตามเจตจำนงและแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นแล้ว ก็จะควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามด้วย ทางด้านปัญญา การพัฒนาปัญญา มีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาคือตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะปัญญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด ค่านิยม นั่นเอง อนึ่ง การพัฒนาทรัพยากรในองค์การ เป็นการให้ความสำคัญกับบุคลากร ในการกำหนดแนวทางนโยบายการพัฒนา เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในองค์การนั้น ได้มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น โดยผ่านกระบวนการพัฒนา เช่น การฝึกอบรม เพื่อให้มีความสามารถ มีศักยภาพพร้อมต่อการปฏิบัติงาน มีความรัก ความผูกพันกับองค์การ และเพื่อนร่วมงาน ทำให้เกิดความสามัคคีกัน การให้การศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- ทวีวัฒน์ ปุณทริกวิวัฒน์. (2545). พุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : วิถีทัศน์.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2549). การพัฒนาและจัดการมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ : ประชาสัมพันธ์.
- บุญมีจันทร์ทรงศ์. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาในภาคการเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). พุทธวิธีการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.

- _____. (2538). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2542). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- _____. (2543). **ทศวรรษธรรมทัศน์ พระธรรมปิฎก หมอดิศัยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- _____. (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2549). **ถึงเวลาพัฒนาคนกันใหม่**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2538). **การพัฒนางานบุคคล**. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2544). **การศึกษากับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม จำกัด.
- _____. (2549). **พระพุทธศาสนา พัฒนาคนและสังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส ภิกขุ). (2537). **เป้าหมายของการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิพนพาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคนอื่น. (2548). **การวางแผนกลยุทธ์ศิลปะกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ: บริษัทอินโนกราฟฟิกส์ จำกัด.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชิน. (2550). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่นอินโดไชน่า.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2551). **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ: บริษัท เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- C. Gopinath and Julie Siciliano. (2005). **Strategize Experiential Exercises in Strategic Management**. 2nd ed. Ohio: Thomson South-Western.
- Fred R. David. (2007). **Strategic Management**. 11th ed, New Jersey: Prentice-Hall.
- Robert A, Pitts and David Lei, (2006). **Strategic Management Building and Sustaining Competitive Advantage**. Ohio: Thomson South-Western.

**การศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือน
ของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก**
**THE STUDY OF PUBLIC SERVICE QUALITY IN THE CIVIL AFFAIRS OPERATIONS OF
THE 104TH ARTILLERY BATTALION, PHOMPIRAM DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE.**

สุภฤกษ์ คชอาจ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิษณุโลก

*Corresponding author e-mail. : supharoek.k@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 3. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มประชากร โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความคลาดเคลื่อน +5% จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), t - test, F - test และหาค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. แนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์/เครื่องมือต่างๆ ให้เหมาะสมต่อลักษณะงาน และปริมาณงาน ควรจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติตน กิริยา มารยาท และลักษณะการให้บริการที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการประชาชน ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ กิจการพลเรือน กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of public service quality in the civil affairs operations of the 104th Artillery Battalion, Phompiram District, Phitsanulok Province, 2) to study the factors of public service quality in the civil affairs operations of the 104th Artillery Battalion, Phompiram

District, Phitsanulok Province, 3) to provide the guidelines for planning improvement of public service quality in the civil affairs operations of the 104th Artillery Battalion, Phompiram District, Phitsanulok Province. The samples were 400 people, selected by using the Table of Taro Yamane, with the confidence at 95.5% and error at $\pm 5\%$. The data were collected using a questionnaire and analyzed by using percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), t - test, F - test and Pearson's product moment correlation. The results were as follows: 1. The level on the study of public service quality in the civil affairs operations of the 104th Artillery Battalion, Phompiram District, Phitsanulok Province overall was at a high level. When considering by item, it was found that the highest mean score was the understanding empathy of the service recipients and secondly they were the confidence building to the service recipients, the response to the service recipients, the trust and the concrete of the service. 2. Factors affecting public service quality in the civil affairs operations of the 104th Artillery Battalion, Phompiram District, Phitsanulok Province classified by personal factors showed that the age, occupation, education, salary, duration of residence and the number of times used affected the quality of public services. The personal factors in terms of gender and marital status had no effect on the quality of public services with statistically significant at 0.05. 3. The guidelines for improvement planning of public service quality in the civil affairs operations of the 104th Artillery Battalion, Phompiram District, Phitsanulok Province were concluded that there should be preparedness of personnel as well as equipment/ tools appropriate for job characteristics and workload. The training should be provided to enhance the knowledge and skills of civil affairs, the practical behavior courtesy manner should be continuous and consistent to service to enhance the efficiency and quality of public service quality better.

Keywords : public service quality, civil affairs, 104th artillery battalion

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบัน เป็นสังคมเปิดที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกาลเวลา ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลทำให้ระบบราชการต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยมีการปรับปรุงรูปแบบ และกระบวนการขั้นตอนในการบริหารจัดการใหม่ ที่เน้นการให้บริการประชาชนเชิงยุทธศาสตร์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความคุ้มค่า และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญ อันจะนำมาสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการที่มีคุณภาพ เนื่องจากการให้บริการที่ดีถือเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จ และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรของหน่วยงานราชการ

การจัดหน่วยทหาร ในภารกิจบริการประชาชนหรือการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานด้านกิจการพลเรือน ที่ได้มีการพัฒนารูปแบบไปตามสถานการณ์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละห้วงเวลานั้น อาจจะเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นได้ทั้งเกิดจากภายใน และภายนอกประเทศ ประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และมักจะประสบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ ก็ทำให้เกิดความเสียหาย และเกิดความเดือดร้อน จึงมีความจำเป็นในการใช้กำลังทหารและยุทโธปกรณ์ เข้าไปให้การช่วยเหลือประชาชนทั้งในภาวะปกติ ภาวะไม่ปกติ และในสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งที่ได้มีการดำเนินการมาโดยตลอด และอย่างต่อเนื่อง (กรมกิจการพลเรือนของกองทัพบก, 2552 : 1)

วิกฤตการณ์ทางการเมืองหลายครั้งที่ผ่านมา ทั้งความขัดแย้งในระบบรัฐสภา และความขัดแย้งทางสังคม หรือภัยคุกคามอื่นๆ ซึ่งในหลายโอกาส กองทัพบกจำเป็นต้องใช้กำลังทหารเข้าควบคุมและยึดอำนาจการปกครองของประเทศเอาไว้เป็นการชั่วคราว หรือที่เรียกว่า การทำ “รัฐประหาร” เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของชาติบ้านเมืองให้สำเร็จลุล่วงแล้ว จึงคืนอำนาจกลับคืนไปสู่ประชาชนเช่นเดิม ซึ่งผลการปฏิบัติในหลายครั้งที่ผ่านมา ก็ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน และภาคส่วนต่างๆ เป็นอย่างดี แต่ในหลายๆ ครั้ง ก็ถูกต่อต้านอย่างรุนแรงจากประชาชน จนนำไปสู่การบาดเจ็บ และสูญเสียชีวิต ทำให้เกิดผลกระทบต่องานหลักของกองทัพบกอย่างยิ่ง ซึ่งกองทัพบกก็ได้ใช้งานด้านกิจการพลเรือนเป็นเครื่องมือหลัก ที่สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และเรียกความไว้วางใจจากประชาชนกลับคืนมา (กรมกิจการพลเรือนของกองทัพบก, 2552 : 2-3)

ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐบาลภายใต้การรัฐประหาร จึงให้ความสำคัญที่จะให้หน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้งานด้านกิจการพลเรือน ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักที่สำคัญที่หน่วยต่างๆ นำมาปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสงบสุข และให้ความสำคัญในการดำเนินการ เพื่อให้มีการปฏิรูปด้านต่างๆ ส่งเสริมความสามัคคี และความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ มุ่งมั่นทำงานภายใต้นโยบาย “ทำก่อน ทำจริง ทำทันที มีผลสัมฤทธิ์ และยั่งยืน” รวมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทาง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมุ่งหวังให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยมากขึ้น มีความปรองดองสมานฉันท์ภายใต้กฎหมาย และระเบียบที่มีอยู่ รวมถึงเศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง และมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจ ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีคุณธรรม และจริยธรรม และประเทศไทย สามารถยืนหยัดอย่างมีศักดิ์ศรีในประชาคมโลก ตลอดจนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของรัฐบาลให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญของรัฐบาล (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558 : ก)

หน่วยทหารในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก มีการแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ โดยอาศัยหลักพิจารณาพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งหน่วยปกติ และศักยภาพของหน่วยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งมอบ หน่วยในระดับกองพันหรือเทียบเท่าให้รับผิดชอบในพื้นที่ต่างๆ หรือหน่วยเหนือจะแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบตามความเหมาะสม เพื่อปฏิบัติการกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อย การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และหน่วยบังคับบัญชา พร้อมทั้งเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์ ตลอดจนการป้องกันระงับ/ยับยั้งเหตุการณ์ความรุนแรง การรักษาความปลอดภัยสถานที่สำคัญ รวมทั้งการปฏิบัติงานกิจการพลเรือนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นในการบริการประชาชนในเรื่องของการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาอุทกภัย การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ด้วยการสนับสนุนกำลังพล และเครื่องมือในการบรรเทาสาธารณภัยตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งจะผลทำให้เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาเรื่องราวร้องทุกข์ต่างๆ

กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เป็นหน่วยงานหนึ่งของกองทัพบก ซึ่งมีที่ตั้งปัจจุบัน ณ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้รับการแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ จากกองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย กองทัพบกที่ 3 ในภารกิจการรักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และหน่วยบังคับบัญชา โดยเน้นการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือน ควบคู่กับการดำเนินงานรักษาความสงบเรียบร้อย จะเป็นการผสมผสานหลักการทางทหารเข้ากับหลักการทางพลเรือนที่มีความแตกต่างกัน บูรณาการทุกภาคส่วนให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างประสานสอดคล้อง เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน ตามนโยบายของรัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และหน่วยบังคับบัญชา โดยได้แบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ อำเภอพรมพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก ให้กับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 ซึ่งได้ปฏิบัติการกิจ ตั้งแต่ 27 พฤษภาคม 2557 จนถึงปัจจุบัน

บทบาทในการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรมพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก นั้น ได้มุ่งเน้นในการบริการประชาชนในเรื่องของการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาอุทกภัย การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ด้วยการสนับสนุนกำลังพล และเครื่องมือในการบรรเทาสาธารณภัยตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งจะผลทำให้เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เข้าดำเนินการอย่างเต็มขีดความสามารถ ด้วยการชุดเจาะบ่อบาดาล การมอบถุงยังชีพให้กับผู้ประสบภัย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต การสร้างบ้าน

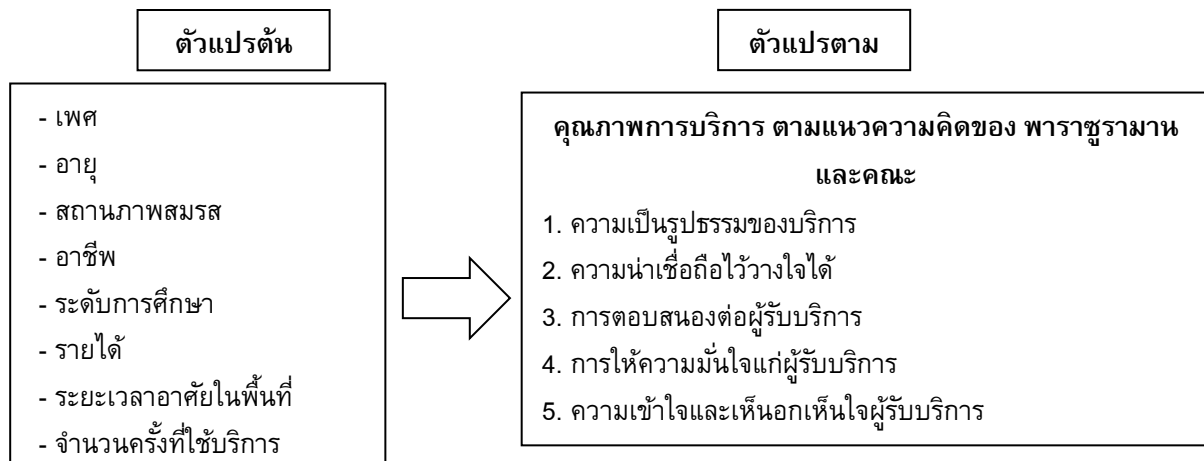
ให้กับผู้ยากไร้ การเสริมสร้างอาชีพให้กับผู้ดูแลคนพิการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การบริจาคโลหิตให้กับผู้ป่วยที่มีความต้องการโลหิตในการรักษาพยาบาลตามฉุกเฉิน การกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาการไหลของน้ำ และน้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่มต่ำ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ต่างๆ ซึ่งเป็นการบูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือประชาชน ให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนการดำเนินงานในการสนับสนุนการเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การเกิดทุนสถาบันหลักของชาติ การอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และทรัพยากร ธรรมชาติ การส่งเสริมอนุรักษ์ไว้ ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคมไทย การเสริมสร้างความปรองดอง ความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ นอกจากนั้น ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งร่วมกับส่วนราชการ องค์กรเอกชน และภาคประชาชนต่างๆ ในพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

การบริการที่ดีจะต้องมีลักษณะ สะดวกและรวดเร็ว การติดต่อของประชาชนจะต้องสะดวก ไม่สลับซับซ้อนทั้งในด้านการจัดสำนักงานและแบบฟอร์มต่างๆ ที่จะต้องกรอกเมื่อมีปัญหาประชาชนสามารถพบหรือสอบถามได้เสมอ และเมื่อได้รับเรื่องราวของประชาชนแล้ว จะต้องรีบดำเนินการโดยเร็ว ถ้าเรื่องใดไม่สามารถดำเนินการ ให้ได้ในขณะนั้น ต้องชี้แจงให้ทราบถึงสาเหตุ สมบูรณ์และถูกต้อง การทำงานใดๆ อย่างเร่งด่วน รวดเร็ว มักจะก่อให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย ในกรณีเช่นนี้เราจะแก้ไขด้วยการศึกษาระเบียบแบบแผน ตลอดจนข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ ให้ชัดเจน เมื่อมีเรื่องราวมาถึงก็จะสามารถตัดสินใจดำเนินการให้ได้ทันที ไม่ต้องลังเล เปิดดูระเบียบ กฎหมาย ซึ่งจะทำให้เกิดความล่าช้างานที่ทำต้องสมบูรณ์ ถูกต้องเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนด้วย การบริการที่ทั่วถึงจะต้องให้ทั่วถึงแก่ผู้มาติดต่อทุกระดับ มิใช่เลือกปฏิบัติ ให้บริการเฉพาะบุคคลที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดีเท่านั้น แต่จะต้องให้ความสำคัญอย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นการกระทำโดยปราศจากความลำเอียง และเป็นธรรม ต้องให้บริการอย่างเป็นธรรม เช่น ให้บริการตามลำดับของผู้ที่มาถึงก่อนหลัง มิให้มีการใช้อภิสิทธิ์ ลัดชั้นตอน หรือลัดคิวให้แก่บุคคลบางคน ปลอมแปลงลายมือชื่อบุคคลบางคน โดยเฉพาะผู้ที่ต่ออายุการศึกษา ควรจะให้ความสนใจช่วยบริการให้เป็นพิเศษ (จิตติกร สิงห์พันธ์, 2557 : 21)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนนั้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในแง่ของการบริการสาธารณะในพื้นที่ได้หรือไม่ ประชาชนมีความรู้สึกอย่างไร เพราะอาจจะมีผลกระทบต่อความมั่นคง สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนโดยรวมได้ รวมทั้งจะได้นำ ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงาน ด้านกิจการพลเรือนของหน่วย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และหน่วยบังคับบัญชา ตลอดจนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาชุมชน อันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวความคิดและทฤษฎีของพาราซูรามานและคณะ (Parasuraman et al., 1988) มาใช้เป็นตัวแปรที่สำคัญ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ ในการนำเสนอกรอบแนวความคิดของการศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนทั้งหมด 87,333 คน (สำนักงานฝ่ายทะเบียนราษฎร : 2559)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสุ่มประชากร ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีมารับบริการ โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความคลาดเคลื่อน +5% ในการวิจัยครั้งนี้ ขนาดของตัวอย่าง คือ 398 ตัวอย่าง แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล สะดวกในการคำนวณ และการแทนค่า และตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 ได้แก่ ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104, นายทหารฝ่ายกิจการพลเรือน, หัวหน้าชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน (3 คน), นายสิบกิจการพลเรือน และเสมียนกิจการพลเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งในลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert's Scale) ในการวัดระดับความคิดเห็น
3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การหาค่าที (t-test) สำหรับ
4. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรต่างๆ โดยสมมติฐาน คือ ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือน สถิติที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นความเรียง ซึ่งจะเป็นการที่เน้นในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้วิจัยนำมาเขียนสรุปเป็นร้อยแก้ว เพื่ออธิบายถึงการแสดงความคิดเห็นประกอบกับหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรอง และแนะนำตัวผู้วิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ถึง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดเตรียมแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
3. ทำการลงพื้นที่สำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และจัดเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเอง ทั้งหมด 400 ชุด
4. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปและเขียนรายงาน

ผลการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีผลการวิจัยดังนี้

1.1 จากการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยแบ่งตามเพศ พบว่า เพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.2 จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 30-39 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.0 และรองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 50 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.8, ช่วงอายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.2 และช่วงอายุ 15-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.0 จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สถานภาพสมรส มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.0 และรองลงมา คือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 30.0, สถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 5.0 และสถานภาพแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 4.0 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 24.0, อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.8, อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 9.8, อาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 8.0 และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 3.5 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาที่อยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.5, ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 14.0, ระดับอนุบาลหรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 14.0, ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 13.5 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 4.5 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.2, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.5, รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.0, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.8 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.2 จำแนกระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ 15 ปี ขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.5 รองลงมาคือ ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.2, ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.0 และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.2 จำแนกตามจำนวนครั้งที่ใช้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มาใช้บริการ มีจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 1 - 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาตามลำดับ คือ จำนวน 4 - 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.0, จำนวน 6 - 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.8 และมากกว่า 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.5

1.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม

คุณภาพการให้บริการประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	3.45	0.581	ปานกลาง
2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	3.93	0.639	มาก
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	3.94	0.634	มาก
4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	4.01	0.645	มาก
5. ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ	4.51	0.248	มากที่สุด
รวม	3.97	0.464	มาก

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.51, รองลงมา คือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.01, ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.94, ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ มีค่าเฉลี่ย 3.93 และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.45 ตามลำดับ

1.3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือน ของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า

1.3.1 ตัวแปรต้น 2 กลุ่ม ได้แก่

ตาราง 2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในด้านต่างๆ จำแนกตามเพศ

คุณภาพการให้บริการ	F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed)
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	0.578	0.448	0.177	400	0.859
			0.178	393.863	0.859
2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	3.518	0.061	-0.052	400	0.959
			-0.052	397.351	0.958
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	3.125	0.078	0.973	400	0.331
			0.980	396.760	0.328
4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	0.949	0.330	1.018	400	0.309
			1.022	393.352	0.308
5. ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจใน ผู้รับบริการ	0.007	0.935	-0.534	400	0.593
			-0.535	396.704	0.593
รวม	3.806	0.052	0.523	400	0.602
			0.526	396.701	0.599

จากตาราง 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการ พลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้าน

ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3.2 ตัวแปรต้น 3 กลุ่ม ขึ้นไป

ตาราง 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ จำแนกตามอายุ

(I) อายุ	(J) อายุ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
15 - 29 ปี	30 - 39 ปี	-0.02068	0.09437	0.827
	40 - 49 ปี	-0.25339*	0.10129	0.013
	50 ปี ขึ้นไป	-0.14303	0.09620	0.138
30 - 39 ปี	15 - 29 ปี	0.02068	0.09437	0.827
	40 - 49 ปี	-0.23271*	0.08680	0.008
	50 ปี ขึ้นไป	-0.12235	0.08080	0.131
40 - 49 ปี	15 - 29 ปี	0.25339*	0.10129	0.013
	30 - 39 ปี	0.23271*	0.08680	0.008
	50 ปี ขึ้นไป	0.11036	0.08879	0.215
50 ปี ขึ้นไป	15 - 29 ปี	0.14303	0.09620	0.138
	30 - 39 ปี	0.12235	0.08080	0.131
	40 - 49 ปี	-0.11036	0.08879	0.215

* อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่าอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ มีความแตกต่างกันดังนี้

กลุ่มอายุ 40 - 49 ปี กับ กลุ่มอายุ 15 - 29 ปี, กลุ่มอายุ 30 - 39 ปี

โดยมีความแตกต่างกัน อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่าประชาชนในเขตพื้นที่ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกัน อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 ได้แก่ ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104, นายทหารฝ่ายกิจการพลเรือน, หัวหน้าชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน (3 คน), นายสิบกิจการพลเรือน และเสมียนกิจการพลเรือน พบว่า

การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนกับการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สถานการณ์ของบ้านเมืองอยู่ในช่วงวิกฤติ ดังนั้นการปฏิบัติจะเป็นการบังคับใช้

กฎหมายให้ประชาชนได้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย พร้อมกันนี้จะสอดแทรกงานด้านกิจการพลเรือนไปในทุกการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาสร้างสรรค์ให้เกิดความเจริญร่มเย็นแก่บ้านเมือง และประชาชน โดยฝ่ายทหารจะเข้าไปร่วมให้การช่วยเหลือฝ่ายพลเรือนในรูปแบบต่างๆ เช่น การช่วยเหลือในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการช่วยเหลือในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นการประสานความร่วมมือของทางทหารเข้ากับทางพลเรือนให้สามารถทำงานร่วมกันได้ เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์ของประเทศชาติในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งแต่ละพื้นที่มีปัญหาที่แตกต่างกัน เนื่องจากมีความแตกต่างกันในลักษณะทางภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น อันที่จะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนส่วนใหญ่ได้ ในการดำเนินการให้หน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ที่มีความขัดแย้งภายในองค์กรสามารถสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด โดยให้กับประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการในการทำงานร่วมกันแก้ ปัญหาในชุมชน ประกอบกับมีเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ในการบังคับใช้กฎหมาย และการประพัตินวางตัวเป็นกลาง เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ และเป็นที่พักของประชาชนได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การขจัดปัญหาต่างๆ อาทิเช่น การแก้ปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพล การบุกรุกป่าไม้ การพนัน ยาเสพติด การค้ามนุษย์ กลุ่มผู้ประพัตินไม่ชอบในทางราชการ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ ซึ่งเป็นปัญหาหลักของบ้านเมือง หากยังไม่ได้รับการแก้ไข จะเป็นปัญหาต่อเนื่อง และแก้ไขไม่ได้ จะส่งผลกระทบต่อคนในชาติได้ในอนาคต

การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน เป็นการการสร้างทัศนคติที่ดีของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ทหาร มีการปลูกฝังความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างฝ่ายทหาร กับฝ่ายพลเรือน ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ สร้างความมั่นคงภายใน ส่งผลต่อการสร้างความรัก ความสามัคคี และปรองดอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในปฏิบัติงาน รวมทั้งการใช้ทรัพยากรของฝ่ายทหารที่มีความเหมาะสม ทั้งคน และเครื่องมือ เข้าไปให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนฝ่าย พลเรือนในการบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบกับการสนับสนุนในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังให้การสนับสนุนด้านการเมือง ด้วยการประสานงานส่วนราชการ และภาคเอกชน เพื่อบูรณาการแผนงาน รวมถึงงบประมาณที่มีให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและชุมชนมากที่สุด การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ ประเพณี อันดีงาม สนับสนุนให้ส่วนราชการองค์กรต่างๆ ป้องกันและแก้ปัญหาอย่างจริงจังช่วยเหลือประชาชนภัยพิบัติต่างๆ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด

แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สามารถดำเนินการให้เป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นๆ เห็นควรจัดให้มีการฝึกอบรม/เครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน รวมทั้งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์/เครื่องมือต่างๆ ให้เหมาะสมต่อลักษณะงานและปริมาณงานที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานดังกล่าว มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ ทำให้เกิดความพึงพอใจ เกิดความศรัทธา จากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก ควรจัดให้มีการอำนวยความสะดวก ในการติดต่อขอรับบริการจากเจ้าหน้าที่ ด้วยการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่และช่องทางในการติดต่อ สื่อสารกับเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการบริการด้วยความมุ่งมั่นและเต็มใจที่จะให้บริการ รวมทั้งจะต้องกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึง และรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดคุณภาพบริการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.8) มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี (ร้อยละ 32.0) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 61.0) ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 31.0) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 28.5) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท (ร้อยละ 36.2) ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ 15 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 66.5) และมีจำนวนครั้งที่ใช้บริการ จำนวน 1 - 3 ครั้ง (ร้อยละ 73.8)

2. จากการศึกษาในระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ รองลงมา คือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ, ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ, ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา โภคา (2553 อ้างถึงใน จิตติกร สิงห์พันธ์, 2557 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพบริการ หมายถึง การส่งมอบบริการที่ดีที่สุดและเหมาะสมให้กับผู้รับบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ รวมทั้งสร้างความประทับใจ และทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดจากการได้รับการบริการนั้น และทำให้ผู้รับบริการเกิดความจงรักภักดีกลับมาใช้บริการอีกในภายหลัง โดยที่การบริการ หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่บุคคลใดหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด นำเสนอให้กับบุคคลอื่น โดยกิจกรรมนั้นจะถูกนำเสนอไปพร้อมๆ กับตัวสินค้าหรือบริการแต่ไม่สามารถจะจับต้องได้ ซึ่งจะเป็นผลทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดความประทับใจหรือความพึงพอใจในตัวสินค้าหรือบริการให้กับผู้รับบริการ องค์ประกอบของคุณภาพบริการ และซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของพาราซูรามาน, ไชธอมล และ แบร์รี่ (Parasuraman, Zeithaml, and Berry, 1985 อ้างถึงใน จิตติกร สิงห์พันธ์, 2557 : 22-24) และหากผู้ให้บริการนั้น สามารถให้บริการที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้รับบริการ หรือเป็นการสร้างรูปแบบของการบริการที่มีระดับสูงกว่าที่ผู้รับบริการที่คาดหวังไว้ จะส่งผลทำให้การบริการดังกล่าว เกิดคุณภาพการให้บริการ ซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ เกิดความศรัทธาจากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของพันเอกปรีชา จันทร์โอชา, พันเอกชาญชัย นพวงศ์ และพันเอกสุเชษฐ์ ตันยะเวช (2550) ได้ศึกษากำหนดเสนอแนวทางการปฏิบัติงานกิจการพลเรือน ด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกภาคที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในอำเภอเมือง อำเภอลับแล และอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าคุณภาพการให้บริการเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยโดยหน่วยทหาร ในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ มีดังนี้ หน่วยทหารขาดแคลนเครื่องมือเฉพาะในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ขาดการวางแผน และการฝึกซ้อมร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ยามปกติ ทำให้เกิดความสับสน ทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การสั่งการ การบูรณาการเครื่องมือ ขาดความชำนาญในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ความไม่ชัดเจนของงบประมาณเกี่ยวกับเครื่องมือทางทหารที่ใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เมื่อเกิดการขาดสูญหาย รวมถึงการของบพิเศษซ่อมแซมเครื่องมือ จึงทำให้หน่วยทหารขาดความสมบูรณ์ และความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามภาระหน้าที่

3. แนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้การนำไปใช้ประโยชน์ และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง ดังนี้

3.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ จะเห็นว่าเป็นลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์ บุคลากร และการใช้สัญลักษณ์ หรือเอกสารที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ให้ผู้บริการได้สัมผัส ดังนั้น ควรจัดให้มีการเพียงพอของอุปกรณ์/เครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน รวมทั้งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์/เครื่องมือต่างๆ ให้เหมาะสมต่อลักษณะงานและปริมาณงานที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานดังกล่าว มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ ทำให้เกิดความพึงพอใจ เกิดความศรัทธา จากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก

3.2 ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ จะเห็นว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการให้บริการ และเป็นที่ยอมรับจากผู้รับบริการอย่างน่าเชื่อถือ ถูกต้อง เหมาะสม และสม่ำเสมอ ดังนั้นควรดำเนินการบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมใช้งานเสมอ ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่ บ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ของผู้รับบริการที่มีต่อผู้ให้บริการ

3.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ จะเห็นว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ทันทั่วทั้งที่ ผู้รับบริการสามารถเข้ารับบริการได้ง่าย และได้รับความสะดวกจากการมาใช้บริการ รวมทั้งจะต้องกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึง รวดเร็ว ไม่ต้องรอนาน ดังนั้นควรจัดให้มีการอำนวยความสะดวก ในการติดต่อขอรับบริการจากเจ้าหน้าที่ ด้วยการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่และช่องทางในการติดต่อ สื่อสารกับเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการบริการด้วยความมุ่งมั่นและเต็มใจที่จะให้บริการ รวมทั้งจะต้องกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึง และรวดเร็ว

3.4 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ จะเห็นว่าการบริการที่ดีมีคุณภาพเจ้าหน้าที่จะต้องมีทักษะ ความรู้ความสามารถในการให้บริการ และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสุภาพ มีกิริยาท่าทาง และมารยาทที่ดีในการบริการ สามารถที่จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความไว้วางใจ และเกิดความมั่นใจว่าจะได้บริการที่ดีที่สุด ดังนั้นควรดำเนินการจัดเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์เพียงพอในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ด้วยการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถงานด้านกิจการพลเรือนอยู่เสมอ รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหรือให้บริการ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะได้บริการที่ดีที่สุด

3.5 ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ จะเห็นว่าเจ้าหน้าที่จะต้องมีความ สามารถในการดูแล เอาใจใส่ มีความเอื้ออาทร ต่อผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างกันของผู้รับบริการ ในแต่ละคนได้ ดังนั้นควรมีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ในเรื่องการประพฤติการปฏิบัติตน กิริยา ลักษณะท่าทาง ในการให้บริการด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการดูแลเอาใจใส่ การให้ความสนใจ และให้บริการแก่ผู้รับบริการ ส่งผลให้เกิดคุณภาพบริการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้ศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ ของ พาราซูรามาน และคณะ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ ในการนำวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ รองลงมา คือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับคุณภาพการบริการ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ พบว่า อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชน

3. แนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์/เครื่องมือต่างๆ ให้เหมาะสมต่อลักษณะงาน และปริมาณงาน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน

ด้านการพลเรือน ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติตน กิริยา มารยาท และลักษณะการให้บริการที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการประชาชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กิจการพลเรือนทหารบก, กรม. (2552). **หลักนิยมกิจการพลเรือนของกองทัพบก พ.ศ.2552**. กรุงเทพฯ. (ม.ป.ท.).
- จิตติกร สิงห์พันธ์. (2557). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจนครหลวงใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน) วิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นายกรัฐมนตรีน, สำนัก. (2558). **รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558)**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ปรีชา จันทร์โอชา และคณะ. (2550). **การนำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานกิจการพลเรือนด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกภาคที่ 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขานโยบายสาธารณะ) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุกัญญา โภคา. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพบริการของหอสมุด พระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). **A conceptual model of service quality and its implications for future research**. Journal of Marketing.
- _____. (1988). **SERQUAL: A multiple - item scale for measuring customer perceptions of service quality**. Journal of Retailing.
- Yamane, Taro. (1970). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third editio. New york : Harper and Row Publication.

กลยุทธ์การวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทย THE MARKETING STRATEGY COMMUNICATION PLANNING THAI FILM.

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง“กลยุทธ์การวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทย”มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย และศึกษากระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทย โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทยประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ ขั้นตอนก่อนการสร้างภาพยนตร์ ขั้นตอนระหว่างการสร้างภาพยนตร์ และขั้นตอนหลังการสร้างภาพยนตร์ สำหรับกระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน พบว่า ส่วนใหญ่ยึดหลักสำคัญของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานในการสื่อสารข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ไปยังผู้ชมภาพยนตร์ เพื่อกระตุ้นและดึงดูดความสนใจให้ผู้ชมเกิดการตัดสินใจที่อยากจะชมภาพยนตร์ คือ การใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่หลากหลายรูปแบบผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ อาทิ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การสนับสนุนกิจกรรม ตลอดจนการบอกต่อแบบปากต่อปาก

คำสำคัญ : กลยุทธ์ การวางแผนการสื่อสาร ภาพยนตร์ไทย การตลาด

ABSTRACT

The research of “The Marketing Strategy communication planning Thai film” the purpose of this research is to study the creation process and study of process planning, integrated marketing communications of Thai film, this research is a Qualitative Research which is based on in-depth interviews and focus group. The study indicated that the creation process Thai film It consists of 3 main parts is Pre-Production, Production and Post-Production The planning process, integrated marketing communications it found that Most of the important principle of integrated marketing communication in communicating information about the film audience. To encourage and appeal to the audience to decide who would like to film audience, Is to use a variety of integrated marketing communications through various communication channels, Including advertising, public relations, Promotion, Marketing activities as well as Word of Mouth.

Keyword : strategy, communication planning, thai film, marketing.

บทนำ

อุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่เป็นเป้าหมายของการส่งเสริมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (เรวัติ แก้วมณี, 2559) ที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์ให้ขยายฐานการผลิตและการตลาดสู่ระดับนานาชาติ โดยจัดให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์ เป็นหนึ่งอุตสาหกรรมในซูเปอร์คลัสเตอร์ (Super Cluster) ในหมวดอุตสาหกรรมดิจิทัล ถือเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นยุทธศาสตร์หลักในการสร้างความเจริญทาง เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ทั้งการแข่งขันระดับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558)

ด้วยภาพยนตร์เป็นสื่อเศรษฐกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งในวงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยเพราะภาพยนตร์เป็นสินค้าที่สามารถสร้างรายได้นำเงินเข้าสู่ประเทศมหาศาลส่งผลทำให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมากภาพยนตร์จึงกลายมาเป็นธุรกิจที่สำคัญในด้านการซื้อขายและนำไปใช้ในการแข่งขันด้านต่างๆในตลาดภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากการฉายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ รายได้จากการจำหน่ายลิขสิทธิ์ให้กับสายหนังต่างจังหวัด รายได้จากการจำหน่ายลิขสิทธิ์ให้ตลาดโฮมเอ็นเตอร์เทนเมนต์ (Home Entertainment) เพื่อนำไปสินค้าจำหน่ายในรูปแบบของวีซีดีและดีวีดี ทั้งซื้อขายและให้เช่า ตลอดจนรายได้จากการส่งออกไปฉายยังต่างประเทศ หรือการจำหน่ายบทภาพยนตร์ให้กับผู้สร้างต่างประเทศ (“ก้าวกระโดด”, 2551, 6) ภาพยนตร์จึงถูกมองว่าเป็นธุรกิจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการซื้อขาย มีกำไรขาดทุนเข้ามาเกี่ยวข้อง และถูกนำไปใช้ในการแข่งขันในด้านต่างๆ ในตลาดภาพยนตร์ อาทิ การผลิตภาพยนตร์ การส่งเสริมการตลาดในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการใช้สื่อที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อดึงดูดให้ผู้ชมเกิดความสนใจชมภาพยนตร์

เนื่องจากการผลิตภาพยนตร์แต่ละเรื่องออกมาเพื่อเข้าฉายนั้น จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารการตลาดออกไปด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมทางการตลาด การส่งเสริมการขาย และอื่นๆ เนื่องจากธุรกิจภาพยนตร์ไทยนั้น นอกจากจะมีการแข่งขันสูงแล้ว ภาพยนตร์ไทยยังต้องแข่งกับภาพยนตร์ต่างประเทศที่เข้ามาแย่งส่วนแบ่งทางการตลาด รวมถึงผู้ให้บริการสตรีมมิ่งเริ่มนำภาพยนตร์ของตัวเองขึ้นมาออกฉาย เช่น เน็ตฟลิกซ์ ที่ริเริ่มทำภาพยนตร์เป็นของตัวเองและฉายผ่านทั้งโรงภาพยนตร์และสตรีมมิ่งทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนในเรื่องของระยะเวลาในการเข้าฉายที่โรงภาพยนตร์ที่จำกัดโดยระบบของโรงภาพยนตร์ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้บริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์ไทยจึงต้องหันมาใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อต่อสู้กับคู่แข่ง ซึ่งเครื่องมือที่เลือกใช้นั้นคือการสื่อสารการตลาด (นวกาญจน์ แผ่รุ่งเรือง, 2556)

การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน (IMC) เป็นแนวคิดการตลาดสมัยใหม่ที่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยพยายามสร้างความสัมพันธ์ทางจิตใจกับผู้ชมภาพยนตร์ ซึ่งมีใช้เป็นเพียงการโฆษณาภาพยนตร์ไทยโดยตรง แต่เป็นลักษณะของการติดต่อสื่อสารที่ดีเพื่อให้ผู้สร้างภาพยนตร์ได้รับการยอมรับจากผู้ชม การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมีทั้งการใช้สื่อที่เป็นสื่อมวลชน อาทิ การตีพิมพ์โฆษณาตามโรงภาพยนตร์ เพื่อเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์กับผู้ชมว่ามีภาพยนตร์เรื่องใดเข้าฉายบ้าง การลงโฆษณาตามสื่อต่างๆ และการใช้สื่อที่ไม่ใช่สื่อมวลชน อาทิ การบอกต่อแบบปากต่อปาก การใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อโดยการขาย หรือการแจกผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ เป็นต้น (เน่งน้อย บุญเนตร, 2549) เนื่องจากการสื่อสารที่ผสมผสานกันอย่างครบวงจรจะช่วยให้ข้อมูลข่าวสารรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์สามารถเข้าถึงผู้ชมได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้ชมรู้จักภาพยนตร์มากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเมื่อเกิดทัศนคติที่ดี ก็จะทำให้เกิดความสนใจที่จะชมภาพยนตร์และท้ายที่สุดนำไปสู่พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกชมภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ทำให้ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยสมัยใหม่พยายามสร้างความสัมพันธ์กับผู้ชมภาพยนตร์มากขึ้นในลักษณะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีซึ่งมีใช้เป็นการสื่อสารในรูปแบบเดิมๆ

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานเข้ามามีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของภาพยนตร์ไทยในปัจจุบัน เนื่องจากการสื่อสารที่ผสมผสานกันอย่างครบวงจรจะทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ชมรู้จักภาพยนตร์มากขึ้น เกิดความสนใจที่อยากจะชมภาพยนตร์ และท้ายที่สุดนำไปสู่พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกชมภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทยและการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทย เพื่อจะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาของผู้วิจัยที่ศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการบริหารธุรกิจบันเทิงและด้านการผลิต รวมทั้งเป็นแนวทางแก่บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย ผู้ประกอบการธุรกิจภาพยนตร์ไทยในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างภาพยนตร์ไทยและการวางแผนการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ไทย ตลอดจนการพัฒนาธุรกิจภาพยนตร์ไทยให้ประสบความสำเร็จในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย
2. เพื่อศึกษากระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทย

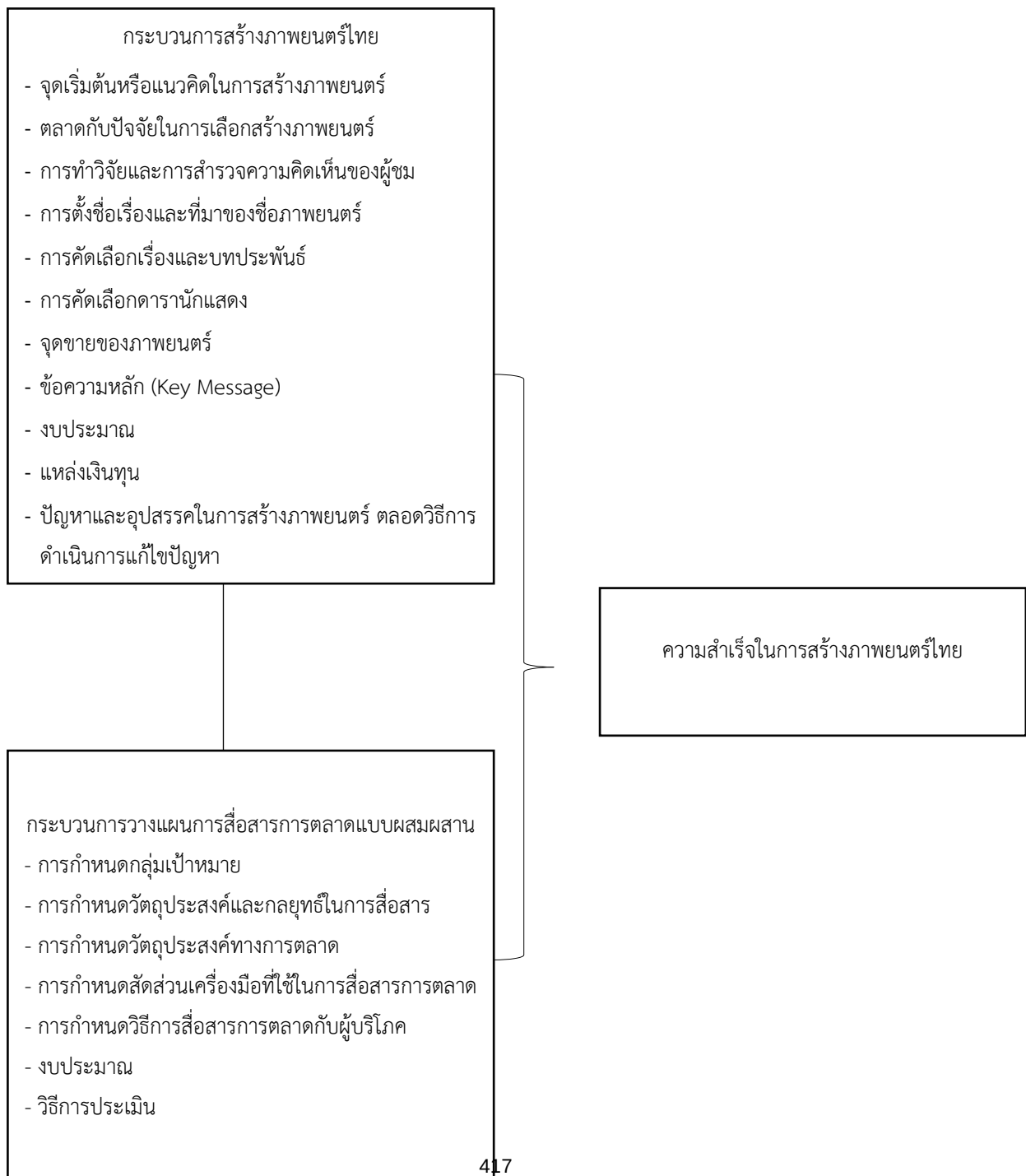
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย
2. ทำให้ทราบถึงกระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทย
3. บริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์สามารถผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นำไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและวางกลยุทธ์สื่อสารทางการตลาดให้สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ หรือ วิจัยและพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย และกระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทยในมุมมองอื่นๆที่เป็นประโยชน์ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทยและกระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาด โดยมุ่งเน้นการศึกษาในส่วนของการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานที่ประสบความสำเร็จ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์ไทยและการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทย ดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interviews) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยที่มีชื่อเสียงระดับต้นๆ ของประเทศไทย ได้แก่ บริษัท บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ได้แก่ ผู้กำกับภาพยนตร์ไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์ไทย ผู้จัดการฝ่ายการตลาด ผู้จัดการทั่วไปและผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวนทั้งสิ้น 11 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย และกระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทย

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะผู้ที่ชมภาพยนตร์ไทย จำนวน 10 คน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องของการสร้างภาพยนตร์ไทยและสื่อที่บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยใช้ในการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทยการรับรู้ ความสนใจ และกิจกรรมการสื่อสารทางการตลาด

นอกจากนี้ยังใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือและสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ส่วนมาวิเคราะห์เป็นเนื้อหาเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 กระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย

1.1 จุดเริ่มต้นหรือแนวคิดในการสร้างภาพยนตร์ เมื่อพิจารณาทัศนะของผู้กำกับภาพยนตร์ไทย พบว่า จุดเริ่มต้นหรือแนวคิดในการสร้างภาพยนตร์ไทยของผู้กำกับภาพยนตร์ เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจประกอบกับความชื่นชอบส่วนตัวในการชมภาพยนตร์ในแนวภาพยนตร์ที่ตนเองมีความสนใจ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกิดเป็นแรงผลักดันและความต้องการของแต่ละคนที่จะอยากจะทำภาพยนตร์ในมุมมองของตนเอง

1.2 ตลาดกับปัจจัยในการเลือกสร้างภาพยนตร์ พบว่า ผู้กำกับภาพยนตร์ส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ตลาดหรือมองตลาดว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกสร้างภาพยนตร์ เนื่องจากจะทำให้สามารถมองเห็นถึงความต้องการของตลาด หรือผู้ชมภาพยนตร์ได้อย่างแท้จริง ตลอดจนมองเห็นถึงแนวโน้มและกระแสความนิยมของแนวภาพยนตร์ ณ ช่วงเวลานั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างภาพยนตร์ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชม

1.3 การทำวิจัยและการสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมก่อนการสร้างภาพยนตร์กับการตัดสินใจเลือกสร้างภาพยนตร์ พบว่า ผู้กำกับภาพยนตร์ส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนะที่เหมือนกันว่า การทำวิจัยและการสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมก่อนการสร้างภาพยนตร์ไม่มีความจำเป็นต่อการเลือกสร้างภาพยนตร์ แต่จะพิจารณาจากความสนใจ ความชอบและความรู้สึกส่วนตัวของตนเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกสร้างภาพยนตร์ ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้กำกับภาพยนตร์ทุกคนต่างมีความต้องการที่เหมือนกัน และเป็นเครื่องมือที่สูงขึ้นให้เห็นว่า ภาพยนตร์ที่สร้างออกมาจะเป็นภาพยนตร์ที่ดีและมีคุณภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการสำรวจความต้องการของผู้ชมก็จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพต่อการสร้างภาพยนตร์ เพื่อให้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดได้อย่างแม่นยำ

นอกจากนี้ ยังพบว่า ภาพยนตร์ผีและภาพยนตร์ตลกจะเป็นแนวภาพยนตร์ที่สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นสูตรสำเร็จของการสร้างภาพยนตร์ไทย แต่ปัจจุบันแนวภาพยนตร์ดังกล่าวก็มีโอกาสที่จะไม่ประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้ชมภาพยนตร์จะเกิดความเบื่อหน่ายกับการชมภาพยนตร์ที่มีรูปแบบการนำเสนอในลักษณะเดิมหรือซ้ำๆ

1.4 การตั้งชื่อเรื่องและที่มาของชื่อภาพยนตร์ พบว่า มีแนวทางการตั้งชื่อเรื่องและที่มาของชื่อภาพยนตร์ที่แตกต่างกัน ชื่อภาพยนตร์เป็นส่วนประกอบสำคัญหนึ่งของภาพยนตร์ ซึ่งมีผลต่อรายได้และความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ จึงมีการตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับประเภทของภาพยนตร์ เนื้อหา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจให้ผู้ชมภาพยนตร์เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจชมภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ที่สำคัญมีผลต่อรายได้และความสำเร็จของภาพยนตร์ เพื่อให้ชื่อภาพยนตร์มีความแปลกใหม่และมีความน่าสนใจ

1.5 การคัดเลือกเรื่องและบทประพันธ์ ในเรื่องของการคัดเลือกเรื่องและบทประพันธ์ จากการสัมภาษณ์ผู้กำกับภาพยนตร์ไทย พบว่า บทประพันธ์ของภาพยนตร์ไทย เกิดขึ้นจากความคิดและประสบการณ์ของผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละคนในการเรียบเรียงเรื่องราวขึ้นมาใหม่ เพื่อต้องการที่จะถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์และจากมุมมองของตนเอง

1.6 การคัดเลือกดารานักแสดง พบว่า การคัดเลือกดารานักแสดงประกอบด้วยปัจจัยหลายๆ อย่าง แต่ที่สำคัญอันดับแรก คือนักแสดงน่าจะต้องเลือกอยู่ในกระแสความนิยม ซึ่งต้องคำนึงว่าภาพยนตร์ที่สร้างและจะออกฉายนั้น นักแสดงที่เลือกไว้จะลดความนิยมลงหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงในการขาดทุน เมื่อพิจารณาทัศนคติของผู้กำกับภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติที่เหมือนกัน คือ การคัดเลือกดารานักแสดงจะพิจารณาจากความมีชื่อเสียง ความสามารถ ตลอดจนความเหมาะสมของนักแสดงกับบทแสดงในภาพยนตร์ ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์ได้ให้เหตุผลว่า การใช้ดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงนั้นจะสามารถที่จะกระตุ้นและเรียกร้องความสนใจกับให้ผู้ชมภาพยนตร์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงจะเป็นพลังสำคัญที่จะส่งผลทำให้ภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ประสบความสำเร็จ

1.7 จุดขายของภาพยนตร์ พบว่า ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่มีจุดขายของภาพยนตร์ที่เหมือนกัน คือ มีจุดขายของภาพยนตร์เรื่องนักแสดง โดยจุดขายของภาพยนตร์จะมีความสำคัญต่อการตลาดและการสื่อสารการตลาดอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นแนวทางสำคัญต่อการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการสื่อสารการตลาด

1.8 ข้อความหลัก (Key Message) ที่สื่อสารไปยังผู้ชมภาพยนตร์ ซึ่งข้อความหลัก (Key Message) เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญหนึ่งที่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยจำเป็นต้องสื่อสารไปยังผู้ชมภาพยนตร์ เพื่อให้ทำให้ผู้ชมทราบถึงแก่นสำคัญหลักๆ ของภาพยนตร์ไทยเรื่องนั้นๆ ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยภาพยนตร์ไทย พบว่า ข้อความหลักที่สื่อสารจะขึ้นอยู่กับแนวภาพยนตร์ ว่าเป็นภาพยนตร์ประเภทใด แนวตลก แนวรักโรแมนติก แนวผจญภัย เป็นต้น

1.9 กลุ่มผู้ชมเป้าหมายของภาพยนตร์ ในการสร้างภาพยนตร์แต่ละเรื่องจำเป็นต้องจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยต้องทราบถึงกลุ่มผู้ชมเป้าหมายของภาพยนตร์อย่างชัดเจน เนื่องจากการกำหนดกลุ่มผู้ชมเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และสอดคล้องกับภาพยนตร์จะนำมาซึ่งโอกาสที่จะทำให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จด้านรายได้ จากการศึกษาวิจัยภาพยนตร์ไทยทั้ง 2 บริษัทพบว่า ภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่มีกลุ่มผู้ชมเป้าหมายหลักของภาพยนตร์ที่เหมือนกันและกลุ่มเป้าหมายรองที่แตกต่างกัน คือ ภาพยนตร์ไทยแนวการต่อสู้กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มเป้าหมายรอง คือ กลุ่มเด็ก เนื่องจากพบว่า เด็กจะให้ความชื่นชอบและสนใจในศิลปะการต่อสู้อย่างแม่ไม้มวยไทย ภาพยนตร์ไทยรักโรแมนติก มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มเป้าหมายรอง คือ กลุ่มคนทั่วไป และภาพยนตร์ไทยแนวผจญภัย มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มวัยรุ่นและคนทำงาน และกลุ่มเป้าหมายรอง คือ กลุ่มผู้ชมเป้าหมายเดิมที่ติดตามชมภาพยนตร์ไทยผจญภัยแบบภาคต่อ แต่สำหรับภาพยนตร์ไทยแนวตลกจะมีกลุ่มผู้ชมเป้าหมายหลักที่แตกต่างไปจากแนวภาพยนตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น คือ กลุ่มครอบครัวและกลุ่มวัยรุ่น

1.10 งบประมาณและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการสร้างภาพยนตร์ ในเรื่องของงบประมาณและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินการสร้างภาพยนตร์ แต่ละบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยจะมีการจัดสรรงบประมาณและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในสัดส่วนที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฟอร์มของภาพยนตร์ไทยแต่ละเรื่อง คือ หากเป็นภาพยนตร์ฟอร์มใหญ่ งบประมาณและค่าใช้จ่ายในการสร้างภาพยนตร์ก็จะสูง เป็นต้น สำหรับงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการสร้างภาพยนตร์ของบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยทั้ง 2 บริษัทนั้น สามารถแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นส่วนต่างๆ ได้ 3 ส่วน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายก่อนการสร้างภาพยนตร์ (Pre-Production) ประกอบด้วย ค่าบทประพันธ์ ค่าบทภาพยนตร์ ค่าใช้จ่ายฟอร์มทีมงาน ค่าใช้จ่ายสถานที่ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ค่าใช้จ่ายระหว่างการสร้างภาพยนตร์ (Production)

1.11 แหล่งเงินทุนและช่องทางการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ไทย เมื่อพิจารณาทัศนะของผู้กำกับภาพยนตร์ไทย พบว่า บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ทั้ง 2 บริษัทมีแหล่งเงินทุนในการสร้างภาพยนตร์มาจากแหล่งเดียวกัน คือ บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย หรือบริษัทต้นสังกัดเป็นผู้ให้เงินทุนหลักในการสร้างภาพยนตร์

1.12 ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างภาพยนตร์ ตลอดจนวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค พบว่า มีปัญหาทั่วไปทั้งขั้นตอนก่อนการสร้าง ขั้นตอนระหว่างการสร้างและขั้นตอนหลังการสร้างภาพยนตร์ แต่สามารถจัดการแก้ไขไปปัญหาได้ในที่สุด

ส่วนที่ 2 กระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทย

2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target Market) พบว่า บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่จะมีกลุ่มผู้ชมเป้าหมายหลักของภาพยนตร์ที่แตกต่างกัน นั่นคือ ขึ้นอยู่กับประเภทของภาพยนตร์ อาทิภาพยนตร์ผิยองขวัญส่วนใหญ่จะมีภาคต่อ มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้ชมที่ชื่นชอบภาพยนตร์ไทยในภาคแรกและเกิดความรู้สึกว่าภาพยนตร์มีความน่าสนใจ ชวนให้ติดตาม ภาพยนตร์แนวรักโรแมนติก มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มวัยรุ่น ระดับมหาวิทยาลัย และกลุ่มเป้าหมายรอง คือ กลุ่มผู้ชมครอบครัวทั่วไป ภาพยนตร์แนวตลก มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มคนทั่วไปทุกเพศทุกวัย เน้นกลุ่มครอบครัว และกลุ่มเป้าหมายรอง คือ เด็กและวัยรุ่น

2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ในการสื่อสาร (Communications Objectives and Strategies) พบว่า ภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ในการสื่อสารที่สลับซับซ้อนมากนัก เนื่องจากกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์เป้าหมายเดิมที่เคยชมภาพยนตร์ไทยในภาคแรก

2.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการตลาด (Marketing Objectives) พบว่า บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่จะเน้นวัตถุประสงค์ทางการตลาดเรื่องรายได้ของภาพยนตร์ โดยจะกำหนดไว้ไม่สูงมากนัก เนื่องจากจะมองถึงความเป็นไปได้และศักยภาพของบริษัทมากกว่าว่ามีขีดความสามารถในการทำงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ระดับใดและมากน้อยเพียงใด ส่วนเรื่องรายได้ของภาพยนตร์นั้นจะเป็นผลพลอยได้ที่มาจากการทำงานมากกว่า และตัวเลขรายได้ที่เป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จของภาพยนตร์นั้นก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย

2.4 การกำหนดสัดส่วนเครื่องมือที่จะใช้ในการสื่อสารการตลาด (Marketing Communication Tools) พบว่า บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย พบว่า มีการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทยโดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การสนับสนุนกิจกรรม ตลอดจนการบอกต่อแบบปากต่อปาก เป็นต้น

โดยเฉพาะการโฆษณาจะผ่านสื่อออนไลน์ และสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง ส่วนส่วนการประชาสัมพันธ์จะเป็นการทำสื่อบทข่าว การลงข่าวประชาสัมพันธ์ตามสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ การจัดงานแถลงข่าว การส่งเสริมการขายจะเป็นลักษณะที่ให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมไปกับกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ มีการแจกของรางวัล ของที่ระลึกที่เกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ เป็นต้น และการสนับสนุนกิจกรรม อาทิ การพานักแสดงในภาพยนตร์ไปร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับสังคม เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้ชมนอกจากนี้ ยังมีการใช้เครื่องมือส่งเสริมการตลาดอื่นๆ เข้ามาเสริมเพื่อเป็นกลไกทำให้ภาพยนตร์เกิดเป็นกระแสการบอกต่อแบบปากต่อปาก ตลอดจนการนำสื่อในรูปแบบใหม่ๆ มาใช้ประกอบในการสื่อสารการตลาด เพื่อทำให้ภาพยนตร์ดูมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น อาทิ สื่อตามรถไฟฟ้า สื่อตามโรงภาพยนตร์ที่เป็นสื่อกลางแจ้ง

ในการกำหนดสัดส่วนของเครื่องมือการสื่อสารการตลาดนั้น ก็ต้องประกอบรวมกับองค์ประกอบด้านอื่นๆ เช่นกัน คือ ต้องมีความโดดเด่นทั้งตัวภาพยนตร์ การตลาดและการประชาสัมพันธ์ต้องควบคู่กันไป เนื่องจากปัจจุบันการที่ภาพยนตร์จะประสบความสำเร็จหรือสร้างรายได้ขึ้นขึ้นอยู่กับตัวภาพยนตร์เป็นส่วนสำคัญ การตลาดและการประชาสัมพันธ์เป็นเพียงเครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่เข้าไปสนับสนุนภาพยนตร์เท่านั้น

2.5 การกำหนดวิธีการสื่อสารการตลาดกับผู้บริโภค (Marketing Communication Tactics) พบว่าบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย ส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนะที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

- บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด พบว่า จะมีสื่อประจำและพื้นที่ประจำสำหรับปิดป้ายโฆษณาภาพยนตร์ อาทิ ป้ายโฆษณาภาพยนตร์ขนาดใหญ่บนทางด่วน ป้ายโฆษณาภาพยนตร์ตามจุดจอดรถประจำทาง สื่อออนไลน์ ตลอดจนการร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ในการฉายภาพยนตร์ตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นลักษณะการผูกขาดกัน สื่อวิทยุจะเป็นลักษณะการซื้อสปอตรายการวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์จะเป็นการซื้อพื้นที่ในหน้าหนังสือพิมพ์เพื่อลงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ ตลอดจนการฉายภาพยนตร์ตัวอย่างตามโรงภาพยนตร์ และทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะการฉายภาพยนตร์ตัวอย่างถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่โรงภาพยนตร์จะต้องกระทำ เนื่องจากจะมีผลโดยตรงในการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจให้ผู้ชมภาพยนตร์เกิดการตัดสินใจชมภาพยนตร์ นอกจากนี้ บางครั้งอาจจะต้องมีการคิดสื่อเสริมพิเศษในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความแปลกใหม่และความน่าสนใจให้เกิดขึ้นกับภาพยนตร์
- บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด พบว่า การที่จะสื่อสารไปยังกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์เป้าหมายได้อย่างถูกต้องนั้น นักการตลาดจะต้องทราบถึงวิถีชีวิต (Lifestyle) และพฤติกรรมในการรับสื่อของกลุ่มผู้ชมเป้าหมายอย่างชัดเจน เนื่องจากจะมีผลต่อการกำหนดวิธีการสื่อสารและการเลือกใช้สื่อต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ชมเป้าหมายเหล่านั้น ส่วนวิธีการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์เป้าหมายจะใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่หลากหลาย อาทิ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การสนับสนุนกิจกรรม ตลอดจนการบอกต่อแบบปากต่อปาก เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบจุดที่มีความคล้ายกันคือ การใช้โทรศัพท์มือถือมาใช้เป็นช่องทางใหม่ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มผู้บริโภคโดยตรง ไม่ว่าจะเป็น การรับชมตัวอย่างภาพยนตร์จากโทรศัพท์มือถือ หรือแม้แต่การรับชมภาพยนตร์ทั้งเรื่อง รวมถึงการใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งจะเริ่มสร้างเพจเฟซบุ๊ก แล้วโพสต์ภาพเกี่ยวกับเบื้องหลังการถ่ายทำ การได้เข้าฉาย หรือได้รับรางวัลจากเทศกาลภาพยนตร์ต่างๆ โพสต์เกี่ยวกับการไปจัดกิจกรรมต่างๆตามสถานที่ต่างๆลงในเพจเฟซบุ๊ก ในส่วนของคลิปปิดิโอ เป็นการอัพโหลดลงยูทูปแล้วนำมาแชร์ในเพจเฟซบุ๊ก คลิปจะเป็นคลิปเบื้องหลังการถ่ายทำ เพลงที่ใช้ประกอบภาพยนตร์ หรือตัวอย่างภาพยนตร์ เมื่อผู้บริโภคชื่นชอบก็จะนำไปโพสต์ในเฟซบุ๊กส่วนตัว ซึ่งจะเพิ่มระดับความน่าสนใจเรื่อยๆ จนถึงในช่วงที่ภาพยนตร์อยู่ในรอบระหว่างการฉายภาพยนตร์ และสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง

2.6 งบประมาณในการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ พบว่า โดยส่วนใหญ่งบประมาณที่ใช้ในช่วงก่อนการสร้างภาพยนตร์จะค่อนข้างน้อย เนื่องจากช่วงดังกล่าวยังไม่มีโปรโมทภาพยนตร์ ช่วงการสร้างภาพยนตร์จะเริ่มมีการใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นในเรื่องการจัดพิธีบวงสรวงก่อนการเปิดกล้อง การเชิญสื่อมวลชนเข้าเยี่ยมชมกองถ่ายทำ การสัมภาษณ์ดารานักแสดงและทีมงานในภาพยนตร์ เป็นต้น และช่วงหลังการสร้างภาพยนตร์มีการใช้งบประมาณในการโปรโมทภาพยนตร์ เพื่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์ไปยังผู้ชมภาพยนตร์ สำหรับช่วงที่มีการใช้งบประมาณในการสื่อสารการตลาดมากที่สุด คือ ช่วงหลังการสร้างภาพยนตร์เสร็จ และช่วงก่อนภาพยนตร์เข้าฉายประมาณ 2 เดือน เนื่องจากช่วงดังกล่าวมีการโหมทำการโฆษณา มีภาพยนตร์ตัวอย่างโฆษณาตามโรงภาพยนตร์และตามสื่อต่างๆ มีป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ติดตามสถานที่ต่างๆ เป็นต้น โดยทั่วไปงบประมาณที่ใช้ในการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ไทยแต่ละบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยจะอยู่ที่ประมาณ 10-30 ล้านบาทต่อเรื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฟอร์มของภาพยนตร์ไทยเรื่องนั้นๆ โดยจะให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่ยังสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วที่สุด เมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ รวมทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิตภาพยนตร์

2.7 วิธีการประเมินผลสำเร็จของเครื่องมือการสื่อสารการตลาด พบว่า บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่จะมีวิธีการประเมินผลสำเร็จของเครื่องมือการสื่อสารการตลาด โดยการสังเกตปฏิกิริยาตอบกลับจากผู้ชมภาพยนตร์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ที่นำออกอากาศผ่านสื่อต่างๆ อาทิ หากเป็นสื่อโทรทัศน์หรือสื่อวิทยุจะมีการบันทึกรายการหรือบันทึกสปอตรายการวิทยุ หากเป็นตามโรงภาพยนตร์จะมีกล่องแสดงความคิดเห็นของผู้ชม หากเป็นสื่อ

อินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์จะมีการเช็คตามกระทู้หรือตามกระดานสนทนาที่ผู้ชมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์ เป็นต้น

ทั้งนี้หากการวางแผนการสื่อสารการตลาดไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ท้ายสุดแล้วไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ เนื่องจากภาพยนตร์ได้ถูกนำออกฉายแล้ว แต่จะหาแนวทางการแก้ไขจะเป็นในลักษณะการวิเคราะห์หาสาเหตุถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการวางแผนการสื่อสารตลาดกับภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ในครั้งต่อไป

สรุปและการอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทย” ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาสรุปลผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 กระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย พบว่า แนวคิดในการสร้างภาพยนตร์ไทย การคัดเลือกเรื่องและบทประพันธ์ มาจากแรงบันดาลใจและความชอบส่วนตัวของผู้กำกับภาพยนตร์ จึงทำให้เกิดเป็นแรงผลักดันและความต้องการของแต่ละคนที่จะถ่ายทอดเรื่องราวภาพยนตร์ในมุมมองของตนเอง ไม่มีการวิจัยและสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมก่อนการสร้างภาพยนตร์กับการตัดสินใจเลือกสร้างภาพยนตร์ แต่จะพิจารณาจากความสนใจ ความชอบและความรู้สึกส่วนตัวเป็นสำคัญและให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ตลาดเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกสร้างภาพยนตร์เนื่องจากการมองตลาดจะทำให้มองเห็นถึงความต้องการของผู้ชมภาพยนตร์ที่แท้จริง และกระแสความนิยมของแนวภาพยนตร์ในขณะนั้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะสร้างภาพยนตร์ได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ เชาวลิขิต โกกิจ (2555) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการผลิตภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยที่สำคัญต่อการผลิตภาพยนตร์ คือพฤติกรรมผู้บริโภค ยิ่งปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้สร้างภาพยนตร์จึงควรให้ความสำคัญกับผู้บริโภค โดยก่อนการผลิตภาพยนตร์ควรมีการสำรวจวิเคราะห์ตลาดและทำความรู้จักกลุ่มผู้ชมเป้าหมายของตนให้มากที่สุด เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและรสนิยมของบุคคลเหล่านั้น

นอกจากนี้ในการสำรวจความต้องการของผู้ชมจากช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการกำหนดกลุ่มผู้ชมได้ ได้ใกล้เคียงกับสมบัติ เตชะรัตนประเสริฐ (2550) ที่พบว่า ความต้องการ ความสนใจของผู้รับสาร (Audience Interest or Demand) และความสนใจของผู้รับสารหรือความต้องการของผู้ชมนั้นมีส่วนสำคัญมากในการทำงานเนื่องจากหากเกิดความสนใจหรือความต้องการของผู้ชมมากเท่าไรก็ย่อมหมายความว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ย่อมที่จะประสบความสำเร็จในการเข้าฉาย ซึ่งในส่วนนี้ย่อมเกิดจากการทำการตลาดขององค์กรด้วยส่วนหนึ่ง

สำหรับการตั้งชื่อเรื่องและที่มาของชื่อภาพยนตร์ มีแนวทางหรือวิธีการตั้งชื่อเรื่องและที่มาของชื่อภาพยนตร์ที่หลากหลาย อาทิ กระแสความดังเครื่องรางของขลัง การเล่นคำ ฯลฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของภาพยนตร์แต่ละเรื่อง ตลอดจนกลวิธีในการตั้งชื่อเรื่องของผู้คิดแต่ละบุคคล เพราะภาพยนตร์ไทยที่สร้างมาจากบทภาพยนตร์ที่เขียนขึ้นมาเองโดยมิได้นำมาจากบทประพันธ์ จะมีการตั้งชื่อภาพยนตร์ขึ้นมาซึ่งมักจะพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทั่วๆ ไป อาทิ ชื่อภาพยนตร์นั้นควรน่าสนใจ ชื่อภาพยนตร์นั้นแสดงถึงประเภทของภาพยนตร์และความคิดรวบยอดของภาพยนตร์นั้นๆ เป็นต้น

การคัดเลือกดารานักแสดง จะพิจารณาจากบุคลิกภาพ ความสามารถ ตลอดจนความเหมาะสมของนักแสดงกับบทแสดง และมีการใช้ดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของผู้คน เนื่องจากดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงนั้นสามารถเป็นพลังสำคัญที่ยิ่งใหญ่ที่สามารถกระตุ้นความสนใจให้กับผู้ชมภาพยนตร์ได้และมีผลต่อความสำเร็จของภาพยนตร์ เพราะจุดขายของภาพยนตร์ ส่วนใหญ่มีจุดขายที่จุดขายเรื่องชื่อเสียงของดารานักแสดงในภาพยนตร์ เนื่องจากดารารหรือผู้แสดงนำเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ เนื่องจากดารานักแสดงเป็นที่ยอมรับในกระแสสังคมจะเป็นหลักประกันการสร้างให้กับผู้สร้างภาพยนตร์ไทยที่ภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ จะต้องมียุชมภาพยนตร์ที่ชื่นชอบเข้าชมภาพยนตร์ของตนซึ่งสอดคล้องกับ กัญญพิชญ์ ปวีตภา (2554) ที่ได้ศึกษาถึงการคัดเลือกและฝึกฝนนักแสดงสำหรับหนังสั้นในมิติเพชวิธิโครงการ ในประเด็นที่ว่า เกณฑ์ในการคัดเลือกนักแสดงที่ผู้กำกับในโครงการเลือกใช้คือการคัดเลือกนักแสดงจากบุคลิก

ภายนอกการยอมรับที่จะแสดงในบทบาทตัวละคร และยังสอดคล้องกับ เชวาลิต โกกิจ (2555) ที่พบว่า การคัดเลือกนักแสดงจะต้องมีการวางแผนการคัดเลือกของตัวแสดงทั้งหมดก่อน ได้แก่ การวางแผนหน้าตา การสร้างต้นแบบ แล้วส่งทั้งหมดให้แก่คนทำแคสติ้ง เพื่อที่จะเรียกคนเข้ามา จากนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์พิจารณาคัดเลือกนักแสดงที่มีความเหมาะสม และยังใกล้เคียงกับ ศิวาวุธ ไพริพินาศ (2556) ที่พบว่า การกำหนดจุดขายของภาพยนตร์ คือการนำเอานักแสดงชายที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่าง เคน-ธีระเดช วงศ์พิพัฒน์ มาแสดงนำ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดจุดขาย ดารานำแสดง ภาพยนตร์บางเรื่องจะเป็นการขายดารานำที่มีชื่อเสียง การประกาศดาราดังหลายๆ คน รวมทั้งบทบาทการแสดงของดารา หรือที่เรียกกันว่า “ระบบดารา” นั้นเอง ในปัจจุบันระบบดาราอาจไม่ใช่เครื่องประกันรายได้ของภาพยนตร์ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าใช้ไม่ได้ผล ผู้คนยังนิยมชมชอบความดังของดารายิ่ง การมีดารานำที่ผู้คนส่วนใหญ่ชื่นชอบย่อมเป็นตัวเสริมที่ดึงดูดความนิยมในภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ

ทั้งนี้กลุ่มผู้ชมเป้าหมายของภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่จะมีกลุ่มผู้ชมเป้าหมายเป็นกลุ่มวัยรุ่น และครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มคนดูที่ใหญ่ที่สุด โดยเฉพาะภาพยนตร์แนวตลกขบขัน ได้สอดคล้องกับ กอบกุล จันทโรลิกา (2553) ที่พบว่า กลุ่มผู้ชมภาพยนตร์มีความคาดหวังในการชมภาพยนตร์ไทย ด้านความบันเทิงและตลกเป็นอันดับแรก ตามด้วย ด้านความประทับใจ ด้านความตื่นเต้น ด้านเนื้อหาสาระ และด้านความแปลกใหม่ ตามลำดับ ในขณะที่ให้ความคาดหวังในการชมภาพยนตร์ต่างประเทศ ด้านความตื่นเต้นเป็นอันดับแรก ตามด้วย ด้านความประทับใจ ด้านความแปลกใหม่ด้านเนื้อหาสาระ และด้านความบันเทิงและตลกเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งตรงกันข้ามกับความคาดหวังของภาพยนตร์ไทย

นอกจากนี้ในการสร้างภาพยนตร์ให้มีความน่าสนใจ จึงควรจึงใช้ข้อความหลัก (Key Message) ที่ดึงดูดในเนื้อหาภาพยนตร์ที่สื่อสารไปยังผู้ชมภาพยนตร์ เพราะนอกจากภาพรวมของงานภาพยนตร์ที่ทีมงานผลิตทำกันด้วยความตั้งใจเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพแล้วนั้น ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งจะช่วยส่งผลให้ผู้ชมเกิดความสนใจที่จะชมภาพยนตร์เรื่องนั้น ซึ่งอาจจะดูเป็นเรื่องง่าย ๆ แต่กลับมีความสำคัญไม่น้อย เพราะข้อความหลัก จากภาพยนตร์มักจะถูกนำไปพูดต่อๆ กันจนมีส่วนผลักดันให้คนที่ยังไม่ได้ชมภาพยนตร์เรื่องนั้น เกิดความรู้สึกสนใจอยากชมได้ ยิ่งถ้าประโยคนั้นๆ กลายเป็นประโยคที่ใช้กันแพร่หลายและยาวนานก็ยิ่งส่งผลให้ภาพยนตร์ต้นเรื่องเจ้าของประโยคอยู่ในความจดจำของผู้ชมมากยิ่งขึ้น

ส่วนแหล่งเงินทุนในการสร้างภาพยนตร์ไทยมาจากบริษัทต้นสังกัด ส่วนงบประมาณและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการสร้างภาพยนตร์ อาจมีความแตกต่างกันบ้าง เพราะภาพยนตร์แต่ละเรื่องมีฟอร์มภาพยนตร์ที่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการสร้างภาพยนตร์นั้นมีในทุกๆ ขั้นตอน ทั้งขั้นตอนก่อนการสร้าง ขั้นตอนระหว่างการสร้างและขั้นตอนหลังการสร้างภาพยนตร์

ส่วนที่ 2 กระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ ได้ยึดหลักแนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานเรื่องกระบวนการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของ ชูลท์ แทนเนน โบม และเลาเทอร์บอร์น (Schultz, Tannenbaum and Lauterborn, 1994) คือ 1) การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย 2) การกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ในการสื่อสาร 3)การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการตลาด 4) การกำหนดสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารการตลาด และ5)การกำหนดวิธีการสื่อสารการตลาดกับผู้บริโภค ผลการศึกษามีดังนี้

1) การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) จะกำหนดโดยยึดแนวภาพยนตร์ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วภาพยนตร์แนวผจญภัยจะมีกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นกลุ่มผู้ชมที่ชมภาคต่อ เนื่องจากภาพยนตร์แนวนี้จะสร้างให้มีภาคต่อเนื่อง ส่วนภาพยนตร์รักโรแมนติกจะมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ส่วนภาพยนตร์แนวตลก มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มคนทั่วไปทุกเพศทุกวัย เน้นกลุ่มครอบครัว

2) การกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ในการสื่อสารภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ในการสื่อสารที่เป็นแบบแผนมากนัก เนื่องจากผู้ชมภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ชมเป้าหมายเดิมที่เคยชมภาพยนตร์ไทยภาคแรก หรือภาพยนตร์ภาคต่อ ซึ่งจะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับภาพยนตร์อยู่ก่อนแล้ว ประกอบกับการที่ผู้ชมได้เห็นภาพยนตร์ตัวอย่าง หรือเทรลเลอร์ ตัวอย่างโปสเตอร์ภาพยนตร์ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ผ่านช่องทางต่างๆ

3) การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการตลาด (Marketing Objectives) ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ทางการตลาดจะมีข้อกำหนดจากเรื่องราวได้ของภาพยนตร์ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบของฟอร์มภาพยนตร์และนโยบายของผู้สร้างภาพยนตร์ของเรื่องนั้นๆ ด้วย

4) การกำหนดสัดส่วนเครื่องมือที่จะใช้ในการสื่อสารการตลาด (Marketing communication Tools) บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย ส่วนใหญ่จะให้การโฆษณาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์มากที่สุด โดยเฉพาะการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ และสื่อโทรทัศน์ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานเรื่องลักษณะสำคัญของการโฆษณาของ จีเบส และเอ็มเบส (Belch & Belch, 2001) ที่ว่า เครื่องมือการโฆษณาเป็นเครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้เป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ ยังใกล้เคียงกับงานวิจัยของ สรสันต์ คำดิบุญ (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มทิศทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการโปรโมทภาพยนตร์นอกกระแส เป็นวิธีการทำการตลาดที่ดีสำหรับคนทำภาพยนตร์นอกกระแส ใช้เงินลงทุนในการโปรโมทราคาถูก และสื่อสังคมออนไลน์ยังสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วที่สุด เมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ รวมทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิตภาพยนตร์ได้อีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม บริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์ทั้ง 2 บริษัท ก็ให้ความสำคัญกับการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เพื่อให้เข้าข่าวสารได้ถึงกลุ่มผู้ชมได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ Eagle and Kichen (2000) ได้กล่าวว่าการตลาดแบบบูรณาการเป็นกระบวนการของการพัฒนาแผนงานการสื่อสารการตลาดที่ต้องการสื่อสารเพื่อจุดมุ่งหมายในรูปแบบ เช่น การโฆษณาการตลาดทางตรง การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และนำกลยุทธ์ต่างๆ เหล่านั้นมาผสมผสานกัน เพื่อทำให้เกิดการสื่อสารที่มีความชัดเจนและให้เกิดผลต่อผู้บริโภคมากที่สุด

สำหรับการวางแผนงบประมาณของเครื่องมือการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนการสร้างภาพยนตร์ (Pre-Production) เป็นช่วงที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุด ช่วงการสร้างภาพยนตร์ (Production) เริ่มมีการใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ระหว่างการดำเนินการสร้างภาพยนตร์ และช่วงหลังการสร้างภาพยนตร์ (Post-Production) มีการใช้งบประมาณในการโปรโมทภาพยนตร์ผ่านเครื่องมือสื่อสารการตลาดต่างๆ สำหรับช่วงหลังการสร้างภาพยนตร์และช่วงก่อนภาพยนตร์เข้าฉายจะเป็นช่วงที่มีการใช้งบประมาณมากที่สุด สำหรับงบประมาณที่ใช้ในการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ไทย โดยส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ที่ประมาณ 10-30 ล้านบาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฟอร์มของภาพยนตร์ไทยแต่ละเรื่อง ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติพย์ แซเผือก (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดเพื่อการส่งออกภาพยนตร์ไทย และพบว่า การกำหนดงบประมาณการสื่อสารการตลาดไทยใช้พิจารณาจากวัตถุประสงค์และงาน (Objective and Task) เป็นการกำหนดงบประมาณตามเหตุและผล นั่นคือ หากภาพยนตร์ที่มีฟอร์มการฉายใหญ่มากก็จะมีมีการใช้งบประมาณการสื่อสารการตลาดมาก

5) การกำหนดวิธีการในการสื่อสารการตลาดกับผู้บริโภค (Marketing Communication Tactics) นั้น ผลการศึกษาพบว่า จะมีวิธีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ไปยังกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์ผ่านเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ โดยจะเน้นการใช้สื่อออนไลน์ และสื่อโทรทัศน์ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ และสื่อโทรทัศน์ ที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์มากที่สุด อาทิ การใช้โทรศัพท์มือถือมาใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊ก คลิปวิดีโอผ่านช่องยูทูบ และเว็บไซต์ทั่วไป เพื่อรับชมตัวอย่างภาพยนตร์ หรือแม้แต่การรับชมภาพยนตร์ทั้งเรื่อง เนื่องจากเป็นสื่อที่ส่งข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว และใช้งบประมาณไม่สูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (เอ็มมานูเอล โรเซน, 2545) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับผู้บริโภคที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เนื่องจากเป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีการติดต่อสื่อสาร 24 ชั่วโมงและมีต้นทุนในการดำเนินงานที่ต่ำ ผสมกับการสื่อสารแบบปากต่อปาก (Word-of-Mouth) ที่เป็นพื้นฐานของการสื่อสาร ซึ่งเป็นการบอกต่อที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นการใช้นวัตกรรมการตลาด (Innovative Marketing) แบบใหม่ที่นำจุดเด่นของอุปกรณ์สื่อสารไร้สาย คือ มีการโต้ตอบกับกลุ่มเป้าหมายได้ทันที หรือที่เรียกว่าเป็นการสื่อสารสองทาง (Two way Communication)

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเครือข่ายสังคมออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ ของ ภิเชก ชัยนิรันดร์ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อที่แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม การแพร่กระจายเนื้อหาเกิดขึ้นได้รวดเร็ว และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่เอาไว้เขียนเล่าเรื่องราวต่างๆ โดยการโพสต์ภาพ หรือแชร์วิดีโอ แล้วนำมาแบ่งปันในเครือข่ายรวมทั้งจุดเด่นของเฟซบุ๊ก คือการสร้างปฏิสัมพันธ์ พูดคุยกันระหว่างเพจเฟซบุ๊กกับลูกเพจ จนไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น และเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ทำการตลาดแบบปากต่อปากได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ในส่วนของการประเมินผลสำเร็จของเครื่องมือการสื่อสารการตลาดนั้น จะสังเกตปฏิกิริยาตอบกลับจากผู้ชม ภาพยนตร์ ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ที่น่าออกเผยแพร่ตามสื่อต่างๆ หากเป็นสื่ออินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์จะมีการเช็คตามกระแสหรือตามกระแสนันทนาที่ผู้ชมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์ ได้สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน ของ Schultz (1995) ที่ได้ระบุถึง การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานจะเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) ระหว่างนักการตลาดกับผู้บริโภค เป็นกระบวนการสื่อสารที่นักการตลาดและผู้บริโภคมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การที่กระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารจะเกิดขึ้นได้นั้นนักการตลาดจะต้องรับฟังความคิดเห็นและทราบความต้องการของผู้บริโภค คือ จะต้องรับฟังสิ่งที่ผู้บริโภคพูดและต้องการ ขณะเดียวกันผู้บริโภคก็ต้องสื่อสารให้นักการตลาดทราบว่า พวกเขาต้องการข้อมูลอะไร สิ่งนี้จะช่วยให้นักการตลาดสามารถตอบสนองสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการได้เป็นอย่างดี การที่นักการตลาดจะได้ข้อมูลของผู้บริโภคนั้นจะต้องมีช่องทางที่จะให้ผู้บริโภคสามารถติดต่อกลับมายังบริษัทได้สะดวก ไม่ว่าจะเป็นเบอร์โทรศัพท์ให้โทรฟรี อีเมล (E-mail) หรือเว็บไซต์ (Website) เป็นต้น

อนึ่ง รูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ประกอบกับการแข่งขันกันของสื่อในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ในอนาคตรูปแบบการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์จะเป็นในลักษณะของสื่อออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากข้อได้เปรียบของสื่อดังกล่าวที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ ต้องมีการวางแผนควบคู่ไปกับแผนการผลิตภาพยนตร์ เช่น การเลือกแนวที่จะสร้างภาพยนตร์ การสร้างความแปลกใหม่ การหาการตลาดเสริม เป็นต้น มีแนวทางในการจัดการการตลาดทั้งหมด 6 ข้อด้วยกัน คือ การเลือกแนวภาพยนตร์ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายการกำหนดงบประมาณการผลิต การกำหนดจุดขายของภาพยนตร์ การหาการตลาดเสริม และ การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสื่อสารการตลาดนั้นก็มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับแผนการตลาดในลักษณะของการเสริมกัน และต้องเป็นกระบวนการที่กระทำในระยะยาว (Long Run) และการกระทำต่อเนื่องกัน (Continuity) เนื่องจากการสื่อสารการตลาดต้องใช้หลายเครื่องมือร่วมกัน แต่ไม่ได้ใช้ทุกเครื่องมือในเวลาเดียวกันโดยต้องพิจารณาตามความสำคัญของแต่ละเครื่องมือ และเนื่องจากเครื่องมือไม่ได้ใช้พร้อมกันตลอดเวลา จึงต้องพิจารณาเลือกด้วยว่าจะใช้เครื่องมือใดมากและน้อยที่สุด โดยทุกเครื่องมือตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาในส่วนของกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทย ในประเด็นต่างๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดกับผู้สนใจ จึงควรนำผลการศึกษาที่มีการกล่าวกระบวนการสร้างภาพยนตร์ของต่างประเทศประกอบด้วย
2. จากข้อค้นพบเรื่องการวางแผนการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ ในประเด็นที่ว่า การนำนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทางธุรกิจภาพยนตร์ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และงบประมาณไม่แพง ดังนั้นในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย และบริษัทผู้รับสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศ สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นเพียงการวิจัยที่ศึกษาเฉพาะภาพยนตร์ไทยที่

ประสบความสำเร็จเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทยและกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทยในครั้งต่อไป ควรจะศึกษาภาพยนตร์ไทยที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลวเช่นกัน เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของกระบวนการสร้างภาพยนตร์ไทยและกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ไทยที่หลากหลายมุมมอง

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยในเชิงปริมาณเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงปริมาณมากขึ้น

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาจากบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์เพียง 2 บริษัทเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันมีผู้สร้างภาพยนตร์รายใหม่เกิดขึ้นมาก และหลากหลายช่องในการนำเสนอ ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป จึงควรเพิ่มบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์รายอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล จันทโรลิกา. (2553). การเลือกชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์และความคาดหวังจากการชมภาพยนตร์ไทย. ทัศนะสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัญญพิชญ์ ปวีตภา. (2554). การคัดเลือกและฝึกฝนนักแสดงสำหรับหนังสั้นในมิติเพอร์สโตนิก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เขาวลิต โกกิจ. (2555). การบริหารการผลิตภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวกาญจน์ แผ่รุ่งเรือง. (2556). การสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ไทยของ บริษัท สหมงคลฟิล์มอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แน่นน้อย บุญเนตร. (2549). การสื่อสารการตลาดเพื่อการชมภาพยนตร์ไทย. นิตยสารศิลปวัฒนธรรม, 10 (1), 98, 99, 104, 105.
- ปกรณ์ พรหมวิทย์, และ พรทิพย์ ดีสมโชค. (2534). การบริหารงานโฆษณาและประชาสัมพันธ์ธุรกิจภาพยนตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2553). การตลาดแนวใหม่ผ่าน Social Media. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- เรวดี แก้วมณี. (2559). บทความ อุตสาหกรรมสื่อบันเทิง. The Star ในกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์. สำนักงานนโยบายอุตสาหกรรมภาค(สม.). สืบค้น 1 ตุลาคม 2560. จาก http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/thestar_entertainindustry13062557.pdf . [ออนไลน์]
- สรันสน์ คำดีบุญ. (2559). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์. สาขาวิชาศิลปศาสตร์และนวัตกรรม คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุธาทิพย์ แซ่เผือก. (2549). การสื่อสารการตลาดเพื่อการส่งออกภาพยนตร์ไทย. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2558). อนาคตก้าวไกลด้วยคลัสเตอร์. สืบค้น 5 มกราคม 2559 จาก <http://www.boi.go.th>. [ออนไลน์]
- สมบัติ เตชะรัตนประเสริฐ. (2550). การบริหารงานองค์กรภาพยนตร์ของกลุ่มบริษัทสหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ศิวารุช ไพรีพินาศ. (2556). การจัดการการตลาดและการสื่อสารการตลาดของบริษัท จีเอ็ม เอ็ม ไท หับ จำกัด. วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนันต์เดียร์. (2551, 23 กันยายน). ก้าวกระโดดของอุตสาหกรรมบันเทิงไทย. โพสต์ทูเดย์, 6 (2056), 6.
- เอ็มมานูเอล โรเซน. (2545). กลยุทธ์การตลาดปากต่อปาก. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: เอ.อาร์. บี ซิเนส เพรส.
- Belch, G.E., & Belch, M.A. (2001). Advertising and promotion. An integrated marketing communications perspective. New York: MacGraw Hill Higher Education.
- Eagle, L. & Kitchen, P. (2000). IMC, brand communications, and corporate cultures, European Journal of Marketing, 34(5/6), 667-686.
- Schultz, Tannenbaum and Lauterborn. (1994). The New Marketing Paradigm: Integrated Marketing Communications. McGraw Hill Professional.

การวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น THE ANALYSES OF ENGLISH LANGUAGE USED IN NEWS HEADLINE OF THE NATION NEWSPAPER

จริยา ยิ่งยืน และ ณัฐกานต์ เสี่ยงขึ้น*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : ajnattakan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น กลุ่มตัวอย่าง คือ พาดหัวข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2560 จำนวน 103 พาดหัวข่าว โดยใช้โครงสร้างที่ทำการวิเคราะห์ จำนวน 10 โครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบโครงสร้างพาดหัวข่าวประเภทข่าวธุรกิจ ที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างที่ 10 Abbreviations จำนวน 44 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 42.71 และโครงสร้างที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ โครงสร้างที่ 2 S + Ving จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 0.97

คำสำคัญ : โครงสร้างพาดหัวข่าว ข่าวธุรกิจ หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น

Abstract

The objective of this study was to analyze the usage of forms of business news headlines in The Nation newspaper. The data of this research comprised 103 business news headlines in The Nation newspaper of July of 2017. The structures were 10 structures. The results indicated that the most frequently used of structures appearing in business news headlines was Structure 10 Abbreviations with the amount of 44 headlines (42.71%) and the least frequently used of structures appearing in business news headlines was Structure 2 S + Ving with the amount of 1 headlines (0.97%)

keywords : headline structure, business news, The Nation

บทนำ

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศไทย ซึ่งมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอยู่คู่กับสังคมไทยเป็นเวลายาวนาน และมีวิวัฒนาการเติบโตไปตามสภาวะความเปลี่ยนแปลงของสภาพทางสังคม ดังที่ (ภาคภูมิ วรรณภา, 2554) กล่าวถึงหนังสือพิมพ์ว่า “หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความเป็นมายาวนานที่สุดแขนงหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารส่งต่อความรู้ ความคิดเห็นระหว่างกัน จึงได้รับความนิยมและเข้าถึงมวลชนอย่างแพร่หลายทั้งยังมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคม ทั้งในด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม ตลอดจนเป็นสื่อกลางระหว่างสถาบันต่างๆ ในสังคมกับผู้อ่าน และที่สำคัญเป็นสื่อที่สะท้อนสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัยได้อย่างชัดเจน”

ปัจจุบันสามารถกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษเป็นข้อเขียนที่ผู้คนทั่วโลกนิยมอ่านมากที่สุดในบรรดาข้อเขียนประเภทอื่นในหนังสือพิมพ์ โดยข่าวทุกประเภทที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์นั้นจะประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 3 ส่วน คือ พาดหัวข่าว (headline) ข่าวนำ (lead) และเนื้อข่าว (body) ซึ่งพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ (headline) จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของข่าว เพราะเป็นการหยิบยกประเด็นสำคัญของข่าวมากล่าว อีกทั้งพาดหัวข่าวยังเป็นส่วนแรกของการรายงานข่าวโดยสรุปประเด็นข่าวแต่ละชิ้นที่จะนำเสนอให้ผู้อ่านทราบ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536) ดังนั้นพาดหัวข่าวอาจเป็นเพียงกลุ่มคำหรือวลีสั้นๆ หรือประโยคสมบูรณ์แล้วแต่ความจำกัดของเนื้อที่ และจากลักษณะจุดประสงค์และข้อจำกัดในการพาดหัวข่าวดังกล่าว บ่อยครั้งที่ผู้อ่านเป็นคนไทยอาจเกิดความไม่เข้าใจและสับสนต่อโครงสร้าง และคำที่ใช้พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษได้ เนื่องจากการพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษเป็นข้อเขียนที่มีลักษณะเฉพาะทางภาษาและไวยากรณ์ที่

แตกต่างจากข้อเขียนในรูปแบบอื่น จึงมีความสำคัญที่ควรศึกษาถึงโครงสร้างภาษาอังกฤษในพาดหัวข่าว (Headline Structures) ทั้งนี้พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษแต่ละชิ้นล้วนมีโครงสร้างภาษาที่แตกต่างกัน

จากการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงสร้างและกลวิธีการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจซึ่งมีความสัมพันธ์กับสาขาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นว่ามีการใช้โครงสร้างในการเขียนพาดหัวข่าวแบบใด

วิธีดำเนินการวิจัย

สืบค้น พาดหัวข่าว ประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์ The Nation ประจำเดือน
กรกฎาคม พ.ศ.2560 จำนวนทั้งสิ้น 103 พาดหัวข่าว จาก 140 พาดหัวข่าว

เครื่องมือ

โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษของเศรษฐวิทย์และยงยุทธ ขำคง
จำนวน 10 โครงสร้าง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าว ประเภทข่าวธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น
2. เพื่อวิเคราะห์ความถี่ของโครงสร้างที่ปรากฏในพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ทำการศึกษาโครงสร้างของการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น
 2. ตัวอย่างพาดหัวข่าวที่ใช้ในการศึกษาเป็นพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ตั้งแต่วันที่ 1 – 31 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560 จำนวนทั้งสิ้น 140 พาดหัวข่าว
 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์จากหนังสือ จำนวน 2 เล่ม คือ หนังสือเรียนภาษาอังกฤษผ่านข่าว ของเศรษฐวิทย์ (2550) และ หนังสือคู่มือการอ่านข่าวภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์ ของ ยงยุทธ ขำคง (2550) ซึ่งได้ทั้งหมด 10 โครงสร้าง
 4. โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษที่ต่างไปจาก 2 ท่านนี้จะไม่ถูกพิจารณาในวิจัยครั้งนี้
- การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์วิเคราะห์โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ผู้วิจัยออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร คือ พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ออนไลน์ ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560 จำนวน 140 พาดหัวข่าว

กลุ่มตัวอย่าง คือ พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ออนไลน์ จำนวน 103 พาดหัวข่าว ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie และ Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษจำนวน 10 โครงสร้างที่ผู้วิจัยวิเคราะห์มา จากหนังสือ จำนวน 2 เล่ม คือ หนังสือเรียนภาษาอังกฤษผ่านข่าว ของเศรษฐวิทย์ (2550) และ หนังสือคู่มือการอ่านข่าว ภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์ ของ ยงยุทธ ขำคง (2550) ดังนี้

โครงสร้างที่ 1.S + V + (Obj) + (Modifier)

โครงสร้างที่ 2.S + Ving

โครงสร้างที่ 3.S + V3

โครงสร้างที่ 4.S + Adj phrase

โครงสร้างที่ 5.S + Preposition phrase

โครงสร้างที่ 6.S + to infinitive (to + V.)

โครงสร้างที่ 7.S + to Noun

โครงสร้างที่ 8.V. , N. , Adj + to V.

โครงสร้างที่ 9.Punetuation Used. (comma, colon, hyphen, question mark)

โครงสร้างที่ 10.Abbreviations

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาโครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. รวบรวมประโยคพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นออนไลน์ของเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 140 พาดหัวข่าว

2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Samplin) ด้วยวิธีการจับฉลาก ได้จำนวนทั้งสิ้น 103 พาดหัวข่าว

3. ศึกษาโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษจากหนังสือ 2 เล่ม คือ 1.หนังสือเรียนภาษาอังกฤษผ่านข่าว ของ เศรษฐวิทย์ (2550) และ 2.หนังสือคู่มือการอ่านข่าวภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์ ของ ยงยุทธ ขำคง (2550)

4. ทำการวิเคราะห์โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษจากทั้ง 2 เล่ม โดยพิจารณาโครงสร้างที่เหมือนกัน และต่างกัน และรวบรวมออกมาเป็นของโครงสร้างเดียว หลังจากการวิเคราะห์ทำให้ได้โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าว ภาษาอังกฤษ รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 โครงสร้าง ดังนี้

โครงสร้างที่ 1.S + V + (Obj) + (Modifier)

โครงสร้างที่ 2.S + Ving

โครงสร้างที่ 3.S + V3

โครงสร้างที่ 4.S + Adj phrase

โครงสร้างที่ 5.S + Preposition phrase

โครงสร้างที่ 6.S + to infinitive (to + V.)

โครงสร้างที่ 7.S + to Noun

โครงสร้างที่ 8.V. , N. , Adj + to V.

โครงสร้างที่ 9.Punetuation Used. (comma, colon, hyphen, question mark)

โครงสร้างที่ 10.Abbreviations

5.นำโครงสร้างที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ทั้ง 10 โครงสร้าง ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง

6.ทำการวิเคราะห์การเขียนพาดหัวข่าวจากพาดหัวข่าวจำนวน 103 พาดหัวข่าว กับโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าว 10 โครงสร้าง

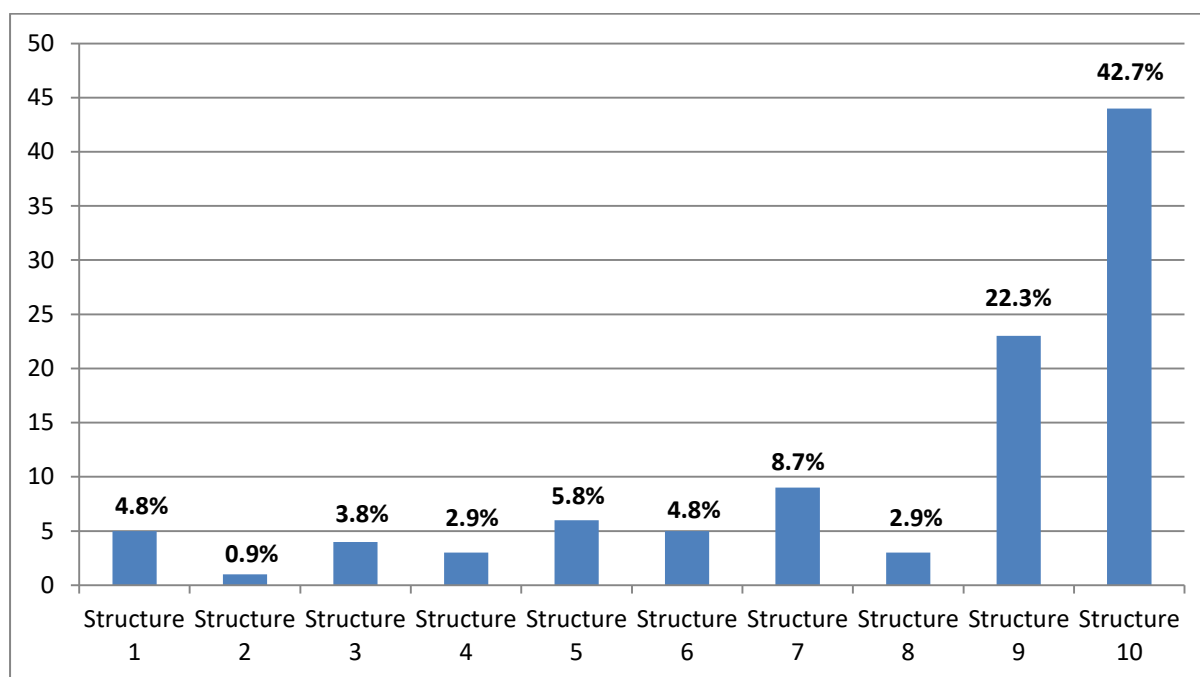
7. ทำการวิเคราะห์ความถี่โครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ที่ตรงกับ โครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยกำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความถี่ของโครงสร้างที่ปรากฏในพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น ได้แก่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์พาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560 จำนวน 103 พาดหัวข่าว ตามโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้จากวิเคราะห์ จำนวน 10 โครงสร้าง พบว่า โครงสร้างพาดหัวข่าวที่พบมากที่สุดในการเขียนพาดหัวข่าวประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น คือ โครงสร้างที่ 10 Abbreviations จำนวน 44 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมา คือ โครงสร้างที่ 9 Punctuation Used (comma, colon, hyphen, question mark) จำนวน 23 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 22.3 และโครงสร้างที่พบน้อยที่สุด คือ โครงสร้างที่ 2 S + V-ing จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 0.9 ดังปรากฏในรูป

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างพาดหัวข่าวภาษาอังกฤษ ประเภทข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น พบว่า ลักษณะของโครงสร้างการเขียนพาดหัวข่าวจะเน้นไปที่การใช้ตัวย่อ (Abbreviations) และ เครื่องหมายต่างๆ Punctuation Used (comma, colon, hyphen, question mark) เป็นจำนวนมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงข้ามกับผลการวิจัยของ ปรีศนา ชนะชัย ที่ทำการศึกษาค้นคว้าโครงสร้างทางไวยากรณ์และการใช้รูปแบบต่างๆในพาดหัวข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ซึ่งพบว่า ข่าวประเภทข่าวการเมืองใช้วิธีการเขียนโดยใช้ตัวย่อ (Abbreviations) น้อยที่สุดในงานวิจัย พบเพียง 2 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 5.71 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าข่าวประเภทข่าวธุรกิจนิยมใช้ตัวย่อ (Abbreviations) ในการเขียนพาดหัวข่าว แต่ข่าวประเภทการเมืองไม่นิยมใช้ตัวย่อ (Abbreviations)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความรู้และการได้รับสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างยิ่งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรกมล ศรีเดือนดาว. (2554). ศึกษาความเข้าใจความหมายคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์รายวันของนักศึกษา

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.

จินตนา ฉัตรบุราณรักษ์. (2556). การวิเคราะห์คำศัพท์ที่ปรากฏในเอกสารประกอบการสอนปรับพื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษ

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

- ชาลี คงฤทธิ์. (2545). ศึกษาการใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์ (2555). ศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างภาษาอังกฤษเชิงพรรณนาโวหาร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ภาคภูมิ วรรณภา. (2555). การเขียนข่าวเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ อินทนิล.
- ปริศนา ชนะชัย. (2558). การศึกษาการละโครงสร้างทางไวยากรณ์และการใช้รูปแบบต่างๆในพาดหัวข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิดา เยี่ยมขันติถาวร. (1991). เรียนภาษาอังกฤษจากหนังสือพิมพ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัท วี. พรินท์.
- ศิริพร โตพิงศ์. (2551). เก่งอังกฤษ พิชิตไวยากรณ์. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คส์ ทู ยู.
- ยงยุทธ ขำคง. (2550). คู่มืออ่านข่าวภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์สายธาร.
- เศรษฐวิทย์. (2551). เรียนภาษาอังกฤษผ่านข่าว. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เม็ดทราย
- สุพรรณิการ์ กำลังหาญ. (2546). โครงสร้างภาษาอังกฤษที่ใช้ในการพาดหัวข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัย บูรพา.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2545). การสื่อข่าว : หลักการและเทคนิค. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุภาณี นิตยเสมอ. (2543). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 1) . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรชา เผือกสุวรรณ. (2545) . การวิเคราะห์การใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จิรกิจ ศิริวัฒนะตระกูล. องค์ประกอบของข่าว. เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/pesavena/xngkh-prakxb-khxng-khaw> (วันที่ค้นข้อมูล : 20 สิงหาคม 2560)

การศึกษาคำเหมือนที่ปรากฏในข่าวธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ A STUDY OF SYNONYMS IN BUSINESS NEWS BETWEEN THE NATION AND BANGKOK POST NEWSPAPER

ปรัชญาภรณ์ บรรเทา และ ญัฐกานต์ เสี่ยงขึ้น*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : ajnattakan@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถี่ของคำเหมือนที่ปรากฏในข่าวธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คำเหมือนที่ปรากฏในพาดหัวข่าวและข่าวนำ ประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ฉบับประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560 จำนวน 80 พาดหัวข่าวและข่าวนำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ พจนานุกรมฉบับภาษาอังกฤษ-ภาษาไทย จำนวน 2 เล่ม คือ Collins COBUILD Advanced Learner's English Dictionary และ Oxford Advanced Learner's Dictionary และพจนานุกรมออนไลน์ฉบับภาษาอังกฤษ - ภาษาไทย จำนวน 1 ฉบับคือ Longdo Dictionary - Online ผลการวิจัย พบว่า ความถี่ของคำเหมือนที่ปรากฏในข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ไม่แตกต่างกัน โดยพบ คำเหมือนที่ไม่ปรากฏทั้งในพจนานุกรมและในเชิงความหมาย มากที่สุด รองลงมา คือ คำเหมือนที่ปรากฏในเชิงความหมาย และน้อยที่สุดคือ คำเหมือนที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรม

คำสำคัญ : คำเหมือน ข่าวธุรกิจ หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

Abstract

The objectives of the study were to analyze and to compare the frequency of synonyms in business news between Bangkok Post and The Nation Newspapers. The data of this research comprised 80 business news headlines and leads in The Nation and Bangkok Post Newspaper of May 2017. The instruments used include : 2 dictionaries, Collins COBUILD Advanced Learner's English Dictionary and Oxford Advanced Learner's Dictionary and online dictionary, Longdo Dictionary. The results indicated that the frequency of synonyms appearing in business news headlines had no significant difference between The Nation and Bangkok Post newspaper.

keywords : Synonyms, Business News, The Nation, Bangkok Post

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษนับว่าเป็นสื่อสาธารณะที่เริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยโดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องการรับรู้ข่าวสารและความเคลื่อนไหวในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลง แปรปรวนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจหรือผู้ที่สนใจจะต้องติดตามให้ทันเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละมุมโลกซึ่งไม่เพียงเกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญในการนำเสนอข่าวต่างๆเพื่อให้ผู้คนไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใดก็ตามสามารถอ่านได้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลในการอ่าน

หนังสือพิมพ์นับเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากพันธกิจด้านการข่าวของหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลแนบแน่นกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อันเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง หนังสือพิมพ์จึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคมในทุกด้าน (มาลี บุญศิริพันธ์, 2556) และนอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังเป็นสิ่งที่เราสามารถพบเห็นได้อยู่ทุกวันและเป็นสื่อที่ให้ความรู้กับผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดีเพราะหนังสือพิมพ์นั้นจะครอบคลุมเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ธุรกิจ การท่องเที่ยวและโฆษณาในประเภทต่างๆ (เศรษฐวิทย์, 2551) ซึ่งข่าวธุรกิจก็เป็นข่าวอีกหน้าหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าข่าวอื่นๆ เพราะเป็นข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อผู้ประกอบการและเศรษฐกิจภายในประเทศข่าวธุรกิจเป็นข่าวที่รวบรวมข่าวเกี่ยวกับการค้า การลงทุน และการเงินในหมวดเดียวกันซึ่งเป็นหมวดที่ใหญ่พอๆ กับหมวดข่าวการเมือง(ยงยุทธ ขำคง, 2550) และยิ่งไปกว่านั้นหนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อสมบูรณ์แบบในการเอื้อให้เกิดปัญหาแก่ผู้อ่าน เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองได้ทั้งภาษาเขียน ภาษาอ่าน ภาษาพูด ด้วยหลักภาษาที่ไม่ซับซ้อนล้าสมัย ช่วยให้ผู้อ่านได้เปิดโลกทัศน์ก้าวทันโลกไปด้วย เท่ากับว่าหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา (มาลี บุญศิริพันธ์, 2556) เราสามารถพูดได้ว่าภาษาอังกฤษนั้นมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาภาษาอังกฤษและสามารถใช้ในการสื่อสารได้นั้นถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก การที่เราจะศึกษาและใช้ภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่วนั้น นอกเหนือจากความแม่นยำในหลักไวยากรณ์แล้วอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญก็คือ คำศัพท์ เพราะถ้าเราไม่รู้จักคำศัพท์บางคำก็ทำให้เราไม่เข้าใจเนื้อหาซึ่งมีผลต่อการติดต่อสื่อสาร (กฤษณา กวัคเพชญ์ คุโนลด์ , 2545) คำศัพท์ที่มักจะให้ความสับสนกับผู้อ่าน เช่น คำที่มีความหมายคล้ายกันหรือคำเหมือน คำที่มีความหมายคล้ายกันอาจจะไม่ได้เป็นคำชนิดเดียวกัน เมื่อหน้าที่แตกต่างกันการใช้ก็ย่อมแตกต่างกันไปในรายละเอียดปลีกย่อย ดังนั้นจึงควรศึกษาและจดจำรายละเอียดการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันแต่ใช้ต่างกันให้ดีเพื่อป้องกันการใช้อย่างสับสนและผิดรวมทั้งคำที่คล้ายกันและใช้เหมือนกันไว้ด้วยเพื่อจะได้เลือกใช้คำได้อย่างไม่ซ้ำกันและเหมาะสมกับประโยค (เปรมจิต ปิฑ , 2554)

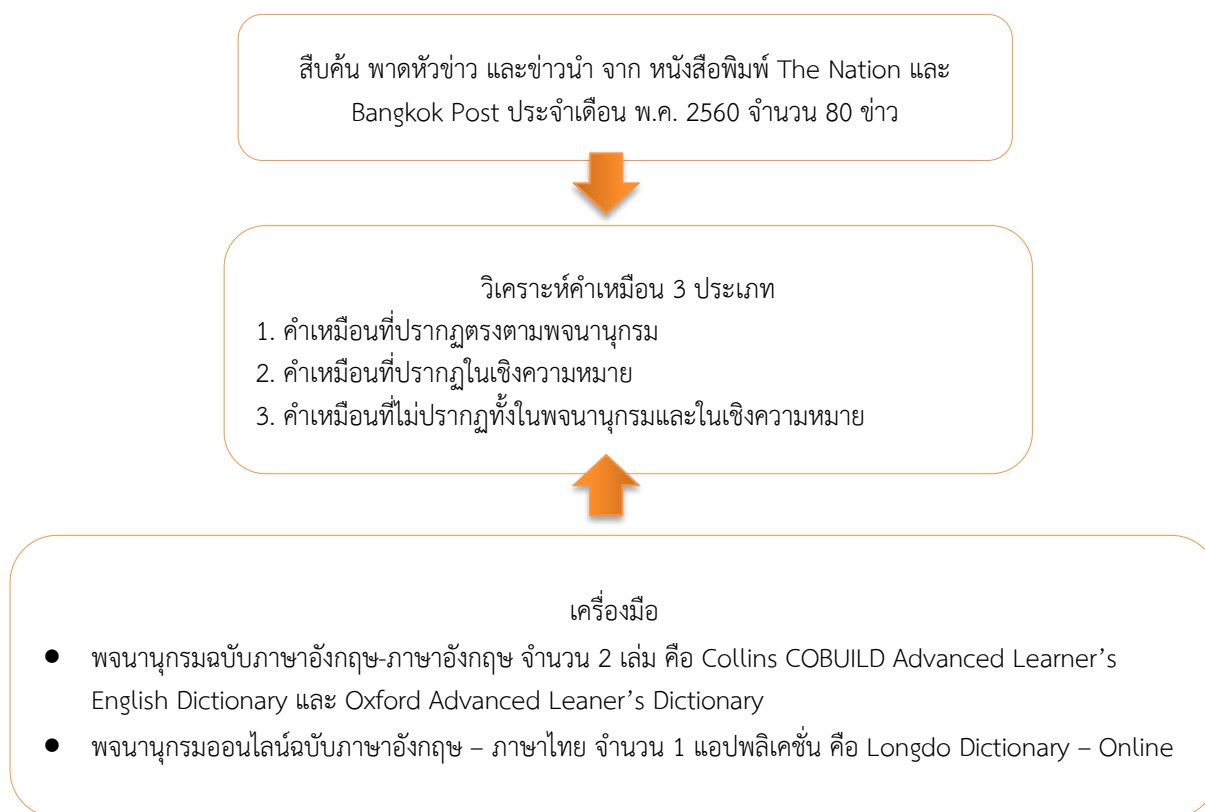
ความสำคัญของคำศัพท์ภาษาอังกฤษและคำเหมือนภาษาอังกฤษที่ใช้ในการพาดหัวข่าว (Headline) และในบทนำเสนอข่าว (Lead) เป็นจุดที่เหมือนเป็นการสรุปเนื้อหาข่าวทั้งหมดและพบว่ามีการใช้คำที่มีความหมายเหมือนกับคำที่ใช้ในหัวข่าวเพียงแต่มีรูปแบบที่แตกต่างกันเท่านั้น อาจทำให้ผู้อ่านสับสนและตีความหมายของข่าวผิดหรือผู้อ่านหนังสือพิมพ์อาจไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์นั้นโดยเฉพาะในข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ฉบับภาษาอังกฤษ ที่มีการใช้คำศัพท์เฉพาะและคำเหมือนมากมายอาจทำให้ผู้อ่านอาจสับสน ข่าวธุรกิจนั้นเป็นข่าวที่ค่อนข้างสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจากที่ได้กล่าวไปในข้างต้นนั้นข่าวธุรกิจ เป็นข่าวที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงจำเป็นที่ผู้ประกอบการธุรกิจ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจและผู้สนใจในเรื่องนี้ต้องติดตามข่าวสารให้ทันเหตุการณ์อยู่อย่างสม่ำเสมอเพราะในการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งก็อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งรอบข้างหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องอยู่ก็เป็นได้ ในข่าวธุรกิจนั้นส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยข่าวที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ การประกอบธุรกิจต่างๆ การลงทุน การเงิน หุ้น องค์กร สภาพการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ ที่ได้เผยแพร่ลงบนอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์

จากปัญหาข้างต้นที่กล่าวมา ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของคำเหมือนภาษาอังกฤษที่ปรากฏในพาดหัวข่าวและข่าวนำในการเขียนข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ฉบับภาษาอังกฤษเดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาโดยพิจารณาจากความหมายของคำศัพท์ บริบทและเปรียบเทียบความถี่ของคำเหมือนผลการศึกษาจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากและมีคุณค่าในการเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อการแปลความหมายของคำศัพท์และการเปรียบเทียบความถี่ของคำเหมือนในข่าวธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นปัจจัยส่งผลให้คนไทยโดยเฉพาะผู้ที่ต้องการศึกษาคำเหมือนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับธุรกิจหนังสือพิมพ์ได้ศึกษาเรียนรู้ และมีความเข้าใจในคำเหมือนที่ใช้ในหนังสือพิมพ์รวมทั้งเพิ่มทักษะและประสิทธิภาพในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถี่ของคำเหมือนที่ปรากฏในข่าวธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ที่ปรากฏระหว่างพาดหัวข่าวกับข่าวนำ

วิธีการดำเนินวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ทำการศึกษาคำเหมือนที่ปรากฏในพาดหัวข่าวและข่าวนำของข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ซึ่งทำการวิเคราะห์เป็น 3 ประเภท คือ คำเหมือนที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรม คำเหมือนที่ปรากฏในเชิงความหมาย และ คำเหมือนที่ไม่ปรากฏทั้งในพจนานุกรมและในเชิงความหมาย
2. ตัวอย่างพาดหัวข่าวและข่าวนำที่ใช้ในการศึกษาเป็นข่าวประเภทข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2560
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ พจนานุกรมฉบับภาษาอังกฤษ-ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 เล่ม คือ Collins COBUILD Advanced Learner's English Dictionary และ Oxford Advanced Learner's Dictionary และพจนานุกรมออนไลน์ฉบับภาษาอังกฤษ - ภาษาไทย จำนวน 1 แอปพลิเคชัน คือ Longdo Dictionary - Online
4. คำเหมือนจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับที่ไม่ปรากฏใน Collins COBUILD Advanced Learner's English Dictionary และ Oxford Advanced Learner's Dictionary และ Longdo Dictionary - Online จะไม่นำพิจารณาในการวิจัยครั้งนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถี่ของคำเหมือนที่ปรากฏในข่าวธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ที่ปรากฏระหว่างพาดหัวข่าวกับข่าวนำ ผู้วิจัยออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คำเหมือนที่ปรากฏในพาดหัวข่าวและข่าวนำประเภทข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ฉบับประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560 จำนวน 100 พาดหัวข่าวและข่าวนำ

กลุ่มตัวอย่าง คือ คำเหมือนที่ปรากฏในพาดหัวข่าวและข่าวนำ ประเภข่าวธุรกิจจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ฉบับประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560 จำนวน 80 พาดหัวข่าวและข่าวนำ ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ พจนานุกรมฉบับภาษาอังกฤษ-ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 เล่ม คือ Collins COBUILD Advanced Learner's English Dictionary และ Oxford Advanced Learner's Dictionary และพจนานุกรมออนไลน์ฉบับภาษาอังกฤษ – ภาษาไทย จำนวน 1 แอปพลิเคชัน คือ Longdo Dictionary – Online

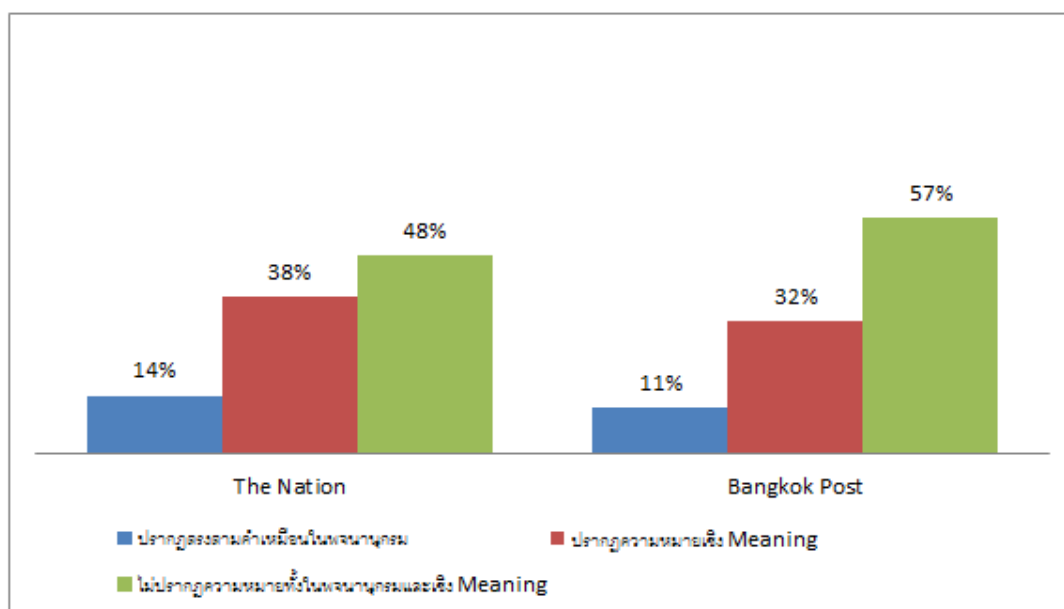
การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ

1. รวบรวมประโยคพาดหัวข่าวและข่าวนำภาษาอังกฤษ ประเภข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ออนไลน์ ประจำเดือน เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560
2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 พาดหัวข่าวและข่าวนำ
3. วิเคราะห์คำเหมือนจากพาดหัวข่าวและข่าวนำ โดยจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. คำเหมือนที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรม 2. คำเหมือนที่ปรากฏในเชิงความหมาย และ 3. คำเหมือนที่ไม่ปรากฏทั้งในพจนานุกรมและในเชิงความหมาย และนำผลการวิเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง
4. เปรียบเทียบความถี่คำเหมือนในประเภข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ตามการจำแนกทั้ง 3 ประเภท โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

ผลการวิจัย

รูปที่ 1 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถี่คำเหมือนที่ปรากฏในพาดหัวข่าวและข่าวนำของข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถี่คำเหมือนที่ปรากฏในพาดหัวข่าวและข่าวนำของข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและบางกอกโพสต์ ซึ่งทำการวิเคราะห์แยกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. คำเหมือนที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรม 2. คำเหมือนที่ปรากฏในเชิงความหมาย และ 3. คำเหมือนที่ไม่ปรากฏทั้งในพจนานุกรมและในเชิงความหมาย

พบว่า ในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น พบคำเหมือนที่ไม่ปรากฏทั้งในพจนานุกรมและในเชิงความหมาย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมา คือ คำเหมือนที่ปรากฏในเชิงความหมาย คิดเป็นร้อยละ 38 และน้อยที่สุด คือ คำเหมือนที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรม คิดเป็นร้อยละ 14 และจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ผลการวิจัย พบว่า มีคำเหมือนที่ไม่ปรากฏทั้งในพจนานุกรมและในเชิงความหมาย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57 รองลงมา คือ คำเหมือนที่ปรากฏในเชิงความหมาย คิดเป็นร้อยละ 32 และน้อยที่สุด คือ คำเหมือนที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรม คิดเป็นร้อยละ 11 และเมื่อทำการเปรียบเทียบความถี่ของคำเหมือนที่ปรากฏในการเขียนข่าวธุรกิจของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันของความถี่ของคำเหมือนดังปรากฏในรูป

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความถี่ของคำเหมือน (Synonyms) ที่ปรากฏในข่าวธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นและหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ที่ปรากฏระหว่างพาดหัวข่าวกับข่าวนั้น พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ใช้กลวิธีการใช้คำเหมือนที่ไม่ปรากฏทั้งในพจนานุกรมและในเชิงความหมาย คือ ใช้คำที่เขียนพาดหัวข่าวซ้ำกับคำที่ปรากฏในข่าวนามากที่สุด โดยไม่เปลี่ยนหรือเลี่ยงการใช้คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน และใช้คำเหมือนในเชิงของความหมายเป็นอันดับที่สอง คือ คำเหมือนที่วิเคราะห์ได้ไม่ได้ปรากฏตรงในพจนานุกรม แต่เมื่อทำการแปลความหมายจากบริบทมีความหมายเหมือนหรือคล้ายกันกับคำในพาดหัวข่าว ซึ่งพบความถี่ของคำเหมือนที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรมน้อยที่สุด ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ สหพัฒนสมบัติ ได้ทำการศึกษาการหาคำทดแทนของคำเหมือนที่ปรากฏในบทความข่าวธุรกิจในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ พบว่า เมื่อจำแนกกลุ่มคำเหมือนออกเป็น 3 กลุ่มตามหน้าที่ของคำ คือ คำกริยา คำนาม และคำคุณศัพท์ และนำมาทดลองโดยหาคำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายในบทความ พบว่า กลุ่มคำเหมือนบางกลุ่มสามารถหาคำที่มาทดแทนหรือสลับสับเปลี่ยนได้ แต่บางกลุ่มนั้นไม่สามารถหาคำอื่นมาทดแทนได้ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากความผิดพลาดทางด้านโครงสร้าง หรือความผิดพลาดทางความหมาย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความรู้และการได้รับสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างยิ่งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษทิรา กวักเพฑูรย์ คูโนลด์. (2545). เทคนิคการเดาคำศัพท์จาก Prefix Suffix และ Root. กรุงเทพฯ : สารสาร
มาร์เก็ตติ้ง.
- ธีรวิรา ขะบุรณ์. (2557). วิเคราะห์การใช้ภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิต
วิทยาลัย
- สาขาวิชาภาษาไทย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ. (2542). เทคนิคการสื่อข่าวและการเขียนข่าววิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เปรมจิต ปิท. (2554). หลักการใช้คำคล้ายในภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ : MINIBER PUBLISHING.
- ภาคภูมิ วรรณภา. (2555). การเขียนข่าวเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ทีคิวพี จำกัด.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2556). วารสารเบื้องต้น ปรัชญาและแนวคิด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยงยุทธ ชำคง. (2550). คู่มือการอ่านข่าวภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : สายธาร.

- วาริศา พลอยบัว. (2546). การเขียนข่าว NEWS WRITING. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีรพงษ์ พลนิกกิจ. (2545). การเขียนข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด.
- เศรษฐวิทย์. (2551). เรียนภาษาอังกฤษผ่านข่าว (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เม็ดทราย.
- สมพงษ์ ภาวิจิตร. (2536). หนังสือชุดเสริมทักษะวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องการใช้คำไวพจน์-ภาษาอังกฤษ Synonyms and Antonyms .กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา.
- สุทิน พูลสวัสดิ์. (2558). NEWS READERS เรียนภาษาอังกฤษจากหนังสือพิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สยามเอ็มแอนด์ ปี พับลิชชิ่ง.
- สุพรรณิการ์ กำลังหาญ. (2546). โครงสร้างภาษาอังกฤษที่ใช้ในการพาดหัวข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2552). การแปลขั้นสูง (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : แอคทีฟพริ้นท์
- สุภาณีย์ นิตยเสมอ. (2543). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรชา เผือกสุวรรณ. (2545) . การวิเคราะห์การใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- เอื้อน เล่งเจริญ. (2540). คู่มือการใช้ Synonyms and Antonyms . กรุงเทพฯ: จักรานุกูลการพิมพ์.
- Amgoodfornothing. (2014). English Vocaburaly. Retrieved 13, March, 2017, from <http://vocabulary-amgoodfornothing.blogspot.com/2012/09/synonym-antonym.html>
- KANOKPHON016. (2014). ประวัติและโครงสร้างองค์กรเครือเนชั่น กรุ๊ป. Retrieved 30 ,September, 2017, from <https://kanokphon016.wordpress.com>
- _____. (2014). ประวัติและโครงสร้างองค์กรบางกอกโพสต์. Retrieved ,30 ,September, 2017, from <https://kanokphon016.wordpress.com>
- KikaKoi.(2014). องค์ประกอบของหนังสือพิมพ์. Retrieved 13 March 2017 from <https://sites.google.com>
- My-pin. (2557). เข้าใจคำพ้อง. กรุงเทพฯ: นานาสำนักรพิมพ์.
- Utsanee Sahapatsombat. (2001). A Study of Interchangeability of Synonyms in the Context of Investment Articles in the Business Section of the Bangkok Post. Master of Arts Degree in English for Business and Industry. King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok.

การวิเคราะห์โครงสร้างกรรมาจก ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว
THE ANALYSIS OF PASSIVE VOICE IN A READING STORY OF THE WOMAN IN WHITE

กรรณิการ์ ศรีเสนห์ บรรณารัตน์ สิงาม และอริชฐาน งามกิจวัตร
คณะมนุษยศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ
*corresponding author e-mail : Ngamkitjawat_a@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างกรรมาจก (Passive voice) ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือกรรมาจก (Passive voice) ที่ปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) จำนวน 8 บท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบโครงสร้างกรรมาจก (Passive Voice) จำนวน 12 เหตุการณ์ โดยทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเป็นทฤษฎีของ ฌ็องส์ ฌ็องส์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) มีการใช้กรรมาจก (Passive voice) จำนวน 13 ประโยค จากจำนวน 1,441 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.90 โดยโครงสร้างที่พบมากที่สุด คือ Past Simple Tense (S + was, were + V3) จำนวน 9 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 69.23

คำสำคัญ: กรรมาจก หนังสือเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว

Abstract

The objective of this study was to investigate the frequency of passive voice and to classify the subtype of passive in The Woman in White. The focus was placed on the grammatical analysis, particularly the passive voice based on **จบบัญญัติ: ฉบับสมบูรณ์**. The finding revealed that passive voice occurred in 8 chapters in the selected book. It was found that there were 13 sentences of passive voices out of the total 1,441 sentences (0.90%). The result revealed that 4 subtypes from the total 12 subtypes in The Woman in White. It turned out that Past Simple Tense (S + was, were + V3) occurred at the highest frequency (9 sentences or 69.23 %).

Key words: Passive voice the woman in white

บทนำ

ประเทศไทยถือว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญมากภาษาหนึ่ง เพราะเป็นภาษาสากลที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความเจริญด้านวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างไม่มีสิ้นสุด กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษเมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับอย่างกว้างขวาง จึงได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ตลอดจนถึงระดับอุดมศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียนเพื่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วตามสมควรแต่ละระดับ (ศรีสอางค์ นิตวราวุฒพันธ์, 2533)

การขาดพื้นฐานความรู้ด้านภาษาอังกฤษที่เพียงพอจะส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนไม่มีประสิทธิภาพอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นกับการเรียนภาษาอังกฤษ คือ ขาดความรู้ด้านโครงสร้างประโยค จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆ ของประโยคได้เป็นเหตุให้ผู้เรียนไม่สามารถจับใจความสำคัญของประโยคนั้นๆ ได้ทำให้การอ่านนั้นไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนมากนักเรียนไทยจะมีจุดอ่อนในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสามประการคือ ขาดความรู้ด้านคำศัพท์ ขาดความรู้ด้านโครงสร้างของประโยคที่จำเป็นในการอ่าน และการขาดการฝึกฝนทำข้อสอบเพื่อเสริมสร้างทักษะ (สมศรี ธรรมสารโสภณ, 2553)

ในการอ่านข้อความหรือบทความภาษาอังกฤษให้เข้าใจนั้น สิ่งแรกที่ต้องเรียนจำเป็นต้องศึกษา คือ ส่วนประกอบของภาษาอังกฤษโดยการศึกษาโครงสร้างประโยคพื้นฐานจนเข้าใจก่อน แล้วจึงมุ่งศึกษาทำความเข้าใจกับโครงสร้างที่สลับซับซ้อน

ต่อไปการขาดความรู้ด้านโครงสร้างประโยคส่งผลกระทบต่ออ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ฉะนั้นการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยเพราะถือได้ว่าเป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจประโยคภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ แยกแยะส่วนต่างๆ ของประโยคเพื่อให้ทราบว่าเป็นประโยคประเภทใดคือภาคประธาน ส่วนใดคือภาคแสดง วลีกลุ่มนี้ใช้ขยายส่วนใด ประโยคนี้มีใจความหลักอยู่ตรงส่วนใด และประโยคใดเป็นข้อความสนับสนุน เมื่อสามารถฝึกใช้ความคิดในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคได้เป็นอย่างดีแล้ว ผลที่ตามมาคือจะเข้าใจการใช้ภาษาอังกฤษได้เร็วและง่ายขึ้น (สุขชาติ ลิ้มประเสริฐ, 2553 อ้างอิงใน สายฝน คิมอิง, 2555)

ประโยคกรรมวาจก (Passive Voice) ได้รับการบรรจุอยู่ในแผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เนื่องจากประโยคกรรมวาจกเป็นประโยคที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นรายงานทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือบทสนทนาในชีวิตประจำวันทั่วไป ก็ล้วนแต่มีการใช้ประโยคกรรมวาจกในการสื่อความหมายทั้งสิ้น ดังนั้นการใช้กรรมวาจกในการสื่อสารจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่านักเรียนในระดับอุดมศึกษาไทยจะเคยได้เรียนโครงสร้างกรรมวาจกมาแล้วในระดับมัธยมศึกษา ดังจะเห็นได้จากข้อสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในบางข้อได้วัดความเข้าใจในการใช้ประโยคกรรมวาจกทุกปี แต่นักศึกษาไทยบางกลุ่มก็ยังไม่สามารถนำประโยคกรรมวาจกไปปรับใช้ในการเรียนกรรมวาจกในระดับอุดมศึกษาที่เน้นการอ่านและการเขียนเชิงวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มักจะมีประโยคกรรมวาจกในบทอ่าน รวมทั้งในการเขียนเชิงวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ นักศึกษาจำเป็นต้องแสดงการใช้กรรมวาจก จากประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษพบว่านักศึกษาไทยจำนวนมากไม่สามารถใช้กรรมวาจกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (ดารานี ชุมทอง, 2552)

ปัจจุบันนี้มีหนังสืออ่านนอกเวลาที่เป็นภาษาอังกฤษเป็นทางเลือกให้ผู้ที่ต้องการศึกษาภาษาอังกฤษนอกเหนือจากในหนังสือเรียน ในการได้อ่านหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาอังกฤษและพบปัญหาว่าไม่เข้าใจไวยากรณ์โครงสร้างภาษาอังกฤษเรื่อง กรรมวาจก (Passive Voice) ทำให้ตีความหมายผิดไปจากจุดประสงค์ของผู้เขียนหนังสือที่ต้องการสื่อสารประโยคกรรมวาจกคือประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ หรือประโยคที่อยู่ในรูป Subject + Verb to be + Verb 3 (Past Participle) ซึ่งส่วนมากจะถูกเปลี่ยนจากประโยคกรตุวาก (Active Voice) ประโยคที่อยู่ในรูป Subject + Verb ประโยคกรรมวาจกเป็นไวยากรณ์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในงานเขียนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรายงานทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม หรือบทสนทนาในชีวิตประจำวันก็ล้วนแต่มีการใช้ประโยคกรรมวาจก (Passive Voice) ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้อ่านจำเป็นต้องเข้าใจกฎและโครงสร้างไวยากรณ์เพื่อที่จะได้เข้าใจโครงสร้างประโยคและเข้าใจความหมายของเรื่องนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง(กันทาทิพย์ สิงห์เนติ, 2524 อ้างอิงใน ดารานี ชุมทอง, 2552)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิเคราะห์โครงสร้างประโยคกรรมวาจก(Passive Voice)ในหนังสืออ่านนอกเวลาซึ่งผู้วิจัยมีความคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องเข้าใจโครงสร้างไวยากรณ์เพื่อที่จะได้เข้าใจความหมาย หรือจุดประสงค์ที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารในหนังสืออ่านนอกเวลา โครงสร้างประโยคกรรมวาจกเป็นโครงสร้างที่มีความซับซ้อนและเป็นปัญหาต่อผู้อ่านหนังสือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การใช้กรรมวาจก (Passive Voice) ในหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาอังกฤษ เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว(The Woman in White) จำนวน 8 บท จาก 15 บท

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่องการใช้กรรมวาจกโครงสร้างประโยคนามานุประโยค (Noun Clauses) ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Women in White) โดย Willie Collins เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้วิจัย ดำเนินการออกแบบวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ กรรมวาจก (Passive Voice) ที่ปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) จำนวน 8 บท จาก 15 บท

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กรรณวจาก (Passive Voice) จํานวน 12 เหตุการณ์โดยทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเป็นทฤษฎีของ ณพวสส์ อัมพพิท ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบโครงสร้างกรรณวจากได้ดังนี้

1. Present Simple Tense = Subject + is, am, are + V3
2. Present Continuous Tense = Subject + is, am, are + being + V3
3. Present Perfect Tense = Subject + have, has + been + V3
4. Present Perfect Continuous Tense = Subject + have / has + been + being + V3
5. Past Simple Tense = Subject + was, were + V3
6. Past Continuous Tense = Subject + was, were + being + V3
7. Past Perfect Tense = Subject + had been + V3
8. Past Perfect Continuous Tense = Subject + had been + being + V3
9. Future Simple Tense = Subject + will + be + V3
10. Future Continuous Tense = Subject + will + being + V3
11. Future Perfect Tense = Subject + will + have been + V3
12. Future Perfect Continuous Tense = Subject + will + have been + being + V3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิเคราะห์โครงสร้างกรรณวจาก ผู้วิจัยได้มีกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการนับประโยคทั้งหมดที่มีปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาอังกฤษ เรื่อง ปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White)
2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ประโยคกรรณวจากโดยใช้ทฤษฎีของ ณพวสส์ อัมพพิท ซึ่งสามารถจำแนกประโยคกรรณวจากได้ 12 กล
3. ผู้วิจัยนำประโยคกรรณวจากที่วิเคราะห์ตามทฤษฎีของ ณพวสส์ อัมพพิท ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง
4. ผู้วิจัยทำการนับประโยคกรรณวจากตามที่คุณเชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติร้อยละ โดยสูตรดังนี้

- 4.1 การหาค่าความถี่ร้อยละของจํานวนกรรณวจาก

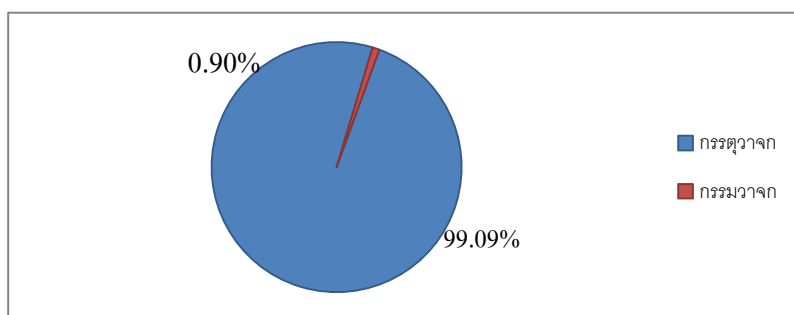
$$= \frac{\text{จํานวนกรรณวจากที่ปรากฏ}}{\text{จํานวนประโยคทั้งหมดที่ปรากฏ}} \times 100$$

- 4.2 การหาค่าความถี่ร้อยละของแต่ละโครงสร้างที่ปรากฏในกรรณวจาก

$$= \frac{\text{จํานวนประโยคของแต่ละโครงสร้างที่ปรากฏในกรรณวจาก}}{\text{จํานวนประโยคแบบกรรณวจาก}} \times 100$$

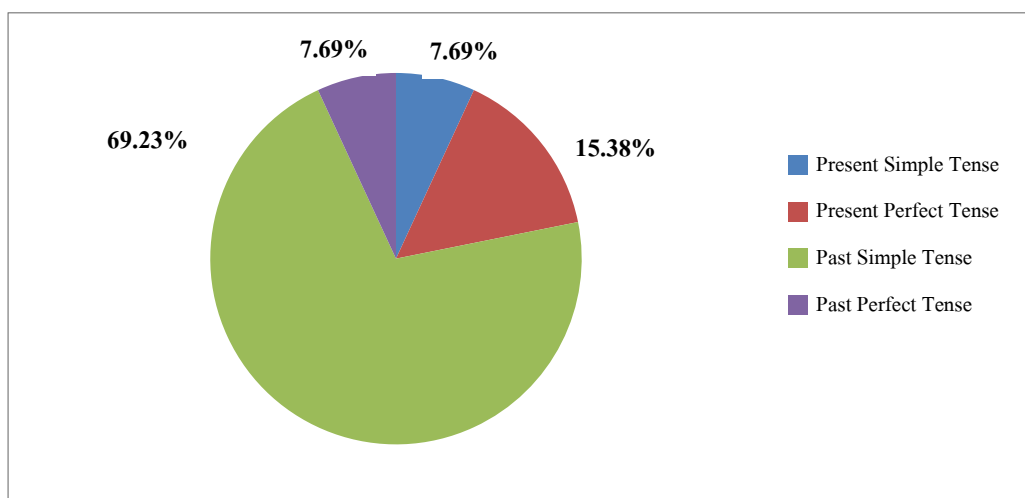
ผลการวิจัย

จากรูปภาพที่ 1 พบว่าในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่อง ปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) มีการใช้กาลในรูปแบบกรรณวจาก (Passive Voice) จํานวน 13 ประโยค จากจํานวน 1,441 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.90

รูปภาพที่ 1 จํานวนร้อยละของประโยคจํานวนประเภทวจาก (Voice)

จากกราฟที่ 4.2 พบว่า ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่อง ปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) มีการใช้กาลจำนวน 4 เหตุการณ์จากโครงสร้างทั้งหมด 12 เหตุการณ์โดยโครงสร้างที่พบมากที่สุด คือ Past Simple Tense (S + was, were + V3) จำนวน 9 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 69.23 อันดับที่สอง Present Perfect Tense (S + have, has + been + V3) จำนวน 2 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 15.38 อันดับที่สาม Past Perfect Tense (S + had been + V3) จำนวน 1 ประโยค และ Present Simple Tense (S + is, am, are + V3) จำนวน 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 7.69 และมีจำนวน 8 เหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏได้แก่ Present Continuous Tense (S + is, am, are + being + V3), Present Perfect Continuous Tense (S + have, has + been + being + V3), Past Continuous Tense (S + was, were + being + V3), Past Perfect Continuous Tense (S + had been + being + V3), Future Simple Tense (S + will + be + V3), Future Continuous Tense (S + will be + being + V3), Future Perfect Tense (S + will have + been + V3), Future Perfect Continuous Tense (S + will have + been + being + V3)

รูปภาพที่ 4.2 จำนวนร้อยละของแต่ละเหตุการณ์ที่ปรากฏในกรรมวาจก

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าโครงสร้างกรรมวาจกมีความซับซ้อนและมีหลากหลายลักษณะโครงสร้าง โดยจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้โครงสร้างกรรมวาจกมีการใช้จำนวน 4 เหตุการณ์จากโครงสร้างทั้งหมด 12 เหตุการณ์หากแบ่งตามเหตุการณ์โดยโครงสร้างที่พบมากที่สุด คือ Past Simple Tense (S + was, were + V3) จำนวน 9 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 69.23 อันดับที่สอง Present Perfect Tense (S + have, has + been + V3) จำนวน 2 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 15.38 อันดับที่สาม Past Perfect Tense (S + had been + V3) จำนวน 1 ประโยค และ Present Simple Tense (S + is, am, are + V3) จำนวน 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 7.69 โครงสร้างกรรมวาจกมีความซับซ้อนเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างกรรตุวาจก อีกทั้งยังเรื่องของการใช้ก็ต้องมีการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบท จึงอาจกล่าวได้ว่ากรรมวาจกเป็นโครงสร้างที่ซับซ้อนและยากต่อการอ่านภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับดารานี ชุมทอง (2555) ที่ได้ศึกษาปัญหาและวิธีการเรียนรู้โครงสร้างกรรมวาจก (Passive Voice) ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จากผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนที่ทำคะแนนได้มากและน้อยประสบกับปัญหาในการเรียนรู้ Passive Voice คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ปัญหาที่พบระหว่างการเรียนรู้ได้แก่ การเลือกใช้ Tense การเลือกใช้ Passive Voice ให้ เหมาะกับสถานการณ์ การใช้โครงสร้างที่ถูกต้อง คำศัพท์ และการผันกริยา ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าโครงสร้างกรรมวาจกเป็นโครงสร้างที่ต้องใช้ศักยภาพด้านภาษาอังกฤษหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้โครงสร้าง คำศัพท์ และการผันกริยาที่ถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่ามีการใช้กรรมวาจก (Passive Voice) จำนวน 13 ประโยค จากจำนวนทั้งสิ้น 1,441 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.90 โครงสร้างที่พบมากที่สุด คือ Past Simple Tense (S + was, were + V3) จำนวน 9 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 69.23

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความกรุณาและการได้รับสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆอย่างยั้งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงให้งานวิจัยฉบับนี้ได้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและกำลังใจเสมอมา ที่ได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำแก่คณะผู้วิจัยที่ไม่กล่าวมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ หากมีข้อบกพร่องในลักษณะใดที่เกิดขึ้น คณะผู้วิจัยขออภัยเป็นอย่างสูงและหวังว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่กำลังศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กันหาทิพย์ สิงหนะ. (2524). การวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับลักษณะ ภาษาอังกฤษระดับบัณฑิตศึกษา ตามความต้องการของคณะต่างๆในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดารานิชชุมทอง. (2552) ปัญหาและวิธีการเรียนรู้โครงสร้างกรรมจากภาษาอังกฤษ. ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. เชียงใหม่:ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้. กลุ่มวิชาภาษาตะวันตก คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- กาญจนา จันทะดวง. (2542). พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาอังกฤษ. สกลนคร : ภาควิชาหลักสูตรการสอนคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- แสงระวี ดอนบัวแก้ว. (2557). ภาษาอังกฤษสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. ศิลปะศาสตร์บัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. (2546) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว
- อำไพ ลำดวน. (2555). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์. ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ.
- ณพวิมลสัมฤทธิ์. (2552). จัปจุดไวยากรณ์ (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาฯ
- ดารานิชชุมทอง. (2552) ปัญหาและวิธีการเรียนรู้โครงสร้างกรรมจากภาษาอังกฤษ. ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. เชียงใหม่:ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้. กลุ่มวิชาภาษาตะวันตก คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- นิตดา หงส์วิวัฒน์. (2537). อ่านหนังสือให้ถูกฟัง. กรุงเทพฯ : แสงแดด.
- อำไพ ลำดวน. (2555). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์. ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2541). คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- แสงระวี ดอนบัวแก้ว. (2557). ภาษาอังกฤษสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. ศิลปะศาสตร์บัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นเรศ สุรสิทธิ์. (2554). ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแนวสร้างเสริมความรู้. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พี. เอส. เพรส.
- เนาวรัตน์ อัครประสิทธิ์. (2555).การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาอังกฤษเชิงพรรณนาโวหาร. ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิตกรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- พนิตทิพย์ ทวยเจริญ.(2550). ไวยากรณ์อังกฤษแนวสร้างเสริมความรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลภา จินตนาเสรี. (2539). ภาษาอังกฤษสำหรับนักธุรกิจ (English for business). (พิมพ์ครั้งที่ 7). สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สายฝน คิมอิง. (2555). การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษในคอลัมน์ Star Biographic ในนิตยสาร Student Weekly. ปรินญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี
- แสงระวี ดอนบัวแก้ว. (2557). ภาษาอังกฤษสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ. ปรินญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. ศิลปะศาสตร์บัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2531). เอกสารการสอนหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ประยูรวงศ์.

แสงระวี ดอนบัวแก้ว. (2557). **ภาษาอังกฤษสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ**. ศิลปะศาสตร์บัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุชาติ ลิ้มประเสริฐ. (2553). **การแปลแบบล่าม**. วารสาร นักบริหาร ปีที่ 29, ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มี.ค.2552) หน้า 85-87.

สมศรี ธรรมสารโสภณ. (2553). **ถาถักยอมเป็นไอ้ขี้แพ้ ก็ตามใจ**. กรุงเทพฯ : งานวิชาการโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษ คุณครูสมศรี

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. (2538). **การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.

แสงระวี ดอนบัวแก้ว. (2557). **ภาษาอังกฤษสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ**. ศาสตร์บัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ศรีสอางค์ นิติวรคุณาพันธุ์. (2533). **การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคและนามวลีภาษาอังกฤษในหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

สายฝน คิมอิง. (2555). **การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษในคอลัมน์ Star Biographicในนิตยสาร Student Weekly**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร. มหาวิทยาลัยบูรพา.ชลบุรี

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ จำกัด.

แสงระวี ดอนบัวแก้ว. (2557). **ภาษาอังกฤษสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ**. ศิลปะศาสตร์บัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อำไพ ลำดวน. (2555). **ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์**. ปรินญาณิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ.

Wilkie Collins. (2552). **ปริศนาหญิงชุดขาว The Woman in White**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น. บมจ.

การวิเคราะห์โครงสร้างนามานุกรประโยค (Noun Clause) ในหนังสืออ่านนอกเวลา
เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White)
THE ANALYSIS OF NOUN CLAUSE IN THE WOMEN IN WHITE

คณานนท์ เสือไว เพชรรัตน์ เมืองทา และ อธิษฐาน งามกิจวัตร*
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : Ngamkitjawata@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างนามานุกรประโยค (Noun Clause) ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The woman in white) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือนามานุกรประโยค (Noun Clause) ที่ปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in white) จำนวน 8 บท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบโครงสร้างนามานุกรประโยค (Noun Clause) จำนวน 15 โครงสร้าง โดยทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเป็นทฤษฎีของ Alice Oshima และ Ann Hogue ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่อง ปริศนาหญิงชุดขาว (The woman in white) มีการใช้นามานุกรประโยคจำนวน 140 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 9.72 ในการวิเคราะห์โครงสร้างนามานุกรประโยค (Noun Clause) พบว่ามีการใช้โครงสร้างนามานุกรประโยคจำนวน 10 โครงสร้าง จากทั้งหมด 15 โครงสร้าง โดยโครงสร้างที่พบมากที่สุด คือโครงสร้างที่ 1 (Subject + Verb + That Clause) จำนวน 74 ประโยค คิดเป็นเป็นร้อยละ 52.86 จากหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The woman in white)

คำสำคัญ : นามานุกรประโยค สังกรประโยค หนังสือเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว

Abstract

The objective of this study was to investigate the frequency of noun clauses and to classify the subtype of noun clauses in The Woman in White. The focus was placed on the grammatical analysis, particularly the noun clause based on **Writing Academic English**. The finding revealed that noun clauses occurred in 8 chapters in the selected book. It was found that there were 140 sentences of noun clauses out of the total 1,441 sentences (9.72%). The result revealed that 10 subtypes from the total 15 subtypes in The Woman in White. It turned out that Structure 1 (Subject + Verb + That clause) occurred at the highest frequency (74 clauses or 52.86%).

Keywords : noun clause, complex sentence, and the woman in white book

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลของโลกที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย และเข้ามามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของผู้คนในจำนวนไม่น้อย จากอิทธิพลของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งผลให้ภาษาอังกฤษยิ่งทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเพราะถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารการศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการประกอบอาชีพ (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2553) การเรียนภาษาอังกฤษให้ได้ผลดีนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในด้านไวยากรณ์เป็นสำคัญ เพราะการมีความรู้ในด้านไวยากรณ์นั้น ย่อมนำไปสู่ความสามารถ ที่จะพัฒนาการพูด การอ่าน และการเขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริรัตน์ ชูพันธ์, 2549)

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ถือว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน นักเรียน นิสิตนักศึกษา ต้องอ่านหนังสือเรียน ตำราหรือวารสารภาษาอังกฤษเพื่อให้มีความรู้ในสาขาวิชาของตนให้กว้างขวางและลึกซึ้ง สำหรับนักธุรกิจ ข้าราชการต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อประโยชน์ในการก้าวหน้าของตน (วิสาข์ จิตวัตร, 2543) สอดคล้องกับ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2530) ที่ให้แนวคิดว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้มากกว่าทักษะอื่นๆ โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ ฉวีวรรณ คหาภินันท์ (2542) สนับสนุนว่าการ

อ่านมีความสำคัญและจำเป็นต่อทุกคน ทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย การอ่านช่วยให้คนเรารู้ลาดทันโลก ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นกุญแจไขไปสู่ความสำเร็จ

ในการอ่านข้อความหรือบทความภาษาอังกฤษให้เข้าใจนั้น สิ่งแรกที่คุณจำเป็นต้องศึกษา คือ ส่วนประกอบของประโยคภาษาอังกฤษโดยเริ่มจากการศึกษาโครงสร้างประโยคพื้นฐานจนเข้าใจก่อน แล้วจึงมุ่งทำความเข้าใจกับโครงสร้างที่สลับซับซ้อนต่อไป ถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจโครงสร้างประโยคพื้นฐานได้แล้ว ย่อมส่งผลให้การเข้าใจข้อความนั้นคลาดเคลื่อนทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูงเพราะประโยคพื้นฐานเป็นหัวใจในการเข้าใจข้อความเบื้องต้นว่า ใครทำอะไร ที่ไหน หรือเกิดเหตุการณ์อะไรในข้อความนั้นๆ การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยเพราะถือได้ว่าเป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจประโยคภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ แยกแยะส่วนต่างๆ ของประโยคเพื่อให้ทราบว่าส่วนใดคือภาคประธาน ส่วนใดคือภาคแสดง วลีกลุ่มนี้ใช้ขยายส่วนใด ประโยคนี้มีใจความหลักอยู่ตรงส่วนใด และประโยคใดเป็นข้อความสนับสนุน เมื่อสามารถฝึกใช้ความคิดในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคได้เป็นอย่างดีแล้ว ผลที่ตามมาคือจะเข้าใจการใช้ภาษาอังกฤษได้เร็วและง่ายขึ้น (สุชาติ ลัมประเสริฐ, 2551. อ้างใน สายฝน คิมอิ้ง, 2555.) การเรียนไวยากรณ์และโครงสร้างประโยคเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นเหมือนเครื่องมือที่สำคัญต่อการเรียนรู้ที่จะช่วยให้คุณคิดอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ไวยากรณ์นั้นเป็นตัวสะท้อนความคิด อีกทั้งยังช่วยให้คุณคล่องแคล่วชำนาญในการเรียนภาษาต่างประเทศได้อย่างรวดเร็ว และช่วยให้คุณมีความสามารถในการใช้ภาษาพูดและการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นไปตามระเบียบทางสังคม จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถในด้านศัพท์ ไวยากรณ์ การสะกดคำและเครื่องหมายวรรคตอน (จินตนา สุจิตานนท์, 2550. อ้างใน. เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์, 2555.)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิเคราะห์โครงสร้างประโยคนามานุประโยค (Noun Clause) ในหนังสืออ่านนอกเวลา ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องเข้าใจโครงสร้างไวยากรณ์เพื่อที่จะได้เข้าใจความหมาย หรือจุดประสงค์ที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารในหนังสืออ่านนอกเวลา โครงสร้างประโยคนามานุประโยคเป็นโครงสร้างที่มีความซับซ้อนและเป็นปัญหาต่อผู้อ่านหนังสือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างภาษาอังกฤษนามานุประโยค (Noun clause) ในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) ตามทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเป็นทฤษฎีของ Alice Oshima และ Ann Hogue

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคนามานุประโยค (Noun Clauses) ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Women in White) โดย Willie Collins เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้วิจัย ดำเนินการออกแบบวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นามานุประโยค (Noun Clauses) ที่ปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) จำนวน 8 บท จาก 15 บท

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบโครงสร้างนามานุประโยค (Noun Clauses) จำนวน 15 โครงสร้าง โดยทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเป็นทฤษฎีของ Alice Oshima และ Ann Hogue ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบโครงสร้างนามานุประโยคได้ดังนี้

โครงสร้างที่ 1	S + V + That-Clause
โครงสร้างที่ 2	S + V + Adj. + That-Clause
โครงสร้างที่ 3	S + V + N. + That-Clause
โครงสร้างที่ 4	That-Clause + V + Adj.
โครงสร้างที่ 5	It + V.to be + Adj. + That-clause
โครงสร้างที่ 6	It + V.to be + V3 + That-Clause

โครงสร้างที่ 7	It + has / have + been + V3 + That-Clause
โครงสร้างที่ 8	S + V + whether clause (S + V + object)
โครงสร้างที่ 9	S + V + whether or not + S + V + object
โครงสร้างที่ 10	S + V + whether + S + V + object + or not
โครงสร้างที่ 11	S + V + If-clause (if + S + V + object)
โครงสร้างที่ 12	S + V + if clause (if + S + V + object + or not
โครงสร้างที่ 13	S + V + (wh-word+V+object)
โครงสร้างที่ 14	S+V(wh-word+S+V)
โครงสร้างที่ 15	Wh-clause(wh-word+S+V+object)+V+adj

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิเคราะห์โครงสร้างนามานุประโยค ผู้วิจัยได้มีกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการนับประโยคทั้งหมดที่ปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Women in White)
2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ประโยคนามานุประโยคโดยใช้ทฤษฎีของ Alice Oshima และ Ann Hogue ซึ่งสามารถแยกจำแนกประโยคนามานุประโยคได้ 15 โครงสร้าง
3. ผู้วิจัยนำประโยคนามานุประโยคที่วิเคราะห์ตามทฤษฎีของ Alice Oshima และ Ann Hogue ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว
4. ผู้วิจัยทำการนับประโยคนามานุประโยคตามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

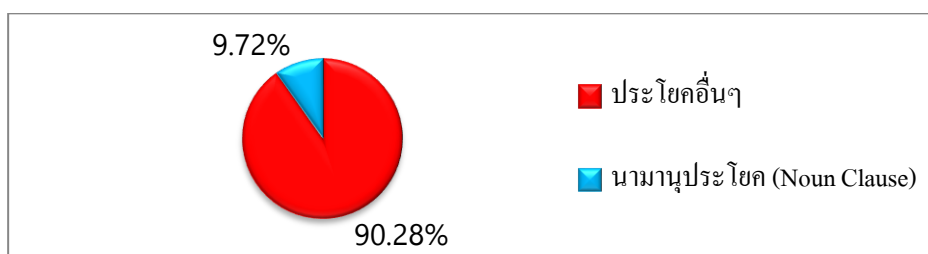
การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติร้อยละ โดยสูตรดังนี้

$$4.1 \text{ การหาค่าความถี่ร้อยละของจำนวนนามานุประโยค} \\ = \frac{\text{จำนวนประโยคนามานุประโยคที่ปรากฏ}}{\text{จำนวนประโยคทั้งหมดที่ปรากฏ}} \times 100$$

$$4.2 \text{ การหาค่าความถี่ร้อยละของแต่ละโครงสร้างที่ปรากฏในนามานุประโยค} \\ = \frac{\text{จำนวนประโยคของแต่ละโครงสร้างที่ปรากฏในนามานุประโยค}}{\text{จำนวนประโยคแบบนามานุประโยค}} \times 100$$

ผลการวิจัย

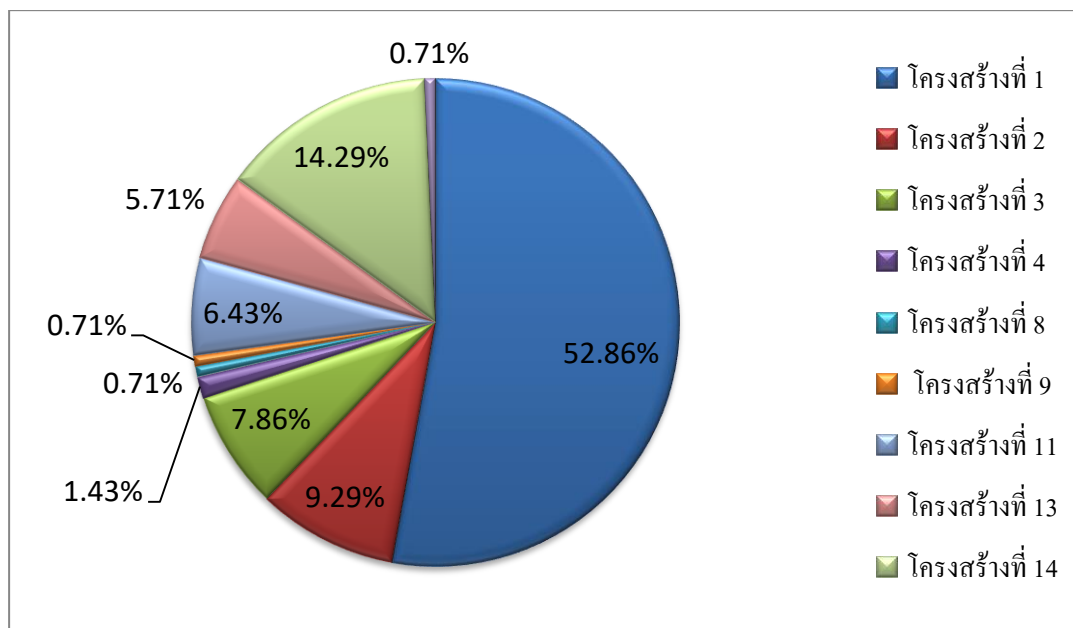
จากรูปภาพที่ 1 พบว่าในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Woman in White) มีการใช้โครงสร้าง ในรูปแบบนามานุประโยค (Noun Clauses) จำนวน 140 ประโยค จากจำนวน 1,441 ประโยค คิดเป็น 9.72% และประโยคอื่น ๆ อีก 1,301 ประโยค คิดเป็น 90.28%

รูปภาพที่ 1 ร้อยละของนามานุประโยค (Noun Clause) ที่ปรากฏในหนังสือปริศนาหญิงชุดขาว

จากรูปภาพที่ 2 พบว่าในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องปริศนาหญิงชุดขาว (The Women in White) มีการใช้โครงสร้างนามานุประโยค จำนวน 10 โครงสร้าง จากโครงสร้างทั้งหมด 15 โครงสร้าง โดยโครงสร้างที่ใช้มากที่สุดคือโครงสร้างที่ 1 (S + V + That-Clause) คิดเป็น 52.86% จำนวน 74 อนุประโยค โครงสร้างที่ถูกใช้เป็นอันดับที่สองคือโครงสร้างที่ 14 (S+V (wh-word+ S +V)) คิดเป็น 14.29% จำนวน 13 อนุประโยค โครงสร้างที่ถูกใช้เป็นอันดับที่สามคือโครงสร้างที่ 2 (S + V + Adj. + That-Clause) คิดเป็น 9.29% จำนวน 13 อนุประโยค โครงสร้างที่ถูกใช้เป็นอันดับที่สี่คือโครงสร้างที่ 3 (S + V +

N. + That-Clause) คิดเป็น 7.86% จำนวน 11 อนุประโยค โครงสร้างที่ถูกใช้เป็นอันดับที่ห้าคือโครงสร้างที่ 11 (S + V + If-clause (if + S + V + object)) คิดเป็น 6.43% จำนวน 9 อนุประโยค โครงสร้างที่ถูกใช้เป็นอันดับที่หกคือโครงสร้างที่ 13 (S + V + (wh-word+V+object)) คิดเป็น 5.71% จำนวน 8 อนุประโยค โครงสร้างที่ถูกใช้เป็นอันดับที่เจ็ดคือโครงสร้างที่ 4 (That-Clause + V + Adj.) คิดเป็น 1.43% จำนวน 2 อนุประโยค และโครงสร้างที่ถูกใช้เป็นอันดับที่แปดมีจำนวนเท่ากัน 3 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างที่ 8 (S + V + whether clause (S + V + object)), 9 (S + V + whether or not + S + V + object) และ 15 (Wh-clause (wh-word+S+V+object) + V + adj.) คิดเป็น 0.71% จำนวน 1 อนุประโยค และมีโครงสร้างที่ไม่พบจำนวน 5 โครงสร้าง คือ โครงสร้างที่ 5 (It + V.to be + Adj. + That-clause), 6 (It + V.to be + V3 + That-Clause), 7 (It + has / have + been + V3 + That-Clause), 10 (S + V + whether + S + V + object + or not) และ 12 (S + V + if clause (if + S + V + object + or not))

รูปภาพที่ 2 ร้อยละของนามานุประโยค (Noun Clause) ในแต่ละโครงสร้างที่ปรากฏในหนังสือปริศนาหญิงชุดขาว

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าโครงสร้างนามานุประโยคมีความซับซ้อนเนื่องจากเป็นหนึ่งในโครงสร้างที่อยู่ในกลุ่มของสังกรประโยค และมีหลากหลายลักษณะโครงสร้าง โดยจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้โครงสร้างนามานุประโยค มีการใช้โครงสร้าง S + V + That-Clause มากที่สุดคือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์ (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างภาษาอังกฤษเชิงพรรณนาโวหาร โดยพบว่ารูปแบบโครงสร้างประโยคที่ใช้ในงานเขียนนี้มากที่สุดคือ โครงสร้างประโยคเอกัตถประโยค (Simple sentence) และสังกรประโยค (Complex sentence) อีกทั้งยังศึกษานามานุประโยค (Noun Clauses) ซึ่งถือเป็นชนิดหนึ่งของสังกรประโยค (Complex sentence) ถือว่าเป็นเรื่องหนึ่งที่นักศึกษาค้นคว้า เพราะเป็นเรื่องที่มีความยากและความซับซ้อน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าการใช้นามานุประโยค (Noun clause) จำนวน 140 ประโยค จากจำนวน 1,441 ประโยค คิดเป็น 9.72% และ โครงสร้างที่พบมากที่สุดจากทั้งหมด 15 โครงสร้าง คือ โครงสร้างที่ 1 (S + V + That-Clause) คิดเป็น 52.86% จำนวน 74 อนุประโยค และมีโครงสร้างที่ไม่พบจำนวน 5 โครงสร้าง คือ โครงสร้างที่ 5 (It + V.to be + Adj. + That-clause), 6 (It + V.to be + V3 + That-Clause), 7 (It + has / have + been + V3 + That-Clause), 10 (S + V + whether + S + V + object + or not) และ 12 (S + V + if clause (if + S + V + object + or not))

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความกรุณาและการได้รับสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆอย่างยิ่งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงให้งานวิจัยฉบับนี้ได้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและกำลังใจเสมอมา ที่ได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำแก่คณะผู้วิจัยที่ไม่กล่าวมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ หากมีข้อบกพร่องในลักษณะใดที่เกิดขึ้น คณะผู้วิจัยขอภัยเป็นอย่างสูงและหวังว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่กำลังศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- จิตนา สุจจันท์. (2556). การศึกษาและพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์. (2555). การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาอังกฤษเชิงพรรณนาโวหาร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). เทคนิคการอ่าน (Reading Techniques). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร.
- ดาราณี ชุมทอง. (2552). ปัญหาและวิธีการเรียนรู้โครงสร้างกรรมาจกภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้. กลุ่มวิชาภาษาตะวันตก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.
- นฤมล รื่นไวย. (2538). การศึกษาจรรยาบรรณระดับประโยคในรายงานวิชาการในสาขาวิศวกรรมเคมี. กรุงเทพฯ. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย
- นเรศ สุทธิ. (2010). ไวยากรณ์อังกฤษร่วมสมัยฉบับเรียนรู้ด้วยตนเอง (Contemporary English grammar) พิมพ์ครั้งที่ 5. บริษัท พี.เอส.เพรส จำกัด
- เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์. (2555). การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาอังกฤษเชิงพรรณนาโวหาร. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ปรารถนา กาลเนาวกุล. (2548). เผยสถานการณ์เด็กเรียนภาษา “ตปท” แะ นักวิชาการแนะอย่ามองข้ามพม่า-เกาหลี. มติชนรายวันหน้า31.
- วนิดา พงศ์อักษร. (2553). โครงการพัฒนาครูสู่ปริญญาโทช่วงปิดเทอมรุ่นที่8.
- ไพบูลย์ เปียศิริ. (2552). ทางลัดเก่งไวยากรณ์อังกฤษ. กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์ พีเอ็นเอ็นกรุ๊ป.
- ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2553). พัฒนาภาษาอังกฤษเตรียมเด็กไทยสู่เวทีโลก. <http://www.moe.go.th/> (ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560)
- วิจิตร ศรีสุขอาน. (2550). วิจิตรชี้ช่องการสอนภาษาอังกฤษพัฒนาใหม่เพื่อใช้สื่อสารระดับภูมิภาคเอเชีย. บ้านเมือง หน้า 13. อ้างอิงใน วนิดา พงศ์อักษร. (2553). โครงการพัฒนาครูสู่ปริญญาโทช่วงปิดเทอมรุ่นที่8.
- วิสาข์ จิตวิตร. (2543). การสอนภาษาอังกฤษ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีอังกค์ นิติวรคุณาพันธุ์. (2533). การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคและนามวลีภาษาอังกฤษในหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.กรุงเทพฯ.
- ศิริรัตน์ ชูพันธ์.(2549). การศึกษาความรู้พื้นฐานด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (รายงานผลการวิจัย) ค้นเมื่อ 15 กันยายน 2556 เข้าถึงได้จากwww.research.sru.ac.th/doc/manut/sirirat_49.doc
- เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์.(2555). การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาอังกฤษเชิงพรรณนาโวหาร มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2530). การสอนทักษะภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ลิ้มประเสริฐ. (2551). การฝึกอ่านหนังสือพิมพ์. <http://webdb.bu.ac.th/forums/facultyforums//index.php?>
- สายฝน คิมอิง. (2555). การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษในคอลัมน์ Star Biographic ในนิตยสาร Student Weekly. มหาวิทยาลัยบูรพา. (ค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2553)
- อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม. (2554).การศึกษาและวิเคราะห์ภาษาอังกฤษในเพลงลูกทุ่ง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 อีสริย์ แจ่มขำ และ ดุจเดือน กลิ่นควัด. (2551). ไวยากรณ์อังกฤษฉบับสมบูรณ์ (Complete English Grammar). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอ็มไอเอส.
 Alice Oshima & Ann Hogue. (2006). *Writing Academic English*, Fourth Edition. Pearson Education.
 Nathadnai Seammhai. (2553). *Complex Sentence*. <http://nlearningenglish.blogspot.com> (ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560)
 Wilkie Collins. (2552). *ปริศนาหญิงชุดขาว (The woman in white)*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
THE ADMINISTRATION BASED ON THE GOOD GOVERNANCE PRINCIPLE BY SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN CHIANG KHWAN DISTRICT, ROI ET PROVINCE

กัญญาณัฐ สวัสดิ์^{1*} พัทธี ศิลารัตน์² และ ปิยะสุตา เพชรเวช

¹องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา จันทบุรี

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด

³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพฯ

*corresponding author e-mail : patcharee_silarat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหลายในอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อายุ และระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามด้าน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำสุดได้แก่ ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส และด้านความคุ้มค่า 2) ผลการเปรียบเทียบเพศ พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน สามด้าน คือด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า และระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านหลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 3) ข้อเสนอแนะตามลำดับความถี่มากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรทั้งหลายควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชันตรวจสอบได้ ควรยึดหลักการบริหารธรรมาภิบาลอยู่เสมอ และบุคลากรใน อบต. ควรสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่ออำนาจและหน้าที่ของตนเอง

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ หลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The research served specific purposes to: 1) study personnel's opinions on good governance-based administrations at sub-district administrative organizations in Chaing Khwan district of Roi Et province, 2) draw comparisons of their such opinions eliciting from demographic data on their different genders, ages and educational levels, and 3) examine their suggestions for enhancing such administrations there. Outcomes of studying their opinions were overall found implementing at the high scales. Considering each aspect in the descending order of means, they embraced: ethics, transparency, and value of money. 2) Relative findings of different genders comprehensively found differing opinions on ethics, transparency, and accountability, with the statistical significance level at .05. As for their different ages, they did varying opinions on accountability, and value of money. In addition to their different educational levels, they viewed them on ethics, accountability, and value of money, with the statistical significance level at .05. 3) Suggestions in the descending order of three frequencies were: first, administrators had to transparently administer, being accountable for no corruption; next, they always stick to good governance; then, personnel in the organizations had to raise self-awareness of onus for their own authorities and duties.

Keywords : administrations, good governance, sub-district administrative organizations

บทนำ

ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทการให้บริการ และมีความใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมาก เป็นหน่วยงานพื้นฐานที่มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะแก่ไขปัญหาแก่ประชาชนอย่างมากเป็นหน่วยงานพื้นฐานที่มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะแก่ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ปรากฏข่าวสารสื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่ออื่น ๆ ว่าการทุจริตคอร์รัปชันหลายรูปแบบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสาเหตุของการหย่อนประสิทธิภาพในการบริหาร และการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกิจที่ต้องปฏิบัติ และงบประมาณเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งภารกิจเหล่านั้นเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามปัญหาใหญ่ที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหาร และสิ่งที่ท้าทายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การเป็นข้าราชการยุคใหม่มุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายคือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และให้พี่น้องประชาชนในท้องถิ่นมี คุณภาพชีวิต มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด (สุวิตรา จันทะวารี, 2556 หน้า 1)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดในการทำหน้าที่ให้กับประชาชนในการแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าโดยประชาชนทุกคนจะมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง สามารถที่จะพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนได้ บริหารจัดการให้ผลประโยชน์ตกอยู่กับประชาชนในท้องถิ่น ให้มากที่สุด ไม่ใช่ตกอยู่ในมือของคนเพียงบางกลุ่ม แต่ความสำเร็จของการปกครองท้องถิ่น จะเกิดขึ้นได้ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางการบริหารจัดการในท้องถิ่น เพราะหลักธรรมาภิบาลจะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นได้มากขึ้นตามสิทธิหน้าที่ ที่การปกครองจะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นที่จะได้รับอย่างเต็มที่ หลักธรรมาภิบาลจะทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับหน้าที่ และสาธารณะมากขึ้น รวมทั้งการทำงานที่โปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลาเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทุจริต และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่ามากที่สุด รวมทั้งการปกครองท้องถิ่นจะต้องให้ความเสมอภาคในการใช้กฎหมายกับประชาชนในท้องถิ่นทุกคน แต่การปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันเกิดปัญหาดังกล่าว ๆ การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน การใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นไม่คุ้มค่า และไม่เกิดประโยชน์สูงสุด การบริหารจัดการยังเป็นระบบอุปถัมภ์มากกว่าคุณธรรม จึงควรที่จะศึกษาถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางในการปกครองท้องถิ่น จะทำให้การบริหารจัดการการปกครองท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากที่สุด (ธนิศย์ อมตศรีประเสริฐ, 2553 หน้า 2)

องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสิ้น 5 องค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกัน ส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท บางองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล จึงทำให้มีแผนและโครงการในการดำเนินงานต่าง ๆ อยู่มาก องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด อันจะเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติราชการยุคใหม่ ซึ่งมีลักษณะของธรรมาภิบาลนั้น จะช่วยในการทำลายรากฐานในด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ที่กำลังแผ่ขยายลงสู่ชุมชนในวงกว้าง และยังเป็นการวางรากฐานสังคมประชาธิปไตยในอนาคต ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจและตระหนักดีว่าผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกันในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดจะสามารถเป็นกำลังสำคัญในการนำเอาหลักธรรมาภิบาลเป็นรากฐาน ในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนหรือผู้ที่สนใจทั่วไปได้รับประโยชน์และเกิดความเข้าใจอันดีต่อกันนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำผลการวิจัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการปฏิบัติงานในองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด รวม 344 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 185 คน ใช้การคำนวณตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 แห่ง กับประชากรทั้งหมดใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test (Independent Samples) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One-way ANOVA)

2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายด้านหรือทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

3) นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างโดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

ผลการวิจัย

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้าน

ด้านที่	การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.30	0.38	5	ระดับมาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.33	0.35	2	ระดับมาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.33	0.33	1	ระดับมาก
4	ด้านหลักความร่วมมือร่วม	4.32	0.33	3	ระดับมาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.29	0.37	6	ระดับมาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.32	0.34	4	ระดับมาก
โดยรวม		4.31	0.29		ระดับมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความร่วมมือร่วม หลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบตาม

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาล	เพศชาย (n=93)		เพศหญิง (n=92)		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.32	0.42	4.27	0.35	0.86	0.39
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.39	0.35	4.26	0.34	2.42	0.01*
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.40	0.38	4.27	0.25	2.85	0.00*
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.34	0.40	4.30	0.25	0.76	0.45
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.39	0.39	4.18	0.32	4.07	0.00*
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.36	0.38	4.27	0.29	1.74	0.08
โดยรวม	4.37	0.35	4.26	0.22	2.50	0.01*

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอีกสามด้านคือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	อายุ		
		20-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
ด้านหลักความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	4.34	4.43	4.14
20-40ปี	4.34	-	0.09*	0.20*
41-50 ปี	4.43		-	0.29*
51 ปีขึ้นไป	4.14			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	อายุ		
		20-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
ด้านหลักความคุ้มค่า	$\bar{X}$	4.34	4.45	4.19
20-40 ปี	4.34	-	0.11*	0.15*
41-50 ปี	4.45		-	0.26*
51 ปีขึ้นไป	4.19			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล		การศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ระดับปริญญาตรี	ระดับปริญญาโทขึ้นไป
ด้านหลักคุณธรรม	$\bar{X}$	4.35	4.39	4.20
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.35	-	0.04*	0.15*
ระดับปริญญาตรี	4.39		-	0.19*
ระดับปริญญาโท	4.20			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล		การศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ระดับปริญญาตรี	ระดับปริญญาโทขึ้นไป
ด้านหลักความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	4.39	4.25	4.23
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.39	-	0.14*	0.16*
ระดับปริญญาตรี	4.25		-	0.02*
ระดับปริญญาโท	4.23			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่าจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล		การศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ระดับปริญญาตรี	ระดับปริญญาโทขึ้นไป
ด้านหลักความคุ้มค่า	$\bar{X}$	4.43	4.23	4.32
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.43	-	0.2*	0.11*
ระดับปริญญาตรี	4.23		-	0.09*
ระดับปริญญาโท	4.32			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 42.16 ผลการวิจัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบต่อ

ผลการเปรียบเทียบ บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บุคลากรได้เสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก คือ ควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชันตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารธรรมาภิบาลอยู่เสมอ และบุคลากรในอบต.จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่ออำนาจหน้าที่ของตนเอง ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นมาก เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีระพงศ์ สุนะโร ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก คล้ายกับจิรพัฒน์ โฉมฉวย ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมความคิดเห็นการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเหมือนภูมิภัทระ จันทรบัว ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ผลวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประภาส วรรณทอง ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลถือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพัฒน์ โฉมฉวย การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรีด้านหลักนิติธรรมในภาพรวมความคิดเห็นการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คล้ายกับจักขุณา วิเศษหวาน ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก

2) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วยความมีคุณธรรมจากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของจักขุณา วิเศษหวาน ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากคล้ายกับประภาส วรรณทอง ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3) ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เปิดโอกาสให้บุคลากร และประชาชนเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ และมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของอุธาน สีนสุวรรณ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบและประภาส วรรณทองได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จัดทำประชาคมหมู่บ้านก่อนจัดทำแผนพัฒนาตำบล และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีระพงศ์ สุเมธ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากทุกด้านคล้ายกับประภาส วรรณทอง ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับมาก โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน และอุธาน สีนสุวรรณ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่าเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด บุคลากรปฏิบัติงานตามโครงการที่แจ้งกับประชาชนทราบและปฏิบัติงานตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับปัจจุบันจากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของจักขณา วิเศษหวาน ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คล้ายกับอุธาน สีนสุวรรณ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประภาส วรรณทอง ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก

6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดปฏิบัติงานตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับปัจจุบันจากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิภัทระ จันทรบัว ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ผลวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากและอุธาน สีนสุวรรณ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า เทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

1) บุคลากรที่มีเพศ ต่างกัน มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่เป็น

เช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีผลต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพัฒน์ โฉมฉลวย ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ มีความคิดเห็น ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2) บุคลากรที่มีอายุ ต่างกัน มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าแม้ว่าอายุจะแตกต่างกันแต่ความรู้สึกรู้สึกคิดในแต่ละช่วงอายุที่มีต่อการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระธีระพงศ์ สุเมธ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกันจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทั้งนี้อธิบายได้ว่าระดับการศึกษาของบุคลากรที่มีความแตกต่างกันไม่ได้ส่งผลต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีระพงศ์ สุเมธ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มี ระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้และภูมิภัทร จันทะบัว ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรีผลวิจัยพบว่าประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรีไม่แตกต่างกันทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จึงขอเสนอให้ผู้สนใจทำวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจอีก ดังนี้

1. คุรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร
2. คุรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานเชิงพุทธตามหลักธรรมโดยเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาวิจัยเป็นอำเภอ

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความอนุเคราะห์ จากดร.พัชรี ศิลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน และบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- จิรพัฒน์ โฉมฉลวย. (2557). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จักขณา วิเศษวาน. (2554). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอกอำเภอธวัชบุรีจังหวัดร้อยเอ็ด.สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ธนิตย์ อมตศรีประเสริฐ. (2553). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประภาส วรรณทอง (2558). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระธีระพงศ์ สุเมธ (แช่เล่า).(2554). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูมิภัทร จันทะบัว.(2558). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโตนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี.

สุวิตรา จันทะวารีย์. (2556). การบริหารจัดการหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อุธาน สิ้นสุวรรณ (2558).การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

Yemane,Taro. (1973). *Statistics; an Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harer&Row.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง
อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

RESIDENTS' OPINIONS ON CARRYING OUT NONG WAENG KUANG ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION'S WORK IN SI SOMDET DISTRICT, ROI ET PROVINCE

จันแดง ยูชี¹ และ พัชร ศีลารัตน์^{2*}

¹ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง ร้อยเอ็ด

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด

*corresponding author e-mail : silarat03@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุและ ระดับการศึกษา และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานรองลงมาได้แก่ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านเศรษฐกิจ และด้านการท่องเที่ยวตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ลำดับความถี่มากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ควรให้มีแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุน ควรให้มีการอบรมเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน และควรส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลนักการเมือง ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของประชาชน การดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The research served the purposes: 1) to study residents' opinions on carrying out Tambonb Nong Waeng Kuang Administrative Organizations' tasks in Si Somdet district of Roi Et province, 2) to compare their opinions as such to their different genders, ages and educational levels, 3) to collect feedback on public suggestions for enhancing its tasks. Research findings: 1) their opinions on carrying out its tasks have been rated at the high scales in the overall aspect. In terms of each aspect ranked in the descending of means, they include: infrastructures, education, religious, social and environmental affairs, good governance, economy and tourism. 2) Comparative outcomes: their opinions as classified by their different genders, ages and educational levels have found no differences the overall aspect and each one. 3) Suggestions in the first three frequencies are that the above administrative organization ought to: draw up fund resources for investments, provide training courses on community enterprises, and promote politicians' good governance.

Keywords : residents' opinions, carry out tasks, tambon administrative organization

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบกระจายอำนาจโดยมีคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมาจากราษฎรในท้องถิ่นเองภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่รัฐให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (จรัส สุวรรณมาลา, 2542, หน้า 12-15) แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้้องค์การบริหารส่วนตำบล จะมีอำนาจในการบริหารงานทั้งงบประมาณ บุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่ก็ตาม

แต่ก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้เท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลหลายกรณี เช่น (เยาวภา ถิ่นชัยภูมิ, 2547, หน้า 92) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับน้อยและ (อรสา พลประเสริฐสุข, 2555, หน้า 79) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผ่านมายังไม่มีข้อมูลเชิงวิชาการเกี่ยวกับการประเมินว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าอยู่ในระดับใด ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อเป็นเช่นนี้อาจทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานตามภารกิจหรือเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นและบริการสาธารณะอย่างแท้จริงได้ เพราะผู้บริหารไม่มีข้อมูลเชิงวิชาการว่าการทำงานในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับใด จึงอาจทำให้ขาดแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง และเหมาะสมได้

จากปัญหาและความสำคัญ ตลอดจนผลการศึกษาเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลของการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกตัวแทนหัวหน้าครัวเรือน ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด 12 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,221 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 301 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test (Independent Samples) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One-way ANOVA)

2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายด้านหรือทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

3) นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างโดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

ผลการวิจัย

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอศรีสมเด็จ

จังหวัดร้อยเอ็ด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านการท่องเที่ยว 3) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 4) ด้านเศรษฐกิจ 5) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้าน

ด้านที่	ความคิดเห็นของประชาชน	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.45	0.36	1	ระดับมาก
2	ด้านการท่องเที่ยว	4.00	0.37	6	ระดับมาก
3	ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.42	0.32	2	ระดับมาก
4	ด้านเศรษฐกิจ	4.22	0.30	5	ระดับมาก
5	ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม	4.31	0.45	3	ระดับมาก
6	ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	4.28	0.20	4	ระดับมาก
โดยรวม		4.28	0.17	ระดับมาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านเศรษฐกิจ และด้านการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นของประชาชน	เพศชาย (n=148)		เพศหญิง (n=153)		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.45	0.38	4.46	0.36	-0.27	0.78
2.ด้านการท่องเที่ยว	3.98	0.38	4.02	0.37	-0.68	0.50
3.ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.41	0.32	4.43	0.33	-0.58	0.56
4.ด้านเศรษฐกิจ	4.24	0.31	4.20	0.30	0.96	0.34
5.ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม	4.32	0.44	4.31	0.46	0.17	0.86
6.ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	4.28	0.21	4.27	0.19	0.34	0.73
โดยรวม	4.28	0.17	4.28	0.17	-0.09	0.92

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้านจำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นของประชาชน	อายุ					
	18-30 ปี (n=75)		31-42 ปี (n=120)		43 ปี ขึ้นไป (n=106)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.43	0.37	4.43	0.37	4.50	0.36
2.ด้านการท่องเที่ยว	4.03	0.38	4.02	0.36	3.94	0.37
3.ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.47	0.34	4.42	0.33	4.38	0.31

ความคิดเห็นของประชาชน	อายุ					
	18-30 ปี		31-42 ปี		43 ปี ขึ้นไป	
	(n=75)		(n=120)		(n=106)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4.ด้านเศรษฐกิจ	4.23	0.28	4.23	0.32	4.21	0.30
5.ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม	4.35	0.45	4.35	0.42	4.24	0.48
6.ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	4.27	0.20	4.30	0.19	4.25	0.20
โดยรวม	4.29	0.18	4.29	0.17	4.25	0.17

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็นของประชาชน	ระดับการศึกษา					
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า		ปริญญาตรีขึ้นไป	
	(n=127)		(n=90)		(n=84)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.45	0.36	4.46	0.39	4.45	0.36
2.ด้านการท่องเที่ยว	4.00	0.38	3.98	0.35	4.00	0.38
3.ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.43	0.33	4.40	0.34	4.42	0.30
4.ด้านเศรษฐกิจ	4.21	0.32	4.21	0.29	4.22	0.30
5.ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม	4.34	0.42	4.26	0.46	4.31	0.49
6.ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	4.29	0.20	4.25	0.19	4.28	0.21
โดยรวม	4.29	0.17	4.26	0.17	4.28	0.18

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 และเพศชาย จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 มีอายุ 31-42 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 39.90 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.20 ผลการวิจัย ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ด้านโครงสร้างพื้นฐานรองลงมา ได้แก่ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านเศรษฐกิจ และด้านการท่องเที่ยว

ผลการเปรียบเทียบ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

ประชาชนได้เสนอแนะการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก คือ ควรให้มีแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุน ควรให้มีการอบรมเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน และควรส่งเสริมด้านหลักธรรมาภิบาลนักการเมือง ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสครีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสครีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีกฎหมายรองรับอยู่ 4 บทบัญญัติหลัก ๆ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นการใหญ่ในการพัฒนาและจัดการบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตนเอง และต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลทำแผนพัฒนาตำบลผ่านความเห็นชอบของสภาและให้อำนาจสภาควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบล และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำแผนพัฒนา 3 ประเภท คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนา 5 ปี แผนพัฒนาประจำปี แผนยุทธศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาซึ่งจะต้องทำให้เสร็จก่อนจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสครีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีอยู่ทั้งหมด 6 ด้าน คือการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการท่องเที่ยว ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของงานวิจัยของ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2509, หน้า 31) กล่าวว่าทัศนคติจะปรากฏอยู่ในความคิดเห็นซึ่งเป็นเรื่องการตัดสินใจเฉพาะในประเด็นใดประเด็นหนึ่งการเรียงลำดับจากค่านิยมไปสู่ทัศนคติและความคิดเห็นเป็นการก้าวจากเรื่องทั่วไปไปยังเรื่องเฉพาะจากสภาพจิตใจหรือความโน้มเอียงที่เริ่มกว้างๆและแคบจนในที่สุดแสดงออกมาเป็นความคิดเห็นเฉพาะเรื่องความความคิดเห็นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละยุทธศาสตร์ที่ได้ร่วมกันจัดทำแผนสอดคล้องกับงานวิจัยของทองอินทร์ ภายศรี ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสองยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหมือนกับเดชาธน บุญฤทธิ์ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอฟ้าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คล้ายกับจรณา สิทธิเดชได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจันทร์เพ็ญ สุริเทศ ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกระหว้น อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหว้น อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนอง

แขวง อำเภอสครีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวงการพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภคซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหา และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึงได้แก่ การจัดให้มีการซ่อมแซมถนนเมื่อเกิดความชำรุดอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีถังขยะครบทุกหมู่บ้าน เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำแผนพัฒนา 3 ประเภท คือ 1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา คือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน 2) แผนพัฒนา 3 ปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าควบคุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี 3) แผนดำเนินงาน คือ แผนดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีงบประมาณนั้น

2) ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคง อำเภอสรีสมเด็จเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยว และสนับสนุนประเพณีท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องทุกปีซึ่งสอดคล้องกับทองอินทร์ ภายศรี ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

3) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงมีการร่วมมือกับชุมชนในการจัดงานประเพณีที่สำคัญ ๆ ของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน และอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) แก่โรงเรียนและสถานศึกษาอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับโอภาส ฉัตรสุวรรณ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนเตย อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและด้านการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ เหมือนกับอรสา พลประเสริฐสุข ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทาง

4) ด้านเศรษฐกิจ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดได้จัดทำโครงการฝึกอบรมให้ความรู้ และเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตจากวิทยากรที่ทรงคุณวุฒิให้กับกลุ่มอาชีพสอดคล้องกับรจนา สิทธิเดช ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับจันทร์เพ็ญ สุริเทศ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกระหว้น อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปาน

5) ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดได้จัดกิจกรรมการให้บริการด้านสาธารณสุข และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อมาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับทองอินทร์ ภายศรี ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และจันทร์เพ็ญ สุริเทศ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกระหว้น อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

6) ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคงเจ้าจันทร์ร้อยเอ็ดได้ให้ความช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในชุมชนกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัยอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับรจนา สิทธิเดช ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงคง อำเภอสรีสมเด็จ เจ้าจันทร์ร้อยเอ็ด

1) ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ ที่ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีด้านเศรษฐกิจ สอดคล้องของอินทร์ ภายศรี ได้ทำการศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับเดชาธน บุญฤทธิ์ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลิ้นจี่ อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน และสอดคล้องกับโณชา ฉัตรสุวรรณ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนเตย อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ที่มีเพศต่างกัน หมู่บ้านที่อาศัย มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05

2) ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ทำให้ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดสุชา จันท์เอม อธิบายว่า การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงาน หมายถึง การทำงานในหน้าที่ ซึ่งต้องเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ สอดคล้องกับเดชาธน บุญฤทธิ์ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลิ้นจี่ อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบตามความจำเป็น และความต้องการของประชาชนโดยไม่แยกการดำเนินงานเพื่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือผู้มีการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งโดยเฉพาะด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประสาธน์ หลักศิลา (2511, หน้า 398 - 399) กล่าวว่าความคิดเห็นของคนเราก่อเกิดจากการปะทะสังสรรค์ประจำวันแต่ก็มีภูมิหลังทางสังคมจำกัดอยู่ภูมิหลังทางสังคมของแต่ละคนย่อมเป็นผลถึงการที่คนเรากระทำตอบสนองต่อเหตุการณ์และเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของทองอินทร์ ภายศรีได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เหมือนกับเดชาธน บุญฤทธิ์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลิ้นจี่ อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเน้นศึกษาเฉพาะด้านที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เช่น ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ และ ผู้พิการ เป็นต้น

2) ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กระจายทุกกลุ่มบุคคลในพื้นที่ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.พัชรี ศิลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้สารนิพนธ์นี้

สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณมาลา. (2542). ศักยภาพทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล : รายงานวิจัย กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์เพ็ญ สุริเทศ. (2555). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกระหวัน อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เดชาธน บุญฤทธิ์. (2558). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลิ้นช้าง อำเภอบ้านดง จังหวัดนครราชสีมา**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองอินทร์ ภาณุศรีศรี. (2558). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การ พัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. (2509). **ทัศนคติในความคิดเห็น**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ประสาท หลักศิลา. (2511). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า.
- เยาวภา ถิ่นชัยภูมิ. (2547). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอศรีเมืองชัย จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รจนา สิทธิเดช.เดช. (2556). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุชา จันทร์เอม. (2548). **จิตวิทยาเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- อรสา พลประเสริฐสุข. (2555). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อโนชา ฉัตรสุวรรณ. (2558). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนเตย อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

**ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย
อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด**

**PERSONNEL'S OPINIONS ON GOOD GOVERNANCE-BASED ADMINISTRATION OF TAMBON
DUNOI ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN CHATURAPHAK PHIMAN DISTRICT, ROI ET
PROVINCE**

ทองรัก หมอแก้ว^{1*} พชร ศิลารัตน์² และ ไพรัช พันชมภู³

1องค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย ร้อยเอ็ด

2มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด

3มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด กรุงเทพฯ

*corresponding author e-mail : Tongruk.10@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย กับตัวแปรที่แตกต่างกันด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา, 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) บุคลากรได้เสนอแนะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ลำดับตามความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก คือ ควรที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างยุติธรรม และถูกต้อง เมื่อรับเรื่องไปแล้วก็ควรที่จะดำเนินการทันทีและควรที่จะชี้แจงให้ประชาชนทราบด้วย และควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

คำสำคัญ : ความคิดเห็น การบริหารงาน หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This research served the purposes: 1) to study personnel's opinions on the above administrative organization's good governance-based administration, 2) to compare their opinions to variables of their genders, ages and educational levels, 3) to examine suggestions for enhancing its good governance-based administration. Outcomes of findings: 1) Respondents' opinions on its good governance-based administration have been overall rated high. Given each aspect in the descending order of its mean, they are: ethics, accountability, participation, value of money, transparency, and rule of law. 2) Comparative outcomes have found no significant differences in their opinions and the target variables in the overall aspect. 3) Their suggestions for enhancing its good governance-based administration in descending order of three frequencies are that authorities should: perform their duties with fairness and decency, process documents at once after receiving them, informing the duration of complete documents to recipients, and disseminate much more information of its tasks.

Keywords : opinions, administration, good governance

บทนำ

หลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการหนึ่งในการบริหารประเทศที่รัฐบาลหลายประเทศได้นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทาง การบริหารรวมทั้ง ประเทศไทย โดยมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 ซึ่งรวมสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารที่มุ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ความโปร่งใส ตรวจสอบได้บนพื้นฐานความยุติธรรมคุณธรรมความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการบริหารพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 เกิดจากแนวคิดการบริหารราชการแนวใหม่ ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นถึงการให้บริการของรัฐที่มุ่งประโยชน์สุขของประชาชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการบริหารของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งพิจารณาได้จากมาตรา 286 สรุปได้ว่าประชาชนสามารถเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้พ้นจากตำแหน่งได้ถ้าบุคคลดังกล่าวมีความประพฤติไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมาตราอื่นอีกหลายมาตราได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และดำเนินการในการกิจของภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้ภาครัฐมีการบริหารที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบจากองค์กรอิสระ และประชาชน ซึ่งรวมถึงการกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างระบบการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของสาธารณะชน เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน (วิศิธา รัตนสมัย, 2543, หน้า 1)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารการจัดการจัดการบริการสาธารณะการบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, หน้า 75) ซึ่งภายใต้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการดูแล แก้ไขปัญหา และให้บริการประชาชนในแต่ละท้องถิ่น

องค์กรบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีการพยายามในการจัดการทั้งทรัพยากรบุคคลและพนักงานฝ่ายต่างๆ อยู่เสมอ แต่ในขณะที่เดียวกันอดีตที่ผ่านมาแล้วยังมีปัญหาด้านบุคลากรอยู่บ้างเกี่ยวกับเรื่องของการบริหารงานก็ต้องมีบุคลากรที่บริหารงานนั้นมีคุณภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล เน้นอนที่สุดว่าการบริหารงานเทศบาลทุกที่ล้วนต้องมีปัญหาในองค์กรทุกองค์กร จึงจำเป็นอย่างยั้งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีแก่องค์กร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปเป็นข้อมูลที่สำคัญในการปรับปรุง แก้ไข การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาสูงสุด ต่างกัน 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 110 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน ใช้การคำนวณตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างทำการสุ่มพนักงานเทศบาลตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) 5= มากที่สุด 4 = มาก

3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์

2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความแตกต่างความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด กับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ค่า t-test และ (One-Way-ANOVA) หรือ F-test

3) ประมวลผลข้อเสนอนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

4) นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น (n = 86)			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.99	0.74	6	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.21	0.21	1	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.86	0.34	5	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม	4.10	0.20	3	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.13	0.24	2	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.07	0.34	4	มาก
รวม	4.06	0.35	-	มาก

จากตารางที่ 1. พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็น	เพศชาย (n = 45)			เพศหญิง(n = 41)			t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.61	0.24	มาก	3.52	0.31	มาก	1.56	0.12
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.19	0.21	มาก	4.23	0.20	มาก	- 0.76	0.45
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.82	0.34	มาก	3.90	0.34	มาก	-1.05	0.30
4. ด้านการมีส่วนร่วม	4.08	0.18	มาก	4.12	0.22	มาก	0.17	0.87
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.14	0.26	มาก	4.11	0.23	มาก	0.52	0.61
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.07	0.39	มาก	4.08	0.29	มาก	-0.05	0.96
รวม	3.98	0.27	มาก	3.99	0.26	มาก	0.09	0.93

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็น	อายุ								
	ไม่เกิน 30 ปี(n = 21)			31-44 ปี(n = 35)			45 ปีขึ้นไป(n = 30)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.75	0.16	มาก	3.33	0.23	ปานกลาง	3.71	0.19	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.23	0.18	มาก	4.21	0.24	มาก	4.19	0.19	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.60	0.33	มาก	4.13	0.27	มาก	3.73	0.19	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม	4.24	0.07	มาก	3.94	0.16	มาก	4.19	0.17	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.32	0.18	มาก	4.17	0.23	มาก	3.94	0.14	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.66	0.29	มาก	4.24	0.25	มาก	4.17	0.22	มาก
รวม	3.97	0.09	มาก	4.00	0.10	มาก	3.99	0.08	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรม บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนต่อการพัฒนาจังหวัดหรืออำเภอที่ได้รับรางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ										
ความคิดเห็น	ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 35)				ปริญญาตรีหรือสูงกว่า (n = 51)				t	Sig
	$\bar{X}$		แปลผล		$\bar{X}$		แปลผล			
	S.D.				S.D.					
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.51	0.34	มาก	3.61	0.22	มาก	1.51	0.14		

ความคิดเห็น	ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 35)				ปริญญาตรีหรือสูงกว่า (n = 51)				t	Sig
	$\bar{X}$		S.D.		$\bar{X}$		S.D.			
		แปลผล		แปลผล		แปลผล		แปลผล		
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.31	0.19	มาก	4.14	0.19	มาก	3.84	0.00*		
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.85	0.42	มาก	3.87	0.29	มาก	0.33	0.74		
4. ด้านการมีส่วนร่วม	4.16	0.15	มาก	4.06	0.22	มาก	2.27	0.03*		
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.32	0.19	มาก	3.99	0.18	มาก	8.26	0.00*		
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.88	0.40	มาก	4.21	0.22	มาก	4.46	0.00*		
รวม	4.00	0.10	มาก	3.98	0.08	มาก	1.08	0.28		

จากตารางที่ 4 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านหลักคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 มีอายุระหว่าง 31-44 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 40.70 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 59.30 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งหกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม

ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

บุคลากรได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ลำดับตามความถี่สูงไปต่ำ สามอันดับแรก คือ ควรที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างยุติธรรม และถูกต้อง เมื่อรับเรื่องไปแล้วก็ควรที่จะดำเนินการทันทีและควรที่จะชี้แจงให้ประชาชนทราบด้วย และควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย ได้วางนโยบายในการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล โดยยึดหลักการพัฒนาทุกด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น การบริหารงานจะยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อันประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ข้อ 34 กล่าวคือ ให้คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบ คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาให้ความเห็น และให้ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความเห็นชอบในขั้นตอนสุดท้าย ขณะเดียวกันเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนด้วย 2) หลักคุณธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม 3) หลักความโปร่งใส มีการทำงานที่สามารถเปิดเผยได้ ตรวจสอบได้และมีความโปร่งใส มีการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร 4) มีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมเสนอปัญหา ความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา 5) หลักความรับผิดชอบ ตระหนักในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) หลักความคุ้มค่า มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพัฒน์ โฉมฉาย (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการ

พัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมความคิดเห็นการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้อยเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาตำบลน้อยให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ด้วยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลน้อย ได้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรม รวมทั้งมีความรักใคร่ และรวดเร็วด้วย และได้มีการเผยแพร่ความรู้เรื่อง กฎ ระเบียบขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป รวมถึงสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการใช้กฎ ระเบียบด้วยความเป็นธรรม และมีการทบทวน ปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกระบวนการดำเนินการ ให้เป็นธรรม และทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิภัทร จันทะบัว (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดปราจีนบุรี ผลวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโดนด อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดปราจีนบุรีด้านนิติธรรม อยู่ในระดับมาก จริยา ศรีประทุม(2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านนิติธรรม อยู่ในระดับมาก

2) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้อยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้นุเคราะห์พัฒนาตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัย ประจำชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวถึง หลักคุณธรรม ว่าเป็น การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ สอดคล้องกับงานวิจัย จิรพัฒน์ โหมฉนวน (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยพรสุตา ทับทิม(2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าร้อยละสูงสุด รองลงมาคือหลักคุณธรรม

3) ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยได้กระตุ้นและผลักดันให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และมีระบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รับฟังความเห็นจากบุคคลภายนอก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป รวมถึงปรับปรุงระบบสารสนเทศและระบบการจัดเก็บเอกสารให้สะดวกต่อการสืบค้น และเผยแพร่แก่สาธารณชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กัลยา เนติประวดี (2544) ได้กล่าวถึง หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของชนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กร ทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้อง

4) ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยสร้างจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้

มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และหรือ คณะทำงานโดยให้ข้อมูล ความคิดเห็น แนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพัฒน์ โหมผลวย (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของจริยา ศรีประทุม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย มีความตระหนักในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้บริหารท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อประชาชนในท้องถิ่นที่เลือกตนเข้ามาเป็นผู้บริหาร รับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน ใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิภัทร จันทรบัว (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโตนด อำเภอบางบาล จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำโตนด อำเภอบางบาล จังหวัดปทุมธานีด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก

6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้อยมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น และประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน ทั้งนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาได้คำนึงถึงการจัดทำแผนพัฒนา/ โครงการที่สามารถบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากแผนงาน/โครงการนั้นในระยะยาวและคุ้มค่าต่อการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กล่าวว่า การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ บทบัญญัติในส่วนนี้เป็นการกำหนดวิธีการทำงานเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถวัดความคุ้มค่าในการปฏิบัติแต่ละภารกิจ โดยกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหลักการดังนี้ จัดให้มีระดับความคุ้มค่าในการปฏิบัติแต่ละภารกิจเพื่อพิจารณาว่า ภารกิจใดสมควรทำต่อไป หรือยกเลิก การจัดซื้อจัดจ้างต้องกระทำโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และผลเสียทางสังคม การตอบสนองประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่ใช้ ราคา การดูแลรักษา และประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการ ซึ่งมีใช้ถือราคาต่ำสุดเป็นเกณฑ์อย่างเดียว

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด

1) บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้อย ได้เน้นการบริหารราชการโดยยึดหลักการการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (ธรรมาภิบาล) ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม สำนักับรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และส่งเสริมให้เกิดระบบสร้างจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติภารกิจของบุคลากร โดยยึดหลักธรรมาภิบาล จึงทำให้บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลูธานส์ ฟรีแมน (Luthans Freeman) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ วัตถุและความคิดเห็น โดยมีลักษณะที่คงที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และมีรูปแบบการตอบสนองอย่างเดียวกัน

2) บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงทำให้บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟอสเตอร์ (Foster)

กล่าวว่า ประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้ยิน ได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจเป็นประสบการณ์ตรงหรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นจริง เป็นประสบการณ์ทางอ้อม

3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้อย ได้จัดทำบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยยึดหลักความคุ้มค่า โปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้ จึงทำให้บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา ศรีประทุม ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยไม่สามารถเขียนงานให้ครอบคลุมปัญหาทุกประเด็นที่น่าสนใจ ดังนั้น จึงขอเสนอให้ผู้สนใจทำวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจอีก ดังนี้

1) ควรทำการวิจัยการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลในเขตอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงแผนงานการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

2) ควรศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ได้มีการรับรางวัลชนะเลิศการประกวดองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าสองครั้ง เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และปัจจัยที่ส่งผลให้การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ และศึกษาความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในประเด็นที่นำไปของความสำเร็งนั้น

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือ ให้ความรู้ คำแนะนำ สนับสนุน และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์ จากดร.พัชรี ศิลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยให้มีความถูกต้อง ขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลจนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กัลยา เนติประวดี. (2544). “การยอมรับรูปแบบการจัดองค์การทางสังคมแบบใหม่ตามหลักการบริหาร กิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีในองค์การภาครัฐ : ศึกษากรณีสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จริยา ศรีประทุม. (2559). ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จิรพัฒน์ โฉมฉวย. (2557). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ภูมิภัทร จันทร์บัว (2558). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโตนด อำเภอบางขัน จังหวัดปรางค์บุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นพดล กลิ่นถนอม. (2556). **ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในอำเภอสรพยา จังหวัดชัยนาท**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรสุดา ทับทิม. (2551). **ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี**. รายงานการศึกษอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). **“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542”**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วิศรา รัตนสมัย. (2543). **การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Foster, R. L. R. (1992). **Family-centered Care of Children**. Philadelphia: Lippincott.

Luthans Freeman. (1995). **“Organization Behavioral”** 7th ed.Singapore : McGraw-Hill.

**การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด**
**COMMUNITY MEMBERS' PARTICIPATION IN DRAWING UP TAMBON THUNG KULA MUNICIPALITY'S
DEVELOPMENT PLANS IN SUWANNAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE**

อรอุมา สระแก้ว^{1*} ดร.พัชรีย์ ศิลารัตน์²

¹เทศบาลตำบลทุ่งกุลา ²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*corresponding author e-mail : Ornumasrakaew@gmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาคมที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ ด้านการจัดทำแผนและโครงการ และด้านการตรวจสอบแผนพัฒนา ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาคมซึ่งมีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตรวจสอบงบประมาณในการจัดทำแผนพัฒนา และโครงการต่างๆ มากยิ่งขึ้น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามตรวจสอบเนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา มากยิ่งขึ้น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลดำเนินการมากยิ่งขึ้น ตามลำดับ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาคม การจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลทุ่งกุลา

Abstract

The purposes of this paper were: 1) to study community members' participation in drawing up the above municipality's development plans, 2) to compare their participation as such to differing variables of their genders, ages and educational levels, and 3) to examine suggestions for enhancing their participation. Outcomes of findings: 1) Community members' participation in drawing up its development plans have been rated high in the overall aspect, as has each one taken into consideration, namely following up and assessing projects, setting problems and requirements, drawing up plans and projects, examining development plans respectively. 2) Their genders, ages and educational levels bear no differences in their participation. 3) Suggestion in first three frequencies: authorities should increasingly open up opportunities to them: to scrutinize budgets for drawing up development plans and various projects, to follow up and examine contents of development plan drafts, supervise and assess projects or its activities, respectively.

Keywords : community participation development plans thung kula municipality

บทนำ

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นต้นมาบทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน และความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบรวมทั้งรูปแบบเทศบาล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน (กรมการปกครอง, 2549, หน้า 7)

แผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจและแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การกำหนดแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การร่วมกำหนดปัญหา และความต้องการ การร่วมจัดทำแผนและโครงการ การร่วมตรวจสอบแผนพัฒนา และการร่วมติดตามประเมินผล (กรมการปกครอง, 2549, หน้า 19)

เทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ การร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการ การร่วมจัดทำแผนและโครงการ การร่วมตรวจสอบแผนพัฒนา และการร่วมติดตามประเมินผล โดยจัดการประชุมสัมพันธและเชิญชวนประชาชนในพื้นที่ร่วมจัดทำแผนดังกล่าวอย่างเต็มที่ จากการสังเกตของผู้วิจัยและการสนทนากับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสรุปปัญหาของเทศบาลปรากฏว่ามีประชาชนเข้าร่วมเป็นบางส่วน และบางขั้นตอนเท่านั้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานที่ ช่วงเวลานัดหมาย ในการประชุมแต่ละกิจกรรมตามขั้นตอน ประชาชนไม่สะดวก หรือติดภารกิจการทำงานประจำวัน เป็นผลทำให้โครงการพัฒนาตามแผนได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ทั่วถึง และไม่เท่าเทียมกันทุกหมู่บ้านหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เทศบาลตำบลทุ่งกุลลา 2558, หน้า 1) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1.เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2.เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน 3.เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และนำไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งจากเวทีประชาคมของชุมชนนั้นๆ และได้รับการแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 14 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 168 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากรของชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวม รายด้าน

และรายข้อ และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test (Independent Samples) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One-way ANOVA) และนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
- 2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างโดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

ผลการวิจัย

1.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้าน

ด้านที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ	4.32	0.39	2	ระดับมาก
2	ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการร่วมกัน	4.25	0.59	3	ระดับมาก
3	ด้านการร่วมตรวจสอบแผน	4.23	0.56	4	ระดับมาก
4	ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล	4.34	0.57	1	ระดับมาก
โดยรวม		4.28	0.41		ระดับมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการร่วมกัน และด้านการร่วมตรวจสอบแผน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นของประชาชน	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
	(n=148)		(n=153)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ	4.32	0.39	4.31	0.41	0.52	0.89
2.ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการร่วมกัน	4.26	0.58	4.23	0.62	0.71	0.83
3.ด้านการร่วมตรวจสอบแผน	4.25	0.60	4.18	0.47	0.02	0.50
4.ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล	4.36	0.57	4.31	0.56	0.92	0.70
โดยรวม	4.30	0.43	4.26	0.35	0.28	0.64

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของ เทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้านจำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งกุลา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1.ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	0.17	2	0.86	0.53	0.58
	ภายในกลุ่ม	18.35	115	0.16		
	รวม	18.52	117			
2.ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการ ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	0.30	0.73
	ภายในกลุ่ม	41.52	115	0.36		
	รวม	41.74	117			
3.ด้านการร่วมตรวจสอบแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.43	2	0.21	0.68	0.50
	ภายในกลุ่ม	36.81	115	0.32		
	รวม	37.24	117			
4.ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.08	2	0.54	1.70	0.18
	ภายในกลุ่ม	36.61	115	0.31		
	รวม	37.69	117			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.06	2	0.03	0.16	0.84
	ภายในกลุ่ม	19.75	115	0.17		
	รวม	19.81	117			

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของ เทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งกุลา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1.ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	0.69	2	0.34	2.22	0.11
	ภายในกลุ่ม	17.83	115	0.15		
	รวม	18.52	117			
2.ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการ ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.15	2	0.58	1.64	0.19
	ภายในกลุ่ม	40.59	115	0.35		
	รวม	41.74	117			
3.ด้านการร่วมตรวจสอบแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.82	2	0.41	1.29	0.27
	ภายในกลุ่ม	36.42	115	0.31		
	รวม	37.24	117			
4.ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.95	2	0.47	1.49	0.22
	ภายในกลุ่ม	36.74	115	0.31		
	รวม	37.69	117			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.16	2	0.08	0.48	0.62
	ภายในกลุ่ม	19.65	115	0.17		

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
	รวม	19.81	117			

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา
ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 มีอายุ 41 ปี
ขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 และมีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30
ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
คือ ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการร่วมกัน
และด้านการตรวจสอบแผน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ ประชาชนที่มีเพศต่าง อายุต่าง ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ
เทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
(Null Hypothesis)

3. ประชาคมได้เสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับ
ตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตรวจสอบงบประมาณในการจัดทำแผนพัฒนา
และโครงการต่างๆ มากยิ่งขึ้น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามตรวจสอบเนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา มากยิ่งขึ้น
และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลดำเนินการมากยิ่งขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัด
ร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัด
ร้อยเอ็ด ได้จัดทำ
แผนพัฒนาประจำปี โดยเปิดโอกาสให้ประชาคมเข้าร่วมในการจัดทำแผนเพื่อร่วมพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอนของการจัดทำ
แผนพัฒนาเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับ สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์(2556) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมใน
การจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล
ทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาของ
เทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาคมต้องการ
เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลารในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน เพื่อเสนอความต้องการ
ความเดือดร้อน และของงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชน อาจด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ
เทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก
ซึ่งสอดคล้องกับ สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (2556) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
สามปี ด้านการนำไปปฏิบัติหรือดำเนินการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ทวีศักดิ์ นพเกสร(2541)ได้ให้
ความหมายของประชาคมตำบลไว้ว่า ประชาคม หมายถึงการที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกัน
หรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความรัก มีมิตรภาพ
มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง และมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม

2) ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการร่วมกัน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนและโครงการร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนอาจต้องการนำปัญหาของหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผน และโครงการให้ครบถ้วนในแผนพัฒนา อาจด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คัมทรัพย์ (2556) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพันธ์ เตชะอธิก (2541) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของประชาคมไว้ว่าประกอบด้วยปัจจัยสำคัญดัง ข้อ 1) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในองค์กรหรือกลุ่มประชาคมจะต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน รู้และเข้าใจร่วมกันถึงทิศทางข้างหน้าที่จะไปด้วยกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันจึงมีความจำเป็น

3) ด้านการร่วมตรวจสอบแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมตรวจสอบแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนอาจเห็นว่าด้านการตรวจสอบแผนพัฒนาประชาคมจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมให้มาก และอีกประการหนึ่งเทศบาลตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้เต็มที่ อาจด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมตรวจสอบแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนตลลักษณ์ ยกเทพ และ ยุภาพร ยุภาส (2560) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

4) ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนอาจเห็นว่าการติดตามประเมินผลในแผนงานโครงการต่างๆ ของเทศบาล ประชาคมควรเข้าร่วมติดตามและประเมินผลในทุกขั้นตอนทุกกระบวนการ ทุกแผนงานทุกโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ อาจด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คัมทรัพย์(2556)ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คล้ายกับแนวคิดของ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ข้อ 3) ด้านการตรวจสอบแผน ร่วมตรวจสอบแผนโครงการ ตรวจสอบการบริหารงาน ตรวจสอบระบบขั้นตอนการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 1) เพศ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Hypothesis) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเพศใดๆ แต่ขึ้นอยู่กับแต่ละเพศได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนานำพาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวม ดังนั้น ประชาคมทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนตลลักษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาส (2560)ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน โดยรวม มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน คล้ายกับภคมน อินทร์น้อยได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอกจำแนกตามเพศ ใน

ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และกิจจา โพนแดนได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าเพศต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน

2) อายุ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Hypothesis) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นช่วงอายุใดจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าช่วงอายุใดๆ แต่ขึ้นอยู่กับทุกช่วงอายุต่างกั้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนานำพาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวม ดังนั้น ประชาคมทั้งสามช่วงอายุต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคมน อินทร์น้อย (2558) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกตาม อายุ ต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสุนติลักษณ์ ยกเทพ และ ยุภาพร ยุภาศ (2560) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่มีอายุ ต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

3) ระดับการศึกษา การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นจะอยู่ในระดับการศึกษาใด จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าระดับการศึกษานั้นๆ แต่ขึ้นอยู่กับโอกาสทุกระดับการศึกษาต่างกั้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนานำพาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวม ดังนั้น ประชาคมทั้งสามระดับการศึกษาต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์(2556) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัย พบว่า เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตาม การศึกษา ต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ไม่แตกต่างกัน และภคมน อินทร์น้อย (2558) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกตาม ระดับการศึกษา ต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) จากการวิจัยพบว่า ด้านการตรวจสอบแผนพัฒนา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรวิจัย อุปสรรค และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) จากการวิจัยพบว่า ด้านการติดตามประเมินผล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้น ควรวิจัย บทบาทของประชาชนในการร่วมติดตามการประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทุ่งกุลลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุน และการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ จากดร.พัชรี ศิลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยให้มีความถูกต้อง

ขอขอบพระคุณนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาในการให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2549). **การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง.
- กิจจา โพแดนแดน. (2557). **“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์”**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลทุ่งกุลาร. (2558). **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2559–2561)**. ร้อยเอ็ด. (ม.ป.พ.).
- ทวีศักดิ์ นพเกสร. (2541). **วิกฤตสังคมไทย 2540 กับบทบาทวิทยาการกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อจัดเวทีประชาคม**. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤติ.
- ภคมน อินทร์น้อย. (2558). **“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง”**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2541) **ชุมชนเข้มแข็ง : บทเรียนภาคปฏิบัติ คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กป.อพช.) ภาคอีสาน**. ขอนแก่น : พระธรรมขันธ์
- สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์. (2556). **“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ”**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สุนติลักษณ์ ยกเทพ และ ยุภาพร ยุภาศ. (2560). **“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย”**.วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของเทศบาลตำบลทุ่งกุล อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด**
**PERSONNEL'S OPINIONS ON GOOD GOVERNANCE-BASED ADMINISTRATION AT TAMBON
THUNG KULA MUNICIPALITY IN SUWANNAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE**

อนุภาส มังสระคู^{1*} พัชร ศิลารัตน์² และ จิราภรณ์ ผันสว่าง³

¹เทศบาลตำบลทุ่งกุล ร้อยเอ็ด

^{2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด

*corresponding author e-mail : Anupas112514@gmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุล เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นกับตัวแปรด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา และ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุล ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุล โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะตามลำดับความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ เทศบาลควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล, เพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับงานบริหารของเทศบาลผ่านสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย และ ควรมีการจัดหน่วยให้บริการประชาชนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยแจ้งแผนงานการออกหน่วยผ่านสื่อล่วงหน้า

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของบุคลากร การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลทุ่งกุล

Abstract

The paper served the purposes: to study the level of opinion of personnel on the administration of good governance. administrations at Tambon Thung Kula Municipality in the above district, to compare their opinions as such to variables of their differing genders, ages and educational levels, to examine their suggestions for enhancing its good governance-based administrations at the target municipality. Outcomes of findings: Personnel opinions have been rated high in the overall aspect, as has each aspect taken into consideration. Outcomes of comparison of their opinions to the preceding variables have found no differences. Recommended suggestions in the descending of first three frequencies are that the municipality ought to: open up opportunities to personnel taking a part in scrutinizing its good governance-based administrations, add to easy access channels of public relations and give details of its administrative tasks to residents, and provide regular and thorough service mobiles, informing work plans through mass media in advance.

Keywords: personnel's opinions, good governance-based administration, Tambon Thung Kula administration

บทนำ

ประเทศไทยได้นำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิรูปการเมือง โดยได้วางรากฐานแนวคิดนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในหลายประเด็น เช่นความโปร่งใสการตรวจสอบ ความมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และการกระจายอำนาจในปัจจุบันหลักธรรมาภิบาลได้กลายเป็นมาตรฐานสากลที่องค์การและหน่วยงานทั่วไปต้องการให้เกิดขึ้นธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่ทั้งองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) รวมทั้งธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) มีข้อสรุปพร้อมกันว่า เป็นกุญแจสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่

ความสำเร็จในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาและกลุ่มประเทศยากจน หลักธรรมาภิบาล หรืออาจเรียกว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐและบรรษัทภิบาล ฯลฯ ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” หมายถึงการปกครองที่เป็นธรรม นั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษยชาติเป็นพันๆ ปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน การปฏิรูปการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน จะทำให้สังคมมีความยุติธรรม มีความโปร่งใส และสร้างการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นหลักที่ให้อำนาจอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขไทยต้องนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและการบริหารงานภาครัฐ โดยมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญคือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความสำนึก รับผิดชอบและหลักประสิทธิภาพประสิทธิผล (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542) เทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในอดีตที่ผ่านมามีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกที่ล้วนต้องมีปัญหาในองค์กรทุกองค์กร อาทิเช่น ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ที่ไม่เพียงพอต่อหน่วยงานและปัญหาที่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณต่อการบริหารงานในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ต้องใช้ในหน่วยงานเป็นต้น เมื่อนำหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาใช้บริหารงานจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด คือการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งสิ้น 107 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 85 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย () ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ และเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้ t-test (Independent Samples) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One-way ANOVA)

2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายด้านหรือทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

3) นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างโดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหาร งานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.48	0.35	1	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.07	0.24	6	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.30	0.30	5	มาก
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.31	0.38	4	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.34	0.21	3	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.43	0.32	2	มาก
รวม	4.32	0.17	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาล	เพศชาย		เพศหญิง			
	(n=51)		(n=34)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.45	0.38	4.52	0.31	0.86	0.41
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.06	0.23	4.09	0.24	0.90	0.60
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.31	0.30	4.29	0.31	0.92	0.77
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.31	0.37	4.29	0.39	0.68	0.85
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.34	0.21	4.34	0.20	0.75	0.97
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.43	0.32	4.42	0.32	0.94	0.92
โดยรวม	4.32	0.18	4.33	0.17	0.89	0.83

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	อายุ					
	20-30 ปี		31-50 ปี		41 ปีขึ้นไป	
	(n=29)	(n=32)	(n=24)	(n=24)	(n=24)	(n=24)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.51	0.38	4.46	0.35	4.47	0.32
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.10	0.23	4.03	0.23	4.09	0.24
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.29	0.32	4.26	0.31	4.37	0.27
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.22	0.43	4.34	0.35	4.35	0.34
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.39	0.18	4.31	0.21	4.33	0.23

การบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาล	อายุ					
	20-30 ปี		31-50 ปี		41 ปีขึ้นไป	
	(n=29)		(n=32)		(n=24)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.48	0.36	4.37	0.30	4.44	0.29
โดยรวม	4.33	0.18	4.29	0.17	4.34	0.17

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคลากร ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารงานตามหลักธรรมา ภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร	ต่ำกว่าปริญญาตรี (n=30)		ระดับปริญญาตรี (n=45)		ระดับปริญญาโทขึ้นไป (n=10)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.42	0.37	4.54	0.34	4.38	0.28
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.10	0.21	4.06	0.26	4.04	0.20
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.32	0.29	4.31	0.30	4.21	0.36
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.38	0.32	4.25	0.42	4.33	0.32
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.34	0.22	4.35	0.21	4.32	0.15
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.41	0.28	4.46	0.34	4.33	0.31
โดยรวม	4.33	0.17	4.33	0.18	4.27	0.19

จากตารางที่ 4 พบว่า บุคลากร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 เพศหญิง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37.65 และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 ผลการวิจัยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักคุณธรรม

ผลการเปรียบเทียบ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

บุคลากรได้เสนอแนะความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก คือ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพของเทศบาล, เทศบาลควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับงานบริหารของเทศบาลเพิ่มขึ้นโดยเลือกสื่อที่สามารถเข้าถึงตัวของประชาชนได้ เช่น เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หอกระจายข่าว เป็นต้น และ เทศบาลควรมีการจัดหน่วยให้บริการประชาชนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงโดยควรจัดทำตารางในการออกหน่วยให้บริการประชาชนล่วงหน้าและแจ้งให้กับประชาชนในแต่ละพื้นที่ทราบโดยทั่วกัน ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เทศบาลตำบลทุ่งกุลาได้มีการบริหารงานโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาล เทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิทยา บวรวัฒนา (2546, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เหมือนแนวคิดของจันทราณี สงวนนาม (2536, หน้า 4) ได้สรุปว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎี ที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับพัชรีย์ ศิริบุรุษ ได้ทำการวิจัย ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอมือ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอมือ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และณฐภณ ชัยชนะ ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม บุคลากรมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เทศบาลบริหารงานโดยยึดหลักการและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของเทศบาลอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีตัวชี้วัดธรรมาภิบาลด้านความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมายและพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 แบ่งอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้ 2 ส่วน คือ หน้าที่บังคับ หรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ

2. ด้านหลักคุณธรรม บุคลากรมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมต่อทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธเนศ เจริญนันท์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลท่าช้าง อำเภอมือ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลท่าช้าง อำเภอมือ จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอมือ จังหวัดจันทบุรี ในด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับดีมาก ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับดีมาก ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับดีมาก ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ และด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับดีมาก แต่มีความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย

3. ด้านหลักความโปร่งใส บุคลากรมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนและบุคลากรติดตามตรวจสอบแผนงาน/โครงการต่างๆ จัดให้มีการรายงานผลการรับ-จ่ายเงิน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณะชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณฐภณ ชัยชนะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใสพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และธเนศ เจริญนันท์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลท่าช้าง อำเภอมือ จังหวัดจันทบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับดีมาก

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เทศบาลตำบลทุ่งกุลาได้เปิดโอกาสให้บุคลากร ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับธนศ เจริญนันท์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับดีมาก คล้ายกับธนฐณ ชัยชนะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และพัชร ศิริบุร ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความคิดเห็นของ ของประชาชน โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือหลักการมีส่วนร่วม

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เทศบาลตำบลทุ่งกุลามีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนและชุมชน ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ และสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมเสมอมา มา สอดคล้องกับแนวคิดชัยอนันต์ สมุทรวานิช (2543, หน้า 12) การจัดการที่ดีโดยหลักสากลจะประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อสาธารณะชน หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมคล้ายกับแนวคิดของสถาบันราชประชาสมาสัย (2549, หน้า 6) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการหรือขั้นตอนในการทำงาน หรือกิจกรรมใดๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันฯ เริ่มจากงานในหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำ จะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของธนฐณ ชัยชนะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรีพบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และด้านความรับผิดชอบ และนั่นหนา อุทริกษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เทศบาลได้มีการประชุมวางแผนลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ควบคุมกำกับให้บุคลากรปฏิบัติงานเต็มเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนฐณ ชัยชนะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่าพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และนั่นหนา อุทริกษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1) บุคลากรมีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าเนื่องจากเทศบาลตำบลทุ่งกุลามีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติจึงทำให้บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องแนวคิดสุชาติ ประชากุล การบริหารเป็นศิลปะในการใช้คนและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ และแนวคิดสมคิด บางโม การบริหารเป็นศิลปะในการใช้คน เป็นการจัดการโดยอาศัยคน เงินและวัสดุเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

2) บุคลากรมีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เนื่องจากเทศบาลมีการบริหารจัดการที่ดี ที่ให้ความสำคัญกับ

บุคลากรทุกคน จึงทำให้บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องแนวคิดมัลลิกา ต้นสอน การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ และแนวคิดสุชาติ ประชากุล การบริหารเป็นศิลปะในการใช้คนและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์

3) บุคลากรมีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าเนื่องจากเทศบาลมีการแบ่งงานตามความรู้ความสามารถความเหมาะสมตามระดับการศึกษาของบุคลากร มีความสอดคล้องกับตำแหน่งนั้นๆ จึงทำให้บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมคิด บางโมเป็นการศิลปะในการใช้คน เป็นการจัดการโดยอาศัยคน เงิน และวัสดุเป็นปัจจัยพื้นฐานและเป็นการจัดการของบุคคลและกลุ่มบุคคลในตำแหน่งที่รับผิดชอบ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลทุ่งกุลารำไรที่ทราบจากผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากประชากร ซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลทุ่งกุลารำไรเท่านั้น ถ้ามีการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ในสังกัดอื่นหรือในเขตพื้นที่อื่น ๆ จะสามารถนำผลการวิจัยมาศึกษาเปรียบเทียบจนได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงได้อย่างกว้างขวางต่อไป ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในหน่วยงานหรือพื้นที่อื่น เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ดังกล่าว นอกจากนี้จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของเทศบาลกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลสัมพันธ์ หรือแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเชื่อมโยงวิธีการวางรากฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลอย่างเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่อง

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของงานด้านต่างๆ

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.พัชรี ศิลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้สารนิพนธ์นี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2543). **ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : ตุลาการพิมพ์.

ณัฐภณ ชัยชนะ. (2555). “**ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี**”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนศ เจริญนันท์. (2556). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้างอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

นันทนา อุทธิรักษ์. (2555). “**ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอยะผา จังหวัดร้อยเอ็ด**”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

พัชรี ศิริปฐ. (2556). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปทุมธานี อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พิทยา บวรวัฒนา. (2546). **การบริหารเชิงบูรณาการ**. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน.

มัลลิกา ต้นสอน. (2544). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

ราชประชาสมาสัยสถาบัน. (2549). **ธรรมาภิบาลบันดาลสุข**. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.

สมคิด บางโม. (2540). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.

สุชาติ ประชากุล. (2541). **หลักการบริหารเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

**ปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค
อำเภอเมือง จังหวัดตาก**
**ACCOUNTING AND INTERNAL CONTROL PROBLEMS OF BAN NONG LUANG – LAEM KARE
SAVING FUND GROUP IN MEUANG DISTRICT , TAK PROVINCE**

รจนาภา สุกใส* ยพรัตน์ อิ่มพิทักษ์ สุจิตา ตาบุญถึง และ ภาณุพงศ์ วงษ์เนตร
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
*corresponding author e-mail : sa-rujapa1@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 5 คน พบว่า ปัญหาที่ส่งต่อการจัดทำบัญชี แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลักที่สำคัญ คือ 1) ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี 2) ด้านประสบการณ์ ส่วนใหญ่มาจากการปฏิบัติอย่างเป็นประจำสืบกันมา 3) ด้านการอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง จึงส่งผลให้การทำบัญชีและงบการเงินไม่ถูกต้อง ส่วนด้านการควบคุมภายในให้ความสำคัญในแต่ละด้านตามหลัก COSO ดังนั้นการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค ส่วนใหญ่จึงไม่ปัญหา

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชี การควบคุมภายใน หลัก COSO กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค

Abstract

The objective of this research was to study problem, cause problem and the troubleshooting guidelines of the accounting and internal control problems of Ban Nong Luang – Laem Kare Saving Fund Group in Meuang District, Tak Province. Questionnaires and interviews were employed to collect data from 5 people of the Ban Nong Luang – Laem Kare Saving Fund Group. From a study the results showed that the three problems affect the Groups. 1) There is an education problem. Most part in the study only graduated from primary school, and no knowledge of any accounts as a result, 2) The experience. Most derive their accounting capabilities and understanding from their daily practices, and 3) The frequency of accounting training was found to be at a moderate level as a result, the accounting and financial statements are incorrect. In terms of the internal controls important by COSO. Therefore, the internal control of the Ban Nong luang – Laem Kare Saving Fond Groups, Most no problems.

Keywords : the accounting, internal control, coso, ban nong luang – laem kare saving fund group

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมในด้านวิถีไทยวิถีพอเพียงด้วยการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างวินัยการออมทุกช่วงอายุ ซึ่งที่ผ่านมารกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้สนับสนุนการส่งเสริมการออมของชุมชนและเป็นแหล่งทุนของชุมชนในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งมีการดำเนินการส่งเสริมกองทุนชุมชนหนุนเสริมอาชีพครัวเรือนในพื้นที่หมู่บ้าน

เศรษฐกิจพอเพียง โดยการเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง ช่วยกันร่วมคิด ร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554) โดยการรวมตัวกันดังกล่าวก่อให้เกิดการจัดตั้งมูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ หรือรูปแบบอื่น ๆ ทั้งนี้จึงมีข้อกำหนดหลักการและหลักเกณฑ์ของกลุ่มร่วมกันบนฐานแห่งความสามัคคี มีจิตสาธารณะ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการแบ่งปันและมีความเสียสละเพื่อมุ่งไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนสืบไป

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อชุมชนนับเป็นกิจกรรมหนึ่งของการพัฒนาชุมชนตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ซึ่งมุ่งให้การศึกษาแก่ประชาชนชาวชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิดการออม พร้อมกับดำเนินการบริหารจัดการเงินออมเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมเพื่อพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2556) ตามวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการประหยัดและออมเงินในรูปของเงินฝาก สนับสนุนการประกอบอาชีพรวมถึงสวัสดิการของสมาชิก ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนเพราะเงินทุนคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนดังกล่าวเป็นเรื่องของการบริหารเงิน ซึ่งนอกจากจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ การไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นประการสำคัญแล้วการจัดทำทะเบียนเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานที่สำคัญยิ่ง (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2552) จึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมการเงินให้รัดกุมและมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยป้องกันการเสียหายอันอาจจะเกิดจากความบกพร่องในการบริหารงานของคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งเครื่องมือที่จะช่วยในการควบคุมทางการเงินที่ดีที่สุดคือ “การจัดทำบัญชี” (ถนอมพรรณ ดิษฐ์สันเทียะ, 2544 : อ้างอิงแนวคิดเกี่ยวกับจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์) เพราะการจัดทำบัญชีจะสามารถแสดงรายการและฐานะการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ว่ามีความก้าวหน้า ทรงตัว หรือตกต่ำประการใด และยังถือเป็นเกราะป้องกันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเงินได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบได้ตลอดเวลา “การควบคุมภายใน” (Internal Control)” (Galloway D.J. (1994)) หมายถึง แผนจัดแบ่งส่วนงาน วิธีการปฏิบัติงานที่ประสานกัน และมาตรการต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติในกิจการ เพื่อดูแลรักษาสินทรัพย์ ตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลทางบัญชีอย่างทันเวลา เพื่อช่วยนำพาองค์กรให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ตั้งไว้สำเร็จ ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบการทุจริตและข้อผิดพลาด ตามแนวคิดของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission หรือ COSO

อย่างไรก็ตามเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนที่เน้นการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดจากการทุจริต ฉ้อโกง การจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในจะเป็นส่วนที่สำคัญในการช่วยลดข้อผิดพลาดและการทุจริตนั้นได้ ทั้งนี้การส่งเสริมการอบรมแก่คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนบริหารกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนนั้น ๆ ให้มีความรู้ ความสามารถตลอดจนการสร้างความรู้ความตระหนักถึงหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : ออนไลน์)) ก็นับเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้แก่สมาชิกสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขตั้งอยู่บนความถูกต้องเป็นธรรมตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้วย

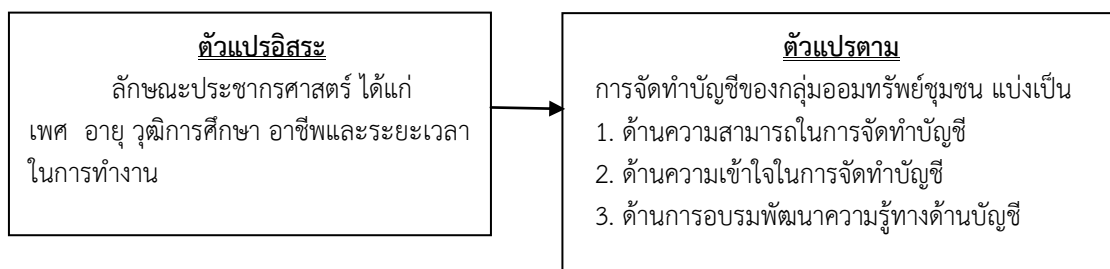
ชุมชนบ้านหนองหลวง - แหลมแค เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กแห่งหนึ่งของเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากซึ่งจากที่ผ่านมาส่วนใหญ่การบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง - แหลมแค ได้จัดทำบัญชีตามรูปแบบที่ตนเองเข้าใจและขึ้นอยู่กับความถนัดและประสบการณ์ของกรรมการโดยเฉพาะเป็นประธานและเหรัญญิก ซึ่งรูปแบบที่ทางราชการถ่ายทอดให้นำมาใช้ปฏิบัติเพียงบางรายการเท่านั้น ซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาต่างๆ ต่อการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง - แหลมแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อจะได้ศึกษาปัญหาจากการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์รวมถึงการควบคุมภายในเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดทำบัญชีและการนำเสนอการเงินได้ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อไปของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง - แหลมแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในการจัดทำบัญชีและการควบคุม

ภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค อำเภอมือง จังหวัดตาก 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ไข ปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค อำเภอมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการศึกษาปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้าน หนองหลวง – แหลมแค อำเภอมือง จังหวัดตาก ดังนี้

ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค อำเภอมือง จังหวัดตาก จำนวนทั้งสิ้น 5 คน และผู้วิจัยเลือกศึกษาจากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเพียง 1 กลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มออม ทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค อำเภอมือง จังหวัดตาก เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน อย่างยั่งยืน

การศึกษาใช้วิธีการเก็บรักษาข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลจากการกรอกแบบสอบถามของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการ จัดทำบัญชีและการควบคุมภายในรวมถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การศึกษาคั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง พ.ศ. 2542 เพิ่มเติมจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความ ระบบออนไลน์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิง พรรณนา (Descriptive Statistics) คือ การอธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้และนำเสนอในรูปของตาราง ประกอบการบรรยาย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพการเป็นคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 การจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน
- ส่วนที่ 3 การควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน
- ส่วนที่ 4 ปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน
- ส่วนที่ 5 แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนของเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

- เพศ แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเป็นเพศชาย
- อายุ แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี รองลงมาจะมีอายุ อยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี ตามลำดับ
- วุฒิการศึกษา แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาจะมีวุฒิการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น ม.3 และระดับมัธยมศึกษาชั้นปลาย ม.6 ตามลำดับ
- อาชีพ แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาจะมี อาชีพรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ
- ระยะเวลาในการทำงาน แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ กลุ่มออมทรัพย์ระยะ 7 ปีขึ้นไป รองลงมาจะมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นระยะเวลา 3 – 4 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ความสามารถในการจัดทำบัญชี การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนนี้จะแสดงเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งออกเป็น 4 ข้อ ได้แก่

2.1 ด้านความสามารถในการจัดทำบัญชี

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่สามารถจัดทำบัญชีลูกหนี้เงินกู้ยืมของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาคือสามารถตรวจสอบยอดเงินสัจจะสะสมประจำเดือนกับสมุดบันทึกบัญชีหรือทะเบียนคุมยอดเงินสัจจะสะสมได้ สามารถตรวจสอบบัญชีลูกหนี้เงินกู้ยืมของกลุ่มออมทรัพย์ที่ค้างชำระได้ สามารถคำนวณเงินปันผลได้และกลุ่มออมทรัพย์ของท่านมีการวางระบบบัญชี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.60 รองลงมาคือกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนของท่านมีจำนวนผู้จัดทำบัญชีเพียงพอหรือไม่ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 และรองลงมาคือสามารถจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินสดได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.20

2.2 ด้านความเข้าใจในการจัดทำบัญชี

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความเข้าใจในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ที่ความเข้าใจบัญชีเงินสด – บัญชีเงินฝากธนาคารและทะเบียนรายชื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาคือมีความเข้าใจบัญชีเงินสัจจะสะสมและบัญชีเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิก งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะการเงินและทะเบียนคุมเงินกู้ยืมแก่สมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาคือมีความเข้าใจทะเบียนคุมยอดดอกเบียเงินกู้ยืมของสมาชิกและทะเบียนคุมหนังสือสัญญากู้เงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.60 และรองลงมาคือมีความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีสินทรัพย์และทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสมโดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 ตามลำดับ

2.3 ด้านปริมาณอุปกรณ์ในการทำงาน

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความเหมาะสมของปริมาณอุปกรณ์ในการทำงานอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ความเหมาะสมของวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดทำบัญชี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.80 รองลงมาคือมีความเหมาะสมของปริมาณตู้เก็บเอกสารเกี่ยวกับบัญชี โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.60 และรองลงมาคือมีความเหมาะสมของสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.20 ตามลำดับ

2.4 ด้านการอบรมหรือการพัฒนาความรู้ด้านบัญชี

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการด้านการอบรมหรือการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่เคยมีประสบการณ์ด้านการจัดทำบัญชีมาก่อนและและพร้อมในการเข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้เพิ่มเติม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 รองลงมาคือเคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีมาก่อน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.20 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การควบคุมภายใน การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนนี้จะแสดงเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งออกเป็นตามแนวคิด 5 ข้อ ดังนี้

3.1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาพรวมของสภาพแวดล้อมการควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ทางกลุ่มมีการป้องกันมิให้คณะกรรมการหรือสมาชิกปฏิบัติตนในลักษณะที่มีความขัดแย้งด้านประโยชน์ส่วนตนกับกิจการของกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาคือมีการสื่อสารและการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในกลุ่มอย่างทั่วถึง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 และรองลงมาคือ มีการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบภายในกลุ่มออมทรัพย์ได้ระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การมีประสิทธิภาพในการติดตามผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายของคณะกรรมการและการมีประสบการณ์ของคณะกรรมการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มโดยมีค่าเฉลี่ย 3.20 ตามลำดับ

3.2 ด้านการประเมินความเสี่ยง

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับของการประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่หากคณะกรรมการขาดการวางแผนการปฏิบัติงานจะส่งผลกระทบต่อกลุ่มเพียงใด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาคือติดตามหนี้จากการให้กู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00 รองลงมาคือ การเปลี่ยนแปลงทางสภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย มีความสำคัญกับกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.60

รองลงมาคือกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนของท่านมีความเสี่ยงในการทำงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.40 และรองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบ่อยจนส่งผลกระทบต่อการทำงานของท่านกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.40 ตามลำดับ

3.3 ด้านกิจกรรมการควบคุม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับของกิจกรรมการควบคุมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่กิจกรรมกำหนดให้มีการชี้แจงด้านการเงิน การบัญชีของกลุ่มและมีการควบคุมทรัพย์สินและการบันทึกรายการข้อมูลของทรัพย์สินต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาคือการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานให้เหมาะสมตามความรู้ความสามารถและทักษะที่มีของคณะกรรมการกลุ่มและมีการสอบทานการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เป็นระยะ ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 และรองลงมาคือการอนุมัติรายการ เช่นการอนุมัติการให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิก การอนุมัติการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.20 ตามลำดับ

3.4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับของสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่มีการรายงานข้อมูลที่เป็นให้กับคณะกรรมการและสมาชิกภายในกลุ่มออมทรัพย์ได้ทราบอย่างทั่วถึง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 รองลงมาคือ มีการจัดเก็บเอกสารอย่างครบถ้วน เป็นระเบียบ เป็นหมวดเป็นหมู่ได้อย่างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.20 รองลงมาคือมีการจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น การรับเงินออม การให้กู้ยืม เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00 และรองลงมาคือมีการจัดทำและการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านการเงินและการปฏิบัติงานของกลุ่มนำได้นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ

3.5 ด้านการติดตามและการประเมินผล

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับของการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่มีการลงนามรับรองความถูกต้องของข้อมูลทางการเงินและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาคือมีการติดตามผลการแก้ไข ปัญหา ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาสาเหตุหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นของกลุ่มร่วมกันระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนและมีการประเมินประสิทธิภาพจากการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของทางกลุ่มที่ได้วางไว้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 และรองลงมาคือมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

ปัญหา	ผลการศึกษา
1. ด้านการจัดทำบัญชี	ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ยังไม่ค่อยเข้าใจในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร
2. ด้านการจัดทำงบการเงิน	ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจคู่มือและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลทางการเงินและการบัญชี
3. ด้านการควบคุมภายใน	มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการอย่างชัดเจน มีการประชุมทุกเดือน
4. ด้านอื่น ๆ	ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดทำบัญชีมีน้อย

ส่วนที่ 5 แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

ปัญหา	ผลการศึกษา
1. ด้านการจัดทำบัญชี	ควรส่งเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง
2. ด้านการจัดทำงบการเงิน	ควรได้รับการแนะนำและสอนวิธีการจัดทำงบการเงินจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
3. ด้านการควบคุมภายใน	เน้นความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ ความเสียสละและความไว้วางใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน
4. ด้านอื่น ๆ	ควรนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงานพร้อมการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

ทางกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง – แหลมแค ควรให้คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่คอยดูแลเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์โดยตรง

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้การบันทึกบัญชีต้องเป็นไปตามคู่มือและแผนการปฏิบัติงานได้วางเอาไว้ให้เป็นแบบอย่างเดียวกันเพื่อง่ายและสะดวกในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อีกทาง นอกจากนี้ควรจัดจ้างพนักงานบัญชีที่จบตรงสาขามาปฏิบัติเพื่อจะได้เรียนรู้งานได้อย่างเร็วขึ้นกว่าคนที่จบไม่ตรงสาขา (**กรวิกา ไชยวงศ์ (บทคัดย่อ)**) การศึกษาศักยภาพด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่าปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ ด้านระดับการศึกษาเพราะผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาและทุกกลุ่มฯ ไม่ได้จัดทำบัญชีในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเหมือนกิจการที่มุ่งหวังผลกำไร แต่เป็นลักษณะของการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง ด้านประสบการณ์ของผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีความสามารถและความเข้าใจในการจัดทำบัญชีจากการปฏิบัติเป็นประจำตามที่ปฏิบัติกันสืบมา ด้านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการบัญชีอยู่ในระดับปานกลางจึงทำให้สามารถจัดทำบัญชีเฉพาะในส่วนที่ปฏิบัติอยู่แล้วเป็นประจำ และทางกลุ่มฯ ก็ไม่มีคู่มือหรือต้นแบบในการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) และทางกลุ่มออมทรัพย์จะต้องจัดทำงบการเงินให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและให้เป็นไปตามคู่มือและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินและการบัญชีของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง(พ.ศ. 2542) นอกจากนี้ทางกลุ่มออมทรัพย์ควรมีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ วัสดุ เอกสาร ตู้เก็บเอกสารต่าง ๆ ให้เพียงพอ ครบถ้วนและเหมาะสม ก็จะช่วยให้การดำเนินงานสะดวก รวดเร็วกว่าการทำบัญชีด้วยมือ และควรส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรมด้านการใช้คอมพิวเตอร์ด้วยเพื่อช่วยให้การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านการควบคุมภายใน ทางกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหนองหลวง – แหยมแค มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการอย่างชัดเจน มีการจัดประชุมสมาชิกอย่างน้อยทุกเดือนเพื่อแจ้งผลการดำเนินงานและรวมไปถึงการจ่ายเงินปันผลแก่สมาชิก โดยในกิจกรรมการควบคุมภายในจะเน้นให้มีการตรวจสอบระบบการเงินของทางกลุ่มฯ เป็นประจำทุกเดือน ณ ที่ทำการของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง มีการสอบถามการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เป็นระยะ มีการตรวจสอบการอนุมัติการให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิกและรวมไปถึงการควบคุมสินทรัพย์และกำหนดให้มีการชี้แจงด้านการเงินและการบัญชีของกลุ่มอย่างโปร่งใส โดยเน้นการตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรับเงิน การจ่ายเงินจากใบสำคัญจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มออมทรัพย์ ทะเบียนคุมยอดต่าง ๆ หากพบข้อผิดพลาดก็จะรีบทำการแก้ไขร่วมกันทันที (**ประเสริฐ ภายไชย (2550)**) ได้ศึกษาเรื่องการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโป่งอึ้ง หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 17 ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายผลการศึกษพบว่าการควบคุมภายในของกลุ่มฯ ที่สมาชิกให้ความสำคัญมากที่สุดแต่ละด้าน คือ สภาพแวดล้อมการควบคุม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการติดตามผลการปฏิบัติงานที่มอบหมาย ด้านการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ การติดตามหนี้ที่ไม่มีคุณภาพ ด้านกิจกรรมการควบคุม ได้แก่ การกำหนดให้มีการชี้แจงบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่มฯ ให้สมาชิกทราบทุกระยะ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การจัดเก็บเอกสารประกอบการจ่ายเงินและการบันทึกบัญชีไว้ครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นหมวดหมู่ และด้านการติดตามประเมินผล ได้แก่ การติดตามผลการแก้ไขข้อบกพร่องที่ตรวจพบจากการตรวจสอบของกลุ่มฯ การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบโดยเฉพาะการจัดทำบัญชีทรัพย์สินและทรัพยากรของกลุ่มฯ นอกจากนี้ให้ความสำคัญในเรื่องของความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ ความเสียสละและความไว้วางใจ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน เป็นการแสดงหน้าที่ภายใต้กรอบของกฎเกณฑ์กติกาที่ตกลงไว้ร่วมกันของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์และเงื่อนไขของทางชุมชนจึงส่งผลให้การควบคุมภายในเป็นไปตามเกณฑ์ปัจจุบันเสมอ จึงส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาในการควบคุมภายในนอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีมาตรการในการป้องกันการทุจริตโดยเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เป็นระยะเวลา 7 ปีขึ้นไป

2. การจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์จากการตอบแบบสอบถาม

2.1 ด้านความสามารถในการจัดทำบัญชี

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความสามารถ มาก เพราะสามารถจัดทำบัญชีลูกหนี้เงินกู้ยืมของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนได้

2.2 ด้านความเข้าใจในการจัดทำบัญชี

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความสามารถ มาก เพราะจะเข้าใจในเรื่องบัญชีเงินสด – บัญชีเงินฝากธนาคารและทะเบียนรายชื่อกฎหมายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

2.3 ด้านปริมาณอุปกรณ์ในการทำงาน

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความเพียงพอ น้อย เพราะวัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดทำบัญชี มีอยู่ในปริมาณจำกัด รองลงมาได้แก่เอกสารเกี่ยวกับบัญชี โตะ แก้วและสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์

2.4 ด้านการอบรมหรือการพัฒนาความรู้ด้านบัญชี

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นในด้านการพัฒนาระดับ ปานกลาง เพราะส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำบัญชีมาก่อนและมีความพร้อมในการเข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้เพิ่มเติม

3. การควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์จากการตอบแบบสอบถาม ตามแนวคิด COSO

3.1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ทางกลุ่มออมทรัพย์มีการป้องกันมิให้คณะกรรมการหรือสมาชิกปฏิบัติตนในลักษณะที่มีความขัดแย้งด้านประโยชน์ส่วนตนกับกิจการของกลุ่ม

3.2 ด้านการประเมินความเสี่ยง

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ความเสี่ยงถ้าหากคณะกรรมการขาดการวางแผนการปฏิบัติงานจะส่งผลกระทบต่อกลุ่มเพียงใด

3.3 ด้านกิจกรรมการควบคุม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ กำหนดให้มีการชี้แจงด้านการเงิน การบัญชีของกลุ่ม มีการควบคุมทรัพย์สินและการบันทึกรายการข้อมูลของทรัพย์สินต่าง ๆ ของกลุ่ม

3.4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ มีการรายงานข้อมูลที่เป็นให้กับคณะกรรมการและสมาชิกภายในกลุ่มออมทรัพย์ได้ทราบอย่างทั่วถึง

3.5 ด้านการติดตามและการประเมินผล

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ มีการลงนามรับรองความถูกต้องของข้อมูลทางการเงินและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

4. ปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

1. ด้านการจัดทำบัญชี ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ยังไม่ค่อยเข้าใจในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร

2. ด้านการจัดทำงบการเงิน ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจคู่มือและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลทางการเงิน บัญชี

3. ด้านการควบคุมภายใน มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการประชุมทุกเดือน

4. ด้านอื่น ๆ ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดทำบัญชีมีน้อย

5. แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

1. ด้านการจัดทำบัญชี ควรส่งเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการจัดทำงบการเงิน ควรได้รับการแนะนำและสอนวิธีการจัดทำงบการเงินจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการควบคุมภายใน เน้นความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ ความเสียสละและความไว้วางใจ เห็นอกเห็นใจกันและกัน

4. ด้านอื่น ๆ ควรนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงานพร้อมการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

จากข้อสรุปและการอภิปรายผลข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ผู้จัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง - แหลมแค ส่วนใหญ่จะไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี เพราะสำเร็จการศึกษาไม่ตรงสาขาหรือวุฒิการศึกษาน้อย ดังนั้นผู้จัดทำบัญชีควรเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านบัญชีโดยตรง เพื่อช่วยให้การดำเนินงานภายในกลุ่มออมทรัพย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกลุ่มออมทรัพย์อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ทางด้านการบัญชีและการจัดทำงบการเงินตามรูปแบบมาตรฐานสากลกำหนดไว้ รวมไปถึงตามหลักการบัญชีรับรองทั่วไป
3. การจัดทำคู่มือการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์โดยเฉพาะ จะสามารถช่วยให้ผู้จัดทำบัญชีเข้าใจตรงกัน และสามารถจัดทำบัญชีได้ในรูปแบบเดียวกันเพื่อเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มได้ต่อไป
4. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนพร้อมเข้ามาติดตามดูแลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการติดตามผลหากเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยใด ๆ เกิดขึ้นจะได้รับแก้ไขได้ทันที

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง - แหลมแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านหนองหลวง - แหลมแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้พร้อมตอบแบบสอบถาม ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ นักศึกษา สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก จนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขอกราบอภัยมา ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยนี้จะมีประโยชน์กับคณาจารย์ นักเรียน นักศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนอกจากนี้ ขอขอบความกตัญญูต่เวทิตาคุณแด่บิดา มารดาและผู้มีประคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน. (2556). **แนวทางส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงมหาดไทย. กรมการพัฒนาชุมชน. (2552). **คู่มือการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กรวิภา ไชยวงศ์. (2548). **การศึกษาศักยภาพด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถนอมพันธ์ ดิษฐ์สันเทียะ. (2544). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษา : กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**. อ้างจากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและงบการเงิน รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประเสริฐ ภายไชย. (2550). **การควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโป่งอึ้ง หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 17 ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักนายกรัฐมนตรี.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น**. (ม.ป.ป). เข้าถึงได้จาก : แหล่งที่มา <http://school.obec.go.th/chorpaka/tamapibal.htm>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ : 21 กันยายน 2552).
- Galloway.D.J. (1994). **Control Models in Perspective**. Internal Auditor.

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร
A STUDY OF CONDITION AND GUIDELINES OF CHANGE MANAGEMENT
PRIVATE EDUCATION IN KAMPHAENGPHET

ชามา เทียนโสภ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณ พหุสภคณ

*corresponding author e-mail : chamat201@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานในสถานศึกษา ครูในสถานศึกษา จากจำนวน 38 แห่ง สถานศึกษาละ 3 คน รวม 114 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก (2) แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย (1) ด้านโครงสร้าง ผู้บริหารควรติดตามการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละฝ่ายตามโครงสร้างเป็นระยะ (2) ด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารควรมีการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ (3) ด้านบุคลากร ผู้บริหารควรนำผลการประเมินพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนมาปรับปรุงเพื่อให้อาจรองรับการเปลี่ยนแปลง (4) ด้านวัฒนธรรม ผู้บริหารควรมีการสร้างค่านิยมและความเชื่อในการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากรทุกฝ่าย

คำสำคัญ:การบริหารการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชน กำแพงเพชร

Abstract

This research The purpose of this study was to study the conditions and guidelines for change management of the administrators of Kamphaengphet Provincial Public Schools. To set the management guidelines for change of administrators in Kamphaengphet Province. The sample is the director of the school. Head of school work group Teachers in 38 schools, each with 114 people and 9 experts. The research instruments were questionnaires and questionnaires. Statistics used in data analysis include mean and standard deviation. And content analysis. The results of this research are as follows: (1) Kamphaengphet Province found that 4 aspects were at high level. (2) Changing management approach of private school administrators. Kamphaengphet Province consists of (1) structural Executives should monitor the improvement of the work process of each personnel according to the periodic structure. (2) Technology Administrators should evaluate the use of modern media and technology in teaching and learning. (3) Personnel management should improve the behavior of school personnel in order to accommodate changes. (4) Management culture should build on values and beliefs in the workplace, focusing on the good relationship of all personnel.

keywords :Change Management, Private Education Institutions, Kamphaengphet

บทนำ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา โลกดูเหมือนจะแคลงด้วยวิทยาการก้าวหน้า ด้านการสื่อสารโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ ทำให้กลายเป็นไร้พรมแดน สังคมโลกจะมีการสั่นไหวระหว่าง วัฒนธรรมมากขึ้น นำไปสู่

การผสมผสานความคิด ค่านิยม ตลอดจน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ระหว่างมวล มนุษยชาติที่นำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบทาง เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองระหว่างประเทศใหม่ อันมี ผลกระทบต่อทุกชาติทุกภาษารวมทั้งประเทศไทย ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็น คน หรือแม้กระทั่งสถานศึกษาก็ย่อม ได้รับผลกระทบด้วย สถานศึกษาในฐานะที่เป็นระบบเปิด ย่อมต้องได้รับผลกระทบจาก สิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพราะถ้า สิ่งแวดล้อมภายนอกเปลี่ยน สถานศึกษาต้อง ปรับตัวให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการดำรงอยู่ขององค์กร การจัดการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับ แนวทาง ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สิ่งที่เป็นแนวคิดในการบริหาร สถานศึกษาเพื่อให้อยู่รอดและ ประสบความสำเร็จ คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) เมื่อจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตามใน องค์กร หรือสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการคิดวิเคราะห์ เตรียมการ วางแผนอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่าง เป็นขั้นตอน สามารถชี้วัดความสำเร็จทำให้เกิดขึ้นได้อย่าง ชัดเจน ตลอดจนการรักษาสภาพการเปลี่ยนแปลงที่ดีมีการพัฒนาอย่างยืง ต่อเนื่องและยั่งยืน (เอกชัย กี่สุขพันธ์และคณะ, 2553 : 29)

สถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่หลักใน การจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ ย่อมต้องตระหนักถึงการพัฒนารูปแบบและระบบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และจากเหตุผลที่ว่าหากคนไทยทุก คนมีสิทธิและความเสมอภาคทางการศึกษาในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาสูงขึ้น และมีคุณภาพมากขึ้นก่อให้เกิดการสร้างงานได้ ด้วยตัวเอง นอกจากจะเป็น การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชาติแล้วยังช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ด้วยสมกับ คำว่า การศึกษาสามารถเปลี่ยนชีวิตคนได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2553 : 591)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเอกชนมีความ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ยุคใหม่ให้มีการบริหาร จัดการ ควบคุมการทำงานในทุกระบบของการบริหาร จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการ ปรับปรุง พัฒนาการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบ ทิศทางหรือแนวโน้มของการบริหารจัดการสถานศึกษา เอกชนใน ปัจจุบันหรือในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง รวมถึง เพื่อให้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ สถานศึกษาเอกชนได้นำ ผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลและ ประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปใน อนาคตและคุณภาพทาง การศึกษาโดยรวมของประเทศต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานในสถานศึกษา ครูในสถานศึกษา จากจำนวน 38 แห่ง สถานศึกษาละ 3 คน รวม 114 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ทางด้านการบริหารการศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษา และการบริหารกลุ่มงาน จำนวน 9 ท่าน ได้จากการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิและการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบ สัมภาษณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร โดยผ่านการนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 โดยคัดเลือก ประเด็นในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาสร้าง ประเด็นในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์มากำหนดกรอบในการสร้างคำถามเกี่ยวกับแนว ทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชรและเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความถูกต้องของการใช้ภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ เสนอ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มงานในสถานศึกษาที่มี ความเชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นได้ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้ากลุ่มงานใน สถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยโดยสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่นัดหมาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เชิง เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวฒน

1. สภากรรบรหการเปลยนแปลงของบรหการสถานศกษาเอกชนจังหวดกำแพงเพชร

ผลการศกษาสภากรรบรหการเปลยนแปลงของบรหการสถานศกษาเอกชนจังหวดกำแพงเพชรพบว่า โดยรวมท้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ มาก เมอพจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทมค่าเฉลยนมาก คอ ด้านครองสร้งรองลงมาได้แก่ ด้านวฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านทมค่าเฉลยนอยทสดได้แก่ ด้านบุคลากร โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านด่งนี้

ที่	สภากรรบรหการเปลยนแปลงของบรหการสถานศกษา	ระดับสภากรรบรหการ			ลำดับ
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1	ด้านครองสร้ง	4.20	0.29	มาก	1
2	ด้านเทคโนโลยี	4.00	0.35	มาก	3
3	ด้านบุคลากร	3.97	0.45	มาก	4
4	ด้านวฒนธรรม	4.08	0.43	มาก	2
โดยรวม		4.06	0.34	มาก	

ด้านที่ 1 ด้านครองสร้ง พบว่าภพรวมอยู่ในระดับมาก เมอพจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อทมค่าเฉลยนสูงสด คอ บรหการรรงเรียนมการจ้ดแสดงแผนภูมิสายบ้งคบบัญชาทได้ปรบปร้งแล้วและประกาศให้ทราบโดยท้งกัน รองลงมาได้แก่ บรหการรรงเรียนมการประเมณกระบวนการปฏบัตงานของบุคลากรแต่ละฝ่ายอย่งน้อย 2 คร้งต่อปี และบรหการรรงเรียนกำหนดหน้าทและควมรบัผดชอบของบุคลากรในแต่ละฝ่ายจ้ดทำมาตรฐานการปฏบัตงานอย่งชัดเจน ตามลำดับ ข้อทมค่าเฉลยนอยทสด คอ บรหการรรงเรียนดัดตามการปรบปร้งกระบวนการปฏบัตงานของบุคลากรแต่ละฝ่ายตามครองสร้งเป็นระยะ

ด้านที่ 2 ด้านเทคโนโลยี พบว่าภพรวมอยู่ในระดับมาก เมอพจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อทมค่าเฉลยนสูงสด คอ บรหการรรงเรียนสงเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีททันสมัยในการปฏบัตงาน รองลงมาได้แก่ บรหการรรงเรียนสงเสริมบุคลากรให้มการจ้ดการเรยนการสอนโดยใช้สอการสอนททันสมัย และบรหการรรงเรียนจ้ดหาสอเทคโนโลยีเพอรองรับการสงเสริมให้มการใช้เทคโนโลยีของบุคลากรตามลำดับ ข้อทมค่าเฉลยนอยทสด คอ บรหการรรงเรียนมการประเมณการใช้สอและเทคโนโลยีททันสมัยในการจ้ดการเรยนการสอนอยู่เสมอ

ด้านที่ 3 ด้านบุคลากร พบว่าภพรวมอยู่ในระดับมาก เมอพจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อทมค่าเฉลยนสูงสด คอ บรหการรรงเรียนมการจ้ดทำแผนพัฒนาบุคลากรเพอให้มทักษะในการปฏบัตงานสอดรับกับการเปลยนแปลง รองลงมาได้แก่ บรหการรรงเรียนสนับสนุนบุคลากรให้เข้ารับการฝกอบรมเกยวกับทักษะทจำเป็นต่อการปฏบัตงานให้สอดคล้องกับการปรบปร้งครองสร้งการเปลยนแปลงในปัจจุบัน และบรหการรรงเรียนมการสร้างควมตระหนกให้เห่นควมสำคัญของการเปลยนแปลงทเกดขึ้นอยู่ตลอดเวลาตามลำดับ ข้อทมค่าเฉลยนอยทสด คอ บรหการรรงเรียนนำผลการประเมณพดฏกรรมของบุคลากรในรรงเรียนมาปรบปร้งเพอให้สามารถรองรับการเปลยนแปลงของการปฏบัตงานในรรงเรียน

ด้านที่ 4 ด้านวฒนธรรม พบว่าภพรวมอยู่ในระดับมาก เมอพจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อทมค่าเฉลยนสูงสด คอ บรหการรรงเรียนมการสร้างค่านยมและควมเชอในการปฏบัตงานโดยมุ่งเน้นทการมีส่วนร่วมของบุคลากรทฝ่ายหลังจากทมมีการปรบปร้งเปลยนการปฏบัตงาน รองลงมาได้แก่ บรหการรรงเรียนมการสร้างค่านยมและควมเชอในการปฏบัตงานโดยมุ่งเน้นการสร้างควมมั่นคงให้กับบุคลากรทฝ่ายหลังจากทมมีการปรบปร้งเปลยนแปลงการปฏบัตงาน และบรหการรรงเรียนมการสร้างค่านยมและควมเชอในการปฏบัตงานโดยมุ่งเน้นการเปดโอกาสให้ทุกคนสามารถกำหนดทศทางการปฏบัตงานของทฝ่ายตามลำดับ ข้อทมค่าเฉลยนอยทสด คอ บรหการรรงเรียนมการสร้างค่านยมและควมเชอในการปฏบัตงานโดยมุ่งเน้นควมสัมพันธ์อันดีระหว่งกันของบุคลากรทฝ่าย

2. แนวทางการบรหการเปลยนแปลงของบรหการสถานศกษาเอกชนจังหวดกำแพงเพชร

จากการสมภาษณผู้ทรงคุณวุฒิเพอหาแนวทางการบรหการเปลยนแปลงของบรหการสถานศกษาเอกชนจังหวดกำแพงเพชร ผู้วฒนนำมาสรพผลโดยมรายละเอียดด่งนี้

1. แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร สรุปได้ 10 แนวทาง ดังตารางที่ 1 แสดงแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 แสดงแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร

แนวทางที่	รายการ
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนอัตราากำลังเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง
2	ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
3	ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงวิสัยเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์และสื่อสารเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง
4	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างชัดเจน
5	ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร
6	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง
7	ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีระดมความคิดเห็นจากบุคลากร เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นก่อนแล้วจึงทำการเปลี่ยนแปลง
8	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลให้กับบุคลากรอย่างเป็นธรรม
9	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอบรมทักษะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิด เทคนิค วิธีการเพื่อพัฒนางานและพัฒนาตนเอง
10	ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินสมรรถนะของบุคลากรภายหลังการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร ในรายด้านสรุปได้ว่ามีแนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านที่ 1 ด้านโครงสร้าง ประเด็น ผู้บริหารโรงเรียนติดตามการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละฝ่ายตามโครงสร้างเป็นระยะ สรุปได้ 7 แนวทาง ได้แก่

2.1.1 ส่งเสริมให้บุคลากรมีการวางแผน เพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดระยะเวลาและทรัพยากรที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.1.2 ผู้บริหารต้องส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรทุกฝ่ายดำเนินงาน โดยการอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ

2.1.3 กำกับติดตาม ทั้งระดับบุคคล/หมวดวิชา เพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผนงาน

2.1.4 ให้การนิเทศงานระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้งานมีปัญหาและแก้ไขได้ทันที่ อาจมีการติดตามด้วยการสอบถามเป็นรายบุคคล หรือมีการประชุมกลุ่มสาระ หรือให้แต่ละคนรายงานความก้าวหน้าของงาน เป็นสัปดาห์หรือเดือน

2.1.5 มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยการประเมินผล จากเครื่องมือต่างๆ ที่มี เช่น สถิติที่เป็นข้อมูลทั่วไปของฝ่ายวิชาการ ผลงาน หรือแบบทดสอบ เป็นระยะๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายมีจุดเด่น จุดด้อย ประการใด

2.1.6 เมื่อสิ้นปีการศึกษาต้องมีการประเมินและสรุปเพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุง ในการดำเนินงานต่อไป

2.1.7 นำผลการประเมินที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางาน และเผยแพร่ผลการประเมิน

2.2 ด้านที่ 2 ด้านเทคโนโลยี ประเด็น ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ สรุปได้ 10 แนวทาง ได้แก่

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามองค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้

2.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมหรือสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมหรือสนับสนุนบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ฝึกทักษะในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนและการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า

2.2.4 ผู้บริหารต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนวัตกรรมเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา

2.2.5 ผู้บริหารประเมินผลหรือตรวจสอบสื่อหรือเทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกในการทำงานของฝ่ายต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้พร้อมใช้งาน

2.2.6 ผู้บริหารประเมินผลหรือตรวจสอบนวัตกรรมต่างๆ ของทุกกลุ่มสาระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถบูรณาการผสมผสานการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.7 ผู้บริหารสถานศึกษาออกแบบวิธีการทำงานใหม่ด้วยเทคโนโลยี

2.2.8 ผู้บริหารพัฒนาห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2.2.9 ผู้บริหารส่งเสริมเทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของบุคลากร

2.2.10 ผู้บริหารสถานศึกษาปรับวิธีการบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อบริการบุคลากรให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว

2.3 ด้านที่ 3 ด้านบุคลากร ประเด็น ผู้บริหารโรงเรียนนำผลการประเมินพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนมาปรับปรุงเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติงานในโรงเรียน สรุปได้ 2 แนวทาง ได้แก่

2.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประเมินการพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนในด้านสมรรถนะหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย

2.3.1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงาน ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการติดตามประเมินผล ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ

2.3.1.2 การบริการที่ดี ความตั้งใจในการให้บริการ การปรับปรุงระบบการบริการให้มีประสิทธิภาพ

2.3.1.3 การพัฒนาตนเอง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่าย

2.3.1.4 การทำงานเป็นทีม การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม การเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.3.1.5 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีวินัยและความรับผิดชอบในวิชาชีพ การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประเมินการพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนในด้านสมรรถนะประจำสายงาน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.3.2.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.3.2.2 การพัฒนาผู้เรียน การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน การพัฒนาทักษะชีวิตและสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับผู้เรียน การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3.2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสุข ความปลอดภัยของผู้เรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้น ประจำวิชา กำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา

2.3.2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีการสำรวจปัญหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา จัดทำแผนการวิจัย

2.3.2.5 ภาวะผู้นำ วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู สนทนาอย่างสร้างสรรค์ การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานอย่างไต่ตรอง การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

2.3.2.6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ การสร้างกลไกเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้

2.4 ด้านที่ 4 ด้านวัฒนธรรม ประเด็น ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างค่านิยมและความเชื่อในการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันของบุคลากรทุกฝ่าย สรุปได้ 10 แนวทาง ได้แก่

2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมงาน และยกย่องความสำเร็จในการทำงานของแต่ละทีม

2.4.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทีมงานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานที่นอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับมอบตามปกติ

2.4.3 จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อละลายพฤติกรรม

2.4.4 ผู้บริหารปลูกฝังวัฒนธรรมและพฤติกรรมของบุคลากรเพื่อสร้างค่านิยมที่กลุ่มยึดถือร่วมกัน

2.4.5 เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัด หรือเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบการบริหารงานอย่างครอบคลุมและเหมาะสม

2.4.6 ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้มีความร่วมมือในการทำงานอย่างเหมาะสม

2.4.7 นำหลักความยืดหยุ่นมาใช้ในการปฏิบัติงาน

2.4.8 นำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน

2.4.9 ผู้บริหารสร้างบรรยากาศความไว้วางใจในการปฏิบัติงานใหม่ภายใต้การเปลี่ยนแปลง

2.4.10 ผู้บริหารมีการพัฒนาความเชื่อด้านการมีจิตสาธารณะแก่บุคลากร

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร จากผลการศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลไว้ดังนี้

สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีการเตรียมพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิลาวรรณ์ อันมาก (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านเทคโนโลยี ด้านคน และด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เชิดศักดิ์ศุภโสภณ (2553: 59) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐพบว่า 1) สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนมีการกำหนดทิศทางบริหารโดยคำนึงถึงความต้องการ/ความจำเป็นมีการวิเคราะห์งานหลักที่สำคัญและจำเป็นของโรงเรียนมีการจัดทำแผนงบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนมีการแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติโดยจัดทำเป็นแผนประจำปีการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารเป็นแบบล่างขึ้นบนมีโครงการสนับสนุนให้บุคลากรสามารถประเมินผลและนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม 2) ปัญหาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาคือการกำหนดนโยบายไม่ได้สะท้อนปัญหาที่แท้จริงของสถานศึกษาการกำหนดเป้าหมายไม่ได้มาจากการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการอย่างแท้จริงและการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ไม่สัมพันธ์กับกลยุทธ์ขององค์การขาดการทำงานเป็นทีมจำนวนบุคลากรไม่สัมพันธ์กับจำนวนงานมีงบประมาณไม่เพียงพอ กระทั่งไม่เอื้ออำนวยต่อการตัดสินใจและการประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนตามแผนปฏิบัติงาน 3) รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐที่ควรจะเป็นคือรูปแบบบูรณาการ 4 มุมมองประกอบด้วยมุมมองจากบนลงล่างมุมมองจากล่างขึ้นบนมุมมองจากภายนอกสู่ภายในและมุมมองจากภายในสู่ภายนอก แนวคิดหลักการและวัตถุประสงค์ประกอบด้วย การปรับโครงสร้างการเพิ่มบทบาทหน้าที่และบริการใหม่การเปลี่ยนผู้นำและ

การปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีโครงสร้างการบริหารแบบงานหลักและงานที่ปรึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำและลักษณะรูปแบบบูรณาการ 4 มุมมองและกลยุทธ์การดำเนินงานประกอบด้วยกลยุทธ์ปรับเปลี่ยนองค์การโดยการบัญชาการให้มีส่วนร่วมในวงจำกัดการกระจายอำนาจและการสร้างขีดความสามารถให้แก่สมาชิกองค์การส่วนปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสู่ความสำเร็จส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสมรรถนะส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนและปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมได้แก่การบริหารทรัพยากรการมีส่วนร่วมของบุคลากรเครือข่ายภายนอกการจัดการปัญหาการพัฒนาอย่างต่อเนื่องการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมความเป็นสถาบันและการเปลี่ยนแปลงองค์การ ที่เป็นเช่นนี้เพราะในยุคปัจจุบันสถานศึกษาเอกชนต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาให้องค์กรเป็นเลิศในด้านต่างๆ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โครงสร้างขององค์กรเกิดจากผู้บริหารมีความคิด มีทักษะในการปรับปรุงการบริหารมากกว่า ซึ่งจะใช้เทคนิคต่างๆในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง เพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับ วิรัตน์มาตันบุญ (2552 : 64) ศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างองค์การของโรงเรียนจอมทองจังหวัดเชียงใหม่ประชากรที่ใช้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนจอมทองจังหวัดเชียงใหม่ปีการศึกษา 2551 จำนวน 84 คนเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละผลการศึกษารูพบว่าในการเตรียมการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนจอมทองจังหวัดเชียงใหม่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้ได้แต่งตั้งคณะทำงานการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของโรงเรียนจัดประชุมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานและกำหนดวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียนตลอดจนจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียนส่วนการดำเนินการบริหารการเปลี่ยนแปลงผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้ได้จัดทำแผนกิจกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของโรงเรียนจัดวางระแนงนำภารกิจการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียนให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบกำกับดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นถึงประโยชน์ที่แต่ละบุคคลจะได้รับจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียนและจัดเตรียมช่องทางให้ความช่วยเหลือ/คำปรึกษาแก่บุคลากรในช่วงเริ่มใช้โครงสร้างใหม่ของโรงเรียนสำหรับการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ว่าได้ปรับปรุงระบบการดำเนินงานในโครงสร้างใหม่ของโรงเรียนให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นดำเนินการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานในโครงสร้างใหม่ของโรงเรียนไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผลงานของบุคลากรจัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโครงสร้างใหม่ของโรงเรียน

สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ทั้งนี้ในด้านบุคลากร ประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายๆอย่าง ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นเหตุผลอยู่ในระดับต้นๆ ที่มีคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย หากแต่เมื่อมีการทำความเข้าใจประชุมชี้แจงให้ทุกคนเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงให้องค์กรประสบผลสำเร็จ บุชกรวัชรศรีโรจน์ (2550 : 15-17) กล่าวว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนเป็นพื้นฐานซึ่งหมายถึงการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนให้องค์การและบุคลากรสามารถที่จะปรับตัวและตอบรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากผลลัพธ์ของการดำเนินการขององค์กรมาจากผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรโดยรวมดังนั้นการบริหารจัดการเพื่อก่อให้เกิดการยอมรับในองค์กรก็คือการยอมรับของบุคลากรโดยรวมไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรและเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงนั้นๆเกิดขึ้นได้อย่างบรรลุเป้าหมายและส่งผลดีต่อองค์การองค์การต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ และสอดคล้องกับปิ่นรส มาลากุลณอยุธยา (2551 : 10- 20) ที่กล่าวว่างานการบริหารการเปลี่ยนแปลงว่ามีกระบวนการในการจัดทำลงคนผู้ที่มาปฏิบัติงานในโครงการเปลี่ยนแปลงนั้นถือได้ว่าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของโครงการทั้งในแง่ของการดำเนินงานและในแง่ของการสร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในหมู่สมาชิกขององค์กรดังนั้นนอกจากความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนการเปลี่ยนแปลงองค์การแล้วผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรมีคุณสมบัติด้านอื่นๆด้วยเช่นความสามารถในการสื่อสารความกระตือรือร้นความสามารถในการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นความเป็นผู้ร่วมงานที่ดีและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นอกจากนี้ปิ่นรส มาลากุลณอยุธยา (2551:45-68) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงบุคคล ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เน้นที่สมาชิกองค์การซึ่งพิจารณาเพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติทักษะด้านภาวะผู้นำทักษะด้านการสื่อสารและลักษณะสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือเรียกการเปลี่ยนแปลงนี้ว่าการพัฒนาองค์การ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ข้อที่มีคะแนนต่ำสุด ประเด็นต่อไปมี 1)ผู้บริหารโรงเรียนติดตามการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละฝ่ายตามโครงสร้างเป็นระยะ 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ 3)ผู้บริหารโรงเรียนนำผลการประเมินพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนมาปรับปรุงเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติงานในโรงเรียน 4)ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างค่านิยมและความเชื่อในการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันของบุคลากรทุกฝ่าย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการในการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาผู้บริหารยังขาดการประเมินหรือติดตามผลของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุม เพราะฉะนั้นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำให้ครอบคลุมไปในทุกๆด้าน เพื่อให้มีความสัมพันธ์กันซึ่งจะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ bartol. (1998: 371-374) ให้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์การประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ 1) ด้านโครงสร้าง (structure) 2) ด้านเทคโนโลยี (technology) 3) ด้านคน (people) และ 4) ด้านวัฒนธรรม (culture) โดยการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันการเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งอาจจะทำให้ด้านอื่นมีการเปลี่ยนแปลงด้วยและสอดคล้องกับธวัชบุญยมณี (2550 : 152) กล่าวถึงการบริหารการเปลี่ยนแปลง (change management) คือวิวัฒนาการของแนวคิดทางการบริหารตามทฤษฎีต่าง ๆ อาทิการบริหารแนววิทยาศาสตร์มนุษย์สัมพันธ์เชิงระบบและตามสถานการณ์ภาวะการณ์ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท (context) ของสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจการเมืองสังคมสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ฯลฯ เป็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องบริหารแบบรู้เท่าทันทันการณ์มีวิสัยทัศน์โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมเป็นตัวตั้งแล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจแล้วจัดการกำจัดจุดอ่อนและเพิ่มจุดแข็งให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2. แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชรจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร สรุปได้ 10 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนอัตรากำลังเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง 2) ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงวิสัยเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์และสื่อสารเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง 4) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างชัดเจน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร 6) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง 7) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีระดมความคิดเห็นจากบุคลากร เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ สร้างครีธาให้เกิดขึ้นก่อนแล้วจึงทำการเปลี่ยนแปลง 8) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลให้กับบุคลากรอย่างเป็นธรรม 9) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอบรมทักษะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิด เทคนิค วิธีการเพื่อพัฒนางานและพัฒนาตนเอง 10) ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินสมรรถนะของบุคลากรภายหลังการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปัทมสมาลกุลณอยุธยา (2551 : 10- 20) ที่กล่าวว่า การดำเนินการงานการบริหารการเปลี่ยนแปลงว่ามีกระบวนการในการจัดกำลังคนผู้ที่จะมาปฏิบัติงานในโครงการเปลี่ยนแปลงนั้นถือได้ว่าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของโครงการทั้งในแง่ของการดำเนินงานและในแง่ของการสร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในหมู่สมาชิกขององค์กร ดังนั้นนอกจากความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนการเปลี่ยนแปลงองค์การแล้วผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรมีคุณสมบัติด้านอื่นๆ ด้วยเช่นความสามารถในการสื่อสารความกระตือรือร้นความสามารถในการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ความเป็นผู้ร่วมงานที่ดีและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นอกจากนี้ปัทมสมาลกุลณอยุธยา (2551:45-68) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงบุคคล (people change) ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เน้นที่สมาชิกองค์การซึ่งพิจารณาเพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติทักษะด้านภาวะผู้นำทักษะด้านการสื่อสารและลักษณะสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือเรียกการเปลี่ยนแปลงนี้ว่าการพัฒนาองค์การ (organization development : od) และสอดคล้อง strack. (2001: 59) ศึกษาการริเริ่มนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในโรงเรียน rock prairie ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาตั้งใหม่ในเขตพื้นที่การศึกษา college station รัฐเท็กซัสเพื่อศึกษาผลกระทบของการปฏิบัติงานของโรงเรียนใน 3 ด้านคือด้านบุคลากรด้านผู้ปกครองและด้านนักเรียนโดยศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนเกี่ยวกับ 1) งบประมาณ 2) การคัดเลือกบุคลากร 3) ขวัญและกำลังใจของครูและ 4) การบริหารจัดการโรงเรียนพบว่า 1) ครูและผู้ปกครองมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน โดยเฉพาะในแง่ภารกิจของโรงเรียน 2) ระดับการมีส่วนร่วมของครูสูงขึ้นทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจสูงขึ้น 3) การที่ครูมีส่วน

ร่วมตัดสินใจมากขึ้นและการที่ความเชี่ยวชาญของครูถูกใช้ไปในทางบวกมากขึ้นทำให้ความเป็นวิชาชีพของครูสูงขึ้นและความต้องการของโรงเรียนได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น 4) การที่ผู้ปกครองกลายมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบริหารโรงเรียนรูปแบบนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีช่องทางในการให้ความร่วมมือมากขึ้น 5) แม้การบริหารแบบนี้จะทำให้ครูมีความเป็นนักวิชาชีพสูงขึ้นช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้นแต่นักเรียนก็ยังคงเป็นคนกลุ่มแรกที่ได้รับประโยชน์กล่าวคือบรรยากาศทางบวกในโรงเรียนความสามัคคีของครูและความรู้สึกที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องของผู้ปกครองนำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิภาพ 6) การมีส่วนร่วมของครูในการคิดสรรบุคลากรกระบวนการงบประมาณและกระบวนการปรับปรุงโรงเรียนทำให้โรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้มาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลากรไปในทิศทางที่ดีแล้ว จะนำไปสู่องค์กรที่เข้มแข็งและปฏิบัติงานด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการวางแผนอัตรากำลัง ขอบเขต อำนาจหน้าที่ บุคลากรแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนและมีอัตรากำลังเพียงพอ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านต่างๆของบุคลากร รวมไปถึงสวัสดิการที่เพียงพอ และสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติของบุคลากร เพื่อให้ยอมรับการบริหารการเปลี่ยนแปลง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา ดูแลเอาใจใส่และเสียสละเวลาในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้วิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพพียง และขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิจัยทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิจัยฉบับนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความรู้จนผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ในการทำงานวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช บุญยณ. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุษกร วัชรศรีโรจน์. (2550). การบริหารการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : ก.พลพิมพ์.
- ปณรต มาลากุล ณ อยุธยา. (2551). การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- วิรัตน์ มาตัญญู. (2552). การบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านโครงสร้างองค์การของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิลาวัลย์ อันมาก. (2556). การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. ของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. สารนิพนธ์กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2553). ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2553). การบริหารการเปลี่ยนแปลง. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bartol, K.M. (1998). *Management*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Strack, J.G. (2001). *The Leadership of Healthcare Manager's Spirituality to Their self – Perceived Effective Leadership Practices*. Retrieved January 16, 2016, from Dissertation Abstract Pub Number AAT 3011898.

พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก LEGAL COMPLIANCE BEHAVIOR OF SELLERS VIA ONLINE SOCIAL MEDIA IN PHITSANULOK PROVINCE AREA

ญาติพิชัย กลิ่นเจริญ* ไกรจักร รักดีณรงค์ อนุสรณ์ สอนใจดี และพิสิฐพล พานรัตน์
สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : kingkraw.2526@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก และเสนอแนะแนวทางในการสร้างพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ที่ทำการสุ่มเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 202 คน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย จำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดราคาและการเสียภาษี 2) ด้านมาตรฐานตัวสินค้า และการโฆษณา และ 3) ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ รวมทั้งทำการตรวจสอบเนื้อหาการเสนอขายสินค้าจากร้านค้า จำนวน 10 ร้าน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามกฎหมายในระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.0 ผลการเสนอแนะแนวทางในการสร้างพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้ คือ 1) ควรสร้างการรับรู้กฎหมายผ่านช่องทางออนไลน์ ให้หลากหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้น 2) ควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด 3) การสื่อสารกฎหมายควรมีความชัดเจน และ 4) ควรส่งเสริมและปลูกฝังการมีคุณธรรม จริยธรรม ความสุจริตในงานอาชีพของผู้ค้าออนไลน์ และผลการตรวจสอบเนื้อหาการเสนอขายสินค้าจากร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ในภาพรวม ร้านค้าได้ปฏิบัติตามกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 82.5 และมีเพียงร้อยละ 17.5 ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

คำสำคัญ: พฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

This research aims to study legal behavior of sellers through social media in phitsanulok province and suggest ways to good behavior creation in the compliance of the law of the seller through social media in phitsanulok province. This study was conducted to collect data from sellers by purposive sampling total of 202 persons were selected to study the behavior of legal practice, classified into three categories: 1) pricing and taxation 2) product standards and advertising and 3) credibility of online seller and verify sale product contents from 10 shops. This research found that in the overview, the most of sellers There is a high and highest level of legal compliance. 58.0%. The results of the suggestions for good behavior in the legal practice of the seller through social media in Phitsanulok were as 1) create legal awareness through online channels 2) Law enforcement should be strictly enforced 3) Legal communication should be clear and 4) It should promote and cultivate ethics, ethics in the job of sellers and the result of verification sale product contents from shops on social media found that in the overview, the shops have complied with the law 82.5% and only 17.5% did not complied with the law.

Keywords: Behavior, Legal Compliance, Sellers via Online Social Media, Phitsanulok Province

บทนำ

จากกระแสความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพอิสระและเป็นเจ้าของกิจการเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นจำหน่ายผ่านทางเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก โลก หรืออินสตาแกรม ก็นับเป็นหนึ่งในอาชีพได้รับความนิยมอย่างสูง เนื่องจากตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าที่ต้องการความสะดวกสบายในการสั่งซื้อสินค้าได้จากทุกสถานที่และทุกเวลา รวมทั้งผู้จำหน่ายสินค้ายังมีโอกาสที่จะได้รายรับจำนวนมากในการขายเวลาในการขายสินค้าได้ตลอดเวลา ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบกว่าการขายผ่านหน้าร้านเพียงช่องทางเดียวเท่านั้น และผลจากการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2559 พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่า e-Commerce ที่นับรวมมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ จำนวนทั้งสิ้น 2,560,103.36 ล้านบาท ซึ่งเติบโตเพิ่มขึ้นจากปี 2558 สูงถึงร้อยละ 14.03 ในขณะที่ปี 2560 สามารถคาดการณ์มูลค่า e-Commerce ที่นับรวมมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ได้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,812,592.03 ล้านบาท ซึ่งจะมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นจากปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 9.86 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), 2560)

จากสถิติตัวเลขผู้ขายออนไลน์จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า มีผู้ขายออนไลน์ในไทยสูงถึง 1,005,000 ราย แต่ตัวเลขการจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีเพียงแค่ 13,000 รายเท่านั้น ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 2 และในจังหวัดพิษณุโลก มีผู้ขายออนไลน์ที่จดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพียง 423 ราย จากจำนวนผู้ขายออนไลน์ที่มีตัวตนอยู่บนสื่อสังคมออนไลน์ จำนวนทั้งสิ้น 3,250 ราย ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 13 เท่านั้น ดังนั้นการที่ผู้ขายออนไลน์ไม่จดทะเบียนให้ถูกต้องก็ทำให้ระบบตัวตนไม่ได้ ทำให้การเอาชื่อไปเปรียบผู้บริโภคสามารถกระทำได้อย่างง่าย และเป็นเรื่องเป็นราวกันมาตลอด ยกตัวอย่างเช่น ชำระเงินแล้ว ไม่ได้สินค้าที่ระบุไว้ สินค้าไม่มีคุณภาพ รวมทั้งการหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษีได้ง่าย ส่งผลให้ภาครัฐได้รับภาษีไม่ครบถ้วน แม้ผู้ประกอบการบางรายจะจดทะเบียนอย่างถูกต้อง แต่พฤติกรรมในการทำธุรกิจกลับแสดงถึงความไม่ตั้งใจทำธุรกิจออนไลน์จริง ผู้จดทะเบียนบางรายยอมทำธุรกิจแบบขาดทุนโดยมีพฤติกรรมขายสินค้าต่ำกว่าต้นทุนอย่างชัดเจน เพื่อต้องการตัดโอกาสการค้าแบบมีร้านค้าที่ทำธุรกรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และต้องการสร้างฐานข้อมูลลูกค้าให้ได้จำนวนมากเพื่อเตรียมขายธุรกิจแก่ผู้ค้าออนไลน์รายใหญ่จากต่างประเทศเป็นมูลค่าที่สูง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2559) ซึ่งการนำกฎหมายมาใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ทั้งในด้านตัวผู้ประกอบการหรือร้านค้าออนไลน์ สินค้า การโฆษณา และทรัพย์สินทางปัญญา จะส่งผลให้ธุรกิจดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการดำเนินงานวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงข้อมูลพฤติกรรมของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาตัวบทกฎหมายให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมในการทำธุรกรรมของทั้งผู้ค้าและผู้บริโภคบนระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้รวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ คือ ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จังหวัดพิษณุโลก ที่จดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวนทั้งสิ้น 423 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อตอบแบบสอบถาม พฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, หน้า 43) และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้จำนวนทั้งสิ้น 202 คน

1.2.2 ร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยทำการสุ่มเลือกแบบเจาะจง ร้านค้าที่จำหน่ายอาหาร ยา และเครื่องสำอาง จำนวน 10 ร้าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาในการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์หรือไม่

เนื้อหาและวิธีการรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดราคาและการเสียภาษี ด้านมาตรฐานตัวสินค้า และการโฆษณา และด้านความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์

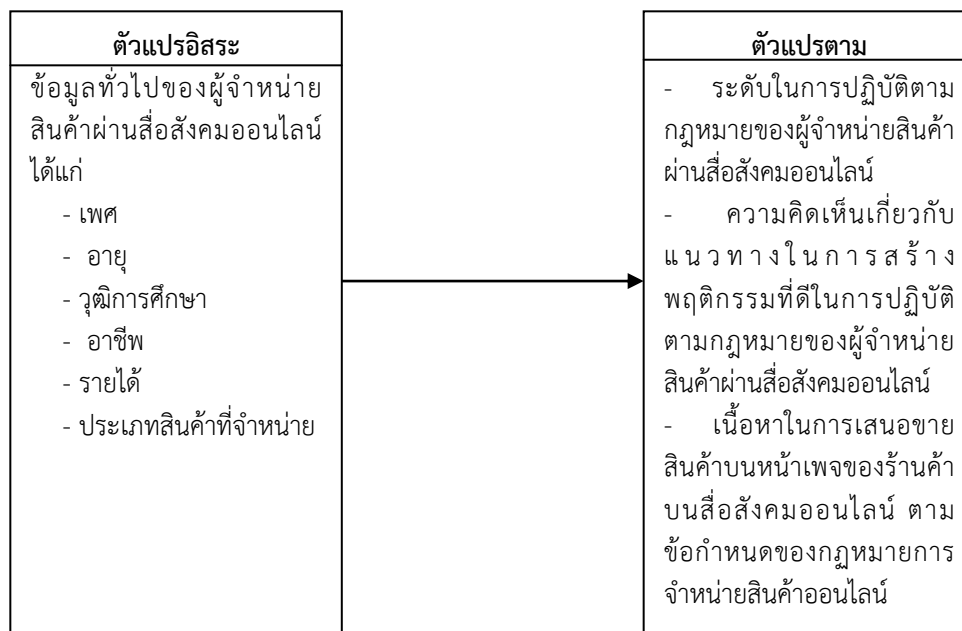
2.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้การส่งแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างด้วย Google Form ให้กลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายสินค้า ตอบแบบสอบถาม

2.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเนื้อหาในการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 10 ร้าน ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์หรือไม่ และมีประเด็นใดบ้างที่ทำถูกต้องหรือไม่เป็นตามข้อกำหนดของกฎหมาย

ระยะเวลาในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 4 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.2560 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2560

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก และแบบตรวจสอบเนื้อหาการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 แบบสอบถามเพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การสอบถามข้อมูลระดับในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยจำแนกออกได้ 3 ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการกำหนดราคาและการเสียภาษี ด้านมาตรฐานตัวสินค้า และการโฆษณา และด้านความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์

ตอนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์

5.2 แบบตรวจสอบเนื้อหาการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การบันทึกข้อมูลทั่วไปของร้านค้า

ตอนที่ 2 การตรวจสอบเนื้อหาของร้านค้าออนไลน์ที่ทำถูกต้องหรือไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามเพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ร่วมกับการนำเสนอด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเด็น

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบตรวจสอบเนื้อหาการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ มี 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของร้านค้า โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาการเสนอขายสินค้าของร้านค้าออนไลน์ เพื่อการจำแนกได้ว่าทำถูกต้องหรือไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายประเด็นใดมากหรือน้อย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ร่วมกับการแปลผลด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

สามารถแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยออกเป็น ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย และสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จากนั้นทำการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) ของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายการขายสินค้าออนไลน์ และด้านการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งคะแนน IOC ของทุกคำถามในแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.5 จากนั้นได้นำแบบสอบถามทำการทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทดลอง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน แล้วจึงนำมาหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ด้วยค่า Cronbach's alpha ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.823 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบคุณภาพไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์จังหวัดพิษณุโลก ในขั้นต่อไป

3. สร้างแบบสอบถามออนไลน์ ด้วย Google Form และทำการส่งให้กลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายสินค้า

บนสื่อสังคมออนไลน์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 202 คน ได้ตอบแบบสอบถาม

4. ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

5. ตรวจสอบเนื้อหาในการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 10 ร้านว่า เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์หรือไม่ และมีประเด็นใดบ้างที่ทำได้ถูกต้องหรือไม่เป็นไปตาม ข้อกำหนดของกฎหมาย จากนั้นทำการจำแนกประเด็นโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ร่วมกับการแปลผลด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกระบวนการดำเนินการวิจัยซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำแนกออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 202 คน ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.3 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.7 และส่วนใหญ่มีอายุ 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.0 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.3 สถานะปัจจุบันเป็นผู้มีอาชีพและมีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 66.7 โดยประกอบอาชีพพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 26.1 มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.8 จำหน่ายสินค้าออนไลน์ประเภทเครื่องสำอาง/สินค้าเสริมความงาม คิดเป็นร้อยละ 41.7 และจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทาง Facebook คิดเป็นร้อยละ 92.0

1.2 การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลระดับในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์

รายการ	ระดับในการปฏิบัติตามกฎหมาย (%)						
	มากที่สุด	มาก	ปฏิบัติ ตามใน ระดับ มากและ มากที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ปฏิบัติ ตามใน ระดับ น้อย และ น้อย ที่สุด
ด้านที่ 1 การกำหนดราคาและการเสียภาษี							
1. แสดงราคาจำหน่าย ค่าบริการ รวมถึงประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาด น้ำหนัก และรายละเอียดของสินค้าหรือบริการ โดยการเขียน พิมพ์ หรือกระทำให้ปรากฏ ด้วยวิธีอื่นใดในการขายสินค้าออนไลน์	46.4	21.4	67.8 (3)	10.7	3.6	17.9	21.5
2. แสดงข้อมูลการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากราคาจำหน่ายสินค้า หรือ	33.3	22.2	55.5	14.9	11.1	18.5	29.6

รายการ	ระดับในการปฏิบัติตามกฎหมาย (%)						
	มากที่สุด	มาก	ปฏิบัติ ตามใน ระดับ มากและ มากที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ปฏิบัติ ตามใน ระดับ น้อย และ น้อย ที่สุด
ค่าบริการไว้ในการขายสินค้าออนไลน์เพื่อให้ ลูกค้ารับทราบ							
3. ขายสินค้าตรงตามราคาที่ได้แจ้งไว้	48.1	18.5	66.6	14.9	0.0	18.5	18.5
4. ดูแลราคาสินค้าต่างๆ ให้อยู่ในระดับราคา เหมาะสม เพื่อให้เกิดการแข่งขันทางการค้าที่ เป็นธรรม ไม่มีการฮั้วราคา รายใหญ่รังแกราย เล็ก และกำหนดราคาตามอำเภอใจ	46.4	17.9	64.3	14.2	3.6	17.9	21.5
5. หากท่านทำการขายสินค้าแบบสั่งก่อนได้ สินค้าในภายหลัง (Pre-Order) ท่านได้ทำการ เสียภาษีนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศอย่าง ถูกต้อง	29.6	22.2	51.8	14.9	7.4	25.9	33.3
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยของด้านที่ 1	40.8	20.4	61.2 (2)	13.9	5.1	19.7	24.9
ด้านที่ 2 มาตรฐานตัวสินค้า และการโฆษณา							
6. หากท่านขายสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ อาหาร ยา และเครื่องสำอาง สินค้าของท่านมี อย.กำกับมาตรฐาน	51.9	14.8	66.7	7.4	3.7	22.2	25.9
7. “การโฆษณา” ที่ไม่ใช่ข้อความชักชวนให้ หลงเชื่อเกินความจริง ข้อความไม่เป็นธรรมต่อ ผู้บริโภค หรืออาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคม เป็นส่วนรวม	33.3	11.1	44.4	18.6	0.0	37.0	37
8. ไม่ฝากร้านบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเจ้าของ บัญชีสื่อสังคมออนไลน์ไม่ยินยอม	3.7	59.3	63.0	11.1	22.2	3.7	25.9
9. ไม่ขายสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น	55.6	11.1	66.7	3.7	0.0	29.6	29.6
10. ไม่ส่งข้อมูล ข้อความ หรือจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการ โพรโมตหรือชักชวน ให้ซื้อสินค้าแก่บุคคลอื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นการ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับข้อมูล	11.1	59.3	70.4 (2)	7.4	22.2	0.0	22.2
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยของด้านที่ 2	31.1	31.1	62.2 (1)	9.6	9.6	18.5	28.1

รายการ	ระดับในการปฏิบัติตามกฎหมาย (%)						
	มากที่สุด	มาก	ปฏิบัติ ตามใน ระดับ มากและ มากที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ปฏิบัติ ตามใน ระดับ น้อย และ น้อย ที่สุด
ด้านที่ 3 ความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์							
11. จัดทะเบียนการค้าต่อสำนักงาน คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	29.6	18.5	48.1	11.2	3.7	37.0	40.7
12. เปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ และสินค้า/บริการ ให้ลูกค้าทราบ อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเข้าถึง ข้อมูลได้ง่าย	46.8	29.2	76.0 (1)	5.5	18.5	0.0	18.5
13. กำหนดนโยบายที่ชัดเจน และมีการ ดำเนินการให้มีการนำข้อมูลของผู้บริโภคไป ใช้ประโยชน์ในทางอื่น ที่ทำให้เกิดการ รบกวน หรือความเสียหายแก่ผู้บริโภค	15.8	12.3	28.1	35.6	23.0	13.3	36.3
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยของด้านที่ 3	30.7	20.0	50.7 (3)	17.4	15.1	16.8	31.8
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยในภาพรวม	34.2	23.8	58.0*	13.6	9.9	18.3	28.3

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า ในภาพรวม ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามกฎหมายในระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.0 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีการปฏิบัติตามกฎหมายในด้านมาตรฐานตัวสินค้า และการโฆษณา ในระดับมากและมากที่สุด เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 62.2 รองลงมา คือ ด้านการกำหนดราคาและการเสียภาษี คิดเป็นร้อยละ 61.2 และด้านความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 50.7 ตามลำดับ และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีการปฏิบัติตามกฎหมาย 3 ประเด็นแรก คือ การเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ และสินค้า/บริการให้ลูกค้าทราบ อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ในระดับมากและมากที่สุด เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 76.0 รองลงมาคือ ไม่ส่งข้อมูล ข้อความ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการ โพรโมตหรือชักชวนให้ซื้อสินค้าแก่บุคคลอื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 70.4 และแสดงราคาจำหน่าย ค่าบริการ รวมถึงประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาด น้ำหนัก และรายละเอียดของสินค้าหรือบริการ โดยการเขียน พิมพ์ หรือกระทำให้ปรากฏ ด้วยวิธีอื่นใด ในการขายสินค้าออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 67.8 ตามลำดับ

5.2 ผลการเสนอแนะแนวทางในการสร้างพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยทำการสรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จากข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์จำนวน 202 คน โดยได้ผลสรุปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแนะ	จำนวนผู้ที่แสดงความคิดเห็น (คน)	คิดเป็นร้อยละ
ควรสร้างการรับรู้กฎหมายผ่านช่องทางออนไลน์ ให้หลากหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้น เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และทีวี	13	6.4
ควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด	12	5.9
การสื่อสารกฎหมายควรมีความชัดเจน	10	5.0
ควรส่งเสริมและปลูกฝังการมีคุณธรรม จริยธรรม ความสุจริตในงานอาชีพของผู้ค้าออนไลน์	8	4.0
ควรจัดระเบียบโครงสร้าง และวางกฎเกณฑ์ใหม่ เพื่อให้ผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ได้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	5	2.5
ไม่แสดงความคิดเห็น	154	76.2
รวมทั้งสิ้น	202	100.0

5.3 ผลการตรวจสอบเนื้อหาในการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ ตามข้อกำหนดของกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ จากร้านค้า จำนวน 10 ร้าน โดยได้ผลสรุปดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการตรวจสอบเนื้อหาในการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ ตามข้อกำหนดของกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์

รายการตรวจสอบ	ผลการตรวจสอบตามข้อกำหนดกฎหมาย (จำนวนร้าน)	
	ถูกต้อง	ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย
ด้านที่ 1 การแสดงข้อมูลและกำหนดราคา		
1. แสดงราคาจำหน่าย ค่าบริการ รวมถึงประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาด น้ำหนัก และรายละเอียดของสินค้าหรือบริการ โดยการเขียน พิมพ์ หรือกระทำให้ปรากฏ ด้วยวิธีอื่นใด ในการขายสินค้าออนไลน์	10 (100.0%)	0 (0.0%)
2. แสดงข้อมูลการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากราคาจำหน่ายสินค้า หรือค่าบริการไว้ในการขายสินค้าออนไลน์เพื่อให้ลูกค้ารับทราบ	10 (100.0%)	0 (0.0%)
3. ขายสินค้าตรงตามราคาที่ได้แจ้งไว้	10 (100.0%)	0 (0.0%)
4. ราคาสินค้าอยู่ในระดับราคาเหมาะสม เพื่อให้เกิดการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม	10 (100.0%)	0 (0.0%)
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยของด้านที่ 1	40 (100.0%)	0 (0.0%)

รายการตรวจสอบ	ผลการตรวจสอบตามข้อกำหนดกฎหมาย (จำนวนร้าน)	
	ถูกต้อง	ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย
ด้านที่ 2 มาตรฐานตัวสินค้า และการโฆษณา		
5. แสดง อ.ย.กำกับมาตรฐาน หากขายสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์อาหาร ยา และเครื่องสำอาง	7 (70.0%)	3 (30.0%)
6. “การโฆษณา” ที่ไม่ใช่ข้อความชักชวนให้หลงเชื่อเกินความจริง ข้อความไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค หรืออาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนใหญ่	9 (90.0%)	1 (10.0%)
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยของด้านที่ 2	16 (80.0%)	4 (20.0%)
ด้านที่ 3 ความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์		
7. จัดทะเบียนการค้าต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และแจ้งให้ลูกค้าทราบบนหน้าเพจ	2 (20.0%)	8 (80.0%)
8. เปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ และสินค้า/บริการให้ลูกค้าทราบอย่างถูกต้อง ชัดเจน และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย	8 (80.0%)	2 (20.0%)
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยของด้านที่ 3	10 (50.0%)	10 (50.0%)
ค่าร้อยละโดยเฉลี่ยในภาพรวม	66 (82.5%)	14 (17.5%)

จากตารางที่ 3 อธิบายได้ว่า ผลการตรวจสอบเนื้อหาในการเสนอขายสินค้าบนหน้าเพจของร้านค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ ตามข้อกำหนดของกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ ในภาพรวม ร้านค้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนด คิดเป็นร้อยละ 82.5 และมีเพียงร้อยละ 17.5 ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด และหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ร้านค้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนด คิดเป็นร้อยละ 100 คือ ด้านการแสดงข้อมูลและกำหนดราคา ส่วนด้านความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ นั้น ร้านค้าส่วนใหญ่ ทำถูกต้อง และผิดข้อกำหนด โดยคิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร้านค้าส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการจดทะเบียนการค้าต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และแจ้งให้ลูกค้าทราบบนหน้าเพจ คิดเป็นร้อยละ 80

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลที่ได้รับอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ในภาพรวม ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามกฎหมายในด้านมาตรฐานตัวสินค้า และการโฆษณา ในระดับสูงสุด อาจเนื่องมาจากผู้จำหน่ายสินค้าจะต้องรักษามาตรฐานด้านตัวสินค้า และการโฆษณาอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการตลาดในการซื้อสินค้าของผู้บริโภค ดังที่งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (อินสตาแกรม) ของประชากรในกรุงเทพมหานคร (วิภาวรรณ มโนปราโมทย์, 2556) ซึ่งได้ผลสรุปจากการวิจัยว่า ประชากรในกรุงเทพมหานครมีความไว้วางใจมากที่สุดเป็นสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้ขายสินค้าผ่านอินสตาแกรมมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยตลอดเวลา สินค้าที่ขายผ่านอินสตาแกรมมีคุณภาพเป็นไปตามที่ได้ลงประกาศจริง และสินค้าที่ขายผ่านอินสตาแกรมมีราคาถูกกว่าร้านค้าทั่วไป และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีการปฏิบัติตามกฎหมาย สูงที่สุดเป็นประเด็นแรก คือ การเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ และสินค้า/บริการให้

ลูกค้าทราบ อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2549) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของสารสนเทศที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการเปิดเผยข้อมูลที่ส่งเสริมให้บริษัทมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หมวดหลัก โดยหมวดที่ 4 ระบุไว้เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส สำคัญในหมวดนี้กล่าวถึง การที่คณะกรรมการควรดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ และผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นอีกว่า ผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะ ในการสร้างการรับรู้กฎหมายผ่านช่องทางออนไลน์ ให้หลากหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบัน มีการนำเสนอและเผยแพร่ตัวบทกฎหมายการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ในวงแคบหรือมีการใช้สื่อหรือช่องทางที่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวดมากนัก และมีอัตราโทษที่ค่อนข้างต่ำ ไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ประกอบการเกรงกลัว จึงส่งผลให้ผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์จำนวนไม่น้อยที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงการเอาผิดเอาเปรียบผู้บริโภค แต่ก็ไม่สามารถตรวจสอบตัวตนของผู้ขายได้เพราะผู้ขายมักจะไม่ใช่ชื่อจริงหรือข้อมูลจริง (ศลิษา ทองโชติ และคณะ, 2557) ทั้งนี้การมีกฎหมายบังคับอย่างเคร่งครัดให้ผู้ประกอบการออนไลน์ ทุกรายต้องขึ้นทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีการเก็บข้อมูลจริง ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้คลี่คลายลงได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้จำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ที่ศึกษาได้มา ใช้พัฒนาและส่งเสริมการรับรู้กฎหมายจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น
2. ควรดำเนินงานวิจัยและพัฒนาสื่อออฟไลน์และออนไลน์เพื่อการเสนอกฎหมายไปยังประชาชนแบบหลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และทีวี ซึ่งสื่อที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น ควรจะต้องมีความสอดคล้องกับรูปแบบความต้องการและพฤติกรรมการใช้ชีวิตสำหรับกลุ่มคนทุกเพศวัยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2559). **การจดทะเบียนธุรกิจ ปี 2559**. นนทบุรี : กองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- วิภาวรรณ โมโนปราโมทย์. (2556). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสังคมออนไลน์ (อินสตาแกรม) ของประชากรในกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2549). **ทฤษฎีตลาดทุน**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ศลิษา ทองโชติ, ประทีป ทับอรรถานนท์ และ สอาด หอมมณี. (2557). **การคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้าและบริการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2560). **รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2560**. กรุงเทพฯ : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
THE USES OF SOCIAL NETWORKS FOR POLITICAL COMMUNICATION OF STUDENTS, MAJORING
IN POLITICAL SCIENCE AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

ดร.พัชรี ศิลารัตน์^{*1} พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ² และ จิตรลดา ศิลารัตน์³

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด

³มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

*corresponding author e-mail : phrasilasak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษา ผลการวิจัยด้านพฤติกรรมของนักศึกษา พบว่า 1) นักศึกษาเป็นสมาชิกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook มีเหตุผลใช้ในการศึกษา มีอิทธิพลเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง และเข้าถึงเครือข่ายโดยใช้โทรศัพท์มือถือโดยตรง 4 G 2) การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านเนื้อหา 3) ข้อเสนอแนะตามลำดับความถี่มากที่สุดไปหาน้อย คือ ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ เครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองที่กว้างขึ้น และนักศึกษาได้รับข้อมูลในเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น

คำสำคัญ : การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ การสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

Abstract

The research served the purposes to study: 1) political science students' behaviors of consuming social networks for political communications whereby at Roi Et Campus, 2) their uses of them for political communications, 3) their suggestions for their uses of them for political communications. Research outcomes of studying their behaviors have disclosed 1) they subscribe Facebook's membership; next, their only reason of uses of them is for education, for students have had a direct influence on their own choice of social networks, directly accessing them through 4G technology. 2) Their uses of them have been overall rated at the high scale. Given each aspect in the descending order of means, they are technologies of social networks, benefits of social networks, the uses of social networks and contents. 3) Their suggestions in the descending order of first three frequencies are that students can monitor news of political movements in different issues since social networks help motivate students toward education, surf the internet and widely exchange political learnings. Further, students can proportionally receive growing data in social networks.

Keywords : uses of social networks political communication political science students

บทนำ

ในการดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองนั้น การสื่อสารถือได้ว่าเป็นเครื่องมือทางการเมือง (political instrument) ชนิดหนึ่ง นั้นหมายความว่า การสื่อสารสามารถทำหน้าที่เสริมสร้างระบบสังคมการเมือง (socio-political system) ให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงได้ โดยป้อนข่าวสารและความรู้ให้แก่ประชาชนได้เข้าใจโครงสร้างและบทบาททางการเมืองของรัฐบาลและประชาชนในขณะเดียวกันก็เก็บข้อมูลและข้อคิดเห็นจากสื่อมวลชนและประชาชนเพื่อนำมาพัฒนากลไกของรัฐ และแสวงหา

หนทางแกไขประเทศร่วมนกัน (ยทุทรพ อสรชัย 2551 : 10) ซึ่งพื้นที่ทางการสื่อสารอินเทอร์เน็ตจัดได้ว่าเป็นรูปแบบของสื่อใหม่ เป็นพื้นที่นำเสนอข่าวสารแนวคิด ความคิดเห็น และบทวิพากษ์ได้อย่างเสรี เป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนมีอำนาจมากขึ้น ในเวทีการเมือง เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตต้องแสดงตัวตน เป็นกลาที่หลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ แบบเผชิญหน้าในการสื่อสารทุกลำดับขั้นตอน ทำให้ประชาชนจำนวนมากอาศัยช่องทาง การสื่อสารนี้ในการแสดงความคิดเห็นทั้ง ที่ตามกระแส และที่ทวนกระแสแห่งสาธารณมติ การเกิดขึ้นของเวทีสาธารณะนี้เป็นการเพิ่มบรรยากาศและส่งเสริมสภาพ ของประชาธิปไตยในสังคมทั่วไป (นภคณ อินนา 2549 : 62)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตทำให้คนทั่วไปรับรู้ข่าวสารการเมืองผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษา ได้รับรู้การสื่อสารการเมืองหลายรูปแบบ จากการเรียนการสอนใน หลักสูตร การเข้าร่วมกิจกรรมในสถาบันการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง จนถึง การสื่อสารการเมืองผ่านเครือข่าย สังคมออนไลน์ โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มนักศึกษา ถือเป็กลุ่มของคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจทางการเมือง และมีการแสดง ความเป็นตัวตนในทางการเมืองที่ชัดเจน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการ สื่อสารการเมืองของนักศึกษา ซึ่งจะเป็นการแสดงให้เห็นพลังของการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในทางการเมืองต่อ เหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ประโยชน์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นการป้องกัน และระวังในอนาคตต่อไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2. เพื่อศึกษาการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยา เขตร้อยเอ็ด 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รวม 366 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 183 คน ใช้การคำนวณตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีทั้ง 4 ชั้น กับนักศึกษาทั้งหมดใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิในแต่ละ ชั้นปีจากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มี 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการ สื่อสารทางการเมืองตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .93 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้ง โดยรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545:121)

4.51-5.00	หมายถึง	มีระดับการใช้มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีระดับการใช้มาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีระดับการใช้ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีระดับการใช้น้อย
1.00-1.50	หมายถึง	มีระดับการใช้น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ใน การบรรยายข้อมูล โดยวิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายด้านหรือทั้งฉบับโดย หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
- 2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างโดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเครือข่ายสังคมออนไลน์

ท่านเป็นสมาชิกของเครือข่ายสังคมออนไลน์อะไรบ้าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. Facebook	84	45.90
2. Youtube	7	3.80
3. Line	17	9.30
5. อื่นๆ	75	41.00
รวม	183	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมาเป็นสมาชิกของเครือข่ายอื่น ๆ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 เป็นสมาชิกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ Line จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 และ เป็นสมาชิกของเครือข่าย Youtube จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลที่ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

เหตุผลที่ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ติดต่อกับเพื่อนทั่วไป	59	32.24
2. ความบันเทิง	7	3.83
3. ติดต่อกับครอบครัว	24	13.11
4. ด้านการงาน อาชีพ และธุรกิจ	8	4.37
5. การศึกษา	85	46.45
รวม	183	100

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีเหตุผลใช้ในการศึกษา จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 46.40 รองลงมา ใช้เครือข่ายติดต่อกับเพื่อนทั่วไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 32.24 ใช้เครือข่ายติดต่อกับครอบครัว จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 13.11 ใช้เครือข่ายด้านการงาน อาชีพ และธุรกิจจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.37 และใช้เครือข่ายสังคมความบันเทิงจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.83

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ยแต่ละครั้งเท่าใด ของการเข้าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

ท่านใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ยแต่ละครั้งเท่าใดของการเข้าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่าหนึ่งชั่วโมง	45	24.60
2. 1-2 ชั่วโมง	77	42.07
3. 3-4 ชั่วโมง	22	12.02
4. 4 ชั่วโมงขึ้นไป	39	21.31
รวม	183	100

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ยแต่ละครั้งเท่าใดของการเข้าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ 1-2 ชั่วโมง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 42.07 รองลงมา ต่ำกว่าหนึ่งชั่วโมง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 4 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 21.31 และ 3-4 ชั่วโมง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.02

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลใครมีอิทธิพลให้ท่านเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด

ใครมีอิทธิพลให้ท่านเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตนเอง	93	50.80
2. ครอบครัว	50	27.30
3. เพื่อน	25	13.70
4. ครู อาจารย์	15	8.20
รวม	183	100

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอิทธิพลเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด ด้วยตนเอง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 รองลงมา ครอบครัว จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 เพื่อน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.70 และครู อาจารย์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลใช้วิธีใดบ้างในการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์

ท่านใช้วิธีใดบ้าง ในการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ใช้โทรศัพท์พื้นฐานของที่บ้าน	25	13.70
2. ใช้อินเทอร์เน็ตขององค์กร/สถาบัน/หน่วยงาน	50	27.30
3. ใช้ Free WiFi	24	13.10
4. ใช้โทรศัพท์มือถือโดยตรง 4 G	62	33.90
5. ใช้ Internet SIM	22	12.00
รวม	183	100

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์เครื่องมือใดบ้าง ในการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ ใช้โทรศัพท์มือถือโดยตรง 4 G จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 รองลงมา ใช้อินเทอร์เน็ตขององค์กร/สถาบัน/หน่วยงาน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 ใช้โทรศัพท์พื้นฐานของที่บ้าน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.70 ใช้ Free WiFi จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 และใช้ Internet SIM จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00

2. การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดโดยรวม

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านเนื้อหา	3.97	0.48	มาก
ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์	4.07	0.56	มาก
ด้านประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์	4.05	0.50	มาก
ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	4.01	0.55	มาก
รวม	4.02	0.47	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์ รองลงมาได้แก่ ด้านประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านเนื้อหา

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครองปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดนี้ ลำดับความถี่มากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ เครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองที่กว้างขึ้น และนักศึกษาได้รับข้อมูลในเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 57.40 มีอายุ 21-25 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 25.70 มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 มีเหตุผลใช้ในการศึกษา จำนวน 85 คนคิดเป็นร้อยละ 46.40 มีอิทธิพลเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 เข้าถึงเครือข่ายโดยใช้โทรศัพท์มือถือโดยตรง 4 G จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 และมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครองมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านเนื้อหา นักศึกษาได้เสนอแนะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ลำดับความถี่มากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ เครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถกระตุ้นให้เกิดการศึกษา ค้นคว้าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองที่กว้างขึ้น และนักศึกษาได้รับข้อมูลในเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครองปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1 การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า เรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครองปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษานั้นสามารถเลือกเปิดรับการสื่อสารในเวลาและสถานที่ใดก็ได้ เนื้อหาที่เกิดขึ้นในเว็บบอร์ดจะเน้นความสนใจเฉพาะ เข้าไปแสดงความคิดเห็นในการร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยกฤษชาติ ศรีโสม(2556) ได้ศึกษา เรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และอรุณรัตน์ ศรีชูศิลป์(2554) พฤติกรรมการใช้สังคมเครือข่ายออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้สังคมเครือข่ายออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านเนื้อหา พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครองปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า ทั้งนี้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้มีช่องทางในการสื่อสารการเมืองเพิ่มมากขึ้น และเชื่อมโยงข้อมูลทางการเมืองต่าง ๆ ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยกฤษชาติ ศรีโสม(2556) ได้ศึกษา เรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงผลการวิจัย พบว่า ด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้มีช่องทางในการสื่อสารการเมืองเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับมาก รองลงมาเทคโนโลยีทำให้การสื่อสารการเมืองใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นมีผลต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก และเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้รู้สึก

ว่ามีความใกล้ชิดกับอีกฝ่ายอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิด กาญจนา แก้วเทพ(2547) เนื้อหาของข่าวสาร มีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือ เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การเมืองในความหมายของการจัดสรร การต่อสู้ แย่งชิง ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิง อำนาจ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของเนื้อหาทางการเมือง คือ เป็นเรื่องราวที่อยู่ในปริณทลของสาธารณะ (public affairs)

ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเรียนของ นักศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตร์การปกครองปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า ทั้งนี้ เทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นตัวกำหนดความก้าวหน้าพื้นฐานทางสังคม ซึ่งส่งผลซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้เห็นสื่อใหม่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิด กิตติ กันภัย(2543). กล่าวว่า การที่จะเข้าใจสื่อชนิดใดเราจำเป็นต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีกับสังคมซึ่งส่งผลซึ่งกันและกัน เช่น ประเทศอังกฤษจะสามารถสถาปนาตนเองขึ้นเป็นจักรวรรดิได้ ต้องสร้างทางรถไฟให้เสร็จเพื่อที่จะสร้างระบบเครือข่ายโทรเลข และโทรศัพท์ให้ได้ เพราะต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ชนิดที่มีอำนาจจึงสามารถแผ่ขยายอำนาจออกไปได้ไกล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมและสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้สื่อใหม่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

ด้านประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเรียนของ นักศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตร์การปกครองปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า ทั้งนี้ นักศึกษารับข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจและเป็นประโยชน์ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับกุมาริชาติ ศรีโสม (2556)ได้ศึกษา เรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงผลการวิจัยพบว่าด้านประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า ทำให้ผู้คนมีโอกาสในทาง การเมืองสะดวกขึ้นและอรรถรรณ์ ศรีชูศิลป์ (2554). พฤติกรรมการใช้สังคมเครือข่ายออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้สังคมเครือข่ายออนไลน์ ของนักศึกษา ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ และมีความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า ทั้งนี้ นักศึกษาเลือกสนใจข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกความคิดเห็น ความสนใจและความ ต้องการของตนเองในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอังศณา ณ สงขลา(2559).ได้ศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เลือกรับข่าวสารผ่าน โทรศัพท์มือถือเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตผ่านรูปแบบการเชื่อมต่อแบบ Wireless เลือกรับข่าวสารประเภทข่าวบันเทิงมากที่สุดผ่านกระดานข่าวประจำเว็บไซต์เพื่อติดตามข่าวสารในแต่ละวัน คล้ายกับอรรถรรณ์ ศรีชูศิลป์(2554). พฤติกรรมการใช้สังคมเครือข่ายออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการใช้สังคมเครือข่ายออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และชาญณรัตน์ สารทนิยม (2556).พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงาน ส่วนท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นประจำผ่านทางเว็บไซต์และสังคมออนไลน์แต่ไม่ นิยมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต (2) สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง ของพนักงานส่วนท้องถิ่น เนื่องจากช่วยให้สามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างรวดเร็วและความหลากหลาย อีกทั้ง เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการทั้งทางตรงและทางอ้อมและ (3) การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่เป็นทางการ

3.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัย การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาศาสาวิชา รัฐศาสตร์การ ปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ด้านการสื่อสาร มีการใช้ประโยชน์ ในแอปพลิเคชันต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการติดตามข่าวสารที่สนใจและเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ทางการเมือง ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจทำวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

- 1.ควรมีการศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา อันจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้องค์กรต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยมุ่งเน้นศึกษากับกลุ่มเป้าหมายของ เยาวชน ผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร สถาบันวิจัยญาณสังวร และผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง ทุกท่านที่ได้กรุณา ช่วยเหลือ สนับสนุน งานวิจัยเล่มนี้ จนทำให้สามารถรวบรวม ข้อมูลสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). **สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ กันภัย. (2543). **มองสื่อใหม่มองสังคมใหม่**. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- กุมาริชาติ ศรีโสม. (2556). **การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชาญรัตน์ สารทนิพนียม. (2556). **พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นภดล อินนา. (2549). **ไอทีกับการเมืองไทย**. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- ยุทธพร อีสระชัย. (2551). **การสื่อสารทางการเมืองกับกระแสโลกาภิวัตน์ ในประมวลสาระชุดวิชาการสื่อสารทางการเมือง หน่วยที่ 15 หน้า 1-89** นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์.
- อรุณรัตน์ ศรีชูศิลป์. (2554). **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- อังศณา ณ สงขลา. (2559). **พฤติกรรมการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่**. การประชุม ใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 23 มิถุนายน 2559 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านวารสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก: กรณีศึกษา นักศึกษาวิศวกรรมอุตสาหการชั้นปีที่ 3
Factors affecting engineering students' reading english journals ability at
Rajamangala University of Technology Lanna Tak: a case study of 3rd year
industrial engineering students

สถิรศักดิ์ รังสินานนท์* กรรณิกา เครือหนู และ ศุภณิตา พงศ์สุวรรณ
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
*corresponding author e-mail : sathirasak@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีความสำคัญซึ่งมีผลกระทบต่อการอ่านวารสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมอุตสาหการ และเป็นการสำรวจปัญหาในความสามารถของการอ่านของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรวิศวกรรมอุตสาหการ ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการออกแบบแม่พิมพ์โลหะ (34061302) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งในรายวิชานักศึกษาต้องอ่านวารสารภาษาอังกฤษเพื่อการสืบค้นข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ซึ่งเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ความวิตกกังวลในการอ่านวารสารภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการอ่านวารสารภาษาอังกฤษมากที่สุด ในขณะที่ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างที่นักศึกษาอ่านวารสารภาษาอังกฤษ คือ 1) คำศัพท์ยาก 2) ไม่สามารถแปลวารสารได้ 3) ขี้เกียจอ่านวารสาร 4) ไม่เข้าใจในเนื้อหาของวารสาร 5) วารสารมีความยาก 6) วารสารมีหลายหน้า 7) นักศึกษาไม่มีความสนใจในการอ่านวารสารตามลำดับ ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านวารสารภาษาอังกฤษและปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างที่นักศึกษาอ่านวารสารภาษาอังกฤษ ที่ถูกค้นพบนั้น เป็นเหตุผลให้ผู้สอนได้พัฒนากลวิธีการสอน หาวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยลดความวิตกกังวลของนักศึกษา และพัฒนาทักษะการอ่านวารสารภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาได้

คำสำคัญ : นักศึกษา วารสาร ปัจจัย ปัญหา

Abstract

The objectives of the study are to identify the most significant factors that affect Industrial Engineering students' reading journals ability and to investigate the problems in students' reading ability that students encounter when they read English journals. The participants in this study were 30 engineering students who were the 3rd year majoring in Industrial Engineering enrolled in the course 'Press Tools and Dies Design (34061302)' in the first semester of 2016 academic year. The research tool was a questionnaire and the data was analyzed by using descriptive statistics: the frequency. The result of the study indicates that the outstanding factor that affected students during reading English journal is anxiety in reading English journals and the problems that they encounter while they are reading English journal are following: vocabulary difficult; unable to translate; too lazy to read; misunderstanding the content; journal are difficult; journals have too many pages; students are not interested in reading, respectively. The factors affecting English reading comprehension and problems are revealed, they are the points for the improvement in pedagogy and learning strategy of reading which can improve students' reading skill in order to assist them in overcoming their reading problems.

keywords : students, journals, factors, problems

Rationale of the study

Presently, reading plays a significant role for learners. It is important to their learning and gain knowledge from reading for their future life for example further study or business work. Reading is an

important skill for students learning English around the world than other skills, especially students who are learning English as a foreign language, because they have a chance to speak little English and when they graduated and they do not meet foreigners, but they are able to read books written in English (Lutoslawska 1975: 169).

Reading, as part of second language (L2) literacy instruction, has become the main focus of teaching English to children for two main reasons: 1. English language teaching has become mandatory from a young age throughout the world (Ediger, 2001; Enever, 2009; Enever & Moon, 2009); 2. Reading is regarded as “one of the most important skills in academic settings” for second language (L2) learners (Grabe, 2002)

So that English reading skills are very important for any students especially for engineering students at the undergraduate level need to work and read journal in English, if they don't get a reading skill, may affect success in school. It is interesting that what factors are affecting Industrial Engineering students' article reading ability at Rajamangala University of Technology Lanna Tak.

This research will identify most significant factor that affects Industrial Engineering students' reading journals ability and investigate problems in student' Reading ability at Rajamangala University of Technology Lanna Tak. They are the reasons that students cannot read efficiency and may be the problems for their future. So reading is a skill students want and necessary use most when graduated and for their future. This study will be the guidelines for students and teachers including others who are interested in improving reading skill because it is a skill that students will be preserved forever (Pett 1982). If the factors affecting English reading comprehension are discovered, the suggested remedies in teaching methodology can improve the reading comprehension of the students.

Significance of the study

This study will discover the most significant factors affecting students' reading journals ability. Suggestions and recommendations from this study will expected very useful for the improvement of learning and teaching reading. In addition, this paper will explore the problems of reading skill for improving students' reading journals ability by applying the appropriate reading materials, pedagogy and classroom management which may be helpful for enhancing the reading skill.

Research Methodology

The research instrument employed to collect data for this study was a questionnaire. It consisted of 3 parts: general information, factors affecting reading and the problems occurring during journal English reading.

For the factors affecting reading English journal ability, the questionnaire was designed in the rating scale format. There are 9 items about the factors affecting reading journal in English such as attitude, vocabulary, sentence, motivation. The questionnaire in this study was designed by conducting 5 points Likert scale.

Each item 5 = very high
 4 = high
 3 = average

2 = low

1 = very low

For the problems that students encounter during reading English journal, it was the open ended question. It was conducted for the participants to indicate their problems that they encounter while they are reading English journals.

The 30 participants in this study were selected by using a purposive sampling method. They were 3rd years engineering students in Industrial Engineering Program at Faculty of Engineering at Rajamangala University of Technology Lanna Tak. They enrolled in the course Press Tools and Dies Design (34061302). The reason for choosing industrial students was because they were assigned to reading journals in during the course and present in front of the class. Therefore, the participants were directly to the research objective to answer the research questions to discover the most significant factors affecting their reading Journals English and to reveal the problems that students encounter when they read English journal.

The participants were requested to fill in questionnaire individually. This study collected the data just once. The quantitative data derived from the questionnaires was analyzed using descriptive statistics: the frequency distribution (f) of response in each item to find out the results

To analyze the result for research question 1, the frequency of response was multiplied by the rating value of each box. Then the resulting summary of all boxes was divided the number of respondents (N). After that it was compared to discover the sum of each factor.

$$\frac{\text{Frequency (F) X level rating scales of each item (5-1)}}{\text{Total population (N)}}$$

Whereas the frequency distribution (f) in the answer were calculated to indicate their problems that they encounter while they were reading English journals for answering research question 2.

Research Result

The quantitative data derived from the questionnaires was analyzed using Excel program. In order to answer the two research questions, the findings were divided as follows:

4.1 Factors that affect Industrial Engineering students' reading journals ability

4.2 Problems of students in reading English journals

4.1 Factors that affect Industrial Engineering students' reading journals ability.

When the students were asked to choose the factors affecting their reading performance among the factors listed, they mostly responded with the same view: the anxiety in reading English journal was the most significant influential factor (means= 4). The next factors were background knowledge and working memory (means=3). The rest factors were attitudes towards reading English journal, complex sentences, difficulty of vocabulary, strategies for reading, content and English structure and interesting

content for reading English journal had equally the mean score of 2.7 to 2.8 in each item as seen in the figure 4.1

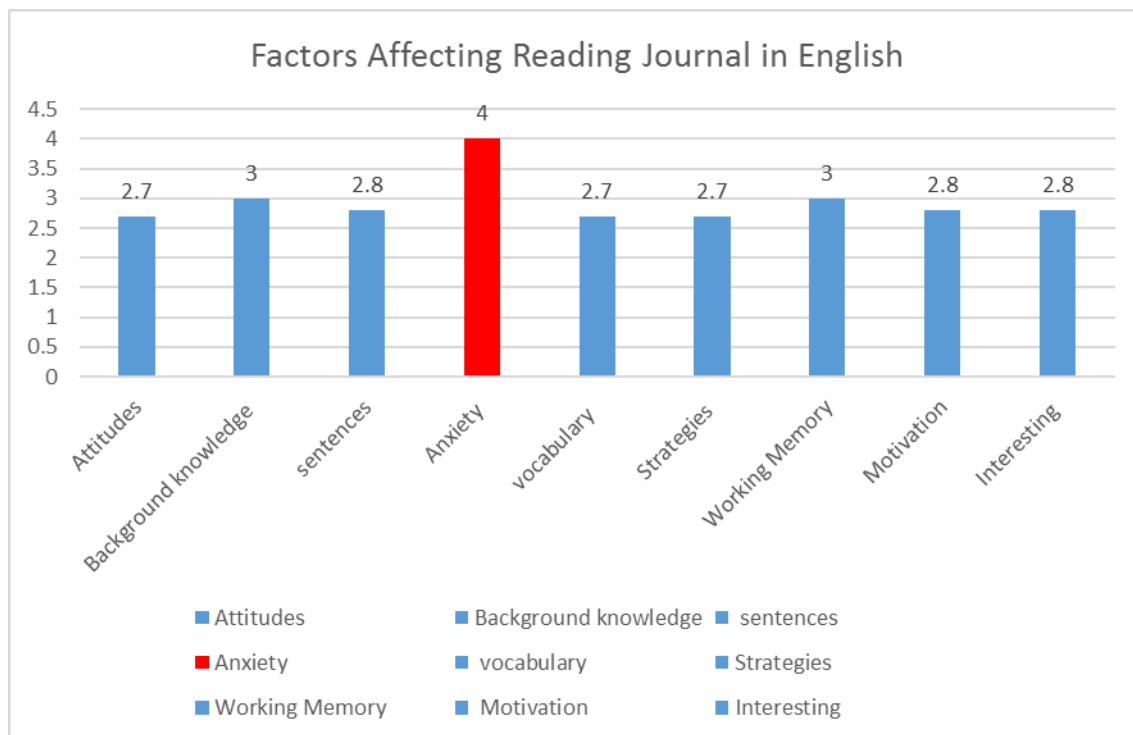

Figure 4.1 Factors affecting Reading Journal in English

In summary, the results indicated that there were a variety of factors that affected students' skill in reading English journals. The most significant factors that affect students' reading journals were anxiety in reading English journal because when students became anxious about reading it, they were afraid of reading the journal leading to no desire to read. Second was background knowledge and working memory. This may because they did not have enough English proficiency and they didn't have a basic knowledge of English reading skill. For working memory, the ability to store information on the journal was not good therefore they forgot the message they read earlier, causing reading difficulty, it could lead them to be unable to comprehend the content of the journal and their reading performance was reduced. In addition, other factors also affected students' reading skill.

4.2 Problems of students in reading English journals.

The results of the study indicated that the problems that respondents encountered when they read English journals were seven problems. (1) Difficult vocabulary (f=30); (2) Unable to translate (f=26); (3) Too lazy to read (f=24); (4) Misunderstanding the content (f=20); (5) Difficult Journals (f=20); (6) Too many pages of journals (f=17); (7) No interest in reading (f=10), respectively as shown in figure 4.2.

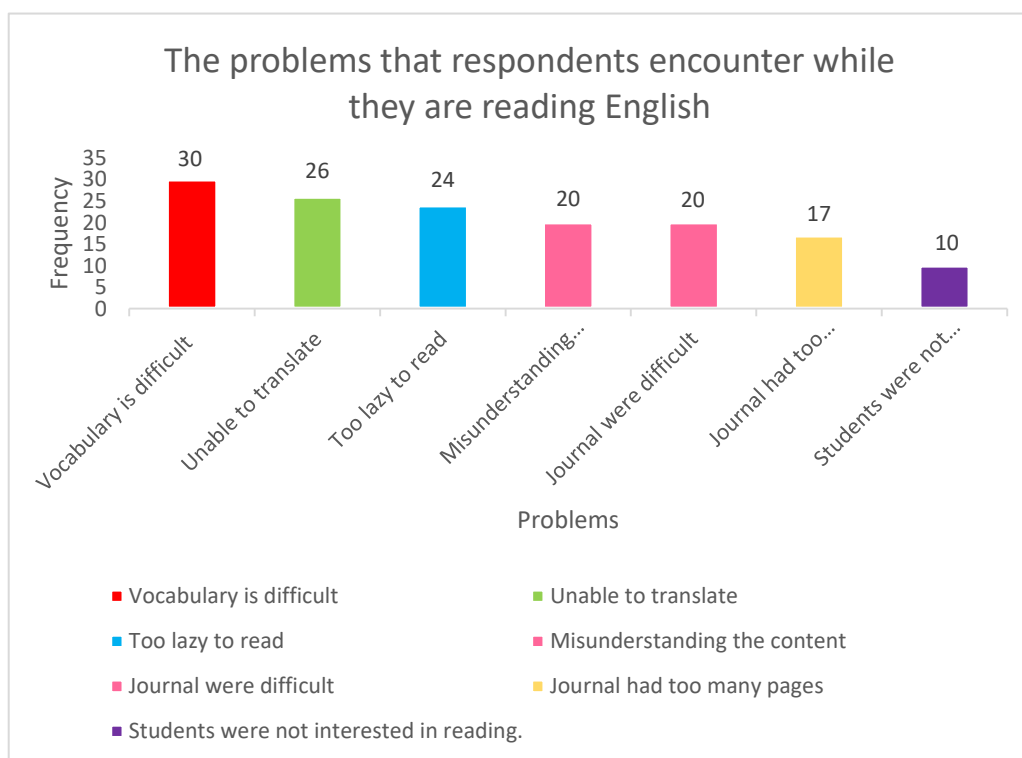

Figure 4.2 The problems that respondents encounter while they are reading English

The findings from the questionnaires delivered to participants indicated that students encountered many problems. According to the most common problem was the vocabulary was too difficult to translate journals. When students were unable to translate journals, they didn't want to read or understand it. Moreover, significant number of responding students also claimed that the Journal had many pages and that they were too lazy to read it. When they were too lazy, it would result in not desire to read.

Discussion

The result of the study indicated that the outstanding factor affecting 3rd year Industrial Engineering students during reading English journal was anxiety. Comparing to Nergis (2012) investigated whether specifically the depth of vocabulary knowledge, syntactic awareness or metacognitive awareness was a more powerful factor of academic reading comprehension. The participants for this study were 45 students from the English Language Teaching Department in an English-medium foundation university in Turkey. It was revealed that syntactic awareness was a significant factor of academic reading comprehension in second language (L2) and of the investigated variables, metacognitive reading strategies have much to contribute to academic reading comprehension.

According to the result, anxiety was the significant factor of reading English journals leading to poor reading ability whereas syntactic awareness was a key factor of students who were in the English Language Teaching Department because they had background about English structure. Anxiety affected participants' reading ability becoming poor readers as Tarnofsky & Melissa Bari, "Factors that influence

reading comprehension: Discriminating between good readers and poor readers" (2002). Results indicated that while all variables together discriminated significantly good and poor readers, decoding skill and reading strategy awareness best defined the discriminant function and thus appear to discriminate best good and poor readers with respect to comprehension.

The present study investigated on what the most significant factor affects Industrial Engineering students' reading journals ability and the problems in reading English journal when they encounter while reading. This study will be the guidelines for teacher to reduce anxiety in English reading by frequently using activities in class and make the students familiar with reading English journals including others who are interested in improving reading skill because it is a skill that students will be preserved forever. The factors affecting English reading comprehension are revealed, they are the points for the improvement in pedagogy and learning strategy of reading which can improve students' reading skill in order to assist them in overcoming their reading problems.

For those who are interested in conducting further research about factors and problems towards reading skill, here are some suggestions which mentioned below: a) the participants for the paper should be at least 100 people b) the participant should be more than one major and they should come from other faculties; c) the research instrument should have more than one instrument i.e. questionnaire, interview and observation sheet from insider and outsider for making the paper has the reliability and validity which can be a guidance for those who are interested in reading skill and demand for doing further study for improving Thai EFL learners' reading skill based on this research.

Conclusion

Presently, reading is a more important skill for students in learning English around the world than other skills, especially for students who are learning English as a foreign language (Grabe, 2002). It is important for them in learning and gaining knowledge from reading in English for their future such as further study or business work.

To answer the research question 1, it revealed that the outstanding factor effecting participants 'reading English journal was anxiety. The other factors that affect reading ability were background knowledge, working memory, attitudes towards reading English journal, complex sentences, difficulty of vocabulary, strategies for reading, content and English structure and interesting content for reading English journal.

From the research question 2, the results discovered that there were many problems students encountered during reading English journals as follows: Vocabulary is difficult; Unable to translate; too Lazy to read; Misunderstanding the content; Journal were difficult; Journals had too many pages; Students were not interested in reading, respectively.

The factors affecting English reading comprehension and problems are revealed, they are the points for improving students' reading journals ability by applying the appropriate reading materials, the pedagogy and learning strategy of reading which can improve students' reading skill in order to assist

them in overcoming their reading problems including classroom management which may be helpful for enhancing the reading skill.

Acknowledgement

This research would not have been accomplished without the help of several people. Firstly, we would like to thank our colleagues for their advice, support and encouragement. They devoted their time in supervising and guiding us to do this study. In addition, we would like to thank Mr. Aleksei Nekhaev, Mr. Siegfried Naumann and Mr. Lee Davies for proofreading and editing grammatical mistakes in this study.

We were very lucky to have many friends both inside and outside English for International Communication Program during doing our study. We would like to wholeheartedly thank them all for their support.

References

- Ediger, A. (2001). **Teaching children literacy skills in second language**. In M. Celce-Murcia (Ed.), *Teaching English as a second or foreign language* (3rd ed) (pp. 153-169). Boston: Heinle, Cengage Learning.
- Enever, J. (2009). Can today's early language learners in England become tomorrow's plurilingual European citizens? In M. Nikolov (Ed.), **Early learning of modern foreign languages: Processes and outcomes** (pp. 15-29). Bristol: Multilingual Matters.
- Enever, J., & Moon, J. (2009). New global contexts for teaching primary ELT: Change and challenge. In J. Enever, J. Moon, & U. Raman (Eds.), **Young learner English language policy and implementation: International perspectives**. (pp. 5-21). Reading, UK: Garnet Education.
- Grabe, W. (2002). Dilemmas for the development of second language reading abilities. In J. C. Richards & W. A. Renandya (Eds.), **Methodology in language teaching**. (pp. 276- 286). Cambridge: Cambridge University Press.
- Lutoslawska, J. (1975). **'Reading Technical English'** in the Art of TESOL, Part II, Washington: English Teaching Forum.
- Nergis A. (2012). "Exploring the factors that affect reading comprehension of EAP learners". **Journal of English for Academic Purposes**. Volume 12 (1), Pages 1-9.
- Pett, J. (1982). **Reading as ESL: Skill at the University**. English Teaching Forum. 20(3): 17-19 (July).
- Tarnofsky & Melissa Bari (2002), **"Factors that influence reading comprehension: Discriminating between good readers and poor readers"**. ETD Collection for Fordham University. AAI3056163. <http://fordham.bepress.com/dissertations/AAI3056163>.

**การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก
ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก**
**STUDY OF COST AND RETURN FOR OTOP PRODUCT (BATIK'S GROUP) AT BAN THA
KHAE, MUANG, TAK**

น้ำฝน คงสกุล

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

corresponding author e-mail : namphon_ko@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก 2) เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนต่อการลงทุนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นรูปแบบการศึกษาเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลย้อนหลัง 3 เดือน (1 กรกฎาคม - 30 กันยายน 2560) การรวบรวมต้นทุนทางตรง ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต การจัดสรรต้นทุนใช้วิธีสมการพีชคณิตเส้นตรง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประธาน รองประธานและคณะกรรมการของกลุ่ม เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิตของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค จังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณขายจำนวน 920 ชิ้น คิดเป็นผลตอบแทนรวมเท่ากับ 27,600 บาท ต้นทุนรวมเท่ากับ 18,585 บาท ต่อเดือน ประกอบด้วย อัตราส่วนต้นทุนวัตถุดิบ : ต้นทุนค่าแรงงาน : ค่าใช้จ่ายในการผลิต เท่ากับ 41.05 : 49.50 : 9.45 ต้นทุนค่าแรงงานมีต้นทุนที่สูงที่สุด ต้นทุนการผลิตมีดังนี้ ต้นทุนต่อหน่วยมีค่าเท่ากับ 20.20 บาทต่อชิ้น การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของต้นทุนสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค จังหวัดตาก พบว่า ปริมาณจุดคุ้มทุนของสินค้าเท่ากับ 38.61 ชิ้น ส่วนรายได้ ณ จุดคุ้มทุนของสินค้าเท่ากับ 1,158.70 บาท เมื่อนำรายได้จากการขายเปรียบเทียบกับปริมาณการขาย ณ จุดคุ้มทุน เห็นได้ว่าผลตอบแทนที่ทางกลุ่มผ้าบาติกได้รับค่อนข้างน้อยเนื่องจากมีต้นทุนรวมในระดับที่สูงนั่นเอง ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจของประธาน รองประธาน และคณะกรรมการของกลุ่มในการบริหารจัดการเพื่อจัดสรรและกำหนดแนวทางในการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าของกลุ่มผ้าบาติกเพื่อให้เกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรทุก ๆ ด้านที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในอนาคต และการพัฒนาการบันทึกข้อมูลหลักฐานทางการเงินและบัญชีของกลุ่ม

คำสำคัญ : ผ้าบาติก ต้นทุน ผลตอบแทน

Abstract

The objective of this study were 1) the studying of the group of product's (Batik) at Ban Tha Khae, Muang, Tak, 2) the analysis of the cost and return of the group of OTOP product's (Batik) at Ban Tha Khae, Muang, Tak. The research was in the form of descriptive study and 3 months retroactive data collection (July 1st – September 30th, 2017). The direct cost collection consists of material costs, labor costs and manufacturing overhead costs. The cost allocation was using linear algebra. The population used for the study were chairman, vice-chairman and committee of the group. For the research documents, The researchers used income information and raw material costs' data sheet, labor costs' data sheet, manufacturing overheads' data sheet of the OTOP product (Batik) at Ban Tha Khae, Muang, Tak. The findings revealed that of 920 pieces sold out were totally 27,600 baht of revenue from total 18,585 baht of cost for months and the ratio of raw material costs : labor costs : manufacturing overhead costs equal 41.05 : 49.50 : 9.45, It could be seen that the highest cost was labor costs. The product cost was as follows; the cost per unit was equal to 20.20 baht/piece. The analysis of break-event point of OTOP product (Batik) at Ban Tha Khae, Muang, Tak was found that the break event point's income of the

study was 1,158.70 baht. When income from sales compared with sales volume at the break-even point. Obviously, the returns, batik group gets relatively little because the total cost in high level celebrities. The research result can be used as the basic information for making decision of the chairman, vice-chairman and group's committee in order to manage allocation, to be the guideline for cost reduction in batik, to realize the utilizing limited resources to maximum benefit in the future and to develop the financial and accounting records of the group.

Keywords : batik, cost, return

บทนำ

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือที่รู้จักในชื่อ “โอท็อป (OTOP)” เป็นโครงการกระตุ้นธุรกิจประกอบการท้องถิ่น ซึ่งมีที่มาจากแนวคิด One Village , One Product จากประเทศญี่ปุ่น ปัจจุบันคำว่า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในฐานะนโยบายสำคัญในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของรัฐบาล นโยบายนี้สื่อความหมายถึงการส่งเสริมให้ชุมชนในระดับตำบล ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตสินค้าขึ้นชนิดหนึ่งให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของตลาดและเป็นการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้แก่ประชาชนในชุมชน จากความสำคัญและเป้าหมายของโครงการ OTOP ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 (สารานุกรมเสรี, 2544)

ผ้าบาติกหรือผ้าปาเต๊ะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อในภาคใต้ของประเทศไทยและจังหวัดตากถือเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ผลิตผ้าบาติกเป็นสินค้าโอท็อป กลุ่มผ้าบาติกชุมชนบ้านท่าแค ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 340/1 ถนนไทยชนะตำบลเชียงเงิน อำเภอเมืองจังหวัดตาก เป็นกลุ่มที่ทำการผลิตผ้าบาติกหลายรูปแบบ เช่น ผ้าเช็ดหน้า กระเป๋ ของตกแต่งบ้าน เป็นต้น การรวมกลุ่มของกลุ่มผ้าบาติกชุมชนบ้านท่าแค มาจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนตกทอดมาจากบรรพบุรุษ รุ่นสู่รุ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตผ้าบาติก จึงมีความสวยงามเนื่องจากมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองทั้งด้านการผสมผสานกันอย่างลงตัวด้านวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น ได้เป็นผืนผ้าที่งดงามที่สื่อถึงจินตนาการและวิญญาณของผลิตไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นการสร้างงาน สร้างเงิน สร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและประเทศ โดยกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติกชุมชนบ้านท่าแคเน้นเอกลักษณ์ของตนเองที่เกิดจากฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากภูมิปัญญาท้องถิ่นออกมาเขียนเป็นลวดลาย สีสรร และเอกลักษณ์ที่สะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมความเป็นตัวเอง เช่น การนำเสนอภาพธรรมชาติ ภาพวัฒนธรรม และภาพจากจินตนาการของผู้วาด มีการประยุกต์ลวดลายสีสันทให้เข้ากับสมัยนิยม และสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น จึงทำให้ผ้าบาติกเป็นที่รู้จักสำหรับชาวจังหวัดตากและจังหวัดใกล้เคียง และได้เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2540 จนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดตากที่เข้ามาอบรมด้านเทคนิคต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตผ้าบาติก เพื่อให้ผ้าบาติกนั้นมีความคงทนและมีลวดลายที่เป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นรวมถึงได้รับการสนับสนุนทุนเบื้องต้นในการจัดตั้งกลุ่มจากสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 10 คน ส่วนทางด้านข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการสอบถามเบื้องต้นทางกลุ่มยังไม่เข้าใจในส่วนของต้นทุนมากนักจึงทำให้การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตยังไม่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ เช่น ทางกลุ่มมักจะไม่นำต้นทุนแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มาคิดคำนวณรวมเป็นต้นทุนด้วย ดังนั้นในเบื้องต้นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนตามหลักวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทางกลุ่มสามารถวางแผนทางการเงินเกี่ยวกับการผลิตได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความยั่งยืนทางการเงินของกลุ่มได้ ในการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่า

ชนิดาภา มาตราษ (2559) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ “ลายฟองน้ำหัวฝาย” ตำบลโป่งแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษารายงานพบว่า กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ “ลายฟองน้ำหัวฝาย” ตำบลโป่งแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 85 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทอผ้าไหม จำนวน 1 คน ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษ ประสบการณ์ในการทอผ้า 20-29 ปี รายได้ของสมาชิกผลิตต่อหัว เท่ากับ 20 ผืน ราคาต่อผืน 1,000 บาท ดังนั้นสมาชิกมีรายได้ทั้งหมดต่อหัว เท่ากับ 20,000 บาท ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่พบว่า ต้นทุนเฉลี่ยต่อหัว 16,638.35 บาท และเฉลี่ยต่อผืน 831.92บาท ประกอบด้วยต้นทุนวัตถุดิบ 8,550 บาท ร้อยละ 51.39 ต้นทุนค่าแรงทางตรง 7,000 บาท ร้อยละ 42.07 ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,000 บาท ร้อยละ 6.01 ต้นทุนคงที่

88.35 ร้อยละ 0.53 สมาชิกมีรายได้ทั้งหมด 20,000 บาท นำมาหักต้นทุนการผลิตทั้งหมด 16,638.35 บาท ทำให้สมาชิกได้รับกำไรสุทธิ 3,361.65 บาท เนื่องจากลักษณะการทอผ้าไหมของสมาชิกใช้แรงงานตนเองหรือแรงงานครัวเรือนเป็นหลักในการทอผ้าไหมมัดหมี่ “ลายพองน้ำหัวฝาย” ตำบลปอแดง อำเภอนชนบท จังหวัดขอนแก่น

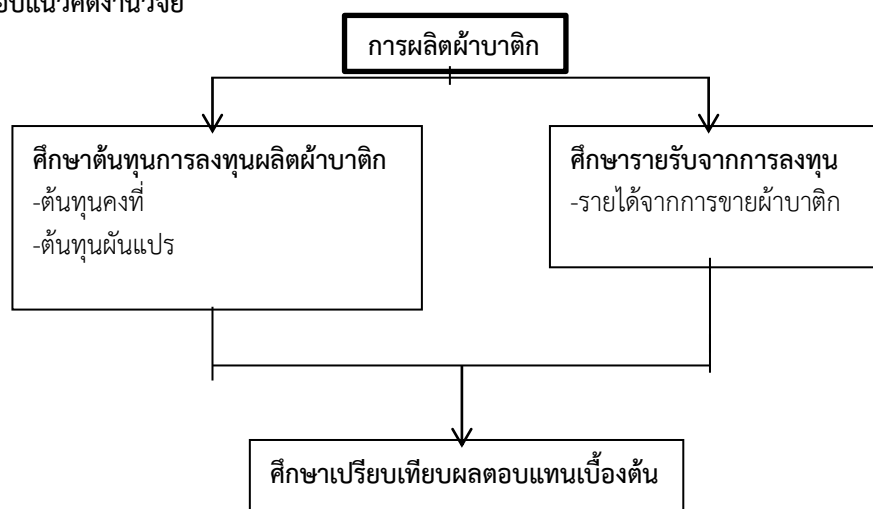
สังวาล นาครินทร์ (2549) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมหมี่ลายคลื่นทะเลบ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ผลิตผ้าไหมจำนวน 14 คน พบว่า ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อเมตร ประกอบด้วย วัสดุดิบ 560 บาท ค่าแรงงานทางตรง 290 บาท และค่าใช้จ่ายในการผลิตจำแนกเป็นค่าใช้จ่ายผันแปร 126.159 บาท และค่าใช้จ่ายคงที่ 3.848 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ประกอบด้วย ค่าตอบแทนการขาย 20 บาท และค่าไฟฟ้า 4 บาท เมื่อพิจารณาผลตอบแทนพบว่า รายได้จากการผลิตต่อเมตร เท่ากับ 1,500 บาท กำไรขั้นต้นต่อเมตร เท่ากับ 519.993 บาท อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับร้อยละ 46.187 และอัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายเท่ากับร้อยละ 33.066

จากข้อมูลเบื้องต้นของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้แนวทางในการศึกษาครั้งนี้ คือการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก เพื่อให้ทราบสภาพทั่วไปรวมถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำผ้าบาติก และสามารถนำข้อมูลไปประกอบกับการตัดสินใจในการลงทุนทำผ้าบาติกในอนาคตสำหรับผู้สนใจและเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ผลิตผ้าบาติกหรืออุตสาหกรรมอื่นๆ เพื่อก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนต่อการลงทุนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยเริ่มจากการศึกษา สภาพทั่วไป การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ของกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประธาน รองประธานและคณะกรรมการ จำนวน 10 คน กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ได้แก่ ประธาน รองประธานและคณะกรรมการของกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ให้ข้อมูลในการทำหัตถกรรมผ้าบาติกตลอดทั้งการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม และ รองประธานกลุ่ม

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงลึกในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหัตถกรรมผ้าบาติกโดยตรง ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ช่างฝีมือ ลูกมือช่าง ผู้ประกอบอาชีพการทำหัตถกรรม ซึ่งเป็นคณะกรรมการของกลุ่ม

ระยะเวลาในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ทำการวิจัย 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ถึงวันที่ 30 กันยายน 2560

ตัวแปรที่ศึกษา

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก มีตัวแปรที่ศึกษา คือ

-ด้านต้นทุนและผลตอบแทนมีตัวแปรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย

1. ต้นทุน

1.1 ต้นทุนคงที่

1.1.1 ค่าเสื่อมอุปกรณ์

1.2 ต้นทุนแปรผันแปร

1.2.1 ค่าแรงงาน

1.2.2 ค่าน้ำประปา

1.2.3 ค่าไฟฟ้า

1.2.4 ค่าก๊าซหุงต้ม

1.2.5 ผงซักฟอก

1.2.6 ค่าขนส่งเข้า

2. ผลตอบแทน

2.1 รายได้จากการขายผ้าบาติก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสำรวจ (Survey) คณะผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ที่ทำการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับการทำหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าบาติก และข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านทั่วไปและนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยออกแบบขึ้นมาจากวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของการศึกษา ประกอบด้วยคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติก ชุมชนท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการผลิตผ้าบาติก ได้แก่ วัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิต รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตผ้าบาติก ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับรายได้และผลตอบแทนในการผลิตผ้าบาติก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก ที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนในการผลิตผ้าบาติก

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ หนังสือ และวิทยานิพนธ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก ทั้งภาครัฐและเอกชน และจากบทความเว็บไซต์ต่างๆ เป็นต้น

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาต้นทุนการผลิตผ้าบาติก ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive Analysis) สำหรับข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติก เกี่ยวกับต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนของผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยใช้อัตราร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก

ข้อมูลทั่วไป	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	7	70
เพศ	หญิง	7	70
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	5	50
อาชีพ	เกษตรกร	5	50
สาเหตุหลักที่เข้าร่วมกลุ่ม	สืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น	6	60
ตลาดที่ใช้ในการทำผ้าบาติก	เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	8	80
วัตถุประสงค์ที่เข้าร่วมกลุ่ม	เป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้	10	100

ตารางที่ 1 ตารางสรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก

จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอมือง จังหวัดตาก พบว่า อายุผู้ใช้แรงงานผลิตผ้าบาติกส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 50 รองลงมาคือระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 30 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรกรรม ร้อยละ 50 รองลงมาคือเกษียณอายุจากการทำงาน ร้อยละ 40 สาเหตุที่เข้าร่วมกลุ่มส่วนใหญ่มาจากการสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษ ร้อยละ 60 ตลาดที่ใช้ในการทำผ้าบาติกส่วนใหญ่เป็นตลาดที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในท้องถิ่น ร้อยละ 80 รองลงมาเป็นตลาดที่นิยมในปัจจุบันเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด ร้อยละ 20 วัตถุประสงค์ที่เข้าร่วมกลุ่มคือเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตของสินค้า OTOP ต่อการผลิตผ้าจำนวน 920 ผืนต่อเดือน

รายการ	หน่วย	ราคา (บาท)	ร้อยละ
วัตถุดิบ			
1. ผ้าฝ้าย	90 เมตร	5,500	29.59
2. สีบาติก	2 กล้อง	1,700	9.15
3. เทียนบาติก	5 ก้อน	175	0.94
4. น้ำยากันสีกบาติก (Silicate)	3 แกลลอน	225	1.21
5. ดินสอสี	1 กล้อง	30	0.16
รวม		7,630	41.05
ค่าแรงงาน			
1. ค่าจ้างคนงาน	10 บาทต่อผืน	9,200	49.50
ค่าใช้จ่ายในการผลิต			
1. ค่าน้ำประปา		100	0.53
2. ค่าไฟฟ้า		250	1.35
3. ค่าก๊าซหุงต้ม	1 ถัง	375	2.02

รายการ	หน่วย	ราคา (บาท)	ร้อยละ
4. ผงซักฟอก	1 ถุง	135	0.73
5. ค่าขนส่งเข้า		500	2.69
6. ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์ 5%		395	2.13
		1,755	9.45
รวมต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น		18,585	100

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตของสินค้า OTOP ต่อการผลิตผ้าจำนวน 920 ผืนต่อเดือน

- ต้นทุนต่อหน่วย	18,585 / 920	= 20.20 บาทต่อผืน
- ต้นทุนคงที่ต่อหน่วย	395/920	= 0.43 บาทต่อผืน
- ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย	18,190/920	= 19.77 บาทต่อผืน
- ราคาขายเท่ากับ 30 บาท ต่อผืน		

จากข้อมูลในตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตของสินค้า OTOP ต่อการผลิตผ้าจำนวน 920 ผืนต่อเดือน พบว่า การคำนวณต้นทุนการผลิต ต้นทุนต่อหน่วยรวมเท่ากับ 20.20 บาทต่อผืน ต้นทุนคงที่ 0.43 บาทต่อผืน ต้นทุนผันแปร 19.77 บาท ต่อผืน โดยต้นทุนการผลิตผ้าบาติกส่วนใหญ่เป็นต้นทุนด้านค่าแรงงานทางตรงจำนวน 9,200 บาทหรือคิดเป็น 49.50% รองลงมาคือต้นทุนวัตถุดิบทางตรงจำนวน 7,630 บาท หรือคิดเป็น 41.05% และค่าใช้จ่ายในการผลิตจำนวน 1,755 บาทหรือคิดเป็น 9.45%

2.2 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติกชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก

2.2.1 การคำนวณผลตอบแทน

$$\begin{aligned}
 \text{-อัตราส่วนต้นทุนขายต่อขายสุทธิ} &= \frac{\text{ต้นทุนการขาย}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 100 \\
 &= \frac{18,585}{27,600} \times 100 \\
 &= 67.34 \%
 \end{aligned}$$

-การหาค่าไรส่วนเกินของธุรกิจสามารถหาได้ 2 รูปแบบดังนี้

1) ค่าไรส่วนเกินต่อหน่วย (Contribution Margin Per Unit) คำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{กำไรส่วนเกิน/หน่วย} &= \text{ค่าขาย/หน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปร/หน่วย} \\
 &= 30 - 19.77 \\
 \text{ดังนั้น กำไรส่วนเกิน/หน่วย} &= 10.23 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

2) อัตราส่วนกำไรส่วนเกิน (Contribution Margin Ratio) เป็นการหาค่าไรส่วนเกินโดยเทียบเป็นอัตราส่วนกับค่าขาย คำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราส่วนกำไรส่วนเกิน} &= \frac{\text{ราคาขาย} - \text{ต้นทุนผันแปร}}{\text{ราคาขาย}} \\
 &= \frac{27,600 - 18,190}{27,600} \\
 \text{ดังนั้น อัตราส่วนกำไรส่วนเกิน} &= 0.3409 \text{ หรือ } 34.09\%
 \end{aligned}$$

- การคำนวณหาต้นทุนรวม

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนรวม} &= \frac{\text{ราคาขาย} - \text{ต้นทุนรวม}}{\text{ราคาขาย}} \\
 &= \frac{27,600 - 18,585}{27,600} \\
 \text{ดังนั้น ต้นทุนรวม} &= 0.3266 \text{ หรือ } 32.66\%
 \end{aligned}$$

2.2.2 การคำนวณหาจุดคุ้มทุน

เนื่องจากกำไรส่วนเกินมี 2 รูปแบบเมื่อนำไปหารต้นทุนคงที่ จะได้สูตรการหาจุดคุ้มทุน 2 สูตรดังนี้

$$\text{สูตร 1} \quad \text{ปริมาณขาย ณ จุดคุ้มทุน} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมด}}{\text{กำไรส่วนเกิน/หน่วย}}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นปริมาณขาย ณ จุดคุ้มทุน} &= \frac{395}{10.23} \\ &= 38.61 \text{ ผืน} \end{aligned}$$

$$\text{สูตร 2} \quad \text{ราคาขาย ณ จุดคุ้มทุน} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมด}}{\text{อัตราส่วนกำไรส่วนเกิน}}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นราคาขาย ณ จุดคุ้มทุน} &= \frac{395}{0.3409} \\ &= 1,158.70 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ผลตอบแทนจากการผลิตของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติกชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่าราคาขายต่อผืนอยู่ที่ผืนละ 30 บาทการผลิตต่อเดือน ๆ ละ 920 ผืน จึงทำให้มีผลตอบแทนจำนวน 27,600 บาทต่อเดือน อัตราส่วนต้นทุนขายต่อยอดขาย เท่ากับ 67.34% ดังนั้นจากการคำนวณอัตราส่วนต้นทุนขายต่อยอดขายสะท้อนให้เห็นว่ายอดขาย 100 บาท เป็นต้นทุนสินค้าที่ขายเท่ากับ 67.34 บาท ถือเป็นต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ผลตอบแทนกำไรส่วนเกินเฉลี่ยต่อผืนเท่ากับ 10.23 บาทหรือเท่ากับ 34.09% ต่อผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนรวมต่อผืนเท่ากับ 32.66% บาท ปริมาณการขาย ณ จุดคุ้มทุนต้องขายจำนวน 38.61 ผืนจึงจะคุ้มทุนและทำการขาย 1,158.70 บาทจึงจะคุ้มทุนคือมีรายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไป

อภิปรายผล

การผลิตผ้าบาติกต่อผืนมีต้นทุนรวมจำนวน 20.20 บาท ขายได้ในราคา 30 บาทต่อผืน เมื่อแยกเป็นต้นทุนคงที่กับต้นทุนผันแปรจะพบว่าต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปรคิดเป็น 19.77 บาทต่อผืน ซึ่งมาจากต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคิดเป็น 49.50% นั่นเอง การผลิตต่อเดือนจะสามารถทำการผลิตผ้าบาติกได้จำนวน 920 ผืน คิดเป็นผลตอบแทนรวมทั้งหมด 27,600 บาท ซึ่งมีต้นทุนรวมทั้งหมด 18,585 บาทหรือคิด 67.34% ทำให้ทางกลุ่มมีผลตอบแทน 9,015 บาท ต่อเดือน หรือเทียบได้ว่ายอดขาย 100 บาท มีต้นทุนขายเท่ากับ 67.34 บาท ดังนั้นผลตอบแทนที่ได้รับจึงเท่ากับ 32.66 บาทนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามถ้ามองในด้านผลตอบแทนเห็นได้ว่า ผลตอบแทนที่ทางกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติกได้รับค่อนข้างน้อยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตาภา มาตรา (2559) ที่ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ “ลายพองน้ำหัวฝาย” ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ “ลายพองน้ำหัวฝาย” ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 85 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทอผ้าไหม จำนวน 1 คน ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษ ประสบการณ์ในการทอผ้า 20-29 ปี รายได้ของสมาชิกผลิตต่อลูก เท่ากับ 20 ผืน ราคาต่อผืน 1,000 บาท ดังนั้นสมาชิกมีรายได้ทั้งหมดต่อลูก เท่ากับ 20,000 บาท ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ พบว่า ต้นทุนเฉลี่ยต่อลูก 16,638.35 บาท และเฉลี่ยต่อผืน 831.92 บาท ประกอบด้วยต้นทุนวัตถุดิบ 8,550 บาท ร้อยละ 51.39 ต้นทุนค่าแรงทางตรง 7,000 บาท ร้อยละ 42.07 ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,000 บาท ร้อยละ 6.01 ต้นทุนคงที่ 88.35 ร้อยละ 0.53 สมาชิกมีรายได้ทั้งหมด 20,000 บาท นำมาหักต้นทุนการผลิตทั้งหมด 16,638.35 บาท ทำให้สมาชิกได้รับกำไรสุทธิ 3,361.65 บาท ทั้งนี้สาเหตุมาจากต้นทุนผันแปรที่ปรับตัวสูงขึ้นและปริมาณการขายคงที่ ดังนั้นเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนในจำนวนที่สูงขึ้นทางกลุ่มควรมีการวางแผนทางการเงินเกี่ยวกับการผลิตให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความยั่งยืนทางการเงินของกลุ่มได้

สรุปผลวิจัย

จากผลการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า อายุผู้ใช้แรงงานผลิตผ้าบาติกส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 50 รองลงมาคือระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรกรรม ร้อยละ 50 รองลงมาคือเกษียณอายุจากการทำงาน ร้อยละ 40 สาเหตุที่เข้าร่วมกลุ่มส่วนใหญ่มาจากการสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น โดยได้รับการ

ถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษ ลวดลายที่ใช้ในการทำผ้าบาติกส่วนใหญ่เป็นลวดลายที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในท้องถิ่น รองลงมาเป็นลวดลายที่นิยมในปัจจุบันเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด วัตถุประสงค์ที่เข้าร่วมกลุ่มคือเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว การคำนวณต้นทุนการผลิตพบว่าการผลิตผ้าบาติก 1 ผืนมีต้นทุนต่อหน่วยรวมเท่ากับ 20.20 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ 0.43 บาทต่อผืน ต้นทุนผันแปร 19.77 บาทต่อผืน โดยต้นทุนการผลิตผ้าบาติกส่วนใหญ่เป็นต้นทุนด้านค่าแรงงานทางตรง 49.50% รองลงมาคือต้นทุนวัตถุดิบทางตรงคิดเป็น 41.05% และค่าใช้จ่ายในการผลิต คิดเป็น 9.45% การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติกชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่าราคาขายต่อผืนอยู่ที่ผืนละ 30 บาทการผลิตต่อเดือน ๆ ละ 920 ผืน จึงทำให้มีผลตอบแทนจำนวน 27,600 บาทต่อเดือน อัตราส่วนต้นทุนขายต่อยอดขาย เท่ากับ 67.34% ดังนั้นจากการคำนวณอัตราส่วนต้นทุนขายต่อยอดขายสะท้อนให้เห็นว่ายอดขาย 100 บาท เป็นต้นทุนสินค้าที่ขายเท่ากับ 67.34 บาท ถือเป็นต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ผลตอบแทนกำไรส่วนเกินเฉลี่ยต่อผืนเท่ากับ 10.23 บาทหรือเท่ากับ 34.09% ต่อผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนรวมต่อผืนเท่ากับ 32.66% ปริมาณการขาย ณ จุดคุ้มทุนต้องขายจำนวน 38.61 ผืนจึงจะคุ้มทุนและทำการขาย 1,158.70 บาทจึงจะคุ้มทุนคือมีรายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไป

ข้อเสนอแนะ

1. ร่วมกันวางแผนเพื่อควบคุมต้นทุนการผลิต รวมถึงต้นทุนการผลิตที่ไม่จำเป็นด้านต้นทุนผันแปร
2. สมาชิกผู้ผลิตผ้าบาติก ควรมีการปรับปรุงคุณภาพลวดลาย สีที่ใช้ ในการผลิตผ้าบาติกเพื่อให้เป็นลวดลายที่ทันสมัยและเป็นไปตามความต้องการของตลาดในปัจจุบัน
3. ควรมีการเรียนรู้ ได้รับความรู้หรือเทคนิคใหม่ๆ เพื่อเป็นการพัฒนากลุ่มพัฒนาตนเองในการผลิตผ้าบาติกให้ได้คุณภาพตรงกับความต้องการของลูกค้า และลดปัญหาสินค้าล้าสมัย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิธีการผลิตผ้าบาติกที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการลดต้นทุน และเพิ่มผลตอบแทนในการผลิต เพื่อแก้ปัญหาต้นทุนการผลิตของสมาชิก
2. ควรส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มอาชีพในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานสากลเพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0
3. ควรมีการศึกษาแผนพัฒนาตลาดเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี สวยงาม และทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก คุณชัยวัฒน์ จิตมั่น ประธานกลุ่ม คุณจริน อ่อนละมุล รองประธานกลุ่ม คุณสุนัตตา สายปาน เจริญญิกและคณะกรรมการกลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่สละเวลาให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์แก่การทำงานวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้จัดทำ ขอขอบพระคุณทุกท่านอย่างสูงที่ให้การสนับสนุน เอื้อเฟื้อและ ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจนกระทั่งทำงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของสินค้า OTOP กลุ่มผ้าบาติก ชุมชนบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดตาก สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์. โอท็อป เป็นโครงการกระตุ้นธุรกิจประกอบการท้องถิ่น ซึ่งมีที่มาจากแนวคิด One Village , One Product ประเทศไทย. (2560). เข้าถึงได้จาก : https://th.wikipedia.org/wiki/หนึ่งตำบล_หนึ่งผลิตภัณฑ์ (วันที่ค้นข้อมูล : 10 สิงหาคม 2560).

ชนิดาภา มาตราช. (2559). การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ “ลายฟองน้ำหัวฝาย” ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบัญชี , บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2559.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการ. หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2545. (2560). เข้าถึงได้จาก : [https://soc.soc.go.th/SLK/showlit3.asp?page code=3375&pdate=2001/08/21&pno=1&pagegroup=1](https://soc.soc.go.th/SLK/showlit3.asp?page%20code=3375&pdate=2001/08/21&pno=1&pagegroup=1). (ค้นเมื่อวันที่ : 10 สิงหาคม 2560).

สังวาล นาครินทร์. (2549). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายคลื่นทะเลบ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. การ ศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและแบบอเมริกันในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน
ของนักศึกษาระดับ ปวส. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

A COMPARISON OF USING BRITISH AND AMERICAN VOCABULARY IN EVERYDAY
COMMUNICATION OF HIGH VOCATIONAL STUDENTS AT RAJAMANGALA UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY LANNA TAK

ศุภณิดา พงศ์สุวรรณ* สติรศักดิ์ รังสินานนท์ และ กรรณิกา เครือทนต์
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
*corresponding author e-mail : temmy1407@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงผลความแตกต่างในการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์บริติชและคำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์อเมริกันและเพื่อสำรวจการตีความหมายจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์บริติชหรือจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์อเมริกันที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นภาษาแม่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 344 คน การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือแบบสอบถามเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์บริติชและคำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์อเมริกันที่นักศึกษาใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ก) ข้อมูลทั่วไป ข) รูปภาพเพื่อให้นักศึกษาเลือกคำศัพท์ภาษาอังกฤษทั้ง 2 สไตล์ ค) คำศัพท์ภาษาอังกฤษพร้อมตัวเลือกความหมายที่เป็นภาษาแม่ของนักศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้ค่าร้อยละ ซึ่งเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์อเมริกันมากกว่าคำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์บริติช ร้อยละ 12.80 และในขณะที่นักศึกษาคือความหมายจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์อเมริกันเป็นภาษาแม่ มากกว่าจากสไตล์บริติช ร้อยละ 22

คำสำคัญ : คำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์บริติช คำศัพท์ภาษาอังกฤษสไตล์อเมริกัน การสื่อสารในชีวิตประจำวัน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

Abstract

The purposes of the study were to determine the differences of using British and American English vocabulary in everyday communication of first-year High Vocational students, and to investigate the interpretation of meaning evoked in the usage of British and American English vocabulary in everyday communication of first-year High Vocational students. The participants of the study were 344 first year High Vocational students at Rajamangala University of Technology Lanna Tak. The instrument used was a questionnaire on vocabulary in British and American English which was divided into three parts: a) general information b) meaning and C) interpretation. Questionnaires were administered then, the data gathered were analyzed through Excel program. The results revealed that first year High Vocational students at Rajamangala University of Technology Lanna Tak used American English more than British English by 12.80% whereas the meaning interpretation into their native language is more American English than British English in their everyday communication with a percentage of 22.

Keywords : british english vocabulary, american english vocabulary, everyday communication, high vocational students

Rationale of the study

English vocabulary has many differences in meaning in British English and American English. A representation of such differences, for example, the meaning of the word 'comforter', in British English it

means a baby's dummy while in American English, it represents of quilted bedspread is a manifestation of such differences. Therefore, this research is focused on British and American English Vocabulary in everyday communication.

British and American English vocabulary are very important for any students and knowledge about the differences between using British English and American English Vocabulary in Everyday Communication is advantageous for social interaction with the appropriate context. Hence, the researchers prompted to choose the first year High Vocational students to answer the questionnaire which elicits their use and interpretation of the differences between British English and American English in everyday communication. If they do not know the vocabulary, their future work may be affected success in working in the future.

Objectives of the study

1 To determine the differences between using British and American English vocabulary in everyday communication of first-year High Vocational students.

2 To investigate the interpretation of meaning evoked between British and American English vocabulary into their native language in everyday communication of first-year High Vocational students.

Significance of the study

English vocabulary in everyday communication is a part of a text, sentence, etc. It is very important for students to communicate with other people through English because it is a global language that everyone should know.

The results of this study can be an empirical evidence to be served as a guideline for students to be able to appropriately and variously use British English and American English in everyday communication in appropriate contexts and for teachers to design and choose appropriate lessons, texts and contexts in English language courses.

Research Methodology

Research instruments

The research instrument employed to collect data for this study was a questionnaire. The questionnaire used in this study was adapted from englisch-hilfen.de. This was chosen due to its convenience in application and adaptability for High Vocational students. The pilot study was tried out to 20 fourth year students major in English for International Communication.

This study was quantitative in nature. The data were gathered through a questionnaire in August 2017. The steps for collection data of British and American vocabulary in everyday communication of first-year High Vocational students were as follows:

1. The researchers chose englisch-hilfen.de. and adapted the questionnaire.
2. For the reliability of questionnaire, experts in English teaching has been consulted.
3. It was conducted as a pilot study with 20 the fourth year EIC students.
4. After that, the questionnaires were taken by participants in the testing room and organized by the researchers.
5. The researchers scored the answers of each participant.
6. The researchers brought the score result of the participants to analyze.

The questionnaire is divided into three parts as follows.

Part 1: General information

1. Major

☐ Construction

☐ Machine tool Technology

☐ Heavy Equipment Technology

☐ Mechanical Power Technology

☐ Metal Technology

☐ Computer Technology

☐ Electrical Technology

☐ Electronics

Figure 1: student's major

Part 2: Meaning (with picture)

For each question, the participants will see a picture and two vocabulary words. They need to look at the picture and choose the best word that describes what they see. There are 10 questions in this part.

Part 2 Meaning (with picture)

Direction: Match the correct word with the picture.

1. A. Flat B. Apartment

Figure 2: Sample of question with picture.

Part 3: Meaning Interpretation into student's native language

The participants will see a vocabulary and two Thai meanings. They need to look at the vocabulary and select the best answer from the choices. There are 10 questions in this part.

Part 3: Interpretation (with student's native language)

Direction: Complete the sentence with the best answer.

11. Comforter

A. ผ้าพันคอ B. ผ้าห่มนวม

Figure 3: Sample of question (interpretation into student's native language)

Result

1. British and American English usage of High Vocational students in everyday communication

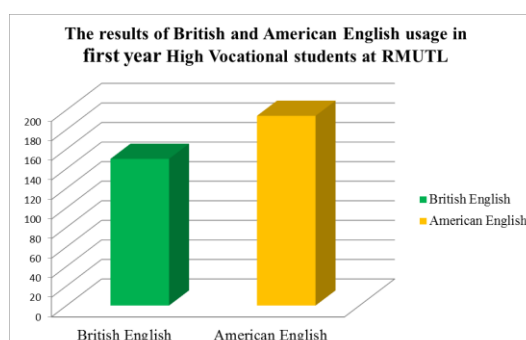

Figure 4: British and American English usage

In summary, the result indicated that first year High Vocational students at Rajamangala University of Technology Lanna Tak used American English more than British English, British English was used by 150 students or 43.60% out of 344 students. Meanwhile, American English was utilized by 194 students or 56.40%. As shown in figure 4, the result revealed that they used American English more than British English with a percentage of 12.80.

2. The interpretation of meaning in British and American English vocabulary in everyday communication of first-year High Vocational students.

In terms of the interpretation of meaning, 133 students out of 344 interpreted the meaning in British English whereas remaining interpreted into American English. The detail is further shown below:

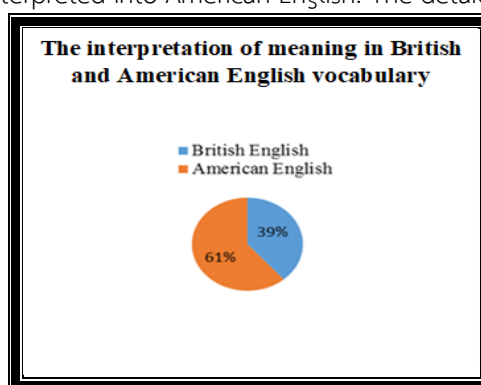

Figure 5: The percentage of the interpretation of meaning in British and American English for Everyday Communication

The result indicated that 39% of the first year High Vocational students interpreted the meaning of vocabulary into British English whereas the majority 61% interpreted into American English with regards to their everyday communication. Thus, it could be inferred that they interpreted American English more than British English as disclosed by its percentage of 22.

The following chart shows the detail of the interpretation of meaning in British and American English vocabulary in everyday communication of first-year High Vocational students in each major.

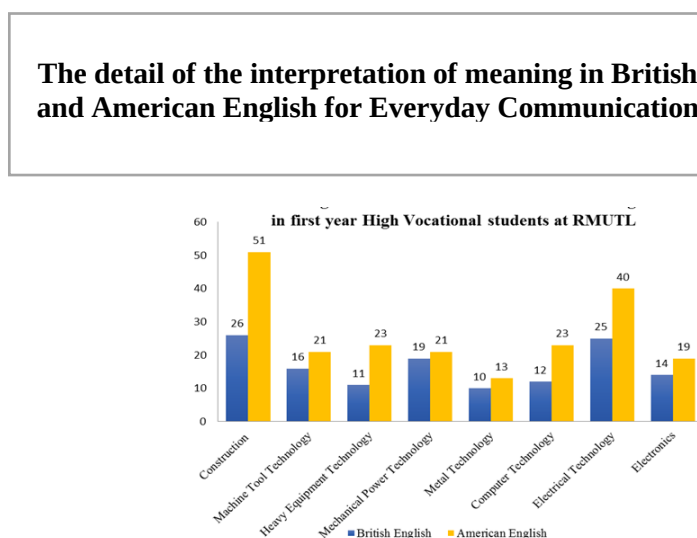

Figure 6: The detail of the interpretation of British and American English vocabulary in High

Vocational students in each major

According to the chart, it can be summarized that there was a difference in the interpretation of British and American English vocabulary in High Vocational students at RMUTL, with a further classification by major was shown in the following:

- Construction major used British English by 26 students or 33.76% whereas American English by 51 students or 66.24%.
- Machine Tool Technology major used British English by 16 students or 43.24% whereas American English by 21 students or 56.75%.
- Heavy Equipment Technology major used British English by 11 students or 32.35% whereas American English by 23 students or 67.64%.
- Mechanical Power Technology major used British English by 19 students or 47.50% whereas American English by 21 students or 52.50%.
- Metal Technology major used British English by 10 students or 43.47% whereas American English by 13 students or 56.52%.
- Computer technology major used British English by 12 students or 34.28% whereas American English by 23 students or 65.71%.
- Electrical Technology major used British English by 25 students or 38.46% whereas American English by 40 students or 61.53%.
- Electronic major used British English by 14 students or 42.42% whereas American English by 19 students or 57.57%.

It discovered that they interpreted the meaning of vocabulary into American English more than British English about 22% for their everyday communication.

Discussion

From the result mentioned above, it could be implied that the High Vocational students at RMUTL Tak used and interpreted to American English more than British English in terms of meaning because they came from different high schools and have different backgrounds of English vocabulary which were taught in American English. Moreover, they might have been influenced by the various Medias such as films, songs, and social media. Students also might be patronized by using the Microsoft Office program, for example, Microsoft word which is applied American English for the program. All mentioned above, they are the reasons that High Vocational students use American English more than British English in vocabulary for their everyday communication. This is consistent with Spångberg (2007)'s study surveying on British English or American English vocabulary? A sociolinguistic study of Swedish upper secondary school pupils' choice of vocabulary and their attitude towards the two language varieties and aim of the study was to examine Swedish upper secondary pupils' use of American and British lexemes and their attitudes towards the two language varieties. The result of the study confirmed that a vast majority of the students would choose and felt most familiar with American English vocabulary since 74% chose American English which had the higher status. And most students thought that this American English sounded most natural and was the easiest to understand. Swedish students are influenced by and exposed to the language in the media, principally American English.

For those who are interested in conducting further research about the British and American English in other aspects, here are some suggestions that could be undertaken: a) It should be comparative study b) the participants should be undergraduate level students at least 300 students. c) the participants

should come from various faculties, d) the research instruments should have more than 1 instrument i.e. the interviewing can be both structured and semi-structured interview, student diary, video recording and observation sheet from insider and outsider for making the paper more reliable and valid. The suggestions above can serve as guidelines for those who are interested in doing further study for improving and enhancing the English acquisition of Thai EFL students.

Conclusion

Therefore, it was summarized that High Vocational students used and interpreted to American English more than British English because they came from different high schools and have different backgrounds of English vocabulary which were taught in American English. Moreover, they might have been influenced by the various Medias such as TV shows, films, songs and social media. Students also might be patronized by using the Microsoft Office program, for example, Microsoft word which is applied American English for the program. All mentioned above, they are the reasons that High Vocational students use American English more than British English in vocabulary for their everyday communication. As Spångberg (2007)'s study confirmed that we can see clearly from these results that the pupils have been more influenced by American English than British English. One reason is that they are more exposed to American English from the media, TV-shows, and movies than they are from British English, which is only taught in school too many pupils. Another possible reason is that they find American English more cool or powerful i.e., American English might have a higher status in these classes than British English does.

In terms of the interpretation of British and American English vocabulary in High Vocational students at RMUTL, 39% the first year High Vocational students used British English while the majority 61% used American English, showed that there were differences between British English and American English in terms of major for 22% in their everyday communication.

This study can be an empirical evidence which serves as a guideline for students to be able to appropriately and variously use between British English and American English in everyday communication in appropriate and various context they encounter and for teachers to emphasize their students the varieties in vocabulary meaning between British English and American English, and to design and choose appropriate lessons, texts and contexts in English language courses. Furthermore, it could be utilized in schools of English as a second language as a baseline enhancing students' communicative competence and linguistic skills.

Acknowledgement

This study would not have been accomplished without the help of several people. First of all, we would like to thank Mr.Aleksi Nekhaev and Mr. Rommel Valencia Tabula for their guidance, pieces of advice, support and encouragement. They devoted their time supervising and guiding us to the study.

We were very fortunate to have many friends both within and outside the English for International Communication Program during our study. We thank them all for their being very supportive.

References

- Beare, K. (2017). Differences between American and British English. Retrieved from <https://www.thoughtco.com/differences-between-american-and-british-english-1212216>.
- Charnchairerk, C. (2011). British and American English. Retrieved from www.culi.chula.ac.th/salc/images/ENG%20Today%20PDF/Binder1.pdf

- Crystal, D. (2003). *English as a Global Language* (2nd ed.). Cambridge University Press. p. 69.
- Crystal, D. (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. (2nd ed). England: Cambridge University Press.
- Ethnologue, (2010). *Languages of the World*. Retrieved From https://en.wikipedia.org/wiki/Comparison_of_American_and_British_English
- Kaewsri, T. (2006). The current use of American English in the British press and vice versa: a study of language in sport news. Retrieved From http://202.28.199.105/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=45762&query=current%20use&s_mode=any&d_field=&d_start=0000-00-00&d_end=2560-09-27&limit_lang=&limited_lang_code=&order=&order_by=&order_type=&result_id=1&maxid=3
- Lindell, C. (2014). An investigation of awareness of the differences in British and American vocabulary and spelling. Retrieved from <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:688472/FULLTEXT01.pdf>
- Miller, K. (2005). *Communication Theories: Perspectives, Processes, and Contexts* (2nd ed.). McGraw-Hill Higher Education. ISBN 0-07-293794-7.
- Modiano, M. (1996). *The Mid-Atlantic Handbook: American and British English*. 1 st ed. Lund: Studentlitteratur.
- Osgood, C. (1974). Model of Communication. Retrieved From <http://communicationtheory.org/osgood-schramm-model-of-communication/>
- Ruesch, J. & Bateson, G. (1951). *Communication Theories*. Retrieved From <http://www.gotoknow.org/posts/491949>
- Saengpakdeejit, R. (2014). Strategies for Dealing with Vocabulary Learning Problems by Thai University Students. Retrieved from <http://www.journal.su.ac.th/index.php/suij/article/view/403/421>
- Schramm, W. (1954). How communication works. In W. Schramm (Ed.), *The process and effects of communication* (pp. 3-26). Urbana, Illinois: University of Illinois Press.
- Sittirak, N. & Pornjamroen, S. (2009). The Survey of British English and American English Vocabulary Usage of Thai Students. Retrieved from <http://kaekae.oas.psu.ac.th/ojs/psuhsej/include/getdoc.php?id=1497&article=662&mode=pdf>
- Somsai, S. & Intaraprasert, C. (2011). Strategies for Coping with Face-to-Face Oral Communication Problems Employed by Thai University Students Majoring in English. *GEMA Online™ Journal of Language Studies* 11(3): 83-96.
- Spångberg C. (2007). British English or American English vocabulary? A sociolinguistic study of Swedish upper secondary school pupils' choice of vocabulary and their attitude towards the two language varieties. Retrieved from <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/4772>
- Tottie, G. (2002). *An Introduction to American English*. 1st ed. Malden, Ma: Blackwell Publishers.
- Webster, N. (1828). Differences in British and American spelling. Retrieved from <http://greatbritishmag.co.uk/uk-culture/differences-in-british-and-american-spelling/?uid=11438>
- Webster, N. (1978). *Complete Dictionary in One Volume*. 7th. New York: Bell.

การศึกษาปัจจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN TONPAO DISTRICT MUNICIPALITY

นงคราญ บุญชันแก้ว* และ จักรพงษ์ บุญตันจัน
สำนักงานเทศบาลตำบลเมืองต้นเปา เชียงใหม่

*corresponding author e-mail : Nongoom22@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตเทศบาลเมืองต้นเปา การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาระดับการรับรู้ทางการเมือง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชากรในการศึกษา ครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปาจำนวน 200 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ : ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมในการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า 1. การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนตำบลต้นเปาคือ 1.1 สภาพแวดล้อมทางการเมืองของประชาชนตำบลต้นเปา ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองพบว่าประชาชนเชื่อมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีระดับการรับรู้มากที่สุดโดยมี $\bar{X}=3.33$ และค่า sd 0.68 1.2 ด้านจิตวิทยาทางการเมืองพบว่าประชาชนระดับการรับรู้ด้านพฤติกรรมเมืองการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติทำให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมามากที่สุดโดยมี $\bar{X}=3.45$ และค่า sd. 0.67 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตเทศบาลเมืองต้นเปายังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดคือ 2.1 ปัจจัยด้านการรับข่าวสารจากสื่อ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ที่เป็นสถานการณ์ของบ้านเมือง(ร้อยละ 47.5) รองลงมา คือปัจจัยด้านความไม่เป็นธรรมการปฏิบัติ 2 มาตรฐาน (ร้อยละ 22.5) และปัจจัยด้านปัญหาเศรษฐกิจเรื่องปากท้อง (ร้อยละ 17.5) รวมถึงปัจจัยด้านความเบื่อหน่ายต่อสถานการณ์บ้านเมือง (ร้อยละ 15)

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ประชาชน การเมือง

Abstract

Participatory research of people in Tonpao district municipality, the purpose of this research are : 1)To find the level of political knowledge. 2)To study the factors that influence political participation. The population in this study are 200 people in tonpao district municipality. Tools for data collection are questionnaires and interview forms. Researcher collected data by oneself if and found that 1. Political awareness are 1.1 Environmental factors for political of the people believe in democracy rule with the monarchy are $\bar{X}=3.33$ and sd.=0.68 1.2 Psychological factors in politics found that the public perceives most political behavior the corruption of government officials, local and international politicians make people show the most out of political behavior at $\bar{X}=3.45$ and sd.=0.67 2. The election is the most political participant 2.1 Receiving political internet , television, radio and newspaper from the media 47.5 percent, next is double standard justice 22.5 percent and economic problems 17.5 percent include boring with current situation 15 percent.

Keywords : participation, people, politics

บทนำ

การศึกษาวิจัยปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลที่มีผลกระทบกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองถือเป็นบริบทที่สำคัญยิ่งในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการสะท้อนอำนาจอธิปไตยที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นให้บทบาทกับประชาชนมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นมากขึ้น ตำบลต้นเปา เป็นหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ที่น่าสนใจในการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางกิจกรรมทางการเมืองในการมีส่วนร่วมทั้งการเมือง การพัฒนาตามบริบทของท้องถิ่นตัวเอง โดยได้การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นให้บทบาทกับประชาชนมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นมากขึ้น ตำบลต้นเปา เป็นหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ที่น่าสนใจในการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองเนื่องจากกว่า เป็นเขตที่มีสถาบันทางการศึกษาตั้งอยู่ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับต้นๆของประเทศ ซึ่งมีผลกระทบทางการเมืองโดยตรงต่อประชาชน เนื่องจากการเลือกตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาเทศบาลเมืองต้นเปา ณ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา สถิติของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งของเทศบาลเมืองต้นเปา ทั้ง 3 เขต พบว่า มีผู้มาใช้สิทธิทั้งสิ้น 7,000 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิ 10,426 คน แยกชาย 4,754 คน หญิง 5,672 คนซึ่งมีผู้มาใช้สิทธิเพียง 67.13% เป็นเปอร์เซ็นต์ที่น้อยมาก ปัจจุบันประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวน 14,278 คน แยกชาย 6,410 คน หญิง 7,868 คน (สถิติ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2560) จึงเป็นคำถามทางการเมืองว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนพบว่า ในบางชุมชนบทบาทสำคัญทางการเมืองมักจะอยู่กับผู้นำชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบทบาทของประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่ปรากฏชัดเจนว่ามากนักน้อยเพียงใดด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

ผู้วิจัยจึงมุ่งเป้าประสงค์การวิจัยเชิงพื้นที่ตำบลต้นเปา ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ เพราะว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงระบอบการปกครองได้ นั่นก็คือ ประเทศใดที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยสูง แต่ประเทศใดที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำย่อมแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยต่ำไปด้วย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นไปเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับท้องถิ่น และนำไปจัดทำเป็นกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งใน 10 หมู่บ้านกับ 2 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปาต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่

1. **แบบสัมภาษณ์** ปลายเปิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตตำบลต้นเปาเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา 80 คน โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview)

2. **แบบสอบถาม (Questionnaires)** เพื่อค้นหาระดับการรับรู้ทางการเมืองและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนคนตำบลต้นเปา 120 คน

1. **แบบสัมภาษณ์** ปลายเปิด กลุ่มผู้นำชุมชนโดยกำหนดสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชนเช่น กลุ่ม อสม. กลุ่มสตรีแม่บ้าน, กลุ่มพ่อบ้าน, กลุ่มผู้สูงอายุ, กลุ่มส่งเสริมอาชีพ, และกลุ่มเยาวชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง รวม 80 คน โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaires)

วิธีสร้างแบบสัมภาษณ์

1.1 ศึกษาแหล่งวิทยาการในชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง

1.2 ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้นำชุมชนจากงานวิทยานิพนธ์

1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้นำในชุมชน

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง (Ioc) ความถูกต้อง ของเนื้อหา วัตถุประสงค์ กิจกรรม แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง

1.6 นำแบบสัมภาษณ์ไปสอบถามกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมทางการเมือง

วิธีการสัมภาษณ์

1. ศึกษาตารางกำหนดการประชุมจากกลุ่มเป้าหมาย
 - ที่ว่าการอำเภอสันกำแพง
 - ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้นเปา
 - สำนักงานเทศบาลเมืองต้นเปา
 - ศูนย์การเรียนรู้ตำบลต้นเปา (OTOP ยิ้ม)
2. ประสานงานและส่งหนังสือไปยังประธานกลุ่มต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูล

2.แบบสอบถาม

- 2.1 ศึกษาแหล่งวิทยาการในชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสำรวจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง
- 2.2 ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้นำชุมชนจากงานวิทยานิพนธ์
- 2.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้นำในชุมชน
- 2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ความถูกต้อง ของเนื้อหา วัตถุประสงค์ กิจกรรม แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป
- 2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง

2.6 นำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมทางการเมือง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัว และบทบาทในชุมชน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง มี 4 ประเด็นใหญ่ ๆ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีคำถาม 10 ข้อ วัฒนธรรมทางการเมือง มีคำถาม 7 ข้อ (เชิงบวก 5 ข้อ เชิงลบ 2 ข้อ) ลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเมือง มีคำถาม 7 ข้อ (เชิงบวก 6 ข้อ เชิงลบ 1 ข้อ) การพัฒนาทางการเมือง มีคำถาม 7 ข้อ (เชิงบวก 5 ข้อ เชิงลบ 2 ข้อ) รวมทั้งหมด 31 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 4 เป็นแบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตวิทยา มี 5 ประเด็นใหญ่ ๆ ได้แก่ พฤติกรรมทางการเมือง มีคำถาม 7 ข้อ (เชิงบวก 5 ข้อ เชิงลบ 2 ข้อ) การกล่อมเกลางานทางการเมือง มีคำถาม 7 ข้อ (เชิงบวก 5 ข้อ เชิงลบ 2 ข้อ) ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีคำถาม 7 ข้อ (เชิงบวก 5 ข้อ เชิงลบ 2 ข้อ) อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีคำถาม 7 ข้อ (เชิงบวก 5 ข้อ เชิงลบ 2 ข้อ) และความสนใจ

ส่วนที่ 5 เป็นแบบวัดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง มีคำถาม 5 ข้อ การใช้สิทธิเลือกตั้ง มีคำถาม 5 ข้อ การสนทนาเรื่องการเมือง มีคำถาม 5 ข้อ การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ มีคำถาม 5 ข้อ การติดต่อกับนักการเมือง มีคำถาม 5 ข้อ และการชุมนุมทางการเมือง มีคำถาม 5 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 6 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ผลและวิจารณ์ผล

ตารางที่ 1 แสดงผลรวมปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง	Mean	S.D.	ระดับการรับรู้และความคิดเห็น
ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	2.63	0.81	ปานกลาง
ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง	3.33	0.68	มาก
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเมือง	2.96	0.72	ปานกลาง
ด้านการพัฒนาทางการเมือง(ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข)	3.16	0.75	มาก
รวม	3.02	0.74	มาก

ตารางที่2 แสดงผลรวมปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมืองของประชาชน

ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมือง	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็นทางการเมือง
ด้านความสนใจทางการเมือง	2.63	0.78	ปานกลาง
ด้านพฤติกรรมทางการเมือง	3.45	0.67	มาก
ด้านการกล่อมเกลางทางการเมือง	2.63	0.76	ปานกลาง
ด้านค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	3.35	0.71	มาก
ด้านอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	3.05	0.87	มาก
รวม	3.02	0.76	มาก

ตารางที่ 3 แสดงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลต้นเปา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองรายด้าน	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	38	47.5
ด้านความไม่เป็นธรรมการปฏิบัติ 2 มาตรฐาน	16	22.5
ด้านปัญหาเศรษฐกิจปากท้อง	14	17.5
ด้านการเปื้อนภัยต่อสถานการณ์บ้านเมือง	12	15
รวม	80	100.0

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปาครั้งนี้เกี่ยวกับระดับการรับรู้ทางการเมือง ปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลกระทบทางการเมืองทำให้ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณิ ศรีจันทร์ ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในปลูกป่า พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เชื่อมั่นใน พระมหากษัตริย์และประชาชนให้ความร่วมมือในโครงการในราชดำริมาถึง (ร้อยละ98.8) และสอดคล้อง งานวิจัยของ วารีย์ บุญ ชันติ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน : ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความสนใจข่าวสาร การเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยการใช้สื่อการประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้านให้ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (ร้อยละ71.1)

1.ผลศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลต้นเปาพบว่ามี2ด้านคือ 1.1 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองของ ประชาชนตำบลต้นเปา ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง พบว่าประชาชนเชื่อมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีระดับการรับรู้มากที่สุดโดยมี $\bar{X}$ =3.33 และค่า sd 0.68 1.2 ด้านจิตวิทยาทางการเมืองพบว่า ประชาชนระดับการรับรู้ พฤติการณ์ทางการเมือง การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและ ระดับชาติทำให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมาทางการเมืองโดยการชุมนุมประท้วงมากที่สุดโดยมี $\bar{X}$ =3.45 และค่า sd. 0.67

2.ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตเทศบาลเมืองต้นเปา จากผู้นำชุมชน ทุกคนนับถือพุทธศาสนา (ร้อยละ100)อาชีพพ่อบ้านแม่บ้าน (ร้อยละ 45.00) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ม.6 / ปวช. (ร้อยละ 35.00) รองลงมามีระดับการศึกษา ปวส. (ร้อยละ 25.00) ส่วนผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 45.00)และยังพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนและประชาชน ให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดคือ การรับข่าวสารจากสื่อ ทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ที่เป็น สถานการณ์ทางการเมืองความไม่เป็นธรรมการปฏิบัติ 2 มาตรฐาน และปัญหาเศรษฐกิจเรื่องปากท้อง รวมถึงความเบื่อหน่ายต่อ สถานการณ์บ้านเมือง

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าระดับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปาด้านสภาพแวดล้อมทาง การเมืองของประชาชนตำบลต้นเปา มีวัฒนธรรมทางการเมืองประชาชนในเขตเทศบาลเมืองต้นเปาเชื่อมั่นในระบอบการปกครองที่ มีพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันสูงสุดและเหมาะสมต่อการปกครองของประเทศไทย

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตเทศบาลเมืองต้นเปา ยังพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางการเมืองพบว่าประชาชนรับรู้ด้าน พฤติการณ์เมือง คนไทยปัจจุบันมีค่านิยมเคารพนับถือคนที่มีความซื่อสัตย์สูงทางสังคมระดับการงานระดับสูงและการทุจริตคอร์รัปชัน ของเจ้าหน้าที่นักการเมืองระดับท้องถิ่นระดับชาติทำให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมออกทางการเมืองออกมาโดยการชุมนุมเรียกร้อง และประท้วง

รวมทั้งยังพบว่าปัจจัยด้านการรับข่าวสารจากสื่อทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ที่เป็นสถานการณ์ของ บ้านเมือง ความไม่เป็นธรรมการปฏิบัติ 2 มาตรฐาน และปัญหาเศรษฐกิจเรื่องปากท้อง รวมถึงความเบื่อหน่ายต่อสถานการณ์ บ้านเมือง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตเทศบาลเมืองต้นเปา สำเร็จได้ขอขอบพระคุณ ผู้นำทุกหมู่บ้าน,ชุมชน และคณะกรรมการชุมชนประชาชนทุกหมู่บ้าน และ 2 ชุมชนที่ได้ให้การสนับสนุนด้วยน้ำใจที่งามในการอนุเคราะห์แก่ทีมงานวิจัยที่ลงไปเก็บข้อมูลในแต่ละหมู่บ้าน,ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กนกนุช นากสุวรรณ. (2547). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีศึกษาเฉพาะสตรีในเขตดอนเมือง กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- กิจภูกันสยศปัญญา. (2547). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในหมู่บ้านลินธนา1 เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- โกมินทร์ กุลเวชกิจ. (2549). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.**
- นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์. (2548). **การมีส่วนร่วมทางการเมือง: ศึกษากรณีทหารในมณฑลทหารบกที่14 อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี. (ปัญหาพิเศษรัฐประ) ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ปัทมาภรณ์ จันทรรคณา. (2552). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- วิศว์รัตน์โชติ. (2551). **การมีส่วนร่วมทางการเมือง พ.ศ. 2549 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เขตบางนา กรุงเทพมหานคร. ใน เอกสารวิชาการทางการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่7. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.**
- James R.T. (1967). **Political Participation in Communist China.** Berkley and Los Angeles : University of California Press
- Lester W.M. and M.L. Goal. (1977). **Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics.** Chicago : Rand McNally College Publishing Company
- Myron Wiener. (1971). **“Political Participation : Crisis of the Political Process”** in Crisis on Sequences in Political Development. Princeton: Princeton University Press
- Herbert McClosky. (1968). **“Political Participation”** in International Encyclopedia of the Social Science. Vol. 12, New York : McMillan and Free Press.
- Sutton-Smith, B. (1971) **“The play of little children”** In R.E. Herron & B. Sutton-Smith (Eds.), Child’s play (pp.4-14). New York: Wiley.

การศึกษาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชา
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
THE INVESTIGATION OF ENGLISH FOR INTERNATIONAL COMMUNICATION STUDENTS'
ENGLISH LISTENING COMPREHENSION ABILITY AT RAJAMANGALA UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY LANNA TAK

กรรณิกา เครือหนู* ศุภณิดา พงษ์สุวรรณ และ สติรศักดิ์ รังสินานนท์
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

*corresponding author e-mail : kkreutanu_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก และเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 78 คน ประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 28 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 28 คน และ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 22 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยให้นักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปีทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก มีดังนี้ ชั้นปีที่ 1 = 29.46 ชั้นปีที่ 2 = 27.89 ชั้นปีที่ 3 = 26.22 2) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปี โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ ทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1

คำสำคัญ : แบบทดสอบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ ภาษาอังกฤษ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล

Abstract

This study investigated English for International Communication students' English listening comprehension ability at Rajamangala University of Technology Lanna Tak. It aimed to investigate the English listening comprehension ability of English for International Communication (EIC) students and to compare the English listening comprehension ability of EIC students. The data were collected by using the English listening comprehension ability test. The test was given to 78 students of English for International Communication. All mean score results of 1st, 2nd, 3rd EIC students were compared and analyzed using one-way ANOVA statistics. After the results were found statistic significantly, the mean score of 1st, 2nd, 3rd EIC student results were analyzed by T-test Scheffe' method. The results of the study showed that the mean scores of English for International Communication students' listening comprehension ability, Faculty of Business Administration and Liberal Arts at Rajamangala University of Technology Lanna (RMUTL) Tak were the second-year = 29.46, the first-year = 27.89, and the third-year = 26.22. The comparison of mean scores of 1st, 2nd, 3rd EIC students showed that English listening comprehension ability of the 2nd year and 3rd year students was significantly different at 10 % significant level using one-way ANOVA and T-test Scheffe' method.

Keywords : english listening comprehension ability test, english listening comprehension ability, english for international communication students

Rationale of the study

Nowadays, English language plays an important role as a tool for communication among people in the world. English is used as an international language in most parts of the globe. In ASEAN countries,

English is used as a Lingua Franca which means English is used as a medium for communication among people who have different first languages (Jenkins, 2007). Therefore, Thai students should be developed in English listening and speaking ability using for communication.

Listening skill should be prior developed since it plays an important role in human's life, and English listening skill can support individuals to use other three skills (speaking, reading and writing) appropriately and correctly. As Krashen (1985) and Hamouda (2013) said that listening skill is a significant element in obtaining understandable input. Learning will not take place without any input. Thus, listening should be the first skill taught in second language teaching class.

Students of English for International Communication (EIC) program are expected to have ability in 4 skills of English: listening, speaking, reading, and writing. Essentially, listening and speaking skills which are used for communication are given unique importance because the students will use both skills in their future careers and in foreign relations. However, in academic year 2016, the EIC department's teachers of Rajamangala University of Technology Lanna (RMUTL), Tak visited the students who work at the entrepreneurs on the internship program, most of the entrepreneurs said that our English for International Communication students have not good enough proficiency in English communication especially listening skill.

According to the above mention, the researchers became interested in studying listening comprehension ability of the first, second, and third year EIC students. The purpose of this study were to investigate the English listening comprehension ability of EIC students and to compare the English listening comprehension ability of the first, second, and third year EIC students. The result of this research would be useful as the database for the administrators and teachers who are in charge of EIC program to develop learning and teaching in listening skill of EIC students at Rajamangala University of Technology Lanna, Tak.

Significance of the study

The result of this research would be useful as the database for the administrators and English language teachers who are in charge of English for International Communication program to improve the curriculum and develop learning and teaching in listening skill to develop English proficiency of English for International Communication students at Rajamangala University of Technology Lanna, Tak. In addition, the teachers who are responsible for teaching listening skill in EIC program tend to realize the result of this study leading to improve and enhance the potential in English proficiency of EIC students. Furthermore, the three year levels of EIC students could realize their English proficiency from the result of this study.

Research Methodology

Research Instrument

The instruments used for this study were English listening comprehension ability test which contains 2 parts: personal information of the participants and the questions and the audio CD. For the audio CD downloaded from the Randall's ESL Cyber Listening Lab test online was developed by Mr. Randall Davis in 1998., each audio file of listening text (about 1.30 minutes) is used for answering five questions.

Data Collection and Analysis

The researchers used purposive sampling to choose 78 participants. They were 28, 28, and 22 of first-year, second-year and third-year students, respectively of English for International Communication department, Business Administration and Liberal Arts at Rajamangala University of Technology Lanna Tak.

The researchers chose Randall's English listening comprehension ability test to measure participants' ability. Then the English listening comprehension ability test was approved by the research experts before being taken by 15 students who were not the participants for doing pilot study. Next, the test was taken by the sample group (78 EIC students). Then the researchers checked and scored based on if each participant can answer a question correctly, he/she will get 1 score, and if the answer is wrong, he/she will get 0 score. The researchers checked the test and score the answers. Finally, all mean score results of 1st, 2nd, 3rd EIC students were compared and analyzed using one-way ANOVA statistics. After the results were found statistic significantly, the mean score of 1st, 2nd, 3rd EIC student results were analyzed by T-test Scheffe' method.

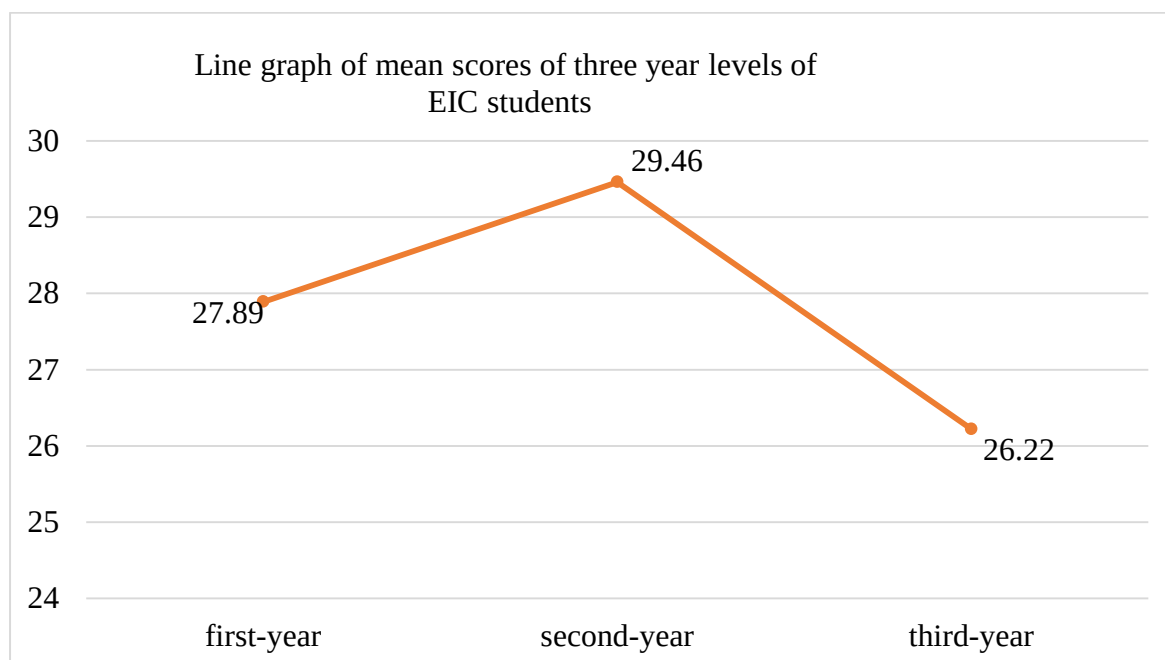
Result

4.1 How is the English listening comprehension ability of the EIC students?

Table 4.1 shows the number of students (n), minimum, maximum, mean, and standard deviation of the three year levels of students after taking English listening comprehension ability test.

EIC students	n	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
First-year	28	20	36	27.89	4.166
Second-year	28	21	39	29.46	4.880
Third-year	22	19	39	26.23	5.154
Total	78	19	39	27.99	4.834

Figure 4.1 shows mean scores of the three year levels of students of English for International Communication program after taking English listening comprehension ability test.

According to figure 4.1, it can be concluded that the mean scores of the second-year = 29.46, the first-year = 27.89, and the third-year = 26.22.

4.2 Is there any differences of English listening comprehension ability among the three year levels of English for International Communication students?

Table 4.2 shows the analysis of variance (one-way ANOVA) of all three year levels of EIC students

	Sum of Squares	Df	Mean Square	F-test	P-Value
Between Groups	129.481	2	64.740	2.908	.061*
Within Groups	1669.506	75	22.260		
Total	1798.987	77			

Remarks: statistic significantly at 0.10

According to table 4.2, it shows the listening comprehension ability of all three year levels of EIC students was significantly different at 10 % significant level ($P\text{-value} < 0.10$).

Table 4.3 shows the T-test Scheffe' method results of all three year levels of EIC students

Year Level of Student	Mean Difference	Std.error	P-value
1 st 2 nd	-1.571	1.261	0.464
1 st 3 rd	1.666	1.344	0.468
2 nd 3 rd	3.237	1.344	0.061*

Remarks: statistic significantly at 0.10

According to table 4.3, it shows the listening comprehension ability of the 2nd year and 3rd year EIC students was significantly different at 10 % significant level ($P\text{-value} < 0.10$).

Discussion

According to the result of the study, the third-year students had less English listening comprehension ability than the second-year students and the first-year despite studying more English courses than the first and second-year students. It may be referred that there may be other factors involving with English listening comprehension ability: personal and environmental ones. This can be explained that the third-year students cannot guess the meaning and predict what people are going to talk about during listening the text in the test as Sittler (1975) points out that despite having learned EFL for many years, students who have good knowledge of English grammar, vocabulary, reading, writing and speaking still have problems in listening to native speakers. Besides, the background knowledge (personal factor) can affect English listening comprehension ability. As we have seen that the second-year students have the highest score among three years of students. It is because the second-year students may have background knowledge about the listening texts. As the result of the study of Sadighi & Zare (2006) who studied if listening comprehension influenced by the background knowledge of the Iranian EFL learners. They found that the experimental group had a better performance as compared with the control group in their listening comprehension, and this better performance in the listening test seems to be the result of the background of the subjects in the experimental group (EG).

The researchers would like to suggest for the future study about English listening comprehension ability that there should be a study about the ability among EIC students of every year to obtain more efficient results. Besides, the investigation about the factors affecting the English listening

comprehension ability should be conducted. The result of this research would be useful database for the administrators, English language teachers who are in charge of English for International Communication program to improve the curriculum and develop learning and teaching in listening skill. And the teachers who are responsible for teaching listening skill tend to aware the students' proficiency and improve their teaching to develop and enhance English proficiency of EIC students at Rajamangala University of Technology Lanna, Tak. It also benefits for EIC students to realize their English listening proficiency.

Conclusion

In conclusion, this research aimed to investigate the English listening comprehension ability of EIC students and to compare the English listening comprehension ability of three year levels of EIC students. The result revealed that the mean scores of English for International Communication students' listening comprehension ability, Faculty of Business Administration and Liberal Arts at Rajamangala University of Technology Lanna Tak were the second-year = 29.46, the first-year = 27.89, and the third-year = 26.22. The comparison of mean scores of 1st, 2nd, 3rd EIC students showed that English listening comprehension ability of the 2nd year and 3rd year students were significantly different at 10 % significant level using one-way ANOVA and T-test Scheffe' method. According to the results of the study, it means the second-year students had higher English listening comprehension ability than the first-year and the third-year students.

Acknowledgement

The independent study would not have been accomplished without the assistance of several persons. We would like to express my sincere thanks to Dr. Arunee Wongkhao who advised and assisted us about the method of data analysis.

We would like to thank two foreigner lecturers, Mr. Rommel Valencia Tabula and Mr. Aleksei Nakhaev who recommended and corrected our thesis writing.

We are very fortunate to have many friends both within and outside the English for International Communication Program during our study. We thank them all for being very supportive.

References

- Hamouda, A. (2013). An Investigation of listening comprehension problems encountered by Saudi students in the EL listening classroom. **International journal of academic research in progressive education and development**, 2(2), 113-15.
- Jenkins, J. (2007). **English as a lingua franca: Attitude and Identity**. Oxford University Press.
- Krashen, S. D. (1985). **The Input Hypothesis**. London : Longman.
- Randall, D. (1998). **Randall's ESL Cyber Listening Lab**. Retrieved May 25, 2016, from Randall' site website : <http://www.esl-lab.com/>
- Sadighi & Zare. (2006). Is Listening comprehension influenced by the background knowledge of the learners? **A case study of Iranian EFL learners. linguistic journal**, (1), 110-126.
- Sittler, Richard C. (1975). Teaching aural comprehension. **English Teaching Forum**. Vol.13 (12), 117-121.

ปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

THE LEARNING PROBLEMS IN THE INDEPENDENCE STUDY COURSE OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY LANNA

กิจจณันท์ ตั้งจิตนุสรณ์* อีรวัฒน์ ปิงยศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

*Corresponding author email : kitjanat.t@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ 2) ศึกษาปัญหาระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ และ 3) ศึกษาปัญหาหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่ลงทะเบียนในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามชนิดประเมินค่าและข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 43 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาประสบปัญหาในด้านต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับความรู้ในการทำวิจัย ระดับปานกลาง ในทุกข้อคำถาม ก่อนการเรียน ($\bar{x} = 3.47$) ก่อนจะลดลงมาเล็กน้อยแต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลางระหว่างเรียน ($\bar{x} = 3.19$) และลดลงถึงระดับน้อยภายหลัง การเรียน ($\bar{x} = 2.68$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิด ทำให้ได้ข้อค้นพบว่าปัญหาที่นักศึกษาประสบอยู่ทั้งก่อนการเรียน ระหว่างเรียน และหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ นั้น คือ ปัญหาด้านระยะเวลา ปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ กล่าวคือ เวลาที่มีให้ในการเรียนรายวิชา การศึกษาศาสตร์นั้นไม่เพียงพออีกทั้งต้องแบ่งเวลาให้กับการเรียนและการทำกิจกรรมอื่นๆ ส่งผลให้ความสำเร็จทางการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายทางการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบอุปสรรคในการเข้าพบ และ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเกิดจากความคลาดเคลื่อนด้านเวลา ตลอดจนการมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ในบางเรื่อง ได้นำพาให้เกิดความขัดแย้งส่วนบุคคล และท้ายที่สุดนั้นนักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ตลอดจนการนำเอาความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในอนาคต

คำสำคัญ: ปัญหาในการเรียน, การศึกษาศาสตร์, นักศึกษาระดับปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

Abstract

The study of learning problems in the Independence Study course of undergraduate students at Rajamangala University of Technology Lanna was aimed at 1) discovering the learning problems prior to studying the Independence Study course, 2) discovering the learning problems while studying the Independence Study course, and 3) discovering the learning problems subsequent to studying the Independence Study course. The population participated in the study was 48 fourth-year undergraduate students majoring in English for International Communication at Rajamangala University of Technology Lanna enrolling the Independence Study course in the semester 2 of the academic year 2016. The instrument employed in the study was a questionnaire consisting of 43 rating scale and open-ended questions. The results were analyzed by using descriptive statistics and content analysis. The results were that the students encountered problems at moderate level ($\bar{x} = 3.47$) prior to studying the course. They also experienced difficulties at a moderate level with a decreasing degree ($\bar{x} = 3.19$) while studying the course. Then, at the end of the course, it was found that the student's problems reduced to a low level ($\bar{x} = 2.68$). In addition to the results from open-ended questions, the results revealed that the students

encountered problems about time, advisors, and understandings and implementation of the knowledge. That is, the time allocated for the Independence Study course was insufficient. Furthermore, they had to allocate time to other courses and activities. As a result, the learning achievement was not aligned with their learning objectives. Moreover, some students came up against difficulties by means of meeting for counseling with their advisors due to a time discrepancy and some adequacies leading to personal conflicts. Lastly, the students maintained insufficient knowledge and understandings in the necessity and the implementation of the knowledge gained from the course to develop themselves and society in the future.

Keywords : learning problems, independence study, undergraduate students, rajamangala university of technology lanna

บทนำ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นพัฒนาบัณฑิตนักปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการวิจัยและเทคโนโลยีเพื่อชุมชนในระดับสากล (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, 2560) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจข้างต้น มหาวิทยาลัยจึงได้บรรจุรายวิชาการศึกษาอิสระในหลักสูตรต่างๆ รวมถึงหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ตามขอบเขตความสนใจของผู้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนให้ผู้กับเรียนในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ในเขตพื้นที่ เชียงใหม่ ลำปาง พะเยา พิษณุโลก ตาก และน่าน มาเป็นระยะเวลากว่า 5 ปี จากการสอบถามคณาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนตามเขตพื้นที่ต่างๆ ในเบื้องต้นยังพบปัญหาในการเรียนการสอนในด้านต่างๆ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาอิสระของหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนรวมถึงบรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตรและมหาวิทยาลัยอย่างสูงสุด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระ 2) ศึกษาปัญหาระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระ และ 3) ศึกษาปัญหาหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาหาข้อค้นพบพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ เชียงใหม่ ลำปาง พะเยา พิษณุโลก ตาก และน่าน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาอิสระ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 48 คน

ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการจัดสร้างแบบสอบถามออนไลน์บนเว็บไซต์ Google ผ่านโปรแกรม Google Forms ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 4 ตอน รวมทั้งสิ้น 45 ข้อ โดยตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศและแนวทางการทำวิจัยที่สนใจซึ่งเป็นลักษณะข้อคำถามชนิดเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความรู้ในการทำวิจัยก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระ ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามความรู้ในการทำวิจัยและกระบวนการ ดำเนินการวิจัยระหว่างเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระ และ ตอนที่ 4 เป็นการสอบถามความรู้ในการทำวิจัยหลังการเรียน รายวิชาการศึกษาอิสระ ซึ่งข้อคำถามในตอนที่ 2 ถึง 4 นั้นเป็นข้อคำถามชนิดประเมินค่า 5 ระดับ โดย 5 หมายถึงพบปัญหามากที่สุด 4 หมายถึงพบปัญหามาก 3 หมายถึงพบปัญหามากปานกลาง 2 หมายถึงพบปัญหาน้อย และ 1 หมายถึงพบปัญหาน้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ และข้อคำถามชนิดปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาอิสระ โดยข้อคำถามก่อนและหลังการเรียนเป็นข้อคำถามเดียวกันครอบคลุมถึง ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัย ตลอดจนจรรยาบรรณในการเป็นผู้วิจัยที่ดีในภาพรวม ในขณะที่ข้อคำถามระหว่าง การเรียนนั้นจะมุ่งเน้นไปยังกระบวนการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน โดยหลังจากออกแบบเครื่องมือแล้วนั้นผู้วิจัยได้นำ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) จากนั้นได้นำมา

ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อแล้วเสร็จได้จัดส่งที่อยู่ของแบบสอบถามบนเว็บไซต์ (Uniform Resource Locator: URL) ไปยังอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาการศึกษาศาสตร์ในแต่ละเขตพื้นที่เพื่อจัดส่งต่อไปยังนักศึกษาของตนเอง ทั้งนี้แบบสอบถามตอนที่ 1 และ 2 ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในสัปดาห์แรกของการเรียน เพื่อสอบถามข้อมูลปัญหาที่นักศึกษาพบก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ แบบสอบถามตอนที่ 3 ดำเนินการเก็บข้อมูล ภายหลังกินศึกษานำเสนอผลการทดลองด้วยวาจาเพื่อสอบถามข้อมูลปัญหาที่นักศึกษาพบระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ และแบบสอบถามตอนที่ 4 ดำเนินการเก็บข้อมูลภายหลังกินศึกษาส่งเล่มการวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อสอบถาม ข้อมูลปัญหาที่นักศึกษาพบภายหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์

หลังจากที่นักศึกษาตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจึงได้นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ ทั้งนี้ ผลการทดลองจากข้อคำถามชนิดประเมินค่า จำนวน 40 ข้อ ได้นำมาแปรผลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านผลการทดลองจากข้อคำถามชนิดปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ ได้นำแปรผลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามเรื่องปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านน่าน ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลส่วนตัว 2) ปัญหา ก่อน การเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ 3) ปัญหา ระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ และ 4) ปัญหา ภายหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ดังที่จะได้นำเสนอเป็นลำดับต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ผลการวิจัยจากข้อคำถามชนิดประเมินค่า พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยคิดเป็นร้อยละ 75 และ 25 ตามลำดับ ทางด้านแนวทางการศึกษานั้นพบว่านักศึกษาส่วนมากให้ความสนใจศึกษาทางด้านการสอนภาษาอังกฤษ (English Language Instruction) และด้านการประเมินผลและวัดผล (Assessment and Evaluation) มากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาคือด้านภาษาศาสตร์ (Linguistics) ร้อยละ 20.8 ด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics) ร้อยละ 6.3 และด้านอื่นๆ (Others) ร้อยละ 2.1

ตอนที่ 2 ปัญหา ก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์

ตารางที่ 1 ปัญหา ก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์

ข้อมูลปัญหา	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในการทำวิจัย	3.63	0.91	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจถึงความสำคัญของการทำวิจัย	3.21	0.97	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยที่สนใจจะศึกษา	3.71	0.97	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการตั้งคำถามและวัตถุประสงค์ในงานวิจัย	3.75	0.98	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าข้อมูลเพื่อการวิจัย	3.48	1.05	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	3.77	0.97	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยที่ถูกต้อง	3.69	0.93	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณของการเป็นผู้วิจัยที่ดี	3.08	0.92	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องการลักลอกงานวิจัย (Plagiarism)	3.21	1.07	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้จากการทำวิจัยไปใช้ประโยชน์	3.21	0.87	ปานกลาง
รวม	3.47		ปานกลาง

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าปัญหาก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษามีปัญหา ในระดับปานกลางทุกข้อคำถาม ($\bar{x} = 3.47$) ทั้งนี้ปัญหาหลัก 3 อันดับแรกที่นักศึกษาประสบมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.77$) รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับ การตั้งคำถามและ วัตถุประสงค์ ในงานวิจัย ($\bar{x} = 3.75$) และปัญหาเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยที่สนใจจะศึกษา ($\bar{x} = 3.71$) ขณะเดียวกันนักศึกษาระบุ ว่ามีปัญหากับความเข้าใจถึงความสำคัญของการทำวิจัย ปัญหากับความรู้เรื่องการลักลอก งานวิจัย (Plagiarism)

และ ปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้จากการทำวิจัยไปใช้ประโยชน์ เท่ากันที่ $\bar{x} = 3.21$ สำหรับปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณของการเป็นผู้วิจัยที่ดี $\bar{x} = 3.08$

ทั้งนี้เมื่อศึกษาข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิดพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการกำหนดหัวข้อวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด โดยนักศึกษาได้ระบุว่าตนเองไม่ทราบว่าควรศึกษาเรื่องใด บางครั้งอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดกรอบและแนวทางการวิจัยไว้ให้จึงรู้สึกว่าได้ไม่ทำการศึกษาในเรื่องที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง ทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการวิจัย ดังตัวอย่างข้อมูลที่นักศึกษาได้รับในแบบสอบถามด้านล่าง

- นักศึกษา 1 “ไม่แน่ใจในหัวข้องานวิจัยว่าจะทำอะไร”
 นักศึกษา 2 “หัวข้อในการศึกษาอิสระและวัตถุประสงค์ไม่ค่อยลงตัว”
 นักศึกษา 3 “ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่อาจารย์อธิบาย จึงยังไม่สามารถจับจุดได้ว่าควรเริ่มอย่างไร ตรงไหน บางทีหัวข้อที่เสนอไปก็ถูกจำกัดกรอบ และให้เปลี่ยนใหม่ จึงเสียเวลาไปมาก”
 นักศึกษา 4 “คิดชื่อเรื่องวิจัยไม่ค่อยออก ไม่รู้จะทำเรื่องอะไรดี”
 นักศึกษา 5 “วิชาอิสระควรที่จะเป็นหัวที่นักวิจัยควรอยากจะทำและค้นคว้าไม่ใช่ผู้สอนอยากจะทำ ผู้สอนควรให้แค่ความคิดเห็นและเสนอแนะ”
 นักศึกษา 6 “ไม่มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยใดๆ”
 นักศึกษา 7 “เนื่องจากก่อนเรียนเราไม่รู้เลยว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระคืออะไร เป็นสิ่งที่เราค้นคว้าเพื่อให้ตัวเองทราบหรือต้องนำผลการศึกษาค้นคว้ามาทำอะไร”

นอกจากนี้นักศึกษาบางส่วนได้ระบุว่าประสบปัญหาด้านระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ความพร้อมในการเรียนและความสามารถทางการใช้ภาษาในการเขียนวิจัย ดังตัวอย่างข้อมูลที่ระบุในแบบสอบถามด้านล่างนี้

- นักศึกษา 8 “ควรที่จะเสนอให้นักศึกษาดำหัวข้อวิจัยให้ก่อนและเลือกที่ปรึกษาก่อนที่จะเรียนวิชานี้ก่อน 1 เทอม”
 นักศึกษา 9 “ปัญหาด้านระยะเวลา”
 นักศึกษา 10 “ควรมีระยะเวลาที่มากและ ไม่ติดขัดอะไร เพื่อจะได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ”
 นักศึกษา 11 “มีเวลาในการศึกษาน้อยมาก”
 นักศึกษา 12 “ไม่ค่อยชัดเจน ไม่ค่อยเข้าใจและค่อนข้างยากที่จะทำเป็นภาษาอังกฤษด้วย ยิ่งยาก”

จากผลการศึกษาปัญหาก่อนการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่านักศึกษาพบปัญหาเป็นส่วนมากทางด้านการเตรียมความพร้อมของตนเองก่อนการเรียน อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตลอดจน มีความรู้สึกลัวการดำเนินการศึกษามีระยะเวลาที่น้อยเกินไป ซึ่งผลการศึกษานี้ได้สะท้อนผ่านทางแบบสอบถามทั้งข้อคำถามชนิดประเมินค่าและข้อคำถามปลายเปิดดังที่ได้แสดงไว้ข้างต้น

ตอนที่ 3 ปัญหาระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ตารางที่ 2 ปัญหาระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ข้อมูลปัญหา	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการเรียน	3.25	0.84	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัย	3.50	0.90	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการอ้างอิงข้อมูลเพื่อการวิจัย	3.46	0.92	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยบทที่ 1: บทนำ	3.40	1.01	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยบทที่ 2: เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3.73	1.03	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยบทที่ 3: วิธิดำเนินการวิจัย	3.21	0.87	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยบทที่ 4: ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	3.33	0.93	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยบทที่ 5: สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	3.42	0.99	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนบรรณานุกรม	3.42	1.09	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนภาคผนวก	2.75	1.10	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนบทคัดย่อภาษาไทย	2.85	1.11	น้อย

ข้อมูลปัญหา	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ	3.29	0.97	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการวิจัย	3.23	1.13	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา	2.69	1.34	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา	2.73	1.14	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยตามกรอบระยะเวลา	3.44	0.92	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการลักลอกงานวิจัย (Plagiarism)	2.94	1.08	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการนำเสนอผลการวิจัย	3.17	1.06	ปานกลาง
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการส่งเล่มงานวิจัยฉบับสมบูรณ์	3.33	1.14	ปานกลาง
รวม	3.19		ปานกลาง

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีแนวโน้มประสบปัญหาระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ลดลงกว่าก่อนการเรียนทว่ายังคงประสบปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) โดยปัญหาที่ประสบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การดำเนินการวิจัยบทที่ 2: เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 3.73$) รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัย ($\bar{x} = 3.50$) และ ปัญหาเกี่ยวกับการอ้างอิงข้อมูลเพื่อการวิจัย ($\bar{x} = 3.46$) ขณะเดียวกันได้ระบุว่าประสบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยบทที่ 5: สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ และ ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนบรรณานุกรม เท่ากันที่ $\bar{x} = 3.42$ ทางด้านปัญหาที่นักศึกษาระบุว่าพบน้อยในระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการลักลอกงานวิจัย (Plagiarism) ($\bar{x} = 2.94$) ถัดมาคือปัญหาเกี่ยวกับการเขียนบทคัดย่อภาษาไทย ($\bar{x} = 2.85$) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ($\bar{x} = 2.77$) ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนภาคผนวก ($\bar{x} = 2.75$) ปัญหาเกี่ยวกับคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษา ($\bar{x} = 2.73$) และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ($\bar{x} = 2.69$)

เมื่อศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดปลายเปิดได้ข้อค้นพบเพิ่มเติมว่าในระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์นั้นนักศึกษายังคงประสบปัญหาด้านระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยมากที่สุดโดยระบุว่าระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยนั้น น้อยเกินไปประกอบกับจำเป็นต้องจัดสรรเวลาให้กับการเรียนในรายวิชาอื่นๆ อีกด้วย นอกจากนี้ยังระบุอีกว่าเวลาในการให้ คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษานั้นไม่เพียงพอทั้งยังขาดการให้คำแนะนำแก้ไขที่ครบถ้วนตรงต่อความต้องการของนักศึกษา ดังเห็นได้จากตัวอย่างข้อมูลที่ระบุ ในแบบสอบถามด้านล่างนี้

- นักศึกษา 1 “ควรจัดแจงเวลาให้นักศึกษามากๆ”
- นักศึกษา 2 “ไม่มีเวลาในการทำวิจัยอย่างเต็มที่เนื่องจากต้องเรียนไปด้วย”
- นักศึกษา 3 “ไม่มีเวลาในการค้นคว้าวิจัย เนื่องจากต้องเรียนวิชาเอกอีกหลายตัว”
- นักศึกษา 4 “ระยะเวลาของการเรียนควรมีความเหมาะสม ไม่สั้นเกินไป”
- นักศึกษา 5 “อาจารย์ควรมีเวลาให้คำปรึกษามากพอสมควรและให้คำแนะนำอย่างเต็มที่โดยไม่ขัดแย้งเพราะอาจจะเป็นการทำให้นักศึกษาเกิดความลังเลหรือกังวล

ในหัวข้อ

ที่นักศึกษาทำการค้นคว้า”

- นักศึกษา 6 “ดำเนินการไม่ค่อยเต็มที่ เพราะอยู่ในช่วงเรียนด้วย บางครั้งส่งงานก็ไม่ตรงกับที่ปรึกษาว่าจะดูให้ก็ต้องรอและต้องแก้ไขจนจะผ่าน”

- นักศึกษา 7 “อาจารย์บางคนใช้ความคิดตัวเองเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงถึงนักศึกษา”

นอกจากนี้นักศึกษาบางส่วนยังได้ระบุว่าปัญหาที่ตนเองพบระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์นั้น เกี่ยวเนื่องกับความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยตลอดจนขาดความเชื่อมั่นในตนเองอีกทั้งยังขาดแหล่งความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย ดังจะเห็นได้ จากตัวอย่างข้อมูลที่ระบุในแบบสอบถามข้างล่างนี้

- นักศึกษา 8 “คิดว่าวิชานี้ยาก เข้าใจยาก”
- นักศึกษา 9 “ปัญหาระหว่างเรียนคือ ไม่เข้าใจในเนื้อหา หรือ แนวคิดในการทำวิจัย”
- นักศึกษา 10 “ไม่ค่อยเข้าใจบางหัวข้อค่ะ”

นักศึกษา 11 “แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในงานวิจัย”

นักศึกษา 12 “หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่องวิจัยได้ยาก จัดเรียงข้อมูลไม่ค่อยถูก”

จากผลการศึกษาปัญหาระหว่างการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระนั้นสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า นักศึกษายังคงประสบปัญหาด้านเวลาในการดำเนินการวิจัย โดยระบุว่าเวลาที่จัดสรรให้นั้นน้อยเกินไปตลอดจนต้องแบ่งเวลาให้กับการเรียน ในรายวิชาอื่นๆ ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ปัจจัยด้านผู้สอนยังคงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยนักศึกษากล่าวว่าผู้สอนไม่มีเวลาให้เพื่อการแนะนำและแก้ไข และท้ายที่สุดได้ระบุว่าขาดแหล่งความรู้เพิ่มเติมภายนอก ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 4 ปัญหาหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ตารางที่ 3 ปัญหาหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ข้อมูลปัญหา	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในการทำวิจัย	2.83	1.10	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจถึงความสำคัญของการทำวิจัย	2.81	1.10	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยที่สนใจจะศึกษา	2.65	1.16	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการตั้งคำถามและวัตถุประสงค์ในงานวิจัย	2.54	1.22	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าข้อมูลเพื่อการวิจัย	2.75	1.12	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	2.81	2.75	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยที่ถูกต้อง	2.75	1.06	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณของการเป็นผู้วิจัยที่ดี	2.53	1.17	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องการลักลอกงานวิจัย (Plagiarism)	2.56	1.17	น้อย
นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้จากการทำวิจัยไปใช้ประโยชน์	2.54	1.11	น้อย
รวม	2.68		น้อย

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของปัญหาหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระโดยพบว่านักศึกษามีปัญหา ลดลงในทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.68$) ทั้งนี้ปัญหาหลักที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในการทำวิจัย ($\bar{x} = 2.83$) รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจ ถึงความสำคัญของการทำวิจัย และ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบระยะเวลา ในการดำเนินการวิจัยเท่ากันที่ $\bar{x} = 2.81$ นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาที่เท่ากันอีก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการตั้งคำถาม และวัตถุประสงค์ในงานวิจัย และ ปัญหาเกี่ยวกับ การถ่ายโอนความรู้จากการทำวิจัยไปใช้ ประโยชน์ ที่ $\bar{x} = 2.54$ สำหรับปัญหาที่นักศึกษาระบุว่าพบน้อยที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณของการเป็นผู้วิจัยที่ดี ($\bar{x} = 2.53$)

เมื่อศึกษาผลการตอบแบบสอบถามจากข้อคำถามชนิดปลายเปิดพบว่าภายหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระนั้นนักศึกษายังคงประสบปัญหาอันเนื่องมาจากระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตลอดจนปัญหาด้านการให้คำปรึกษาและการ ดูแลเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ดังเห็นได้จากตัวอย่างข้อมูลที่ได้ระบุไว้ในแบบสอบถามด้านล่างนี้

นักศึกษา 1 “อยากให้ระยะเวลาการค้นคว้างานวิจัยยาวกว่านี้สักนิดนึง”

นักศึกษา 2 “เรียนและทำการศึกษาค้นคว้าไปพร้อมๆกันจะเข้าใจได้มากกว่าและขยาย

ระยะเวลา ในการค้นคว้าให้มากขึ้นเพื่อที่จะได้ผลการวิจัยที่มีคุณภาพและครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น”

นักศึกษา 3 “ระยะเวลายืดเยื้อเกินไป ทำให้วิจัยไม่เดิน”

นักศึกษา 4 “ควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการส่งเล่มวิจัยตามความเหมาะสม”

นักศึกษา 5 “อ.ที่ปรึกษาแต่ละคนไม่เหมือนกัน ไม่ค่อยมีเวลาดูให้ แล้วทำควบคู่กับช่วงฝึกงาน ทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร”

นักศึกษา 6 “อาจารย์ที่ปรึกษาควรรับตรวจงานและส่งกลับให้ นศ. แก้ไข”

นักศึกษา 7 “เมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจหรือพบปัญหาอยากให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเข้าใจ

อธิบายและแนะนำนักศึกษาย่างตรงไปตรงมา”

นอกจากนี้นักศึกษาบางส่วนยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าปัญหาที่พบนั้นสอดคล้องกับความไม่เชื่อถือในเกณฑ์การประเมินผลตลอดจนนักศึกษายังมองไม่เห็นถึงประโยชน์ในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์และการนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ ในอนาคต ดังตัวอย่างข้อมูลที่ระบุในแบบสอบถามด้านล่างนี้

- นักศึกษา 8 “เกณฑ์การให้คะแนนควรมีระดับที่น่าเชื่อถือได้และไม่เป็นการปล่อยเกรด
จนเกินไป เพราะอาจจะทำให้นักศึกษาที่ตั้งใจทำจริงๆ เกิดความท้อแท้ทั้งที่ตั้งใจทำ
อย่างเต็มที่”
- นักศึกษา 9 “ควรจะให้เกรดตามความเป็นจริงไม่ใช่ให้เกรดไปก่อนโดยไม่มีรูปเล่มจริงๆ”
- นักศึกษา 10 “รายวิชาการศึกษาศาสตร์(วิจัย)นี้ ผมคิดว่ายังไม่เหมาะกับ นักศึกษาปริญญาตรี
ผมคิดว่ามันเยอะเกินไป ควรจะเป็นแค่ของ นศ. ป.โท ป.เอก ที่เขา
สามารถทำประโยชน์ ให้ความรู้แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แค่นักศึกษา”
- นักศึกษา 11 “ไม่ค่อยได้รับอะไรในรายวิชานี้เลย ควรจะทำแบบกลุ่มเพื่อ เรียนรู้ซึ่งกันและกัน
และระบบแบบกลุ่มเป็นระบบที่ดีในการทำ project ใหญ่ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปัน
ข้อมูลที่ตนเองรู้”
- นักศึกษา 12 “หลังจากการศึกษาศาสตร์จบลง ข้อมูลที่ได้จะนำไปต่อยอดความรู้ได้อย่างไรได้บ้าง
หรือเป็นแค่ความสนใจที่นักศึกษาต้องค้นคว้าเป็นผลงานการจบการศึกษา
หากนำไปต่อยอดในการศึกษาจะมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด”

จากผลการศึกษาปัญหาหลังการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่
ยังคง ประสบปัญหาเกี่ยวเนื่องกับระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย โดยบางส่วนได้ระบุว่าเวลาที่ให้น้อยเกินไปส่งผลให้
ผลงานออกมา ไม่ดีเท่าที่คาดหวังและบางส่วนมองว่าระยะเวลาเกินไปก่อให้เกิดปัญหาด้านการดำเนินการวิจัย ทั้งยัง
ระบุว่าตนเองประสบ ปัญหาเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลของผู้สอนโดยมองว่าการประเมินผลการเรียนรู้นั้นขาดความ
น่าเชื่อถือและยังได้ระบุว่า ตนเองยังไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงประโยชน์ของการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ตลอดจนไม่
สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดเพื่ออนาคต

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลล้านนานั้นเมื่อนำมาพิจารณาตามช่วงเวลาในการเรียนของนักศึกษานั้นพบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในการ
เรียน มากที่สุดในช่วงก่อนการเรียน โดยปัญหาที่พบส่วนมากสอดคล้องกับการที่นักศึกษาขาดการวางแผนการจัดการ
เรียนรู้ ตลอดจนการขาดความรู้ ความเข้าใจอันดีถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนซึ่งนับได้ว่าเป็นพื้นฐานอันสำคัญ ดังที่คณะ
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี (ม.ป.ป) ได้กล่าวไว้ว่าการที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการ
เรียนของตนเอง ได้นั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาตนเอง โดยต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้นั้นเป็นอันดับแรก
จากนั้นจึงจัดลำดับ ความสำคัญ ตลอดจนการจัดการบริหารเวลาในการเรียนและนำพาตนเองให้บรรลุเป้าหมายในการ
เรียนได้ในท้ายที่สุด ทั้งยัง สอดคล้องกับ วารินทร์ แก้วอุไร (2555) ที่ระบุว่าภาระจะบรรลุในเรื่องใดก็ตามรวมถึงด้านการ
เรียนการสอนนั้นจำเป็นต้องมี การวางแผนที่ดีโดยครูผู้สอนเองมีบทบาทสำคัญต่อการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่
วางไว้

จากปัญหาก่อนการเรียนที่นักศึกษาประสบนั้นได้ส่งผลต่อมาในช่วงระหว่างการเรียนรู้โดยเมื่อพิจารณาปัญหา
ระหว่างการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาศาสตร์นั้นพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการ
เรียน ทั้งยังขาด การให้คำปรึกษาอย่างตรงวัตถุประสงค์และความต้องการจากอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวมี
สาเหตุมาจากการที่ ผู้เรียนขาดการส่งเสริมให้เกิดการดูดซึม (assimilation) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและ
ประสบการณ์ที่สอดคล้อง กับสิ่งที่เรียนส่งผลให้การจัดระบบการเรียนรู้ใหม่ (accommodation) เกิดความผิดพลาด
(Piaget, 1936) อนึ่งปัญหา อันเกิดจากการขาดการให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษานั้นยังนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญ
เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษานั้นได้ว่าเป็นแหล่งปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา

(Wertsch, 1997) และเป็นผู้มีประสบการณ์ ที่สามารถเป็นชี้แนะแนวทางโดยเฉพาะในช่วงรอยต่อระหว่างการเรียนรู้เพื่อ บรรลุถึงยังวัตถุประสงค์ในการเรียน (Zone of Proximal Development) (Vygotsky, 1978) อีกทั้งยังนับได้ว่าเป็นเป็นผู้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อความสำเร็จ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย (Vescio et al. 2008; Ronfeldt et al. 2015)

บนพื้นฐานปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนการเรียนเรื่อยมาจนระหว่างการเรียนรู้ยังคงได้ส่งผลต่อตัวนักศึกษาใน ภายหลัง การเรียน โดยปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยตลอดจนความสามารถถ่ายโอนความรู้เพื่อประโยชน์ อื่นในอนาคตยัง คงเป็นปัญหาหลักที่สำคัญและนักศึกษายังได้ระบุถึง ทั้งนี้สาเหตุการเกิดได้กล่าวถึงไว้ในตอนต้นแล้ว กระนั้นปัญหาที่สำคัญ ที่ไม่ควรมองข้ามและยังคงปรากฏในผลการวิจัยคือปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและ นักศึกษา ซึ่งปัจจัยทางด้าน ความสัมพันธ์นั้นมีส่วนเชื่อมโยงต่อผลงานของนักศึกษา (McMahon, 1997) อีกทั้งคำแนะนำ ของผู้สอนนั้นมีนัยสำคัญ ต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (Brown et al., 1989) ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าผู้สอนนั้น มีความเชื่อมโยงเชิงบวก กับผู้เรียนโดยตรงและความสามารถตลอดจนการพัฒนาตนเองของผู้สอนย่อมส่งผลต่อ ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Solhiem, 2017).

จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่าปัญหาการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญา ตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา นั้นเกิดจากปัจจัยหลักจากตัวผู้เรียนและผู้สอน โดยผู้เรียนขาดการป้อน ข้อมูล ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการเรียนรู้ ตลอดจนขาดการชี้แนะแนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมจากผู้สอน ทั้งนี้ ข้อค้นพบ ที่สำคัญนอกเหนือจากที่ได้รายงานในผลการทดลองแล้วนั้นคือการที่นักศึกษาระบุว่าพบปัญหาในการเรียน รายวิชาการศึกษา อีกระยะน้อยลงในทุกข้อคำถามซึ่งอาจเกิดจากการที่นักศึกษามีความรู้เพิ่มมากขึ้นจากการเรียนใน ห้องเรียน และจากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ดียิ่งขึ้นจึง ควรอย่างยิ่งที่จะมีการกล่าวถึง ข้อเสนอแนะตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นเพื่อนำไปปรับใช้ในอนาคต ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน (อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาศาสตร์)

1. ผู้สอนควรมีการให้ข้อมูลที่จำเป็นในการเรียนของผู้เรียนโดยครบถ้วนก่อนการเริ่มเรียน อีกทั้งควรมีการให้ ข้อมูล สำคัญอื่นๆ เพิ่มเติมเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและเข้าใจเนื้อหาที่จะเรียน
2. ผู้สอนควรมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้ให้เห็นความสำคัญ ตลอดจนแสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญในการ นำ ความรู้ที่ได้รับไปใช้เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม
3. ผู้สอนควรมีการแบ่งเวลาเพื่อการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ อีกทั้งควรมีการ กำหนด กรอบการเรียนรู้และระยะเวลาในการเรียนรู้ตามช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เรียน

1. ผู้เรียนควรมีการศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาที่จะเรียนด้วยตนเองนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ทั้งจาก การสอบถามเพิ่มเติมจากผู้สอน เพื่อน หรือแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ
2. ผู้เรียนควรมีทัศนคติอันดีต่อรายวิชาที่เรียน ตลอดจนทัศนคติอันดีต่อผู้สอน ทั้งนี้เมื่อประสบปัญหาควรมี การ ปรึกษากับผู้สอนเพื่อร่วมมือหาทางแก้ไขปัญหานั้นได้โดยเร็ว
3. ผู้เรียนควรแบ่งเวลาในการเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ให้เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการเรียนวิชาต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาคความเหมาะสมในการจัดการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ในนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. ควรมีการศึกษาระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาศาสตร์
3. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่เหมาะสมของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาศาสตร์ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. ควรมีการศึกษานโยบายการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในรายวิชาการศึกษาศาสตร์
5. ควรมีการศึกษาปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ในนักศึกษาหลักสูตรอื่นๆ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย เทคโนโลยี ราชมงคลล้านนาข้างต้นอันได้มาจากแบบสอบถามประเมินค่าก่อนการเรียน ระหว่างเรียน และหลังการเรียน รายวิชา การศึกษาศาสตร์นั้นสามารถสรุปได้ว่านักศึกษาประสบปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับความรู้ความเข้าใจใน

การทำวิจัย ในระดับปานกลางในทุกข้อคำถามก่อนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.47$) ก่อนจะลดลงมาเล็กน้อยแต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ระหว่างการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.19$) และลดลงถึงระดับน้อยภายหลังการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.68$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาข้อมูล ที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดทำให้ได้ข้อค้นพบว่าปัญหาที่นักศึกษาประสบอยู่ทั้งก่อนการเรียนรู้ ระหว่างเรียนรู้ และหลังการเรียนรู้ รายวิชาการศึกษาศาสตร์นั้น คือ ปัญหาด้านระยะเวลา ปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ และการนำไปใช้ กล่าวคือ ทางด้านระยะเวลานั้นนักศึกษาระบุ ว่าเวลาที่มีให้ในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์นั้น น้อยเกินไปประกอบการที่ต้องแบ่งเวลาให้กับการเรียนและการทำกิจกรรมอื่นๆ ส่งผลให้ผลงานที่ออกมาไม่ดีเท่าที่คาดหวังไว้ นอกจากนี้ยังพบอุปสรรคในการเข้าพบ และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ ที่ปรึกษาโดยระบุว่าในบางครั้งเวลาคลาดเคลื่อนกัน และอาจมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในเรื่องอื่นนำไปให้เกิดความขัดแย้งทางความรู้สึกส่วนบุคคล และท้ายที่สุดนักศึกษา ยังขาดความรู้ความเข้าใจในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ว่ามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างไร ตลอดจนส่งผลกระทบ ไปถึงแนวทางการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปต่อยอดเพื่อพัฒนา ตนเองและสังคมในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาในการเรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนา นี้จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้หากปราศจากการช่วยเหลือของคณาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาการศึกษาศาสตร์ หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงใหม่ ลำปาง พิชณุโลก และตาก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์กระจายแบบสอบถามและติดตามผลจากนักศึกษาในกำกับ

ขอขอบคุณนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่น่าน เชียงใหม่ ลำปาง พิชณุโลก และตาก ที่ลงทะเบียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2559 ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ เชื้อชวนู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญาแสงเดือน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทา เต็มสมบัติถาวร คณาจารย์สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทั้งยังสละเวลาในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่มีอาใจเอื้อนามได้ทั้งหมด ที่ได้สนับสนุนให้การวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (ม.ป.ป.). **คู่มือการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง.**

เข้าถึงได้จาก : <http://sola.kmutt.ac.th/training/plan.pdf>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ : 24 มกราคม 2561).

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. (2555). **หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555).** เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. (2560). **วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย.** เข้าถึงได้จาก :

<https://www.rmutl.ac.th/page/vision>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ : 26 ธันวาคม 2560).

วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2555). **การวางแผนการสอน.** เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/66247>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ : 24 มกราคม 2561).

Brown, J. S., Collins A., & Duguid, P. (1989). Situated cognition and the culture of learning. *Educational Researcher*, 18(1), 32-41.

McMahon, M. (1997). **Social constructivism and the world wide web - A paradigm for learning.** [Online] Retrieved from: <http://www.ascilite.org/conferences/perth97/papers/Mcmahon/Mcmahon.html>. (28 January 2018).

Piaget, J. (1936). **Origins of intelligence in the child.** London: Routledge & Kegan Paul.

- Ronfeldt, M., Farmer, S. O., McQueen, K., & Grissom, J. A. (2015). Teacher collaboration in instructional teams and student achievement. *American Educational Research Journal*, 52(3), 475–514.
- Solheim, K. (2017). **Importance of teacher learning for students' achievement**. [Online] Retrieved from <http://laringsmiljosenteret.uis.no/programmes-and-project/classroom-interaction-for-enhanced-student-learning-ciesl/news/importance-of-teacher-learning-for-students-achievement-article121594-22147.html>. (29 January 2018)
- Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning. *Teaching and Teacher Education*, 24(1), 80–91.
- Vygotskii, L.S. (1978). **Mind in society: The development of higher psychological processes**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wertsch, J.V (1997) **Vygotsky and the formation of the mind**. Cambridge MA: Harvard University Press.

**ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38**
**THE LEADERSHIP OF SCOUTING SCHOOL DIRECTOR IN SENIOR SCOUT ADMINISTRATION
OF SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 38**

สมชาย บุญอินทร์* และ อนุชา กอนพวง
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ พิชญ์โลก

*corresponding author e-mail : dexnoii@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาลูกเสือของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 41 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบข้อมูล โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) 1. ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยงานบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นงานบุคลากร และงานการจัดมวลงกิจกรรม ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านทุกด้านภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนสูงกว่าผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 3. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ(A.L.T.C.)หรือวุฒดเบดจ์ 3 ท่อน(A.L.T.) สูงกว่าผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูง(A.T.C.)หรือวุฒดเบดจ์ 2 ท่อน(W.B.)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ การบริหารกิจการลูกเสือ

Abstract

This research aimed to study and compare the leadership of Scouting School Director in senior scout administration of school under Secondary Education Service Area Office 38 according to the opinion of Scouting School Director and Supervisor scouts. The data collected from 41 schools in the Academic Year 2016. The instrument of the research was a five-point rating scale questionair. Then the data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation, The t-test independent method was applied to compare the data Research findings were as follows : 1. The leadership of Scouting School Director in senior scout was a high level in over all. The highest means was found to be administration management, followed by administration, personnel and finally the activity organizers in the order respectively. 2. The comparison of leadership of Scouting School Director classified by scouting position were statistically different at significance of .05 level that the average leadership scores of Scouting School Director were higher than Supervisor scouts in over all and classified by aspect. 3. The comparison of leadership of Scouting School Director classified by scouting

qualifications were statistically different at significance of .05 level that the average leadership scores of the scout Assistant Leader Trainers Course(A.L.T.C) and the scout Assistant Leader Trainers (A.L.T.) were higher than the Advance Unit Training Course(A.T.C)and Wood Badge(W.B.) in over all and classified by aspect.

Keywords : leadership, scouting administration

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติเยาวชนมีการพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า และเป็นแนวทางเดียวกันกับการที่คณะรักษาความสงบและเรียบร้อยแห่งชาติ ได้มีนโยบายในการสร้างค่านิยมของคนไทย 12 ประการ ซึ่งเป็นค่านิยมที่สอดคล้องในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์จะเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างค่านิยมของคนไทย 12 ประการเป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมลูกเสือมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า อีกทั้งกิจกรรมลูกเสือยังเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนได้

พล.อ.ดาวพงษ์ รัตนสุบรรณ อธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ลูกเสือ เนตรนารีไม่มีความรู้แม้กระทั่งติดเครื่องหมายใดลงบนชุดที่สวมใส่ (ไทยรัฐ, 67:21366, น.12) และยังมีข้อสั่งการจากนายกรัฐมนตรีให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือและเนตรนารี รวมทั้งพิจารณาแนวทางการสนับสนุนเครื่องแบบลูกเสือและเนตรนารีสำหรับนักเรียนที่มีฐานะยากจน (นร 0505/ว139 ลว 23 มีนาคม 2560)

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ผู้วิจัยสรุปพอสังเขป ดังนี้

1. ด้านการบริหาร โรงเรียนทุกโรงเรียนมีปัญหาในด้านการบริหารกิจการลูกเสือโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก (ดำรงสิทธิ์ ปทุมมาศ, 2555, น.64) ผู้บริหารยังขาดความรู้ในการให้คำแนะนำบุคลากร(สุนทร ทัด, 2549 อ้างอิงใน สุรกิจ นองขมวด, 2558, น.62)และผู้บริหารควรตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมลูกเสือให้บรรลุตามวัตถุประสงค์(ศิรินาฏ เจาจง, 2557, น.78)

2. ด้านธุรการ ปัญหาการจัดตั้งกลุ่ม กองลูกเสือโรงเรียนสามัญรุ่นใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง (พรทิพย์พา คล้ายกมล, 2554,น.179) ส่วนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนผู้บังคับบัญชาลูกเสือฝึกอบรมเพิ่มความรู้ ศึกษาดูงาน และการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ การจัดกิจกรรมลูกเสือ ยังมีปัญหาในระดับมาก (รัชพล ศรีริ่อวม, 2556, น.72)

3. ด้านบุคลากร บุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรทางลูกเสือได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมในระดับที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ ในการจัดกิจกรรมลูกเสือของบุคลากรทางการลูกเสือในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ(ศิรินาฏ เจาจะจง, 2557, น.78)

4. ด้านการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารียังไม่สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ(สุนทร ทัด, 2549 อ้างอิงใน สุรกิจ นองขมวด, 2558 ,น. 62) การควบคุม การประเมิน กำกับ ติดตาม นิเทศ ในแต่ละกิจกรรมของลูกเสือค่อนข้างน้อย(สุรกิจ นองขมวด, 2555, น.102)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการลูกเสือของโรงเรียน ซึ่งมีส่วนสำคัญการแก้ไขปัญหาและและพัฒนาให้กิจการลูกเสือภายในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนจำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถาม และจำแนกวุฒิทางลูกเสือของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 3 งาน คือ 1)งานบริหารจัดการ 2)งานบุคลากร 3)งานการจัดมวลกิจกรรม โดยใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ 1)ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2)ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3)ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4)ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

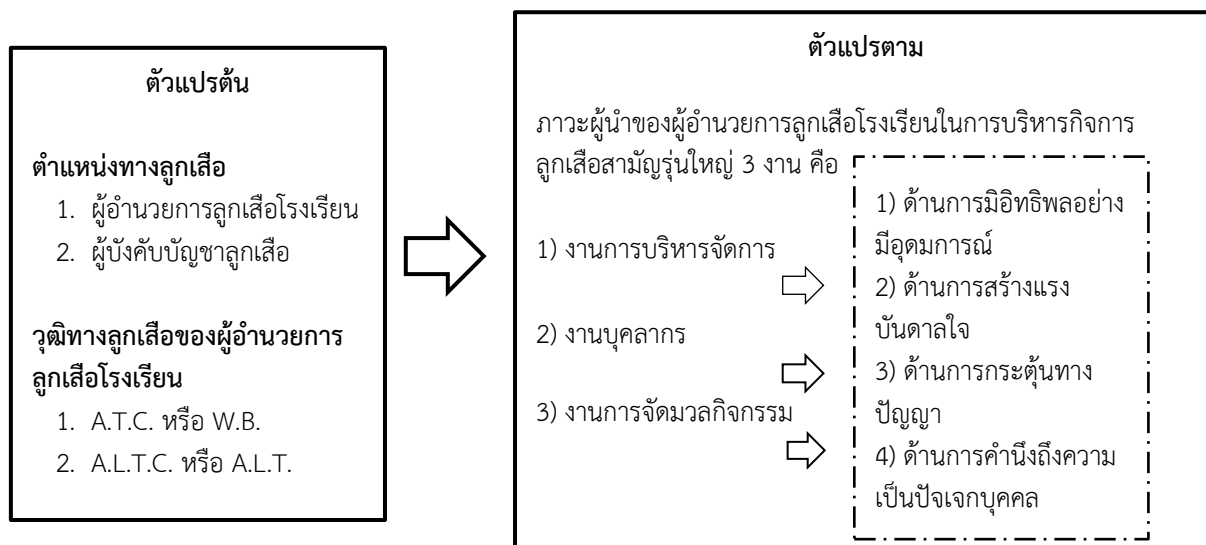
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 47 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2559

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 41 โรงเรียนตามตารางการกำหนดขนาดและกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน(ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, น.51) ใช้วิธีการสุ่มอย่างโดยการจับสลาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง(รัตติภรณ์ จงวิศาล, 2543)และทำการสังเคราะห์ร่วมกับนิยามการบริหารกิจการลูกเสือจากนักวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พรทิพย์พา คล้ายกมล(2554, น.7); ดำรัสวิทย์ ปทุมมาศ(2555, น.6); สุชาติ เต่าสุวรรณ(2557, น.9); สำนักการลูกเสือยุวกาชาด และกิจการนักเรียน(2557, น. 47-100) เป็นต้น สามารถเขียนกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ลักษณะที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 2 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งและวุฒิทางลูกเสือ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ รวมทั้งหมดจำนวน 56 ข้อ โดยแบ่งตามลักษณะในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 3 งาน คือ งานบริหารจัดการ จำนวน 23 ข้อ งานบุคลากร จำนวน 20 ข้อ และงานการจัดมวลกิจกรรม จำนวน 13 ข้อ

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ศึกษาและสังเคราะห์บทบาทของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและแนวทางการบริหารกิจการลูกเสือ 3) สังเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือและแนวทางการบริหารกิจการลูกเสือ 4) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 5) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 6) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา 7) นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้สำนวนภาษา เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถาม จำนวน 5 ท่าน 8) หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาหาค่า IOC (Item-Objective Congruence) และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00

ผลการวิจัย

จากการวิจัย ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

การบริหารกิจการ ลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่	ภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน								รวม	ระดับภาวะผู้นำ	
	n = 205										
	II		IM		IS		IC				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. งานการบริหารจัดการ	4.09	0.62	4.09	0.72	3.96	0.80	4.23	0.62	4.10	0.63	มาก
2. งานบุคลากร	4.17	0.77	4.06	0.80	3.92	0.81	4.04	0.82	4.04	0.75	มาก
3. งานการจัดมว กิจกรรม	3.93	0.81	3.90	0.81	3.92	0.78	3.94	0.89	3.92	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.08	0.67	4.04	0.74	3.93	0.77	4.14	0.64	4.04	0.69	มาก

จากตาราง 1 ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04) เมื่อจำแนกภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนตามงานการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่างานที่ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำสูงสุด คือ งานการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 4.10) รองลงมาเป็นงานบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.13) และงานที่มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำต่ำสุด คือ งานการจัดมวกิจกรรม ($\bar{X}$ = 3.92)

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือ

ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือในการบริหารกิจการลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่	ผู้อำนวยการ ลูกเสือ โรงเรียน n = 41		ผู้บังคับ บัญชา ลูกเสือ n = 164		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. งานการบริหารจัดการ	4.40	0.53	4.03	0.64	3.79*	0.00
1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.36	0.53	4.03	0.64	3.07*	0.00
1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.42	0.59	4.00	0.73	3.42*	0.00
1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.32	0.64	3.88	0.83	3.12*	0.00
1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.50	0.54	4.17	0.59	3.32*	0.00
2. งานบุคลากร	4.45	0.52	3.95	0.77	3.93*	0.00
2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.55	0.49	4.08	0.80	3.60*	0.00
2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.42	0.59	3.97	0.81	3.37*	0.00
2.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.37	0.58	3.83	0.81	4.09*	0.00
2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.45	0.55	3.94	0.84	3.68*	0.00
3. งานการจัดมวกิจกรรม	4.38	0.60	3.81	0.77	5.14*	0.00
3.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.29	0.68	3.86	0.83	3.11*	0.00

ภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือในการบริหารกิจการลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่	ผู้อำนวยการ ลูกเสือ โรงเรียน		ผู้บังคับ บัญชา ลูกเสือ		t	p-value			
	n = 41		n = 164						
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.					
	3.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.50	0.50	3.79			0.82	5.30*	0.00
	3.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.40	0.65	3.78			0.78	4.64*	0.00
3.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.41	0.63	3.81	0.92	3.98*	0.00			
เฉลี่ยรวม	4.4	0.54	3.9	0.7	4.62*	0.00			
	1		5	0					

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถาม ในภาพรวมและในแต่ละงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนสูงกว่าผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน

ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือในการบริหารกิจการลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่	A.T.C.		A.L.T.C.		t	p-value
	หรือ W.B.	หรือ A.L.T.				
	n = 155	n = 50				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. งานการบริหารจัดการ	4.05	0.66	4.28	0.52	2.28*	0.02
1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.04	0.65	4.26	0.54	2.24*	0.03
1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.04	0.76	4.24	0.56	1.73	0.09
1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.88	0.86	4.23	0.59	3.22*	0.00
1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.20	0.59	4.36	0.57	1.67*	0.10
2. งานบุคลากร	3.96	0.79	4.31	0.54	2.94*	0.00
2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.15	0.81	4.26	0.63	0.86	0.39
2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.98	0.84	4.32	0.55	2.66*	0.01
2.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.82	0.83	4.28	0.57	3.66*	0.00
2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.92	0.84	4.43	0.60	3.99*	0.00
3. งานการจัดมวลกิจกรรม	3.83	0.81	4.22	0.57	3.19*	0.00
3.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.83	0.86	4.31	0.54	4.63*	0.00

ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือในการบริหารกิจการลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่	A.T.C.		A.L.T.C.		t	p-value
	หรือ W.B.	หรือ A.L.T.				
	n = 155	n = 50				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.86	0.87	4.15	0.58	2.21*	0.03
3.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.82	0.81	4.19	0.67	2.92*	0.00
3.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.84	0.94	4.22	0.71	2.64*	0.01
เฉลี่ยรวม	3.97	0.72	4.28	0.52	2.83*	0.01

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ในภาพรวมและจำแนกตามงานการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในภาพรวมและในแต่ละงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ(A.L.T.C.)หรือวุฒดเบดจ์ 3 ท่อน(A.L.T.) สูงกว่าผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูง(A.T.C.)หรือวุฒดเบดจ์ 2 ท่อน(W.B.)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า ในภาพรวมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อยู่ในระดับมาก ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัยในทศวรรษที่ 2 ของการปฏิรูปการศึกษาของ เฉลิมพล คนตรง(2555, น.76) เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่องและดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสือโดยยึดหลักการจัดกิจกรรมตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ. 2551 จึงทำให้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนมีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท และตามคุณสมบัติผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนจะต้องได้รับเครื่องหมายวุฒดเบดจ์ 2 ท่อน(W.B.)ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จากผลวิจัยผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาจนได้รับวุฒิทางลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูง(A.T.C.) หรือวุฒดเบดจ์ 2 ท่อน (W.B.) ร้อยละ 75.6 และวุฒิชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ(A.L.T.C.)หรือวุฒดเบดจ์ 3 ท่อน(A.L.T.) ร้อยละ 24.6 แสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำในกิจการลูกเสือ อีกทั้งภายในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีการจัดฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสืออย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาวุฒิทางการลูกเสือให้กับบุคลากร ทั้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ค่ายลูกเสือเอกชน สโมสรลูกเสือลุ่มน้ำยม และชมรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือจังหวัดสุโขทัย จึงทำให้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เมื่อจำแนกภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนตามงานการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า งานที่ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำสูงสุด คือ งานการบริหารจัดการ รองลงมาเป็นงานบุคลากร และงาน

ที่มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำต่ำสุด คือ งานการจัดมวลกิจกรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการและอำนวยการในการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน(สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน, 2557, น. 50) ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีความทันสมัยในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้จัดทำกำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในส่วนการจัดมวลกิจกรรมนั้นเป็นความรับผิดชอบของครูผู้จัดกิจกรรมที่จะต้องศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญา และแนวการจัดกิจกรรมรวมไปถึงการรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข (ดำรงสิทธิ์ ปทุมมาศ, 2555, น. 17-18)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถาม ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมและค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนในแต่ละงานสูงกว่าผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการที่ยังเน้นให้ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือและเนตรนารี(นร 0505/ว139 ลว 23 มีนาคม 2560) โดยเพื่อให้เยาวชนได้พัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทและภาวะผู้นำในการบริหารกิจการลูกเสือของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ เจริญรัตน์(2554) ได้วิจัยการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพการบริหารประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือการดำเนินงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินงานมากกว่าครู

3. ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียน ในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนของผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ(A.L.T.C.)หรือวุฒดับ 3 ท่อน(A.L.T.) สูงกว่าผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูง(A.T.C.)หรือวุฒดับ 2 ท่อน(W.B.) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการที่ผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนจะได้รับวุฒิทางลูกเสือขั้นสูง จะต้องผ่านการพัฒนาตามระเบียบคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ พ.ศ. 2556 ซึ่งวุฒิทางลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูง(A.T.C.)และวุฒดับ 2 ท่อน(W.B.) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการพัฒนาต่อเนื่องกันทั้งในด้านการเป็นผู้นำและทักษะในการฝึกอบรมในระดับสูงแก่ลูกเสือ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการฝึกอบรมและทักษะที่จำเป็นในการฝึกอบรมลูกเสือสามารถทำหน้าที่ผู้กำกับกองลูกเสือหรือรองผู้กำกับกองลูกเสือ โดยผู้ที่ได้รับวุฒิทางลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูง(A.T.C.)จะต้องได้รับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาเจ็ดวัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรม หลังจากนั้นนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการฝึกอบรมไปใช้ในการฝึกอบรมลูกเสือ พัฒนาดตนเองให้มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นและได้รับการประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อให้มีคุณวุฒดับ 2 ท่อน(W.B.) และมีสิทธิประดับเครื่องหมายหมายวุฒดับสองท่อน

แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ(A.L.T.C.)และวุฒดับ 3 ท่อน(A.L.T.)นั้น มีภาวะผู้นำในการบริหารกิจการลูกเสือสูงกว่าผู้บริหารลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิ

ทางลูกเสือชั้นความรู้ขั้นสูง(A.T.C.)หรือวูดแบดจ์ 2 ท่อน(W.B.) เนื่องจาก ได้รับการพัฒนาในระดับที่สูงกว่า โดยทราบถึงหลักการสำคัญของการลูกเสือและนโยบายของคณะลูกเสือแห่งชาตินำไปใช้ในการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือรับนโยบายขององค์การลูกเสือโลกเกี่ยวกับด้านวิชาการ การฝึกอบรม การบริหารงานลูกเสือ เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ทักษะและเจตคติ ซึ่งผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนสามารถนำไปใช้พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนได้อีกด้วย และในส่วนผู้ที่จะได้รับวุฒิทางลูกเสือชั้นความรู้ขั้นสูง(A.L.T.C.) จะต้องได้รับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาเจ็ดวัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรมและจะต้องได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์สองท่อนไม่น้อยกว่าสองปี และในระยะเวลาสองปีนั้นได้ทำการฝึกอบรมลูกเสือได้ผลดีหรือเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง และการที่จะได้รับการแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Assistant Leader Trainer) โดยมีอักษรย่อ A.L.T. และมีสิทธิประดับเครื่องหมายวูดแบดจ์สามท่อน ได้นั้นจะต้องผ่านการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเชิญให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือชั้นความรู้เบื้องต้น(B.T.C.) หรือชั้นความรู้ขั้นสูง(A.T.C.) หรือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.) ไม่น้อยกว่าหกครั้ง หรือได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเชิญให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ ชั้นความรู้เบื้องต้น(B.T.C.) หรือชั้นความรู้ขั้นสูง(A.T.C.) หรือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ(A.L.T.C.) ไม่น้อยกว่าสามครั้ง และเป็นผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมลูกเสือ เช่น วิทยานายหมู่ลูกเสือ วิชาอยู่ค่ายพักแรม หรืออื่นๆ ไม่น้อยกว่าสามครั้ง รวมกันไม่น้อยกว่าหกครั้ง โดยสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้ที่เห็นสมควรได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ สามท่อนไปยังผู้ตรวจการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากร เพื่อพิจารณาเสนอเลขานุการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ อนุมัติและแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.) และมีสิทธิประดับเครื่องหมายวูดแบดจ์สามท่อน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนตามงานการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า งานที่ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำสูงสุด คือ งานการบริหารจัดการ รองลงมาเป็นงานบุคลากร และงานที่มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำต่ำสุด คือ งานการจัดมวลกิจกรรม

เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนจำแนกตามงานการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า

1.1 งานบริหารจัดการ ภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมาเป็นด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

1.2 งานบุคลากร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน งานบุคลากร พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาเป็นด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

1.3 งานการจัดมวลกิจกรรม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน งานการจัดมวลกิจกรรม พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมาเป็นด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถาม และวุฒิทางลูกเสือผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถาม ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านทุกด้านภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนสูงกว่าผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

2.2 ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ในภาพรวมและจำแนกตามงานการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ(A.L.T.C.)หรือวุฒดับ 3 ท่อน(A.L.T.) สูงกว่าผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนที่มีวุฒิทางลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูง(A.T.C.)หรือวุฒดับ 2 ท่อน(W.B.)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ผศ.ดร.อนุชา กอนพวง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ดูแลช่วยเหลือเวลาอันมีค่ามาเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วย ผศ.ดร.นิคม นาคอ้าย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ปรกรณ์ ประจันบาน และ ผศ.ดร.สุกัญญา แซ่ม้อย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้อนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ และนายสังวาลย์ พลอยดำ ผู้อำนวยการโรงเรียนขุนไกรพิทยาคม ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาของผู้วิจัย ตลอดจนเพื่อนๆ พี่น้องรวมถึงบุตรและภรรยาที่ให้อกำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างดีที่สุดเสมอมาคุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจการลูกเสือและผู้ที่สนใจบ้างไม่มากนัก

เอกสารอ้างอิง

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ. (23 มีนาคม 2560). นร 0505/ว139 เรื่อง ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี. เฉลิมพล คนตรง. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ในทศวรรษที่ 2 ของการปฏิรูป

การศึกษา. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ : วี.อินเตอร์ พรินท์.

ดาวนพงษ์สังยกเครื่องงานลูกเสือ. (21 กรกฎาคม 2559). ไทยรัฐ, 12.

- ดำรงวิทย์ ปทุมมาศ. (2555). ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน สังกัด จังหวัดเพชรบูรณ์(รายงานการวิจัย). เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- พรทิพย์พา คล้ายกมล. (2554). แนวทางพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร).
- รัชพล ศรีริ้วม. (2556). การบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนในอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 39. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยนเรศวร.)
- สุชาติ เต่าสุวรรณ (2557). รูปแบบการบริหารกิจการลูกเสือภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ท).
- สุรกิจ นองขมวด. (2558). บทบาทของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาลูกเสือในกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 38. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยนเรศวร)
- สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน. (2557). การบริหารกิจการลูกเสือ ในสารานุกรมลูกเสือ (เล่มที่ 4, หน้า 47-100) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค.
- ศิรินาฏ เจาจะจง. (2557). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิจิตร. (วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์).

**การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร
ในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**
**STUDENT - CENTERED LEARNING ACTIVITIES FOR COMMUNICATION SKILLS
DEVELOPMENT IN SCIENCE COMMUNICATION COURSE,
LAMPANG RAJABHAT UNIVERSITY**

ดวงจันทร์ แก้วกพาน
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง
corresponding author e-mail : duangjan.kkp@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และ 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 78 คน ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 64 คน ชาย 8 คน หญิง 56 คน สาขาวิชาเคมี จำนวน 14 คน ชาย 3 คน หญิง 11 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทักษะการสื่อสารที่ดี มีความกล้าแสดงออก และมีการแสดงความคิดเห็น ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุดและเปรียบเทียบความพึงพอใจสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุดและสาขาวิชาเคมี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ระดับมาก

คำสำคัญ : ทักษะการสื่อสาร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research aimed to study effects of student-centered learning activities for developing the communication skills in Science Communication Course, and to compare the satisfaction of student in learning activities in science communication course. Research samples were 78 students who enrolled the science communication course in semester 1 academic year 2560 included 64 students from general science major (8 male and 56 female) and 14 students from chemistry major (3 male and 11 female). Descriptive statistic (mean and standard deviation) were used to analyze the data. Result revealed that the student have good communication skills, dare to express and have the comments. The mean of satisfaction of student-centered learning was 4.52 at high level. The comparing satisfaction found the general science student's satisfaction was higher than the chemistry student's satisfaction that the mean was 4.57 and 4.31 respectively.

keywords : communication skill, facilitating student - centered learning, science communication

การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกหัดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวมและใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆได้อย่างหลากหลายการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน (Learning to live together) หมายถึงการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆเช่นกิจกรรมโครงงานเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเกิดความรู้สึกความเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณีและ

ค่านิยมทางจิตใจรวมทั้งรู้จักบทบาทหน้าที่และสิทธิของตนเองในการทำงานกลุ่มตามระบอบประชาธิปไตยสามารถแสวงหาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้อย่างเหมาะสมตามบริบทและตามสถานการณ์และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be) หมายถึงการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดอิสระทางด้านความคิดมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในระหว่างการเรียนรู้และการสร้างงานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมตามศักยภาพและได้รับการพัฒนาความแตกต่างกันเป็นรายบุคคลการเรียนรู้เพื่อชีวิตจึงเป็นการฝึกผู้เรียนให้รู้จักการมองคุณค่าในตัวเองและมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จ(ฉัตรแก้ว เภาวิเศษ,2556)

การเรียนการสอนเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง คือแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์,2560) สอดคล้องกับทฤษฎี ขัมมณี กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง (ทฤษฎี ขัมมณี,2559)

ในสังคมปัจจุบันจำเป็นต้องมีการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์เป็นกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ (scientific enterprise)ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของธรรมชาติวิทยาศาสตร์ที่ดำเนินไปภายใต้สังคมที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับบุคคลจากหลากหลายสาขาวิชามาพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้เป็นที่ยอมรับและเผยแพร่สู่สาธารณชน (American Association for the Advancement of Science (AAAS), 1989) นอกจากนี้ชิเชน พันธ์เจริญ และจรรยา จามโพธิ์ ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดของทักษะการสื่อสารเพื่อความเป็นเลิศด้านการเรียนการสอน “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” (student-centered)เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความหมายของ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” และพยายามใช้วิธีและเทคนิคการสอนเพื่อให้แนวคิดดังกล่าวประสบความสำเร็จสูงสุด ครูผู้สอนต้องมีทักษะในการสอนที่หลากหลาย ครูผู้สอนควรมีทักษะการสื่อสารกับผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการกระตุ้นเพื่อให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน ทักษะเจียบอาจต้องนำมาใช้ในกลุ่มผู้เรียนที่ไม่ค่อยชอบแสดงความคิดเห็น โดนอาจใช้ทักษะกระตุ้นร่วมไปด้วย (ชิเชน พันธ์เจริญ และจรรยา จามโพธิ์,2552) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน การใช้เทคนิควิธีสอนต่างๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดี

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เป็นหนึ่งรายวิชาที่ช่วยพัฒนานักศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับนักศึกษาศาสตร์ ในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงบทบาทผู้นำการแสดงความคิดเห็น การพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods)โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) และเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 78 คน ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 64 คน ชาย 8 คน หญิง 56 คน สาขาวิชาเคมี จำนวน 14 ชาย 3 คน หญิง 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมทักษะการสื่อสารอย่างไร

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างไร

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างไร

2.4 จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้หรือไม่

2.5 นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. แบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านสิ่งสนับสนุน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร

2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน โดยใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด 5 สัปดาห์ ใช้เวลาสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง โดยแต่ละสัปดาห์ผู้สอนจะมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังส่งเสริมทักษะการสื่อสารของนักศึกษา

3. สร้างแบบสัมภาษณ์(Interview Schedule)เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4 .สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านสิ่งสนับสนุน

5. หากคุณภาพของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่ได้รับตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) และผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีข้อคำถาม มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 ถือว่านำมาใช้ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) จะเป็นแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการศึกษาพร้อมทั้งนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปได้แก่สาขาวิชาลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่2 แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert)แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านสิ่งสนับสนุนมีระดับการให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึงระดับการให้คะแนน มากที่สุด
- 4 หมายถึงระดับการให้คะแนน มาก
- 3 หมายถึงระดับการให้คะแนน ปานกลาง
- 2 หมายถึงระดับการให้คะแนน น้อย
- 1 หมายถึงระดับการให้คะแนน น้อยที่สุด

ส่วนที่2 เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questions) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาการสื่อสารวิทยาศาสตร์
2. สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาการสื่อสารวิทยาศาสตร์ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ
3. นำแบบสัมภาษณ์และสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
4. นำแบบสัมภาษณ์และสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวัดค่าตัวแปร

- ผู้วิจัยได้วัดค่าตัวแปรของการวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น5ระดับดังนี้
- คะแนนเฉลี่ย4.50 – 5.00 แปลความว่ามีความคิดในระดับ มากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย3.50 – 4.49 แปลความว่ามีความคิดในระดับ มาก
- คะแนนเฉลี่ย2.50 – 3.49 แปลความว่ามีความคิดในระดับ ปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย1.50 – 2.49 แปลความว่ามีความคิดในระดับ น้อย
- คะแนนเฉลี่ย1.00 – 1.49 แปลความว่ามีความคิดในระดับ น้อยที่สุด

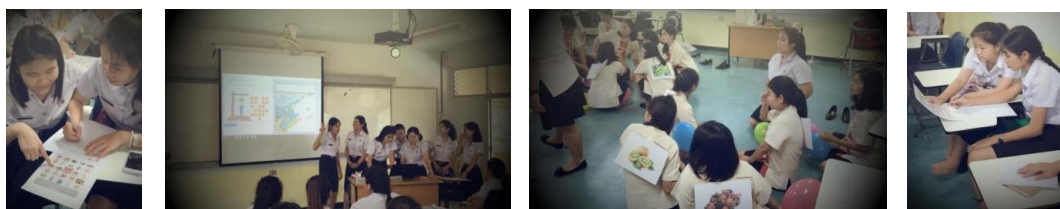
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลของแบบสอบถามดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และข้อมูลเชิงปริมาณความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้านเป็นแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

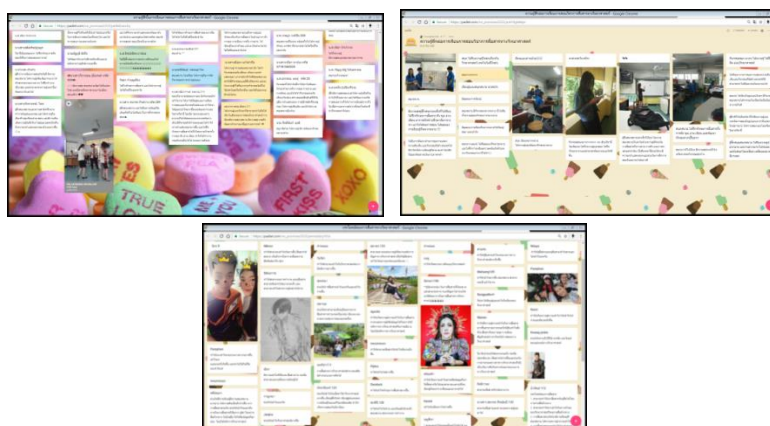
ผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการพูด ทักษะการฟัง ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน โดยในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนนักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการในการทำกิจกรรม ผู้สอนมีหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวกและคอยให้คำแนะนำ โดยกิจกรรมต่างๆ จะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะสำคัญอีกทักษะหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากเมื่อนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ และสื่อสารให้กับผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาได้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นสำคัญกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน มีกิจกรรมที่เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ซึ่งมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและให้เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษา ดังเช่น ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

ภาพที่ 1 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียน

อีกทั้งจากการสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังความคิดเห็นของนักศึกษา ก ดังนี้ “อาจารย์สอนได้เข้าใจในเนื้อหา และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้นักศึกษามีความสนุกสนาน ทำให้เกิดความสุขในการเรียน” “การออกแบบการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและมีการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน และอาจารย์ผู้สอนมีการวางตัวมีความยืดหยุ่นทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นสนุกสนาน” ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารให้กับนักศึกษา ทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน พบว่านักศึกษามีทักษะการสื่อสาร ดีขึ้นเนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนนักศึกษาได้มีส่วนร่วมทุกคนและได้แสดงความคิดเห็นผ่านกิจกรรมที่ผู้สอนได้จัดกิจกรรมไว้ ซึ่งประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาพบว่า นักศึกษากล้าแสดงออกมากขึ้น และสามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของตัวนักศึกษา

ภาพที่ 2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตารางที่ 1 แสดงความพึงพอใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่มีต่อ
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านความเป็นครู ด้านการ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ความเป็นครู	4.59	0.56	มากที่สุด
1.1 พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการเตรียมการสอนเป็นอย่างดีของผู้สอน	4.59	0.53	มากที่สุด
1.2 ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการสอน	4.62	0.53	มากที่สุด
1.3 การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.45	0.65	มาก
1.4 ความรับผิดชอบในการสอน	4.67	0.52	มากที่สุด
1.5 การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.60	0.56	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.51	0.58	มากที่สุด
2.1 การวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.40	0.68	มาก
2.2 การสื่อสารความคาดหวังในการเรียนรู้ไปยังนักศึกษา	4.50	0.58	มากที่สุด
2.3 การให้ข้อมูล ชี้แนะแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	4.48	0.54	มากที่สุด
2.4 ความยืดหยุ่นและความหลากหลายของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.51	0.52	มากที่สุด
2.5 การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน	4.52	0.56	มากที่สุด
2.6 การยอมรับความสามารถและวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักศึกษา	4.48	0.63	มาก
2.7 การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา	4.54	0.57	มากที่สุด
2.8 การส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.52	0.57	มากที่สุด
2.9 การสรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาที่เกี่ยวข้องและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.61	0.53	มากที่สุด
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.51	0.57	มากที่สุด
3.1 ประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่นักศึกษา	4.44	0.58	มาก
3.2 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินผลการเรียนรู้	4.47	0.69	มากที่สุด
3.3 การใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.55	0.52	มากที่สุด
3.4 การให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา	4.54	0.53	มากที่สุด
3.5 การประเมินทั้งกระบวนการและผลผลิตของการเรียนรู้	4.55	0.54	มากที่สุด
4. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.49	0.62	มาก
4.1 การช่วยเหลือการเรียนรู้ของสื่อ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้	4.54	0.61	มากที่สุด
4.2 คุณภาพของสื่อ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการสอน	4.45	0.64	มาก
4.3 ความหลากหลายของสื่อ เทคโนโลยีที่ใช้สอน	4.53	0.60	มากที่สุด
4.4 ความทันสมัยของสื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้สอน	4.51	0.59	มากที่สุด
4.5 ความเพียงพอของหนังสือ ตำราหรือสื่อสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด	4.42	0.68	มาก
รวม	4.52	0.58	มากที่สุด

จากตาราง พบว่าความพึงพอใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเห็นได้ว่า ด้านความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51มากที่สุดด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน

รายการประเมิน	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป		สาขาวิชาเคมี	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความเป็นครู	4.70	0.51	4.00	0.64
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.56	0.54	4.37	0.69
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.52	0.54	4.42	0.64
สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.51	0.58	4.46	0.69
รวม	4.57	0.54	4.31	0.67

จากตาราง พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านความเป็นครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และด้านสิ่งสนับสนุน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 4.57 และสาขาวิชาเคมี มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 4.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นครู สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 สาขาวิชาเคมี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 สาขาวิชาเคมี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 สาขาวิชาเคมี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และด้านสิ่งสนับสนุนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 สาขาวิชาเคมี มีค่าเฉลี่ย 4.46

อภิปรายผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ปลุกเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังที่ วัฒนาพรระจับทุกซ์ ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียนและผู้สอน ไว้ว่า นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผลนักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน (วัฒนาพรระจับทุกซ์, 2542) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง จัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมและเลือกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ จัดกิจกรรมกลุ่มและฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้บทบาทต่างๆในกลุ่มบทบาทเป็นผู้นำผู้ร่วมมีอยู่รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและแสดงผลงานกลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติแล้วยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนอีกด้วย เนื่องจากเมื่อผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข สนุกสนานย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังงานวิจัยของ กะสีลาฤทธิ์บำรุงและพรสิริเอี่ยมแก้ว ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้นที่มีต่อจิตวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้นร้อยละ 87.50 ของนักเรียนทั้งหมดมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มกับจำนวนที่คาดหวังนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้นมีจิตวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (กะสีลาฤทธิ์บำรุงและพรสิริเอี่ยมแก้ว, 2560) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้นำเทคนิคการสอนต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อาทิเช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) การสอนแบบถามตอบ (Ask and Question Model) การสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้เป็นคู่ (Learning Cell) และการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) ซึ่งเทคนิคต่างๆเหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน เนื่องจากนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองดังที่สุจินต์ใจกระจ่าง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นข้อกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์สังเคราะห์พบว่าอยู่ในระดับมาก (สุจินต์ใจกระจ่าง,2552)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพดังที่ นครสุรพินและคณะ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านกุดแห่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่าสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีดังนี้สภาพพบว่าการใช้สื่อวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาและการให้ขวัญกำลังใจครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูส่วนใหญ่ไม่น่าสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อยปัญหาพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการเขียนแผนการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการเรียนรู้นี้ไม่หลากหลายขาดการอบรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการนิเทศภายใน แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านกุดแห่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนา 3 แนวทางคือการประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษาดูงานและการนิเทศภายใน(นครสุรพินและคณะ,2556) จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสิ่งสำคัญในการสอนคือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ให้ผู้เรียน

สรุปผลการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยได้นำเทคนิคต่างๆ อาทิเช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) การสอนแบบถามตอบ (Ask and Question Model) การสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้เป็นคู่ (Learning Cell) และการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักศึกษาได้ช่วยกันคิด วางแผน และได้ลงมือปฏิบัติเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และพบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักศึกษามีความสุขในการเรียน กล้าแสดงความคิดเห็นและที่สำคัญคือไม่ได้เรียนรู้จากการท่องจำในตำราแต่เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติซึ่งทำให้นักศึกษามีความคงทนในการเรียนในการจดจำเนื้อหามากกว่าการท่องจำ อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการประกอบอาชีพ การออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาทักษะดังกล่าว เนื่องจากทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่สำคัญของอาชีพครู ดังที่ ชิชญ พันธ์เจริญ และจรัสจิตร์ งามไพบูลย์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนจะเป็นเลิศได้ต้องอาศัยแนวคิดของทักษะการสื่อสารด้านการศึกษามากมายประการ ที่สำคัญคือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดข้อความหรือประโยคสำคัญจากครูผู้สอน และครูผู้สอนต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน มีเมตตาต่อผู้เรียน และมีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน ตลอดจนทำตนเป็นผู้ฟังที่ดี นอกจากนี้จากการศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ความพึงพอใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุดด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่านักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องมาจากนักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม อีกทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนยังช่วยกระตุ้นความสนใจใฝ่เรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ดังที่คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ ดังที่ฉันทธาตุดทอง (2559) กล่าวว่าว่าการจัดการเรียนการสอนที่มีความสำคัญกับผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเนื่องจากผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน การทำงานกลุ่มการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในรายวิชาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เป็นการส่งเสริมทักษะการสื่อสาร และการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษา ดังที่ Welgold ,Treise ,and Rausch (2007) กล่าวว่า การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์เป็นการถ่ายทอดความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์หรือความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่แล้วของผู้ส่งสารด้วยการเขียนหรือการพูดด้วยความแม่นยำ มีสาระ และมีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้รับข้อมูลที่ถูกต้องสอดคล้องกับเจตนา และอนงค์วิเศษสุวรรณ (2550) ห้องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นครูตั้งเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการให้ผู้เรียนฟังครูบรรยายตลอดบทเรียน เน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเช่นอภิปรายกลุ่มย่อยศึกษาข้อมูลจากตำราห้องสมุดหรือจากอินเทอร์เน็ตระดมความคิดสร้างโครงการผลิตผลงานการแสดงบทบาทสมมุติ การแก้ปัญหาทั้งหมดนี้อยู่บนฐานความคิดว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ด้วยการเรียนอย่างมีส่วนร่วม(Active) มากกว่าการเรียนแบบรับฟัง (Passive)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำเทคนิคอื่นๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและไม่ได้รับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับได้รับการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป และสาขาวิชาเคมี ชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เอกสารอ้างอิง

- กะสิลาฤทธิ์บำรุงและพรสิริเอี่ยมแก้ว. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้นที่มีต่อจิตวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4. รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ(Proceedings) การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือครั้งที่ 17.
- ฉัตรแก้วเกาวิเศษ. (2556). IS-Independent Study. เส้นทางพัฒนาคุณภาพเด็กไทยสู่สากล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชสำราญ.

- ชิษณุพันธุ์เจริญ และจรัสจิตร์ งามไพบูลย์. (2552). **ทักษะการสื่อสารเพื่อความเป็นเลิศด้านการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส.
- ทิสนา แคมมณี. (2559). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นครสุรินทร์และคณะ.(2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านกุดแห้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. **วารสารบัณฑิตศึกษา** 10 (48): 27-38.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2560). **ทักษะ7 Cของครู4.0**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนาพรระจับทุกข์. (2542). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : บริษัทแอล ที เพรส.
- ฉันท ชาติทอง. (2559). **หลักการจัดการเรียนรู้**. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.
- สุจินต์ใจกระจ่าง. (2552). **สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง**. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอียนสมิธ และอนงค์วิเศษสุวรรณ. (2550). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. วารสารศึกษาศาสตร์ 18 (2) : 1-10.
- American Association for the Advancement of Science(AAAS). (1989). **Project 2061: Science for All Americans Online**.Retrieved from <http://www.project2061.org>, November 9, 2017.
- Welgold ,M., D.Treise ,and P.Rausch. (2007). **“Science Communication Scholarship: Themes and Future Direction”** in Melissa K. Welch-Ross and Lauren G.Fasig(eds), **Handbook on Communicating and Disseminating Behavioral Science** ,Sage Publications,Ins., London,33-36.

**การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดลำปาง**
**THE STUDY OF LEARNING SATISFACTION THOUGH CONSTRUCTIVIST THEORY BY USING
LOCAL WISDOM FOR LAMPANG JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS**

จันทร์จิรา ไพบูลย์นำทรัพย์* รุ่งไพลิน ฤทธิ์พนา และ ดวงจันทร์ แก้วกพาน
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง
*corresponding author e-mail : Janjira.Phai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีจุดประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) เพื่อวัดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 28 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนไอลินวิทยา อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม 2) แบบวัดความพึงพอใจในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่านักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความพึงพอใจด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 มีระดับคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด และในด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 มีระดับคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ความพึงพอใจ

Abstract

This research was a research that focuses on teaching activities though constructivist theory using in local wisdom for junior high school students. The purposes of the research were 1) To study the activities of teaching though constructivist theory by using local wisdom 2) To measure the satisfaction of the teaching of constructivist theory by using local wisdom. The target audience for the research was 28 students in the first year of junior high school in academic year 2017, second Semester (2/2017) at Laihinwittaya School, KoKha District, Lampang. Tools were used in the study; 1) the disposition plan learn using the wisdom of the base contains all the activities 10 events and 2) A measurement of the satisfaction in the activity of the teaching of constructivist theory by using local wisdom. The analysis of the data by using the mean and standard deviation. The results of this research were as follows: 1. From the research result showed that students could create their own knowledge via the process of teaching and learning using local wisdom. In addition, it also found that students had solving skills and creativity when practicing through constructivist theory by using local wisdom. 2. The results of the satisfaction showed that the characteristics of students' satisfaction by the teaching though constructivist theory by using local wisdom, Content satisfaction was at 4.32 with the highest level of satisfaction and the average level of activity was 4.39 and the score was at the highest level.

keywords : local wisdom, constructivist theory, satisfaction

บทนำ

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนเจตคติ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี และอาจใช้เครื่องมือประกอบการสอนต่างๆ อีกมากมาย โดยมีการ

จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ได้โดยปกติสุข จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บุคคลสามารถนำความรู้ ทักษะกระบวนการและประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝนในโรงเรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างแท้จริง จึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามที่ต้องการ การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในหลักสูตรการเรียน เป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ เป็นความรู้ในชุมชนที่มีการใช้เพื่อการดำเนินชีวิตที่ได้ผลมาในอดีต การจัดให้ได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่างๆ อย่างเชื่อมโยงกันจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายสอดคล้องกับชีวิตจริงสามารถดำรงความสันติสุขแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนความมีคุณภาพอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างผสมกลมกลืน เป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ได้เน้นการเชื่อมโยงความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับสถานศึกษาเข้าสู่หลักสูตร (ประยูร บุญใช้และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2558)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการให้ความสำคัญกับตัวนักเรียนมุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติในการสร้างความรู้การเรียนรู้ หรือการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของนักเรียน โดยที่นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ การนำประสบการณ์เดิม หรือความรู้ความเข้าใจเดิมที่ตนเองมีมาก่อน มาสร้างเป็นความรู้ความเข้าใจที่มีความหมายของตนเองเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ หรือเรียกว่า โครงสร้างทางปัญญาซึ่งแต่ละบุคคลอาจสร้างความหมายที่แตกต่างกัน เพราะมีประสบการณ์ หรือ ความรู้ความเข้าใจเดิมที่แตกต่างกันโดยครูจะคอยกระตุ้น จัดสถานการณ์ และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (อนุชา โสมาบุตร, 2555)

ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเป็นจำนวนมาก ซึ่งคนในชุมชนได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน เช่น การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ การประดิษฐ์ของต่างๆจากวัสดุธรรมชาติ ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่เยาวชนในพื้นที่ จะต้องร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานไว้ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และมองเห็นคุณค่าหรือความหมายเพื่อความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการนำเอากระบวนการจัดการความรู้ เข้ามาเป็นแนวทางการในการจัดการความรู้ โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ ที่เกิดจากประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น และเป็นองค์ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในแต่ละคน ซึ่งความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่มองเห็นไม่ชัดเจน มีการถ่ายทอดให้แก่กันและกันในลักษณะของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ยังขาดการจัดเก็บ การถ่ายทอดอย่างเป็น ระบบ ถึงแม้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ จะมีผู้คิดและประดิษฐ์ไว้ โดยพอจะมีบ้าง ที่เป็นความรู้ที่ชัดเจนหรือความรู้ที่เป็นทางการ แต่ภูมิปัญญาดังกล่าวยังไม่เป็นที่รับรู้ของคนรุ่นใหม่ ผู้ศึกษาเล็งเห็นถึง ความสำคัญของการนำเอากระบวนการจัดการความรู้ เข้ามาเป็นแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้สนใจและต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อวัดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 28 คน ชาย 16 คน หญิง 12 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนไหล่หินวิทยา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยวิธีแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด
10 กิจกรรม

กิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือการวัดและประเมินผล
กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปีนอ้ดลม่ไม่ไผ่	1. นักเรียนสามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดให้ในการเล่นป็นอ้ดลม่ไม่ไผ่ได้อย่างถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถบอกความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากทำกิจกรรมเรื่องป็นอ้ดลม่ไม่ไผ่ได้	- ทักษะการคิดแก้ปัญห - ทักษะความคิดสร้างสรรค์
กิจกรรมที่ 2 เรื่อง กำหมุ่น	1. นักเรียนสามารถประกอบชิ้นส่วนของกำหมุ่นที่กำหนดมาให้ ได้อย่างสมบูรณ์และถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถบอกความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากทำกิจกรรมเรื่องกำหมุ่นได้	- ทักษะการคิดแก้ปัญห - ทักษะความคิดสร้างสรรค์
กิจกรรมที่ 3 เรื่อง ตุ้ง	1. นักเรียนสามารถออกแบบและทำตุ้งได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำตุ้งและการนำไปใช้ได้	- ทักษะความคิดสร้างสรรค์ - ทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 4 เรื่อง ว่าว	1. นักเรียนสามารถออกแบบและทำว่าวได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำว่าวและวิธีการเล่นได้	- ทักษะความคิดสร้างสรรค์ - ทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 5 เรื่อง จักจั่น	1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบเสียงและความเร็วของการหมุนของจักจั่นที่มีขนานต่างกันได้ 2. นักเรียนสามารถบอกความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากทำกิจกรรมเรื่องจักจั่นได้	- ทักษะการสังเกต - ทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 6 เรื่อง ลูกข่างไว้	1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบเสียงและความเร็วของการหมุนของลูกข่างไว้ที่มีขนานต่างกันได้ 2. นักเรียนสามารถบอกความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากทำกิจกรรมเรื่องลูกข่างไว้ได้	- ทักษะการสังเกต - ทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 7 เรื่อง จักรสาน	1. นักเรียนสามารถออกแบบและทำสิ่งประดิษฐ์จากการจักรสานได้ 2. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์และการนำไปใช้ของสิ่งประดิษฐ์จากการจักรสานได้	- ทักษะความคิดสร้างสรรค์ - ทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 8 เรื่อง กังหันไม้ไผ่	1. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของกังหันไม้ไผ่ได้ 2. นักเรียนสามารถบอกความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากทำกิจกรรมเรื่องกังหันไม้ไผ่ได้	- ทักษะความคิดสร้างสรรค์ - ทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 9 เรื่อง เสือขำพาก (พญาลิมงาย)	1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการเล่น เสือขำพาก (พญาลิมงาย) ได้ 2. นักเรียนสามารถบอกความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากทำกิจกรรมเรื่องเสือขำพาก (พญาลิมงาย) ได้	- ทักษะการคิดแก้ปัญห
กิจกรรมที่ 10 เรื่อง ลูกประคบสด	1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำลูกประคบสดได้ 2. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์และการใช้ลูกประคบสดได้	- ทักษะความคิดสร้างสรรค์ - ทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่ม

2. แบบวัดความพึงพอใจในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมินระดับความพึงพอใจ (กิตติยา มโนธรรมรักษา, 2559)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.79	หมายถึง น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.80 - 2.59	หมายถึง น้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.60 - 3.39	หมายถึง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.40 - 4.19	หมายถึง มาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.20 - 5.00	หมายถึง มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาแบบแผนการทางการศึกษาในด้าน ความหมาย องค์ประกอบ การวิเคราะห์รูปแบบ การสังเคราะห์รูปแบบ การสร้างรูปแบบ และประเมินรูปแบบ โดยศึกษาจากเอกสาร

2. ศึกษารายละเอียดเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน อำเภอเกาะคา
4. นำกิจกรรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 28 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนไหล่หินวิทยา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
5. เก็บและรวบรวมข้อมูลจากใบบันทึกกิจกรรม แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน แบบประเมินผลงานของนักเรียน และแบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. นำเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ด้านเนื้อหา และ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จากนั้นมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมปั้นอัดลมไม้ไผ่ กิจกรรมกำหมุ่น กิจกรรมตุ้ง กิจกรรมวาว กิจกรรมจักจั่น กิจกรรมลูกข่างไว้ กิจกรรมจักรสาน กิจกรรมกังหันไม้ไผ่ กิจกรรมเสื่อข้ามฟาก (พญาลิ้มงาย) และกิจกรรมลูกประคบสด พบว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การวางแผน การออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มในการอยากรู้ อยากเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเกิดการวางแผน ศึกษาค้นคว้า มีความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติได้กระทำด้วยตนเอง และมีความร่วมมือภายในกลุ่มในการออกแบบกิจกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความสุข และมีความสนุกสนานในการเรียนการสอน การเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเรียนที่ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวก จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้ง 10 กิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 2 ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิจกรรม	ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	
1. ปั้นอัดลมไม้ไผ่		นักเรียนลงมือปฏิบัติตามวิธีการเล่นและเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดให้ ในการเล่นปั้นอัดลมไม้ไผ่
2. กำหมุ่น		นักเรียนประกอบชิ้นส่วนของกำหมุ่นที่กำหนดมาให้เข้าด้วยกันให้สมบูรณ์ และสามารถเล่นได้
กิจกรรม	ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	
3. ตุ้ง		นักเรียนออกแบบและทำตุ้งให้มีลวดลายตามจินตนาการของตนเอง

4. ว้าว		นักเรียนลงมือปฏิบัติทำว้าวด้วยตนเอง การวางแผน การออกแบบประดิษฐ์การทำว้าว
5. จักจั่น		นักเรียนลงมือปฏิบัติทำจักจั่นตามวิธีการทำ พร้อมกับเปรียบเทียบเสียงและความเร็วของการหมุนจากขนาดที่ต่างกันของจักจั่น
6. ลูกข่างไว้		นักเรียนลงมือปฏิบัติตามวิธีการเล่นพร้อมกับเปรียบเทียบเสียงและความเร็วของการหมุนของลูกข่างไว้ที่มีขนาดต่างกัน
7. จักรสาน		นักเรียนออกแบบและจักรสานเป็นรูปต่างๆตามจินตนาการ จากวัสดุ-อุปกรณ์ที่กำหนดให้
8. กังหันไม้ไผ่		นักเรียนออกแบบกังหันลมจากไม้ไผ่โดยที่กังหันลมจากไม้ไผ่ที่ทำจะต้องหมุน
9. เสือข้ามฟาก (พญาสีมาย)		นักเรียนลงมือปฏิบัติตามวิธีการเล่นโดยเลื่อนลูกไม้ที่มีอยู่ฝั่งละ 1 ลูก ไปอยู่คู่กัน
10. ลูกประคบสด		นักเรียนทำลูกประคบจากวัสดุ-อุปกรณ์ ที่กำหนดมาให้

จากตาราง พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมปั้นอัดลมไม้ไผ่ กิจกรรมกำหนดลม กิจกรรมตุ้ง กิจกรรมว้าว กิจกรรมจักจั่น กิจกรรมลูกข่างไว้ กิจกรรมจักรสาน กิจกรรมกังหันไม้ไผ่ กิจกรรมเสือข้ามฟาก และกิจกรรมลูกประคบสดโดยกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแต่ละกิจกรรมจะมีการวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ การวัดทักษะกระบวนการทำงาน และการวัดการสังเกต

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ด้านพฤติกรรมความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รายการกิจกรรม	พฤติกรรมความพึงพอใจ			
	ด้านเนื้อหา		ด้านการจัดกิจกรรม	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D

กิจกรรมที่ 1 เรื่องปิ่นอ้อมไม้ไผ่	3.36	0.60	4.04	0.64
กิจกรรมที่ 2 เรื่องกำหมื่น	4.07	0.67	4.31	0.60
กิจกรรมที่ 3 เรื่องตุ้ง	4.32	0.76	4.26	0.83
กิจกรรมที่ 4 เรื่องว่าว	4.46	0.75	4.37	0.67
กิจกรรมที่ 5 เรื่องจักจั่น	4.39	0.72	4.40	0.70
กิจกรรมที่ 6 เรื่องลูกช้างไว้	4.34	0.74	4.50	0.65
กิจกรรมที่ 7 เรื่องจักรสาน	4.55	0.62	4.55	0.57
กิจกรรมที่ 8 เรื่องกังหันไม้ไผ่	4.54	0.66	4.49	0.63
กิจกรรมที่ 9 เรื่องเสื่อข้ามฟาก (พญาสีมิงาย)	4.56	0.64	4.55	0.72
กิจกรรมที่ 10 เรื่องลูกประคบสด	4.60	0.60	4.46	0.70
รวม	4.32	0.68	4.39	0.67

จากตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ด้านพฤติกรรมการพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเนื้อหา และด้านการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 และด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในด้านเนื้อหา คือ กิจกรรมที่ 10 เรื่องลูกประคบสด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปิ่นอ้อมไม้ไผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในด้านการจัดกิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 7 เรื่อง จักรสาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และกิจกรรมที่ 9 เรื่อง เสื่อข้ามฟาก(พญาสีมิงาย) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปิ่นอ้อมไม้ไผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64

อภิปรายผล

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งทฤษฎีคอนสตรัคติวิ เชื่อว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการสร้างมากกว่า การรับรู้ เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนจะสนับสนุนการสร้างมากกว่าความพยายามในการถ่ายทอดความรู้ ดังนั้น จะมุ่งเน้นการสร้างความรู้ใหม่อย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล และเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Duffy and Cunningham, 1996) จะเห็นได้ว่า นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา เมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยได้ประเมินด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ (ทิฏฐิภัทร สดแก้ว , 2554) ได้ทำการเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้การพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบสร้างตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางด้าน รูปแบบการเรียนการสอน โดยมีการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 มีคุณภาพในระดับเหมาะสม และผลการประเมินบทเรียนและเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้น โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาบทเรียนอยู่ในระดับดีมากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนผ่านรูปแบบการเรียนการสอน ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมสรุปได้ว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ปืนอัดลมไม้ไผ่ กิจกรรมที่ 2 กำหมื่น กิจกรรมที่ 3 ตุง กิจกรรมที่ 4 ว่าว กิจกรรมที่ 5 จักจั่น กิจกรรมที่ 6 ลูกข่างไว่ กิจกรรมที่ 7 จักรสาน กิจกรรมที่ 8 กังหันไม้ไผ่ กิจกรรมที่ 9 เสือข้ามปาก และกิจกรรมที่ 10 ลูกประคบสด โดยกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรมนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เองโดยที่มีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและนักเรียนเป็นคนลงมือปฏิบัติตนนอกจากนี้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับรายวิชาอื่นๆได้เช่นในรายวิทยาศาสตร์กับ กิจกรรมที่ 3 เรื่องว่าว ในเรื่องแรง คือ แรงจากน้ำหนักของว่าว แรงจุดไปตามทิศทางของลม และแรงยกในทิศทางตรงข้ามของน้ำหนัก ผลรวมของแรงทั้งสาม เกิดเป็นแรงลัพธ์ที่ทำให้ว่าวลอยขึ้นไปได้ และทิศทางของแรงลัพธ์นี้ จะอยู่ในแนวเดียวกับแนวเชือกว่าวที่ต่อออกจากคอกขึงพอดี กิจกรรมที่ 5 เรื่องจักจั่น เสียงที่เกิดขึ้น เสียงเกิดขึ้นขณะเหวี่ยงกระบอกให้หมุนทำให้เส้นเอ็นที่ปลายไม้เสียดสีกับยางสน จากนั้นเสียงก็เดินทางผ่านตัวกลางคือเส้นเอ็นมาที่กระบอก ทำให้เสียงดังขึ้น โดยเสียงที่เกิดขึ้น จะมีลักษณะคล้ายเสียงจักจั่น และ กิจกรรมที่ 6 เรื่อง ลูกข่างไว่ เกิดจากการที่อากาศอัดผ่านช่องปากเข้าไปในกระบอกขณะที่ลูกข่างไว่ กำลังหมุน มุมของการปากช่องอากาศ รวมทั้งความเร็วในการหมุนของลูกข่างที่เหมาะสม จะทำให้เกิดเสียง อยู่ช่วงหนึ่ง ลูกข่างไว่ลูกใหญ่ จะให้เสียงความถี่ต่ำ (เสียงทุ้ม) เนื่องจากมีมวลอากาศในลูกข่างมาก ส่วนลูกข่างไว่ลูกเล็กให้เสียงความถี่สูง (เสียงสูง) เพราะว่ามีมวลอากาศในลูกข่างน้อยกว่า เชื่อมโยงกับงานวิจัย (รุ่งทิพา การะกุล และ ประสาทเนืองเฉลิม , 2559) ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.62/84.48 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6896 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้จากการศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถสร้างองค์ความรู้เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้จากการประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประเมินความพึงพอใจอยู่ 2 ด้านคือ ด้านเนื้อหา และด้านการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ในด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และ ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในด้านเนื้อหา คือ กิจกรรมที่ 10 เรื่องลูกประคบสด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปืนอัดลมไม้ไผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 และด้านการจัดกิจกรรม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ 7 เรื่อง จักรสาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และ กิจกรรมที่ 9 เรื่อง เสือข้ามปาก(พญาสิงาย) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปืนอัดลมไม้ไผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ (อนุชา โสมาบุตร , 2555) กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการให้ความสำคัญกับตัวนักเรียนมุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติในการสร้างความรู้การเรียนรู้ หรือการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของนักเรียน โดยที่นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้การนำประสบการณ์เดิม หรือความรู้ความเข้าใจเดิมที่ตนเองมีมาก่อนเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ (วิชชุดา คัมภีร์เวช , 2556) พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิชาการและด้านกิจการนักเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนอยู่ในระดับมากและยังพบว่าแผนการเรียนและเกรดเฉลี่ยสะสม มีผลต่อความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อการจัดการ

สถานศึกษาในภาพรวมและทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 5% การศึกษาความเป็นจริงตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทุกด้านนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความเป็นจริงที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย และยังพบว่าระดับชั้นเรียนของนักเรียน มีผลต่อความเป็นจริงตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาในภาพรวมและทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 5% การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาอยู่ในระดับไม่พึงพอใจและยังพบว่าระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน มีผลต่อความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาในภาพรวมและทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 5% สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกวลี ผังดี และ พิมพร ดา ครองยุติ , 2556) ผลการศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น ในประเด็นที่มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลางจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 47.99 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้คิดวิเคราะห์ปฏิบัติกิจกรรมนักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลางจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.66 มีการใช้สื่อและเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมในการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษาอย่างเหมาะสมนักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลางจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.67 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในชุมชนเข้าร่วมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการนำไปปฏิบัติได้จริงนักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลางจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 41.28 ใช้วิธีการสอนหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียนนักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลางจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 มีกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ พัฒนาการคิด ได้อภิปรายซักถาม และแสดงความคิดเห็นนักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลางจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 44.63 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กันยารัตน์ ศรีวิสุทธิกุล , 2558) ได้ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเลิร์นนิ่งออปเจกต์ เพื่อการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน 1) ได้โครงร่างรูปแบบและผลวิเคราะห์การรับรองรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเลิร์นนิ่งออปเจกต์ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการสร้างความรู้ด้วยตนเอง 2) ขั้นตอนนี้ผู้วิจัย ทำการทดลองตามแผนการเรียนรู้ โดยใช้ระยะเวลาการทดลองจำนวน 3 ครั้ง เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 16 สิงหาคม 2555 ถึง 27 กันยายน 2555 ได้ ผลวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนการเรียนรู้กับรูปแบบคอนสตรัคติวิสต์และผลวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงกับแผนการเรียนรู้ตามรูปแบบคอนสตรัคติวิสต์ 3) ได้ผลวิเคราะห์การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียนจากแบบประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิมลนันท์ ศรีภูธรและพรสิริ เอี่ยมแก้ว , 2558) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ผลการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ นายบรรจง สอนสมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนไหล่หินวิทยาและคณะครู โรงเรียนไหล่หินวิทยา ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายสุรัช จอมแปง ครูที่ปรึกษานักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไหล่หินวิทยา และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไหล่หินวิทยา ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายสุรินทร์ ไพบูลย์นำทรัพย์ ที่ให้คำแนะนำในการทำอุปกรณ์ ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ได้ โดยผู้สอนต้องวิเคราะห์เนื้อหาให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถวัดและประเมินผลทักษะด้านอื่นๆ ได้ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา มโนธรรมรักษา. (2559). การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปริญญา 2559. วิทยานิพนธ์ หลักสูตร ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กันยารัตน์ ศรีวิสัยกุล. (2558). รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเลิร์นนิ่งออบเจกต์ เพื่อการสร้างความรู้ด้วยตนเอง Constructivist Learning Model by Collaborative Learning Objects on Social Network for Knowledge Construction. ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต(เทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เกวลี ผังดี และ พิมพธิดา ครอบงุม. (2556). ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประยูร บุญใช้และ ภูมิพงษ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2558). การวิจัยและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาในชุมชน. วารสารบัณฑิตศึกษา, 12 (58) : 185-194.
- รุ่งทิวา การะกุล และประสาธต์ เนื่องเฉลิม. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 3(2) : 38-52.
- วิชชุดา คัมภีร์เวช. (2556). ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง .
- วิมลนันท์ ศรีภูธร และ พรสิริ เอี่ยมแก้ว. (2558). ผลการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุดา จันทราช,ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และดวงเดือน พินสุวรรณ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อการแก้โจทย์ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 9(2),105-117
- อนุชา โสมาบุตร. (2555). ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory). สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2560. จาก <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/constructivist-theory/>
- Duffy & Cunningham. (1996). ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561. จาก<https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/constructivist-theory/>

จวบจนถึงปัจจุบัน ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมากทำให้มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในสังคมไทย ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระบุไว้ว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูหรือส่งเสริม ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยมาตรา 43 ข้อ 1) ซึ่งจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาเป็นอย่างมาก รวมทั้งมีการประยุกต์ภูมิปัญญาให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคมและความมั่นคงของมนุษยชาติ ด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงด้านการจัดการศึกษา

ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกสมัยได้ดำเนินการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง และแสดงเจตนารมณ์ที่ต้องการจะพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งด้านการจัดการศึกษาก็ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาอย่างยิ่ง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้ภูมิปัญญาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 ข้อ 3) การจัดการศึกษาเพื่อยกระดับ คุณภาพการเรียนรู้ในพื้นที่ ด้วยพลังเครือข่าย โดยการบูรณาการระหว่างสาระวิชาต่าง ๆ และการเชื่อมโยงกับบริบทของพื้นที่ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การค้าและสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งการบูรณาการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน อาทิการคิดวิเคราะห์ การคิดริเริ่ม มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสามารถยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ได้ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, 2557) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภูมิปัญญากับการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ดำเนินการพร้อมกันได้

ในปัจจุบันอารยธรรมตะวันตกหลังไหลเข้ามาในวิถีชีวิตคนไทย จนเกิดการพัฒนาประเทศไทยไปสู่สังคมที่เจริญ มุ่งเน้นการนำ วิทยาการสมัยใหม่เข้ามาเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เมื่อวิเคราะห์แล้วการพัฒนาสู่โลกสมัยใหม่มีข้อจำกัดและความบกพร่องอยู่หลายด้าน เมื่อนำมาปรับใช้ในสังคมไทย อันนำมาสู่ความล้มเหลว เพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาสู่โลกสมัยใหม่ ได้ส่งผลกระทบโดยตรงกับภูมิปัญญาที่สำคัญของสังคมไทย (ศิริพร ยอดกมลศาสตร์ และ ประกิตติ สัตตสุต, 2550) ซึ่งจากการพัฒนาประเทศตามกระแสสังคมตะวันตกที่ส่งผลกระทบสู่มรดกทางวัฒนธรรมอย่างที่มีรากฐานแนวคิดจากภูมิปัญญาของสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงจากกระแสการพัฒนาและทำให้ภูมิปัญญาเหล่านี้สูญหายไป (จรัสพิมพ์ วังเย็น, 2550) ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านไว้ คือ องค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยหรือชาวบ้านในท้องถิ่นอันเกิดจากการสั่งสมมาจากประสบการณ์ของชีวิตสังคมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันผ่านกระบวนการเลือกสอนเรียนรู้ปรุงแต่งพัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อใช้แก้ปัญหาหรืออำนวยความสะดวกแก่บุคคลในท้องถิ่นและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัยความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้จำกัดแค่ความรู้ในอดีตแต่จะผสมผสานความรู้ในยุคสมัยต่างๆที่ผ่านการพัฒนามาอย่างดีและเหมาะสม รุ่ง แดงแก้ว(2541) ประเวศ วะสี (2534) และธวัช ปุณโณทก(2531) (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552)

ปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และรวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัยล้วนส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งสิ้น ในการจัดการเรียนการสอนของครูพบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดนโยบายใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการนำมาเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรม ด้านการนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษาตามลำดับและด้านการนำมาเป็นวิทยากรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายละเอียดของแต่ละด้าน (ภัทรพล ดีเดิน, 2554) รวมทั้งมีหนังสือแนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ที่จัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมสาระสำคัญของแนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการ จัดการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจากผลการวิจัยมาไว้เพื่อให้หน่วยงานและบุคคลที่รับผิดชอบจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถนำไปใช้ได้โดยสะดวกมากยิ่งขึ้นซึ่งมีรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้นำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เกิดคุณภาพในตัวผู้เรียนรู้และเกิดประโยชน์แก่วงการศึกษไทยต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ซึ่งการใช้ภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาได้ผลดีทำให้มีครูภูมิปัญญาเกิดขึ้นและในปัจจุบันสภาการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับครูภูมิปัญญาอย่างยิ่ง

(ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ ,2560) แนวทางการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังที่ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) โรงเรียนเป็นผู้นำกิจกรรมหรือเนื้อหาสาระที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านไปจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาหลักสูตรขึ้นในโรงเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยคัดเลือกเนื้อหาหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านปัญญาชนชาวบ้านช่างฝีมือต่างๆผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามี บทบาทมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของท้องถิ่น

จากความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและการนำจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานโดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน ในการจัดการเรียนการสอน และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเองไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ และความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 51 คน ชาย 31 คน หญิง 20 คน โดยวิธีเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แผนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานจำนวน 5 แผน แต่ละแผนประกอบด้วยกิจกรรมที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่

- 1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นแมลงปอเกาะนี้ว
- 1.2 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นสัตว์วิ่ง
- 1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นพญาลิมาแลง
- 1.4 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นลูกเต๋ารูปร่าง
- 1.5 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นเรือก้านกล้วย

- 2.แบบบันทึกหลังการทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน

3. แบบวัดด้านพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้การเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน

4. แบบวัดด้านพฤติกรรมความพึงพอใจการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้
2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ดำเนินการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานทั้งหมด 5กิจกรรม ได้แก่ 1. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นแมลงปอเกาะนี้ว 2. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นสัตว์วิ่ง 3. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นพญาลิมาแลง

4. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นลูกเต๋ารูปร่าง และ5. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นเรือก้านกล้วย

3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน ในแต่ละกิจกรรม ให้ผู้เรียนทำใบงานบันทึกการเรียนรู้ และแบบประเมินด้านแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และด้านพฤติกรรมความพึงพอใจต่อการใช้อำนาจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน

4. ตรวจสอบผลการดำเนินงานจากการทำใบงานและแบบประเมินด้านแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และด้านพฤติกรรมความพึงพอใจต่อการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน โดยใช้วิธีการทางสถิติ

เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจและแรงจูงใจ

กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.20 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.40 – 4.19 หมายถึง มาก
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.60 – 3.39 หมายถึง ปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.80 – 2.59 หมายถึง น้อย
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.79 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจากใบงานบันทึกกิจกรรมหลังเรียน

กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน	
	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D
กิจกรรมที่ 1 แมลงปอเกาะนิ้ว	3.59	0.61
กิจกรรมที่ 2 สัตว์วิ่ง	3.34	0.81
กิจกรรมที่ 3 พญาสีมแลง	3.40	0.79
กิจกรรมที่ 4 เต่า (ลูกบาศก์งู)	3.47	0.66
กิจกรรมที่ 5 เรือก้านกล้วย	3.46	0.63
รวม	3.45	0.70

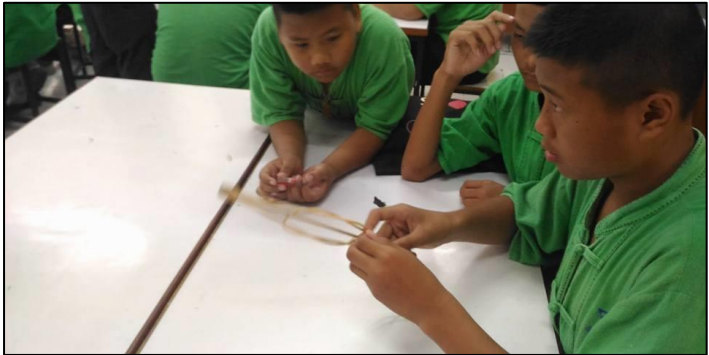
จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน มีทั้งหมด 5 กิจกรรม ได้แก่ ได้แก่ 1. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นแมลงปอเกาะนิ้ว 2. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นสัตว์วิ่ง 3. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นพญาสีมแลง 4. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นลูกเต๋า และ 5. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นเรือก้านกล้วย พบว่า เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติและให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน โดย และจากตารางพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน มีทั้งหมด 5 กิจกรรม ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3.45 โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน กิจกรรมที่ 1 แมลงปอเกาะนิ้ว มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3.59 ขณะที่ กิจกรรมที่ 2 สัตว์วิ่ง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3.34 อยู่ในลำดับที่ต่ำมาก

ภาพที่ 1 กิจกรรมแมลงปอเกาะนิ้ว

ภาพที่ 2 กิจกรรมสัตว์วิ่ง

ภาพที่ 3 กิจกรรมพญาลืมแลง

ภาพที่ 4 กิจกรรมเต่างู (ลูกบาศก์งู)

ภาพที่ 5 กิจกรรมเรือก้านกล้วย

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงการแปลความหมาย ด้านแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และด้านพฤติกรรมความพึงพอใจต่อการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ (constructionism) โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และแบบวัดพฤติกรรมความพึงพอใจหลังเรียน

กิจกรรม	ด้านพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้			ด้านพฤติกรรมความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับความ
	$\bar{X}$	มาตรฐาน S.D	คิดเห็น	$\bar{X}$	มาตรฐาน S.D	คิดเห็น
กิจกรรมที่ 1 แผลงปอเกาะนิ้ว	4.33	0.44	มากที่สุด	4.86	0.33	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 2 สัตว์วิ่ง	4.32	0.41	มากที่สุด	4.83	0.40	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 3 พญาสิมแลง	4.46	0.47	มากที่สุด	4.65	0.48	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 4 เตาทุ้ง (ลูกบาศก์งู)	4.47	0.50	มากที่สุด	4.86	0.35	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 5 เรือก้านกล้วย	4.75	0.44	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
รวม	4.47	0.45	มากที่สุด	4.72	1.96	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ด้านพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ กิจกรรมที่ 5 เรือก้านกล้วย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.75 ขณะที่กิจกรรมที่ 2 สัตว์วิ่ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.32 รวมทั้ง 5 กิจกรรมได้ค่าเฉลี่ย 4.47 ส่วนด้านพฤติกรรมความพึงพอใจ กิจกรรมที่ 1 แผลงปอเกาะนิ้วและกิจกรรมที่ 4 เตาทุ้ง (ลูกบาศก์งู) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.86 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.65 คือ กิจกรรมที่ 3 พญาสิมแลง รวมทั้ง 5 กิจกรรมได้ค่าเฉลี่ย 4.72

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานผลการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.45 อยู่ในระดับดีมาก นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ร่วมกันนักเรียนเกิดกระบวนการคิดด้วยตนเอง และการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนตัวอย่าง ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่นทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับสองศรี แสงศรี(2551-2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบ “การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน”โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน ซึ่งผลการศึกษาพบว่างานวิจัยเกิดข้อค้นพบหลายด้านที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย ทั้งเรื่องพัฒนาการของเด็ก การปรับรูปแบบการเรียนการสอนของครู หลักสูตรการเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ที่เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทั้งตัวครูผู้สอนและเด็กผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นอกจากนี้ในกระบวนการของการวิจัยเองก็ทำให้ชุมชนได้ความรู้ใหม่ที่ ได้จากระบบการปฏิบัติการวิจัยที่ดำเนินการกันเอง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่เป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม วิถีเกษตรกรรมยั่งยืน ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญา ที่ถือเป็นกระบวนการปฏิรูปการศึกษาที่เกิดขึ้นจริงกับตัวผู้เรียนและครูผู้เกี่ยวข้อง คนในชุมชนทุกระดับของชุมชนท้องถิ่นด้านเจตคติของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้(constructionism) โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.47 ซึ่งหลังจากจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานพบว่า นักเรียนสนใจศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเรณู เทพเทียมทัศน์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมีผลการเรียนรู้จากการทดลองจัดการเรียนรู้ ดังนี้ มีผลการเรียนรู้ด้านความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 รวมทั้งมีผลการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี และมีเจตคติต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่ใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับดีมาก

สรุปผลการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน โรงเรียนสามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ (constructionism) คือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยมีพื้นฐานอยู่บนกระบวนการสร้าง 2 กระบวนการด้วยกัน สิ่งแรก คือ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นด้วยตนเอง ความรู้จะเกิดขึ้นจากการแปลความหมายของประสบการณ์ที่ได้รับ หากเป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย สิ่งที่สอง คือ กระบวนการการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุด หากกระบวนการนั้นมีความหมายกับ ผู้เรียนคนนั้น ซึ่งความรู้จะเกิดขึ้นและถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียนเองความรู้ไม่เข้ามาจากการสอนของครูหรือผู้สอนเพียงอย่างเดียว และการสอนที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นหลัก จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนแบบยัดเยียดความรู้หรือแบบครูเป็นศูนย์กลาง แห่งการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนได้มีโอกาสคิดพิจารณาด้วยตัวของเขาเอง เพื่อให้ความรู้ที่สอนนั้นมีความหมายกับตัวผู้เรียนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานยังทำให้เกิดทักษะทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัย การพัฒนาชุดกิจกรรมบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของ นักศึกษาครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยพบว่า นักศึกษาครูที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีร้อยละของคะแนนก่อนเรียน 61.10 ร้อยละของคะแนนหลังเรียน 76.43 และร้อยละของความก้าวหน้า 15.33 ซึ่งแสดง ว่า ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้นสามารถส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้นได้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมเน้นการฝึกปฏิบัติจริงของนักศึกษาครูโดยใช้กระบวนการคิดและ กระบวนการกลุ่ม จึงทำให้นักศึกษาครูเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง(ศิริน ดอนคำโพธิ์, 2558) ซึ่งด้านพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ และด้านพฤติกรรมความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน พบว่า อยู่ในระดับที่ ดีมาก ทั้ง 5 กิจกรรม เป็นผลทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการ เรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานกระตุ้นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และยังเป็นแนวทางในการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนผู้มีส่วน เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การวางแผนในการพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยในครั้งนี้หากนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ยากจะสำเร็จ ควรสำรวจนักเรียนที่มีพื้นฐานทาง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน
2. ควรศึกษาบริบทของชุมชนร่วมด้วย เนื่องจากแหล่งชุมชนมีผลต่อลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติหรือในชุมชน ด้านศิลปะ ด้าน อาหาร และด้านวัฒนธรรมประเพณี
4. ควรศึกษาวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหาทักษะการคิดขั้นสูง เป็นต้น
5. ควรมีการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับรายวิชาอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ สมบัติ วันใจ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) และคณะ ครูทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ครูอนงค์ พิชัยพงศ์ ครูที่ปรึกษา และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาล เกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์)

เอกสารอ้างอิง

- จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2554). แนวคิดหลังสมัยใหม่: การย้อนสู่โลกแห่งภูมิปัญญา. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (Institute of Culture and Arts Journal).13(1): 20 – 23.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2557). การจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในพื้นที่ด้วยพลังเครือข่าย. วารสาร การศึกษาไทย. 11(116): 3 - 11.

- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์.การศึกษา. **ตั้งศูนย์เรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทย**. สยามรัฐ(27 กันยายน 2560). สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2560 จาก<https://www.siamrath.co.th/n/24052> .
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). **80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเซอร์วิส เรชั่น.
- ธวัช ปุณโณทก. (2534). **ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน**. ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง **ภูมิปัญญาพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ธีราพร แซ่เหวและคณะ. (2552). **โครงการการพัฒนาความสามารถภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. สาขาวิศวกรรมซอฟต์แวร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเวศ วะส. (2534). **การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา**. ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง **ภูมิปัญญาพื้นบ้าน**, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 “**หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา**” มาตรา 23 ข้อ 3.
- ภัทรพล ดีเดิน. (2554). **การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของครู ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอลาดหลุมแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). **การนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- เรณู เทพเทียมทัศน์. (2556). **การพัฒนาบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยาสตรศึกษา มหาวิทยลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.ราชกิจจานุเบกษา 134 “**หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย**” มาตรา 43 ข้อ 1: 12.
- ศิริน ดอนคำไพร. (2558). **การพัฒนาชุดกิจกรรมบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริพร ยอดกมลศาสตร์และ ประกิตติ สัตสุต. (2550). **ยุคสมัยแห่งการพัฒนาแบบพอเพียง**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพธุรกิจ
- สองศรี แสงศรีและคณะ. (2551). **โครงการการศึกษารูปแบบ “การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน” โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย(สกว)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของระบบโรงเรียน และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย**. (พิมพ์ครั้งแรก) กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] ตามหลักศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน
THE DEVELOPMENT OF [S] AND [Z] PRONUNCIATION BY LEARNING PRACTICAL
PHONETICS OF UNDERGRADUATE STUDENTS OF RAJAMANGALA UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY LANNA NAN

สุพรรณษา ภูมิบริสุทธิ* กาญจนา งามละออ และ ดวงจันทร์ แก้วกพาน
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง

*corresponding author e-mail : supansamook@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและเพื่อวัดเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานในโรงเรียน และ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 51 คน โดยวิธีแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนจำนวน 5 แผน แบบวัดเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับมากแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ ความพึงพอใจ แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้

Abstract

This research aimed to study the approach of teaching and to measure the good attitudes toward teaching activities though teaching based on the theory of learning (constructionism) using local wisdom knowledge base in school. The samples of this research were 51 students from 1st junior high school students in first semester of academic year 2017 at ANUBANKHOKA School, Lamphang by purposive sampling. The research were conducted for a period of 5 weeks by using teaching plans 5 sheet activities after school and the attitude measurement. Data analysis used the mean score and standard deviation. The research results showed that students paid attention to the activities of teaching based on learning theory (Constructivist) by using the wisdom. The mean score was 3.47 for learners practice and learning process and the score was at the highest level, and had a good attitude towards the activities of learning theory (Constructivist) by using the wisdom base the mean score was 4.47 and the score was at the highest level.

Keywords : knowledge, constructivist, learning and teaching

บทนำ

ในสังคมโลกยุคปัจจุบันภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญมากขึ้นต่อสังคมไทย และประเทศไทยยังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาสากลที่ใช้สื่อสารกับชาวต่างชาติ และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่า

คนไทยเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ นักเรียนไทยส่วนมากเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนตามเกณฑ์ในสถานศึกษา ใช้ระยะเวลาเรียนภาษาอังกฤษยาวนาน จนถึงระดับอุดมศึกษา แต่ คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมั่นใจ ยังประสบปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน และปัญหาพื้นฐานที่พบข้อผิดพลาดมากที่สุดคือเรื่องการออกเสียง (pronunciation) ดังที่ ปรากรมรัตน์ โชติกเสถียร (2552) กล่าวว่า เด็กไทยเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งอย่างน้อยเรียนมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี คนไทยน่าจะใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี แต่กลับพบว่านักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังมีข้อบกพร่องในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะ ในด้านการออกเสียง (Pronunciation) อาจเป็นเพราะได้เรียนรู้แต่กฎเกณฑ์ด้านไวยากรณ์และการเพิ่มพูนคำศัพท์ แต่ไม่ได้รับการฝึกฝนการออกเสียงภาษาอังกฤษให้ถูกต้องเท่าที่ควร ซึ่งการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษให้ได้ผลดีนั้น ไม่ควรละเลยทักษะด้านการออกเสียง เนื่องจากเสียงในภาษาอังกฤษหลายเสียงไม่มีในระบบเสียงภาษาไทย จึงทำให้เกิด ปัญหาสำหรับนักเรียนไทยเมื่อต้องออกเสียงนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ บารุง โตรัตน์ (2544) ได้กล่าวว่า การออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของนักเรียนไทย ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของระบบ เสียงระหว่างภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ (Mother tongue) กับระบบเสียงภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น การรู้แต่คำศัพท์และโครงสร้างประโยคเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ หากไม่สามารถแปลงเสียงที่เจ้าของภาษาสามารถเข้าใจได้ก็ถือว่ายังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำความรู้ในด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักสัทศาสตร์จะช่วยให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถออกเสียงคำศัพท์สำนวนภาษาอังกฤษได้ถูกต้องเหมือนเจ้าของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ เตือนจิตต์ จิตต์อารี (2548) กล่าวว่า การออกเสียงทั้งสระและพยัญชนะภาษาอังกฤษให้ถูกต้องนั้น จำเป็นจะต้องรู้เกี่ยวกับอวัยวะในการออกเสียง (Organs of Speech) ด้วย เพราะจะช่วยให้เข้าใจฐานที่เกิดของเสียง วิธีการออกเสียงแต่ละเสียงใช้อวัยวะส่วนไหนบ้างรวมไปถึงลักษณะการสั่นของเส้นเสียง จะส่งผลให้ผู้พูดออกเสียงภาษาอังกฤษถูกต้องและชัดเจนสามารถพูดสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้อย่างมั่นใจ

จากประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษพบว่า ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาในยังมีปัญหาในเรื่องการเสียงภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการออกเสียง [S] และ [Z] ที่ปรากฏ ในตำแหน่งท้ายคำ เนื่องจากเสียงพยัญชนะดังกล่าวไม่เกิดในตำแหน่งท้ายคำในภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักศึกษาออกเสียงดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำความรู้ในด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักสัทศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพราะปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับคนไทย การออกเสียงทั้งสระและพยัญชนะให้ถูกต้องนั้นจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับอวัยวะในการ ออกเสียงด้วย เพราะจะช่วยให้เข้าใจฐานที่เกิดของเสียง อวัยวะที่ทำให้เสียงแตกต่างกัน ลักษณะการสั่นของเส้นเสียงรวมถึงการฝึกปฏิบัติตามแบบและการฝึกปฏิบัติซ้ำๆ และได้ฝึกออกเสียงกับอาจารย์ชาวต่างชาติ ก็จะเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนออกเสียงได้อย่างถูกต้อง สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] ได้อย่างถูกต้องของนักศึกษาโดยใช้การเรียนการสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา น่าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 10 คน มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งใช้แบบทดสอบชุดเดียว เพื่อวัดความสามารถในการอ่านออกเสียง [S] และ [Z] จากคำศัพท์ที่ปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์และท้ายพยางค์และปรากฏในบทสนทนา โดยแบ่งเป็นเสียง [S] ง จำนวน

20 คำ [และเสียง [Z] จำนวน 20 คำ รวมทั้งหมดจำนวน 40 คำ โดยให้เจ้าของภาษาเป็นผู้ให้คะแนนในการออกเสียงนั้นๆ กับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล

2.2 แผนการสอนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] และ [Z] โดยใช้การสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ในหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ซึ่งมีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการสอน ตรวจสอบพิจารณาเพื่อประเมินแผนการสอน โดยประเมินด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อ และด้านการวัดและประเมินผล การเรียน โดยใช้แบบประเมินมีมาตราจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scales) 5 ระดับ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย ข้อมูลใช้วิธี Likert Scale และวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีกระบวนการดังนี้

3.1 เก็บข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งใช้แบบทดสอบชุดเดียว (Pretest-Posttest) เพื่อวัดความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ เสียง [S] และ [Z] จากคำศัพท์ที่ปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์และท้ายพยางค์และปรากฏในบทสนทนา การใช้แบบทดสอบก่อนเรียน(Pretest) ที่สร้างขึ้นเพื่อทดสอบความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เปรียบเทียบกับผลคะแนนหลังผ่านการใช้แผนการสอนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] และ [Z] โดยใช้การสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์ จำนวน 1 แผน และให้เจ้าของภาษาเป็นผู้ให้คะแนนในการออกเสียงนั้นๆ กับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล

3.2 ดำเนินการสอนตามที่ได้วางแผนไว้ในแผนการสอน จำนวน 1 แผน โดยใช้ เวลาในการเรียนการสอน 3 ชั่วโมง เพราะเนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนชั่วโมงเรียนและศึกษานอกเวลาเรียนวิชาในสาขาเป็นส่วนใหญ่ มีเวลาน้อยให้กับผู้วิจัย อีกทั้งช่วงเวลาวางที่ตรงกันทั้งผู้เรียนและผู้วิจัยนั้นเป็นข้อจำกัด ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างน้อยจำนวน 10 คน เพราะผู้วิจัยเล็งเห็นว่า จำนวนผู้เรียนที่มีจำนวนไม่มากเกินไป จะช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ผู้สอนสามารถมีเวลาฝึกให้นักศึกษาได้ฝึกออกเสียงระหว่างเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างทั่วถึง และที่เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตรเพราะ ต้องการให้นักศึกษามีความมั่นใจในการใช้และออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการสื่อสารเมื่อต้องไปประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา

3.3 เก็บข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนซึ่งใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน (Pretest-Posttest) เพื่อวัดความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ เสียง [S] และ [Z] จากคำศัพท์ที่ปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์และท้ายพยางค์ และปรากฏในบทสนทนา การใช้แบบทดสอบหลังเรียน(Pretest) ที่สร้างขึ้นเพื่อเปรียบเทียบกับผลคะแนนของกลุ่มเป้าหมายหลังผ่านการใช้แผนการสอนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] และ [Z] โดยใช้การสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์ จำนวน 1 แผน และให้เจ้าของภาษาเป็นผู้ให้คะแนนในการออกเสียงนั้นๆ กับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนและข้อมูลจากทำแบบทดสอบหลังเรียนหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้แผนการสอนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] และ [Z] โดยใช้การสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์ แผนการสอนที่ผ่านการตรวจประเมินด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนจากคณาจารย์ที่เชี่ยวชาญทางด้านการสอน ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์คะแนนของกลุ่มตัวอย่างและเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] ให้ถูกต้องโดยการเรียนการออกเสียงภาษาอังกฤษตามหลักสัทศาสตร์ ของนักศึกษาสาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน จำนวน 10 คน ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการสอนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] และ [Z] โดยใช้การสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์ ซึ่งได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินแผนการสอน

ลำดับที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4.67	0.58	ดีมาก
2	การเขียนสาระสำคัญในแผนถูกต้อง	4.00	0	ดีมาก
3	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.67	0.58	ดีมาก
4	จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการเจตคติ	4.33	0.58	ดีมาก
5	จุดประสงค์การเรียนรู้ เรียงลำดับจากง่ายไปยาก	4.67	0.58	ดีมาก
6	กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับคาบเวลา	4.67	0.58	ดีมาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ	4.33	0.58	ดีมาก
8	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และระดับของผู้เรียน	4.33	0.58	ดีมาก
9	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง	4.00	0	ดีมาก
10	กิจกรรมเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	4.67	0.58	ดีมาก
11	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนมีความหลากหลาย	4.00	0	ดีมาก
12	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และ แหล่งเรียนรู้ เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	4.00	0	ดีมาก
13	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	ดีมาก

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาผลการประเมินแผนการสอนเป็นรายข้อจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่าคะแนนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.67 ในการประเมินด้าน แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้เรียงลำดับจากง่ายไปยาก กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับคาบเวลา กิจกรรมเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และ มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ตารางที่ 2 สรุปผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] โดยใช้หลักการสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์

	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ
คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน	40	28.92	76.25
คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน	40	39.45	99.64

จากตารางที่ 2 สรุปคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ทั้ง 10 คน พบว่าผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนเรียนนั้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.92 คิดเป็นร้อยละ 76.25 จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน ส่วนคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.45 คิดเป็นร้อยละ 99.30 จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน ซึ่งผลคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนของนักศึกษาทั้งหมดถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น

ตารางที่ 3 แสดงผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [S] ต้นพยางค์และท้ายพยางค์ โดยใช้หลักการสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์

	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ
คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [S] ต้นพยางค์	10	7.14	65.05
คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [S] ท้ายพยางค์	10	6.35	58.08

ท้ายพยางค์

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] ต้น พยางค์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์นั้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.14 คิดเป็นร้อยละ 65.05 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] ท้ายพยางค์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.35 คิดเป็น ร้อยละ 58.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ[S] ต้นพยางค์และท้ายพยางค์ โดยใช้หลักการสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์

	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ร้อยละ
คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [S] ต้นพยางค์	10	9.91	96.72
คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [S] ท้ายพยางค์	10	9.52	90.34

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] ต้น พยางค์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปี ที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ทั้ง 10 นั้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.91 คิดเป็นร้อยละ 96.72 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [S] ท้ายพยางค์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9.52 คิดเป็น ร้อยละ 90.34

ตารางที่ 5 แสดงผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [Z] ต้นพยางค์และท้ายพยางค์ โดยใช้ หลักการสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์

	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ร้อยละ
คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [Z] ต้นพยางค์	10	6.50	52.81
คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [Z] ท้ายพยางค์	10	4.21	36.46

จากตาราง ที่ 5 พบว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [Z] ต้น พยางค์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ทั้ง 10 คน นั้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.50 คิดเป็นร้อยละ 52.81 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และการออกเสียงพยัญชนะเสียง [Z] ท้ายพยางค์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.21 คิดเป็น ร้อยละ 36.46 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [Z] ต้นพยางค์และท้ายพยางค์ โดยใช้หลักการสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์

	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ร้อยละ
คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [Z] ต้นพยางค์	10	8.36	62.57
คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [Z] ท้ายพยางค์	10	6.41	50.64

จากตารางที่ 6 พบว่าคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [Z] ต้นพยางค์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ทั้ง 10 คนนั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.36 คิดเป็นร้อยละ 62.57 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะเสียง [Z] ท้ายพยางค์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.41 คิดเป็น ร้อยละ 50.64 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัย พบว่า

1) ผลการประเมินแผนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยแผนการจัดการเรียนรู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ ($\bar{X}$ = 4.67) กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และระดับของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.33) และการเขียนสาระสำคัญในแผนถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.00) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้หลักสัทศาสตร์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและเหมือนเจ้าของภาษาและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เตือน จิตต์ จิตอารี (2548) กล่าวว่า การออกเสียงทั้งสระและพยัญชนะภาษาอังกฤษที่ถูกต้องนั้นจำเป็นต้อง รู้เกี่ยวกับอวัยวะในการออกเสียง เพราะจะช่วยให้เข้าใจฐานที่เกิดของเสียง เช่น วิธีการออกเสียงแต่ละเสียง ใช้อวัยวะส่วนไหนบ้าง รวมไปถึงลักษณะการสั่นของเส้นเสียงทำให้คนไทยออกเสียง ภาษาอังกฤษได้ถูกต้องและชัดเจน สามารถพูดสื่อสารได้อย่างมั่นใจ

2) ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 28.92) คิดเป็นร้อยละ 76.25 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษายังไม่ถูกต้องอย่างถูกต้องอย่างสมบูรณ์ แสดงว่า นักศึกษาบางคนมี ปัญหาและสับสนในการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร มีพร้อม จันทร์คล้าย (2557) ได้ศึกษาเสียงพยัญชนะที่นักศึกษามีปัญหาในการออกเสียงท้าย ได้แก่ เสียง /t/ /d/ /p/ /s/ /z/ /v/ /dʒ/ แต่เมื่อผู้เรียนได้เรียนการออกเสียงภาษาอังกฤษตามหลักสัทศาสตร์ ผลคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ($\bar{X}$ = 39.45) คิดเป็นร้อยละ 99.64 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและสูงขึ้นมาก ซึ่งสอดคล้องกับ จีราภรณ์ พลายเล็ก (2554) พบว่านักเรียนส่วนมากมีปัญหาในการออกเสียงมากที่สุดในกลุ่มเสียงเสียดแทรก (fricatives) ได้แก่ เสียง [z], [θ], [ð] คิดเป็นร้อยละ 100, 100 และ 97 ตามลำดับ เมื่อได้ใช้ชุดการเรียนรู้การพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำภาษาอังกฤษ แล้วพบว่า นักเรียนออกเสียงพยัญชนะท้ายคำได้ถูกต้องมากขึ้นและได้ค่าเฉลี่ยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน จากผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวได้ว่า นักศึกษาเมื่อได้เรียนรู้หลักการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] ตามหลักสัทศาสตร์ อีกทั้งนักศึกษาได้เรียนและฝึกออกเสียงกับเจ้าของภาษา ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาเกิดการคุ้นเคยและเข้าใจวิธีการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] สามารถออกเสียงพยัญชนะทั้งสองเสียงได้ถูกต้องและใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ นันทนา รณเกียรติ (2548) ที่กล่าวว่า การสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์เป็นการสอนที่ผู้สอนจะต้องนำมาใช้เพื่อสอนให้ผู้เรียนออกเสียงได้ ถูกต้องและใกล้เคียงเหมือนเจ้าของภาษา นอกจากนี้ เมื่อนำคะแนนทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนการออกเสียงพยัญชนะ [S] และ [Z] ต้นพยางค์และท้ายพยางค์ มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะ [S] ได้มากกว่าเสียง [Z] ถึงร้อยละ 30 เพราะนักเรียนบางส่วนยังไม่คุ้นเคยกับการออกเสียงท้ายพยางค์ด้วยพยัญชนะ [Z] จึงทำให้นักเรียนมีปัญหาในการออกเสียงพยัญชนะ [Z] ได้มากกว่าการออกเสียงพยัญชนะ [S] ซึ่งสอดคล้องกับวิจัย จีราภรณ์ พลายเล็ก (2554) ได้ศึกษาเสียงพยัญชนะท้ายคำภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาในการออกเสียงเพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำภาษาอังกฤษ เสียงพยัญชนะท้ายที่เป็นปัญหาในการออกเสียงมากที่สุด คือ เสียงในกลุ่มเสียดแทรก (fricatives) ได้แก่ เสียง [z] คิดเป็นร้อยละ 100 จากผล การศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษายังมีพัฒนาการไม่สูงมากและยังมีปัญหาในการออกเสียง [Z] โดยเฉพาะในตำแหน่ง ท้ายพยางค์ มากกว่า เสียง [S] ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรศมี แก้วลอย (2555) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะเสียงเสียดแทรกภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาฟัง-พูด และหลักการทางสรีรศาสตร์ ที่พบวก่อนเรียนรู้หลักสัทศาสตร์ ผู้เรียนมีปัญหาในการออกเสียงพยัญชนะ [S] น้อยกว่าเสียงพยัญชนะ [Z] และ หลังการเรียนรู้หลักสัทศาสตร์ ผู้เรียนมีพัฒนาการการออกเสียง [S] ได้สูงกว่าเสียงพยัญชนะ [Z] จึงกล่าวได้ว่าปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษพยัญชนะ

โดยเฉพาะการออกเสียง [S] และ [Z] แสดงความเป็นพหุพจน์ และปรากฏในตำแหน่งท้ายคำ เสียงพยัญชนะดังกล่าวไม่เกิดในตำแหน่งท้ายคำในภาษาไทย จึงก่อให้เกิดความไม่คุ้นชินในการออกเสียงดังกล่าวในตำแหน่งท้ายพยางค์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาและการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้คนไทยยังมีปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษพยัญชนะท้ายคำ โดยเฉพาะการออกเสียง [S] และ [Z] ที่แสดงความเป็นพหุพจน์ และปรากฏในตำแหน่งท้ายคำ เนื่องจากเสียงพยัญชนะดังกล่าว ไม่เกิดในตำแหน่งท้ายคำในภาษาไทย จึงก่อให้เกิดความไม่คุ้นชิน แต่หากผู้สื่อสารได้เรียนรู้ความแตกต่างในการการออกเสียงภาษาแม่และภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังได้เรียนรู้หลักสัทศาสตร์เพื่อการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง ผึกฝนได้อย่างถูกต้อง หลักการออกเสียงโดยฝึกฝนบ่อยๆ ได้มีโอกาสฝึกออกเสียงกับเจ้าของภาษา และนำไปใช้สื่อสารในบริบทจริง ผู้สื่อสารก็สามารถพัฒนาและออกเสียงได้อย่างถูกต้องเหมือนเจ้าของภาษาและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2544) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า ผู้เรียนจะรู้เพียงคำศัพท์และโครงสร้างประโยคเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องสามารถแปลงเสียงที่เจ้าของภาษาฟังแล้วสามารถเข้าใจได้ นอกจากนี้ การพูดภาษาอังกฤษด้วยสำเนียงภาษาไทยทำให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเพราะว่าไม่สามารถออกเสียงที่ถูกต้องที่ทำให้เจ้าของภาษาเข้าใจได้ นอกจากนี้ เนื่องจากคนไทยเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จึงพูดได้ไม่คล่องแคล่วเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการเรียนการสอน การพูดภาษาอังกฤษจะคล่องแคล่วหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความรู้ การฝึกฝนและการมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษโดยตรงกับเจ้าของภาษา จึงกล่าวได้ว่าการออกเสียงเป็นองค์ประกอบสำคัญในทักษะการสื่อสาร เมื่อสื่อสารกับผู้อื่นจะต้องออกเสียงให้ถูกต้องเพื่อที่จะสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ แอชบี (Ashby, 2011) กล่าวว่า การออกเสียงเป็นองค์ประกอบสำคัญในทักษะการสื่อสาร เมื่อสื่อสารกับผู้อื่น จะต้องออกเสียงให้ถูกต้องเพื่อที่จะให้การสื่อสารเกิดประสิทธิผล และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสัทศาสตร์จะช่วยสนับสนุนให้การออกเสียงโดยเฉพาะผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศออกเสียงได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ นันทนา รณเกียรติ (2548) ที่กล่าวว่า การสอนการออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์เป็นการสอนที่ผู้สอนจะต้องนำมาใช้เพื่อสอนให้ผู้เรียนออกเสียงได้ ถูกต้องและใกล้เคียงเหมือนเจ้าของภาษา ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการออกเสียงภาษาอังกฤษให้ถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์โดยใช้ความรู้ทางสัทศาสตร์จะนำไปสู่การพัฒนาการออกเสียงและใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากหลายฝ่ายด้วยกัน ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบความเหมาะสม แผนการสอน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณ อาจารย์ชาวต่างชาติที่ได้สละเวลาและให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบการออกเสียงของนักศึกษา ตลอดจนขอขอบคุณ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ และศิลปศาสตร์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- เดือนจิตต์ จิตต์อารี. (2548). แพลโต้ดีขึ้นเมื่อออกเสียงภาษาอังกฤษถูกต้อง. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ธีราภรณ์ พลายเล็ก. (2554). การพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นันทนา รณเกียรติ. (2548). สัทศาสตร์ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บำรุง ไตรรัตน์ (2544). วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.
- ปรามมร์รัตน์ โชติกเสถียร. (2552). การออกเสียงสระและเสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

พฒทพย ทวยเจรญ. (2544). การพูดภาษาอังกฤษตามหลักสัทศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อรุณรศมี แก้วลอย. (2555). การพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะเสียงเสียดแทรกภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาแบบ
ฟัง-พูด และหลักการทางสรีรศาสตร์. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Ashby, P. (2011). **Phonetics and the Modern Language Learner**. Retrieved July 21, 2017 from
http://lang.ltsn.acuk/resources/goodpractice.aspx?resourced=408#toc_3344

Celec-Murcia, M. et al. (2000). **Teaching Pronunciation**. Cambridge: Cambridge University Press.

Hewings, M. (2004). **Pronunciation Practice Activities**. Cambridge: Cambridge University Press.

ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก

THE EFFECTS OF RECREATIONAL ACTIVITIES IN YOUTH CAMP ON THE DEVELOPMENT OF RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY LANNA TAK OF CAMPER

แจ่มใส จันทร์กลาง* และ เทวฤทธิ์ ละมูล

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

*corresponding author e-mail : chanklangchamsai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมของนักศึกษา ที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่มาเข้าค่ายพักแรม โดยการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ และเปรียบเทียบการพัฒนาลักษณะนิสัยของผู้เรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมของนักศึกษาปีการศึกษา 2560 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยนักศึกษาที่เรียนวิชานันทนาการจำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ ค่าสถิติ t (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาลักษณะนิสัยนักศึกษาที่มาเข้าค่ายเมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมโดยรวม ก่อนการเข้าค่าย อยู่ในระดับพอใช้ (= 1.91) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลักษณะนิสัยด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านจิตใจ อยู่ในระดับพอใช้ทั้ง 4 ด้าน (= 1.93, = 1.67, = 1.88, = 1.89, S.D. = 0.46 ตามลำดับ) หลังการเข้าค่ายพบว่า ลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่มาเข้าค่ายโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ (= 2.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกายและด้านสังคมพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับ ดี (= 2.55 และ = 2.51,ตามลำดับ) ส่วนด้านอารมณ์และด้านจิตใจอยู่ในระดับพอใช้ (= 2.36 และ = 2.41ตามลำดับ)

คำสำคัญ : กิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรม นักศึกษา ลักษณะนิสัยของนักศึกษา

Abstract

The study of the effects of recreational activities in youth camp on the development of Rajamangala University of Technology Lanna Tak of camper were to study the effects of recreational activities in students camp on the development of characters of campers by observing their characters in four aspects including physical, emotional, social and mental acts. In comparing to the character development of the students before and after participating the recreational camp. The sample group of this study was 126 first year students. The questionnaire was the research instrument which was transcribed by Mean, Standard Deviation, and T-teat dependent. The findings were found as follows: Before the experiment, student who participate in recreational activities that affects the character development were in fair level ($\bar{X} = 1.91$) considering in physical, emotional, social and mental characters, all four aspects were in fair ($\bar{X} = 1.93$, $\bar{X} = 1.67$, $\bar{X} = 1.88$, $\bar{X} = 1.89$, respectively). After the experiment, the students camp had better character development but still in fair level ($\bar{X} = 2.46$), Physical and Social development were good ($\bar{X} = 2.55$, and $\bar{X} = 2.51$ respectively) while Emotional and Mental development were in fair level. ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.35 and $\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.35 respectively)

Keywords : recreational activities in youth camps, student, characteristics of youth

บทนำ

ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพคน ทั้งในด้านการศึกษาและสุขภาพเพื่อวางรากฐานการพัฒนาให้เข้มแข็งยั่งยืนสามารถที่จะพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้เริ่มให้ความสำคัญต่อการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กเพื่อการก้าวสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า โดยให้ความสำคัญของการเรียนรู้นอกโรงเรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้คิดเป็น ทำได้สามารถพึ่งพาตัวเองได้และไม่เป็นภาระต่อสังคม รัฐบาลพยายามที่จะส่งเสริมให้เยาวชนของชาติ เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ มีสุขภาพดี มีสมรรถภาพร่างกายแข็งแรง โดยส่งเสริมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ เพื่อให้ห่างไกลอบายมุข และยาเสพติด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการระบอบการที่จะใช้พัฒนาประเทศให้เป็นไปตามแผนข้างต้นนั้น กระบวนการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ แต่สิ่งที่พัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนนั้น ล้วนต้องอาศัยหลักของวิชานันทนาการทั้งสิ้น เพราะกิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาบุคคลทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ ทั้งนี้เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการศึกษาที่สูงและรุนแรงมากจนบางครั้งแทบไม่มีเวลาว่างให้กับการเล่น เด็กและเยาวชนเริ่มมีปัญหาการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข บางส่วนเริ่มสร้างปัญหาให้กับสังคม ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน มีความมุ่งหวังให้เด็กได้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขและสนุกเพลิดเพลิน ทั้งจากในตำราเรียน และจากสถานที่แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่นอกห้องเรียน นันทนาการ เกมการเล่นของเด็กและเยาวชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากในการที่จะช่วยพัฒนาความเจริญเติบโตของเด็กและเยาวชนให้พัฒนาไปด้วยดีทั้งด้านร่างกาย ด้านสติปัญญาและด้านจิตใจ ขณะที่เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรม เด็กและเยาวชนได้ใช้ความสามารถของสมรรถภาพทางกายควบคู่ไปกับสติปัญญา ทำให้เกิดการเสริมสร้างประสบการณ์ในการเรียน การทำงานและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีงามสำหรับเด็กและเยาวชน (ทินกร นำบุญจิตต์; สมบัติ คุรุพันธ์; และวิจิต ชีชีโย. 2547: คำนำ)

ฉะนั้นในฐานะผู้วิจัยได้ศึกษาวิชาทางด้านนันทนาการ จึงเกิดแนวความคิดที่จะจัดกิจกรรมค่ายพักแรมนักศึกษาขึ้น โดยมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนได้สนุกกับการเรียนรู้มีความสุข มีพัฒนาการทางอารมณ์ที่ดี กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร และมีคุณธรรม ซึ่งย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาลักษณะนิสัย และเป็นการใช้ประโยชน์จากนันทนาการศาสตร์ ในการที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพที่ดี มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ อีกทั้งยังได้สนุกสนานและได้ใช้ปฏิภาณไหวพริบกับการเล่นเกม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวในการรับรู้สิ่งใหม่ในแต่ละวัน ทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือก ค่ายพัก แรมของนักศึกษา ที่เรียนวิชานันทนาการ สาขาวิชาพลศึกษาและนันทนาการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก และที่สำคัญจะเป็นแนวทางให้พวกเขาได้รู้จักพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ในทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติต่อไปในอนาคต ค่ายพักแรมครั้งนี้เน้นการเรียนรู้การจัดกิจกรรมด้านนันทนาการความคิดสร้างสรรค์ และจริยธรรม โดยมุ่งหวังให้ผู้เข้าค่ายได้รับความรู้ การพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ ฝึกความเป็นผู้นำ การร่วมทำงานเป็นหมู่คณะ ความกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออกในทางที่ดี การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชน ซึ่งผลของการวิจัยในครั้งนี้จะได้เป็นข้อมูลให้กับทางมหาวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเขตพื้นที่ตากที่ลงทะเบียนเรียนวิชานันทนาการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ทั้งชายและหญิง ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ที่ลงทะเบียนวิชานันทนาการ ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 126 คน แบ่งเป็นเพศชาย 52 คนและเพศหญิง 74

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเขตพื้นที่ตากที่ลงทะเบียนวิชานันทนาการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 126 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรม ที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่มาเข้าค่ายพักแรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการที่ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. แบบประเมินการพัฒนาลักษณะนิสัย คือ แบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อตรวจสอบรายชื่อ เพื่อบันทึกจำนวน และเพื่อสังเกตลักษณะนิสัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่แสดงออกเมื่อได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของ นักศึกษาซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้น โดยประเมินลักษณะที่แสดงออกในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรม มีการดำเนินการตามลำดับดังนี้
 - 1.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษาและแนวทางการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมซึ่งมีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษา
 - 1.2 สร้างกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่มาเข้าค่ายนำเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุง
2. แบบประเมินพัฒนาการลักษณะนิสัย
 - 2.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลทางนันทนาการเพื่อหา ขอบเขตและแนวทางการศึกษาของผลการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมที่มีต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่มาเข้าค่าย
 - 2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินผลของอำไพ สุจริตกุล ซึ่งเป็นมาตรฐานประเมินพฤติกรรม ที่มี การจัดทำมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 3 ช่วง โดยการกำหนดนิยามความหมายของตัวเลือกแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540: 203 – 208)
 - 2.3. สร้างแบบประเมินการพัฒนาการลักษณะนิสัยโดยแบ่ง แบบประเมินพัฒนาการลักษณะนิสัยออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อมูลส่วนตัวกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ
ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3
 - 2.4 นำแบบประเมินการพัฒนาการลักษณะนิสัยที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อคณะกรรมการ ตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุง
 - 2.5 นำแบบประเมินพัฒนาการลักษณะนิสัยที่แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มาเข้าค่าย ซึ่งเป็นค่ายที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 100 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .96 ซึ่งมีค่าสูงนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้

ระยะเวลา/กิจกรรม 3 วัน 2 คืน

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ(Percentage)
2. ข้อมูลจากการประเมินการพัฒนาการลักษณะนิสัย ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมที่มีต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งได้กำหนดให้ผู้สังเกตประเมินค่าและกำหนดน้ำหนักคะแนนดัดแปลงตามแนวของบุญชม ศรีสะอาด (2535:100)

ดี	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.00
พอใช้	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50
ต้องปรับปรุง	ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ทดสอบความแตกต่างลักษณะนิสัยระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม โดยใช้ค่าสถิติ t (t-test)
3. ทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแจงเป็นค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตาราง แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง (N = 126 คน)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	52	41.27
1.2 หญิง	74	58.73
รวม	126	100.0
2. อายุ		
2.1 อายุ 18-20 ปี	70	55.56
2.2 อายุ 21-23 ปี	49	38.89
2.3 อายุ 23 ปีขึ้นไป	7	5.55
รวม	126	100.0

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ถูกคัดเลือกเพื่อประเมินลักษณะนิสัยเป็นเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 41.27 และเพศหญิง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 58.73 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาช่วงอายุ 21-23 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 และช่วงอายุ 23 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.55

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม ก่อนทดลองและหลังทดลอง โดยรวม และแยกรายด้าน

การพัฒนาลักษณะนิสัย	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			t	p
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านร่างกาย	1.93	0.43	พอใช้	2.55	0.32	ดี	13.15**	.000
2. ด้านอารมณ์	1.67	0.37	พอใช้	2.36	0.35	พอใช้	17.28**	.000
3. ด้านสังคม	1.88	0.47	พอใช้	2.51	0.34	ดี	15.62**	.000
4. ด้านจิตใจ	1.89	0.46	พอใช้	2.41	0.35	พอใช้	12.69**	.000
รวม	1.91	0.42	พอใช้	2.46	0.31	พอใช้	16.82**	.000

จากตาราง พบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่าย เมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวม ก่อนการทดลอง อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลักษณะนิสัยด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านจิตใจ อยู่ในระดับพอใช้ทั้ง 4 ด้าน ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.43, $\bar{X} = 1.67$, S.D. = 0.37, $\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.47, $\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.46 ตามลำดับ) หลังการทดลอง พบว่านักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกายและด้านสังคมพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.32 และ $\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.34 ตามลำดับ) ส่วนด้านอารมณ์และด้านจิตใจอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.35 และ $\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.35 ตามลำดับ)

3.ผลแสดงการเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยลักษณะนิสัยด้านร่างกายเมื่อร่วมกิจกรรม นันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่มาเข้าค่าย ก่อนทดลองและหลัง ทดลอง (N = 126 คน)

การพัฒนาลักษณะนิสัย	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			t	p
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. รับประทานอาหารได้ครบ 5 หมู่	1.70	0.65	พอใช้	2.43	0.50	พอใช้	9.07**	.000
2. การรักษาความสะอาดร่างกาย	2.05	0.78	พอใช้	2.83	0.38	ดี	7.43**	.000
3. บุคลิกภาพ	1.93	0.62	พอใช้	2.55	0.50	ดี	6.75**	.000
4. มีความสนใจออกกำลังกาย	1.59	0.55	พอใช้	2.35	0.48	พอใช้	10.22**	.000
5. มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์	2.43	0.55	พอใช้	2.58	0.50	ดี	2.22	.032
รวม	1.93	0.43	พอใช้	2.55	0.32	ดี	13.15**	0.00

จากตาราง พบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่าย เมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านร่างกายโดยรวม ก่อนทดลองอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านร่างกายทุกข้ออยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับคือข้อ 5 มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.55) ข้อ 2 การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.78) ข้อ 3. บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.62) ข้อ 1. รับประทานอาหารได้ครบ 5 หมู่ ($\bar{X} = 1.70$, S.D. = 0.65) และข้อ 4. มีความสนใจที่จะออกกำลังกาย ($\bar{X} = 1.59$, S.D. = 0.55) หลังการทดลองพบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.32) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 2. ข้อ 3. และข้อ 5 อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.38, $\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.50, $\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.50 ตามลำดับ)

4.ผลแสดงการเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยลักษณะนิสัยด้านอารมณ์เมื่อร่วมกิจกรรม นันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่มาเข้าค่าย ก่อนทดลองและหลัง ทดลอง (N = 126)

การพัฒนาลักษณะนิสัย	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			t	P
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. เป็นคนร่าเริง ยิ้มแย้ม	1.78	0.48	พอใช้	2.35	0.53	พอใช้	6.62**	.000
2. พุดจาสุภาพ เหมาะสม	1.68	0.57	พอใช้	2.53	0.60	ดี	9.28**	.000
3. การควบคุมอารมณ์เวลา	1.45	0.50	ปรับปรุง	2.10	0.30	พอใช้	7.70**	.000
4. การให้อภัย	1.68	0.47	พอใช้	2.40	0.55	พอใช้	9.07**	.000
5. เป็นคนมีเหตุผล	1.73	0.45	พอใช้	2.45	0.50	พอใช้	9.07**	.000
รวม	1.67	0.37	พอใช้	2.36	0.35	พอใช้	17.28**	.000

จากตาราง พบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายเมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านอารมณ์โดยรวม ก่อนทดลอง อยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 1.67$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับ พอใช้ คือ ข้อ 1.เป็นคนร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส, ข้อ 2.พุดจาสุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ, ข้อ 4.การให้อภัย และข้อ 5.เป็นคนมีเหตุผล ($\bar{X} = 1.78$, S.D. = 0.48, $\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.57, $\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.47, $\bar{X} = 1.73$, S.D. = 0.45 ตามลำดับ) ส่วนข้อ. 3 การควบคุมอารมณ์เวลาที่โกรธ อยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 1.45$, S.D. = 0.50) หลังทดลองการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.35) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับ พอใช้ คือ ข้อ 1.เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ข้อ 3.การควบคุมอารมณ์เวลาโกรธ ข้อ 4.การให้อภัย และข้อ 5.เป็นคนมีเหตุผล ($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.53, $\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.30, $\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.55, $\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.50 ตามลำดับ ส่วนข้อ 2. พุดจาสุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.60)

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงให้เห็นถึงผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนา ลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่มาเข้าค่าย พบว่ากิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมนั้นมีผลต่อการพัฒนา ลักษณะนิสัยของ นักศึกษา กล่าวคือกลุ่มนักศึกษาที่มาเข้าค่ายนั้น โดยรวมก่อนทดลอง อยู่ในระดับพอใช้ เมื่อผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัก แรมเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน มีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมไปในทางที่ดีขึ้น ถึงแม้จะอยู่ในระดับพอใช้ แต่ค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้นในค่ายพักแรม นั้น มีผลต่อการพัฒนา ลักษณะนิสัยของเยาวชน ซึ่งเยาวชนที่มาเข้าค่ายได้ร่วมกิจกรรมและได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ได้ช่วยพัฒนา ลักษณะนิสัย ดังต่อไปนี้ คือ 1. ได้ออกกำลังกาย ได้เล่นเกม กีฬาต่างๆ ขับร้องเพลงประกอบจังหวะและเล่นดนตรี 2. ได้ร่วม กิจกรรมกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากกลุ่มขนาดต่างๆ 3. ได้รับบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีความเป็นอิสระ ปลอดภัย อบอุ่น ได้ฝึกการแสดงออกโดยได้รับการกระตุ้น สนับสนุน ให้กำลังใจ วิชาทฤษฎีอย่างเหมาะสม อย่างมีเหตุผล จากพี่ๆ และคุณครู 4. ได้อยู่ในสถานการณ์ที่ได้แสดงออก ตามความถนัดและความสนใจ ได้ฝึกคิดเองและทำเอง มีโอกาสได้เป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้ประสบความสำเร็จตามความเหมาะสม

การร่วมกิจกรรมในสิ่งแวดล้อมดังกล่าว อย่างเข้มข้นและต่อเนื่องตลอดเวลาจึงเป็นสาเหตุให้นักศึกษาที่มาเข้าค่ายมี การพัฒนา ลักษณะนิสัยไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านร่างกายนั้น นักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาที่ดีขึ้นเป็นผลมาจากการที่ นักศึกษาได้เล่นเกม กีฬาต่างๆ รวมไปถึงการรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ผู้วิจัยเห็นว่า มีผลมาจากลักษณะของการจัด กิจกรรม และวิธีการของค่ายพักแรมที่ปลูกฝังในเรื่องกระบวนการกลุ่ม ทำให้นักศึกษาที่มาเข้าค่ายได้เรียนรู้การอยู่รวมกลุ่มกัน ซึ่งต้องอาศัยความยอมรับนับถือ การเสียสละ และการปรับตัวเข้าหากัน นักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีลักษณะนิสัยที่พัฒนาขึ้น ทั้งนี้ ก็เพราะกิจกรรมกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง สนุกสนาน เพลิดเพลินดังที่ **จิรินทร์ ธาณิรัตน์ (2513)** กล่าวว่า ค่ายพักแรมที่มีการจัดอย่างเป็นระเบียบ หมายถึงการผจญภัยเกี่ยวกับการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิก ผู้เข้าร่วม (ชาวค่าย) ได้ทำงานได้พักผ่อนหย่อนใจทางนันทนาการได้ดำเนินชีวิตทางสังคมเป็นหมู่คณะในสิ่งแวดล้อมนอก สถานที่ กิจกรรมนันทนาการพื้นฐานสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม คือกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งช่วยให้นักศึกษา ที่มาเข้าค่ายได้รู้จักตัวเอง รู้จักผู้อื่น เข้ากับผู้อื่นได้ และช่วยพัฒนา ลักษณะนิสัยทางด้านจิตใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2532) สรุปแนวคิดและความหมายของค่ายพักแรมไว้ ว่า ค่ายพักแรมที่มีการจัดระเบียบเต็มรูปแบบนั้นมีลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ

1. การจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และในทางการศึกษา
2. การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะไม่ใช่คนเดียวหรือรายบุคคล
3. การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันนอกสถานที่หรือนอกเมือง
4. การศึกษาหรือการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรอื่น ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย
5. การดำเนินการจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลช่วยเหลือของผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ

การจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรม ปัจจัยอย่างหนึ่งที่ควรคำนึงถึงคือ การให้นักศึกษาได้รับรู้และสนใจในการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในบรรยากาศที่อบอุ่น ได้รู้จักกับพี่ๆ เพื่อนๆ ที่เข้ากันได้ ให้ความรัก สนับสนุน ให้กำลังใจได้เรียนรู้อะไร ต่างๆมากขึ้น และได้สนุกสนานกับกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงบรรยากาศค่ายพักแรมที่ไม่เอื้ออารีต่อกัน ไม่ให้ ความร่วมมือ ไม่เห็นอกเห็นใจกัน เอาแต่เอาเปรียบ หรือแย่งชิงต่อกัน สิ่งต่างๆเหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่มาเข้าค่ายทั้งสิ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ถูกคัดเลือกเพื่อประเมินลักษณะนิสัยเป็นเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 41.27 และเพศหญิง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 58.73อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาช่วงอายุ 21-23 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 และช่วงอายุ 23 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.55

2. นักศึกษาที่มาเข้าค่าย เมื่อได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรม มีการพัฒนา ลักษณะนิสัยโดยรวมก่อนทดลอง อยู่ ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าลักษณะนิสัยด้านร่างกาย, ด้านอารมณ์, ด้าน

สังคม และด้านจิตใจ อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.43, $\bar{X} = 1.67$, S.D. = 0.37, $\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.47, $\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.46 ตามลำดับ) หลังการทดลอง พบว่านักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.31) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกาย และด้านสังคม อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.32, $\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.34 ตามลำดับ) ด้านอารมณ์ และด้านจิตใจ อยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.35, $\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.35 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกด้าน คือด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านจิตใจ มีการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. พบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่าย เมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะ นิสัยด้านร่างกายโดยรวม ก่อนทดลองอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านร่างกายทุกข้ออยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับคือข้อ 5 มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.55) ข้อ 2 การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.78) ข้อ 3. บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.62) ข้อ 1. รับประทานอาหารได้ครบ 5 หมู่ ($\bar{X} = 1.70$, S.D. = 0.65) และข้อ 4. มีความสนใจที่จะออกกำลังกาย ($\bar{X} = 1.59$, S.D. = 0.55) หลังการทดลองพบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.32) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 2. ข้อ 3. และข้อ 5 อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.38, $\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.50, $\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.50 ตามลำดับ) ส่วนข้อ 1. และ ข้อ 4. อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.50, $\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.48 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกข้อ คือ การรับประทานอาหารได้ครบ 5 หมู่, การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย, บุคลิกภาพ, ความสนใจที่จะออกกำลังกาย และมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.พบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายเมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะ นิสัยด้านอารมณ์โดยรวม ก่อนทดลอง อยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 1.67$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับ พอใช้ คือ ข้อ 1 เป็นคนร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส, ข้อ 2 พุดจาสุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ, ข้อ 4 การให้อภัย และข้อ 5 เป็นคนมีเหตุผล ($\bar{X} = 1.78$, S.D. = 0.48, $\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.57, $\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.47, $\bar{X} = 1.73$, S.D. = 0.45 ตามลำดับ) ส่วนข้อ 3 การควบคุมอารมณ์เวลาที่โกรธ อยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 1.45$, S.D. = 0.50) หลังทดลองการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.35) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับ พอใช้ คือ ข้อ 1.เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ข้อ 3.การควบคุมอารมณ์เวลาโกรธ ข้อ 4 การให้อภัย และข้อ 5 เป็นคนมีเหตุผล ($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.53, $\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.30, $\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.55, $\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.50 ตามลำดับ) ส่วนข้อ 2.พุดจาสุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.60) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังทดลองพบว่าลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกข้อ คือ การเป็นคนร่าเริง แจ่มใส, พุดจาสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ, การควบคุมอารมณ์เวลา, การให้อภัย, เป็นคนมีเหตุผล มีการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. พบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายเมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านสังคมโดยรวม ก่อนทดลอง อยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับ พอใช้ คือ การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น, เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว, ให้เกียรติผู้อื่น, มีความมั่นใจในตนเอง, มีลักษณะความเป็นผู้นำ, ชอบที่จะมีส่วนร่วม กับกิจกรรมกลุ่ม, การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการอยู่ค่าย ($\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.69, $\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.64, $\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.67, $\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.71, $\bar{X} = 1.70$, S.D. = 0.72, $\bar{X} = 1.95$, S.D. = 0.60, $\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.50 ตามลำดับ) หลังทดลองพบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1, ข้อ 6, ข้อ 7 อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.48, $\bar{X} = 2.78$, S.D. = 0.48, $\bar{X} = 2.78$, S.D. = 0.42 ตามลำดับ) และข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5 อยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.50, $\bar{X} = 2.33$, S.D. = 0.53, $\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.50, $\bar{X} = 2.20$, S.D. = 0.65 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังทดลองพบว่าลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกข้อ คือ การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น, เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว, ให้

เกียรติผู้อื่น, มีความมั่นใจในตนเอง, มีลักษณะความเป็นผู้นำ, ชอบที่จะมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมกลุ่ม, การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการอยู่ค่าย มีการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. พบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายเมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านจิตใจโดยรวม ก่อนทดลอง อยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{x} = 1.89$, S.D. = 0.46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับ พอใช้ คือ มีความริเริ่มในการสร้างมิตรภาพ, ความสนใจในกิจกรรมต่างๆ, รู้จักแบ่งปัน, ความกล้าแสดงออก, มีความซื่อสัตย์สุจริต, มีไหวพริบ ปฏิภาณ, การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า ($\bar{x} = 1.68$, S.D. = 0.62, $\bar{x} = 2.08$, S.D. = 0.53, $\bar{x} = 1.83$, S.D. = 0.64, $\bar{x} = 1.60$, S.D. = 0.71, $\bar{x} = 2.15$, S.D. = 0.43, $\bar{x} = 1.98$, S.D. = 0.66, $\bar{x} = 1.93$, S.D. = 0.73 ตามลำดับ) หลังทดลองพบว่า นักศึกษาที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{x} = 2.41$, S.D. = 0.35) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 2. ความสนใจในกิจกรรมต่างๆอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.75$, S.D. = 0.49) นอกนั้นทุกข้ออยู่ในระดับ พอใช้ คือ มีความริเริ่มในการสร้างมิตรภาพ, รู้จักแบ่งปัน, ความกล้าแสดงออก, มีความซื่อสัตย์สุจริต, มีไหวพริบ ปฏิภาณ, การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า ($\bar{x} = 2.40$, S.D. = 0.50, $\bar{x} = 2.43$, S.D. = 0.50, $\bar{x} = 2.35$, S.D. = 0.48, $\bar{x} = 2.35$, S.D. = 0.48, $\bar{x} = 2.30$, S.D. = 0.56, $\bar{x} = 2.33$, S.D. = 0.57 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังทดลองพบว่าลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกข้อ คือ มีความริเริ่มในการสร้างมิตรภาพ, ความสนใจในกิจกรรมต่างๆ, รู้จักแบ่งปัน, ความกล้าแสดงออก, มีความซื่อสัตย์สุจริต, มีไหวพริบ ปฏิภาณ, การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า มีการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์แผนกวิชาพลศึกษาและนันทนาการ ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุวรรณศรี. (ม.ป.ป.). นันทนาการ. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร.
- กรณีการ วิเคราะห์. (2549). ศึกษาปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของพนักงานสายการผลิต บริษัทในเครือ เซ็นทรัลเทรดดิ้งกรุ๊ป. ปริญญาโท วท.ม. (การจัดการ นันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กำโชค เผือกสุวรรณ. (2538). ผู้นำนันทนาการชั้นนำ.ภาควิชาสันนันทนาการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- เกื้อ แก้วเกต. (2524). เขาบริหารค่ายพักแรมกันอย่างไร. ค่ายพักแรม. 1(1): 7-8.
- เกื้อ แก้วเกต. (2524). ปรัชญาค่ายพักแรม. ค่ายพักแรม. 1(2): 20.
- คณะกรรมการส่งเสริมและการประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2532). รายงานการวิจัยการศึกษารูปแบบ การจัด ค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- จิรนนท์ สีสม. (2549). สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ปริญญาโท วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาติรี ยิ้มรักษา. (2550). ผลการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเยาวชนที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่เข้าค่ายพักแรม. ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชูชีพ เยาวพัฒน์. (2543). นันทนาการ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น.กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐาน
- ภูสิทธิ์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2540). การศึกษาการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุ ศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.(2560). **พฤติกรรม ความต้องการ และความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการของประชาชนที่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา.** มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). **การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.** ปริญญาโท พ.ศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ(2551).**การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของเยาวชน.** กรุงเทพฯ:กลุ่มวิจัยและพัฒนาสำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาดน.** กรุงเทพฯ : อักษรภาพพัฒน์.
- สมคิด บางโม. (2538). **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์
- สุภรัฐ ผ่องพันธ์งาม. (2539). **การพัฒนารูปแบบการจัดการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ.** วิทยานิพนธ์ครุ ศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรัตน์ แสงลออ. (2527). **ผลของกิจกรรมค่ายพักแรมต่อชาวค่ายทางด้านบุคลิกภาพการแสดงตัว-เก็บ ตัว.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- สุริสา สุขุมวรรณ. (2548). **ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัย ของเด็กปฐมวัย.** ปริญญาโท พ.ศ.ม.(การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2540).**ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาลักษณะนิสัย: การฝึกฝน กาย วาจา ใจ.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ
- เอนก หงษ์ทองคำ. (2542). **นันทนาการกับสังคม. (เอกสารประกอบการสอน).** กรุงเทพฯ : คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารมณ นาวากาญจน์. (2541). **โปรแกรมสันทนาการ.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาสันทนาการ มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Chitwood, Juanita Carson. (1977, October). **The Relationship between Environmental knowledge, Environmental Attitude and Locus of Control in Selected Youth Conservation Camp Enrollees.** Dissertation Abstracts International. 38 :2023 – A.
- Coren, Benedict Emanuel. (1971, June). **A Comparison of Social, Personal, and Physical Development of Males and Females Exposed to a Day Camp Environment.** Dissertation Abstracts International. 31: 6273 – A.
- Dawdah. (2000, May). **Assessing Emotional intelligence : Recreation.** Dissertation Abstracts International. 8 (4) : 123.
- Grossman, A.H. (1971, January). **Problems Tendencies in Children and Types of Behavior Problems Manifested by Children Demand Resident Summer Camper as Reported by Camp Directors.** Dissertation Abstracts International. p.2645 – A.
- Kruger, Cynthia Bertrude. (1971,October). **A Study of the Effects of the New Bedford Camps ECHO Project Upon the Reading Achievement, School Behavior, and Attitude toward School of Selected Fifth – and Sixth – Grade.** Dissertation Abstracts International. 32 : 1751 – A.
- Marcus, Joyce Bukaresly. (1978, January). **The Effect of Camp Program on the Reading Abilities and Attitudes of Educationally and Socioeconomic ally Disadvantaged Children.** Dissertation Abstracts International. 38 : 3773 – A.
- Marlatt, Sandra Erling. (1981, March). **The Design and Testing of a Survey Instrument for Nature Center Day Camp Programs.** Dissertation Abstracts International. 41 : 4001 – A Rohrbacher, Richard.

- (1971, October). The Influence of a special Camp Program for Obese Boys on Weight Loss, Self – Concept and Body Image. Dissertation Abstracts International. 32 : 1905 - A
- Rosen.Elliot Joseph. (1974, July). Tikvah: A Special Program of Integrated Summer Camping and its Effects upon Emotionally Disturbed Adolescents and their Normal Peers. Dissertation International. p.288 – A. Literature. Pp.269 – 286. University of Illinois.

การจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน LEARNING MANAGEMENT IN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY BY USING PROJECT BLOKS BASED ON PROBLEM BASED LEARNING

นันทกาญจน์ จ้วนจินดา* วุฒิชัย พิสิฐ และไชยรัตน์ ปราณี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

*corresponding author e-mail : natakan.n@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการสอนที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก และ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จัดการเรียนการสอนด้วยการใช้โปรเจกต์บล็อก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนภาณุตัทกรีธาเวทย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการสอนที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก คือ การจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยโปรเจกต์บล็อก พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน โดยที่ ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 15.00 และคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 10.50

คำสำคัญ : โปรเจกต์บล็อก การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Abstract

The aims of this research were to 1) investigate the appropriated instruction method by using Project Bloks, and 2) study the effects of using instruction method by using Project Bloks for Grade 6 students of Phanuthatkreethawet School, Krok Pra District, Nakhon Sawan Province who study in second semester of 2560 Academic Year. The results found that, 1) the appropriated instruction method was Project Based Learning, and 2) students have higher score in posttest than pretest by the Mean of posttest was 15.00 while the pretest was 10.50.

Keywords : project bloks, problem base learning, grade 6 students

บทนำ

การศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นการเตรียมมนุษย์ให้มีความรู้ ต้องทำให้มนุษย์เป็นผู้รักเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ในขณะเดียวกันไทยแลนด์ 4.0 คือ การพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย โดยจะต้องผลิตนวัตกรรม ใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เหมาะกับศตวรรษที่ 21 นั้น มีทิศทางการเตรียมให้ผู้เรียนเป็นนักวิเคราะห์ นักแก้ปัญหา เป็นนักสร้างสรรค์ เป็นนักประสานความร่วมมือ รู้จักใช้ข้อมูลและข่าวสาร เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นนักสื่อสาร ตระหนักกับรัฐสภาวะของโลก เป็นพลเมืองทรงคุณค่า มีพื้นฐานความรู้เศรษฐกิจและการคลัง จะเห็นได้ว่า การคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา เป็นทักษะจำเป็นที่ผู้เรียนควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำทักษะดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำผลการวิเคราะห์นั้นมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และอาจช่วยแก้ปัญหาของผู้อื่นในอนาคต

โปรเจกต์บล็อกเป็นสิ่งที่จับต้องได้ ในการใช้งานจะได้ผลตอบกลับด้วย เช่น การสัมผัส ภาพ และเสียงที่มากกว่าในเทคโนโลยีอื่น และในการเขียนโค้ดนั้นจะไม่ใช้ทักษะของงานแต่เป็นทักษะการคิด โปรเจกต์บล็อกมีฟังก์ชันที่หลากหลาย เช่น Sensor Lab , Music Maker และ Coding Kit เพื่อให้เด็กได้ลงมือใช้อุปกรณ์จะช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้ และจะทำให้

เด็กเกิดการสังเกต การแก้ปัญหา และเกิดความคิดที่สร้างสรรค์ (Blickstein, 2016) เป็นการสอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาไว้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูและกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เป็นการเรียนแบบบูรณาการ โดยการนำวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษมาบูรณาการกัน เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ของ นักเรียนในการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ

คอมพิวเตอร์ เป็นศาสตร์พื้นฐานแห่งอนาคต ที่รวมสาระเกี่ยวกับ วิธีคิด การแก้ปัญหา การแปลงร่างจากจินตนาการสู่ รูปแบบ การคิดแบบมีขั้นมีตอน เช่น การโค้ดดิ้ง การลงมือทำ การแก้ปัญหา การใช้สื่อสารสนเทศกับการเรียนรู้ เป็นต้น การ เรียนสำหรับเด็กจะเพิ่มทักษะการแก้ปัญหา Problem solving ทำให้เข้าใจขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา แยกแยะและเข้าใจความ ซับซ้อนของปัญหาได้ การเรียนคอมพิวเตอร์ในระดับนักเรียนเป็นฐานของการสร้างทักษะการคิด ที่จำเป็นสำหรับทุกอาชีพ ไม่ว่า จะเป็น หมอ ทนายความ นักการเกษตร วิศวกร บัญชี การเงิน นักนิเทศก์ ฯลฯ เพราะเป็นหลักการพื้นฐานของการคิดอย่าง เป็นระบบ มีขั้นตอน มีการวางแผน เพื่อการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (ยีน ญัวรรธณ, 2560)

IoT เป็นศาสตร์การเขียนและพัฒนาโปรแกรม ร่วมกับการสร้างสรรค์ทางฮาร์ดแวร์ ให้จินตนาการออกมาเป็น รูปแบบ ใช้ความคิด การแก้ปัญหา มีการเกี่ยวข้องกับการเขียนโค้ด สามารถสร้างเด็กให้เรียนรู้ได้ มีจุดประสงค์ต้องการพัฒนา ทักษะความคิด เรียนรู้ขั้นตอนวิธีการ (algorithms) ที่เป็นรูปแบบใกล้เคียงกับการวางแผนการทำงาน รู้จักสร้างลำดับ คิดเป็น ขั้นตอน สร้างจินตนาการ คิดเป็นระบบ (systematic) และมีเหตุผล (logical idea) การเรียนโปรแกรมในวัยต้น จึงมี ความสำคัญเป็นฐานในการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทำให้เรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น (ยีน ญัวรรธณ, 2560)

ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ ความคิดรวบยอดหรือโน้ตค้นไปใช้ ในการวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล หาสาเหตุของปัญหาและตัดสินใจแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับ ปัญหาหรือความยุ่งยากเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง นำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสมเหตุสมผล

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ปัญหากระตุ้นให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ใหม่และใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่ม ผู้เรียน โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกประจำกลุ่ม

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจนำโปรเจกต์บล็อกมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือเล่นและใช้ อุปกรณ์ และจะทำให้ผู้เรียนเกิดการสังเกต การแก้ปัญหา และเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพราะธรรมชาติความสนุกจะก่อให้เกิด ความสุขกับการเรียนรู้ ความสนุกก่อให้เกิดความประทับใจ ความประทับใจก่อให้เกิดการจดจำความรู้และทักษะกระบวนการ ยิ่งประทับใจมากยิ่งขึ้นจดจำและเรียนรู้ฝังแน่นได้ยาวนาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการวิจัย

1. สํารวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการเรียนการสอนด้วยโปรเจกต์บล็อก โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับแนวการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อก
2. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากผลการศึกษาค้นคว้าที่ 1
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโปรเจกต์บล็อก (Project Blocks)
4. พัฒนาแผนการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา การเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ ปัญหาเป็นฐานไปทดลองใช้ จำนวน 10 คาบ กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11 คน

6. สรุปผลโครงการพิเศษ

2. ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11 คน โดยใช้การเลือกแบบ เจาะจง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจคบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเนื้อหาที่ใช้ได้มาจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดสำหรับนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาและเทคโนโลยี สารที่ 3 มาตรฐาน 3.1 เรื่อง โปรเจคบล็อกในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. เครื่องมือที่ใช้ในโครงการ

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจคบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 1.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 1.2 สอบถามและหาค่าดัชนีความเที่ยงจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.3 ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.4 นำไปทดลองใช้

3. วิธีการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1. สํารวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมด้วยโปรเจคบล็อก

1.1 ออกสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจคบล็อก โดยใช้กับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาและเทคโนโลยี

1.2 วิเคราะห์ค่าทางสถิติที่ใช้ในโครงการพิเศษได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจคบล็อก

ขั้นตอนที่ 2. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้การศึกษาขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโปรเจคบล็อก (Project Bloks)

ขั้นตอนที่ 4. พัฒนาแผนการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจคบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน

4.1 พัฒนาแผนการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจค บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือแผนการจัดการเรียนการสอน ด้วยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน ในโรงเรียนภาคใต้ที่มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ค่าดัชนีความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.67 – 1.00

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจคบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำสาระการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาและเทคโนโลยี สารที่ 3 มาตรฐาน 3.1

ขั้นตอนที่ 5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา การเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจคบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปทดลองใช้ จำนวน 10 คาบ กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11 คน

ขอบเขตด้านประชากร ที่นำรูปแบบการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจคบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปทดลองใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนภาคใต้ที่มหาวิทยาลัย จำนวน 11 คน เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจคบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโดยเนื้อหาจะใช้จากการถอดตัวชี้วัดสำหรับผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางฯ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาและเทคโนโลยี สารที่ 3 มาตรฐาน 3.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกต์ลือคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือแผนการจัดการเรียนการสอน ด้วยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน ในโรงเรียนภาคอุตสาหกรรม ที่มีประสบการณ์สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ค่าดัชนีความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.67 – 1.00

2. การจัดการเรียนการสอนด้วยโปรเจกต์ลือคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตารางที่ 1 สรุปคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียน จากการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรเจกต์ลือคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

คนที่	Pre-Test	Post-Test	เพิ่มขึ้น
1	9	16.5	7.5
2	13	16.5	3.5
3	12	15.5	3.5
4	13.5	15	1.5
5	12	18	6
6	10	19	9
7	7.5	11	3.5
8	11	14	3
9	10	12.5	2.5
10	8.5	12	3.5
11	9	15	6
รวม	124	165	49.5
ค่าเฉลี่ย	10.50	15.00	4.50
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.49	1.95	

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน โดยที่ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 15.00 และคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 10.50

สรุปได้ว่า หลังจากดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยโปรเจกต์ลือค มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.50

อภิปรายผล

1. ผลการสำรวจการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์ลือคที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการรวบรวมวิธีการสอนและสื่อการสอนมากกว่า 100 วิธี พบว่า ครูควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พัฒนาทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติจริงระหว่างทำกิจกรรม วิธีสอนแบบกิจกรรม (Self-Activity Method) และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสื่อที่เหมาะสม ได้แก่ เกม (Game) โปรแกรมสำหรับนำเสนอ (MS PowerPoint) สังคมออนไลน์ (Social Network) แหล่งรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ (Online Portal) และโปรแกรมสำหรับการสร้างเอกสาร (Word Processing) ครูจึงมีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาทักษะของนักเรียนให้เกิดการคิดมากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดและแก้ไขปัญหา มีกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่เป็นขั้นตอน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผลการสำรวจจากแบบสอบถาม สอดคล้องกับ ทิศนา ขมมณี (2558) ที่ได้อธิบายความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า ปัญหาสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดภาวะงุนงงสงสัย และความต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพื่อขจัดความสงสัยดังกล่าว การให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาจริงหรือสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ และร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหา นั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ อันเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สรุปได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้เป็นผลมาจากกระบวนการทำความเข้าใจและการแก้ไขปัญหา ซึ่งใช้ปัญหา หรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่ตามสภาพจริงมาเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีการเรียนการสอนที่ใช้โปรเจกต์บล็อก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 คน พบว่า

1) ขั้นตอนการติดตั้ง Image OS (Operating System) มีปัญหาไม่สามารถทำการติดตั้งได้นักเรียนจึงมีการวิเคราะห์ปัญหาว่าเพราะเหตุใดจึงไม่สามารถติดตั้งได้ พบว่าเป็นที่การดาวน์โหลดก่อนการติดตั้งนักเรียนจึงแก้ปัญหาด้วยการดาวน์โหลด Image OS ใหม่แล้วติดตั้งทันที

2) การประกอบโครงรถ เมื่อประกอบครั้งแรกเสร็จแล้วพบว่า เหลือชิ้นส่วนของโครงรถ จึงทำการรื้อโครงรถออกและประกอบใหม่

3) ในการโค้ดดิ้งนักเรียนมีปัญหาในการเขียนโค้ดที่ซ้ำและยังไม่ชินกับพิมพ์ จึงทำการแก้ปัญหาด้วยการให้มีคนบอกโค้ด และมีคนพิมพ์โค้ดตามที่เพื่อนบอก และเมื่อรันโค้ดไม่ผ่านร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหามาโดยตลอดได้ตัวเขียนผิดที่บรรทัดใด

4) การต่อสายไฟเนื่องจากสายไฟในการต่อ Raspberry เข้ากับตัวควบคุมมอเตอร์ค่อนข้างเยาะจึงมีการต่อสายไฟผิดเส้น จึงแก้ปัญหาด้วยการดูแผนการต่อสายไฟอีกครั้งแล้วทำการต่อใหม่

5) การหมุนของล้อรถที่หมุนไม่ครบทุกล้อ วิเคราะห์ปัญหาได้ว่าที่ล้อหมุนไม่ครบทุกล้อเกิดมาจากการที่ต่อสายไฟไม่แน่น จึงทำการขยับสายไฟแล้วรันโค้ดอีกครั้งจนสำเร็จ

การที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขกับการเรียนและมีความอยากเรียนเพิ่มมากขึ้น และเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ เมเยอร์ (Mayer, 1992) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนเป็นผู้แก้ปัญหา ผู้เรียนจะใช้ความรู้ที่มีเพื่อหากระบวนการแก้ปัญหาและพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคไปสู่จุดมุ่งหมาย

สรุปผลการวิจัย

1. การสำรวจวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยโปรเจกต์บล็อก จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในการเก็บข้อมูล มีจำนวนทั้งสิ้น 54 คน แบ่งเป็นเพศชายและหญิง ได้ดังนี้ เพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 42.59 และเพศหญิง 31 คน คิดเป็นร้อยละ 57.41 แบ่งเป็น แบ่งเป็นตำแหน่งวิทยฐานะ ดังนี้ ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูอัตราจ้าง คิดเป็นร้อยละ 11.11 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูผู้ช่วย คิดเป็นร้อยละ 18.52 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครู ค.ศ.1 คิดเป็นร้อยละ 25.93 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ คิดเป็นร้อยละ 24.07 ผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 9.26 และผู้สอนที่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 11.11 พบว่า วิธีการสอนที่เหมาะสมด้วยโปรเจกต์บล็อก คือ การจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีการเรียนการสอนที่ใช้โปรเจกต์บล็อก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 คน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยโปรเจกต์บล็อก มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.50 โดยคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนสูงขึ้นตั้งแต่ 2.5 – 7.5 คะแนน

ข้อเสนอแนะ

1. โปรเจกต์บล็อกมีหลายรูปแบบที่ผู้วิจัยเลือก คือ แบบ Robot Bloks ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการดัดแปลงหรือเลือกใช้โปรเจกต์บล็อกในรูปแบบอื่นๆ

2. การเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถพัฒนาต่อไปโดยให้นักเรียนฝึกโค้ดดิ้งหุ่นยนต์โปรเจกต์บล็อกร่วมกับอุปกรณ์อื่น

3. ควรมีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกต์บล็อกได้ฝึกความสามารถในด้านอื่นนอกเหนือจากการแก้ปัญหา เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

4. การเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรเจกต์บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นที่มีวัยใกล้เคียงกัน เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิเศษนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้จัดทำได้รับความช่วยเหลือ ความกรุณา และคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.วุฒิชัย พิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษในครั้งนี้ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา และคณะครู ที่เสียสละ และเมตตาให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ทำให้ผู้จัดทำ ได้รับประสบการณ์ทำวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย ที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการศึกษากิจการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรแกรมบล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปอย่างมีคุณค่า ผู้จัดทำขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นายมนู สนธิรักษ์ คุณครูสลิลทิพ ชูชาติ คุณครูพรทิพย์ แสงแก้ว และผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์และให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการศึกษากิจการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยโปรแกรม บล็อกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณบิดาผู้ล่วงลับ มารดา บุพการีที่อบรมเลี้ยงดู และพี่ น้อง และเพื่อนๆ คนที่คอยเป็นกำลังใจให้การสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้จัดทำอย่างดียิ่งเสมอมา คุณค่าประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากวิจัยนี้ ผู้จัดทำขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดา มารดา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนผู้จัดทำมาตั้งแต่เล็กจนปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ทิตนา แหมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.พิมพ์ครั้งที่ 19.

กรุงเทพฯ : ด้านสุทธิการพิมพ์

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ, โรงเรียนสอนภาษาอังกฤษ Enconcept สาขาสยามโอเอซิส ชั้น 13 ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 5 พฤศจิกายน.

เย็น ภู่วรรณ. (2560). “คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน,” [https://goo.gl/LhXReh], 25 ตุลาคม 2560.

_____. (2560). “ทำไมต้อง ไอโอที,” [https://goo.gl/i7jnm7], 25 ตุลาคม 2560.

Mayer,R.E, (1992). Thinking, problem soving, cognition, 2nd ed., Freeman,NewYork, p. 52.

Paulo Blikstein. (2016). “Project Bloks : designing a development platform for tangible programming for children.

การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูป
ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ACCOUNTANCY KNOWLEDGE MANAGEMENT FOR DEVELOP PROCESSING GOOD
PRODUCER GROUP OF AGRICULTURIST HOUSEKEEPER GROUP OF TIP SLIDE BANANA,
MUENG, TAK.

ยุพรัตน์ จันทรแก้ว* ยุพรัตน์ อัมพพิทักษ์ ภัทรภารดี คงมา
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
*corresponding author e-mail : yuparat2550@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการความรู้ทางการบัญชีและพัฒนากลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยแบ่งการดำเนินงานวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการบริหารจัดการต้นทุนผลิตภัณฑ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์บริบท คณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม จำนวน 6 ราย กลุ่มผู้ผลิตสินค้าผลิตสินค้าและจำหน่าย จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ถั่วงอกสมุนไพร และผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์ถั่วงอกสมุนไพร มีต้นทุนการผลิตเท่ากับ 17.32 บาทต่อหน่วย ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ มีต้นทุนการผลิตเท่ากับ 11.75 บาทต่อหน่วย มูลค่าการผลิตโดยรวมของผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 ชนิด เท่ากับ 3,500 บาท ต่อจำนวนครั้งการผลิตปกติ การบริหารจัดการต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 ชนิด ควรส่งเสริมให้กลุ่มผลิต ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ เพราะต้นทุนต่ำกำไรสูงและด้านการบริหารจัดการต้นทุน ควรให้ลดต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ผู้วิจัย ได้เสนอแนะแนวทางการลดต้นทุนการผลิตจากของเสียจากกระบวนการผลิตและให้เพิ่มปริมาณการผลิต รวมทั้งได้ทำการเสนอแนะการนำเครื่องมือด้านการผลิตและการจัดการกล้วยสไลด์มาใช้เพื่อลดต้นทุนด้านค่าแรงงาน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ทางการบัญชี, เพื่อพัฒนา, กลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูป

Abstract

The objective of this research was to manage accountancy knowledge and to develop a production group of slide banana agriculturist housewife group, Muang, Tak. The research procedure had 2 steps. Firstly, a story about group was studied. Secondly, product cost management was investigated. Data collection, 6 persons of chairman and committees of the production group were selected for purposive sampling and were to interview and to observe. The production group produced 2 products of a herb bean product and a slide banana product. It was found that the herb bean product had product cost 17.32 baht per unit. The slide banana product had product cost 11.75 baht per unit. The overall production value of two products per normal production was 3,500 baht. The product cost management of two products should promote the production group to produce the slide banana product because of low product cost and high profit. Servicing cost management should reduce direct material cost. Guideline of researcher introduced reducing the production cost of waste from the production process and increasing production quantity.

Keywords : accountancy knowledge management, for develop, processing good producer group.

บทนำ

นโยบายของรัฐบาลสร้างรายได้ให้กับประชาชนโดยการทำให้ทุกจังหวัดได้ดำเนินการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าเพื่อที่จะสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นและชุมชนและสามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้ดีขึ้น รวมทั้งได้ดำเนินการผลักดันนโยบายรากหญ้าสู่รากแก้วซึ่งให้ความสำคัญมุ่งศักยภาพสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตสินค้าและบริการโดยการผลิตหรือจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพด้วยการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อเกิดความแตกต่างในผลิตภัณฑ์สามารถพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ มีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นให้สามารถจำหน่ายทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ (กรมพัฒนาชุมชน, 2554)

โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาไทยมีเป้าหมายมุ่งเน้นให้แต่ละชุมชนได้มุ่งเน้นให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าเพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการผลิตสินค้าเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสร้างชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงานสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพด้วยการดำรงรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นรวมถึงการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยน การเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น มีจุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก (สารานุกรมเสรี, 2554) โดยภาครัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าชุมชนสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสินค้าชนิดหนึ่งในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2541 โดยผู้ผลิตสินค้าแปรรูปเพื่อจำหน่ายเช่น กล้วยสไลด์ เนื่องจากมีวัตถุดิบกล้วยน้ำว้าเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจำหน่ายและบริโภคไม่ทันทำให้เกิดการเน่าเสียและทิ้งไปต่อมาได้พัฒนาเพิ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์เป็นที่ถูกใจของชาวบ้านและมีการนำไปเป็นของฝากเป็นของขวัญในเทศกาลต่างๆ จึงเป็นที่รู้จักของตลาดและจังหวัดและจึงมีการจัดตั้งกลุ่มในต่อมาได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าโอท็อป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าจังหวัดตาก ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์จะทำรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่มกลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของกลุ่มยังมีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ เช่น ต้นทุนการผลิตสูง สมาชิกยังขาดความรู้เรื่องต้นทุน การวางแผนการผลิตหรือการตัดสินใจผลิตที่ผิดพลาดโดยเฉพาะปัญหาด้านต้นทุนการผลิตเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลิตสินค้านั้นหมายถึง การตั้งราคาขายของผลิตภัณฑ์สินค้าแต่ละชนิดซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ โดยที่ผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์จะต้องดำเนินการคิดต้นทุนให้ถูกต้องมากที่สุดเพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจต่างๆ เช่น การควบคุมต้นทุน การกำหนดราคาขายของสินค้า เป็นต้น หากผู้บริหารของผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์หันมาให้ความสำคัญด้านการบริหารจัดการต้นทุนผลิตภัณฑ์ด้านการผลิตสินค้าต่างๆที่เกิดขึ้นในผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าโดยการวิเคราะห์ต้นทุนรวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงขั้นตอนการผลิตต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องทำให้สามารถลดต้นทุนและเพิ่มกำไรของผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ต่อไปได้

ดังนั้นผู้วิจัย ได้เห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยกำหนดให้นักศึกษาสาขาการบัญชีที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีรายวิชาการบัญชีต้นทุน 1 รหัสวิชา 11014402 ศึกษาการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูปในจังหวัดตากเพื่อให้ทราบถึงรูปแบบทางการบัญชีรวมถึงการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูปในจังหวัดตากแล้วนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการต้นทุนผลิตภัณฑ์สำหรับการแปรรูปที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับธุรกิจของชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยที่กลุ่มมีแนวทางในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ การควบคุมต้นทุน การกำหนดราคาขายของสินค้า การลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าโดยการวิเคราะห์ต้นทุนรวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงขั้นตอนการผลิตต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องทำให้สามารถลดต้นทุนและเพิ่มกำไร รวมถึงการควบคุมการวางแผนและการดำเนินธุรกิจของกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนรวมถึงการนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มอื่นๆที่มีรูปแบบเดียวกันให้มีประสิทธิภาพ

ศึกษาการพัฒนาแบบบัญชีสำหรับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อป กรณีศึกษากลุ่มอาหาร จังหวัดปทุมธานี งานวิจัยมีวัตถุประสงค์1)เพื่อศึกษากิจกรรมดำเนินธุรกิจและระบบการควบคุมภายในของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อป ในปัจจุบัน 2)เพื่อศึกษาความสำคัญของการใช้ข้อมูลทางการเงินในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อป และ3)เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในปัจจุบันที่เกิดจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินที่ใช้ในการตัดสินใจบริหารจัดการธุรกิจของกลุ่ม ผู้ผลิตสินค้าโอท็อป โดยทำการศึกษาจากกรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อปกลุ่มอาหารในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 กลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อปกลุ่มอาหารมีขั้นตอนกระบวนการทำงานที่คล้ายคลึงกันและการบันทึกบัญชีและการนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการควบคุมและการตัดสินใจยังไม่สมบูรณ์ การพัฒนาการบันทึกบัญชีอย่างง่ายเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและการตัดสินใจในการดำเนินการกิจกรรมของสถานประกอบการ โดยมีเป็น 5 ระบบ คือ 1)ระบบขายสินค้า 2)ระบบซื้อวัตถุดิบ 3)ระบบผลิตและเบิกจ่ายวัตถุดิบ 4)ระบบรับ-จ่ายเงิน และ5)ระบบบัญชีทั่วไปและรายงานทางการเงิน การพัฒนาระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ได้พัฒนาทั้งห้าระบบ โดยแบ่งเป็นเมนูหลัก 6 เมนู คือ 1)ข้อมูลหลัก 2)ซื้อวัตถุดิบ 3)สินค้าและการผลิต 4)ขายสินค้า 5)บัญชี 6)รายงาน อย่างไรก็ตาม ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์นี้ได้พัฒนาขึ้นจากกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อปประเภทอาหาร ซึ่งการนำไปใช้กับกลุ่มสินค้าอื่นๆ ยังไม่ได้มีการทดสอบ และระบบบัญชีนี้เป็นระบบบัญชีอย่างง่ายเหมาะสำหรับสถานประกอบการขนาดเล็กเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลทางบัญชี รวมถึงเพื่อใช้ในการตัดสินใจเท่านั้น และไม่รองรับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม (กุสุมา คำพิทักษ์และคณะ, 2552)

ศึกษาการจัดการผลิตภัณฑ์โอท็อป กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านสามัคคีพัฒนา บ้านถ้ำเต่า หมู่1 ตำบลสามัคคีพัฒนา อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิตในการจัดการและถ่ายทอดองค์ความรู้ผลการศึกษาพบว่า นิยมผ้าฝ้ายย้อมครามเป็นงานอดิเรกนอกเหนือจากงานเกษตรกรรม โดยพิจารณาเป็นด้านดังนี้ ด้านกระบวนการผลิตของกลุ่มมีโครงสร้างธุรกิจครบ 3 ขั้นตอนคือ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การผลิตไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มโอท็อปเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ในจังหวัด ซึ่งทางกลุ่มเน้นทอเป็นผืนจำหน่ายด้านการตลาดกลุ่มมีจุดแข็งด้านตลาดและฝีมือการทอผ้า ย้อมครามแต่กลุ่มขาดการพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์และการพัฒนาด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดนวัตกรรมใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่ากลุ่มโอท็อปมีการกระจายสินค้าโดยการขายตรงที่กลุ่มแม่บ้านและการวางจำหน่ายที่ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อปในจังหวัด ทำให้พบว่า ช่องทางการจำหน่ายสินค้าจำกัด ด้านการบริหารจัดการกลุ่มโอท็อปมีการรวมตัวเพิ่มจำนวนสมาชิกอย่างต่อเนื่องและมีการติดต่อสร้างเครือข่าย (จาริตา หินเภาว กัญยรัตน์ สุขวัญกุล และคณะ, 2552)

ศึกษาการบริหารต้นทุนและการประเมินมูลค่าการผลิตโดยรวมของผลผลิตจากไม้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต ต้นทุนการผลิต ประเมินมูลค่าการผลิตโดยรวม ตลอดจนการศึกษาการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตและเสนอแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์จากไม้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้เพื่อการค้าจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์แข่งหน่อไม้ต้มส่งโรงงาน หน่อไม้ต้มบรรจุปี๊บ หน่อไม้หนึ่งบรรจุพลาสติก ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนของการผลิตแข่ง มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยเท่ากับ 37.69บาทต่อใบ ผลิตภัณฑ์หน่อไม้ต้มส่งโรงงานมีต้นทุนการผลิตต่อหน่วย 7.5 บาท ต่อ กิโลกรัม ต้นทุนผลิตภัณฑ์หน่อไม้ต้มบรรจุปี๊บมีต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 190.55 บาทต่อปี๊บ ผลิตภัณฑ์หน่อไม้หนึ่งบรรจุพลาสติกมีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยเท่ากับ 8.26 บาทต่อถุง มูลค่าโดยรวมของการผลิตเท่ากับ 16,444,500 บาท ปัญหาการบริหารจัดการต้นทุนไม้ 4 ชนิดเกิดจากต้นทุนการผลิตผันแปร โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ ทางผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการบริหารต้นทุนผลิตภัณฑ์จากไม้ โดยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มปริมาณการผลิต (ขวัญนรี กล้าปราบโจร, 2551)

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์ โดยออกแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน 1) สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและ 2) สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้า ต้นทุนในการผลิต การจำแนกต้นทุนการผลิตและแนวทางในการบริหารต้นทุน ประชากร คือ ผู้บริหารและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าจำนวน 6 คน เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องในเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์โดยตรงโดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิตโดยตรง และศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการรวมทั้งการสังเกตการณ์ บริบท สภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการดำเนินงาน ปริมาณการผลิต จำนวนเงิน ที่ลงทุนที่ต้องใช้ รายได้ รายจ่าย และปัจจัยที่ใช้ในการผลิตโดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และจากการสังเกตการณ์ขณะที่ออกมาสำรวจมาประกอบกับเอกสารโดยการประเมินและการวิเคราะห์ ทั้งนี้ ได้มีการวัดความเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลจากคำตอบที่ได้มามีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความเป็นอยู่ของชุมชน

ผลการวิจัย

บริบทเบื้องต้นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้จดทะเบียนชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตสินค้าตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพ.ศ.2548 เลขที่ 10/4 ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

1) จำนวนร้อยละจำแนกตามเพศเป็นเพศหญิงจำนวน 6 รายคิดเป็นร้อยละ 100 2) จำนวนร้อยละจำแนกตามอายุ มีอายุ ช่วง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.66 และรองลงมาคืออายุช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.34 3) จำนวนร้อยละจำแนกตามระดับ การศึกษา มีระดับการศึกษาทั้งหมดอยู่ที่มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 4)จำนวนร้อยละจำแนกตาม อาชีพหลัก มีอาชีพหลักจำนวนมากประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอาชีพเกษตรกรรวม ทำสวนทำไร่ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีอาชีพค้าขาย จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 5) จำนวนร้อยละจำแนกตามรายได้ต่อเดือน มีรายได้มากที่สุดต่อเดือนจำนวน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือรายได้ต่อเดือน จำนวน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 6) จำนวนร้อยละจำแนกตามระยะเวลาที่ทำหน้าที่ในกลุ่มมีระยะเวลาที่ทำหน้าที่ภายในกลุ่มจำนวน 6 ปี – 7 ปี ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

2) ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าต้นทุนในการผลิตการจำแนกต้นทุนการผลิตและแนวทางในการบริหารต้นทุน พบว่า กลุ่มจัดตามลำดับผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มมี 2 ชนิด คือ 1) ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ 2) ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสินค้า

ประเภทของผลิตภัณฑ์	ณ กำลังการผลิต (หน่วย)	วัตถุดิบทางตรง (บาท)	ค่าแรงงานทางตรง (บาท)	ค่าใช้จ่ายในการผลิต (บาท)	รวมต้นทุนการผลิต (บาท)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาทต่อหน่วย)
กล้วยสไลด์	50	125.00	300.00	441.00	866.00	17.32
กล้วยสไลด์	50	60.00	300.00	227.50	587.50	11.75

จากตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสินค้า พบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์มีต้นทุนการผลิตสินค้าต่อหน่วยมากที่สุด คือ ต้นทุนต่อหน่วยของการผลิตสินค้ากล้วยสไลด์เท่ากับ 17.32 บาทต่อหน่วย รองลงมาเป็นต้นทุนการผลิตสินค้ากล้วยสไลด์เท่ากับ 11.75 บาทต่อหน่วย ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบรายได้และต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์จำแนกตามประเภทของผลิตภัณฑ์โดยการจัดลำดับตามกำไรสุทธิ

ประเภทของผลิตภัณฑ์	ราคาขาย (บาท)	ต้นทุนรวม (บาท)	กำไรขั้นต้น (บาท)	หักค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (บาท)	กำไรสุทธิ (บาท)	จัดลำดับกำไรสุทธิ
กล้วยสไลด์	1,750	866.00	884.00	50	834	ลำดับที่ 2
กล้วยสไลด์	1,750	587.50	1,162.50	60	1,102.50	ลำดับที่ 1

จากตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบรายได้และต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์จำแนกตามประเภทของผลิตภัณฑ์ พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ ผลิตผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ทำให้มีผลกำไรสุทธิ 1,102.50 บาทมากที่สุดจัดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์มีผลกำไรสุทธิ 834 บาท จัดเป็นลำดับที่ 2 ผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จากการประเมินมูลค่ารายได้และคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ พบว่า การผลิตสินค้าแต่ละชนิดหรือแต่ละผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือ

1) ผลิตภัณฑ์ถั่วสมุนไพร มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยเท่ากับ 17.32 บาทต่อหน่วย ณ กำลังการผลิตที่ 50 หน่วย มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 866 บาท มียอดขายเท่ากับ 1,750 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 35 บาท ต่อหน่วย มีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเท่ากับ 50 บาท คงเหลือกำไรสุทธิเท่ากับ 834 บาท หรือเท่ากับ 16.68 บาทต่อหน่วย

2) ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยเท่ากับ 11.75 บาทต่อหน่วย ณ กำลังการผลิตที่ 50 หน่วย มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 587.50 บาท บรรจุลงถุงได้จำนวน 50 ถุง มียอดขายเท่ากับ 1,750 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 35 บาทต่อหน่วย มีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเท่ากับ 60 บาท คงเหลือกำไรสุทธิเท่ากับ 1,102.50 บาทหรือเท่ากับ 22.05 บาทต่อหน่วย

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสินค้าคิดเป็นร้อยละของยอดขาย จำแนกตามประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์

ประเภทของผลิตภัณฑ์	ณ กำลังการผลิต (หน่วย)	ราคาขาย (บาท)	ต้นทุนรวม (บาท)	ต้นทุนคิดเป็นร้อยละของยอดขาย	จัดลำดับร้อยละของต้นทุนขายต่อยอดขาย
ถั่วสมุนไพร	50	1,750	866.00	49.49	ลำดับที่ 2
กล้วยสไลด์	50	1,750	587.50	33.57	ลำดับที่ 1

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสินค้าคิดเป็นร้อยละของยอดขาย พบว่า กล้วยสไลด์มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำสุดเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 33.57 ของยอดขาย รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์ถั่วสมุนไพรมีต้นทุนการผลิตคิดเป็นร้อยละ 49.49 ของยอดขาย การบริหารจัดการต้นทุนผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตต่อยอดขายคิดเป็นร้อยละ พบว่า ควรส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ ผลิตผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ ออกจำหน่ายเป็นจำนวนมากหรือให้เป็นสินค้าหลักของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ เนื่องจากเมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตต่อยอดขายผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ซึ่งจะส่งผลทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ มีผลกำไรขั้นต้นมีจำนวนมาก รองลงมาควรทำการผลิตผลิตภัณฑ์ถั่วสมุนไพร เมื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์มีต้นทุนการผลิตน้อยจะส่งผลให้กำไรขั้นต้นและกำไรสุทธิของผลิตภัณฑ์มีจำนวนมาก

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบกำไรขั้นต้นคิดเป็นร้อยละของยอดขายจำแนกตามประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์

ประเภทของผลิตภัณฑ์	ณ กำลังการผลิต (หน่วย)	ราคาขาย (บาท)	ต้นทุนรวม (บาท)	กำไรขั้นต้น (บาท)	กำไรขั้นต้นคิดเป็นร้อยละของยอดขาย	จัดลำดับกำไรขั้นต้น
ถั่วสมุนไพร	50	1,750	866	884	50.51	ลำดับที่ 2
กล้วยสไลด์	50	1,750	587.50	1,162.50	66.42	ลำดับที่ 1

เมื่อพิจารณากำไรขั้นต้นต่อยอดขายคิดเป็นร้อยละ พบว่า ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์มีกำไรขั้นต้นสูงมากเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 66.42 ของยอดขาย รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์ถั่วสมุนไพร มีกำไรขั้นต้นสูงรองลงมาคิดเป็นร้อยละ 50.51 ของยอดขาย

การบริหารจัดการต้นทุนผลิตภัณฑ์สำหรับการแปรรูปผลไม้ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตต่อยอดขายคิดเป็นร้อยละ พบว่า ควรส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ ผลิตผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ออกจำหน่ายเป็นจำนวนมากหรือให้เป็นสินค้าหลักของกลุ่ม เนื่องจากเมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตต่อยอดขายผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์มีต้นทุนการผลิตต่ำ กำไรขั้นต้นสูงกว่าผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ซึ่งจะส่งผลทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์มีจำนวนมากรองลงมาควรทำการผลิตผลิตภัณฑ์ถั่วสมุนไพร

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบกำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละของยอดขายจำแนกตามประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์

ประเภทของผลิตภัณฑ์	ณ กำลังการผลิต (หน่วย)	ราคาขาย (บาท)	ต้นทุนรวม (บาท)	กำไรขั้นต้น (บาท)	หักค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร(บาท)	กำไรสุทธิ (บาท) ต่อหน่วย	กำไรสุทธิต่อยอดขาย
ถั่วสมุนไพรร	50	1,750	866.00	884.00	50	834.00	47.65%
กล้วยสไลด์	50	1,750	587.50	1,162.50	60	1,102.50	63.00%

เมื่อพิจารณากำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละของยอดขาย พบว่าเมื่อพิจารณากำไรสุทธิต่อยอดขายคิดเป็นร้อยละ ผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ มีกำไรสุทธิสูงเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 63 ต่อยอดขาย รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์ถั่วสมุนไพรร มีกำไรสุทธิสูงคิดเป็นร้อยละ 47.65 ต่อยอดขาย

การบริหารจัดการต้นทุนผลิตภัณฑ์สำหรับการแปรรูปผลไม้ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตต่อยอดขายคิดเป็นร้อยละ พบว่า ควรส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ ผลิตผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ออกจำหน่ายเป็นจำนวนมากหรือให้ผลิตเป็นสินค้าหลักของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ เนื่องจากเมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตต่อยอดขายผลิตภัณฑ์กล้วยสไลด์ มีกำไรขั้นต้นสูงกว่าผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ซึ่งจะส่งผลทำให้กลุ่มมีผลกำไรสุทธิมีจำนวนมาก รองลงมาควรทำการผลิตผลิตภัณฑ์ถั่วสมุนไพรร

แนวทางการบริหารจัดการต้นทุนผลิตภัณฑ์สำหรับการแปรรูปผลไม้ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตสินค้าให้มีมูลค่าต้นทุนการผลิตที่ต่ำ แนวทางหนึ่งที่สามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าได้คือ ลดของเสียจากกระบวนการผลิตสินค้าโดยอาจนำเครื่องจักรราคาถูกมาใช้ในการผลิตสินค้าบางชนิด เนื่องจากถ้าผู้ผลิตสินค้านำเครื่องจักรมาใช้จะสามารถลดต้นทุนของเสียได้จำนวนมากส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้ามีจำนวนที่ต่ำลงแต่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตากควรพิจารณาต้นทุนที่เสียไปกับประโยชน์ที่จะได้รับว่ามีจำนวนมากหรือไม่ ถ้ามีจำนวนมากกว่าควรรับข้อเสนอแนะแต่ถ้าเสียประโยชน์ไม่ควรรับข้อเสนอแนะนี้

สรุปผลการวิจัย

การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ผลิตสินค้าแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัย ขอเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้ทางการบัญชีด้านการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตสินค้าให้มีมูลค่าต้นทุนการผลิตที่ต่ำ แนวทางหนึ่งที่สามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าได้ คือ ลดของเสียจากกระบวนการผลิตสินค้าโดยอาจนำเครื่องจักรราคาถูกมาใช้ในการผลิตสินค้าบางชนิด เนื่องจากถ้าผู้ผลิตสินค้านำเครื่องจักรมาใช้จะสามารถลดต้นทุนของเสียได้จำนวนมากส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้ามีจำนวนที่ต่ำลง แต่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ควรพิจารณาต้นทุนที่เสียไปกับประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่า โดยมีการเปรียบเทียบว่ามีจำนวนมากหรือไม่ ถ้ามีจำนวนมากกว่าควรรับข้อเสนอแนะแต่ถ้าเสียประโยชน์ไม่ควรรับข้อเสนอแนะนี้ ทางผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการบริหารต้นทุนผลิตภัณฑ์ โดยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น รวมทั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญนรี กล้าปราบโจร (2551) ได้ศึกษาการบริหารต้นทุนและการประเมินมูลค่าการผลิตโดยรวมของผลผลิตจากไม้ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต ต้นทุนการผลิต ประเมินมูลค่าการผลิตโดยรวม ตลอดจนการศึกษาการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์จากไม้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้ผลิตจากไม้เพื่อการค้าจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ผู้ผลิตไม้ชิงชัน หน่อไม้ต้มส่งโรงงาน หน่อไม้ต้มบรรจุปี๊บ หน่อไม้หนึ่งบรรจุพลาสติก ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนของการผลิตชิงชัน มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยเท่ากับ 37.69บาทต่อใบ ผลิตภัณฑ์หน่อไม้ต้มส่งโรงงานมีต้นทุนการผลิตต่อหน่วย 7.5 บาท ต่อกิโลกรัม ต้นทุนผลิตภัณฑ์หน่อไม้ต้มบรรจุปี๊บมีต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 190.55 บาทต่อปี๊บ ผลิตภัณฑ์หน่อไม้หนึ่งบรรจุพลาสติกมีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยเท่ากับ 8.26 บาทต่อถุง มูลค่าโดยรวมของการผลิตเท่ากับ 16,444,500 บาท ปัญหาการบริหารจัดการต้นทุนไม้ 4 ชนิดเกิดจากต้นทุนการผลิตผันแปร โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ ทางผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการบริหารต้นทุนผลิตภัณฑ์จากไม้ โดยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มปริมาณการผลิต

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัย ได้เสนอแนะแนวทางการลดต้นทุนการผลิตจากของเสียจากกระบวนการผลิต และนำเสนอจุดแข็งของกลุ่มผู้ผลิตได้แก่ วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการแปรรูป รวมทั้งให้เพิ่มปริมาณการผลิตและได้เสนอแนะการนำเครื่องมือด้านการผลิตเครื่องตัดกล้วยสไลด์และการจัดการกล้วยสไลด์มาใช้เพื่อลดต้นทุนด้านค่าแรงงาน นำไปสู่การช่วยขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวสู่ Thailand 4.0 โดยเฉพาะด้านการเกษตรต้องพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer สามารถผลิตอาหารที่ดี ปลอดภัยและมีคุณภาพถึงมือผู้บริโภคคือหัวใจที่สำคัญ รวมทั้งได้ช่วยคลัสเตอร์คนในประเทศชาติให้เจริญเติบโตยิ่งขึ้นไปและยั่งยืนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากงบประมาณแผ่นดินงบประมาณปีพ.ศ.2558 สนับสนุนจากโครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชนประเภททุน HRS-2 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ขอขอบคุณกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยสไลด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา คำพิทักษ์และคณะ. (2552). ศึกษาการพัฒนาบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง. คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ.
- ขวัญนรี กล้าปราบโจร. (2551). การบริหารจัดการต้นทุนและการประเมินมูลค่าการผลิตโดยรวมของผลิตภัณฑ์จากไม้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยคจังหวัดกาญจนบุรี. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีจังหวัดกาญจนบุรี.
- จิตนา สุนทรโทภักและคณะ. (2553). ศึกษาการพัฒนาแบบบัญชี OTOP กรณีศึกษากลุ่มอาหารจังหวัดปทุมธานี. สาขาวิชาการบัญชีและการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จาริตา หินเฒ่าและคณะ. (2552). การจัดการผลิตภัณฑ์ OTOP กรณีศึกษา: กลุ่มแม่บ้านสามัคคีพัฒนาบ้านถ้ำเต่าหมู่ 1 ตำบลสามัคคีพัฒนา อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร.
- ดวงมณี โกมารทัต. (2548). การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศิริ กองนวล. (2553). ศึกษาการวิจัยและพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองและเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ การศึกษาผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. บัญชีมหาบัณฑิต. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, สมเดช โรจน์บุรีเสถียร. (2547). การบัญชีต้นทุน 2. กรุงเทพฯ :แมคกรอ-ฮิล.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน. 2558. รายงานข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP จังหวัดตาก ปีพ.ศ.2558.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน. 2558. รายงานข้อมูลการจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP จังหวัดตาก ปีพ.ศ.2558.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สสว. (2558). ข้อมูลโอกาสและผลกระทบของ OTOP กับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC). [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2558 จาก <http://www.sme.go.th>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สสว. (2558).
- เรื่องของกล้วยสู่การขับเคลื่อน (Thailand 4.0). [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <http://www.nuradio.nu.ac.th/th/index.php/en/2016-03-26-02-41-11/920-bananathai>

การศึกษาระบบบัญชีและการออกแบบเอกสารทางการบัญชี
กรณีศึกษากลุ่มงานพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว

ACCOUNTING SYSTEMS AND ACCOUNTING DOCUMENT DESIGN:

A CASE STUDY OF THE CAREERS DEVELOPMENT GROUP TAILORS WAT KHAO KAEW

ยพรัตน์ อัมพพิทักษ์* ยพรัตน์ จันทร์แก้ว และจุฑาภา สุกใส

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

*corresponding author e-mail : yopharat_dang@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบและการออกแบบเอกสารทางการบัญชีของกลุ่มงานพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่เลือกจากสมาชิกกลุ่มอาชีพแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ และใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจในการทดลองใช้ระบบบัญชีใหม่ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มอาชีพมีการจัดทำบัญชีอย่างง่าย มีการใช้สมุดบัญชีเพียงเล่มเดียว สมาชิกกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาระบบบัญชีใหม่ ประกอบด้วย รหัสที่ใช้ในองค์กรเอกสารทางการค้า สมุดบัญชีและทะเบียนคุม ผังทางเดินเอกสาร และการรายงานทางการเงินที่เหมาะสมกับกลุ่มอาชีพ ผลการทดลองใช้ระบบบัญชีใหม่ พบว่าสมาชิกมีความเข้าใจและสามารถนำระบบบัญชีไปใช้งานได้อยู่ในระดับปานกลาง และผลการประเมินความพึงพอใจในการทดลองใช้ระบบบัญชีอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ระบบบัญชี การออกแบบเอกสารทางการบัญชี กลุ่มอาชีพ

Abstract

The objective of this research is to study the system and the design of accounting documents of the Careers Development Group Tailors Wat Khao Kaew. The samples that are selected are from the members of the group community specifically 9 members. Research tools are in-depth interviews in order to study the community business and questionnaires to evaluate satisfaction rates regarding the new accounting system. The research found that the career groups have created the simple accountant. There was only one account book. Most members of the groups still lack knowledge of bookkeeping and accounting. Therefore, the researchers have developed a new accounting system composing of codes used in the organization, commercial documents, accounting books and controlling registration, flowcharts, as well as financial reports that are appropriate to the career group. The result of using the new accounting system found that the members have more knowledge and are able to use the new accounting system in moderate levels. The result of satisfaction evaluation from experimenting the new accounting system is in high levels.

Keyword : Accounting system, Accounting document design, occupational class

บทนำ

ในการดำเนินธุรกิจไม่ว่าขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก ระบบบัญชีถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นอกจากจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารเพื่อใช้ในการประเมินผลและวางแผนการดำเนินงานของกิจการแล้ว ระบบบัญชีที่ดีต้องสามารถจัดทำรายงานทางการเงินที่รวดเร็วทันเหตุการณ์ ถูกต้องเชื่อถือได้ และประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย นอกจากนี้ระบบบัญชีที่ดีจะต้องควบคู่ไปกับการควบคุมภายในที่ดี เพื่อป้องกันและรักษาทรัพย์สินของกิจการไม่ให้เกิดความเสียหายทั้งจากการนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม ตลอดจนในทางที่มีขอบ (นภาพร ณ เชียงใหม่, 2542, หน้า 36-43) รัตน์ชนก พรหมณศิริ (2555) ระบบบัญชี หมายถึงระบบงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลกิจกรรมทางการเงินและรายการค้าต่างๆ ที่อยู่ในรูปของแบบฟอร์มและเอกสารทางธุรกิจเพื่อนำมาสรุปและประมวลผล จัดเก็บ เปลี่ยนรูป และแจกจ่ายข้อมูลนั้นให้แก่ผู้ใช้ประโยชน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้นประกอบในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิไล วีระปรี และจงจิตต์ หลีกภัย (2547) ได้ให้ความหมายของระบบบัญชี คือระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินอันประกอบไปด้วยแบบฟอร์ม หรือเอกสารต่างๆ บันทึกทางการบัญชี รายงาน ตลอดจนวิธีการและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ได้นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการเงินของกิจการแห่งใดแห่งหนึ่งให้แก่ฝ่ายจัดการ เพื่อช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถปฏิบัติหน้าที่อันอยู่ในความรับผิดชอบของตนให้คล่องไปด้วยดี และเพื่อเสนอข้อมูลแก่บุคคลภายนอก ระบบบัญชีจะประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้ 1) เอกสารและบันทึกทางการบัญชี ซึ่งประกอบด้วย แบบฟอร์มต่างๆ สมุดบัญชีเบื้องต้น บัญชีแยกประเภทรายงานหรืองบต่างๆ 2) วิธีการต่างๆ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้แบบฟอร์ม การลงรายการในสมุดรายวัน บัญชีแยกประเภท และการทำรายงาน 3) เครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงต่างๆ และในการดำเนินธุรกิจมักเกิดรายการที่ซ้ำซ้อน รายการเดิมๆ บ่อยครั้ง ทำให้องค์กรเกิดความล่าช้าและเกิดความยุ่งยากในการค้นหา ตรวจสอบ และเก็บรวบรวมข้อมูลในเอกสาร การสร้างแบบฟอร์มเอกสารจึงเป็นวิธีการลดปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาในข้างต้นได้ ทั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ การกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มที่ทำให้รายการต่างๆ เสร็จไปด้วยความรวดเร็ว และสามารถค้นหาตรวจสอบได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น

ขั้นตอนในการวางระบบบัญชี (วิไล วีระปรี และจงจิตต์ หลีกภัย, 2547) มีดังนี้

1. การสำรวจเพื่อศึกษาลักษณะของกิจการ ได้แก่ รูปแบบของกิจการ ผังการจัดสายงาน รายการของธุรกิจ หากกิจการมีระบบบัญชีอยู่แล้ว ในการสำรวจจะต้องศึกษาถึงแบบฟอร์มต่างๆ สมุดบัญชี ผังบัญชี เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ และการควบคุมภายในที่ใช้ปฏิบัติอยู่โดยละเอียด เพื่อจะได้หาข้อบกพร่องและหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น

2. การร่างระบบบัญชีใหม่ ประกอบด้วย

- 2.1 กำหนดแบบฟอร์มหรือเอกสารที่ใช้บันทึกรายการให้เหมาะสม
- 2.2 กำหนดแบบและจำนวนสมุดรายวันที่จะใช้บันทึกรายการ
- 2.3 กำหนดรายงานที่จะต้องเสนอต่อฝ่ายจัดการและบุคคลภายนอก
- 2.4 กำหนดวิธีการปฏิบัติงานต่างๆ โดยให้มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน
- 2.5 กำหนดให้มีเครื่องจักรเครื่องทุ่นแรงที่จะใช้
- 2.6 กำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่ต่างๆ เพื่อปฏิบัติตามระบบบัญชีที่วางไว้

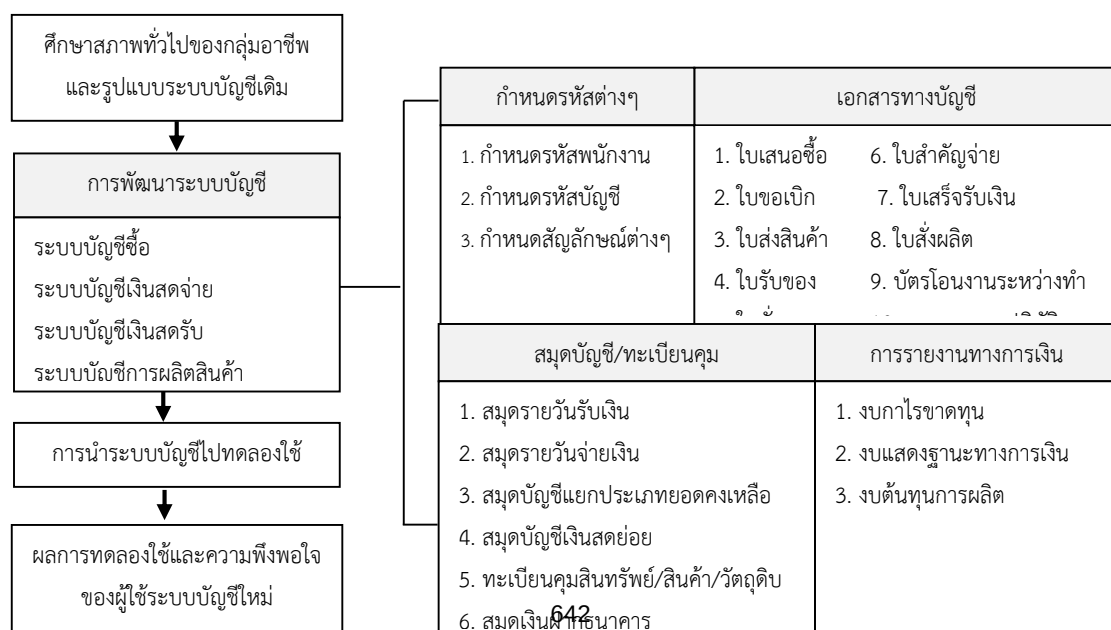
3. การนำระบบบัญชีใหม่ออกใช้ปฏิบัติ

4. การติดตามผล

จากความหมายและความสำคัญของระบบบัญชีซึ่งมีผู้วิจัยศึกษาเรื่องระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังเช่น กุสุมา ชูเกียรติ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาาระบบบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนตุลเครื่องสำอางสมุนไพร เพื่อศึกษาข้อมูลด้านบัญชีพร้อมทั้งหาแนวทางและรูปแบบในการพัฒนาระบบบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางระบบบัญชีให้สามารถจัดทำงบการเงินได้อย่างน่าเชื่อถือ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ระบบบัญชีและระบบการปฏิบัติงานที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกับประธานกลุ่มและสมาชิก ปัญหาที่พบคือสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบัญชี และในอดีตประธานกลุ่มไม่ทราบผลการดำเนินงานเนื่องจากไม่มีการจัดทำงบการเงิน ข้อมูลที่บันทึกไว้มีเพียงรายรับและรายจ่ายเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาระบบบัญชีที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวม 5 ระบบได้แก่ ระบบการสั่งซื้อวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ ระบบการจ่ายวัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต ระบบการรับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ระบบการขายสด ระบบการฝากขาย ระบบการจ่ายชำระหนี้และค่าใช้จ่าย และวราพร กลิ่นประสาธ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาาระบบบัญชี ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้บ้านวังเลียบ-ทุ่งหนองตาปลานวนาคพัฒนา อำเภอมือง จังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก การสำรวจธุรกิจ โดยเขียนเส้นทางการไหลของข้อมูล ระบบทางเดินของเอกสาร ทำการแก้ไขระบบทางเดินของเอกสาร เอกสารประกอบการลงบัญชี การบันทึกบัญชี ซึ่งมีการประยุกต์ใช้ฟอร์มจากบัญชีครัวเรือนแล้วทำการทดสอบระบบบัญชี และประเมินความพึงพอใจของการใช้ระบบบัญชีใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตระบบงานมีการจดบันทึกรายการค้าด้วยระบบมือ เอกสารที่ใช้มีเพียงบิลเงินสด การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบส่งผลให้เอกสารหลักฐานที่จะนำไปเก็บไว้เป็นหลักฐานหรือใช้บันทึกบัญชีสูญหาย ไม่สามารถนำไปอ้างอิงในการบันทึกบัญชีได้ การใช้สมุดลงรายการขึ้นต้นในการบันทึกรายการมีทั้งหมด 3 เล่มด้วยกัน คือ สมุดรายรับ สมุดรายจ่าย และสมุดสรุปรายรับรายจ่าย ซึ่งไม่มีการจัดทนายงานทางการเงินบัญชีและการเงิน ผู้ศึกษาจึงได้ออกแบบระบบบัญชีแบบฟอร์มเอกสารและรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้กับกลุ่ม รวมทั้ง 6 ระบบ ได้แก่ การนำฝากเงินและระบบถอนเงินจากธนาคาร การซื้อวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ การจ่ายชำระหนี้และค่าใช้จ่าย การจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิก การควบคุมสินค้า และการรับชำระเงินจากการขายสินค้า

จากการสัมภาษณ์นางมะลิ สุปันเวช ประธานกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว การจัดทำบัญชีของกลุ่มนั้นเป็นแบบอย่างง่าย โดยผู้ทำบัญชีเป็นบุตรสาวของนางมะลิ สุปันเวช ทำให้ข้อมูลทางด้านการบัญชีของกลุ่มยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ข้อมูลทางบัญชีที่ได้รับอาจไม่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจบริหารงานหรือวางแผนงานในอนาคตได้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาวิธีการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคทางการเงินบัญชี และจัดทำแนวทางการวางระบบบัญชีผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว ซึ่งกลุ่มผู้ผลิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้แนวทางในการวางระบบบัญชีไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มอาชีพอื่นหรือหน่วยงานของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานและสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว ตำบลระแหง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ประธานกลุ่ม 2) รองประธานกลุ่ม 3) เภรัญญิก 4) กรรมการผู้ช่วยเฮอร์ญญิก คนที่ 1 5) กรรมการผู้ช่วยเฮอร์ญญิก คนที่ 2 6) เลขานุการ 7) กรรมการผู้ช่วยเลขานุการ 8) กรรมการฝ่ายการตลาด และ 9) กรรมการผู้ช่วยฝ่ายการตลาด (มะลิ สุปิ่นเวช, สัมภาษณ์, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาระบบบัญชี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพ 2) วิธีการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี 3) ปัญหาและอุปสรรคทางการบัญชีของกลุ่มอาชีพ และ 4) ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 2 การนำระบบบัญชีไปทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประเมินผลระดับความพึงพอใจในการใช้งานระบบบัญชีที่ได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การประเมินผลการทดลองใช้และระดับความพึงพอใจในการใช้งานระบบบัญชีที่พัฒนาแล้ว 3) ข้อเสนอแนะ

การทดลอง ผู้วิจัยได้นำระบบบัญชีที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ การกำหนดรหัสต่างๆ เอกสารที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ระบบเส้นทางเดินเอกสาร สมุดบัญชี การจัดทำรายงานทางการเงิน และนำไปให้กับทางกลุ่มอาชีพทดลองใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การพัฒนาระบบบัญชี ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากสมาชิกกลุ่ม และได้ศึกษาค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำราต่างๆ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 การนำระบบบัญชีไปทดลองใช้ ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูลผลการทดลองใช้ระบบบัญชี โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการทดลองใช้และระดับความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทดลองใช้ระบบบัญชีที่พัฒนาแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การพัฒนาระบบบัญชี ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะถูกนำมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และเสนอระบบบัญชีที่เหมาะสม

ตอนที่ 2 การนำระบบบัญชีไปทดลองใช้ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามจะนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยหาค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดค่าเฉลี่ยระดับคะแนน เป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ระดับมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน เท่ากับ	5
ระดับมาก	ให้น้ำหนักคะแนน เท่ากับ	4
ระดับปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนน เท่ากับ	3
ระดับน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน เท่ากับ	2
ระดับน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน เท่ากับ	1

ค่าเฉลี่ยของคำตอบแต่ละข้อนำมาเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายของระดับความพึงพอใจ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	การแปลความหมาย ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	การแปลความหมาย ระดับความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	การแปลความหมาย ระดับความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	การแปลความหมาย ระดับความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย	0- 1.50	การแปลความหมาย ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาระบบบัญชี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพ กลุ่มพัฒนาอาชีพชุมชนวัดเขาแก้ว ตั้งอยู่ในเขตวัดเขาแก้ว เลขที่ 289/2 ซอยมหาไทยบำรุง ตำบลระแหง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ลักษณะของธุรกิจ ผลิตและจัดจำหน่ายเสื้อผ้าลายดอก ผ้าพื้นเมือง ถูผ้าชุดนักเรียนและเครื่องนอน

จากการสัมภาษณ์นางมะลิ สุปันเวช ประธานกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว พบว่าจากเหตุการณ์ที่ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจถดถอยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ทำให้มีการว่างงานส่งผลมาถึงกลุ่มออมทรัพย์มณีบรรพต สมาชิกมีการว่างงาน จึงได้มีการประชุมกลุ่ม ในเรื่องการฝึกอบรมหลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้า โดยมีการประสานงานกับผู้อำนวยความสะดวกของคำ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และวิทยากร รวมถึงเงินลงทะเบียนเรียน จากการเข้าร่วมโครงการ “แก้ไขปัญหาคาความยากจนในเมือง” จำนวน 100 ชั่วโมง สมาชิกยังไม่มี ความชำนาญมากนัก จึงมีความสนใจที่จะเรียนต่อจึงลงทุนจ่ายเงินค่าวิทยากรเองเพื่อให้ได้เรียนต่ออีก 100 ชั่วโมง ต่อมาเริ่มได้รับความสนใจจากบุคคลภายนอก เป็นที่รู้จักและเกิดการยอมรับมากขึ้น จนสามารถจัดตั้งกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว และในปี 2553 และปี 2555 กลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้วได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์โอท็อป 4 ดาว จากผลงานเสื้อผ้าลายดอก

ภาพที่ 2 กลุ่มงานพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชน วัดเขาแก้ว

ส่วนที่ 2 วิธีการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี

ในการดำเนินของกลุ่มอาชีพจะมีทั้งรายการขายสินค้าเป็นเงินสดและเงินเชื่อ รายการซื้อสินค้าจะซื้อเป็นเงินสด โดยจะมีประธานกลุ่มเป็นผู้บันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นชั่วคราว จากนั้นบุตรของประธานกลุ่มจะนำข้อมูลมาลงในสมุดบัญชีใหม่อีกครั้ง โดยจะมีการจดบันทึกการขายสินค้าเฉพาะยอดขายที่มีจำนวนมาก รายการขายปลีกจะไม่มีการบันทึกบัญชี สำหรับการจ่ายค่าแรงของพนักงาน คณะกรรมการกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อมีกำไรจำนวนมากพอจึงจะจ่ายเงิน การจัดทำบัญชีของกลุ่มนั้นเป็นแบบอย่างง่าย ทำให้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีของกลุ่มยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ข้อมูลทางบัญชีที่ได้รับอาจไม่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจบริหารงานหรือวางแผนงานในอนาคตได้

สมาชิกกลุ่มมีความชำนาญด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าเนื่องจากได้รับการอบรมและมีประสบการณ์ทำงานมานาน แต่มีการตัดเย็บบางอย่างที่ต้องการการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคทางการเงินของกลุ่มอาชีพ

- 1) กิจการไม่มีการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์แบบเป็นลายลักษณ์อักษร
- 2) กิจการไม่มีการคำนวณค่าแรงงานเป็นต้นทุน แต่จะจ่ายค่าแรงงานในลักษณะของการแบ่งกำไร

3) การบันทึกบัญชีไม่ครบถ้วน

4) กิจการไม่สามารถคำนวณค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรได้เนื่องจากไม่ทราบราคาซื้อขาย และอายุการใช้งานที่แท้จริง ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถนำไปคำนวณต้นทุนการผลิตได้

5) เนื่องจากกิจการไม่มีการจัดทำบัญชีและไม่มีการจัดทำงบการเงิน จึงไม่ทราบผลการดำเนินงานของกิจการ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

กลุ่มอาชีพต้องการให้มีระบบบัญชีที่ง่ายไม่ซับซ้อน สะดวกในการใช้งาน กลุ่มอาชีพต้องการให้ทางกลุ่มได้รับการพัฒนาในด้านของเงินทุนและด้านการตลาด และเนื่องจากสมาชิกกลุ่มเป็นผู้สูงอายุจึงอยากให้ผู้สืบทอดงานของกลุ่มให้คงอยู่ต่อไป

ตอนที่ 2 การนำระบบบัญชีไปทดลองใช้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลการพัฒนากระบบบัญชี

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการนำระบบบัญชีที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้กับสมาชิกกลุ่ม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ และสมาชิกกลุ่มไม่มีผู้ที่จบการศึกษาด้านการบัญชี

ข้อมูลการพัฒนากระบบบัญชี

จากการศึกษาลักษณะการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบบัญชีเพื่อให้กลุ่มอาชีพมีการควบคุมภายในทางด้านบัญชี มีการบันทึกรายการเพื่อดูแลรักษาสินทรัพย์และเอกสารหลักฐาน มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง จึงได้พัฒนาระบบบัญชีดังนี้

1) **สัญลักษณ์และรหัสภายในธุรกิจ** ประกอบด้วย รหัสพนักงาน รหัสบัญชี ผังองค์กร และสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวาดผังทางเดินเอกสาร

2) **แบบฟอร์มเอกสารที่ใช้ในธุรกิจ** สำหรับแบบฟอร์มที่ทำการออกแบบให้เหมาะกับการใช้งานในการดำเนินงานของ “กลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว” จะกล่าวถึงแบบฟอร์มต่างๆ ดังนี้

- ใบเสนอซื้อ ใช้สำหรับเสนอซื้อสินค้า วัตถุดิบ และสินทรัพย์ต่างๆ เพื่อขอรับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการอนุมัติ
- ใบขอเบิก ใช้ในการขอเบิกสินค้า วัตถุดิบ และสินทรัพย์เพื่อใช้ในกิจกรรมขององค์กร โดยจะต้องมีการเซ็นชื่อจากผู้ขอเบิก และผู้เบิกจ่ายบนเอกสาร
- ใบส่งสินค้า ใช้สำหรับแจ้งรายการสินค้าที่จัดส่งจากฝ่ายหนึ่งไปยังฝ่ายหนึ่ง และจากภายในถึงภายนอกองค์กร โดยเอกสารนี้สามารถใช้ในการตรวจสอบจำนวนสินค้า ผู้รับสินค้า และผู้ส่งสินค้า เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันได้
- ใบรับของ ใช้สำหรับยืนยันการรับสินค้าขององค์กร ที่ได้รับมาจากภายนอกองค์กรและจะต้องมีการเซ็นชื่อรับรองว่าได้รับสินค้าจริงโดยบุคลากรในองค์กร เอกสารนี้สามารถใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบได้
- ใบสั่งขาย ใช้ในการแจ้งขายสินค้าให้กับทุกฝ่ายในองค์กรรับทราบว่าองค์กรยอมรับเงื่อนไขในการขายสินค้าให้กับลูกค้า โดยฝ่ายขายเป็นผู้จัดทำใบสั่งขายเพื่อใช้เป็นหลักฐานส่งให้ฝ่ายต่างๆ ในองค์กร
- ใบสำคัญจ่าย ใช้สำหรับการจ่ายเงินให้กับบุคลากรภายในองค์กร และบุคคลภายนอกองค์กร โดยการจ่ายเงินแต่ละครั้งจะต้องได้รับการเซ็นชื่ออนุมัติจากผู้มีอำนาจสั่งจ่าย และการเซ็นรับรองของผู้จ่ายเงินเพื่อใช้เป็นหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ขององค์กร
- ใบเสร็จรับเงิน เป็นเอกสารที่ผู้รับเงินออกให้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าได้รับเงินเป็นการถูกต้องแล้ว ในใบเสร็จรับเงินทั่วไปมักจะระบุรายการสินค้าหรือบริการที่ซื้อขายกันและราคาที่ตกลงชำระ

8. ใบสั่งผลิต ใช้ในการสั่งผลิตสินค้าซึ่งใช้ระหว่างกันในฝ่ายผลิต โดยจะออกเพื่อแสดงรายละเอียดขั้นตอนการผลิตของแต่ละฝ่าย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตทุกขั้นตอน และวันกำหนดเสร็จงานแต่ละฝ่าย รวมถึงกำหนดส่งมอบงานสินค้าให้ลูกค้า เพื่อให้ทุกฝ่ายการผลิตรับทราบและวางแผนในการผลิตงานได้

9. บัตรโอนงานระหว่างทำ ใช้สำหรับส่งมอบงานแต่ละฝ่าย ในฝ่ายการผลิต โดยในเอกสารจะระบุจำนวนที่รับงานเข้าในฝ่ายงาน จำนวนที่โอนออกงานแต่ละฝ่ายงาน ระบุผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายนั้นๆ ในการผลิตชิ้นงาน และต้องมีการเซ็นชื่อรับงานระหว่างผู้รับงาน และผู้โอนงานเพื่อถือเป็นหลักฐานในการปฏิบัติงาน

10. รายงานการปฏิบัติงาน ใช้ในการสรุปผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของกิจการเป็นหลายบุคคล เพื่อใช้ประกอบการคำนวณค่าแรง และถือเป็นหลักฐานการจ่ายเงิน “ค่าแรง” ของกิจการ

3) สมุดบัญชีที่ใช้ในธุรกิจ จากลักษณะการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสมุดบัญชีที่จำเป็นสำหรับกลุ่มงานพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว ดังนี้

1. สมุดรายวันรับเงิน เป็นสมุดรายวันที่ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวข้องกับการรับเงินเท่านั้น
2. สมุดรายวันจ่ายเงิน เป็นสมุดรายวันที่ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินเท่านั้น
3. สมุดบัญชีแยกประเภทยอดคงเหลือ ใช้บันทึกรายการต่างๆ ที่จำแนกออกเป็นหมวดหมู่ในแต่ละบัญชี เพื่อสะดวกในการที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการสรุปผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ รวมทั้งยังสามารถรายงานให้ทราบถึงการเคลื่อนไหวของยอดมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ลดลง และยอดคงเหลือในบัญชีนั้นๆ

4. สมุดบัญชีเงินสดย่อย ใช้สำหรับกิจการที่มีการซื้อขายสินค้าหรือให้บริการเป็นเงินสด

5. ทะเบียนคุมสินทรัพย์/สินค้า/วัตถุดิบ ใช้สำหรับลงบัญชีหรือลงทะเบียนควบคุมสินทรัพย์ของกิจการ เพื่อให้ทราบจำนวนที่ได้รับหรือจ่ายออกไป และแสดงยอดคงเหลือ

4) ระบบผังทางเดินเอกสาร

1. ระบบบัญชีเงินสดจ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบัญชีการเงิน ผู้บริหารหรือผู้อนุมัติ และผู้รักษาเงินสดย่อย เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ใบสำคัญจ่าย รายงานการปฏิบัติงาน และสมุดเงินสดจ่าย

2. ระบบบัญชีเงินสดรับ ประกอบด้วย ฝ่ายบัญชีการเงิน ผู้บริหารหรือผู้อนุมัติ และฝ่ายผลิต เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมุดรับงาน ใบเสร็จรับเงิน และสมุดบัญชีเงินสดรับ

3. ระบบบัญชีการผลิตสินค้า ประกอบด้วย ฝ่ายผลิต ฝ่ายคลังสินค้า และฝ่ายบัญชีการเงิน เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ใบเบิกวัตถุดิบ ใบสำคัญจ่าย บัตรต้นทุนงาน ทะเบียนคุมสินค้า และสมุดบัญชีเงินสดจ่าย

ระบบบัญชีซื้อวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ระบบบัญชีการจ่ายชำระค่าใช้จ่าย ระบบบัญชีขายสินค้าและการรับชำระเงิน ระบบบัญชีการผลิตสินค้า

5) การรายงานทางการเงิน ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบรายงานทางการเงินที่เหมาะสมกับกลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) งบต้นทุนการผลิต 2) งบกำไรขาดทุน เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกิจการ และ 3) งบแสดงฐานะการเงิน เพื่อแสดง สินทรัพย์ หนี้สิน และ ส่วนของเจ้าของ

ส่วนที่ 2 การประเมินผลสัมฤทธิ์ และระดับความพึงพอใจในการใช้งานระบบบัญชีที่พัฒนาแล้ว

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ในการทดลองใช้ระบบบัญชีที่พัฒนาแล้ว

การพัฒนาระบบบัญชี	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	การแปล ความหมาย
1. การกำหนดรหัสต่างๆ			
1.1) เข้าใจรหัสที่กำหนดขึ้น	4.44	0.73	มาก
1.2) สามารถนำรหัสไปใช้ในการดำเนินงานได้	3.89	0.33	มาก
รวม	4.17	0.62	มาก
2. การพัฒนาเอกสารทางการบัญชี			
2.1) สามารถแยกแยะเอกสารทางการบัญชีได้	3.89	0.78	มาก
2.2) เข้าใจการใช้เอกสารทางการบัญชี	3.67	0.87	มาก
รวม	3.78	0.81	มาก
3. การพัฒนาสมุดบัญชี			
3.1) เข้าใจการใช้สมุดบัญชีชนิดต่างๆ	3.33	0.50	ปานกลาง
3.2) สามารถนำข้อมูลจากสมุดบัญชีไปจัดทำรายงานทางการเงินได้	3.22	0.67	ปานกลาง
รวม	3.28	0.57	ปานกลาง
4. การพัฒนาระบบบัญชี			
4.1) เข้าใจระบบบัญชีซื้อ	3.11	0.60	ปานกลาง
4.2) เข้าใจระบบบัญชีเงินสดจ่าย	3.56	0.73	มาก
4.3) เข้าใจระบบบัญชีเงินสดรับ	3.56	0.73	มาก
4.4) เข้าใจระบบบัญชีการผลิตสินค้า	3.22	0.67	ปานกลาง
4.5) สามารถปฏิบัติตามระบบบัญชีได้	3.00	0.50	ปานกลาง
รวม	3.29	0.66	ปานกลาง
5. การรายงานทางการเงิน			
5.1) เข้าใจการจัดทำงบต้นทุนการผลิต	2.89	0.60	ปานกลาง
5.2) เข้าใจการจัดทำงบกำไรขาดทุน	3.56	0.53	มาก
5.3) เข้าใจการจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน	3.11	0.33	ปานกลาง
5.4) ทราบประโยชน์ของรายงานทางการเงิน	4.11	0.78	มาก
รวม	3.42	0.73	ปานกลาง
ภาพรวม	3.50	0.74	ปานกลาง

ผลการทดลองนำระบบบัญชีที่ได้รับการพัฒนาแล้ว พบว่า การพัฒนาระบบบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า การกำหนดรหัสต่างๆ และการพัฒนาเอกสารทางการบัญชี สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจและนำไปใช้งานได้อยู่ในระดับมาก สำหรับการพัฒนาสมุดบัญชี การพัฒนาระบบบัญชี และการรายงานทางการเงิน สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจในการทดลองใช้ระบบบัญชีที่พัฒนาแล้ว

การพัฒนาระบบบัญชี	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	การแปลความหมาย
1. การกำหนดรหัสต่างๆ	3.78	0.44	มาก
2. การพัฒนาเอกสารทางการบัญชี	3.89	0.60	มาก
3. การพัฒนาสมุดบัญชี	4.00	0.71	มาก
4. การพัฒนาระบบบัญชี	3.33	0.50	ปานกลาง
5. การรายงานทางการเงิน	3.44	0.53	ปานกลาง
รวม	3.69	0.60	มาก

ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มอาชีพที่มีต่อการทดลองใช้ระบบบัญชีที่พัฒนาแล้วอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า การกำหนดรหัสต่างๆ การพัฒนาเอกสารทางการบัญชี และการพัฒนาสมุดบัญชี มีความพึงพอใจระดับมาก สำหรับการพัฒนาบัญชี และการรายงานทางการเงินมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาศักยภาพของสมาชิกกลุ่มงานพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว พบว่ากิจการยังไม่มีระบบบัญชี ซึ่งสมาชิกกลุ่มมีศักยภาพในการจัดทำบัญชีสมุดบัญชีเงินสดรับ และสมุดบัญชีเงินสดจ่าย ทางกลุ่มยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่ดำเนินการวางระบบบัญชีได้อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากยังไม่มีสมาชิกกลุ่มที่มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา ชูเกียรติ (2553) ที่พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่มีการจัดทำงบการเงิน ข้อมูลที่บันทึกไว้มีเพียงรายรับและรายจ่ายเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาระบบบัญชีที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อม 5 ระบบได้แก่ ระบบการสั่งซื้อวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ ระบบการจ่ายวัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต ระบบการรับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ระบบการขายสด ระบบการฝากขาย ระบบการจ่ายชำระหนี้และค่าใช้จ่าย และสอดคล้องกับ วราพร กลิ่นประสาธ (2554) พบว่าวิสาหกิจชุมชนมีการจดบันทึกรายการค้าด้วยระบบมือ จึงได้ออกแบบระบบบัญชี แบบฟอร์มเอกสารและรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้กับกลุ่ม รวมทั้งหมด 6 ระบบ ได้แก่ การนำฝากเงินและระบบถอนเงินจากธนาคาร การซื้อวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ การจ่ายชำระหนี้และค่าใช้จ่าย การจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิก การควบคุมสินค้า และการรับชำระเงินจากการขายสินค้า

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มพัฒนาอาชีพชุมชนวัดเขาแก้ว มีการดำเนินการผลิตและจัดจำหน่ายเสื้อผ้าลายดอก ผ้าพื้นเมือง ถุงผ้า ชุดนักเรียน และเครื่องนอน สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จากผลการวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพ พบว่าสมาชิกของกลุ่มควรได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี เพื่อให้กิจการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง จะส่งผลให้ทราบผลการดำเนินงานต่อไป ในการพัฒนาระบบบัญชีจึงออกแบบระบบบัญชีที่ไม่ซับซ้อนมาก ผลการทดลองการนำระบบบัญชีที่ได้รับการพัฒนาแล้ว พบว่า การพัฒนาระบบบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มอาชีพที่มีต่อการทดลองใช้ระบบบัญชีที่พัฒนาแล้วอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระบบบัญชีก่อนและหลังการพัฒนาระบบบัญชี

ระบบบัญชีก่อนได้รับการพัฒนา	ระบบบัญชีหลังการได้รับการพัฒนา
1. ไม่มีการกำหนดรหัสใช้ในกิจการ	1. มีการกำหนดรหัสใช้ในกิจการ ได้แก่ รหัสพนักงาน รหัสบัญชี และกำหนด

สัญลักษณ์ต่างๆ	
2. ไม่มีการจัดทำเอกสารทางการเงินบัญชี	2. การพัฒนาเอกสารทางการเงินบัญชี ได้แก่ 1. ใบเสนอซื้อ 6. ใบสำคัญจ่าย 2. ใบขอเบิก 7. ใบเสร็จรับเงิน 3. ใบส่งสินค้า 8. ใบส่งผลิต 4. ใบรับของ 9. บัตรโอนงานระหว่างทำ 5. ใบส่งขาย 10. รายงานการปฏิบัติงาน
3. สมุดบัญชีมีเพียง 1 เล่ม สำหรับบันทึกการขายสินค้าที่มีจำนวนมาก	3. การพัฒนาสมุดบัญชีและทะเบียนคุม ได้แก่ 1. สมุดรายวันรับเงิน 2. สมุดรายวันจ่ายเงิน 3. สมุดบัญชีแยกประเภทยอดคงเหลือ 4. สมุดบัญชีเงินสดย่อย 5. ทะเบียนคุมสินทรัพย์/สินค้า/วัตถุดิบ 6. สมุดเงินฝากธนาคาร
4. ไม่มีระบบบัญชี แต่สมาชิกจะทราบกันเองและประธานจะเป็นศูนย์รวมทุกเรื่อง	4. การพัฒนาระบบบัญชี ได้แก่ 1. ระบบบัญชีซื้อ 3. ระบบบัญชีเงินสดรับ 2. ระบบบัญชีเงินสดจ่าย 4. ระบบบัญชีการผลิตสินค้า
5. ไม่มีการจัดทำรายงานทางการเงิน มีเพียงการคำนวณหากำไรขาดทุนเท่านั้น	5. การพัฒนาการจัดทำรายงานทางการเงิน ได้แก่ 1. จงบกำไรขาดทุน 2. จงบแสดงฐานะทางการเงิน 3. จงบต้นทุนการผลิต

ข้อเสนอแนะ

- 1) หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปกระตุ้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี และเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี เกิดความต้องการที่จะจัดทำบัญชี และกระตุ้นให้เกิดการนำผลจากการจัดทำบัญชีไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินธุรกิจต่อไป หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือกลุ่มให้ตรงกับความต้องการกับกลุ่มอย่างแท้จริง
- 2) จากการดำเนินงานวิจัยเป็นลักษณะพัฒนาระบบบัญชีด้วยมือ ซึ่งควรมีการจัดทำงานวิจัยเพื่อออกแบบระบบบัญชีด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ต่อไป แต่ต้องเป็นรูปแบบอย่างง่าย สะดวกในการจัดทำ รวดเร็วในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ โดยจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มอาชีพ เพื่อให้กลุ่มอาชีพได้รับการพัฒนาก้าวไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาระบบบัญชีและการออกแบบเอกสารทางการเงินบัญชี กรณีศึกษากลุ่มงานพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัย งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และขอขอบพระคุณนางมะลิ สุปันเวช ประธานและสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และขอขอบคุณอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่คอยสนับสนุนและให้คำปรึกษา จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา ชูเกียรติ. (2553). การพัฒนาระบบบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนตุลเครื่องสำอางสมุนไพร. สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- นภาพร ณ เชียงใหม่. (2542). ระบบบัญชี. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาวิชาการ.

มะลิ สุป็นเวช, ประธานกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว ข้อมูลของกลุ่มพัฒนาอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนวัดเขาแก้ว. สัมภาษณ์ วันที่ 15 กันยายน 2558.

รัตน์ชนก พรหมหมณศิริ. (2555). การวางระบบบัญชี. พิษณุโลก. มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

วรารพร กลิ่นประสาธ. (2554). การพัฒนาระบบบัญชี ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้ บ้านวังเลียบ-ทุ่งหนอง ตำบลบุญนาครพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. บทความวิจัย. ศูนย์วิจัย วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

FACTORS INFLUENCING APPLICATION OF ACCOUNTING INFORMATION SYSTEM IN
SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (SMES) IN MUANG DISTRICT, TAK

ชญาภา อิน้อย* ยูพรัตน์ จันทร์แก้ว และธรรมรัช กาวี

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

*corresponding author e-mail: chayapainyoo@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านความต้องการที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก และ เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวนทั้งสิ้น 90 กิจการ เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยทางด้านความต้องการ และปัจจัยทางด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลมีอิทธิพลทางบวกต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

คำสำคัญ : ปัจจัย อิทธิพล การประยุกต์ ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

Abstract

This research aimed to study the factors of needs influencing application of Accounting Information System in Small and Medium Enterprises in Muang district, Tak and to study the factors of data processing ability that influenced on the application of Accounting Information System of Small and Medium Enterprises in Muang district, Tak and the data were collected from 90 enterprises. The data collected were analyzed using statistical package program for multiple regression analysis. Findings founded that the factors of needs and data processing ability have a positive influence on the application of Accounting Information System in Small and Medium Enterprises in Muang district, Tak.

Keywords : factors, influence, the application, Accounting Information System

บทนำ

เทคโนโลยีในปัจจุบันมีการเจริญเติบโตก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และได้เข้ามาเสริมปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ซึ่งธุรกิจต่าง ๆ ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการ

ผลิต ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์และที่สำคัญคือทางด้านการบัญชีที่ได้มีการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อการใช้งานที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงมีการจัดทำสารสนเทศทางการบัญชีเปลี่ยนจากการจัดเก็บ การบันทึก การประมวลผลและจัดทำรายงานด้วยมือมาเป็นการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์มากยิ่งขึ้น (วัชนิพร เศรษฐลักโก, 2549)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเริ่มจากวิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise) ซึ่งเป็น กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า กลุ่มโอท็อป (OTOP) การให้บริการที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตัวเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน โดยใช้ทรัพยากร ผลิตผล ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม วิถีชีวิต พื้นบ้านตนเอง และโยงเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้ชุมชน เข้มแข็ง เพื่อที่เป็นส่วนต่อยอดให้ระบบเศรษฐกิจข้างบน แข็งแรงเพราะมีรากฐานที่แข็งแรง (ณภัทร บุญผ่อง, 2559) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ได้ให้ความหมายของวิสาหกิจว่า วิสาหกิจ หมายถึง กิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก หรือ กิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา และตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม โดยมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดประเภทและขนาดวิสาหกิจ ขนาดกลาง และขนาดย่อม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม กำหนดประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สมควรได้รับการส่งเสริม รวมทั้งเสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประสาน และจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การ เอกชนที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและจัดทำรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศ (พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าววิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมจึงควรมีการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาประยุกต์ใช้ เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นบุคคลในชุมชนการบันทึกบัญชี เป็นการจดบันทึกด้วยมือ ทำให้เกิดความล่าช้า ไม่ทันเวลา อีกทั้งทางผู้ประกอบการไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลรายการค้าต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลรายการค้ามีการสูญหายและเสียหายได้ง่าย รวมถึงข้อมูลดังกล่าวไม่มีความน่าเชื่อถือ ไม่ครบถ้วนทำให้เกิด ปัญหาในเรื่องของการจัดทำงบการเงิน การใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยให้งบการเงินมี ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

การนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จะส่งผลให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดเก็บข้อมูลสินค้าของกิจการนั้น ๆ ทั้งในเรื่องของปริมาณสินค้าที่มีจำนวนมากทำให้จัดเก็บสินค้าได้ อย่างสะดวก ถูกต้อง และรวดเร็ว หากนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งระบบ สารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System) หมายถึง ระบบที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลจากฝ่ายขาย ฝ่ายตลาด ฝ่ายผลิต ฝ่ายการเงิน และฝ่ายบุคคล เป็นต้น แล้วนำมาบันทึกเข้าสู่ระบบเพื่อทำการ ประมวลผลและจัดทำสารสนเทศให้กับผู้บริหารเพื่อทำการตัดสินใจ (Romney & Steinbart, 2009)

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีในสมัยเริ่มแรกถูกมองว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบสารสนเทศใหญ่ขององค์กร มีหน้าที่ ในการบันทึกรายการค้า และนำเสนอข้อมูลเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินตรา เพื่อผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและ ควบคุม แต่ปัจจุบันระบบสารสนเทศทางการบัญชีขยายวงครอบคลุมไปถึงการจัดเก็บข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเงินตราซึ่งอาจ ช่วยเพิ่มค่าให้แก่ธุรกิจได้ในภายหลัง ค่าจำกัดความของคำว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี จึงไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่แค่การบัญชี การเงิน แต่รวมถึงการบัญชีบริหาร และไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่แค่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงินตรา แต่รวมถึงข้อมูลใดๆ ก็ได้ที่สามารถ เพิ่มค่าให้แก่กิจการและลูกค้าของกิจการ ซึ่งระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีหน้าที่หลักได้แก่ เก็บรวบรวม บันทึก จัดเก็บราย

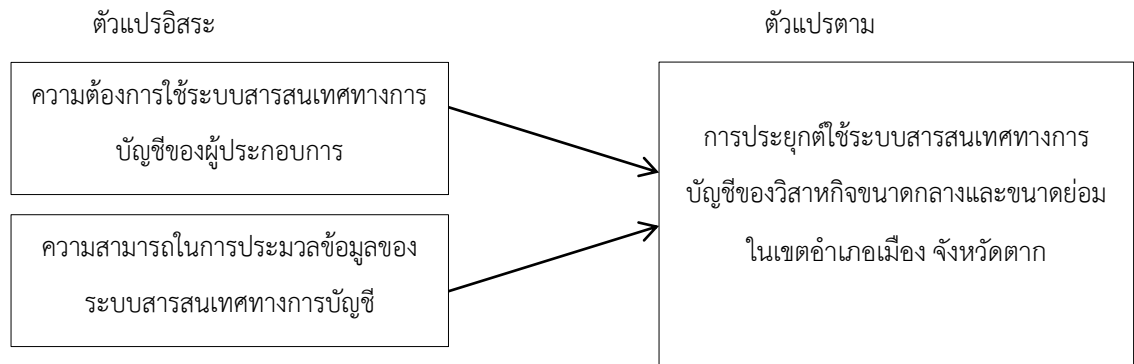
การค้าและเหตุการณ์ทางธุรกิจ จากนั้นนำรายการค้าและเหตุการณ์ทางธุรกิจที่เกิดขึ้นมาจัดทำสรุปผลในงบการเงินและเสนอสารสนเทศต่อผู้บริหารเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีระบบควบคุมที่สามารถปกป้องสินทรัพย์ของกิจการรวมถึงข้อมูล ซึ่งระบบการควบคุมนี้จะต้องสามารถควบคุมความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และความพร้อมของข้อมูลเมื่อถูกเรียกมาใช้ (Availability) (พลพฐ ปิยวรรณ และ สุภาพร เชิงเอี่ยม, 2555)

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จึงมีความต้องการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วน (Completeness) ถูกต้องเชื่อถือได้ (Accuracy) เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) และทันเวลา (Timeliness) (อุทัยวรรณ จรุงวิภู , 2550) ซึ่งความต้องการสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ความต้องการฟังก์ชันการทำงาน (Functional requirements) และความต้องการที่ไม่เป็นฟังก์ชันการทำงาน (Nonfunctional requirements) ความต้องการฟังก์ชันการทำงานจะมุ่งเน้นโดยตรงที่กระบวนการหรือขั้นตอนการทำงานของระบบที่องค์การใช้ดำเนินการอยู่ และมุ่งเน้นในเรื่องของข้อมูลในระบบจะต้องมี เช่น ระบบเงินเดือนจะต้องสามารถคำนวณเงินเดือน ค่าขนาดค่าคอมมิชชั่น และคำนวณภาษีได้ เป็นต้น ส่วนความต้องการที่ไม่เป็นฟังก์ชันการทำงาน คือคุณสมบัติและคุณภาพที่ระบบซอฟต์แวร์ควรมี เช่น ความสามารถในการใช้งาน ประสิทธิภาพของระบบ ความน่าเชื่อถือของระบบ และความง่ายต่อการใช้งาน เป็นต้น (อ้างถึงใน ชญาภา อินอยู่, 2559)

จังหวัดตากเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ และเป็นเขตประกอบการที่น่าสนใจในภาคเหนือตอนล่าง จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่จดทะเบียนกับเทศบาลเมืองตาก มีทั้งหมด 110 กิจการ แต่ยังคงมีหลายกิจการที่ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประกอบกิจการ และยังคงต้องการพัฒนากิจการอย่างต่อเนื่อง การออกแบบและการประมวลผลสารสนเทศทางการบัญชีที่ดี จะช่วยให้การดำเนินงานของธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ช่วยเพิ่มคุณภาพ ลดต้นทุนสินค้า ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และช่วยในการพัฒนาการตัดสินใจ โดยการนำเสนอสารสนเทศที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลาให้กับผู้ใช้งบการเงินได้อย่างเหมาะสม (Romney & Steinbart, 2009) การประมวลผลข้อมูลสามารถทำได้ 2 วิธี คือ การประมวลผลแบบกลุ่ม และการประมวลผลแบบทันทีหรือการประมวลผลแบบเชื่อมตรง ซึ่งการประมวลผลแบบกลุ่มเป็นการนำเอาข้อมูลรายการค้าต่าง ๆ ที่ถูกเก็บรวบรวมไว้เป็นกลุ่มในแฟ้มรายการค้ามาประมวลผล เพื่อผ่านรายการไปปรับปรุงยอดบัญชีในแฟ้มข้อมูลหลัก และแฟ้มข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตามช่วงระยะเวลาที่องค์การได้กำหนดไว้ การประมวลผลแบบกลุ่มนี้จึงเหมาะสำหรับการประมวลผลรายการค้าที่มีปริมาณมาก เกิดขึ้นเป็นประจำ และไม่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงข้อมูลลงในแฟ้มข้อมูลหรือฐานข้อมูลทันทีทุกครั้งที่เกิดรายการค้า ส่วนการประมวลผลแบบทันทีหรือการประมวลผลแบบเชื่อมตรง เป็นการบันทึกข้อมูลและประมวลผลทันทีที่เกิดรายการค้า (อ้างถึงใน ชญาภา อินอยู่, 2559)

จากปัญหาและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าปัจจัยด้านความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ประกอบการและปัจจัยด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลมีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากหรือไม่ อย่างไร และจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวคณะผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดสมมติฐานได้ดังนี้ คือ ปัจจัยทางด้านความต้องการมีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในทิศทางที่เป็นบวก และปัจจัยทางด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลมีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากในทิศทางที่เป็นบวก ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการ และเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นคณะผู้วิจัยสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้
กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเจ้าของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือเอสเอ็มอี (SME) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาประยุกต์ใช้ภายในธุรกิจ และใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม เพื่อหาข้อสรุปมาอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือเอสเอ็มอี (SME) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้ 1. ประเภทของข้อมูล 2. แหล่งที่มาของข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บรวบรวม 3. ขอบเขตการวิจัย 4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 7.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเภทของข้อมูล

การดำเนินการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในการนำเสนอรายงานผลการวิจัย ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปซึ่งจะนำไปสู่ข้อค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ

2. แหล่งที่มาของข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บรวบรวม

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผลงานวิทยุบทความทางวิชาการจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แนวคิดและทฤษฎีจากตำราและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งข้อมูลทุติยภูมิเหล่านี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐานของการวิจัย

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยใช้สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics)

ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ดังนั้นหน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์กรภาครัฐ และภาคธุรกิจ นอกเหนือจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาคการผลิตสินค้า จะอยู่นอกเหนือขอบเขตของการศึกษา นอกจากนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการวิเคราะห์เพียงช่วงเวลาเดียว (Cross-sectional) ดังนั้น ผลการศึกษาจึงอาจไม่สามารถอ้างอิงไปสู่ผลการวิเคราะห์ในช่วงเวลาอื่น ๆ นอกจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ได้

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้รายชื่อกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (population) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในกิจการผลิตสินค้า (Manufacturing Sector) ซึ่งจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดิน ไม่เกิน 50 ล้านบาท (วิสาหกิจขนาดย่อม) และจำนวนการจ้างงานตั้งแต่ 51-200 คน หรือสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดินมากกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท (วิสาหกิจขนาดกลาง) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่ารายชื่อธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ เอสเอ็มอี (SMEs) ดังกล่าวจะมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ดีเนื่องจากได้รับการสนับสนุนจึงเป็นเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ โดยจำนวนรายชื่อธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ เอสเอ็มอี (SMEs) ที่ได้ข้อมูลจาก เทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก มีทั้งสิ้น 110 กิจการ โดยใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการของ Yamane (1973, p.886) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งในที่นี้กำหนดไว้เท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$\begin{aligned} n &= \frac{110}{1 + 110(0.05)^2} \\ &= 86.27 \approx 87 \text{ คน} \end{aligned}$$

ทั้งนี้ เพื่อผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย จำนวน 90 กิจการ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการแจกแบบสอบถามให้กับเจ้าของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ เอสเอ็มอี (SME) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาประยุกต์ใช้ภายในธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะตัดรายชื่อที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของการวิจัยออกไป ซึ่งขอบเขตของการวิจัยจะเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในกิจการผลิตสินค้าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 90 กิจการ และในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บโดยใช้แบบสอบถามไปยังเจ้าของกิจการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) แบบปลายปิด (close-end question) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

- 1) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม
- 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแบบสอบถามจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม ซึ่งแบบสอบถามสามารถแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประกอบธุรกิจ จำนวนสินทรัพย์ถาวร จำนวนการจ้างงาน การนำระบบสารสนเทศมาใช้ ความต้องการในการนำสารสนเทศมาใช้ ความถี่ในการใช้ข้อมูล ความถี่ในการตรวจเช็คข้อมูล และข้อมูลที่น่าสนใจ โดยลักษณะแบบสอบถามจะเป็นแบบสำรวจ (check list) ให้เลือกตอบตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้บริหาร โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert scale) เป็นมาตรวัด มีข้อความ 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert scale) เป็นมาตรวัด มีข้อความทั้งหมด 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert scale) เป็นมาตรวัด มีข้อความทั้งหมด 5 ข้อ โดยแบบสอบถามในส่วนที่ 2, 3 และส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ของ Likert แปลผลระดับความคิดเห็น ดังนี้ (Best & Kahn, 1993) ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการสถิติในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยตรวจสอบแบบสอบถามและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (percentage) จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประกอบธุรกิจ จำนวนสินทรัพย์ถาวร จำนวนการจ้างงาน การนำระบบสารสนเทศมาใช้ ความต้องการในการนำสารสนเทศมาใช้ ความถี่ในการใช้ข้อมูล ความถี่ในการตรวจเช็คข้อมูล และข้อมูลที่น่าสนใจ

แบบสอบถามส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้บริหาร แบบสอบถามส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี และแบบสอบถามส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับใหม่ (Best & Kahn, 1993) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ คะแนนค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด คะแนนค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย คะแนนค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง คะแนนค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก และคะแนนค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากนั้น นำข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 2, 3 และ 4 มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยต่อไป

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics)

ผู้วิจัยได้นำสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) มาใช้เพื่ออธิบายถึงลักษณะหน่วยวิเคราะห์การวิจัย (unit of analysis) (ประยงค์ มีใจชื้อ และ ศุภสิทธิ์ จารุพัฒน์ศิริ, 2557, หน้า 47) โดยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประกอบธุรกิจ จำนวนสินทรัพย์ถาวร จำนวนการจ้างงาน การนำระบบสารสนเทศมาใช้ ความต้องการในการนำสารสนเทศมาใช้ ความถี่ในการใช้ข้อมูล ความถี่ในการตรวจเช็คข้อมูล และข้อมูลที่น่าสนใจอื่นๆ ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านประชากรศาสตร์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละตัวแปรที่ประกอบไปด้วยความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้บริหาร และความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติอ้างอิง (inferential statistics)

ผู้วิจัยได้นำสถิติอ้างอิง (inferential statistics) มาใช้เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และเพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่ประกอบไปด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ประกอบการ และความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี และตัวแปรตาม ได้แก่ การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่ปรากฏแสดงในรอบแนวความคิด ซึ่งสถิติอ้างอิงที่นำมาใช้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยและใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Pearson' scorrelation coefficient) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's correlation coefficient) (จรรยาพัฒน์, 2556, หน้า 92-93) เป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางใดและมีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ดังนี้ ค่า r เป็นลบแสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก

ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก

ถ้า r มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีดังนี้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.81-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.61-0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

มีค่า 0.41-0.60 หมายถึง มีค่าความสัมพันธ์สูงปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.21-0.40 หมายถึง ค่าความสัมพันธ์ต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.01-0.20 หมายถึง มีค่าความสัมพันธ์ต่ำมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.00 หมายถึง ไม่มีค่าความสัมพันธ์เลย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า ปัจจัยทางด้านความต้องการมีอิทธิพลกับการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.336 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยทางด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลมีอิทธิพลกับการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.367 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(n=90)					
อิทธิพลของตัวแปร	B	Std.	Beta	t	Sig.
ความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของ					
ผู้ประกอบการ (X1)	0.241	0.116	0.222	2.074	0.041*
ความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศ					
ทางการบัญชี (X2)	0.302	0.118	0.274	2.562	0.012*

$R = 0.419$, Adjusted $R^2 = 0.156$, SEE = 0.4689, $F = 9.242$, Sig. = 0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ปัจจัยด้านความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ประกอบการ และความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยภาพรวมค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ 0.419 ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.156 ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานพหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.4689 ค่าสถิติที่ใช้ในการแจกแจงแบบ F -distribution (F) มีค่าเท่ากับ 9.242 และค่า Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ 0.419 และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.156 สามารถสรุปได้ว่า ความแปรผันของปัจจัยด้านความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ประกอบการ และความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($t \geq 1.96$) ได้ร้อยละ 15.6% ($R^2=0.156$) โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม} = a + 0.241(X1) + 0.302(X2) \quad (2.074) \quad (2.562)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน

$$\text{การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม} = 0.222(X1) + 0.274(X2) \quad (2.074) \quad (2.562)$$

จากสมการตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ค่า Beta เท่ากับ 0.274 และความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ประกอบการ ค่า Beta เท่ากับ 0.222 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยทางด้านความต้องการมีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในทิศทางที่เป็นบวกและมีความสัมพันธ์ที่เป็นจริงกล่าวคือสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.222 และค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t -distribution (t) เท่ากับ 2.074 ซึ่งค่า $t \geq 1.96$ และผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยทางด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลมีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในทิศทางที่เป็นบวกและมีความสัมพันธ์ที่เป็นจริงกล่าวคือสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.274 และค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t -distribution (t) เท่ากับ 2.562 ซึ่งค่า $t \geq 1.96$ จากผลการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความต้องการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการดำเนินงาน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจมีสินค้าและบริการจำนวนมาก จึงง่ายต่อการจัดสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ กิจกรรมที่นำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีสินค้าจำนวนมาก การนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการบริหารสินค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น สะดวก และรวดเร็วในการทำงาน อีกทั้งการจัดระเบียบข้อมูลของสินค้าง่ายขึ้น ทำให้ทราบจำนวนสินค้าที่เข้า-ออกในแต่ละวัน ง่ายในการตรวจนับสินค้าคงเหลือ และรับรู้รายรับ-รายจ่าย เพื่อจัดทำบัญชี ซึ่งข้อมูลที่ได้มีความถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ

ข้อเสนอแนะ จากการนำผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ความเห็นของผู้ตอบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พบว่าผู้ใช้ระบบควรมีการพัฒนาในด้านคุณภาพระบบสารสนเทศที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการใช้งาน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากระบบเพื่อใช้ในการบริหารสินค้าภายในร้าน แสดงให้เห็นว่านอกจากผู้ใช้งานจะมีความสนใจในระบบสารสนเทศทางการบัญชีแล้วยังต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานด้วยถึงจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นหากผู้ใช้งานมีการศึกษาและฝึกฝนการใช้งานให้เกิดความเชี่ยวชาญย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 กำหนดว่า เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านความต้องการที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยทางด้านความต้องการที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งกิจการสามารถรับรู้ข้อมูลที่ต้องการเชื่อถือได้และสมบูรณ์ครบถ้วน ทันเวลา รองลงมา คือ ประมวลผลเหตุการณ์ทางธุรกิจรายการค้า เพื่อใช้ในการตัดสินใจ มีระบบที่สามารถป้องกันสินทรัพย์ของกิจการ ข้อมูล ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของกิจการให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ตรวจสอบความถูกต้องของรายการต่างๆได้ กิจการสามารถดำเนินงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 กำหนดว่า เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยทางด้านความสามารถในการประมวลผลข้อมูลที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเมื่อกิจการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ โดยนำสารสนเทศทางการบัญชีเป็นเครื่องมือช่วย ผลลัพธ์ส่วนใหญ่เป็นไปในทางที่ดี รองลงมา คือ การสั่งการใด ๆ กิจการจะรู้สึกมั่นใจมากขึ้นเมื่อมีสารสนเทศทางการบัญชีเป็นข้อมูลสนับสนุนในการตัดสินใจนั้น ข้อมูลของสารสนเทศทางการบัญชีมีความถูกต้อง และน่าเชื่อถืออย่างมาก สารสนเทศทางการบัญชีที่ทันได้รับตรงกับความต้องการใช้งาน

กิตติกรรมประกาศ

กาวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา ความเอาใจใส่ของ สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก เทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก และผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตากทุกท่าน ทางคณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จรณ์สันต์ กัลยณวัฒน์. (2556). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน Structural Equation Model Development of Product Placement Prominence Aspects for Ecology Cars. วารสารสุทธิปริทัศน์, 27(82), 92-93.
- ชญาภา อินอยู่. (2559). อิทธิพลของการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการรับรู้ผลการดำเนินงานของบริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณภัทร บุญเฟื่อน. (2559). วิสาหกิจชุมชน กับ SMEs. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/600251>. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561.
- ประยงค์ มีใจชื่อ และศุภสิทธิ์ จารุพัฒน์ศิริณ. (2557). รายงานการวิจัยผลกระทบของการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมต่อสัมพันธภาพและความร่วมมือภายในองค์กร: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. งานวิจัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543. จาก <https://www.baanjomyut.com/library/law/02/179.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561.

พลพร ปิยวรรณ และสุภาพร เชิงเอี่ยม. (2555). ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (ฉบับพิมพ์ที่ 2 ปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.

วัชรินทร์ เศรษฐศาสตร์. (2549). ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). **Research in education** (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Yamane, T. (1973). **Statistic: An introductory analysis** (3rd ed.). Singapore: Times Printer.

Romney, M. B., & Steinbart, P. J. (2009). **Accounting Information Systems** (11th ed.). New Jersey: Pearson Education.

การศึกษาวิถีแห่งการดำรงชีวิตของประชากรในชุมชน

โดยรอบเหมืองทองคำจังหวัดพิจิตร

STUDY THE WAY OF LIFE OF THE PEOPLE IN THE COMMUNITIES

SURROUNDING GOLD MINE IN PHICHIT PROVINCE

พีระพงษ์ เนียมเสวก

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นครสวรรค์

corresponding author e-mail : perapong51@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมความเป็นมาของชุมชนโดยรอบเหมืองแร่ทองคำ จังหวัดพิจิตร และการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของวิถีแห่งการดำรงชีวิตของชุมชนกับการมีอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ จังหวัดพิจิตร ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาภาคสนาม ใช้แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิต การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรในชุมชนโดยรอบเหมืองทองคำ จำนวน 4 หมู่บ้านที่มีพื้นที่อยู่ใกล้เหมืองทองคำมากที่สุด นำข้อมูลมาจัดระเบียบและวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุและผล และนำเสนอในลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลในบริบทด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนคือการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ได้รับอิทธิพลของความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม จากสังคมภายนอกที่มีผลต่อวิถีแห่งการดำรงชีวิตของประชากรโดยรอบเหมืองทองคำ ภาพโดยรวมปัจจัยที่มีผลด้านนี้คือการหลั่งไหลของวัฒนธรรมโลกสมัยใหม่ที่บริโภคอุปโภควัตถุนิยม พึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่สูงกว่าการดำรงชีวิตแบบเดิมต้องการความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคลของชุมชนลดน้อยลงสร้างเป้าหมายในการสร้างเศรษฐกิจของครอบครัวให้มากขึ้นกว่าเดิมด้วยวิธีใดก็ได้ทำให้เกิดความขาดหายของความสัมพันธ์ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน อีกทั้งเป้าหมายของการผลิตก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมผลิตเพื่อขายให้ได้ทุนทรัพย์มากขึ้นเพื่อจะได้นำไปซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาทดแทน ค่านิยมของความเชื่อความคิดจึงเปลี่ยนไป ทำให้เชื่อโยงต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมไปด้วย ปัจจัยอีกด้านหนึ่งที่มีผลอย่างชัดเจนได้แก่ องค์การภาครัฐและเอกชน ได้แก่ องค์การภาครัฐที่มีอิทธิพลและใกล้ชิดประชาชนและชุมชนมากที่สุดได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานีดารวจ หรือหน่วยงานอื่นภาคเอกชนที่มีผลต่อการดำรงชีวิตด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุข การศึกษา ก็มีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลง ประชาชนเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตที่ใช้บริการขององค์กรต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญเป็นส่วนใหญ่การดำเนินชีวิตของประชาชนต้องพึ่งพาองค์กรทุกภาคส่วนเพื่อให้คุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากปัจจัยดังกล่าวมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่ไม่ได้มีอิทธิพลต่อชุมชนในระดับที่มีนัยสำคัญ

ปัจจัยอีกด้านที่สองคือปัจจัยที่มีผลจากอุตสาหกรรมเหมืองทองคำชุมชนโดยรอบ 4 หมู่บ้านได้รับอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตที่มีนัยสำคัญ ปัญหาที่มีผลได้แก่ ที่ดินทำกิน การย้ายถิ่น มลภาวะ ความสัมพันธ์ของชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย การดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม ปัญหาที่ดินทำกิน และการย้ายถิ่นเหมืองทองคำได้ใช้อิทธิพลขยายพื้นที่การครอบครองจำนวนมากทรัพยากรธรรมชาติดั้งเดิมถูกทำลายและเปลี่ยนแปลง ป่าไม้ ลำคลอง บึง สัตว์ป่า พืชป่า สูญหาย มีผลต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร สิ่งที่สำคัญมากที่สุดคือด้านสิ่งแวดล้อม มีมลพิษหลายด้านเกิดขึ้นและมีผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่มลพิษทางน้ำ จาก

น้ำบาดิน และใต้ดิน ประชาชนอยู่ใกล้ชิดเหมืองมากมีสารพิษจำพวกไซยาไนด์ โลหะหนักถูกเก็บสะสมจากการใช้แล้วไว้ในเหมืองจำนวนมากในรูปของของเหลวซึ่งสามารถไหลออกมาภายนอกได้จะปนเปื้อนกับพืชที่ปลูกและสัตว์ที่เลี้ยง จะมีผลสุขภาพอนามัยของประชาชน มลพิษทางอากาศการปล่อยฝุ่นละอองที่เกิดจากการระเบิดหิน และการบรรทุกหิน มลพิษทางเสียงจากการบรรทุกหินและเครื่องจักรทำงานตลอด 24 ชั่วโมง ด้านสังคมของชุมชนความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชนลดน้อยลงเกิดข้อขัดแย้งที่เป็นผลจากเหมืองทองคำคือผลประโยชน์ที่ได้รับไม่เท่าเทียมกันก่อให้เกิดความขัดแย้งและแบ่งแยกขาดความสัมพันธ์ที่มีมาแต่อดีตสังคมจึงมีความเปราะบางเกิดข้อพิพาทระหว่างกันหลายประเด็น ปัจจัยภายในที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตได้แก่ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ส่งผลในด้านบวกให้กับชุมชน สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนดีขึ้น

คำสำคัญ : วิธีแห่งการดำรงชีวิต ประชากรโดยรอบเหมืองทองคำ เหมืองทองคำจังหวัดพิจิตร

Abstract

This research aims to study the physical, economic, social and cultural contexts surrounding the gold mining community. Pichit province The changes in the way of life of the community and the gold mining industry. Pichit province This is a qualitative study. By field study Use of basic information, factors affecting the way of life, interview and participatory observation were collected. The sample was the community in the vicinity of four gold mines with the area closest to the gold mine. The data is organized and analyzed to show the cause and effect. And presented in the form of descriptive data analysis.

The results of the study show that factors influencing the physical, economic, social and cultural contexts that affect the way of life of the community are the changes of the modern society influenced by the beliefs, Of the population living around the gold mine. Overall, the effect of this is the influx of modern-day world culture. Materialism Rely on modern technology, higher living standards, and more comfortable living. The relationship between the individuals of the community is reduced, creating a more family-oriented goal in any way, resulting in a lack of mutual affection. The goal of the production was changed from the original production to the more capital to buy the facilities to replace. The values of beliefs are changed. Link to the original way of life. Another important aspect is the obvious. Public and private organizations are public organizations that are most influential and close to the people and communities. Local administrative organizations are provincial administrative organizations. Sub-district administrative organizations, hospitals, educational institutes, police stations or other private organizations that have significant economic and public health effects, education has had a great impact on the change. People change their livelihoods by using the services of various organizations. Most of the people's lives depend on all organizations to improve the quality of life for themselves and their families. The changes that result from these factors affect the way of life that does not influence the community at significant levels.

Another factor is the impact of the gold mining industry on the communities around the four villages that have significant influence on their livelihood. The problems that affect the land, the migration, the pollution, the relationship of the community. Health Traditional living Land issues And the gold mining has

used the influence to expand a large number of occupied areas. Natural resources were destroyed and the forest, canals, swamps, wild animals, and wild plants were lost. The most important thing is the environment. Many pollution occurs and affects the living. Water pollution from water on land and underground. People are very close to the mine, there are cyanide compounds. Heavy metals are accumulated from many mines in the form of liquids that can flow outwardly contaminate crops and animals. The health of the people. Air pollution, dust emissions caused by rock explosions And stoning The social community, the community, the community, the conflicts that result from the gold mine, the benefits are not equal, cause conflict. And separation of the former. So there are some cracks in the dispute. Internal factors that have no impact on livelihoods are cultural and economic problems that positively affect the community. The overall economic condition of the community improved.

Keywords : the way of life , the population around the gold mine , gold mine in Phichit province

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยโลกในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเน้นการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศเน้นการเดินไปข้างหน้าให้ทันสมัยมากกว่าการอนุรักษ์ในสิ่งที่มีค่าดั้งเดิมไว้ หวังผลตอบแทนที่เป็นกำไรมากกว่า การพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเน้นความเจริญและมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ผลของการเน้นพัฒนาหลักด้านเดียวส่งผลกระทบต่อวิถีแห่งการดำรงชีวิตของชุมชนแบบเดิมที่ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การขยายตัวของอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากเกิดจากอิทธิพลของนายทุน นักการเมือง หรือผู้นำท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำจนเกิดเป็นความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรดิน น้ำ แร่ธาตุระหว่างรัฐ กลุ่มนายทุน และชุมชน จนกลายเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน พร้อมทั้งการปรากฏตัวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่กระทำร่วมกับชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ไร้อำนาจ ไร้สิทธิ ไร้เสียงดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินการทางด้านอุตสาหกรรมจึงเกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชน จึงเป็นกระแสสังคมในระดับประเทศขึ้นมา จึงกลายเป็นจุดสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมของชุมชน ความขัดแย้งต่อการทำอุตสาหกรรมเริ่มมีความขัดแย้งในหลายพื้นที่ ดังเช่น กรณีการคัดค้านเหมืองแร่ถ่านหิน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง กรณีการคัดค้านเหมืองแร่ถ่านหินลิกไนต์ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ กรณีคัดค้านโครงการโรงงานถลุงเหล็กสทวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขบวนการคัดค้านโครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี การคัดค้านเหมืองแร่ทองคำที่ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และการคัดค้านการทำเหมืองแร่ทองคำ ที่อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร เป็นต้น การคัดค้านจากประชาชนของท้องถิ่นเป็นผลมาจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เดิม ผลกระทบทางด้านมลพิษด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ผลผลิตทางการเกษตรสุขภาพร่างกาย สิทธิในการดำเนินที่ทำกินต่างๆ ที่มีอยู่เดิมถูกเปลี่ยนแปลง มีผลให้วิถีชีวิตดั้งเดิมที่เคยดำรงอยู่ถูกเปลี่ยนแปลงซึ่งการเปลี่ยนแปลงโดยรวมเป็นการเปลี่ยนไปทางด้านลบมากกว่าด้านบวก มีประชาชนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการของอุตสาหกรรมและเกิดการวิพากษ์ถึงอนาคตต่อไปว่าถ้ามีการดำเนินการอุตสาหกรรมต่อไปเรื่อย ๆ ผลกระทบต่างๆ จะมากขึ้นจนประชาชนที่เคยดำเนินชีวิตอยู่มาก่อนไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในที่เดิมได้ จึงเกิดเป็นความวิตกกังวลถึงความไม่มั่นคงของชีวิตที่มีมาแต่เดิม

เหมืองแร่ทองคำชาติรี ของบริษัทอัคราไมนิ่งจำกัด ตั้งอยู่ที่ ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นโรงงานประกอบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีแห่งเดียวในประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนรอบด้านมีประชาชนมากกว่า 8,000 คน อาศัยอยู่โดยรอบเหมือง ที่ดำเนินการทั้งการสำรวจแหล่งแร่ ขุดเอาสินแร่มาแต่งเพื่อแยกสินแร่ที่ต้องการแล้วนำมาถลุงแร่ทองคำออกมา โดยเริ่มสำรวจมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 และเปิดดำเนินการกิจการเหมืองแร่

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปี พ.ศ. 2550 เมืองแร่ทองคำชาติ ก็มีพื้นที่ในการประกอบอุตสาหกรรม จำนวน 2,500 ไร่ ซึ่งถือว่าเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ใช้พื้นที่ของชุมชนดั้งเดิมมาประกอบอุตสาหกรรม การใช้พื้นที่จำนวนมากจำเป็นต้องทำให้ประชาชนต้องย้ายถิ่นจากถิ่นเดิมไปสู่ถิ่นใหม่ วิถีแห่งการดำรงชีวิตจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ส่วนประชาชนที่ไม่มี การย้ายถิ่นอุตสาหกรรมเมืองทองคำก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตด้วยเช่นกัน ผลกระทบที่ส่งผลมีอยู่หลายด้านหลายด้าน เช่น ด้าน สังคม ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม เพราะเป็นสิ่งใหม่สำหรับชุมชนที่เกิดขึ้นมา เกิดกรณีพิพาทเรื่องพื้นที่ มี ความขัดแย้งของสังคมในชุมชน เกิดปัญหาทางด้านสาธารณสุข วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อถูกเปลี่ยนแปลงไปการเกิดขึ้นของ อุตสาหกรรมเมืองทองคำที่ส่งผลในด้านบวกก็มี เช่น การมีโอกาสด้านการศึกษาที่มีมากขึ้น เศรษฐกิจของชุมชนโดยรวมดีขึ้น กว่าเดิม มีการจ้างงานมากขึ้น สถานที่สำคัญหลายแห่งของชุมชนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการ ดำรงชีวิตของชุมชนต้องพิจารณาในภาพรวมขนาดใหญ่ของสังคมว่าเกิดผลกระทบในระยะยาวเช่นไร สิ่งที่น่าเป็นห่วงถ้าอุตสาหกรรม เมืองทองคำยังดำเนินกิจการต่อไปก็ต้องมีการขยายพื้นที่ของการดำเนินการการทำลายทรัพยากรธรรมชาติก็มีมากขึ้น ความ ต้องการพื้นที่ในการประกอบกิจการก็มากขึ้น ผลกระทบของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสาธารณสุขของประชาชนก็จะมี มากขึ้นซึ่งวิถีชีวิตดังกล่าวจะไม่ใช้จะเกิดผลกระทบเฉพาะบริเวณชุมชนโดยรอบเมืองทองคำเท่านั้นแต่จะขยายขอบเขตของปัญหา ออกไปในระดับที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งก็จะกลายเป็นปัญหาในระดับประเทศขึ้นมา จึงน่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยรอบ เมืองทองคำ ซึ่งประเด็นการศึกษาได้ศึกษาให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 คือประเด็นภายนอกได้แก่ศึกษาบริบทด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมความเป็นมาของชุมชนโดยรอบเมืองแร่ ทองคำ ประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้แก่การเปลี่ยนแปลงของวิถีแห่งการดำรงชีวิตของชุมชนกับการมีอุตสาหกรรม เมืองแร่ทองคำ จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากสื่อสารมวลชน ผู้เชี่ยวชาญ และสำรวจข้อมูลจากพื้นที่จริง โดยการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์ กำหนดกลุ่ม ประชากรและพื้นที่ทำการวิจัย สร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบและวิเคราะห์ สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ในการศึกษา คือ ชุมชนโดยรอบเมืองทองคำที่ใกล้เคียงมากที่สุด จำนวน 4 หมู่บ้าน อยู่ในเขตตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร 3 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 3 บ้านเขาดิน หมู่ที่ 8 บ้านนิคม หมู่ที่ 9 บ้านเขาหม้อ และในเขตตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 หมู่บ้าน คือหมู่ 8 บ้านดงหลง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ อุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำขนาดใหญ่เกิดขึ้นในชุมชนดังกล่าว ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถีแห่งการดำรงชีวิตจากอดีตมา การเปลี่ยนแปลงจะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างไร การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของการดำรงชีวิต ผ่านระบบ การผลิต การบริโภค ระบบความคิด คุณค่า ความเชื่อ และระบบความสัมพันธ์ของชุมชนในแต่ละช่วงเวลาจากบุคคลในพื้นที่ ซึ่งมี ส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้เข้าไปในชุมชนตั้งแต่เดือน มกราคม 2559 เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ และสถานการณ์ของปัจจุบันเพื่อศึกษาประเด็นของปัญหาการวิจัย ตลอดจนทำความเข้าใจกับผู้ที่ให้ข้อมูลก่อน แล้วจึงรวบรวม ประเด็นมาจัดทำเป็นโครงร่างการวิจัย และจัดเก็บข้อมูลส่วนอื่นมาเป็นระยะ อีกทั้งศึกษาข้อมูลส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องจากบทความ งานวิจัย ข้อมูลจากสื่อสารมวลชน สถานการณ์ทางด้านการเมือง จนสามารถสร้างกรอบแนวคิดและการดำเนินการวิจัยได้ในขั้นของ การลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูล ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน – สิงหาคม 2559 สร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่ซึ่ง

ก็ได้รับการต้อนรับอย่างดีชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างดีและพร้อมที่จะให้ข้อมูลที่เป็นกลางในสิ่งที่เป็นข้อมูลในอดีตและปัจจุบันลักษณะการเก็บข้อมูลของการวิจัยดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviews) ผู้รู้เกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจากกลุ่มต่างๆ ดังนี้

- 1) ผู้นำชุมชนที่เป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ของพื้นที่โดยรอบเมืองทองคำ จำนวน 4 หมู่บ้าน
- 2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือกรรมการบริหารส่วนตำบลของพื้นที่ในเขตการดำเนินการกิจการเหมืองแร่ 2 ตำบล
- 3) ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานกลุ่มสหกรณ์หมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มเยาวชน จำนวน 4 หมู่บ้าน
- 4) ผู้อาวุโส เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 4 หมู่บ้าน
- 5) หัวหน้าครัวเรือน เป็นบุคคลที่มีที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ศึกษาตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 4 หมู่บ้าน ๆ ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 123 คน เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการดำเนินการของกิจการเหมืองแร่ที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนโดยรอบ

1.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interviews) ประชาชนในพื้นที่ที่คัดเลือกกว่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีความรู้ในเรื่องนี้ และเต็มใจจะพูดคุยอภิปราย เป็นการสนทนา ชักถามอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้ได้วิถีชีวิตของชุมชนก่อนและหลังจากมีการสำรวจพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนรวมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคำถามไว้อย่างกว้างๆ ล่วงหน้า เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของการสัมภาษณ์ จากประชาชนในพื้นที่ จำนวน 3 หมู่บ้านละ 100 คน และ หมู่ที่ 9 บ้านเขาหม้อ จำนวน 20 คนรวม 320 คน

1.3 การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation observation) ในกิจกรรมประเพณีของชุมชน ในวันสำคัญต่างๆ เพื่อศึกษาวิถีแห่งการดำเนินชีวิตจากกิจกรรม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation observation) สังเกตกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันเช่นการประกอบอาชีพ การค้าขาย การดำเนินชีวิตทั่วไป ซึ่งมี 3 กระบวนการ คือ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก ในระยะแรกในการเก็บข้อมูลภาคสนามได้แก่การลงพื้นที่ที่จะใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการสังเกตพื้นที่ทางกายภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความสัมพันธ์ของคนในเป็นการสังเกตระดับคือเรือน สังเกตระดับชุมชนที่เป็นสังคมร่วมกัน ในระยะเวลามาถึงจึงใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อศึกษาวิถีชีวิตในครบทุกส่วน

1.4 แบบสอบถาม (Questionnaires) ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในระยะแรกเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) กับเฉพาะกลุ่มเช่น ผู้อาวุโส เยาวชน พระภิกษุ ประชาชนทั่วไป ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตที่สัมพันธ์การทำเหมืองทองคำ ทั้งนี้ให้ได้ข้อมูลอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มที่สัมภาษณ์การดำเนินชีวิตทั่วไปเพื่อที่จะค้นหาประเด็นที่ต้องการจะสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีเพื่อให้ได้ข้อมูลตามต้องการอีกครั้งด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ภายใต้ประเด็นที่ต้องการกับกลุ่มตัวอย่างที่จะกำหนดในขั้นต่อไป

2. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลจากเอกสารที่มีการศึกษาไว้แล้ว ได้แก่ ประวัติของชุมชน ข้อมูลด้านกายภาพของชุมชน การทำอุตสาหกรรมเหมืองทองคำ กระบวนการทำเหมืองทองคำ จากสื่ออ้างอิงต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้ได้ทราบถึงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลภาคสนามจากพื้นที่ที่กำหนดไว้ของการทำวิจัย โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองเพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีแห่งการดำรงชีวิตของประชาชนโดยรอบเมืองทองคำ จังหวัดพิจิตร ที่เป็นข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือตามหลักของวิจัยมากที่สุด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำดังนี้

1) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนประวัติการตั้งถิ่นฐานของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การก่อตั้งถิ่นดั้งเดิม ขนาดชุมชน จำนวนประชาชน วิธีการดำเนินชีวิตในอดีต ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน การพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ลักษณะทางกายภาพของชุมชน ระบบการผลิต การบริโภค และเทคโนโลยีการผลิต ระบบคุณค่า ความเชื่อ ระบบความสัมพันธ์ของชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของชุมชนจากการทำเหมืองทองคำทั้งทางด้านปัจจัยและผลของการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม ที่มีต่อครอบครัวและชุมชน ข้อมูลด้านกายภาพและชีวภาพของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการสำรวจสภาพพื้นที่ป่า พื้นที่ทำการเกษตรทั้งพืชและสัตว์

2) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

เป็นการเก็บข้อมูลที่นำมาหาความสัมพันธ์หรือความสอดคล้องกับข้อมูลที่เก็บเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์อย่างสั้นกับกลุ่มตัวอย่างทั่วไปเช่นหัวหน้าครอบครัว เอาให้ได้ข้อมูลในด้านการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของชุมชนการทำอุตสาหกรรมเหมืองทองคำมีผลกระทบหรือมีความสัมพันธ์กันไปในทางด้านใดเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยวิธีอื่น

3. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลในประเด็นต่างๆ ได้นำมาจัดเป็นระบบ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangle check) ที่พิจารณาจากเวลา สถานที่และบุคคล ที่แตกต่างกัน ว่าเหมือนกันหรือไม่หากข้อมูลมีความขัดแย้งกัน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์หาข้อผิดพลาดแล้วจัดเก็บข้อมูลใหม่ที่มีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน และนำมาวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ (Content analysis) หาความหมายและทำความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่ได้มา เพื่อหาความเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือปรากฏการณ์ ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยการลงพื้นที่สอบถามหรือเก็บข้อมูลซ้ำ เพื่อยืนยันข้อมูลอย่างรัดกุม และขยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นต่างๆ เป็นการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ให้สัมพันธ์ตามหลักการของการวิจัย ประเด็นของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยกำหนดไว้ดังนี้

ข้อมูลการศึกษาวิถีแห่งการดำรงชีวิตของประชาชนโดยรอบเมืองทองคำ จังหวัดพิจิตร ในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ประวัติของชุมชนด้านการก่อตั้งชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุขที่ดำรงที่อยู่โดยรอบเมืองทองคำ จังหวัดพิจิตร ในอดีตและปัจจุบัน

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อวิถีแห่งการดำรงชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการทำเหมืองทองคำ ในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ระบบสังคมของครอบครัว ชุมชน ระบบการศึกษา เศรษฐกิจ สาธารณสุข การผลิต การบริโภค ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ

2) ระบบคุณค่า ความเชื่อ เป็นความสัมพันธ์ของวิถีแห่งการดำรงชีวิตที่มีมาจาก จารีตประเพณี ความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม และการเมือง

3.3 การจัดการองค์ความรู้ที่เป็นผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนที่มาจากปัจจัยของการทำเหมืองทองคำ จังหวัดพิจิตร

ผลการวิจัย

วิถีชีวิตชุมชนที่มีมาก่อนที่มีการประกอบกิจการเหมืองทองคำ ประชาชนโดยทั่วไปมีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติรอบตัวที่มีอยู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นค่อย ๆ เปลี่ยนไปตามภาวะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบเหมืองทองคำจังหวัดพิจิตร ใน 2 ประเด็น คือ

1. บริบทด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมความเป็นมาของชุมชนโดยรอบเหมืองแร่ทองคำ จังหวัดพิจิตร

1.1 การหลั่งไหลของวัฒนธรรม

ชุมชนมีวัฒนธรรมของตนมีระบบคุณค่าที่ได้มาจากประวัติศาสตร์จากรุ่นสู่รุ่น การพัฒนาชุมชนมาจากฐานของวัฒนธรรมชุมชน ความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชน หรือวิถีแห่งชุมชน คือ ความมีน้ำใจซึ่งกันและกันด้วยความรักและไมตรีต่อกัน ชุมชนหรือหมู่บ้านมีระบบเอกลักษณ์ของตนเองทั้งในแง่สังคมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันในระบบ แต่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมสองกระแส กระแสหนึ่ง เรียกว่า “วัฒนธรรมชาวบ้าน” อีกกระแสหนึ่งคือ “วัฒนธรรมทุนนิยม” วัฒนธรรมชาวบ้านมีความเป็นอิสระจากวัฒนธรรมชนชั้นกลางและชนชั้นสูง วิถีชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติอยู่กับการใช้แรงงานและชุมชนเครือญาติ มีความเป็นอยู่ที่สืบช่วงกันมาเป็นเวลายาวนาน วัฒนธรรมชุมชน คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องเรื่องของศักยภาพและภูมิปัญญาชาวบ้าน มีการเรียนรู้สืบทอดต่อกันมาสั่งสมประสบการณ์มาหลายชั่วอายุคน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ภาษา การพูด การเขียน การทำมาหากิน การแต่งกาย การสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น เมื่อมนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมมนุษย์ก็สามารถเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมได้ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมีแนวคิดหลายด้านที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น 1) ความสมดุลทางโครงสร้างและหน้าที่สังคม 2) แนวคิดเรื่องข้อกำหนดทางเศรษฐกิจ 3) แนวคิดเรื่องการแพร่กระจายของวัฒนธรรมที่อื่นเข้ามา

1.2 การขยายตัวของชุมชน

ชุมชนโดยรอบเหมืองทองคำประกอบไปด้วย 4 ชุมชน คือ หมู่ 4 บ้านเขาดิน หมู่ 8 บ้านนิคม หมู่ 9 บ้านเขาหม้อ ตำบลเขาเจ็ดยอด และ หมู่ 8 บ้านดงหลวง ตำบลท้ายดง จากยุคเริ่มแรกที่มีครอบครัวประมาณ 15-20 ครอบครัว จากการสอบถามผู้อาวุโสของชุมชนทำให้ทราบถึงลักษณะการขยายตัวของชุมชน ชุมชนมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบและมีกลุ่มภูเขาขนาดเล็กซึ่งเป็นป่าไม้ ชุมชนมีการอพยพตามมาอีกมากมาย เพราะความต้องการหาที่ทำกินใหม่ของครอบครัวใหม่เพื่อหาที่ประกอบอาชีพ เมื่อมีคนอพยพเข้ามาอยู่มากขึ้นทรัพยากรในชุมชนที่เคยอุดมสมบูรณ์ มีทั้งสัตว์ป่า ป่าไม้ ลำคลอง หนอง แหล่งน้ำ ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมีการตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้นเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ก่อสร้างบ้านเรือน การขยายพื้นที่ทำการเกษตรมากขึ้นได้มีการรุกล้ำพื้นที่ป่า เปลี่ยนแปลงทางเดินของลำคลอง หนอง บึง สัตว์ป่าที่เคยชุมชุมก็ถูกคนล่าเพื่อใช้เป็นอาหารลดลงจนบางชนิดไม่เหลือให้เห็นอีก สภาพของป่าก็ลดไปเหลือต้นไม้บนคันนาเท่านั้น ลักษณะของการขยายตัวของประชากรโดยรอบเหมืองทองคำในอดีตจนถึงปัจจุบันเกิดขึ้นจาก

1.3 องค์การภาครัฐและภาคเอกชน

การเมืองการปกครองของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยการเปลี่ยนทางด้านการเมืองมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนเช่นเดียวกันกับอิทธิพลอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองในส่วนท้องถิ่นหลาย

ด้านโครงสร้างทางวิถีชีวิตชุมชนก็เปลี่ยนแปลงไปมีระบบการปกครองในชุมชนที่แตกต่างไป อำนาจหน้าที่ของประชากรก็เปลี่ยนแปลงไปมีทั้งด้านเสริมความเจริญกับมีทั้งด้านลดความสัมพันธ์ของประชากรในชุมชนลงก็มี องค์กรต่าง ๆ มีทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีส่วนช่วยเหลือผลักดันโครงการมาสู่ท้องถิ่นขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนในบางครั้งการช่วยเหลือหนึ่งแต่ไปเป็นการทำลายอีกสิ่งหนึ่งซึ่งวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์โดยรวมอาจขัดแย้งกันได้ แต่ก็มีหลายองค์กรสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนอย่างแท้จริง องค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

2. การเปลี่ยนแปลงวิถีแห่งการดำรงชีวิตของชุมชนกับการเกิดขึ้นอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ จังหวัดพิจิตร

2.1 ด้านการย้ายถิ่นของประชาชน

ที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่ทำเหมืองทองคำ ตรงส่วนพื้นที่ของบริเวณเหมืองทองคำแต่เดิมเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ เมื่อเหมืองทองคำเข้ามาดำเนินการก็จะกำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ต้องไม่มีประชาชนอยู่อาศัยเนื่องด้วยการทำอุตสาหกรรมเหมืองทองคำจำเป็นต้องปรับพื้นที่และเปิดพื้นที่ของระเบิดหินเพื่อนำมาสกัดทองคำออกมาก็ยังต้องก่อสร้างโรงงานหลายส่วนของกระบวนการผลิต ส่วนนี้พื้นที่ที่ต้องถูกกำหนดบริเวณในการทำเหมืองทองคำ ประมาณ 3,900 ไร่ จนกระทั่งปัจจุบัน จากกว่า 200 หลังคาเรือน เหลืออยู่อาศัยเพียง 4 หลังคาเรือน โรงเรียนที่เคยมีอยู่ กลายเป็นโรงเรียนร้าง การย้ายถิ่นของประชาชน ชุมชนที่มีความสัมพันธ์กันแต่เดิมก็ถูกเปลี่ยนแปลงของประชาชนกลุ่มหนึ่งออกไปอย่างสิ้นเชิงโดยเกิดจากความไม่สมัครใจแต่เกิดจากความจำเป็นวิถีชีวิตดังกล่าวก็จะมีอิทธิพลต่อชุมชนทั้งหมดโดยภาพรวม เนื่องด้วยวิถีชีวิตเป็นวิถีชีวิตที่เป็นแบบองค์รวมของชุมชนทั้งหมด ผลที่เกิดขึ้นเกิดภาวะของชุมชนล่มสลายตรงส่วนของบริเวณที่ทำเหมืองทอง สถานที่สำคัญหลายแห่งมีการเปลี่ยนแปลงเช่น วัดเขาหม้อ แต่เดิมประชาชนเป็นศูนย์กลางของจิตใจชาวพุทธที่อยู่ในเขตพื้นที่ของการทำเหมืองทำให้เป็นวัดร้างไป โรงเรียนบ้านเขาหม้อ เป็นสถานศึกษาที่จัดสอนให้แก่เยาวชนของชุมชน จำเป็นต้องปิดไป เพราะอุตสาหกรรมเหมืองทองคำมีผลกระทบต่อนักเรียน ในด้านมลภาวะสิ่งแวดล้อม การเกิดการแยกละแวกของชุมชนตัดขาดวัฒนธรรม อารยธรรมที่มีแต่เดิมไป ความสมดุลของวิถีชีวิตชุมชนแต่เดิมน้อมเกิดการเปลี่ยนแปลง ประชาชนบางคนจำเป็นต้องแยกออกไปจากเครือญาติ การดำเนินชีวิตที่เป็นปกติมาอย่างยาวนาน ต้องไปปรับตัวใหม่ในสถานที่ใหม่ซึ่งก็ต้องใช้เวลาอีกนาน ก็ถือได้ว่าเมื่อพื้นที่ถูกกำหนดเป็นเหมืองทองคำวงจรแห่งวิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

2.2 ด้านความสัมพันธ์ของชุมชน

เมื่อมีอุตสาหกรรมเหมืองทองคำประชาชนมีแนวคิดที่แตกต่างกันมากขึ้นบางส่วนเห็นด้วยต่อการมีเหมืองทองคำเพราะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเดิมมีการประกอบการค้าขายมากขึ้นในชุมชน มีการจ้างงานมากขึ้น ช่วยเพิ่มรายได้ในภาพรวมดีขึ้น ส่วนประชาชนอีกกลุ่มมีแนวคิดว่าการเกิดขึ้นของเหมืองทองคำก่อให้เกิดปัญหาหลายด้าน เช่น การสูญเสียพื้นที่ทำกินแต่เดิม ต้องย้ายถิ่นไปอยู่ที่ใหม่ การเกิดมลพิษที่เป็นผลจากการทำเหมืองทองคำ สารพิษปนเปื้อนฝุ่นละออง มลพิษทางเสียง การทำลายพื้นที่ป่าชุมชน แหล่งต้นน้ำ การทำลายหน้าดินเป็นต้น ประชาชนชนจึงมีความขัดแย้งกันเกิดขึ้นระหว่างผู้ที่เห็นด้วย กับผู้ที่ไม่เห็นด้วยต่อการมีเหมืองทองคำ ความสัมพันธ์ของชุมชนที่มีมาแต่เดิมก็ถูกเปลี่ยนแปลงไป ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะเชื่อมโยงต่อวิถีชีวิตของประชาชนขึ้นมา ประชาชนชนเริ่มจะเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์กันเหมือนแต่เดิม ทักษะที่มีแต่ก่อนก็เริ่มมีความขัดแย้ง และประชาชนโดยส่วนใหญ่ของชุมชนก็มีทัศนคติว่าการประกอบกิจการเหมืองทองทำให้เกิดความขัดแย้งของคนในชุมชน

2.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหาด้านสารพิษในแหล่งน้ำ แต่เดิมแหล่งน้ำจากธรรมชาติสามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภค และการเกษตร จากลำคลอง หนอง และน้ำใต้ดิน แต่เมื่อมีอุตสาหกรรมเหมืองทองประชาชนเกิดความไม่มั่นใจในการนำมาใช้เนื่องจากกลัวสารพิษจะมีการรั่วซึมเข้ามาปนเปื้อนกับน้ำ ในฤดูฝนที่มีน้ำหลากประชาชนที่เพาะปลูกพืช เช่น ข้าวโพด ถั่ว ก็กลัวว่า

พืชทางการเกษตรเหล่านั้นจะได้รับสารพิษที่มีจากเหมืองจึงสร้างความหวาดระแวงต่อสิ่งเหล่านี้ การแก้ปัญหาจากเหมืองทองคำก็คือได้นำน้ำที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคมาแจกให้กับประชาชนของชุมชนโดยรอบ แต่อาจก็ไม่พอเพียงที่นำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ได้ผลกระทบทางด้านน้ำประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการประกอบกิจการเหมืองทองคำจะทำให้ น้ำที่ใช้ในการบริโภคไม่เหมาะสมไม่พอเพียง และทำให้ น้ำในหนอง คลอง บึง ไม่สะอาด ก่อให้เกิดความลำบากในการดำรงชีวิต วงจรของสิ่งมีชีวิตที่เคยพึ่งพาในการดำรงชีวิตก็เปลี่ยนไปแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ได้รับผลกระทบ พืช สัตว์ที่เป็นแหล่งอาหารก็ไม่สามารถนำมาอุปโภคได้ดังเดิม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่เป็นผลจากการประกอบกิจการเหมืองทองคำ

ปัญหาด้านฝุ่นละอองจากการสัมผัสน้ำประชาชนว่าเมื่อมีการระเบิดจะมีปัญหาเรื่องเสียง ฝุ่น การสั่นสะเทือนและการนอนไม่หลับ เพราะเสียงดัง ทำให้เกิดอาการคันไปทั้งตัว มีรถบรรทุกชนเร็วตลอดเวลา แต่ทางเหมืองก็ชี้แจงว่าการระเบิดหินแต่ละครั้งจะมีการพรมน้ำเพื่อลดปริมาณฝุ่นแต่ก็มีบ้างแต่ไม่มาก ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการประกอบกิจการเหมืองทองคำ ว่าสร้างปริมาณฝุ่นละอองที่ก่อให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจ และทำให้เกิดระดับความดังของเสียงที่ก่อให้เกิดอันตรายที่มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ จนทำให้วิถีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปประชาชนมีการเจ็บป่วยมากขึ้นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น สุขภาพจิตเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ

ปัญหาด้านเสียงการประกอบกิจการเหมืองทองคำจะมีการระเบิดหิน และบรรทุกหินเพื่อนำไปโม่ให้ละเอียดเพื่อสกัดเอาทองคำออกมาการทำงานของเหมืองจะมีการทำงานตลอด 24 ชั่วโมงซึ่งจะมีเสียงที่ชุมชนนั้นได้ยินการทำกิจกรรมดังกล่าวจากการการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนโดยรอบเหมืองทองคำมีทัศนคติต่อการประกอบกิจการเหมืองทองคำว่าทำให้เกิดระดับความดังของเสียงที่จะเป็นอันตรายได้และมีการทำให้เกิดบ่อยครั้งบ่อยครั้ง ซึ่งผลกระทบมีทั้งในเวลากลางวันเพราะต้องได้ยินเครื่องจักรทำงานตลอดเวลาและมีเสียงอื่นๆ ที่ดังขึ้นในบางเวลาทำให้การหลับนอนของประชาชนอยู่ไม่เป็นปกติเหมือนแต่ก่อนต้องคอยหวาดวิตกทำให้สุขภาพจิตเสีย ในส่วนเวลากลางวันการระเบิดหินจะทำในสองช่วงเวลาในแต่ละวันซึ่งการระเบิดหินจะมีเสียงดังมากและพื้นดินจะสั่นสะเทือนและคลั่งด้วยฝุ่นละอองประชาชนโดยเฉพาะเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และสัตว์เลี้ยงก็จะหวาดวิตกทำให้การดำเนินชีวิตไม่เป็นปกติซึ่งประชาชนก็จำเป็นต้องดำรงชีวิตอยู่ต่อไป

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคือปัจจัยภายในและภายนอก ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในสภาพปัจจุบันมากที่สุดได้แก่การเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมเหมืองทองคำ ผลกระทบจากการดำเนินการเหมืองแร่ทุกชนิดก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่นการเปิดหน้าดินก่อให้เกิดการชะล้างพังทลาย การทำเหมืองแร่เป็นอุปสรรคสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรอื่นเหมืองแร่มีการขุดระเบิด ฉีดน้ำ ปล่องให้น้ำไหลสู่พื้นดิน ไหลต่อลงสู่แม่น้ำลำคลอง ทำให้ดินเกิดความสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ทำให้คุณภาพน้ำเสียหายนอกจากนี้ยังทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติต้นเขินมีผลต่อสัตว์น้ำ คือ ทำลายแหล่งวางไข่ แหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย ทรัพยากรป่าไม้ การทำลายทรัพยากรป่าไม้ เพื่อความสะดวกคล่องตัว การสำรวจแร่มีการถากถางป่าไม้เป็นบริเวณกว้างพบว่าแร่และป่าถูกทำลายอย่างถาวร ผู้ประกอบการมิได้สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมเพราะถือว่าเป็นต้นทุนของโครงการ ขาดการควบคุมกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อม (SIA และ EIA) และองค์กรรัฐมิได้ให้ความสนใจ ระยะเวลาทำให้เกิดการสะสมที่ส่งผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมเป็นบริเวณกว้าง ความคิดเห็นของประชากรเริ่มมีความวิตกกังวลในเรื่องสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ ดิน น้ำ อากาศ ส่วนด้านสังคม เศรษฐกิจ ถือว่าเป็นการส่งสัญญาณที่ดี ผลการศึกษาปัจจัยภายนอก เช่นการหลั่งไหลของวัฒนธรรมภายนอก องค์กรภาครัฐและเอกชน ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนมากนัก ปัจจัยภายในการขยายตัวของประชากรของชุมชน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเช่นเดียวกัน แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วคือ ความวิตกกังวลเรื่องสารพิษและสารตกค้างอื่น ๆ ในน้ำ ดิน อากาศ การลดลงของป่าไม้ จากความไม่สนใจของผู้ประกอบการ ปัญหาข้อ

พิพาทเรื่องที่ดิน ทำให้เกิดกระแสต่อต้านในชุมชนขึ้นและไม่นำเสนอข้อมูลที่สร้างความไว้วางใจ ขณะเดียวกันการพึ่งพาหรือการร้องขอต่อภาคองค์กรส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญแต่อย่างใด การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดหน้าที่ในการจัดการระบบบริการสาธารณะ และเน้นให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังทำไม่ได้เต็มที่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการของประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ดยอดก็ยังมีค่อนข้างน้อย ความขัดแย้งของชุมชนนำไปสู่การฟ้องร้องกันมาตลอดการฟ้องร้องหลายเรื่องได้รับการตอบสนองจากผู้ประกอบการต้องหยุดดำเนินการบางส่วนที่วางแผนไว้แต่ก็ไม่ได้หยุดกิจการไปทั้งหมด ข้อร้องเรียนของกลุ่มประชากรที่ไม่เห็นด้วยได้นำข้อร้องเรียนไปสู่ผู้บริหารของประเทศและได้รับการตอบสนองที่รัฐบาลได้ค้นหาข้อมูลของผลกระทบของกิจการเหมืองทองคำที่ต่อประชาชนของชุมชน จนนำไปสู่การมีมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ให้อำนาจการดำเนินการเหมืองทองคำทั้งหมดในช่วงสิ้นปี 2559 ก็เป็นนิมิตหมายที่ดีที่วิถีชีวิตของชุมชนกับมาสงบเหมือนดังเดิมแต่สิ่งที่มีเหมืองทองคำก็ทิ้งไว้ในสิ่งที่ผู้ประกอบการได้ดำเนินการที่จะต้องแก้ไขกันไป

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยกำหนดใช้แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเป็นส่วนประกอบการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นชุมชนโดยรอบเหมืองทองคำ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านนิคม บ้านเขาหม้อ บ้านเขาหิน และบ้านดงหลวง คือบ้านเขาหิน คิดเป็นร้อยละ 12.27 บ้านนิคม คิดเป็นร้อยละ 13.13 บ้านเขาหม้อ คิดเป็นร้อยละ 52.87 บ้านดงหลวง คิดเป็นร้อยละ 58.14 จากนั้นได้นำข้อมูลมาทำการจัดระเบียบและวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นเหตุและผล และนำเสนอในลักษณะของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปผลของการศึกษาที่เป็นปัจจัยต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบเหมืองทองคำได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอกชุมชน ประชากรโดยรอบเหมืองทองคำ จังหวัดพิจิตร เป็นชุมชนที่มีการแลกเปลี่ยนหรือได้รับอิทธิพลของความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม จากสังคมภายนอกเช่นเดียวกับสังคมของชุมชนอื่น เนื่องด้วยการติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอกเป็นได้ง่ายจากความสะดวกของการคมนาคม การสื่อสารที่มีความทันสมัยขึ้น ประชากรรุ่นใหม่เข้าหาการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน ภาพโดยรวมที่ได้รับแล้วปรากฏให้เห็นเป็นวัฒนธรรมของทุนนิยม วัฒนธรรมทุนนิยมคือวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ที่บริโภค อุปโภควัตถุนิยม พึ่งพาเทคโนโลยีสูงต้องการความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต สิ่งที่ได้รับเข้ามาได้แก่เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนมีค่านิยมทางด้านวัตถุมากขึ้นหาสิ่งอำนวยความสะดวกมาตอบสนองความต้องการมากขึ้น สร้างค่านิยมการแข่งขันระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคลของชุมชนลดน้อยลงสร้างเป้าหมายในการสร้างเศรษฐกิจของครอบครัวให้มากขึ้นกว่าเดิมด้วยวิธีใดก็ได้ทำให้เกิดความขาดหายของความสัมพันธ์ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ปัจจัยภายนอกอีกด้านหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนได้แก่ องค์กรภาครัฐและเอกชน สังคมโดยรวมของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองชุมชนอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐยึดกฎระเบียบที่รัฐกำหนดมาใช้ในการปกครอง การเปลี่ยนทางการเมืองการปกครองส่งผลต่อการปกครองที่มาเกี่ยวข้องกับชุมชน ระบบการปกครองของภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมีองค์กรหลากหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ทั้งส่วนที่ให้ความช่วยเหลือชุมชนทั้งส่วนที่ก่อผลกระทบด้านลบกับชุมชน จึงทำให้วิถีชีวิตของชุมชนถูกโน้มนำด้วยอิทธิพลขององค์กรภาครัฐและเอกชน องค์กรภาครัฐที่มีอิทธิพลและใกล้ชิดประชาชนและชุมชนมากที่สุดได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ทำงานร่วมกับชุมชนอีกหลายหน่วยงาน องค์กรภาคเอกชน เช่น ด้านการค้าขาย ด้านการเงินการธนาคาร

ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการสื่อสาร ด้านธุรกิจ ด้านความมั่นคง หรือด้านอื่น องค์การต่างเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชน ในยุคปัจจุบันมากทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบวัฒนธรรม รูปแบบความเชื่อ ความคิด ล้วนมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชน ของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบัน

2. ปัจจัยภายในชุมชน อิทธิพลที่มีส่วนต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบเมืองทองคำ จังหวัดพิจิตร คือ ปัจจัยภายในของ สามารถจำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ การขยายตัวของประชากร ของชุมชน ประชากรมีจำนวนประชากร เพิ่มขึ้นจากครอบครัวขนาดเล็กเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีจำนวนครัวเรือนของชุมชนมากขึ้น มีการขยายของจำนวนประชากร ชุมชนมีความต้องการทรัพยากรที่ดินในการทำมาหากินเพิ่มขึ้นทำให้พื้นที่ทำกินถูกแบ่งไปไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ด้าน การประกอบอาชีพก็ยากขึ้น ผลผลิตจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรก็สร้างรายได้ไม่พอทำให้เกิดปัญหาหนี้สินจากการกู้ยืม เงินในระบบธนาคารของรัฐหรือนอกระบบจากนายทุน การเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมเมืองทองคำมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมาก ได้แก่ปัญหาของป่าไม้ พื้นที่ทำกิน แหล่งน้ำ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ พืชที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค สภาพแวดล้อมของชุมชน กิจกรรมเมืองทองคำมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนสรุปได้ดังนี้ อิทธิพลด้านสิ่งแวดล้อมผลการศึกษาพบว่า ประชากรโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นผลกระทบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ด้านสารพิษไซยาไนด์ โลหะหนัก ที่นำมาใช้ในการ สกัดทองคำออกมาจากแร่ที่โรงงานได้กักเก็บไว้จำนวนมากประชากรไม่มีความมั่นใจต่อสารที่กักเก็บไว้ว่าจะมีการแพร่กระจายมาสู่ ชุมชนโดยรอบเมืองทองคำหรือไม่ละการเพิ่มปริมาณก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ จะไหลซึมไปสู่พืชทางการเกษตรที่ปลูกไว้ สัตว์ที่เลี้ยง สัตว์น้ำ หรือน้ำดื่มที่ใช้บริโภค ประชากรไม่มีความมั่นใจแม้ว่าทางเมืองทองคำมีการแจกจ่ายน้ำดื่มแล้วก็ตามแต่การดำรงชีวิตก็ ยังจำเป็นต้องใช้น้ำจากแหล่งน้ำของธรรมชาติอยู่อิทธิพลด้านฝุ่นละอองจากการทำเหมืองทองคำ มีการระเบิดหินและขนแร่จากที่ หนึ่งไปสกัดทองคำอีกที่หนึ่งก่อให้เกิดฝุ่นละอองและเสียงดังทำให้เด็กและคนชราเมื่อได้ยินเสียงตกใจและมีอาการเครียดส่วนฝุ่น ละอองมีผลต่อทางเดินหายใจของประชากรโดยรอบ การขนแร่จะทำทั้งกลางวันและกลางคืนจึงทำให้ชุมชนมีความวิตกกังวลต่อ การประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำมีรายงานผลการตรวจสุขภาพของประชากรโดยรอบพบว่าสุขภาพเสื่อมโทรมซึ่งเกิดจาก ผลกระทบของการทำเหมืองแร่ทองคำ อิทธิพลที่มีผลกระทบอีกด้านหนึ่งได้แก่ด้านสังคม ชุมชนมีความขัดแย้งของประชากรมากขึ้น มีกลุ่มประชากรที่ต่อต้านการทำเหมืองได้รวมกลุ่มกันฟ้องร้อง เรียกร้องหน่วยงานของรัฐในระดับจังหวัด จากรัฐบาลทำให้เกิดข้อ ขัดแย้งกับประชากรที่เห็นด้วยกับการประกอบกิจการเหมืองทองคำได้แก่ประชากรที่ได้ประกอบอาชีพกับเหมืองทองคำหรือองค์กร ต่างในระดับตำบลที่ได้รับทุนในการพัฒนาหน่วยงานซึ่งเป็นข้อขัดแย้งของชุมชนที่อยู่ร่วมกันที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันซึ่ง ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของชุมชนโดยภาพรวม ผลกระทบทางด้านปัญหาที่ดินการประกอบกิจการเหมืองทองคำมีการขายพื้นที่ ในการสำรวจและขยายพื้นที่ของการสัมปทานทำเหมืองมากขึ้นก็มีความจำเป็นที่จะเสาะหาพื้นที่โดยมีการซื้อที่ดินจำนวนมาก เมื่อประชากรส่วนใดที่ไม่ขายก็ถูกอิทธิพลหรือการบีบบังคับการใช้ที่ดินที่ไม่สะดวกการขายพื้นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ ธรรมชาติดั้งเดิม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจจะมีผลทางด้านบวกกับชุมชนเป็นส่วนใหญ่ การประกอบกิจการเหมืองทองคำเป็นการส่งเสริม การสร้างรายได้ของประชากรให้มากขึ้นหลายครอบครัวได้ประกอบอาชีพในเหมืองทองคำ ทำให้รายได้ระดับครอบครัวสูงขึ้น นำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นได้ต่อไป มีการซื้อขายในชุมชนมากขึ้น ชาวชนได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการก่อสร้างและปรับปรุง ที่อยู่อาศัยมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นด้านบวกของเศรษฐกิจของชุมชน ด้านวัฒนธรรมของชุมชนกิจกรรมเมืองทองคำไม่มีผลกระทบต่อ วัฒนธรรมของชุมชน ผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชนเป็นปัจจัยภายนอกคือกระแสสังคมที่หลั่งไหลเข้ามาในชุมชนมากกว่า บางครั้ง ได้รับผลดีจากการสนับสนุนจากเหมืองทองคำในการช่วยเหลือวัด โรงเรียน หรือชุมชนในกิจกรรมทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นผลดีต่อการ ส่งเสริมวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือกับบุคคลและองค์กรหลายฝ่าย ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มตัวอย่างคือประชากรตำบลเขาเจ็ดยอด และขอขอบคุณนักศึกษาที่อาสาสมัครช่วยงานวิจัย ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ช่วยประสานงานด้านต่างๆ ให้เป็นอย่างดีขอขอบพระคุณสำนักงานวิจัยแห่งชาติ ที่จัดสรรงบประมาณเป็นวิจัยในครั้งนี้และสุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา คณาจารย์ ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และเหมืองแร่. (2548). คู่มือการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่. กรุงเทพฯ: กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2539). การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง: กรณีศึกษาหมู่บ้านในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : เชียงใหม่.
- ชูเกียรติ สีสุวรรณ. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ชมรมคนรักสิ่งแวดล้อม : เชียงใหม่.
- สิริ ศุภกรียพงษ์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. นครปฐม: มหิดล.
- ศิริวารณ คลังทอง. (2550). การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของราษฎรหลังการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเข้าสู่ชุมชนตำบลแหลมสน อำเภอลงขัน จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เสรี ชาหลา. (2545). การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตรอบชุมชนบึงบอระเพ็ด. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

Akara M. (1999). **Environmental Impact Assessment Chatree Gold Project.** Document prepared for AKARA MINING LIMITED Volume 2. Revision 1.

Kitula, A.G.N. (2006) " The environmental and socio-economic impacts of mining on local livelihoods in Tanzania: A case study of Geita District". **Journal of Cleaner Production.** 2006, 14 : 405-414

Minsi Zhang, Yu Song, Xuhui Cai, Jun Zhou (2007) " Economic assessment of the health effects related to particulate matter pollution in 111 Chinese cities by using economic burden of disease analysis" **Journal of environmental management.** 4 ; 88 : 947-54

Plumlee, G.S. and Logsdon, M.J., (1999) . **An earth-system science toolkit for environmentally friendly mineral development,** in Plumlee, G.S., and Logsdon, M.J., eds., The environmental geochemistry of mineral deposits, Part A.: Processes techniques, and health issues: Society of Economic Geologists, Inc., Geology, vol. p. 1-27

การศึกษาความหมายและประเภทของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น
A STUDY OF MEANING AND TYPES OF ONOMATOPOEIA USED
IN JAPANESE COMIC BOOKS

กานดา ไชยเพชร ศศิวิมล ควรสมบัติ และ สุจิตรา เลิศเสม บุญยานันต์*
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : oil.sujitra@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและประเภทของคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น และเปรียบเทียบอัตราการปรากฏในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น 5 แนว แนวละ 2 เล่ม รวม 10 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) คำเลียนเสียงธรรมชาติปรากฏในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นรวม 668 คำ มีอัตราการใช้ 1,457 ครั้ง จำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ (1) คำเลียนเสียง ที่แบ่งออกเป็นคำเลียนเสียงคนและสัตว์ (Giseigo) และคำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) พบรวม 440 คำ มีอัตราการใช้ร้อยละ 73.30 มากกว่า (2) คำแสดงสภาพ ที่แบ่งเป็นคำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต (Gitaigo) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyoogo) และคำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Gijooogo) พบรวม 228 คำ มีอัตราการใช้ ร้อยละ 26.70 โดยในประเภทของคำเลียนเสียง คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) พบใช้มากกว่า ขณะที่ในประเภทของคำแสดงสภาพ คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyoogo) พบใช้มากที่สุด และ 2) คำเลียนเสียงธรรมชาติมีอัตราการปรากฏในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นแนววิทยาศาสตร์สูงสุด ร้อยละ 26.01 รองลงมาคือ แนวตลก ร้อยละ 24.23 แนวต่อสู้ ร้อยละ 20.66 แนวกีฬา ร้อยละ 15.51 และแนวสืบสวน ร้อยละ 13.59 ตามลำดับ

คำสำคัญ : คำเลียนเสียงธรรมชาติ ภาษาญี่ปุ่น หนังสือการ์ตูน

Abstract

This research aims to study a meaning and types of Onomatopoeia used in Japanese comic books and compare the frequency of them in 2 books of 5 genres of 10 Japanese comic books. The results show that 1) there are 668 Onomatopoeia words used in 10 Japanese comic books for 1,457 times. They are divided into 2 types: (1) Sound mimic words (440 words used by 73.30%), which are separated as words describing the sounds produced by humans and animals (Giseigo) and words describing the other sounds generally found in nature (Giongo), are used more than (2) Statement words (228 words used by 26.70%), which are separated as words describing the appearances of non-living beings (Gitaigo), words describing the actions of living beings (Giyoogo), and words describing the feelings and emotions of human (Gijooogo). According to the frequency, the group of Giongo is used over on type of Sound mimic word whereas the group of Giyoogo is used the most on type of Statement words. And 2) Onomatopoeia words are used in Japanese sci-fi comic books (26.01%) at most, and used in Japanese comedy comic books (24.23%), Japanese

action comic books (20.66%), Japanese sport comic books (15.51%), and Japanese suspense comic books (13.59%), respectively.

Keywords : onomatopoeia, japanese, comic book

บทนำ

หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น หรือที่เรียกว่า *まんが* (Manga) ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศญี่ปุ่นเองและต่างประเทศ โดยถูกนำไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ รวมทั้งภาษาไทย แต่จากการสังเกตหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นฉบับแปลภาษาไทยกลับพบว่าผู้แปลมักหลีกเลี่ยงการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติโดยจะคงรูปคำนั้นไว้ตามเดิม คำเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) หรือที่เรียกในภาษาญี่ปุ่นว่า *オノマトペ* (Onomatope) คือคำที่เลียนแบบเสียงสิ่งต่าง ๆ ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตจากธรรมชาติโดยแสดงออกมาในรูปของภาษา เป็นคำที่ช่วยเพิ่มอรรถรสในการสื่อสาร ช่วยทำให้มองเห็นภาพและสื่อความหมายถึงสิ่งที่กำลังกล่าวถึงได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะเด่นที่ไม่ใช่เป็นเพียงการเลียนแบบเสียงแต่ยังบรรยายถึงสภาพ ลักษณะท่าทาง กริยาอาการต่าง ๆ จากประสาทสัมผัสของผู้ส่งสารเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น ด้วย (Nakanishi, 1995) Kindaichi (1978) Vookaa (2001) Yusan (2005) และ Kristen (2015) จึงได้จำแนกคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาญี่ปุ่นออกเป็น 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ คำเลียนเสียงสิ่งไม่มีชีวิต คำเลียนเสียงสิ่งมีชีวิต คำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต และคำแสดงความรู้สึก โดยคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาญี่ปุ่นปรากฏทั้งคำที่มาจากภาษาจีนซึ่งจะมีความหมายตามอักษรจีนนั้น เช่น *満々と水をたたえている* (*manman-to mizu-o tataeteiru*) “เต็มน้ำจนเต็มปริ่ม” และคำที่ดัดแปลงโดยการซ้ำพยางค์หลัก 2 พยางค์ เช่น *みちみち話しながら来た* (*michimichi hanashinagara kita*) “คุยกันระหว่างทางจนมาถึง” (Atoda and Hoshino, 1993) อย่างไรก็ตาม ทั้งที่คำเลียนเสียงธรรมชาติพบใช้ทั่วไปในภาษาญี่ปุ่นทั้งในภาษาพูดและงานเขียนที่ไม่เป็นเชิงวิชาการ โดยเฉพาะในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีคำเลียนเสียงธรรมชาติปรากฏใช้อยู่เป็นจำนวนมาก (Imaneko, 2017) แต่ในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นกลับไม่ค่อยกล่าวถึงคำประเภทนี้เท่าใดนัก นอกจากนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาญี่ปุ่นยังพบน้อยมาก ในประเทศไทยมีเพียงงานของกันต์ อาลัยญาติ (2553) ที่ศึกษากลวิธีการเรียนรู้คำเลียนเสียงธรรมชาติภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย งานของโสภณ มะสินาริ (2553) ที่ศึกษาการเรียนรู้คำเลียนเสียงธรรมชาติและคำแสดงท่าทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยโดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา และงานของณัฐริรา ทับทิม (2556) ที่ศึกษาวิธีการและประเภทการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและคำบอกอาการหรือสภาพในหนังสือการ์ตูนเรื่องยอดนักสืบจิ๋วโคนัน และนวนิยายเรื่องคินดะอิจิจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคำเลียนเสียงธรรมชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายและประเภทของคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ปรากฏใช้จริงในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น และเปรียบเทียบอัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นแต่ละแนว เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปพัฒนาบทเรียนภาษาญี่ปุ่นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพนักแปล/ล่ามได้

วิธีการดำเนินวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่น โดยสำรวจการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติในด้านความหมายจากหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น 5 แนว ได้แก่ แนวกีฬา เรื่องปรีนซ์ ออฟ เทนนิส (Tenitsu on Ojisama) แนวตลก

เรื่องชินจัง (Crayon Shin-chan) แนวต่อสู้ เรื่องรันมา (Ranma) แนวสืบสวน เรื่องโคนัน (Meitantei Conan) และแนววิทยาศาสตร์ เรื่องโดราเอมอน (Doraemon) แนวละ 2 เล่ม รวม 10 เล่ม จากนั้นจำแนกประเภทของ คำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบตามเกณฑ์หน้าที่ทางความหมาย แล้วเปรียบเทียบอัตราการปรากฏในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น ทั้ง 5 แนว โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิจัยแสดงด้วยตารางและแผนภาพประกอบการบรรยาย โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมข้อมูลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 10 เล่ม
3. วิเคราะห์ความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติจากบริบทการใช้และจำแนกประเภทตามหน้าที่ทางความหมายออกเป็น 2 ประเภท รวม 5 กลุ่ม ได้แก่
 - 1) คำเลียนเสียง แบ่งเป็น (1) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ (Giseigo) และ (2) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Gitaigo)
 - 2) คำแสดงสภาพ แบ่งเป็น (1) คำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต (Gitaigo) (2) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyoogo) และคำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Gijooogo)
4. เปรียบเทียบอัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นทั้ง 5 แนว
5. สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประเภทของคำเลียนเสียงธรรมชาติจำแนกตามเกณฑ์หน้าที่ทางความหมาย

จากการศึกษาคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น 5 แนว แนวละ 2 เล่ม รวม 10 เล่ม พบ คำเลียนเสียงธรรมชาติทั้งหมด 668 คำ โดยมีอัตราการปรากฏทั้งหมด 1,457 ครั้ง

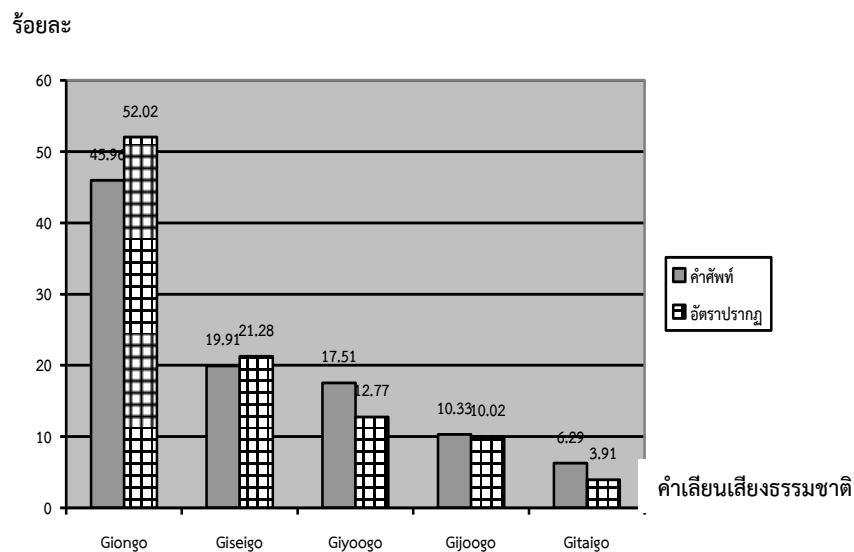
คำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตามหน้าที่ทางความหมาย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียง พบ 440 คำ (ร้อยละ 65.87) มีอัตราปรากฏ 1,068 ครั้ง (ร้อยละ 73.30) และ 2) คำแสดงสภาพ พบ 228 คำ (ร้อยละ 34.13) มีอัตราปรากฏ 389 ครั้ง (ร้อยละ 26.70) และแบ่งกลุ่มตามหน้าที่ทางความหมายได้เป็น 5 กลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงอัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำแนกตามหน้าที่ความหมาย

ประเภทของคำเลียนเสียงธรรมชาติ	จำนวน (คำ)	ร้อยละ	ปรากฏ (ครั้ง)	ร้อยละ
คำเลียนเสียง	440	65.87	1,068	73.30
1) คำเลียนเสียงคนและสัตว์	133	19.91	310	21.28
2) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป	307	45.96	758	52.02
คำแสดงสภาพ	228	34.13	389	26.70
1) คำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต	42	6.29	57	3.91
2) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต	117	17.51	186	12.77
3) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก	69	10.33	146	10.02
รวม	668	100.00	1,457	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คำเลียนเสียงธรรมชาติประเภทคำเลียนเสียง จำแนกตามบริบทการใช้ได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) พบจำนวน 307 คำ (ร้อยละ 45.96) ปรากฏใช้ 758 ครั้ง (ร้อยละ 52.02) ในจำนวนที่มากกว่า 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ (Giseigo) ซึ่งพบจำนวน 133 คำ (ร้อยละ 19.91) ปรากฏใช้ 310 ครั้ง (ร้อยละ 21.28) สำหรับคำเลียนเสียงธรรมชาติประเภทคำแสดงสภาพ จำแนกตามบริบทการใช้ได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyoogo) พบจำนวน 117 คำ (ร้อยละ 17.51) ปรากฏใช้ 186 ครั้ง (ร้อยละ 12.77) เป็นจำนวนมากที่สุด 2) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Gijooogo) พบจำนวน 69 คำ (ร้อยละ 10.33) ปรากฏใช้ 146 ครั้ง (ร้อยละ 10.02) และ 3) คำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต (Gitaigo) พบจำนวน 42 คำ (ร้อยละ 6.29) ปรากฏใช้ 57 ครั้ง (ร้อยละ 3.91) เป็นจำนวนน้อยที่สุด ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคำเลียนเสียงธรรมชาติทั้ง 5 กลุ่ม พบว่าคำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) พบ มากที่สุด ร้อยละ 45.96 ปรากฏใช้ร้อยละ 52.02 รองลงมาคือคำเลียนเสียงคนและสัตว์ (Giseigo) พบร้อยละ 19.91 ปรากฏใช้ร้อยละ 21.28 คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyoogo) พบร้อยละ 17.51 ปรากฏใช้ร้อยละ 12.77 และคำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Gijooogo) พบร้อยละ 10.33 ปรากฏใช้ร้อยละ 10.02 ตามลำดับ ส่วนคำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต (Gitaigo) พบน้อยที่สุด ร้อยละ 6.29 ปรากฏใช้ร้อยละ 3.91 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การเปรียบเทียบอัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำแนกตามหน้าที่ความหมาย

ตัวอย่างคำเลียนเสียงธรรมชาติทั้ง 5 กลุ่ม

1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) ที่พบใช้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ド (do!) “เสียงของดั่งกระแทกพื้น” ปรากฏใช้ 19 ครั้ง ピンポン (pinpon) “เสียงปิงปอง” ปรากฏใช้ 18 ครั้ง ドドド (dodododo) “เสียงวิ่งแรง ๆ เร็ว ๆ”

ปรากฏใช้ 17 ครั้ง ガシヤ (gasha) “เสียงน้ำกระจาย” ปรากฏใช้ 16 ครั้ง パアアン (paaan) “เสียงหวดบอล” ปรากฏใช้ 16 ครั้ง

2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ (Giseigo) ที่พบใช้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ザワザワ (zawazawa) “เสียงคนจ๊อกแจ๊ก” ปรากฏใช้ 27 ครั้ง オオオ (ooo) “เสียงร้องของผู้คน” ปรากฏใช้ 21 ครั้ง ハアハア (haahaa) “เสียงหอบ” ปรากฏใช้ 12 ครั้ง ワアア (waaaa) “เสียงร้องตื่นเต้นของคน” ปรากฏใช้ 11 ครั้ง ワイワイ (waiwai) “เสียงฝูงชนหึ่ง ๆ” ปรากฏใช้ 11 ครั้ง

3) คำแสดงท่าทางของสิ่งมีชีวิต (Giyogo) ที่พบใช้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ブルブル、ふるふる、ふるふる、ふるふる (buruburu, purupuru, furufuru) “อาการสั่น” ปรากฏใช้ 10 ครั้ง ゆっくり (yukkuri) “ค่อย ๆ” ปรากฏใช้ 9 ครั้ง コチョコチョコ (kochokochoko) “จ๊กจ๊ก” ปรากฏใช้ 7 ครั้ง こっそり (kossori) “หลบ ๆ ซ่อน ๆ” ปรากฏใช้ 6 ครั้ง さっさと (sassato) “รีบ ๆ” ปรากฏใช้ 6 ครั้ง カキカキ (kakikaki) “(เขียน) ยิก ๆ” ปรากฏใช้ 6 ครั้ง

4) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Gijogo) ที่พบใช้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ やっぱり (yappari) “อย่างที่คิดไว้” ปรากฏใช้ 25 ครั้ง せっかく (sekkaku) “อุตสาห” ปรากฏใช้ 20 ครั้ง ドキドキ、ドキッ (dokidoki, doki!) “ใจเต้น” ปรากฏใช้ 12 ครั้ง イライラ (iraira) “หงุดหงิด” ปรากฏใช้ 9 ครั้ง がっくり、がっかり (gakkuri, gakkari) “ผิดหวัง ท้อแท้” ปรากฏใช้ 6 ครั้ง

5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต (Gitaigo) ที่พบใช้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ はっきり (hakkiri) “ชัดเจน” ปรากฏใช้ 5 ครั้ง きっぱり (kippari) “ชัดเจน” ปรากฏใช้ 4 ครั้ง そっこり (sokkori) “เหมือนมาก” ปรากฏใช้ 4 ครั้ง ひったり (pittari) “เข้ากันพอดี” ปรากฏใช้ 4 ครั้ง そっくり (sokkuri) “อย่างสิ้นเชิง” ปรากฏใช้ 3 ครั้ง ひっくり (hikkuri) “คว่ำเทราด” ปรากฏใช้ 3 ครั้ง

2. การเปรียบเทียบอัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น 5 แนว

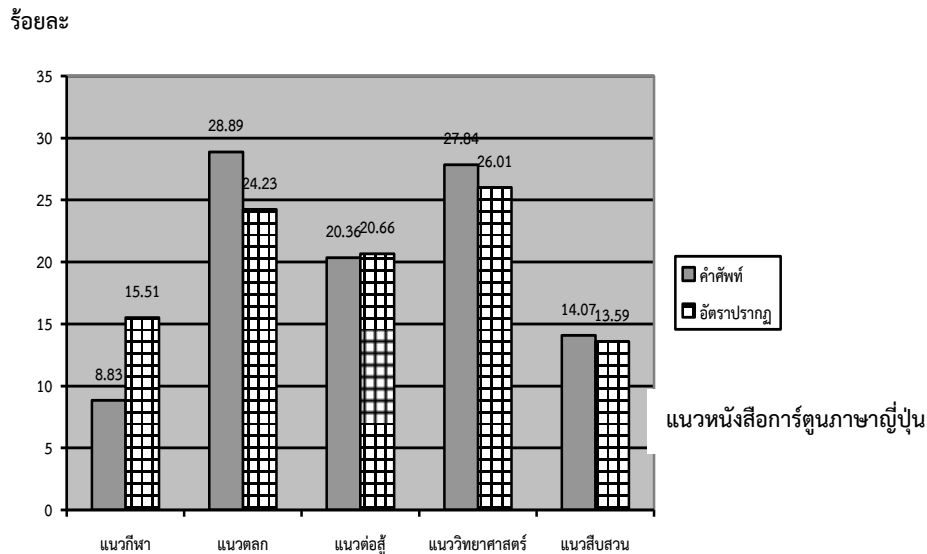
อัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น 5 แนว ได้แก่ แนวกีฬา แนวตลกแนวต่อสู้ แนววิทยาศาสตร์ และแนวสืบสวน แสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 อัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำแนกตามแนวหนังสือการ์ตูน

		คำเลียนเสียง				คำแสดงสภาพ						รวม	
		Giseigo		Giongo		Gitaigo		Giyogo		Gijogo			
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แนวกีฬา	จำนวน	14	23.73	34	57.63	2	3.39	5	8.47	4	6.78	59	8.83
	อัตราปรากฏ	66	29.20	135	59.73	2	0.88	10	4.42	13	5.75	226	15.51
แนวตลก	จำนวน	41	21.24	81	41.97	9	4.66	37	19.17	25	12.95	193	28.89
	อัตราปรากฏ	83	23.51	150	42.49	15	4.25	48	13.60	57	16.15	353	24.23
แนวต่อสู้	จำนวน	19	13.97	66	48.53	9	6.62	31	22.79	11	8.09	136	20.36
	อัตราปรากฏ	47	15.61	183	60.80	9	2.99	47	15.61	15	4.98	301	20.66
แนววิทยาศาสตร์	จำนวน	46	24.73	76	40.86	14	7.53	33	17.74	17	9.14	186	27.84
	อัตราปรากฏ	97	25.59	171	45.12	19	5.01	61	16.09	31	16.15	379	26.01
แนวสืบสวน	จำนวน	13	13.83	50	53.19	8	8.51	11	11.70	12	12.77	94	14.07
	อัตราปรากฏ	17	8.59	119	60.10	12	6.06	20	10.10	30	15.15	198	13.59
รวม	จำนวน	133	19.91	307	45.96	42	6.29	117	17.51	69	10.33	668	100.00
	อัตราปรากฏ	310	21.28	758	52.02	57	3.91	186	12.77	146	10.02	1,457	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า คำเลียนเสียงธรรมชาติพบในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นแนวตลกเป็นจำนวนมากที่สุด 193 คำ (ร้อยละ 28.89) รองลงมาคือ แนววิทยาศาสตร์ พบ 186 คำ (ร้อยละ 27.84) แนวต่อสู้ พบ 136 คำ (ร้อยละ 20.36) แนวสืบสวน พบ 94 คำ (ร้อยละ 14.07) ส่วนแนวกีฬาพบคำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นจำนวนน้อยที่สุด 59 คำ (ร้อยละ 8.83) ตามลำดับ

ในด้านอัตราการปรากฏนั้น พบว่าแนววิทยาศาสตร์ปรากฏใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นจำนวนมากที่สุด 379 ครั้ง (ร้อยละ 26.01) รองลงมาคือ แนวตลก ปรากฏใช้ 353 ครั้ง (ร้อยละ 24.23) แนวต่อสู้ ปรากฏใช้ 301 ครั้ง (ร้อยละ 20.66) แนวกีฬา ปรากฏใช้ 226 ครั้ง (ร้อยละ 15.51) ส่วนแนวสืบสวนปรากฏใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นจำนวนน้อยที่สุด 198 ครั้ง (ร้อยละ 13.59) ตามลำดับ

ภาพที่ 2 การเปรียบเทียบอัตราการปรากฏของคำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำแนกตามแนวหนังสือ

เมื่อแยกพิจารณาหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นแต่ละแนว ปรากฏผลดังนี้

- แนวกีฬา พบคำเลียนเสียงธรรมชาติ เรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 57.63 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 23.73 3) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 8.47 4) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 6.78 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 3.39

อัตราการปรากฏใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 59.73 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 29.20 3) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 5.75 4) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 4.42 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต (ร้อยละ 0.88)

- แนวตลก พบคำเลียนเสียงธรรมชาติ เรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 41.97 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 21.24 3) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 19.17 4) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (ร้อยละ 12.95 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 4.66

อัตราการปรากฏใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 42.49 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 23.51 3) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 16.15 4) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 13.60 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 4.25

- แนวต่อสู พบคำเลียนเสียงธรรมชาติ เรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 48.53 2) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 22.79 3) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 13.97 4) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 68.09 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 6.62

อัตราการปรากฏใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 60.80 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 24.73 3) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 17.74 4) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 9.14 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 7.53

- แนววิทยาศาสตร์ พบคำเลียนเสียงธรรมชาติ เรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 40.86 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 24.73 3) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 17.74 4) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 9.14 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 7.53

อัตราการปรากฏใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 45.12 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 25.59 3) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 16.15 4) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 16.09 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 5.01

- แนวสืบสวน พบคำเลียนเสียงธรรมชาติ เรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 53.19 2) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 13.83 3) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 12.77 4) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 11.70 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 8.51

อัตราการปรากฏใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป ร้อยละ 60.10 2) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 15.15 3) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต ร้อยละ 10.10 4) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ ร้อยละ 8.59 และ 5) คำแสดงสภาพของสิ่งไม่มีชีวิต ร้อยละ 6.06

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. คำเลียนเสียงธรรมชาติซึ่งช่วยเพิ่มรรถรสในการอ่านให้เห็นภาพและการสื่อความหมายที่ชัดเจนขึ้น พบใช้ในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น รวม 668 คำ มีอัตราการใช้ 1,457 ครั้ง ซึ่งถือเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับที่ Imaneko (2017) ได้กล่าวไว้ว่า คำเลียนเสียงธรรมชาติถูกนำมาใช้บ่อยในหนังสือการ์ตูน โดยจะทำให้ผลงานเขียนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่แค่แสดงภาพให้ผู้อ่านดูเท่านั้นแต่มีความหมายที่โดดเด่นและมีลักษณะเฉพาะ คำเลียนเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูนจึงถูกเรียกอีกอย่างว่า “คำอุปมาอุปไมย” หรือ “คำเปรียบ” นอกจากนี้ คำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นปรากฏเป็นคำเลียนเสียงมากกว่าคำแสดงสภาพนั้น อาจเนื่องมาจากในหนังสือการ์ตูนเน้นการใช้ภาพในการสื่อเรื่องราวอยู่แล้ว จึงต้องมีการนำคำเลียนเสียงเข้ามาเพื่อช่วยเพิ่มเสียงและสร้างจินตนาการให้กับผู้อ่านได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ Imaneko (2017) ได้กล่าวไว้ว่า คำเลียนเสียงมีจำนวนมากกว่าคำแสดงสภาพ เนื่องจากประโยชน์ธรรมดาในหนังสือการ์ตูนไม่สามารถอธิบายถึงเสียงได้ เช่น ドラゴンが勢いよく降りてきた (Doragon-ga ikioi yoku oritekita) “มังกรบินลงมาที่พื้นอย่างดุเดือด” หากเป็นนวนิยายอาจอธิบายด้วยประโยค ドラゴンが猛烈な速さで地面に迫ってきた (Doragon-ga moorettsu-na hayasa-de jimen-ni semattekiteta) “มังกรมุ่งหน้าลงสู่พื้นดินด้วยความเร็วสูง” ได้ แต่ในหนังสือการ์ตูนหรือภาพยนตร์ ตอนที่มังกรบินลงมาต้องมีเสียงประกอบด้วย อีกทั้งในหนังสือการ์ตูนไม่สามารถใช้ประโยคยาวได้ จึงต้องใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นการให้ลำดับในการแสดง

2. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำแนกตามหน้าที่ทางความหมายได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ คำเลียนเสียงและคำแสดงสภาพ และแบ่งกลุ่มตามบริบทการใช้ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำเลียนเสียงคนและสัตว์

(Giseigo) 2) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) 3) คำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต (Gitaigo) 4) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyooogo) และ 5) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Gijooogo) ซึ่งสอดคล้องกับการจำแนกคำเลียนเสียงธรรมชาติของ Kindaichi (1978) Vookaa (2001) Yusan (2015) และ Kristen (2015) โดยพบว่าคำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) พบมากที่สุดในกลุ่มคำเลียนเสียง ในขณะที่คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyooogo) พบมากที่สุดในกลุ่มคำแสดงสภาพ อย่างไรก็ตาม คำเลียนเสียงธรรมชาติบางคำอาจใช้ได้หลากบริบท เช่น คำ ブンブン (bunbun) ที่พบในหนังสือการ์ตูนแนวกีฬา เมื่อปรากฏในตอนที่มีการหวิดลูกเทนนิส จะแสดงความหมาย “เสียงหวดลมฟัด ๆ” ซึ่งจัดเป็นคำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป แต่เมื่อปรากฏในตอนที่มีกลุ่มคนรวมตัวกัน จะแสดงความหมาย “เสียงกลุ่มคนหึ่ง ๆ” ซึ่งจัดเป็นคำเลียนเสียงคนและสัตว์ หรือคำ バリバリ、ぼりぼり (baribari) ที่พบในหนังสือการ์ตูนแนววิทยาศาสตร์ จะแสดงความหมาย “(ทำงาน) อย่างแข็งขัน” ซึ่งจัดเป็นคำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต แต่เมื่อพบในหนังสือการ์ตูนแนวต่อสู้ จะแสดงความหมาย “เสียงของแข้งร้าวเปรี๊ยะ ๆ” ซึ่งจัดเป็นคำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป สอดคล้องตามแนวคิดของ Kindaichi (1978)

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าจำนวนคำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นไม่แสดงความสัมพันธ์ในลักษณะแปรผันกับอัตราการปรากฏหรือความถี่ในการใช้คำเสมอไป เช่น ในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นแนวกีฬาพบใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเพียง 59 คำ แต่มีความถี่ในการใช้สูงถึง 226 ครั้ง ขณะที่ในแนวสืบสวนพบใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ 94 คำ ซึ่งมากกว่าในแนวกีฬา แต่กลับมีความถี่ในการใช้เพียง 198 ครั้ง ซึ่งน้อยกว่าในแนวกีฬา ส่วนนี้อาจเนื่องมาจากหนังสือการ์ตูนแนวกีฬานั้นแต่กิจกรรมเกี่ยวกับกีฬาจึงเป็นการกระทำที่เกิดเป็นเสียงหรือสภาพเดิม ๆ คำเลียนเสียงธรรมชาติจึงปรากฏน้อย ส่วนในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นแนวตลกที่ปรากฏคำเลียนเสียงและคำแสดงสภาพในจำนวนมากที่สุด อาจเนื่องมาจากหนังสือการ์ตูนแนวตลกเน้นความผ่อนคลายและความสนุกสนานจึงจำเป็นต้องใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติจำนวนมากเพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่านให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น จำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตามหน้าที่ทางความหมาย ได้แก่ คำเลียนเสียงและคำแสดงสภาพ โดยคำเลียนเสียงปรากฏจำนวนคำศัพท์และความถี่ในการใช้มากกว่าคำแสดงสภาพ
2. คำเลียนเสียงธรรมชาติจำแนกตามบริบทการใช้เป็น 5 กลุ่ม กล่าวคือ คำเลียนเสียง แบ่งออกเป็น 1) คำเลียนเสียงคนและสัตว์ (Giseigo) และ 2) คำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไป (Giongo) โดยคำเลียนเสียงสรรพสิ่งทั่วไปปรากฏคำศัพท์และความถี่มากกว่าคำเลียนเสียงคนและสัตว์ ในขณะที่คำแสดงสภาพ แบ่งออกเป็น 1) คำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต (Gitaigo) 2) คำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิต (Giyooogo) และ 3) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Gijooogo) โดยคำแสดงท่าทางสิ่งมีชีวิตปรากฏคำศัพท์และความถี่มากที่สุด รองลงมาคือ คำแสดงอารมณ์ความรู้สึกและคำแสดงสภาพสิ่งไม่มีชีวิต ตามลำดับ
3. การเปรียบเทียบคำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่น 5 แนว พบว่าแนวตลกและแนววิทยาศาสตร์มีอัตราการปรากฏมากที่สุดสลับด้านกัน กล่าวคือ แนวตลกปรากฏคำศัพท์เป็นจำนวนมากที่สุดแต่ปรากฏความถี่เป็นอันดับที่สอง ในขณะที่แนววิทยาศาสตร์ปรากฏจำนวนคำศัพท์เป็นอันดับที่สองแต่ปรากฏความถี่เป็นจำนวนมากที่สุด ส่วน แนวต่อสู้ปรากฏทั้งคำศัพท์และความถี่เป็นอันดับที่สาม รองลงมาจากแนวตลกและแนววิทยาศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยการสนับสนุนจากสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจนทำให้งานวิจัยนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กันต์ อาลัยญาติ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้คำเลียนเสียงธรรมชาติภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฐริรา ทับทิม. (2556). การศึกษาวิธีการและลักษณะการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและคำเลียนเสียงท่าทาง. เอกสารหลังการประชุมวิชาการเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โสภา มะสินาริ. (2553). การเรียนรู้คำเลียนเสียงธรรมชาติและคำแสดงท่าทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยโดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 7(พิเศษ), 69-83.
- Atoda, T. and Hoshino, K. (1993). Usage guide to Japanese onomatopoeias. Tokyo: Sotakusha. Imaneko. (16 พฤศจิกายน 2560). Manga no naka no giseigo. จาก <https://souzouryoku.com/onomatopoeia/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2560.
- Kindaichi, H. (1978). Giongo – Gitaigo jiten. Kadokawa shoten.
- Kristen, D. (2558). Japan onomatopoeia: The definitive guide. Tofugu. จาก <https://www.tofugu.com/japanese/japanese-onomatopoeia/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2560
- Nakanishi, M. (1995). Giongo – Gitaigo-o kubetsusuru fukaseibun. Japan: Kokusai gengo bunka gakubu, Setsunan daigaku.
- Vookaa, A. (2001). Hiroshima-u. จาก <http://ir.lib.hiroshima-u.ac.jp/en/00038907>. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2560.
- Yusan. (2558). Japan onomatopoeia: The ultimate guide. Italki. จาก <https://www.italki.com/article/517/japanese-onomatopoeia-the-ultimate-guide> สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2560.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาตันจัน

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN THE FOLKWAY TOURISM MANAGEMENT

AT BAN NA TON CHAN VILLAGE, SISATCHANALAI DISTRICT, SUKHOTHAI

สุวิจันกานดา พูลเอียด* ชลธิชา อ่องทูน เกรียงศักดิ์ วัฒนวิฑูร และยุพภรณ์ เสือด้วง

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ตาม

*corresponding author e-mail : s.kajung@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาตันจัน จ.สุโขทัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ทำการศึกษาและเก็บข้อมูล เมื่อเดือนกันยายน 2560 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 57 – 60 ปี การศึกษา ระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส ประกอบอาชีพทอผ้า ปั่นด้าย ขับรถพานักท่องเที่ยวไปจุดชมวิว การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำบำรุงรักษาในการ จัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการร่วมกันใช้ประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมกันปฏิบัติตามแผน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมกันวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการให้ข้อเสนอแนะ และการมีส่วนร่วม ใน การร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการการท่องเที่ยว วิถีชุมชน

Abstract

The objectives of this research was to study the participation of people in the folkway tourism management at Ban Na Ton Chan village, Sisatchanalai district, Sukhothai province. The samples of this study were the local people with two hundred and fifty five samples. The research instruments employed in the study were questionnaires and this study were conducted to collect data in September 2017. The results of the study found that most of the local people were women aged between 57 – 60 years old with primary level of education. Their status were married and their occupations were textile weavers, thread spinning, drivers taking tourist to a view spot. The participation of the local people in tourism management revealed that every activity was at good level. Additionally, the locals of Ban Na Ton Chan community took part at greater degree of every factors such as taking part in maintaining and preserving the management of tourist attractions, sharing benefits obtained from organizing tourist attractions, following tourist attraction managing plans, planning and giving suggestion to tourist attraction management, and cooperatively following up and assessing efficiency of tourist attraction management respectively

Keywords : participation of people, tourism management, folkway

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาการท่องเที่ยววิถีชุมชนในประเทศไทยได้รับความสนใจจากทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเป็นอย่างสูง ดังจะเห็นได้ว่ามีธุรกิจการท่องเที่ยววิถีชุมชนเกิดขึ้นมากมายและกิจการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมุ่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชนบท ซึ่งยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้สัมผัสและชื่นชมกับวิถีชุมชนได้อย่างเต็มที่ แต่ในขณะเดียวกันหากไม่มีการจัดการท่องเที่ยวที่ดีก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรและระบบนิเวศในท้องถิ่นได้ ดังนั้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวให้ไปในทิศทางที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยววิถีชุมชนเป็นนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่มีที่มาจากนโยบายกฎหมายและแผนพัฒนาของประเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่นนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรด้านการจัดการป่าไม้ นโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นโยบายด้านการพัฒนาคนและการมีส่วนร่วมและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นกรอบในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์และเกิดความสมดุล (The tourism authority of Thailand, 1996) หากอุตสาหกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวให้ความสำคัญแต่เพียงกิจกรรมที่เป็นตัวเงินสิ่งต่าง ๆ ที่ควรคู่แก่สังคมไทยไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมก็ถูกทำลายหรือลดทอนคุณค่าลงจากการส่งเสริมอุตสาหกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวนี้ ๆ ทำให้คุณค่าสถานที่ท่องเที่ยวสูญหายไปด้วย ชุมชนซึ่งมีวิถีชีวิตในการดำรงอยู่จึงได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงนับได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่ยั่งยืนในสังคม เช่น ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ทางธรรมชาติ การทำลายสภาพแวดล้อมของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในเส้นทางการท่องเที่ยวเดินป่าบริเวณภาคเหนือซึ่งมีการแข่งขันในทางด้านการตลาดสูงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของหมู่บ้านเป็นต้น (Arcranon et al., 2000)

ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเองและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน เพื่อเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวสร้างรายได้เสริมให้แก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดการวิถีชุมชน ควรเริ่มจากความ ต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเองเห็นได้ว่าหากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นแล้วการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนจะประสบผลสำเร็จยาก เพราะว่าชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับสถานที่ท่องเที่ยว เมื่อสภาพแวดล้อมและธรรมชาติถูกทำลาย วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดิมจะได้รับผลกระทบโดยตรงต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพิทักษ์รักษาสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้หากประชาชนท้องถิ่นไม่มีความรัก ความหวงแหน ความรู้สึกพึงพิงและใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นนับว่าเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน (Mahapitakate, 1995)

บ้านนาต้นจั่น ตั้งอยู่ในตำบลบ้านตึก อำเภอสรีสธนาสัย จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนดั้งเดิม ส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองทางภาคเหนือและเมืองลับแล ภาษาที่ใช้เป็นภาษาเหนือ หมู่บ้านนาต้นจั่นเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีประชากร 270 ครัวเรือน มีต้นจั่นขึ้นอยู่มากมาย จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านนาต้นจั่น ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ปลูกกล้วย ปลูกกล้วย ปลูกกล้วย ปลูกกล้วย อาชีพเสริมคือ อาชีพทอผ้า จักสาน ทำหัตถกรรมจากตอไม้ นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อเรื่องผีและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ตามบรรพบุรุษ ชุมชนอยู่กันแบบพี่แบบน้อง เอื้ออาทรต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน บ้านนาต้นจั่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนในเชิงอนุรักษ์ ได้ท่องเที่ยวสัมผัสกับธรรมชาติแบบครบวงจร โดยได้จัดที่พักเป็นแบบโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้มาพักร่วมกับเจ้าของบ้านทำกิจกรรมร่วมกันเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

กิจกรรมท่องเที่ยวบ้านนาต้นจั่น ได้แก่ ปั่นจักรยานชมวิถีชุมชนในหมู่บ้าน ชมสวนผลไม้และท้องทุ่ง เรียนรู้การทำผ้าหมักโคลน ชมกระบวนการทอผ้า ชมการสาธิตทำตุ๊กตาบาร์โชน ชมกลุ่มทำหัตถกรรมจากตอไม้บ้านนาต้นจั่น ชิมข้าวเป็ญ ณ ศูนย์การท่องเที่ยวบ้านนาต้นจั่น ลานตะเลียบเป็ญ ชมวิวพระอาทิตย์ขึ้นและทะเลหมอกที่จุดชมวิวด้านไฮ เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาต้นจั่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งผลจากการวิจัยนั้นก็จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงผลการมีส่วนร่วมของประชาชน ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้องที่มีภารกิจหลักสามารถนำผลจากการวิจัยไปส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านบ้านนาต้นจั่น อีกทั้งยังจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชน ของชุมชนอื่น ๆ ที่สนใจต่อไป วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาต้นจั่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ชุมชนบ้านนาต้นจั่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ในปี พ.ศ. 2559 ชุมชนบ้านนาต้นจั่น มีประชากรทั้งหมด 736 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านนาต้นจั่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ตามตารางแสดงขนาดของกลุ่มประชากรของ Darwin Hendel ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 254 คน

เครื่องมือในการใช้การวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างข้อคำถามตามขอบเขตของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไป ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามแบบปิด มีจำนวน ทั้งสิ้น 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การแบ่งระดับค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายระดับการมีส่วนร่วม ได้เฉลี่ยคะแนนออกมาเป็น 5 ระดับ คำนวณดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จะได้ช่องอันตรภาคชั้นเท่ากับ 0.80 คะแนน แล้วจึงนำมาจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยและเกณฑ์ความหมายของระดับค่าเฉลี่ย (Descriptive rating = DR) ได้ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะให้ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาต้นจั่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลงพื้นที่ชุมชนบ้านนาต้นจั่น ทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม 2560 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 254 ชุด

2. นำแบบสอบถามที่ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความถูกต้องและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทางสังคมศาสตร์ มาวิเคราะห์ แปลผล สรุป และรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จะวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทางสังคมศาสตร์ ในการหาค่าความถี่และร้อยละ

2. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชน จะนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทางสังคมศาสตร์ ในการหาค่าความถี่และร้อยละ

3. ข้อเสนอแนะ จะเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ข้อเสนอแนะจากประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาสรุปประเด็นโดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 5 ด้าน เพื่อนำเสนอผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนในการทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล (n=254)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	104	40.90
หญิง	150	59.10
รวม	254	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	15	5.90
20 - 30 ปี	56	22.00
31 - 40 ปี	30	11.80
41 - 50 ปี	68	26.80
51 - 60 ปี	81	31.90
มากกว่า 60 ปี	4	1.60
รวม	254	100.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	197	77.60
มัธยมศึกษา	41	16.10
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	6	2.40
ปริญญาตรี	7	2.80

สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.20
รวม	254	100.00
สถานภาพ		
โสด	86	33.90
สมรส	140	55.10
หย่าร้าง	8	3.10
แยกกันอยู่	20	7.90
รวม	254	100.00
อาชีพ		
ทำนา	26	10.20
ทำไร่	28	11.00
ทำสวน	49	19.30
ค้าขาย	49	19.30
รับจ้างทั่วไป	27	10.60
รับราชการ	7	2.80
อื่นๆ...	68	26.80
รวม	254	100.00
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 3,000 บาท	26	10.20
3,000-6,000 บาท	171	67.30
6,001-8,000 บาท	40	15.70
8,001-10,000 บาท	5	2.00
10,001-15,000 บาท	6	2.40
มากกว่า 15,000 บาท	4	1.60
ไม่มีรายได้	2	0.80
รวม	254	100.00

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 - 60 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีสถานภาพ สมรส ส่วนใหญ่ทำอาชีพอื่น ๆ (ทอผ้า ปั่นด้าย ขับรถพานักท่องเที่ยวไปจุดชมวิว) และส่วนใหญ่มีรายได้ 3,000-6,000 บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาต้นจันทน์ตำบลบ้านตึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 2 การร่วมกันวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ (n = 254)

รายงานการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
การร่วมกันวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ			
1.กิจกรรมต่างๆในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมปั่นจักรยานชมท้องไร่ท้องนา กิจกรรมชมกระบวนการทอผ้า ผลิตผ้าหมักโคลน เป็นต้น	4.11	0.87	มาก
2.การเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	4.03	0.88	มาก

3.การวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประจำปีร่วมกับคนในชุมชน	4.02	0.90	มาก
4.ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ในแหล่งท่องเที่ยว	3.95	0.95	มาก
รวม	4.03	0.90	มาก

ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมกันวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมปั่นจักรยานชมท้องไร่ท้องนา กิจกรรมชมกระบวนการทอผ้า ผลิตภัณฑ์หมักโคลน เป็นต้น

ตารางที่ 3 การร่วมกันปฏิบัติตามแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม (n = 254)

รายงานการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
การร่วมกันปฏิบัติตามแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม			
1.การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การบริการห้องน้ำ ที่พัก โฮมสเตย์ ลานจอดรถ ป้ายบอกทาง ร้านอาหารพื้นบ้านท้องถิ่น เป็นต้น	4.11	0.91	มาก
2.กิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมปั่นจักรยานชมท้องไร่ท้องนา กิจกรรมชม กระบวนการทอผ้า ผลิตภัณฑ์หมักโคลน เป็นต้น	4.11	0.89	มาก
3.การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สำนักงาน เกษตรจังหวัด เป็นต้น	3.99	0.93	มาก
4.การสนับสนุนงบประมาณวัสดุหรืออุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.94	0.92	มาก
รวม	4.04	0.91	มาก

ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมกันปฏิบัติตามแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มากที่สุดคือ การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การบริการห้องน้ำ ที่พัก โฮมสเตย์ ลานจอดรถ ป้ายบอกทาง ร้านอาหารพื้นบ้านท้องถิ่น เป็นต้น และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมปั่นจักรยานชมท้องไร่ท้องนา กิจกรรมชม กระบวนการทอผ้า ผลิตภัณฑ์หมักโคลน เป็นต้น

ตารางที่ 4 การร่วมกันใช้ประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (n = 254)

รายงานการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
การร่วมกันใช้ประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1.ได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พัก บริการ อาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น	4.11	0.87	มาก
2.ได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่น	4.16	0.86	มาก
3.ได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากการขายของร้านอาหารพื้นบ้านท้องถิ่น	4.15	0.90	มาก

ร้านค้าสวัสดิการของหมู่บ้าน			
4.ได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.05	0.93	มาก
5.ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นบุคลากรประจำแหล่งท่องเที่ยว	4.10	0.90	มาก
รวม	4.10	0.89	มาก

การประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมกันใช้ประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มากที่สุดคือ ได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่น

ตารางที่ 5 การร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (n = 254)

รายงานการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
การร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1.การติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	3.84	1.01	มาก
2.การติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	3.79	0.99	มาก
3.การติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น	3.85	0.91	มาก
4.การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมปั่นจักรยาน ชมท้องไร่ท้องนา กิจกรรมชมกระบวนการทอผ้า ผลิตผ้าหมักโคลน เป็นต้น	3.95	0.95	มาก
รวม	3.86	0.97	มาก

การประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากปัจจัยที่มากที่สุดคือ การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมปั่นจักรยานชมท้องไร่ท้องนา กิจกรรมชมกระบวนการทอผ้า ผลิตผ้าหมักโคลน เป็นต้น

ตารางที่ 5 การร่วมกันทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (n = 254)

รายงานการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
การร่วมกันทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1.มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.49	0.66	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.52	0.65	มากที่สุด
3.ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์การทำผ้าหมักโคลน การทำข้าวเป็ป ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน	4.48	0.71	มาก
รวม	4.50	0.67	มาก

การประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มากที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 5 ด้าน พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากทั้ง 5 ด้านนั้น ด้านการร่วมกันทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เป็นด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการร่วมกันใช้ประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การร่วมกันปฏิบัติตามแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การร่วมกันวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในการให้ข้อเสนอแนะและการร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้การที่ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะประชาชนในหมู่บ้านเกิดความรักใคร่สามัคคีกัน จึงทำให้การทำงานร่วมกันเป็นผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งวิทย์ ตรีกุล (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัย ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัย มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบ มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีความสมดุล โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้านและมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามตรวจสอบ และคมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 36 - 50 ปี สถานภาพสมรส โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พักอาศัยมากกว่า 10 ปี และไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กรใด ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านของการมีส่วนร่วม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ในด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.28 (ระดับความรู้ความเข้าใจมาก) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิกร มาเอียด (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาล ตำบลพานางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.2) อายุไม่เกิน 30 ปี (ร้อยละ 34.8) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 26.1) ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 30.4) และอาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่กำเนิด (ร้อยละ 61.2) ทศนคติในภาพรวมทางบวกระดับมาก โดยด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทั้งหมด ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ และการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการคิดและการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการมีส่วนร่วมพบว่ามีความสัมพันธ์กัน ในระดับสูง ($r = 0.74$) และพบความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนกับการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลสรุปข้างต้น หน่วยงานภาครัฐ ประชาชน องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือในการปรับปรุง พัฒนา หาแนวทางเพิ่มศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้นจึงจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเกิดผลดีแบบยั่งยืนต่อไปซึ่งสอดคล้องกับอรรถวรรณ เกิดจันทร์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโคลน จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลนคลองโคลน พบว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับดี โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการ

อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนและการชมวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นประกอบกับได้มีการกำหนดแผนงานจัดกิจกรรมที่ช่วยให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว และที่สำคัญมีการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นโดยมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวด้วยสื่อต่าง ๆ นอกจากนี้ทางสื่ออนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคลนนัน ต้องการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้ประกอบการโฮมสเตย์และรีสอร์ตต้องการโครงการเกี่ยวกับการรณรงค์การปลูกป่าชายเลนให้มีความต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่าง 254 คน จากประชากรบ้านนาต้นจั่นจำนวน 750 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 57 – 60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สถานภาพสมรส ประกอบอาชีพ ทอผ้า ปั่นด้าย ขับรถพานักท่องเที่ยวไปจุดชมวิว มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 3,000 – 6,000 บาท

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนบ้านนาต้นจั่น จ.สุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรมได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการร่วมกันใช้ประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมร่วมกันปฏิบัติตามแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมกันวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการให้ข้อเสนอแนะ และการมีส่วนร่วมในการร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
2. หากจะพัฒนาให้การท่องเที่ยววิถีชุมชนให้อยู่ในระดับสากล ควรทำวิจัยเพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักท่องเที่ยวต่างชาติ นักเรียน นักศึกษา ชาวบ้าน และบริษัทนำเที่ยว เพื่อที่จะได้รับทราบมุมมองที่หลากหลายจะได้สามารถนำไปพัฒนาให้ครบทุกด้าน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้านและประชาชนทุกคนในหมู่บ้าน บ้านนาต้นจั่นที่ให้ความร่วมมือและแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี. (2536). กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา ศึกษาเฉพาะ กรณีตำบลสหกรณ์ นิคม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ : วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คมลักษณ์ สงทิพย์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ศึกษาเฉพาะ กรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี : ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มนัส สุวรรณ. (2549).ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียน สโตร์

- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา. ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ : ภาคนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รุ่งวิทย์ ตรีกุล. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- วิวรรณ ชันธโกศัย. (2554). กิจกรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำ เจ้าพระยา ในการ อนุรักษ์แหล่งน้ำ อำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2558). แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน. จาก <http://www.untvnetwork.org/2015/07/14/the-thailand-community-based-tourism-institute-cbt-i/>. สืบค้นวันที่ 25 สิงหาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2537). มาตรฐานการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงาน ทางวิชาการ.
- อานิสค์ โอทาทะวงศ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาล ตำบลเชียงแห อำเภอกุมวาปี จังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อินทรา มณีคุณ. (2540). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน จุฬารักษ์พัฒนา จังหวัดนราธิวาส (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรรณพ เกิดจันทร์. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม.
- Arcranon, P., et al. (2000). Trekking Tours : Impact on the environment and local people. Bank: Thailand Research Fund.
- Mahapitakate, P. (1995). Villagers and channel factor. The concept of co- operative Conservation of the tours. Bangkok : king Prajadhipok's Institute.
- The Tourism Authority of Thailand. (1996). Policies and guidelines for the development of _ecotourism 1995 – 1996. Bangkok: The Tourism Authority of Thailand.

การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวเวียงเหนือ จังหวัดน่าน

THE USING OF VOCABULARY GAMES TO DEVELOP ENGLISH VOCABULARY LEARNING
OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS AT BAN HUA WIANG NUEA SCHOOL, NAN PROVINCE

ศิวลี ไชยคำ* จุไรรัตน์ สวัสดิ์ และ พิมพร บัวแสน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

*corresponding author e-mail: siwalee@rmutl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้เกมคำศัพท์ในการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเกมคำศัพท์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวเวียงเหนือ จังหวัดน่าน ประจำปีการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แผนการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์ จำนวน 7 แผน แบบทดสอบท้ายบท 7 ชุด แบบทดสอบหลังเรียน 1 ชุด และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเกมคำศัพท์ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการสอนสามารถพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ โดยมีประสิทธิภาพ 89.08/82.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 80/80 และจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.4$)

คำสำคัญ : เกมคำศัพท์ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

Abstract

The purpose of this research was to study the using of vocabulary games to develop the students' English vocabulary learning and to explore the students' satisfaction toward the vocabulary games. The samples consisted of 8 Prathomsuksa 6 students in the second semester of 2016 at Ban Hua Wiang Nuea School, Nan Province. The research instruments were 7 lesson plans, English vocabulary test and students' satisfaction questionnaire. It was found that the vocabulary games could develop the English vocabulary learning with index 89.08/82.5, which was higher than the research standard of 80/80. The Questionnaires were analyzed and showed that the students have high level of satisfaction toward the vocabulary games ($\bar{x} = 4.4$).

Keywords : vocabulary games, English vocabulary, English Vocabulary Learning

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้า และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการหลั่งไหลของข้อมูล ข่าวสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

จากประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่งอย่างรวดเร็ว และการติดต่อสื่อสารนั้นจำเป็นต้องมีภาษาเป็นสื่อกลางเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่คนต่างชาติดังกล่าวใช้ติดต่อสื่อสารกันมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ข้อมูล ข่าวสารกว่าร้อยละ 80 จึงเป็นภาษาอังกฤษ และประเทศส่วนใหญ่ในโลกรวมทั้งกลุ่มประเทศในอาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาบังคับอันดับแรกที่ประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศประชาคมอาเซียนจะต้องฝึกฝนและพัฒนาขีดความสามารถเคียงคู่ไปกับภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของตน (จิราวุธ รัตนไพฑูรย์ชัย, 2559) ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษา และการเรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังประชาคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ จึงทำให้การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันเป็นแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านในตัวผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งความรู้เรื่องคำศัพท์มีความสัมพันธ์โดยตรงกับทักษะทั้ง 4 ด้าน เพราะเราจะไม่สามารถฟังและอ่านได้อย่างเข้าใจ พูดและเขียนสื่อความหมายตามที่ต้องการได้เลยหากเราไม่รู้คำศัพท์เป็นพื้นฐานเสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ (กนิษฐา ระเวช, 2543) พบว่าการสอนคำศัพท์มีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนรู้ภาษา เพราะคำศัพท์เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งนี้เป็นเพราะคำศัพท์เป็นหน่วยหนึ่ง ในโครงสร้างของภาษาที่เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษาที่ผู้เรียนจะนำมาสร้างเป็นวลี หรือประโยคในการพูดหรือเขียน และการฟังหรืออ่านนั้นคำศัพท์จะเป็นส่วนประกอบของข้อความที่สื่อสาร

อย่างไรก็ตามนักเรียนไทยก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้านอยู่ เห็นได้จากผลการสอบ o-net ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 จัดขึ้นโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่าวิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 34.59 ซึ่งน้อยกว่าทุกวิชาที่จัดสอบ สาเหตุหลักมาจากนักเรียนไม่มีความหมายคำศัพท์ ซึ่งก็ตรงกับ สมุทร เชนชวนิช (2540) ที่กล่าวถึงปัญหาอันเนื่องมาจากคำศัพท์ว่า อุปสรรคอันยิ่งใหญ่ประการหนึ่งของนักศึกษาไทยเวลาอ่านภาษาอังกฤษคือ อ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องราว ทั้งนี้เนื่องมาจากแปลความหมายของคำศัพท์ไม่ได้ หรือไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ในข้อความนั้น ซึ่งตรงกับ รุ่งรัตน์ ศรีไพร (2540) ที่กล่าวว่าในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศสิ่งสำคัญคือการพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคำศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ถ้านักเรียนไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ก็จะฟังไม่รู้เรื่อง จับใจความไม่ได้ ใช้ผิดความหมายทำให้การสื่อสารไม่ประสบความสำเร็จ ส่วนในด้านการเขียนนั้นนักเรียนจะสะกดคำไม่ถูกต้อง และเขียนไม่ได้ใจความที่ชัดเจน กล่าวคือ ถ้านักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์แล้ว การเรียนภาษาอังกฤษทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ ความรู้เรื่องคำศัพท์จึงเป็นเรื่องสำคัญในการเรียนภาษา ดังที่ น้ำทิพย์ นำเพชร (2541) กล่าวว่า นักเรียนคนใดมีพัฒนาการทางภาษาดีมาตั้งแต่เด็ก คือ รู้คำศัพท์มากพอกับวัยของตน สามารถนำคำศัพท์ไปใช้ได้ถูกต้อง นักเรียนคนนั้นจะเข้าใจความคิดของผู้อื่นและสิ่งแวदล้อมจนสามารถสื่อความหมาย หรือแสดงความต้องการของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุภาพ ดลโสภณ (2542 : 45) พบว่าเด็กไม่มีความแม่นยำหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์แล้ว เด็กจะเรียนภาษาให้ได้ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนนั้นจะเป็นไปได้ยาก

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยค้นคว้าวิธีการต่างๆ ที่ช่วยแก้ปัญหาและพบว่าการใช้เกมคำศัพท์เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน เพราะทำให้นักเรียนสนุกสนาน เพลิดเพลิน อยากรู้ อยากเรียน รู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด และยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและจดจ่อในการเรียน ส่งเสริมการแสดงออกอย่างเต็มความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น จดจำคำศัพท์ได้ดีและสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในการพูด ฟัง อ่านและเขียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่สูงต่อไป และยังเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมเกม

คำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการสอนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dickerson (1997), Pinter (1998), วรณพร ศิลาขาว (2538), สำเนา ศรีประมณ (2547), บุษรีย์ ฤกษ์เมือง(2552) และ อมรรัตน์ ฉัตรดอน (2553) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนวิธีปกติ พบว่าเกมคำศัพท์สามารถพัฒนาความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์และความคงทนในการจดจำคำศัพท์ได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวเวียงเหนือ จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้เกมคำศัพท์ในการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเกมคำศัพท์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวเวียงเหนือ จังหวัดน่าน จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แผนการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์จำนวน 7 แผน
2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อเกมคำศัพท์

การสร้างเครื่องมือ

1. แผนการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน คือ 1) เรื่อง My Family ใช้เกมบิงโก(Bingo Game) 2) เรื่อง Big and small animals ใช้เกมคิดเร็ว(Fast Thinking Game) 3) เรื่อง Feeling and Emotions ใช้เกมกระซิบ(Whisper Game) 4) เรื่อง Classroom ใช้เกมจับคู่คำศัพท์(Matching Game) 5) เรื่อง My body ใช้เกมปริศนาอักษรไขว้ ใช้เกม(Crossword Game) 6) เรื่อง season ใช้เกมสร้างคำศัพท์(Word building Game) 7) เรื่อง Fruit ใช้เกมเกมสะกดคำ(Spelling Game) มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน ขอบข่ายเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) กำหนดเนื้อหาที่จะสอน 3) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเลือกเกมคำศัพท์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เกมที่เลือกมาจะใช้ในขั้นฝึกหัด (Practice) 5) กำหนดสื่อการเรียนการสอนและวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 6) ทำการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและนำผลมาพัฒนาปรับปรุง 7) สร้างสื่อการเรียนรู้ เช่น ใบความรู้ ใบงาน บัตรภาพ บัตรคำ

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) 2) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จากเนื้อหาทั้ง 7 เรื่อง 3) สร้างข้อสอบตามเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งใช้ทดสอบความสามารถด้านคำศัพท์ในเรื่องของความหมาย การสะกดคำและการใช้คำในประโยค โดยมีข้อสำรอง 5 ข้อ 4) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาอังกฤษตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้อง ระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบแต่ละข้อ 5) นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน (นักเรียนเคยเรียนแล้วในชั้น ป.6) แล้วนำผลวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ โดยการหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วตัดข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ออก ($p=.20-.80$ $r=.20-1.0$)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อเกมคำศัพท์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความ 2) วิเคราะห์ความมุ่งหมายของงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 3) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อเกมคำศัพท์ จำนวน 8 ข้อ เป็นลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ 4.50-5.00=มากที่สุด 3.50-4.49=มาก

2.50-3.49=ปานกลาง 1.50-2.49=น้อย 1.00-1.49=น้อยที่สุด และเกมที่ชอบมากที่สุด พร้อมกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียน

4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและนำไปปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแผนการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย เริ่มจากชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลให้แก่ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ
2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามขั้นตอนของแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เมื่อสอนเสร็จสิ้นแต่ละแผน นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบท แต่ละแผนการสอนใช้เวลา 1 คาบ คาบละ 60 นาที
4. เมื่อสอนเสร็จสิ้นตามแผนการเรียนรู้ทั้งหมด 7 แผน นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจต่อเกมคำศัพท์ที่ผู้วิจัยใช้ประกอบการสอน
5. นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบของนักเรียนไปวิเคราะห์และประเมินผลโดยใช้วิธีทางสถิติ และนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปวิเคราะห์เพื่อทราบถึงความพึงพอใจของนักเรียนต่อเกมคำศัพท์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติในการทดสอบ สมมติฐาน E1/E2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532)
2. ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความพึงพอใจ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536)
4. ค่าความยากของแบบทดสอบ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539)
5. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539)
6. ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539)

ผลการวิจัย

หลังจากผู้วิจัยสอนตามแผนการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายครบทั้ง 7 แผนและทดสอบผลสัมฤทธิ์ ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษแล้ว พบว่าแผนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 89.08/82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ โดยมีประสิทธิภาพตัวแรก (E1) คือค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบท้ายบท เท่ากับ 89.08 และประสิทธิภาพตัวหลัง (E2) คือค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนครบ 7 บท เท่ากับ 82.50 ดังตาราง 1 และ 2

ตารางที่ 1 คะแนนการทำแบบทดสอบท้ายบทของนักเรียน

คนที่ (N=10)	บทที่1	บทที่2	บทที่3	บทที่4	บทที่5	บทที่6	บทที่7
1	9	10	9	10	10	10	10
2	10	9	8	9	9	9	9
3	9	10	9	8	9	9	9
4	8	9	9	9	10	9	9
5	9	8	10	8	8	8	9
6	8	7	7	8	7	7	8
7	9	9	9	9	8	9	9

8	10	10	9	10	9	10	10
รวม ($\sum x$)	72	72	70	71	70	71	73
เฉลี่ย	9	9	8.75	8.87	8.75	8.87	9.12
E1	90	90	87.5	88.7	87.5	88.7	91.2
ค่าเฉลี่ยรวมของE1 รวม7 แผนเท่ากับ 89.08							

ตารางที่ 2 คะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียน

คนที่(N=10)	คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนคะแนนเต็ม(B=30)
1	26
2	27
3	22
4	27
5	27
6	15
7	28
8	26
รวม ($\sum x$)	198
เฉลี่ย	8.25
E2	82.5

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อเกมคำศัพท์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อเกมคำศัพท์อยู่ในระดับมาก ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อเกมคำศัพท์ของนักเรียน

ความคิดเห็นต่อเกมคำศัพท์	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
1. เกมคำศัพท์ช่วยให้สะกดคำศัพท์ได้ถูกต้อง	4.1	มาก
2. เกมคำศัพท์ช่วยให้รู้ความหมายของคำศัพท์	4.3	มาก
3. เกมคำศัพท์ช่วยให้จดจำคำศัพท์ได้ง่ายและนานมากขึ้น	4.3	มาก
4. เกมคำศัพท์ช่วยให้บรรยากาศการเรียนสนุกสนาน	4.8	มากที่สุด
5. เกมคำศัพท์ช่วยกระตุ้นความสนใจ	4.5	มากที่สุด
6. เกมคำศัพท์ที่คัดเลือกมาน่าสนใจ สนุกสนาน	4.6	มากที่สุด
7. เกมคำศัพท์เหมาะกับระดับความรู้ของนักเรียน	4.0	มาก
รวม	4.4	มาก

อภิปรายผล

จากการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวเวียงเหนือ จังหวัดน่าน มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. การใช้เกมคำศัพท์เข้ามาประกอบการสอนช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ได้ง่ายและเร็วขึ้น นักเรียนสนใจในเนื้อหาที่สอน ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน นักเรียนไม่เกิดความตึงเครียด มีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลาและเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ซึ่งดีกว่าการสอนแบบปกติที่จะเน้นเนื้อหาเป็นหลักทำให้นักเรียนเกิดความตึงเครียด ขาดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และจดจำกับบทเรียนได้ไม่นาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำเนา ศรีประมณ (2547) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนที่มีต่อความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง จังหวัดระยอง พบว่าการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนด้วยวิธีปกติ และการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ยังทำให้นักเรียนมีความสนุกสนาน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้ดีอีกด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ ฉัตรดอน (2553) ที่ทำการวิจัยเรื่องการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เพิ่มขึ้นร้อยละ 81.63 และมีความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ ทั้งนี้เพราะการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ไม่เพียงแค่ว่านักเรียนเนื้อหาแล้วทำแบบฝึกหัด นักเรียนได้เอาเนื้อหาหรือคำศัพท์ที่เรียนไปแล้วมาใช้ในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในรูปของเกมที่มีความสนุกสนาน ได้เคลื่อนไหว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนวัยนี้ และการได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีและจดจำเนื้อหาได้แม่นยำ

2. ลักษณะของเกมคำศัพท์ที่เลือกมาประกอบการสอนมีลักษณะหลากหลาย มีทั้งเกมที่เล่นเดี่ยว คู่ และกลุ่ม แต่ส่วนใหญ่เป็นเกมที่มีการแข่งขันเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน ตื่นตัวในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และยังเหมาะสมกับวัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นวัยที่ชอบการเคลื่อนไหว การแข่งขัน และเกมคำศัพท์ที่เลือกมานั้นไม่เพียงแต่ให้ความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อีกด้วย สอดคล้องกับ บำรุง ไตรรัตน์ (2540) ที่กล่าวว่า เกมมีประโยชน์ในการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเพลิดเพลินกับการเล่นเกมและยังช่วยในการทบทวนบทเรียน เช่นเดียวกับ สำเนา ศรีประมณ (2547) ที่กล่าวว่าเกมเปลี่ยนสภาพห้องเรียนให้สนุกสนาน สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนและมีความเข้าใจในบทเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น จากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม มีความพยายามและความกล้าที่จะพูด หรือเขียนภาษาอังกฤษเพื่อให้กลุ่มของตนเองได้คะแนน นักเรียนที่เรียนเก่งก็ช่วยเพื่อนในกลุ่ม ทำให้เพื่อนที่เรียนปานกลางและอ่อนได้รับความช่วยเหลือและเรียนรู้จากเพื่อนที่เรียนเก่งกว่า จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่สนุกสนานนี้ช่วยดึงศักยภาพของนักเรียนออกมาได้โดยไม่รู้ตัว นักเรียนเกิดความสนุกสนานผ่อนคลายในขณะที่เรียนยอมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำเนื้อหาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันทัศน์ หอมสมบัติ (2534) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนที่ใช้แบบฝึกหัดที่มีเกมประกอบกับการสอนที่ใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู พบว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดที่มีเกมประกอบกับการสอนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์สูงกว่า

สรุปผลการวิจัย

1. จากการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอนเนื่องจากเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.08/82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ที่ตั้งไว้โดยมีประสิทธิภาพตัวแรก (E1) คือคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบท้ายบท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.08 และประสิทธิภาพตัวหลัง (E2) คือคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบหลังเรียนครบทั้ง 7 บท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.50 แสดงว่า การใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสามารถพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้

2. จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.4$) เกมที่นักเรียนชอบมากที่สุด 3 เกม คือ เกมแข่งขันสะกดคำ เกมกระซิบ และเกมบิงโก ตามลำดับ ซึ่งเป็นเกมที่ต้องเคลื่อนไหว แข่งขัน และฝึกความจำ เกมเหล่านี้สร้างสมาธิและความตื่นตัวให้กับนักเรียน มีส่วนช่วยให้นักเรียนจำคำศัพท์ได้ดี และได้ทบทวนคำศัพท์เหล่านั้นในรูปแบบที่สนุกสนาน ได้ฝึกออกเสียง ฝึกเขียนคำศัพท์ที่ได้เรียนไปแล้วด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ครูให้โอกาสนักเรียนเลือกเกมที่ครูได้เตรียมไว้อย่างหลากหลายมาประกอบการสอน จะทำให้นักเรียนรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในด้านการเรียนการสอนมากขึ้น

2. ก่อนการเล่นเกมนักเรียนทุกครั้งครูควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเล่นเกมนั้นๆ ให้นักเรียนทราบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอื่น และในระดับชั้นอื่นๆ

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษในหมวดอื่นโดยใช้วิธีสอนที่ใช้เกมประกอบเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้คำศัพท์อย่างหลากหลายและเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านคำศัพท์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ควรศึกษาการสอนที่ใช้เกมประกอบกับทักษะการฟัง พูด อ่าน และ เขียน เพื่อศึกษาผลเฉพาะทักษะ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัย ประจำปี 2559 ทำให้รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จเป็นฉบับสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ระเบียบ. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจไวยากรณ์และคำศัพท์กับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราวุธ รัตนไพฑูริย์ชัย. (2555). ก้าวสู่ AEC ภาษาอาเซียนจำเป็นหรือ. จาก <http://th.aectourismthai.com/tourishub/149>. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2559.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). ชุดการสอนระดับประถมศึกษา ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอน ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- น้ำทิพย์ น้าเพชร. (2541). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์จากการที่นักเรียนเลือกคำศัพท์ด้วยตนเองกับครูเลือกให้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษรี ฤกษ์เมือง. (2532). การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบุรารักษ์. สารนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- บำรุง โตรัตน์. (2540). วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปกร พระราชวังสนามจันทร์.
- รุ่งรัตน์ ศรีไพร. (2540). วิธีสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วรรณพร ศิลาขาว. (2538). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดที่มีเกมและไม่มีเกมประกอบการสอน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมุทร เข็มเชาวนิช. (2540). เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันทัศน์ หอมสมบัติ. (2543). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนที่มีแบบฝึกหัดที่มีเกมและไม่มีเกมประกอบ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำเนา ศรีประมณ. (2547). การศึกษาผลการใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนที่มีผลต่อความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง. สารนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อนุภาพ ดลโสภณ. (2542). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้เกมและการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรรัตน์ ฉัตรดอน. (2553). การใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Dickerson, D.P. (1997). A Comparison of the Use of the Active Games Learning Medium with Passive Games and Traditional Activities as a Means of Reinforcing Recognition of Selected Sight Vocabulary Words with Mid-Year First-Grade Children with Limited Sight Vocabularies. *Dissertation Abstract International*, 32(10) : 64-65.
- Pinter, D.K. (1997). The Effects of an Academic Games on the Spelling Achievement of the Third Grades. *Dissertation Abstract International*, 2, 710-A.

การศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีน (离合词)

ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

A STUDY OF THE ERRORS OF CHINESE SEPARABLE WORDS IN CHINESE MAJOR STUDENTS

AT PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

อุมารณ์ เจริญศรี กาญจนา เจริญสวรรค์ และ สุัญญา ปานทอง*

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : tyny71@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีน (离合词) ของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงปัญหาที่พบในกระบวนการการเรียนรู้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของผู้เรียน พร้อมข้อเสนอแนะวิธีการเรียนรู้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อช่วยในการเรียนรู้ของนักศึกษาไทย โดยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้และข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษา ผลวิจัยพบว่า ข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาจำแนกได้ 4 ประเภท คือ (1) ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเติมคำช่วยเสริมโครงสร้าง“了”“着”“过” (2) ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเติมภาคกรรมต่อท้าย (3) ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเติมส่วนเสริมภาคกรรม ซึ่งสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดเหล่านี้ คือ ผลกระทบจากภาษาแม่ วิธีการสอน และนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เข้าใจโครงสร้างของคำกริยาแยกรวมในภาษาจีน

คำสำคัญ : คำกริยาแยกรวม ภาษาจีน ข้อผิดพลาด

Abstract

The research aims to analyze the errors of Chinese separable words in Chinese Major Students at Pibulsongkram Rajabhat University. The purpose is to understand the problems encountered in the Chinese Separable words learning process of the students. Also provides suggestions for students how they should improve their learning skills of Chinese Separable words. In order to help Thai students in learning Chinese Separable. This paper uses the questionnaire to collect information on the condition on how students learn Chinese Separable words. The results show that the errors of Chinese separable words in Chinese Major Students are divided into four categories: (1) Error add Chinese aspect particles “le” “zhe” “guo”. (2) Error add object. (3) Error add Complement. The reason of error, such as by the impact of the mother tongue, inappropriate teaching methods and the most students not understand the structure of Chinese Separable words.

Keywords : separable words, chinese, error

บทนำ

คำกริยาแยกกรรมในภาษาจีน หรือ “离合词” (LIHECI) จัดเป็นกลุ่มคำที่สำคัญและเป็นจุดที่ยากจุดหนึ่งในการเรียนไวยากรณ์ภาษาจีน เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีคำประเภทนี้ จึงทำให้นักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีนประสบปัญหาในการใช้คำประเภทนี้เป็นอย่างมาก ในศตวรรษที่ 20 80 ปีหลังจากการปฏิรูปประเทศจีน นักศึกษาชาวต่างชาติเดินทางไปศึกษาภาษาจีนที่ประเทศจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกกรรมในภาษาจีนได้กลายเป็นความล้มเหลวครั้งใหญ่ในการเรียนภาษาจีนของนักศึกษาชาวต่างชาติ “ไม่ว่าจะใช้ภาษาอะไร มาจากประเทศไหน ในการใช้ภาษาจีนก็ต้องพบปัญหาประเภทนี้อยู่เสมอ” (杨庆蕙, 1995) ในช่วงยุค 50 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้คำกริยาแยกกรรมในภาษาจีนยังไม่จัดว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงเนื่องจากในขณะนั้นปัญหาเกี่ยวกับการใช้คำกริยาแยกกรรมในภาษาจีนเป็นเพียงปัญหาของนักภาษาศาสตร์เท่านั้น ไม่ว่าจะอธิบายอย่างไรก็ไม่มีผลกระทบต่อเจ้าของภาษา แต่สำหรับนักศึกษาชาวต่างชาตินั้น พวกเขาไม่สามารถแยกแยะได้เลยว่าอะไรคือคำกริยาแยกกรรม และไม่สามารถรู้ได้ว่าเมื่อไหร่ควรใช้รวมกัน เมื่อไหร่ควรแยกใช้” (卢福波, 1992)

ลักษณะของคำกริยาแยกกรรมในภาษาจีน โดยหลักสามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบ ได้แก่

(1) ประเภทกริยาตามด้วยกรรม ความสัมพันธ์แบบกริยากรรมนั้นมีส่วนประกอบมาจากคำกริยาพยางค์เดียวผสมกับกรรมพยางค์เดียว โดยที่กรรมส่วนใหญ่จะเป็นคำนามเช่น 吃饭 (กินข้าว) 唱歌 (ร้องเพลง) 离婚 (หย่าร้าง) 结婚 (แต่งงาน) เป็นต้น ซึ่งคำประเภทรูปนี้สามารถทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคได้ สามารถเติมคำวิเศษณ์เพื่อเป็นส่วนขยายได้ และสามารถใช้ร่วมกับคำช่วยเสริมโครงสร้าง“了”ได้ ลักษณะเฉพาะเหล่านี้ถือเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาจีน ซึ่งมักจะคิดว่าคำเหล่านี้เป็นเพียงคำกริยาทั่วไป การเสริมหรือขยายความจึงมักเติมส่วนขยายไว้ในส่วนท้าย ซึ่งแท้จริงแล้วการเติมส่วนขยายของคำประเภทรูปนี้ต้องวางไว้ตรงกลาง เช่น

她离婚了以后，一个人在家。 (ผิด)

她离了婚以后，一个人在家。 (ถูก)

(หลังจากที่หย่าร้างแล้ว เธออยู่บ้านคนเดียว)

他放学了就去北京了。 (ผิด)

他放了学就去北京了。 (ถูก)

(ปิดเทอมแล้วเขาก็ไปปักกิ่ง)

(2) ประเภทกริยาตามด้วยส่วนเสริมบอกผล ความสัมพันธ์แบบกริยาตามด้วยส่วนเสริมนั้นมีส่วนประกอบมาจากคำกริยาพยางค์เดียวผสมกับส่วนเสริมพยางค์เดียว โดยที่ส่วนเสริมนั้นมักจะเป็นคำกริยาหรือคำคุณศัพท์เช่น 打开 (เปิดออก) 听见 (ได้ยิน) 看到 (มองเห็น) เป็นต้น คำประเภทรูปนี้จะมีลักษณะเฉพาะมากกว่าความสัมพันธ์แบบกริยาตามด้วยกรรม ซึ่งตรงกลางสามารถเติมได้เพียง“得”และ“不”เท่านั้น การเติม“得”แสดงถึงเป็นไปได้ การเติม“不”แสดงถึงการปฏิเสธหรือเป็นไปได้ นอกจากนี้ไม่สามารถเติมคำช่วย“着”และ“过”เพื่อเป็นส่วนขยายได้ แต่สามารถเติม“了”ไว้ท้ายประโยคโดยไม่ต้องแยกคำเหล่านี้ออกจากกัน เช่น 我看得到，但听不见，他们在说什么？ (ฉันมองเห็น แต่ไม่ได้ยิน พวกเขา กำลังพูดอะไร?)

จากรูปแบบและหลักการใช้ที่ค่อนข้างซับซ้อนของคำกริยาแยกรวมในภาษาจีน ทำให้พบข้อผิดพลาดในการใช้ของผู้เรียนภาษาจีนชาวไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะพิเศษ รูปแบบการใช้ที่ถูกต้อง รวมทั้งวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อเพิ่มมุมมองใหม่ในการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาจีนอย่างถูกต้องให้กับนักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 72 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบในการเก็บข้อมูล การดำเนินการวิจัยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมข้อมูลของคำกริยาแยกรวมในภาษาจีนที่พบบ่อยในตำราเรียนภาษาจีน
3. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและแบบทดสอบ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
4. สำรวจข้อผิดพลาดของแบบสอบถามและแบบทดสอบ ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย
5. รวบรวมแบบสอบถามและแบบทดสอบเพื่อทำการสำรวจข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีน
6. วิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น โดยจำแนกตามลักษณะของข้อผิดพลาด สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาด
7. สรุปและเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่1-3 สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 72 สามารถจำแนกประเภทข้อผิดพลาดได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษา จำนวน 72 คน

ประเภทข้อผิดพลาด	จำนวนที่ตอบผิด (คน)	ร้อยละ (100)	ตัวอย่างประโยคที่ผิด
เติมคำช่วยเสริมโครงสร้าง “了”	46	63.89%	爸爸出差一个月了。 他毕业了就参加工作。 这儿的水都结冰了。
เติมคำช่วยเสริมโครงสร้าง “着”	56	77.78%	外面在下雨着。 我们正上课着呢。
เติมคำช่วยเสริมโครงสร้าง “过”	41	56.94%	他帮我过忙。 他们俩吵架过。
เติมส่วนเสริมภาคกรรม	53	73.61%	路上不小心开车撞了大卡

เต็มส่วนขยาย	39	54.17%	车，还好得受是轻伤。
ไม่สมควรเติมภาคกรรม	30	41.67%	他每天睡觉八个小时。
ค่าเฉลี่ย	40.50	61.34%	我结婚了跟一个有钱人

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาส่วนใหญ่คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำช่วยเสริมโครงสร้าง“了”“着”“过”ที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งข้อผิดพลาดจากการใช้“着”ถือเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด เป็นจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมาคือข้อผิดพลาดจากการใช้“了”จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 63.89 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเติมส่วนเสริมภาคกรรม จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 73.61 ข้อผิดพลาดจากการเติมส่วนขยาย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 และข้อผิดพลาดจากการเติมภาคกรรม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ทั้งนี้สามารถจำแนกข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาได้เป็น 4 ประเภทหลัก คือ

1. ข้อผิดพลาดในการเติมคำช่วยเสริมโครงสร้าง“了”“着”“过”เช่น

我们见面了以后，谈了很多事情。(ผิด)

我们见了面以后，谈了很多事情。(ถูก)

(หลังจากที่พวกเราเจอกัน ได้คุยกันถึงมากมายหลายเรื่อง)

外面在下雨着。(ผิด)

外面在下着雨。(ถูก)

(ด้านนอกฝนกำลังตก)

他们俩吵架过。(ผิด)

他们俩吵过架。(ถูก)

(พวกเขาทั้งคู่เคยทะเลาะกัน)

ข้อผิดพลาดประเภทนี้เกิดมาจากการไม่เข้าใจในหลักภาษา เนื่องจากในภาษาอื่นไม่มีคำเสริมประเภทนี้ ผู้เรียนมักคิดว่าคำช่วยเสริมโครงสร้าง“了”“着”“过”แสดงถึงสิ่งที่จบไปแล้วและวางไว้ท้ายประโยค แต่ในกฎเกณฑ์ของการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนนั้น คำช่วยเสริมโครงสร้างจะวางไว้ตรงกลางเช่น“见了面”“吃过饭” เป็นต้น

2. ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเติมภาคกรรมต่อท้าย เช่น

我结婚了一个有钱人。(ผิด)

我跟一个有钱人结了婚。(ถูก)

(ฉันแต่งงานกับคนที่มีเงินคนหนึ่ง)

他常常打招呼我：“你去哪儿？”(ผิด)

他常常跟我打招呼：“你去哪儿？”(ถูก)

(เขามักจะทักทายฉันว่า “เธอไปไหน?”)

他们招手我，但是我不理他们。(ผิด)

他们向我招手，但是我不理他们。(ถูก)

(พวกเขาโบกมือให้ฉัน แต่ฉันไม่สนใจพวกเขา)

โครงสร้างของคำกริยาแยกรวมในภาษาจีนนั้น มีความเน้นตัวเองและมีความหมายอยู่ในตัวไม่จำเป็นต้องนำกรรมมาต่อท้าย ซึ่งจะแตกต่างจากคำกริยาทั่วไป หากใส่ภาคกรรมเสริมลงไปจะทำให้ประโยคซับซ้อน เกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย

3. ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเติมส่วนเสริมต่อท้าย การเติมส่วนเสริมต่อท้ายคำกริยาแยกรวมในภาษาจีน เป็นปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน หากอิงตามโครงสร้างทั่วไป รูปแบบการเติมส่วนเสริม คือ กริยา+ส่วนเสริม+ภาคกรรม แต่ในรูปแบบของคำกริยาแยกรวมในภาษาจีนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมาก เช่น

การเติมส่วนเสริมบอกผลหรือความเป็นไปได้

老师对我说要是不努力学习，我就毕业不了。(ผิด)

老师对我说要是不努力学习，我就毕不了业。(ถูก)

(อาจารย์พูดกับฉันว่าถ้าหากว่าไม่พยายามเรียนหนังสือ ฉันก็จะเรียนไม่จบ)

การเติมส่วนเสริมบอกเวลา

他昨天睡觉八个小时。(ผิด)

他昨天睡八个小时觉。(ถูก)

(เมื่อวานเขานอนหลับแปดชั่วโมง)

การเติมคำลักษณะนาม

我对他不太了解，只见面过一次。(ผิด)

我对他不太了解，只见过一次面。(ถูก)

(ฉันไม่ค่อยเข้าใจเขาสักเท่าไร เคยเจอกันแค่ครั้งเดียวเท่านั้น)

4. ข้อผิดพลาดจากการซ้ำคำ การซ้ำคำกริยาแยกรวมในภาษาจีนแบ่งเป็นรูปแบบ V + V+ O และ V + 了 + V+ O หากเป็นการระบุถึงเหตุการณ์ที่ยังไม่สิ้นสุดและยังไม่เกิดขึ้นจะใช้รูปแบบการซ้ำคำแบบ V + V+ O หากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นไปแล้วจะใช้รูปแบบ V + 了 + V+ O ซึ่งจะต่างจากรูปแบบการซ้ำคำของคำกริยาทั่วไป

รูปแบบ V+ V+ O

晚饭以后我想去散步散步。(ผิด)

晚饭以后我想去散散步。(ถูก)

(หลังอาหารเย็นฉันอยากจะไปเดินเล่นสักหน่อย)

รูปแบบ V + 了 + V + O

我们昨天去游泳了。(ผิด)

我们昨天去游了游泳。(ถูก)

(เมื่อวานพวกเราไปว่ายน้ำ)

我刚才去操场跑跑步。(ผิด)

我刚才去操场跑了跑步。(ถูก)

(เมื่อก๊อปปี้ไปวางที่สนามกีฬา)

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาพบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองไม่สามารถใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนได้อย่างถูกต้อง คือ

1. อิทธิพลจากภาษาแม่ ผู้เรียนส่วนใหญ่จัดอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งล้วนเรียนรู้และเข้าใจในภาษาแม่ของตนได้เป็นอย่างดีแล้ว ดังนั้นเมื่อเรียนภาษาอื่นก็มักจะอ้างอิงกฎเกณฑ์ทางภาษาจากภาษาแม่ของตนเองมาใช้ในการฟัง พูด อ่าน เขียน และแปลภาษาจีน โดยมีได้ระดับถึงขั้นข้อแตกต่างระหว่างภาษา ก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ เช่น ในภาษาไทย คำที่ทำหน้าที่ขยายความจะวางไว้ด้านหลังประธานหรือคำที่ถูกขยาย เช่น คน (人) ตามด้วยส่วนขยาย เลว (坏) ความหมายก็คือ คนเลว แต่ในภาษาจีนส่วนที่มาขยายจะวางไว้ด้านหน้า เช่น 坏人 (คนร้าย) ซึ่งตรงกันข้ามกับภาษาไทย เป็นต้น

2. ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนการสอน อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีน คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากไม่มีตำราที่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และวิธีการใช้คำประเภทนี้ และในปัจจุบันยังไม่มีงานวิจัยที่สามารถอธิบายถึงความหมายและรูปแบบการใช้ประเภทนี้ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้สอนมิได้ให้ความสำคัญกับคำประเภทนี้เท่าที่ควร มิได้อธิบายถึงรูปแบบและวิธีการใช้อย่างชัดเจน อธิบายเพียงความหมายของคำเช่นการเรียนภาษาทั่วไปคือ ยกตัวอย่าง แปล และ แต่งประโยค ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย จำนวน 72 คน พบว่าร้อยละ 61 ของนักศึกษาทั้งหมดที่ทำการสำรวจเกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีน ซึ่งมีสาเหตุหลักที่ส่งผลให้เกิดการผิดพลาดคือ อิทธิพลจากภาษาแม่ซึ่งทำให้เกิดการสับสนในหลักเกณฑ์และรูปแบบการใช้ เพื่อเป็นการช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียน และก่อให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ ในการเรียนรู้และเข้าใจภาษาจีนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบและวิธีการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีนไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปรูปแบบการใช้คำกริยาแยกรวมในภาษาจีน (离合词)

ประเภท	รูปแบบการใช้ที่ถูกต้อง	รูปแบบการใช้ที่ไม่ถูกต้อง	ตัวอย่างประโยคที่ถูกต้อง
คำช่วยเสริมโครงสร้าง “了”“着”“过”	V + 了/着/过	V+O+着/过	我跟她见过面。
การซ้ำคำ	V+V+O หรือ V+ 了 +V+O	V+O+V+O	快来帮帮忙。 他帮了帮忙，就走了。
เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย	บุพบท + S+ V+O	V+O+ S+ V	他给我帮了忙。
ส่วนเสริม (补语)	V+O+V+ส่วนเสริม (补)	V+O+ส่วนเสริม (补)	他游泳游了三个小

语)

语)

时。

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยการสนับสนุนจากสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตรวจสอบข้อผิดพลาดจนทำให้งานวิจัยนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- 卢福波.(1992).支配式离合动词探析.逻辑与语言学习.
- 杨庆惠.(1995).现代汉语“离合词”用法词典.北京师范大学出版社.
- 王桂秋.(2008).越南学生离合词使用偏误分析.广西师范大学.
- 彭小川、李守纪、王红.(2005).对外汉语教学语法释疑 201 例.
- กองบรรณาธิการภาษาจีน. (2558). เก่งคำศัพท์กับประโยคHSK1-4. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ทองเกษม.
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์แมนดารินเอดูเคชั่น. (2559). 《HSK 四级考试攻略手册》คู่มือพิชิตการสอบ HSK ระดับ4. กรุงเทพฯ. แมนดาริน.

**การศึกษาการพัฒนาและความเป็นไปได้ของชุมชนสู่สังคมเกษตรอินทรีย์
เพื่อเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตร ตำบลหนองกุลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก**

**THE STUDY OF DEVELOPMENT AND COMMUNITY'S POSSIBILITY TO ORGANIC SOCIAL
FOR ECONOMIC WELL-BEING OF FARM HOUSEHOLDS AT TUMBON NONG KULA,
BANG RAKAM PROVINCE IN PHITSANULOK**

รัชฎาภรณ์ พัฒนะ* อรรถพล จรจันทร์ และ ณัฏฐาพร ภูระหงษ์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : ratchadapat@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนาและความเป็นไปได้ของชุมชนสู่สังคมเกษตรอินทรีย์เพื่อเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตร ตำบลหนองกุลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อวิเคราะห์และประเมิน สภาพปัญหาในการรองรับการพัฒนาของสังคมเกษตรอินทรีย์ในตำบลหนองกุลา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อความเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพแบบการพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐมิติ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยกำลังสองน้อยสุด (OLS) จากกลุ่มประชากรตัวอย่าง 350 คน ในช่วงการสำรวจปี 2558 – 2559 พบว่า แผนปฏิบัติงานที่ชาวชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นผ่านค่าถ่วงน้ำหนักของคะแนน คือ 1) แผนการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา 2) แผนงานจัดตั้งคณะทำงาน 3) แผนงานรวมกลุ่มเกษตรกร 4) แผนการจัดการพื้นที่ และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ 5) แผนงานจัดทำปฏิทินการส่งเสริมสังคมเกษตรอินทรีย์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และ 6) แผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ ขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ คืองบประมาณและปฏิกิริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ เป็นตัวขับเคลื่อนต่อการพัฒนาสู่การเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ของชุมชน

คำสำคัญ : การพัฒนา ความเป็นไปได้ สังคมเกษตรอินทรีย์

Abstract

The objective of this study, “Development and Community's Possibility to Organic Social for Economic Well-Being of Farm Households” at Tumbon Nong Kula, Bang Rakam Province in Phitsanulok are as follows 1) Study for Tumbon Nong Kula, Bang Rakam province structure. And 2) Study for factors affecting to possibility to organic social on Tumbon Nong Kula, Bang Rakam province. . This research can analyze 2 parts in order of objective. Using describe by qualitative and quantitative analyze. It can make econometrics model look for the factors affecting to possibility to organic social by ordinary least square (OLS) technical. The population sample survey of 350 people during the year 2558-2559 B.E. The result of this research is the structure of Tumbon Nong Kula, Bang Rakam province can find plan for organic social 1) Board of Community Development to Organic Agriculture plan 2) working group on community development on organic agriculture plan 3) Farmer

group plan 4) management plan And promoting it as an organic farming center 5) Plan for the promotion of organic farming and public relations and 6) Organic Farming Society Development Plan. So the factors affecting to possibility to organic social are 1) the budget for organic farming and 2) the community's reaction in agreeing to be an organic farming society.

Keywords : development, possibility, organic social

บทนำ

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ทำการผลิตพืชและสัตว์ในการบริโภคและอุปโภคในประเทศ รวมถึงมีการส่งออกสินค้าหลักทางการเกษตร ได้แก่ ยางพารา ข้าว และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นต้น อีกทั้งเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตในภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางสินค้าเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อกระแสการดูแลสุขภาพของประชากรโลกเริ่มมีมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจในการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยและปราศจากสารเคมีต่าง ๆ ที่เป็นพิษต่อร่างกาย เกษตรกรจึงให้ความสำคัญกับการทำเกษตรกรรมแนวใหม่ เรียกว่า เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) แต่การทำเกษตรอินทรีย์ของไทยยังมีกลุ่มผู้ทำการเกษตรอินทรีย์ในสัดส่วนที่น้อยสะท้อนได้จากเนื้อที่การเพาะปลูกสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ของไทยในปี 2558 มี 288,918.44 ไร่ (กรีนเนท, 2559) ขณะที่การถือครองที่ดินทางการเกษตรของไทยทั้งหมดในปี 2558 มี 149,242,393 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) คิดเป็นสัดส่วนที่ร้อยละ 0.19 ของการถือครองที่ดินทางการเกษตรของไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งแบ่งการผลิตได้เป็น 2 แบบคือ 1) เกษตรอินทรีย์แบบพื้นบ้าน ผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก และมีการนำผลผลิตบางส่วนไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น แต่ผลผลิตนี้จะไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน 2) เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เป็นการทำการเกษตรเพื่อจำหน่ายผ่านทางระบบตลาด และหากตรารับรองมาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานจากต่างประเทศ จะทำให้ผลผลิตสามารถส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศได้ (วลัยเงิน มหาคุณ และพิมพ์ทัย วิจิตรนวัน, 2556)

ซึ่งแนวคิด Transtheoretical Model ของ Roger R.W. ปี 1975 ได้ถูกพัฒนามาใช้เป็นโมเดลที่อธิบายความตั้งใจหรือความพร้อมของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยเน้นที่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคล การศึกษาในครั้งนี้จึงได้ใช้แนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับแนวคิดการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมของ Kasperson และ Breitbank ปี 1974 คือ คนในชุมชนจะมีการสร้างสรรคกิจกรรมในกระบวนการพัฒนา ซึ่งจะเกิดผลได้นั้นต้องสามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรคได้และผลของกิจกรรมนั้นจะต้องย้อนกลับสู่การพัฒนาของชุมชนโดยกระบวนการนั้นต้องมาจากการตัดสินใจ การเข้ากิจกรรมและการร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม อาทิการศึกษาที่มีการพัฒนาแนวคิดดังกล่าวมาศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและปัจจัยต่อการพัฒนา ได้แก่ ประดับ เรียนประยูร (2541) ชาริตี โชติศิริและคณะ (2550) เทอดชัย พันระไชย (2553) และศุภลักษณ์ รอดนวล (2554) เป็นต้น

ดังนั้นการศึกษารุ่นนี้จึงเห็นความสำคัญของการส่งเสริมให้เกษตรกรในประเทศไทยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากเกษตรเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์โดยการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ จากความต้องการของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนและสร้างแรงผลักดันสู่การส่งเสริมของภาครัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้ความร่วมมือของคนในชุมชน จากการศึกษาการพัฒนาและความเป็นไปได้ของชุมชนสู่สังคมเกษตรอินทรีย์เพื่อเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลหนองกู่ลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1. เพื่อวิเคราะห์และประเมิน สภาพปัญหาในการรองรับการพัฒนาของสังคมเกษตรอินทรีย์ในตำบลหนองกู่ลา และ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อความเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์

อย่างไรก็ตาม การศึกษาแนวคิด Transtheoretical Model และการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาในเฉพาะสาขาการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งยังมีส่วนน้อยที่มีการวิเคราะห์ในมิติเศรษฐศาสตร์ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีมาประยุกต์กับการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ในลักษณะการวิเคราะห์หาปัจจัยต่อการพัฒนาชุมชนด้วยการวิเคราะห์กำลังสองน้อยสุดในเชิงเศรษฐมิติ จากประเด็นการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถมีความสำคัญต่อการค้นหาการพัฒนาชุมชนและการวางแผนของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชนได้ในระยะยาวภายใต้วิถีชุมชนสังคมเกษตรอินทรีย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์อาศัยวิธีวิจัยหลายรูปแบบมาประกอบการศึกษา (Integrated Survey) จากกลุ่มประชากรตัวอย่าง 350 คน ในช่วงการศึกษาปี 2558 – 2559 โดยการสำรวจพื้นที่ การประเมินโดยใช้เกณฑ์ศึกษาด้านศักยภาพ การสอบถามทัศนคติ และการวิเคราะห์ปัญหาที่สามารถกำหนดร่างแผนปฏิบัติการในการพัฒนา ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับใช้วิถีวิเคราะห์ทางสถิติ และประเมินความเป็นไปได้ของแผนปฏิบัติการด้วยการวิจัยแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน จากนั้นจัดลำดับความสำคัญของแผนการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีวิธีการศึกษาข้อมูลและวิธีสำรวจข้อมูล คือ ข้อมูลด้านสภาพทางกายภาพปัจจุบัน ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมทางการเกษตร โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

การลงพื้นที่ระยะที่ 1 สำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยทีมผู้วิจัยจะลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีปรากฏการณ์วิทยาภายในครัวเรือนเกษตรกรหมู่ที่ 1 - 9 เพื่อทำการศึกษาริบทชุมชน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และทำการแจกแบบสอบถามประมาณ 175 ชุด จากการคำนวณ จากตารางความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ของ taro Yamane เพื่อยืนยันข้อมูลเรื่องบริบทชุมชน และแจกแบบสอบถามประมาณ 20 ชุด สำหรับตัวแทนเจ้าหน้าที่ อบต.หนองกุลาคุลาเพื่อประเมินแนวโน้มของการสร้างสังคมเกษตรอินทรีย์ในชุมชน

การลงพื้นที่ระยะที่ 2 สำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยทีมผู้วิจัยจะลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีปรากฏการณ์วิทยาภายในชุมชนหมู่ที่ 10 - 22 เพื่อทำการศึกษาริบทชุมชน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และทำการแจกแบบสอบถามประมาณ 175 ชุด จากการคำนวณ จากตารางความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ของ taro Yamane เพื่อยืนยันข้อมูลเรื่องบริบทชุมชน

การลงพื้นที่ระยะที่ 3 ขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่ทีมผู้วิจัยจะลงพื้นที่นำข้อสรุปทั้ง ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เพื่อลงพื้นที่อีกครั้ง และทำการยืนยันกับข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก

การลงพื้นที่ระยะที่ 4 ขั้นตอนการทดสอบแผนพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์

โดยวิธีดำเนินการวิจัยได้แบ่งการอธิบายออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ผลการศึกษา และ 2) ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งจะมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพแบบการพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากการคำนวณในมิติทางเศรษฐมิติ ดังนี้คือ

1.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นลักษณะการพรรณนาจากการสำรวจข้อมูลพื้นที่ตำบลหนองกุลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 1 ได้แก่ 1) การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง 2) การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาภายในชุมชน 3) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ และ 4) การศึกษาความสำคัญขององค์ประกอบของแผนปฏิบัติการในการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์

1.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการในการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ ด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS)

2. ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 การคำนวณทางสถิติการหากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Taro Yamane

2.1.2 ค่าความสำคัญของปัจจัย ที่ได้จากค่าถ่วงน้ำหนัก (Weighting Score)

$$S = W_1 R_1 + W_2 R_2 + W_3 R_3 + W_4 R_4 + W_5 R_5$$

โดย S คือ ระดับความสำคัญของแผนปฏิบัติการ, W คือ ค่าถ่วงน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย, R คือ คะแนนความคิดเห็นในการให้คะแนนความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อแผนการพัฒนามาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (ระดับ เรือนประยูร ,2541) คือ คะแนนระดับ 3 หมายถึง มีความสำคัญมาก คะแนนระดับ 2 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง และคะแนนระดับ 1 หมายถึง มีความสำคัญน้อย จากนั้นจะนำค่า Weight จากตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีความสำคัญน้อย ค่าของคะแนนในช่วงที่ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย

- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (70.800 – 8.468)

ปัจจัยที่มีความสำคัญปานกลาง ค่าของคะแนนในช่วงที่ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย

- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (70.800 – 8.468) จนถึงคะแนนเฉลี่ย + ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (70.800 + 8.468) ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก ค่าของคะแนนในช่วงที่ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย + ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (70.800 + 8.468) ดังนั้น

คะแนนตั้งแต่ 1 – 62.332 ระดับความสำคัญของปัจจัย ระดับน้อย

คะแนนตั้งแต่ 66.333 – 79.267 ระดับความสำคัญของปัจจัย ระดับปานกลาง

คะแนนตั้งแต่ 79.268 – 90.000 ระดับความสำคัญของปัจจัย ระดับมาก

จากนั้นนำค่าที่ได้จากการ Weighting นี้ ไปคำนวณร่วมกับคะแนนความคิดเห็นของ 2 กลุ่มที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกร และตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกู่ลาที่แสดงความคิดเห็นในแต่ละแผนปฏิบัติการนำมาหาค่าความสำคัญของแผนปฏิบัติที่ละแผนได้จากการ

2.1.3 การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS): กำหนดให้สมการปัจจัยที่มีผลต่อแผนการยอมรับแผนปฏิบัติการต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ มีดังนี้

$$Y_n = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5$$

โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรตาม (Y_n) ได้แก่ ระดับการยอมรับแผนปฏิบัติการ ขณะที่ตัวแปรอิสระ (X_n) คือปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับแผนปฏิบัติการ รายละเอียดดังนี้

Y_1 = ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแผนงานจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์

Y_2 =ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์

Y_3 =ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแผนงานการรวมกลุ่มเกษตรกร

Y_4 =ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแผนงานการจัดการพื้นที่ และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์

Y_5 =ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแผนงานจัดทำปฏิทินการส่งเสริมสังคมเกษตรอินทรีย์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม

Y_6 =ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์

X_1 =ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่

X_2 = วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่

X_3 = งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์

X_4 = นโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์

X_5 = ปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์

โดยสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อแผนการยอมรับแผนปฏิบัติการต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : ชาวบ้านหนองกลามีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ส่งผลในเชิงบวกต่อแผนงานจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์

สมมติฐานที่ 2 : ชาวบ้านหนองกลามีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ส่งผลในเชิงบวกต่อแผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์

สมมติฐานที่ 3 : ชาวบ้านหนองกลามีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ส่งผลในเชิงบวกต่อแผนงานการรวมกลุ่มเกษตรกร

สมมติฐานที่ 4 : ชาวบ้านหนองกลามีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ส่งผลในเชิงบวกต่อแผนงานการจัดการพื้นที่ และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์

สมมติฐานที่ 5 : ชาวบ้านหนองกลามีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ส่งผลในเชิงบวกต่อแผนงานจัดทำปฏิทินการส่งเสริมสังคมเกษตรอินทรีย์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม

สมมติฐานที่ 6 : ชาวบ้านหนองกลามีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ส่งผลในเชิงบวกต่อแผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์

ผลการวิจัย

หมู่บ้านหนองกลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน 22 หมู่บ้าน อาชีพส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมและ บริการทางการเกษตร ซึ่งพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญต่อเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ได้แก่ ข้าว อ้อยและมันสำปะหลัง ในการศึกษาครั้งนี้ได้การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณทางสถิติด้วยวิธี Yamane ซึ่งได้กลุ่มประชากรตัวอย่างของตำบลหนองกลาในการตอบแบบสอบถามจำนวน 351 คน ส่วนใหญ่สถานะภาพสมรสแล้ว ในระดับการศึกษาของกลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนมากจบ การศึกษาระดับประถมศึกษา ขณะที่ด้านรายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ต่อครัวเรือน อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นเวลามากกว่า 30

ปี และเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย อีกส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมาจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 20 คน สำหรับพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำแผนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของชุมชน

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในครั้งนี้ได้วิเคราะห์ถึงปัญหาภายในชุมชนและการรับทราบข้อกำหนดพื้นฐานต่อการพัฒนาและสร้างความเป็นไปได้ ซึ่งสามารถแบ่งการอธิบายในลักษณะต่างๆได้คือ

1. ด้านปัญหาของชุมชน

1.1 ปัญหาที่พบในชุมชนทั่วไป

ปัญหาทั่วไปของชุมชนส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม มาจากของเหลือจากการอุปโภคและบริโภค การทำการเกษตรที่ผิดวิธี ได้แก่ การเผาไร่ การพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมถึงการใช้ปุ๋ยเคมีที่ส่งผลกระทบต่อคลองของชุมชนที่ใช้ในการเกษตรและทำลายระบบนิเวศน์ในน้ำที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำที่เป็นแหล่งอาหารของชุมชน ประกอบกับชุมชนยังขาดระบบสาธารณูปโภคที่ดีที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และชุมชนเริ่มอยู่กันอย่างไม่ช้องเกี่ยวกันซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง

1.2 ปัญหาด้านสังคมที่พบในชุมชน

ปัญหาด้านสังคมที่พบในชุมชนของตำบลหนองกุงลา พบว่า ส่วนใหญ่มาจากปัญหายากทางสังคมที่เกิดจากการติดยาเสพติดและการเล่นการพนัน การขาดความสามัคคีในชุมชน และปัญหาการขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ดังนั้นการสร้างความเป็นไปได้ในการสร้างความสามัคคีได้นั้นคือการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นร่วมกันโดยร่วมคิด ร่วมปฏิบัติด้วยกันก็อาจทำให้ลดปัญหาการขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของคนในชุมชนได้ จนกระทั่งสามารถอาจหาทางออกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่มาจากภัยทางสังคมที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนที่จะเอื้อต่อการพัฒนาสู่มิติอื่นๆในชุมชนได้ เช่น การสร้างอาชีพ การพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน และอาจสร้างมูลค่าเพิ่มต่อสังคมและเศรษฐกิจครัวเรือนได้

1.3 ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่พบในชุมชน

ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่พบในชุมชนของตำบลหนองกุงลา พบว่า ส่วนใหญ่คนในชุมชนไม่มีการออมเงิน ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ และไม่มีเงินในการใช้จ่ายใช้สอย ดังนั้นปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนหนองกุงลามาจากมิติทางจุลภาคในระดับครัวเรือนที่รายได้ของคนในชุมชนมีรายได้น้อย จนทำให้ไม่มีการออม หรือนำมาลงทุนในการประกอบอาชีพในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของชุมชนได้

1.4 ปัญหาด้านการแสดงความคิดเห็น

ปัญหาด้านการแสดงความคิดเห็นของคนในตำบลหนองกุงลา พบว่า ส่วนใหญ่พบปัญหา คือขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชน ขาดโอกาสการเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการค้นหาการพัฒนาหมู่บ้าน และขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ดังนั้น การขาดโอกาสที่คนในชุมชนจะแสดงถึงความต้องการก็จะทำให้ไม่สะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนได้ก็จะทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริง ประกอบกับอาจไม่สามารถส่งผลต่อการพัฒนาแนวทางที่คนในชุมชนต้องการได้

1.5 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของชุมชนในตำบลหนองกุงลา พบว่า มีส่วนร่วมเป็นบางครั้งในการมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของชุมชนคนในชุมชนก็มีส่วนร่วมที่จะแก้ปัญหาต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่จะพัฒนาชุมชน

1.6 ระดับความพอใจการมีส่วนร่วมของชุมชนและการแก้ปัญหา

ระดับความพอใจการมีส่วนร่วมของชุมชนและระดับการแก้ปัญหาของผู้นำชุมชนหรือองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีความพอใจอยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้ ระดับความพอใจการมีส่วนร่วมของชุมชนและระดับการแก้ปัญหาของผู้นำชุมชนหรือองค์การบริหารส่วนตำบล จะสะท้อนถึงคุณภาพของคนในชุมชนและผู้นำชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน หากมีปัญหาก็จะสามารถช่วยกันแก้ปัญหาชุมชนเพื่อที่จะลดความเสี่ยงต่อผลกระทบต่างๆ ให้ลดลงได้

2. ความพึงพอใจของคนในชุมชน

2.1 ความพึงพอใจต่อการร่วมตัดสินใจของชุมชน

ความพึงพอใจต่อการร่วมตัดสินใจของชุมชน ส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น 1) ร่วมอภิปรายสนับสนุนหรือท้วงติงการจัดดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) ร่วมคิดและกำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น และ 3) ร่วมวางแผนนโยบาย / แผนงาน / โครงการ/กิจกรรม

2.2 ความพึงพอใจต่อการวางแผนในการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชน

ความพึงพอใจต่อการวางแผนในการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชน ส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการวางแผนในการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชน เช่น 1) ร่วมสนับสนุนทางการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น 2) ร่วมตัดสินใจคัดเลือกตัวแทนเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และ 3) ร่วมประชาสัมพันธ์กำหนดการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนา

2.3 ความพึงพอใจต่อการรับประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชน

ความพึงพอใจต่อการรับประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชน ส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่น 1) หากเข้าสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ของชุมชนจะมีรายได้เพิ่มขึ้น และ 2) หากเข้าสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ของชุมชนจะมีพัฒนาอาชีพ

2.4 ความพึงพอใจต่อการประเมินผล

ความพึงพอใจต่อการประเมินผลในการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชน ในภาพรวมของผลการศึกษาล้วนส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับปาน ในส่วนรายละเอียดโดยแบ่งระดับความพึงพอใจพบว่า ในระดับที่มากที่สุด ได้แก่ 1) ร่วมติดตามการจัดซื้อ/จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลจากประกาศขององค์การบริหารส่วนตำบลและร่วมติดตามรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลจากประกาศขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) ร่วมตรวจติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบล และ 3) ติดตามรายงานการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/การบริการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ของตำบลหนองกู่ลา

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ของตำบลหนองกู่ลา โดยใช้การคำนวณทางสถิติอย่างง่ายจากระดับความคิดเห็นของของกลุ่มประชากรที่ใช้การสำรวจจำนวน 351 คน พบว่า ปัจจัยที่คนในตำบลเห็นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ของตำบล หนองกู่ลา คือ ปัจจัยด้านการวางแผนที่ดี ที่คนในชุมชนเห็นสมควรให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.38 ในขณะที่อันดับที่ 2 คือ ปัจจัยด้านการสื่อสารที่เหมาะสม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 31.86 อันดับที่ 3 คือ ปัจจัยด้านการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.62 และอันดับที่ 4 คือ ปัจจัยด้านการมีระบบประสิทธิภาพที่ดี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.14

4. การศึกษาความเป็นไปได้ของแผนปฏิบัติการในการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์

การศึกษาในส่วนนี้จะทำให้ทราบระดับความสำคัญของปัจจัยต่อการพัฒนาแผนปฏิบัติการ โดยการนำค่าที่ได้จากการ weighting มาเปรียบเทียบกับคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ คนในชุมชนของตำบลหนองกู่ลา และตัวแทนจาก

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุงลา พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่จะเกษตรแผนการปฏิบัตินั้น อันดับที่ 1 คือ วิถีวัฒนธรรมทาง การเกษตร อันดับที่ 2 คือ งบประมาณ ที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ อันดับที่ 3 นโยบายของ รัฐบาล ที่ต้องชัดเจนต่อการพัฒนาสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ อันดับที่ 4 ปฏิกริยาชุมชนที่ตอบสนองต่อการเข้าสู่การเป็นสังคมเกษตร อินทรีย์โดยการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนต่อการพัฒนาชุมชนเกษตรอินทรีย์ และอันดับที่ 5 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นสังคม เกษตรอินทรีย์ ทั้ง 5 อันดับนี้ สามารถสะท้อนถึงการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ที่นำมาพิจารณา และกำหนดเป็นข้อพิจารณาแผนปฏิบัติทั้งสิ้น 6 แผน เพื่อทำการวิเคราะห์แผนต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ด้วยเทคนิคเดล ฟาย ซึ่งเป็นการประมวลผลจากความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้แผนปฏิบัติของการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ดังนี้ 1) แผนการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ 2) แผนงานจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาชุมชนสู่ เกษตรอินทรีย์ 3) แผนงานรวมกลุ่มเกษตรกร 4) แผนการจัดการพื้นที่ และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ 5) แผนงานจัดทำ ปฏิทินการส่งเสริมสังคมเกษตรอินทรีย์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และ 6) แผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์

5. การศึกษาการทดสอบแผนปฏิบัตินในการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์

การตรวจสอบการยอมรับกับระดับความคิดเห็นต่อแผนปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ แบบขั้นตอนในการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรอิสระหลายตัวที่กระทำต่อตัวแปรตาม (Multiple Regression) การวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการใช่วิธีโปรแกรมการคำนวณทางเศรษฐมิติในมิติทางเศรษฐศาสตร์ที่ผ่านการทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวแปรต้น (X_n) ภายใต้ข้อ สมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อแผนการยอมรับแผนปฏิบัตินต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ที่แสดงข้อสมมุติฐานตามการ อธิบายวิธีการดำเนินวิจัยในช่วงต้น พบว่า

ข้อสมมุติฐานที่ 1

$$Y_1 = 0.330551 + 0.126970(X_1) + 0.436255(X_2) + 0.131182(X_3) + 0.202753(X_4) + 0.361105(X_5)$$

(1.402681) (1.128946) (2.037990)** (3.206173)*** (5.938997)***

$$R^2 = 0.535841 \quad DW = 1.999476 \quad (\text{หมายเหตุ: ระดับนัยสำคัญทางสถิติ * คือ 0.10, ** คือ 0.05, *** คือ 0.01})$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ พบว่า ตัวแปรอิสระ 3 ตัว สามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ได้ร้อยละ 53.58 โดย ปัจจัยที่ส่งผลในเชิงบวกกับแผนการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ ได้แก่ 1) ปฏิกริยาของ ชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ 2) นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ และ 3) งบประมาณที่ เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นสะท้อนให้เห็นว่า หากแผนการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ จะต้องมาจากปฏิกริยาของชุมชนเป็นหลักที่เป็นตัวขับเคลื่อนในการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์โดยอาจเลือกจากเกษตรกรที่เห็น ความสำคัญต่อการทำเกษตรอินทรีย์หรือมีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ที่จะสามารถเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของการ พัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ ซึ่งผ่านกลไกขับเคลื่อนที่สนับสนุนจากนโยบายและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ซึ่งอาจจะทำ ให้เกิดแผนการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ในอนาคตได้

ข้อสมมุติฐานที่ 2

$$Y^2 = 0.752523 - 0.042053(X_1) + 0.316702(X_2) + 0.442322(X_3) + 0.088800(X_4) + 0.105821(X_5)$$

(-0.582196) (1.170285) (9.326577)*** (1.779289)* (2.197783)**

$$R^2 = 0.648796 \quad DW = 1.974391 \quad (\text{หมายเหตุ: ระดับนัยสำคัญทางสถิติ * คือ 0.10, ** คือ 0.05, *** คือ 0.01})$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ พบว่า ตัวแปรอิสระ 3 ตัวสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ได้ร้อยละ 64.87 โดยปัจจัยที่ส่งผลในเชิงบวกกับแผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ ได้แก่ 1) งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ 2) ปฏิบัติการของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ และ 3) นโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นสะท้อนให้เห็นว่าหากแผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ จะต้องมาจากงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์เป็นหลักที่เป็นตัวขับเคลื่อนในการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์โดยสิ่งที่ชาวบ้านหนองกุดาคิดว่างบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์มีความสำคัญต่อการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ โดยอาจมีการจัดตั้งแกนนำ การรวมกลุ่ม รวมทั้งงบประมาณในการสนับสนุนต่อวัสดุอุปกรณ์ในการเป็นโครงการต้นแบบที่ได้จากการพัฒนาให้เห็นผลจากกลุ่มคณะทำงานเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดให้คนในตำบลได้เรียนรู้และเข้าใจจนปฏิบัติให้เห็นผลได้จริงจนเป็นที่ยอมรับต่อคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยในส่วนนี้ที่สะท้อนจากความคิดเห็นจากปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์และนโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการทำแผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์

ข้อสมมุติฐานที่ 3

$$Y_3 = 1.365221 + 0.056800(X_1) - 0.407736(X_2) + 0.308378(X_3) + 0.100502(X_4) + 0.231556(X_5) \\ (0.679521) \quad (-2.232127)** \quad (6.349771)*** \quad (2.018467)** \quad (4.374961)***$$

$$R^2 = 0.527611 \quad DW = 1.993192 \quad (\text{หมายเหตุ: ระดับนัยสำคัญทางสถิติ * คือ 0.10, ** คือ 0.05, *** คือ 0.01})$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานการรวมกลุ่มเกษตรกรของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ พบว่า ตัวแปรอิสระ 4 ตัวสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานการรวมกลุ่มเกษตรกรของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ได้ร้อยละ 52.76 โดยปัจจัยที่ส่งผลในเชิงบวกกับแผนงานการรวมกลุ่มเกษตรกรของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ ได้แก่ 1) งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ 2) ปฏิบัติการของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ และ 3) นโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ ในขณะที่บางตัวแปรอิสระพบว่ามีความคิดเห็นในว่าวิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรไม่ส่งผลในเชิงบวกต่อแผนปฏิบัติการของการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ อย่างไรก็ตาม หากแผนงานการรวมกลุ่มเกษตรกรของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ จะต้องมาจากงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์เป็นหลักที่เป็นตัวขับเคลื่อนในการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์โดยสิ่งที่ชาวบ้านหนองกุดาคิดว่างบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์มีความสำคัญต่อการจัดตั้งการรวมกลุ่ม รวมทั้งงบประมาณในการสนับสนุนต่อวัสดุอุปกรณ์ในการเป็นโครงการต้นแบบที่ได้จากการพัฒนาให้เห็นผลเพื่อเป็นตัวอย่างต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ โดยมีปัจจัยอื่นๆ เช่น ปฏิบัติการของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์และนโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมในลำดับต่อมา

ข้อสมมุติฐานที่ 4

$$Y_4 = 0.011354 + 0.179614(X_1) + 0.634397(X_2) + 0.246053(X_3) + 0.166976(X_4) + 0.271556(X_5) \\ (2.574874)** \quad (4.073696)*** \quad (5.413708)*** \quad (3.464524)*** \quad (5.361609)***$$

$$R^2 = 0.732912 \quad DW = 2.026276 \quad (\text{หมายเหตุ: ระดับนัยสำคัญทางสถิติ * คือ 0.10, ** คือ 0.05, *** คือ 0.01})$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานการจัดการพื้นที่และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานการจัดการพื้นที่และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ได้ร้อยละ 73.29 โดยปัจจัยที่

ส่งผลในเชิงบวกกับแผนงานการจัดการพื้นที่และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ ได้แก่ 1) วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ 2) ปฏิบัติการของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ 3) งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ 4) นโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ และ 5) ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ ดังนั้นหากแผนงานการจัดการพื้นที่และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ นั้นสิ่งที่ชาวบ้านมองเห็นว่าสำคัญที่สุดคือวิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ที่สะท้อนได้ว่าคนส่วนใหญ่ของตำบลหนองกุงลาประกอบอาชีพซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาในเชิงพื้นที่ในส่วนแรกที่ได้ศึกษาด้านประชากรขณะที่ปฏิบัติการของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ และนโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดการพื้นที่และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่เป็นปัจจัยรองที่ชาวตำบลหนองกุงลาเห็นความสำคัญน้อยกว่า 4 ปัจจัยแรกเนื่องจากพื้นที่ของตำบลหนองกุงลามีความพร้อมด้านการเกษตรอยู่แล้วทั้งพื้นที่การเพาะปลูกและแหล่งน้ำจึงอาจทำให้ไม่ได้กังวลต่อปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่มากนักแต่ก็มีความสำคัญในเชิงบวกส่งผลต่อแผนงานการจัดการพื้นที่และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์

ข้อสมมุติฐานที่ 5

$$Y_5 = 0.351081 + 0.025022(X_1) + 0.644811(X_2) + 0.370336(X_3) + 0.096072(X_4) + 0.165811(X_5)$$

$$(0.318175) \quad (2.785709)^{***} \quad (7.626407)^{***} \quad (2.084726)^{**} \quad (3.390193)^{***}$$

$$R^2 = 0.636543 \quad DW = 2.002994 \quad (\text{หมายเหตุ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ * คือ 0.10, ** คือ 0.05, *** คือ 0.01})$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานจัดทำปฏิทินการส่งเสริมสังคมเกษตรอินทรีย์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม เห็นเป็นสิ่งที่สำคัญอันดับแรกคือวิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ ที่จะเอื้อต่อการส่งเสริมการพัฒนาสู่การเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ได้นั้นต้องมาจากพื้นฐานการเป็นเกษตรกรด้วยกันเองมีการเผยแพร่ให้ทราบถึงข้อเท็จจริงจากการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ที่จะเผยแพร่วิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีปัจจัยสนับสนุนรองคือ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ปฏิบัติการของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ และนโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ เป็นตัวขับเคลื่อนการทำแผนงานจัดทำปฏิทินการส่งเสริมสังคมเกษตรอินทรีย์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมเป็นลำดับต่อมา

ข้อสมมุติฐานที่ 6

$$Y_6 = 0.896545 + 0.019480(X_1) + 0.015263(X_2) + 0.480920(X_3) + 0.031933(X_4) + 0.205994(X_5)$$

$$(0.292312) \quad (0.144244) \quad (9.668320)^{***} \quad (0.677579) \quad (4.652330)^{***}$$

$$R^2 = 0.529240 \quad DW = 1.997419 \quad (\text{หมายเหตุ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ * คือ 0.10, ** คือ 0.05, *** คือ 0.01})$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ เห็นเป็นหลักคืองบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์และปฏิบัติการของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ เป็นตัวขับเคลื่อนการทำแผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นในส่วนนี้ก็จะสะท้อนได้ว่าสิ่งที่ชาวตำบลหนองกุงลาคือการสนับสนุนจากภาครัฐประกอบกับการมีส่วนร่วมกันของคนในตำบลต่อการทำเกษตรอินทรีย์และพัฒนาสู่การเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ของชุมชน

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยที่ค้นหาข้อเสนอของแผนการพัฒนาสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ที่มาจากชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุงลา ที่สะท้อนมาจากปัญหาจึงทำให้เกิดแผนปฏิบัติงาน คือ 1) แผนการจัดตั้ง

คณะกรรมการที่ปรึกษาของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ 2) แผนงานจัดตั้งคณะทำงานของการพัฒนาชุมชนสู่เกษตรอินทรีย์ 3) แผนงานรวมกลุ่มเกษตรกร 4) แผนการจัดการพื้นที่ และการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เกษตรอินทรีย์ 5) แผนงานจัดทำปฏิทินการส่งเสริมสังคมเกษตรอินทรีย์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และ 6) แผนงานจัดตั้งการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ โดยมีความคิดเห็นของชาวตำบลหนองกุลาว่าแล้วปัจจัยอะไรที่จะขับเคลื่อนแผนปฏิบัติงานทั้ง 6 แผนซึ่งได้ข้อสรุปมาว่า ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ และปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ มีโอกาสที่จะทำให้แผนดังกล่าวเกิดการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ของตำบลหนองกุลาได้

ดังนั้น จากการลงพื้นที่ของคณะวิจัยจึงต้องศึกษาสภาพปัญหาของพื้นที่ในได้การจัดการซึ่งจากการสำรวจพบว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนยังมีน้อยเนื่องจากการขาดข้อมูลการสื่อสารต่อกันซึ่งเป็นข้อจำกัดหนึ่งทำให้ชาวบ้านไม่สามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นที่ต้องการได้อย่างชัดเจน แต่ทางภาครัฐได้มีเวทีให้โดยมีตัวแทนหมู่บ้านเข้าไปร่วมคิดร่วมพิจารณาในการจัดการพื้นที่ และการสำรวจงานวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความต้องการที่ชาวบ้านหนองกุลามีความต้องการที่จะเสนอความคิดเห็นมากกว่านี้ ผ่านการร่วมคิดร่วมพิจารณาของกลุ่มที่สามารถในการพัฒนาพื้นที่ ในมิติของการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ชาวบ้านมองว่า งบประมาณ รวมถึงนโยบายของภาครัฐควรให้เกิดความชัดเจนในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่สังคมเกษตรอินทรีย์สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดับ เรียนประยูร (2541) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงให้การเกษตรของตำบลหนองกุลาเปลี่ยนจากวิถีวัฒนธรรมแบบเดิม เป็นวิถีวัฒนธรรมแบบใหม่ที่เป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจากการทำกระบวนการวิจัยมีการทำข้อเสนอของแผนการพัฒนาสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ที่มาจากชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุลา ที่สะท้อนมาจากปัญหาจึงทำให้เกิดแผนปฏิบัติงานซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาได้ใช้แนวปฏิบัติโดยส่วนใหญ่จากการลงพื้นที่สร้างกระบวนการความรู้ผ่านการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติและได้ข้อสรุปจากชุมชนมาเป็นการศึกษาของงานวิจัย ซึ่งได้ข้อสรุปมาว่า ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมทางการเกษตรของพื้นที่ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ นโยบายของรัฐบาลชองกับเกษตรอินทรีย์ และปฏิกริยาของชุมชนในทางเห็นด้วยต่อการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ มีโอกาสที่จะทำให้แผนดังกล่าวเกิดการเป็นสังคมเกษตรอินทรีย์ของตำบลหนองกุลาได้ ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งต่อไปที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนเพื่อหาข้อพิสูจน์ว่าถ้าหากเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรเดิมมาเป็นการนำเกษตรอินทรีย์มาใช้จะส่งผลเชิงบวกกับวิถีและความเป็นอยู่ของเกษตรกรได้หรือไม่ เพื่อให้เกิดข้อเท็จจริงที่เกษตรกรจะได้นำไปใช้ต่อการพัฒนาทางการเกษตรและเศรษฐกิจของครัวเรือน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษางานวิจัย เรื่องการศึกษาการพัฒนาและความเป็นไปได้ของชุมชนสู่สังคมเกษตรอินทรีย์เพื่อเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตร ตำบลหนองกุลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการศึกษาการพัฒนาของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกเพราะเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของพันธกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ จึงโดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัย จากทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องการทุกท่านทั้งจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการที่ได้กรุณาพิจารณาทุนวิจัยและได้ดำเนินจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ทุกท่านของตำบลหนองกุลา ที่ได้ให้ข้อมูลและสถานที่สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าภายใน. (2556). ยกระดับสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยสู่โลก. กระทรวงพาณิชย์.
- กรีนเนท. (2560). ภาพรวมสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ไทย. <http://www.greenet.or.th/article/411>. ออนไลน์.
- จาริณี โชติศิริและคณะ. (2550). การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. สาขาการจัดการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทอดชัย พันระไชย. (2553). ชุมชนต้นแบบเกษตรอินทรีย์ กรณีศึกษาหมู่บ้านโลกชุมชน ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร. สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วารสารอีสานศึกษา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม.
- ประดับ เรียงประยูร. (2541). การศึกษาแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วลัยเงิน มหาคุณ และพิมพ์ทัย วิจิตรนาวัน. (2556). เกษตรอินทรีย์: ทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทย. http://www.organic.moc.go.th/sites/default/files/publication_productivity/ekstrinthriy_miikh.4.doc.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2559. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ศุภลักษณ์ รอดนวล. (2554). การศึกษาความเป็นไปได้ของการรวมกลุ่มแม่บ้านหัตถกรรมเครื่องจักสานกระเช้าถวัลย์ จังหวัดชัยนาท. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การศึกษาวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก

A STUDY OF JAPANESE CONJUNCTIONS USAGE WHICH HAVE MEANINGS TO CHOOSE

สิริธร อริยะเพชร อรทัย อินพะทะ และศุภลักษณ์ วิริยะสุนน*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก

*corresponding author e-mail: wirisuyamon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก “aruwa, matawa, moshikuwa และ soretomo” รวบรวมประโยค 120 ประโยคจากหนังสือพจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น หนังสือโครงสร้างภาษาญี่ปุ่น หนังสือไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น และคลังข้อมูลภาษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก “หรือ” “หรือว่า” “หรือไม่ก็” สามารถใช้ในโครงสร้างประโยคที่เหมือนกัน คือ ใช้เชื่อมระหว่างคำนามกับคำนาม และเชื่อมระหว่างประโยคกับประโยค 2) อะรุวะ มีการใช้ในโครงสร้างอื่น ๆ ได้อีก คือ aruiwa ~ aruiwa ที่เป็นการแสดงความหมายใช้เล่าการกระทำหรือสภาพการณ์สองอย่างขึ้นไป โดยไล่เรียงทีละอย่าง และการใช้ aruiwa ปรากฏร่วมกับ kamoshirenai ซึ่งเป็นการใช้ในลักษณะของคำกริยาวิเศษณ์ 3) soretomo จะใช้ในเงื่อนไขของการเลือกในสถานการณ์ที่แตกต่างจากตัวอื่น คือ การยกขึ้นมาสองสิ่งเพื่อถามความตั้งใจของผู้ฟัง ซึ่งในกรณีนี้จะไม่สามารถใช้ในสำนวนที่เป็นการสั่ง หรือการขอร้อง 4) aruiwa กับ soretomo สามารถใช้แทนกันได้ เมื่อมีสิ่งที่เป็นไปได้ทั้งสองสิ่งและเกิดความลังเลในการเลือก

คำสำคัญ : คำสันธานภาษาญี่ปุ่น วิธีใช้คำสันธาน คำสันธานที่มีความหมายให้เลือก

Abstract

The objective of this research was to study Japanese conjunctions usage which have meanings to choose “aruwa, matawa, moshikuwa, soretomo”. The 120 sentences were collected from Japanese sentence pattern dictionary, Japanese textbooks and language data bank. The data were analyzed by percentage. The results revealed that 1) all 4 Japanese conjunctions mean "or" can be used in the same sentence structure; connect nouns and nouns, sentences and sentences. 2) “aruwa” can be used in “aruwa ~ aruiwa” structure when explains actions or situations one by one. “Aruwa” can function as an adverb when appears with “kamoshirenai”. 3) “soretomo” is used to ask the listener’s intention and cannot be used in the command or request. 4) “Aruwa” and “soretomo” can be used interchangeably when there are two possible ways and the speaker hesitates to choose.

Keywords: Japanese conjunctions, Conjunctions Usage, Conjunctions which have meanings to choose

บทนำ

มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความคิดข้อมูลเท็จจริงหรือความรู้สึก หากขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ดังนั้น นอกจากการเรียนรู้ภาษาของชาติตนเอง การเรียนรู้ภาษาของชาติอื่นก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ภาษาแต่ละภาษาล้วนมี โครงสร้างทางไวยากรณ์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นเรื่องยากสำหรับการเรียน ภาษาต่างประเทศให้เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง โดยปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศ คือ คำศัพท์ เพราะคำศัพท์ เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนภาษา นอกจากนี้ต้องรู้ด้วยว่าคำศัพท์นั้นจัดอยู่ในคำชนิดใด เพื่อสามารถนำไปใช้ได้ ถูกต้อง ญฐฐฐฐ ทับทิม (2557:123-158) ได้กล่าวไว้ว่า คำในภาษาต่างๆ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มคำเนื้อหาหรือกลุ่มคำหน้าที่ชนิดของภาษาญี่ปุ่นเมื่อแบ่งตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะประกอบด้วยกลุ่มคำเนื้อหา คือ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ คำสันธาน คำขยายนาม คำอุทาน และคำกริยาช่วย กลุ่มคำ หน้าที่คือ คำช่วยการกร คำช่วยแสดงสันธาน โทริทาเตะโจจิคำช่วยลงท้าย และคำช่วยแสดงทัศนคติต่อผู้ฟัง

ในระดับคำนำนักภาษาศาสตร์ได้ศึกษาชนิดและหน้าที่ของคำในการสื่อความหมาย โดยสนใจศึกษาคำที่อยู่ในกลุ่มคำหลักและคำไวยากรณ์กันอย่างกว้างขวาง แต่สำหรับคำที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มดังกล่าวแต่มีบทบาทอย่างยิ่งในการสื่อสาร เช่น “คำสันธาน” ที่พบได้ทุกภาษาทั่วโลก กลับมีผู้ให้ความสนใจไม่มากนัก คำสันธาน หรือ คำเชื่อม เป็น คำสำคัญในการเชื่อมคำวลีหรือประโยคตั้งแต่ 2 ส่วนขึ้นไปเข้าด้วยกัน และเป็นคำแสดงว่า คำวลีหรือประโยคนั้น มีความสัมพันธ์แบบคล้อยตาม ขัดแย้ง เพิ่มเติมเนื้อหา หรือเปรียบเทียบ (ญฐฐฐฐ ทับทิม, 2559: 240)

แม้ว่าคำสันธานจะไม่มีบทบาทในการสื่อสารเทียบเท่ากับคำอื่นๆ แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโครงสร้าง ทางไวยากรณ์ กล่าวคือ มีหน้าที่ในการเชื่อมประโยคเพื่อบอกลักษณะของเจตนารมณ์ที่ต้องการสื่อออกมา ดังนั้น การพูดหรือเขียน คำวลีหรือประโยค ให้มีความต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องใช้คำสันธานในการเชื่อม เพื่อแสดง ความสัมพันธ์ คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นมีหลายประเภท และแต่ละประเภทก็มีคำที่แปลเป็นภาษาไทยแล้ว มีความหมายเหมือนกันหลายคำซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวไทย เพราะทำให้เกิดความสับสนในการใช้และเข้าใจ ผิดคิดว่าสามารถใช้แทนกันได้ (สุณียรัตน์ เนียรเจริญสุข , พิชราพร แก้วกฤษฎาภรณ์และสมเกียรติเชวงกิจฉา , 2557 : 21)

กลุ่มคำสันธานที่เชื่อมในลักษณะให้เลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความหมายว่า “หรือหรือไมก็” ได้แก่คำว่า また は、あるいは、もしくは、それとも、それか、ないしは การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาคำสันธาน 4 ตัว คือ また は、あるいは、もしくは、それとも ทั้งนี้เพราะคำสันธานทั้ง 4 ตัวนี้แม้จะมีความหมายเหมือนกัน แต่วิธีใช้ที่ แตกต่างกัน ในด้านโครงสร้างประโยค กรณีที่ใช้เลือก และรูปแบบสำนวน ตัวอย่างเช่น それとも ใช้เชื่อมประโยค กับประโยคเท่านั้น ไม่ใช้เชื่อมคำ あるいは ก็มีวิธีใช้แตกต่างจากคำอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน คือมีการใช้แสดง ความรู้สึกคาดการณ์หรือคาดเดา มักปรากฏร่วมกับ かもしない ซึ่งเป็นการใช้ในลักษณะของคำกริยาวิเศษณ์ ดังนั้น あるいは จึงเป็นทั้งคำสันธาน และคำกริยาวิเศษณ์ (ญฐฐฐฐ ทับทิม, 2559 : 248 - 249) นอกจากนี้ あるいは ยังเป็นสำนวนภาษาเขียน แต่สามารถใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการได้ (บุษบา บรรจงมณี, ปราณิจสุจรีต ธรรม, ประภา แสงทองสุข และ วันชัย สิลพัทธ์กุล , 2554: 28-30) จากความสำคัญและวิธีใช้กลุ่มคำสันธานที่มีความหมายให้เลือกที่แตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษาว่า คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือกซึ่งมีถึง 4 คำคือ 「あるいは、または、それとも、もしくは」 มีวิธีการใช้อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น คือเข้าใจวิธีการใช้คำสันธาน ดังกล่าว และสามารถนำไปใช้พูดและเขียนได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก 「あるいは、または、もしくは、それとも」

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาคำสันธาน ที่มีความหมายให้เลือก 「あるいは、または、もしくは、それとも」
2. รวบรวมประโยคตัวอย่างที่มีคำสันธาน 「あるいは、または、もしくは、それとも」 จากหนังสือพจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น หนังสือโครงสร้างภาษาญี่ปุ่น หนังสือไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น และคลังข้อมูลภาษาอย่างละ 30 ประโยค รวมทั้งสิ้น 120 ประโยค

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมตัวอย่างประโยคที่มีการใช้คำสันธาน 「あるいは、または、もしくは、それとも」 จากหนังสือพจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น หนังสือโครงสร้างภาษาญี่ปุ่น หนังสือไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น และคลังข้อมูลภาษาอย่างละ 30 ประโยค รวมทั้งสิ้น 120 ประโยค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับคำสันธาน และวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์
2. สร้างแบบบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นรูปแบบตาราง
3. นำตารางการวิเคราะห์ข้อมูลเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และ ความครบถ้วนของเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์
4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมตัวอย่างประโยคที่มีการใช้คำสันธาน 「あるいは、または、もしくは、それとも」 จากหนังสือพจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น หนังสือเรียนที่เกี่ยวข้องกับภาษาญี่ปุ่น และคลังข้อมูลภาษา ตามจำนวนที่กำหนด
2. บันทึกตัวอย่างประโยคลงในตารางที่สร้างไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. อ่านและแปลความหมายของตัวอย่างประโยคทั้งหมด
2. วิเคราะห์การใช้คำสันธานแต่ละคำ ในแต่ละประโยคโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. นับจำนวนเครื่องหมาย ✓ เพื่อหาค่าร้อยละ
4. สรุปผลการวิเคราะห์และนำเสนอผล ในรูปแบบตารางและการพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก 「あるいは、または、それとも、もしくは」 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์วิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในการใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์วิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์วิธีใช้คำสันธาน あるいは

あるいは		แหล่งที่มา		จำนวน	ร้อยละ
		หนังสือ	คลังข้อมูลภาษา		
ด้านโครงสร้าง	~(か)、あるいは	6	5	11	36.67
	N(か)あるいはN	7	3	10	33.33
	あるいは~かもしれない	4	2	6	20
	あるいは~あるいは	3	-	3	10
	รวม		30	30	30
ด้านกรณี ให้เลือก	ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่าง	5	5	10	33.33
	ตรงตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือตรงกับเงื่อนไขทั้งสองอย่าง	4	2	6	20
	การคาดคะเน	4	2	6	20
	มีความเป็นไปได้ทั้งสองแบบแต่ไม่รู้จะเลือกแบบใด	4	1	5	16.67
	เล่าการกระทำหรือสภาพการณ์สองอย่างขึ้นไปโดยไล่เรียงทีละอย่าง	3	-	3	10
	รวม		30	30	30
ด้านรูปแบบ	ภาษาพูดที่เป็นทางการ	10	6	16	53.33
สำนวน	ภาษาเขียน	10	4	14	46.67
	ภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ		0	0	0
รวม			30	30	30

จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวมด้านโครงสร้างของประโยคคำสันธาน あるいは จะใช้ ในโครงสร้าง ~(か)、或は มากที่สุด 11 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาคือโครงสร้าง N(か) 或は N 10 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา คือ โครงสร้าง 或は~かもしれない 6 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนโครงสร้าง 或は~ 或は พบน้อยที่สุดเพียง 3 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 10 ในด้านกรณีให้เลือกพบว่า จะใช้ในกรณีที่ ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่าง มากที่สุด 10 ประโยค คิดเป็น ร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ ใช้ในกรณีที่ ตรงตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือตรงกับเงื่อนไขทั้งสองอย่าง และกรณีที่เป็น การคาดคะเน 6 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาคือ ใช้ในกรณีที่มีความเป็นไปได้ทั้งสองแบบแต่ไม่รู้จะเลือกแบบใด 5 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 16.67 และความหมายที่พบน้อยที่สุดคือ กรณีที่ใช้เล่าการกระทำหรือสภาพการณ์สองอย่างขึ้นไปโดยไล่เรียงทีละ อย่าง 3 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 10 ในด้านของรูปแบบสำนวนที่ใช้พบว่าใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการมากที่สุด 16 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือใช้ในภาษาเขียน 14 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 46.67

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์วิธีใช้คำสันธาน または

または		แหล่งที่มา		จำนวน	ร้อยละ
		หนังสือ	คลังข้อมูลภาษา		
ด้านโครงสร้าง	N(か)またはN	3	23	26	86.67
อื่นๆ	~(か)、または	1	3	4	13.33
รวม			30	30	30
ด้านกรณี ให้เลือก	ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่าง	4	26	30	100
รวม			30	30	30

ด้านรูปแบบสำนวน	ภาษาเขียน	3	17	20	66.67
	ภาษาพูดที่เป็นทางการ	1	9	10	33.33
	ภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ		0	0	0
	รวม		30	30	30

จากตารางที่ 3 พบว่าในภาพรวมด้านโครงสร้างของประโยคคำสันธาน または จะใช้ในโครงสร้าง N (か) または N มากที่สุด 26 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 86.67 นอกจากนี้พบว่ามีการใช้โครงสร้างอื่นนอกเหนือจากเกณฑ์ 4 ประโยค คือโครงสร้าง ~ (か)、または คิดเป็นร้อยละ 13.33 ด้านกรณีให้เลือกพบว่า จะใช้ในกรณีที่ ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่าง ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ในด้านของรูปแบบสำนวนที่ใช้พบว่า ใช้ในภาษาเขียนมากที่สุด 20 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ ใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการ 10 คิดเป็นร้อยละ 33.33 และพบว่าไม่ใช้ในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์วิธีใช้คำสันธาน もしくは

もしくは		แหล่งที่มา		จำนวน	ร้อยละ
		หนังสือ	คลังข้อมูลภาษา		
ด้านโครงสร้าง	N (か)もしくは N	4	17	21	70
	~ (か)、もしくは	3	6	9	30
	รวม		30	30	30
ด้านกรณี	ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่าง	4	16	20	66.67
	ให้เลือก	3	7	10	33.33
	รวม		30	30	30
ด้านรูปแบบ	ภาษาเขียน	7	9	16	53.33
	สำนวน				
	ภาษาพูดที่เป็นทางการ	-	12	12	40
	ภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ	-	2	2	6.67
	รวม		30	30	30

จากตารางที่ 4 พบว่าในภาพรวมด้านโครงสร้างของประโยคคำสันธาน もしくは จะใช้ในโครงสร้าง N (か) もしくは N มากที่สุด 21 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือโครงสร้าง ~ (か)、もしくは 9 ประโยคคิดเป็นร้อยละ 30 ในด้านกรณีให้ เลือกพบว่า จะใช้ในกรณีที่ เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง มากที่สุด 20 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 66.67 และความหมายที่พบบ่อยที่สุดคือ ใช้ในกรณีที่ ตรงกับเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น 10 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 33.33 ในด้านของรูปแบบสำนวน ที่ใช้มากที่สุด พบว่าเป็นสำนวนภาษาเขียนจำนวน 16 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือ ภาษาพูดที่เป็นทางการ 12 ประโยค คิดเป็น ร้อยละ 40 และที่ใช้น้อยที่สุดคือภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ 2 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 6.67

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์วิธีใช้คำสันธาน それとも

それとも		แหล่งที่มา		จำนวน	ร้อยละ
		หนังสือ	คลังข้อมูลภาษา		
ด้านโครงสร้าง	~ (か)、それとも	10	15	25	83.33
	N (か)それとも N	5	-	5	16.67

	รวม		30	30	30
ด้านกรณี	ยกขึ้นมาสองสิ่งถามความตั้งใจของผู้ฟัง	9	12	21	70
ให้เลือก	เป็นไปได้สองสิ่งลงเลไม่รู้สึกเลือกสิ่งไหน	4	5	9	30
	รวม		30	30	30
ด้านรูปแบบสำนวน	ภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ	11	12	23	76.67
	ภาษาพูดที่เป็นทางการ	2	5	7	23.33
	ภาษาเขียน		0	0	0
	รวม		30	30	30
อื่นๆ	ใช้ あるいは แทนได้	4	2	6	20

จากตารางที่ 5 พบว่าในภาพรวมด้านโครงสร้างของประโยคคำสันธาน それとも จะใช้ในโครงสร้าง ~(か)、それとも มากที่สุด 25 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือโครงสร้าง N (か)それとも N 5 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 16.67 ในด้านกรณีให้เลือกพบว่าใช้ในกรณีที่ ยกขึ้นมาสองสิ่งถามความตั้งใจของผู้ฟัง มากที่สุด 21 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 70 และความหมายที่พบน้อยที่สุดคือ ใช้ในกรณีที่ เป็นไปได้สองสิ่งลงเลไม่รู้สึกเลือกสิ่งไหน 9 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 30 ในด้านของรูปแบบสำนวนที่ใช้ พบว่าใช้ในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ มากที่สุด 23 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 76.66 รองลงมาพบที่ใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการจำนวน 7 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 23.33 นอกจากนี้ยังพบประโยคที่สามารถใช้ あるいは แทนได้ 6 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของคำสันธานภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก ทั้ง 4 คำสรุปได้ดังตาราง 6-8 ดังนี้

ตารางที่ 6 สรุปวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก ด้านโครงสร้างประโยค

คำสันธาน	โครงสร้างประโยค	
	เหมือนกัน	ต่างกัน
あるいは	-N (か) คำสันธานให้เลือก N - ~(か) คำสันธานให้เลือก	-あるいは~あるいは -あるいは~かもしれない
または		-
もしくは		-
それとも		-

จากตาราง 6 พบว่า คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก มีการใช้ในโครงสร้างประโยคที่เหมือนกัน คือ โครงสร้าง “N (か) (あるいは、または、もしくは、それとも) N” และโครงสร้าง “~ (か) (あるいは、または、もしくは、それとも)” สำหรับคำสันธาน あるいは ยังพบว่ามีการใช้ในโครงสร้างอื่นๆ คือ あるいは~あるいは นอกจากนี้ยังพบว่าคำสันธาน あるいは ส่วนใหญ่ปรากฏร่วมกับ かもしれない

ตารางที่ 7 สรุปวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก กรณีให้เลือก

คำสันธาน	กรณีให้เลือก	
	เหมือนกัน	ต่างกัน

または	เลือกสิ่งใด	-	-	
もしくは	สิ่งหนึ่ง	ตรงตามเงื่อนไข	-	
あるいは	ในสองสิ่ง	อย่างใดอย่างหนึ่ง	เป็นไปได้ทั้งสองแบบแต่	-เล่าการกระทำ/สภาพการณ์ 2 อย่างขึ้นไปโดย
	“หรือ,	หรือทั้งสองอย่าง	ไม่รู้จะเลือกแบบใด	ไต่เรียงทีละอย่าง
	หรือว่า,	“หรือ,หรือว่า,	“หรือ,หรือว่า,หรือไมก็”	“บางครั้ง,บางครั้งก็”
	หรือไมก็”	หรือไมก็”	*กรณีนี้ใช้แทนกันได้	-คาดคะเน “อาจจะ~”
それとも	-	-		ยกขึ้นมาสองสิ่งเพื่อถามความตั้งใจของผู้ฟัง
				“หรือ,หรือว่า,หรือไมก็”

จากตารางที่ 7 พบว่า คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก คำสันธาน *あるいは* มีการใช้ในความหมายที่หลากหลาย คือ การให้เลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสองสิ่ง ตรงตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง เป็นไปได้ทั้งสองแบบแต่ไม่รู้จะเลือกแบบใด เล่าการกระทำหรือ สภาพการณ์สองอย่างขึ้นไปโดยไต่เรียงทีละอย่าง และคาดคะเน คำสันธาน *それとも* ใช้ใน 2 ความหมาย คือ เป็นไปได้ทั้งสองแบบ แต่ไม่รู้จะเลือกแบบใด และยกขึ้นมาสองสิ่งเพื่อถามความตั้งใจของผู้ฟัง สำหรับคำสันธาน *もしくは* ใช้ได้ 2 ความหมาย คือ การให้เลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสองสิ่ง และตรงตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่าง ส่วนคำสันธาน *または* จะใช้ในความหมายเดียวเท่านั้น คือ การเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสองสิ่ง

ตารางที่ 8 สรุปวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก ด้านรูปแบบสำนวน

คำสันธาน	รูปแบบสำนวน		
	เหมือนกัน	ต่างกัน	
<i>あるいは</i>	ภาษาพูดที่เป็นทางการ	-การสั่งหรือขอร้องให้ทำ	-
<i>または</i>		*てください	-
<i>もしくは</i>		-ภาษาเขียน	-
<i>それとも</i>	-	ภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ	

จากตารางที่ 8 พบว่าคำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือกทั้ง 4 คำใช้ในสำนวนเหมือนกัน คือ ใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการ สำหรับ *あるいは*, *または*, *もしくは* สามารถใช้ในภาษาเขียน และสำนวนการสั่งหรือขอร้องให้ทำ (~てください) ส่วน *それとも* นอกจากใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการแล้ว ยังใช้ในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการได้ด้วย แต่จะไม่ใช้ในภาษาเขียนและสำนวนการสั่ง หรือขอร้องให้ทำ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายให้เลือก “หรือ” “หรือว่า” “หรือไมก็” สามารถใช้ในโครงสร้างประโยคที่เหมือนกันคือใช้เชื่อมระหว่างคำนามกับคำนาม และเชื่อมระหว่างประโยคกับประโยคนั้น เป็นไปตาม

ความหมายและหน้าที่ของคำสันธานตามที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ (สุนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข, พัทธพร แก้วกฤษฎาภรณ์และสมเกียรติ เสงี่ยมกิจนิช, 2557 : 17; และณัฐริธา ทัฬหิม, 2557: 126)

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า あるいは นอกจากจะใช้เชื่อมระดับประโยคและระดับคำแล้ว ยังพบว่ามีใช้ในโครงสร้างอื่น ๆ ได้อีก คือ あるいは~あるいは เช่น ประโยค

高校を卒業した学生たちは、あるいは^{しんがく} 進学し、あるいは^{しゅうしょく} 就職し、それぞれの進路^{しんろ}を歩み始める。

นักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมปลายต่างเริ่มก้าวไปตามเส้นทางของตน บางคนก็เรียนต่อ บางคนก็ทำงาน จากประโยคข้างต้นนี้ あるいは ไม่ได้แสดงความหมายให้เลือก แต่เป็นการแสดงความหมาย ที่ใช้เล่าการกระทำหรือสภาพการณ์สองอย่างขึ้นไปโดยไล่เรียงทีละอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของบุษบา บรรจงมณี, ปราณี จงสุจริตธรรม, ประภา แสงทองสุข และวันชัย สิลพัทธ์กุล, (ผู้แปล, 2554: 20-30) ว่าเป็นสำนวนทางการที่ใช้ในภาษาเขียน ไม่ใช้ในภาษาพูด

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบประโยคที่มีการใช้ あるいは ปรากฏร่วมกับ かもしれない โดยการใช้ あるいは ในลักษณะนี้เป็นลักษณะของคำกริยาวิเศษณ์ซึ่งในพจนานุกรม 広辞苑(2008, p. 101 อ้างถึงใน ณัฐริธา ทัฬหิม, 2559: 249) ระบุว่า あるいは เป็นทั้งคำสันธานและคำกริยาวิเศษณ์

เช่น ประโยค

彼の言うことは、あるいは本当かもしれない。

เรื่องที่เขาพูดนั้นไม่แน่ว่า อาจจะเป็นเรื่องจริงก็ได้

ซึ่ง あるいは ในประโยคข้างต้นทำหน้าที่กริยาวิเศษณ์ขยายคำนาม 本当 และปรากฏร่วมกับ かもしれない

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า それとも จะใช้ในเงื่อนไขของการเลือกที่แตกต่างจากตัวอื่นคือการยกขึ้นมาสองสิ่งเพื่อถามความตั้งใจของผู้ฟังเช่น ประโยค

洋室がよろしいですか、それとも和室の法がよろしいですか。

เอาห้องแบบตะวันตก หรือห้องแบบญี่ปุ่นดีคะ

จากประโยคดังกล่าวข้างต้น เป็นการยกขึ้นมาสองสิ่งเพื่อถามความตั้งใจของผู้ฟังว่าจะเลือกห้องแบบตะวันตกหรือ ห้องแบบตะวันออกซึ่งในกรณีนี้จะไม่สามารถใช้ในสำนวนที่เป็นการสั่ง(บุษบาบรรจงมณี,ปราณี จงสุจริตธรรม, ประภา แสงทองสุข และวันชัย สิลพัทธ์กุล,ผู้แปล.2554: 230-231)

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า あるいは กับ それとも สามารถใช้แทนกันได้ เช่น ประโยคดังต่อไปนี้

就職^{しゅうしょく} しようか、それとも^{しんがく} 進学しようかと迷っている。

ลังเลอยู่ว่าจะทำงานต่อดี หรือว่าเรียนต่อดี

จากประโยคดังกล่าวข้างต้นนั้น มีความเป็นไปได้ทั้งสองสิ่ง แต่ผู้พูดมีความลังเลว่าจะเรียนต่อหรือจะทำงาน ซึ่งในส่วนของประโยค それとも มีสิ่งที่เป็นไปได้ทั้งสองสิ่ง เกิดความลังเลหรือไม่รู้ว่าจะเลือกสิ่งไหนนั้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ บุษบา บรรจงมณี, ปราณี จงสุจริตธรรม, ประภา แสงทองสุข และวันชัย สิลพัทธ์กุล, (ผู้แปล, 2554: 230-231) ที่กล่าวว่า สามารถใช้ あるいは แทนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้เรียนที่สนใจจะนำคำสันธานภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายเหมือนกันไปใช้ควรศึกษาหลักการใช้อย่างละเอียด เช่น ความเหมือนหรือความแตกต่างด้านโครงสร้างในการเชื่อม กรณีของความหมาย ตลอดจนรูปแบบสำนวนที่ใช้ เพราะคำสันธานใน

ภาษาญี่ปุ่นนั้นมีหลายประเภท และแต่ละประเภทก็มีความหมายเหมือนกันหลายคำ อีกทั้งคำสันธานบางตัวก็ไม่ได้ทำหน้าที่เชื่อมระดับประโยค หรือระดับคำเพียงอย่างเดียว และบางตัวก็มีรูปแบบการใช้เฉพาะตัว จึงควรมีการศึกษาหลักการใช้อย่างถ่องแท้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษา วิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกันประเภทอื่น เช่น คำสันธานที่แสดงความหมายขัดแย้ง คำสันธานที่แสดงเหตุผล เป็นต้น
2. ควรศึกษาวิธีใช้คำสันธานในภาษาญี่ปุ่น เปรียบเทียบกับภาษาไทย

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีใช้คำสันธาน あるいは ด้านโครงสร้างพบว่า ใช้ในโครงสร้าง~(か)、或は มากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้าง N (か)或は N และโครงสร้าง 或は~かもしれない ส่วนโครงสร้าง 或は~或は พบน้อยที่สุด ในด้านกรณีให้เลือกพบว่า ใช้ในกรณีให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่างมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้ในกรณีตรงตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง และกรณีที่ เป็นการคาดคะเน กับการใช้ในกรณีที่มีความเป็นไปได้ทั้งสองแบบแต่ไม่รู้จะเลือกแบบใด ส่วนการใช้เล่าการกระทำ หรือสภาพการณ์สองอย่างขึ้นไปโดยไล่เรียงทีละอย่าง พบน้อยที่สุด ในด้านรูปแบบสำนวนพบว่า ใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้ในภาษาเขียน

2. วิธีใช้คำสันธาน または ด้านโครงสร้าง พบว่า ใช้ในโครงสร้าง N (か) または N มากที่สุด นอกจากนี้พบว่า มีการใช้โครงสร้างอื่นนอกเหนือจากเกณฑ์ คือโครงสร้าง ~ (か)、または ในด้านกรณีให้เลือกพบว่า ใช้ในกรณีให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่าง ในด้านรูปแบบสำนวนพบว่าใช้ในภาษาเขียนมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการ

3. วิธีใช้คำสันธาน もしくは ด้านโครงสร้างพบว่าใช้ในโครงสร้าง N (か)もしくは N มากที่สุดรองลงมาคือโครงสร้าง ~(か)、もしくは ในด้านกรณีให้เลือกพบว่าใช้ในกรณีให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง มากที่สุด และความหมายที่พบน้อยที่สุดคือ ใช้ในกรณีที่ ตรงกับเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ในด้านของรูปแบบสำนวน ที่ใช้มากที่สุดพบว่าเป็นสำนวนภาษาเขียน รองลงมาคือ ภาษาพูดที่เป็นทางการ และที่ใช้น้อยที่สุดคือภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ

4. วิธีใช้คำสันธาน それとも ด้านโครงสร้าง พบว่า ใช้ในโครงสร้าง~ (か)、それとも มากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้าง N (か) それとも N ในด้านกรณีให้เลือกพบว่า ใช้ในกรณียกขึ้นมาสองสิ่งเพื่อถามความตั้งใจของผู้ฟัง มากที่สุด และความหมายที่พบน้อยที่สุดคือ ใช้ในกรณีที่ เป็นไปได้สองสิ่งลงเลไม่รู้เลือกสิ่งไหน ในด้านของรูปแบบสำนวนที่ใช้พบว่า ใช้ในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ มากที่สุด รองลงมาพบว่า ใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการ นอกจากนี้ ยังพบประโยคที่สามารถใช้ あるいは แทนได้

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในการใช้คำสันธานที่มีความหมายว่า “หรือ” ทั้ง 4 คำพบว่า

5.1 ด้านโครงสร้าง พบว่าคำสันธานที่มีความหมายเลือกทั้ง 4 ตัว มีการใช้ในโครงสร้างประโยคที่เหมือนกัน 2 โครงสร้าง คือ“N (か) (あるいは、または、もしくは、それとも) N” และ“~(か) (あるいは、または、もしくは、それとも)”สำหรับ あるいは ยังพบว่ามีการใช้ในโครงสร้างอื่นๆ คือ あるいは~あるいは นอกจากนี้ยังพบว่า あるいは ส่วนใหญ่ปรากฏร่วมกับ かもしれない

5.2 ด้านกรณีใช้เลือกพบว่า あるいは มีการใช้ในความหมายที่หลากหลาย ได้แก่การให้เลือกละเอียดสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสองสิ่ง ตรงตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง เป็นไปได้ทั้งสองแบบแต่ไม่รู้จะเลือกแบบใด เรียงลำดับเหตุการณ์และคาดคะเน สำหรับ それとも ใช้ใน 2 ความหมาย คือ ยกขึ้นมาสองสิ่งเพื่อถามความตั้งใจของผู้ฟังและเป็นไปได้ทั้งสองแบบ แต่ไม่รู้จะเลือกแบบใด ส่วน もしは ใช้ได้ 2 ความหมาย คือ การให้เลือกละเอียดสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสองสิ่งและตรงตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างในขณะที่ または ใช้เพียงความหมายเดียว คือ การเลือกละเอียดสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสองสิ่ง

5.3 ด้านสำนวนพบว่า คำสันธานทั้ง 4 ใช้ในภาษาพูดที่เป็นทางการเหมือนกัน แต่ あるいは、または、もしは สามารถใช้ในภาษาเขียน และสำนวนการสั่งหรือขอร้องให้ทำ (~てください) ส่วน それとも ยังสามารถใช้ในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการได้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ณัฐริกา ทับทิม. (2557). ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐริกา ทับทิม. (2559). โครงสร้างภาษาญี่ปุ่น. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคมวิทยา.

บุษบา บรรจงมณี, ปราณี จงสุจริตธรรม, ประภา แสงทองสุข และวันชัย สิลพัทธ์กุล, ผู้แปล. (2554). พจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริม เทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).

สุนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข , พัทธพร แก้วกฤษฎา และสมเกียรติ เขวงกิจวนิช. (2557). โครงสร้างภาษาญี่ปุ่น. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

**การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ เรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเด่น ต. สมัย อ. สบปราบ จ. ลำปาง**
**WORDS SPELLING WRITING EXERCISE LESSON ON 'COMPOUND WORDS WITH VOWELS' FOR
GRADE 1 PRIMARY SCHOOL STUDENTS OF BANDEN SCHOOL,
SOBPAB DISTRICT, LAMPANG PROVINCE**

กันยา ลาตปะละ

โรงเรียนบ้านเด่น ต. สมัย อ. สบปราบ จ. ลำปาง

corresponding author e-mail: yakanya02@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำเรื่อง การเขียนคำที่ประสมกับสระ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเด่น อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 คน โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระขึ้นและให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบรวมทั้งทดลองหาประสิทธิภาพจากนักเรียนรายบุคคล นักเรียนกลุ่มเล็กและทดลองภาคสนามพบว่า การเขียนคำที่ประสมกับสระ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.50/88.15 ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัดโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระ แบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีความเชื่อมั่น .85 พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจรูปแบบของลิเกิร์ตจำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 พบว่านักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระในระดับพอใจมาก

คำสำคัญ : แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ การเขียนคำที่ประสมกับสระ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Abstract

The purposes of this research were 1) to construct and find the efficiency of Thai spelling by writing skill practices for the Prathomsuksa 1's students in the composing words with vowels learning. 2) to compare learning achievement and student satisfaction toward spelling practices. The populations were 8 students in Prathomsuksa 1 at Ban Den school, Sobprab district, Lampang Province during the 2nd semester in the academic year of 2017. The researcher constructed these practices and they were inspected by the experts including to find the efficiency as Individual, Small group and field experiment. The students' achievement was measured by the achievement test. The results of this study are as follows. Using the Likert scale of

satisfaction questionnaire with the reliability value of .82, the students found that their satisfaction level with the practice of writing the words with the vowels was very satisfactory.

Keywords : Thai spelling by writing skill practices, The composing words with vowels, Prathomsuksa 1

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ การสอนภาษาไทยจึงเป็นวิชาพื้นฐานในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เป็นวิชาที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษาโดยฝึกฝนให้เกิดทักษะทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด การฝึกฝนทักษะทุกๆ ด้านให้ถูกต้องแม่นยำอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความชำนาญจึงจะใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กรมวิชาการ, 2551)

จากการวิจัยของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาไทย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่น่าพอใจ ทั้งนี้เพราะว่าพฤติกรรมการสอนของครูยังคงยึดแบบทบทวน ไม่ยอมรับวิธีสอนใหม่ ไม่สนใจที่จะนำนวัตกรรมการศึกษาหรือสื่อการเรียนการสอนมาประกอบการสอนของแต่ละคน มุ่งสอนเฉพาะเนื้อหาในแบบเรียน ไม่มีการนำสิ่งแวดล้อมมาสอนนักเรียน ครูมีปัญหาในการผลิตสื่อเพราะงบประมาณมีน้อย มีภาระในการสอนมากและโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และสื่อที่มีอยู่ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่จะสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554) สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ป.1) โรงเรียนบ้านเด่น ที่เน้นการสอนโดยใช้การบรรยาย การทำแบบฝึกหัด ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนของครูขาดสื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ และที่สำคัญคือนักเรียนไม่สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้น ป.1 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนได้กำหนดกล่าวคือ เป้าหมายของโรงเรียนบ้านเด่น ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ร้อยละ 80 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้น ป.1 ปีการศึกษา 2558 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.16 และปีการศึกษา 2559 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 73.13 (โรงเรียนบ้านเด่น, 2559) ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ สอดคล้องกับการสังเกตของผู้วิจัยที่พบว่า นักเรียนชั้น ป.1 ส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเขียน คำจากการประสมจากสระ เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้น ป.1 โดยมุ่งให้ผู้เรียนอยากที่จะเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสาร ตำราและผลงานทางวิชาการต่างๆ เพื่อค้นหาสื่อการเรียนการสอนมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่เหมาะสมและสามารถนำมาใช้ได้ดีที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนชั้น ป.1 คือ แบบฝึกทักษะ โดยแบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน, 2551) อีกทั้งยังเป็นกลวิธีสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่งเพราะแบบฝึกจะช่วยให้ นักเรียนมีโอกาสความรู้ที่เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ดังงานวิจัยของ วิไล, (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำสระเสียงสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้น ป.1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำสระเสียงสั้นของนักเรียนที่ได้รับการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำสระเสียงสั้น มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเห็นได้ว่าการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้น ป.1 เรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นโดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ และศึกษาความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้น ป.1 เรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนบ้านเด่น ต. สมัย อ. สบปราบ จ. ลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 คน เนื้อหาที่ใช้เป็นเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้น ป.1 ซึ่งตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเขียนและสาระหลักการใช้อักษรไทย โดยได้กำหนดเรื่องเป็น 5 เรื่อง ดังนี้ 1) การเขียนคำที่ประสมกับสระ อี และ สระ เอ 2) การเขียนคำที่ประสมกับสระ อัว และ สระ ออ 3) การเขียนคำที่ประสมกับสระ เออ และ สระ เอา 4) การเขียนคำที่ประสมกับสระ โอะ และ สระ เอย 5) การเขียนคำที่ประสมกับสระ อี และ สระ เอาะ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

2. การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

การหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ของแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ประสมกับสระ ได้ใช้ตามวิธีการของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) โดยนำแบบฝึกไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 ทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง นำไปทดลองกับนักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนบ้านน้ำหลง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้ นักเรียน 3 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนที่เรียนเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาทีละคน ทีละเรื่อง ตั้งแต่ชุดที่ 1 ถึงชุดที่ 5 และคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพร้อมทั้งบันทึกข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงแบบฝึกทักษะต่อไป ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.46/73.21 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงต้องนำไปหาประสิทธิภาพต่อไป โดยทดลองใช้ครั้งที่ 2 ทดลองกลุ่มเล็กได้นำแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองครั้งที่ 1 เรียบร้อยแล้ว มาใช้ทดลองกับนักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนบ้านสมัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งคัดเลือกมาทั้งหมด จำนวน 9 คน ได้แก่ นักเรียนที่เรียนเก่ง 3 คน เรียน ปานกลาง 3 คน และเรียนอ่อน 3 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย โดยไม่ซ้ำกับคนเดิมที่ทำการทดลองครั้งที่ 1 เนื่องจากจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านเด่น มีจำนวนไม่พอในการทดลอง ผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.53/78.84 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงต้องนำไปหาประสิทธิภาพในภาคสนามต่อไป ในทดลองใช้ครั้งที่ 3 ทดลองภาคสนาม ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะไปทดลองภาคสนามโดยใช้กับนักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนอนุบาลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 35 คน เนื่องจากจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านเด่น มีจำนวนไม่พอตามเกณฑ์ที่ใช้ในการทดลอง ผลการทดลองภาคสนามพบว่า นักเรียนทำ

แบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละชุดได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยทั้ง 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 87.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้เช่นกัน

3. การหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลการหาประสิทธิภาพของการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การเขียนคำที่ประสมกับสระตามเกณฑ์ 80/80

นำแบบฝึกทักษะ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระ ที่ได้หาประสิทธิภาพเรียบร้อยแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาภาคเรียนที่ 2 ระหว่างวันที่ 6 - 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ใช้เวลา 15 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนอีก 2 ชั่วโมง โดยดำเนินการทดสอบก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ

4. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

ทำการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจรูปแบบของลิเกิร์ตจำนวน 10 ข้อ ให้มี 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย พอใจน้อยที่สุด ข้อความในแบบสอบถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ โดยครูเป็นผู้อ่านข้อความในแบบสอบถามนักเรียนฟังทีละข้อ และให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นและการปฏิบัติตนมากน้อยเพียงใด และให้ทำเครื่องหมายลงในแบบสอบถาม พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย พอใจน้อยที่สุด ให้คะแนน 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ จากนั้นนำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาและข้อความให้ชัดเจนเหมาะสมยิ่งขึ้น นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งจนได้แบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนอนุบาลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 35 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าอำนาจการจำแนก (r) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .28 - .734 และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน, 2543) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของแบบฝึกทักษะแต่ละชุดที่นักเรียนทำทั้ง 5 ชุด และข้อมูลแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนใช้การทดสอบค่าทีกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent samples) (ชูศรี, 2544)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้น ป.1 เรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระนักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนบ้านเด่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 5 เรื่อง จากนั้นให้ตรวจและได้ปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.50/88.15 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย ชั้น ป.1 เรื่อง การเขียนคำที่ ประสมกับสระ ในภาคสนาม

ผลการทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
แบบทดสอบหลังเรียน ในแต่ละชุดของแบบฝึกทักษะ (E_1)	50	42.75	2.75	85.50
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน(หลังเรียน) (E_2)	20	17.63	0.79	88.15

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ การเขียนคำที่ ประสมกับสระทั้ง 5 ชุด รวม 50 คะแนนเท่ากับ 42.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.50 นั่นคือประสิทธิภาพของกระบวนการ(E_1) เท่ากับ 85.50 คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้ คะแนนเฉลี่ย 17.63 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.15 นั่นคือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 88.15 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการ เขียนคำที่ประสมกับสระ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.50/88.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเมื่อใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดย ดำเนินการทดสอบก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ พบว่าให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระสูงกว่าก่อนเรียนดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียน คำที่ประสมกับสระ

คะแนน	N	ค่าสถิติ			
		$\bar{X}$	S.D.	t	p**
ก่อนเรียน	8	9.81	0.49	31.008**	.000
หลังเรียน	8	17.28	0.90		

**p<.01, t ตาราง (df = 6) เท่ากับ 3.143

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 9.81 เมื่อนักเรียนเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย 17.28 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

ผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจรูปแบบของลิเกิร์ตจำนวน 10 ข้อ มี 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย พอใจน้อยที่สุด ข้อความในแบบสอบถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ โดยพบว่า นักเรียนความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระอยู่ในระดับพอใจมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

รายการประเมิน	ความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูป			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. แบบฝึกทักษะมีคำแนะนำการใช้ที่ชัดเจน	4.29	0.49	มาก	5
2. แบบฝึกทักษะมีรูปเล่มที่สวยงาม	4.57	0.53	มากที่สุด	3
3. แบบฝึกทักษะช่วยให้การเรียนไม่น่าเบื่อ	4.39	0.49	มาก	4
4. แบบฝึกทักษะมีตัวอย่างที่ชัดเจน	4.57	0.53	มากที่สุด	3
5. แบบฝึกทักษะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น	4.71	0.49	มากที่สุด	1
6. แบบฝึกทักษะมีกิจกรรมและแบบฝึกที่น่าสนใจ	4.63	0.51	มาก	2
7. แบบฝึกทักษะช่วยให้ได้คิดมากขึ้น.	4.57	0.53	มากที่สุด	3
8. แบบฝึกทักษะมีรูปภาพประกอบที่สวยงาม	4.71	0.49	มากที่สุด	1
9. แบบทดสอบที่ใช้สอดคล้องกับแบบฝึกทักษะที่เรียน	4.29	0.49	มาก	5
10. มีการทดสอบทุกเรื่องที่เรียน	4.43	0.53	มาก	6
รวม	4.52	0.50	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ โดยเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ 4.50 - 5.00=มากที่สุด, 3.50 - 4.49=มาก, 2.50 - 3.49=ปานกลาง, 1.50 - 2.49=น้อย และ 1.00 - 1.49=น้อยที่สุดในภาพรวม อยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{X} = 4.52$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า 3 อันดับแรกซึ่งมีระดับความพึงพอใจสูงสุด โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมากที่สุดได้แก่ อันดับที่ 1 แบบฝึกทักษะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น แบบฝึกทักษะมีรูปภาพประกอบที่สวยงาม ($\bar{X} = 4.71$, $SD= 0.49$) และอันดับที่ 2 แบบฝึกทักษะมีกิจกรรมและแบบฝึกที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.63$ $SD=0.51$) ขณะที่ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในลำดับที่ 3 ซึ่งมีผลการประเมินความพึงพอใจเท่ากันอยู่ 3 ประเด็น คือ แบบฝึกทักษะมีรูปเล่มที่สวยงาม แบบฝึกทักษะมีตัวอย่างที่ชัดเจน และแบบฝึกทักษะช่วยให้ได้คิดมากขึ้น ($\bar{X} = 4.57$ $SD=0.53$)

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระโดยดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน โดยศึกษารวบรวมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในเรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระ ศึกษา

ทฤษฎีการสอน จิตวิทยาประสบการณ์ สอบถามผู้รู้ วิเคราะห์เนื้อหาในหลักสูตร วิเคราะห์ตัวชี้วัด จากนั้นศึกษาหลักการสร้างแบบฝึกทักษะ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แล้วจึงดำเนินการสร้างแบบฝึกทักษะโดยผ่านการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคลและนักเรียนกลุ่มเล็กเพื่อตรวจสอบความยากง่ายของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา และความสัมพันธ์ของเนื้อหากับระยะเวลาที่ใช้ทดลอง นำแบบฝึกทักษะมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระที่ผู้รายงานสร้างขึ้น ยังมีความสอดคล้องและความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดและเนื้อหา มุ่งเน้นในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เสริมทักษะการใช้ภาษา ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนและพัฒนาตนเองได้ตามความสามารถ มีรูปภาพที่สวยงาม และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ได้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.50/88.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชนก, (2551) ที่ได้ศึกษาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้น ป.1 ของโรงเรียนบ้าน โพธิ์สง่า กลุ่มเครือข่ายท่าโพธิ์ศรีโนนสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำประสมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.27/84.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้สามารถนำไปใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

ภายหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ กับกลุ่มเป้าหมายพบว่า นักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนบ้านเด่น ต. สมัย อ. สบปราบ จ. ลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ระดับที่สามารถนำมาใช้สอนได้ มีการทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นเดียวกับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำมาใช้ถึง 3 ครั้ง ผ่านการประเมินตรวจสอบและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาตามลำดับคือจากเรื่องที่ย่างไปสู่เรื่องที่ยาก มีกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระเพิ่มสูงขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนมวัน, (2542) ได้ศึกษาวิจัยการสร้างแบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น ป.2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำหลังได้รับการสอนด้วยแบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำสูงกว่าก่อนได้รับการสอนด้วยแบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา, (2542) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น ป.1 โดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำแตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกหัดของกรมวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดของกรมวิชาการ ขณะเดียวกันมีความสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ถนอม, (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ป.1 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ป.1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ

การใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจรูปแบบของลิเกิร์ตจำนวน 10 สอบถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระ พบว่า นักเรียนความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ประสมกับสระอยู่ในระดับพอใจมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะที่ผู้รายงานได้จัดทำขึ้นมีการจัดทำอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ เนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน มีแบบทดสอบให้นักเรียนได้ทำพร้อมกับมีการแจ้งผลทันที ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองในทันที ผู้เรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน นอกจากนี้แบบฝึกทักษะยังมีรูปแบบที่เรียบร้อย สวยงามน่าสนใจ และมีรูปภาพเพื่อสื่อความหมายคำศัพท์ที่ชัดเจน จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะ

อยู่ในระดับพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญนอม, (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะในระดับชั้น ป.1 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียน ชั้น ป.1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.03 แสดงให้เห็นถึงนักเรียนชั้น ป.1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะดังกล่าวในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ สระที่มีการเปลี่ยนรูป และสระลดรูปต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกับวิธีการสอนแบบอื่น หรือ กับตัวแปรอื่น เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิด เป็นต้น เพื่อจะได้ข้อสรุปในการศึกษาอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ป.1 เรื่องการเขียนคำที่ประสมกับสระ ที่สร้างขึ้นเป็นแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ ภายหลังการใช้แบบฝึกทักษะดังกล่าวโดยนักเรียนโรงเรียนบ้านเด่น ตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อได้เรียนด้วยแบบฝึกทักษะนี้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านเด่น ตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย และขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำแนะนำรวมทั้งตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉัตรชนก อินทงาม. 2551. **แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำประสม กลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้น ป.1**. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2556. **การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. (5)1.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ญนอม ยนต์ชัย. 2553. **การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ป.1**. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พนมวัน วรดลย์. 2542. **การสร้างแบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โรงเรียนบ้านเด่น. 2559. **แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2559**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง (เขต2).
- ล้วน สายยศ. 2543. **การวัดจิตพิสัย**. กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น.
- วิภา รอดสุด. 2542. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น ป.1 โดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิไล มณีเรืองฤทธิ์. 2553. การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำสระเสียงสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับ
นักเรียนชั้น ป.1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนบัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551. เอกสารเสริมความรู้สำหรับครู การสอนภาษาแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา
ชั้น ป. 1-2. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554. รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2553/2554 รากเหง้าของ
ปัญหาและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

**การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**

**A DEVELOPMENT OF AN ELECTRONIC BOOK NAMED GAIRAIGO WRITING RULES
FOR JAPANESE MAJOR STUDENTS PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY**

ขจรศักดิ์ บุญช่วย และกนกรัตน์ ปิลาผล*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : kruiyainewlook2013@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องหลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องหลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO แบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives of this research were to develop an electronic book named GAIRAIGO Writing Rules for Japanese major students, Pibulsongkram Rajabhat University, to study an achievement after studying with the electronic book and to study the students' satisfactions on the electronic book. The samples were 33 2nd year Japanese major students studying in the first semester of 2016 academic year. The research instruments were the electronic book named GAIRAIGO Writing Rules, an achievement test and a satisfaction questionnaire. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and t-test. The result showed that the electronic book was at a good level, the students' achievement after using the electronic book was significantly higher than before at 0.05 and the students' satisfactions on the electronic book were at the good level.

Keywords : electronic book, GAIRAIGO writing rules, achievement

บทนำ

ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่มีความยากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก เนื่องจากภาษาญี่ปุ่นมีการใช้ตัวอักษรมากถึง 3 ชนิด คือ ตัวอักษรฮิรางานะ ตัวอักษรคาตากานะ และตัวอักษรคันจิ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะคิดว่าคันจิเป็นตัวอักษรที่เรียนยาก เพราะว่าคันจินั้น มีจำนวนเส้น เสียงอ่าน ลำดับการเขียน และความหมายมากมาย จึงยากต่อการจดจำ แต่ในปัจจุบันคำยืมภาษาต่างประเทศ หรือ GAIRAIGO คือ คำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศจะเป็นการนำคำที่มาจากภาษาต่างประเทศมาเขียนด้วยตัวอักษรคาตากานะ โดยมีหลักเกณฑ์การเขียนที่ถูกต้องตามหลักการเขียน และเป็นที่ยอมรับตามหลักการเขียนภาษาญี่ปุ่น (Skitter, 2013) การเขียนด้วยตัวอักษรคาตากานะนั้นกลับพบว่าเริ่มเรียนรู้ยากขึ้นและเริ่มเป็นปัญหาตามมา เพราะ ปัจจุบัน มีจำนวนคำศัพท์เพิ่มขึ้นจำนวนมาก และคำศัพท์ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นคำยืมมาจากภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล ถ้าหากเป็นชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาสากลอย่างเป็นประจำจะสามารถเข้าใจได้มากกว่า เพราะคำที่ยืมนั้นจะคล้ายคลึงกันกับต้นฉบับ สำหรับนักศึกษาชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นนั้น GAIRAIGO คือ ปัญหาใหญ่ เนื่องจากเขียนไม่ถูกต้อง ไม่เป็นระบบระเบียบ เพราะไม่รู้หลักเกณฑ์การเทียบเสียง GAIRAIGO ดังนั้น GAIRAIGO จึงเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่จะต้องได้มีการศึกษาพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจโดยเฉพาะหลักเกณฑ์ในการเขียนให้ถูกต้อง

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Book เป็นสื่อรูปแบบของหนังสือที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยปกติมักจะเป็นแฟ้มข้อมูลที่สามารถอ่านเอกสารผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ (ณรงค์ ศรีท้วม, 2551 : 11) และสามารถใช้งานได้ทั้งในระบบออนไลน์ และออฟไลน์ โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะสามารถเชื่อมโยงข้อมูลไปยังหน้าต่าง ๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้อ่านได้ (ยีน ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย, 2556 : 42) นอกจากนั้น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังมีองค์ประกอบของ ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และแบบทดสอบ ทำให้ผู้อ่านใช้งานได้สะดวก และพัฒนาทักษะของตนเองได้ง่ายมากขึ้น และสิ่งที่ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความแตกต่างจากหนังสือทั่วไปคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ต่างจากหนังสือรูปแบบปกติทั่วไป กระบวนการผลิตรูปแบบและวิธีการใช้งาน เพราะมีความสะดวกต่อผู้อ่านมากขึ้น ไม่จำเป็นต้องพกพาหนังสือติดตัวไปด้วยที่ละหลายๆ เล่ม เพียงแค่มีคอมพิวเตอร์พกพา หรืออุปกรณ์ที่รองรับการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก็สามารถใช้งานได้ และนอกจากนี้ยังสามารถอ่านได้ทุกที่ทุกเวลา ตามความต้องการของผู้ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น และศึกษาว่าจะสามารถพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีคุณภาพได้ระดับใด และนักศึกษาที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการเขียน GAIRAIGO ในระดับใด ตลอดจนนักศึกษาที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO มีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างไร ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้รับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง

หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ และนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการเขียน GAIRAIGO สามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังสามารถนำไปใช้กับผู้ที่มีความสนใจในการที่จะศึกษาในเรื่องของการเขียน GAIRAIGO ได้อย่างถูกต้องมากขึ้นอีกด้วย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยนี้แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ และสร้าง

ระยะที่ 2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO

ระยะที่ 1 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- 2) วิเคราะห์และเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO
- 3) ออกแบบการดำเนินเรื่องเพื่อกำหนดขั้นตอนการเข้าสู่ส่วนต่าง ๆ ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ส่วนของชื่อเรื่อง ส่วนของเนื้อหา ส่วนของแบบทดสอบ รวมถึงส่วนของการออกจากบทเรียน
- 4) เขียนบทดำเนินเรื่อง และรูปแบบการนำเสนอโดยแบ่งออกเป็นเฟรมย่อย ๆ ตามเนื้อหาสาระ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เรียงตามลำดับตั้งแต่เฟรมที่ 1 จนถึงเฟรมสุดท้ายของบทเรียน โดยแต่ละบทประกอบไปด้วยเนื้อหาบทเรียน ภาพแบบฝึกหัดและเฉลย
- 5) สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์การเขียน GAIRAIGO ตามรูปแบบที่ร่างไว้ในกาหนดดำเนินเรื่อง และบทดำเนินเรื่องโดยใช้โปรแกรม Flip album
- 6) นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์พร้อมแบบประเมิน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา และด้านเทคนิค พบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี

นำข้อมูลจากขั้นที่ 1 – 6 มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ
- 2) กำหนดเนื้อหาและสัดส่วนของจำนวนข้อสอบที่สร้างและใช้จริง
- 3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามโครงสร้างซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ และแบบเติมคำ 10 ข้อ โดยมีน้ำหนักคะแนนข้อละ 1 คะแนน ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0
- 4) สร้างแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามจำนวน 61 ข้อ พบว่า มีข้อที่ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.0 จำนวน 57 ข้อ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 จำนวน 4 ข้อ แสดงว่า แบบทดสอบนำไปใช้ได้จริงทั้งหมด 61 ข้อ
- 5) นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ เพื่อคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ไว้ใช้ จำนวน 35 ข้อ โดยคัดเลือกข้อสอบที่ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.60 จากนั้นนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสูตร KR20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง
- 6) จัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจ มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
- 2) กำหนดโครงสร้าง และลักษณะของแบบประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่มีข้อคำถาม ครอบคลุมด้านเนื้อหา ด้านการใช้งาน ด้านภาพ และตัวอักษร
- 3) สร้างแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ความพึงพอใจและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ พบว่า มีข้อที่ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ แสดงว่า แบบทดสอบนำไปใช้ได้จริงทั้งหมด 9 ข้อ
- 4) หาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจโดยการทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย
- 5) นำแบบประเมินความพึงพอใจ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง
- 6) จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีการดำเนินการดังนี้

- 1) ติดต่อนัดหมายวันเวลากับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 33 คน เพื่อทำการทดสอบก่อนเรียนเรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO จำนวน 35 ข้อ
- 2) ให้กลุ่มเป้าหมายเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น
- 3) หลังจากการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ทำการนัดหมายกับกลุ่มเป้าหมายอีกครั้ง เพื่อทำการทดสอบหลังเรียน และประเมินความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นนำผลของการทดสอบมาหาค่า t-test ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่ได้ตั้งไว้ และหาค่าความพึงพอใจที่ตั้งไว้ 5 ระดับมาหาค่าด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม

ได้โครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ความหมายและประวัติของ GAIRAIGO ความแตกต่างของ KATAKANAGO และ GAIRAIGO ตารางเทียบตัวอักษรคาตากานะ หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO การย่อคำ และการสร้างคำ และมีผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากผู้เชี่ยวชาญ ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	ดีมาก
1.2 เนื้อหามีความถูกต้อง	4.33	0.58	ดี
1.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความยากง่ายต่อผู้เรียน	4.67	0.58	ดีมาก
2. ด้านเทคนิค			

2.1 ตัวอักษรอ่านง่ายและชัดเจน	4.33	0.58	ดี
2.2 การจัดวางตัวอักษรมีความเหมาะสมกับกรอบ	4.33	0.58	ดี
2.3 ความถูกต้องของข้อความและตัวอักษรตามหลักภาษา	4.00	0.00	ดี
2.4 ความเหมาะสมของภาพที่ใช้ประกอบบทเรียน	4.00	0.00	ดี
2.5 ความชัดเจนของภาพที่ใช้	4.00	0.00	ดี
2.6 การเชื่อมโยงไปยังจุดต่าง ๆ มีความถูกต้องและรวดเร็ว	4.67	0.58	ดีมาก
2.7 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่	4.33	0.58	ดี
2.8 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง	4.67	0.58	ดีมาก
เฉลี่ย	4.29	0.36	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	0.98	ดี

จากตาราง 1 พบว่าในภาพรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีคุณภาพอยู่ในระดับดีซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนา มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIKO สำหรับ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ในการเขียน GAIRAIKO ของนักศึกษานั้น ผู้วิจัย นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIKO มาเปรียบเทียบ กัน โดยใช้การทดสอบค่า t (Dependent) นำเสนอผล ดังแสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIKO ของ นักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

แบบทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	35	17.91	5.13	11.23*	0.00
หลังเรียน	35	25.12	3.76		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางพบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIKO ผลการเรียนรู้หลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIKO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม

การศึกษาความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องหลักเกณฑ์ในการเขียนGAIRAIKO ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบ วัดความพึงพอใจมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านดังแสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAI GO

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหาเข้าใจง่าย มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ในเรื่องหลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAI GO	4.21	0.55	มาก
1.2 ยกตัวอย่างชัดเจน และแบบฝึกหัดเพียงพอต่อความเข้าใจ	4.45	0.56	มาก
1.3 คำอธิบายหลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAI GO มีความชัดเจน	4.24	0.56	มาก
รวม	4.30	0.56	มาก
2. ด้านการใช้งาน			
2.1 เมนู และแถบเครื่องมือมีความเหมาะสม สะดวกต่อการใช้งาน	4.18	0.68	มาก
2.2 ความรวดเร็วในการเปิดใช้งาน	4.18	0.64	มาก
2.3 ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสะดวก ทุกสถานที่ ทุกเวลา	4.21	0.82	มาก
รวม	4.19	0.71	มาก
3 ด้านภาพ และตัวอักษร			
3.1 ขนาดของภาพและสีที่ใช้ประกอบบทเรียน	4.36	0.70	มาก
3.2 รูปแบบ ขนาด และสีของตัวอักษรที่ใช้ประกอบบทเรียน	4.33	0.65	มาก
3.3 สีพื้นหลังของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.39	0.66	มาก
รวม	4.36	0.67	มาก
รวมทั้งหมด	4.29	0.65	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ในภาพรวม นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAI GO อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านเนื้อหา ด้านการใช้งาน และด้านภาพ และตัวอักษร อยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAI GO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสสภกรรมการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีคุณภาพในระดับดีซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ถือว่าเป็นสื่อที่สามารถนำไปใช้ได้จริงนั้น อาจเนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น มีการสร้างอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน เริ่มจากศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ออกแบบการดำเนินเนื้อหาเรื่อง วิเคราะห์เนื้อหาโดยมีการเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา มีตัวอย่างที่เพียงพอ และเสริมแบบฝึกหัดเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความเข้าใจมากขึ้น รวมถึงออกแบบโครงสร้างหนังสือให้มีความน่าสนใจ มีการใช้ตัวอักษรและสีที่สบายตา เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ใช้งานง่าย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของทักษิณา ดาราบถ (2558)

ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง การเขียนผังงานแบบลำดับ เพื่อส่งเสริมทักษะทางการเขียนผังงานแก้ปัญหาโจทย์ สำหรับนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาศาสาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนนั้น แสดงว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นนี้ ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการเขียน GAIRAIGO ทั้งนี้เนื่องจาก หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีองค์ประกอบในด้านเนื้อหาที่มีการเรียงลำดับความยากง่าย มีแบบฝึกหัดและเฉลยให้นักศึกษาได้เรียนด้วยตนเอง รูปแบบของหนังสือที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา ที่สามารถย้อนกลับเพื่อทบทวนบทเรียนและเรียนได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาที่ต้องการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเมษฐ์ ธรรมธัญลักษณ์ (2556) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสัตว์หิมพานต์ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนหลังจากได้รับการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่พัฒนาขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาศาสาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO ที่พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น อาจเป็นเพราะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการอธิบายเนื้อหา ขอบเขตเนื้อหา การยกตัวอย่าง และการเชื่อมโยงเนื้อหาได้สะดวกรวดเร็วทำให้ง่ายต่อการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมล สังข์ทอง (2555 : 44) และ ทักษิณา ดาราบถ (2559) ที่พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1) ก่อนใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ควรสำรวจ และตรวจเช็คสภาพเครื่องคอมพิวเตอร์ให้พร้อมใช้งานก่อนทุกครั้ง และควรตรวจสอบคุณสมบัติของเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้สามารถรองรับการทำงานของโปรแกรมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้

2) ผู้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควรจัดทำคู่มือการใช้หนังสืออย่างละเอียด แนบไปพร้อมกับแผ่น CD-ROM หรือนำข้อมูลขึ้นเว็บไซต์เพื่อที่จะสามารถใช้งานได้ทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ และควรมีอีเมลติดต่อกับผู้พัฒนาโดยตรงสำหรับติดต่อข้อมูลเพิ่มเติม หรือสอบถามถึงปัญหาในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาค้นคว้าใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO กับชั้นปีอื่น ๆ

2) ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องอื่น ๆ

3) ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถใช้งานได้ทั้งในสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พกพาชนิดอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้น

สรุปผลการทำวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องหลักเกณฑ์ในการเขียนGAIRAIGO สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ได้โครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) ความหมายและประวัติของ GAIRAIGO 2) ความแตกต่างของKATAKANAGO และ GAIRAIGO 3) ตารางเทียบตัวอักษรคาตากานะ 4) หลักเกณฑ์ในการเขียนGAIRAIGO 5) การย่อคำ และ 6) แนวทางการวัดประเมินผล ซึ่งผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.39$) ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 3.51 ขึ้นไป โดยองค์ประกอบด้านเนื้อหาคุณภาพดีมาก และองค์ประกอบด้านเทคนิคมีคุณภาพดี แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้ มีคุณภาพดี สามารถนำไปใช้ได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักศึกษามีความพึงพอใจของต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการเขียน GAIRAIGO ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านเนื้อหา ด้านการใช้งาน และด้านภาพ และตัวอักษร อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กมล สังข์ทอง. (2555). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง พื้นฐานเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนสำหรับนักศึกษาหลักสูตร เทียบโอน คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ อดุสากรรม. มหาวิทยาลัยราชภัฏธัญบุรี.
- ณรงค์ ศรีท้วม. (2551). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้ระบบปฏิบัติการออกแบบร่วมกันเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ พื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ทักษิณา ดาราบถ. (2558). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่องการเขียนผังงานแบบลำดับเพื่อส่งเสริมทักษะ การเขียนผังงานแก้ปัญหาโจทย์ สำหรับนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ปรเมษฐ์ ธรรมธัญลักษณ์. (2556). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสัต์หิมพานต์ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ. พิษณุโลก.
- ยีน ภูวรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย. (2556). ไอซีทีเพื่อการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Skritter. (2013). Katakana and Gairaigo (片仮名・外来語) . เข้าถึงได้จาก <https://blog.skrittercom/2013/02>.
- วันที่ค้นพบข้อมูล : 12 กรกฎาคม 2560).

การวิเคราะห์การใช้คำอุทานภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนเรื่องบ้านนี้ต้องมีเมีย

AN ANALYSIS OF JAPANESE INTERJECTIONS USAGE APPEARED IN COMIC BOOKS “CHI'S SWEET HOME”

น้ำตาล แพงสี สายทิพย์ เยื่อปุย และศุภลักษณ์ วิริยะสมุน*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิษณุโลก

*corresponding author e-mail: wiriyasumon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นโดยศึกษาจากหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นเรื่องบ้านนี้ต้องมีเมีย (Chi's Sweet Home) ฉบับภาษาญี่ปุ่นเล่มที่ 1-10 จำนวน 10 เล่มและวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายโดยแบ่งเป็น 3 ประเภทคือหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูดหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังและหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาผลการวิจัยพบว่า 1) มีการใช้คำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูดมากที่สุด 91 คำรองลงมาคือคำอุทานที่ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนา 20 คำและคำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง 11 คำ 2) คำอุทานบางคำสามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่คือทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังหรือทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาและในขณะเดียวกันก็สามารถทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูดซึ่งถือเป็นหน้าที่พื้นฐานของคำอุทาน

คำสำคัญ : คำอุทาน หน้าที่ในการสื่อความหมาย หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น

Abstract

The purpose of this study was to analyze the communicative functions of Japanese interjections appeared in comic books named “Chi's Sweet Home”. The data were collected from 10 comic books named “Chi's Sweet Home” in Japanese version vol. 1-10. The analysis of communicative functions of interjections was performed by classifying the functions into 3 distinctive types included expressing a speaker's mental state, indicating a speaker's attitude towards listeners, and continuing the conversation. The results revealed that 1) 91 expressive interjections were used most for expressing a speaker's mental state, followed by 20 phatic interjections used for continuing the conversation, and 11 conative interjections used for indicating a speaker's attitude towards listeners. Some interjections can be used as multifunction such as either indicating a speaker's attitude or continuing the conversation while expressing a speaker's mental state, fundamental function of interjections, at the same time

Keywords : interjections, communicative functions, Japanese comic books

บทนำ

การดูละคร ดูนิเมชัน หรือแม้แต่การอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น สิ่งแรกที่คุณเรียนภาษาญี่ปุ่นสงสัยคือ ทำไมบทสนทนาภาษาญี่ปุ่นที่คนญี่ปุ่นสนทนากันจึงไม่เหมือนกับในตำราเรียน กล่าวคือมีการใช้คำอุทานเป็นจำนวนมากทั้งนี้เนื่องจากคนญี่ปุ่นให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้อื่นอย่างมากการเลือกใช้คำอุทานจะเปลี่ยนไปตามบริบทหรือสถานการณ์หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นเองก็มักจะใช้คำอุทานเพื่อที่จะช่วยสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงเจตนาและความรู้สึกของผู้ส่งสารได้ชัดเจนขึ้น

คำอุทานในภาษาญี่ปุ่นเป็นคำชนิดหนึ่งในไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่มีความน่าสนใจเพราะไม่เพียงสื่อให้ทราบถึงอารมณ์ของผู้พูดหรือตัวละครแต่ยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ไซริ ปรามอส ณ อยุธยา (2537 : 280) ได้กล่าวว่าถ้าเราไม่มีความหมายของคำอุทานต่างๆก็เท่ากับเราเข้าใจไม่ถึงจิตใจของเจ้าของภาษา โดยมากแล้วคำอุทานจะไม่มี ความหมายตรงตามถ้อยคำแต่อาจจะมีความหมายทางเน้นความรู้สึกและอารมณ์ของผู้พูดเป็นสำคัญ (พรทิพย์ แพงสุด, 2559 : 59) ดังนั้นเพื่อให้การพูดและการเขียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร ผู้พูดและผู้เขียนจำเป็นต้องรู้จักเลือกใช้คำอุทานให้ถูกต้องตามหน้าที่ในการสื่อความหมายของบริบทหากผู้พูดและผู้เขียนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้คำอุทานก็จะไม่สามารถสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการไปยังผู้ฟังและผู้อ่านได้อย่างถูกต้อง

คำอุทานมีการแบ่งประเภทแตกต่างกันไปตามนิยามของนักวิชาการแต่ละคน เช่น ตาเกอิโร โทมิต้า (2548 : 202-208) แบ่งคำอุทานออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) คำอุทานที่แสดงอารมณ์โดยตรง 2) คำอุทานที่เรียกให้รู้ตัว 3) คำอุทานที่ตอบรับหรือปฏิเสธ ส่วนสึนิยรัตน์ เนียรเจริญสุข, พิชราพร แก้วกฤษฎา และสมเกียรติ เขวงกิจวัฒน์ (2557 : 22-23) แบ่งคำอุทานออกเป็น 2 ประเภทคือ คำที่ใช้แสดงอารมณ์และคำที่ไม่ได้ใช้แสดงอารมณ์ (คำทักทายต่างๆ) ซึ่งคำอุทาน เป็นคำที่สามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่างตามบริบทที่ต่างกัน การจะแบ่งประเภทของคำอุทานนั้นจึงไม่ควรกำหนดให้แน่นอนว่าคำอุทานนั้น ๆ เป็นคำอุทานประเภทใด ควรวิเคราะห์จากหน้าที่และการสื่อความหมายเป็นหลัก ซึ่งหน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานนั้น อเมก้า (Ameka, 1992) ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้าง ด้านความหมาย ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม และด้านองค์ประกอบในการสื่อสาร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดของ อเมก้า ในเรื่องหน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และเลือกวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานเฉพาะด้านโครงสร้างเท่านั้น

จากความสำคัญของคำอุทานดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าคำอุทานในภาษาญี่ปุ่นมีหน้าที่ในการสื่อสารอย่างไร ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับคือ ทราบและเข้าใจหน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การใช้คำอุทานภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นเรื่อง บ้านนี้ต้องมีเหมียว ฉบับภาษาญี่ปุ่น เป็นการวิจัยเอกสารผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นเรื่อง บ้านนี้ต้องมีเหมียว (Chi's Sweet Home) ฉบับภาษาญี่ปุ่น เล่ม1-10 จำนวน10เล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบบันทึกข้อมูลมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้คำอุทานจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์
2. สร้างแบบบันทึกข้อมูลโดยสร้างเป็นรูปแบบตารางการวิเคราะห์ข้อมูล
3. นำตารางการวิเคราะห์ข้อมูลเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเกณฑ์การวิเคราะห์
4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

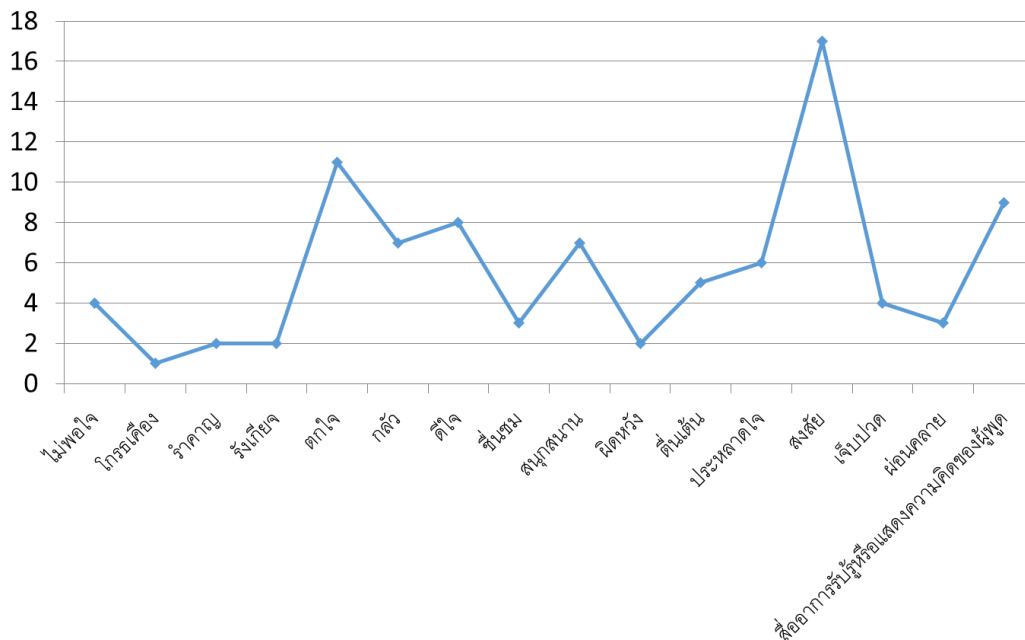
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. อ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นเรื่อง บ้านนี้ต้องมีเหมียว ฉบับภาษาญี่ปุ่น จำนวน 10 เล่มและรวบรวมคำอุทานที่ปรากฏ
2. บันทึกคำอุทาน ความถี่ และตัวอย่างประโยคลงในตารางการวิเคราะห์ โดยแยกตามหน้าที่ในการสื่อความหมาย 3 ประเภท ได้แก่ หน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด หน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง และหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นับความถี่และเรียงลำดับคำอุทานตามความถี่จากมากไปหาน้อย
2. สรุปผลการวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทาน โดยการพรรณนาพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

ผลการวิจัย

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์คำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด

จากแผนภูมิเส้นพบว่า คำอุทานคำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ คำอุทานที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกและสื่ออาการรับรู้หรือแสดงความคิดเห็นของผู้พูดโดยคำอุทานที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกมี 15 อารมณ์และพบว่า คำอุทานที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกแต่ละอารมณ์จะมีลักษณะการใช้ที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. อารมณ์ไม่พอใจพบคำอุทาน 4 คำได้แก่ くら、あーっ、あ และ あっくら ผู้พูดมักใช้ร่วมกับประโยคห้ามปรามหรือประโยคคำสั่ง

2. อารมณ์โกรธเคืองพบคำอุทาน 1 คำได้แก่ くらーっ ผู้พูดมักใช้คำอุทานเพียงคำเดียวหรือใช้คำอุทานคำเดิมซ้ำกันหลายครั้ง

3. อารมณ์รำคาญพบคำอุทาน 2 คำได้แก่ あーっ ! กับ あーあ ผู้พูดมักใช้ร่วมกับประโยคบอกเล่าที่แสดงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เหมือนกับการบ่นกับตัวเอง

4. อารมณ์รังเกียจพบคำอุทาน 2 คำได้แก่ あーっ กับ っ ซึ่งคำอุทานนี้เกิดขึ้นโดยลำพังไม่มีข้อความใดๆ มาประกอบ แต่ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจในความหมายของคำอุทานได้ชัดเจนจากเหตุการณ์ประกอบ

5. อารมณ์ตกใจพบคำอุทาน 11 คำได้แก่ え、あ、わ、あえ、お、うわー、あれ、へ、あや、はー และ あら ะ ซึ่งคำเหล่านี้มีลักษณะการเขียนที่แตกต่างกันส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นคำอุทานแท้ที่เกิดขึ้นโดยลำพังไม่มีข้อความประกอบซึ่งอาจเป็นเพราะสถานการณ์ของบทสนทนามีความชัดเจน

6. อารมณ์กลัวพบคำอุทาน 7 คำได้แก่ ひえー、わー、ひー、うわ、あわ !、わーっ และ ひゃーっ มักมีการลากเสียง (ー) คำอุทานเพื่อนำอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดส่วนใหญ่เป็นคำอุทานแท้ที่เกิดขึ้นโดยลำพังไม่มีข้อความประกอบ

7. อารมณ์ดีใจพบคำอุทาน 8 คำได้แก่ わーい、あ、はー、やった、うわーい、んはー、まー และ ええ

8. อารมณ์ชื่นชมพบคำอุทาน 3 คำได้แก่ まあ、おー และ わー

9. อารมณ์สนุกสนานพบคำอุทาน 7 คำได้แก่ えい、わ、うわー、あ、ひえー、ひゃー และ はーあ อารมณ์ดีใจชื่นชม และสนุกสนาน ต่างก็สื่ออารมณ์ในเชิงบวกเหมือนกันแต่จะใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

10. อารมณ์ผิดหวังพบคำอุทาน 2 คำได้แก่ ああー กับ あ . . . ผู้พูดจะใช้คำอุทานนี้เมื่อตนมีความคาดหวังแต่ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ

11. อารมณ์ตื่นเต้นพบคำอุทาน 5 คำได้แก่ おー、わあー、あ、うわー และ へー ส่วนใหญ่เป็นคำอุทานแท้ซึ่งต้องอาศัยบริบทในการพิจารณาว่าคำอุทานนั้นๆ ทำหน้าที่อะไร

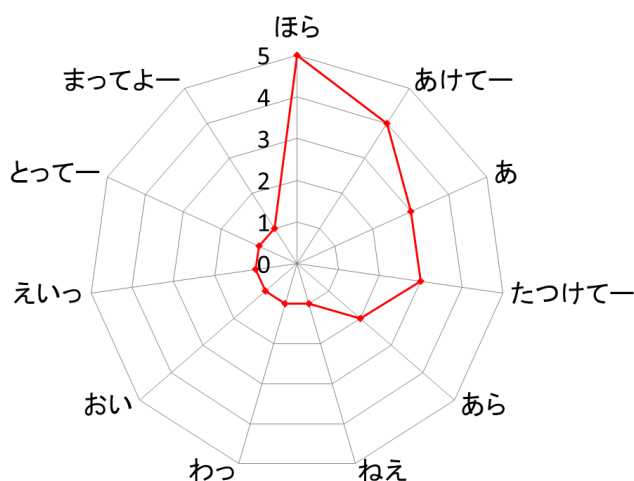
12. อารมณ์ประหลาดใจพบคำอุทาน 6 คำได้แก่ え、へー、お !、あ、あら และ はア ส่วนใหญ่มักเป็นคำอุทานแท้ที่ผู้ฟังต้องอาศัยการตีความจากบริบทจึงจะเข้าใจว่าคำอุทานนี้สื่อความหมายว่าอย่างไรและหากมีข้อความตามหลังคำอุทานข้อความเหล่านั้นมักเป็นประโยคแสดงคำถาม

13. อารมณ์สงสัยพบคำอุทาน 17 คำได้แก่ あえ ?、え ?、なんだ ?、あれ ?、ん ?、あ ?、へ ?、は ?、あら ?、あや ?、あえ ?、あれば、お ?、これ ?、あん、う และ そう ? คำอุทานเหล่านี้สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนโดยนำเครื่องหมายปริศนาไปใช้ประกอบคำอุทานโดยไม่ต้องมีข้อความใดๆ และหากมีข้อความที่อยู่หลังคำอุทานเหล่านี้ข้อความนั้นมักจะเป็นประโยคแสดงคำถาม

14. อารมณ์เจ็บปวดพบคำอุทาน 4 คำได้แก่ ひゃっ、いやーん、う . . . และ あーっ คำอุทานเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นโดยลำพังในลักษณะของถ้อยคำและมักไม่มีข้อความใดๆ ประกอบและหากมีข้อความประกอบข้อความนั้นมักจะเป็นประโยคสื่ออารมณ์อันเนื่องมาจากอาการบาดเจ็บของผู้พูด

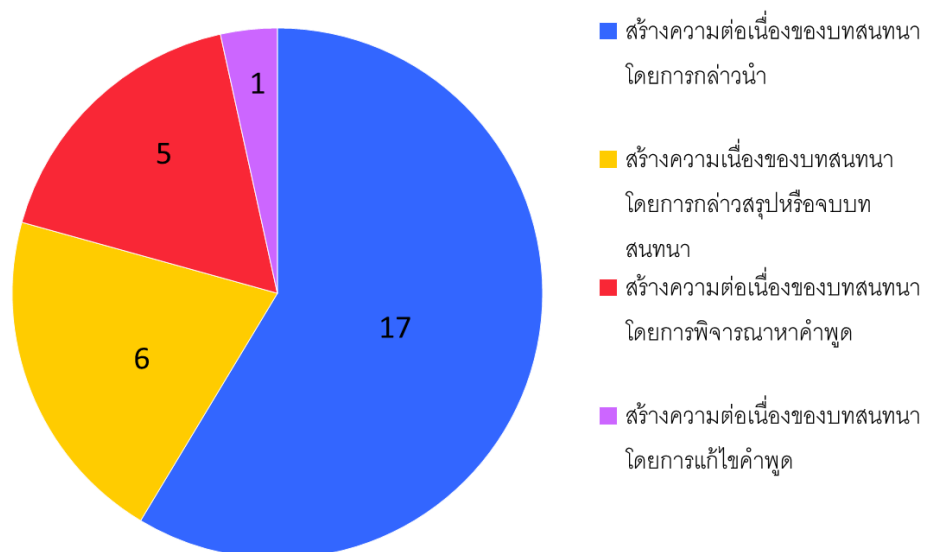
15. อารมณ์ผ่อนคลายพบคำอุทาน3คำได้แก่ ほう、あ、และ ほうあ ข้อความที่อยู่ข้างหลังคำอุทานจะเป็นประโยคบอกเล่าซึ่งทำหน้าที่บ่งบอกสาเหตุที่ทำให้ผู้พูดรู้สึกผ่อนคลาย

แผนภูมิใบแมงมุมแสดงผลการวิเคราะห์คำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง

ภาพที่ 2 ใบแมงมุม

ผลการวิเคราะห์คำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังพบคำอุทานทั้งหมด 11 คำและคำอุทานเหล่านี้มักจะปรากฏในประโยคคำสั่งซึ่งจะสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำอะไรแต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าประโยคคำสั่งทุกประโยคสามารถเป็นคำอุทานในกลุ่มนี้ได้เพราะคำอุทานในกลุ่มนี้มักแฝงอารมณ์บางอย่างไว้เสมอ

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์คำอุทานที่ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนา

จากแผนภูมิวงกลมพบว่าคำอุทานที่ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาจะปรากฏในบทสนทนาเท่านั้น และมีลักษณะการใช้แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังแผนภูมิ

ตารางที่ 1 แสดงหน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น เรื่องบ้านนี้ต้องเหมียวในภาพรวม

หน้าที่ในการสื่อความหมาย	คำอุทานที่พบ
1. ทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด	91
2. ทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง	11
3. ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนา	20

จากตารางที่ 1 พบว่า คำอุทานที่พบมากที่สุดในการสื่อความหมายของคำอุทาน คือ คำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด พบ 91 คำ รองลงมาคือ คำอุทานที่ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนา และคำอุทานที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง พบ 20 คำ และ 11 คำ ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทาน ที่พบว่า คำอุทานแสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด บางคำสามารถสื่ออารมณ์ได้หลายอารมณ์ เช่น あゝ สามารถสื่ออารมณ์ได้ทั้ง ตกใจ และสงสัยนั้น อาจเป็นเพราะการสื่อความหมายของคำอุทานนั้นจะเปลี่ยนไปตามความรู้สึกของผู้พูด ไม่มีความหมายตรงตามถ้อยคำ แต่อาจจะมีคามหมายเน้นทางความรู้สึกและอารมณ์ของผู้พูดเป็นสำคัญ ดังนั้น คำอุทานคำเดียวกันถ้าใช้แสดงความรู้สึกต่างกัน การสื่อความหมายก็ย่อมต่างกันด้วย (พรทิพย์ แพงสุด, 2559 : 59) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิวา ฉันทันต์ศรีมณี (2554) ที่พบว่า คำอุทานบางส่วนสามารถสื่อสภาวะอารมณ์หรือทัศนคติ ท่าทีของผู้ส่งสารได้มากกว่าหนึ่งความหมาย

2. คำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังที่พบว่า ส่วนใหญ่จะปรากฏในประโยคคำสั่ง เช่น あ—やめて< ㇿ—(ทำหน้าที่สื่อความต้องการให้ผู้ฟังหยุดการกระทำ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประโยคคำสั่งสามารถสื่อความต้องการของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมภพ ไชยโสมนัง (2545 : 3 อ้างถึงในรุ่งทิวา ฉันทันต์ศรีมณี, 2554 : 31-32) ที่พบว่า คำอุทานในกลุ่มนี้ อาจปรากฏอยู่ในรูปประโยคคำสั่ง ซึ่งจะสื่อความหมายชัดเจนว่า ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำอะไร

3. คำอุทานที่ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาที่พบว่า เกิดขึ้นในบทสนทนาเท่านั้น ไม่ปรากฏในข้อความที่ผู้พูดกล่าวโดยลำพังและมีรูปแบบในการใช้คำอุทานทั้งหมด 4 รูปแบบ เรียงลำดับตามความถี่ที่พบ ได้แก่ คำอุทานที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาโดยการกล่าวนำ คำอุทานที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาโดยการสรุปหรือจบบทสนทนา คำอุทานที่

สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาโดยการพิจารณาหาคำพูด และคำอุทานที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนาโดยการแก้ไขคำพูดนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมภพ ไชยโสภณ (2545 : 3 อ้างถึงในรุ่งทิวา ฉันทันต์ศรี, 2554 : 31-32) ที่พบว่า คำอุทานในกลุ่มนี้ จะเกิดในบทสนทนาเท่านั้น และจะไม่มีผลต่อความหมายของข้อความที่นำมาประกอบเมื่อเติม หรือละคำอุทานออกไป เช่น さおうちに帰ろう ประโยคนี้ถึงแม้จะละคำอุทาน (さ) ออกไป เนื้อหาในประโยคก็ยังคงเดิม ทั้งนี้เนื่องจากคำอุทานที่ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนา เป็นคำอุทานที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้บทสนทนามีความไหลลื่น ไม่ติดขัดและฟังดูเป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้คำอุทานที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูน หรือนวนิยายประเภทอื่นๆ ให้มีความหลากหลายมากขึ้น
2. ควรมีการวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานในด้านต่างๆ ได้แก่ การวิเคราะห์ความหมาย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม หรือการวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสาร เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้เรียนที่สนใจจะนำคำอุทานภาษาญี่ปุ่นไปใช้ ควรศึกษาหน้าที่ของคำอุทานทั้ง 3 ประเภท อย่างละเอียด เช่น หน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด แบ่งอารมณ์ได้ถึง 15 อารมณ์ นอกจากนี้ ในคำอุทาน 1 คำ ยังทำหน้าที่ได้มากกว่า 1 หน้าที่ จึงควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อจะสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากคำอุทาน 1 คำ ไม่ได้มีความหมายเฉพาะตัว ต้องดูบริบทประกอบด้วย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อความหมายของคำอุทานในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่า คำอุทานที่ปรากฏในเอกสารที่นำมาศึกษาครั้งนี้ มีหน้าที่ในการสื่อความหมายแยกได้เป็น 3 ประเภท และพบว่า คำอุทาน 1 คำ จะมีหน้าที่ในการสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ คำอุทานบางคำ สามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ เช่น ในประโยค あち—そこはだめ—คำอุทาน あ ทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง (สื่อความต้องการห้ามไม่ให้ผู้ฟังกระทำการเช่นนั้น) และในขณะเดียวกันก็สามารถทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด (สื่ออารมณ์ไม่พอใจ) และในประโยค おやどうしたんだい? คำอุทาน おや ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของบทสนทนา (โดยการกล่าวนำ) และในขณะเดียวกันก็สามารถทำหน้าที่แสดงสภาวะจิตใจของผู้พูด (สื่ออารมณ์สงสัย) ตัวอย่างทั้งสองประโยคดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า แม้คำอุทานจะทำหน้าที่ในการสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ก็มักจะทำหน้าที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดประกอบด้วย ซึ่งถือเป็นหน้าที่พื้นฐานของคำอุทาน

เอกสารอ้างอิง

- ไชศิริ ปราโมช ณ อยุธยา. (2537). **หน้าที่ของคำชนิดต่าง ๆ ในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ตาเกอิโร โทมิต้าและปรียา อิงคาภิรมย์ โอริเอะ. (2516). **ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- พรทิพย์ แฟงสุด. (2559). **เทคนิคการเรียนรู้ภาษาไทย : พยางค์และคำ**. นครปฐม: พลิทส์เซ็นเตอร์.
- รุ่งทิวา ฉันทันต์ศรี. (2554). **การศึกษาคำอุทานในภาษาไทยที่ปรากฏนิตยสารบันเทิง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมภพ ไญยโสมานัง. (2545) การศึกษาการแปลคำอุทานในหนังสือการ์ตูนของวอลท์ดิสนีย์เป็นภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศศ.ม.

(ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

Ameka, Felix. (1992) "Interjection : The Universal yetneglected part of speech," **Journal of Programmatic**. 18 : 116.

การศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป You
ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
A STUDY OF AN UNDERSTANDING AND ABILITY IN USING AUXILIARY VERBS “YOU”
OF 4th YEAR JAPANESE MAJOR STUDENTS PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

นพรัตน์ กลิ่งกลิ่น* ภัฏฐาพร กองตัวพิต และKaori Morimoto
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : kruiyainewlook2013@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์ รูป You ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป You ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป youda “ดูเหมือนว่า (คาดคะเน) มากที่สุด อยู่ในระดับดี รองลงมาคือ youna “เช่น” (ยกตัวอย่าง) อยู่ในระดับปานกลางและ youni “เช่น” (ยกตัวอย่าง) youni “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) และ youda “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) อยู่ในระดับพอใช้เท่ากัน ส่วน youna “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) นักศึกษามีความเข้าใจน้อยที่สุดอยู่ในระดับควรปรับปรุง นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป youna “เช่น” (ยกตัวอย่าง) มากที่สุด อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ youda “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) อยู่ใน ระดับดี youni “เช่น” (ยกตัวอย่าง) และ youna “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) อยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ส่วน youni “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) และ youda “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) นักศึกษามีความสามารถในการใช้ อยู่ในระดับพอใช้

คำสำคัญ : ความเข้าใจ ความสามารถในการใช้ คำกริยานุเคราะห์รูป You

Abstract

This research aimed to study the level of an understanding and ability in using the auxiliary verb “you” of 4th year Japanese students. The samples were 32 4th year Japanese major students studying in the first semester of 2017 academic year. The research instruments was a test. The data were analyzed by using percentage. The findings showed that the students’ understanding in using the auxiliary verb “youda” “seems” was at a good level, “youna” “like” was at a moderate level, “youni” “like” , “youni” “as if” and “youda” “as if” was at a fair level. The students have the least understanding in using “youna” “as if”. For the ability in using the auxiliary verb “you”, the result revealed that the students’ ability in using the auxiliary verb “youna” “like” was at a very good level, “youda” “seems” was at a good level, “youni” “like” and “youna” “as if” was at a moderate level, “youni” “as if” and “youda” “as if” was at a fair level.

Keywords : Understanding, Ability in Using, Auxiliary Verbs “You”

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนต่างใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความต้องการ ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและสามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ หรือแม้กระทั่งกับคนต่างชาติที่ใช้ภาษาต่างกัน ก็สามารถติดต่อกันได้โดยใช้ภาษาที่เป็นภาษาสากล (จิราวัฒน์ เพชรรัตนและอัมพร ทองใบ, 2555) ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะ ภาษาแต่ละภาษาล้วนมีโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

ชนิดของคำภาษาญี่ปุ่นแบ่งออกเป็นคำเนื้อหากับคำหน้าที่ คำเนื้อหา คือ คำที่มีความหมายด้านศัพท์ เช่น คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ คำสันธาน คำขยายคำนาม คำอุทาน และคำกริยาช่วยหรือคำกริยานุเคราะห์ ส่วนคำหน้าที่เป็นคำแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น คำช่วยการก คำช่วยแสดงสันธาน โทริตาเตะโจฉิ คำช่วยลงท้าย และคำช่วยแสดงทัศนคติต่อผู้ฟัง ซึ่งการเรียนรู้ชนิดของคำและหน้าที่ของคำจะช่วยให้เข้าใจโครงสร้างประโยคในภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น (ณัฐริธา ทับทิม, 2557 : 123 - 159)

คำกริยาช่วยหรือคำกริยานุเคราะห์ เป็นคำกริยาที่ทำหน้าที่ช่วยกริยาอื่น เพื่อให้แสดงความหมายที่สมบูรณ์ และแสดงกาล มาลา และวาจก โดยนำไปไว้หลังคำกริยาในประโยค เนื่องจากคำกริยานุเคราะห์เป็นคำที่ใช้ขยายภาคแสดงเท่านั้น ไม่สามารถนำมาใช้เพียงคำเดียวได้ คำกริยานุเคราะห์ มีหลายความหมาย หลายประเภท และมีวิธีการใช้ที่ต่างกัน เช่น คำกริยานุเคราะห์รูป よう (you) แสดงสภาพของคน สิ่งของ ในแง่ความคล้ายคลึง การเปรียบเทียบ ยกตัวอย่าง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากที่สุดสำหรับคนต่างชาติที่เรียนภาษาญี่ปุ่น เพราะทำให้เกิดความสับสนในการนำมาใช้และเข้าใจความหมายผิด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう (you) โดยแบ่งโครงสร้างและการใช้เป็น ように (youni)、ような (youna)、ようだ (youda) ว่ามีความหมายและวิธีการใช้อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น คือ ทำให้เข้าใจความหมายและวิธีการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう (you) และสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう (you) ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบวัดความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よ う (you) จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よ う (you) จำนวน 6 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำ กริยานุเคราะห์รูป よ う (you) และการสร้างแบบทดสอบ
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบ
3. ทำโครงสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจและความสามารถในการใช้ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบทดสอบแบบปรนัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 จำนวน 14 ข้อ และตอนที่ 2 จำนวน 6 ข้อ โดยมีโครงสร้างแบบทดสอบดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจและความสามารถในการใช้

ที่	ความหมาย	จำนวนข้อที่สร้าง	จำนวนข้อที่ใช้จริง
1	よ う に “เช่น” (ยกตัวอย่าง)	6	3
2	よ う な “เช่น” (ยกตัวอย่าง)	6	4
3	よ う に “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)	7	2
4	よ う な “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)	7	3
5	よ う だ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน)	7	4
6	よ う だ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)	6	4
รวม		39	20

4. สร้างแบบทดสอบและนำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำเสนอทดสอบที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการศึกษา (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อว่า สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่เพียงใดโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

- +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

7. นำคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Objective Congruence) โดยข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาสามารถนำไปใช้ได้จะมีค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็น 0.67 ขึ้นไป (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2543 : 248-249) ซึ่งผลการประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามจำนวน 39 ข้อ พบว่ามีข้อที่

ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.0 จำนวน 33 ข้อ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 จำนวน 3 ข้อ และได้ค่า IOC เท่ากับ 0.33 จำนวน 3 ข้อ แสดงว่าแบบทดสอบใช้ได้จริงจำนวน 36 ข้อ และมีข้อที่ไม่ถึงเกณฑ์จำนวน 3 ข้อ ดังแสดงในภาคผนวก

8. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ข้อ โดยปรับปรุงรูปประโยคให้เหมาะสม

9. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จำนวน 13 คน

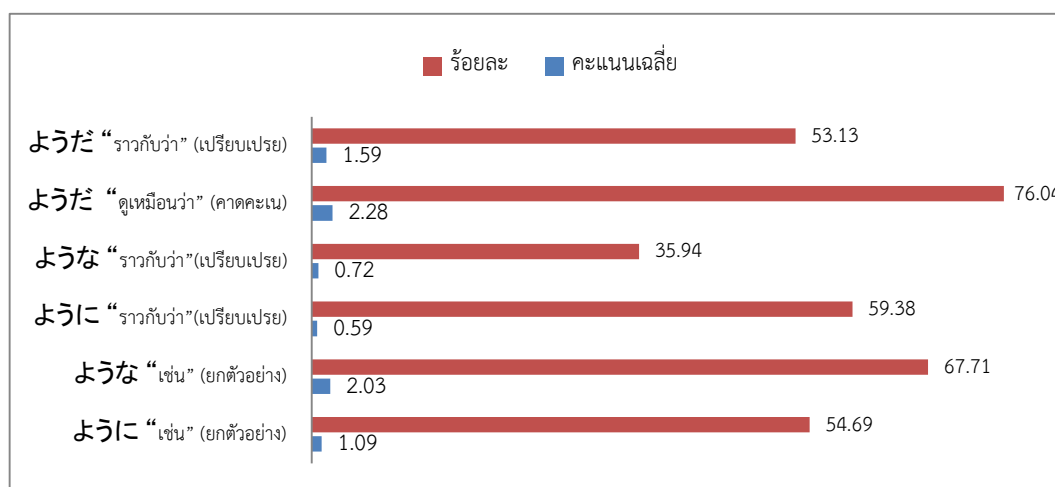
10. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ตอนที่ 1 ไว้ใช้ 16 ข้อ จากจำนวน 25 ข้อ และตอนที่ 2 ไว้ใช้ 10 ข้อ จากจำนวน 14 ข้อ ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่า ตอนที่ 1 แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.31 ถึง 0.85 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.31 ถึง 0.77 ตอนที่ 2 แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.46 ถึง 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.31 ถึง 0.62

11. นำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์การหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) โดยใช้สูตรครุเดอร์ ริชาร์สัน (KR - 21) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.77

12. จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう แบบทดสอบแบบปรนัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 จำนวน 14 ข้อ และตอนที่ 2 จำนวน 6 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 แสดงในแผนภูมิแท่ง 1-4

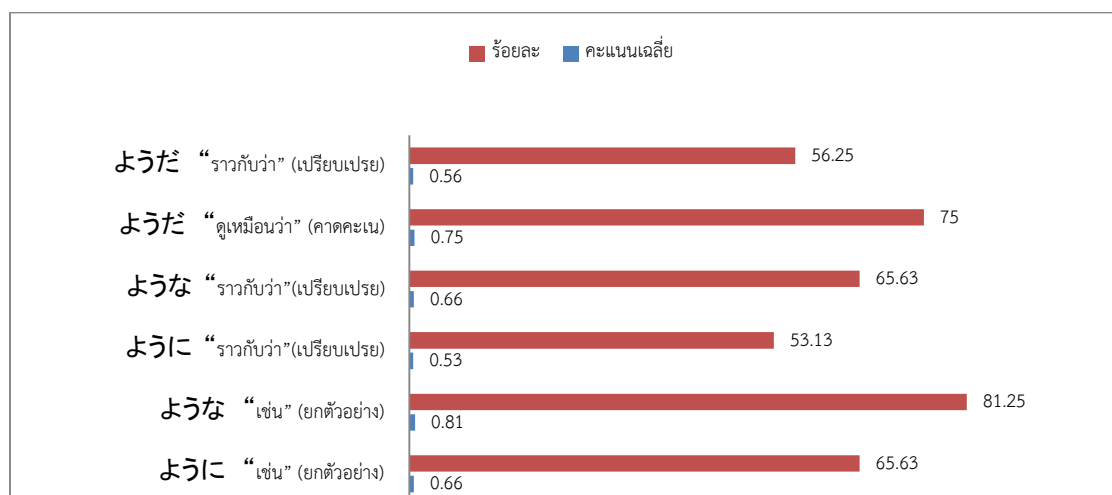
ภาพที่ 1 แผนภูมิแท่งแสดงความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう แต่ละความหมาย

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) มากที่สุด รองลงมาคือ ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) ように “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) ตามลำดับ ส่วนคำกริยานุเคราะห์ที่นักศึกษามีความเข้าใจน้อยที่สุดคือ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう แต่ละความหมาย

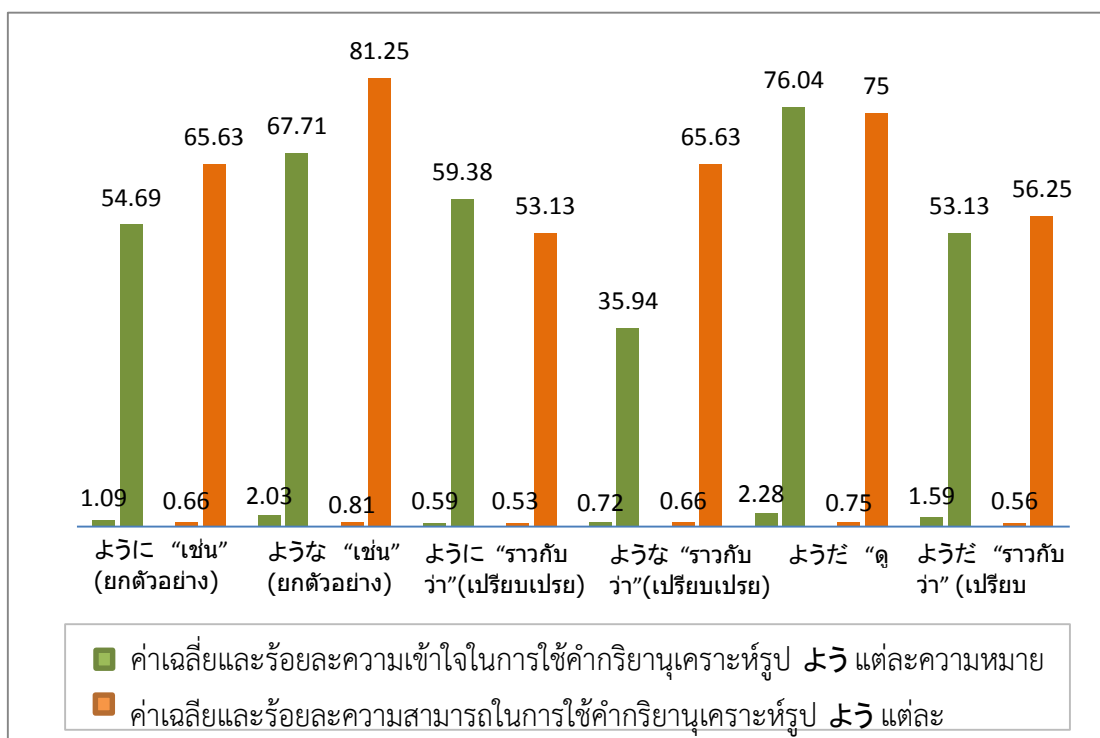
ความหมาย	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ระดับความสามารถ
ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)	1	0.56	56.25	พอใช้
ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน)	1	0.75	75	ดี
ような “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)	1	0.66	65.63	ปานกลาง
ように “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)	1	0.53	53.13	พอใช้
ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง)	1	0.81	81.25	ดีมาก
ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง)	1	0.66	65.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) มากที่สุด อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) อยู่ใน ระดับดี ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) และ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) อยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ส่วน ように “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) นักศึกษามีความสามารถในการใช้ อยู่ในระดับพอใช้

ภาพที่ 2 แผ่นภูมิแท่งแสดงความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう แต่ละความหมาย

จากภาพ 2 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) มากที่สุด รองลงมาคือ ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) และ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) ตามลำดับ ส่วนคำกริยานุเคราะห์ที่นักศึกษามีความเข้าใจน้อยที่สุดคือ よう “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ ように “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ)

ภาพที่ 3 แผ่นภูมิแท่งแสดงการเปรียบเทียบความเข้าใจและความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう แต่ละความหมาย

จากภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวม นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう เกือบทุกคำ มากกว่าความเข้าใจในการใช้ ซึ่ง ได้แก่ ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง), ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง), ような “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ), และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) ส่วน ように “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) นักศึกษามีความเข้าใจในการใช้มากกว่าความสามารถในการใช้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้นั้น แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้านความเข้าใจ อยู่ในระดับการแปลความเท่านั้น (Bloom et al., 1956 อ้างถึงใน เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556 : 191) ยังไม่สามารถตีความได้ถูกต้อง เนื่องจากคำกริยานุเคราะห์รูป よう เมื่อแปลเป็นภาษาไทย

จะมี 3 ความหมาย ได้แก่ “เช่น” (ยกตัวอย่าง) , “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) และ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) แต่ในภาษาญี่ปุ่นมีคำที่มีความหมาย ดังกล่าว ถึง 6 คำ คือ ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) , ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) , ように “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) , ような “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) , ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) ทำให้ นักศึกษาไม่เข้าใจว่าแต่ละคำมีวิธีใช้แตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาขาดการวิเคราะห์ความแตกต่างในการใช้รูป よう ที่มีความหมายเหมือนกัน รวมถึงขาดการทำแบบฝึกหัดที่มากพอ จึงทำให้เกิดความไม่เข้าใจ และไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างในการใช้แต่ละคำได้

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า นักศึกษายังไม่เข้าใจการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう แต่ละความหมายอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง สอดคล้องกับบลูมและคณะ (Bloom et al., 1956 อ้างถึงใน เยาวดี ราชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556 : 191) ที่กล่าวไว้ว่า การที่ผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ประสบการณ์ ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ นั้น จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจจึงจะสามารถนำไปใช้ได้ และเนื่องจากคำกริยานุเคราะห์รูป よう เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจะมี 3 ความหมาย ได้แก่ “เช่น” (ยกตัวอย่าง) , “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) และ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) แต่ในภาษาญี่ปุ่นมีคำที่มีความหมาย ดังกล่าว ถึง 6 คำ คือ ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) , ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) , ように “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) , ような “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) , ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) ซึ่งแม้ว่าบางคำจะมีความหมายและโครงสร้างเหมือนกัน แต่กลับมีลักษณะการใช้ที่ต่างกัน ดังนั้น ถ้าไม่เข้าใจลักษณะการใช้ของแต่ละคำดีพอ ก็จะไม่สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง คำกริยานุเคราะห์ที่นักศึกษานำไปใช้ได้มากที่สุด คือ ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) เพราะโครงสร้างไม่ซับซ้อน ใช้กริยารูปธรรมดา และคำนามเติม の เท่านั้น รองลงมาคือ ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) อยู่ในระดับดีเพราะความหมายในประโยคค่อนข้างเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน ส่วน ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) และ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) นักศึกษาสามารถใช้ได้ในระดับปานกลางเท่ากัน เพราะมีโครงสร้างเหมือนกัน แต่มีลักษณะการใช้ต่างกัน คือ ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) ใช้ในสถานการณ์ยกตัวอย่าง ซึ่งมีหลักในการสังเกตการใช้ คือ อยู่ในรูปขยายภาคแสดงและรูปขยายคำนาม ในขณะที่ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) เป็นลักษณะการใช้ในเชิงเปรียบเทียบ

ส่วนคำกริยานุเคราะห์ที่นักศึกษานำไปใช้ได้น้อย คือ ように “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีความหมายเหมือนกัน แต่มีข้อแตกต่างอยู่คือ ように “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) มีลักษณะการใช้คือ คำนามที่นำมายกตัวอย่างต้องเป็นคำนามย่อยของคำนามที่ถูกกล่าวถึง แต่ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) เป็นการเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น การที่นักศึกษาไม่เข้าใจลักษณะการใช้ของคำกริยานุเคราะห์ดังกล่าว จึงส่งผลให้ไม่สามารถนำไปใช้ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉรา ชูพล (2553) ที่วิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการนำไปใช้จริงเกี่ยวกับประโยค [-teageru] [-tekureru] [-temorau] ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยและพบว่า ระดับความเข้าใจมีผลต่อระดับความสามารถในการนำไปใช้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32 เท่านั้น ที่นำไปใช้ได้จริงและเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นอกจากจะต้องเข้าใจในเกณฑ์ไวยากรณ์ที่ถูกต้องแล้ว ยังต้องอาศัยความเข้าใจในปัจจัยด้านอื่น ๆ ด้วย

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) น้อยที่สุด นั้นอาจเป็นเพราะ ような มีโครงสร้างใช้เหมือน ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) แต่ต่างตรงลักษณะการใช้ กล่าวคือ ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) คำนามที่นำมาต้องเป็นคำนามย่อยของคำนามที่ถูกกล่าวถึง แต่ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเปรย) เป็นลักษณะการใช้ในเชิงเปรียบเทียบ จึงทำให้นักศึกษาไม่สามารถเลือกความหมายมาใช้ได้อย่างถูกต้อง

เช่น ประโยค 私^{わたし}はジュースのよう^{さけ}なお酒しか飲まない。 ความหมายของ よう^な ที่ถูกต้อง คือข้อ (b) “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบข้อ (a) “เช่น” (ยกตัวอย่าง) ทั้งนี้เพราะประโยคดังกล่าวมีโครงสร้างเหมือนกับ よう^な “เช่น” (ยกตัวอย่าง) แต่มีลักษณะการใช้ต่างกัน ดังกล่าวข้างต้น

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์ よう^に “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ よう^だ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) น้อยที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะ นักศึกษาสับสนและไม่เข้าใจลักษณะการใช้ よう^に “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ よう^だ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) กล่าวคือ ลักษณะการใช้ よう^に “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ คำนามที่นำมายกตัวอย่างต้องเป็นคำนามย่อยของคำนามที่ถูกกล่าวถึง เช่น ประโยค หัวใจของเขาเย็นชาราวกับน้ำแข็ง คำตอบที่ถูกต้องคือ 彼の心は氷のように冷たい。 แต่นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้ よう^な “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) จะเห็นได้ว่านักศึกษายังสับสนและไม่เข้าใจลักษณะการใช้ระหว่าง よう^に “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ よう^な “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) อยู่มาก

หรือจากประโยค ภูเขาสูงโน้นสวยจังนะ ดูราวกับภูเขาฟูจินะ คำตอบที่ถูกต้องคือ あの山はきれいですね。まるで富士さんのようですね。 แต่นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้ よう^に “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ よう^な “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลักษณะของข้อสอบที่มีความหมายเหมือนกัน จึงทำให้นักศึกษาเลือกใช้คำไม่ถูกต้อง

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう^く เกือบทุกคำ มากกว่าความเข้าใจในการใช้ ซึ่ง ได้แก่ よう^に “เช่น” (ยกตัวอย่าง), よう^な “เช่น” (ยกตัวอย่าง), よう^な “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ), และ よう^だ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) นั้น อาจเป็นเพราะรูปประโยคที่ให้แต่ง มีคำระบุชัดเจน ได้แก่ เช่น ราวกับ จึงทำให้นักศึกษาสามารถใช้คำกริยานุเคราะห์ได้ถูกต้องตรงกับความหมาย ส่วน よう^に “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ よう^だ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) นักศึกษามีความเข้าใจในการใช้มากกว่าความสามารถในการใช้ นั้น อาจเพราะ ในประโยคมีข้อสังเกตที่เป็นคำปรากฏร่วม เช่น ถ้าความหมายเชิงเปรียบเทียบจะเกิดร่วมกับ まるで ส่วน ความหมายเชิงคาดคะเนจะเกิดร่วมกับ どうやら เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาจะสามารถสังเกตได้อย่างง่ายและสามารถเลือกใช้ได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. ผู้สอนควรอธิบายและฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความแตกต่างในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう^く ที่มีความหมายเหมือนกันให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ แยกแยะความแตกต่างในการใช้ได้อย่างถูกต้อง

2. ผู้สอนควรเพิ่มแบบฝึกหัดการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう^く ให้มากขึ้น จนสามารถนำไปใช้จริงได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเข้าใจและสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう^く โดยใช้แบบทดสอบที่เป็นแบบบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายพิจารณาสถานการณ์ประกอบในการเลือกใช้คำให้ถูกต้องและเหมาะสมกับความหมาย

2. ควรมีการพัฒนาและศึกษาผลการใช้แบบฝึกที่มีต่อความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう^く

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 โดยภาพรวม มีความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう^く อยู่ในระดับพอใช้และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในระดับดีมาก 2 คน ระดับดี 9 คน ระดับปานกลาง 5 คน ระดับพอใช้ 7 คน ตามลำดับ ส่วนอีก 7 คน มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50

2. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 โดยภาพรวม มีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป よう อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า นักศึกษามีความสามารถในระดับดีมาก 12 คน ระดับปานกลาง 10 คน ระดับพอใช้ 7 คน ตามลำดับ ส่วนอีก 4 คน มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50

3. นักศึกษามีความเข้าใจในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) มากที่สุด อยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) อยู่ในระดับปานกลางและ ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) ように “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) อยู่ในระดับพอใช้เท่ากัน ส่วน ような “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) นักศึกษามีความเข้าใจน้อยที่สุด อยู่ในระดับควรปรับปรุง

4. นักศึกษามีความสามารถในการใช้คำกริยานุเคราะห์รูป ような “เช่น” (ยกตัวอย่าง) มากที่สุด อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ ようだ “ดูเหมือนว่า” (คาดคะเน) อยู่ในระดับดี ように “เช่น” (ยกตัวอย่าง) และ ような “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) อยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ส่วน ように “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) และ ようだ “ราวกับว่า” (เปรียบเทียบ) นักศึกษามีความสามารถในการใช้ อยู่ในระดับพอใช้

เอกสารอ้างอิง

คณะผู้สอนหมวดวิชาภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ. (2545). **เตรียมสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ 3**. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม.

ณัฐริรา ทับทิม. (2557). **ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐริรา ทับทิม. (2560). **รูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สมนึก ภัททิยธนี. (2558). **การวัดผลการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่10). กาลสินธุ์: ประสานการพิมพ์. 3ACorporation. (2558).

มินนะโนะนิฮงโกะ 4. (พิมพ์ครั้งที่16). กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม.

การส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช THE APPROACH OF KNOWLEDGE PROMOTED PARTICIPATION WITH FARMERS IN REDUCING USE OF CHEMICAL FOR PROTECTS AND ELIMINATES PESTS

สุภาวดี แหยมคง^{1*} พัทธนันท์ โกธรรม¹ ประภาศิริ ใจผ่อง¹ Tuan Nguyen Ngoc¹ และ ปิยวดี น้อยน้ำใส²
¹คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ²สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิชญโลก
*corresponding author e-mail : suphayaku@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร 4 จังหวัด ได้แก่ ตำบลชัยสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ตำบลโพทะเล อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตำบลท่าศาลา อำเภอรือเสาะ จังหวัดน่าน และตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอพาคำ จังหวัดอุดรธานี โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวนรวม 882 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 52.99 ± 11.54 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52.67 สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาร้อยละ 54.98 มีการปลูกข้าวมากที่สุดร้อยละ 47.26 ในส่วนของค่าคะแนนความรู้ของเกษตรกรในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชในภาพรวมมีค่าร้อยละ 77.35 สำหรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (3.56 ± 0.36) อย่างไรก็ตามเกษตรกรมีส่วนร่วมต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก (4.25 ± 1.08) จากผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช แต่อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่เกษตรกรผู้เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานและชุมชนต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้ความรู้และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและถูกต้องด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ : ความรู้และพฤติกรรม การใช้สารเคมี การมีส่วนร่วม เกษตรกร

Abstract

The purpose of this research was to study the approach of knowledge promoted participation with farmers in reducing use of chemical for protects and eliminates pests in 4 province Sap Sombun subdistrict, Wichian buri district, Phetchabun province Pho Thale subdistrict, Pho Thale district, Phichit province, Tha Sala subdistrict, Phu Ruea district, Loei province and Ban Sieo subdistrict, Fak Tha district, Uttaradit province. The 882 samples were selected by purposive sampling. The data were collected by using of a set of questionnaires and analyzed with descriptive statistics i.e. percentage, arithmetic mean, minimum, maximum and standard deviation. The result revealed that the farmers' average age was 52.99 ± 11.54 years old, most farmers were male (52.67%) and had primary school education level (54.98%). Most of farmer grown rice field (47.26%). Average mean score of knowledge of farmers was 77.35%. The overall mean of behavior in using pesticides were high level (3.56 ± 0.36). The participation with farmers in reducing use of chemical for protects and eliminates pests was high (4.25 ± 1.08). This result revealed that even though farmer had high level of knowledge and behavior in using pesticides. Government, related personals and organization should be to emphasize on appropriate knowledge to agriculture.

Keywords : knowledge and behavior, using pesticides, participation, farmer

บทนำ

ปัจจุบันเกษตรกรมีการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมากทางการเกษตร ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพโดยรวมของชุมชน การใช้สารเคมีจำนวนมากและติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ทำให้เกิดปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน การทำลายระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ การเกิดปัญหาการดื้อยาของแมลงศัตรูพืช ทำให้มีความต้องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้นไปอีก (กรมควบคุมมลพิษ, 2556) นอกจากนี้ยังส่งผลต่อสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจของเกษตรกรและชุมชน จากงานวิจัยของวิทยา ตันอารีย์ (2554) ศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบสุขภาพจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรในการปลูกพืชไร่ เขตเทศบาลเมืองแกนพัฒนา อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย คือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาด้านระบบกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น กระดูก และข้อ มากขึ้น นอกจากนี้เมื่อนำไปตรวจเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด พบว่ามีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยถึงร้อยละ 56.14 ส่วนผลกระทบทางสุขภาพจิตพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ รู้สึกท้อแท้ที่ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นจากการที่ราคาสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้น รองลงมายังพบว่า มีความทุกข์จากการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ส่งผลต่อความเจ็บป่วยของตนเองและคนในครอบครัว สาเหตุของการใช้สารเคมีทางการเกษตรประการหนึ่ง คือ เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในการลดการใช้สารเคมีทั้งด้านประโยชน์และวิธีการ (โสพรรณ เรืองเจริญ, 2550) จากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่ผ่านมาพบว่าปัจจุบันเกษตรกรโดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรด้านการปลูกพืชประสบปัญหาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ในขณะที่ราคาผลผลิตตกต่ำ ตลาดรับซื้อผลผลิตไม่แน่นอน ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจต่อเกษตรกร คือ ทำให้เงินทุนในด้านการผลิตไม่เพียงพอ เกษตรกรมีหนี้สินมาก เนื่องจากต้องการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้สารเคมี ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูง ทำให้ต้องกู้เงินเพื่อนำมาลงทุนทำการเกษตร โดยอาจกู้จากแหล่งเงินกู้จากภาครัฐ เช่น ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หรือจากภาคเอกชน เช่น แหล่งเงินกู้ธนาคาร ร้านค้าขายสารเคมีทางการเกษตร เป็นต้น โดยผลผลิตที่ได้รับเกิดความไม่แน่นอน อาจได้ราคาสูงหรือต่ำกว่าต้นทุน ซึ่งเกิดจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็น กลไกทางการตลาด พ่อค้าคนกลาง ฤดูกาล แมลงศัตรูพืช และโรคในพืช เป็นต้น ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พิจิตร เลย และอุดรธานี เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรให้ปฏิบัติได้อย่างถูกวิธีและมีความเหมาะสมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพในการเกษตรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ (1) ตำบลชัยสมบุญ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ (2) ตำบลโพทะเล อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร (3) ตำบลท่าศาลา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย และ (4) ตำบลบ้านเลี้ยว อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรธานี ทำการสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงกับเกษตรกรที่มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชได้จำนวน 882 ราย (ตามวิธีของ Yamane, 1973 อ้างใน ชีรวิทย์ เอกกุล, 2543)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน คือ (1) ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกร (2) ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช (3) พฤติกรรมการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และ (4) การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและภาษา และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try out) กับประชาชนในตำบลใกล้เคียง จำนวน 10 คน การเก็บข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีการอบรมผู้สัมภาษณ์ให้เข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถามให้เข้าใจตรงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำการเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการใช้สารเคมี เป็นต้น สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช จำแนกเป็น ความรู้ก่อนการใช้สารเคมี ความรู้ขณะใช้สารเคมี ความรู้หลังการใช้สารเคมี และความรู้ในการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช รวมจำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน เป็นคำถามด้านบวกและลบ กำหนดให้เลือกตอบได้ 2 ตัวเลือก คือ ถูก และผิด มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูก มีค่าคะแนน เท่ากับ 1 คะแนน และตอบผิด มีค่าคะแนน เท่ากับ 0 คะแนน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ โดยค่าคะแนนความรู้นำมาคำนวณเป็นร้อยละ ตามสูตร คือ จำนวนข้อที่ตอบถูก $\times 100$ / จำนวนข้อทั้งหมด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช จำแนกเป็น พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมี พฤติกรรมขณะใช้สารเคมี พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมี และพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมจำนวน 45 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดพฤติกรรม กำหนดตัวเลขแทนตั้งแต่ 1-5 ซึ่งใช้เกณฑ์ ดังนี้

ระดับพฤติกรรม	ถ้าเป็นด้านบวก	คำถามเชิงลบ
ปฏิบัติทุกครั้ง	5 คะแนน	1 คะแนน
ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง	4 คะแนน	2 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	3 คะแนน	3 คะแนน
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	1 คะแนน	5 คะแนน

การวิเคราะห์คะแนนแบบวัดพฤติกรรม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด การนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาหาค่าน้ำหนักเป็นคะแนนโดยใช้เกณฑ์ของบุญชม (2538) โดยการรวมคะแนนรายข้อ แล้วนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปลความหมายค่าคะแนนพฤติกรรม ช่วงกว้างละ $(5-1)/5 = 0.8$ ดังนี้

ระดับความเหมาะสม	การให้คะแนน	เกณฑ์การแปลความ
เหมาะสมมากที่สุด	5	4.21-5.00
เหมาะสมมาก	4	3.41-4.20
เหมาะสมปานกลาง	3	2.61-3.40
เหมาะสมน้อย	2	1.81-2.60
เหมาะสมน้อยที่สุด	1	1.00-1.80

4. การวิเคราะห์ค่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เกณฑ์การให้คะแนนคือระดับการมีส่วนร่วม จำแนกเป็น ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 5 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมมาก 4 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง 3 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมน้อย 2 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด 1 คะแนน และระดับไม่เคยมีส่วนร่วม 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ในแต่ละส่วนมารวมคะแนนรายข้อ แล้วนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปลความหมายค่าคะแนนของระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร	การให้คะแนน	เกณฑ์การแปลความ
มากที่สุด	6	5.20-6.00
มาก	5	4.36-5.19
ปานกลาง	4	3.52-4.35
น้อย	3	2.68-3.51
น้อยที่สุด	2	1.84-2.67
ไม่เคย	1	1.00-1.83

ผลการวิจัย

การศึกษาการส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร โดยสามารถจำแนกการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 52.99 ± 11.54 ปี โดยมีอายุน้อยที่สุด เท่ากับ 16 ปี และอายุสูงสุด เท่ากับ 79 ปี เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.67 และเพศหญิง ร้อยละ 47.33 มีสถานะเป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 59.03 รองลงมา ได้แก่ ภรรยา ร้อยละ 25.69 บุตร ร้อยละ 10.65 และอื่นๆ เช่น ผู้อาศัย ร้อยละ 4.63 ตามลำดับ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 54.98 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษา ร้อยละ 19.91 ไม่ได้เรียน ร้อยละ 19.44 และปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 2.43 ตามลำดับ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย เท่ากับ 4.10 ± 1.58 คน โดยมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน และมีจำนวนสมาชิกสูงสุด เท่ากับ 9 คน ส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงาน ร้อยละ 65.50 มากกว่าไม่มีการจ้างแรงงาน ร้อยละ 34.50 มีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ย 25.10 ± 13.10 ปี โดยมีประสบการณ์ต่ำสุด 1 ปี และมีประสบการณ์สูงสุด 65 ปี ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการปลูกพืชข้าวมากที่สุด ร้อยละ 47.26 รองลงมา ได้แก่ พืชไร่ ร้อยละ 41.32 ไม้ผล ร้อยละ 8.41 และอื่นๆ ร้อยละ 3.01 ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย เท่ากับ 24.68 ± 18.29 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 0.3 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรสูงสุด 200 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งทุนของตนเอง ร้อยละ 50.43 มากกว่าการใช้แหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่เงินของตนเอง ร้อยละ 49.57 ซึ่งส่วนใหญ่กู้เงินจากธกส. ร้อยละ 54.82 และจากธนาคาร ร้อยละ 45.18 และแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการใช้สารเคมีส่วนใหญ่มาจากเจ้าหน้าที่บริษัท ร้อยละ 26.26 รองลงมา ได้แก่ เพื่อนบ้าน ร้อยละ 25.74 เรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 22.53 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 16.37 และบุคคลในครัวเรือน ร้อยละ 9.10 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลค่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช (ตารางที่ 1) พบว่าเกษตรกรมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 77.35 โดยพบว่าความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่เกษตรกรมีค่าคะแนนมากที่สุด คือ ความรู้ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 81.18 รองลงมา ได้แก่ ความรู้หลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 76.53 ความรู้ขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 72.87 และการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 65.23 เป็นต้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของความรู้ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืชสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทางปาก ทางหายใจ หรือจากการสัมผัส ร้อยละ 96.82 ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่สามารถทำให้เกิดโรคมะเร็งได้ ร้อยละ 35.83 ในส่วนของความรู้ขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นผู้ได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรเคลื่อนย้ายผู้ป่วยออกจากบริเวณที่ฉีดพ่นสารเคมี ร้อยละ 93.61 ข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปสามารถทำให้ศัตรูพืชตายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 37.84 สำหรับความรู้หลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ การจัดเก็บสารเคมีให้มิดชิด และติดป้ายเตือน ทำให้สะดวกการใช้งาน และป้องกันอุบัติเหตุได้ ร้อยละ 95.17 ข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ การทำลายขวดที่ใช้แล้วโดยการเผาหรือฝังดิน ช่วยป้องกันอันตรายและลดภาวะมลพิษได้ ร้อยละ

61.99 และการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุดมี 2 ข้อ ได้แก่ การใช้ใบผัก ใบมันเทศ ใบมันสำปะหลัง ใบมะละกอ สามารถล่อหอยเชอร์รี่ให้มากินได้ และการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวจากแปลงที่ไม่เป็นโรค สามารถลดโรคของข้าวได้ ร้อยละ 22.81 และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ การปล่อยน้ำให้ท่วมยอดข้าว 1-2 วัน สามารถลดปริมาณเพลี้ยไฟได้ ร้อยละ 22.81

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนความรู้ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ความรู้	ตอบถูก (ร้อยละ)
ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร	81.18
ขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร	72.87
หลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร	76.53
การลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร	65.23
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	77.35

3. การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช (ตารางที่ 2) พบว่าเกษตรกรมีค่าคะแนนพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (3.56 ± 0.36) โดยพบว่าค่าคะแนนพฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เท่ากับ 4.31 ± 0.45 รองลงมา ได้แก่ ค่าคะแนนพฤติกรรมหลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เท่ากับ 3.69 ± 0.63 ค่าคะแนนพฤติกรรมขณะการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 3.59 ± 0.72 และค่าคะแนนพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง เท่ากับ 3.32 ± 0.78 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของพฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าเรื่องที่เกษตรกรมีพฤติกรรมเหมาะสมมากที่สุด คือ การศึกษาชนิดของสารเคมีให้เหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืช (4.69 ± 0.64) และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ การเลือกใช้สารเคมีตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน (2.73 ± 0.94) ในส่วนพฤติกรรมขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าเรื่องที่เกษตรกรมีพฤติกรรมเหมาะสมที่สุดในเรื่อง สวมถุงมือขณะดำเนินการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (4.74 ± 2.56) และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ผสมสารเคมีด้วยมือเปล่าโดยไม่สวมถุงมือ (2.42 ± 1.52) สำหรับพฤติกรรมหลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าเรื่องที่เกษตรกรมีพฤติกรรมเหมาะสมมากที่สุด เรื่อง ถอดชุดที่สวมใส่แล้วซักด้วยผงซักฟอกทันทีหลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (4.71 ± 0.65) และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ เก็บผลผลิตก่อนระยะเวลาที่กำหนดไว้ในฉลากของสารกำจัดศัตรูพืช (2.68 ± 1.74) และพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าเรื่องที่เกษตรกรมีพฤติกรรมเหมาะสมมากที่สุดในการทำควาสะอาดแปลงนาข้าว เพื่อลดวัชพืชข้าวในนา (4.23 ± 1.00) และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมน้อย ได้แก่ เผาตอฟางข้าวในแปลงนาเพื่อกำจัดศัตรูพืช (2.32 ± 1.48)

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนพฤติกรรมในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

พฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} \pm SD$)	การแปลผล
ก่อนการใช้สารเคมี	4.31 ± 0.45	เหมาะสมมากที่สุด
ขณะใช้สารเคมี	3.59 ± 0.72	เหมาะสมมาก
หลังการใช้สารเคมี	3.69 ± 0.63	เหมาะสมมาก
การลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี	3.32 ± 0.78	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.56 ± 0.36	เหมาะสมมาก

4. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีส่วนร่วมต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก มีเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ± 1.08 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าคะแนนมากที่สุด ได้แก่ เกษตรกรมีการเข้าร่วมการประชุมประชาคม เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชกับ อบต. อยู่ในระดับมาก (4.66 ± 1.17) รองลงมา ได้แก่ เกษตรกรมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของ อบต. อยู่ในระดับมาก (4.63 ± 1.23) เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับมาก (4.63 ± 1.90) เกษตรกรมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของ อบต. ในการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับมาก (4.55 ± 1.25) เกษตรกรมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับมาก (4.55 ± 1.31) เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับมาก (4.53 ± 1.22) และท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ อบต. ทราบ อยู่ในระดับมาก (4.43 ± 1.28) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมี	ทางสถิติ	
	ค่าคะแนน ($\bar{X} \pm SD$)	ระดับ
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคม เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชกับ อบต.	4.66 ± 1.17	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	4.55 ± 1.31	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของ อบต.	4.63 ± 1.23	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	4.63 ± 1.90	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	4.53 ± 1.22	มาก
6. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของ อบต.ในการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	4.55 ± 1.25	มาก
7. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ อบต. ทราบ	4.43 ± 1.28	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25 ± 1.08	มาก

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 52.99 ± 11.54 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.10 ± 1.58 คน มีการจ้างแรงงาน มีประสบการณ์ในการทำเกษตร

เฉลี่ย 25.10 ± 13.10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชนิกานต์ คุ่มนุก และสุตารัตน์ พิมเสน (2557) และศศิธร แทนทอง และคณะ (2555) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-50 ปี และ 41 ปี ร้อยละ 81.20 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 60 และร้อยละ 86.70 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนจากของตนเองมากกว่ากู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และเงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น แตกต่างกับการศึกษาของนัฐวุฒิ ไม้ผาด (2557) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 84 กู้เงินมาลงทุนทำการเกษตร และในส่วนของแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการใช้สารเคมีส่วนใหญ่มาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของพิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร และสุชาดา ภัยหลีกส์ (2557) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี ร้อยละ 91.00 จากหน่วยงานเกษตรกรตำบล เกษตรอำเภอ ร้อยละ 44.20

ค่าคะแนนความรู้ของเกษตรกรในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรมีความรู้ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรมากที่สุด ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของนัฐวุฒิ ไม้ผาด (2557) พบว่าเกษตรกรในอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าคะแนนของความรู้ของเกษตรกรหลังการใช้สารเคมีมากที่สุด ร้อยละ 85.25 อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยโดยรวมของค่าคะแนนความรู้ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 77.35 ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของพิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร และสุชาดา ภัยหลีกส์ (2557) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี โดยเฉลี่ยมีความรู้ระดับดี ร้อยละ 92.90 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี ร้อยละ 91.00 จากหน่วยงานเกษตรกรตำบล รองลงมา ร้อยละ 44.20 จากเกษตรกรอำเภอ ร้อยละ 16.90 จากร้านจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืช นอกจากนี้เกษตรกรมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.40 สามารถอ่านออกเขียนได้ และมีประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นระยะเวลานานเฉลี่ย 1-5 ปี จึงทำให้เกษตรกรมีความรู้ในระดับสูง

สำหรับข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรมีพฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชเหมาะสมมากที่สุด เท่ากับ 4.31 ± 0.45 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนัฐวุฒิ ไม้ผาด (2557) พบว่าเกษตรกรในอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชเหมาะสมที่สุด เท่ากับ 3.65 ± 0.36 เป็นอันดับแรก และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของพิมพ์พร ทองเมือง และยุทธนา สุดเจริญ (2559) ได้ทำการศึกษากฎเกณฑ์การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรจังหวัดสมุทรสงครามพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีเท่ากับค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมระหว่างการใช้สารเคมี (2.95 เท่ากับ ระดับดี) และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมหลังการใช้สารเคมี (2.80 เท่ากับ ระดับดี)

ในด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ามีกระบวนการลดใช้สารเคมีในการเกษตรแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและเกษตรกร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและพัฒนาไปสู่เกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนสู่การดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแนวทางดังกล่าวถูกระบุในยุทธศาสตร์การพัฒนาของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการลดใช้สารเคมี ควรเพิ่มบทบาทของเกษตรกรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในส่วนการจัดทำนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจจะเพิ่มกิจกรรมในการลดใช้สารเคมีในส่วนของขั้นตอนขณะใช้สารเคมี หลังการใช้สารเคมี และผลกระทบหลังจากใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้นเพื่อยกระดับความรู้ของเกษตรกร นอกจากนี้ควรเน้นในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่เกษตรกรในข้อความรู้ที่พบว่ายังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ให้มีความเข้าใจถูกต้องเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลการศึกษาด้านพฤติกรรมมาปฏิบัติตัวในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ที่พบว่ายังอยู่ในระดับพอใช้หรือไม่ดีมาปรับปรุงแก้ไข มาใช้ในปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องมากขึ้น เพื่อเป็นการป้องกัน

สุขภาพของตนเอง คนรอบข้าง และเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ผ่านสื่อและแหล่งความรู้ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอให้ทั่วถึง และควรพัฒนาวิธีกำจัดศัตรูพืช เช่น การใช้สารชีวภาพหรือการใช้วิธีอื่นที่สามารถนำมาใช้กำจัดศัตรูพืชได้สะดวก มีประสิทธิภาพสูง ช่วยลดต้นทุนในการผลิต ปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาส่งเสริมเผยแพร่สนับสนุนให้กับเกษตรกรใช้ในการกำจัดศัตรูพืช แทนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้ต่อไปในอนาคต

ดังนั้นจากการวิจัยในครั้งนี้แนวทางการส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในกระบวนการลดการใช้สารเคมีที่ดี คือ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชกับเกษตรกร เพื่อให้เกิดความตระหนักและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนการลดการใช้สารเคมีรวมถึงการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในการทำให้เกษตรกรมีความรู้และพฤติกรรมอยู่ในช่วงระดับที่เหมาะสมมากถึงเหมาะสมมากที่สุด โดยการการจัดอบรมหรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับเกษตรกรที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้สารเคมีที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อช่วยลดความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร และลดปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมได้ต่อไป และเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ หากมีการให้ความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง จะสามารถช่วยให้เกษตรกรปลอดภัยต่อผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น เมื่อสัมผัสสารเคมีรวมถึงช่วยลดต้นทุนของสารเคมีที่ใช้ลงได้ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างจิตสำนึกถึงอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยแนวทางและการพัฒนาสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชจากธรรมชาติ ที่มีต้นทุนต่ำ มีวิธีการผลิตหรือหาซื้อได้ง่าย และมีประสิทธิภาพใกล้เคียงหรือมากกว่าสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด

สรุปผลการวิจัย

เกษตรกรในการศึกษาค้างนี้มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 52.99 ± 11.54 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มีการปลูกพืชข้าวมากที่สุด ในส่วนของค่าคะแนนความรู้ของเกษตรกรในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชในภาพรวมมีค่าร้อยละ 77.35 สำหรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (3.56 ± 0.36) อย่างไรก็ตามเกษตรกรมีส่วนร่วมต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก (4.25 ± 1.08) จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช แต่อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่เกษตรกรผู้เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานและชุมชนต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้ความรู้และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและถูกต้องด้วยเช่นกัน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำหรับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณ 2560 องค์การบริหารส่วนตำบลชัยภูมิบุรี อำเภอนาโพธิ์บุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับคำแนะนำ และการอำนวยความสะดวกสำหรับการศึกษาค้าง และขอขอบคุณเกษตรกร ตำบลชัยภูมิบุรี อำเภอนาโพธิ์บุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2556). ภูมิปัญญาชาวบ้านในการลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช. สำนักจัดการคุณภาพน้ำ. ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2018, จากเว็บไซต์: http://www.moac.go.th/people/html/msg_type1_888.htm

- ชนิกานต์ คุ่มนง และสุภารัตน์ พิมพ์เสน. (2557). พฤติกรรมการใช้สารกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. **ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**. 16(1): 56-67.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นัฐวุฒิ ไผ่ผาด. (2557). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดพืชของเกษตรกรเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม. ปรินญาปรัชญาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. 216 น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พร ทองเมือง และยุทธนา สุดเจริญ. (2559). พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรจังหวัดสมุทรสงคราม. รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 1(1): 371-378.
- พิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร และสุชาดา ภัยหลีกส์. (2557). ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู. **วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน**. 2 (3): 299-309.
- วิทญา ตันอารีย์. (2554). การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรในการปลูกพืชไร่ เขตเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิธร แท่นทอง ภาณุสิทธิ์ มั่นคง และเรวัต รัตนวิชัย. (2555). การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อสำรวจการใช้สารเคมีในการเกษตรของเกษตรกร ตำบลซอนไพร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. **ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**. 14: 21-33.
- โสพรรณ เรืองเจริญ. (2550). การประยุกต์ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อลดการใช้สารเคมีในการเกษตร อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แนวทางการลดใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลแม่ยางตาล

อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

THE GUIDELINES FOR REDUCING USE OF CHEMICAL FOR PROTECT AND ELIMINATE PESTS OF FARMER IN MAE YANG TAN SUB-DISTRICT, RONG KWANG DISTRICT, PHREE PROVINCE

พัทธนันท์ โกธรรณ^{1*} ประภาศิริ ใจผ่อง¹ สุภาวดี แหม่มคง¹ Tuan Nguyen Ngoc¹ ปิยวดี น้อยน้ำใส¹

ปาริชาติ อยู่แย้ม¹ และ พิมลกันต์ เทียนทอง²

¹คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ²สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพืษุสสงคราม พืษุสโลก

²องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยางตาล แพร่

*corresponding author : patthanun2309@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จากกลุ่มตัวอย่าง 84 ครอบครัว นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 44.07 ± 13.77 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 63.10) และสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.71) เกษตรกรมีการปลูกข้าวมากที่สุด (ร้อยละ 54.76) และแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการใช้สารเคมีส่วนใหญ่มาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 35.71) สำหรับค่าคะแนนความรู้ในภาพรวมของการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 79.05) ส่วนใหญ่มีคะแนนของความรู้ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเป็นลำดับแรก และพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง (2.75 ± 0.43) โดยเกษตรกรมีพฤติกรรมขณะการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเหมาะสมอยู่ในลำดับแรก อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.55, P < 0.01$) ดังนั้นแนวทางการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการลดใช้สารเคมีแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้ความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกรในเรื่องเกี่ยวกับการใช้สารเคมีทำให้เกิดโรคต่างๆ และควรส่งเสริมให้เกษตรกรร่วมมือกับเพื่อนบ้านหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

คำสำคัญ : การลดการใช้สารเคมี เกษตรกร จังหวัดแพร่

Abstract

The main purpose of this research was to study the guidelines for reducing use of chemical for protect and eliminate pests of in Mae Yang Tan Sub-district, Rong Kwang District, Phree Province. The 84 household samples were selected sampling. The data were collected by using of questionnaires and analyzed with percentage, arithmetic mean, minimum, maximum, standard deviation and correlation between knowledge and behaviors of farmers. The result showed that the farmers' average age was 44.07 ± 13.77 years old, most farmers were male (63.10%) and had primary school education level (35.17%). Most of farmer grown rice (54.76%). The source of knowledge in using pesticides was from selft learning (35.71%). Overall average means score of knowledge of farmers was medium (79.05%). Most farmers had highest score of knowledge in before using pesticides. The overall mean score of behavior in using pesticides was 2.75 ± 0.43 (medium high level). The most

of farmers had highest score of behavior in while using pesticides. However, the correlation between the knowledge and behaviors regarding pesticides usage was negative at statistically significant level ($r = -0.55$, $P < 0.01$). Thus, the guidelines for reducing use of chemical for protect and eliminate pests of farmer in Mae Yang Tan Sub-district, Rong Kwang District, Phree Province, government, related personals and organization should be to emphasize knowledge and behavior of farmer about after using pesticides and reduce impact from using pesticides by participation process.

keywords : reducing use of chemical, farmer, Phree province

บทนำ

ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรมอาชีพหลักของคนไทย คือ เกษตรกรรม ผลผลิตต่างๆ ที่ได้มาจึงเป็นเพื่อการบริโภคและการส่งออก ในปัจจุบันการเกษตรมีความแตกต่างจากในอดีตซึ่งมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตร โดยมีเป้าหมายทางการค้าเป็นสำคัญจึงทำให้ปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตรของไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงได้ลำดับประเทศที่ใช้สารเคมีทางการเกษตรมากที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประเทศไทยมีปริมาณการนำเข้าสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรรวม 147,269.93 ตัน มูลค่ารวม 22,789.23 ล้านบาท โดยมีปริมาณของสารกำจัดวัชพืช (Herbicide) สูงสุดถึง 117,645.36 ตัน รองลงมา ได้แก่ สารกำจัดแมลง (Insecticide) ปริมาณ 13,910.54 ตัน และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) ปริมาณ 10,988.22 ตัน (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2558)

การใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เพื่อสนองตอบการพัฒนาที่มุ่งแต่แสวงหาผลประโยชน์ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม หากมีการใช้อย่างไม่ถูกต้องและไม่มีการป้องกันอันตรายจากการใช้ ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ใช้โดยตรงจากการใช้ ดังข้อมูลเผื่อระวังโรคจากสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม (2558) รายงานถึงข้อมูลการเจ็บป่วยด้วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชซึ่งมีอัตราสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีอัตราผู้ป่วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเท่ากับ 12.25 ต่อประชากร 100,000 คน และกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายจากสารเคมีมากที่สุดก็เป็นเกษตรกรในกลุ่มอาชีพผู้ปลูกพืชไร่และพืชผัก ร้อยละ 36.02 จากผู้ป่วยทั้งหมด

จังหวัดแพร่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยผลผลิตทางด้านเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ทำรายได้เข้าสู่จังหวัดมากที่สุด ซึ่งอำเภอที่มีพื้นที่ทำกินทางการเกษตรมากที่สุด คือ อำเภอร้องกวาง รองลงมาคือ อำเภอเมืองแพร่ อำเภอที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด คือ อำเภอเด่นชัย ในด้านพื้นที่ถือครองนั้นเกษตรกรในอำเภอสองมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยสูงสุด คือประมาณครอบครัวละ 11.5 ไร่ โดยพื้นที่เพาะปลูกของจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนา รองลงมาคือการปลูกพืชไร่ ไม้ผลไม้ยืนต้น พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ตามลำดับ พืชเศรษฐกิจสำคัญที่เกษตรกรนิยมทำการเพาะปลูกได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ข้าวโพด ยาสูบ ถั่วลิสง ฝ้าย อ้อยโรงงาน ถั่วเขียว ผลไม้ พืชผัก (สำนักงานจังหวัดแพร่, 2560)

ตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ซึ่งถือว่าเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมหนึ่งในจังหวัดเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกข้าว ข้าวโพด ยาสูบ แตงโม พริก แตงกวา และพืชผักสวนครัว ปลูกไว้เพื่อจำหน่าย โดยมีการนำสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชหลายชนิดมาใช้ในการเกษตรกรรม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการลดใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องวิธีและมีความเหมาะสมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยคณะผู้ศึกษาวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามจากเกษตรกรตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง

คอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกร สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช จำแนกเป็น ความรู้ก่อนการใช้สารเคมี ความรู้ขณะใช้สารเคมี ความรู้หลังการใช้สารเคมี และความรู้ในการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช รวมจำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน เป็นคำถามด้านบวกและลบ เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ถูก และผิด เกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูก มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน และตอบผิด มีค่า เท่ากับ 0 คะแนน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ โดยเกณฑ์การประเมินความรู้ กำหนดคะแนนแบบอิงเกณฑ์ เป็น 3 ระดับ คือ ระดับความรู้ต่ำ หมายถึง ค่าคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60.00 ระดับความรู้ปานกลาง หมายถึง คะแนนรวมระหว่างร้อยละ 60.00-79.99 และระดับความรู้สูง หมายถึง คะแนนรวมมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

3. พฤติกรรมการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช จำแนกเป็น พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมี พฤติกรรมขณะใช้สารเคมี พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมี และพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมจำนวน 45 ข้อ แบบสอบถามมี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย โดยแบ่งข้อคำถามเป็นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เกณฑ์การให้คะแนนในข้อคำถามเชิงบวก คือ ปฏิบัติทุกครั้ง 5 คะแนน ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง 4 คะแนน ปฏิบัติบางครั้ง 3 คะแนน ปฏิบัตินานๆ ครั้ง 2 คะแนน และไม่ปฏิบัติเลย 1 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนในข้อคำถามเชิงลบ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง 1 คะแนน ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง 2 คะแนน ปฏิบัติบางครั้ง 3 คะแนน ปฏิบัตินานๆ ครั้ง 4 คะแนน และไม่ปฏิบัติเลย 5 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ในแต่ละส่วนมารวมคะแนนรายข้อ แล้วนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปลความหมายค่าคะแนนของระดับของพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ดังนี้

ระดับพฤติกรรม	การให้คะแนน	เกณฑ์การแปลความ
ปฏิบัติเหมาะสมมากที่สุด	5	4.20-5.00
ปฏิบัติเหมาะสมมาก	4	3.40-4.19
ปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง	3	2.60-3.39
ปฏิบัติเหมาะสมน้อย	2	1.80-2.59
ปฏิบัติเหมาะสมน้อยที่สุด	1	1.00-1.79

4. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร โดยใช้ค่าไคสแควร์

5. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เกณฑ์การให้คะแนนคือระดับการมีส่วนร่วม จำแนกเป็น ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 5 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมมาก 4 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง 3 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมน้อย 2 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด 1 คะแนน และระดับไม่เคยมีส่วนร่วม 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ในแต่ละส่วนมารวมคะแนนรายข้อ แล้วนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปลความหมายค่าคะแนนของระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร	การให้คะแนน	เกณฑ์การแปลความ
มากที่สุด	6	5.20-6.00
มาก	5	4.36-5.19
ปานกลาง	4	3.52-4.35
น้อย	3	2.68-3.51
น้อยที่สุด	2	1.84-2.67
ไม่เคย	1	1.00-1.83

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 44.07 ± 13.77 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.10 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 36.90 ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นบุตร และภรรยา คิดเป็นร้อยละ 29.19 และร้อยละ 5.95 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาาระดับประถมศึกษา รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.71 26.19 และ 14.29 โดยกลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกเฉลี่ยในครอบครัว 4 คน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปีเท่ากับ 208,524 บาท/ปี หรือ 17,377 บาท/เดือน

ข้อมูลด้านอาชีพพบว่ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งมีอาชีพหลักประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาได้แก่รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 61.90 และร้อยละ 25.00 ตามลำดับ ซึ่งเฉลี่ยแล้วกลุ่มตัวอย่างทำการเกษตรมาแล้ว 14 ปี ซึ่งส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าว รองลงมา เป็นพืชไร่ และผัก คิดเป็นร้อยละ 54.76 20.24 และ 17.86

ข้อมูลเบื้องต้นของด้านการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชพบว่า เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมากกว่าครึ่งมีการจ้างฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 57.14 และเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง รองลงมาได้แก่ เพื่อนบ้าน/บุคคลที่รู้จักภายนอก และเจ้าหน้าที่ของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 35.71 26.19 และ 23.81 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	53	63.10
หญิง	31	36.90
สถานภาพครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	42	50.00
ภรรยา	15	17.86
บุตร	22	29.19
อื่นๆ	5	5.95
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	0.00
ประถมศึกษา	30	35.71

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	11.90
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	22	26.19
อนุปริญญา/ปวส.	10	11.90
ปริญญาตรี	12	14.29
การจ้างงาน		
ไม่มีการจ้างงาน	38	45.24
มีการจ้างงาน	46	54.76
อาชีพหลัก		
รับราชการ	5	5.95
เกษตรกร	52	61.90
รับจ้าง	21	25.00
อื่นๆ	6	7.15
พืชหลักที่ทำการเกษตร		
ผัก	15	17.86
พืชไร่	17	20.24
ไม้ผล	6	7.14
ข้าว	46	54.76
สถานะการเลี้ยงสัตว์ในครัวเรือน		
มี	27	32.14
ไม่มี	57	67.86
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร		
เงินทุนของตัวเอง	25	29.76
แหล่งเงินกู้จากสหกรณ์	7	8.33
แหล่งเงินกู้จาก ธกส.	52	61.91
แหล่งเงินกู้จากธนาคาร	0	0
การจ้างฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ไม่มี	36	42.86
มี	48	57.14
แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช		
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	15	17.86
เจ้าหน้าที่ของบริษัท	20	23.81
เพื่อนบ้าน/บุคคลที่รู้จักภายนอก	22	26.19
บุคคลในครัวเรือน	5	5.95
เรียนรู้ด้วยตนเอง	30	35.71
อื่นๆ	6	7.14

2. ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

สำหรับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 79.05 โดยเมื่อจำแนกความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช 4 ขั้นตอน คือ ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ขณะการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช หลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช และผลกระทบหลังจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งพบว่าเกษตรกรมีความรู้สูงในขั้นตอนก่อนการใช้สารเคมีเป็นลำดับแรก ซึ่งมีค่าคะแนนความรู้อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 87.76) รองลงมาได้แก่ ความรู้หลังการใช้สารเคมีอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 83.19) ความรู้ในการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีปานกลาง (ร้อยละ 77.55) และความรู้ขณะใช้สารเคมีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.71) ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เมื่อจำแนกเป็นความรู้ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบคำถามถูกเฉลี่ย ร้อยละ 87.76 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด มีค่าร้อยละ 100 เท่ากัน ได้แก่ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิดมีอันตรายและความรุนแรงต่างกัน ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด มีค่าร้อยละ 69.05 ในเรื่อง สารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่สามารถทำให้เกิดโรคมะเร็งได้

ในส่วนของความรู้ขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบถูกเฉลี่ย ร้อยละ 67.71 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด มีค่าร้อยละ 88.09 ได้แก่ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นผู้ได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรเคลื่อนย้ายผู้ป่วยออกจากบริเวณที่ฉีดพ่นสารเคมี ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด มีค่าร้อยละ 33.33 ในเรื่อง หากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าตาให้ล้างด้วยน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง และหยอดยาแก้แพ้ทันที

สำหรับความรู้หลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบถูกเฉลี่ย ร้อยละ 83.19 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด มีค่าร้อยละ 100 ได้แก่ ภาชนะที่บรรจุสารเคมีแตกหรือรั่ว ไม่สามารถนำมาใช้ได้ หากยังมีฉลากติดอยู่ ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด มีค่าร้อยละ 52.38 ในเรื่อง การจะนำภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไปใช้ต้องทำการล้างด้วยน้ำหลายๆ ครั้ง

ด้านการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบถูกเฉลี่ย ร้อยละ 77.55 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด มีค่าร้อยละ 100 เท่ากัน ได้แก่ การใช้ใบผัก ใบมันเทศ ใบมันสำปะหลัง ใบมะละกอ สามารถล่อหอยเชอรี่ให้มากินได้ ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด มีค่าร้อยละ 57.14 ในเรื่อง การปล่อยน้ำให้ท่วมยอดข้าว 1-2 วัน สามารถลดปริมาณเพลี้ยไฟได้

ตารางที่ 2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช	ค่าคะแนน (%)	ระดับ
ความรู้ก่อนการใช้สารเคมี	87.76	สูง
ความรู้ขณะใช้สารเคมี	67.71	ปานกลาง
ความรู้หลังการใช้สารเคมี	83.19	สูง
ความรู้ในการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี	77.55	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	79.05	ปานกลาง

3. ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

พฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าในภาพรวมของพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง (2.75 ± 0.43) ดังแสดงในตารางที่ 3

เมื่อดำเนินการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร 4 ขั้นตอน คือ พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมี พฤติกรรมขณะใช้สารเคมี พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมี และพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี พบว่าเกษตรกรมีพฤติกรรมขณะการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเหมาะสมสูงเป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง (3.32 ± 0.25) รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง (3.04 ± 0.77) พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมน้อย (2.58 ± 0.28) และพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมน้อย (2.06 ± 0.41) เป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณารายชื่อคำถามของพฤติกรรมการใช้สารเคมีในแต่ละขั้นตอน เกษตรกรมีระดับพฤติกรรมดังต่อไปนี้

พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดของพฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ พฤติกรรม 2 ข้อ คือ ก่อนดำเนินการใดๆ กับสารเคมี ต้องอ่านฉลากคำแนะนำทุกครั้ง และตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือก่อนฉีดพ่นสารเคมีทุกครั้ง (3.43 ± 0.56) ซึ่งอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมมาก ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของพฤติกรรมขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมน้อย ได้แก่ ไปพบแพทย์เพื่อตรวจเช็คร่างกายทุกปี (2.23 ± 0.39)

พฤติกรรมขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดของพฤติกรรมขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ ขณะผสมสารเคมีใช้ผ้าปิดปากปิดจมูก (3.68 ± 0.16) ซึ่งอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของพฤติกรรมขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ ปฏิบัติตามคำแนะนำในฉลากทุกขั้นตอน (2.86 ± 0.30) อยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง

พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดของพฤติกรรมหลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช จำนวน 2 ข้อที่เท่ากัน คือ ถอดชุดที่สวมใส่ แล้วซักด้วยผงซักฟอกทันทีหลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายและส่วนที่สัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนรับประทานอาหาร (3.11 ± 0.23) ซึ่งอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมน้อย ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของพฤติกรรมขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ นำภาชนะที่บรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วไปฝังหรือเผา (1.77 ± 0.40) อยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมน้อยที่สุด

พฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดของพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ ใช้วิธีการตัดหญ้าแทนการใช้ยาฆ่าหญ้า (2.92 ± 0.92) อยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ ร่วมมือกันทดลองปลูกข้าวอินทรีย์ (1.00 ± 0.92) อยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนของพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช	ค่าคะแนน ($\bar{X} \pm SD$)	ระดับ
พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมี	3.04 ± 0.77	ปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง
พฤติกรรมขณะใช้สารเคมี	3.32 ± 0.25	ปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง
พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมี	2.58 ± 0.28	ปฏิบัติเหมาะสมน้อย
พฤติกรรมทุกภาคส่วนควรช่วยกันสร้างความตระหนักรู้ถึง	2.06 ± 0.41	ปฏิบัติเหมาะสมน้อย

ผลกระทบเชิงลบในการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มากเกินไป
ความจำเป็นและไม่เหมาะสม รวมทั้งร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึก
ความรับผิดชอบสำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิต
อาหารและการเกษตร

ค่าเฉลี่ยรวม	2.75 ± 0.43	ปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง
--------------	-------------	-----------------------

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.55, P < 0.01$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

	พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	
	Correlation (r)	P-value
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	-0.51	0.01

อภิปรายผล

ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่าโดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 79.05 ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของสุรชาติ นายด่าน (2552) ซึ่งศึกษาแนวทางของเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมีในนาข้าว เขตพื้นที่ตำบลแม่ลอย อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย มีความรู้ในการใช้สารเคมีคิดเป็นร้อยละ 76.90 ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งมีความสามารถในการอ่านและเขียน ประกอบกับสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทำให้สามารถรับความรู้ในด้านการใช้สารเคมีจากสื่อช่องทางต่างๆ ได้ สำหรับด้านพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชพบว่าในภาพรวมของพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง (2.75 ± 0.43) เมื่อดำเนินการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร 4 ด้าน คือ พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมี พฤติกรรมขณะใช้สารเคมี พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมี และพฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี พบว่าเกษตรกรมีพฤติกรรมขณะการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง (3.32 ± 0.25) เป็นลำดับแรก และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า พฤติกรรมด้านการใช้สารเคมีที่เกษตรกรปฏิบัติสูงเป็นลำดับแรกได้แก่ การถอดชุดที่สวมใส่ แล้วซักด้วยผงซักฟอกทันทีหลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายและส่วนที่สัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนรับประทานอาหาร (3.11 ± 0.23) ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของพิมพ์ทองเมือง (2557) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรสวนส้มโอ จังหวัดสมุทรสงคราม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 (S.D. = 0.39) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($r = -0.55$, $P < 0.01$) สอดคล้องกับการศึกษาของ สนาน ผดุงศิลป์ (2556) ซึ่งได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้เรื่องการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีโดยผลการวิเคราะห์พบว่าความรู้ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีที่ต่างกัน ($r = -0.510$, $P < 0.000$) ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าความรู้ของการใช้สารเคมีไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติด้านการใช้สารเคมีในการเกษตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแรงงานด้านการทำการเกษตรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นไปในลักษณะการจ้าง ทำให้ผลกระทบจากสารเคมีไม่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้รูปแบบการเกษตรยังคงมีพฤติกรรมด้านการใช้สารเคมีที่ช่วยให้ผลผลิตมีลักษณะตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการส่งเสริมการลดใช้สารเคมีแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ชัดเจน ทั้งนี้มีนโยบายที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนในการลดใช้สารเคมีระยะแรก คือ การให้ความรู้ในขั้นตอนการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี เช่น ทุกภาคส่วนควรช่วยกันสร้างความตระหนักถึงผลกระทบเชิงลบในการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มากเกินไปจนเกินไปและไม่เหมาะสม รวมทั้งร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อทุกคนที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิตอาหารและการเกษตร

สรุปผลการวิจัย

ค่าคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมของความรู้ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีคะแนนของความรู้ความเข้าใจการใช้สารเคมีในขั้นตอนก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรมากที่สุด แต่ความรู้ในการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจต่ำที่สุด สำหรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง โดยเกษตรกรมีพฤติกรรมขณะการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับสูงที่สุด แต่พฤติกรรมในการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรอยู่ในระดับต่ำที่สุด ซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ซึ่งความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กันทั้งในส่วนก่อนการใช้สารเคมี ขณะการใช้สารเคมี หลังการใช้สารเคมี และผลกระทบการใช้สารเคมี ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการลดใช้สารเคมีในการเกษตรระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องเร่งดำเนินการกระบวนการการใช้สารเคมีแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยในระยะแรกควรมุ่งกิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านและส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และพฤติกรรมที่ดีในขั้นตอนการลดผลกระทบการใช้สารเคมี เช่น การใช้พืชสมุนไพรในการกำจัดศัตรูพืช การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำหรับทุนอุดหนุนการทำวิจัยในปีงบประมาณ 2560 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ สำหรับคำแนะนำและอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับการทำวิจัย และขอขอบคุณเกษตรกรตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการศึกษานี้

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2558). โรคพิษจากสารกำจัดศัตรูพืช. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2560.

จารุวรรณ ไตรทิพย์สมบัติ เพลินพิศ จักรกลาง สุวิมล บุญเกิด และอัญชลี อาบสุวรรณ. (2557). การศึกษาความรู้ ทักษะ และ

พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านห้วยสามขา ตำบลทัพวัง อำเภอมะนัง จังหวัดนราธิวาส. ศรีนครินทร์เวชสาร. 29(5): 429-435.

- จิราณัฐวัฒน์ ตีสนิท. (2557). **พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรสถานีอนามัยตำบลน้ำเขียว อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์**. [เข้าถึงเมื่อ 3 เมษายน 2557]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.surinpho.com/main.php?action=detailkm&kmid=28>.
- ชนิกานต์ คุ่มนก และสุดารัตน์ พิมพ์เสน. (2557). **พฤติกรรมการใช้สารกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร. 16(1): 56-67.**
- ธีรฤทธิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นัฐภูมิ ไผ่ผาด. (2557). **การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.**
- นัฐภูมิ ไผ่ผาด สมจิตต์ สุพรรณพิสน์ และธีรพัฒน์ สุทธิประภา. (2557). **ผลจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อำเภอธวัชชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. แก่นเกษตร. 42 (3) : 301-310.**
- เบญจมาศ ธนะสมบัติ. (2549). **ผลกระทบหลังจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรในสวนส้มโอ : กรณีศึกษาหมู่บ้านม่วงยาย ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย. ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- พิมพ์พร ทองเมือง และยุทธนา สุดเจริญ. (2559). **พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรจังหวัดสมุทรสงคราม. น. 371-378. ในประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 23-24 มีนาคม 2559. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.**
- พิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร และสุชาดา ภัยหลักลี. (2557). **ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน. 2 (3): 299-309.**
- ศศิธร แท่นทอง ภาณุสิทธิ์ มั่นคง และเรวัต รัตนวิชัย. (2555). **การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อสำรวจการใช้สารเคมีในการเกษตรของเกษตรกร ตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร. 14: 21-33.**
- สนาน ผดุงศิลป์. (2556). **ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. รายงานปัญหาพิเศษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- สาคร ศรีมุข. (2556). **ผลกระทบหลังจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรของประเทศไทย. http://library.senate.go.th/document/Ext6409/6409657_0002.PDF. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560.**
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย. (2557). **การตรวจเลือดเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการปลูกพืชผักปลอดสารพิษตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร ปี 2557. <http://www.loei.doae.go.th/indexhome.htm>. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560.**
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย. (2556). **ปัญหาสาธารณสุขจังหวัดเลย. <http://www.lo.moph.go.th/moph/>. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560.**
- อนงค์ลักษณ์ เคนสุโพธิ์ ประณีต ประสาระเอ และ ชนะชัย ประทุมนั่ง . (2558). **การใช้สารเคมีในการเกษตรและแนวทางการลดการใช้สารเคมีของเกษตรกรบ้านชิงแวง ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 24 (5): 822 – 831.**
- อภิวัฒน์ สุวรรณราช และปัทมพงษ์ เกษสมบูรณ์. (2558). **พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านหมื่นแบ่ง ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน. 3 (3): 395-407.**
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา. (2560). **ข้อมูลพื้นฐาน: ข้อมูลสภาพทั่วไป ลักษณะเศรษฐกิจ. เลย : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา. <http://tasala-loei.go.th/public/economy/data/index/menu/26>. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560.**
- Norkaew, S., N., Taneepanichskul, W., Siriwong, S., Siripattanakul and G. M., Robson. (2012). Household pesticide use in agricultural community, Northeastern Thailand. **Journal of Medicine and Medical Sciences. 3(10): 631-637.**

การศึกษาการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ
จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

A STUDY OF COMMUNITY'S PARTICIPATION IN LOCAL WISDOM, ART AND CULTURE OF
BUENGTUBRAT COMMUNITY, LAN KRABUE DISTRICT, KAMPHAENG PHET PROVINCE :
WICKERWORK HANDICRAFTS

โชติ บดีรัฐ นันทพันธ์ คตคง อุมารณย์ ยศเจริญ

วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : chotbodeerat@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน เชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอนุมาน นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D. = 0.84) เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านบริหารจัดการทรัพยากร ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วม ส่วนแนวทางการส่งเสริมฯ ควรมีการบรรจุในแผน อบต.บึงทับแรต เพื่อรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนบึงทับแรต ควรมีการนำความรู้เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นมาพัฒนาและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ประจำชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

Abstract

The purpose of this research were to study the level of participation and the guidelines to promote and preserve the Wickerwork Handicrafts. The participants were 340 people of Buengtubrat Community, Lan Krabue District, Kamphaeng Phet Province. The instruments used for data collection were a questionnaire and an interview. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research showed that the level of participation in all five aspects as a whole was at a high level, with the highest mean on resource management, conservation of local wisdom, transferring of local wisdom, learning local wisdom, and participation. As for the guidelines, the results suggested that, first, community enterprise establishment should be included in the plan. Second, local wisdom should be introduced and developed into a community product for sustained development.

Keywords : participation, local wisdom, art and culture, wickerwork handicrafts

บทนำ

“ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี” เกิดร่วมกับ “มนุษย์” มาตั้งแต่แรกเริ่ม การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อใช้เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรม โดยพฤติกรรมที่แสดงออกและปฏิบัติต่อกันมาในทางที่ดีงามนั้นคือสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เรียก วัฒนธรรม เฉกเช่นกันการเรียนรู้ภูมิปัญญาค่านิยมของคนในสังคมตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ชุมชนสังคมแต่ละชุมชนจึงต้องรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตนเองไว้ เพื่อความกินดีอยู่ดี ความสมานฉันท์ในชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข แต่สังคมปัจจุบันได้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นเหตุให้ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมเริ่มสูญหาย และคนในชุมชนขาดความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาทำให้ยากในการสืบค้นหาวัฒนธรรมเหล่านั้นได้ เพราะถูกวัฒนธรรมของคนต่างพื้นที่เข้ามาแทนที่ ทั้งนี้เมื่อ พ.ศ. 2499 กระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล โดยจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลาง เพื่อจัดให้มีบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน อาทิ ไฟฟ้า ประปา ถนน สะพาน คูคลองน้ำ บ่อน้ำ สถานีอนามัย เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นเสมือนถาวรวัตถุที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรม ความเป็นสังคมเมืองที่มนุษย์สร้างขึ้นต่างส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งบางอย่างอาจสูญหายไปอย่างมีอาจหวนกลับคืนมาสำหรับการพัฒนาที่เกิดจากความเจริญของเทคโนโลยีก่อให้เกิดการละเลยศิลปวัฒนธรรมและประเพณีมีการขยายขนาดไปอย่างกว้างขวาง การพัฒนาทางจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หรือมีจิตใจที่มุ่งแต่เศรษฐกิจ ไม่คำนึงถึงคุณค่าทางจิตใจ จนทำให้เกิดความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย อิทธิพลดังกล่าวอาจเป็นการทำลายคุณค่า ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมไปโดยมิรู้ตัว นอกจากภัยอันตรายของมนุษย์ที่เกิดจากภัยธรรมชาติแล้วยังกลับต้องมาเผชิญภัยที่เกิดจากมนุษย์ที่ไร้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณี ศีลธรรมอันดีงามอีกด้วย (ศรุดา สมพอง, 2548)

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแรต เล็งเห็นคุณค่าทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหาย ผวนวกับคณะนักวิจัยจากโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทิปูลงสงคราม ได้ลงพื้นที่เมื่อเดือนมีนาคม 2560 ที่ผ่านมา ทำให้ทราบถึงข้อมูลทางภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต ด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน อาทิ การทอผ้า ทอเสื่ออก ทำไม้กวาด เป็นต้น เริ่มมีการสูญหาย เพราะไม่มีการสืบทอดให้กับชนรุ่นหลัง

จากสภาพปัญหาข้างต้นทางชุมชนบึงทับแรต จึงต้องการให้ทางคณะผู้วิจัยได้ลงไปช่วยศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบสานภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานดังกล่าวให้ดำรงอยู่ รักษาศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อให้ชุมชนแข็งแรงมีรากแก้ว ไม่ถูกกลืนไปกับกระแสโลกาภิวัตน์โดยปราศจากดุลยภาพทางปัญญาและความรู้ที่จะอนุรักษ์สิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาทางด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแรต ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทถือเป็นตัวกลางทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางสำหรับประโยชน์ต่อคนในชุมชนด้านธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของชุมชน ซึ่งตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการสร้างความมั่นคงทางวัฒนธรรมของชุมชนบึงทับแรต โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน ทำให้เกิดการกระตุ้นหล่อหลอมคนในชุมชนให้หวงคืนสู่วิถีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมให้กลับคืนมา และธำรงรักษาไว้ให้ลูกหลานและคนรุ่นต่อไปได้ตระหนักถึงคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สอดแทรกด้วยภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของบรรพบุรุษ พร้อมทั้งร่วมกันสร้างความมั่นคง มั่งคั่งอย่างยั่งยืนของชุมชนสืบไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร เชิงปริมาณ จำนวน 3,299 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัด

กำแพงเพชร เชิงปริมาณ คำนวณโดยตารางทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อน (e) ขนาดประชากรที่ยอมรับได้ 0.05 จำนวน 340 คน เชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุ ประชาชนชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานกลุ่ม ชาวบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้จากอาชีพหลัก ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสต์ (Best, 1970) ซึ่งมีเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น ข้อมูลทางด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น การสร้างเครือข่ายด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น และรูปแบบที่เหมาะสมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสนทนาแบบกลุ่ม โดยมีประเด็นปัญหาที่เจาะจงกับกลุ่มคน จำนวน 20 คน มีลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เครื่องมือที่ช่วยในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ เทคนิค AIC (Appreciation Influence Control :AIC)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวมทั้งนักศึกษา และนักวิจัยในชุมชนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามกระบวนการต่างๆ ดังนี้

วิจัยเชิงปริมาณ 1) จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 2) ทำสำเนาแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 340 ชุด ในเขตพื้นที่ตำบลบึงทับแรต 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม และ 4) นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและแบบมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนทั่วไปในท้องถิ่นของชุมชน อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุ ประชาชนชาวบ้าน ประชาชนที่มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น จำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยเลือกผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมานหรือสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) รวมถึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

- วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้จากอาชีพหลัก ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)

- วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ในภาพรวม 5 ด้าน โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- ข้อมูลการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

วิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ข้อมูลมาจัดกระทำกับข้อมูล (Data Processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและทำความเข้าใจกับความหลากหลายตลอดจนความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้ โดยผู้วิจัยได้จัดกระทำกับข้อมูลพร้อมๆ กันไป ตลอดระยะการดำเนินการวิจัย คือในแต่ละครั้งหลังจากที่เก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะบันทึกอย่างละเอียด

จากข้อมูลที่ได้ในประเด็นต่างๆ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยนำมาจัดระบบข้อมูลแยกเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับบริบทชุมชน การอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Analytical Description)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้จากอาชีพหลัก ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	185	54.41
หญิง	155	45.58
อายุ		
อายุ 21 - 30 ปี	31	9.11
อายุ 31 - 40 ปี	53	15.60
อายุ 41 - 50 ปี	71	20.88
อายุ 51 - 60 ปี	95	27.94
61 ปีขึ้นไป	90	26.47
สถานภาพ		
โสด	83	22.2
สมรส	224	68.31
หม้าย/ หย่าร้าง	33	9.49
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	138	45.43

มัธยมศึกษาตอนต้น/ปลาย/ปวช.	93	25.13
อนุปริญญา/ปวส.	24	6.48
ปริญญาตรี	58	15.67
สูงกว่าปริญญาตรี	27	7.29
อื่นๆ	-	-
อาชีพหลัก		
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	37	10.00
ข้าราชการบำนาญ	67	18.10
เกษตรกร	133	44.05
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	72	19.32
รับจ้างทั่วไป	31	8.53
รายได้		
น้อยกว่า 5,000 บาท	73	22.43
5,001 - 10,000 บาท	114	33.61
10,001 - 15,000 บาท	62	19.41
15,001 - 20,000 บาท	38	10.24
20,001 - 25,000 บาท	32	8.64
25,001 บาทขึ้นไป	21	5.67
การอาศัยอยู่ในพื้นที่		
น้อยกว่า 5 ปี	17	4.54
6- 10 ปี	57	15.34
11-15 ปี	27	7.29
16 ปีขึ้นไป	239	72.83
รวม	340	100.00

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ในภาพรวม 5 ด้าน

หัวข้อ		S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วม	3.15	0.82	ระดับมาก
2. ด้านบริหารจัดการทรัพยากร	3.80	0.83	ระดับมาก
3. ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.60	0.85	ระดับมาก
4. ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.67	0.85	ระดับมาก
5. ด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.64	0.89	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.57	0.84	ระดับมาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ในภาพรวม 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.57, S.D. = 0.84) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารจัดการทรัพยากร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.83) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 0.85)

ด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.64, S.D. = 0.89) ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.60, S.D. = 0.85) และด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.15, S.D. = 0.82)

3. แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

ผลการศึกษาภูมิปัญญาและคุณค่าของภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน อาทิ การทอผ้า ทอเสื่อ กอ ไม้กวาด ตลอดจนการจักสาน ฯลฯ พบว่า หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เป็นการประดิษฐ์มาจากไม้ไผ่ ก้านมะพร้าว ฝักรวด ปลายต่างๆ เป็นกระบวนการประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะพิเศษ ท่ามกลางบริบทของสังคมที่แปรเปลี่ยนไป การรักษาวัฒนธรรมการประดิษฐ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เฉพาะภาคนั้น เป็นไปอย่างยากลำบาก กระบวนการการต่อสู้ เพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน จึงมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในกระบวนการและขั้นตอนการประดิษฐ์ในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันในทุกขั้นตอนแก่ผู้สนใจ

การอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

การอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน พบว่า การอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานนั้น ควรเกิดจากความร่วมมือและการประสานงานอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และสถานศึกษาต่างๆ ในการฟื้นฟูและสร้างความเจริญเติบโตที่มั่นคงให้กับภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานอีกทั้ง ต้องสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้กับหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานให้กับภูมิปัญญาประเภทนี้จะได้คงอยู่กับสภาพการณ์ในปัจจุบันและดำรงอยู่เป็นมรดกแก่ลูกหลาน ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ในทุกด้าน ตั้งแต่กระบวนการเลือกวัสดุอุปกรณ์ จนถึงขั้นตอนการประดิษฐ์เป็นเค้าโครงโดยผู้สืบทอดความรู้เรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจ มาเรียนรู้ด้วยความสมัครใจของตนเอง ประชาชนหรือครูภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยใช้วิธีการบอกเล่า และการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง และให้เยาวชนได้จดจำกันแล้วปฏิบัติตามหรือบางส่วนอาจมีการจดวิธีการ/กระบวนการประดิษฐ์ไว้อย่างคร่าวๆ มีการถ่ายทอดจากประสบการณ์จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องปลูกฝังจากรุ่นสู่รุ่นโดยการสร้างอุดมการณ์เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

2. ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผู้เข้ามาทำการศึกษาและให้ความสนใจกับกิจกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เมื่อมีการจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่หรือจะเป็นการเข้ามาศึกษา ชุมชนรอบด้านต่างให้ความสำคัญเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยที่เป็นผลมาจากการสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษและผู้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย เป็นการเห็นพ้องถึงสิ่งดีงามที่ตรงกันจึงเกิดเป็นแนวคิดในการอนุรักษ์และสืบทอด เพื่อเป็นประโยชน์แก่รุ่นต่อไปได้เรียนรู้โดยพยายามจัดเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแรต เป็นผู้กระทำการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมสนับสนุนและเผยแพร่ความรู้ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจุบันการให้ความสนใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเป็นที่สนใจแก่บุคคลทั่วไปที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากและการกลับมาใช้ชีวิตชาวอีกครั้งของหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

3. ปัจจัยด้านการปรับตัวทางด้านสังคม มีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ รูปแบบ/ขั้นตอนกระบวนการประดิษฐ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในเรื่องของอุปกรณ์ เวลาในการประดิษฐ์โดยการประยุกต์และดัดแปลง มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้สร้างจิตสำนึกให้เกิดความรักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย และมีการสร้างระบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการปรับตัวทางด้านสังคมที่มีการปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา

4. ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา งานศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ได้รับการส่งเสริมและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษามากมายทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ควรนำงานฝีมือหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานไปโชว์ให้กับชาวต่างชาติได้เห็น และมีการ

แลกเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการทราบปัญหาของหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เพื่อแสวงหาแนวทางการอนุรักษ์ร่วมกันทุกฝ่าย

5. ควรมีการสร้างเครือข่ายงานด้านภูมิปัญญา การสร้างเครือข่ายงานด้านภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานของชุมชนบ้านบึงทับแตร มีการประสานงานร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมแรงในการอนุรักษ์และสืบสานเป็นอย่างดีจนเกิดความสนิทสนมคุ้นเคยในการทำงานร่วมกันทั้งเยาวชนที่เข้ามาเรียนรู้และผู้สนใจ ต่อมาจึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทั้งในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้ ขั้นตอนการประดิษฐ์ประสบการณ์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น จนเกิดเครือข่ายการเรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานและพยายามสร้างฐานการเรียนรู้ให้เกิดเป็นเครือข่ายมากขึ้น

สรุปได้ว่า การศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน มีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยภายในมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานในทุกๆ ด้านซึ่งมีเยาวชนในท้องถิ่นและผู้ที่มีความสนใจมารับการสืบทอดมีการปรับตัวตามสภาพทางสังคมที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตจนเกิดการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันยอมรับและเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน และมีปัจจัยภายนอกที่เข้ามาสนับสนุน คือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในการเข้าร่วมกับกิจกรรมต่างๆ จนเกิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกิดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ปัญหา ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน พบว่า จากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อพื้นที่ชีวิต ทัศนคติคนรุ่นใหม่ที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน แตกต่างจากคนรุ่นเก่า ทางเลือกในการเสพลือ เพื่อเพิ่มความบันเทิงมีเพิ่มมากขึ้น จากสังคมที่รีบเร่งจนเข้าสู่ยุคบริโภคนิยมที่มีการแข่งขันสูงมาก และเมื่อวันเวลาผ่านไปภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานจึงเลือนหายไป ปัจจัยที่สนับสนุนให้ภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานให้อยู่คู่กับสังคมหลากหลายปัจจัยด้วยกัน จึงทำให้แนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานที่ดี ควรเริ่มต้นจากการเน้นหนักไปที่การสืบทอดจากตัวบุคคลที่เป็นผู้สร้างและผู้สืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ให้เกิดการสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ การบริหารจัดการวัฒนธรรมภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานเป็นหนทางหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวแปรอันสำคัญในการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ให้เผยแพร่ออกไปเพื่อเป็นหลักประกันของความยั่งยืนของภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน การบริหารจัดการภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Folk Crafts Management) เป็นการดึงผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งและเข้ามาเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อให้เป็นมรดกร่วมกันของบุคคลทั่วไปมิใช่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และร่วมกันสร้างจิตวิญญาณทางวัฒนธรรมร่วมกัน

1. ควรมีการบรรจุในแผน อบต.บึงทับแตร เพื่อรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนบึงทับแตร ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ปัจจุบันพบว่า หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน อาทิ การสานเสือกก ทำไม้กวาด เป็นต้น ยังมีลักษณะการทำเป็นแบบครัวเรือน ยังกระจัดกระจายอยู่แทบทุกหมู่บ้าน ยังไม่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มเครื่องจักสาน จากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการบรรจุอยู่ในแผนจังหวัด แผน อบต.เพื่อการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบึงทับแตร ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานอย่างเป็นทางการ และต้องการให้หาช่องทางตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าจากกลุ่มดังกล่าวด้วย

2. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารในรูปแบบองค์กร ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานและดำเนินการอนุรักษ์งานด้านศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาในด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ ทั้งในส่วนองภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนโดยการสรรหาผู้ที่มีศักยภาพทางด้านผู้นำและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสนใจเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ตลอดจนการแต่งตั้งหรือทำการเลือกคณะกรรมการร่วมกันปรึกษาและวางแผน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและการอนุรักษ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของการถ่ายทอดองค์ความรู้

การสื่อสาร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อีกทั้งต้องมีการจัดสร้างและวางวัตถุประสงค์หลักให้มีความชัดเจนมากขึ้น ในเรื่องของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน

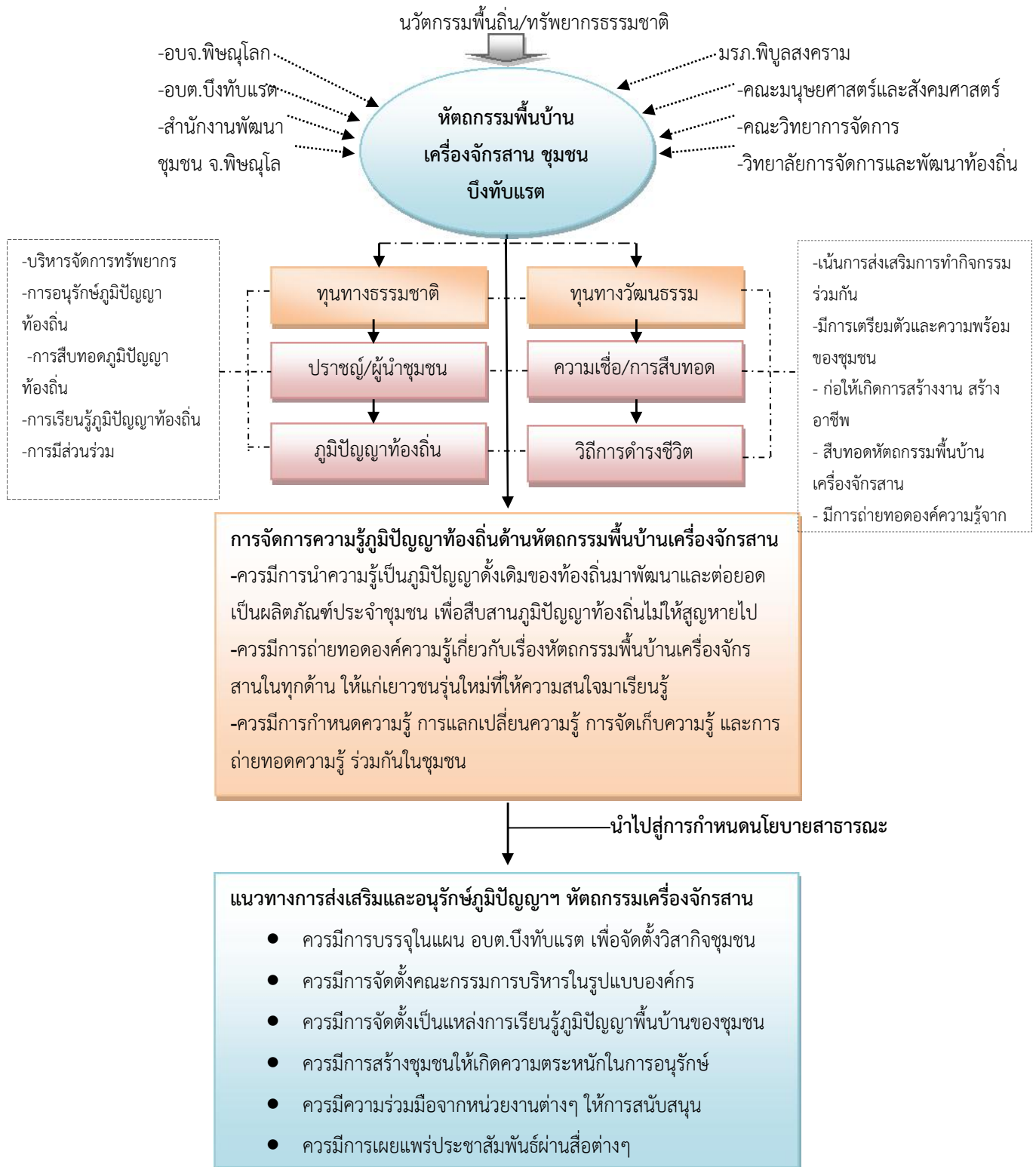
3. ควรมีการจัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชน แนวทางในการสืบสานสืบทอดการอนุรักษ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นต้องมีการจัดแหล่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน โดยการนำความรู้ที่มีมาเผยแพร่และบูรณาการให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาผนวกพร้อมกับหลักสูตรการเรียนตามที่กระทรวงศึกษาได้กำหนดไว้หรืออาจมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในการเรียนรู้เรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานและมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีการฝึกหัดขั้นตอน/ระเบียบวิธีการปฏิบัติให้กับผู้ที่สนใจ มีใจรักและพร้อมที่จะรับการถ่ายทอด

4. ควรมีการสร้างชุมชนให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ ในกระแสโลกาภิวัตน์เทคโนโลยีการสร้างความสะดวกสบายเพลิดเพลินมีความหลากหลายและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น สิ่งที่เป็นศิลปวัฒนธรรมจึงได้รับการลดเลือนคุณค่าลง ดังนั้น ชุมชนควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของคุณค่าที่ได้รับการลดทอนของศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน จำเป็นต้องสร้างให้เกิดความรักและความหวงแหน ผู้นำและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานที่สวยงามเข้าไปสู่จิตใจของกลุ่มสมาชิกและคนในสังคม ประชาชนทั่วไปควรเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มีความสามัคคี และที่สำคัญคือ การมีจิตสำนึกร่วมกันว่า หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานเป็นทุนทางวัฒนธรรมของคนทุกคนไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับเล็กหรือระดับใหญ่ ควรร่วมกันวางแผน วางนโยบายในการอนุรักษ์ร่วมกัน คิดถึงอนาคตของภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานที่บรรพบุรุษคิดค้นให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป ให้หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานไม่สูญหายไปเพราะการเห็นคุณค่าของความสะดวกสบายจนละทิ้งคุณค่าดั้งเดิมที่เป็นรากฐานของอดีต

5. ควรมีความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา ยังคงเห็นความสำคัญและคุณค่าของภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน และมีการให้ความร่วมมือในการที่จะอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้หรือการจัดการเรียนรู้โดยนำนักเรียนนักศึกษาเข้ามาศึกษาดูงาน มีการจัดงานเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่บ่อยครั้ง

6. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น การจัดทำหนังสือรวบรวมภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน โดยในหนังสือประกอบไปด้วยประวัติความเป็นมาของหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานแต่ละชนิด ขั้นตอน/วิธีการประดิษฐ์หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานที่ละเอียดและสมบูรณ์ รวบรวมปราชญ์และครูภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ที่มีความรู้ความสามารถ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน และหนังสือต้องมีการจัดจำหน่ายตามร้านหนังสือทั่วไป เพื่อให้ผู้สนใจได้มีโอกาสในการศึกษาและทำความเข้าใจกับหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานได้ลึกซึ้งมากกว่าเดิม การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ ระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาทำการสืบค้นและเรียนรู้เรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานหรือทางวิทยุโทรทัศน์ก็จะเป็นการกระตุ้นเตือนให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นแล้วจึงเดินทางมายังของชุมชนบึงทับแรด ซึ่งเป็นการเผยแพร่ทางสาธารณชนอีกทางหนึ่ง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ

ภาพที่ 1 แสดงถึงพัฒนาการงานวิจัยจากฐานความรู้วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่อิงกับธรรมชาติ ผสมผสานกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และทางสังคมศาสตร์ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรด อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักรสาน และทุนทางธรรมชาติที่สำคัญสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โชติ, 2560)

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ในภาพรวม 5 ด้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารจัดการทรัพยากร และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วม

ระดับการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการเผยแพร่งานทางด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน โดยเน้นการส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันที่เหมาะสมกับ วิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการงานทางด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เป็นสิ่งสำคัญของคนบ้านบึงทับแรต จึงมีการร่วมด้วยช่วยกันประชาสัมพันธ์เผยแพร่งานฝีมือด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานดังกล่าว เพื่อให้นักท่องเที่ยวคนไทยหรือต่างประเทศให้รู้จักมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี คงทอง (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แบบอย่างในการพัฒนาอาชีพจักสาน อำเภอนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการของกลุ่มอาชีพจักสาน เริ่มจากการรวมกลุ่มอาชีพจักสานตั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 โดยมีสมาชิกเพียง 3 คน รูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นเครื่องใช้ทั่วไป เช่น ตะกร้า กระเป๋ ภาชนะ จาน ชาม เป็นต้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจักสานกับกลุ่มภายนอกชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุย สำหรับการถ่ายทอดความรู้ เป็นลักษณะแบบกลุ่มครอบครัวและเครือญาติ จากรุ่นสู่รุ่นและเพื่อนบ้าน ด้วยวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มในระยะเริ่มต้นนี้ ยังไม่มีเกิดการร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร มีการพึ่งพาอาศัยกัน และช่วยเหลือกัน จนสามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน

ด้านบริหารจัดการทรัพยากร

ระดับการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ด้านบริหารจัดการทรัพยากร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเตรียมตัวและความพร้อมของชุมชนในด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน อาทิ การทอผ้า ทอเสื่ออก ทำไม้กวาด ตลอดจนการจักสาน ฯลฯ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าทรัพยากรในชุมชนมีเพียงพอสำหรับการทำงานด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน อาทิ ไม้ไผ่ เสื่ออก ผ้า ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ แสงฉาย (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทูทางสังคมกับการพัฒนาชุมชนบางนางลี่ อำเภอมะนัง ผลการวิจัยพบว่า ตำบลบางนางลี่มีทุนทางสังคมที่สำคัญ คือ ทุนทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ซึ่งมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่ประชาชนสร้างขึ้นที่สมาชิกในหมู่บ้านใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต มีทรัพยากรดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะในการทำเกษตรกรรม มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเป็นจำนวนมาก เช่น มะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ สำหรับทุนทางวัฒนธรรมได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ภูมิปัญญาสมุนไพร

ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระดับการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนบึงทับแรต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภูมิปัญญาในการประดิษฐ์งานทางด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน สามารถทำเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำเป็นของฝากและของที่ระลึก อีกทั้งเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร ฉิมพลี (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานเกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่บรรพบุรุษได้

สร้างสรรค์และถ่ายทอดสืบต่อกันมา จนกลายเป็นการสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยงานด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานถือว่าเป็นองค์ความรู้ประจำท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและการปลูกฝังวิถีคิด การดำเนินชีวิตประจำวันให้แก่ลูกหลาน เพื่อปฏิบัติสืบต่อกัน

ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระดับการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแตร อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการค้นคว้าและการเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น งานด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานสืบทอดจนมาถึงทุกวันนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะเป็นสืบทอดรุ่นต่อรุ่น ทำให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักงานด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริดา พูลสิน (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนวัดโสมนัส ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีความหลากหลายในมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่า มีการค้นคว้าและการเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมดำเนินงานในชุมชนแนวทางแก้ไขคือ ชุมชนต้องมีการศึกษาความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมและนำมาอนุรักษ์เผยแพร่ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนางานศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งชุมชนต้องทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมร่วมกับวัด บ้าน โรงเรียน และศูนย์เยาวชน พร้อมทั้งมีการพัฒนาคุณภาพและจำนวนบุคลากรทางวัฒนธรรมจะต้องมีการร่วมกำหนดแผนงานกิจกรรมด้านวัฒนธรรมร่วมกัน

ด้านาสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระดับการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแตร อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งซึ่งนับเป็นการสืบทอดมรดกทางด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน เพื่อให้คงอยู่ในสังคมสืบต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นว่าการที่จะสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้นั้น จำเป็นจะต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับคนรุ่นใหม่ได้เข้าใจมรดกทางด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน ที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชานนท์ วิสุทธิชานนท์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในตำบลคลองแดน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านและสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในตำบลคลองแดน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา มีการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านผ่านบรรพบุรุษ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และญาติพี่น้องและภูมิปัญญาชาวบ้านส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของครอบครัว ทำให้ภูมิปัญญาชาวบ้านบางส่วนยังคงมีรุ่นลูกหลาน สืบทอดต่อๆ กันมา จนถึงปัจจุบันนี้ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ภูมิปัญญาส่วนหนึ่งในปัจจุบันแทบที่จะไม่เห็น และไม่มีผู้สืบทอดต่อแล้ว เพราะอิทธิพลจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาแทรกแซงจนทำให้ภูมิปัญญาชาวบ้านนั้นคงเหลืออยู่เพียงคำบอกเล่าเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนบึงทับแตร อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน พบว่า ในภาพรวม 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารจัดการทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบึงทับแตร อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร : ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน พบว่า 1) ควรมีการบรรจุในแผน

อบต.บึงทับแตรง เพื่อรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนบึงทับแตรง ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานอย่างยั่งยืน 2) ควรมีการนำความรู้เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นมาพัฒนาและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ประจำชุมชน เพื่อสร้างเอกลักษณ์และการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานไม่ให้สูญหายไป 3) ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานในทุกด้าน ให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจมาเรียนรู้ด้วยความสมัครใจของตนเอง ปราชญ์หรือครูภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยใช้วิธีการบอกเล่าและการทำให้ออกเป็นแบบอย่าง 4) ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา งานศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน และควรนำงานฝีมือหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานไปโชว์ให้กับชาวต่างชาติได้เห็นและมีการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ต่างๆ อีกทั้งเพื่อแสวงหาแนวทางการอนุรักษ์ร่วมกันทุกฝ่าย และ 5) ควรมีการสร้างเครือข่ายงานด้านภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานของชุมชนบ้านบึงทับแตรง ที่สำคัญต้องมุ่งเน้นในเรื่องการรวมกลุ่ม การประสานงานร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมแรงในการอนุรักษ์และสืบสานอย่างรูปธรรม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ทุกคน เป็นผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแตรง อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชรทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและตอบคำถามจากการสัมภาษณ์งานวิจัยในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาทเวทิตาคุณแด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และขอโน้มคารวะผู้เขียนตำราวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้าและอ้างอิงทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ฉิมพลี. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษานิพนธ์ สาขาพัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชานนท์ วิสุทธินานนท์. (2558). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ปรีดา พูลสิน. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนวัดโสมนัส. วารสารวิจัยและพัฒนา. 4, 60-66.
- ศักดิ์ แสงฉาย. (2557). ทุนทางสังคมกับการพัฒนาชุมชนบางนางลี่ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. 6(3): 79-92
- ศรดา สมพอง. (2548). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- อัญชลี คงทอง. (2553). แบบอย่างในการพัฒนาอาชีพจักสาน อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การสร้างสรค์สื่อและพัฒนาแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ ต่อการลดความเสี่ยงในการตั้งครรภ์
ในวัยเรียน ของ โรงเรียนบ้านหนองนกกีกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

THE STUDY OF EXPOSURE UNWANTED MEDIA AND MEDIA LITERACY TO THE RISK OF
PREGNANCY IN ADOLESCENCE AND DEVELOPMENT APPROPRIATE ACTIVITY FOR
INCREASING MEDIA LITERACY OF NONGNOK PEEK KA SCHOOL PONGDANG DISTRICT
AMPHOE MUENG , TAK PROVINCE

ยรรยงวรกร ทองแยม* ธนพร รังสิกรรพุม และ ปุณทริกา สุนทรวร
คณะวิทยาการจัการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณ พิชณโลก

*corresponding author e-mail : bookclip@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการศึกษสภาพการรับสื่อไม่พึงประสงค์และรู้เท่าทันสื่อที่มีผลต่อการเพิ่มความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในวัยเรียนและพัฒนาแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสม ของ โรงเรียนบ้านหนองนกกีกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นงานวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษสภาพการรับสื่อไม่พึงประสงค์ และการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหญิงโรงเรียนบ้านหนองนกกีกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก และเพื่อพัฒนาแบบ ทดลองกิจกรรมและสื่อ ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสมโดยเก็บข้อมูลแบบสามเส้า เชิงปริมาณ คือจำนวนเด็กในโรงเรียน และเชิงคุณภาพจาก ครูในโรงเรียน เด็กนักเรียน และผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนชั้นมัธยมต้นเพศหญิงอายุ 13-15 ปี เนื้อหาสารที่รับมากที่สุดคือ ละคร รองลงมาคือ บันเทิง ข่าวและ กีฬา ที่น่าสนใจคือ ร้อยละ 58 คิดว่าเนื้อหาในสื่อที่เกี่ยวข้องทางเพศเช่น เซ็กส์ หรือเลิฟซีน เป็นเรื่องธรรมดา ร้อยละ 26 เห็นว่าเรื่องอาชญากรรมเป็นเรื่องธรรมดา ร้อยละ 30 เรื่องธรรมะเปิดรับเพียงอย่างเดียว เนื้อหาการขายของที่มีการโชว์หน้าอก หรือ เรื่องราวซีรีย์เช่น คุณแม่วัยใสเป็นเรื่องธรรมดา ร้อยละ 12 เห็นว่าเรื่องของการเข้าอยู่กลุ่มเกี่ยวกับเพศเป็นเรื่องธรรมดา ในด้านกิจกรรมที่เหมาะสม ได้ใช้สื่อภาพยนตร์สั้นและกิจกรรมฐานเพื่อพัฒนาความรู้แบบบูรณาการเรียนการสอนกับนักศึกษาคณะวิทยาการจัการมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณ

คำสำคัญ : การรับสื่อ รู้เท่าทันสื่อ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน

Abstract

The research on the study of undesirable media exposure and media literacy has implications on increasing pregnancy risk in school-age children and the development of activities to promote appropriate media literacy at Bannongnokpikka School in Pong Daeng sub-district, Muang Tak district, Tak province. This research is a developmental research that aims to examine the circumstances of undesirable media exposure and media literacy of female students at Bannongnokpikka School in Pong Daeng sub-district, Muang Tak district, Tak province, and to develop approaches and test activities and media that promote appropriate media literacy. Data were collected through triangulation method; the quantitative data is the number of students in the school; the qualitative data are collected from teachers in the school, students and parents. The study results reveal that majority of students are female middle school students at the age of 13-15 years old. The most exposed genre of media content is TV drama and soap

opera, followed by entertainment, news and sports. The interesting result is that 58% express that sexual contents such as erotic, sexual or love scenes shown in media are normal. 26% express that crime is common and normal while 30% viewed commercial contents that include chest exposure or series such as ‘Teen Mom’ as normal. 12% agreed that being a part of a sexual-related group is common and normal. Regarding activities that promote media literacy, short films and station activities are used to develop integrated knowledge of teaching and learning with students of the Faculty of Management, Pibulsongkram Rajabhat University.

Keywords : exposure, media literacy, pragnent in school

บทนำ

ยุคแห่งอุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรม (Culture Industry) โดยมีสื่อสารมวลชนเป็นตัวจักรสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมให้แก่สังคม สื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากกับผู้คนซึ่งตกอยู่ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคเพราะสถาบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ รวมทั้งวัฒนธรรมกับผู้คนมากกว่าสถาบันอื่น (กาญจนา แก้วเทพ, 2544)

สสย. แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน มีพันธกิจหลักของแผนงานก็คือ การส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วม ให้เด็กเยาวชนรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็ก – เยาวชนในระยะยาว

เช่นรายงานการสรุปผลการเรียนรู้เท่าทันสื่อของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรศรี งามวิทยาพงศ์ที่สรุปความได้ว่า เด็กและเยาวชนได้ตกเป็นผู้ถูกกระทำและถูกกดขี่มากที่สุด และอย่างซ้ำซากมากที่สุด เนื่องจากการพัฒนาที่เกิดขึ้นใหม่ได้ดึงเด็กออกจากฐานการเรียนรู้แบบเดิมอย่างสิ้นเชิง เข้าสู่ฐานการเรียนรู้ใหม่ในระบบการศึกษาซึ่งถ่ายทอดค่านิยมของชีวิตและความสำเร็จแบบใหม่ให้กับเด็กอย่างไม่ต้องวิเคราะห์จำแนกแยกแยะใด ๆ แล้วผลิตซ้ำการเรียนรู้เดิมนั้นด้วยการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนซึ่งต่างก็เรียนรู้จากสื่อสมัยใหม่ซึ่งถ่ายทอดระบบคุณค่าแบบใหม่อย่างมีพลังที่อาจกล่าวได้ว่า ทรงอำนาจมากที่สุดเนื่องจากสามารถส่ง “สาร” (Message) ไปได้กว้างขวางมากที่สุด และสามารถสร้าง “ความจริงเสมือน” (Visual Reality) ซึ่งทำให้ผู้รับสารคล้อยตามได้โดยง่ายทั้งภาพและเสียง รวมทั้งสร้างเครือข่ายการรวมกลุ่มคนได้ง่ายดาย สื่อสมัยใหม่ในสังคมที่ปราศจากการสอนให้บุคคลคิด และปราศจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่แตกต่าง เนื่องจากสถาบันครอบครัว ชุมชน ศาสนา ต่างล่มสลาย จึงมีอำนาจครอบงำบุคคลได้มากที่สุด โดยเฉพาะในสังคมที่ธุรกิจหรือทุนมีอำนาจอย่างอิสระมากในการแสวงหา “ผลกำไรสูงสุด” จากสังคม เด็กและเยาวชนจึงได้กลายเป็นเหยื่อของสื่ออย่างที่สุดและมากที่สุด โดยพื้นที่ซึ่งเด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อเนื่องจากถูกสื่อครอบงำมากที่สุด ได้แก่ ระบบคุณค่าแบบสุขนิยมจากการบริโภควัตถุ (สิ่งของวัตถุ ชื่อเสียง ความสำเร็จ การเป็นที่ยอมรับความสุขทางเพศ ฯลฯ) กระทั่งมีความหมกมุ่นในการแสวงหาหรือเสพติดความสุขดังกล่าว กระทั่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปสู่การกระทำผิดโดยง่ายขาดการยับยั้งชั่งใจ และใช้ความก้าวร้าวรุนแรงเมื่อถูกขัดขวางหรือไม่ได้ดังความต้องการ ปรากฏการณ์ดังกล่าวขยายตัวทั้งทางปริมาณและระดับความวิกฤตอย่างชัดเจน จากผลการวิจัยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา วิกฤตการณ์นี้กล่าวได้ว่าเป็นอันตรายที่คุกคามต่อสุขภาวะ ทั้งของเด็ก-เยาวชน และสังคมโดยรวมอย่างยิ่ง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (อรศรี งามวิทยาพงศ์, 2551)

ด้วยเหตุดังกล่าว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) จึงได้สนับสนุนให้เกิด “แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน(สสย.)” ขึ้น โดยมีมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กเป็นองค์กรบริหารแผนงานเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2550 หนึ่งในประเด็นสำคัญของการขับเคลื่อนในแผนงานดังกล่าว คือ การสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมให้เยาวชนรู้เท่าทันอำนาจของสื่อ เพื่อป้องกันตนเองจากอำนาจการครอบงำนั้น ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการแสวงหาสื่อทางเลือกในระดับต่าง ๆ ทั้งหมดภาค

และจุลภาคที่จะเข้ามาช่วยเยียวยา ลดอำนาจของสื่อกระแสหลักที่กระทำต่อเยาวชน ในรอบ 1 ปีแรกของการดำเนินงาน แผนงาน สสย. ได้ให้ความสนับสนุนแก่องค์กร กลุ่มต่าง ๆ ทั่วประเทศในการทำกิจกรรมตามแนวทางดังกล่าวร่วมกัน โดยได้รับการตอบรับด้วยดีและอย่างกว้างขวางจากองค์กร กลุ่มต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

(Masterman,1985 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ 2544) ได้ระบุเหตุผลสำคัญที่ทำให้ต้องศึกษาเรื่องการรู้เท่าทัน สื่อมวลชนซึ่งสามารถสรุปได้ว่า 1) การบริโภคสื่อของผู้คนมีอย่างสูงมาก 2) ข่าวสารจากสื่อไม่ได้เป็นเพียง แจ้งเพื่อทราบ (Inform) เท่านั้น หากแต่ยังหล่อหลอมอุดมการณ์และสร้างจิตสำนึกของผู้รับสารเอาไว้ด้วย 3) เนื่องจากการบริหารจัดการ และกระบวนการสร้างข้อมูลข่าวสารมีพัฒนาการที่เจริญเติบโตและมีประสิทธิภาพมากขึ้นทุกทีจนกระทั่งผู้รับสารไม่อาจรับมือ ได้ 4) แม้ว่าสื่อมวลชนจะเกิดมาพร้อมกับระบบประชาธิปไตย แต่ก็มีข้อสังเกตว่าลักษณะที่ไม่เป็นประชาธิปไตยของสื่ออาจทำ ได้อย่างซ่อนเร้น แบนเบียนและไร้ร่องรอย 5) เนื่องจากปัจจุบันมีสื่อแบบใหม่เกิดขึ้นมากมายและเป็นสื่อที่มีอิทธิพลทางการ สื่อสารด้วยภาพ (Visual Communication) บางครั้งผู้รับสารอาจหลงลืมไปได้ว่า ภาพที่ปรากฏในสื่ออาจเป็นการประกอบ สร้างขึ้นจากสื่อมวลชนได้ 6) ขอบเขตของข่าวสารของโลกขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในระดับชาติและระดับโลก ทำให้ เกินขีดความสามารถของผู้รับสารในการตรวจสอบด้วยประสบการณ์ตรงได้ ผู้รับสารจึงเปิดรับเพียงผลผลิตปลายทางเท่านั้น หากแต่ไม่ได้ทำการพิจารณาย้อนไปถึงต้นทางของกระบวนการผลิตข่าวสาร 7) ในอนาคต เยาวชนจะต้องมีชีวิตอยู่ในสังคม ข่าวสารที่สลับซับซ้อนและแตกแยกกระจายมากยิ่งขึ้น การรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญเพื่อให้สามารถใช้การสื่อสารเพื่อ ตอบสนองความต้องการของตนเองให้ได้

นอกจากนี้ ในบรรดาปัญหาเกี่ยวกับสุขอนามัยและปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นนั้น การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นถือเป็นปัญหาที่สำคัญ มากที่สุดประเด็นหนึ่งในสังคมไทย จากความตระหนักถึงความรุนแรงของสถานการณ์ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจึงมีการตรา พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวใน พ.ศ. 2559 ขึ้น อีกทั้งจากสถิติการทำแท้งที่สะท้อนให้เห็นถึง การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรยังชี้ให้เห็นว่าช่วงอายุ 15-19 ปี เป็นช่วงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และมีความเสี่ยงในการมี เพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันสูงถึงร้อยละ 79.8

ตารางที่ 1 ประชากรหญิงที่ขอทำแท้ง จำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุ (ปี)	การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์	การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน
15 และต่ำกว่า	0	100
15 - 19	58.5	79.8
20 - 24	68.5	73.1
24 ขึ้นไป	74.5	64.2

ที่มา สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย 2557

อีกทั้งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ พบความเชื่อมโยงจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ปกครองและครูประจำโรงเรียนบ้าน หนองนกปีกกา ที่ระบุว่า เยาวชน มีการเปิดรับสื่อที่มีความเสี่ยงด้วยการใช้สมาร์โฟนและโซเชียลมีเดียจนทำให้ภายใน โรงเรียนไม่สามารถเปิดให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายได้ และในมุมมองของผู้ปกครองนั้นบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงและ ตรวจสอบการใช้งานอินเทอร์เน็ตของบุตรหลานตนเองได้อย่างทั่วถึงจึงไม่สามารถรู้ได้ว่า บุตรหลานใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับการใด

ภาพที่ 1 การพูดคุยกับผู้ปกครองและนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองนกกีกกา

ตลอดจนการสัมภาษณ์นักเรียนในพื้นที่ระบุว่า การใช้อินเทอร์เน็ตของตน มีการใช้เงินเติมสมาร์ตโฟนเพื่อเล่นอินเทอร์เน็ต เปิดรับสื่อ มากกว่าค่าอาหารและค่าขนม ยอมที่จะอดขนมเพื่อได้เติมเงินสำหรับใช้บริการอินเทอร์เน็ตเสมอและมีการเปิดรับสื่อที่มีความเสี่ยงต่อการรับรู้ด้านเพศและเคยชินกับเรื่องเพศที่เป็นสาธารณะอย่างเป็นประจำเพราะสามารถแอบไปเล่นได้

สะท้อนให้เห็นว่าจากบริบทสังคมบริเวณโรงเรียนบ้านหนองนกกีกกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตากนั้น เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในเยาวชนในการรู้เท่าทันสื่อสมัยใหม่ที่มีความเร็วในการเข้าถึง ทั้งสื่อที่มีความเสี่ยงต่อเรื่องเพศและความเสี่ยงต่อความรุนแรง จนอาจทำให้เป็นสาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ก่อนวัยอันควรได้ จึงเป็นปัญหานาวินิจฉัยของผู้วิจัยที่ต้องการศึกษาการเปิดรับสื่อที่ไม่รู้เท่าทันสื่อจนเกิดความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในวัยเรียนเพื่อหาแนวทางสำหรับการป้องกันต่อไปในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยที่ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อหาแนวทางเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรับสื่อ ตอนที่ 2 เป็นการพัฒนารูปแบบทดลองกิจกรรมและทดลองสื่อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการรับสื่อไม่พึงประสงค์ มีการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหญิงโรงเรียนบ้านหนองนกกีกกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาคุณภาพโดยใช้วิธี โฟกัสกรุปจากกลุ่มคน 3 แบบที่ต่างกันเพื่อเป็นการตรวจสอบสามเส้า คือ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถาม 4 ส่วนสำคัญคือ 1) บริบทวิถีชีวิตของคนในชุมชน 2) ลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในชุมชน 3) พฤติกรรมกรับสื่อ และ 4) คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อและแยกแยะสื่อ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Keys Informants)

- 1.ศึกษาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 2.ตัวแทน นักเรียน 15 คน
- 3.ตัวแทนครู 3 – 5 คน
- 4.ตัวแทนผู้ปกครอง ที่เป็นอิสระจากตัวแทนนักเรียน 15 คน

จากนั้นทำการสัมภาษณ์กลุ่ม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) เพื่อสรุปแนวทางและรูปแบบสื่อ ตลอดจนกิจกรรม ที่พึงประสงค์ จากนั้น ทำการทดลอง ผลิต/ดำเนินกิจกรรมเพื่อใช้ สื่อในเบื้องต้น สำหรับการทดลองรูปแบบที่พึงประสงค์

ตอนที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบ ทดลองกิจกรรม และสื่อ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสมกับโรงเรียนบ้านหนองนกปีกกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

การพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรของสวัสดิการสังคมโดยชุมชน มีส่วนร่วมในครั้งนี้ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) โดยใช้การอ้างอิงจากผลการวิจัยในตอนที่ 1 คือ ผลจากแบบสอบถามในเชิงสถิติ และนำข้อมูลมาถอดบทเรียนกับ ทางผู้ปกครอง ครู และเด็กนักเรียน สำหรับการสร้างรูปแบบสื่อและกิจกรรมที่จะส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อและลดความเสี่ยงในการตั้งครมก่อนวัยอันควร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการทดลองใช้กิจกรรม

ประชากรคือ เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองนกปีกกา จำนวน 257 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนหญิง 94 คน ในระดับมัธยมต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการจัดกิจกรรมการทดลองใช้สื่อ โดยแบ่งออกเป็นฐานให้ความรู้ ฐานปฏิบัติ และฐานถอดบทเรียน จากนั้นทำการสรุปผลด้วยแบบสอบถามและอธิบายด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมการใช้สื่อ

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนในพื้นที่การศึกษาของงานวิจัย เป็นพื้นที่เมืองแต่อยู่ชานห่างจากตัวเมืองมาก และเป็นพื้นที่ที่อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้เข้าถึงพร้อมสมาร์ตโฟนไม่นานมากนัก จนทำให้ เยาวชนในพื้นที่มีการ ใช้เทคโนโลยีสื่อสารด้วยสมาร์ตโฟนมากขึ้น และ ช่องว่างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและนักเรียน มีระยะห่างเพิ่มมากขึ้น ทำให้เยาวชนรู้สึกแปลกใหม่และใช้สื่ออินเทอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นการมีกลุ่มปิด การเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม และ อื่นๆ นอกจากนี้ อีกทั้งเยาวชนในโรงเรียน ได้ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจนส่งผลต่อพฤติกรรมกับตนเองในเรื่องของการ อาจไม่รู้เท่าทันสื่อ จนนำมาสู่ความเสี่ยงในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องอาการโดนล่อลวงไปในแนวทางที่ไม่เหมาะสม

ส่วนที่ 2 เรื่องของทัศนคติต่อการรู้เท่าทันสื่อ

สรุปผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนชั้นมัธยมต้นเพศหญิงอายุ 13-15 ปีในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 อาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 86.36 ใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อติดตามเหตุการณ์ต่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและ ร้อยละ 61.36 ใช้เป็นความรู้ในการนำมาศึกษา ร้อยละ 52 ใช้เพื่อความบันเทิงและร้อยละ 27 ใช้เพื่อการแก้เหงา สื่อที่ใช้บ่อยที่สุดคือการเล่นอินเทอร์เน็ตจากสมาร์ตโฟน ที่ร้อยละ 78 เนื้อหาสาระที่รับมากที่สุดคือ ละคร รองลงมาคือ บันเทิง ข่าวและ กีฬา

ที่น่าสนใจคือ ร้อยละ 58 คิดว่าเนื้อหาในสื่อที่เกี่ยวข้องทางเพศเช่น เซ็กส์ หรือเลิฟซีน เป็นเรื่องธรรมดา ร้อยละ 26 เห็นว่าเรื่องอาชญากรรมเป็นเรื่องธรรมดา ร้อยละ 30 เรื่องธรรมะเปิดรับเพียงอย่างเดียว เนื้อหาการขายของที่มีการโชว์หน้าอก หรือ เรื่องราวซีรีย์เช่น คุณแม่วัยใสเป็นเรื่องธรรมดา ร้อยละ 12 เห็นว่าเรื่องของการเข้าอยู่กลุ่มเกี่ยวกับเพศเป็นเรื่องธรรมดา

ส่วนที่ 3 ทัศนคติ ต่อกิจกรรม

จากการชมภาพยนตร์สั้น มีความชื่นชอบในภาพและเสียงที่ค่าเฉลี่ย ระดับมาก อีกทั้งก่อนชมสื่อ มีทัศนคติต่อการระมัดระวังตัวในเรื่องเพศและการใช้สื่ออย่างระมัดระวัง ในระดับปานกลางและมาก แต่หลังชม มีทัศนคติต่อการระมัดระวังตัวเรื่องเพศ และ เรื่องของการใช้สื่ออย่างระมัดระวังอยู่ในระดับมากที่สุด ตลอดจนเห็นด้วยว่าสื่อที่รับชม สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงในระดับมาก และชื่นชอบในกิจกรรมในระดับมากที่สุด

ในส่วนของฐานกิจกรรมฐานการป้องกันการท่องก่อนวัยอันควร ฐานผลกระทบการท่องก่อนวัยอันควรและฐานรู้ทันสื่ออย่างฉลาด ทำให้นักเรียนมีทัศนคติต่อเรื่องดังกล่าวดีขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด หลังการเข้าฐาน

ประเด็นที่ 1 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพัฒนา โดยใช้เป็นโครงสร้างการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของสื่อ (Media) สำหรับใช้เป็นต้นแบบในการสร้างความตระหนักและกระตุ้นจิตสำนึกให้แก่เยาวชนที่ได้รับชมสื่อ ซึ่งมีทั้งสื่อในรูปแบบ Multimedia และ สื่อในรูปแบบกิจกรรม ที่เยาวชนจะได้ เกิดภาพจินตนาการประทับใจในระบบความคิด จนนำมาสู่ชีวิตที่ถูกต้องภายใต้กรอบศาสตร์แห่งพระราชา

ในประเด็นที่ 2 พบว่า งานวิจัยชิ้นนี้ค้นพบว่า พื้นที่และเวลา ของบริบทสังคมถูกทำลายไปโดยสิ้นเชิงเพราะสื่อทางเทคโนโลยีได้ครอบงำแทบทุกพื้นที่ ไม่เว้นแม้แต่โรงเรียนบริเวณชายขอบ ที่ นักเรียนมีโทรศัพท์มือถือในรูปแบบสมาร์ทโฟนและ ใช้สื่ออย่างไม่รู้เท่าทัน จนเกิดเป็นความเสี่ยงที่ภูมิทัศน์ทางความรู้อาจไม่เพียงพอจนนำมาสู่การตั้งครมในวัยเรียนได้

ประเด็นที่ 3 หลังจากการจัดกิจกรรมแล้วพบว่า นักเรียน มีความตระหนักเพิ่มมากขึ้นและสามารถขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นๆ ตลอดจนนำมาสู่บทเรียน ในเรื่องการพัฒนาเยาวชนได้

อภิปรายผล

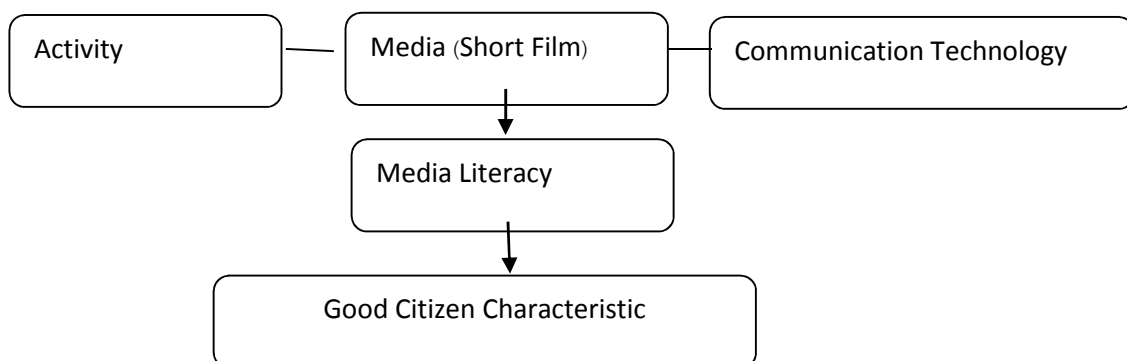
จากผลการวิจัยที่พบว่า เยาวชนในพื้นที่นั้นมีทัศนคติต่อเรื่องเกี่ยวกับเพศและการใช้สื่อว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มีความอันตรายต่อลักษณะการใช้ชีวิตในเยาวชนยุค Gen Z เพราะเรื่องดังกล่าวจะค่อยๆสร้างเยาวชนให้คุ้นชินกับสภาพแวดล้อมสื่อที่สามารถนำพาไปสู่เรื่องที่เป็นอันตรายได้ ซึ่งจากการดำเนินกิจกรรมทั้งภาพและเสียงนั้นทำให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นภาพของความรุนแรงได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนนั้นระมัดระวังตัวต่อการใช้สื่อและเรื่องเพศได้มากยิ่งขึ้น

สิ่งที่ผู้จัดบังเกิดโครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นในการสร้างความตระหนักให้เกิด ภูมิคุ้มกันควบคู่คุณธรรม เพราะ เมื่อเกิดการรู้เท่าทันสื่อแล้วอาจเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้เยาวชนเกิดคุณธรรมในการใช้ชีวิตไม่ไปล่วงละเมิดสิทธิและรู้หน้าที่ของตน

เมื่อรู้หน้าที่ของตนแล้ว จะทำให้เกิดหลักแห่งการตัดสินใจที่ถูกต้อง ด้วยหลักของเหตุ และผล รู้จักว่าตนเอง พื้นที่ตนเองควรพอประมาณมากแค่ไหน ควรดำรงชีวิตแบบใด ความจริงและสติในการดำรงชีวิต ควรเป็นแบบไหน และครอบครัว คือสิ่งที่สำคัญเพียงใด

เมื่อนักเรียนเกิดหลักแห่งการตัดสินใจที่ดีแล้ว นักเรียนจะมีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิตที่ดีขึ้น ความคาดหวังเมื่อสื่อขึ้นนี้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันได้อย่างยาวนานแล้ว อาจเป็นส่วนหนึ่งของระบบโครงสร้างสังคมในแบบองค์การพหุวัฒนธรรมทำให้เกิด การพัฒนาอย่างสมดุลในเรื่องของ วัฒนธรรมชนบประเพณีไทยที่งดงาม ระบบสังคมที่เกื้อกูลกัน รู้จักหน้าที่ของตนได้

สรุปได้ว่า สามารถเชื่อมโยงมิติต่างๆได้คือ

สามารถอธิบายได้ดังนี้

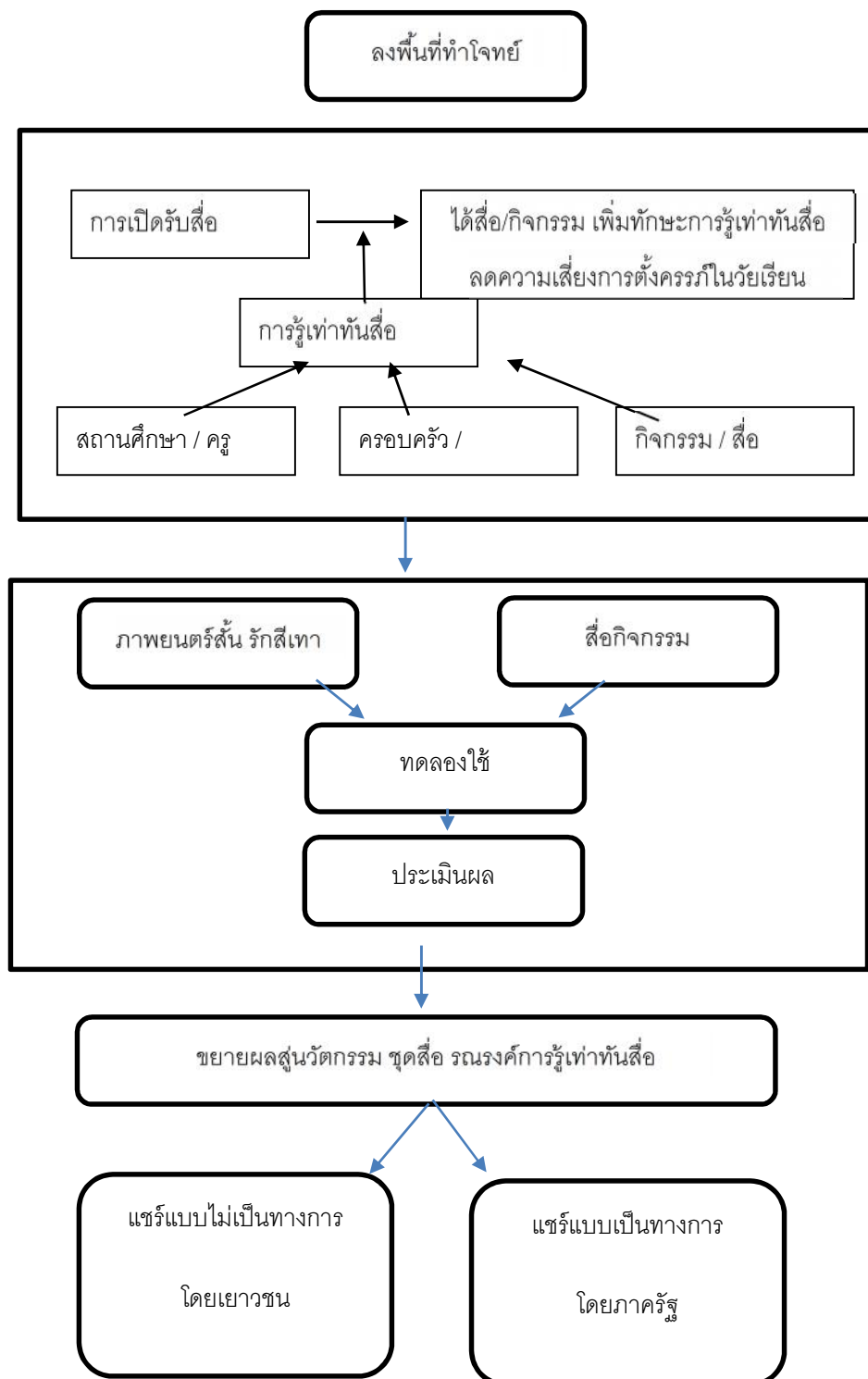
- เมื่อนำองค์ความรู้ไปผสมผสานกับ สื่อที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น ภาพยนตร์สั้น สื่อกิจกรรม และ เทคโนโลยีการสื่อสาร จะนำมาสู่รากฐานของ ลักษณะของพลเมืองที่ดีในอนาคตได้

จุดเด่น โครงการนี้ ได้นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ เป็นภาพยนตร์สั้น เพื่อให้เยาวชนตระหนักในการสร้างภูมิคุ้มกันให้รู้เท่าทันสื่อและลดความเสี่ยงของการตั้งครมในวัยเรียนมีกระบวนการคือ ชมภาพยนตร์สั้น ตอบคำถาม แลกเปลี่ยนเพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างความเข้าใจและก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการรู้เท่าทันสื่อ อีกทั้งเป็นการป้องกันตนเองจากความเสี่ยงในการตั้งครมก่อนวัยอันควร

จุดที่ควรพัฒนา ระยะเวลาในการจัดเตรียมสถานที่ค่อนข้างน้อย เนื่องจากทางโรงเรียนบ้านหนองนกปีกกาเอง มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามวาระต่างๆอย่างเร่งด่วน อาทิ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมติวสอบและเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน ทำให้การจัดเตรียมและการดำเนินงานขาดความพร้อมในเรื่องของเวลาที่ไม่สัมพันธ์กันจึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

สุดท้ายสื่อภาพยนตร์สั้น รักสี่เทาและกิจกรรม ได้รับความพึงพอใจมาจากการประเมินของนักเรียนหญิงโรงเรียนบ้านหนองนกปีกกา เมื่อเป็นเช่นนี้ ทางคณะผู้วิจัยเองจะนำสื่อดังกล่าวขยายผลให้เกิดประโยชน์ต่อไปมากยิ่งขึ้น โดยการขยายออกสู่โรงเรียนอื่นๆในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากการรู้เท่าไม่ทันสื่อและพื้นที่ใกล้เคียงที่อาจได้รับผลกระทบจากสื่อจนนำมาสู่การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ในส่วนนี้ ทางคณะผู้วิจัยเองจะนำมาพัฒนาต่อไปให้เป็นชุดบทเรียน เพื่อให้เยาวชน รู้จักการดูแลตนเอง เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของความเป็นพลเมือง ที่สำคัญสื่อที่ได้รับชมจะเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสร้างความตระหนักการรู้เท่าทันสื่อให้กับพวกเขาได้

สรุปรูปแบบกระบวนการของโครงการวิจัยและจากการที่ได้ทดลองทำในพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย คือ เยาวชนในปัจจุบัน มีพฤติกรรมการใช้ สื่อทางเทคโนโลยีที่มีความเร็วสูง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้หลากหลาย ซึ่งมีข้อมูลที่ปลูกฝังความเป็นประโยชน์ อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้ เอกสารวิชาการ รายงานสารบันเทิง และข้อมูลที่ปลูกฝังความเสี่ยงในการดำรงชีวิต อาทิ กลุ่มลับ ที่มีข้อความล่อแหลมทางเพศ ยุยงความรุนแรง ให้เห็นว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องปกติทำให้ไม่รู้เท่าทัน

ผลวิจัยของโครงการนี้พบว่า เมื่อนำสื่อกิจกรรมแบบมัลติมีเดีย ที่มีทั้งภาพและเสียง ให้เห็นถึงผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม และ มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้รู้จักระมัดระวังตัว และมีกิจกรรมฐาน ที่ทำให้เกิดความตระหนักและเข้าใจกระบวนการทางการป้องกันภาวะตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและรู้เท่าทันสื่อมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สสส. ที่สนับสนุนทุนการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณนักวิจัยในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแดง ผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนบ้านหนองโรงเรียนบ้านหนองนกปีกกา ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนผู้ปกครองและ นักศึกษาผู้ตั้งพื้นที่พัฒนาสื่อและโครงการวิจัย อีกทั้งยังมี ทีมงานฝ่ายผลิต PHALANX CREATION ในการร่วมผลิตสื่อเพื่อลงพื้นที่ให้ทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการส่งเสริมการใช้สื่อที่พัฒนา DQ (Digital Quotient) ซึ่งสามารถทำได้โดยการ ใช้สื่อมัลติมีเดีย และสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักได้มากขึ้น
2. สามารถขยายผลของการใช้รูปแบบสื่อในผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้กับพื้นที่อื่นที่บริบทใกล้เคียง ที่ต้องการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อและพัฒนาการใช้ DQ เพื่อลดความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา มุ่งวิชา. (2549). ความรุนแรงแนบเนียนและปัญหาจริยธรรมในเกมปิงปองออนไลน์. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญญา ธีระวณิช. (2528). ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช (พ.ศ. 2325-2475). ไทยวัฒนาพานิช : กรุงเทพฯ.
- กันยา สุวรรณแสง. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : อักษร พิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ : แนวคิดและตัวอย่าง งานวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ณัฐภูมิ โสภณเสถียร. (2546). การเปิดรับข่าวสารความรู้และภาพลักษณ์ของกองบัญชาการทหารสูงสุดในสายตาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.)—จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิศากร ตันลาพุด. (2538). การรับรู้และการจดจำ ภาพยนตร์โทรทัศน์ และพฤติกรรมการซื้อและใช้ยาแก้ปวดลดไข้ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทยสนับสนุนโดยสสส. (2554). รู้ทันสื่อ ICT. E-book สสส.สสย. : กรุงเทพฯ
- พรทิพย์ วรภิกโกคาทร. (2539). การวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : ประกายพริก พิมพ์ ครั้งที่ 3.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2551). รายงานผลการศึกษา กระบวนการเรียนรู้การเท่าทันสื่อ บทสำรวจและก้าวต่อไป. โรงพิมพ์เซนจูรี : อยุธยา กทมฯ. แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน.
- อรอนงค์ อินทรจิตร. (2542). ผู้หญิงและเด็ก : เหยื่อของความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ : สถาบันจิตวิทยาออนไลน์.

**แนวทางการจัดการภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม
บ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์**
**KNOWLEDGE MANAGEMENT MODELS FOR FORK WISDOM AND LOCAL CULTURE
CONSERVATION OF BAN HUAI THUA NUEA, NONG BUA DISTRICT, NAKHONSAN
PROVINCE**

อรพณ รอดแก้ว* อรสา ภูเจริญ วิภาดา ศรีเจริญ พิมรินทร์ ศิริพันธ์ สุวิมล ทองแกมแก้ว รุ่งฤดี ลำชม
และ ธัญลักษณ์ ชูศรี

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุศิลปกรรม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : Atthaphol_Rn@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูล องค์ความรู้ สภาพปัจจุบันปัญหา และแนวทางการในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในหมู่บ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกหมวดหมู่ตามประเด็น ทัศนคติและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย นำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถในภูมิปัญญาแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า การสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการสืบทอดผ่านการบอกเล่าจากบรรพบุรุษ และ ผู้อาวุโสในชุมชนไม่มีการจดบันทึก ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นบางส่วนยังคงมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับหมอเดินเบี่ยงหรือหมอบนเบี่ยง ประเพณีของชุมชนที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่นอย่างเด่นชัด ได้แก่ ประเพณีกวนข้าวทิพย์ในวันวิสาขบูชา และภูมิปัญญาด้านการจักสาน แต่ที่กำลังจะ สูญหายและไม่มีผู้สืบทอด ได้แก่ เพลงโคราช หมอน้ำมันต์ หมอจับเส้น แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด และการคงอยู่ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ เกิดขึ้นจากการประชุมสภาภาพของชุมชนที่กระตุ้นให้เกิดแนวคิดของการร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้รู้ในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนที่ถูกต้องและชัดเจน การรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ของปราชญ์ในชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดการสูญหาย โดยการวางแผนให้ปรากฏอยู่ในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุที่องค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือมีแผนดำเนินการที่จะจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims to study the knowledge, current state of problems and the management approach to conservation. Folk wisdom and local culture participated in Ban Huai Thua Nuea, Nong Bua District, Nakhonsawan Province by qualitative research. Collect data from in-depth interviews, data analysis by classification, interpret and create inductive conclusions and presented by descriptive analysis. The sample or informant is a person in a knowledgeable area. The research found that the wisdom and local culture of Ban Huai Thua Nuea community, Nong Bua district, Nakhonsawan province. It is inherited through ancestral narratives and no senior citizen in the community. Some local wisdom and culture are still inherited to this day, including beliefs about the doctor, or a doctor on a pawn. The traditions of the community continue to be inherited and supported by local agencies prominently, including the tradition of stirring rice on the day of Visakha Puja and

wisdom of basketry. But that's going to be lost and no successor. Community participation management approaches for conservation, heritage, and preservation of local wisdom and culture of the Ban Huai Thua Nuea community. It is the result of community coffee conferences that stimulate the concept of collaboration between local leaders, community leaders, and educators in each village to provide accurate and clear information about community history to gather the knowledge of the sages in the community to avoid loss. By planning to appear in the activities of the elderly school, the Ban Huai Thua Nuea district administrative organization plans to establish a senior school in the year 2019.

Keywords : folk wisdom, local cultural, participatory management

บทนำ

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมิใช่สิ่งติดค้างหรือการหยุดนิ่งทางประวัติศาสตร์ ในทางตรงกันข้ามตราบได้ที่มนุษย์ยังคงเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเช่นเดียวกับส่วนอื่น ๆ ของวัฒนธรรม (สนธิ สมครการ, 2542) แม้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ขยายบทบาทและขอบเขตการปกครองเข้ามาครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ในระดับชุมชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่เท่าเทียมกันในด้านการขนส่ง ความมั่นคงและการเกษตรที่ดีขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้ชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน คือ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หากแต่ในปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่เข้ามาในชุมชนต่าง ๆ ทั้งในด้านการสื่อสาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการศึกษาแผนใหม่ที่เน้นการคิดแบบตะวันตก การปลูกฝังทัศนคติที่เอื้อต่อกระบวนการเข้าสู่ระบบทุนนิยม เยาวชนรุ่นใหม่มีค่านิยมที่เน้นความเป็นตะวันตกมากขึ้น เน้นความเจริญและทันสมัยแบบประเทศทางตะวันตกจนถูกภูมิปัญญาเดิม มองวิถีชีวิตเรียบง่ายแบบเดิมว่าล้าหลัง ส่งผลให้เยาวชนรุ่นหลังเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นตนเองน้อยลง การถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาเดิมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นจึงทำได้ยากขึ้น จนส่งผลให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมบางพื้นที่กำลังเริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา (ชานนท์ สุทธิชานนท์, 2558) แม้ว่าความทันสมัยและแนวคิดแบบตะวันตกจะเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการพัฒนาสังคมขั้นพื้นฐาน แต่ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการทำลายวิถีคิดและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งแท้ที่จริงแล้วทุกชนชาติจำเป็นต้องมี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่รอดได้ในสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคมและในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันผ่านกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรมที่ได้จากการเรียนรู้ของคนในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปและอาจมีลักษณะเฉพาะตัว มีการเชื่อมโยงกัน แบบบูรณาการระหว่างความรู้จากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ชีวิต สังคม จิตใจ ความศรัทธาต่อผู้อาวุโส กลายเป็นองค์ความรู้หลายประเภททั้งในลักษณะนามธรรม ในลักษณะโลกทัศน์ ปรัชญา เป็นสิ่งแสดงให้เห็นบริบททางสังคม ความเป็นรากเหง้า อัตลักษณ์และคุณค่าที่มีความหมายในวิถีชีวิตของชุมชน

ชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ ปัจจุบันอยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบไปด้วยหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 9 หมู่บ้าน มีพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบประมาณ 25,000 ไร่ หรือประมาณ 30.23 ตร.กม. มีจำนวนประชากรรวมประมาณ 3,355 คน จำนวนครัวเรือนประมาณ 1,324 ครัวเรือน โดยส่วนมากเป็นพื้นที่ทางการเกษตร จำนวนประมาณ 18,475 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, 2560) จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชน พบว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์การก่อตั้งชุมชนมากกว่า 100 ปี พื้นเพดั้งเดิมของชุมชนนั้นได้อพยพมาจาก จังหวัดต่าง ๆ ในแถบทางภาคอีสานและภาคกลาง เช่น นครราชสีมา สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา มีการสื่อสารโดยใช้ภาษาถิ่นตามท้องที่พามาเป็นส่วนใหญ่ มีคติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยึดถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาจนปัจจุบัน ได้แก่ ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีกวนข้าวทิพย์ ภาษาเพลงพื้นบ้าน การละเล่น และความเชื่อ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านทางสภาพ

สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีศิลปินวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นถูกลดคุณค่า บทบาท และความสำคัญ เกิดการสูญหายขององค์ความรู้และการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น สมาชิกและเยาวชนในชุมชนไม่ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญ ขาดแนวทาง ในการสนับสนุน ส่งเสริมอย่างแท้จริงจากหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น ประกอบกับการที่ปราชญ์พื้นบ้านที่เป็นผู้สูงอายุนั้นได้กลายเป็นผู้ป่วยติดเตียง ทูพพลภาพ และเสียชีวิตลงในทุกปีจึงเป็นการเพิ่มโอกาสในการสูญหายของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมากขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงสภาพปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่จะส่งผลให้ชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ ต้องสูญเสียความภาคภูมิใจในฐานะประวัติศาสตร์และรากเหง้าของชุมชน รวมถึงความเป็นอัตลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง จึงได้ร่วมกับทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในการศึกษาวิจัยเพื่อสืบค้นองค์ความรู้ สภาพปัญหาของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะพื้นบ้าน คติความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิต ของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อที่จะรวบรวมองค์ความรู้ บทบาท คุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน การหาแนวทางในการจัดการ การอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบทอด หรือพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชนหรือสมาชิกในชุมชน เพื่อให้เกิดการคงอยู่ของอัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ ที่เป็นการแสดงถึงความเป็นตัวตนและรากเหง้าของชุมชนได้อย่างภาคภูมิใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ สืบทอดและการคงอยู่ด้านภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ตามประเด็นที่กำหนด การจดบันทึก การบันทึกภาพและเสียง เกี่ยวกับแนวทางการจัดการภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม บ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

2. กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับแนวทางการจัดการภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม บ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับของชุมชนและบุคคลทั่วไป รวมทั้งหมด 40 คนดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants: KI) คือ ปราชญ์ท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 10 คน

2.2 กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (Casual Informants: CI) ได้แก่ ผู้ที่สนใจแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือผู้นำท้องถิ่น หรือผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้นำทางจิตวิญญาณ จำนวน 10 คน

2.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (General Informants: GI) ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ทำการวิจัย หรือเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่น หรือครู/อาจารย์ หรือผู้นำตามธรรมชาติ จำนวน 20 คน

3.เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ตัวผู้วิจัยที่ลงสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากภาคสนาม จะใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ด้าน ภูมิปัญญาสุขภาพ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ตามประเด็นที่ศึกษา การจดบันทึก การบันทึกภาพและเสียง

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ โดยการตรวจสอบความตรงต่อเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยและที่ปรึกษาโครงการวิจัยได้ทำการตรวจสอบพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ที่ความสอดคล้องและครอบคลุมก่อนนำไปเก็บข้อมูล

5. ขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action research) และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนวิจัย ดังนี้

5.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ได้จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูล ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) และชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่เป็นตำรา คู่มือ หนังสือ วารสารบทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและให้ความสำคัญกับมิติวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ตลอดจนแผนงานโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

5.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน คติความเชื่อ ประเพณี วิถีชีวิต และบริบททางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของพื้นที่ และผู้ให้ข้อมูลหลักต่าง ๆ

5.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างอย่างไม่เป็นทางการ แต่ต้องการข้อมูลละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เองและต้องตั้งแนวคำถามอย่างกว้าง ๆ เตรียมไว้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

5.4 การสังเกต (Participant Observation) เพื่อใช้เก็บข้อมูลภาคสนามแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษา

5.5 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นวิธีการหนึ่งในการเก็บข้อมูลเป็นลักษณะของการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็น โดยมีกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนา ได้แก่

- 1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 10 คน
- 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 10 คน
- 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (General Informants) จำนวน 20 คน

เพื่อที่จะระดมความคิด องค์ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านคุณค่า ความสำคัญ การอนุรักษ์ฟื้นฟู และการสืบทอด

5.6 ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Form) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อนำประเด็นปัญหาแนวทางร่วมหารือเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ

5.7 การนำไปใช้และการประเมินผล ผู้วิจัยนำแนวทางที่ได้ค้นกลับสู่ท้องถิ่นเพื่อนำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ท้องถิ่นได้ดำเนินการต่อไป

6. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ก่อนนำไปวิเคราะห์ ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) ดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่ามาว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งตรวจสอบจากข้อมูลต่างแหล่งที่มา ต้องได้ข้อมูลในลักษณะเดียวกัน

2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) ซึ่งเป็นวิธีการที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่ต่างกัน เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นเรื่องเดียวกัน ได้แก่ ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึก และจากการบันทึกเสียง โดยนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันและจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนำมาสรุปด้วยกัน เพื่อสรุปความตรงต่อเนื้อหาของข้อมูล

7.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับ

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม บ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

2) ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทแนวทางการจัดการภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม บ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยได้แบ่งหมวดหมู่ในการศึกษาออกเป็น 6 กลุ่ม คือ ประวัติศาสตร์ชุมชน ความเชื่อ ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้การสนทนากลุ่มและการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทำให้พบว่าภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือยังไม่มีมีการเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูลในลักษณะของสารสนเทศที่ชัดเจน ใช้วิธีการจดจำและสืบทอดจากการบอกเล่าจากผู้สูงอายุหรือผู้รู้ในชุมชน ซึ่งทำให้เกิดความสับสนและคลาดเคลื่อนของข้อมูลในด้านประวัติศาสตร์ชุมชน โดยส่วนมากเป็นการอ้างอิงในลักษณะของคำบอกเล่าจากการอพยพย้ายถิ่นของกลุ่ม คนไทเชื้อสายต่าง ๆ โดยเฉพาะคนไทโคราชที่เข้ามาอยู่ในชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือเป็นกลุ่มแรก ๆ ประมาณ 100 กว่าปีที่ผ่านมา รวมถึงอ้างอิงคำบอกเล่าจากตำนานคนไทหนองบัว คนไทระเหว ที่มีถิ่นฐานเดิมใกล้เคียงกับพื้นที่บ้านห้วยถั่วเหนืออีกด้วย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชนที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้แก่ การจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ เช่น ไซ ลอบ กระบุง ศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่กำลังจะสูญหายไปและขาดการสืบทอด ได้แก่ เพลงโคราช ที่มีเฉพาะในหมู่ 7 บ้านรังย้อย ซึ่งเป็นกลุ่มของคนไทเชื้อสายโคราชที่ อพยพมา โดยปัจจุบันคงเหลือผู้สูงอายุที่สามารถร้องเพลงโคราชได้บ้างจำนวน 2 คน ประเพณีที่สืบทอดปฏิบัติต่อกันมาในหลาย ๆ หมู่บ้านอย่างยาวนานและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่นอย่างเด่นชัด คือ ประเพณีกวนข้าวทิพย์ในวันวิสาขบูชา โดยจะจัดขึ้นที่วัดของแต่ละหมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังพบความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมการเดินเบ๊ย (บนเบ๊ย) เพื่อใช้เสี่ยงทายสาเหตุของการเจ็บป่วย หรือทำนายสาเหตุของปัญหาทุกข์ร้อนต่าง ๆ ในหลายหมู่บ้านซึ่งมีความแตกต่างกันของเชื้อสายในกลุ่มผู้อพยพมา เช่น คนไทสระบุรี ไทหนองบัว หรือไทระเหว

ผลการศึกษาวิจัยได้แสดงถึงแนวทางในการจัดการข้อมูล องค์ความรู้ของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือที่สำคัญได้แก่ การร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้รู้ในแต่ละหมู่บ้านร่วมกันชำระและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนแบบสารสนเทศที่ถูกต้องและชัดเจน รวมถึงการรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ของปราชญ์ชุมชน เพื่อไม่ให้เกิดการสูญหาย โดยใช้การวางแผนให้ปรากฏอยู่ในกิจกรรมคลังปัญญา หรือห้องเรียนภูมิปัญญาของโรงเรียน

ผู้สูงอายุ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือมีแผนดำเนินการที่จะจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นในพื้นที่ในงบประมาณ พ.ศ. 2562 นี้

อภิปรายผล

ความสำคัญของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งเกื้อประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนบุคคล ทั้งยังสามารถขยายผลสืบเนื่องอย่างกว้างขวาง คนส่วนใหญ่ในสังคมสามารถรับเอาภูมิปัญญานั้น ๆ เข้าสู่วิถีชีวิตได้อย่างมีระบบพลังและคุณค่าของภูมิปัญญาไม่ใช่สิ่งที่สูงเหนือวิสัยที่ชาวบ้านจะนำเอามาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันไม่ได้ แต่ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ทรงคุณค่าเหล่านี้จะค่อย ๆ ซึมซาบเข้าสู่นิสัย กระบวนการคิด และการกระทำจนกลายเป็นสามัญลักษณะ เป็นขนบนิยมหรือวิถีของคนรุ่นต่อ ๆ มา รากเหง้าของภูมิปัญญามักเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิต วิถีชุมชนที่เกิดจากการกระทำ การเสาะแสวงหา การสร้างสรรค์ของคนรุ่นก่อน ๆ มาปรับให้เกื้อกูลแก่การดำรงชีวิตและค่อย ๆ แตกหน่อต่อยอดเป็นวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าเพื่อจรรโลงจิตใจ เป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ ตลอดจนเป็นปทัสถานที่ยึดถือกันว่าเป็นความดี ความงามเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งมาของท้องถิ่นนั้น ๆ สอดคล้องกับอารีรัตน์ พุฒิรุ่งโรจน์ (2557) ที่ได้อธิบายถึงความสำคัญของภูมิปัญญาที่เป็นความรู้ทั้งทางด้านศาสตร์และศิลป์ ซึ่งแฝงด้วยคุณค่าหลากหลายด้านอันส่งผลต่อการดำเนินชีวิต

การสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการสืบทอดผ่านการบอกเล่าจากบรรพบุรุษ และผู้อาวุโสในชุมชนไม่มีการจดบันทึก จึงทำให้เกิดความสับสนและการคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ปรากฏในปัจจุบัน ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นบางส่วนของบ้านห้วยถั่วเหนือยังคงมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ความเชื่อที่เกี่ยวกับหมอเดินเบี้ยหรือหมอบนเบี้ย ภูมิปัญญาด้านการจักสาน ประเพณีการกวานข้าวทิพย์ และมีบางส่วนกำลังจะสูญหายและขาดผู้สืบทอด ได้แก่ เพลงโคราช หมอน้ำมันต์ หมอจับเส้น ซึ่งวิธีการสืบทอดและสภาพปัจจุบันของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนห้วยถั่วเหนือที่ปรากฏอยู่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชานนท์ สุทธิชานนท์ (2558) ที่ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในตำบลคลองแดน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ที่พบว่าลักษณะการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านและสืบทอดวัฒนธรรมในตำบลคลองแดน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา เป็นการถ่ายทอดผ่านบรรพบุรุษ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และญาติพี่น้องและภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของครอบครัว ทำให้ภูมิปัญญาชาวบ้านบางส่วนยังคงมีรุ่นลูกหลานสืบทอดต่อ ๆ กันมาแต่ภูมิปัญญาส่วนหนึ่งในปัจจุบันแทบที่จะไม่พบเห็นและไม่มีผู้สืบทอดต่อ เพราะอิทธิพลจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาแทรกแซงจนภูมิปัญญาชาวบ้านนั้นคงเหลืออยู่เพียงคำบอกเล่าเท่านั้น สภาพปัญหาของการขาดการสืบทอดหรือผู้สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนห้วยถั่วเหนือนี้ยังสอดคล้องกับอารีรัตน์ พุฒิรุ่งโรจน์ (2557) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของภูมิปัญญาว่าวไทย ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ภูมิปัญญาว่าวไทยถูกลดบทบาทลงกลายเป็นภูมิปัญญาที่ขาดผู้สืบทอด การถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นจึงขาดหายไป ขาดการได้รับความสนใจจากหน่วยงานและบุคคล เป็นผลให้การดำเนินงานการอนุรักษ์ภูมิปัญญาจึงควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และสถานศึกษา โดยการจัดเก็บรวบรวมความรู้เรื่องว่าวมีการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สื่อการเรียนการสอน จัดตั้งให้มีการดำเนินงานร่วมกันในรูปแบบขององค์กรจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ร่วมกัน อีกทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์และเรื่องการจัดการเรียนรู้แลกเปลี่ยน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงคุณ จันทวร (2549) ที่ได้ระบุถึงวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านรุ่นสู่รุ่น และส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ ความชอบส่วนตัว ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านการดำเนินชีวิตประจำวันและการจดจำ

แนวทางในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด และการคงอยู่ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ เป็นผลที่เกิดขึ้นการประชุมสภาภาพของผู้บริหาร ผู้นำชุมชนและประชาชนที่เข้าร่วมประชุม โดยแสดงให้เห็นถึงความต้องการและการร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้รู้ใน

แต่ละหมู่บ้านจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนที่ถูกต้องและชัดเจน โดยเสนอให้มีการรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ของปราชญ์ในชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดการสูญหาย ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้สอดคล้องกับชุดวิชา สามารถ และเกิดว่า บุญปรการ (2559) ที่ทำการศึกษาการจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านนิคมพัฒนาที่ 1 ตำบล ท่าชะมวง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ที่พบว่าผู้นำและสมาชิกในชุมชนมีรูปแบบการจัดการป่าชุมชนโดยการเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกในการทำให้รู้สึกว่าเป็นของทุกคนและมีความรู้สึกหวงแหนป่า มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนเพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการดูแล มีการตั้งกฎระเบียบในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน มีวิธีการจัดการดูแลป่าผ่านทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน และสอดคล้องกับ คำกิ่งแก้ว บัดท่ามะวง (2550) ที่พบว่าความร่วมมือของประชาชนที่เห็นความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวทางที่สำคัญของการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนโดยความร่วมมือของประชาชน จากกรณีศึกษาป่าผลิตประทุมพอน เมืองประทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสอดคล้องกับอนุชา ม่วงใหญ่ (2559) ที่ศึกษาวัฒนธรรมชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยพบว่าคุณสมบัติของผู้นำความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชน การสนับสนุนในด้านอื่น ๆ จากหน่วยงานภายนอกร่วมกับการกำหนดกฎระเบียบ ที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชน ทำให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมชุมชนได้อย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นการศึกษาแนวทางการจัดการภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมบ้านห้วยถั่วเหนือ อำเภอนงนบุรี จังหวัดนครสวรรค์ ทำให้ทราบถึงข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือที่ปรากฏเด่นชัด ได้แก่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับหมอเดินเบ๊ย หรือหมอบนเบ๊ย ที่มียังได้รับการยอมรับในชุมชนและยังมีผู้สืบทอดอยู่ในปัจจุบัน ประเพณีที่สำคัญของชุมชนที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่นอย่างเด่นชัดได้แก่ ประเพณีกวนข้าวทิพย์ในวันวิสาขบูชา และภูมิปัญญาด้านการจักสานจากไม้ไผ่เป็นอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้และจำหน่าย เช่น ไซ ลอบ กระบุง ส่วนสภาพปัจจุบันปัญหาของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่กำลังอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญหายอย่างมากได้แก่ ประวัติศาสตร์ชุมชนที่ยังมีความคลาดเคลื่อนและสับสน อันเนื่องมาจากการถ่ายทอดเรื่องราวโดยวิธีการจดจำจากคำบอกเล่าของผู้คนในอดีต ไม่มีการตรวจสอบและการบันทึกที่ชัดเจน การขาดความตระหนักถึงคุณค่าและการสืบทอดศิลปการแสดงเพลงโคราชในหมู่ที่ 7 บ้านรังย้อย ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงถึงบริบทของชุมชนที่มีชาวไทโคราชอาศัยอยู่ รวมถึงการขาดการสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น หมอน้ำมันต์ หมอจับเส้น หมอทำขวัญ ผลจากการวิจัยนำมาสู่แนวทางในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด และการคงอยู่ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านห้วยถั่วเหนือ โดยได้ถูกนำเสนอไว้ในการประชุมสภาภาพที่หมู่ 4 เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2560 เกี่ยวกับการร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้รู้ในแต่ละหมู่บ้านจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนที่ถูกต้องและชัดเจน การรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ของปราชญ์ในชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดการสูญหาย โดยการวางแผนให้ปรากฏอยู่ในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือมีแผนดำเนินการที่จะจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากการสนับสนุนของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้สนับสนุนงบประมาณ และการช่วยบริหารจัดการโครงการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้บริหาร นักวิจัยในชุมชน เป็นอย่างยิ่งที่ได้อำนวยความสะดวกในการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วง บุคคลที่สำคัญที่สุดของงานวิจัย ผู้รู้ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูล ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในงานวิจัยชิ้นนี้

เอกสารอ้างอิง

- คำกิ่งแก้ว ปัดท่ามะวง. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาป่าผลิตประทุม
พอนเมืองประทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ชัยวัฒน์ ธีรพันธ์. (2540). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชุติมา สามารถ และ เก็ดดา บุญปรากฏ. (2559). การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนิคมพัฒนาที่ 1
ตำบลท่ามะม่วง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 11(1).
- ชานนท์ สุทธิชานนท์. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในตำบลคลองแดน
อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทรงคุณ จันทกร. (2549). การถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิเทศ ดินณะกุล. (2546). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: แอ็คทีฟพริ้นท์.
- ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. (2543). การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- พัชรินทร์ แจ่มจำรูญ และคณะ. (2550). การศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านในเพลงพื้นบ้าน: กรณีศึกษาชุมชนถ้ำรงค์ อำเภอ
บ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ยศ สันตสมบัติ. (2537). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สนิท สมภารการ. (2542). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ.
- สนธยา พลศรี. (2547). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ 18.
- อนุชา ม่วงใหญ่. (2559). แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและท้องถิ่น “ในศตวรรษที่
21”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 6(3). 12-26.
- อารีรัตน์ พุฒรุ่งโรจน์. (2557). แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาว่าวไทย. วารสารวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 25(2).

การศึกษาพฤติกรรมและแนวทางการจัดการขยะเปลือกกล้วยเพื่อใช้เป็นต้นแบบการจัดการขยะอย่าง
ยั่งยืนของชุมชนหนองตุม อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย

THE STUDY OF BEHAVIOR AND APPROACH TO MANAGE BANANA PEEL WASTE FOR
USING AS A SUSTAINABLE WASTE MANAGEMENT MODEL IN NONG TUM COMMUNITY,
KONGKRILAS DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE

ปณณดา ทะรังศรี จักรกฤษ ศรีละออ และ ชัชวินทร์ นวลศรี*
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : chatchawin.n@gmail.com

บทคัดย่อ

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วยเป็นสินค้าที่สำคัญของชุมชนตำบลหนองตุม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย กิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยก่อให้เกิดขยะเปลือกกล้วยในปริมาณมากกว่า 16 ตันต่อวัน ซึ่งเปลือกกล้วยส่วนมากยังไม่มีการจัดการอย่างถูกวิธี และอาจก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหา และความต้องการในการจัดการขยะจากเปลือกกล้วย มีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในตำบลหนองตุม จำนวน 38 ราย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการจัดการขยะเปลือกกล้วยและขยะอินทรีย์ของประชาชนคือการนำไปทำปุ๋ยหมัก แต่ยังไม่ใช้วิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากเป็นลักษณะการกองทิ้งไว้บริเวณที่อยู่อาศัย ซึ่งประชาชนควรได้รับความรู้ในด้านการทำปุ๋ยหมักอย่างถูกวิธีต่อไป ในด้านพฤติกรรมคัดแยกขยะ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเป็นประจำ โดยประชาชนมีทั้งความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในประเด็นการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวางแผนแก้ไขปัญหา และการประเมินผลการปฏิบัติงานของอบต. ประชาชนยังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด นอกจากนี้ ในด้านความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่าประชาชนมีความต้องการให้อบต. เพิ่มจำนวนถังขยะแบบแยกประเภท แสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกประเภทของขยะเป็นอย่างดี ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการร่างนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการขยะจึงควรเป็นเรื่องของการจัดการขยะเปลือกกล้วยอย่างถูกวิธี และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหาและการประเมินผลการปฏิบัติงานของอบต.

คำสำคัญ : พฤติกรรมการจัดการขยะ เปลือกกล้วย การมีส่วนร่วม

Abstract

Banana processing products are important products from Nong Tum community, Kongkrilas District, Sukhothai Province. The processing activities caused more than 16 tons of banana peel waste per day. Mostly, the banana peels were still not properly managed and may cause environmental problems. Then the objectives of this research were to study the people's behaviors, problems and requirements of banana peel waste management. The samples were 38 units of banana processing entrepreneurs in Nong Tum community. Results revealed that the people's behavior to manage the banana peel and organic wastes was composting. However, the method of composting was not suitable due to the banana peels were dumped into residence areas. Thus peoples should be more educated about the composting process. For the waste segregation behaviors, peoples always segregate the hazardous and recycle wastes from the general waste. The people's knowledge and participation in practice were in a good level but the people's participation in the planning process for solving problem and performance appraisal of the Subdistrict Administrative Organization (SAO) were in a low to very low level. Moreover, most of people required more waste segregation bins in the community revealing a good participation in the segregation of waste. Therefore, the important issues that can be used to draft the development strategy of waste management should be the proper banana peel waste management, and the promotion of people's participation in the planning process and performance appraisal of SAO.

Keywords : waste management behavior, banana peel, participation

บทนำ

ตำบลหนองตุมเป็นตำบลหนึ่งใน อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย มีพื้นที่ประมาณ 54 ตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยอยู่ 5,432 คน หรือเท่ากับ 1,537 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อหมดฤดูทำนาปีก็จะมีการทำนาปรังเป็นบางพื้นที่ และอีกหนึ่งอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนคือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของชุมชนหนองตุมคือ กล้วยฉาบ กล้วยอบเนย กล้วยเคลือบคาราเมล มันทอด เผือกทอด ฟักทองทอดเนย เป็นต้น ทำให้เกษตรกรบางส่วนที่ว่างเว้นจากการทำไร่นา มีการรับจ้างปอกเปลือกกล้วยเพื่อส่งโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วชุมชนหนองตุม เมื่อสินค้าเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์จึงมีความต้องการวัตถุดิบเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานมากขึ้น ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่พบในชุมชนหนองตุมจึงเป็นปัญหาด้านการจัดการขยะเปลือกกล้วยที่เหลือหลังจากการป้อนวัตถุดิบเข้าสู่โรงงานแปรรูป เนื่องจากคนในชุมชนส่วนมากมักจะรับกล้วยทั้งหวีมาทำการปอกเปลือกเองในครัวเรือนก่อนที่จะส่งเฉพาะตัวเนื่อกล้วยเข้าสู่โรงงานแปรรูป ขยะเปลือกกล้วยเหลือทิ้งจึงเป็นหน้าที่ของแต่ละครัวเรือนที่จะต้องจัดการกันเอง ซึ่งส่วนมากพบว่ามีการจัดการอย่างไม่ถูกต้อง เช่น การนำเศษเปลือกกล้วยไปกองทิ้งไว้ในบริเวณบ้านเพื่อปล่อยให้ย่อยสลายไปเอง ทำให้เกิดปัญหาทั้งในเรื่องของทัศนียภาพ เรื่องกลิ่นและแมลงรบกวนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีบางครัวเรือนที่นำเศษเปลือกกล้วยไปทิ้งรวมในถังขยะทั่วไป ทำให้เกิดปัญหาการเน่าเหม็นและเป็นการเพิ่มภาระการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจากข้อมูลการจัดการขยะของชุมชนหนองตุมพบว่า ปริมาณขยะโดยเฉลี่ยในแต่ละวันมีมากถึง 1.24 ตัน คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการที่สูงถึงกว่า 800,000 บาทต่อปี ถ้าหากคนในชุมชนมีแนวทางในการจัดการกับขยะเปลือกกล้วยดังกล่าวได้ จะเป็นการช่วยลดภาระในการจัดการขยะและค่าใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้สภาพแวดล้อมของชุมชนดีขึ้นอีกด้วย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาพฤติกรรม ปัญหา และความต้องการในการจัดการขยะเปลือกกล้วยและขยะมูลฝอยครัวเรือนของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในตำบลหนองตุม รวมถึงการร่วมกันหาแนวทางในการจัดการขยะเปลือกกล้วยของชุมชนหนองตุม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะเปลือกกล้วยอย่างเหมาะสมต่อบริบทและความต้องการของคนในชุมชน และใช้เป็นต้นแบบในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนหนองตุมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นพฤติกรรมการจัดการ ปัญหา การมีส่วนร่วม และความต้องการในการจัดการขยะเปลือกกล้วย และขยะมูลฝอยครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชน
- ส่วนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
- ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
- ส่วนที่ 5 กฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ
- ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ส่วนที่ 7 ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย และข้อเสนอแนะอื่นๆ
- ส่วนเพิ่มเติม ประเด็นคำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับปริมาณขยะเปลือกกล้วยที่เกิดขึ้นในแต่ละครัวเรือน ผลกระทบที่เกิดขึ้น วิธีการจัดการ การนำไปใช้ประโยชน์ และความต้องการแก้ปัญหาต่างๆ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ประชาชนผู้ประกอบการอาชีพรับจ้างปอกเปลือกกล้วย และกลุ่มสหกรณ์แปรรูปกล้วยตำบลหนองตุม อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 38 ราย

3. พื้นที่ดำเนินงาน

เขตพื้นที่ตำบลหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชน ใช้การประเมินผลเป็นร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ใช้การประเมินจากคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

1-7 คะแนน ระดับความรู้ต่ำ

8-11 คะแนน ระดับความรู้ปานกลาง

12-15 คะแนน ระดับความรู้มาก

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และส่วนที่ 5 กฎระเบียบข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ ใช้การประเมินผลเป็นร้อยละ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล จะใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ระดับคะแนน 5.50 - 6.00 ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด

ระดับคะแนน 4.50 - 5.49 ประชาชนมีส่วนร่วมมาก

ระดับคะแนน 3.50 - 4.49 ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับคะแนน 2.50 - 3.49 ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย

ระดับคะแนน 1.50 - 2.49 ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 1.00 - 1.49 ประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วม

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 7 ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย จะใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ระดับคะแนน 4.50 - 5.00 ประชาชนมีความต้องการมากที่สุด

ระดับคะแนน 3.50 - 4.49 ประชาชนมีความต้องการมาก

ระดับคะแนน 2.50 - 3.49 ประชาชนมีความต้องการปานกลาง

ระดับคะแนน 1.50 - 2.49 ประชาชนมีความต้องการน้อย

ระดับคะแนน 1.00 - 1.49 ประชาชนมีความต้องการน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ประชาชนผู้ประกอบการอาชีพรับจ้างปอกเปลือกกล้วย และกลุ่มสหกรณ์แปรรูปกล้วยตำบลหนองตูม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 86.8) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 34.2) สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 78.9) มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน (ร้อยละ 52.6) และอยู่อาศัยในชุมชนนี้มานานกว่า 20 ปี (ร้อยละ 97.4)

2. สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชน

ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนระบุว่าครัวเรือนของตนมีขยะอินทรีย์เกิดขึ้นในปริมาณมากกว่า 5 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งจากการลงสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเฉพาะขยะเปลือกกล้วย พบว่ามีปริมาณโดยรวมกว่า 16 ตันต่อวัน โดยส่วนใหญ่ระบุว่าใช้วิธีจัดการโดยนำมาทำปุ๋ยหมัก (ตารางที่ 1) โดยขยะประเภทที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ระบุว่ามีเกิดขึ้นในแต่ละวัน ได้แก่ ขยะ

ทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ตามลำดับ ซึ่งในภาพรวมแล้ว ประชาชนมีวิธีการจัดการได้ค่อนข้างเหมาะสม เช่น แยกขยะรีไซเคิลไว้ขาย แต่ก็มีบางส่วนที่ยังใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสม เช่น การเผาขยะทั่วไป การทิ้งขยะอันตรายรวมกับขยะทั่วไป

ตารางที่ 1 ประเภท ปริมาณ และวิธีการจัดการขยะจากครัวเรือน

ประเภทขยะ	ครัวเรือนที่ระบุว่ามีขยะ (ร้อยละ)	ปริมาณต่อครัวเรือน	วิธีการจัดการ (ร้อยละ)
ขยะอินทรีย์	100.0	มากกว่า 5 กก.ต่อวัน	- ทำปุ๋ยหมัก (69.2) - กองทิ้งบริเวณบ้าน (13.5)
ขยะรีไซเคิล	47.4	6-10 ชิ้นต่อวัน	- เก็บแยกไว้ขาย (44.8) - ทิ้งลงถังขยะของอบต. (20.7)
ขยะทั่วไป	84.2	มากกว่า 30 ชิ้นต่อวัน	- เก็บแยกไว้ขาย (53.7) - เผา, กองทิ้งไว้บริเวณบ้าน (19.6)
ขยะอันตราย	26.3	น้อยกว่า 5 ชิ้นต่อสัปดาห์	- เก็บแยกไว้ขาย (56.3) - ทิ้งลงถังขยะของอบต. (37.5)

3. ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การประเมินความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ใช้แบบทดสอบจำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งระดับความรู้ความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับความรู้น้อย ปานกลาง และมาก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.1 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และส่วนที่เหลือร้อยละ 28.9 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ในด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนส่วนใหญ่ในแต่ละข้อคำถาม จากการรวบรวมผลคะแนน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน (ร้อยละ 100) มีความรู้ความเข้าใจว่า ขยะเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ สามารถนำมาใช้ทำเป็นปุ๋ยหมักได้ ขวดน้ำพลาสติกแบบใส สามารถนำมาแปรรูปใช้ใหม่ได้ และทราบว่าถังรองรับขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลต้องมีฝาปิดมิดชิด ไม่รั่วซึม สามารถทำความสะอาดได้ง่าย ในขณะที่ประเด็นคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความรู้ความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ยังมีอีกหลายประเด็น โดยประเมินจากข้อคำถามที่มีจำนวนผู้ตอบถูกน้อย ได้แก่

- ร้อยละ 84.2 ยังมีความเข้าใจผิดว่า ถังขยะในครัวเรือนควรมีขนาดใหญ่ เพื่อรองรับขยะได้ทั้งหมด และสามารถเก็บได้เป็นเวลาหลายวัน เมื่อเต็มแล้วจึงค่อยนำไปกำจัด

- ร้อยละ 86.8 ยังมีความเข้าใจผิดว่า การลดปริมาณขยะมูลฝอย สามารถทำได้โดยนำขยะทุกชนิดที่มีอยู่ในบริเวณบ้านไปทิ้งลงถังขยะ และปล่อยให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้นำไปกำจัด

- ร้อยละ 44.7 ยังมีความเข้าใจผิดว่า การคัดแยกประเภทของขยะ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับประชาชนในชุมชน

- ร้อยละ 76.3 ยังมีความเข้าใจผิดว่า ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ ควรใส่ถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้งรวมกับขยะทั่วไปในถังขยะของชุมชน

- ร้อยละ 47.4 ยังมีความเข้าใจผิดว่า ขยะมูลฝอยประเภทโฟม ถุงพลาสติก สามารถกำจัดโดยการเผาได้เองในบริเวณบ้าน เนื่องจากสะดวก และเป็นการช่วยลดปริมาณขยะลงได้อย่างรวดเร็ว

4. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน แบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การเก็บรวบรวม การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความถี่ของการปฏิบัติใน

ภาพรวมทุกด้านเป็นบางครั้ง เว้นแต่ประเด็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ เช่น การคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไป การคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือขายให้เกิดมูลค่า พบว่าประชาชนมีความถี่ในการปฏิบัติทุกครั้ง

5. กฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ

จากการสำรวจข้อมูลด้านการมีกฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่ามีกฎระเบียบด้านการเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะของแต่ละครัวเรือน ในขณะที่กฎระเบียบด้านอื่นๆ ได้แก่ กฎข้อห้ามเกี่ยวกับการเผาขยะในที่โล่งแจ้ง กฎระเบียบเกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนการทิ้ง กฎระเบียบห้ามทิ้งขยะมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะนอกจากสถานที่ซึ่งอบต.ได้จัดไว้ให้ และการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับผู้ละเมิดกฎข้อห้ามต่างๆ ของการจัดการขยะ ประชาชนส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีการบังคับใช้กฎระเบียบเหล่านี้

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

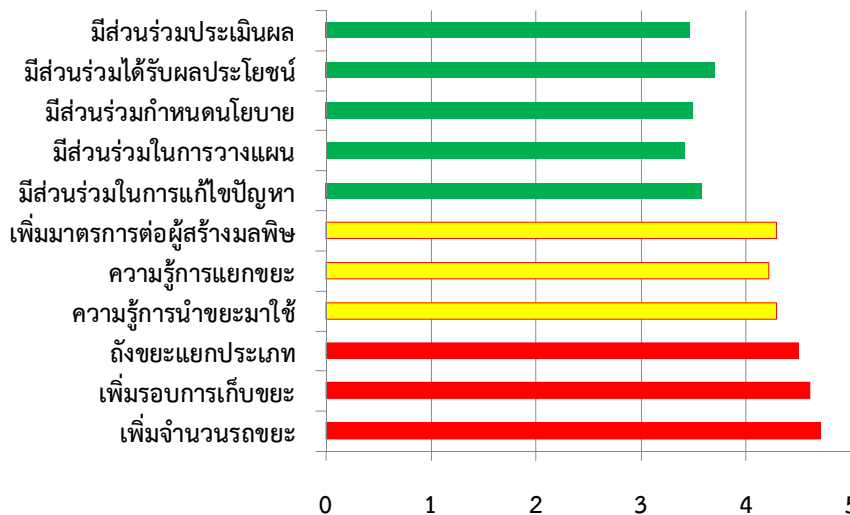
ผลสำรวจการมีส่วนร่วมพบว่า ประชาชนส่วนมากมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ อยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด ยกเว้นในขั้นตอนการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็นการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหา	2.54	0.17	น้อย
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน	2.33	0.28	น้อยที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.23	0.46	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะชุมชน	4.32	0.31	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของภาครัฐ	2.23	0.48	น้อยที่สุด
เฉลี่ย	3.13	1.05	น้อย

7. ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย

ประชาชนมีความต้องการให้อบต. เพิ่มจำนวนรถเก็บขยะ จำนวนรอบของการเก็บขยะ และต้องการเพิ่มจำนวนถังขยะแบบแยกประเภทอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 - 4.71 และมีความต้องการองค์ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ความต้องการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ กลับอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความต้องการของชุมชนในด้านการจัดการขยะ

8. ประเด็นสัมภาษณ์

ประเด็นการสัมภาษณ์เพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบสอบถาม มุ่งเน้นไปที่ประเด็นความเดือดร้อนหรือความต้องการในการแก้ไขปัญหาขยะเปลือกกล้วยในชุมชน แต่ผลการสัมภาษณ์กลับพบว่า ประชาชนทั้งหมดระบุว่าไม่ได้รับผลกระทบ หรือรู้สึกเดือดร้อนรำคาญจากขยะเปลือกกล้วยที่กองทิ้งไว้บริเวณที่พักอาศัยแต่อย่างใด

อภิปรายผล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าขยะที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ มีปริมาณมากกว่า 5 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อวัน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพจริงของพื้นที่ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ส่งผลให้เกิดขยะอินทรีย์ประเภทเปลือกกล้วยและเปลือกวัตถุดิบชนิดอื่นๆ ที่นำมาแปรรูป โดยจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณขยะเปลือกกล้วยที่เกิดขึ้นต่อครัวเรือนต่อวัน พบว่ามีปริมาณโดยรวมในชุมชนมากถึง 16 ตันต่อวันเป็นอย่างต่ำ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าใช้วิธีการจัดการโดยนำเปลือกกล้วยไปทำเป็นปุ๋ยหมัก โดยเมื่อดูจากข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ อาจจะสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอินทรีย์ประเภทนี้ อย่างถูกต้อง เนื่องจากเปลือกกล้วยเป็นวัตถุดิบที่มีอัตราส่วนของคาร์บอนต่อไนโตรเจน (C/N ratio) ประมาณ 30 ซึ่งอยู่ในช่วงที่เหมาะสมต่อการนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก และมีองค์ประกอบของธาตุอาหารที่สำคัญสำหรับพืช เช่น ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม อยู่ในปริมาณที่สูง (Kalemelawa et al., 2012) แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยลงสำรวจในพื้นที่จริงพบว่า เปลือกกล้วยส่วนใหญ่ถูกกองทิ้งเอาไว้ในบริเวณที่อยู่อาศัยของประชาชน ในลักษณะที่ไม่ได้เป็นการทำปุ๋ยหมักอย่างถูกต้อง เนื่องจากกรรมวิธีการทำปุ๋ยหมักอย่างถูกต้องเพื่อให้ได้ปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพนั้น จะต้องมีการตัดหรือสับวัตถุดิบให้มีขนาดพอเหมาะต่อการย่อยสลายได้ง่าย มีการใช้วัสดุคลุมกองปุ๋ยเพื่อควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น และมีการพลิกกลับกองปุ๋ยหรือเติมอากาศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้อากาศเข้าไปในกองปุ๋ยได้อย่างทั่วถึง ทำให้กระบวนการย่อยสลายของจุลินทรีย์ในกองปุ๋ยหมักเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการเกษตร, 2550) ดังนั้น การที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าใช้วิธีจัดการกับขยะเปลือกกล้วยโดยการนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักนั้น อาจเป็นเพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักอย่างถูกต้อง จึงควรมีการนำองค์ความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยลงไปถ่ายทอดให้กับชุมชนในภายหลัง

จากผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งข้อคำถามส่วนใหญ่นั้นเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานในการจัดการขยะในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การจัดการขยะในครัวเรือน การคัดแยกขยะ และการนำขยะกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงแสดงให้เห็น

ว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และจากการพูดคุยสอบถามกับเจ้าหน้าที่อบต. จึงได้ทราบว่าหน่วยงานภาครัฐได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ มีการณรงค์และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะและนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และจัดกิจกรรมส่งเสริมดังกล่าว จะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องแก่ประชาชน (ชลผกา, 2548) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในด้านการลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การเก็บรวบรวม การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะ ในภาพรวมแล้วประชาชนมีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง แต่ในประเด็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ เช่น การคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไป การคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือขายให้เกิดมูลค่า พบว่าประชาชนมีการปฏิบัติทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินความรู้ความเข้าใจที่พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่ในระดับที่น่าพอใจ แสดงให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนมีส่วนสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของประชาชน (จรรยา, 2554)

ในส่วนของกฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ ผลการสำรวจพบว่าประชาชนระบุว่ายังไม่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนที่ชัดเจน เว้นแต่เรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะของทางอบต. ที่มีการปฏิบัติกันเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ได้รับจากทางอบต. ที่ระบุว่ายังไม่มีระเบียบกติกาเกี่ยวกับข้อบังคับออกมาชัดเจน แต่กำลังอยู่ในระหว่างการร่างกฎระเบียบต่างๆ เพื่อประกาศใช้ต่อไปในอนาคต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับอบต. พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมด้านต่างๆ อยู่ในระดับน้อยจนถึงน้อยที่สุด เว้นแต่ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะ ที่พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจในด้านความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชน ที่พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เป็นอย่างดี และส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเรื่องการคัดแยกและนำขยะรีไซเคิลไปขายทุกครั้ง ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริมจากการขายขยะรีไซเคิล ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ปรับทัศนคติ จัดกิจกรรมส่งเสริม และมีการณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่กล่าวมาให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนครบทุกขั้นตอนการมีส่วนร่วมทั้ง 5 ขั้นตอน (นัยนา, 2557)

จากผลการสำรวจความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พบว่าประเด็นความต้องการของประชาชนที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การเพิ่มจำนวนรอบและปริมาณของรถเก็บขยะ รวมถึงมีความต้องการให้อบต. เพิ่มปริมาณถังขยะแบบแยกประเภทให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในชุมชนนี้ ที่มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกประเภทขยะ และมีความถี่ในการปฏิบัติบ่อยครั้ง ส่วนด้านความต้องการของประชาชนในระดับรองลงมา ได้แก่ ต้องการให้อบต. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคัดแยกขยะและการนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากขึ้น และต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะร่วมกับอบต. แสดงให้เห็นว่า ประชาชนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือต่อการคัดแยกขยะและนำขยะกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างดี ดังนั้น อบต. และหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ จึงควรมีการณรงค์และส่งเสริมกิจกรรมการคัดแยกขยะในชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงให้ความสำคัญต่อการสร้างทัศนคติของประชาชนให้เกิดการมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการค้นหาสาเหตุ การวางแผนแก้ไขปัญหา ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการปฏิบัติ จึงจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พูดคุยกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับสุขภาวะด้านการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่ยังเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบของประชาชนที่มีต่อขยะเปลือกกล้วยในบริเวณที่อยู่อาศัย พบว่าคำตอบที่ได้รับจากประชาชนทั้งหมด ร้อยละ 100 ระบุว่าไม่ได้รับผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งจากการวิเคราะห์สาเหตุและสอบถามข้อมูลจากอบต. สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนน่าจะเกิดความคุ้นชินในการปฏิบัติ คือ การกองเปลือกกล้วยทิ้งไว้บริเวณที่พักอาศัย จนไม่เห็นว่าเป็นปัญหาหรือความเดือดร้อนรำคาญใดๆ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยลงสัมภาษณ์ยังเป็นกลุ่ม

ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยที่เป็นผู้ทำให้เกิดขยะอินทรีย์เหล่านี้ คำตอบที่ได้รับจึงเป็นลักษณะเดียวกันทั้งหมด ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินงานด้านสาธารณสุขจึงควรมีการให้ความรู้และปรับทัศนคติของประชาชนให้เห็นความสำคัญต่อการจัดการขยะอินทรีย์เหล่านี้อย่างต่อเนื่องต่อไป

สรุปผลการวิจัย

พฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในชุมชนตำบลหนองตุม อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและมีการปฏิบัติในด้านการคัดแยกขยะอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากการคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปขาย คัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไป และไม่ทิ้งเปลือกกล้วยรวมกับขยะทั่วไป โดยประชาชนระบุว่ามีการนำเปลือกกล้วยมาทำปุ๋ยหมัก แต่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำปุ๋ยหมักอย่างถูกต้อง ซึ่งควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องต่อไป ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด มีเพียงการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการร่วมรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะเท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประเด็นการมีส่วนร่วมนี้ เป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญและปรับทัศนคติของประชาชนให้เกิดการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความต้องการให้ออบต.เพิ่มรถเก็บขยะและรอบของการเก็บขยะ ต้องการให้ออบต. เพิ่มจำนวนถังขยะแบบแยกประเภท และต้องการให้ออบต. ให้ความรู้ด้านการคัดแยกขยะและการนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีการตื่นตัวและเกิดการมีส่วนร่วมในเรื่องของการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ หน่วยงานภาครัฐจึงควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติของชุมชนที่อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไป ข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาการจัดการขยะของชุมชนตำบลหนองตุม เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมจากชุมชนได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (รหัสโครงการ W-18-2560) คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตุม อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ที่อำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่และร่วมเป็นนักวิจัยในพื้นที่ของโครงการวิจัยนี้ และขอขอบคุณกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของตำบลหนองตุม ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2550). **คู่มือปุ๋ยอินทรีย์ (ฉบับนักวิชาการ)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรรยา ปานพรม. (2554). **การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชลผกา เศรษฐพิทยากุล. (2548). **การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา หมู่บ้านสัมมากร เขตบางกะปิ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นัยนา เดชะ. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Kalemelawa, F., Nishihara, E., Endo, T., Ahmad, Z., Yeasmin, R., Tenywa, M.M. and Yamamoto, S. (2012). An evaluation of aerobic and anaerobic composting of banana peels treated with different inoculums for soil nutrient replenishment. *Bioresource Technology*, 126, 375-382.

แนวการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแรด

อำเภอสามโก้ จังหวัดกาแพงเพชร

CREATING A PARTICIPATORY EDUCATIONAL NETWORK IN THE COMMUNITY BUENG

THARAT , LAN KABU DISTRICT, KAMPHAENGPHET

นันทพันธ์ คดคง

วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิจั พิชญโลก

*corresponding author e-mail : cocoa1935@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแรด อำเภอสามโก้ จังหวัดกาแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในชุมชนตำบลบึงทับแรด เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในชุมชนตำบลบึงทับแรด และเพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในชุมชนตำบลบึงทับแรด อำเภอสามโก้ จังหวัดกาแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการกำหนดขนาด โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน (Yamane) จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนานำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การทดสอบ t-test สถิติ F – test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และทำการสนทนากลุ่ม (Focus group) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วสรุปผลเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในชุมชนตำบลบึงทับแรด ทั้งหมด 4 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารทั่วไป รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายในชุมชนตำบลบึงทับแรด พบว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแรด อำเภอสามโก้ จังหวัดกาแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศ เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อปัจจัยการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา แนวทางในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในชุมชนตำบลบึงทับแรด จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มพบว่า ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมนำสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี โดยประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา อีกทั้งยังอาจเข้ามาในรูปแบบของปราชญ์ชาวบ้าน วิทยากร หรือผู้ให้ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อมีการวางระบบต่างๆที่ดีแล้ว ก็จะยอมนำมาซึ่งเครือข่ายทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วม

Abstract

This research was study creating a participatory educational network in the community Bueng Tharat , Lan Kabu District, Kamphaengphet. The aims of this paper were to study level of participatory educational network in the community Bueng Tharat , Lan Kabu District, Kamphaengphet to compare participatory educational network in the community Bueng Tharat, Lan Kabu District, Kamphaengphet and to study approach for support participatory educational network in the community Bueng Tharat, Lan Kabu District, Kamphaengphet. This paper was Mix-Method research. The Quantitative research was used to determined sample size. The instrument for collected data was a questionnaire. Data were analyzed descriptive statistics. Inferential statistics were T-test and F-test. The qualitative research were using semi-structure interview with key persons and focus group. Data was analyzed with content analysis. The result of this paper shown that; the result of study level of study level of participatory educational network in the community Bueng Tharat, Lan Kabu District, Kamphaengphet 4 sides found that in overall was high level. When considered by sides, The highest average was general management. Next was a human resource management, academic and budgeting, representatively. The result of compared participatory educational network in the community Bueng Tharat , Lan Kabu District, Kamphaengphet found that age, education, status,

occupation and incomes were factors that effective with participatory educational network in the community Bueng Tharat, Lan Kabu District, Kamphaengphet significantly except sex wasn't factors that effective with participatory educational network in the community Bueng Tharat, Lan Kabu District, Kamphaengphet. Approach for support participatory educational network in the community Bueng Tharat , Lan Kabu District, Kamphaengphet from semi-structure interview and focus group found the most people should be participation in every steps such as academic , budgeting, human resource management and general management. The people is going to participation begin with thinking, doing and leading to better changing. The people in community should setting school committee. Moreover, people in community can be philosopher, lecturer and wisdom expert. Finally, If community have good system, It will be bring to effective and sustainable educational network.

Keywords : participatory, network

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มนุษย์หรือชนในชาติได้รับการศึกษามากน้อยเพียงใด ย่อมหมายถึง การพัฒนาชุมชน สังคม และของแต่ละประเทศมีมากขึ้นเพียงนั้น เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยที่ต่างให้ความสำคัญในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน ที่มีกลไกการมีส่วนร่วมเป็นพลังสำคัญ แต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ วิธีการพัฒนาการจัดการศึกษาจึงถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตามแต่บริบทของชุมชน สังคม และประเทศนั้นๆ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนและสังคม ซึ่งหมายรวมถึงความเป็นท้องถิ่นของแต่ละประเทศนั้นๆ มีมากขึ้น

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ชุมชนในเบื้องต้นพบว่า เยาวชนในวัยเรียนมักจะมีประสบปัญหาใกล้เคียงกันเช่น ปัญหาครอบครัว การหย่าร้างระหว่างผู้ปกครอง หรือแม้กระทั่งการเกิดช่องว่างระหว่างวัย การติดเพื่อหรือแม้กระทั่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ ปัญหาต่างๆสามารถสร้างผลกระทบให้กับการเรียนรู้ของเยาวชนกลุ่มดังกล่าวให้กลายเป็นเยาวชนมีปัญหา นอกจากปัญหาเยาวชนแล้วปัญหาอีกประการหนึ่งคือปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนออกไปเต็มศักยภาพ อาจกล่าวได้ว่าเยาวชนซึ่งต่อไปจะเป็นกำลังหลักของประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นจะต้องเรียนรู้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและสังคมโลก โดยต้องประพฤติปฏิบัติตนตามหน้าที่ของเยาวชน ตั้งใจศึกษาหาความรู้ มีระเบียบวินัยกับตนเอง เป็นคน ดีของสังคม และไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นคนเก่ง และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษา เรื่องการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลบึงทับแรด อำเภอลานกระบือ กำแพงเพชร เพื่อที่จะต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนต่อการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา อีกทั้งยังต้องการทราบถึงการปัจจัยที่ส่งผลหรือเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม และที่สำคัญผู้วิจัยยังต้องการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายของตำบลบึงทับแรด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายในชุมชนตำบลบึงทับแรด อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายในชุมชนตำบลบึงทับแรด อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในชุมชนตำบลบึงทับแรด อำเภอ

ลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อต้องการให้ได้รับข้อมูลทั้งเชิงประจักษ์และความลุ่มลึกทางเนื้อหาโดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลบึงทับแรต จำนวน 2,480 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณโดยตารางสำเร็จรูปของTaro Yamane จำนวน 340 คน (แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล สะดวกในการคำนวณ และสะดวกในการแทนค่า) และจากการสัมภาษณ์คณะครูโรงเรียนในเขตตำบลบึงทับแรตด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 10 คน รวมทั้งมีสหชนากลุ่มการสนทนากลุ่มประชาชนตำบลบึงทับแรต จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) โดยเป็นการศึกษาถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และได้ศึกษาถึงแนวการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

แบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยสัมภาษณ์ คณะครูโรงเรียนในเขตตำบลบึงทับแรต และทำการสนทนากลุ่มประชาชนตำบลบึงทับแรต

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้กลับคืนมาทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามคุณลักษณะส่วนบุคคลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้ กรณีตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่า T-test กรณีตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ด้วยสถิติ F – test

ผลการวิจัย

1.จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ระดับการศึกษาสูงสุด อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก และรายได้ที่พบมากที่สุดคือ 5000 ต่อเดือน

2.การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมต่อการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

แนวทางการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิชาการ	3.89	0.55	มาก
2. ด้านงบประมาณ	3.86	0.62	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.94	0.59	มาก
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.13	0.57	มาก
รวม	3.96	0.58	มาก

โดยภาพรวมทั้งหมด 4 ด้าน อยู่ในระดับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.96,S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.13,S.D.=0.57) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.94, S.D.= 0.59) ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.89, S.D.=0.55) และด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.86, S.D.=0.62)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นต่อแนวการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งหมด 4 ด้าน พบว่า

ด้านการบริหารทั่วไป รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ และในส่วนของการวิจัยในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นต่อการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลบึงทับแรต อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งหมด 4 ด้าน พบว่า โดยภาพรวม

ด้านวิชาการ

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นในด้านคุณธรรมจริยธรรมหรือเป็นวิทยากรนำนักเรียนเข้าปฏิบัติธรรมนอกสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิกา สีสะอาด ที่ได้จัดทำในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ระดับอนุบาลศึกษา ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า การพัฒนาให้เด็กสามารถ เติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตที่ต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้ และ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ กลั่นกรองข้อมูล เลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตนต้องการได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ทำให้จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของงาน วิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้ มากที่สุดด้วย เจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผลรวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ แก้วทา ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร มีดังนี้คือ 1) ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า สถานศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการประจำปีให้เพียงพอ และจัดทำแผนงบประมาณอย่างเหมาะสมขอสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเสนอเป็นโครงการร่วม 2) ด้านบุคลากรพบว่าครู และบุคลากรทางการ ศึกษา ต้องมีการพัฒนาตนเองด้าน คุณธรรม จริยธรรม และต้อง มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรม 3) ด้านการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พบว่า สถานศึกษาต้องมีแผนงาน โครงการเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า สถานศึกษา ควรแต่งตั้งคณะกรรมการต้อง ติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนให้ชัดเจน เหมาะสม

ด้านงบประมาณ

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนในการจัดหารายได้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น ทอดผ้าป่า ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ แก้วทา ได้จัดทำงานวิจัยเรื่อง 1. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร มีดังนี้คือ 1) ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า สถานศึกษาต้อง จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการประจำปีให้เพียงพอ และจัดทำแผนงบประมาณอย่างเหมาะสมขอสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเสนอเป็นโครงการร่วม 2) ด้านบุคลากรพบว่าครู และบุคลากรทางการ ศึกษา ต้องมีการพัฒนาตนเองด้าน คุณธรรม จริยธรรม และต้อง มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรม 3) ด้านการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พบว่า สถานศึกษาต้องมีแผนงาน โครงการ

เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า สถานศึกษา ควรแต่งตั้งคณะกรรมการต้อง ติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนให้ชัดเจนเหมาะสม

ด้านบริหารงานบุคคล

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เช่น ร่วมแสดงความยินดีกับครูที่เข้ารับตำแหน่งใหม่และร่วมงานเลี้ยงส่งครูที่โยกย้ายหรือเกษียณอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน(2517:129) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคลเป็นการจัดการเกี่ยวกับบุคคลนับตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าทำงานการบำรุงรักษา จนกระทั่งพ้นไปจากการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นแนวคิดของ ภิญโญ สาทร (2526:267) ให้ความหมายว่าการบริหารงานบุคคลคือ การใช้คนให้ได้ผลดีที่สุดโดยใช้เวลาน้อยที่สุด สิ้นเปลืองเงิน และวัตถุในการทำงานนั้นๆได้น้อยที่สุดในขณะเดียวกันคนที่เราใช้เวลานั้นมีความสุขมีความพอใจที่จะให้ผู้บริหารใช้พอใจที่จะทำงานตามที่ต้องการหรืออีกนัยหนึ่งคือการให้บรรดากิจกรรมต่างๆของผู้ให้การศึกษาดำเนินไปด้วยดีและเกิดประโยชน์สมควรมุ่งหมายของการศึกษาโดยอาศัยเทคนิคของการคัดเลือกบุคคลที่เข้ามาทำงานให้เหมาะสมและเทคนิคในการพัฒนาบุคคลที่มีอยู่แล้วให้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้คนหลายคนมีความเจริญก้าวหน้าและได้รับผลตอบแทนที่เป็นที่พอใจและมีความสุขในการทำงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของ บรรจง อภิตกุล (2527:9) ให้ความหมายว่าการบริหารงานบุคคลคือการจัดการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในองค์กรโดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนกำลังคนการสรรหาการสร้างการโยกย้ายการพัฒนาการฝึกอบรมให้ประโยชน์ตอบแทนการบริหารการสร้างสัมพันธ์ภาพกับคนงานตลอดจนการรักษาระเบียบวินัย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2542:40) กล่าวว่า กระบวนการบริหารบุคคลประกอบด้วย 7 ประการคือ 1. การออกแบบงานและการวิเคราะห์งานเพื่อจัดตำแหน่งงานคือขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการกำหนดเป้าหมายขององค์กรที่จะมาถึงขั้นแรกของการบริหารงานบุคคลคือการวางแผนองค์การและการออกแบบงานจะเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของกิจกรรมที่ต้องทำในขั้นตอนนี้ 2. การวางแผนกำลังคนคือขั้นตอนของการวิเคราะห์หรือเพื่อทราบชนิดและจำนวนของตำแหน่งงานและบุคลากรที่ต้องการเพื่อจัดทำกำลังคนขององค์การการ ซึ่งจะนำไปสู่การเริ่มต้นขั้นตอนแรกของการหาคนมาบรรจุ 3. การสรรหาและคัดเลือกพนักงานคือกรรมวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อให้ได้บุคคลที่พึงประสงค์ที่สุดและมีวิธีการคัดเลือกคนเพื่อให้พนักงาน ได้คนที่ดีที่สุดมีคุณสมบัติและจำนวนตรงตามจำนวนตำแหน่งงานต่างๆ 4. การปฐมนิเทศพนักงานและการ ประเมินผลการปฏิบัติงานคือขั้นตอนที่ต่อเนื่อง จากตอนที่ 2 ที่ต้องเริ่มส่งมอบคนเข้าทำงานด้วยกิจกรรมซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนแรกที่ต้องทำคือการแนะนำเพื่อนบรรจุหรือการปฐมนิเทศหลังจากได้ทราบจากผลการปฏิบัติงานแล้วเพื่อส่งเสริมและแก้ไขปัญหานั้น อาจเกิดจากความแตกต่างของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ก็จะดำเนินการพิจารณาและเลื่อนเงินเดือนหรือลดตำแหน่งงานหรือโยกย้าย 5. การอบรมและการพัฒนาคือขั้นตอนที่เป็นหน้าที่สำคัญที่ต้องมีอยู่ตลอดเวลาทุกขณะที่มีทรัพยากรมนุษย์ทำงานอยู่หรือเรียกว่าการอบรมหรือฝึกอบรมและ การพัฒนาซึ่งหมายถึงกิจกรรมทางการบริหารงานบุคคลที่ต้องจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถตลอดจนการทำงานให้มีมากขึ้นในตัวบุคคลโดยเฉพาะเทคนิคและวิธีการใหม่ๆและเงื่อนไขของปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆตลอดจนการช่วยให้บุคลากรมีความก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลง 6. การจ่ายค่าตอบแทนคือกิจกรรมด้านการจ่ายค่าตอบแทนบุคลากรด้วยผลประโยชน์ต่างๆเพื่อให้บุคลากรได้รับความพึงพอใจมากที่สุดและเพียงพอในระดับความสามารถและการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้ผลผลิตสูงขึ้นกับองค์กร 7. การทำนุบำรุงรักษาการด้านสุขภาพความปลอดภัยและแรงงานสัมพันธ์เพื่อต่อการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคลากรกับองค์กรต้องดูแลสุขภาพอนามัยความปลอดภัยซึ่งองค์การต้องคำนึงถึงด้านนี้ตามสมควรเพื่อประโยชน์ทั้งหมดบุคลากรและองค์การและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับซึ่งกิจกรรมนี้จะต้องคอยปกป้องและแก้ไขดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลาที่มีระบบของการเจรจาระหว่าง ทั้งสองฝ่ายให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ดีต่อกันทั้งนี้เพื่อความราบรื่นในการประสานงานร่วมกันทั้งองค์การ

ด้านบริหารงานทั่วไป

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีส่วนรับรู้เรื่องราวและร่วมกันประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิติมา ปรีดีติล (2532:253) กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนจะดำเนินไปด้วยดีไม่ได้ถ้าขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีดังนั้นการประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวิทยาลัยและหลักการประชาสัมพันธ์ที่ดีมีลักษณะดังนี้ 1. ผู้ร่วมงานต้องเข้าใจเป้าหมายและหน้าที่ของวิทยาลัยในการจัดการศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง 2. ผู้ทำงานประชาสัมพันธ์จะต้องทราบกฎหมายและระเบียบต่างๆและอำนาจหน้าที่การศึกษาที่ตนมีอยู่ 3. โครงการประชาสัมพันธ์ต้องครอบคลุมชุมชนทั้งหมด 4. ต้องมีแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว 5. คนสำเร็จในการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาขึ้นอยู่กับความเชื่อถือว่าประชาชนมีต่อสถาบัน

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลบึงทับแตร ถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ประชาชนและโรงเรียนจะต้องทำงานร่วมกัน เพราะจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มประชาชน ซึ่งผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ การสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลบึงทับแตร อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประชาชนในเขตตำบลบึงทับแตร จังหวัดกำแพงเพชร มีความระดับการมีส่วนร่วมต่อแนวทางการสร้างเครือข่าย ทั้ง 4 ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลบึงทับแตร อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ ส่งผลต่อปัจจัยการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ไม่ส่งผลต่อปัจจัยการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการต่อปัจจัยการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม พบว่า

ด้านวิชาการ พบว่า การกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น มีชาวบ้านและพระภิกษุสงฆ์ ในเขตตำบลบึงทับแตร ได้เข้ามามีส่วนร่วมคือ ในส่วนของพระภิกษุสงฆ์นั้น ท่านได้เข้ามาสอนและบรรยายในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในวัยเรียน และการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ นอกจากนั้นยังมีปราชญ์ชาวบ้านในด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านต่างๆ เช่น การทำเศรษฐกิจพอเพียง การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำไม้กวาดดอกหญ้า และการเพาะเห็ด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้จากฐานสู่ฐาน อีกทั้งการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมวันสุนทรภู่ กิจกรรมวันสำคัญศาสนา การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทางโรงเรียนได้จัดขึ้นมาโดยให้ชาวบ้านหรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับนักเรียนเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและผูกพันกันยิ่งขึ้น เช่น การแสดงละครจากนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับชม การจัดกิจกรรมเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ฯลฯ ในด้านงบประมาณ ทางโรงเรียนในเขตตำบลบึงทับแตร ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ คือ การทอดผ้าป่าของทางโรงเรียน จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนในกิจการต่างๆ ซึ่งบางครั้งงบประมาณของทางโรงเรียนอาจจะไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมนี้ขึ้นมาเพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งบางครั้งงบประมาณของทางโรงเรียนอาจจะไม่เพียงพอ ตลอดจนทางโรงเรียนก็ยังได้ทำตารางการแสดงค่าใช้จ่ายเงิน เพื่อให้ชาวบ้านและผู้ปกครองทราบอีกด้วยทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดการบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส ในส่วนด้านการบริหารงานบุคคลทางโรงเรียนได้จัดให้มีการประชุมครู ผู้ปกครอง โดยลักษณะกิจกรรมจะเป็นการรายงานผลการเรียน และรายงานพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างภาคเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนว่านักเรียนคนใดมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร เพื่อที่จะช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนต่อไป อีกทั้งยังเป็นความร่วมมือกันในการวางแผนอนาคตของนักเรียนเพื่อที่จะเข้าศึกษาในระดับสูงต่อไปนอกจากนั้นประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในด้านขวัญและกำลังใจแก่คณะครูที่เกษียณ โยกย้ายหรือเข้ารับตำแหน่งใหม่ อาทิ การแสดงมุทิตาจิตกับอาจารย์ที่เกษียณ และการเลี้ยง

ต้อนรับอาจารย์ใหม่ และด้านการบริหารงานทั่วไป ทางโรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนมีจิตอาสา โดยทางโรงเรียนจะจัดทีมนักเรียนเพื่อไปช่วยงานด้านฉาปนกิจของคนใน ตำบลบึงทับแรด โดยจะทำหน้าที่ในการเสิร์ฟน้ำ แจกดอกไม้จันทน์ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการยกระดับจิตใจให้นักเรียนมีจิตสาธารณะให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นที่สำคัญและค้นพบจากการศึกษาที่เสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านวิชาการ การร่วมส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการศึกษาดูงานนอกสถานที่แก่โรงเรียน ถือเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับผู้เรียนได้รู้สถานการณ์จริงและยังสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่ว่าด้วยการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะให้นักเรียนรู้และเข้าใจฝ่ายเดียว โรงเรียนจะต้องเพิ่มช่องทางจากโลกสารสนเทศให้กับผู้ปกครองให้มากขึ้นอาจจะปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมเช่น การสร้างกลุ่ม Line ระหว่างโรงเรียนและกลุ่มผู้ปกครอง หรือการทำ Facebook โรงเรียนเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรมข่าวสารต่างๆของโรงเรียน

1.2 ด้านงบประมาณ เงินถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะปฏิบัติงานหน่วยใดก็ตาม ล้วนก็ต้องใช้เงินทั้งสิ้น โดยเฉพาะการใช้เงินในภาคการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนถือเป็นเรื่องที่ประสบปัญหาด้านนี้เป็นอย่างมาก ทางโรงเรียนจะต้องหางบประมาณมาสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้กับเด็กในโรงเรียนไม่ว่าเด็กในโรงเรียนจะมีมากหรือน้อยก็ตาม แต่งบประมาณของภาครัฐมีจำกัดซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน โรงเรียนควรร่วมมือกับชาวบ้านในการสร้างศูนย์วิสาหกิจในชุมชนเพื่อให้เกิดรายได้ อาทิ ให้ชาวบ้านเป็นพี่เลี้ยงในการประกอบอาชีพ เช่นการเพาะเห็ด การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ฯลฯ และมีเงินกองทุนแล้วคณะกรรมการกองทุนควรมีทั้งครู ชาวบ้าน และนักเรียน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และง่ายต่อการตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียนอีกด้วย

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ในด้านการบริหารงานส่วนบุคคลภาคประชาชนอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงไม่ได้มากนัก แต่อาจจะเข้ามาในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เช่น ร่วมแสดงความยินดีกับครูที่เข้ารับตำแหน่งใหม่ และร่วมงานเลี้ยงส่งครูที่โยกย้าย หรือเกษียณ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่และครูในโรงเรียน

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ทางโรงเรียนควรจัดกีฬาสามัคคีสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนให้มากขึ้น อีกทั้งควรจัดกิจกรรมร่วมกันกับชาวบ้าน อาทิ การจัดงานประเพณีลอยกระทง การจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล และกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา อีกทั้งผู้ปกครองเองก็ควรเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

2.2 ควรสร้างรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการงาน สื่อสารผ่านการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และ ชมรมผู้ปกครองทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน จนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น พัฒนาผู้ปกครองให้มีความรู้ความสามารถในการสร้าง

ความรู้ให้กับผู้เรียนตามหลักสูตรรวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้และด้านคุณลักษณะ และการจัดตั้งเครือข่ายชมรม ผู้ปกครองอย่างเป็นรูปธรรม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลบึงทับแฉด อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร” ขอขอบพระคุณคณะครูทั้ง 3 โรงเรียนในเขตตำบลบึงทับแฉด ประชาชน และพนักงานบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแฉด ที่ให้ความกรุณาในการตอบแบบสอบถาม สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม

ขอขอบพระคุณหน่วยงานสำนักวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ที่ได้มอบทุนวิจัยอันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2538). **เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: สภาคทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.

กิ่งแก้ว วานิชกุล. (2549). **การศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนราชพิพิธเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา.

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). **โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2530). **การพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 10)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์.

นฤมล นิราทร. (2543). **การสร้างเครือข่ายการทำงาน: ข้อควรพิจารณาบางประการ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นลินี เรืองฤทธิศักดิ์. (2553). **รูปแบบและแนวทางการสร้างเครือข่ายและการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมระหว่างประเทศขององค์กรคนพิการ: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการ**.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการ.

ประสงค์ ปุริโต. (2549). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองผักแว่น อำเภอเลงภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ประยูร ศรีประสารณ์. (2542). **รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา**. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.แห่งเอเชียและแปซิฟิก ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประเวศ วะสี.(2541). **ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ ,โครงการจัดพิมพ์คปฟ.
- พระมหาสุทนต์ อาภากร (อบอู่) และคณะ. (2556). **การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย**. นนทบุรี: ดีไซน์ดีไลต์ จำกัด.
- พระมหาสุทนต์ อาภากร (อบอู่). (2547). **เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ**.กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์ .(2527). **กลวิธีแนวแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน**. ในทิวทอง หงวิวัฒน์, กรุงเทพฯ: ศักติโสภาคการพิมพ์
- ภาวิตา ธาราศิริสุทธิและวิบูลย์ ไตรณะบุตร. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภิญโญ สาร. (2526). **หลักการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- มงคล ชาวเรือ. 2546. **การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อชุมชน**. วารสารพัฒนาชุมชน. 42 (ตุลาคม) :28 –32.
- มิ่งมิตร บุญเขตการ. (2550). **กระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาหมู่บ้านไหมคุณธรรม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น**. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ล้วน สายยศ อังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่4)**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2544). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ปริญญาบัตร กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ.
- ศิริเพ็ญ เนื่องจำนง. (2542). **การมีส่วนร่วมของพนักงานในการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงไฟฟ้าบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา**. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สนธยา พลศรี. (2550). **เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โอเอสพริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). **การพัฒนาชุมชนขอนแก่น**. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2526). **การบริหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ :ไทยวัฒนาพานิชย์. (2534). **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). **หลักการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). **แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: ภูมิปัญญาไท.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). **เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง**. กรุงเทพมหานคร:เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). **วัฒนธรรมองค์การของโลกยุคใหม่ เครือข่าย ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็งชุมชนเข้มแข็ง**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2543). **การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วมของมวลชน การจัดตั้งองค์กรการนำและการตัดสินใจทางสังคม**. เอกสารประกอบการสอนวิชา พค.705 คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- อรพินท์ สพัชคชัย. (2550). **หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม**. ข่าวเด่น ก.พ.ร. 1 (พฤษภาคม). เข้าถึงได้จาก : http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=708 (ค้นวันที่ 16 พฤศจิกายน 2560)
- Best, John W. (1970). **Research in Education**. New Jersey. Prentice-Hall.
- Cohen , J. M., & Uphoff, N. T. (1981). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Spark, R. K. (1984). **Elementary School Principals in service: Practices and Perceptions Related to Pupil Academic Achievement Among Selected California School Districts**. San Francisco: University of the Pacific.
- William W. R. (1974). **Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State**. Cornell University. (Unpublished Ph.D. Dissertation).

การพัฒนารูปแบบส่วนประสมทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตโดย
กลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
DEVELOPMENT OF MARKETING MIX MODEL TO INCREASE COMMERCIAL VALUE FOR
ELDERLY'S PRODUCT AT KEGNOI SUBDISTRICT, PETCHABOON PROVINCE

พัสกร ลีวิชัยพัฒนา^{1*} ธนพร รังสิกรรพม² และ มนสิการ พงษ์พานิช³

^{1,2}คณะวิทยาการจัดการ ³ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ พิชญ์โลก

*corresponding author e-mail : Passakorn_che@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานรูปแบบส่วนประสมทางการตลาดของกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้สูงอายุในตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพัฒนารูปแบบส่วนประสมทางการตลาดของกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้สูงอายุในตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ นำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ จัดทำนโยบายการส่งเสริมด้านการผลิตและการตลาดให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยวิธีการแจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจระดับความพึงพอใจด้านส่วนผสมทางการตลาด และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อรับทราบถึงส่วนประสมทางการตลาดของผ้าปักลายม้ง และทำการตรวจสอบข้อมูลทั้งสองด้านเพื่อการพัฒนาที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย พบว่าผ้าปักลายม้งไม่มีตราสินค้า ควรพัฒนาตราสินค้าให้มีเอกลักษณ์ และพัฒนารูปแบบสินค้าให้หลากหลาย ลูกค้าน่าต้องการให้มีการต่อรองราคาได้ เพราะมีราคาที่สูงเกินไปสำหรับคนทั่วไป หาซื้อได้ง่ายและสะดวก ปัจจุบันทางกลุ่มไม่มีการจัดโปรโมชั่นการขาย

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ ส่วนประสมทางการตลาด

Abstract

This research is the mixed method between qualitative and quantitative research. The purposes of the research are: to study the context of community, problems and obstacles of the operation according to marketing mixtures to increase commercial value of local products of elderly group from Khegnoi district, Phetchabun province. To develop the marketing mixtures to increase commercial value of local products of elderly group from Khegnoi district, Phetchabun province which results in income gain of elderly people. Develop the policy to support the production and marketing method to elderly group in Khegnoi district, Phetchabun province by providing questionair measuring satisfaction to the marketing mixtures to increase commercial value of local products of elderly group from Khegnoi district. The research found out that the embroidered Mong pattern clothe does not have obvious trademark. There should be the wider range of products for different groups of customers. The price should also negotiable since the product is usually used by few particular groups. The research also found that customers would like the group to increase product selling channels for their convenience, the group should also build online channel for selling products. The product should also have promotion to increase sell revenue which align with consumer survey.

Keywords : elderly, career group, marketing mix

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีทางการแพทย์พัฒนาสูงขึ้น ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้น (การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย, ชมพูนุท พรหมภักดี 2556) โดยประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ปี 2548 เพราะมีสัดส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นจำนวน 10.4% ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยอ้างอิงจากคำจำกัดความสังคมผู้สูงอายุขององค์การสหประชาชาติ (UN) ที่กล่าวว่าสังคมผู้สูงอายุต้องมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเกิน 10% และยังคงคาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 20% และจะถูกพิจารณาว่าเป็นสังคมผู้สูงโดยสมบูรณ์ (Aged Society)

ดังนั้นประเทศไทยควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับการเป็นสังคมแห่งผู้สูงอายุนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อมีคนแก่หรือคนชราเพิ่มขึ้น สัดส่วนคนทำงานจะลดลง ผลผลิตโดยรวมก็จะลดลง ส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลงเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ผู้สูงอายุต้องเกษียณจากงานที่ทำอยู่ ทำให้ไม่มีรายได้ ต้องอาศัยรายได้จากทางอื่น โดยผู้สูงอายุร้อยละ 80-90 ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากครอบครัว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

ชุมชนตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนารายได้ของผู้สูงอายุจากการที่ทางทีมวิจัยลงสำรวจพื้นที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าประชากรเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้งมีอาชีพทางการเกษตร ทำการเพาะปลูกหลากหลายชนิด เช่น ข้าว ข้าวโพด ชิง ข้าวไร่ กระหล่ำปลี แครอท กระชายดำ กระชายขาว ไม้ผล ระบบการเกษตรของตำบลเข็กน้อยอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ ที่นับว่าเป็นอาชีพที่ต่อเนื่องหนึ่งของเกษตรกร หากทำการเพาะปลูกแล้วไม่ได้ผล หรือได้รับความเสียหายจากภาวะฝนแล้ง หรือน้ำท่วม และแม้ว่าจะไม่เป็นรายได้มากนัก ก็ยังพอบรรเทาความเดือดร้อนลงได้ สัตว์ที่นิยมเลี้ยงคือ วัว หมู ไก่ เป็นต้น

จำนวนประชากรผู้สูงอายุของตำบลเข็กน้อยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงอายุ ดังนี้ ผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ 60-70 ปี มีจำนวน 447 คน ช่วงอายุ 70-80 ปีมีจำนวน 260 คน ช่วงอายุ 81-90 ปี มีจำนวน 30 คน และผู้สูงอายุที่มีจำนวน 100 ปีขึ้นไปมีจำนวน 1 คน ทั้งตำบลเข็กน้อยมีผู้สูงอายุรวมทั้งหมด 738 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 14,918 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95 ของจำนวนประชากรทั้งหมด จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย และนักพัฒนาสังคมพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นทางด้านรายได้ของผู้สูงอายุของตำบลเข็กน้อยเกิดจากการที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง จึงไม่มีใครได้มีโอกาสประกอบอาชีพราชการเนื่องจากติดปัญหาทางเรื่องสัญชาติ รายได้หลักจึงมาจากการทำเกษตรกรรมเป็นหลักทางเดียว ถ้าหากสภาพทางกายไม่สามารถเอื้ออำนวยเรื่องการทำเกษตรกรรมแล้ว จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความเสี่ยงเรื่องรายได้เนื่องจากไม่มีเงินบำนาญหรือบำนาญคอยสนับสนุน จะมีเพียงแต่เบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุคอยสนับสนุนในแต่ละเดือนเท่านั้น แต่ก็จะได้ในจำนวนที่น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในแต่ละเดือน ถึงแม้ว่าทางสมาชิกในครอบครัวของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งจะค่อนข้างดูแลเกื้อกูลกันอย่างเหนียวแน่นภายในครอบครัว แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นใหม่ของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งได้มีการเดินทางเข้ามาทำงานเพื่อหาเงินในตัวเมืองมากขึ้น ผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มที่ต้องอาศัยอยู่ตามลำพังภายในตำบลเข็กน้อย

นอกจากการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุชาวเข็กน้อยแล้ว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดกลุ่มการทำกิจกรรมในผู้สูงอายุขึ้นเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสริมจากการทำเกษตรกรรมที่เป็นงานหลัก ได้แก่ การปักผ้าที่ทำมาจากใยกล้วย การทำผ้าเขียนเทียน การทำไม้กวาด การสานเบาะรองนั่งเก้าอี้ที่ทำมาจากพลาสติก การตีมัดที่ในปัจจุบันมีผู้สูงอายุเพียงไม่กี่คนที่สามารถทำได้และไม่มีลูกหลานคอยสืบทอด แต่งานอดิเรกเหล่านี้ของผู้สูงอายุจะไม่ได้ทำเป็นรายได้หลักเนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ได้จะมีปัญหาเรื่องช่องทางการขาย ไม่มีตลาดมารองรับ ส่วนใหญ่จึงเป็นการทำขึ้นเพื่อใช้กันเองในครัวเรือนและขายได้เพียงเล็กน้อย

ทางทีมวิจัยได้เห็นศักยภาพของผู้สูงอายุในตำบลเข็กน้อย เนื่องจากมีภูมิปัญญาที่หาได้ยาก มีความถนัดทางด้านการทำผ้าเขียนเทียน ผ้าปักลายม้งได้อย่างสวยงามและมีเอกลักษณ์ที่น้อยคนนักจะทำได้ หรือแม้กระทั่งการสานเบาะรองนั่งที่ต้องใช้ฝีมือในการออกแบบให้เกิดลวดลายที่สวยงาม รวมถึงความรู้ด้านการทำมัดที่ ณ ปัจจุบันมีผู้สูงอายุเพียงไม่กี่คนที่สามารถทำได้และไม่มีการสืบทอดให้กับลูกหลานแล้ว จึงเป็นจุดที่ทางทีมวิจัยมองเห็นศักยภาพที่เป็นเอกลักษณ์ตรงนี้ของผู้สูงอายุตำบลเข็กน้อย และมีความต้องการผลักดันและส่งเสริมศักยภาพเหล่านั้นให้โดดเด่นขึ้นมา โดยการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ และส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายให้แก่สินค้าที่ผลิตขึ้นโดยผู้สูงอายุโดยจัดทำเป็นนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สูงได้มีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นจากการทำเกษตรกรรม เป็นการลดอัตราความเสี่ยงด้านรายได้และลดการพึ่งพิงจากสมาชิกในครอบครัว รวมถึงลดปัญหาซึมเศร้าที่มักเกิดกับผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำกิจกรรมใดๆ และที่สำคัญเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาอันเป็นเอกลักษณ์ต่อไปยังรุ่นลูกหลาน ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้น “การพัฒนารูปแบบส่วนประสมทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตโดยกลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” ใช้การศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach)

1.1 ประชากรและการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)

- คณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 คน
- องค์กรบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คน

1.2 การสร้างเครื่องมือและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างทุนทางปัญญาในการผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์ในอุตสาหกรรมชุมชน

2.) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึกและอุปกรณ์เครื่องเขียนต่างๆ เพื่อใช้ในการบันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล และแบบสอบถามสำหรับกลุ่มลูกค้า

3.) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล และด้านผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเชิงเนื้อหา

1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเก็บข้อมูลจากการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และ การสนทนาเชิงกลุ่ม (Focus Group)

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์เชิงอุปนัย โดยการวิเคราะห์ ตีความ และสร้างข้อสรุป และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach)

2.1 การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

- ผู้บริโภคที่ซื้อ/ใช้ ผู้ไม่ซื้อ/ไม่ใช้ ผ้าปักลายม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

- ผู้บริโภคที่ซื้อ/ใช้ ผู้ไม่ซื้อ/ไม่ใช้ ผ้าปักลายม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบสะดวก (Convenience Sampling) และวิธีการเลือกตัวอย่างโดยใช้วิจารณญาณ (Judgment Sampling)

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ซื้อ/ใช้ ผู้ไม่ซื้อ/ไม่ใช้ ผ้าปักลายม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ใช้ในการวิจัย คือ 100 ตัวอย่าง

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ และมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ หรือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.) ศึกษาความรู้จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

2.) ขอบเขตของแบบสอบถามจะเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของผ้าปักลายม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

3.) รูปแบบของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน การรู้จักผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านเข็กน้อย โดยลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ จำนวน 6 คำถาม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนผู้สูงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์การซื้อสินค้าและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและงานผ้าปักของชาวม้ง อ. เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าชุมชนที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผ้าปักลายม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 4 ด้าน ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ ด้านการส่งเสริมการตลาด แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าความสำคัญ (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 29 ข้อ

คณะผู้วิจัยได้ใช้ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Liert's Scale) ในการวัดระดับความพึงพอใจโดยระดับคะแนน 1=พึงพอใจน้อยที่สุด จนถึง 5=พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 5 สสำรวจส่วนประสมทางการตลาดที่ทำให้บุคคลทั่วไปอยากรู้จักสินค้า เป็นแบบสอบถามวัดระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ทั่วไป

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ต้องการให้สินค้าที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรับปรุงและพัฒนาเป็นแบบสอบถามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีรูปแบบปลายเปิด

2.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการการหาความเที่ยงตรง (Validity) ในการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ว่าสามารถวัดได้ตรงตามประเด็นการศึกษา และสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบของการศึกษา

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) และเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชุมชนผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างเป็น ขั้นตอน ดังนี้

- 1.) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ชุด โดยให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
- 2.) จัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
- 3.) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม
- 4.) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูลในเบื้องต้นและจึงทำการลงรหัส (Coding) ข้อมูลจากแบบสอบถาม และประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยการใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1.) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 2.) การวิเคราะห์พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนผู้สูงอายุ โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 3.) การวิเคราะห์การซื้อสินค้าและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและงานผ้าปักของชาวม้ง อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 4.) การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ
- 5.) ข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ทำการวิเคราะห์เชิงเหตุ และผล (Logical analysis) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยจัดประเด็นคำตอบเข้าด้วยกัน แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ และเสนอผลการศึกษาเสนอในเชิงพรรณนา โดยใช้ตาราง ประกอบตามความเหมาะสม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบส่วนประสมทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตโดยกลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า

ในส่วนของการสัมภาษณ์บริบททั่วไปของผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จากการสัมภาษณ์นายก อบต. เข็กน้อย พบว่าผู้สูงอายุในตำบลเข็กน้อยส่วนใหญ่อยู่รวมกันเป็นชาติพันธุ์ตามแต่ละตระกูล และมีค่านิยมในการดูแลและพึ่งพาอาศัยกันมาก จึงพบปัญหาการปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังเป็นจำนวนน้อย ในส่วนของประเด็นด้านการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุประกอบอาชีพอิสระในครอบครัว โดยผู้สูงอายุผู้ชายจะทำอาชีพการเกษตร จักสาน และเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัว สำหรับผู้สูงอายุผู้หญิงจะประกอบอาชีพเย็บผ้า เป็นต้นโดยจากการสัมภาษณ์หัวหน้าสำนักปลัดพบว่า ในปัจจุบันเพิ่งเริ่มมีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอาชีพและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ ซึ่งมีการรวมตัวกันอยู่ประมาณ 80-90 คน มีการดำเนินกิจกรรมโดยอาศัยชนกลุ่มตามเผ่าเชื้อสายม้งซึ่งมีทั้งหมด 15 ตระกูล โดยจะมีผู้นำเผ่าเป็นตัวกลางในการประสานการรวมกลุ่ม กิจกรรมที่ได้ดำเนินงานไปแล้วคือด้านการคัดแยกขยะ และมีการพาผู้สูงอายุเหล่านี้ไปดูงานจึงทำให้เกิดแนวคิดประดิษฐ์สินค้าจากขยะ เช่นการสานหลอดกาแฟเป็นกระเป๋

ในตำบลเข็กน้อย มีทรัพยากรที่สามารถส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อรองรับอาชีพผู้สูงอายุเป็นหลักคือการทำเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ ข้าวไร่ ข้าวสาลี ผัก กล้วยไม้ โดยทรัพยากรเหล่านี้ทำการปลูกและส่งโรงงานเกือบทั้งหมด มีบางส่วนแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น ขิงผง แมคคาเดเมีย ในส่วนของอาชีพเสริมของผู้สูงอายุในตำบลเข็กน้อยพบว่าส่วนใหญ่มาจาก

ผู้สูงอายุเพศหญิงทำการปักผ้าลายมังกรเป็นชิ้นส่วนลวดลายต่างๆ เพื่อจำหน่ายไปสู่การประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์อื่นต่อไป เช่น ชุดลายมังกร กระเป๋า เป็นต้น โดยจะมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาแจ้งจำนวนและลวดลายที่ต้องการแก่ร้านค้าและผู้นำแต่ละตระกูล ซึ่งจะแบ่งหน้าที่และจำนวนในการผลิตเพื่อส่งสินค้าและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นทักษะที่สามารถสร้างรายได้ได้อย่างต่อเนื่อง และถือเป็นการสืบสานวัฒนธรรมเอกลักษณ์ให้คงอยู่ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์นักพัฒนาชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ทักษะในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุมาจากการถ่ายทอดวิธีการและอัตลักษณ์จากรุ่นสู่รุ่น เป็นการเรียนรู้จากการถ่ายทอดประสบการณ์สู่รุ่นต่างๆ ทั้งรูปแบบการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่มีความสามารถเฉพาะตัวและมีฝีมือในการปลูกก็สามารถทำให้ผลผลิตที่นำไปสู่รายได้ที่ดีตามไปด้วย อีกทั้งการส่งมอบเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของวิถีชีวิตผ่านการปักผ้า ซึ่งจะมีลายปักที่มีความเฉพาะตามแต่ละตระกูล ซึ่งทักษะดังกล่าวถูกประยุกต์ไปเป็นการประกอบอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนตลอดมา

ส่วนจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรของกลุ่มโดยแบ่งออกเป็นสี่มุมมอง คือ การบริหารด้านกำลังคน การบริหารด้านเงินทุน การบริหารด้านวัตถุดิบ และการบริหารจัดการ โดยจากการสัมภาษณ์ในด้านการบริหารงานด้านอัตรากำลังคนของผู้สูงอายุ พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยได้มีการส่งเสริมในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งที่ผ่านมายังไม่ได้รับการส่งเสริม จากการสัมภาษณ์องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย กล่าวว่า การจัดอาชีพสำหรับผู้สูงอายุได้มีความพยายามที่จะจัดตั้งให้เป็นกลุ่มร่วมกับศูนย์ฟื้นฟูผู้สูงอายุโดยกลุ่มที่เห็นเป็นรูปธรรมคือ กลุ่มผ้าปักลายมังกร แต่ก็ยังไม่ได้ทำการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ ซึ่งเมื่อพิจารณาศักยภาพทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้เล็งเห็นศักยภาพและการเริ่มส่งเสริมพัฒนากลุ่มผ้าปักและยังรวมไปถึงผ้าเขียนเทียนที่ยังพอมีคนเขียนเป็น ในอีกมุมสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุสำหรับประเด็นดังกล่าวข้างต้น พบว่า การรวมตัวกันนั้นค่อนข้างยากสำหรับการจัดกลุ่มผ้าปักเพราะยังคงอยู่ของใครของมันแต่ตระกูลโดยกลุ่มของมั่งนั้นได้มีการแบ่งสมาคมตระกูลออกเป็น 15 แซ่ ซึ่งรูปแบบการนัดหมายนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละแซ่ว่าจะไปพบกันที่จังหวัดใดเพราะกลุ่มมั่งมีหลายจังหวัด ผู้สูงวัยมีทักษะการผลิตที่มีความชำนาญ แต่ขาดทักษะในการออกแบบที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยตอบโจทย์กับตลาดทั่วไป ในขณะที่ทักษะในการทำงานของผู้สูงอายุนั้นเป็นทักษะทางภูมิปัญญาที่มีมาแต่รุ่นก่อน หรือเป็นทักษะที่เพิ่งได้รับการฝึกฝนอบรมมาเพื่อผลิตสินค้า แต่ประเด็นที่สำคัญคือ ทางกลุ่มต้องการให้ทางหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตผ้าปักลายมังกรที่ทันสมัย การผลิตงานปักผ้าลายมังกรมีเพียงพอ เพราะ ในการผลิตผ้าปักลายมังกรนั้นไม่ใช่เพียงแค่ผู้สูงอายุผลิตอย่างเดียว แต่จะมีพวกแม่บ้าน กลุ่มเด็ก เข้ามาช่วยกันปักเพื่อรองรับเทศกาล อีกทั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยได้มีการจัดวิทยากรจากภายนอกเข้ามาให้ความรู้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ โดยการพากลุ่มผู้สูงอายุไปศึกษาดูงานโดยเน้นที่แกนนำของกลุ่มประมาณ 20 คน ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุมีจำนวนสมาชิกรวมกันอยู่ที่ประมาณ 90 คน ดังนั้นความสามารถนำไปประยุกต์หรือปรับปรุงพัฒนาเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป พบว่า ยังเป็นปัญหาสำหรับผู้สูงอายุในด้านการคิดแบบสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขทางด้านทักษะในการผลิตสินค้าของผู้สูงอายุมีจุดที่ต้องการแก้ไขหรือต้องการพัฒนา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยได้เสนอการปรับปรุงทางด้านความรู้ ทักษะ ในการพัฒนาฝีมือหรือประยุกต์การสร้างสินค้า เป็นสิ่งที่ต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้านเงินทุน จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินงานส่งเสริมด้านอาชีพของผู้สูงอายุที่แหล่งทุนสนับสนุน พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยเป็นหน่วยงานที่เข้าไปสนับสนุนแหล่งเงินทุนในตอนนี้ โดยสนับสนุนทางด้านการจัดฝึกอบรม ซึ่งแหล่งเงินทุนที่มีอยู่ในการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานที่สนับสนุนต่อกลุ่มผู้สูงอายุนั้นไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนต้องการให้หน่วยงานอื่นเข้ามาร่วมสนับสนุน เช่น พัฒนาชุมชน ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ ที่สามารถกู้เงินได้ ไม่มีดอกเบี้ย โดยแหล่งเงินทุนในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นเงินทุนส่วนตัวโดยลงทุนกันเอง นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงิน พบว่า ในกรณีที่มียอดส่งเข้ามาในปริมาณที่มากทางกลุ่มผู้สูงอายุจะทำการกระจายกันเองที่เป็นญาติกันและกำหนดวันส่งงานโดยส่วนใหญ่เขาจะไปบริหารเรื่องการเงินกันเอง ส่วนในด้านการจัดการปัญหาด้านการเงิน พบว่า ไม่มีปัญหา เพราะทางหน่วยงานให้เงินทุนแต่ไม่ได้เข้าไปจัดการเรื่อง

การจัดทำบัญชีให้ทางกลุ่มจัดการกันเอง ส่วนใหญ่จะช่วยให้การจัดประชุมและทำการบันทึกการดำเนินงานให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ส่วนจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาของแหล่งเงินทุน พบว่า ทางกลุ่มไม่มีปัญหาทางด้านเงินทุนเพราะยังพึ่งเริ่มต้น ซึ่งอัตรา กำลังคนพร้อมซึ่งสามารถช่วยกันดำเนินงานได้ ซึ่งปัญหาที่สำคัญคือ การพัฒนาเรื่องทักษะการผลิตและการตลาด

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้าน**วัตถุดิบ** จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการด้านวัตถุดิบด้านแหล่งที่มา พบว่า วัตถุดิบที่ใช้จะเป็นแบบสำเร็จรูปมีผ้ามาเป็นชิ้นสำเร็จมาสามารถนำมาใช้ปักได้เลย โดยวัตถุดิบส่วนใหญ่หาได้จากในพื้นที่ซึ่งง่าย และสะดวกในการเข้าถึง นอกจากนี้ประเภทของวัตถุดิบไม่มีความซับซ้อนและต้นทุนต่ำ ส่วนใหญ่ต้นทุนจะหนักเรื่อง ค่าแรงงานมากกว่าค่าวัตถุดิบเพราะเป็นงานที่ต้องใช้เวลาโดยค่าแรงในการปักตกอยู่เมตรละ 150 บาท นอกจากนี้หน่วยงาน พัฒนาฝีมือแรงงานได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณค่าวัตถุดิบให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ ส่วนประเด็นทางด้านปัญหาทางด้านวัตถุดิบ จากการสัมภาษณ์พบว่า ไม่มีปัญหาในด้านวัตถุดิบ

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากร**ด้านการบริหารจัดการ** จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นการบริหารจัดการด้านการควบคุมการผลิต พบว่า ในแต่ละกลุ่มแซ่หรือชาติพันธุ์ เวลาจะทำการผลิตเสื้อส่งขายจะมีการนัดหมายโดยใช้วิธีการให้ ลูกค้าเลือกสายโดยสามารถเลือกได้ผ่านทั้งตัวคนกลางในการหาออเดอร์และเว็บไซต์ ซึ่งทางกลุ่มมีวิธีการควบคุมงานเพื่อให้ ทันเวลาการส่งมอบแก่ค้าโดยใช้วิธีการผลิตตามรอบโดยไม่เน้นการผลิตแบบเร่งด่วนแต่จะทำการผลิตและทางร้านจะเก็บเป็น สต็อกไว้ ส่วนในประเด็นทางด้านแนวทางส่งเสริมการสร้างรายได้ จากการสัมภาษณ์พบว่า มีการกำหนดแนวทางในการ ดำเนินงานโดยเน้นการกระจายการขายไปยังกลุ่มม้งต่างจังหวัด อีกทั้งกลุ่มม้งที่อยู่ต่างประเทศเวลากลับมาก็จะมาซื้อสินค้า กลับไปยังต่างประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนทุนในการผลิตสินค้าจาก อบต.เข็กน้อย ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุทั้งผ้าปัก ลายม้งและผ้าเขียนเทียนลายม้ง ตลอดจนในอนาคตถ้ามียอดขายมากขึ้นทางหน่วยงาน อบต.เข็กน้อย ก็จะเข้ามาทำการ สนับสนุนทั้งเรื่องเครื่องจักร การส่งเสริมพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ บุคลากรเพื่อให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นรองรับตลาด โดยแนวทางการ พัฒนาสินค้าจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีพัฒนาชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนและการอบรมพัฒนาลายผ้า ซึ่งที่ ผ่านมาได้มีผู้เข้าอบรมประมาณ 100 คน โดยได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์ส่งเสริมฯ ชาวเขาที่เข้ามา ช่วยในเรื่องวิทยากรด้วย ส่วนทาง อบต.เข็กน้อย ช่วยสนับสนุนอีกส่วน

ส่วนจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดเพื่อพัฒนาสินค้า พบว่า จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับส่วน ประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับประเภทและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายม้งของกลุ่มผู้สูงอายุ พบว่า องค์การ บริหารส่วนตำบลเข็กน้อยกล่าวว่าส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ยังเป็นลักษณะวัตถุดิบที่นำไปใช้ประกอบกับการเย็บบนชิ้นงานอื่นๆ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า ใช้ผสมผสานกับในชีวิตประจำวัน เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ยังเป็นรูปแบบชิ้นงานที่เน้นลดลายที่ผลิตขึ้นมาตาม ความต้องการของตลาดที่ผลิตตามออเดอร์จากคนกลางในชุมชน ส่วนในมุมมองของกลุ่มผู้สูงอายุได้กล่าวว่า ส่วนใหญ่ที่ทำก็ เน้นการใช้เองเป็นส่วนใหญ่ซึ่งยังไม่ได้เน้นเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะเน้นการทำใช้เองและก็ขายบางส่วน นอกจากนี้ทางกลุ่มเสริมว่า ต้นฉบับจริง ๆ จะเป็นผ้าใยกล้วย เป็นผ้าหยาบหน่ย เหมือนผ้าฝ้าย แต่ความคงทนกับความนุ่มจะคงทน และจะหนัก แต่ถ้า อายุยืนนาน 20-30 ปีก็ยังอยู่ และจะสามารถระบายอากาศดี ตอนนี้อยู่ไม่มีคนใส่เสื้อใยกล้วยเลย โดยในพื้นที่ตำบลเข็กน้อย สามารถปลูกกล้วยเพื่อเอามาใช้ในการผลิตได้แล้วและพืชชนิดนี้จะต้องเข้าโครงการหลวงเพราะเป็นพืชควบคุมนอกจากนี้จาก ประเด็นเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานเชิงอุตสาหกรรมโดยใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยในการผลิต จากการสัมภาษณ์ พบว่า การใช้เครื่องผลิตสามารถทำได้และจะได้ปริมาณงานที่เยอะและรวดเร็วกว่าโดยมีพื้นที่ที่ที่เชียงใหม่ โดยปัจจุบันทางกลุ่ม เองจะเป็นผู้ผลิตที่เน้นปักอย่างเดียวส่วนลายบางที่ก็จะมาจากลูกค้า เช่น ชาวม้งที่อยู่เวียดนาม ลาว เป็นต้น ซึ่งในการ ออกแบบและดีไซน์ทางกลุ่มก็จะทำการออกแบบเสริมขึ้นที่หลังจากช่วงปักที่นี้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เกี่ยวประเด็นความ หลากหลายของรูปแบบผลิตภัณฑ์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายม้งของกลุ่มผู้สูงอายุตำบลเข็กน้อยมีความหลากหลายโดยมี จำนวนลายผ้าประมาณ 100 แบบ ซึ่งสินค้าจะมีหลากหลายรูปแบบ เช่น กางเกงขาเกวีย กางเกงขาเตฟ เป็นต้น โดยการผลิต จะขึ้นอยู่กับแต่ละกลุ่มของชาวม้งที่ต้องการอยากจะทำ ดังนั้นสะท้อนให้เห็นว่าการผลิตสินค้าขึ้นมาสามารถทำได้หลากหลาย ในการประยุกต์เข้ากับผ้าปักลายม้ง นอกจากนี้ทางกลุ่มยังเสริมว่า คนรุ่นใหม่เข้ามาช่วยผลิตก็จะมีลายใหม่แตกต่างจากเดิม

เช่น จากลายตรงๆ ก็จะมีการทำลายซิกแซ็ก เป็นต้น สินค้าแต่ละลายจะมีราคาที่แตกต่างกันไปบางลายราคาเกือบ 3000 บาท โดยบางลายมีหลายสี มีลวดลายที่ตัดโค้ง รูปแบบการนำไปประยุกต์ในสินค้าบางประเภท หรือผลิตสินค้าประเภทตามฤดูกาล แขนสั้น แขนยาว ในขณะที่ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ พบว่า มีความคงทนสูงซึ่งจากทางกลุ่มได้สะท้อนให้เห็นว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตขึ้นมาแล้วใช้เองมา 2 ปี สภาพยังคงทนเหมือนตอนแรก สีไม่ตก สีลายไม่ซีด นอกจากนี้ลายที่ผลิตขึ้นมายังบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ที่มาจากเข็กน้อยโดยเฉพาะในคนกลุ่มนี้จะทราบเอกลักษณ์เหล่านี้ และจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับด้านตรายี่ห้อสินค้า พบว่า ยังไม่เป็นที่รู้จักยังเป็นคนกลุ่มน้อยที่รู้จักและเข้าใจว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากชาวม้งเข็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนทั่วไปยังแยกไม่ออกระหว่างลายผ้าไทยทางอีสาน ทั้งนี้เพราะทางกลุ่มยังไม่มีตรายี่ห้อ โดยปัจจุบันใช้คำว่าผ้าปักลายม้ง อีกทั้งทางกลุ่มยังกระจัดกระจาย การดีไซน์ การทำป้าย การบ่งบอกว่าปักคนน้อยอยู่นั้นยังไม่มี

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับประเด็นการตั้งราคาสินค้า พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยกับทางกลุ่มผู้สูงอายุได้ใช้วิธีการกำหนดราคาพิจารณาโดยใช้วิธีกำหนดจากต้นทุนสินค้าและบวกค่าเวลาในการทำงาน โดยคิดต้นทุนเป็นต่อเมตร และขึ้นอยู่กับความยากง่ายของลาย โดยต้นทุนต่อชิ้นเริ่มต้นที่ 100 - 250 บาท เป็นงานใช้จักร ส่วนถ้าเป็นงานปักด้วยมือจะเริ่มที่ 500 บาท ส่วนราคาขายจะอยู่ประมาณเมตรละ 1,000 บาท และงานบางส่วนก็จะรับจากฝั่งลาวซึ่งมีต้นทุนที่ถูกกว่าประมาณครึ่งหนึ่งเพราะค่าแรงต่ำกว่า รูปแบบการขายส่วนใหญ่จะไม่ขายเป็นชิ้นวัตถุดิบส่วนใหญ่จะเน้นเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่ขายนักท่องเที่ยว โดยจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับราคาเมื่อเทียบกับคู่แข่ง พบว่า เมื่อเทียบราคาสินค้าประเภทผ้าไหม ผ้าทางอีสาน กับผ้าปักลายม้งยังมีราคาที่ถูกลงกว่าเพราะมีต้นทุนที่ต่ำกว่าสามารถกำหนดราคาได้ถูกลง โดยทาง อบต.เข็กน้อย เสริมว่า ผ้าไหมนั้นราคาเป็นหมื่นเมื่อเทียบกับงานผ้าปักลายม้งราคาที่เป็นชุดนำไปสวมใส่อยู่ประมาณ 4,000 บาท ส่วนทิศทางการราคาในอนาคต พบว่า ทางกลุ่มผู้สูงอายุและองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยจะมีการปรับให้สูงขึ้นในอนาคต เพราะ คนปักน้อยลง แล้วอีกอย่างลายก็ยากขึ้น ราคาเพิ่มประมาณ 2 - 3 เท่า จะเน้นดีไซน์ให้ตอบโจทย์ตลาดมากขึ้น ในขณะที่วิธีการชำระเงิน จากการสัมภาษณ์พบว่า วิธีการชำระเงินในปัจจุบันจะเป็นวิธีแบบเงินสด ระบบโอนเงินผ่านธนาคาร และมีในส่วนของชำระกับระบบไปรษณีย์ เช่น ส่งไปอเมริกาที่ใช้วิธีชำระผ่านไปรษณีย์ หรือชำระผ่านธนาคาร

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับประเด็นด้านช่องทางการกระจายสินค้า พบว่า ผู้รับซื้อจะเป็นร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่โดยที่กลุ่มผู้ผลิตสามารถนำไปขายได้เลย ทั้งนี้ตลาดของสินค้าจะมีกลุ่มตลาดเป้าหมายภายในประเทศจะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มายังในพื้นที่เข็กน้อยและเขาค้อ และยังมีต่างจังหวัดคือ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ เลย อีกทั้งภายในชุมชนที่อุดหนุนกันเอง และกลุ่มลูกค้าที่ได้จากการออกบูทโดยทางกลุ่มผู้สูงอายุเสริมว่า ไปออกบูทกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทางกลุ่มจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพยายามพัฒนากลุ่มให้แข็งแกร่ง ส่วนช่องทางตลาดในต่างประเทศตอนนี้มีเป้าหมายอยู่ที่กลุ่มม้งในประเทศอเมริกาซึ่งกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเวลากลับบ้านเกิดก็จะมานักกลับไปด้วยเพื่อจำหน่ายที่อเมริกา นอกจากนี้ประเด็นทางด้านการขายส่วนใหญ่ผู้ผลิตก็จะนำมาขายเองบ้างซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุกล่าวว่าแค่ประชากรภายในพื้นที่ก็ประมาณหมื่นคนเพียงพอที่จะช่วยกันอุดหนุนกันเองได้ จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นทำเลในการขายจะเน้นตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น วัดผาช่อนแก้ว โดยทาง อบต.เข็กน้อยกล่าวว่า ร้านค้าที่ตั้งอยู่ในจุดนี้เข้าถึงลูกค้าได้ง่ายซึ่งในพื้นที่เข็กน้อยและเขาค้อเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกันโดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ทางกลุ่มผู้สูงอายุได้กล่าวเสริมว่า ร้านค้าส่วนใหญ่ไม่ค่อยรับเส้นผ้าปักไปเนื่องจากมีราคาสูงโดยแหล่งที่ร้านค้าไปรับจะเป็นจากทางฝั่งลาวเพราะมีราคาถูกกว่า ส่วนประเด็นทางด้านการขายสินค้าจากการสัมภาษณ์พบว่า ทาง อบต.เข็กน้อยกล่าวว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มียอดขายสูง โดยการบริหารผลิตภัณฑ์จะดูตามพื้นที่เป้าหมายว่าชอบลายไหนก็จะเน้นลายนั้นไปขาย และใช้วิธีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างพื้นที่ นอกจากนี้ทางด้านตัวแทนขายก็จะใช้คนในพื้นที่เป็นตัวแทนไปเลยเพราะจะเข้าใจพฤติกรรมลูกค้าดีกว่าคนนอกพื้นที่ ส่วนประเด็นทางด้านการร่วมมือทางการค้า จากการสัมภาษณ์พบว่า ทาง อบต.เข็กน้อยได้สร้างความร่วมมือกับทางการท่องเที่ยว ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร นอกจากนี้ในแต่ละจังหวัดจะมีความร่วมมือทางการค้า โดยใช้ชาติพันธุ์ตกลงกันและใช้ช่องทางว่าใครจะสามารถเป็นช่องทาง

ในการประสานจากข้างนอกได้ และกระจายออเดอร์ไปตามแต่ละพื้นที่ หลังจากนั้นก็รวมสินค้าขายกันทีเดียว และไปขาย ดังนั้นเครือข่ายนี้มีความสำคัญมาก ที่จะเป็นในผู้บริหารในการผลิต เพราะว่าก็เป็นช่องทางในตัวไปด้วยเลย รับมาแล้วก็จะกระจายไปให้กับแต่ละคนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ส่วนปัญหาและแนวทางในการแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องช่องทางในการขาย พบว่าการขายจะเป็นไปตามฤดูกาล ซึ่งในช่วงท่องเที่ยวจะขายดี แต่พอช่วงฤดูการเกษตรก็จะพักงานกัน ตลอดจนเป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวจะมีแค่ช่วงวันหยุด นอกจากนี้วิธีการแก้ปัญหาจากการขายสินค้าไม่ได้จะใช้วิธีการสต็อกสินค้าไว้ที่ร้านค้าโดยให้ร้านค้าเก็บไว้เป็นชุด หรือทางกลุ่มผู้สูงอายุจะทำการปักแล้วเก็บไว้

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดจากการสัมภาษณ์พบว่า การสื่อสารการตลาดที่จะช่วยให้สินค้ามียอดขายมากขึ้น คือ การออกร้านค้าในงานแสดงสินค้าต่างๆ เช่น ที่เมืองทองธานีที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้รู้จัก อีกทั้งยังเป็นการโชว์เทคนิค และใส่ชุดม้งไปส่งอุปกรณ์ ซึ่งทาง อบต.เข็กน้อยและทางกลุ่มผู้สูงอายุ กล่าวว่า เป็นวิธีการที่ช่วยให้ลูกค้าสนใจเยอะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงวิธีการปักเพื่อให้เห็นเรื่องราวของความเป็นมาของชิ้นงาน นอกจากนี้การให้ส่วนลดทางการค้ายังไม่ได้มีการใช้กลยุทธ์ในเรื่องนี้ อีกทั้งในปัจจุบันทางกลุ่มเริ่มมีการนำเครื่องทางการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการสื่อสารข้อมูลไปยังลูกค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เฟสบุ๊ค และเว็บไซต์ แต่ยังไม่เคยมีการทำโฆษณา ซึ่งการสื่อสารกับลูกค้าก็สามารถที่จะติดต่อโดยการโทรศัพท์และการแชทเข้ามาที่เฟสบุ๊คได้โดยตรง นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ถึงภาพลักษณ์ของสินค้าเมื่อเทียบกับคู่แข่งกัน จากการสัมภาษณ์พบว่าสินค้าของทางภาคเหนือและอีสานจะมีผ้าขึ้นดินจก ซึ่งจะมองดูอินเตอร์กว่าสินค้าผ้าปักลายม้งของกลุ่มผู้สูงอายุตำบลเข็ก ซึ่งยังเป็นรอง เพราะเขาเป็นระดับประเทศ แต่ของเราจะเป็นระดับภาค นอกจากนี้ในมุมมองของทาง อบต.เข็กน้อยมองว่าสินค้าของทางกลุ่มผู้สูงอายุพอแข่งขันได้ แต่ของเขาเป็นผ้าทั้งผืน ของเราเป็นแค่แถบลาย ส่วนปัญหาและแนวทางในการแก้ไข จากการสัมภาษณ์พบว่า ราคาไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหาคือการสื่อสารให้คนรู้ในตัวสินค้าว่าคืออะไรกันแน่

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณของกลุ่มลูกค้า พบว่า

ประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศร้อยละ 64.00 โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี ร้อยละ 35.00 และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 56.00 ซึ่งอาชีพโดยส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 23.00 นอกจากนี้รายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 28.00 และส่วนใหญ่ไม่รู้จักผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านเข็กน้อย ร้อยละ 88.00

ส่วนพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนผู้สูงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้รู้จักทั้งหมด 12 คน พบว่าส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านเข็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 75.00 โดยส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของชาวเมือง และ พืชผักและผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 33.00 โดยมีวัตถุประสงค์ในการซื้อเพื่อเป็นของขวัญ/ของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 41.67 เหตุผลที่เลือกซื้อส่วนใหญ่เพราะ สินค้าดูมีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ในการซื้อตัดสินใจด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66.67 และส่วนใหญ่ซื้อเมื่อมีโอกาสไปเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 91.67 และซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านค้าที่ขายโดยคนในชุมชนเอง คิดเป็นร้อยละ 75.00 และแหล่งข้อมูลที่ทำให้ทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จากการบอกต่อคิดเป็นร้อยละ 41.67

นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและงานผ้าปักของชาวเมือง อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ ของกลุ่มที่รู้จักผลิตภัณฑ์ชาวเมืองโดยเจาะไปในประเด็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและงานผ้าปักของชาวเมือง พบว่า ส่วนใหญ่รู้จักผ้าปักของชาวเมืองบ้านเข็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 83.33 และเคยซื้อ ผ้าปักของชาวเมืองบ้านเข็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 80.00 ซึ่งลูกค้าซื้อไปสวมใส่ในโอกาสที่ในวันหยุดพักผ่อนสบายๆ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งผู้ที่ซื้อนั้นมองว่าผ้าปักลายม้งมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 70.00 อีกทั้งลูกค้ามีมุมมองต่อทางด้านราคาของผลิตภัณฑ์ว่ามีการตั้งราคาที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100.00 นอกจากนี้ลูกค้ามีความคิดเห็นต่อการนำผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและงานผ้าปักของชาวเมืองมาประยุกต์เป็นสินค้าใหม่ส่วนใหญ่เป็นกระเป๋าคิดเป็นร้อยละ 60

ส่วนจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าชุมชนที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ในภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ถูกค่าให้ความสำคัญต่อการเลือกซื้อสินค้าชุมชนที่ผลิตโดยผู้สูงอายุมากที่สุดคือประเด็นเรื่อง**การส่งเสริมการตลาด**โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมาคือด้านราคา (4.13) ด้านผลิตภัณฑ์ (3.94) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (3.66)

โดยประเด็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นทางด้านพนักงานขายมีอัตราคดียดีและพนักงานขายแต่งกายสุภาพมีผลมากที่สุด รองลงมาด้านพนักงานขายมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และอันดับสามด้านการบริการของพนักงานขาย ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นทางด้านการให้ข้อมูลราคาสินค้าที่ชัดเจนมีผลมากที่สุด รองลงมาด้านราคาผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกัน และอันดับสามด้านราคาของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมและมีระดับราคาที่หลากหลาย ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์มีผลมากที่สุด รองลงมาด้านผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น และอันดับที่สามด้านประเภทและรูปแบบของผลิตภัณฑ์หลากหลาย และส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นทางด้านแหล่งจำหน่ายน่าเชื่อถือและมีสินค้าพร้อมสำหรับการขายอยู่เสมอ มีผลมากที่สุด รองลงมาด้านสถานที่จำหน่ายสะอาด สวยงาม และอันดับที่สามด้านสามารถหาซื้อได้ง่ายและสะดวกและแหล่งจำหน่ายเหมาะสมกับภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

ส่วนการสำรวจส่วนประสมทางการตลาดที่ทำให้บุคคลทั่วไปอยากรู้จักสินค้า พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ที่บุคคลทั่วไปอยากรู้จักสินค้ามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือประเด็นทางด้านประโยชน์จากตัวสินค้า คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมาอันดับที่สองคือ ประโยชน์จากตัวสินค้า คิดเป็นร้อยละ 22 และอันดับที่สาม คือ มีการออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านราคาที่ถูกบุคคลทั่วไปอยากรู้จักสินค้ามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ ประเด็นทางด้านสามารถต่อรองราคาได้และมีการให้ข้อมูลราคาสินค้าที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาอันดับที่สองคือ สามารถต่อรองราคาได้ คิดเป็นร้อยละ 28 และอันดับที่สาม คือ ราคาผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 28 ส่วนปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่บุคคลทั่วไปอยากรู้จักสินค้ามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือประเด็นทางด้านสามารถหาซื้อได้ง่ายและสะดวก เช่น ร้านค้าอยู่หน้าถนน สามารถจอดรถได้สะดวกสบาย คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมาอันดับที่สองคือ แหล่งจำหน่ายเหมาะสมกับภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 49 และอันดับที่สาม คือ แหล่งจำหน่ายน่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 52 และปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดที่ถูกบุคคลทั่วไปอยากรู้จักสินค้ามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือประเด็นทางด้านมีรายการส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ (เช่นมีส่วนลด มีของแถม) คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมาอันดับที่สองคือ มีสื่อประชาสัมพันธ์แบบสมัยใหม่ เช่น Facebook, Instagram, Line ,Youtube คิดเป็นร้อยละ 29 และอันดับที่สาม คือ มีสื่อประชาสัมพันธ์แบบดั้งเดิม เช่น มีป้ายโฆษณา ใบปลิว หรือคนรู้จักบอกกล่าว คิดเป็นร้อยละ 30

อภิปรายผล

จากผลสรุปการวิจัยทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพความร่วมมือของกลุ่มผู้สูงอายุให้มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งโดยทำการกำหนดโครงสร้างในการบริหารกลุ่มให้มีกลุ่มชาวมังกรทุกตระกูลและคัดเลือกผู้นำกลุ่มที่มีการยอมรับในพื้นที่ ตลอดจนการผลักดันทางด้านการสร้างทักษะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในด้านการออกแบบและการตลาดเพื่อให้สามารถสร้างสินค้าในรูปแบบใหม่ๆเพื่อตอบสนองต่อตลาดและสร้างความแตกต่างในอัตลักษณ์ อีกทั้งด้านตราสินค้าเป็นสิ่งที่ควรเร่งการพัฒนาเพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจถึงแหล่งที่มาของสินค้าว่าเป็นของกลุ่มผู้สูงอายุ

ในส่วนของการบริหารด้านกำลังคนทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยจากผลวิจัยพบว่า การพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุผลิตสินค้าผ้าปักลายม้งกำลังอยู่ในช่วงพัฒนาด้านทักษะฝีมือของแรงงานเพื่อให้มีองค์ความรู้ในการพัฒนาต่อยอดสินค้าที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์สอดคล้องกับตลาดซึ่งในประเด็นของการพัฒนามือหรือประยุกต์การสร้างสินค้าเป็นสิ่งที่ต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะในการ ส่วนการบริหารด้านเงินทุน จากผลวิจัยพบว่า ทางด้านแหล่งเงินทุนของกลุ่มผู้สูงอายุไม่มีปัญหาเนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยเป็นหน่วยงานที่เข้าไปสนับสนุนแหล่งเงินทุนในตอนนี้ แต่ยังคงขาดในส่วนของการสนับสนุนรองรับทางด้านการสนับสนุนบุคคลภายนอกในการเข้าร่วมพัฒนา ในส่วนของเงินทุนของกลุ่มไม่มีปัญหาเพราะยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นการผลิตยังไม่มากในเชิงอุตสาหกรรมและกำลังแรงงานผลิตยังมีรูปแบบในการกระจายงานที่ทุกคนเอาแรงเข้ามาช่วยกันทำในแต่ละครัวเรือน

ส่วนการบริหารด้านวัตถุดิบ จากผลการวิจัยพบว่า วัตถุดิบที่ใช้จะเป็นแบบสำเร็จรูปมีผ้ามาเป็นชิ้นสำเร็จมาสามารถนำมาใช้ปักได้เลย ซึ่งไม่มีปัญหาทางด้านการขาดแคลนวัตถุดิบเพราะเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ทั่วไปในท้องตลาดอีกทั้งประเภทของวัตถุดิบไม่มีความซับซ้อนและต้นทุนต่ำ

ส่วนการบริหารด้านการบริหารจัดการ จากผลการวิจัยพบว่า ในการกระบวนการผลิตนั้นทางกลุ่มผู้สูงอายุจะใช้วิธีการทำตามคำสั่งซื้อและกระจายไปยังแต่แซ่ ส่วนในการด้านการตลาดจะให้คนกลางเป็นคนตกลงกับลูกค้าแล้วเอาคำสั่งซื้อมากระจายในกลุ่มและแบ่งแยกขายตามกลุ่มแซ่ ส่วนการพัฒนาขายใหม่มีพัฒนาชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนและการอบรมพัฒนาลายผ้า

ส่วนผลวิจัยเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดเพื่อพัฒนาสินค้าในด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ยังเป็นลักษณะวัตถุดิบที่นำไปใช้ประกอบกับการเย็บบนชิ้นงานอื่นๆ สินค้าที่ผลิตขึ้นก็จะเน้นตามความต้องการของตลาดมีตลาดหลายหลาย แต่สินค้ายังขาดด้านการประยุกต์ร่วมสมัยเพื่อสร้างความแตกต่างยังไม่ค่อยมีสินค้าประเภทเชิงประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนตราสินค้าของผลิตภัณฑ์กลุ่มผู้สูงอายุยังไม่มี โดยปัจจุบันใช้ชื่อผ้าปักลายม้งแต่ยังขาดสัญลักษณ์ในการสื่อสารในตลาด

ส่วนผลวิจัยส่วนประเด็นส่วนประสมการตลาดด้านราคา พบว่า ราคาของผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายม้งมีราคาที่ต่ำกว่าผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งประเภทเดียวกัน ซึ่งวิธีการกำหนดราคาพิจารณาโดยใช้วิธีกำหนดจากต้นทุนสินค้าและบวกค่าเวลาในการทำงาน โดยคิดต้นทุนเป็นต่อเมตร และขึ้นอยู่กับความยากง่ายของลาย ส่วนทิศทางราคาในอนาคต พบว่า ทางกลุ่มผู้สูงอายุและองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยจะมีการปรับให้สูงขึ้นในอนาคต เพราะ คนปักน้อยลง แล้วอีกอย่างลายก็ยากขึ้น ราคาเพิ่มประมาณ 2 – 3 เท่า จะเน้นดีไซน์ให้ตอบโจทย์ตลาดมากขึ้น และวิธีการชำระเงินมีหลายช่องทางเช่น ชำระเงินสด จ่ายผ่านโปรโมชั่น

ส่วนผลวิจัยประเด็นส่วนประสมการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้รับซื้อจะเป็นร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่โดยที่กลุ่มผู้ผลิตสามารถนำไปขายได้เลย ทั้งนี้ตลาดของสินค้าจะมีกลุ่มตลาดเป้าหมายภายในประเทศจะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาอยู่ในพื้นที่เข็กน้อยและเขาค้อ และยังมีต่างจังหวัด อีกทั้งภายในชุมชนที่อุดหนุนกันเอง และกลุ่มลูกค้าที่ได้จากการออกบูท นอกจากนี้ยังมีการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกันขายสินค้า เช่น การท่องเที่ยว ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร นอกจากนี้ในแต่ละจังหวัดจะมีความร่วมมือทางการค้า โดยใช้ชาติพันธุ์ตกลงกันและใช้ช่องทางว่าใครจะสามารถเป็นช่องทางในการประสานจากข้างนอกได้ และกระจายออเดอร์ไปตามแต่ละพื้นที่ หลังจากนั้นก็รวมสินค้าขายกันทีเดียวแล้วไปขาย ดังนั้นเครือข่ายนี้มีความสำคัญมาก นอกจากนี้วิธีการแก้ปัญหาจากการขายสินค้าไม่ได้จะใช้วิธีการสต็อกสินค้าไว้ที่ร้านค้าโดยให้ร้านค้าเก็บไว้เป็นชุด หรือทางกลุ่มผู้สูงอายุจะทำการปักแล้วเก็บไว้

ส่วนผลวิจัยประเด็นส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ทางกลุ่มผู้สูงอายุใช้วิธีการสื่อสารการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายด้วยวิธีการการออกร้านค้าในงานแสดงสินค้าต่างๆ ทำให้เกิดการหมุนของสินค้าและได้กลุ่มลูกค้าใหม่ๆในการขายสินค้า ซึ่งเร็วกว่าการตั้งร้านอยู่กับที่ นอกจากนี้ยังใช้ชาวม้งเป็นคนไปออกบูทแสดงสินค้าเองเพื่อเป็นการแสดงถึงอัตลักษณ์ เป็นวิธีการที่ช่วยให้ลูกค้าสนใจเยอะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงวิธีการปักเพื่อให้เห็นเรื่องราวของความเป็นมา

ของชิ้นงาน อีกทั้งในปัจจุบันทางกลุ่มเริ่มมีการนำเครื่องทางการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการสื่อสารข้อมูลไปยังลูกค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เฟสบุ๊ค และเว็บไซต์ แต่ยังไม่เคยมีการทำโฆษณา ซึ่งการสื่อสารกับลูกค้าก็สามารถที่จะติดต่อโดยการโทรศัพท์และการแชทเข้ามาที่เฟสบุ๊คได้โดยตรง ปัญหาของสินค้าคือ ภาพลักษณ์ของสินค้าเมื่อเทียบกับคู่แข่งสินค้าของทางภาคเหนือและอีสานจะมีผ้าขึ้นตีนจก ซึ่งจะมองดูอินเตอร์กว่าสินค้าผ้าปักลายม้งของกลุ่มผู้สูงอายุตำบลเข็ก จึงสะท้อนได้ว่าปัญหาของตัวสินค้าคือ กระบวนการสื่อสารให้คนรู้ทั่วไปเข้าใจถึงความแตกต่างของตัวสินค้าผ้าปักลายม้ง

ในส่วนมุมมองทางด้านลูกค้า จากผลวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ไม่รู้จักผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านเข็กน้อย ร้อยละ 88.00 ในขณะที่ผู้ที่รู้จักคิดเป็นร้อยละ 22 ซึ่งพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าของผู้ที่รู้จักส่วนใหญ่ ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านเข็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 75.00 โดยส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของชาวม้ง และพืชผักและผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 33.00 เหตุผลที่เลือกซื้อส่วนใหญ่เพราะ สินค้าดูมีคุณภาพ ซื้อเมื่อมีโอกาสไปเที่ยว และซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านค้าที่ขายโดยคนในชุมชนเอง ซึ่งแหล่งข้อมูลที่ทำให้ทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จากการบอกต่อนอกจากนี้จากผลวิจัยเกี่ยวกับการซื้อสินค้าและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและงานผ้าปักของชาวม้ง อ. เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ ของกลุ่มที่รู้จักผลิตภัณฑ์ชาวม้งโดยเจาะไปในประเด็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและงานผ้าปักของชาวม้ง จากผลวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่รู้จักซื้อผ้าปักของชาวม้งบ้านเข็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 80.00 ซึ่งลูกค้ามองว่าเป็นสินค้ามีคุณภาพ และมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะอย่างด้านราคามีความเหมาะสมในการซื้อใช้ นอกจากนี้ลูกค้าต้องการให้มีการพัฒนาสินค้าประเภทกระเป๋า

ส่วนประเด็นทางด้านส่วนประสมทางการตลาด จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดลูกค้าให้ความสำคัญกับด้านการส่งเสริมการตลาดโดยประเด็นในเรื่องด้านพนักงานขายมีอัตราดีและพนักงานขายแต่งกายสุภาพ เพราะพนักงานจะเป็นชาวม้งซึ่งจะเป็นสิ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของลูกค้า ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา พบว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญรองลงมาโดยประเด็นที่ลูกค้าให้ความสำคัญคือ ด้านการให้ข้อมูลราคาสินค้าที่ชัดเจน เพราะจากการลงสำรวจพบว่า การแสดงราคาสินค้าที่ตัวผลิตภัณฑ์นั้นไม่มีการแสดงไว้เพื่อให้ลูกค้าได้ตัดสินใจในการซื้อ ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ประเด็นทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่ลูกค้าให้ความสำคัญมากที่สุด และส่วนปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย คือประเด็นทางด้านสามารถหาซื้อได้ง่ายและสะดวก เช่น ร้านค้าอยู่หน้าถนน สามารถจอดรถได้สะดวกสบาย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าในบริบททั่วไปของการดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อผลิตผ้าปักลายม้งควรจัดตั้งโครงสร้างคณะกรรมการในการทำงานให้ชัดเจนและทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยควรมีเจ้าหน้าที่เข้าไปอยู่ร่วมในโครงสร้างเพื่อการควบคุมในการทำงานของกลุ่มให้มีความเข้มแข็งและควรทำการสร้างการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มเพื่อให้เข้ามามีบทบาทและร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา กลุ่ม ตลอดจนการพัฒนาทักษะของกลุ่มสูงอายุทาง อบต. เข็กน้อย ควรจัดสรรงบประมาณล่วงหน้าเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา กลุ่มในระยะยาวทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้วทักษะที่ทางกลุ่มผู้สูงอายุยังเป็นจุดอ่อนคือ ทักษะด้านการตลาดที่นำมาสู่การเชื่อมของการผลิตเพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ตรงกับความต้องการของตลาด ในการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดทางกลุ่มผู้สูงอายุควรทำการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดในด้านการส่งเสริมการตลาดในประเด็นทางด้านพนักงานดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสินค้า (Product)

ทางด้านลักษณะเฉพาะของตัวสินค้าเป็นชิ้นงานหรือเป็นเพียงเส้นผ้าปักลายม้งที่ต้องนำไปประยุกต์ให้เข้ากับสินค้าประเภทอื่น เช่น กระเป๋า เสื้อผ้า จากการสำรวจจากลูกค้าพบว่าต้องการให้สินค้ามีประเภทและรูปแบบที่หลากหลาย มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อยู่ตลอดให้สอดคล้องกับความต้องการตลาด ซึ่งในปัจจุบันมีลายเยอะมากกว่า 100 ลาย สินค้า

ค่อนข้างมีคุณภาพที่ดี สีไม่ตกเมื่อนำมาซัก ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจจากลูกค้าที่เคยซื้อผ้าปักลายม้งอันดับแรกพิจารณาจากคุณภาพเป็นสำคัญ แต่มีปัญหาเรื่องลูกค้าเกิดความเข้าใจผิดระหว่างผ้าปักลายม้งและผ้าขึ้นตีนจกในภาคอีสาน เนื่องจากมีลักษณะลวดลายที่ใกล้เคียงกัน ไม่มีตราสินค้าที่ชัดเจน มีเพียงคำว่า “ผ้าปักลายม้ง” เพียงอย่างเดียว สิ่งนี้จึงเป็นสาเหตุหลักอันดับแรกที่ลูกค้าไม่เคยซื้อผ้าปักลายม้งต้องการให้สินค้าปรับปรุงด้านตราให้ให้มีเอกลักษณ์แตกต่างจากสินค้าชนิดอื่น

2.2 ด้านราคา (Price)

ราคาสินค้านั้นจะขึ้นอยู่กับระดับความยากง่ายของลาย ยิ่งลายมีความซับซ้อนยิ่งมีราคาสูง ต้นทุนของสินค้าจะอยู่ที่ประมาณราคา 300 บาท (ค่าด้าย ผ้า) เมื่อทำการปักลายม้งเข้าไปจะมีมูลค่าเพิ่มอยู่ที่ประมาณ 1000 บาทต่อเมตร ทางชุมชนจึงมีความคิดเห็นว่าราคาค่าต้นทุนที่ต่ำ เป็นจุดแข็งของผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันกับสินค้าชนิดอื่นได้ สนับสนุนกับผลการสำรวจจากลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าไปพิจารณาเป็นอันดับ 2 เนื่องจากราคาสินค้าที่ใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน อันดับหนึ่งคือลูกค้ามีความต้องการให้ข้อมูลราคาสินค้าที่ชัดเจน ลำดับต่อมาสามารถต่อรองราคาได้และมีระดับราคาที่หลากหลาย เมื่อพิจารณาด้านปัญหาด้านราคา พบว่าผ้าปักลายม้งไม่มีการปรับราคาผ้าเลย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ราคาไม่เป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และจากการที่ผ้าปักลายม้งเป็นสินค้าเฉพาะกลุ่มทำให้ลูกค้าภายนอกมองว่าในราคานี้สูงไปสำหรับเขา สอดคล้องกับการสำรวจความต้องการของลูกค้าลำดับที่สามคือมีระดับราคาที่หลากหลาย

2.3 สถานที่ในการจัดจำหน่าย

จากการสัมภาษณ์และสำรวจในปัจจุบันมีช่องทางในการจำหน่ายสินค้าอยู่ 5 แห่งได้แก่ ร้านค้าที่จำหน่ายในหมู่บ้าน ร้านที่จำหน่ายอยู่ในห้างสรรพสินค้า ร้านขายของฝากม้งริมถนนหล่มสัก-เขาค้อ ร้านขายของที่ระลึกในผาซ่อนแก้ว และมีพ่อค้าคนกลางรวบรวมซื้อจากญาติพี่น้องจำนวน 4-5 หลังคาเรือน โดยมีลักษณะการเข้าถึงร้านดังต่อไปนี้

- 1.) ร้านที่ตั้งอยู่ในซอยของหมู่บ้านนักท่องเที่ยวจะสังเกตเห็นยากเนื่องจากเป็นตึกแถวที่มีลักษณะคล้ายกันหมด ไม่มีการตกแต่งที่โดดเด่นจากร้านค้าอื่น ๆ
- 2.) ร้านค้าขายของชาวม้งที่อยู่ในห้างสรรพสินค้าจะต้องขับรถเข้าไปในโซนร้านค้า จึงจะสามารถสังเกตเห็นร้านได้ ถือว่ามีความโดดเด่นอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.) ร้านขายของที่ระลึกเช่น ร้านในวัดผาซ่อนแก้วพบว่าไม่มีปัญหาทางด้านที่จอดรถ สะดวกต่อการเดินเลือกซื้อสินค้า
- 4.) ร้านที่ขายของชาวม้งที่ริมถนนหล่มสัก-เขาค้อ สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายและสะดวกในการจอดรถ

จากการสำรวจจากด้านลูกค้าที่ซื้อสินค้าผ้าปักลายม้ง ส่วนใหญ่ซื้อเพราะมาท่องเที่ยวและเลือกซื้อที่ร้านในท้องถิ่น แต่ถ้าหากไม่ได้มาเที่ยวที่นี่ก็จะไม่ได้ซื้อ สอดคล้องกับแบบสำรวจอันดับ 1 และ 2 คือร้านมีแหล่งจำหน่ายน่าเชื่อถือ คืออยู่ในพื้นที่เลย และสามารถหาซื้อได้ง่ายและสะดวก เมื่อสำรวจจากด้านลูกค้าที่ไม่ได้ซื้อพบว่าอยากให้ร้านสามารถหาซื้อได้ง่ายและสะดวกมากกว่านี้

2.4 โปรโมชั่น (Promotion)

จากการสอบถามจากชุมชนพบว่าในปัจจุบันผ้าปักลายม้งไม่มีการจัดโปรโมชั่นสำหรับการขายเลย มีการออกบูธประชาสัมพันธ์บ้าง เช่น งานของการท่องเที่ยวไทย ในด้านของพนักงานขายพบว่าคนม้งมีลักษณะคือพูดเก่งเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จึงสามารถขายของได้ง่ายไม่ติดขัด สอดคล้องกับผลสำรวจจากลูกค้าที่เคยซื้อผ้าปักลายม้ง ที่กล่าวว่าเหตุผลอันดับหนึ่งที่ซื้อคือพนักงานขายมีอัธยาศัยดี พนักงานขายแต่งกายสุภาพ อันดับสองคือพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการของพนักงานขายที่ดี ในด้านของลูกค้าที่ไม่เคยซื้อผ้าปักลายม้ง ต้องการให้มีรายการ Promotion ที่น่าสนใจมากกว่านี้เป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่สมัยใหม่ และลำดับที่สามมีสื่อประชาสัมพันธ์แบบดั้งเดิม

อภิปรายผล

ด้านผลิตภัณฑ์ควรพัฒนาด้านความทันสมัยให้มีการประยุกต์ในสินค้านรูปแบบอื่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระเป๋า เสื้อผ้า ผ้าปูที่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านตราสินค้าที่ต้องทำการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อใช้ในการสื่อสารทางการตลาด เพื่อให้มีเอกลักษณ์ต่างสินค้าของคู่แข่ง

ด้านราคาควรจัดทำป้ายแสดงราคาสินค้า และการส่งเสริมการขายให้ดำเนินการให้ส่วนลดสำหรับลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าได้มีอำนาจต่อรองในการซื้อ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายควรจัดทำรูปแบบลายในการนำเสนอผ่านช่องทางแอฟริเคชั่นหรือทำการพัฒนาเว็บไซต์ให้รองรับการสั่งซื้อในรูปออนไลน์ ตลอดจนการคัดเลือกคนกลางทางการตลาดที่มีความเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ความเชื่อถือในการเลือกซื้อ

ด้านการส่งเสริมการตลาดควรจัดทำให้มีความหลากหลาย และประเด็นที่ส่งเสริมการตลาดในปัจจุบันโดยพนักงานขายนั้นควรปรับเรื่องภาพลักษณ์ในการแต่งกายให้มีเครื่องแบบที่สอดคล้องกับรูปแบบการขาย โดยการพัฒนาที่เน้นด้านอธยาศัยดี พนักงานขายแต่งกายสุภาพ และสิ่งที่สำคัญคือความรู้ในตัวผลิตภัณฑ์ที่จะตอบสนองข้อสงสัยลูกค้าได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้การสนับสนุนทุนการวิจัยในครั้งนี้ งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และช่วยเหลือจากบุคคลากรและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ขอขอบคุณหัวหน้าแผนกสวัสดิการชุมชน ผศ.ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการส่งเคราะห์งานวิจัยตลอดจนให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ แะขอขอบคุณ คณะทำงานองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้การเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำคัญยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือและกำลังใจจากบุคคลที่ให้ความช่วยเหลืออีกมากที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณในความกรุณาและความปรารถนาดีของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธิดา ศิริวรเวทย์. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทผ้าไหมทอ หกดอก กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าไหมไทยอัญชลี ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่**. วิจัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทัศนาศ หงษ์มา. (2555). **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกซื้อสินค้า OTOP ที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ธนวรรณ ชมภู. (2550). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์**. รายงานวิจัย. คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ปทุมทริกา สุนธสิทธิ์. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ กรณีศึกษากลุ่มอาชีพ ผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเพชรบูรณ์**. วิจัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์. (2554). **พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาวในจังหวัดนนทบุรี**. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- พิษณุ แก้วนัยจิตร. (2548). **การพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการตลาดของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพิษณุโลก : กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านขวัญใจพัฒนา อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต , สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ลักขมี งามมีศรีและคณะ. (2552). **การศึกษาการตลาดสินค้า OTOP สู่แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดสินค้า OTOP ในเขตเมืองจังหวัดนครสวรรค์**. คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์.
- สพล มรรคไพบูลย์. (2546). **ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดชลบุรี**. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของชุมชนตำบล

หนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

THE STUDY OF PROBLEM, DIFFICULTY AND MODEL OF SOLID WASTE DISPOSAL

THROUGH COMMUNITY PARTICIPATION OF NONGPLALAI SUB-DISTRICT,

WANGSAIPOON DISTRICT, PHICHIT PROVINCE

พัชรา วงศ์แสงเทียน¹ บุชบา หินเธาว์² และ พัชรนันท์ โกธธรรม³

^{1,2}คณะวิทยาการจัดการ ³คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : patchara.s.p@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลเนื่องจากอบต.ยังไม่มีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีรถเก็บขยะ ขัอดกลางของสภาตำบลหนองปลาไหลให้แต่ละหมู่บ้านดูแลและการกำจัดขยะกันเองภายในบริเวณบ้าน พฤติกรรมส่วนใหญ่แยกขยะรีไซเคิลไว้เพื่อขาย ส่วนประเภทขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป และขยะอันตราย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผา และบางครั้งเรื้อนยังมีนำขยะใส่ถุงรวมกันแล้วนำมาทิ้งข้างถนนพื้นที่ว่างข้างทางริมถนนทำให้เกิดมลพิษ ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้น ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะ และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ดังนั้นแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหนองปลาไหลจึงใช้รูปแบบจัดการขยะโดยชุมชน โดยอบต.จัดอบรมทุกชุมชนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี มีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ครัวเรือนและฝังกลบภายในบริเวณบ้าน แต่ละหมู่บ้านมีจุดทิ้งสำหรับขยะอันตรายและรวบรวมมาทิ้งที่อบต. โดยทางอบต.จัดพื้นที่เก็บขยะอันตรายเพื่อรอการกำจัดอย่างถูกวิธี อบต.จะส่งเสริมสนับสนุนสร้างต้นแบบ “โครงการชุมชนไร้ถังขยะ” เพื่อกระตุ้นในการมีส่วนร่วมการจัดการขยะโดยชุมชน

คำสำคัญ : แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

The objective of this research was to study the problem, difficulty and model of solid waste disposal through community participation of Nongplalai Sub-district, Wangsaipoon District, Phichit Province. The findings of the study indicated that the problem and behavior of solid waste disposal of Nongplalai Sub-district was not hygienic due to the fact that the Sub-district local administration has no solid waste disposal, no truck for solid waste collection. The council agreement of the Sub-district local administration was that they assigned each village to dispose the solid wastes within their families. The behavior of the villagers on solid waste disposal was that they separated the recycle solid wastes to sell; however, the organic wastes, general solid wastes, and dangerous wastes were mainly burnt; some families put the solid wastes in plastic bags and disposed on the roadsides or on the empty areas along the roadsides which result to the pollution. The people did not see the importance of the increasing solid waste; they lack the know-how to separate the solid wastes and lack of budget so the model of solid waste disposal of the Nongplalai community used the solid waste disposal by community starting by the local administration organizing the training for every community to understand the proper solid waste disposal, separating solid wastes from the families and landfill in the house area. Each village designates the spot for dangerous waste disposal and collects them then disposes at the Sub-district local administration. The Sub-district local administration provides the area to collect dangerous wastes for the proper disposal. They will promote and support the constructing of the role model “Solid waste free community project” to encourage the participation of solid waste disposal by community.

Keywords : model of solid waste disposal, behavior, community participation

บทนำ

ปัจจุบันขยะในชุมชนจำนวนมากในประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และพฤติกรรมบริโภคที่เปลี่ยนไป ซึ่งมีผลมาจากการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันของประชากร ประกอบกับการพัฒนาประเทศที่นำมาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอให้เลือกบริโภคได้สะดวกและรวดเร็วหลากหลายรูปแบบ เป็นเหตุให้มีสิ่งปฏิกูลที่ไม่เป็นที่ต้องการมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหา “ขยะมูลฝอยล้นเมือง” ปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับมีรายงานสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ จนทำให้รัฐบาลประกาศให้การจัดการขยะเป็นวาระแห่งชาติในปี 2557 (กรมควบคุมมลพิษ, 2557) และในปี 2558 ประเทศไทยยังคงมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจำนวนมากและอีกทั้งมีข่าวด้านลบที่เกี่ยวกับปัญหาขยะอยู่มาพอสมควร เหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะบ่อยๆ เป็นหนึ่งบทสะท้อนที่แสดงให้เห็นว่าการกำจัดขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน และกลายเป็นปัญหาสำคัญที่กรมควบคุมมลพิษได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วน เพราะปริมาณขยะยังเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษยังระบุว่า ในปี 2558 มีปริมาณขยะเกิดขึ้นทั้งหมด 29.09 ล้านตัน ถูกขนนำไปกำจัดมากถึง 13.60 ล้านตัน โดยถูกกำจัดอย่างถูกต้อง 8.4 ล้านตัน อีกประมาณ 7.09 ล้านตัน ถูกกำจัดอย่างผิดวิธี เช่น การเทกองในบ่อดิน การเผากลางแจ้ง หรือการลักลอบทิ้งในพื้นที่รกร้าง วิธีการจัดการขยะแบบสุดท้ายนี้จะสร้างปัญหามากในอนาคตอันใกล้จนถึงขั้นวิกฤติ

ประเทศไทยก็ยังคงแก้ไขปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการจัดการขยะยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะคนเกิดความเคยชินในเรื่องการทิ้งขยะที่สะดวกและง่ายกว่าคนส่วนใหญ่ชอบทิ้งขยะกันตามสะดวกสบาย ส่งกลิ่นเหม็น นอกจากนั้นกองขยะยังเป็นแหล่งชุมนุมของสัตว์ที่เป็นพาหะนำเชื้อโรค ปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยยังขาดประสิทธิภาพเนื่องจากหน่วยงานรัฐ แต่ละแห่งขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เพราะในปัจจุบันส่วนใหญ่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักจะนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งชุมชนมารวบรวมบนพื้นดินแล้วปล่อยให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติหรืออาจจะมีการเผาซึ่งการกำจัดโดยวิธีนี้ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องการจัดหาสถานที่ทิ้งและทำลายขยะที่นับวันจะหายากและมีราคาแพงขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมของประชาชนโดยทั่วไป ยังทิ้งขยะมูลฝอยโดยขาดจิตสำนึกและปล่อยให้เป็นการละเลยของหน่วยงานที่รับผิดชอบทำให้มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นมากมาย มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสภาพภูมิทัศน์ และสุขภาพอนามัยของประชาชน การจัดการขยะจึงเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่องทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและหาวิธีการในการกำจัดขยะโดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน

การรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปแบบเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกขยะตามประเภท การนำขยะสะอาดมาสร้างสิ่งประดิษฐ์ การนำขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ลดปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุที่ย่อยสลายง่าย และการทิ้งขยะให้ถูกที่ เป็นต้น ชุมชนจึงต้องมีการสร้างข้อตกลงของชุมชนในการปฏิบัติจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นแนวทางเดียวกันปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการ

ตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตรซึ่งมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 3,079 คน ถือว่ามีคนอาศัยอยู่จำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทำกินพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงลาดเอียง ลักษณะเป็นดินปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบโล่ง ใช้เป็นที่ตั้งชุมชน และเป็นที่เกษตรกรรม โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่านภายในตำบล คือ ลำคลองหนองปลาไหลลำคลองสะแก ลำคลองสายดินแดง ลำคลองห้วยตัดไม้ และลำคลองแสงพันธ์ ปัญหาทางภูมิประเทศและที่ตั้งของตำบลหนองปลาไหล คือ ปัญหาน้ำท่วม ตำบลหนองปลาไหล รวมทั้งสิ้น 12,761 ไร่จากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบโล่งและเป็นที่เกษตรกรรม และเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากทุกปี มีผลทำให้เกิดน้ำเน่าเสียสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากมีขยะที่ยังไม่มีการทำลาย

ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ที่ประสบปัญหาด้านขยะมูลฝอยล้นและมีการแก้ปัญหาเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยตลอดอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงมีปัญหาในปัจจุบัน

จากการสนทนากลุ่มจากผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สาธารณสุขตำบล และผู้เกี่ยวข้องจากสภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลบวกกับยังไม่มีหน่วยงานใดมารองรับทำให้ปริมาณจำนวนขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเรื่องตกเป็นปัญหาเรื้อรัง อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีระบบการดำเนินการจัดการขยะชุมชนตำบลหนองปลาไหล และไม่มีความถึงขยะในบริเวณเขตตำบล เนื่องจากอบต.ยังไม่มีรถเก็บขยะมูลฝอย และในการประชุมสภาตำบลหนองปลาไหลมีมติที่ประชุมชะลอการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเป็นความร่วมมือให้ประชาชนดูแลความสะอาดบริเวณสาธารณะและกำจัดขยะมูลฝอยเองภายในบริเวณบ้านที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านของตนเอง ส่วนการดำเนินการของอบต. มีการแยกขยะใส่ถุงและนำไปทิ้งที่ร่วมกับเทศบาลตำบลวังทรายพูน ปัญหาเกิดจากการทิ้งขยะในที่สาธารณะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากขยะไม่มีและไม่มีรถเก็บขยะ จึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่หน่วยงานของรัฐและชุมชนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อหาแนวทางการลดขยะในชุมชนหนองปลาไหลให้มากที่สุด เนื่องจากการมีถังกองข้างทางหรือบริเวณที่ว่างจนเกิดการทับถมของขยะเป็นมลพิษต่อสภาพแวดล้อม

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ซึ่งยังไม่มีจัดการขยะแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ และขาดองค์ความรู้ในการคัดแยกขยะ และพฤติกรรมกาทิ้งขยะ จึงได้สนใจศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร 2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในการวิจัย คือ เป็นการวิจัยแบบผสมทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ มีการกำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนในชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน รวมทั้งสิ้น 5,028 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากประชากร ทั้ง 16 หมู่บ้าน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 98 คน จากการเปิดตาราง Taro Yamanระดับความเชื่อมั่น 90% เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) สำหรับในการวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 24 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน 16 คนผู้เกี่ยวข้อง 6 คน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คนและมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษา พฤติกรรม ปัญหาอุปสรรค ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ชุมชนหนองปลาไหล และแนวทางการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยที่เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านสถานการณ์จัดการขยะ มูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอย ความต้องการและปัญหา อุปสรรคการจัดการขยะในชุมชนการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย

ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตรงกับกรอบแนวคิด การใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ประชุมกับผู้บริหารและแกนนำชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง 4 คนและผู้นำชุมชน/ตัวแทนจำนวน 6 คน เพื่อได้ข้อมูลสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองปลาไหลเบื้องต้นแล้ว

ระยะที่ 2 นำข้อมูลระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ ศึกษาการจัดการขยะจากแหล่งกำเนิดของชุมชน มาสร้างเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ระยะที่ 3 นำผลสรุปจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เสนอแนวทางการจัดการขยะโดยการประชุมการร่วมกับชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน ผู้เกี่ยวข้อง 6 คน และผู้นำชุมชนหรือตัวแทน 16 คน เพื่อเสนอความคิดเห็นและประเมินความเป็นไปได้ในการจัดการขยะที่เหมาะสมกับชุมชนอย่างมีส่วนร่วมภายใต้ข้อจำกัดของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ และประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลหนองปลาไหล อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

ด้านสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยพบว่า สภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและยังไม่มีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของอบต. และไม่มีวางถังขยะในบริเวณเขตตำบล เนื่องจากอบต.ยังไม่มีรถเก็บขยะมูลฝอย มีการกำจัดขยะเองภายในบริเวณ ประเภทขยะอินทรีย์กำจัดวิธีเผา (ร้อยละ 59.2) ขยะรีไซเคิลจะเก็บแยกไว้เพื่อขาย (ร้อยละ 89.8) ขยะทั่วไปกำจัดโดยวิธีการเผา (ร้อยละ 56.1) ขยะอันตรายเก็บแยกไว้ขาย (ร้อยละ 70.4) มีถังรองรับขยะมูลฝอยภายในแต่ละบ้าน คิดว่าการคัดแยกประเภทของขยะมูลฝอยควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ และประชาชนคิดว่าขยะมูลฝอยประเภทผ้าไหม ผ้าฝ้าย หลอดไฟเก่า กระป๋องสเปรย์ต่างๆ สามารถทำลายทิ้งได้เอง มีการทิ้งขยะตามพื้นที่ว่างเปล่า ข้างทาง ริมถนนทำให้มลพิษต่อสภาพแวดล้อม

ด้านพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการลดการเกิดขยะอยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 76.5 มากที่สุด คือ แนะนำให้สมาชิกในครัวเรือนใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อย ด้านการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับมากร้อยละ 81.8 มากที่สุด คือ การคัดแยกขยะที่ขายได้ เช่นกระดาษ ขวดแก้ว เศษเหล็ก ออกจากขยะทั่วไป ด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.2 มากที่สุด คือครอบครัวของท่านมีการนำขยะที่สามารถขายได้ไปขายให้เกิดมูลค่าเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ ด้านการกำจัดขยะอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.1 มากที่สุด คือ ขยะที่เหลือจากการคัดแยกถูกนำไปทิ้งในถังขยะที่มีฝาปิดรอการกำจัดที่ถูกต้องในบ้าน

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมีน้อยเนื่องจากมีการจัดการขยะกันเองในครัวเรือนเพราะเป็นการตกลงระหว่างชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลเพราะไม่มีถังขยะและไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะมูลฝอยการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง(ค่าเฉลี่ย= 2.58) การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะชุมชน (ค่าเฉลี่ย= 3.27) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย= 2.77) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการมีส่วนร่วมในการประเมินระดับน้อย(ค่าเฉลี่ย =2.42 , 2.17)

ปัญหา อุปสรรค การจัดการขยะมูลฝอย พบว่าปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะน้อย การกำจัดฝังกลบและเผาส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะอันตรายที่ยังเป็นปัญหาในการกำจัดและ ทั้งขยะข้างทาง ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของอบต.ที่ต้องหางบประมาณมาบริหารจัดการขยะมูลฝอยส่งผลทำให้ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการจัดการขยะมากนัก และอบต.หนองปลาไหลมีงบประมาณจำนวนจำกัด

ความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า มีความต้องการ สร้างพลัง สร้างจิตสำนึก สร้างความร่วมมือ โดย อบต.จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักแก่ประชาชนและให้ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอย โดยตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านการจัดการขยะมูลฝอยประชุมติดตามอย่างต่อเนื่องจะอาจทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น สร้างชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยใน “โครงการชุมชนไร้ถัง”

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

พบว่า ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ทุกคนในชุมชนให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ให้อบต.จัดอบรมให้คนในชุมชนทุกชุมชนมีความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการขยะมูลฝอย ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย วิธีการลดขยะมูลฝอย การแปรรูปขยะมูลฝอย และควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือกับผู้นำชุมชน แต่ละหมู่บ้านควรมีที่ทิ้งขยะอันตรายและรวบรวมมาทิ้งที่อบต.โดยทางอบต.จะต้องมีพื้นที่เก็บขยะอันตรายเพื่อรอการกำจัดอย่างถูกวิธี และอบต.ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างต้นแบบ “โครงการชุมชนไร้ถังขยะ” เพื่อเป็นต้นแบบขยายผลให้กับชุมชนอื่น

สรุป ควรมีการกระตุ้นให้เกิดการขยะในครัวเรือนก่อน ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการลดขยะมูลฝอย โดยมีแนวทางการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยกิจกรรมการให้ความรู้ การคัดแยกขยะมูลฝอยและการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการและปัญหาจัดการขยะมูลฝอยในของประชาชนของตำบลหนองไผ่ด้านการลดการเกิดขยะ การคัดแยก การกลับนำไปใช้ และการกำจัดขยะมูลฝอยนั้นประชาชนส่วนใหญ่มีการกำจัดขยะเองโดยการเผา และฝังกลบ มีการคัดแยกขยะที่ขายได้ ออกจากขยะทั่วไป พยายามเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก การใช้กล่องโฟม และมีการนำวัสดุที่ยังใช้ได้ใช้ใหม่อีกครั้ง เช่น ถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้นำกลับมาใช้ใหม่ มีการนำขวดน้ำพลาสติกหรือขวดแก้วมาใช้ประโยชน์ใหม่ สำหรับการกำจัดขยะเศษใบไม้ กิ่งไม้โดยการเผาทั้งบริเวณบ้าน ขยะที่ย่อยสลายกำจัดโดยการทิ้งไว้บริเวณบ้าน เพื่อปล่อยให้ย่อยสลายเองพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผาในบริเวณใกล้ริมลำคลองที่ห่างจากบ้านของตนทำให้เศษขยะที่เผาไม่หมดล่องลอยไปตามน้ำทำให้น้ำเสียได้ และนำขยะใส่ถุงรวมกันแล้วนำมาทิ้งข้างถนนพื้นที่ว่างข้างทางสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ วิชาวศ์ (2554) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่ง ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่มากที่สุด ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ได้อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมมีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทและมีการนำส่วนที่ขายได้ไปจำหน่ายที่ร้านของเก่า ด้านความรู้ของประชาชนในตำบลหนองปลาไหล ชาวบ้านรู้วิธีการจัดการขยะจำพวกเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ และรู้ว่าควรมีการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง แต่ชุมชนก็ยังใช้วิธีการกำจัด

แบบเดิมที่คิดว่าสะดวกมากกว่า และคิดว่าการจัดการขยะมูลฝอยควรเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมระดับหมู่บ้านในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจนเป็นปัญหาเรื้อรังมีการทิ้งตามพื้นที่ว่างเปล่าข้างทางริมถนนทำให้มลพิษและสภาพแวดล้อมไม่น่ามองมากนัก ดังนั้นอบต.และชุมชนต้องมีการหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมโดยการให้ความรู้การจัดการขยะมูลฝอย มีโครงการ/กิจกรรมต่างๆในการกระตุ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพร แพรภิรมย์รัตน์. (2552).พบว่า ในด้านประชาชนมีความรู้ การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และประชาชนมีพฤติกรรมในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะอยู่ในระดับดี ปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะด้านการคัดแยกขยะคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

2. แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองปลาไหล เนื่องจากชุมชนหนองปลาไหลประสบปัญหาทางด้านงบประมาณของอบต.หนองปลาไหลที่ไม่เพียงพอในการกำจัดขยะมูลฝอย ต้องกำจัดขยะกันเองของแต่ละบ้าน แต่ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จึงเป็นเหตุให้เกิดทั้งขยะมูลฝอยตามริมทางที่ว่างส่งผลต่อสภาพแวดล้อม ดังนั้นอบต.และชุมชนต้องร่วมมือโดยควรมีการกระตุ้นให้เกิดการขยะในครัวเรือนก่อน ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการลดขยะมูลฝอย เน้นการประชาสัมพันธ์ ลดการใช้พลาสติก ช่วยกันคัดแยกขยะครบครัวมีการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนอบต.จัดอบรมความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี และควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือกับผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านควรมีที่ทิ้งขยะอันตรายและรวบรวมมาทิ้งที่อบต. โดยทางอบต.จัดพื้นที่เก็บขยะอันตรายเพื่อรอการกำจัดอย่างถูกวิธีและส่งเสริมสนับสนุนและสร้างต้นแบบ “โครงการชุมชนไร้ถังขยะ” เพื่อเป็นต้นแบบขยายผลให้กับชุมชนอื่น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพิศ ชันแก้ว. (2552).พบว่าโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลควนปริงจะดำเนินการ คือโครงการถนนปลอดถังขยะบริเวณถนนสายหลัก โครงการตลาดนัดขยะ แต่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่มีการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นอบต.หนองปลาไหลควรมีการกระตุ้นให้เกิดการขยะในครัวเรือนก่อน ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหา การวางแผนกำจัดขยะมูลฝอย การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล และใช้หลัก 3 R สอดคล้องกับงานวิจัยของวนัฐพงศ์ อุไรรัตน์ และศรัณยา เลิศพุทธิรักษ์. (2557). พบว่านโยบายในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหนองแขงได้มีโครงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมกับนโยบายของทางเทศบาล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายให้ความรู้ในเรื่องมลพิษและปัญหาทางสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ดีที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุดคือ การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุอันจะมีผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดมีจำนวนน้อยลง กล่าวคือการลดปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ใหม่และมีการประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกให้มีความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร สรุปผลการวิจัยดังนี้

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและยังไม่มีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของอบต. และไม่มีวางถังขยะในบริเวณเขตตำบล เนื่องจากอบต.ยังไม่มีรถเก็บขยะมูลฝอย ส่วนพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหนองปลาไหล มีการกำจัดขยะเองภายในบริเวณเป็นส่วนใหญ่กำจัดโดยวิธีการเผาหรือเททิ้งบริเวณบ้านคัดแยกเฉพาะประเภทขยะที่ขายได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	ร้อยละ	ระดับ
1.ด้านการลดการเกิดขยะ	76.5	ปานกลาง
2.ด้านการคัดแยกขยะ	81.8	มากที่สุด
3.ด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์	74.2	ปานกลาง
4.ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	69.1	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนให้ความสำคัญในด้านการคัดแยกขยะที่ขายได้ ให้เกิดมูลค่าเป็นตัวเงินหรือสิ่งของมากที่สุด และด้านการลดการเกิดขยะ การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะอยู่ในระดับปานกลาง

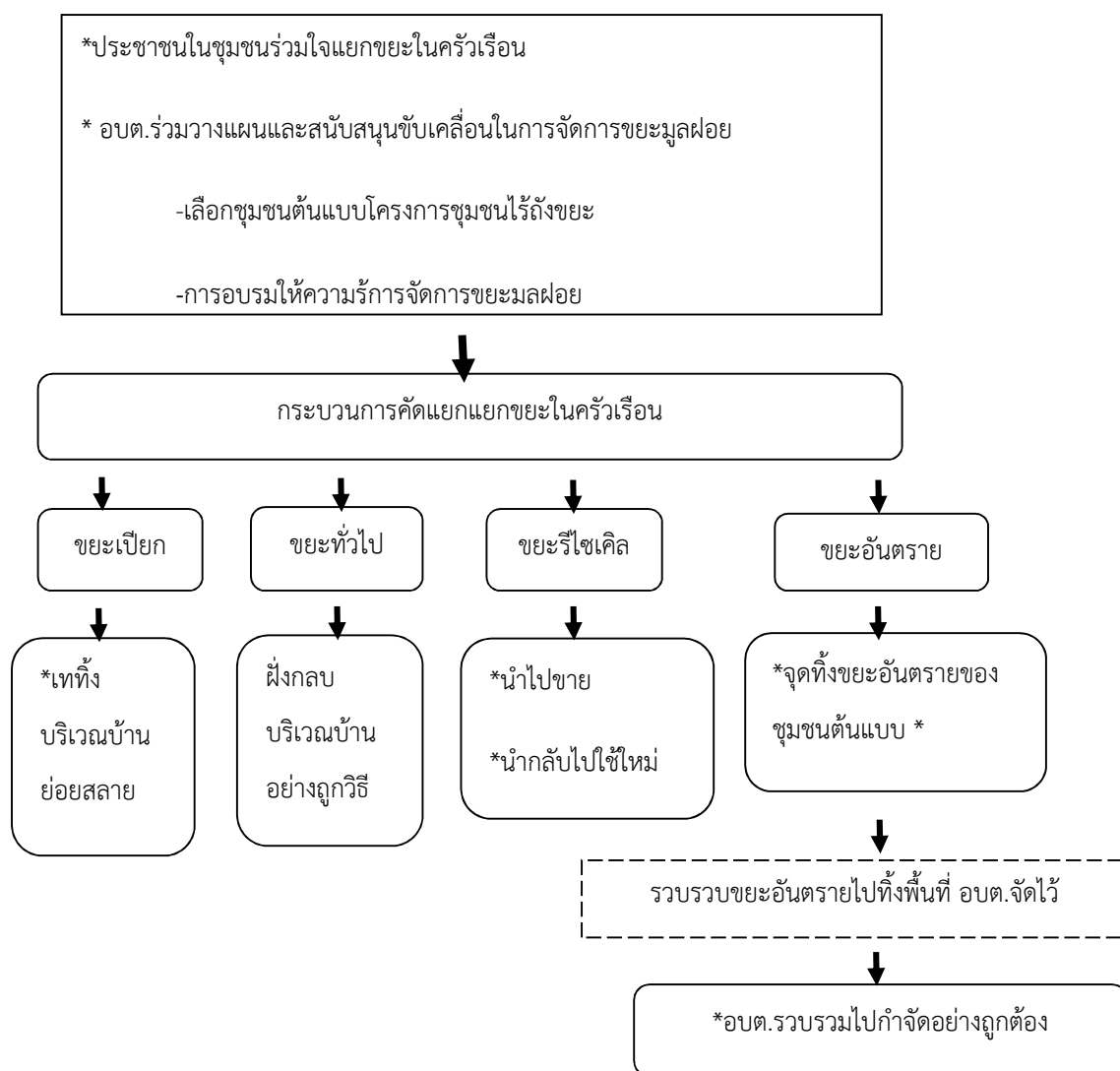
สำหรับปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยตำบลหนองปลาไหล จากการกำจัดขยะวิธีฝังกลบและเผาส่งผลกระทบต่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งคนในชุมชนตำบลหนองปลาไหลได้ตระหนักและมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการของชุมชนตำบลหนองปลาไหลในการจัดการขยะมูลฝอย

ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย	ขยะมูลฝอย x	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.ท่านต้องการให้ทางอบต.เพิ่มมาตรการเข้มงวดสำหรับผู้สร้าง ปัญหามลพิษทางขยะแก่ชุมชน	4.11	1.146	มาก	1
2.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับ การรักษาความสะอาดในชุมชน	3.93	1.026	มาก	2
3.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน	3.92	.979	มาก	3
4.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการในการ แก้ปัญหาขยะในชุมชน	3.89	1.027	มาก	4

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าประชาชนมีความต้องการ สร้างพลัง สร้างจิตสำนึก สร้างความร่วมมือ โดยอบต.จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักแก่ประชาชนและให้ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอย โดยตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านการจัดการขยะมูลฝอยประชุมติดตามอย่างต่อเนื่องจะอาจทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น สร้างชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยใน “โครงการชุมชนไร้ถัง” โดยการกระตุ้นให้เกิดการขยะในครัวเรือนก่อน ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการลดขยะมูลฝอย โดยมีแนวทางการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยกิจกรรมการให้ความรู้ การคัดแยกขยะมูลฝอยและมีการติดตามและประเมินผล การจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง

สรุปแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร
ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ขอคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินงานวิจัย ตลอดจนขอบคุณเจ้าหน้าที่และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล ผู้เกี่ยวข้อง และชาวบ้านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลงานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ, สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2557). คู่มือแนวทางการดำเนินการ ลด คัด แยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บริษัท อีซี จำกัด.
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กองส่งเสริมและเผยแพร่. (2552). การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน CBM. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

- กิตติ วิชาวงศ์. (2554). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา ตำบลวังเย็น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยพร แพร่มย์รัตน์. (2552). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยและแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนบ้านขากแก้ว เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญพิศ ชันแก้ว. (2552). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี.
- มาริส สุนทร. (2551). การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการในเขตเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วณัฐพงศ์ อุไรรัตน์ และ ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์. (2557). การจัดการขยะชุมชนเทศบาลตำบลหนองแขง เขตอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี. รายงานประชุมวิชาการ. มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

**แนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนอง
สรภัญญะเป็นภาษาอีสานของตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์**
**THE WAYS FOR PRESERVATION AND INHERITANCE LOCAL WISDOM IN PERFORMING
ARTS CASE STUDY : SRPAYYA CHANT IN NORTHEASTERN DIALECT OF BUENKRAJAB
SUBDISTRICT WICHIAENBURI DISTRICT, PETCHABOON PROVINCE**

ธัญพร มาบวบ* และ ศิริพงศ์ กันตะบุตร
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : Tunya.dior@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทและปัญหาการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแสดงการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดงการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน การวิจัยครั้งนี้ได้ความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบล บึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการให้ข้อมูลของกลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน บ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด ตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยการศึกษารายบุคคล การสัมภาษณ์เชิงลึกปัญหาของการอนุรักษ์ สืบสาน รวมถึงการค้นหาคำ SWOT เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน ตลอดจนดำเนินการนำแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินความถูกต้อง และความต้องการอนุรักษ์ สืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดงการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานสืบเชื้อสายมาจากภาคอีสาน บุคคลที่จะสามารถขับร้อง และแต่งบทกลอนได้ ปัจจุบันเป็นผู้สูงอายุซึ่งเริ่มมีจำนวนน้อยลง อีกทั้งผู้รับการถ่ายทอดต้องสามารถพูดภาษาอีสานได้ แต่ต้องเข้าศึกษาชั้นพื้นฐานตามกฎหมายที่กำหนดในโรงเรียน ไม่มีเวลาเรียนขับร้องทำนองสรภัญญะ ซึ่งแนวทางในการอนุรักษ์ สืบสานการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานนั้น ควรโดยเริ่มจากการปลูกฝังจิตสำนึกให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์ สืบสาน และผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแสดง การประยุกต์บทกลอน และทำนองการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน เพื่อจัดทำเป็นคู่มือการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานให้โรงเรียนจัดกิจกรรม หรือจัดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ หน่วยงานราชการมีส่วนร่วมในการจัดเวทีการประกวดอย่างสม่ำเสมอ การลงบทความวิจัยในวารสารงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติเพื่อเผยแพร่ข้อมูลการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานของตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ให้รู้จักกว้างขวาง

คำสำคัญ : การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะการแสดง สรภัญญะ เพชรบูรณ์

Abstract

The purposes of this research were to study the context and problems in preservation and inheritance of local wisdoms on performing arts of Sorapanya chant into Northeastern dialect, to study the ways in preservation and inheritance of local wisdoms on performing arts of Sorapanya chant into Northeastern dialect. This research was cooperated from Buengkrajab Subdistrict Administration Organization Wichiaenburi District, Petchaboon Province by giving the information of people who perform Sorapanya chant into Northeastern dialect of Banbuengkrajab and Bankohborrapet Buengkrajab Subdistrict, Wichiaenburi District, Petchaboon Province. The research methodology was context studying, in-depth interview about the problem of preservation and

inheritance including SWOT analysis. To find the ways in preservation and inheritance also reported it to the confederates. Then they evaluated accuracy and demand of preservation and inheritance the local wisdom in performing arts of Sorapanya chant into Northeastern dialect of Buengkrajab Subdistrict, Wichienburi District, Petchaboon Province by using the questionnaires. The findings found that the singing group of Sorapanya chant into Northeastern dialect was from Northeastern Thailand. The ones who can sing and compose the poems currently are elderly people and seem to be declining as well as the ones who have been transferred have to be able to speak Northeastern language and study the basic education designated by the schools; therefore, they do not have enough time to study the singing of Sorapanya chant. The ways of preservation and inheritance of Sorapanya into Northeastern dialect should start with teacher's awareness instilling, personnel and students' to preserve and inherit it. They have to realize the impact of losing the local wisdoms on Arts performing, the application of poems, and Sorapanya chant into Northeastern dialect. The manual for the Sorapanya chant into Northeastern dialect should be made for the schools' activities or include it into the syllabi of social study, religion and culture by the Buengkrajab Subb-district local administration. In addition the official units should organize the contest venue regularly, besides the chance of national and international publications should be disseminated the Sorapanya chant into Northeastern dialect of Buengkrajab Sub-district, Wichienburi District, Phetchabun Province widely well known.

Keywords : preservation, local wisdom, arts performance, Sorapanya, Petchaboon

บทนำ

การสวดสรภัญญะในภาคอีสานเกิดขึ้นเมื่อวัฒนธรรมส่วนกลางได้กระจายมาสู่อีสาน สมัยรัชกาลที่ 4 แต่เหตุที่มาเจริญรุ่งเรืองในภาคอีสาน เพราะชาวอีสานมีกิจกรรมทางพุทธศาสนาตลอดปี เดิมทีเดียวการสวดสรภัญญะจะสวดโดยพระสงฆ์หรืออุบาสก อุบาสิกา ที่อ่านภาษาบาลีได้คล่องแคล่ว เพราะดั้งเดิมนั้นบทสวดเป็นภาษาบาลี และเนื้อหาจะเกี่ยวกับพุทธศาสนาโดยตรงต่อมาเมื่อมีการนำมาแต่งบทสวดใหม่เป็นภาษาไทย จึงมีทำนองต่างๆ กัน ส่วนเนื้อหาจะยังคงเน้นเนื้อหาเรื่องราวทางพุทธศาสนา เช่น นิทานชาดก นิทานสอนใจ สอนเรื่องบาปบุญคุณโทษ และศีลธรรม ซึ่งโอกาสในการสวดจะสวดในงานศพ งานบุญกุศล ผ้าป่า งานชุมนุมการกุศลระหว่างเข้าพรรษา ในวันธรรมสวนะหรืองานบุญประจำปีของหมู่บ้าน และยังจัดงานประกวดประชันกันอยู่มิได้ขาด

ตำบลบึงกระจับ อำเภอนิเวศบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีกลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอยู่ 2 หมู่บ้าน คือบ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด ซึ่งย้ายถิ่นมาจากภาคอีสาน เช่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น มารวมตัวกันตั้งถิ่นฐานทำมาหากินจนเกิดเป็นหมู่บ้าน แต่การสิ่งที่ประชากรกลุ่มนี้ไม่ทิ้งความเป็นอีสานนอกจากภาษาที่ใช้อยู่ปัจจุบันแล้วยังมีวัฒนธรรมการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน จึงคิดรวมกลุ่มขับร้องทำนองสรภัญญะในช่วงทำบุญที่วัด เนื้อหาจะยังคงเน้นเนื้อหาเรื่องราวทางพุทธศาสนาที่เอามาจากหนังสือ ตำราต่างๆ ปรับคำให้อ่านง่าย รูปแบบการขับร้องไม่ซับซ้อน จากกลุ่มเล็กก็ขยายเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น ณ ปัจจุบันมีผู้ที่สนใจในการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ประมาณ 100 กว่าคน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งคนที่สามารถปรับบทกลอนใช้ภาษาที่ขับร้องให้ง่ายขึ้น และเป็นต้นเสียงได้นั้นมีอยู่ประมาณ 3 - 4 คนเท่านั้น เยาวชนผู้รับการถ่ายทอดต้องสามารถพูดภาษาอีสานได้ แต่ต้องเข้าศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายที่กำหนดในโรงเรียน ไม่มีเวลาเรียนขับร้องทำนองสรภัญญะ กลุ่มอายุวัยกลางคนส่วนใหญ่ทำงานต่างจังหวัด กลุ่มผู้ขับร้องต้องใช้พื้นที่ของวัด ในวันพระของทุกๆ เดือน การแต่งด้วยชุดสีขาว ถือกีฬา 8 เพื่อขับร้องทำนองสรภัญญะ โดยมีความเชื่อว่าการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นการระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย พระมหากษัตริย์ ครูบาอาจารย์ ความเชื่อเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม มีความเชื่อว่าเมื่อถือนิธและขับร้องสรภัญญะแล้วจะทำให้ตายแล้วได้ขึ้นสวรรค์ เกิดเป็นเทวดา นางฟ้า การสนับสนุนการขับร้องทำนอง

สรภัญญะในปัจจุบันมีเพียงวัดพระชนามิต อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการประกวดการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานเท่านั้น โดยงบประมาณในการจัดงาน และรางวัลมาจากการลงขันของเจ้าอาวาสวัดในแต่ละพื้นที่ กติกาในการประกวดก็เป็นไปตามที่ตกลงกันเอง และมืองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ นำโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับที่จัดเวทีในการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ในงานพิธีการต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองเท่านั้น แต่ยังคงขาดการสนับสนุนในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน และปลูกจิตสำนึกให้เยาวชน ประชาชน ตระหนักถึงการอนุรักษ์ การสืบสาน และมีความตระหนักผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน โดยการใช้เครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและปัญหาการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดงการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดงการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน โดยใช้วิธีแบบเฉพาะเจาะจง กับผู้ที่มีประสบการณ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ ชุมชน ได้กลุ่มตัวอย่าง คือบ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน และเป็นวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบท ปัญหาของการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดงการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานตำบลบึงกระจับ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ กลุ่มขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน บ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด ตำบลบึงกระจับ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชาชนในตำบลบึงกระจับ และโรงเรียนในพื้นที่ตำบลบึงกระจับ และการศึกษาจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย และผู้รู้ในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group) กลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะบ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด, องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ, และโรงเรียนในเขตตำบลบึงกระจับ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพิธีการต่างๆ และค้นหา SWOT ของการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ตำบลบึงกระจับ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน, โอกาสการรับงานเพื่อสร้างรายได้, อุปสรรคในการสืบสาน, โรงเรียนควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชา, ควรจัดเป็นกิจกรรมเสริม, ควรจัดเป็นรายวิชาเสริม, จัดเป็นกิจกรรมฐานการเรียนรู้, จัดเวทีการประกวด, คำตอบแทนเหมาะสมกับการรับงาน และการศึกษาหนังสือ ตำรา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการนำแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ลงสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. นำสรุปแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน เสนอต่อกลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ และโรงเรียนในเขตตำบลบึงกระจับ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติม

2. นำข้อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานมาปรับแก้ไข

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจแนวทางอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน เสนอให้กลุ่มเป้าหมายประเมิน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ โรงเรียนในเขตตำบลบึงกระจับ กลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน และประชาชนในเขตตำบลบึงกระจับ

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบ Focus Group) และเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วัตถุประสงค์ดังนี้ 1. การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบ Focus Group) เพื่อศึกษาบริบทและปัญหาการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ผลการศึกษา พบว่าตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีกลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอยู่ 2 หมู่บ้าน คือบ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด ซึ่งย้ายถิ่นมาจากภาคอีสาน เช่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น มารวมตัวกันตั้งถิ่นฐานทำมาหากินจนเกิดเป็นหมู่ แต่การสิ่งที่ประชากรกลุ่มนี้ไม่ทิ้งความเป็นอีสานนอกจากภาษาที่ใช้อยู่ปัจจุบันแล้วยังมีวัฒนธรรมการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน จึงคิดรวมกลุ่มขับร้องทำนองสรภัญญะในช่วงทำบุญที่วัด เนื้อหาจะยังคงเน้นเนื้อหาเรื่องราวทางพุทธศาสนาที่เอามาจากหนังสือ ตำราต่างๆ ปรับคำให้อ่านง่าย รูปแบบการขับร้องไม่ซับซ้อนจากกลุ่มเล็กก็ขยายเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น ณ ปัจจุบันมีผู้ที่สนใจในการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ประมาณ 100 กว่าคน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งคนที่สามารถปรับบทกลอนให้เป็นภาษาที่ขับร้องให้ง่ายขึ้น และเป็นต้นเสียงได้นั้นมีอยู่ประมาณ 3 - 4 คนเท่านั้น แต่ก็ยังเป็นเพียงแค่การนำเป็นกลอนจากตำรา หนังสือมาปรับให้เป็นภาษาที่อ่านง่ายมากขึ้นเท่านั้น ยังไม่บุคคลที่สามารถแต่งบทกลอนเองได้ ชาวชนผู้รับการถ่ายทอดต้องสามารถพูดภาษาอีสานได้ แต่ต้องเข้าศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายที่กำหนดในโรงเรียน ไม่มีเวลาเรียนขับร้องทำนองสรภัญญะ กลุ่มอายุวัยกลางคนส่วนใหญ่ทำงานต่างจังหวัด กลุ่มผู้ขับร้องต้องใช้พื้นที่ของวัด ในวันพระของทุกๆ เดือน การแต่งด้วยชุดสีขาว ถือสี 8 เพื่อขับร้องทำนองสรภัญญะ โดยมีความเชื่อว่าการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นการระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย พระมหากษัตริย์ ครูบาอาจารย์ ความเชื่อเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม มีความเชื่อเมื่อถือนีลและขับร้องสรภัญญะแล้วจะทำให้ตายแล้วได้ขึ้นสวรรค์ เกิดเป็นเทวดา นางฟ้า การสนับสนุนการขับร้องทำนองสรภัญญะในปัจจุบันมีเพียงวัดประชาณีมิตร อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการประกวดการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานเท่านั้น โดยงบประมาณในการจัดงาน และรางวัลมาจากการลงขันของเจ้าอาวาสวัดในแต่ละพื้นที่ กติกาในการประกวดก็เป็นไปตามที่ตกลงกันเอง และมีองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ นำโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับที่จัดเวทีในการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ในงานพิธีการต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองเท่านั้น แต่ยังขาดการสนับสนุนในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน และปลูกจิตสำนึกให้เยาวชน ประชาชน ตระหนักถึงการอนุรักษ์ การสืบสาน และมีความตระหนักผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน โดยการใช้เครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอย่างยั่งยืน 2. การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ความต้องการแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน

ลำดับ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษา และขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน	3.02	.75	มาก
2	ปลูกจิตสำนึกให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน	3.00	.74	มาก
3	องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร นักเรียน และชุมชนมีความตระหนักในผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอย่างสม่ำเสมอ	2.88	.76	มาก
4	ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาเลือกเสรีการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน	2.80	.84	มาก
5	ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานเป็นกิจกรรมเสริม	2.81	.83	มาก
6	ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน	2.70	.86	มาก
7	ส่งเสริมการจัดเวทีการประกวดการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน	2.75	.89	มาก
8	ประยุกต์การสวดทำนองสรภัญญะในรูปแบบต่างๆที่หลากหลาย เช่น นิทาน ข้อสอนใจ บทกลอน เป็นต้น	2.86	.84	มาก
9	จัดทำคู่มือแนวทางอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน	2.81	.83	มาก
10	ลงบทความวิจัยในวารสารงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ	2.50	.92	น้อย
รวมเฉลี่ย		2.76	.68	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ความต้องการแนวทางการอนุรักษ์ การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ดังนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษา และขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.02$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.75 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ปลูกจิตสำนึกให้ครู บุคลากร และ

นักเรียนมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.00$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.74 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร นักเรียน และชุมชนมีความตระหนักในผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.88$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.76 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ประยุกต์การสวดทำนองสรภัญญะในรูปแบบต่างๆที่หลากหลาย เช่น นิทาน ข้อสอนใจ บทกลอน เป็นต้น ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.86$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.84 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จัดทำคู่มือแนวทางอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.81$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.83 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรม การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานเป็นกิจกรรมเสริม ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.81$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.83 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาเลือกเสรีการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.80$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.84 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่งเสริมการจัดเวทีการประกวดการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.75$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.89 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.70$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.86 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ลงบทความวิจัยในวารสารงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 2.50$, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.92 ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบ Focus Group) และเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบ Focus Group) เพื่อศึกษาบริบทและปัญหาการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ผลการศึกษา พบว่าตำบลบึงกระจับ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น มีกลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอยู่ 2 หมู่บ้าน คือบ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด ซึ่งย้ายถิ่นมาจากภาคอีสาน เช่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น มารวมตัวกันตั้งถิ่นฐานทำมาหากินจนเกิดเป็นหมู่บ้าน แต่การสิ่งที่ประชากรกลุ่มนี้ไม่ทิ้งความเป็นอีสานนอกจากภาษาที่ใช้อยู่ปัจจุบันแล้วยังมีวัฒนธรรมการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน จึงคิดรวมกลุ่มขับร้องทำนองสรภัญญะในช่วงทำบุญที่วัด เนื้อหาจะยังคงเน้นเนื้อหาเรื่องราวทางพุทธศาสนาที่เอามาจากหนังสือ ตำราต่างๆ ปรับคำให้อ่านง่าย รูปแบบการขับร้องไม่ซับซ้อนจากกลุ่มเล็กก็ขยายเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น ปัจจุบันมีผู้ที่สนใจในการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ประมาณ 100 กว่าคน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งคนที่สามารถปรับบทกลอนให้เป็นภาษาที่ขับร้องได้ง่ายขึ้น และเป็นต้นเสียงได้นั้นมีอยู่ประมาณ 3 - 4 คนเท่านั้น แต่ก็แค่เพียงแค่นำเป็นกลอนจากตำรา หนังสือมาปรับให้เป็นภาษาที่อ่านง่ายมากขึ้นเท่านั้น ยังไม่บุคคลที่สามารถแต่งบทกลอนเองได้ เยาวชนผู้รับการถ่ายทอดต้องสามารถพูดภาษาอีสานได้ แต่ต้องเข้าศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายที่กำหนดในโรงเรียน ไม่มีเวลาเรียนขับร้องทำนองสรภัญญะ กลุ่มอายุวัยกลางคนส่วนใหญ่ทำงานต่างจังหวัด กลุ่มผู้ขับร้องต้องใช้พื้นที่ของวัด ในวันพระของทุกๆ เดือน การแต่งด้วยชุดสีขาว ถือสี 8 เพื่อขับร้องทำนองสรภัญญะ โดยมีความเชื่อว่าการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นการระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย พระมหากษัตริย์ ครูบาอาจารย์ ความเชื่อเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม มีความเชื่อเมื่อถือนีลและขับร้องสรภัญญะแล้วจะทำให้ตายแล้วได้ขึ้นสวรรค์ เกิดเป็นเทวดา นางฟ้า การสนับสนุนการขับร้องทำนองสรภัญญะในปัจจุบันมี

เพียงวัดประชาณิมิต อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการประกวดการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานเท่านั้น โดยงบประมาณในการจัดงาน และรางวัลมาจากการลงขันของเจ้าอาวาสวัดในแต่ละพื้นที่ กติกาในการประกวดก็เป็นไปตามที่ตกลงกันเอง และมีองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ นำโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับที่จัดเวทีในการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ในงานพิธีการต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองเท่านั้น แต่ยังคงขาดการสนับสนุนในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน และปลูกจิตสำนึกให้เยาวชน ประชาชน ตระหนักถึงการอนุรักษ์ การสืบสาน และมีความตระหนักผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน โดยการใช้เครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอย่างยั่งยืน 2. การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษา และขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานโดยเริ่มจากการปลูกฝังจิตสำนึกให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์ สืบสาน และผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การประยุกต์บทกลอน และทำนองการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานเพื่อจัดทำเป็นคู่มือการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานให้โรงเรียนจัดกิจกรรม หรือจัดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ และส่วนงานราชการมีส่วนร่วมในการจัดเวทีการประกวดอย่างสม่ำเสมอ และลงบทความวิจัยในวารสารงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติเพื่อเผยแพร่ข้อมูลการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานของตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลในการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานให้แก่ผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยค้นพบผลงานวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 วัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบ Focus Group) เพื่อศึกษาบริบทและปัญหาการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง การขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน ผลการศึกษาพบว่า ในตำบลบึงกระจับ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีกลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสานอยู่ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านบึงกระจับ และบ้านเกาะบอระเพ็ด ซึ่งย้ายถิ่นมาจากภาคอีสาน เช่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น เกิดจากการรวมตัวกันมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินจนเกิดเป็นหมู่บ้าน แต่การสิ่งที่ประชากรกลุ่มนี้ไม่ทั้งความเป็นอีสานนอกจากภาษาที่ใช้อยู่ปัจจุบันแล้วยังมีวัฒนธรรมการขับร้องทำนองสรภัญญะเป็นภาษาอีสาน จึงรวมกลุ่มขับร้องทำนองสรภัญญะในช่วงทำบุญที่วัด เนื้อหาจะยังคงเน้นเนื้อหาเรื่องราวทางพุทธศาสนาที่เอามาจากหนังสือต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุจิรา วงศ์แก้ว (2533. อ้างถึงใน, กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2512) ได้กล่าวว่าในสมัยรัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์ทสวดมนต์ต่าง ๆ เป็นคำฉันท์ ทรงจัดระเบียบทำวัตรสวดมนต์สำหรับนักเรียน ลูกเสือ และเสือป่าขึ้น และได้ใช้ระเบียบนั้นมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นพระจึงรู้เรื่องฉันท์ลักษณะในการประพันธ์กลอนประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประพันธ์กลอนแหล่ การประพันธ์พจน์สรภัญญะ เป็นต้น และเนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นทางด้านศาสนาเพราะหากมีประเพณีหรือบุญต่าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วดา จันทรานุกรณ (ม.ป.ป.) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับสรภัญญะว่าประเทศไทยจึงรับเอาการร้องสรภัญญะมานานควบคู่กับพุทธศาสนา มีพัฒนาการมาจากการสวดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์มาเป็นการขับร้องของฆราวาสเนื้อหาของสรภัญญะมักเกี่ยวกับศาสนาและประเพณีซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระสมคิด

จารุณโม (อุทาจิ) (2550) พบว่าจริยธรรมด้านหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในบทขับร้องสรภัญญ์อีสานจะเน้นเรื่อง ทาน ศีล บุญ กรรม ความกตัญญู ความสามัคคี และอภัยมุข มากกว่าคำสอนในข้ออื่น ๆ จริยธรรมด้านจาริต ในบทขับร้อง สรภัญญ์อีสานจะเน้น จริยธรรมทั้งของบุคคลและจริยธรรมในสังคม ปัจจุบันมีผู้ที่สนใจในการขับร้องทำนองสรภัญญ์เป็นภาษาอีสาน ประมาณ 100 กว่าคน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งคนที่สามารถปรับแก้บทกลอนให้เป็นภาษาที่สามารถขับร้องได้ง่ายขึ้น และเป็นต้นเสียงได้นั้นมีอยู่ประมาณ 2 - 3 คนเท่านั้น แต่ก็เพียงแค่การนำเป็นกลอนจากตำรา หนังสือต่างๆ ของทางวัดซึ่งผู้ประพันธ์บทกลอนต่างๆ คือพระสงฆ์มาปรับให้เป็นภาษาที่อ่านง่ายมากขึ้นเท่านั้น ยังไม่มีบุคคลใดที่สามารถแต่งบทกลอนในการขับร้องเองได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาริรัตน์ จันทฤทธิ์ (2553) ได้ให้ทัศนะว่าสำหรับการสวดสรภัญญ์ในเมืองไทยนั้นมีการสวดมานานแล้ว ตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 4 ผู้ที่สวดจึงมักเป็นพระสงฆ์ และอุบาสกอุบาสิกาที่อ่านภาษาบาลีได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของประมวล พิมพ์เสน (2553) ได้อธิบายว่าสมัยพระอาจารย์สิงห์ ขันตยาคโม และอาจารย์พระมหาปิ่น ปัญญาพโล พระกรรมฐานสายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้มาปักหลักเผยแผ่ศาสนาธรรม “ภาคปฏิบัติ” ณ วัดป่าโคกเหล่างา (วัดป่าวิเวกธรรม) ในตัวเมืองขอนแก่น ได้แต่งหนังสือจรรยิก ยกย่องพระพุทธศาสนา ร้อยกรองเป็นคำฉันท์ต่าง ๆ ใช้สวดเป็นทำนองสรภัญญ์ บุคคลหรือเยาวชนผู้รับการถ่ายทอดต้องสามารถพูดภาษาอีสานได้ แต่ต้องเข้าศึกษาชั้นพื้นฐานตามกฎหมายที่กำหนดในโรงเรียน ไม่มีเวลาเรียนขับร้องทำนองสรภัญญ์ กลุ่มอายุวัยกลางคนส่วนใหญ่ทำงานต่างจังหวัดซึ่งไม่มีผู้รับการถ่ายทอด 2. การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญ์เป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญ์เป็นภาษาอีสานของตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษา และขับร้องทำนองสรภัญญ์เป็นภาษาอีสานโดยเริ่มจากการปลูกฝังจิตสำนึกให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์ สืบสาน และผลกระทบของการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะการแสดง กรณีศึกษาการขับร้องทำนองสรภัญญ์เป็นภาษาอีสาน ของตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อันเกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ โรงเรียนในเขตตำบล บึงกระจับ กลุ่มผู้ขับร้องทำนองสรภัญญ์เป็นภาษาอีสาน และประชาชนในเขตตำบลบึงกระจับ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้ความช่วยเหลือจนทำให้เกิดประโยชน์ต่อด้านวิจัยเอง ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษบา หินธำว ที่ปรึกษางานวิจัยให้การสนับสนุน เสนอแนะตลอดมา และขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยที่ให้ทุนสนับสนุนการทํางานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- แก้วตา จันทนาสรณ. (ม.ป.ป.). สรภัญญ์ : ภูมิปัญญาชาวบ้านกับบทบาทในสังคมอีสาน มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 (รวมผลงานวิจัย)
- นาริรัตน์ จันทฤทธิ์. (2553). การส่งเสริมทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมคำคล้องจองทำนองสรภัญญ์ ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน (Brain Based Learning). ศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประมวล พิมพ์เสน. (2553). สารภัญญ์ เพลงกล่อมลูก คู่มือการประกวดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน. ขอนแก่น : คลังนาโนวิทยา
- พระสมชิต จารุณโม (อุทาจิ). (2550). ศึกษาวิธีการสวดแทรกจริยธรรมในบทขับร้องสรภัญญ์อีสาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบทขับร้องสรภัญญ์อีสานในเขตตำบลลาดทอง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุจิรา วงศ์แก้ว. (2533). องค์ประกอบของการร้องสรภัญญ์: ศึกษากรณีอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาภูมิปัญญารากบัวเชื่อมของชุมชนทักฤช

อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

PEOPLE OPINION TOWARDS WISDOM DEVELOPMENT OF A LOTUS ROOT IN SYRUP OF TUBKRIT COMMUNITY, CHUM SAENG DISTRICT, NAKHON SAWAN PROVINCE

สุพัตรา เจริญภักดี บัณฑิต^{1*} โชติ บัณฑิต² ยุวดี พ่วงรอด² หนึ่งฤทัย ศรีสุกใส² และ พรศักดิ์ วงศ์มหา³

¹คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิชญ์โลก

²วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิชญ์โลก

³องค์การบริหารส่วนตำบลทักฤช นครสวรรค์

*corresponding author e-mail : ansupattra@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหากลุ่มคนที่มีความสนใจเกี่ยวกับรากบัวเชื่อมและสำรวจความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนสำหรับการวางแผนบริหารจัดการการรากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน นักวิจัยเชิญชวนผู้นำ ครู แม่ค้า และอาสาสมัครในชุมชนทักฤช เข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้และนำเสนอข้อดีแบบปากเปล่าเกี่ยวกับการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนในการผลิตรากบัวเชื่อม จำนวน 40 คน พบว่ามีคนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 12 คน (30%) ที่ต้องการพัฒนารากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เพราะมีความสัมพันธ์กับอาชีพนี้ ต้องการสืบสานภูมิปัญญานี้และสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงให้ลูกหลาน ส่วนที่เหลือสนใจในการทำอาชีพอื่น จากนั้นใช้การสนทนากลุ่มศึกษาปัญหา ความคิดเห็นและความต้องการ พบปัญหา คือรากบัวเชื่อมตกทราย ขาดบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและไม่ดึงดูดใจลูกค้า ขาดความรู้ในกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตรากบัวเชื่อม ตามลำดับ และทุกคนต้องการให้ อบต. จัดฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งช่วยผลักดันให้รากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของประชาชน ทักฤช รากบัวเชื่อม

Abstract

The objective of this research was to search a group of people who was interested in production of lotus root in syrup and surveyed their truly opinion for management plan of lotus root in syrup as community product. Researcher invited leader, teacher, trader and volunteers to join, educated and pointed a good reason in oral about integration as community enterprise for produce a lotus root in syrup for 40 people. It was found that 12 people (30%) truly desired to develop a lotus root in syrup because they had a relation with this career, wanted to heritage in this wisdom and needed a stable career and income for descendants. The others wanted to do other careers. Then, focus group was used to study problem, people opinion and people requirement. The problems were crystallized lotus root in syrup, without modern and unattractive package to customers and lack of knowledge in standard quality process of lotus root in syrup for Good Manufacturing Practice respectively. Their all opinions wanted TSAO to set training from experts and push forward a lotus root in syrup to be actually community product.

Keywords : people opinion, Tubkrit, Lotus Root in Syrub

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช (อบต.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ได้ทำข้อตกลงความร่วมมือสำหรับแนวทางการพัฒนาชุมชนทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดย อบต. ต้องการพัฒนารากบัวเชื่อมให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เนื่องจากมีแหล่งปลูกบัวธรรมชาติขนาดใหญ่ในบึงบอระเพ็ดและรากบัวมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ได้แก่ กรดอะมิโน คาร์โบไฮเดรต โปรตีน โยอาอาหาร แร่ธาตุ วิตามิน และสารประกอบฟีนอลิก ซึ่งมีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระสูง (Chiang and Luo, 2007; Liu and others, 2010; Shad and others, 2011) นอกจากนี้ยังมีสรรพคุณเป็นยาแก้ร้อนใน แก้อักเสบ แก้ปวดบวม และระงับอาการท้องร่วงได้ (ไชยา ลาวัลย์, 2547) การทำรากบัวเชื่อมเป็นภูมิปัญญาที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษของชุมชนทับกฤชเกี่ยวกับการเก็บรากบัวไว้รับประทานในฤดูน้ำหลากหรือในช่วงที่ไม่สามารถหารากบัวได้

จากการลงสำรวจพื้นที่ระหว่างเดือนมีนาคม 2560 คณะผู้วิจัยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช (อบต.) พัฒนาการตำบลซึ่งประเด็นที่น่าสนใจที่สุดในขณะนี้ สะท้อนถึงปัญหาของคนในชุมชนทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ คือ ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ อบต. มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากบัวคือ รากบัวเชื่อม มีวางขายสองข้างทางถนนจำนวนมากหลายร้านค้า แต่ยังไม่มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการผลิต ไม่พบการรวมกลุ่มการผลิตที่ชัดเจน ไม่เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง และยังพึ่งพาตนเองไม่ได้ ทำให้ขาดความพร้อมในเรื่องขององค์ความรู้ มาตรฐานการผลิต รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และเกิดปัญหาความขัดแย้งจากการแข่งขันทางการตลาดในชุมชน ปัญหาชุมชนไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ อาจเกิดเนื่องมาจากคนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน (อภิญา กังสนารักษ์, 2544; อकिन รพีพัฒน์, 2547; วิรัช วิรัชนิการวรรณ, 2549; Fomarov, 1980) งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหากลุ่มคนที่มีความสนใจเกี่ยวกับรากบัวเชื่อมและสำรวจความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนสำหรับการวางแผนบริหารจัดการการผลิตรากบัวเชื่อม ซึ่งสอดคล้องกับ อบต. ที่ต้องการค้นหาปัญหาที่ชุมชนต้องการและผลักดันการรวมกลุ่มผู้ผลิตให้เกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่ อบต. คูแล ได้แก่ แม่ค้า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครชุมชน คนชรา ข้าราชการเกษียณ นักเรียน ตำรวจ ทหาร ครู จำนวน 40 คน เข้าร่วมกิจกรรม โดยการใช้ความรู้และสอบถามแบบการสนทนากลุ่ม และคัดเลือกบุคคลที่ต้องการพัฒนารากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน จากนั้นจึงสำรวจความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนสำหรับการวางแผนบริหารจัดการการผลิตรากบัวเชื่อม มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การลงพื้นที่สำรวจบริบทของชุมชนและซักถามปัญหา ความต้องการ โดยทีมวิจัยพร้อมทั้งนักศึกษาร่วมลงพื้นที่สำรวจบริบทของชุมชน ซักถามปัญหา และความต้องการของคนในชุมชนร่วมกับพัฒนารากบัวและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

2. การวางแผนการดำเนินการร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่น ทีมวิจัยลงพื้นที่ร่วมวางแผนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อค้นหากลุ่มคนที่มีความสนใจเกี่ยวกับรากบัวเชื่อมและสำรวจความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนสำหรับการวางแผนบริหารจัดการของ อบต. แล้วนำไปพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะของชุมชนต่อไป โดยใช้แรงจูงใจประสงค์และแผนการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับแก่ชุมชน ผู้นำท้องที่และผู้นำท้องถิ่น

3. ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยและนักวิจัยท้องถิ่น นายพรศักดิ์ วงศ์มหา ขององค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ที่สนใจเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวและการทำรากบัวเชื่อมให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบปากเปล่า เพื่อค้นหากลุ่มคนที่มีความสนใจอย่างแท้จริง จำนวน 40 คน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน จากนั้นคัดเลือกผู้สนใจอย่างแท้จริงจากการสมัครเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดเห็น

ของประชาชนต่อแนวทางในการค้นหาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่ชุมชนต้องการในห้องประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อค้นหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาที่แท้จริงจากประชาชน

4. สังเคราะห์ วิเคราะห์ สรุปผล

นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ วิเคราะห์และสรุปผลร่วมกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามร่วมกับเจ้าหน้าที่ และประชาชนในชุมชนทับกฤช

ผลการวิจัย

เมื่อนักวิจัยประชาสัมพันธ์เชิญชวนแบบปากเปล่าแก่บุคคลทั่วไป ได้แก่ แม่ค้า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครชุมชน คนชรา ข้าราชการเกษียณ นักเรียน ตำรวจ ทหาร ครู เป็นต้น ด้วยการให้ความรู้และนำเสนอข้อดีเกี่ยวกับการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ในการผลิตรากบัวเชื่อม เพื่อค้นหากลุ่มที่มีความสนใจเกี่ยวกับรากบัวเชื่อมเพื่อรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนในการผลิตรากบัวเชื่อม พบว่ามีคนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 40 คน เป็นชายจำนวน 8 คน และเป็นหญิง จำนวน 32 คน ในชุมชนทับกฤชมีผู้ขายจำนวนมากแต่มีผู้ผลิตเพียง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มป้ามะลิและกลุ่มป้าบุญยัง ซึ่งมีผู้นำกลุ่มเป็นผู้สูงอายุ เมื่อให้ความรู้เรียบร้อยแล้ว ค้นหาผู้ที่สนใจพัฒนารากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนพบว่ามีเพียง 12 คน (30%) เป็นชายจำนวน 2 คน และเป็นหญิง จำนวน 10 คน เพราะมีความสัมพันธ์กับอาชีพนี้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ มีอาชีพขุดรากบัวขาย ขายรากบัวเชื่อมอยู่ริมถนน เป็นแม่ค้าคนกลาง และมีอาชีพทำรากบัวเชื่อมขาย จึงต้องการสืบสานภูมิปัญญานี้ และต้องการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงให้ลูกหลาน ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มของป้ามะลิถึง 6 คน สำหรับคนที่เหลืออีก 28 คน สนใจในการทำอาชีพอื่น เช่น ปลุกข้าว ปลุกดอกกรัก ทำสวนยาง เป็นต้น ซึ่งไม่คุ้นชินกับการทำรากบัวเชื่อมจึงไม่สนใจ จากนั้นจึงจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับผู้สนใจทั้ง 12 คน เพื่อสำรวจความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนสำหรับการวางแผนบริหารจัดการ พบว่าสามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ จุดเด่นและจุดด้อยของผลิตภัณฑ์จากรากบัวเชื่อม และความคิดเห็นของกลุ่มในด้านความต้องการต่าง ๆ ที่จะได้รับการสนับสนุนจาก อบต.ทับกฤช ผลการวิจัยพบว่าจุดเด่นของผลิตภัณฑ์จากรากบัวเชื่อม คือ อร่อย เป็นภูมิปัญญาที่ตกทอดทำมานานมากกว่า 30 ปี และไม่พบผลิตภัณฑ์จากรากบัวเชื่อมในพื้นที่อื่นและพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มในด้านความต้องการต่าง ๆ ที่จะได้รับการสนับสนุนจาก อบต.ทับกฤช พบว่าความคิดเห็นของทุกคนมีความต้องการให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤชดำเนินการ 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการความรู้ ได้แก่ 1) การแก้ไขปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากรากบัวเชื่อมที่ตกทราย 2) บรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและดึงดูดใจลูกค้า และ 3) จัดอบรมให้ความรู้ในกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตรากบัวเชื่อม ตามลำดับ และทุกคนต้องการให้ อบต. จัดฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งช่วยผลักดันให้รากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างแท้จริง และมีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ทีมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ผลิตรากบัวเชื่อมของกลุ่มป้ามะลิ

จากนั้นทางทีมวิจัยได้นำเสนอข้อมูลความต้องการของกลุ่มแกนนำของ อบต.ทับกฤช ซึ่งผู้บริหารยินดีจัดโครงการอบรมต่าง ๆ ตามที่กลุ่มของป้ามะลิต้องการ และยังประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการอบรม โดยทางทีมวิจัยได้ช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาวิทยากรให้เหมาะสมตามความต้องการของกลุ่มและเหมาะสมต่อผู้สนใจในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีการจัดอบรมดังนี้

ครั้งที่ 1 ในวันที่ 13 มิถุนายน 2560 มีหัวข้อการอบรม คือ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ รากบัวเชื่อม มาตรฐานการผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน ตราสินค้า และฉลาก และบทบาทขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่อการสร้างรายได้จากวิสาหกิจชุมชน (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤชจัดโครงการอบรมให้กับประชาชนและผู้สนใจครั้งที่ 1

ครั้งที่ 2 ในวันที่ 27 มิถุนายน 2560 มีหัวข้อการอบรม คือ การผลิตสินค้าชุมชนเพื่อการก้าวสู่สากล และการส่งเสริมการผลิตให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหารเบื้องต้น (Primary Good Manufacturing Practice , Primary GMP) (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤชจัดโครงการอบรมให้กับประชาชนและผู้สนใจครั้งที่ 2

อภิปรายผล

การพัฒนาภูมิปัญญาการใช้รากบัวขององค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยเริ่มจากค้นหากลุ่มคนที่มีความสนใจเกี่ยวกับรากบัวเชื่อมและสำรวจความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนสำหรับการวางแผนบริหารจัดการ จะเห็นได้

ว่าคนส่วนใหญ่มักเลือกอาชีพจากความชอบและความคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ บุตรทศ และวรรณภา ลือภิตินันท์ (2558) ที่พบว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นมาจากความชอบ ความสนใจ และความสามารถส่วนตัว สำหรับกลุ่มของป้าบุญ ยังไม่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งๆ ที่ทำรากบัวเชื่อมอยู่เป็นประจำ เพราะไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ยังต้องการทำกิจกรรมการผลิตรากบัวตามแบบที่ตนเองคุ้นชิน ซึ่งคิดว่าการเข้าร่วมกลุ่มนั้นมีความยุ่งยาก และอาจไม่มีความมั่นคงในรายได้ ส่วนการที่ อบต. ต้องการทำให้รากบัวเชื่อมกลายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานการผลิตอาหารแปรรูปอย่างเดียวนั้นอาจไม่เป็นผลสำเร็จได้ เนื่องจากไม่ได้เกิดจากความต้องการของกลุ่มอย่างแท้จริง ดังนั้นเมื่อค้นหากลุ่มที่มีความต้องการเหมือนกันในการพัฒนารากบัวเชื่อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนจึงพบว่าส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกลุ่มป้ามะลิ ซึ่งกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบการผลิต และไม่ทราบแนวโน้มของตลาด อาจเนื่องด้วยผู้นำกลุ่มเป็นผู้สูงอายุและได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาของรัฐน้อยในระดับประถมศึกษาจำนวนถึง 5 คน ซึ่งคนที่จบสูงที่สุดมีเพียงมัธยมศึกษาตอนต้น อีกทั้งวิถีชีวิตยังคุ้นเคยกับการออกซุดหาบัวในบึงบอระเพ็ด การล้าง การลอก การหั่น และอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาในการศึกษาและพัฒนาตนเองหรือมีประสบการณ์ในการค้าขาย การผลิต และกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานของสินค้าชนิดอื่น โดยสมาชิกที่ตกลงมาเข้าร่วมกลุ่มอาจเนื่องจากจิตสำนึกที่ต้องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทำรากบัวเชื่อมให้คงอยู่ อีกทั้งต้องการสร้างรายได้และอาชีพที่มีความมั่นคงให้กับลูกหลาน พร้อมทั้งยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐานสามารถยกระดับสินค้าให้มีราคาสูงมากยิ่งขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธาดา เชื้อมอญ (2558) ที่พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่แน่นอนมีผลต่อการตัดสินใจในการเปลี่ยนอาชีพ นั่นคือมีทัศนคติแตกต่างจากกลุ่มป้าบุญยัง เป็นไปตามแนวคิดของ Hoppock นั่นคือบุคคลจะเลือกอาชีพที่สนองความต้องการของตนเองมากที่สุดและดีที่สุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต (วรพล จันทรงาม, 2541)

สำหรับความคิดเห็นที่แท้จริงโดยใช้รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) แบบการมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ และกลุ่มคนทั้ง 12 คน ทั้งหมดต้องการแก้ไขปัญหการผลิตผลิตภัณฑ์จากรากบัวที่ตกทราย และปัญหาการขาดบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและดึงดูดใจลูกค้า กลุ่มมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤชจัดอบรมโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญทางการแปรรูปอาหาร และให้ความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและดึงดูดใจลูกค้า อีกทั้ง ต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตให้ถูกต้องตามหลักหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดี (Good Manufacturing Practice หรือ GMP) ในการผลิตรากบัวเชื่อม ซึ่งเริ่มรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชื่อ “กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์จากบัว” และทำตราสินค้าที่มีบัวเป็นสัญลักษณ์

จากผลของการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการวิจัยโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) รัตน์ะ บัวสนธิ์ (2551) เป็นการสัมภาษณ์ในอีกรูปแบบหนึ่งที่รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ การสนทนากลุ่มเหมาะสำหรับการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหลากหลาย เช่น การค้นหาประเด็นของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีความรู้มาก่อน (Exploratory) การหาข้ออธิบายสำหรับปรากฏการณ์บางอย่าง (Explanatory) และการประเมินสถานการณ์ (Assessment)

งานวิจัยนี้ควรนำผลการวิจัยเสนอให้กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ เช่น พัฒนาการของตำบล อำเภอ และจังหวัดที่เกี่ยวข้อง เพื่อความต่อเนื่องในการติดตามการดำเนินงานของกลุ่ม และผลักดันให้เกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และสอบถามความต้องการของกลุ่มที่แท้จริง

สรุปผลการวิจัย

ภูมิปัญญาการทำรากบัวเชื่อมมีมานานในชุมชนทับกฤช มีกลุ่มผู้ผลิตรายใหญ่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของป้ามะลิ และกลุ่มของป้าบุญยัง โดยมีเพียงกลุ่มของป้ามะลิยินดีเข้าร่วมโครงการและกลุ่มเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช (อบต.) คือ ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแปรรูปอาหาร บรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและดึงดูดใจลูกค้า และมาตรฐานการผลิตให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตรากบัวเชื่อมเบื้องต้น (GMP) โดยให้ อบต. ทับกฤช จัดอบรมโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งมีกลุ่มคนในชุมชนบ้านทับกฤชกำลังรวมกลุ่มสนใจจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชื่อ “กลุ่มพัฒนา

ผลิตภัณฑ์จากบัว” และทำตราสินค้าที่มีบัวเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งเมื่อทางผู้บริหารของ อบต. ทับกฤษ ได้ทราบข้อมูล ก็ได้มีการจัดโครงการ สอดรับอย่างรวดเร็ว เกิดโครงการจัดอบรมให้กับสมาชิกกลุ่มป้ามะลิและประชาชนที่สนใจขึ้น โดยมีคณะวิจัยได้ช่วยติดต่อประสานงาน วิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายและจัดกิจกรรมให้กับทางกลุ่มขึ้นในวันที่ 13 และ 27 กรกฎาคม 2560 ที่ผ่านมา ในการทำวิจัยครั้งนี้ทีม วิจัยได้พยายามผลักดันให้พัฒนาการเร่งรัดติดตามการจะทะเบียนขึ้นเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และตั้งโครงการขึ้นมาสนับสนุนใน ปีงบประมาณต่อ ๆ ไป อีกทั้งยังได้สร้างตราสินค้าที่สวยงามและเป็นที่พอใจให้กับกลุ่ม และมอบแผ่นภาพที่พิมพ์ไว้ให้กับ อบต. ทับกฤษ เพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานวิจัย ในโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤษ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และคณะนักศึกษาที่ เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นางสาวกัญญาณัฐ จันทร์พงษ์ นางสาวจันทกานต์ บุญดล นางสาวจุฑามณี ด่วงประดับ และนางสาวชนากานต์ จันทร์พงษ์

เอกสารอ้างอิง

- Chiang, P. & Luo, Y. (2007). Effects of Pressurized Cooking on the Relationship Between the Chemical Compositions and Texture Changes of Lotus Root (*Nelumbo nucifera* Gaertn.). Food Chemistry. 105 : 480-484.
- Fornaroff, A. (1980). Community involvement in Health System for Primary Health Care. Geneva : World Health Organization.
- Liu, J., Min, Z. and Shaojin, W. (2010). Processing Characteristics and Flavour of Full Lotus Root Powder Beverage. Journal of The Science of Food and Agriculture. 90 : 2482-2489.
- Shad, M.A., Nawaz, H., Hussain, M. and Yousuf, B. (2011). Proximate Composition and Functional Properties of Rhizomes of Lotus (*Nelumbo Nucifera*) from Punjab, Pakistan. Pakistan Journal of Botany. 43(2) : 895-904.
- ไชยา ลาวัลย์. (2547). การปลูกบัว. สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม, กรุงเทพฯ.
- ธาดา เชื้อมอญ (2558). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสิงห์บุรีของพนักงานที่ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 1(2): 36-47.
- น้ำทิพย์ บุตรทศและวรรณภา ลือกิตตินันท์. (2558). การตัดสินใจเลือกอาชีพ แรงจูงใจ และความก้าวหน้าในอาชีพพรตต์เอ็มซี. วารสารราชชมงคลล้านนา. 10(1): 121-132.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2551). ปรัชญาวิจัย (Philosophy of Research). กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพล จันทร์งาม. (2541). ความต้องการอาชีพเสริมของประชากรอพยพตามสภาพแวดล้อมในโครงการเขื่อนเขื่อนห้วยหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2549). การประยุกต์และการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โพธิ์เพช.
- อดิน รพีพัฒน์. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กลไกการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
THE MANAGEMENT MODLE ON MECNANISMS FOR PROMOTION INCOME OF AGING AT
PISALEE SUBDISTRICT, NAKORNSAWAN PROVINCE

จิรภัทร ใจอารีย์^{1*} พลอยพัชร ก้อนบาง² สันติ โตเจริญ³

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก ²องค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลี นครสวรรค์

*corresponding author e-mail : j_jaiarree@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกลไกการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ใช้รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Study ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความต้องการความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆของผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการทำกองแฝก โดยการศึกษาด้วยตัวเอง และคิดว่าภูมิปัญญาด้านนี้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นได้ เพราะผลผลิตสามารถส่งออกตลาดได้ 2) การสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า อาชีพหลักของผู้สูงอายุคือ เกษตรกรรม อาชีพที่เสริมรายได้ของผู้สูงอายุคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป ปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริมคือ ปัจจัยด้านครอบครัว 3) ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประกอบอาชีพเสริม คือ อายุมาก ต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือในการประกอบอาชีพคือ เงินสนับสนุน และฝึกอบรมให้ชาวบ้าน ผลการวิจัยพบว่ากลไกการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้สูงอายุมีคุณลักษณะรายได้ที่มั่นคงด้วยการประกอบอาชีพเสริมจากภาครัฐด้วยเงินทุนและปัจจัยด้านต่างๆ

คำสำคัญ : กลไก รายได้ ภูมิปัญญา ผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this research was to study the model management mechanism to promote the elderly people's income in Phaisalee District, Nakhonsawan. The results of this qualitative showed that the elderly people's needs for local wisdom were at a high level, and the most needs were on knowledge and expertise about piling elephant grass. This local wisdom could help the community make more income because their products could be sold at the market. Their main career was agriculture, and they had to find additional jobs as general employees because of their families. Their problem and burden to do additional jobs were their old age and they would like the university to provide them with funding and training. Also, the results indicated that the model management mechanism to promote the elderly people's secure income could be done by doing additional jobs supported by government funds and other factors.

Keywords : mechanism, income, local wisdom, elderly people

บทนำ

ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากในระดับชาติและในระดับโลก เพราะมีผลกระทบอย่างกว้างขวางในระดับมหภาคได้แก่ ผลต่อผลผลิตมวลรวมในประเทศ รายได้ต่อหัวประชากร การออมและการลงทุนงบประมาณของการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงานและผลิตภาพของแรงงาน และในระดับจุลภาคได้แก่ ผลต่อตลาดผลผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพในการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้ากลุ่มผู้สูงอายุของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นเพราะฉะนั้นเราจึงจำเป็นต้องผลักดันให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้เพื่อสนับสนุนการดูแลในครอบครัวให้เข้มแข็ง โดยมีการกำหนดเกณฑ์และการประเมินความต้องการดูแลระดับต่างๆ ในการรับเข้า อีกทั้งกำหนดมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุในสถานบริการดูแลระยะยาว ทั้งในภาครัฐและเอกชนโดยกำหนดองค์และเอกชน โดยกำหนดองค์การกำกับดูแลและรับขึ้นทะเบียนสถานบริการที่ชัดเจน ประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สังเกตได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของวางแผนพัฒนาประเทศและเป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทยที่สำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ปัจจุบันประเทศไทยที่พัฒนาแล้วหลายประเทศกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อประเทศไทย โดยด้านหนึ่งประเทศไทย จะมีโอกาสมากขึ้นในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ และการบริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุจึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยและนำมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้และมั่งคั่งงานทำเพื่อลดอัตราการพึ่งพิง เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มากมายที่จะสามารถถ่ายทอดไปสู่รุ่นลูกหลานได้ และการนำความรู้ที่มีอยู่ของผู้สูงอายุเพื่อนำไปประกอบอาชีพจึงเป็นช่องทางหนึ่งในการเพิ่มรายได้ ที่สอดคล้องกับกฎหมายสำคัญที่เป็นหลักของผู้สูงอายุ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564)

วัตถุประสงค์และเป้าหมายพื้นที่ดำเนินงานวิจัย

1. เพื่อทราบแหล่งที่มาของรายได้ของผู้สูงอายุตำบลไพศาล จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริมของตำบลไพศาล จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อหาอุปสรรคของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ของ ตำบลไพศาล จังหวัดนครสวรรค์
4. ผู้สูงอายุที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 234 คนในตำบลไพศาล จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วนเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบไปด้วยข้อความแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, สภาพการอยู่อาศัย, การศึกษา, อาชีพ, รายได้, แหล่งที่มาของรายได้ทั้งหมด, รายจ่ายของผู้สูงอายุ, เงินเก็บ, หนี้สิน

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆเป็นแบบสอบถามคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆของผู้สูงอายุ ในตำบลไพศาล อำเภอไพศาล จังหวัดนครสวรรค์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเชี่ยวชาญในภูมิปัญญา 2) การถ่ายทอดภูมิปัญญา 3) ด้านการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ส่วนที่ 3 ระดับการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้เป็นแบบสอบถามคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ในตำบลไพศาล อำเภอไพศาล จังหวัดนครสวรรค์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) อาชีพหลัก 2) อาชีพเสริม 3) ระยะเวลาในการทำอาชีพเสริม 4) ปัจจัยที่ทำอาชีพเสริม

ส่วนที่ 4 ประเด็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของชุมชนเป็นแบบสอบถามคำถามเกี่ยวกับประเด็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบลไพศาล อำเภอนาทม จังหวัดนครสวรรค์ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาและอุปสรรคประกอบอาชีพเสริม 2) ความต้องการให้มหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือการประกอบอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตำบลไพศาล จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและหญิง และอาศัยอยู่ในตำบลไพศาล อำเภอนาทม จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 234 คน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ตำราวิชาการ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 การขออนุมัติเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตจาก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอนาทม จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขอเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุทั้งเพศชายและหญิง

2.2 การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้สูงอายุ ทั้งเพศชายและหญิง และอาศัยอยู่ในตำบลไพศาล อำเภอนาทม จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความรู้ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญา

ความรู้ความเชี่ยวชาญในภูมิปัญญา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แพทย์แผนไทย	4	0.80
จักรสานภาชนะจากไม้ไผ่	32	6.50
หัตถกรรมรังผึ้ง	-	-
เฟอร์นิเจอร์ไม้	1	0.20
แปรรูปอาหาร	8	1.60
ทำของชำร่วย เช่น ดอกไม้ สบู่	4	0.80
กองแฝก	152	31.10
หัตถกรรมถักแห	4	0.80
ทอผ้า	102	20.90
ดอกไม้จันทน์	8	1.60
ที่นอน	10	2.00
นวดไทย	5	1.00
ไม้กวาด	9	1.80
เกษตรอินทรีย์	150	30.70
รวม	489	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามความรู้ ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลไพศาล จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่ มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้าน กองแฝก จำนวน 152 คนคิดเป็นร้อยละ 31.10 เกษตรอินทรีย์ จำนวน 150 คนคิดเป็นร้อยละ 30.70 ทอผ้าจำนวน 102 คน

คิดเป็นร้อยละ 20.90 ภาชนะจากไม้ไผ่ จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 6.50 ที่นอนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ไม้กวาดจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 ดอกไม้จันทน์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 อาหารแปรรูปจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 นวดไทยจำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 1.00 แพทย์แผนไทย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 ทำของชำร่วยจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 หัตถกรรมลัทธิแห จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 เฟอไนเจอร์ไม้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพิ่มรายได้	156	44.30
ต้องการเงินทุน	10	2.80
มีทรัพยากรอยู่แล้ว	102	29.00
มีเวลารว่างจากการประกอบอาชีพ	2	0.60
การว่างงาน	3	0.90
ความต้องการของตลาดมีมาก	6	1.70
รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย	73	20.70
รวม	352	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่มีปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมาปัจจัยมีทรัพยากรอยู่แล้วที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริมเพื่อมีเวลารว่างจากการประกอบอาชีพ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมารายได้ไม่พอจกับรายจ่าย 73คน คิดเป็น 20.70 ต้องการเงินทุน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80 ความต้องการของตลาดมีมาก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 การว่างงานจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90 เวลารว่างจากการประกอบธุรกิจ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 ตามลำดับ

1. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประกอบอาชีพเสริม คือ

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประกอบอาชีพเสริม ส่วนใหญ่ คือ อายุมาก จำนวน 19 คน รองลงมา ร่างกายไม่ไหว สุขภาพไม่ดี จำนวน 15 คน ฝนแล้งจำนวน 7 คนและ การเดินทางไม่สะดวก 6 คน แผลงทำลายและโรคพืช 5 คน ระยะทางไกล จำนวน 4 คน น้ำท่วมจำนวน 3 คน ราคาผลผลิต 3 คน ไม่ค่อยมีงานทำ จำนวน 1 คน ความร่วมมือชุมชนจำนวน 1 คน

2. ท่านมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือการประกอบอาชีพในด้านใดบ้าง

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ท่านมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือการประกอบอาชีพในด้านใด ส่วนใหญ่ คือ เงินทุนสนับสนุนจำนวน 27 คน ใช้หนี้ให้ 1 คน ข้าวสารอาหารแห้ง 22 คน แนะนำการเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชเพื่อทำกำไรสูงสุด จำนวน 6 คน ของใช้ในบ้าน จำนวน 3 คน และแนะนำการเพิ่มรายได้จำนวน 3 คน

3. อาชีพที่ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริม คือ

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อาชีพที่ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริม ส่วนใหญ่ คือรายได้ที่ทำให้ได้เงินไม่ยุ่งยาก จำนวน 20 คน เงินทุนสนับสนุน จำนวน 12 คน ราคาข้าวจำนวน 8 คน โครงการเกษตรอินทรีย์จำนวน 1 คน การแปรรูปอาหารจำนวน 1 คน ใช้หนี้ให้จำนวน 1 คน ทำดอกไม้จันทน์ขายจำนวน 1 คน

4. มหาวิทยาลัยสามารถให้ความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ คือ

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อาชีพที่ท่านต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพคือ ให้ความรู้จำนวน 3 คน ฝึกอบรมให้ชาวบ้านจำนวน 3 คนและ ส่งเสริมด้านอาชีพ จำนวน 1 คน

อภิปรายผล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรพัฒนาเรื่องการส่งเสริมรายได้และอาชีพของผู้สูงอายุ ทางด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน และ พัฒนารูปแบบการบริหารของผู้นำชุมชน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยความช่วยเหลือของชุมชน
2. ควรส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มรายได้ในช่วงวัยอายุที่เหมาะสมตามพื้นฐานด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และสนับสนุนให้องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรหรือธุรกิจเพื่อสังคม เข้ามามีส่วนร่วมจัดบริการเพื่อ เพิ่มทางเลือกให้กับผู้สูงอายุทั่วถึง
3. ควรมีการส่งเสริมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการมีรายได้เสริมระหว่างเกษียณอายุทางด้านภูมิปัญญาต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ควรช่วยเหลือให้ความรู้ด้านเกษตรกรรม ต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และดูแลความเป็นอยู่ให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น โดยให้คำตอบแทนพิเศษและสวัสดิการแก่บุคลากรที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ
2. ตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดูแลติดตามผู้สูงอายุ เช่น มือถือ, กล้องระบบวงจรปิด โดยนำมาใช้ ติดตามดูแลความปลอดภัยให้ผู้สูงอายุและออกตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ
3. ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่จำเป็นกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น ด้านภูมิปัญญา ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการหารายได้สำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาประกอบการวิจัยเพิ่มเติม
2. ควรทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดหารายได้สำหรับผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาความต้องการทางด้านรายได้ของผู้สูงอายุ ในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้สูงอายุในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 134 คน อยู่ในช่วงอายุ 70 ปี จำนวน 90 คน สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 162 คน โดยอาศัยอยู่กับครอบครัว/บุตร/หลาน จำนวน 126 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 103 คน มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 170 คน

การวิเคราะห์ระดับความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ในการวิเคราะห์ระดับความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความต้องการความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆของผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ

ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการทำกองแฟก จำนวน 152 คนโดยการศึกษาด้วยตัวเอง จำนวน 179 คน และคิดว่าภูมิปัญญา
ด้านนี้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นได้ เพราะผลผลิตสามารถส่งออกตลาดได้

การวิเคราะห์ระดับการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ในการวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในตำบลไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า อาชีพ
หลักของผู้สูงอายุคือ เกษตรกรรม มีจำนวน 155 คน และอาชีพที่เสริมรายได้ของผู้สูงอายุคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน
127 คน โดยมีระยะเวลาที่ทำอาชีพเสริมอยู่ประมาณมากกว่า 1 ปี จำนวน 166 คน และปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพ
เสริมคือ ปัจจัยด้านครอบครัว จำนวน 159 คน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เพิ่มรายได้ จำนวน 156 คน

การวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบล ไพศาลี จังหวัด นครสวรรค์

ในการวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบลไพศาลี จังหวัด
นครสวรรค์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประกอบอาชีพเสริม คือ อายุมาก จำนวน 19 คน และความต้องการให้
มหาวิทยาลัยช่วยเหลือในการประกอบอาชีพคือ อบรมงานด้านการเกษตร จำนวน 62 คน โดยอาชีพที่ต้องการให้หน่วยงาน
ภาครัฐส่งเสริมคือ เงินทุนสนับสนุน จำนวน 12 คน และความต้องการที่ให้มหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือการประกอบอาชีพ
คือ เงินทุนสนับสนุน จำนวน 27 คน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์ จิรภัทร ใจอารีย์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ สาขาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏพินุลสงคราม ที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ตลอดมาส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี และผู้สูงอายุที่อาศัย
อยู่ในเขตตำบลไพศาลี จังหวัด นครสวรรค์ ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่นและ
ข้าราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลี ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2557). **มาตรฐานการส่งเสริมผู้สูงอายุ**. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ
12มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จากwww.dla.go.th/work/e_book/eb1/stan16/16.htm
- เกษมสันต์ วัฒนารงค์. (2554). **นวัตกรรมและเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2.ศูนย์ผลิต ตำราเรียน.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- จินตนา เวฬุการ และพิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2556). “กระบวนการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ เสริมสร้าง
ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ”ใน เอกสารประกอบการประชุมมหาดไทยวิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง การวิจัยเพื่อ
พัฒนาสังคมไทย. วันที่ 10 พฤษภาคม 2556 หน้า 125-133. (ออนไลน์). เข้าถึง เมื่อ 10กรกฎาคม 2560. เข้าถึง
ได้จากhttp://www.hu.ac.th/conference2013/Proceedings2013/pdf/Book3/Poster1/219_125-133.pdf
- ชลัยพร อมรวัฒนา และคณะ. (2551). **การศึกษาวิจัยแนวทางและมาตรการส่งเสริมการมีงานทำใน ผู้สูงอายุ**. สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 12 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก
[http://social.nesdb.go.th/social/Portals/0/Documents/ รายงานการศึกษาวิจัยแนวทางและมาตรการส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ_44.pdf](http://social.nesdb.go.th/social/Portals/0/Documents/รายงานการศึกษาวิจัยแนวทางและมาตรการส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ_44.pdf)
- ชนะโชค คำวัน. (2553). **แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปลาปาก จังหวัด
นครพนม**. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาศาสตร มหาบัณฑิตสาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัย
การปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธนากร สังเขป. (2552). **เอกสารคำสอนรายวิชาวิถีไทย.คณະมนุสยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.** (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 20กรกฎาคม 2560. เข้าถึงได้จาก<http://www.lukhamhan.ac.th/course/blog/6968>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). **แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564).** (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 26 กรกฎาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542.** (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 21 ตุลาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.local.moi.go.th/main_law.htm.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2560). **“ภูมิปัญญาชาวบ้าน”.** เล่มที่ 19. โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2536. เข้าถึงเมื่อ 19สิงหาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=19&chap=8&page=chap8.htm>
- ปราโมทย์ประสาทุกุล และ ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์. (2553). **นิยามผู้สูงอายุด้วยช่วงชีวิตข้างหน้า.** ในประชากรและสังคม 2553 : คุณค่าผู้สูงอายุในสายตาสังคมไทย, บรรณาธิการโดยสุชาติ-ทวิสิทธิ์และสวริย์บุญยมนานพ.นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรชัย ทองไทย. (2549). **อายุเริ่มต้นของผู้สูงอายุไทย.** ในการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2549. สมาคมนักประชากรไทย
- ศิรินุช ฉายแสง. (2553). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดอานาจเจริญ.** วิทยานิพนธ์สาขาการ สร้างเสริมสุขภาพ. สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). **การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557.** กรุงเทพฯสำนักงาน สถิติแห่งชาติ.
- สุพร คูหา. (2552). **แนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาว อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี.** รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาสังคมศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดร.สุภาวดีขุนทองจันทร์. (2554). **การศึกษาลักษณะธุรกิจและผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง,** มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงานกปร.).
- นงลักษณ์บุญไทย. (2539). **ความรู้สึกรู้สึกในตนเองของผู้สูงอายุและความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่นๆ.** วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานามัยครอบครัวบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิภาพรณ งามวิทยาพงศ์. (2555). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการสำรวจและถอดบทเรียนมิติการสร้างงาน อาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุ.** สถาบันการจัดการแบบองค์รวม เสนอต่อมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.)
- บังอรธรรมศิริ. (2549). **ผู้สูงอายุในสังคมไทย.** การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิตวิชาเอกพัฒนา ครอบครัวและสังคมสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. <http://www.kcn.ac.th/km/km6.html>6. HYPERLINK "http://www.kcn.ac.th/km/km6.html"html
- เบญจวรรณ สีสด. (2552). **แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม ตำบลป่าสักอำเภอมือง จังหวัดลำพูน.**วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาอาชีวศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประกาศิตวิราโค. (2552). **ศักยภาพของผู้สูงอายุในตำบลหนองชัยศรีอำเภอนองหงส์จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2554) . **4 มิติสู่คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน.** กรุงเทพฯ: บริษัททีคิวพี.

- วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว. (2557). **พฤติกรรมผู้สูงอายุ**. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิเพ็ญพวงสายใจและคณะ. (2552). **ความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและสร้างแนวทางการมีงานทำเพื่อการมีรายได้ของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่**. คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล. (2553). **โครงการศึกษาเพื่อหารูปแบบการส่งเสริมการมีงานทำแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ชนบท**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2560, จาก http://www.thaitgri.org/images/document/Relative_work/Kusol_MOL.pdf
- สถาบันการจัดการแบบองค์รวม. (2555). **ถอดบทเรียนอาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุ**. เอกสารประกอบโครงการถอดบทเรียน “มิติการสร้างงานอาชีพและรายได้ของผู้สูงวัย” วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2555 ณ โรงแรมเอสดีอเวนิว. กรุงเทพมหานคร.
- สมรักษ์รักษาทรัพย์และคณะ. (2553). **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาอาชีพและโอกาสที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้สูงอายุ**. คณะเศรษฐศาสตร์สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุกัญญาหวันสำโสภา. (2557). **แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบ้านไร่อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา**. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพรรณ จ้อยศิริ. (2557). **ความคิดเห็นไปยังชีพผู้สูงอายุ**. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพัตรา ธารานกุล. (2544). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตผู้สูงอายุ**. วิจัยวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุไรพร ลำเลา. (2554). **แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน**. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรรณสิทธิ์สิทธิสุนทร. (2536). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อภิรัตน์ โสฬส นีร ดาวเจริญพร รุ่งฤทัย ราพิงจิต. (2558). **หลักสูตรฝึกอาชีพเพื่อส่งเสริมรายได้ผู้สูงอายุ**. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- United Nations. (2012). **World Population Prospects-The 2010 Revision**: [cited 2017 Oct 3]. Available from: <https://www.un.org/development/desa/publications/world-population-prospects-the-2012-revision.html>

**ชุมชนนำร่องลดเสี่ยงลดโรคเบาหวาน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาเขตพื้นที่รับผิดชอบ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพวังตะเคียน ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร**
**PILOT COMMUNITY-BASED DIABETES MELLITUS RISK REDUCTION: A CASE STUDY IN AREA
OF RESPONSIBILITY OF WANGTAKHIEN HEALTH PROMOTION HOSPITAL, ANG THONG
SUB-DISTRICT, MUANG, KAMPHANG PHET PROVINCE**

กุกีเกียรติ ก้อนแก้ว^{1*} เจษฎากร โนนทร์¹ วิภาดา ศรีเจริญ¹ เอกภพ จันทร์สุนทร¹ ยุทธภูมิ ใจสุวรรณ² วรินทร์ ทีเวียง³
และ ปณณวัฒน์ หมักม⁴

¹คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

²องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปากอ่าง

³โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังตะเคียน กำแพงเพชร

*corresponding author e-mail : kukietk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางชุมชนลดเสี่ยงลดโรคเบาหวานโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control: A-I-C) ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรคเบาหวานในชุมชน ผลการวิจัยได้แผนงานทางสุขภาพ 2 แผนงาน ประกอบด้วย แผนงานกิจกรรมในการลดเสี่ยงโรคเบาหวาน และแผนงานกิจกรรมในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำแผนงานที่ได้จากกิจกรรม A-I-C เข้าสู่นโยบายของท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

คำสำคัญ : โรคเบาหวาน ชุมชนเป็นฐาน การวางแผนแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The aim of this research was to create the way of the community-based diabetes mellitus risk reduction in Ang Thong Sub-district, Muang, Kampaeng Phet Province using Appreciation Influence Control (A-I-C). The key informants were stakeholders involved with diabetes mellitus in community. It was found that two main plans including activity plans in reducing risk of diabetes and activity plan in caring diabetic patients were acquired in this time. The related agencies should bring the obtained results of A-I-C to local policy for further solving those problems.

Keywords : diabetes mellitus, community base, A-I-C

บทนำ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่กำลังทวีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยสาเหตุของโรคเบาหวานเกิดจากวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปจากกระแสความเจริญทางเทคโนโลยี ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความเร่งรีบ พฤติกรรมการบริโภคอาหารเครื่องดื่มที่เปลี่ยนไป การรับประทานอาหารระหว่างมื้อมากขึ้น และขาดการออกกำลังกาย (Ekachampaka, 2012) สำหรับผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวานจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และมีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่ก่อให้เกิดการสูญเสียอวัยวะของร่างกายจนพิการ หรือเสียชีวิตได้ ส่งผลให้สูญเสีย

ค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคจำนวนมหาศาล (Bhunthuwate, 2010) โรคเบาหวานพบได้ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา โดยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบมากที่สุดถึงร้อยละ 90-95 ของโรคเบาหวานทั้งหมด (American Diabetes Association, 2011) จากรายงานสถิติ ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคเบาหวานทั่วโลก 415 ล้านคน คาดว่าในปี พ.ศ. 2588 จะมีประชากรที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมากถึง 642 ล้านคนทั่วโลก และคาดการณ์ว่าจะมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคเบาหวานทุก ๆ 6 วินาที (International Diabetes Federation, 2017)

จากรายงานสถานการณ์โรคเบาหวานของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2552 – 2557 พบว่า มีผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวานในภาพรวมของประเทศเพิ่มขึ้น จากอัตราป่วยด้วยโรคเบาหวาน 648.04 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2552 เป็น 780.07 ในปี พ.ศ. 2557 และความชุกของโรคเบาหวานในประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.9 ใน พ.ศ. 2552 เป็นร้อยละ 8.9 ใน พ.ศ. 2557 นอกจากนี้ ยังพบว่าความชุกของภาวะอ้วนในประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.7 ใน พ.ศ. 2552 เป็นร้อยละ 37.5 ใน พ.ศ. 2557 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2557) ในส่วนของจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งถือเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยพบว่า มีผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่เพิ่มขึ้น จากการสำรวจ ในช่วงปี พ.ศ. 2558 – 2560 ที่ผ่านมา พบว่าอัตราป่วยด้วยเบาหวาน คิดเป็น 4.52, 5.28 และ 5.46 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร, 2560) สำหรับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังตะเคียน เป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ก็พบปัญหานี้เช่นกัน จากข้อมูลของ รพ.สต. วังตะเคียน พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 พบผู้ป่วยโรคเบาหวานจำนวน 40 คน พบมากที่สุดที่หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 9 จำนวน 11 คน และ 9 คน ตามลำดับ ทั้งนี้แนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเบาหวานที่หน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ดำเนินการอยู่คือการคัดกรองร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขและจัดกิจกรรมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยอาศัยการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานจากกองทุนหลักประกันสุขภาพผ่านทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ทั้งนี้หน่วยบริการด้านสุขภาพในพื้นที่คือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ซึ่งมีอยู่ 4 แห่ง เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อนำมาจัดกิจกรรมดังกล่าว และเมื่อศึกษาจากแผนงานโครงการของรพ.สต. แต่ละแห่ง พบว่าเป็นแผนงานโครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายที่ถูกกำหนดเป้าหมาย และกลวิธีดำเนินงาน มาจากองค์กรส่วนกลางเกือบจะทุกโครงการ

อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ที่ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับกลวิธีแก้ไขปัญหาที่เป็นลักษณะการตั้งรับโดยขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงโรคเบาหวานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (เทคนิค Appreciation Influence Control: A-I-C) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดประชุมอย่างสร้างสรรค์ และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ได้แผนงานโครงการด้วยกระบวนการกลุ่มของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยเบาหวาน สมาชิกครอบครัว ประชากรกลุ่มเสี่ยง และบุคลากรสาธารณสุขในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการป้องกันการเกิดความเสี่ยง และภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ สำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน อันจะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการลดปัญหาโรคเรื้อรังในระยะยาวอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งจุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้คือ เพื่อสร้างแนวทางชุมชนลดเสี่ยงลดโรคเบาหวานโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวผู้วิจัย โดยใช้บทบาทของวิทยากรกระบวนการในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม A-I-C โดยมีประเด็นคำถาม ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นออกมาเป็นการวาดภาพแทนการเขียน ตามกระบวนการ A-I-C โดยมีประเด็นคำถามเพื่อละลายพฤติกรรมและร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไข ร่วมกัน ดังนี้

1. เมื่ออดีตที่ผ่านมาประมาณ 20-30 ปี วิถีชีวิตของคนในชุมชน เกี่ยวกับโรคเบาหวานเป็นอย่างไร
 2. ในปัจจุบันสถานการณ์ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน เกี่ยวกับโรคเบาหวานเป็นอย่างไร
 3. หากชุมชน และคนในชุมชน ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาโรคเบาหวาน ชุมชนต้องวางแผนงาน อะไรบ้างในการแก้ไขปัญหานี้
- ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับปัญหาโรคเบาหวานในชุมชน ตำบล อ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 1) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน 2) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2 คน 3) ผู้รับผิดชอบงานโรคไม่ติดต่อประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2 คน 4) ผู้ใหญ่บ้าน 6 คน 5) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 6 คน 6) ตัวแทนผู้ป่วยโรคเบาหวาน 8 คน 7) ตัวแทนผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน 8 คน และ 8) ตัวแทนร้านขายของชำในชุมชน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 38 คน โดยแบ่งระยะเวลาออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะเตรียมการวิจัย และระยะดำเนินการด้วยกระบวนการ A-I-C

ระยะเตรียมการวิจัย

1. คณะวิจัยลงพื้นที่วิจัย เพื่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง รวมถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และสืบค้นหาประเด็นปัญหาในการวิจัย
2. ประชุมคณะทำงาน เพื่อแบ่งหน้าที่ในการดำเนินการวิจัย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทองมีหน้าที่นัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ จัดเตรียมสถานที่ อาหารกลางวันและอาหารว่างสำหรับผู้เข้าร่วมกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม คณะวิจัยนัดหมายวิทยากรสนทนากลุ่ม จัดเตรียมเอกสารในการดำเนินการกระบวนการ A-I-C

ระยะดำเนินการด้วยกระบวนการ A-I-C

1. คณะวิจัยแนะนำตัวกับผู้เข้าร่วมกระบวนการ แจ้งถึงวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมในครั้งนี้
2. ดำเนินการตามขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C)

ขั้นตอน Appreciation: A วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจสถานการณ์และสภาพความจริงที่จะนำมาสร้างวิสัยทัศน์และความคาดหวังในอนาคต โดยมีกิจกรรมดังนี้

- 1) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพ หากวาดภาพไม่ได้ให้เขียนบรรยายปัญหาที่พบเกี่ยวกับโรคเบาหวานในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ทั้งความเป็นอยู่ของชุมชน ความเป็นอยู่ของผู้ป่วยเบาหวาน รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ลงในกระดาษขนาด เอ 4
- 2) แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 4 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 8-10 คน ให้อยู่ห่างกันพอสมควร เพื่อไม่ให้มีเสียงรบกวนกันในขณะที่ทำกิจกรรมแสดงทัศนคติต่อภาพวาด หรือการเขียนบรรยายปัญหาของตนเอง โดยมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม คอยกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม
- 3) เมื่อแต่ละคนได้แสดงทัศนคติต่อภาพของตนเองแล้ว ให้แต่ละกลุ่มรวมภาพ และรวมความคิดเห็นในการมองปัญหาโรคเบาหวานของแต่ละคนในกลุ่มเป็นภาพรวมของกลุ่ม หลังจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนกลุ่ม 1 คน เพื่อนำเสนอภาพวาดของกลุ่มตนเองต่อที่ประชุมใหญ่
- 4) ตัวแทนกลุ่มย่อยนำเสนอความคิดเห็นในภาพรวมของกลุ่มตนเอง พร้อมกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมในที่ประชุมใหญ่
- 5) ผู้วิจัยพร้อมกับผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปปัญหาโรคเบาหวานที่มีในชุมชน ทั้ง 4 กลุ่มเพื่อเป็นปัญหาโรคเบาหวานในภาพรวมของกลุ่มใหญ่
- 6) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จินตนาการภาพของชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานที่ตนอยากได้ แล้ววาดภาพ หรือเขียนบรรยายลงในกระดาษ เอ 4 เมื่อเสร็จแล้วให้เข้ากลุ่มเดิม พร้อมกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพของชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานที่ตนอยากให้เป็น

7) เมื่อแต่ละคนได้แสดงทัศนะต่อภาพของตนเองแล้ว ให้แต่ละกลุ่มรวมภาพ และรวมความคิดเห็นในการมองภาพของชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานที่ตนอยากให้เป็นของแต่ละคนในกลุ่มเป็นภาพรวมของกลุ่ม หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนกลุ่ม 1 คน เพื่อนำเสนอภาพวาดของกลุ่มตนเองต่อที่ประชุมใหญ่

8) ตัวแทนกลุ่มย่อยนำเสนอความคิดเห็นในภาพรวมของกลุ่มตนเอง พร้อมกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมในที่ประชุมใหญ่

9) ผู้วิจัยพร้อมกับผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปภาพของชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานของกลุ่มใหญ่อยากให้เป็น ทั้ง 4 กลุ่มเพื่อเป็นภาพของชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานของกลุ่มใหญ่

ขั้นตอน Influence: I วัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันคิดค้นหากวิธี และกิจกรรมการแก้ไขปัญหานำมาจัดลำดับความสำคัญ โดยมีกิจกรรมดังนี้

1) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม คิดกิจกรรมที่จะนำไปสู่การเป็นชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานตามที่อยากให้เป็น แล้วเขียนลงในกระดาษ เอ 4 เมื่อเสร็จแล้วให้เข้ากลุ่มเดิม พร้อมกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ตนเองคิดเกี่ยวกับการลดเสี่ยงโรคเบาหวานในชุมชนที่ตนอยากให้เป็น

2) กลุ่มย่อยรวมกิจกรรมที่จะนำไปสู่การเป็นชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานที่อยากให้เป็นของแต่ละคนในกลุ่มเป็นภาพรวมของกลุ่ม หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนกลุ่ม 1 คน เพื่อนำเสนอภาพรวมกิจกรรมของกลุ่มตนเองต่อที่ประชุมใหญ่

3) ตัวแทนกลุ่มย่อยนำเสนอกิจกรรมในภาพรวมของกลุ่มตนเอง พร้อมกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมในที่ประชุมใหญ่

4) ผู้วิจัยพร้อมกับผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปภาพรวมกิจกรรมของชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานที่กลุ่มใหญ่อยากให้เป็น ทั้ง 4 กลุ่มเพื่อเป็นกิจกรรมของชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานของกลุ่มใหญ่

5) หลังจากนั้นทำการคัดเลือกกิจกรรม รวมถึงจัดลำดับกิจกรรมที่สำคัญ ๆ ลงในกระดาษ Flip chart โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำสติ๊กเกอร์ที่แจกให้ไปติดกิจกรรมที่คิดว่าจะดำเนินการ

ขั้นตอน Control: C วัตถุประสงค์เพื่อร่วมวางแผนและหาผู้รับผิดชอบ โดยจัดทำเป็นแผนงานโครงการ

1) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิดวิธีการ คิดแผนงาน ในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ รวมทั้งให้มีผู้รับผิดชอบในแผนงานนั้นด้วย

2) กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำแผนงานของแต่ละกลุ่มมาสรุปเป็นแผนงานรวมของตำบลอ่างทอง เพื่อเสนอแผนให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง

3. ค้นข้อมูลด้านแผนงาน โครงการที่ได้จากกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม กับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังตะเคียน ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำแผนงานที่ได้เข้าไปในแผนงานโครงการระดับตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสรุปอุปนัย (Analytic induction) ซึ่งเป็นการตีความ สร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็นที่เก็บรวบรวมมาได้จากข้อมูล (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเพื่อสร้างแนวทางชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม สามารถแบ่งผลของข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และ ส่วนที่ 2 กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม A-I-C โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะผู้เข้าร่วมกิจกรรมวางแผนแบบมีส่วนร่วม

ลักษณะผู้เข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	18	47.4
หญิง	20	52.6
อายุ		
น้อยกว่า 40 ปี	6	15.8
40-60 ปี	25	65.8
60 ปีขึ้นไป	7	18.4

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) เป็นเพศหญิงและชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.6 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 47.4 สำหรับอายุของผู้เข้าร่วมกิจกรรมวางแผนแบบมีส่วนร่วม พบว่ากลุ่มอายุ 40-60 ปี เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด (ร้อยละ 65.8) รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 18.4) และกลุ่มอายุน้อยกว่า 40 ปี (ร้อยละ 15.8) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม A-I-C

ผลของขั้นตอน Appreciation: A

A1: เป็นขั้นตอนที่วิทยากรได้ให้คำถามกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า “สภาพปัญหาโรคเบาหวานในชุมชนอ่างทองเมื่อประมาณ 20-30 ปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร”

จากประเด็นการระดมความคิดเห็นพบว่า ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมกล่าวว่า ในอดีตชุมชนอ่างทองเป็นชุมชนเล็ก ๆ การเดินทางไปมาหาสู่กันใช้วิธีการเดิน เนื่องจากยานพาหนะในสมัยนั้นยังไม่ค่อยมีมากนัก การไปมาหาสู่เพื่อนบ้านจึงเป็นการออกกำลังกายไปในตัว อยู่กันอย่างง่าย ๆ เก็บผักข้างรั้วทำกิน หรือไม่กี่ปลูปลูกผักรับประทานเอง ร้านค้าในชุมชนมีไม่มาก การเข้าถึงอาหารสำเร็จรูปน้อยมาก ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเป็นผู้ประกอบอาหารด้วยตนเอง สภาพสังคมก็เป็นสังคมใหญ่ บ้านหลังหนึ่งอยู่กันหลายครอบครัว เมื่อมีการเจ็บป่วยก็ดูแลกันและกัน การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ทำนาตามฤดูกาล การใช้ยาฆ่าวัชพืช และยาฆ่าแมลงมีน้อย

A2: เป็นขั้นตอนที่วิทยากรได้ให้คำถามกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า “สภาพปัญหาโรคเบาหวานของชุมชนอ่างทองในปัจจุบันเป็นอย่างไร”

จากประเด็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาโรคเบาหวาน พบว่าส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นกว่าเมื่อสมัยก่อนเยอะมาก การเข้าถึงแหล่งอาหารสะดวกสบายมากขึ้น มีการรับประทานอาหารหวานมากขึ้นเนื่องจากมีร้านขายของชำในชุมชนเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีตลาดนัดมาจำหน่ายของในชุมชนทุกสัปดาห์ ทำให้มีอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น ขาดการออกกำลังกาย หรือเป็นการเนือยนิ่งของร่างกาย การเดินทางสะดวก ใช้นยานพาหนะมากขึ้น

A3: เป็นขั้นตอนที่วิทยากรได้ให้คำถามกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า “หากเราต้องการให้ชุมชนอ่างทองเป็นชุมชนที่ปราศจากโรคเบาหวาน คนในชุมชนต้องทำอะไร”

จากประเด็นการร่วมกันสร้างภาพในอนาคตของชุมชนอ่างทองให้ปราศจากโรคเบาหวาน พบว่าส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าอยากให้ชุมชน ปราศจากโรคเบาหวาน และการกินการอยู่แบบสะดวกสบาย มีการออกกำลังกาย และเป็นชุมชนที่ปลูกผัก รับประทานกันเอง มีการทำการเกษตรแบบปลอดสารพิษ และควรเริ่มที่ตนเองต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นอันดับแรก

ผลของขั้นตอน Influence: I

I: เป็นขั้นตอนที่วิทยากรได้ให้คำถามกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า “หากชุมชนอ่างทองต้องการให้ชุมชนเป็นชุมชนลดเสี่ยงโรคเบาหวานควรมีกิจกรรม หรือควรทำกิจกรรมอย่างไร”

จากประเด็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชนเกี่ยวกับโรคเบาหวาน พบว่าส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรมีกิจกรรม 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) สำหรับกลุ่มที่ยังไม่ป่วย ควรมีกิจกรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหาร การออกกำลังกายตามวัย 2) สำหรับกลุ่มที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานแล้ว ควรมีการให้ความรู้ในการดูแลตัวเอง ควรมีการจัดหาผู้ดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีในชุมชน โดยจะเน้นผู้ดูแลที่อยู่ในบ้านหลังเดียวกันเป็นหลัก

ผลของขั้นตอน Control: C

C: เป็นขั้นตอนที่วิทยากรได้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ดำเนินการเขียนแผนงาน เพื่อที่จะดำเนินการหรือหากเกินความสามารถที่ชุมชนจะแก้ไขได้จะได้นำแผนดังกล่าวเสนอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือต่อไป ดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 แผนงานกิจกรรมในการลดเสี่ยงโรคเบาหวาน

ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	งบประมาณ
1	การอบรมให้ความรู้เรื่องการเลือกรับประทานอาหาร กลุ่มที่ยังไม่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน บุคคลทั่วไป นักเรียน	-เพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน และได้รับรู้เรื่องการเลือกรับประทานอาหาร	-ประชาสัมพันธ์ -ตัวแทนหมู่บ้านละ 5 คน	13,600 บาท
2	การอบรมให้ความรู้เรื่องการเลือกรับประทานอาหารในนักเรียน	-เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ในการเลือกรับประทานอาหาร	-นักเรียนโรงเรียนละ 30 คน จำนวน 2 โรงเรียน	10,000 บาท
3	การอบรมให้ความรู้เรื่องการเลือกรับประทานอาหารในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน	-ผู้ป่วยเบาหวานสามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้	-ประชาสัมพันธ์ -ผู้ป่วยเบาหวานจำนวน 50 คน	10,000 บาท
4	การจัดตั้งชมรมแอโรบิค และส่งเสริมการออกกำลังกาย	-เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย -กลุ่มเป้าหมาย วัยแรงงาน (กลุ่มอายุกลางคน)	-ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชน ทราบถึงจุดมุ่งหมายการจัดตั้งชมรม -จัดตั้งชมรมออกกำลังกายและแอโรบิค -จ้างวิทยากร -จัดทำสื่อให้ความรู้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการออกกำลังกาย	8,000 บาท

			-ดำเนินกิจกรรมของชมรม แอโรบิค/ออกกำลังกาย	
			-ประเมินผลที่ได้จากการจัด กิจกรรม	
			-สรุปผลของกิจกรรม	
5	กิจกรรมลด ละ เลี่ยง หวาน มัน เค็ม	-เพื่อให้กลุ่มเสี่ยง โรคเบาหวาน และ กลุ่มผู้ป่วย ทราบถึง วิธีการป้องกันและ ควบคุมปริมาณ น้ำตาล/เกลือ	-จัดอบรมกลุ่มเสี่ยง กลุ่ม ป่วย ของเขตรับผิดชอบแต่ ละพื้นที่ -ระยะเวลาอบรม 1 วัน -ประสานงานกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นวิทยากรในการอบรม	15,000 บาท -ค่าอาหาร -ค่าวิทยากร -ค่าป้าย -ค่าวัสดุ (เป้าหมาย 50 คน)

ตารางที่ 3 แผนงานกิจกรรมในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน

ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	งบประมาณ
1	จัดให้มีผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง	-เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับ การดูแลที่ถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก วิชาการ	-สำรวจข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ในชุมชน -รับสมัครและคัดเลือกผู้ดูแล จำนวน 21 คน -จัดอบรม -จัดกิจกรรมการบริการ ผู้ป่วยในชุมชน -สรุปผลการดำเนินงาน	122,000 บาท
2	จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้ป่วยเบาหวาน กลุ่มเป้าหมายได้แก่ -ตัวแทนผู้ป่วย -โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล -ผู้นำชุมชน	-เพื่อสนับสนุนการ ดำเนินงาน การดูแล ผู้ป่วยเบาหวาน	-จัดตั้งคณะกรรมการ -เตรียมสถานที่ดำเนินการ -สนับสนุนการดูแลผู้ป่วย เบาหวาน -ติดตามควบคุมการ ดำเนินงาน	50,000 บาท
3	จัดอบรมอาสาสมัครประจำครอบครัว	-เพื่อให้คนใน ครอบครัวผู้ป่วย สามารถดูแลผู้ป่วยใน ครอบครัวตัวเองได้	-คัดเลือกอาสาสมัคร ครอบครัว เน้นครอบครัวที่มี ผู้ป่วยเบาหวาน -จัดอบรมให้ความรู้กับ กลุ่มเป้าหมาย -ติดตามประเมินผล	50,000 บาท

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมชื่นชอบการวางแผนร่วมกันโดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ได้ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ ร่วมวางแผน โดยได้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่ แผนการลดเสี่ยงลดโรคเบาหวาน และแผนการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยแผนการลดเสี่ยงโรคเบาหวานประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเลือกรับประทานอาหารกับกลุ่มที่ยังไม่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน บุคคลทั่วไป นักเรียน การอบรมให้ความรู้เรื่องการเลือกรับประทานอาหารในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน การจัดตั้งชมรมแอโรบิก และส่งเสริมการออกกำลังกาย และกิจกรรมลด ละ เลี่ยง หวาน มัน เค็ม ในส่วนของแผนการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานประกอบด้วยกิจกรรมจัดให้มีผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง การจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้ป่วยเบาหวาน และจัดอบรมอาสาสมัครประจำครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของจิรัช บำรุงพันธ์ และคณะ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการทำแผนพัฒนาตำบลอโณน อำเภอสว่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้หลักกระบวนการคิดสร้างสรรค์การมีส่วนร่วมตามเทคนิค A-I-C ได้โครงร่างแผนงาน 3 แผนงานประกอบด้วย 1) การรวมพลังประชาชนเพื่อเอาชนะยาเสพติด 2) การสร้างลานกีฬาชุมชน และ 3) การประกันราคาพืชผล หลังจากปฏิบัติการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความรู้ เจตคติ และทักษะที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของสุพิมล ขอผล และคณะ (2557) ที่ได้ศึกษาการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในชุมชนหมู่บ้านหนองเต่าคำใหม่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใช้การประชุมกลุ่มโดยใช้เทคนิค A-I-C ผลการวิจัยพบว่าชุมชนและผู้นำชุมชนมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของชุมชนและร่วมกันดำเนินการโครงการปลอดเหล้าในงานศพของชุมชนหมู่บ้าน อีกทั้งยังมีการขยายผลของโครงการไปดำเนินการในทุกหมู่บ้านของตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้นำและชาวบ้านในชุมชนจำนวนหนึ่งสามารถลด ละ เลิก การดื่มสุราได้ มีความต่อเนื่องของโครงการวิจัย อีกทั้งยังไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของนัยนา เดชะ (2557) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลเลม็ด อำเภอยาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการในการกำจัดมูลฝอยของประชาชน ผลการวิจัยพบว่าเมื่อนำกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมหรือ A-I-C มาประยุกต์ใช้พบว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ร่วมกันวางแผนในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหา ส่งผลให้เกิดโครงการเลม็ดน้อยอยู่ไร้มูลฝอย โดยมีกองทุนมูลฝอยจำนวน 1 แห่ง ซึ่งเป็นที่สร้างรายได้และมีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การจัดการมูลฝอย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาของชุมชนตั้งแต่เริ่มต้น ว่าชุมชนของตนเองมีปัญหาอะไรบ้าง หรือกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาอะไร คนในชุมชนเองย่อมรู้บริบทของชุมชนเองในการวางแผนแก้ไขปัญหาของชุมชน คนในชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เอง ซึ่งเป็นไปตามหลักการของกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 40 – 60 ปี การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่ภาคท้องถิ่น ผู้นำหรือฝ่ายปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาตั้งแต่เริ่มต้น วิเคราะห์หาสาเหตุ แล้วทำการวางแผนแก้ไข จนได้แผนกิจกรรม 2 แผน ประกอบด้วยแผนการลดเสี่ยงลดโรคเบาหวาน และแผนการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานตามลำดับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโรคเบาหวานในชุมชนอ่างทอง เช่นองค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ ควรนำแผน ที่ได้จากการวางแผนแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ไปกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการของชุมชนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้สนับสนุนทุนในการวิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้ง 4 แห่งในตำบลอ่างทอง ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งคณะกรรมการ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนร้านขายของชำ ตัวแทนผู้ป่วยโรคเบาหวาน และตัวแทนผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนงานลดเสี่ยงลดโรคเบาหวานในตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2560). การดำเนินการกระบวนการ AIC. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2560, จาก <http://advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=aic02>.
- จิรพงษ์ บำรุงพันธ์, สุนทร พูนเอียด, และ สมคิด รัตนพันธ์. (2558). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการทำแผนพัฒนาตำบลอโป้น อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2(2), 103-118.
- นัยนา เดชะ. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิชัย เอกพลกร. (2557). รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร. (2560). ผู้ป่วยเบาหวาน. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2560, จาก <http://kpo.moph.go.th/webkpo/>.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2557). สถานการณ์โรคเบาหวานของประเทศไทย จาก รายงาน สถิติ สาธารณ สุข พ.ศ. 2552 – 2557. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2560, จาก http://bps.moph.go.th/new_bps.
- สุพิมล ขอมผล, จินตวิทย์พร แป้นแก้ว, ธนัชชนันท์ สโรบล, สมพร สิทธิสงคราม, สายัณห์ ชัยศรีสวัสดิ์, สุมาลี ชัยศรีสวัสดิ์ และคณะ. (2557). การใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในชุมชนหมู่บ้านหนองเต่าคำใหม่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 2(3), 313-324.
- เอื้อมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. วารสารการวัดผลการศึกษา. 17(1), 17-29.
- American Diabetes Association. (2011). **Diagnosis and Classification of Diabetes Mellitus**. Retrieved December, 25, from http://www.care.diabetesjournals.org/content/27/suppl_1/S5.full.pdf
- Bhunthuwate, N., Khumpiboon, M. & Absuwan, N. (2010). **The world diabetes day campaign in 2010**. Bangkok: Bureau Non-Communicable Diseases.
- Ekachampaka, P. & Wattanamano, N. (2012). **Joint rick chonic disease in Thailand** In M.O.P.H. Bureau of Policy and strategy (Ed), Thailand Health Profile (Vol.6) Bangkok: Printing Veterans Organization.
- International Diabetes Federation. (2017). **IDF Clinical Practice Recommendations on the Diabetic Foot – 2017**. Retrieved December, 25, from <https://www.idf.org/e-library/guidelines/119-idf-clinical-practice-recommendations-on-diabetic-foot-2017.html>

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ผศ.ดร.ไพลิน ภูจินาพันธุ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.วราวิชต์ มัธยมบุรุษ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผศ.ดร.สุภาพร ดอกไม้ทอง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.รัชนี มุขแจ้ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.จุฑามณี สามัคคีนิษฐ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.พลดา เดชพลมาตย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.วัลลภ สุขสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.ประเสริฐ ศิริเสวีวรรณ	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รศ.ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ภาคพร วัฒนดำรงค์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.รติ ธนารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รศ.ดร.อุทัยวรรณ ภูเทษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ดร.ศิริรัตน์ สนชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.เกศินี ประทุมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รศ.ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.โสภา มะสินาริ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.แคทรียา อังทองกำเนิด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.เพชรสุดา ภูมิพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รศ.ดร.นงเยาว์ อุทุมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
รศ.ดร.เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.สุจิตต์ ครุจิต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ศ.ดร.กิจการ พรหมมา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.อภิพงษ์ พุฒคำ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.อรสา เตติวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ดร.ภัทรพร ตัสโต	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.จันทนา กาญจน์กมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อนุพันธ์ กงบังเกิด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.จักรกฤษณ์ เสน่ห์ นมะหุต	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.พัชรีย์ ครูขยัน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.กัมปนาท ปิยะธำรงชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.ปิยนันท์ บุญพยัคฆ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.สุรเดช จิตประไพกุลศาล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ปิยะลักษณ์ พุทวงค์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.วีรเทพ พงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.สายฝน วิบูลรังสรรค์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ปัทมา สุพรรณกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.สำราญ มีแจ้ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.ดนุตา จามจรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.สุวรรณี ทองรอด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผศ.ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.สุวิทย์ กิระวิทยา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.สหณัฐ เพชรศรี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.ธีรพร กงบังเกิด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.มนตรี มาลีวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.ปาจริย์ ทองสนิท	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.นุตา ศุภคต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผศ.ดร.นิติพงศ์ จิตธิโกชน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.นิทรา กิจธีระวุฒิมังษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ประทุมมา ฤทธิโพธิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.โรชนี อุปรา	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่
ผศ.ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ดร.บุญญานูช ชีวาเกียรติยิ่งยง	มหาวิทยาลัยพะเยา
ดร.สาธิต เชื้ออยู่นาน	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ.ดร.ไพฑูรย์ ทองทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ปรารธนา โกวิทยางกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุภาภรณ์ สุตหนองบัว	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.สุพรรณิ อินทร์แก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.จิรภาส จงจิตวิมล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รศ.ดร.สัมฤทธิ์ ไม้พวง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.วรรณวรงค์ รัตนานิคม	มหาวิทยาลัยบูรพา
รศ.ดร.เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ลาวัณย์ สังขพันธานนท์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.แก้วกร เมืองแก้ว	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.บัณฑิต ทิพย์เดช	มหาวิทยาลัยพะเยา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รศ.ดร.คงศักดิ์ ศรีแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ฐิติพร เจาจะจง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.พงษ์พันธุ์ พุทธิวิศิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ธัมมะทินนา ศรีสุพรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.วิโรจน์ ตึกจ๊ะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.ธัชคนิน จงจิตวิมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.พัชรารัตน์ มีทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ณัฐริรา ทับทิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.สุกัญญาโสภี ใจกล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ปิยมณัส วรวิทย์รัตนกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ธันวดี ศรีธาวรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.พิสิษฐ์ พูลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ศิริสุภา เอมหยวก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ไพโรจน์ เขียวระยอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.กุลวดี ปิ่นวัฒนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.จุมพฏ พงศ์ศักดิ์ศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ยุวดี ตรงต่อกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ขวัญชนก นัยจรรย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.จิตศิริน ก้อนคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.สุขสมาน สังโยคะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อุทัยวรรณ ฉัตรธง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.รพีพรรณ จันทรมะณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.วิจิตรา จำลองราษฎร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ศุภลักษณ์ วิริยะสุน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.บัญชา ศรีสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ธนสาร เพ็งพุ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.พัชรา วงศ์แสงเทียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ผศ.ดร.จักรกฤษ ศรีละออ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อลงกรณ์ เมืองไหว	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.สุพัตรา บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อัญชนา ปรีชาวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.สุขแก้ว คำสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.วาสนี มีเครือเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ทวีศักดิ์ ชันยศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.สมเกียรติ ดิตชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.ยุพร ริมชลการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.สุภาวดี แหยมคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.อรุณลักษณ์ โชตินาครินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ณัฐวุฒิ ขาวสะอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อนงค์ ศรีโสภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.นิวัตร พัฒนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ณัฐินี ดีแท้	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ปิยวรรณ ศุภวิทิพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.นววรรณ ทองมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.กาญจนา ธนนพคุณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. กิตติพงษ์ สุวรรณราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.สุชาดา เจียพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อ.สุภาวดี น้อยน้ำใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม